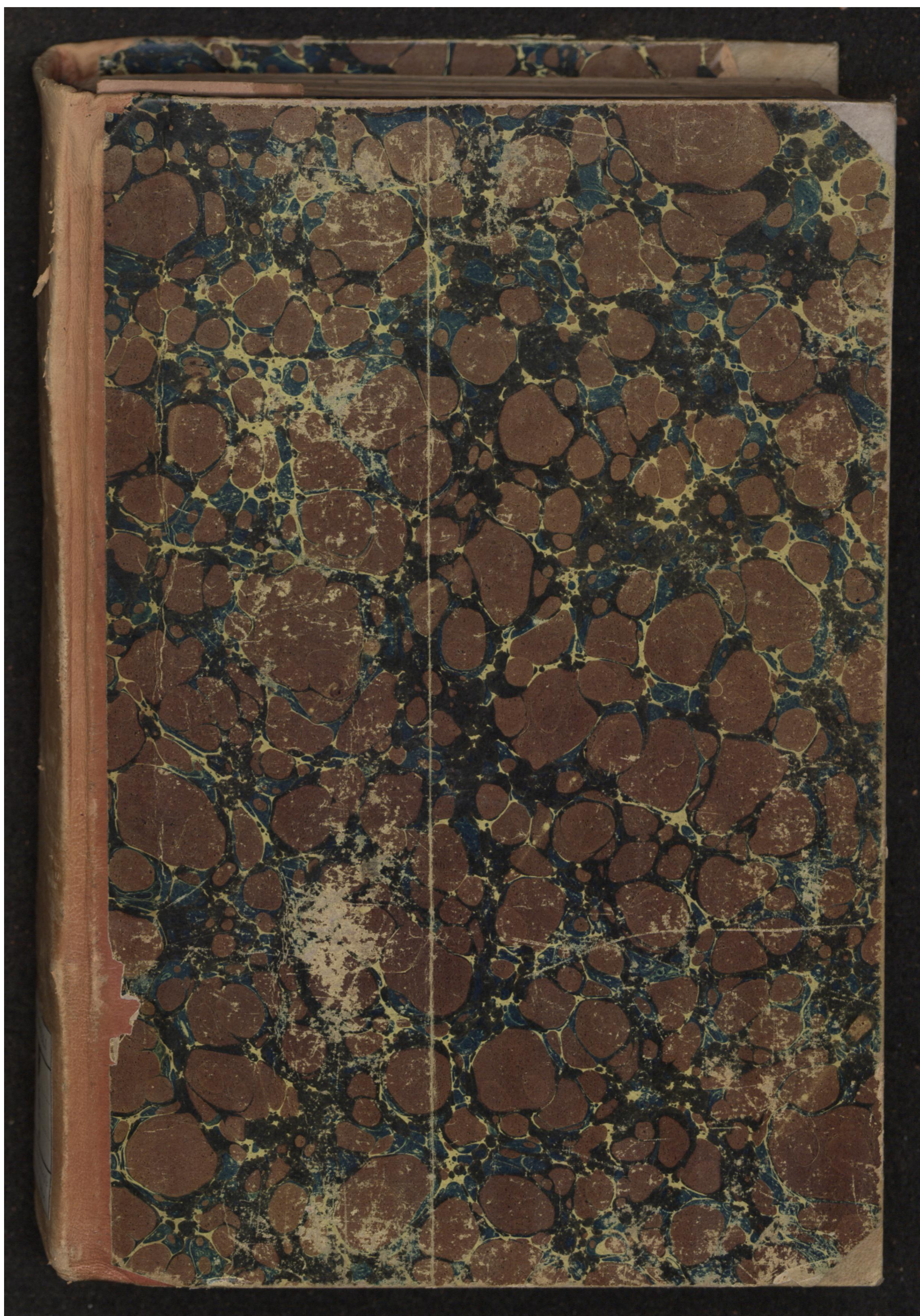

INCUNABULI
F
6
5
Biblioteca Nazionale
Centrale - Firenze

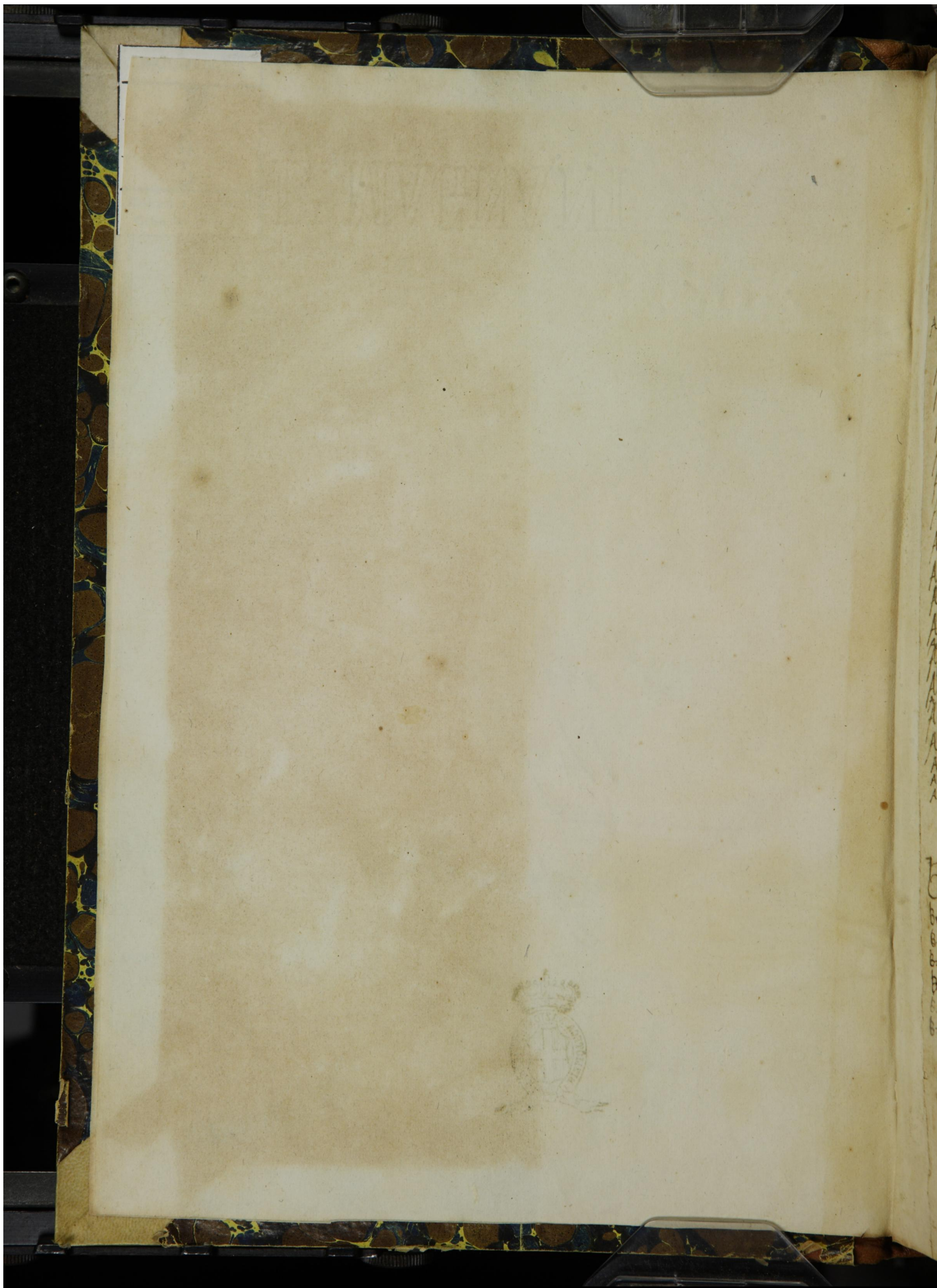

4

L'anno
1491
in fondo

[illegible faded marginal note, four lines]

Nota q ponit auctor speře q minima stellarum fixarum ē maior tota terra q ista talis stella ē sic punctus 2ᵉ celi. q̄ mult q tota terra sit sic punctus 2ᵉ celi: & sic punctus ī air[illegible]

Item ponit q ambitus terre sit ductus viginta duo millia stadiorum. Et unus stadius est octava pars miliarij: ergo q terra esset [illegible] triginta q unum millia milliarum.

Ad [illegible] [illegible] inflatos et [illegible] et aperiendum bulliat oleum [illegible] fortiter in [illegible] forte y bonum spacium cui post modum add[illegible] farina Et recoquatur [illegible] [illegible] Et extrahe sup pezza et [illegible] [illegible] duos o quatuor [illegible] pul[illegible] et sup pono [illegible] [illegible]

Ad [illegible] [illegible] passionum ī fonte [illegible] [illegible] Comadre [illegible] unus brodtu [illegible] [illegible] [illegible] primo pono multum et plenum

[illegible] betonice et Calidi bibat [illegible] magr [illegible] [illegible]

Ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] oleij Comuni [illegible] farina [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

A bertur [illegible] [illegible] del corpo [illegible] amazzare [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 3 volte [illegible] [illegible] [illegible]

R/ [illegible] farai bullire [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tutto el corpo et buttera la [illegible] [illegible]

[illegible] A malo [illegible] [illegible] del corpo e fluxo Et [illegible] [illegible] non puol pigliar piu nulla [illegible] [illegible] [illegible] lo fluxo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] rose salvatiche [illegible] [illegible] d'aqua [illegible] zaffarano. ʒ j. [illegible] [illegible] [illegible] Et poi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ʒ iij. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 24

Xqᵃ m. Johannes [illegible] sp[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Claros. Et bona Cogitacione [illegible] Et memoriam [illegible] [illegible] [illegible] Stomacum Et omnia membra Et spiritualia [illegible] [illegible] Epaticis Et splencticis [illegible] Et [illegible] succurrit [illegible]

R/ nucis muscate [illegible] [illegible] grana paradisi Cardamomi Cubebarum masticis [illegible] [illegible] [illegible] ana ʒ iij. piperis [illegible] ʒ ij. omnia [illegible] pulverizentur Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aut vino malvatico aut aqua [illegible] [illegible] [illegible] Emplastri Et sic pone [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Et [illegible] stare [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fornelo [illegible] apto Et [illegible] [illegible] [illegible] flamma distila Et [illegible] aqua. Et [illegible] [illegible] bona memoria [illegible] [illegible] Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Exilla aqua bis ī Edomada [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] aqua [illegible] R/ flores borragi[illegible] flores [illegible] flores [illegible] rosarum flores [illegible] maiorane ana ʒ j. sticados [illegible] folio lauri [illegible] salvie ana ʒ j. omnia [illegible] Et pone [illegible] [illegible] Et pon [illegible] [illegible] [illegible] Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] distila [illegible] [illegible] Et [illegible] [illegible] Et [illegible] pone [illegible] ʒ xij. Thuris [illegible] ʒ xij. masticis ʒ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ana ʒ iiij omnia [illegible] Et pon [illegible] [illegible] [illegible] Et [illegible] distila Et [illegible] Et [illegible] nucis muscate garofani Cubebe masticis Cardamomi ana ʒ j. ligni aloes [illegible] [illegible] ana ʒ iiij Et [illegible] Et [illegible] [illegible] sup[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lauri [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ana ʒ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Et [illegible] [illegible]

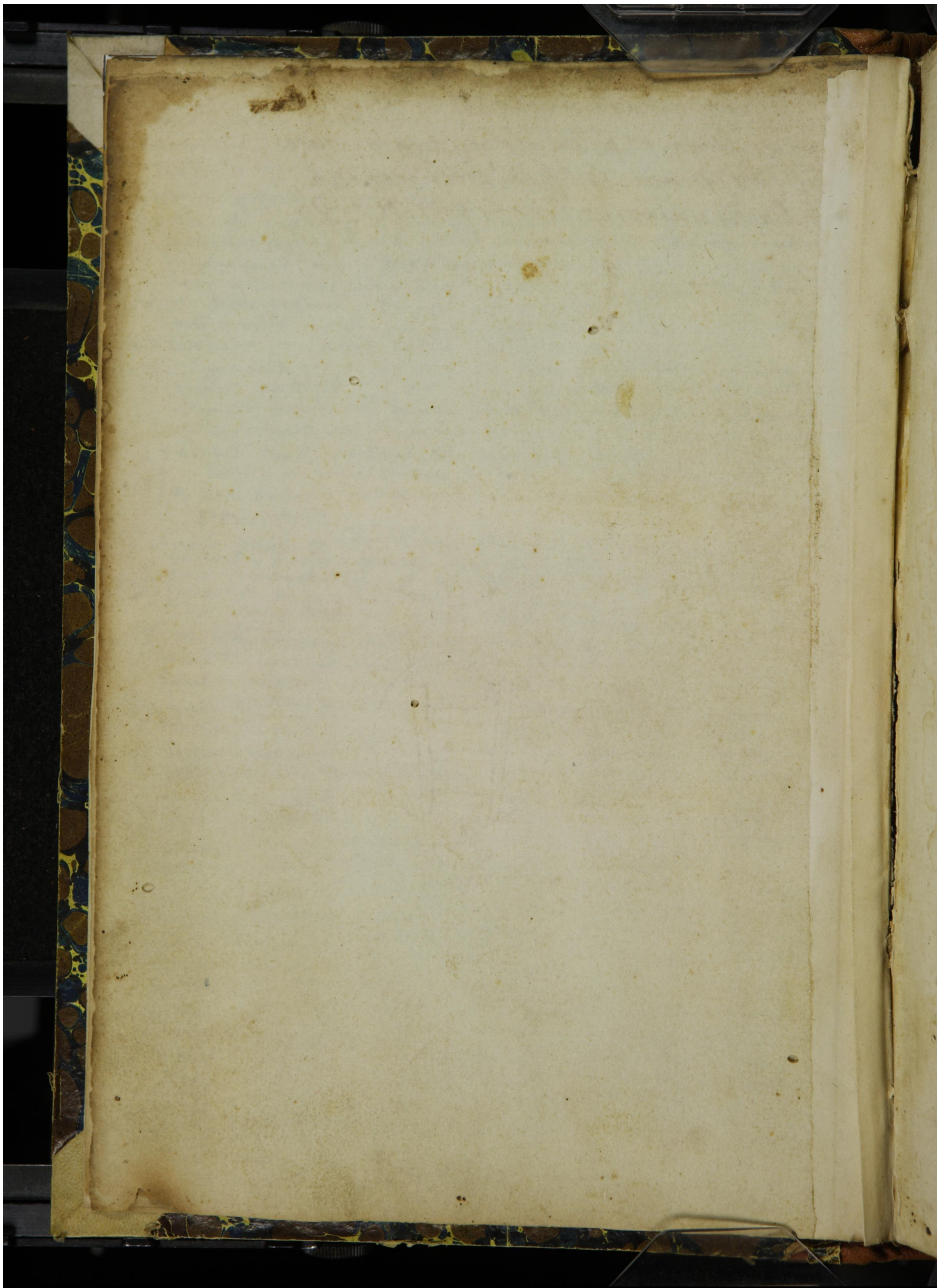
Ad [illegible] [illegible] da [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Hs intellect. nulla est curatio morbi Alex. Trallas

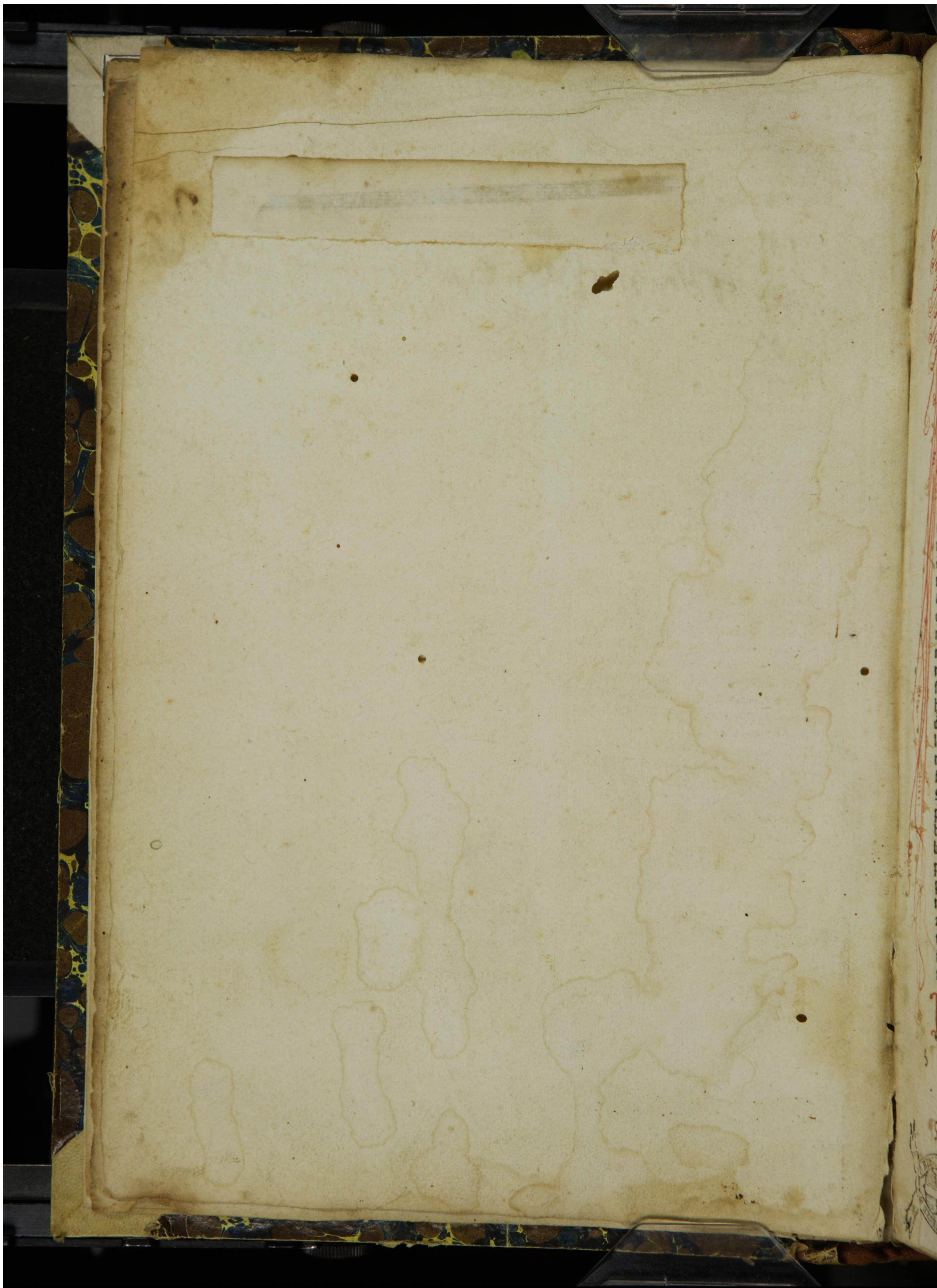
Durities longa, et pulsus, dolor, et calor aucti

Pus fieri signant: sed factum dicta remissa,

Sub digitis undans, albescens pars, et acuta.

Sempre mandarò a [illegible] Bart.º [illegible] da vostra
la serva la [illegible] del [illegible] [illegible]
per della [illegible] di m.a [illegible] la [illegible]
per la lettera di [illegible] Luigi [illegible] la [illegible]
[illegible] della [illegible]

1496 die 3a aprilis ...

In nomine dei misericordis incipit practica excellentissimi medicine monarce domini magistri Bernardi de Gordonio dicta Lilium medicine.

Interrogatus a quodam Socrates quomodo posset optime discere: Respondit si nihil dixeris nisi quod optime sciueris. Nihil autem optime scimus nisi quod a nobis frequenter dictum est et quod optime est et quod ab omnibus receptum est. Et quia paupertas ingenia difficilia et extranea non sustinet. ideo confidens de domino scientiarum: quedam communia facilia et utilia intendo ad utilitatem humilium pertractare librum .s. de practica compilare. Et quia humilibus scribo: ex hoc superbi abiecti sunt separatum enim est conuiuium eorum. superbi enim non sedent in communi mensa cum aliis scripta communia contemnentes. immo erubescunt discere aliquod ex quo semel dictum est. Et tamen dicit Seneca quod nunquam nimis discitur quod satis non discitur Et oratius. Decies repetita placebunt. quia igitur memoria hominis labilis est: quod communiter de practica repetere humilibus non erubesco quoniam secundum Gal. vii. de ingenio nullus potest deo melius approximari quam studendo in veritate et pro veritate. Ad honorem igitur agni celestis qui est splendor et gloria dei patris: hunc librum intitulo lilium medicine. In lilio enim sunt multi flores: et in quolibet flore sunt septem folia candida et septem grana quasi aurea Similiter liber iste continet. vii. partes quarum prima erit aurea rutilans et clara. tractabit enim de morbis plurimis uniuersalibus incipiens a febribus. Alie autem sex partes erunt candide et transparentes propter earum grandem manifestationem. Inchoatus autem est liber iste cum auxilio magni dei in preclaro studio montis pessulani post annum .xx. lecture nostre. anno domini Millesimo.ccc.quinto mense iulii.

Particula prima huius libri continet .xxxi. capitula.

Si desint medici: medici tibi fiant
hec tria Letitia quies & moderata dieta

Capitulū primū de febre i generali.

Febris est calor innatural' mutat⁹ in ignē. Calor ē ibi loco generis quia omnes febres cōueniunt in calore. innaturalis dicit̃ ad differentiam qui est conseruatiu⁹. Febris autē est corruptiu⁹ mutatus in igneum. Istud est loco alterius differentie constitutiue: quoniam quelibet mutatio cū intensione caloris non facit fe. sicut patet in calore generato ꝓpter iram aut exercitiū. Sed quando mutatio est magna: ⁊ tūc leduntur operationes sensibiliter. ⁊ protanto dicebatur mutatus in igneum. Bene igitur dicebat Gal'. febris est calor innaturalis mutatus in igneum. Nunc autem cū febris sit propria passio cordis: corde superaccenso ⁊ inflāmato spūs qui a corde ꝓcedūt vna cum sanguine transeunt ad totum corpus ⁊ calefaciūt ipm vl'r superi⁹ et inferius exteri⁹ ⁊ interius: nisi accidentaliter impediatur vt in lipparia ⁊ sitibus. Et q꞉ febris oibus morbis molestior ē sicut scribit̃ Auic. Gal'. suo. viij. de igenio sanitatis. ideo a febre dignū duximus inchoare. Nunc aūt triplex est febris in genere: effimera cuius subiectū sunt spūs: ⁊ putrida cuius subiectum sunt humores: ⁊ eticha cui⁹ subiectum sunt mēbra solida. Febriū autē sicut aliorum morborum. iiij. sunt tēpora. s. principiū augmentum status ⁊ declinatio. Qui autē differētias ꝯstitutionis generū ⁊ specierū fe. scire voluerit ⁊ cognitionē ipsoꝝ morboꝝ ꝓut distinguūtur ex ꝑte digestionis ⁊ paroxisinorū vadat ad librum nostrum de ꝓnosticis. Ibi enim cū auxilio diuino fidelit̃ agregauimus dicta ypocratis ⁊ Gal'. ⁊ Auic. ⁊ aliorum. Nūc autē intentio nostra est a febre effimera inchoare.

Capitulū secundū de febre effimera.

Effimera est feb. ex distāperantia spirituū procedens vltra diem tertiam ꝭm sui naturam non se extendens. Circa istā materiam quinq꞉ sunt intelligenda. Primū erit de causis effimere. Secundum de signis. Tertium de ꝓnosticis. Quartū de curatione. Quintum de dictorū clarificatione.

Cause. Licet enim ꝭm Auic. cause effimere sunt mlte. sicut est fluxus: suꝑfluxus. coytus. ira. crapula. fames. vigilie. sincopis: ⁊ multa alia cō similia. oēs tamen ad quatuor causas reduci possunt. Prima igitut causa effimere sumitur a causis extrinsecis actu vel potētia calefaciētib⁹ vl' poros claudentib⁹: sic est caliditas solis aut ignis aut balneū: aut stupha cū reb⁹ calidis: aut balneū sulphureū: aut aqua frigida ⁊ breuiter omne illd̓ qd̓ claudit poros ⁊ retinet vapores. Nunc autē intelligēdum est q̓ ꝭm diuersitatē vapoꝝ ⁊ corpoꝝ diuerse febres generant̃. qm̄ si corpus est plectoricuꝫ ca. ⁊ sic. ⁊ vapores ca. ⁊ sic. retinētur ꝓpter pororū clausionem ⁊ similiuꝫ: ⁊ tunc de facili effimera generatur. Si autem corpus sit calidum ⁊ humidum ⁊ vapores ca. et hu. retinent̃: tūc de facili febris putrida generatur. Secūda causa effimere sunt cibi ⁊ potus ⁊ medicina ca. sicut est vinum purū forte antiquū: ⁊ allia ⁊ cepe ⁊ piper ⁊ euforbiū ⁊ similia: potissime in non ꝯsuetis. Tertia causa est mot⁹ animalis ⁊ corporalis: sicut est exercitium ⁊ similia. Quarta causa est apostemata inguinum ⁊ assellarum ⁊ similiuꝫ. ⁊ si sint alie cause ad istas possunt reduci.

Signa. Signoruꝫ effimere quedam sunt generalia: quedam specialia. Generalia sunt ista. effimera enim non venit a causis antecedentibus sed a primitiuis: et vt plurimum non venit cum rigore: ⁊ pulsus ⁊ vrina modicum distant a naturali calore in tactu non est pungitiuus: nec mordicatiuus nec etiaꝫ multum ledēs actum: sed est sicut calor naturalis vel irati; aut illius qui multum laborauit:

et vt plurimū terminat cū sudore humoroso naturali. Et dicit Auic. ꝙ si ponatur in balneo et nō euenit aliqua corripilatio: tunc est signum effimere. Signa autem specialia sunt ista: si autem venit propter solem et similia: tunc est caput calidū et oculi calidi si tangant et facies et cutis. et pulsus accedit ad velocitatē. Si autē ꝓueniat ꝓpter frigiditatē: mutatur pulcritudo coloris faciei et trāsit i liuorē. Si aūt ex stipticis et opilantibus ꝓuenerit cutis sicca inuenitur calor oculꝰ: et si diu teneat sentitur calor acutus. Si autē venerit ex cibis et potibus calidis: sentitur caliditas i regione epatis: et vrina est tincta. Si aūt venerit ex labore: fatigatio et debilitas est in toto corpore et dolor in iūcturis. Si ira oculi sunt eminētes et facies rubicūda. Si ex tristitia oculi sunt cōcaui. Si ex venenis: interiora inueniunt calida intēsa et dsiccata. Et si ista signa specialia nō sufficiāt: recurramus ad iudicia patiētis. De causis primitiuis nō est multū curandū: qm̄ ingenia curādi morbos nō habentur ex causis primitiuis. Si ex morbi essentia et mēbri natura et similibꝰ: sicut testatur princeps medicoꝝ Gal. iij. de ingenio cap̄lo tertio. licet aliqui magnā credāt ꝓbiam inuenisse si per signa corporis possunt in causas primitiuas deuenire: et tamē ad curationē nō faciūt: bene faciūt ad notitiā. vt ꝟbi gratia ponamus nosꝙ cutis patiētis est dura et aspera rigida et opilata. morbo igitur cognito oportet me calefacere subtiliare aperire ex quacūꝙ causa fuerit siue ꝓsumat aut gallas aut alumē: aut balneū aque frigide aut niuis et similiū. Postꝙ̄ igitur morbum cognosco: curare possuz quecūꝙ fuerit causa primitiua. Nō igitur valēt ad curandū: licet valeant ad cognoscenduz: qm̄ postꝙ̄ scio ꝙ aliꝗs balneatꝰ ē i aꝗs stipticis: iā scio ꝙ pori sī iā ꝯdēsati etc.

Pronostica. Febris autem effimera ꝑm Auic. est facilis curatiōis et difficil' cognitionis. cognoscens igitur poterit predicere ꝗ febris erit bone terminationis et velocis. quoniam effimera de natura sua non durat nisi per vnam diem naturalem. et protāto denoiat ab effimeron grece ꝙ est piscis latine. ille enim piscis illa eadē die ꝗ orit eadē morit. Ita est de ista fe. de natura enim sui nō durat nisi ꝑ. xxiiij. horas: et tūc terminat cuz sudore vaporoso nō plurimo. sed ꝓpt maliciā regiminis et naturā corporis aliqñ extēdit se vsꝙ ad q̄tuor dies inclusiue vltra aūt nō est effimera. et ideo si post statū nō quieuerit et pul. est diuersus et vrina indigesta: signū est trāsitus i putridaz: potissime cuz fetore eoꝝ q̄ egrediūtur a corpore. Si aūt corpꝰ est siccū et aridū in tactu: timendū est de ethica. Nō autē fe. effimera negligat quia ꝓpagines malas gignit.

Cura. Patiētes effimerā q̄ ad curationē i multis ꝯueniūt. In primis ꝙ det cibꝰ facil' digestiōis sicē ordeatū et pulli pui et vinū al. cū mlta aq̄ et ꝙ nō vtatur aliquo cibo donec in declinatione fe. Attamen aduertendū est ꝑm Gal. viij. de ingenio ꝙ in extenuatis aliter est operandū. Si eniz iueniatur col'icus extenuatꝰ qui laborauit et fuit in sole calido et sil'ibꝰ: et incurrat fe. nullomodo est triduanū ieiuniū imponendū: sed statim cibꝰ est exhibendus: aliter caderet in ethicā aut in mortem. Virtute igitur constante nō cibet nisi in declinatione. Cōueniūt et in balneo quoniā in declinatione fe. possunt oēs balneari. nisi ꝙ cauendi sunt qui ad fe. putridas sunt parati: sicut opilati et repleti et crapulati et patiētes chatarū nisi essz chatarꝰ adustiuꝰ sicut dicit Auic. qꝛ in tali chataro posset fieri balneū in declinatione. Cura tn̄ specialis pōt eē qꝛ aliter in calidis et aliter in frigidis et aliter in opilatis et aliter in non crapulatis et infra de aliꝗs. Si igitur aliquis incurrat effimeram ꝓpter cās calidas vtatur frigidis potissime in capite. Si venerit ꝓpter solē irā et silia. Si fuerit chatarꝰ. ℞. rosaꝝ ru. electaꝝ lib. j. oliuꝫ sand. ān. ʒ. j. camomille. ʒ. ij. aq̄ fontis lib. ij. aque roſ. ʒ. iij. aceti. ʒ. i. bulliāt leui iundatione et recipiat fumū. Si autē

fuerit dolor capitis ⁊ calor ⁊ instantia vigilarum tunc. ℞. sc. papaueris al ʒ. iij. olei ros. ʒ. ij. aceti. aque ro. añ. ʒ. i. succi latuce portul. añ. ʒ. ß. misceantur lento igni sicut decet: ⁊ pāni intincti fronti ⁊ timporibus applicentur. aer dom⁹ infrigidet cū multa aqua ⁊ salicib⁹ ⁊ aceto ⁊ nenufare ⁊ similib⁹. locus autē sit subterrane⁹ nō reumatic⁹: ⁊ porte sint ex pte septētrionis. ¶ In declinatiōe autē fe. bal. in aqua dulci vbi sint rose ⁊ camomilla ⁊ nenufar ⁊ mellilotū. deinde cibet cum ordeato aut auenato aut amido: aut paruo pullo ⁊ silibus. vtat vino debilissimo cū multa aqua: ⁊ totū infrigidatū in medio ꝓfundi putei aq̄ hausibilis. deinde dormiat ⁊ quiescat. ¶ Si autē fuerit ꝓpter frigiditatē ⁊ pororū clausionē: ponat in domo tēperate calida: ⁊ tēperato modo coopiatur: ⁊ snauiter fricet ⁊ i declinatiōe. ¶ Si est cū opilatione: fricet ⁊ sudet in aere calido: postea ponat i aqua vbi sit camomilla mellilotū. deinde cibet ex auiculis minutis aut pullis ⁊ vino: nisi esset timendū de forti opilatione cū plenitudine corporis. ¶ Et intelligendū est qm̄ vbi est fortis opilatio ⁊ plenitudo ⁊ timemus de fe. putrida: tunc est faciēda floīa regulariter. ¶ Aut in aliqua effimera nō cōpetit euacuatio nisi in crapula aut fortit opilato aut repleto. ⁊ si fuerit effimera ꝓpter cibos ca. ponantur frigida supra regionē epatis. ⁊ cū reumate suffumiget caput cū thure in pl⁹: ⁊ rosis i minus. ¶ Si ex ira inūgat māsuetudo. si ex tristitia: letitia ⁊ silia inducantur. ¶ Si ex fame: det cib⁹ temperatus sicut oportet. ¶ Si ex sincopi confortentur mēbra principalia. ⁊ infra de aliis p ꝯtrium reducant. ¶ Sz q2 effimera cū opilatione frequēter ducit ad putridam: ideo flobotometur deinde fricetur ⁊ stuphetur ⁊ fricetur cuz farina ordei ⁊ cicerum ⁊ fabarum ⁊ nitri. ¶ Et si accideret ꝙ paterent aliquā oppilationē in balneo nō stet ibi ictu oculi: sicut dicit auic. ¶ Si aūt aliq̄s fuerit crapulat⁹ ⁊ postea exercitet se fortiter aut stet in sole calido, ⁊ si vene sint stricte ⁊ eructuatio fumosa timendum est de febre putrida: sed raro accidit in eructuatione acetosa. tamē si cib⁹ est in stomaco fiat vomit⁹ ⁊ postea si vēter nō ē laxus fiāt suppositoria aut clisteria. deinde in declinatione balneet: postea cib⁹ det. qm̄ in effimera lōga abstinētia cōpetit ei ex crapula nauseatiua. mā digesta pōt fieri floīa. febre autē absente cōfortet digestio stomaci cū diateriompiperion. dent sibi pulli ⁊ pisces petrosi. ¶ Crapulato autē ⁊ nauseato melior est medicina: si supueniat flux⁹ vētris spōtaneus. ¶ Si aūt fuerit ꝓpter apostema emūctoriorum mēbrorū principaliuz aut foruncülos aut scabiē ⁊ similia: p̄cipiat abstinētia floīa farmacia: ⁊ curētur illa sic dn̄t curari. ¶ Curatio aūt ponet i suis locis. ¶ Et q2 rarissime vocat medic⁹ ꝓ effimerā. iō ð curatōe ei⁹ āpli⁹ nō curo

Clarificatio.

Ad clarificationem eorum que dicta sunt ⁊ dicenda sunt oportet multa breuiter intelligere. ⁊ ideo intelligēdum ſm intentionē Gal. libro de differentiis fe. i corpore enim humano nō sunt nisi tria mēbra. s. solida: ⁊ hūores: ⁊ spiritus. ⁊ ſm hec sufficiētia fe. sumit: quoniā si mēbra solida supcalefiāt primo ⁊ subiectiue sic est ethica: ⁊ assimilat calori parietis in balneo ſm Auic. ¶ Si aūt humores primo ⁊ subiectiue sup calefiant sic erit putrida: ⁊ assimilat aq̄ balnei. ¶ Si aūt spūs ⁊ principaliter ⁊ subiectiue supcalefiāt: sic erit effimera: ⁊ q2 nō sunt nisi tria: ideo nō sunt nisi tres fe. ¶ Ad h̄ sequit ꝙ nulla fe. pōt p⁹ se dimittere effimerā: licz fiat ecōuerso. pro tanto cū in qualibet quodlibet calefiat tamē nō subiectiue. ⁊ iō vna nō est alia ¶ Si igit cesset qð ē in solidiori cessabit qð est in subtiliori. ¶ Si igit cesset supcalefactio mēbrorum ⁊ hūorum: cito cessabit ⁊ spūum. ⁊ iō nulla fe. dimittit post se effimerā: ecōtrario autē bene pōt fieri: licet nō cesset spūs subiectiue: non tamē ꝓpter hoc aliorū: relinquit igit ꝙ oēs fe. possunt sequi effimerā: effimera autē nullā. ¶ Secūdo intelligendum ꝙ licet fe. dicatur calor innaturalis: nō ꝓpter

hoc erit cã et effectus cuiꝫ causeꝶ ab in naturali. qm̄ calor qui est in natura est cã. ⁊ calor qui est in actu inflãmatus in corde est effect⁹ ⁊ ꝑ illū diffiniꝶ. Tertio notandū ꝙ calor naturalis ⁊ innaturalis in fe. possunt esse idē sustinētib⁹ hãc viã ꝑ hūc modū: quoniã sunt idē in specie. vtrobiqꝫ eiꝫ est calor ⁊ idē numero qui in eodē subiecto sicut in calore fluēte qui a corde ꝓcedit supaccenso. quoniã nihil aliud est fe. ꝙ̄ calor naturalis mutatus in igneū. Erūt igitur idem in numero: q2 in eodē subiecto. nec sunt ꝯ̄ria in eodē ē: q2 cōfracta sunt vel quasi: ⁊ ibi bene possunt esse sicut sunt in quolibet mixto. ⁊ ꝓ tãto talia ꝯtraria cōfracta simul existētia generãt nouã spēꝫ sicut est febris. Alij autē dicūt ꝙ differūt in se ⁊ in radice: q2 vnus viuificat ⁊ aliter mortificat. ⁊ ita possunt stare: q2 inquantuꝫ trahit ad dispositionem naturalem viuificat ⁊ dirigit ⁊ materiã cibi ⁊ morbi. inquãtuꝫ autē attrahit ad dispositionē innaturalē corrūpit ⁊ mortificat. Et est quarto notãdū qm̄ supposito ꝙ calor ⁊ spūs differūt. quoniam forte non differunt sed ponamus propter verbi gratia ꝙ differãt: nō ꝓpter hoc alia fe. erit in calore naturali: ⁊ alia inquãtum. quōcūqꝫ sit vtrūqꝫ tamē est delatiuū virtutis. ⁊ ita nō erunt q̄tuor fe. cum sint simul: ⁊ simul inflãmantur ⁊ simul sint delatores. Quarto intelligendū est ꝙ sequitur frequētius effimera apostema inguinum ⁊ assellarū ⁊ similiuꝫ ꝙ̄ sequatur alia apostemata magna: ꝓtanto quia sunt emūctoria membri nobilis: ⁊ ideo de facili inflãmatur spūs: ⁊ cū hoc causa est effimera: q2 illa materia nō est sic putrefacta. Alia autē apostemata vt sunt forūculi ⁊ scabies ⁊ similia generanꝶ magis de materia corrupta ⁊ putrefacta: ⁊ potissime quãdo est in interiorib⁹. ⁊ ideo talia sequeꝶ putrida febris. Et protanto dicebat ypo. In bubonibus omnes febres male p̄ter ꝙ̄ effimera: quia materia cuꝫ qua est effimera videtur magis peccare ratione sue quãtitatis ꝙ̄ ratōe sue male qualitatis. Quinto aduertenduꝫ quō ad nauseã ⁊ tristitiã ⁊ somnum ⁊ sincopiꝫ ⁊ alia multa consimilia sequantur fe. cū habeant infrigidare. Dico ꝙ est peraccidens in nausea potissime fit in colerico vbi fumi ca. ⁊ sicci acuti resoluuntur qui supercalefiunt. in alijs autem ꝓpꝶ spirituum conculcationem ⁊ pororum clausioneꝫ ⁊ similia. Sexto notandū ꝙ vt plurimum effimera non est cum rigore: protanto quia materia nō est horribilis putrida insueta. Septimo intelligēdum est ꝙ cuꝫ dicitur ꝙ in effimera ex calore ponantur flores frigidi in lecto. Intelligo quantum est de presenti circa lectuꝫ ad alterandum aereꝫ: nō ꝙ tangant carnem nudã: quia tunc essꝫ timendū de clausione poroꝝ: ⁊ ita de putrida. Octauo notandum ꝙ in curatione effimere non competit coitus: quia timendum esset ⁊ de spirituum inflammatione. In ista autem materia nolo aliꝶ ratiocinari timēs prolixitatē.

Capitulum tertiuꝫ de causone.

Causon est fe. continua de cola intra vasa existēs in mēbro nobili aut loco proximo cordi.

Cause. Febris causonica causatur aut d̄ cola rubea pura aut de flegmate salso infra ꝙ cola aliqñ peccat plus ratione sue quãtitatis. aliquãdo ratione sue q̄litatis. aliqñ ratione vtriusqꝫ. Inflãmatur igiꝶ fortiter cū co. ru. sit inflãmabilis ⁊ plus: q2 est ī stomaco aut epate aut locis ꝓximis cordi. ⁊ ī h̄ differt a ꝯtiana ꝯtinua: q2 ꝯtiana ꝯtinua ē d̄ mã putrefacta in venis remotis a corde: sꝫ causon in proximis. Et ideo causon incendiū interpretaꝶ. ⁊ iō raro venit senibus: ⁊ si veniat est signū ꝑditionis. Iuuenibus autem venit vtplurimum. Et si conueniant alia ꝑticularia tanto fortius. Fit etiã d̄ flegmate salso ꝓꝫ Auic. putrefacto ⁊ inflãmato in eisdem locis

Signa. Summū incendiū ⁊ inflãmatio ī toto corpe cū quietudine ⁊ malicia tollerandi ⁊ multis ꝑnecabilibus accidentibus; sicut est fre-

nesis instantia vigiliaꝝ. aliquãdo som-
nus profundus: nigredo ⁊ ariditas lin
gue: sincopis: ytericia: tremor: fluxꝰ vē-
tris: ⁊ aliquãdo retentio egestionū: pul
sus parvꝰ ⁊ velocissimꝰ. vrina ru. ⁊ sub-
tilis. Tamē videt multipliciter diuersi-
ficari: qm̄ aliquando est a principio cru
da ꝓpter multitudinē opilationis. ali-
quando tincta ꝓpter resolutionē co. ali
quãdo liuēs ⁊ turbata ꝓpter multitudi
nem putrefactionis. Et si sit causon de
co. citrina aut flegmate salso oīa erūt re
missiora: ⁊ afflictio ⁊ alia pticularia pro
portionant flegmati. ⁊ qꝛ affligit. xviij.
horis ⁊ aliquomodo videt interpolare
vi. ⁊ qꝛ tēpꝰ est hiemale ⁊ dieta sibi con
ueniens precessit ⁊ talia consimilia.

Pronostica.

Hec enim egritu-
do ē breuis termia
tionis valde: ⁊ cū terribilibꝰ accidētibꝰ.
et si oīa bōa signa appareāt a pricipio
morbi liberabit ī die qrta aut infra. ⁊ si
mala morietur in quarta aut infra. Ali-
quãdo autē extēdit se vsqꝫ ad. vij. Ista
autē egritudo non pōt ꝓlongari: qꝛ nã
ꝑm Gal. nō patit morbi ꝓlixitatē ⁊ mo
lestationem accidentiū. Signa aūt bo
na ⁊ mala non oportet h apponere: ali
bi enim a nobis posita sunt. ypo. tñ vo-
luit ꝓnosticare. Quibuscūqꝫ ī causone
tremores fiūt alienatio soluit.

Curatio.

In curatiōe āt oꝫ ꝯside
rare cāz morbi ⁊ morbū
⁊ tpa morbi ⁊ naturã accidentiū. qꝛ igi
tur cā huius morbi est putrefactio cum
forti opilatione. In primis remoueat
opilatio fricãdo pectꝰ ⁊ vētrē ⁊ latera:
⁊ ptem que magis dolet cū aceto albo
⁊ oleo de camomilla ⁊ aqua ro. ⁊ h cum
suauibus fricationibus ⁊ longis. sed ꝯ
morbuꝫ oportet infrigidare ⁊ flãmam
caloris extinguere ⁊ nimiã subtilitatem
materie ad quandã mediocritatē redu-
cere ⁊ hoc est contra maleficiatos ⁊ fa-
scinaros qui nō opinant ingrossantia
subtilibus cōpetere. ℞. lētiginis aque
fontis portul. vngle caballine añ. ℥. iij.
rosaꝝ ru. electaruꝫ. sandali mucastelmi.
spodij. floꝝ nenufari. ãn. ℥. i. aq. ro. lib.
i. aque fontis, lib. i, ⁊. ß, vini malorum
granatorū. ℥. ij. panis zuccari. lib. i. fiat
sirupus clarificatꝰ: ⁊ cōdiatur lēto igne
sic decet. Digesta mã purget cū cassiaf.
aut thamarind. aut mirabul. cit. ⁊ silibꝰ.
Et si esset de flegmate salso addat api-
um. bruscus ⁊ spergus ⁊ sil'ia. ⁊ in laxa
tione addant mirabul'i chebul'i. Ordi-
netur ⁊ cura ꝑm tēpora morbi. Si eis
egritudo terminet in quarta aut infra:
nullus cibus penitꝰ det. si virtꝰ tolera-
re queat. Si enim egritudo terminetur
ante quartã aut vltra: ⁊ virtꝰ nō possit
tolerare: detur sibi cibus iuxta cōuenie
tiã pticulariū. Materialia autem sunt
ista succus malorū gra. sirupus melep:
ptisana ordei colata aut non colata. lac
amigd. brodiū ciceꝝ. lactuc. portul. pa
nis lotus in aqua. brodiuꝫ parue pulle
cū multitudine lactucarū. ordeatū. aue-
natū. amid. Accipere autē h vel illud in
dustrie medici relinquit. qm̄ aliqui sunt
fortes plus vel minꝰ iuxta nãm etatis
cōplexionis tpis ⁊ regionis ⁊ cōsuetu
dinis ⁊ officij qd exercet. ex his eiꝫ alijs
ingeniū dictãdi ⁊ regendi elicit a medi
co sapiēti. ⁊ forma totiꝰ regiminis ꝑm
doctrinã Gal. in regimēto supra illam
partē: quo sumpto si dolor loco ingrue
rit ⁊c. ⁊ nō solū cibus ordinat ꝑm tem-
pora morbi sed ⁊ medicine. Quoniam
ista egritudo est periculosa ⁊ cum terri-
bilibus accidentibus: ⁊ timemus mali
ciã sinthoacū in statu. ideo bonum est
vt in principio euacuetur. ℞. floꝝ boꝝ
floꝝ mol. ãn. ℥. i. prunoꝝ. xxx. fiat deco-
ctio ⁊ ī decoctiōe soluat cassief. mund.
thamarind. ãn. ℥. i. ⁊ detur aliquãtuluꝫ
ante aurorã. In statu autē ⁊ aliquãtu-
lum ante statū nihil fere fiat: nec cibus
nec potus nec medicine nec aliquid ali
ud. In fine autē status si videremus ꝙ
natura esset sopita in expellēdo: bonuꝫ
esset ipsam excitare: ⁊ hoc diuersimode
⁊ ꝑm qd natura ad diuersa mouet emū
ctoria. Si autē moueret mã ad supio-
ra: tūc inuenimꝰ naturã cum setis porci
nis infra nates subito intromissis. Si
autē ad stomacū cū vomitu. Si aūt ad
ītestia: cū suppositorio vl' clisterijs. Si
ad vias vrinales, cū diureticis ⁊ fricati

frenesia

onibus circa illas ptes. Si ad totū corpus.cū tēperate calidis.flebotōia autē nunq̄ fiat:⁊ si debeat fieri hoc est ꝺ raro cōtingentib⁹ valde ratione opilationis aut aliquoꝝ alioꝝ pticulariū. Viso igit̄ de cā ⁊ morbo⁊ tēporib⁹:videam⁹ de accidētibus ⁊ primo de frenesi qm̄ frenesis ꝭm Gal.est necabilis in omni genere suo. In principio igit̄ ponātur stupe canapine a maiori cōmissura capitis vsq₃ ad oculos: ⁊ aures intincte in succo lactuce maurelle ⁊ aq̄ ro.⁊ aceto.⁊ sint actu tepida ⁊ postq̄.xxiiij. hore trāsiuerint ponatur catulus fissus calidus viu⁹ ꝑ spinaȝ dorsi aut pulmo arietis.⁊ si nō habeat̄ tāta copia:calefiat ī aqua ⁊ extrahat̄ pulmo subito ab ariete viuo ꝑ dorsum ⁊ capiti applicet̄. Si autē febris cessauerit ⁊ alienatio remāserit ꝓpter incinerationē medicine fomentet̄ frequenter caput ex alto cum aqua decoctionis camomille meliloti. ordei. viol̄.⁊ similiū. Et si adsit stupor

stupori

ꝓpter multitudinē vaporū ascendētiū ad caput.fricent̄ fortiter extrema ⁊ fiāt ligature dolorose in extremitatib⁹. Si autē adsint vigilie.accipiat̄ farina papaueris al.⁊ distēperet̄ cum albumine ouoꝝ ⁊ aqua ro.⁊ pāni tincti in timporibus applicent̄:aut emplastrent̄ cū rubea trociscata circa frontem ⁊ timpora

Sitis

Cōtra sitim ⁊ ariditatē lingue fiāt sacculi de psillio aut se.citonioꝝ:⁊ ponantur in aq̄ frigida ⁊ teneant̄ sup linguaȝ aut folia portulace infrigidata in aqua aut frustrū latū tenue pomi in aqua refrigidatū ⁊ positū sup linguā. frequēs ablutio aq̄ frigide cuȝ modico aceti valet. Cōfert etiā mundare linguam ⁊ os cū canula aut manutergijs.⁊ abluat̄ cū multa aqua ⁊ pauco aceti ⁊ melle. Confert etiā multū ⁊ siti ⁊ febri aerē frigidū attrahere.īfrigidet̄ igit̄ ⁊ hūectetur cū multa aq̄ ⁊ aceto.aspersis ⁊ folijs vitis albe ⁊ cānaꝝ ⁊ salicis ⁊ nenufaris ⁊ similiū. Et q̄ ordinet̄ amphora cadēs ex alto:q̄ cōtinue aquā ꝑ se haurit:sicut scitis cū calamo sic formato.ps autē longior ponatur in aqua. ⁊ ꝑ aliaȝ fiat fortis tract⁹ ⁊ post nō cessabit;⁊ casus aq̄ sup peluiȝ reddet patiēti decoratissimā melodiā. Si autē ytericia venerit ante vij.diē ꝯmendetis ipsuȝ ad deū.⁊ si p⁹ curet̄ sicut inferi⁹ dicet̄:⁊ abluat̄ facies cū aceto albo ⁊ tepido:⁊ vinū maloruȝ granatoꝝ tepidū oculis instillet̄. Si

syncopi

aūt venerit sincopis īroret̄ cū aqua ro. ⁊ odoret camphoram sanꝺ.⁊ aqua ro. ⁊ ista etiā ponātur supra pect⁹. Et det̄ sibi panis intinct⁹ ī vino cū aq̄ ro. multa aut succo citonioꝝ: aut acetositate citri.aut lardet̄ ⁊ asset̄ gallina ⁊ aspergatur aq̄ ro.vbi fuerit ambra ⁊ garofili.⁊ odoret eā modicū p⁹ modicū solū trāseūdo cauendo ne ex his supercalefieri possit.odoret ⁊ senꝺ.mutascel̄ios. ⁊ fricentur extrema.⁊ multa ꝯsimilia fiant. Si autē vēter nimis fuerit lax⁹:det̄ sirupus myrtin⁹ aut sirup⁹ de citonijs. Si ꝯstipat⁹:fiat clistere aut suppositoriuȝ:aut det̄ sibi sirupus viol̄.⁊ similia.

Clarificatio.

Mirabile vr̄ quō in causone vbi est vltiata iflāmatō pōt eē mā cruda.dico q̄ pōt esse aliq̄ istoꝝ modoꝝ.aut q₂ co. est citrina :aut flegma salsum. aut q₂ ratione crapule nouelle pōt eē mā cruda circa primas venas infra q̄ ista mā nō est subiectū fe.sed co.ru. pura est putrefacta in locis ꝓpinqs cordi. ⁊ cruditas est circa epar de flegmate salso ⁊ co. citrina. Dico q̄ pōt esse magna putrefactio ⁊ infra fortis calor.aut q₂ opilatio magna. aut q₂ in venis pulmonis aut stomaci aut epatis:aut in locis vicinalibus cordi ⁊ infra inflāmatio magna. cruditas aūt est ex ꝑte materie. Secūdo posset aliquis dubitare de vinis hiemalib⁹ quō possunt cōpetere cū sit ibi dulcedo ⁊ sint dure digestiōis. Dico q̄ possunt cōpetere aut rōe sitis cū ꝑtineant frigiditati.aut rōne fortis appetit⁹ iuxta illud:parū deterior cib⁹ ⁊c̄. Tertio posset fieri dubitatio si colera possȝ inflāmari ad fe. sine putredine sic̄ san. in synoc. Dico q̄ opiniones sunt:melior tn̄ snīa videt̄ q̄ nō:qm̄ multū distat colera a tēꝑamento. Quarto intelligendū q̄ causon est egritudo magna ⁊ ꝑiculosa in senib⁹;q₂ fortis est ignis q̄

Arnald[us] [illegible] ... in poste [illegible] Arnald[us].

in acuta nō extinguit̃. scd̃o in iuuenibus maīꝰ q̃ in senibꝰ: ⁊ plus q̃ in pueris ſm Auic. qm̄ licet ſit in iuuenibꝰ cū cōuenientia ꝑticulariū: ⁊ inquātum eſt ex cōueniētia cauſe ⁊ ꝑticulariū antecedentiū. tm̄ quātum eſt ꝺ ꝑticularibꝰ ſubſequētibꝰ ⁊ cōicantibus ꝺiſſoluit̃ corpꝰ ⁊ virtus: ⁊ ibi egritudo multū ꝑiculoſa. In pueris autē eſt hūiditas multa que reſiſtit calori vehemēter diſſoluenti: qꝺ quidē nō eſt in iuuenibꝰ. ¶ Quinto notandū eſt ꝙ bolisinꝰ pōt eſſe in cauſone quantum eſt ex ſtomaci debilitate ⁊ corporis diſſolutione. ¶ Sexto aduertenduꝫ ꝙ aq̄ frigida mirabiliſſime pōt ꝯpetere in cauſone: cū iſtis ꝑticularibꝰ ꝙ virtꝰ ſit fortis ⁊ mā̄ digeſta: ⁊ ꝙ morbus ſit ī declinatiōe. ⁊ ꝙ nō ſit opilatꝰ nec ſit cruditas materie: nec ſit apoſtematꝰ. ⁊ ꝙ vehemētiſſime ſitiat. ⁊ ꝙ aq̄ frigida ſit dulcis ⁊ conſueuerit. ⁊ ꝙ in vna vice potet tantū q̃tum poterit attrahere vna vice ſine attractione anhelitus. ¶ Et h̄ ſunt q̄ legunt̃ a Gal. in regimento ſupra illā ꝑtem. his autē q̄ pleuretici ſunt ⁊c̄. ¶ Septimo intelligendū ꝙ fl̄oia conſilio meo non debet fieri vt videtur quoniam frenū aufereretur co. ⁊ igniretur materia ⁊ inflāmaret̃ ⁊ redderetur magis curſibilis. niſi forte corpus eſſet plectoricū ⁊ opilatio fortis ⁊ ſimilia. ⁊ etiam retineamus conſilium Auic. qui dicit capitulo de fl̄oia. ꝙ tardetur quantum eſt poſſibile.

¶ Capitulum quartum de tertaina.

Tertiana eſt febris putrida ꝺ intētiōe co. gn̄ata.

¶ **Cauſe.** Intelligendum eſt ꝙ duplex eſt cauſa: quedam eſt colr̄a. ru. pura: quedam non pura propter flegmatis admixtionē. ⁊ appellatur co. nota. ¶ Preterea co. aut putreſcit intra venas ⁊ arterias ⁊ generat̃ continuam. aut extra ⁊ generat inteprolatā. ¶ Tertiana igitur generatur de co. ru. putrefacta in venis ⁊ arterijs totiꝰ corporis ⁊ in hoc differt a cauſone: quoniam cauſon vt dictū eſt cauſatur ex co. putrefacta ī venis pulmonis aut ſtomaci aut epatis: aut in locis ꝓximis cordi. ⁊ oīa ſunt intēſiora in cauſone q̃ in tertiana cōtinua. ⁊ ideo curatio fe. eadem vtrobiq̧. ¶ Tertiana autem interpolata cauſatur de co. putrefacta extra. ⁊ ideo per periodos ⁊ interpolationes. ¶ Putrefit autē materia qn̄ cōculcatur: ⁊ caret euētatione: ⁊ deſtituit̃ ⁊ ſuꝑcalefit cor. aut quia fumus putridus petit cor. aut q꞉ calefacit pars partē donec veniat a minima vſq̧ ad cor: aut vtroq̧ modo. ¶ Calefacto autem corde ſic vna cū toto corpore generatur fe. tertiana: igitur continua ſub cauſone reponat̃. quoniaꝫ hic magis intēdimꝰ agere de interpolata.

¶ **Signa.** Signa tertiane ſumunt̃ ex nālibꝰ: aut q꞉ iuuēis colericus ⁊ ibi ꝺ alijs. ⁊ ſumūt̃ a nō naturalibus: vt q꞉ eſcas ⁊ euomit ⁊ comedit ca. ⁊ ibi de alijs. ⁊ ſumuntur a rebus p̄ter naturaꝫ: vt quia incipit cuꝫ rigore ſicut cum acubus pūgeretur. ⁊ eſt differētia ꝯſtitutiua. ⁊ a principio rigoris pulſus eſt ocultꝰ: ⁊ poſtea velox ⁊ ſemꝑ equalis ⁊ vrina citrina ⁊ tenuis: ⁊ terminat̃ cum ſudore plurimo. ¶ Signa autē tertiane note ſunt alia ⁊ alia iuxta flegmatis admixtionē ⁊ ꝯueniētiā ꝑticulariū.

¶ **Pronoſtica.** Tertiana vera terminat̃ ī. vij. ꝑyodis aut infra: ⁊ ibi terminatur ī. xiiij. die aut infra: ⁊ affligit. xij. horis aut infra. ⁊ interpolat. xxxvi. ¶ Primꝰ autē peryodus eſt ꝺbilis ⁊ ſecūdus fortior. ⁊ tertiꝰ fortiſſimus. ⁊ q̄rtus eſt in vltimo: vbi eniꝫ eſt ſtatus ⁊ neq̄ſſima accidentia. ¶ Quintus autem incipit debilitari. ſextus aūt plus. ſeptimus autē modicus aut nullus. ¶ In principio paroxiſmi venit vomitus: ⁊ in fine ſudor. ⁊ quia iſta egritudo venit cum terribilibus accidentibꝰ: ⁊ non patitur ignorantiam medici nec ſtultiam infirmi. ideo vt melius futuris periculis obuietur: ⁊ honeſtas medici cōſeruetur: bonū eſt ſemper futura pericula predicere. ¶ Ponamꝰ igit̃ ꝙ poſt tertium paroxiſmū ſit vocatus: ⁊ videt̃ ſibi ꝙ fl̄oia debeat fieri ⁊ ſirupus admi- nō bñ

nistrari. ⁊ fiat totũ qḋ debeat fieri fm viam rationis: sed tñ nihil pronosticauit. tũc veniet quartus potissimus fortissim⁹: vere tunc assistentes dicẽt ꝙ flo ia interfecit: aut postꝙ̃ sumpsit sirupũ semper deterioratus est ⁊ ita fact⁹ erit ignominiosus. Sz si picula in quolibz morbo predixerit: semp medicus cõmendabitur ⁊ nihil sibi iputabitur. Sic ergo regula generalis ꝙ nunꝙ̃ operet in aliquo morbo nisi prius pnosticauerit. nõ est igitur pnosticatio negligẽda.

Curatio.

In curatõe igr̃ oꝫ ꝯsiderare morbũ ⁊ cãꝫ morbi ⁊ naturã medicaminũ: ⁊ naturã ciboꝝ. Intẽtio igitur nõ est vna sed multiplex quoniã in curando oportet cõsiderare causaꝫ ⁊ materiam morbi ⁊ discrasiaꝫ. Non est igitur intentio simplex sed cõposita. ratione igit̃ putrefactionis opꝫ subtiliare ⁊ aperire. ratione autẽ materie cõpetunt mediocriter ingrossantia. ratione autẽ discrasie frigida ⁊ humida. Sz quia accidentia sunt multiplicia: sicut est iquietudo ⁊ vigilie: ⁊ malicia tolerandi egritudinẽ. ideo talibus cõpetunt quodãmodo stupefacientia. ideo vnũ soluꝫ ista complectere nõ possunt igitur in sirupo oportet multa apponere: ꝓpter multitudinẽ eorum que dicta sunt. Et in tertia. ℞. endi. scariol. lactucarum nouellaꝝ. ⁊ summitatum papaueris. ãn. ℥. ij. quatuor semum frigidorũ maiorũ ⁊ minorũ mundatorum ⁊ non mundatorũ: ãn. ℥. j. rosarũ ru. florũ nenufari. floꝝ viol. ãn. ℥. j. ⁊ ʒ. oium sandal. ℥. ij. aceti al. ℥. iij. panis zuccari lib. j. fiat sirupi c aũficat quartus. v. Materia digesta purgetur sic. ℞. floꝛuꝫ borac. floꝛum viol. ãn. ℥. j. pruno ꝛũ. xx. fiat decoctio ⁊ in decoctione resoluatur cassief. munde thamarind. ãn. ℥. j. ⁊ detur in aurora. Ratione autem accidentiũ quãtuꝫ est de vigilijs incipiam⁹ a leuioribus. ℞. olei rosꝫ. olei nenufaris. aque ro. aceti al. albuminis ouorum ãn. ℥. j. lactis mulieris q̃tum omniuꝫ: ⁊ panni madefacti fronti ⁊ timporibus applicẽtur. Si autem ista non valeant: paulatim ascendenduꝫ est ad fortiora. quare possumus addere papauer: cũ sit a eius narcoticitate domestic⁹ ẽ. vt dicit Auic. Deinde ascendamus ad succum lactuce maurelle. mandragore iusquiami ⁊ si milium. ⁊ similiter addamus opium cũ croco. ⁊ requiescet. ⁊ rubeam trociscatã. Et si fuerint vigilie cum capitis grauitate oportet odorare camphorã acetũ. aquam ros. sandal. camomillam mellilotum ⁊ similia materiam humidaꝫ desiccantia. Si autem fuerit ibi stupor: fiant fricationes extremitatum dolorose. Et si fuerit vomitus: inquietudo ⁊ clamor: ⁊ reuolutio ⁊ malicia tolerãdi. suffumigetur cum narcoticis. Sed gratia putrefactionis ⁊ opilationis fricet̃ venter cum vino albo ⁊ oleo de camomilla ⁊ aqua ros. De reliquis autem accidentibus fiat sicut dictum est in causone. Electuaria autem possunt esse zucc. ro. viol. diadragantuꝫ frigidũ. triasandal. diapip. ⁊ similia. Si autem fuerit tertiana non vera. addatur predictis apium. bruscus. spagus ⁊ similia: iuxta cõuenientiã particularium. Et si esset mulier: aut flegmaticus: aut temp⁹ hiemale aut opilatio multa: ꝙ addatur radix feniculi. petro. lacca. spicanar. scolopendem. lupulus ⁊ similia. Et in euacuatione possim⁹ addere mirabul. reubarb. diagridi ⁊ similia iuxta conuenientiam particulariuꝫ que nõ curo pertractare gratia breuitatis. Si autem loquamur de curatione gratia temporum morbi: tunc intelligendum est quantum est de natura medicaminũ: ꝙ a principio dentur aliqua leuia laxatiua: sicut est cassia fi. ⁊ thamarindi cum decoctione prunorum. ⁊ viol. ⁊ post tertiaꝫ accessionẽ potest fieri flobotomia: si aliqua particularia cõueniunt vt fortitudo virtutis ⁊ plenitudo corporis. In statu auteꝫ nihil fiat: nec cibale nec medicinale nec aliquid aliud obuiaret vt fortitudo sinthoracis: ⁊ multitudo resolutionis ⁊ similium. De cibis autem demus plus vel minus: sed per comparationem ad paroxismos ante accessionem per tres horas nullus detur cib⁹ nec in accessione donec venerit ad manifestã declina-

tionez nisi corporis liq̄factio īpediret.
Et ꝓhibeatur somnus in principio ac cessionis ⁊ potus: nisi molestatio acci dentiū impediret. Cib⁹ aūt qui eis cō petit est vt dictū est ī causone. s. auena tum. amid. artamisia. spinargia. mica panis ter lota. lactuca. portul. mell. cu cumeres. cucurbite. pruna. mora. pira cocta. poma cocta. brodiū cicer. brodi um pulle. lac amigdal. pulli pui. pisces petrosi ⁊ silia. Intelligendū tamē ꝙ cū olera ⁊ fruct⁹ habeāt hūiditates aquo sas putrefactibiles: vtile essꝫ abstinere sed q̄ꝛ raro inuenitur aliquis ita obedi ens: ideo oportet multa cōcedere: ⁊ cū diuersis opari ſm diuersitatem ꝑticula rium. Accedam⁹ igitur ad ea que artis sunt q̄ꝫtū erit nobis possibile: q̄ꝛ forme regiminis ex ꝯcursu ꝑticulariū ꝯsurgūt.

Clarificatio.

Si dubitaret aliqs si qua febriū pu trefactio esset maior. Dico ꝙ si nos lo quamur de maioritate putrefactionis quo ad intentionē ⁊ acumē ⁊ furiā acci dentiuꝫ. tūc dico ꝙ maior est in colica. Sꝫ si loquamur de maioritate q̊ ad cō tinuationē ⁊ nullā interpolationeꝫ: sic maior est in se sanguinea. Sꝫ si nos lo quamur de maioritate quo ad cōtinua tionē ⁊ difficilē eradicationē: sic maior est ī flegmatica ⁊ melica. Secūdo pos set aliquis dubitare si ꝯpetit vomitus in tertiana. Dico ꝙ in tertiana ⁊ in om ni febre intpolata ī principio ꝑoxismi cōpetit vomit⁹: q̄m sensibiliter alleuiat tot⁹ ꝑoxismus ⁊ potissime si fuerit spō taneus. vel ex modo facili ꝓcuratus: ⁊ aliquid purgatur de materia antecedē ti: ⁊ natura postea meli⁹ pōt supra con iunctā. Et ista videt intentio Auic. ca pitulo de q̄rtana. Et hoc videt sapere ypo. vbi cotidie rigores fiūt: cotidie fe bres soluūtur. q̄ꝛ ad rigorē cōsueuit se qui sudor: vomitus egestio ⁊ silia. ⁊ ita mūdificatur corpus: ⁊ ibi febris cessat. Et videmus sensibiliter ꝙ cū aliqs pa titur interpolate ⁊ in paroxismo nulla est euacuatio: tūc in tp̄e interpolatiōis est tot⁹ grauis ⁊ ponderosus: ⁊ cū mo dica alleuiatione. Si aūt in paroxismo fuerit mūdificatus in die interpolatio nis videt sibi ꝙ sit curatus oīno. vtile est ergo in principio rigoris moderare modicū vomitū ꝓuocare: sicut est mul tum vtile in fine ꝑoxismi tolerare sudo rem. Tertio posset dubitari si oxizaca ra ⁊ sirup⁹ acetosus cōpetant in tertia na postq̄ ita subtiliāt ⁊ mā est subtilis. Intelligendū ꝙ ista materia fuit decla rata a nobis ꝑ intentioneꝫ supra illum amp ſm. Quibuscunqꝫ in causone ⁊c. Breuiter tn̄ dico rōnes ꝑtermittendo ꝙ in materia subtili nō cōpetūt subtili antia quo ad sui digestionē ſm ꝙ deter minat Auic. caplo de curatione febriū putridar in gn̄ali. imo cōpetūt ingros santia. Et dicit Auic. ꝙ ille qui dicit cō trariū non est audiēdus. Hoc idē dicit Gal. xij. de ingenio. In tertiana igitur quātum est de reductione materie ⁊ dis crasie nō cōpetūt frigida ⁊ sicca: sꝫ ma gis frigida ⁊ hūida. Sꝫ ratione opila tionis ⁊ putrefactionis possunt cōpe tere oxizacara ⁊ sirupus acetosus. ⁊ q̄ꝛ etiā cum istis ponūtur rose ⁊ spodiū ⁊ multa cōsimilia: sicut dictū est caplo de causone. ⁊ ideo cōsuetudo mea est ꝙ in talibus ego addā sirupū viol. Gratia igitur etatis ⁊ sexus aut tēporis aut cō plexionis: aut duriciei viscer ⁊ opilati onum ⁊ similiū: auctores cōcedunt oxi zacarā ⁊ sirupū acetosuꝫ. Sꝫ quantuꝫ ex ꝑte materie ⁊ discrasie simpliciter non videt cōpetere. opiniones tn̄ sunt de ista materia ⁊ ideo ꝯsciētie operātis re linquo. Quarto posset aliquis dubita re de chilo si putrefiat ad fe. cum aucto res non faciant mentionem de fe. pu tridis nisi humoralib⁹. Dico quātū est depresenti ꝙ chilus ⁊ hūiditates ter tie possunt putrefieri cū putrefactio sit in hūidis ⁊ liquidis cū dissolutione ca ruerūt: ⁊ trāseunt in naturā alicui⁹ hu moris innaturalis ꝑ viā cuiusdā ebuli tionis ⁊ suꝑcalefactionis ⁊ adustionis ⁊ ita febres putride semꝑ sunt hūores. Quinto posset fieri dubitatio: si vno hu more corrupto alij corrūpātur: ꝓpter qd̄ sunt simul ⁊ simul generant: q̄re sic corrūpunt. Dico ꝙ nō est necessariuꝫ:

[illegible]

cũ hu. sunt distincti p ,ppꝛias formas ꝛ per ,ppꝛios situs ꝛ p ,ppꝛios motus ꝛ ibi quilibet habet suũ regnum ꝛ pꝛopꝛietatẽ ꝛ pꝛopꝛioꝝ tẽperamentũ ꝛ ita põt admitti tẽperamentũ vnius ꝛ non ,ppter hoc admitteẽ alterius: quare nõ est necessariũ ꝙ vno corrupto alij corrũpant. ¶ Sexto intelligẽdũ ꝙ si iuxta pꝛedicta aliquis dubitaret ꝙ melia corrupta ꝛ oẽs alij corrũpantur: cum resistat vtraqꝫ qualitate: ꝛ ibi cuꝫ sit fortis victoria ex parte melie: ꝛ tñ corrumpiẽ igitur ꝛ omnes. Dico ꝙ solutũ est: qm̃ victo hoc tẽperamẽto licꝫ fortissime repugnet: nõ tamẽ ,ppter hoc tẽperamẽta alia: quoniã pticularia que cõcurrũt cũ isto: nõ est necessariũ ꝙ cõcurrãt cũ alijs quare ꝛc. ¶ Septimo possum⁹ notare ꝙ humoꝛ cũ corrumpitur ꝛ putrefit in carne ꝛ ĩ stomaco ꝛ in epate ꝛ pulmone: ꝛ breuiter in quacũqꝫ concauitate fuerit pter nãm. si ibidẽ careat euẽtatione: ꝛ destituatur a regimine ibidem corrumpitur ꝛ ibi erit minera. ¶ Et iuxta hͦ intelligendũ ꝙ co. prauissima ꝛ eruginosa sunt tẽte pernecabilitatis ꝙ putrefieri nõ possunt: a natura eniꝫ veniret moꝛs. ¶ Et iuxta hoc intelligendũ ꝙ tertiana vera de co. ru. naturali generata: magis in regionibus frigidis generatur. ¶ Sed tertiana nota de co. nõ naturali causata: magis ĩ regionibus ca. generatur. quia ab agente pter naturã causata est. ¶ Et iuxta hoc intelligenduꝫ ꝙ in tertiana notha bene põt cõpetere post tertiũ vl' quartũ paroxismũ. aliter nunq̃ quasi redderet transcursibilis: ꝛ fieret d simplici duplex: ꝛ de duplici cõtinua: sicut videm⁹ frequenter. ¶ Et licet nõ euacuet materiã cõiunctam: antecedentẽ tamẽ euacuat.

¶ Capitulũ quintũ de fe. sanguinea.

Sinochus est febris continua de sanguine putrefacto intra vasa. synocha est febris cõtinua que effimere pꝛopoꝛtionatur de sanguine peccãte ratione sue quantitatis.

¶ **Cause.** Intelligendum ꝙ cum aliquis cõsuetus est exercitari ꝛ subito dimittit exercitiũ: ꝛ vtitur multis cibis ꝛ potissime sanguinẽ generãtibus: aut sanguineꝫ aquosum sicut est sanguis generatus ex fructib⁹. tunc ex his ꝛ alijs sibi confoꝛmibus multiplicatus sanguis: ꝛ si peccet rõne sue quãtitatis generat febrẽ cõtinuam effimere pꝛopoꝛcionatam ex sanguine nõ putrefacto. in qua si fiet noīa nõ cadet in putridam: sicut scribit Gal. ix. de ingenio. ¶ Si autẽ abundet san. ꝛ peccet ratione sue quãtitatis ꝛ etiaꝫ male q̃litatis generat continuã de sanguĩe putrefacto. q̃ synochus appellaẽ. vñ versus Sinocha de multo sꝫ sinochus de putrefacto. ¶ Et habet tres spẽs augmasticam: q̃ semp ,pcedit ascendendo ꝛ augmentãdo: qꝛ maioꝛ ẽ dissolutio ꝙ̃ resolutio: ꝛ est deterioꝛ inter oẽs. ¶ Secunda spẽs ẽ epimestica q̃ semp ,pcedit diminuẽdo: ꝛ est alijs salubꝛioꝛ: qꝛ maioꝛ est resolutio ꝛ cõsumptio ꝙ̃ dissolutio: ¶ Tertia aũt spẽs vocatur omotena: vbi oĩa sunt eq̃lia semp eĩm ẽ in statu: equalis eniꝫ ẽ dissolutio resolutioni. ¶ Et iste tres spẽs sunt in qualibet fe. sicut d clarauim⁹ supꝛa libꝝ Gal. de differẽtijs. ¶ Fe. aũt sanguinea opinat⁹ est Gal. ij. de crisi ꝙ nõ põt fꜳere fe. solaꝫ simplĩcẽ singularẽ: semp eniꝫ est cõposita. qm̃ qñ putrefit ꝛ altera eius ps cõuertitur in co. ꝛ altera in meliaꝫ. ꝛ ideo fe. solas simplices singulares nõ põit nisi tres fe. qm̃ pꝛopoꝛtionatur co. ꝛ fe. q̃ ,ppoꝛtionatur flegmati. ꝛ fe. que ,ppoꝛtionatur melie.

¶ **Signa.** Signoꝝ quedã sunt antecedẽtia. ꝛ quedã subsequẽtia: ꝛ quedã ꝯcomitãtia. Signa auteꝫ antecedẽtia sunt grauitas capitis. iflatio spatularũ. repletio venaꝝ. rubedo faciei. flagellatio toti⁹ coꝛpoꝛis ꝛ silia. Concomitãtia sunt doloꝛ frontis. apparitio lampadũ ardentiũ. pafrenesis turbatio mentis. tenebꝛositas oculoꝝ plenitudo pulsus: ꝛ nudositas: ꝛ diuersitas. dulcedo oris. vrina ru. ꝛ spissa et fetida ꝛ liuẽs. Subsequẽtia sũt tumoꝛ

Sinochus putrid' ... [illegible]

Augmastica ... ab augeo

[illegible] Homotenus ... ab homos ... tenoz [illegible]

[illegible] Arnal'.

[illegible] Arnal'.

faciei. mollicies tot⁹ corporis. ⁊ aliqñ superueniūt morbilli ⁊ variole ⁊ carbū culi. ⁊ sunt mala signa valde que cōsue uerunt in tēporib⁹ pestilētialib⁹ eueni re. ¶ Ista autē declarāt sanguinē putrefactum. ¶ Ista autē oīa remissa sunt in sanguine nō putrefacto: quoniaꝫ effimere proportionatur.

Pronostica.

Si aūt appareāt pustule liuide aut nigre: mortē significāt. similiter si in vētre audiatur sonus sicut tonitruū: sicut dicit Auic. ¶ Lacrime si appareāt ꝓpter maliciā morbi. difficultas anhelitus: ⁊ ꝓfocatio: ⁊ apostemata in vijs anhelitus. ⁊ si post somnū sentiat se grauatū. ista oīa sunt mortē significātia. ¶ Apparitio aūt velox vl' tarda digestionis vl' indigestionis significat crisim breuem vel lōgā: salutē vel mortē relata ad virtutē: quia in omni morbo sunt ista diligentissime considerāda. q₂ ꝑm ea scies ea pronosticare ⁊ dictare.

Curatio.

Tota fere curatio istius morbi consistit in floīa. Intētio igitur fuit Gal'. ix. de ingenio. ꝙ fiat floīa vsqꝫ ad sincopiꝫ. ⁊ redarguit hoīes qui forte dolosi sunt in hoc. et videt' mihi ꝙ tuti⁹ est facere floīaꝫ multis vicibus donec deficiat materia nō patiēs. magis eniꝫ diligo ꝙ egritudo aliquātulum ꝓlōgetur: ꝙ si mors mihi imputet'. quia signa fortitudinis virtutis aliquādo fallūt. virtute igitur forti cū conuenientia alioꝝ particulariū fiat floīa mane ⁊ sero ⁊ multis vicib⁹. imo si fuerit neglecta nō solū in. vi. die vl' in q̄cūqꝫ hora venerit ꝑm Gal'. ix. de ingenio. ¶ Si ꝑticularia nō ꝯueniant fiāt vētose inter spatulas. ¶ Si autē crapula fiant fricatiōes versus extrema ⁊ fortis abstinētia. ⁊ fiant suppositoria ⁊ clisteria. q₂ talia multū cōpetunt in hoc casu ⁊ cū crapula erit digesta fiat floīa. ¶ Utatur ergo isto sirupo ℞. end. scariol'. circe. ān. ℥. iij. quatuor seī. frigidoꝝ ān. ℥. i. floꝝ nenufar'. floruꝫ viol'. ān. ℥. ij. vini maloꝝ gra. ℥. iij. panis zucc'. lib. i. fiat sirupus. ¶ Et si patitur insomnietateꝫ: ponant' in sirupo se. papaueris al. ⁊ si tus ꝑm tollatur vinū maloꝝ gra. ⁊ addant' vue passe mūde a barill'. iunibe. sebeste re. ¶ Et si pateretur cardiacā pas. addantur rose. sandal'. spodiū coriandruꝫ. ¶ Et si ꝯstipationē addant' pruna cū cassiaf. ⁊ ita multa ⁊ diuersa debēt apponi ꝑm diuersitatem cōpositionis accidentiū. ¶ In vigilijs igitur fiat sicut superi⁹. ⁊ in stupore sicut dictū est. ¶ Et ī siti nimia fiant sacculi parui d̄ psillo vl' pill'e tales ℞. succi vue acerbe. succum acetose. lactuc. vini maloruꝫ gra. aceti al. aā. ℥. i. ⁊ cōdiantur lento igni cū pane de zucc. ⁊ fiant pill'e: ⁊ teneantur sub lingua ⁊ supra linguā. laxetur vēter cū cassiafi. mā na. thamarind. prunis vel cū oxilaxatiuo. diaprunis. triffera sarracēitur. paretur aer locus ⁊ domus sicut dictū est superius. ¶ Cibus autē multus vl' paruus ꝑm longitudinē vel breuitatē morbi sit igit' ordeatū. micha panis tibi lota. lac amigd. cū micha panis. mala granata. ⁊ pōt administrari oxizacā. sirup⁹ acetosus. sirupus iulep. sirup⁹ viol'. sirup⁹ nenufarū. ⁊ ydromel sicut aliqui voluerunt. ⁊ si sic sit ydromel aquaticū. ¶ Sed in his tēporibus inueniunt' viri ⁊ mulieres ita delicati ꝙ nihil sumerēt. ⁊ tūc sicut in naufragio opꝫ te ꝯcedere pulle parue brodiū. sit igit' cocta in multa aq̄ cū fasciculo lactu. aut senib⁹ frigidis. et si eadē ratione cōcedatur vinū: accipiātur due amphore parue ⁊ repleat' vna vino ⁊ alia aqua: ⁊ ꝯiungantur in suis orificijs ⁊ aqua tingat': ⁊ cū erit aliquātulū tincta det' patiēti: ⁊ appellabit' vinū sacratū. vel frangat' cū multa aq̄ bullienti: vel detur talis pot⁹. ℞. aq̄ fontis lib. ꝭ. aceti al. lib. ꝭ. panis zucci pulueri zati. ℥. iij. misceant' fortiter ⁊ videbit' vinuꝫ albū gallicū. s. ⁊ quasi viride: attamē quātitatis aceti ⁊ etiā toti⁹ mixtionis ꝙ nō sit multū acetosuꝫ nec parum experimēto exprobatur.

Clarificatio.

Si aliquis dubitaret ꝙ ingenium curandi sit forti⁹ vel sumptū a morbo vel sumptū a virtute. ¶ Dico ꝙ ingenium a morbo aliquādo est forti⁹: ⁊ aliqñ a virtute ꝑm diuersas intētiones, vnde itel

ligendū qm̄ ingenia curandi sunt mul- ta: quedā enim sunt ad digerēdū: ⁊ q̄- dam ad cōseruandū: quedā ad euacuā- dū: ⁊ q̄dam ad dādum sīlia: ⁊ quedā cō traria. tūc ponam⁹ ꝙ gratia etatis ⁊ vir tutis ⁊ cōsuetudinis similia debeāt da ri in fe. sed sola fe. precipit dari ꝯtraria. ¶ Dico ꝙ in hoc casu ingeniū sumptū ex morbo est forti⁹: qm̄ nō obstātibus oī- bus alijs ꝑticularib⁹ cōtraria debētur. ¶ Et pp hoc dicebat Gal. viij. de igenio. ꝙ ꝯsideratio sumpta ex morbo: omnes alias cōditiones destruit ⁊ anullat. Si sūt nos loquamur de ingenio sumpto ex ꝑte euacuationis: ita ꝙ morb⁹ ꝑcipi at euacuationē: ⁊ virt⁹ ꝑcipiat cōtrariū in hoc casu magis est credendū virtuti ꝙ morbo. ¶ Et ꝑm hoc dicebat Gal. in re gimēto ꝙ sublimior oīū ꝯsiderationū sumpta a virtute. vbi gratia febris eīm sanguinea semp est cū sanguinis multi tudine: ⁊ ideo quātum ē de natura mor bi ꝯpetit flo. ſ3 virt⁹ est debilis ⁊ nō posset sustinere in hoc casu magis ē cre dendū virtuti ꝙ morbo: tabulis eīm ⁊ ingenio ordinauim⁹ ꝙ o3 cū studio per transire. ¶ Secūdo posset aliquis dubita re si sanguis putrefiat ⁊ si solus. ¶ Dico ꝙ putrefit cū habeat duas causas. s. hu miditatē q̄ est mater putrefactionis: ⁊ caliditatē que est cā. ¶ Ad secūdum dico ꝙ solus sanguis putrefit in suo princi- pio ⁊ fine: sed postea ratione sui tēpera menti additur cōpositio ꝑpter altera3 partē conuersam in colerā alias fecim⁹ longissimos sermones de hoc: q̄re ⁊c. ¶ Tertio posset aliq̄s dubitare si febris interpolata possit ex sanguine causari. dico ꝙ opiniones sunt de hoc: inuenio tū Gal. ponentē. ix. de ingenio fe. inter polatā de sanguine: ⁊ viaticus ponit ib idem: ⁊ satis est rationabile q2 possibi- le est ꝙ sanguis putrefiat in tanta distā tia a corde ꝙ calefactio nō poterit cō- tinue venire ad cor: ⁊ ita nō erit ꝯtinua ⁊ nō erit etiā ita i remota ꝑte quin pos sit aliq̄n venire: ⁊ ita erit interpolata. ¶ Quarto posset aliquis dubitare vel di cere quō distinguūtur tēpora morbi, ꝑ- pter diuersitate3 specie3. ¶ Dico ꝙ licet

nō distinguant quo ad accidētia: distin guntur tū quo ad digestionē vl' indige stionē. ¶ Quinto notandū si enim flo fuerit neglecta in principio fiat post vir- tute stante. nō obstante opinione Se- rapionis: quia Gal. vult hoc.

¶ Capitulum sextū de quartana.

Quartana est feb. putrida de materia mel'ica generata.

Cause. Causa quartane ē illō qō multiplicat māni mel'icam ⁊ putrefacit illā: sicut dicit Auic. ¶ Intel ligendū ꝙ quedā est quartana cōtinua quedā interpolata: ⁊ quedā est vera et quedā nō. ¶ Vera autē quartana genera tur de mel'ia naturali cū ꝯueniētia alio rū ꝑticulariū: ꝙ sit mel'icus: ⁊ tēpus au tūnale: ⁊ ꝙ comederit cibaria multipli cantia mel'iam: ⁊ similia. ¶ Nota autē est de mel'ia causata ꝑ viā adustiōis: ⁊ ita pōt aduri mel'ia naturalis ⁊ flegma et co. ⁊ san. ꝑpter nimios labores ⁊ come stionem cibo2 nimis calido2: ⁊ ꝑpter egritudines intensiuas ⁊ similibus.

Signa. Incipit enim cū frigidita- te cōgelāte ⁊ orripilatione ossium cōfractione. ⁊ est pulsus ocult⁹ ⁊ paruus: ⁊ postea efficit velox ⁊ termi natur cū sudore plurimo: quia materia est sicca ⁊ ita nec fumosi3 nec semiadu stum remanet post paroxismum: ſ3 cō- plete eradicatur ꝑm Gal. in differētijs fe. ¶ Urina est remissa ⁊ tenuis in princi- pio: sed postea post paroxismu3 multū coloratur. ⁊ faciunt ad hoc quia vene sunt stricte: ⁊ habitudo extenuata: ⁊ tē pus autūnale: ⁊ alia similia que ꝑcesse runt: ⁊ durat accessio. xxiiij. horis: ⁊ in- terpolat. xlviij. ¶ Signa aute3 nocte re missa sunt ⁊ variantur ꝑm varietatem humo2um: quoniam si quartana sit de sanguine adusto vergit pulsus ad ple- nitudinem ⁊ vndositatem: ⁊ tēpus est vernale: ⁊ precesserunt egestiones san guinee ⁊ similia. ¶ Similiter in colerica sunt signa que pertinēt colere: quoniā

precessit egritudo colerica: ⁊ pulsus est
velox ⁊ vrina colorata ⁊ tenuis: ⁊ ē tē-
pus estiuū ⁊ comedit res calidas: ⁊ la
borauit in sole ⁊ similia. ¶ Quartana
autē de flegmate hꝫ vrinā remissam et
spissam: ⁊ mollitiē in pulsu: ⁊ longitudi
nem paroxisimi: ⁊ paruitatē sudoris: ⁊ hꝫ
diuersitatē colere ⁊ flegmatis diuersifi
cantur signa, ⁊ ita de melēca. ¶ Cōsiderē
tur igitur signa iuxta diuersitatē humorꝫ
⁊ specierum.

Pronostica.

Quartana de sanguine est salubrior ⁊ breuior aliarꝫ. deinde ex co. deinde ex flegmate. deinde ex melēca. ¶ Quartana autē durat regulariter ꝑ vnū annū: qm̄ sicut acute sequūtur motū lune: ita cro-nice motū solis. aliqn̄ autē durat ꝑ. xij. annos sicut dicit Auic. ¶ Oēs aūt quartane vtplurimuꝫ sunt salubres. ⁊ quartana hꝫ multas dignitates: qꝛ raro incurrit maniā. melēiam. leprā. spasmū de repletione. qꝛ purgatur ⁊ mūdificatur tota materia in quolibet paroxisimo. ¶ Quartana autē de materia melēca cum duricie splenis aut epatis aut apostemate mēbrorꝫ est pessima ⁊ ducit ad ydropisim. ¶ Erit igitur egritudo longa: dato ꝙ bono regimine vtatur. ⁊ si malo vtatur regimine erit longissima aut mortalis.

Cura.

In curatione hui⁹ morbi oꝫ multa cōsiderare. ¶ Primo ꝙ nō dentur nimis calida: qm̄ adurūt sanguinē. ⁊ ita errāt qui dant passium ⁊ piper: nisi essent aliter repressa. ¶ Secundo ꝙ nō dentur nimis frigida: qꝛ mām cōgelant: ⁊ ita errāt qui dāt succū lactuce ⁊ narcocitata. ¶ Tertio ꝙ non dentur nimis sicca. qꝛ materia est nimis sicca de se: ⁊ ita magis induratur. ⁊ ita errant qui dant assa ⁊ frixa ⁊ acetosa ⁊ stiptica. et oīa ista intelligūtur nisi cū alijs fuerint bene ꝓporcionata. ¶ Quarto ꝙ a principio nō nimis euacuetur: qꝛ mā nō potest esse digesta: qꝛ in digestiōe quartane frequenter sum⁹ decepti: qꝛ homines qui vtūtur modico cibo ⁊ potu ⁊ bene dormiunt: habēt in principio quartane vrinā satis bene coloratā ⁊ ypostaseatā. ⁊ ⁊ videtur ꝙ sit ex materia morbi ⁊ nō est sed cibi. ¶ Cognoscimus igitur digestionē materie morbi ex mitigatiōe paroxisimorū ⁊ alleuiatione eorūdeꝫ. ¶ Quinto oꝫ cōsiderare ꝙ cib⁹ nō detur nimis subtilis nec nimis in magna quātitate. qm̄ stat⁹ multū remot⁹ est a principio. ⁊ iō videntur errare q̄ auferunt oēs carnes ⁊ vinuꝫ vsqꝫ ad. xx. vel. xl. dies: qm̄ virt⁹ nimis debilitatur ⁊ nō pōt resistere morbo. ¶ Sexto oꝫ aduertere ꝙ nullū incrudans vel ingrossans mām dꝫ exhibere sicut sunt olera cruda ⁊ fruct⁹ ⁊ carnes grosse: ⁊ ea q̄ sunt dure digestionis: aut in minima q̄titate assumpta ⁊ similia.

¶ Septimo diligenter aduertendū ꝙ in die accessionis cibetur ⁊ parꝫ ante paroxismū ꝑ tres horas ad min⁹ vel. v. ⁊ postea cibetur ī fine paroxisimi cū eradicat⁹ fuerit. ¶ In toto āt paroxisimo nihil cibale detur. ¶ Octauo debemus cōsiderare ꝙ ante paroxismū ⁊ in principio paroxisimi ꝓuocetur vomit⁹ facilis: ⁊ in fine sudor. ¶ Nono intelligendū ꝙ fortia digestiua nec fortia euacuatiua nō debēt a principio administrari: sed gradatim a debilibus ad fortiora ascēdere. ¶ In primis digeratur materia cuꝫ oxill'. simplici ⁊ postea purgetur cū euacuatione sibi ꝓportionabili. ⁊ postea digeratur cū oxill'. diuretico ⁊ postea euacuetur cū fortiori. deinde dirigatur cū oxill'. squill'. et euacuationes fiant cū fortissimo. ¶ In primis euacuatur cū diasene. diaborrag. ⁊ postea addatur cū his aliqua portio yerufer. rarufferi. ⁊ postea cū yerufferi tm̄. ¶ Decimo aduertendū ꝙ nō dentur opiace nisi corpore mundificato ⁊ in declinatione. ¶ Undecimo aduertendū ꝙ duricies ⁊ opilationes: ⁊ apostema splenis ⁊ epatis cū diligētia trāseamus. qꝛ magna ꝑs curationis existit. ¶ Uisis igitur de vl'ibus: et ad vnguē obseruatis: ad ꝑticularia veniamus. ¶ Fe. igitur quartana vna sola simplex singularis cū cōuenientia suorū ꝑticulariū per hūc modū ꝑtractetur dirigatur igitur mā sic. ℞. radicū feñ. petro. brusci. sparagi. gramis. apij. mediā cortic. ebuli. ⁊ sambusci. fraxiꝫ. genestre añ. ℥. i. cōterantur fortiter ⁊ tēperentur ꝑ diē ⁊ noctē in aceto fortissimo, tunc. ℞.

germādree. vtriusqȝ sticados. vtriusqȝ calamēti. eupatorij. ān. ʒ. x. folioꝝ absinthij ʒ. iij. endiuie. scariol. cicoree. scolopend. ān. ʒ. ij. quatuor. ʒ. froꝝ. lacce. capparis. spice naꝛ. spice celtice ān. ʒ. i. mell. ro. lib. i. ⁊. ʒ. zucc. lib. ʒ. fiat sir. lib. ij. large. sumatur igitur cū decoctione hoꝝ ⁊ fumū terre mane ⁊ sero tria parua coclearia ⁊. ix. de decoctione. ¶ Iste aūt sirup⁹ summe remouet opilatiōes splenis ⁊ epatis. ⁊ iō valȝ in multis. ¶ Euacuatur igit materia ꝑ hunc modū. ℞. floꝝ borać. viol. folioꝝ sene. epithimi. liquiricie munde. vuarum passaꝝ mundarū a barillis. aā. ʒ. i. fiat decoctio cū sero caprino. ⁊ in decoctiōe tēperentur cortices mirabul. mund. bellirícorū: ⁊ emblicorū. ān. ʒ. ʒ. fricentur lento igne ⁊ colentur ⁊ dent in aurora ante accessionē ꝑ vnā diē vel quasi. ⁊ cū multis vicibus ⁊ paulatine in parua quantitate digestiuū erit exhibitū possum⁹ cum fortioribus euacuare. ℞. igitur diasene. diaborum. yeraruffini. ān. ʒ. iij. lapidis armenici nonies abluti. ʒ. i. misceantur ⁊ fiant pille. ⁊ exhibeant eundi dormitū. stomaco vacuo in secūda vice post accessionē. ¶ Postq̄ autē videm⁹ egritudinē declinaꝛ stupheṫur: ⁊ ī stupha ponam⁹ ea que ponūtur in sirupo cū multa aqua ꝑter zucc. ⁊ mel. sed in maiori q̄titate ⁊ exeunti qlibet vice offeram⁹ auree alexandrine. tyriace ān. ʒ. i. misceantur. sed quia multum concucritur de frigorē ⁊ orr pilatione. ideo in principio ponam⁹ pedes ⁊ manus in aqua ca. vel applicent latera calida. vel fiant fortes fricationes: vt calefiant extrema cū pannis calidis vel ponātur ista in collo pedū ⁊ manuū. ℞. fuliginis salis cōis. vrticaꝝ. ⁊ terantur fortier ⁊ distēperentur cū aceto. ⁊ quādo corp⁹ incipit calefieri ꝙ istud remoueatur vel ꝙ ponatur in balneo aque calide. ita ꝙ nō sit nimis calida nec stet ibi tantuȝ ꝙ sudet. vel inungatur spina dorsi ⁊ extrema cū aiogon ⁊ marciaton. vel ꝙ accipiat mirram puluerizatā cū vino ca. vel tyriacam cū succo mēte. ¶ Succus calamēti sumpt⁹ ante accessionē curat quartanā. ¶ Quies igit ⁊ oīa humectātia cōpetūt in omni quartana. sed calefacientia ⁊ infrigidantia diuersificātur ſm diuersitatē specierū. ¶ Ad quartanaȝ igit sanguineā accedamus. ¶ In quartana de sanguine fiat flobōia de basilica: ⁊ digeraꝛ materia cū sirupo de borać. ⁊ de fumo terre: ⁊ mundificeꝛ cū decoctione borać. ⁊ polipod. ⁊ aā. cassief. ⁊ thamarind. hec eniȝ spēs facilime curationis est. ¶ Quartana de colera sic. ℞. oxizać. sirupi viol. sirupū de fumo terre. aā. lib. i. misceanꝛ ⁊ purgetur sic. ℞. floꝝ boꝝ. floꝝ viol. liquiricie munde. epichi auer. ʒ. i. fiat decoctio cuȝ sero caprino: ⁊ in decoctiōe tēperenꝛ carnes mirabul. cit. indoꝝ. bene gumosoꝝ. aā. ʒ. i. frixētur lēto igni: ⁊ coleꝛ ⁊ deꝛ ī aurora. ¶ Si aūt fuerit ð flegmate digeraꝛ sic. ℞. oxizać. cōposite. oxill. diuꝛ. de fumo terre. aā. lib. i. misceanꝛ. purgeꝛ sic. ℞. florū boꝝ. floꝝ viol. polipod. turbith. auer. liquiꝛ. mūde vuaꝝ passaꝝ mūdaꝝ abarill. absinthij. agarici. lacce. eupatorij. aā. ʒ. ʒ. fiat decoctio i sero caprino: ⁊ in decoctione tēperenꝛ cortices mirabul. indoꝝ. aā. ʒ. i. fricenꝛ lēto igni: ⁊ coleꝛ ⁊ deꝛ in aurora. ¶ Pille q̄ valēt in omni quartana. ℞. corticū oīum mirabul. bū gumosoꝝ. agarici. turbith. yeraruffiꝛ. aā. ʒ. i. succi mēte. succi. eupatoꝛ. succi absinthij. aā. ʒ. ʒ. lacć. amli. spicenā. maratri. aā. ʒ. ij. ꝯficiantur cū oxill. squill. ⁊ fiāt pille. ⁊ possunt exhiberi. ʒ. iij. ⁊ plus ⁊ min⁹ ſm cōueniētiaȝ ꝑticularium. ¶ Vtatur pullis paruis: ⁊ auibus cāpestrib⁹: ⁊ piscibus squamosis: ⁊ ouis sorbilibus: ⁊ extremitatib⁹ porcoꝝ ⁊ arietū: ⁊ eduloꝝ. ⁊ vtaꝛ ordeato ⁊ auenato: ⁊ breuiter oībus illis q̄ sunt facilis digestionis: ⁊ q̄ nō crudificant mām: nec ingrossant nec cōstipāt: sed magis subtiliant ⁊ laxant ⁊ aperiunt. ¶ Diuersificātur ista ſm tēpora morbi in quātitate ⁊ qualitate ⁊ ordine. cōpetūt igitur borragies feniculus: petro. brodiū cicer: pruna matura: spinargia: blete orcus ⁊ similia. ¶ Et Auić. mirabiľr cōmendat vomitū ⁊ ante cibum ⁊ post.

Clarificatio.

¶ Intelligendū ꝙ forti egritudini fortis competit materia: ⁊ ſm hec in quartana medicamina fortia videtur competere. ⁊ iō intelligendū ꝙ quoddā est medicamē forte ratione sue quātitatis: sed nō ratione sue qualitatis: sicut oxill. ⁊ yeraruffini

¶ Unde in quartana nō cōpetit in principio medicamen forte ratione quantitatis ⁊ qualitatis: qꝛ resolueret᷑ qđ ē subtile: ⁊ remaneret qđ est grossuꝫ. ¶ Sed bene pōt ex altera parte tantum: vt si est debilis qualitatis ꝙ det᷑ in bona quātitate: ⁊ si ē fortis qualitatis ꝙ det᷑ in parua quātitate: ⁊ hoc in principio ⁊ in fine vtroqꝫ modo. ¶ Secūdo possꝫ aliquis dubitare si melᷓia possit putrefieri: cū repugnet putrefactioni vtraqꝫ sui qualitate. ¶ Dico ꝙ melᷓia sit frigida ⁊ sicī virtute: actualiter tn̄ est liquida ⁊ fluida: ⁊ cū hoc cū coartatur supercalefit ⁊ humectatur ꝓpter vapores retētos. ⁊ ita quādo putrefit multū morat᷑. ⁊ ideo fluxerūt. xlviij. hore anteꝙ̄ due qualitates sint iūcte cū materia est extra vasa. ¶ Tertio possumꝰ dubitare si flegma adurit᷑ cuꝫ repugnet adustioni vtraqꝫ sui qualitate. ¶ Dico ꝙ adurit᷑ quoniam frigiditas ⁊ humiditas nō est absoluta: ⁊ ideo potest calefieri ⁊ aduri: vel aduritur ꝓpter admixtionem partiū calidarū adustaꝝ sicut est colera ⁊c. ¶ Quarto posset aliꝗs dubitare de afflictione ⁊ interpolatione breuiori seu longiori istarū fe. ¶ Dico breuiter ꝙ afflictio est lōgior vl' breuior ſm ꝙ materia ē aptior resolutioni ⁊ nō resolutioni. ⁊ interpolatio ē longior vel breuior ſm ꝙ materia resistit putrefactioni parum vel multum. melᷓia igitur lōgo tempore affligit: qꝛ materia est grossa ⁊ nō est apta resolutioni: ⁊ multū interpolat qꝛ vtraqꝫ qualitate resistit putrefactioni. ¶ Flegma autē multuꝫ affligit: quia materia est viscosa ⁊ nō de facili resoluitur: ⁊ parum interpolat quia humor est paratus valde putrefactioni rōne humiditatis. ⁊ ideo aut nō interpolat: aut est in falsa quiete. ¶ Colera autē parū affligit: qꝛ citissime resoluit᷑: ⁊ īterpolatio sua est inter quartanā ⁊ cotidianā: cuꝫ tarde putrefiat rōne siccitatis. ¶ Quinto intelligendū ꝙ balnea competūt in quartana in fine quantum est in ratione morbi: sed in principio gratia accidentium.

¶ Capitulū septimū de febre flegmatica.

Cotidiana est febris q̄ð flegmate putrefacto. ¶ Si autē putrefiat materia intra vasa generat cōtinuā. sed extra interpolatā. ¶ Et si fuerit ex flegmatibus frigidis: incipit cū frigiditate ꝯgelāte: potissime si est flegma vitreū. ¶ Et si ex calore tunc est magna sitis: ⁊ tunc est ex flegmate salso. ¶ In flegmate autē naturali est modicum frigꝰ ⁊ modica sitis.

¶ **Cause.** Cā hꝰ fe. est ociuꝫ ⁊ repletio nauseatiua. ⁊ ideo libēter venit in hieme: ⁊ in sene: ⁊ in puero: ⁊ humidis: ⁊ flegmaticis ⁊ piscatoribꝰ: ⁊ mulieribus: ⁊ habētibꝰ eructuationes acetosas: ⁊ habētibꝰ catarum descendentē ad stomacū. ⁊ breuiter oīa illa que generāt chimū flegmaticuꝫ. ⁊ sicut alie febres generantur generaliter ex multitudine suarū specierū. ita ⁊ hec.

¶ **Signa.** Incipit enim cotidiana vera cuꝫ modica frigiditate extremitatum. ⁊ cum pulsu paruo ⁊ oculto ⁊ cū venit ad statū calor nō est intensus: sed lentꝰ ⁊ ocultus. ⁊ pulsus est semꝑ diuersus ⁊ terminatur cū modico sudore. ⁊ vrina in principio est remissa.

¶ **Pronostica.** Febris eniꝫ flegmatica de difficili eradicatur propter multitudinē materie grossiciem ⁊ viscositatē. ⁊ sicut colᷓica rato inuenitur continua: ita flegmatica interpolata. clausio poroꝝ ē fortis ⁊ humiditas multa: quare putrefactio vtplurimū cōtinua: ¶ Si autē in principio pᵒximi videamus vomitū spontaneū ⁊ in fine sudorē plurimū: bonum signū est ꝙ egritudinē breuē ⁊ salubrē signant. quoniā ex hoc significatur ꝙ materia non est multuꝫ grossa nec viscosa: ⁊ pori non sunt nimis densi. ista enim fe. libentissime venit cū oscitationibus multis ⁊ aliquibꝰ alienationibꝰ: ⁊ cū quodā stupore ⁊ parua siti: ⁊ tumore faciei ⁊ liuore ⁊ de facili caderent in subeth. ⁊ sunt cū dolore stomaci continuo. ¶ Medicus igitur vt de eo fiducia habeatur: dicat aliquādo aliquid de predictis preteritis. aliqñ de presentibus: aliquando de futuris.

¶ **Cura.** Curatio igitur erit ſm diuersitatem specieruꝫ. sed cognito simplici satis de facili cognoscitur cōpositum. ⁊ curato morbo non satis de facili curatur morbus notus, ⁊ ideo ad verꝫ

cotidianam principaliter intendamus.
¶ In cotidiana igitur de flegmate vitreo
multum valet ptisana cum modico pipe-
ris. ⁊ q2 materia est multum frigidissima:
ideo alia exhibeantur iuxta ꝓportionez
materie. ¶ In cotidiana autem de flegma
te salso mirabiliter valet aqua dulcis po
tata quantũcunqȝ calidius poterit: sicut
dicemus capitulo de siti. propter flegma
salsum nunꝙ potui inuen re remedium
in flegmate sal. cum diligenter ⁊ frequen
ter laborauerim: nisi in potu aque dulcis
calidissime. ¶ Fiant igitur alia ꝓm qualita-
tis ꝓportionem. quia non esset decorum
omnia particularia ruminare. ¶ Si autẽ
cotidiana fuerit đ flegmate naturali: tũc
oportet aduertere. ¶ In primis igitur hic
⁊ in quolibet morbo intẽdamus ad cau
sam: quoniam si causam ignorares quo-
modo curares. ¶ Secundo ad morbũ. pro
pter hoc Gal'. v. de ingenio: semper ante
mentis aciem egritudinis cognitionem
habeas. ¶ Tertio oportet aduertere ap
accidentia propter molestationẽ quã in-
ducunt. ¶ Tollamus igitur in primis cau-
sam cotidiane ⁊ oĩum febrium putridaꝝ
cum de opilãtibus ⁊ poros subtilianti-
bus ⁊ intus ⁊ extra. ¶ Fiant igitur fricatio
nes circa ventrem ⁊ latera aliquãdo sua
uiter. aliquando fortiter. aliquando cum
manibus. aliquãdo cũ pannis aspersis
ꝓm diuersitatem particularium. ℞. aque
dulcis. lib. i. vini albi. ℥. iij. aceti albi. ℥. ij.
radicũ apij. ℥. i. olei đ camomilla. ℥. i. ⁊. ʒ.
bulliant simul exinde vẽter fricetur ⁊ late
ra ⁊ dorsum. quoniam est mirabile in de
opilando. ⁊ fiat frequenter ⁊ multis vici-
bus. ⁊ sit semp calidum. ¶ Secũdo vero i
mus ad morbum. digerat in primis ma
teria cum ysopo bullito in sirupo aceto-
so. ⁊ purgetur cũ ista decoctione. ℞. floꝝ
bor. poliopođ. turbith. agarici. anisi. ma
ratri. ameos. vuarũ passarum mundarũ
abarill'. liquiricie munde. añ. ℥. ʒ. fiat de-
coctio ⁊ in decoctione temperentur corti
ces mirabul'. chebul'. ℥. i. fricetur ⁊ colen-
tur ⁊ detur in aurora. ¶ Secundo digera-
tur materia cum oxizaccã cõposita. ⁊ cũ
oxill'. diur. ⁊ purgetur cum yerap. ¶ Ter
tio digeratur sic. ℞. radicum feñ. petro.
apum. brusci. sparagi, añ. ℥. i. ysopi. ℥. ij. ca
pill'. vene. lib. ʒ. folioꝝ mente. foliorũ ab-
sinthij. añ. ℥. iij. enđ. scar. cicoree. scolopẽ.
lactucarum nouellarũ. añ. ℥. ij. quatuor. ʒ.
frigidorũ: iterũ. ʒ. viol'. se. brusci. se. spara
gi. se. enđ. se. scariol'. añ. ℥. i. lacce. spiceã r.
squinãti. añ. ℥. ij. mell'. ro. ⁊ panis zuccari
añ. lib. i. ⁊ fiat sirupus. ¶ Materia digesta
purgetur cum istis pill'is: sunt enim tãti
valoris ꝙ nulla fe. cronica audȝ stare an
te conspectum earum. ℞. turbith. ℥. i. aga
rici. aloes. reubar. corticum mirabul'. cit.
chebulorum bene gumosoruȝ. añ. ℥. ʒ. fo
liorũ mente. folioruȝ absinthij ⁊ eupato
rij. añ. ℥. ij. zuccã. lacce. auer. masticis. pi-
peris. spicenar. vuarũ passarũ mundarũ
a barill'. liquiricie munde. añ. ℥. i. conficiã
tur cum oxill'. squill'. ⁊ fiant pill'e. ¶ Ex istis
autẽ potest vti a. ℥. j. vsqȝ ad. ij. ⁊ possunt
a cui cum esula aut diagriđ. aut vtroqȝ. ⁊
detur post vnum mensem sue confectio-
nis. ¶ Dosis autez sue exhibitionis adda
tur aut diminuatur iuxta conuenientiam
particularium purgatione facta in decli
natione morbi possunt stuphari: ⁊ in stu
pha ponantur ea que in sirupo: sed ĩ ma
iori quantitate preter zuccaruȝ ⁊ mel cũ
multa aqua. ⁊ exeunti detur sibi qualibȝ
vice tyriace probate. ℥. i. ⁊ in vltimis po-
test balneari. ¶ Quando autem in cotidia
na videmus vrinam multam coloratam
⁊ spissam si fiat flobotomia cum virtute
forti ⁊ non erit malum. ¶ Viso de causa
⁊ morbo. videamus de accidentibꝰ. ¶ In
principio igitur paroxismi ponantur extre
ma in aqna calida: vbi sint camomilla et
mellilotum: ⁊ prouocetur vomitus facil'
cum decoctione rafani in aqua: aut ydro
mell'. aut sirupo acetoso: aut oxill'. diur.
aut detur sibi. ℥. ʒ. succi mediam corticẽ
sambuci. ¶ In fine autẽ paroxismi prouo-
cetur sudor. ponatur igitur vesica enea
plena aqua calida iuxta plantas peduȝ:
et aer domus sit temperatus. ¶ Si autem
vomitus erat nimius: confortetur stoma
cus cum menta ⁊ similibus. ¶ Si autem
patiatur stuporem: odoret storacez cala
mitam. ⁊ fiant fortes fricationes in extre
mitatibus. ⁊ qnia stomaci dolor est con-
tinuus: emplestretur cum menta ⁊ absin
thio: ⁊ pane asso. ⁊ aqua ro. ⁊ rosis omni
bus simul tritis. ¶ Si aũt fuerit ꝯstipatus

fiat suppositoriũ aut clistere: ⁊ in clisteri
ꝑter cõia ponatur saccus blete ⁊ yerap̃.
¶ Uiso de his: videam⁹ de dieta. ⁊ q: par
interpolat: nõ possum⁹ bene ꝑfecte cibũ
ordinare. Nullus igiẽ detur cib⁹ ante ac
cessionẽ per quatuor horas: ⁊ cibetur in
maiori trãquillitate fe. ¶ Cib⁹ igitur q̃ com
petit est brodiũ cicerũ. micha panis tibi
loca. ⁊ postea deẽ cum brodio cicerũ. deẽ
ordeatũ. auenatũ. lac amigdõ. pulle parue
cũ lactucis ⁊ petrosil. cocte. ⁊ silia. ⁊ pau
latim ⁊ gradatim p⁹ vl'em declinationẽ
ascendat ad fortiora. ita ꝙ paulatine ve
niat ad cõsueta sicut in omni morbo de
bet fieri.

¶ Clarificatio. Intelligendũ ꝙ vo
mitus facilis i prin
cipio cotidiane põt significare digestio
nem: ⁊ est ad bonũ nõ inquantũ digestio
nem cõpletã sed occultã. ⁊ ꝓtanto diciẽ
significare digestionẽ: qm̃ magnam indi
gestionem nõ signat. quoniã materia nõ
est multũ grossa nec viscosa nec frigida:
nec meat⁹ constricti. sed materia videtur
satis parata digestioni aliter eniꝫ nõ ve
niret in principio paroxismi cũ vomitu fa
cili ⁊ spontaneo: ⁊ in fine nõ esset sudor
⁊c. ¶ Hoc valde bonũ est: quoniã tot⁹ pa
roxismus alleuiatur cum materia antece
dens minoratur. ¶ Et põt esse suo modo
loquendi quedã crisis ꝑticularis: ⁊ ẽ ma
teria digesta suo modo intantũ ꝙ obedi
ens est virtuti expulsiue. ꝓcuretur igitur
vomit⁹ cũ facilitate in omni fe. interpo
lata in principio paroxismi. ¶ Secũdo ad
uertendũ quoniam licet in fe. flegmatica
debeat esse sudor multus postꝙ̃ materia
est humida: nihilomin⁹ modicus sudor
est in fine paroxismi. imo est differẽtia con
stitutiua ẽm intẽtionẽ Gal'. in de differẽ
tijs fe. ¶ Et ratio huius est qm̃ flegma na
turale est frigidũ grossum ⁊ viscosuꝫ. ⁊ idõ
materia nõ est apta vt cõuertatur in su
dorẽ. si ergo aliquãdo cõuertatur signuꝫ
est remissionis eorꝫ que dicta sunt: ⁊ ideo
bonũ. ¶ Tertio cõsiderandũ quare vrina
a principio est tenuis: licꝫ materia sit hu
mida ⁊ multa. ⁊ ꝓtanto q: est materia in
digesta: ⁊ meat⁹ sunt opilati: ⁊ materia ẽ
grossa: ⁊ nõ est abilis ad expulsionẽ. sed
cũ incipit digeri et natura incipit ꝓuale
re tunc inspissatur. ⁊ ideo signatur prin
cipiũ digestionis licet occultũ. ¶ Quarto
intelligendũ ꝙ in cotidiana de flegmate
salso aut dulci est sitis: in alijs autẽ nõ ẽ.
¶ Ubi notandum quãtuꝫ est de presenti.
ꝙ in omni cotidiana cõpetit vinũ: cũ ma
teria sit grossa ⁊ viscosa quecũqꝫ fuerit: li
cet ẽm plus vel min⁹ sit grossior: tñ opꝫ
ꝙ vinũ sit debile ⁊ cũ multitudine aque.
⁊ ꝙ deẽ post cibũ siue in mensa loco po
tus cũ habeat digerere confortare subti
liare: ⁊ nõ põt fe. icedere: q: fe. nõ ẽ mul
tũ intensa. ⁊ cũ hoc vinũ est debile ⁊ cuꝫ
multa quãtitate aque: ⁊ licet digerat nõ
tñ debet ante cibũ administrari: quia cũ
sit penetratiuũ timendũ ẽ de lesione ner
uorũ ⁊ mẽtis. ¶ Sexto aduertendũ ꝙ li
cet materia sit grossa ⁊ ita parata euacu
ationi iferior: tamẽ quia ꝑticula patiẽs
est stomac⁹. ⁊ vtplurimũ mã in stomaco
ꝯtineẽ: ⁊ ꝙ ẽ in stomaco faciliter ꝑ vomi
tũ euacuaẽ. igiẽ in principio paroxismi me
lior est vomit⁹ ꝙ̃ secessus. ¶ Septimo de
clarandũ est ꝙ balneũ aque dulcis cõpe
tit in declinatione v'a toti⁹ morbi ad mũ
dificãdũ: in alijs tꝑib⁹ nõ. qm̃ nimis hu
mectaret: ⁊ mã est hũida: ⁊ etiã h' est vi
scosa ⁊ nõ dissolucreẽ ꝑ balneũ. ¶ Et iuxta
hoc videndũ qm̃ aq̃ bullita in via pot⁹ ẽ
melior: qm̃ in ebullitione rarificanẽ ꝑtes
aque: ⁊ ita ꝑtes terrestres cadant ad fun
duꝫ: ⁊ posta colaẽ ⁊ est ita melior i omni
fe. quecũqꝫ fuerit aq̃. ¶ Octauo declarã
dũ ꝙ panis fermentat⁹ ⁊ cum moderata
quãtitate salis melior est ẽm Gal'. in deci
bis. q: frumentũ est multuꝫ viscosuꝫ. ¶ Si
igiẽ talis panis est melior ⁊ talis pares
erit melior si bulliatur in aqua. que quĩ
dẽ aq̃ dꝫ exhiberi nõ vt pot⁹ ꝙ̃ quicũqꝫ
alter panis. nec sal retinet nãm salis. idõ
cũ intrauit cõpositionẽ sicut alia: ⁊ iuua
bit aquã ad penetrandũ. nec hꝫ acumen
de quo sit curandũ. ¶ Nono intelligẽduꝫ
ꝙ hu. mouenẽ in diuersis horis: ⁊ rõne
radicis supꝑioris ⁊ inferioris: sanguis ciꝫ
moueẽ de mane sequẽs motũ solis rõne
cõformitatis: ⁊ ipse est in oriẽte: ratione
aũt radicis inferioris qm̃ nã generauit
de nocte rõne somni sanguinẽ multũ. na
tura igiẽ sagax mouet cũ i ista hora post
sui generationẽ: vt a fumositatibus non

inmundetur. Colera autem mouetur in tertiis sequens quadram calidam. ⁊ sic. ratione conformitatis ⁊ ratione inferiorum vt sanguinem non inficiat. Melīa mouetur post in nonis sequēs quadrā frigidā ⁊ sic. ⁊ ratiōe īferiorū: vt sanguis ratione motus euentetur: ⁊ purgetur a superfluitatibus melīe. Flegma aūt in vesperis sequens quadrā frigidā ⁊ hu. ⁊ ratione inferiorum natura sagax cuius sagacitati nō est finis ſm Gal. in decreticis: vt purgētur superfluitates sue: vt sanguis remaneat mundus ⁊ purus. ⁊ ita est de sequētibus intelligendum. Decimo intelligendū quod humores grossi magis mouētur de nocte, propter calorē fortiorem: ⁊ quia fortiori motore indigent: ideo tūc mouētur. subtilis autem de die ratione conformitatis ⁊c.

Capitulū octauū de febribus compositis vt de septena ⁊c.

Septena
Septena
Erratica
Empiala
Causonides
Emitriteus

Postquam actum est de fe. simplicibus hic agitur de cōpositis. ⁊ inueniuntur. v. species febriū cōpositarū quantū est de presenti. quarum prima appellatur septena sexte na ⁊ ita de aliis. secūda vocatur erratica tertia vocatur ēpiala. quarta causonides. quinta emitriteus. breuiter ⁊ in summa intelligendū quod flegma ⁊ melīa cōponūtur ⁊ faciunt fe. Hec antē compositio fit aliquando ex flegmate vitreo. aliquādo ex acetoso: ⁊ ita de aliis. Et ſm diuersitatem cōpositionū aliqñ interpolat plus: aliqñ minus. affligunt igitur aliqñ de sexto in sextū. aliquādo de septimo in septimū aliquādo de nono in nonum. Aliquādo mouetur materia de mense in mensem. aliquādo de anno in annū. ⁊ quia curantur sicut sue relatiue: ideo nō plus dico. Erratica autē fe. causatur ex multis humoribus in diuersis locis putrefactis ⁊ adustis. ⁊ quādo simul cōueniunt generatur fe quartana ſm ypo. potissime versus autūnum: in se autē non errāt. sed quelibet sequitur motū sue materie. Nobis autē videtur propter diuersitatē suorū paroxismorū ad modū planetarū. Curantur autē cōposite ſʒ naturā suorum simpliciū. Febris autē ēpiala causatur ex flegmate vitreo: vna pars putrefit ītra vasa: ⁊ calefacit īteriora. alia aūt pars que nō est putrefacta dissoluitur ⁊ īfrigidat exteriora. E cōuerso est in lipparia. vnde versus. Semper in empiala calescūt interiora. Exteriora fugēt lipparia vertitur illi. Aliqui tamē volunt quod aliquādo hec cōpositio sit ex colera. curatur autē sicut sue simplices. Causonides autē est febris cōposita ex sanguine ⁊ co. putrefactis ītra vasa. ⁊ si mixtio sit equalis appellatur causon synochus. ⁊ si colera ī plus causon synochides. ⁊ si sanguis in plus synochus causonides. ⁊ curatur sicut sue relatiue. Emitriteus ē fe. cōposita ⁊ cōtinua ⁊ interpolata. ⁊ cōpositiones possunt esse multe valde: oēs tñ possunt reduci ad tres species tanquam ad magis notas. Causatur igitur prima spēs emitriteorum ex cotidiana cōtinua ⁊ tertiana interpolata. Et scōa spēs ex tertiana cōtinua ⁊ cotidiana interpolata. Tertia autē species causatur ex quartana continua ⁊ tertiana interpolata. vnde versus
Maior emitriteus in venis flegma recondit. Exterius colerā medius cōuertitur illi
Pessimus humorum inest in venis fel coquit extra. Et quia oēs iste species raro accidūt cū accidūt curantur curatione simplicium ideo nolo plus materiam dilatare.

Capitulū nonum de ethica febre.

Ethica est feb. continua ⁊ vniformis sine humoris vicio: cuius subiectū est cor ⁊ mēbra solida. Intelligendum est quod duplex est ethica: quedā est cū fe. ⁊ quedā sine fe: ⁊ appellatur ethica senectutis: ita quod siccitas est multū intēsa ⁊ calīditas est equalis vel quasi eqlis ⁊ frigiditas: ita quod ista duo nō multū excedūt. Aliqñ aūt calīditas ⁊ siccitas multū excedūt sicut in senibus ita etiā quod aliqñ accidit talis ethica senectutis in iuuenibus aut pueris. Ethica aūt cū fe. habet tres species. Prima est cum consumitur humiditas cordis ⁊ mēbrorū roralis: ⁊ est simile de oleo in lāpade. Scōa est cū cōsumitur cambiū ⁊ est s. le

[illegible]

de oleo in lichino. ¶ Tertia spēs est cuz cō/sumitur glutinū τ est sīlē de humiditate substantiali ipsi lichino.

¶ **Cause.** Cause aūt febris ethice sunt oīa illa q̄ calefiūt τ desiccant τ inflāmant coꝛ τ mēbꝛa solida. τ idō pꝛouenit aliquādo febris ethica ex fe. p̄cedētibꝰ sicut effimera in causone τ sīlibus: τ potissime qn̄ pꝛecipit eis abstinētia in nō suo loco τ quādo aufert potꝰ aq̄ frigide vbi deberet dari. tales enim de facili cōsumunt potissime ca. τ sic. τ extenuati quia pingues τ carnosi nō defacili veniunt ad talē cōsumptionē. ¶ Venit τ ethica sine fe. pꝛecedēte sicut ex nimia tristitia: τ angustia: τ ira: τ laboꝛe τ fatigatione coꝛdis τ aīe: τ ex carcere τ ex oībus illis bꝛeuiter que coꝛpus extenuāt. τ venit etiaz ꝓpter vicia epatis: τ coꝛdis: τ pulmōis: τ pectoꝛis: sicut in ptisi τ empiale.

¶ **Signa.** Signū eniz fe. ethice est qn̄ maioꝛ caloꝛ est in arteria q̄ in locis vicinis. qn̄ igitur fe. est equalis τ vniformis τ nulla cadit in eo diuersitas q̄tum est de ratione sui: nec in pꝛima die nec secunda nec tertia. τ cutis vergit ad quādaz ariditatē: tūc est signum q̄ iā est in pꝛia specie. ¶ Pꝛima aūt spēs ꝑm Auic. est difficilis cognitionis τ facilis curationis. ¶ Et ratio dictoꝝ est qm̄ pꝛima spēs ē vel potest esse sine siccitate sicut declarat Gal. in ꝯ differētijs fe. ¶ In secūda specie ethice apparet siccitas notabilis: τ cum hoc quacūq̄ hoꝛa cibat magis inflāmatur: τ pulsus velocitat. sicut apparet in calce viua cū aspergit aqua. ¶ In tertia āt specie sunt oculi cōcaui: τ cutis tēsa: τ vēter adheret doꝛso τ pulsus est cassus. vacuus τ durus admodū coꝛde tense. τ vꝛina est sicut oleū: τ si cadat sup lapidē rauce sonat. ¶ Signū autē ethice senectutis ē pulsus paruus τ tardus: τ vꝛina tenuis τ remissa.

¶ **Pronostica.** Pꝛima cūm species defacili curat. tertia autē nullo modo nisi deꝰ bene vellet. qm̄ sicut in lichino est ꝓpꝛia τ substantialis humiditas ꝯsumpta q̄tūcūq̄ olei apponatur nūq̄ postea rectificabit: ita nec in hac tertia specie. qm̄ substātiales hūiditates coꝛpoꝛis τ mēbꝛoꝝ cōsumpte sunt vel vicine cōsumptioni. ¶ Media aūt medio modo se hꝫ: ita q̄ si curat cū magna difficultate curat. qn̄ autē vngues curuātur tunc est in statu. quādo aūt capilli cadūt: iā vicinant moꝛti: τ si venerit fluxus vētris iam est ꝓximꝰ. h enīz aptissime deicit virtutez coꝝ. qn̄ aūt tibie incipiūt inflari. iā vlteriꝰ viuere nō pōt. imo vt plurimū infra tres dies moꝛit. ¶ Et patiētes ethicā nō bene discernūt de caloꝛe: quia mala cōplexio diuersa facta est equalis τ nō sentitur. τ qn̄ fe ethica cōponit cū putrida est difficilis curationis.

¶ **Cura.** Si ethica venerit ex calefactione epatis vel ex apostematibus τ similibꝰ curētur illa pꝛius. ¶ In ethica igitur cōpetūt frigida τ hu. nō solum fr̄a aut nimis fr̄a. quia desiccāt sicut dicit Auic. nec humida cū calidis qꝛ nimis calefacerent. τ exēplificat Auic. ī vino. fr̄a τ hu. simul cōpetūt: sicut ē ptisana zucc̄. etiā cōpetit τ lac vn̄ extractū est butirū. lac igitur cōuenit ptisis ꝑm Gal. x. de ingenio: dū tn̄ fe. putrida non sit admixta. vnde lac qđ magis cōpetit est lac mulieris: postea asine: deinde capꝛarū: postea vaccarū. ¶ Lac aūt quātuz est possibile sumatur ab vbere. τ si nō est possibile habeatur vas plenū aq̄ calida: τ aliud vas vacuū ablutū cū aqua ca. desup apponatur: τ ibidē colligat τ velociter hauriat. qꝛ lac citissime coꝛrūpitur sicut τ semen. ¶ Et si timemꝰ coꝛruptionem lactis in stomaco: buliat vna inundatione: τ ponat in ea modicū aq̄: τ modicū salis τ mell. τ calculi fluuiales candētes: aut frustrū calibis. ¶ Et idō ꝓpter velocē eiꝰ coꝛruptionez cū magna cautela sumatur. ¶ Balnea etiā cōpetūt: ponatur igit in tina bis in die cibo digesto in stomaco: τ aqua non sit multū ca. sed paꝝ plus q̄ tepida. τ nō sudet ibi nec diu stet: nec inungat donec in exitu: τ subito aq̄ facta vel quasi facta aspergatur qm̄ balneū aque ca. nisi seq̄tur frigida nihil valet ꝑꝫ Gal. nec aqua frigida ꝯpetit nisi cal'a pꝛecesserit. ¶ Et qꝛ ista duo. s. lac τ balnea diligenter fecerit inueniet magnū iuuamentū. τ aīalia bonis pascuis debēt nutriri vergentibꝰ ad siccitatē: sicut diximꝰ caplo de ptisi. ¶ Cancri fluuiales multū cōpetūt; sed extreme

debent abici: ⁊ residuũ fortiter lauari cũ lixiuia facta de cineribꝰ vitiũ: donec grauitas odoris recesserit. ⁊ postea sumant ordeatũ. auenatũ ⁊ amidũ. cõpetũt si coquãtur cũ lacte vaccino butiro remoto. mica panis tritici abluta ĩ multis aquis frigidis dulcibꝰ: ⁊ postea mixta cuz lacte multuz valet. pisces squamosi de aquis mũdis valent. ⁊ oua sorbilia. ⁊ brodium carniũ cõpetũt. ⁊ etiã carnes volatilium oĩuz vsualiũ. nõ tñ degentiũ in aquis. ⁊ coquãtur in multa aqua cũ ordeo ⁊ coriandro recenti ⁊ lactuc. aut cũ fructibꝰ frigidis: sicut sunt melones ⁊ psil'ia. vinuz clarũ subtile cũ multa aq̃ cõpetit eis. ¶ Inungatur pectꝰ cũ isto vnguẽto. ℞. medulle cerui. ⁊ vituli. ⁊ butiri siñ sale. assungie gallinacee assungie porcine recẽtis. draganti. gumi arabic. ĩfusoꝝ. olei nenupharũ. olei viol'. olei de cucurbitis. olei de salicibus. añ. ʒ. i. cere al. q. s. ⁊ fiat vnguentum. ¶ Itẽ vtak isto electuario. ℞. puluerẽ receptarũ istoꝝ el'arioꝝ. s. diapapauere. diadrag̃. frigidi. diapenid siñ cinamomo el'uarij resumpti. añ. ʒ. ij. carnium testudinũ bene p̃paratarũz lib. ß. pulueris recepte triasand. cõserue ro. ⁊ viol'. añ. ʒ. i. panis zucc. q. s. el'uariũ. ¶ Itẽ vtak isto sirupo. ℞. iiij. se. fri. mund. ⁊ nõ mund. maioꝝ ⁊ minoꝝ. se. papaueris al. pinearũ pastacearũ. amigd. dul. iunibe. sebesteu. caricarũ vuaꝝ pas. mund. abarill. liquir. mũd. ⁊ succi cit's. ordei mund. añ. ʒ. i. floꝝ nenufar. floꝝ viol'. añ. lib. ß. panis zucc. q. s ⁊ cõdiatur cũ aqua fontis ⁊ iuxta ignem lentissimũ. ¶ Et si fe. putrida esset admixta possunt cũ istis addi end. scariol. lactu. cicorce ⁊ sil'ia. ¶ Et ꝙ purgaretur parũ cum cassiaffi. ⁊ sil'ibus. ¶ In ethica aũt senectutis ꝯpetit lac ⁊ mel ⁊ brodiũ carniũ. mel aũt in ethica cũ fe. nõ est multum nociuũ

¶ Si autẽ esset in ethica fe. fluxus vẽtris: detur lac cum lapidibus cocium fluuialibus candentibus iniectis: aut milio torrefacto. aut lẽtes excoriate ⁊ elixate: aut semen citoniorum. aut sumac. aut mirtilli. ¶ De clarificatione huius materie excuso me: quia aliquid diximus in libro d differentijs fe. Gal. ⁊ supra decimo de ingenio.

¶ Caplm. x. de febribus pestilentialibꝰ.

Febres pestilẽtiales sunt ille que adueniunt in temporibus corruptis ⁊ sterilibus cum corrumpuntur segetes ⁊ aer ⁊ aqua

¶ Cause. Intelligendum est ꝙ quedam sunt egritudines q̃ appellantur varie ⁊ diuerse: que proueniũt ex inepta administratione vi. rerum non naturalium: ⁊ iste sunt cõmunes oĩbus ⁊ sunt quedã egritudines regiõales: sicut ptisis: et empilia in montibus: et fluxus vẽtris ⁊ ydropisis in vallibus. ¶ Et in quibusdam regionibus sunt quedam arbores quarum fructus si comedantur generant a proprietate bociuz gule. ⁊ in quibusdaz a proprietate aquarũ generatur opilatio splenis ⁊ epatis: ⁊ ita fedus color. sunt quedam egritudines que appellantur epidimiales seu pestilentiales: et sunt ille que generãtur in temporibꝰ corruptis. ⁊ omnes tales egritudines sunt pessime ⁊ male terminatiõis: propter lesionem mẽbrorum principaliũ in radice corrumpuntur aut ipsa causatiue siue effectiue a superioribus: aut ab inferioribꝰ quoniam licet aer ⁊ aqua ⁊ corpora simplicia non corrumpãtur in naturis suis inquantũ huiusmodi: corrũpuntur tamẽ ratione vaporum corruptoruz admixtorum. ⁊ ista corrupta corrumpũtur animalia ⁊ segetes ⁊ fructus. ⁊ ita d alijs. ⁊ ita corrumpuntur corpora humana: qꝛ aer corruptus vadit ad cor et ambit totum corpus: ⁊ nutritur ex cibis ⁊ potibꝰ corruptis. ¶ Resoluuntur igitur vapores ex virtute stellarum: ⁊ portant a ventis ad magnam distantiã: cum strages magna fuerit in aliqua parte mũdi: ⁊ sm diuersitatem corporũ diuerse febres generãtur in aliquibꝰ sanguinee: in aliquibꝰ col'ice ⁊ ita de alijs sm diuersitatem dispositionum. ⁊ aliqui etiã non leduntur: ⁊ aliqui qui euadunt. ⁊ aliqui moriũtur: cuz agat agens sm dispositionem materie.

¶ Signa. Signorum quedã sunt cõmunia: quedam febribꝰ propria. ¶ Signa autem pestilentie future cum apparet stella comata candela rotunda ⁊ assumpta: et cum modo est talis, modo frigus; ⁊ iterum modo calor ⁊

modo frigus: siue in eodē die siue in multis. Et cum aer est caliginosus spissus: ꝛ videt̄ ꝙ debeat pluere ꝛ non pluit. ꝛ cū cū estas est ca. ꝛ hu. ꝛ cū aues dimittunt nidos ꝛ oua. ꝛ cū reptilia multa apparēt supra terrā ista ꝗppe sūt signa epidimie future. Propria autem sig̃ in febribus: s. ꝙ fe. sit pestilētialis: ē ꝙ calor est lētus extra ꝛ intus fortis: cū siti ꝛ ariditate lingue: ꝛ cū malicia tolerādi egritudinē. ꝛ difficilis anhelitus: ꝛ dolore p̄cordiorū. ꝛ forte oīum eorum ꝗ egrediuntur a corpore: sic ē anhelit⁹. sudor. egestio ꝛ vrina

Pronostica.

Omnes autē sunt male terminationis ꝛ cū terribilibus accidētib⁹: ꝛ fraudulentis: ad quas cōsueuerunt sequi variole ꝛ morbili ꝛ egritudines veneno se. ꝛ vt plurimū deludūt medicos: qm̄ vrine videnť laudabiles ꝛ ypostaseate: et nō ex materia morbi sꝫ cibi. quia natura non audet morbum inuadere ꝓpter maliciā morbi eius. et cū expectatur crisis ad bonū tūc venit mors. Aduertamus igitur diligenter ꝙ acutorū morborū non oīno certe ꝓnūciationes fiūt neq̃ vite neq̃ mortis

Cura.

Preseruari possumus a pestilentia si tēpus est frigidū: odorando muscū: ꝛ linū aloes: et gariofil. et storacē calamitā et ambrā: et similia aromatica: seu comedēdo: seu odorādo. Et si tēpus est calidū: ꝙ fiat cū aromaticis frigidis: sicut sandali et rose: et camphora et acetositas citri. Curatio aūt potest talis esse in se. quia rectificatur aer iuxta tēporū naturas: infrigidādo in estate cū folijs salicis et cānarum et vitis albe: et cucurbitarū: et cū multitudine aque frigide: et aceti: et aque ro. et silib⁹. Odoret igitur camphorā. rosas. sandalos. et nenuphar. omnia acetosa cōpetunt: sicut ē lac acetosum. et herba acetosa. et malagranata. et succus vue acerbe. et acetositas citri. et limonū et citrangl. et acetum Et vitetur vniuersaliter repletio cibi et potus. et in tēpore pestilētiali coit⁹ vniuersaliter dꝫ vitari. Si aūt egritudo fuerit sanguinea: fiat flo. cum conueniētia aliorū particularium. Et si colica: digeratur materia et euacueť sicut decet: ꝛ ita de alijs. Potest igitur fieri talis sirupus ℞. succi borag. succi buglose. succi scariol. añ. lib. ß. rosarū. florū nenufar. añ. ℥. i. sandal. muscatel. ℥. ij. cāphore. ℥. i. aceti al. ℥. iiij. cōficiantur oīa cū aqua ro. optima panis zucc. lib. i. fiant sirup. quať quinq̃ et clarificent. Itē vtať isto electuario. ℞. zucc. ro. tria sandal. diadrag. frigidi. añ. ℥. iiij. pannorū auri puri. xx. margaritarum. iacictorū. ossis d̄ corde cerui. añ. ℥. i. misceantur. Si aūt infrigidarenť extrema: fiāt fricationes fortes in extremitatib⁹: incipiēdo ab interiorib⁹ ꝛ trahēdo v̄sus exteriora. ꝛ si esset debilitas appetit⁹: ꝯfortetur cū aromaticis ꝛ acetosis.

Clarificatio habet locū in primo regiminis acutorum.

Capitulum vndecimum de sudore.

Sudor est vapor hūidus ab īteriori corporis resolutus ꝛ iuxta corpis superficiem condensatus.

Cause.

Causa sudoris est oē illd̄ qd̄ materiā resoluit in vaporē ꝛ ꝓtāto intelligendū ꝙ duplex est vapor quidā siccus ꝛ iste est mā capillorū: sicut diceť inferi⁹. ꝛ est alter humidus ꝛ est mā sudoris ꝛ ideo sudor ꝓuenit aliqñ ab exteriorib⁹: sicut est calor solis aut ignis: aut ex vēto meridiōali: aut labore nimio siue aīali siue corpali. aut ꝓꝑ nimias coperturas. aut ꝓpter balnea ꝛ silia. Aliquādo ꝓuenit ab interiorib⁹ ratione caloris dissoluētis. ꝛ ex hoc eliciť ꝙ ꝗdam est sudor naturalis: ꝛ est ille qui fit ex bonitate virtutis regitiue ꝗ est semꝑ cū alleuiatione ꝛ bona tolerātia. Et est sudor īnaturalis ꝗ fit a re nō naturali cū agrauatione ꝛ mala tolerātia.

Signa.

Signorū quedā sumunť a ꝑte q̃titatis: ꝛ quedā a ꝑte sue qualitatis. a ꝑte quātitatis quidā est mult⁹: ꝛ quidā paru⁹. mult⁹ sudor fit vel a parte efficiētis resoluentis fortiter. vel quia materia multa aquosa subtilis calida vaporosa humida. vel quia pori rari vel qꝛ cōtentiua debilis ꝛ expulsiua fortis. Paru⁹ sudor ꝓuenit aut qꝛ resoluēs est debile aut materia pauca grossa: ꝛ pori densi: ꝛ cōtētiua fortis ꝛ expulsiua debilis. Et ita veniem⁹ in naturā sudoris.

ex parte sue quātitatis. ⁊ veniem⁹ etiā i cognitionē ex pte sue qualitatꝫ:⁊ hoc mlͭ tipliciter a pte caloris. Primo q2 si pāni intincti in sudore vergāt ad rubedinē: signuꝫ sanguinis ē. si ad citrinitatē signū est colere. si ad albedinē signū ē flegmatis. si ad nigredinē vel liuorē signum est melīe. ⁊ sumiꝉ signū ex odore q2 grauis ⁊ fetid⁹ signāt corruptionē. ⁊ sumiꝉ ex sapore. q2 aliqñ cadit vna gutta molꝉ ⁊ ꝓpterea sentit dulcedinē:⁊ ita supra sāguinē. ⁊ aliqñ sentit amaritudinē:⁊ ita supra colerā. ⁊ aliqñ salsedinē:⁊ it a supra flegma salsuꝫ. ⁊ ita de alijs.

Pronostica. Ois sudor q̄ venit post signū digestōis in die cretica:⁊ fit in toto corpe ⁊ cū alleuiatiōe bon⁹. ⁊ si q̄cūqꝫ istaꝝ cōditionuꝫ deficiat semp mal⁹. ⁊ iō in principio morbi sp mal⁹:q2 materia nō ē digesta. venit igiꝉ vi sinthōsis nō vi nature. iuxta illud Nulla ꝓm naturā in pricipio bona ē euacuatio. oꝫ igiꝉ apparere post signa ꝯplete digestiōis:⁊ hoc ē in fine stat⁹. Et iō i aliquo tpe morbi nō ē salubris nisi in fine stat⁹:q2 in declinatiōe virtutē deicit. qm̄ crisis nō fit in declinatiōe ſꝫ in nec̄o ri horaꝝ:si fuerit crisis vera cū oib⁹ suis cōditionib⁹: qd̄ fit .s. certa salua cōpleta ⁊ indicata. Secūda conditio ēt ē necessaria ꝙ fit in die cretica qm̄ in oī bona cresi ꝓm Gal. concurrit radix supior. ⁊ iō oꝫ ꝙ fit in die cretica vbi nā expectauit bñficiū orbis. qm̄ crisis fit sp in fine quadre aut semiquadre. ⁊ si ista non sint quo ad lunā; sunt tñ quātū ad signū zodiaci.

Tertia coditio ē necessaria ꝙ fit in toto corpore:q2 ex hoc fortitudo virtutis signaꝉ potēs expellere ad oēs dyametros ⁊ iō si in vna pte tm̄ fuerit debilitas virtutis signaꝉ:siue fuerit calid⁹ siue frigid⁹ siue intercisus:siue ꝯtinuus. Et iō sudor calid⁹ in capite tm̄ in fe. cōtinu⁹ materialium ⁊ frigid⁹ mortē signat. si fe. fit acuta si lenta ꝓlixitatē egritudinis signat. Sudor aūt ꝯsurgit pl⁹ ex loco vbi ē minera iuxta illud. vbi sudor ibi est egritudo. sudor q̄ mō venit ⁊ mō nō: ē mal⁹. sudor cū debilitate pulsus ē mal⁹. Quarta ēt cōditio ē necessaria. s. ꝙ fit cū alleuiatione: qm̄ dato ꝙ oia particularia cōueniāt; et patiēs nō poterit tolerare: sudor eēt malus. ⁊ iō sudor vlꝉiter cū debilitate virtutis ē mal⁹. Breuiter igiꝉ de sudore ꝑ hūc modū poterimus ꝓnosticare.

Cura. Aut em̄ intēdim⁹ sudorē ꝓuocare aut auferre. si auferre tūc intelligēdū ꝙ nulla euacuatio naturalis siue innaturalꝉ oꝫ auferri vsqꝫ versus tertiam diē si virtus possit tolerare. timēdū em̄ esset ꝙ iret ad cor ⁊ membra nobilia. paulatine igiꝉ abscindaꝉ. remoueanꝉ igitur panni ⁊ euenteꝉ cū flabellis ⁊ cito desinet. aut aspergaꝉ aqua frigida in facie aut aceto ⁊ aqua ro. aut inungaꝉ pectus cū oleis frigidis. sicut oleū ro. ⁊ salicis:⁊ nenufaris ⁊ similiū. aut emplastreꝉ cum sandalis ⁊ cāphora ⁊ similibus. ⁊ videꝉ mihi ꝙ facile sit auferre sudorē solum cū flabellis:nisi forte eēt sincopalis ⁊ tūc oꝫ fugere. Si aūt volumus ꝓuocare: aut est fe. aut nō. si nō ē fe. inungaꝉ cū aragō marciatō. agrippa. dialtea. ⁊ fiat stupha ⁊ cooperimēta ⁊ igalꝉ. ⁊ similia. Si cum fe. accipe camamillā ⁊ mellilotū ⁊ semia frā:⁊ ponanꝉ in sacculo: deinde in aqua ca. ⁊ exprimanꝉ ⁊ lateribus applicēꝉ. aut fiat suffumigatio cū his:aut vesica enea plena aqua ca. in extremis apponaꝉ et similia.

Clarificatio. Intelligendū est ꝙ postꝙ̄ ꝺ fe. sub quodam cōpēdio terminatū ē:⁊ fe. plurimū terminaꝉ ꝑ sudorē. ideo vt nos sciremus quis sudor vtilis: caplꝉm de sudore fuit h̄ appositū. Et iō intelligendū auctoritate dyafori sicut narrat Gal. supra illū āphꝫ Ventres hyeme ⁊ vere:q2 ois sudor ē ꝑter naturā:aut ex pte efficiētis:aut ex pte materie:aut alicuius pticularis. Si eniꝫ virtus esſꝫ fortis ⁊ mā obediēs ⁊ pori ⁊ aer ⁊ alia pticularia in debita ꝓportōne tūc euaporaret mām insensibiliter. ꝙ igitur apparet sudor aliq̄s repugnat resolutioni insensibiliter. ⁊ iō ois sudor aliq̄ modo preter naturā videꝉ:nihilominus eū cōparando ad morbū:q2 virtus ꝑuaslet:⁊ purgaꝉ mā morbi:⁊ alleuiaꝉ passio ideo diciꝉ naturalis bonus. Alter ē innaturalis ⁊ sinthōticus:⁊ iō malus sicut ꝑcedēs bonus. Secūdo intelligendū ꝙ sudor mālit er ex secūda ꝓuenit digestōe

effectiue: aut ex tertia. qm̄ vapores cōtēti in porositatibus mēbrorum expelluntur. ⁊ ita sudor pōt esse superfluitas scđe ⁊ tertie digestiōis: iuxta diuersos modos loquēdi ⁊ intelligēdi. ¶ Tertio intelligendū ꝙ si sudor veniat ex causis intrinsecis cōmuniter ⁊ vtplurimū magis venit in nocte: ⁊ magis in hyeme: ⁊ magis dormiendo. ¶ Si autē ex causis extrinsecis: magis veniet in vigilijs ⁊ in estate ⁊ in die. ¶ De pinguibus ⁊ macilentis ē intelligenduz ꝙ pigues magis sudāt nisi humorum grossicies ⁊ pororum densitas impediat: ⁊ etiam magis venit ante ꝙ̄ post: cū pars sit calidior ⁊ rarior: ⁊ magis in motu ꝙ̄ i q̇ete. ¶ Quarto notādū ꝙ si medicus videat versus sinē status nām negligentē et sopitā: ⁊ nō potentē expellere p sudorez ꝙ tūc est sudor ꝓuocādus cū tēperamento. excitāda igit̄ ē natura cuz medicus sit minister eius. ¶ Quinto notādū ꝙ in cōtinuis sudor ē maior ꝙ̄ interpolatis: cōsiderando vnicū sudorē tm̄. sz si cōsideremus sudorē oīm periodorum: maior ē i interpolatis: qr hic pluries: alibi aūt non. ¶ Sexto aduertēdū ꝙ si volumus ꝓuocare sudorē: abstergamus sudorē. ⁊ ita p̄cipiebat Gal. cū qn̄ sudor morat̄ ⁊ nō abstergit̄: opilat poros ⁊ claudit. ⁊ ita tēperata abstersio sudoris sine euētatōe prouocat sudorē. sanies aūt sp̄ dz abstergi: qr mēbra corrūperet.

Sudor in morbis qm provocadus

Capitulū. xij. de variolis.

V Ariole ⁊ morbilli sunt quasi quedā apostemata seu pustule parue fere supra totā carnē apparētia: de genere infectionū ⁊ corruptiōis sanguis ⁊ humorū. ita ꝙ variola generat̄ magis de sanguie ⁊ morbillus magis de cola.

Cause. Ista passio generat̄ ex sanguine mēstruo retēto in porositatibus mēbrorum fetus. ⁊ natura fortificata expellit ⁊ mūdificat corp⁹ in īfantia aut pueritia aut adolescētia. raro aūt ī iuuētute. rarissime aūt i senectute. ⁊ iste modus euacuādi est cōis oibus. ¶ Accidentaliter aūt venit ex alijs causis; vt si aliq̇s esset generatus in tempore mēstruorum. ⁊ iste modus ē valde malus: qr tales sic generari raro effugiūt leprā aut aliquā terribilē egritudinē. ¶ Generat̄ etiā ista passio ex malo regimine: ⁊ potissime cū vtūtur cibis de facili ⁊ cito corruptibilibus sicut ē lac ⁊ pisces in eadē mensa: ⁊ potissime ca. ⁊ hu. negligētibus fl'oīaz. ¶ Quarto generat̄ ista passio in tpib⁹ corruptis ⁊ pestilētialibus. ¶ Quinto cōsueuit sequi malas crises fe. sanguinee. ¶ Quinqz igit̄ possunt eē cause ⁊ quatuor sunt ei⁹ spēs qm̄ q̇dā sunt de sanguine: q̇dā de co. ⁊ q̇dam de melia. quedā de flegmate.

Signa. Signorum quedā sunt q̄ p̄dicāt variolas futuras: sicut ē pruritus nariū. apparitio lāpadū. timor in sumno. rubedo in facie. pūctio veniēs in toto corpe. ⁊ cū incipiūt apparere sūt sicut capita acuū: aut sicut granum milij: aut sicut caput formice. deinde incipiunt multiplicari ⁊ magnificari. deinde faciūt crustā ⁊ saniē. deinde desiccant̄ ⁊ cadunt. ¶ Et si fuerint ex sanguine vergēt ad rubedinē. et si ex co. ad citrinitatē. ⁊ si ex flegmate ad albedinem. ⁊ si ex melia ad quādam fuscedinē ⁊ terrestritatē.

Pronostica. Si fuerint pauce et cito apparētes: ⁊ ꝙ cito maturent̄: signū ē bone crisis: qr q̄si p modū crisis eueniūt. ¶ Si aūt vergāt ad colorē viol'. aut liuidū: aut viridē: aut nigruz: oīs pessime ⁊ mortales. ¶ Si autez appareat sanies fetulenta mortale. si modo appareāt ⁊ mō occultent̄ pessimū est. ¶ Si aūt fuerit difficultas anhelitus pessimuz. si aūt fuerit cū debilitate anhelitus ⁊ alleuiatiōe fe. bonū ē. ¶ Si aūt in variolis fe. fuerit fortis: ⁊ angustia magna: et sitis vehemens: ⁊ virtus debil': ⁊ anhelitus cōstrictus: signū ē mortis prime. vt plurimū eīn moriunt̄ suffocati. ¶ Si superuenerit sincopis pessimū ē. ⁊ si vrina fuerit nigra aut viridis: ista sunt pessima et mortalia. fluxus eīn ventris in variolis est malus.

Cura. In primis si corpus ē plectoricum: aut si sanguis dn̄at̄: aut virt⁹ ē fortis: fiat fl'oia de mediana: postea de sūmitate nasi. ¶ Cauendum ē in hoc morbo ꝙ nō ponant̄ repercusiua; qr ma

Ad rosaliam .i. morbillos [illegible]. Et melius [illegible] olei ro. & succi betonice cum modico vini albi: & far[illegible] sint bullire: de quo ungat pulsus manuum & pedum & fontanellam capitis

repercuteref ad mēbra nobilia: nisi in oculis pp debilitatē eoꝝ. ¶ Secūdo vero aduertendū ꝙ cū oleis nō inunganꝭ. ¶ Tertio q² frigida ab extra nō applicenꝭ: nec aer sit ita frigidus ꝙ pori possint claudi: nec detur aqua frigida. ⁊ caueanꝭ ea q̄ in frigidata sunt in niue aut in puteo. ¶ Dia acetosa videnꝭ cōpetere ꝑm Auic. ⁊ pro tanto cōpetit succ⁹ acetose. ⁊ succus malegranati. ⁊ succus vue acerbe. ⁊ succ⁹ citrāguloꝝ. ⁊ fruct⁹ oīm fructuū acetosoꝝ. ⁊ cōpetit coriandrū. ⁊ nenuphar. ⁊ camphora. ⁊ sandali ⁊ similia. ¶ Cibus eoꝝ sit ordeatū. auenatum. amidum. vua passa. mundō. carice. iuiube. sebesten. lentes cocte in duab⁹ aquis: ⁊ postea coquanꝭ in alia aqua. ¶ Si igiꝭ fuerit mā sanguinea digeraꝭ materia cum oxizaccā in plus: ⁊ siru. violꝭ. in min⁹. ⁊ siru. de fumo terre. ¶ Et si colꝭica cū siru. violꝭ. in pl⁹: ⁊ oxizaccara in minus. ⁊ siru. de fumo terre. ¶ Et si materia fuerit flegmatica cū oxizaccā cōposita: ⁊ siru. de fumo terre. ¶ Et si mā fuerit melꝭica cū oxillꝭ. diureꝭ. ⁊ siru. de boꝝ. ⁊ fumo terre. ¶ Et aduertendū in laxatiuis ⁊ mūdificatiuis ꝙ sint multum debilia si exhibeanꝭ. q² ista egritudo libenter concordat cū fluxu ventris. ⁊ hoc ē ꝙ multū aborrem⁹. ¶ Deinde inuoluaꝭ totū corp⁹ ī panno rubeo. deinde fiant ista vt trahatur mā ad exteriora. ℞. apij. feñ. añ. fasciculū .i. decoquanꝭ in aqua cū lēticulis mꝭtis: ⁊ cū tepidū fuerit lintiamen intingaꝭ in illa aqua: ⁊ exprimaꝭ ⁊ patiēs inuoluaꝭ cū vero maturanꝭ ꝑforenꝭ cū acu de auro. deinde totū corp⁹ isto puluere aspergatur. ℞. farine fabaꝝ. ciceꝝ. lenciū. lupinoꝝ orobi. litargij. ceruse. aloe. fiat pul. iste ei puluis desiccat ⁊ cicatrizat: ⁊ carnē regenerat. ⁊ si fieret culcitra ex istis pulerib⁹ bonū esset. ¶ Ad custodiā oculoꝝ. ℞. coriandō. sumac. aque ro. albuminis ouoꝝ. fiat colliriū ⁊ frequēter oculꝭ instilleꝭ. ¶ Ad custodiā nariū inungaꝭ cū agresta ⁊ aceto ⁊ aqua ro. ¶ Ad custodiā gutturis gargarizeꝭ frequēter vinū moroꝝ cū aq̄ ordei ca. ¶ Ad custodiā pulmonis vtaꝭ dyapapauere. ¶ Ad custodiaꝫ intestinoꝝ vtaꝭ trociscis frigidis de sumac ⁊ coriādro et spodio cōditis cū succo acetose. ¶ Ad remouendū mala vestigia que in facie post

variolas remāserūt. ℞. litargiri ceruse lo cathinie lote. pulueris cannaꝝ adustaꝝ. pulueris cōcilaꝝ marinaꝝ: ⁊ cuꝫ oleo de lilio: ⁊ cera ꝙ sufficit: fiat vnguentū.

¶ Clarificatio.

Si dubitaret aliqͥs de caricis cuō ꝯpetunt postq̄ vergunt ad ca. ⁊ hu. ¶ Dico ꝙ medicamē bonū cōsueuit fieri de caricis ⁊ de dragagāto infuso. lacca. ⁊ se. feñ. et croco. ⁊ lentib⁹ excoꝛtatis istis simul coctis ⁊ tritis: ⁊ simul pastatis ⁊ cōfectis. ¶ Istud eñ medicamē valet in principio: ⁊ cōfortat virtutē: ⁊ facit ad expulsioneꝫ ibi eñ sunt carice ⁊ dragagantū pp pectus alleuiandū. ¶ Ad precauendū strictura pectoris q̄ libenter venit in ista passione: ⁊ ibi ponitꝭ se. feñ. ad aperiendum ⁊ ad subtiliandū. ⁊ lacca ad remouendū opilationē epatis. ⁊ croc⁹ ad cōfortādū cor. ¶ Et pp hoc vetule ex quodā instinctu nature cotidie dant in tali casu aquā vbi est crocus ⁊ lentes ad cōfortandū intestina. ¶ Patet igiꝭ ꝙ talis mixtio ē vtilis. valent igiꝭ carice pp vias anhelit⁹ cōseruādas ⁊ ad multa alia. ¶ Secūdo posset aliquis dubitare quare nō cōpetit fluxus ventris postq̄ ꝑ illas partes fit fluxus cretic⁹: ⁊ cū hoc illa mēbra sunt apta ad recipiendū sup̄fluitates. ¶ Dico ꝙ fluxus ventris nō cōpetit in variolis postq̄ manifeste apparēt ⁊ potissime si fiat a natura. cui⁹ rō ē: qm̄ postq̄ nā incipit hāc materiā venenosaꝫ expellere ad exteriora: si postea reuerteretꝭ ad interiora timēdū esset ꝙ hoc eēt vi sinthōtis. ⁊ ita eēt timēdum ꝙ iret hec materia venenosa ad aliquod membrū nobile. ¶ Preterea ex alio ista materia est acuta ⁊ pungitiua: ⁊ esset timendum de excoriatione intestinorum igitur fluxus ventris ꝓhibeaꝭ q̄tuꝫ erit possibile. ¶ Tertio intelligenduꝫ ꝙ variole fiunt magis cū san. purus recipit ebulitionem. ⁊ si sang. colericus ebuliat vocantur magis morbilli: ⁊ sunt minoris quātitatis ⁊ minoris acuminis. ⁊ si san. cum flegmate erunt variole flegmatice. ⁊ ita de melꝭia. ¶ Quarto intelligendum ex parte puriori sanguinis nutritur fetus: et quedam pars impura ⁊ immunda remanet in porositatibus mem-

brorꝝ: ⁊ hec est materia variole. ¶ Quinto notandū ꝙ ad hoc vt variole generent̄ oportet duo cōcurrere. s. ebulitio ⁊ fortitudo caloris impellētis. ⁊ ꝑpter hoc nō generat̄ in matrice q: mēbꝝ frigidū ē: nisi eēt p accidēs ⁊ sequeret̄ morbos sanguineos. nec in fetu existente ī vtero: nec statim post vteꝝ. sed post cū calor incipit vigorari ⁊ confortari. ¶ Sexto aduertendū ꝙ variola ⁊ morbillꝰ possunt generari in mēbris interioribꝰ: sicut ī pulmone ⁊ intestinis et similibꝰ. sicut dicit Auice. ⁊ ē valde malū: q: debilitas virtutis expulsiue significat̄. ¶ Septimo cōsiderandū ꝙ ista passio magis generat̄ in vere et q: san. magis abundat: et q: virtꝰ fortior est. ¶ Secundo in antūno rōne corruptionis. in estate autē minꝰ q: materia exalat. ⁊ ī hyeme longe minꝰ: q: pori sūt clausi. ¶ Octauo intelligendū ꝙ in variolis postꝙ̄ manifeste apparēt et expanse sunt p totū nō cōpetit flōia. q: tūc attrahereт̄ materia ab exterius ad interiora: ¶ Sed qn̄ materia adhuc est ī interioribꝰ tūc bn̄ cōpetit: et hoc ē ī principio. et ista videt̄ fuisse intētio Auice.

¶ Capitulū. xiij. de venenis.

Venenum est mate

ria subtilis aquosa] horribilissime qualitatis a tota substantia ꝑmutās corpꝰ humanū.

Cause. Intelligendū ē ſm intētōez Auice. ꝙ eoꝝ q̄ ingrediunt̄ corpꝰ humanū q̄dā sunt que agūt ex ꝑte materie: sic̄ ē cibꝰ. et q̄dā sunt q̄ agunt ex ꝑte qualitatū: et hoc ē materie. et q̄dā sūt que agūt a tota substātia. et illiꝰ totiꝰ substantie quedā sunt q̄ habēt aspectū beniuoluz cōseruatiuū: sicut peonia auꝝ et similia. ¶ Et q̄dā sunt q̄ habēt aspectū maliuolū corruptiuū et destructiuū: sicut habent venena vl'iter. et iō qđ transmutat corpꝰ humanū et nō trāsmutat̄ venenū est. ¶ Causa igit̄ q̄re venenū ē ꝯtrarietas ꝑnecabilis totiꝰ substātie ad corpus humanū. ¶ Et venenoꝝ q̄dā interficiūt ridere faciēdo: sicut crocꝰ rōne sue quātitatis que determinata ē ad hoc. et iō postꝙ̄ interficit digne ponat̄ sub genere venenorū. ¶ Et q̄dā sunt q̄ interficiūt opilādo sic̄ plūbuz. et q̄dā mortificādo sicut opiū. et q̄dā calefaciēdo sicut euforbiū. et q̄dam corrodēdo sicut cātarides. et q̄dā putrefaciēdo sicut vermis pini. ¶ Et quedā a tota substātia: sicut napellus. quā totā substātiaz aliq̄ appellāt formā substālez rei p quā res est id qđ est. aliq̄ appellāt virtutē orbis. aliq̄ appellāt totā substām illam ꝑportionē et armoniā secūdaꝝ q̄litatū in qua resultat ex vnione forme cuz materia. ¶ Auerrois tn̄ dic̄ sup cātica aui. ꝙ naturales defecerūt in inuestigatione totius substātie. nec ē inuia omnino sicut ipse dixit.

Signa. Signū ꝙ aliqs sumpsit venenū ē cū aliq̄s sentit saporez horribilē aut odorē: aut mordicatiōz aut arsurā: aut fluxum saliue: aut ꝑmutationē coloꝝ: modo apparet vnus modo alter: nausea et inq̄etudo. ¶ Et si sumpsit venenum frigidum patitur stuporem et siccidam arsuram et inflāmationem. et si euomat cognoscit̄ in colore. si est cerusa vergit ad albedinē si opium odorē horribilē. et ita de aliis iuxta materiaz venenoꝝ: qđ esset nimis longū enarrare.

Pronostica. Ista eīn sunt signa mortalia ī istis qui sumpserūt venenū: cū occultat̄ pupilla: et sola alba oculoꝝ apparent. et tumor faciei et gule. et mutatio coloris in liuorez et nigredinē et viriditatē. nigredo lingue et exitus eius: et multitudo saliue. dolor precordioꝝ. spasmus: et sincopis. ista inquam mortem signant in ianuis.

Cura. Preseruatur aliquis a veneno: qm̄ aut ipse est cum domesticis: aut cum aliis. si cum domesticis si suspectos habz diligentissime cauere debet. qm̄ ſm Salustium. vbi maior amicicia: ibi maior copia fallendi erat. nō comedat igitur nec bibat aliquid subito: sz diu in ore tenēdo. qm̄ venenuz est tante horribilitatis ꝙ non poterit esse quin cognoscat et percipiat p gustū p odoratuz et ideo caueat omnia vehemēter dulcia et acuta et acetosa et salsa. non sit igitur famelicus: nec auide sumat cibum suum Si autem sit inuitatꝰ ad alienā mēsaz: ⁊.

habeat illā suspectā. anteq̄ vadat sumat nuces. aut auellanas. aut ficus. aut ruthaȝ. aut mitridatū. ¶ Et si senserit mordificationē ⁊ arsurā: statim surgat omni verecūdia postposita: ⁊ euomat quātuȝ poterit. ⁊ faciat clisteria ⁊ floiam ⁊ balnea. in fine eñ accipiat tyriacā. qm̄ tyriaca si sumat̄ ante venenū cōfortat cor ⁊ expellit venenū. ⁊ si post cōfortat cor ⁊ trahit venenū ⁊ expellit. ¶ Et ideo quocunq̄ȝ modo sumat̄ valet. nec iste sunt operatōnes cōtrarie respectu finis: vtrūq̄ȝ eñ ē est saluare: siue faciat hoc modo attrahēdo: modo pellēdo: modo vtrūq̄ȝ faciēdo natura eñ p̄ otuit dare duas virtutes cōtrarias simul. ⁊ quālibet p̄ se dare gr̄a finis. scȝ virtus attractiua q̄ attrahit contraria vna ⁊ eadē: ⁊ quelibet p̄ se gr̄a finis. attrahit eñ cibū tp̄e sanitatis: ⁊ medicamē tp̄e egritudinis. ¶ Forma igit̄ tyriace post fermētationē simpliciū vna est adiutorio nature: ⁊ regimie ei⁹ pōt ɔtraria facere p̄ se. vnū tñ ē gratia finis ⁊c̄. liberare saluare. ¶ Medicine igit̄ que valent ɔtra venenū sunt multe: sicut est aristologia. gētiana. saluia. rutha. bacce lauri. tormētina. ⁊ herba tunici que appellat̄ apud diascoridē palamemon. ¶ Auctores eñ quos vidim⁹ nō faciūt mētionē de istis duab⁹ vltimis. experimētū tamē vere certificat q̄ summe valent cōtra venenū: sicut dixerūt aliq̄ de smaragdo. ¶ Et tñ cauēdū ē q̄ aliq̄s nō iculpet̄ sine culpa: q̄ aliq̄n accidit q̄ arance ⁊ scorpiones ⁊ sil'ia aīalia venenosa ceciderunt in ollā: aut scutellā: aut in pastaȝ: aut in doliuȝ: aut in vas vbi ē vinuȝ. hoc eñ pōt fieri p̄p̄ immūdiciā locoꝝ. aut q̄ cib⁹ fuit absconsus in nemore: aut inter paleas. aut inter loca subterranea. ⁊ multa cōsimilia que obliuioni tradere nō debem⁹. ⁊ vt caueam⁹: ⁊ vt alios iniuste nō accusem⁹. ¶ Curatio pōt eē q̄ immediate cuȝ sentit nocumētū euomat cuȝ aleo sisamino ⁊ sil'ibus. ⁊ q̄ accipiat lac ⁊ butiꝝ ⁊ cibum multū: ⁊ postea euomat. ⁊ dato q̄ nō euomeret adhuc ē bonū. ⁊ si venenū descēdat fiant clisteria ⁊ sumat boluȝ armenicū cū vino: ⁊ fricet̄ totū corp⁹. ⁊ caueat sibi a sōno modis oīb⁹ q̄b⁹ poterit. ¶ Et si cōsiderat q̄ venenū sit frigidū: sumat allia. ⁊ si calidū sumat coriandrū et cāphoraȝ. ⁊ si fuerit de illis q̄ interficiūt a tota specie: sumat tyriacā. agaricum. ⁊ se. ruthe. ⁊ pulpa coloquint̄. ⁊ se. iuniperi. ⁊ serapinū. ⁊ castoreuȝ. sunt medicine bone ɔtra venenū: qm̄ faciūt euomere ⁊ ducūt p̄ secessuȝ: ⁊ valēt a v̄tute specifica

Clarificatio.

Intelligendū q̄ si os abluat̄ cū aqua frigida: aut etiā si potet̄ valet ad discernendū qualitates venenoꝝ. pro tāto q̄a aqua sine sapore est. ⁊ si lingua eēt infecta aliquo sapore aliq̄n non posset bene discernere. vt igit̄ lingua ⁊ os ⁊ stomac⁹ mundificent̄: ⁊ q̄ ista aliquo sapore non sint infecta: bonū esset sumere aquā frigidaȝ. ¶ Sciēdū q̄ auellane ⁊ sil'ia vnctuosa cōpetūt q̄ opilant. ⁊ ita valet terra sigillata. ¶ In principio eñ ista nō p̄mittūt qualiditatē veneni venire ad cor. lac etiam pōt cōpetere lȝ de facili corrūpat̄: p̄p̄ hoc vt euomat̄: ⁊ q̄ reprimit maliciā veneni. ¶ Secūdo intelligēdū q̄ nō omne calidū in quarto ē venenū. sicut apparet in alliis ⁊ pipere ⁊ sil'ib⁹. nisi cuȝ hec habeant aspectū inimicitie sicut euforbiuȝ ⁊ cū oīa frigida in quarto sunt venena: qm̄ frigiditas nō ita cōuenit cū corpore humano sicut caliditas. nec sic ⁊ humida per se possunt esse venena: qm̄ sunt qualitates passiue: ⁊ venenū est multuȝ actiuum. ¶ Tertio notandū q̄ cū venena sint quedā que interficiūt a tota substātia: et quedā a qualitatib⁹ sunt rectificabiliora ⁊ iuxta h̄ de venenis ca. ⁊ fri. q̄ sunt priora. ¶ Dico q̄ ad penetrationē peiora sunt calida. sed postq̄ venerūt ad cor frigida sunt peiora: tanq̄ vite principiis magis resistentia. ¶ Quarto intelligēdum q̄ habens cor calidū citi⁹ interfiat̄ a veneno q̄ habēs cor frigidū. qm̄ habēs cor calidū hȝ venas latas ⁊ meat⁹ latos. ⁊ cum venenū a tota specie penetrat cor: ideo facili⁹ penetrat p̄ meat⁹ latos. ¶ Nūc autē habēs cor frigidū hȝ meat⁹ strictos: ⁊ iō diu morat̄ in via: ⁊ tunc alterat̄ ⁊ digerit̄ ⁊ p̄p̄ hoc turdi nutriunt̄ ex elo. ⁊ cōs. l'ia aīalia. ⁊ ex quibusdā aliis venenis. qm̄ habēt meat⁹ strictos: ⁊ stant in tāto tp̄e donec sit digestuȝ. ¶ In homine autē meatus sunt lati: ⁊ ideo ex eisdē venenis cito

moriunt̃.habentes cor ca.lȝ virt⁹ sit fortior moriunt̃:⁊ qꝛ venenū attrahit ratione caliditatis:⁊ qꝛ penetrat rōne amplitudinis meatuū. ¶ Quinto notandū ꝙ licet oīs operatio ꝓcedat a cōplexione nō tamē ꝑꝑ hoc venenū ꝙ interficit a tota substātia operat̃ mediante cōplexiōe qm̄ a cōplexione bene ꝓcedit operatio vel immediate vel mediate.attamē venenum qd̄ interficit a tota substātia in sui generatiōe rōne sue cōmixtionis:vl' ex q̄litatib⁹ elemētalib⁹:vel ex aliquo aspectu orbis acquirit virtutē ocultā ꝑ quaȝ operat̃. ¶ In cognitionē aūt hui⁹ nō possumus deuenire nisi per viā experimēti ꝭm Gal.v°.de simplici medicina. ¶ Et intelligendū ꝙ venenū ꝙ interficit a tota substantia pōt esse cib⁹:⁊ hoc si cōtinuetur ⁊ in paruissima quātitate sumat̃. sic patet de puella que habitātes cū ea interficiebat.attamē illud nutrimētum nō erat bonū nec conueniens:nec ab omni parte vere transsubstātiatū:⁊ semꝑ retinebit malas qualitates.⁊ hoc patȝ qm̄ galline fugiebāt sputū eius. ¶ Nutrit̃ igit̃ corpus humanū ex veneno sicut famelicus nutrit̃. ¶ Et iuxta hoc intelligendum ꝙ medicine liberantes a venenis ꝭm Gal.⁊ Auerrois libro suo ꝺ tyriaca:sūt medie inter medicinas ⁊ venena.⁊ ꝓpt̃ hoc valet tyriaca ī qua laborauit andromac⁹. ¶ Tyriaca tm̄ nō cōpetit in corporibus tēperatis:nec in quibuscūqꝫ lapsis sed in magnis:⁊ nō in quibuscūqꝫ magnis.sed in illis qui ꝓueniūt ex flegmate ⁊ melā.in san.⁊ co.nō nisi vehement̃ exirent terminū naturalē.⁊ in istis ⁊ oībus cū magna cautela:in febrib⁹ etiam nō cōpetit. ¶ Ista sunt verba Auerrois libro suo de tyriaca.

¶ Capitulum.xiiij.de morsu serpentum ⁊ alioꝝ venenosoꝝ.

Morsus ē solutio cōtinuatis facta ab aliquo aiali venenoso:sicut sūt serpentes:aranee:scorpiones vespe ⁊ silia aialia venenosa apud nos habitantia.

¶ Cause. Intelligendū ꝙ hoīes mordent̃ a serpentib⁹ gratia loci:aut gratia temporis:aut qꝛ excitant̃.⁊ tunc serpentes ruunt furiose in homīes ⁊ mordēt ⁊ vulnerant. ¶ Aduertendū tm̄ ē ꝙ serpentes sunt diuersaꝝ specieꝝ ⁊ modoꝝ ꝭm diuersitates regionū.sicut patȝ habitantib⁹ in yerico ⁊ in climatib⁹ calidis.qm̄ quidā vocant̃ tyri ex quib⁹ conficitur tyriaca.⁊ quidā vocant̃ dracones ⁊ quidā aspides.⁊ quidā basilisc⁹.⁊ hoc gen⁹ est peius inter oīa aīalia que visu ⁊ tactu interficit.⁊ aues volantes aut plātas que iuxta cauernā sunt. ¶ Nos aūt nō habem⁹ tales diuersitates serpentū. diuersificant̃ igit̃ serpētes ꝭm aliū modū: serpentū quidam sunt masculi:⁊ isti sunt deteriores q̄ femine.⁊ quidā sunt de locis siccis:⁊ isti sunt deteriores q̄ de locis humidis.⁊ quidā sunt iuuenes:⁊ isti sunt deteriores q̄ senes.⁊ quidā sunt famelici:⁊ isti sunt deteriores q̄ satiati. et quidam sunt in estate:⁊ isti sunt peiores q̄ in aliȷs temporib⁹.⁊ quidā sunt cōmoti ⁊ irritati:⁊ isti sunt deteriores q̄ quieti.aliquo igit̃ accidēte superueniēte mordent hoīes ⁊ venenant.

¶ Signa. Signa sunt satis manifesta aut esset bene insensibilis.ē ergo in loco dolor:mordificatio:⁊ inflatio.⁊ mutat̃ color modo in albedinē qn̄ calor reuertitur ad interiora.modo ad viriditatē ⁊ liuorē ⁊ nigredinē:qn̄ ad exteriora mouet̃:⁊ est ibi calor vehemēs ⁊ arsura.qꝛ serpētes sunt calidi sicut dic̄ Auice.vomit⁹ ⁊ strāguiria.torsio vētris.

¶ Pronostic. Cū apparȝ sudor frigidus ⁊ frigiditas extremitatū.⁊ stupor.spasmus.⁊ sincopis ⁊ color corporis mutat̃ in virorē ⁊ liuorem ⁊ nigredinē:tunc iam mors quiescit ⁊ sedet supra pedes:ac mors īcipit a pedib⁹ ꝭm Gal.in pronosticis.

¶ Cura. In primis ligent̃ extrema ligationib⁹ fortib⁹ ⁊ doloriosis. ¶ Secūdo accipiat̃ gall⁹ ⁊ deplumet̃ ⁊ ponat̃ supra locū morsure.⁊ si gall⁹ moriat̃ bonū:qm̄ signū est ꝙ venenū attractum est ad exteriora:⁊ iō multi applicētur vel galline. ¶ Tertio accipiat̃ spongia

¶ Contra oēȝ morsuȝ venenosuȝ sic s[er]pentis. pista [illegible] spoliuȝ s[er]pentis cu assongia porcina & pon[e] s[upe]r
¶ Item in [illegible] ponctura morsus, minge paruȝ & [illegible], post bibe totam aliā vrinaȝ quā minges.
p[illegible] vrina ē venenū. 2ª est tiriaca 9 oīa venena.
¶ Vt pellas s[er]pentē de corpore tole basilicū & cū aceto da pa. bibē & exiet s[er]pens. f.

vel lana vel aliq̄d ꝯsimile: ⁊ ponat in aq̄ca. ⁊ exprimat ⁊ ponat supra locũ morsure. ⁊ hoc fiat multis vicib⁹. ¶ Quarto si ex his nõ curet: ponat ventosa supra locum morsure: ⁊ cũ scarificatione si necessariũ fuerit. ¶ Quinto amplastret loc⁹ cũ tyriaca. ¶ Sexto emplastret cũ emplo laxo ex his. s. galbano. serapino. mirta. asa opoponace. pipere. sulfure. tẽperatis ĩ vino ⁊ mixtis. ¶ Septimo accipiant frõdes maligranati ⁊ pistent cũ ficub⁹ ⁊ desup apponãt. ¶ Octauo vtat ista potione. ℞. malũgranatũ ⁊ sũmitates ei⁹ ⁊ coriãdrũ ⁊ folia ei⁹. ⁊ gentianã. ⁊ turbith. ⁊ decoq̄tur in aqua ⁊ sumat. ¶ Nono habeat ꝑsona vilis ⁊ sugat fortiter locũ morsure: caueat sibi tñ ꝙ stomacus sit replet⁹ vino. aleis. rutha. ⁊ nucib⁹ ⁊ ficub⁹. ⁊ etiã abluat os frequenter cũ vino ⁊ oleo. ¶ Decimo ⁊ vltimo si nõ habem⁹ aliã viam ⁊ membrum est paruũ abscindat.

¶ **Clarificatio.** Notandũ ẽ hic q̄m lꝫ serpentes sint calidi ⁊ venenũ calidissimũ: nihilomin⁹ potest inducere sudorẽ frigidũ ⁊ congelare san. cordis mortificãdo calorẽ naturalẽ ⁊ corrũpendo virtutẽ cordis ⁊ mẽbrorũ principalium ⁊ ꝓp hoc valet tyriaca q̄a calefacit ⁊ subtiliat: ⁊ calorẽ naturalẽ cõfortat: ⁊ qualitates veneni reprimit: ⁊ ipsum exteri⁹ substantialiter expellit. ¶ Secundo posset aliq̄s dubitare de serpentibus ꝙ nõ essent calidi: q̄ꝛ accũbunt ĩ antris in hyeme sine sensu ⁊ motu. quõ igitur erit venenũ calidũ postq̄ꝫ serpentes sunt frigidi. ¶ Dico ꝙ serpentes sunt ca. ꝙ declarat mot⁹ ⁊ furia: ⁊ sunt tante raritatis q̄m frigiditas penetrat ad interiora: ⁊ ideo stant quasi mortui. ¶ Et posito ꝙ serpentes essent frigidi: tñ venenum posset esse calidũ. sicut patet in apibus q̄ sunt frigide nature ⁊ sanguine carent. ⁊ tñ venenũ est calidũ. ⁊ sicut venenũ serpentũ est calidũ: ita venenũ scorpionũ ẽ frigidissimũ ꝑm Gal. ¶ Tertio intelligendum vt superius dictũ est: q̄m tyriaca valet cõtra venenũ trahẽdo expellendo: siue sumatur ante siue post: siue intus siue extra. ¶ Quarto aduertendũ ꝙ aliquibus videt ꝙ tyriaca nõ operet a tota substãtia: q̄m illaꝫ dat natura: ⁊ tyriaca cõsumitur ab aere. ¶ Dico ꝙ quedã sunt quorũ nã dat mãlia: ⁊ ars ꝑparat ⁊ disponit: ⁊ vltime natura cõplet. vt in vino ⁊ blado ⁊ tyriaca. ⁊ ita versus. v. annos sue cõfectionis vel circiter habꝫ formã ꝑfectam quã acq̄siuit ex fermẽtatiõe mixtibilium ꝑ quã operat ⁊ cõtra venena calida ⁊ frigida. quatuor tñ etates hꝫ sicut ⁊ hoĩes. ¶ Quinto notandũ sicut dictũ ẽ superius q̄m lꝫ venenũ nutriat a parte materie ⁊ cõuertat ad naturaꝫ corporis: nihilominus in porositatib⁹ mẽbrorũ remanet quedã mala qualitas que magis agit in corpus q̄ꝫ agat a corpore: ⁊ ꝑ istaꝫ agit. ⁊ per hũc modũ etiã alterant sirupi ⁊c. ¶ Mirabile videt de basilisco ꝙ interficiat solo visu cũ simus intus suscipientes ⁊ nihil extra emittentes. ¶ Et mirabilius est ꝙ si respiciat se in speculo moriatur: cũ suũ venenũ sit sibi amicabile. ¶ Et adhuc est mirabilius cũ hõ sit temperatus ⁊ digestiue procedãt vlterius semꝑ rectificando quõ saliua hoĩs ieiuni cũ sit supfluitas tertie digestionis possit ẽẽ venenum. ¶ Dico ꝙ quo ad receptionẽ specierũ sumus intus recipientes. nihilominus multa alia possunt ab aĩalib⁹ emitti mala ⁊ corrupta. ⁊ ideo mulier mẽstruata interficit speculũ. ⁊ lupus facit hoĩem rãcũ. ¶ Aliqui sunt hoĩes qui interficiũt fixe intuẽdo aues: pueros paruos: ⁊ equos: tã q̄ꝫ si essent fasinatores. ¶ Et iõ nõ est mirabile si basilisc⁹ cũ sit aĩal venenosissimũ corrũpat aerem ⁊ interficiat ad longam distantiã. ⁊ ita moriunt aues volãtes. et miles qui cũ lãcea pungit eũ. inficiuntur igit partes medie donec sit in termĩo. et ex reflectiõe in speculo moriunt: q̄m alterius nature ẽ cũ ẽ reflexus: sicut sanguis cũ est extra venas. ¶ Saliua etiã põt acq̄rere aliquã venenositatẽ: nõ rõne digestionis: sꝫ rõne ꝓprietatis. ẽ igit venenũ ĩ q̄busdã aĩalib⁹. ⁊ ꝓp h̄ Gal. dicit ꝙ homo ⁊ vipera perimũt se adinuicẽ rõne ꝯtrarietatis. post cibum aũt nõ interficit ꝓp mixtionẽ eius cũ cibo.

Saliua hominis interimit hominem.

¶ Capitulũ. xv. de punctura scorpionũ.

Scorpiones sunt q̄daꝫ aĩalia admodũ scarabeorũ: nisi ꝙ habẽt caudas quidam tamen eleuãt caudas: ⁊ illi non

Mercurialis.

sunt ita venenosi. ⁊ quidā trahūt caudaſ ⁊ illi sunt magis venenosi. ⁊ quidā volāt de regione ad regionē: ⁊ inueniunť iuxta locū vbi alexāder inclusit gog ⁊ magog ⁊ inueniunť prope nos in auinione: ⁊ in multis aliis regionibꝰ. ⁊ dicūt indigene ꝙ scorpiones diligūt multū pānos mundos: ⁊ ideo cum aliquis habz femoralia munda ⁊ camisias: tunc ponunt se iuxta carnē ⁊ lambūt cū lingua: ⁊ si cōprimantur capita eoꝝ statim volūt mordicare et pungūt cū cauda: ⁊ foramē est valde paruum quasi insensibile. ⁊ tū lʒ quantitas veneni sit paruissima: effectꝰ tū ē magnꝰ valde in totū corpꝰ. ⁊ qꝛ venenū est frigidissimū ꝑm Gal. in loco puncture sentiť magna frigiditas: ⁊ etiā ī extremitatibꝰ: ⁊ dolor ⁊ punctura ⁊ tumor ⁊ inflatio: ⁊ quandoqꝫ calor in toto. ⁊ diciť Gal. ꝙ si punctura sit in arteria: sequiť sincopis. ⁊ si in neruo putredo. ¶ Curať igiť cū tyriaca siue intus accepta: siue supra posita. qꝛ calefacit: ⁊ desiccat: ⁊ trahit: ⁊ expellit ⁊ cōfortat: ⁊ qualidicatē veneni destruit. ⁊ contraria potest facere ⁊ ꝑ se cū adiutorio caloris naturalis. hoc idē facit metridatū ⁊ tyriaca diatesseron ⁊ scotrugene: ⁊ etiā cōfectio facta de baccis lauri. ⁊ aristologia ro. ⁊ piretro. ⁊ pipere. ⁊ maiorana. ⁊ gētiana in equali portione. ⁊ agarico in minori. ⁊ pulpa collꝰ longe in minori. ⁊ cōficiať cū butiro ⁊ melle. ⁊ ꝙ sumať interiꝰ vsqꝫ ad. ʒ. i. ⁊ etiā desuꝑ amplastreť. allia etiā sumpta cū vino puro in parua quātitate valent. ⁊ qđ plus valet oibus: est ꝙ sumanť scorpiones ⁊ bullāt in oleo: ⁊ inungať particula patiens statim curat. valet hoc oleū in dolore aurium si instilleť.

¶ Capitulum. xvi. de punctura apum.

Apes ⁊ vespes habent aculeum ⁊ pungunt ⁊ cauterizant ⁊ sentiť in loco dolor ⁊ tumor: calor: arsura: Vespe aūt nō dimittunt aculeū: sed apes fortiter adherent ⁊ dimittūt aculeum ⁊ postea paꝝ viuunt. ⁊ lʒ sint aīalia carētia sanguine: venenū tamē est calidū cicatrizans. natura enīz prouida dedit aculeū: ⁊ hoc emittunt loco armoꝝ. ⁊ hoc patet qꝛ raro aut nunꝙ ledunt nisi ledāť ⁊ ideo cū ledunť ⁊ rapiunť coadiuuāt se ⁊ faciūt exercitū: ⁊ pugnāt contra raptores ledendo equos si in equis sint. ¶ Nial aūt est multū fructiferꝝ. venenū igiť non emittūt nisi cū indigent ad sui tuitionez ¶ Rex apum nō hʒ aculeū: ⁊ egerit volando. ex ꝓprietate igiť ꝑter cōplexionē habent venenū calidū. ponanť igiť frigida supra locū: nō vt repercutiāt: sed vt alterent ⁊ infrigidēt. tūc igiť valet ferrū desuper appositū: aut plumbū infrigidatū in aceto: aut malue: ⁊ ordeū ⁊ coriandrum: pistata cū aceto ⁊ desuꝑ emplastrentur ⁊ similia frigida ⁊c̄.

¶ Capitulū. xvij. de morsu canis rabiosi ⁊ ydroforbia.

Idroforbia est passio melica in qua homīes aborrent aquā mundam ⁊ etiā sonum eius. ¶ Intelligēdū ꝙ multa sunt que mordēt hoīes qdā st sana ⁊ qdaz sūt q̄ sunt corrupta: sic hō mordet hoiem: ⁊ canis: ⁊ lupus: ⁊ mustela: ⁊ simia: ⁊ lepus: ⁊ multa cōsimilia. ¶ Et si nō rabiosa curanť sicut vulnera: ꝑseruando vt locꝰ nō apostemeť. abluať igiť vulnꝰ cū aqua ⁊ sale: ⁊ fabe fracte crude masticate: ⁊ desuꝑ posite multū valēt. et oleū de orobo. ⁊ cōfectio facta de cepis. ⁊ litargiro: ⁊ orobo. ⁊ fabis fractꝭ. ⁊ melle. ⁊ vino dulci. ¶ Si aūt fuerit rabiosa oportet aliter cōsiderare: ⁊ exemplificemus in cane ⁊ frequētiꝰ accidit. ¶ Canes sunt frigide ⁊ sicce cōplexionis: ⁊ icurrūt rabiositatē in fine estatis ⁊ in pricipio autūni ꝓpter nimiā aduenientē caliditatez: ⁊ in hyeme ꝓpter nimiā frigiditatē: ⁊ in vere ꝓpter malos cibos: vt qꝛ comederūt cadauera mortuoruz: ⁊ aquas potauerunt corruptas: ⁊ similia.

¶ Signa. Signoꝝ quedā sunt que significant canē rabiosuz: ⁊ quedam signāt lesionē factā in morsu a cane rabioso. ¶ Si sit canis rabiosus: primū signū ꝙ nō cognoscit domū suā: ⁊ incedit

solitarius: ⁊ capite inclinato: ⁊ aures pe
dentes: ⁊ oculi rubẽt: ⁊ saliua exit ab ore
⁊ latrat vmbre sue. ⁊ latratum habet rau
cum. ⁊ portat caudã plicatã. ⁊ alij canes
fugiunt ab eo ⁊ latrant ei. ⁊ si bucella pa
nis inuoluatur in loco morsure ⁊ detur alijs
canibus ⁊ comedant: non erit rabiosus.
Signorũ autẽ q̃ significãt ipressiones vene
nositatis factã in corpe: quõ habeat som-
nia timorosa ⁊ terribilia. ⁊ est stupidus:
⁊ sentit puncturas ⁊ mordicationes in cor
pore: ⁊ habet singultũ ⁊ sitim: ⁊ siccitatẽ
oris ⁊ permixtionẽ mẽtis ⁊ aborrent aquã
⁊ moriuntur.

Pronostica. Morsus a cane ra-
bioso dato ꝙ nihil
horum sentiret nõ reputet se certificatũ:
q2 aliquñ occultant̃ ista p. xv. dies. aliquñ p
sex mẽses. aliquñ p vnũ annũ. aliquñ p. vij.
annos: ⁊ diuersi sunt termini scdm diuersi
tatẽ suscipiẽtis: ⁊ scdm naturã veneni ⁊ re
giminis ⁊ aliorum. Pessimũ igitur est si
gnũ ⁊ mortale permixtio rationis ⁊ abhoĩ
natio aq̃ mũde: ita ꝙ vix aliq̃s aut nunꝙ
euadit postꝙ incipit aquã abhorrere.

Cura. Recta via curationis ẽ ꝙ tra
hatur materia venenosa ad ex
teriora p locũ morsum. quare sanũ ꝯsiliũ
est ꝙ nõ fiat flo͡ia: nec farmacia: nec cliste
re: nec balneũ: donec trãsiuerint adminꝰ
tres dies. Aliter magis traheretur vene
nũ ad interiora. in primis igit̃ ponat̃ vẽ
tosa sup locum morsure cũ scarificatione
⁊ sanguisuge sunt vtiles ⁊ nõ pmittatur
morsura claudi. ⁊ emplestret̃ cũ his: opo
ponaco temperato in aceto. ⁊ eruca. ⁊ ce
pa. ⁊ alleis. ⁊ rutha. ⁊ butiro. ⁊ nõ respi-
ciat sanguinẽ suũ. ⁊ det̃ sibi yerarufferi
acuatũ cũ pulpa colle. ⁊ fiãt clisteria vbi
sit yerapigr. ⁊ fiat balneũ in fine: ⁊ vtatur
cepis ⁊ alleis. ⁊ rutha. ⁊ aq̃ vbi ferrũ sit
extinctũ ⁊ vtatur tyriaca ⁊ etiã desuper
emplastret̃. Cancri fluuiales ꝯpetũt eis
⁊ etiaz puluis desup oppositꝰ. vtat̃ p an
num integrũ ista confectione vsq; ad. ʒ. i.
mane ⁊ sero. ℞. radic aristol̃. ro. gẽtiane.
cancrorũ fluuialiũ adustorũ. origani. cala-
mẽti. ruthe sicce. bacce lauri. añ. ʒ. i. pire-
tri. oppopõacis. boli armenici. añ. ʒ. iiij.
caricarũ. ʒ. ij. bulliãt in vino cocto cũ mel
le ⁊ butiro ꝯdiant̃. Si aũt oĩa ista negle
cta fuerint: cadet in maniã demoniacã ⁊
in mortez. Si aũt venerit ad dispositio
nem ꝙ abhorreat aquã: iã videt̃ egritu-
do ꝯfirmata. ⁊ tũc igeniendũ est ꝙ ocul-
te p calamũ ex longinquo det̃ sibi aqua
cum magna cautela ꝙ non possit videre
aquã nec audire. vitet picturas: ⁊ specu-
lũ ⁊ vitrũ. ⁊ breuiter regat̃ in oĩbꝰ sic ma
niaci ⁊ melẽci debẽt regi.

Clarificatio. Mirabile est ꝙ ca-
nis rabiosus ⁊ ho-
mo morsus a cane rabioso cũ confirmat̃
egritudo ꝙ ita abominẽtur aquã claraz
mundã cũ magis deberẽt appetere rõe
ꝓprietatis. Dico primo sic ipressio fit de-
facili in humido. ⁊ ideo sicut videmꝰ ad
sensuz ⁊ Gal. vult hoc in de liquidis mo
tibꝰ: ꝙ cũ aliquis videat aliũ oscitare osci
tat. ⁊ cũ aliũ videt alitare alitat. q2 ista si
unt in hũido: ⁊ ymaginatiua de facili im
primit in humido: sicut videmꝰ cũ aliq̃s
mingit alter vult mingere. ⁊ cũ aliq̃s ab-
luit manꝰ vult mingere. In humido igit̃
defacili fit impressio. Cum igit̃ rabiosus
sit intus imundissimꝰ: ⁊ melẽa sit adusta
ita ꝙ manente vita iã vlteriꝰ corrũpi nõ
potest. ideo cũ videt aquã statiz mouet̃
ymaginatiua hinc inde. ⁊ qd̃ hz intus ex
tra ymaginat̃. ⁊ in aqua ⁊ in aliquo mo-
do ratio viget. ⁊ tunc si petatur ab eo sic
dicit Rasis quare abhorret aquã. rñdet
⁊ dicit ꝙ in aqua sunt intestina ⁊ sterco-
ra ⁊ viscera canũ: ⁊ q2 ista naturaliter ab
horrent̃: ideo puissimum lumẽ rõnis ista
abhorret putãs illa ibi esse ꝓpter corru
ptã ymaginatiuã. Secundo modo dico
ꝙ hoc est a ꝓprietate. Tertio dico sic. hec
egritudo est cõfirmata: ⁊ mala cõplexio
est equata sicut in ethica. ⁊ iõ nõ cõpetit
cõtrariũ vt curãs: imo primo odit tanꝙ
ꝯtrium corrũpens. Simile aũt appetunt
⁊ ideo appetũt volutari ⁊ in terra ⁊ pul
uere: ⁊ gaudere in siccis ratione similitudi-
nis. ꝯtrũ aũt nihil appetũt: q2 totũ ẽ eis
naturale vel quasi naturale. Secũdo ca-
dit aliud mirabile vñ canes hẽant auda
ciã ⁊ velocitatẽ in motu postꝙ sunt ani-
malia fra ⁊ sicca. ⁊ cum audacia venerit a
calore ⁊ calidũ est bñ mobile. Dico ꝙ au
daces hñt cauernulas cordis angustas:
⁊ iõ ebullit ibi san. ⁊ calefit ⁊ irascunt̃. ⁊

acquirūt audaciā ꝑaccidēs qꝛ ratione siccitatis cerebrū inflāmatur: ⁊ mouetur cū impetu ⁊ furore. Lepores autē habēt cauernulas cordis latas: ⁊ iō de facili exit ille paruus calor cū sint frigide cōplexionis: ⁊ ideo timēt multū. Ista tñ duo aīalia cōueniunt in vno qꝛ velocissime currūt. ⁊ hoc nō est a parte cōplexionis sed ex habilitate corporis: qꝛ hñt neruos siccos. nerui autē quāto sicciores tanto meliores ad motū: nisi essent ita sicci ꝙ corrūperent: sic testat Gal. ī libro suo de morbo ⁊ accñti. Tertio itelligēdū ꝙ ī vrinis taliū apparēt carnis frustra: ⁊ hoc est cū venenū sit frigidū ꝯgelat sanguinē: ⁊ ita videnť carnis frustra ⁊ tñ est sanguis cōgelatus. Ultimo notandū vt dictū est in mā ꝙ balneū nō cōpetit donec corpus fuerit mūdificatum: aliter ꝑmisceret. nec floia: nec farmacia cōpetūt donec ꝑ tres dies: aliter magis traheret interius ꝙ̄ exteriꝰ. post tres autē dies venenū ꝑ totū corpꝰ expansum est: ⁊ tūc bene possunt cōpetere. In principio igit cū attractiuis ⁊ cū scarificationibꝰ insistere debemus. ⁊ post tres dies ampliꝰ ipsū ꝑ illū modū nō molestemus. illud autē qđ fortiter attrahit est cauteriū.

Capitulum. xviij. de dolore.

Dolor est sensus rei cōtrarie. aut dolor est mutatio cū corruptela qñ sensus apprehendit rem cōtrariā tūc est dolor.

Cause. Causa eniz doloris est duplex. s. mala cōplexio diuersa: ⁊ solutio cōtinuitatis. ista eniz qñ veniūt fortiter ⁊ subito sunt causa doloris. Si autē paulatine nō sensiūtur. ⁊ si ista fortiter veniāt ꝙ stupefaciāt membꝝ nō sentiūtur: sicut in frenesi. ⁊ si sint equata nō sentiūtur: sicut in ethica. Calidū igit ⁊ frigidū sunt causa doloris: qꝛ sunt accidentia ⁊ fortiter imprimūt. Siccū autez nō inducit dolorē. nisi ꝑaccidēs inꝙ̄tum soluit ꝯtinuū. hūidū aūt nec per se nec ꝑ accidēs: sed accidētaliter ⁊ ꝑaccidēs gr̄a materie: ⁊ reducit ad solutionē continui. Calidū ⁊ frigidū qñ multū excedunt soluunt ꝯtinuū, et iō anthonomastice loquēdo dolores nō sunt nisi vlcera. Solutio autē cōtinuitatis nō inducit dolorē nisi in fine ꝼm ꝙ vult Gal. in de morbo. et si dolor sit in vulnere seu in mēbro: pōt fieri hoc ꝑꝑ humiditates q̄ cōcurrūt ratione male cōplexiōis diuerse. Dolores igitur aut ꝓueniūt a causis intrinsecis: aut extrinsecis. A causis extrinsecis sic est exercitiū. flagellū. casus et obuiatio. durus decubitꝰ: et cū aliquis dormit discoopertus: et multa cōsimilia. Si autē dolor ꝓueniat ab intus: tūc sunt diuerse species doloris ꝼm diuersitatem hu. et particule patiētis. et ꝼm naturam multitudinis et paucitatis: et ꝼm ꝙ dolor in mēbro sensibili est: et est dolor acutꝰ. et si in membro pauci sensus est dolor grauatiuꝰ. et si mā est acuta faciet dolorē acutū pūgitiuū. et si materia est frigida faciet dolorē grauatiuū. ⁊ si ventosa extēsiuū. ⁊ si parata putrefactioni ⁊ febri inflāmatiuū. Species autez doloris sunt multe ꝼm Auic. ⁊ ꝼm Gal. possunt reduci ad tres species vel quatuor sicut ipe dicit supra illū amp ꝼm labores spōtanei. ⁊ in lib. suo de regimine sanitatis. Est eīm quidaz dolor q̄ appellatur dolor acutꝰ pūgitiuꝰ vlceratiuꝰ. ⁊ est alter dolor extēsiuus. ⁊ est alter grauatiuꝰ siue apostemosus. ⁊ alter est inflāmatiuꝰ. Et si sint alie spēs: ad istas possunt reduci.

Signa. Signa partim sunt dicta. si aliter veniat sentit cōquassatio ⁊ agrauatio: sicut cū acubus pūgeret aut cū vrticis: ⁊ sentit motū deambulatiuum inter cutim ⁊ carnē pungitiuū. pruritiuū. ꝑforatiuū. signum est ꝙ hu. colerici acuti aut salsi adusti dñantur in corpore qui dissoluti in vapores cum vadunt ad mēbra sensibilia: īducūt dolores acutos. Si autē sensiat extēsionē in mēbro tāꝙ̄ si essent rigida ⁊ tēsa sicut corda arcus. tunc sunt hij melici quos natura nō pōt bene regere aut vētosi. Et si dolor sit affixus: hūores sunt. Si deābulatiuꝰ: vētꝰ est. Si autē fuerit grauatiuꝰ dolor: sicut si sentiret magnū pondus: ita etiā ꝙ nō audet se expādere: tunc est signū ꝙ ē ibi humor ⁊ multus ⁊ male qualitatis. Primus autez dolor signat hu. malos: scđs multos, tertiꝰ vtrūq;. Quarta autē spēs

doloris pot est vocari dolor infla̅matiuꝰ videt̃ eīm hoī ꝙ q̄dam fla̅ma caloris tra̅seat p̱ spatulas: vt in paratis ad fe. putridas ⁊ potissime de sanguine ⁊ in tali dolore sic grauatiuo sic cõfractiuo sic infla̅matiuo ꝯpetit statim floīa. ¶ Si aūt nõ fiat floīa ⁊ incurrat fe. magna fortuna erit si nunq̄naꝫ euadat: ⁊ si contingat ꝙ euadat cū terribilibꝰ accidentibꝰ: sicut dicit Gal'. libro suo de regimine sanoruꝫ.

¶ **Pronostica.** Magna ps ꝓnosticationis dicta ē q̄m oēs iste ꝯquassationes ⁊ dolores ꝓnosticant morbos futuros: ⁊ iō ps ista vꝫ in regimine p̄seruatiuo. ꝓnosticemꝰ igit̃ cū ypo. labores spontanei .i. sine cā manifesta narrãt morbos. vel possemꝰ dicere ꝙ h̄ agit de dolore ꝓut dolor est morbꝰ vl' tenet locū morbi. ꝓ tãto q̄ querimꝰ cām ⁊ signū ⁊ curā. ¶ Et ſm h̄ possemꝰ ꝓnosticare ꝙ oēs dolores sunt mali: q̄ dolores ꝓsternūt v̄tutes: ⁊ sunt cā apostematū ⁊ sincopis: ⁊ oīs dolor q̄ aufert somnū est pessimꝰ: q̄ destruit nãlia: ⁊ vbicūqꝫ p̱miscet se dolor: oēs alias op̱ationes destruit. q̄ nihil vel q̄ si põt fieri dolore manente. qđ satis declarauimꝰ in tabula nr̃a ingeniorum.

¶ **Cura.** Dolores curant̃ tribꝰ mõis ſꝫ Gal'. v. de simplici mã. ¶ Primo p̱ euacuãtia si fuerit cū h̄uoris vicio iuxta q̄litatē h̄uoris ⁊ plenitudīs. ¶ Scđo cum anodinis calefactorijs ⁊ cupatorijs: tñ cū corpꝰ nõ est plectori cū. ¶ Tertio cū narcoticis q̄n dolor est vehemens. s. q̄n alia nõ ꝓficiūt: ⁊ q̄n adest desperatio: vt ī forti dolore oculoꝝ. aut ī colica. aut in doloribꝰ iuncturaꝝ: ⁊ sil'ibꝰ. ⁊ tñ sit cautela in narcoticis ꝙ nõ fiãt ī lõgo tp̱e ſꝫ mõ sic ⁊ modo nõ. ⁊ ꝙ sint bñ rep̱ssa: sicut opiū cū croco ⁊ cassielignea. ¶ Tertio ꝯsiderãdū ē iuxta naturas doloꝝ: q̄ si fuerit vlceratiuꝰ ⁊ hu. pauci suffic̃ abstinētia ⁊ fricatõ ⁊ si multi mūdificent̃ ab h̄uoribꝰ acutis. ¶ Si aūt dolor fuerit tēsiuꝰ ⁊ abūdãtia nõ plīma: tūc fiãt fricationes fortes: abstinētia: ⁊ balneū. ¶ Si ãt fuerit plenitudo magna: fiat floīa. ¶ Si aūt fuerit dolor ḡuatiuus. tūc ꝯpetit fricatio ⁊ floīa ⁊ balneū ⁊ mūdificatio ¶ Et si fuerit dolor iflatiuꝰ statim fiat floīa magna q̄ iste dolor ē valde p̱iculosus: ⁊ ita mã multū ī via p̄seruatiua ⁊ oꝫ se fundare in istis radicibꝰ: sic manifestabit̃ cū đ regimie sanitatis scribemꝰ cū auxilio dei. ¶ Tertio ꝯsiderandū ē ꝙ q̄n alicui fortit̃ ⁊ subito ⁊ sine cā manifesta vēit dolor nimiꝰ: tūc melior mã est floīa: sicut docet Gal'. supra illū amp h̄a. q̄ egerunt̃ nõ multitudineꝫ. ⁊ ē q̄m si fuerit de san. aut si corpꝰ est plectoricū ⁊ virtꝰ possit tolerare: tūc directe ⁊ p̱ se ꝯpetit. ¶ Si aūt fuerit de alijs causis si virtus possit tolerare: adhuc posset vel potest competere floīa p̱accidēs: q̄m fortissimus dolor ē cā trahēdi mãꝫ ad locū: dato ꝙ corpus nõ sit plectoricū sicut dicit Gal'. xiij. đ ingenio. ¶ Quarto intelligēdū ꝙ tria sūt instrumēta cū q̄bꝰ medicus op̱atur: q̄ si applicent̃ debite ⁊ sicut oꝫ: vident̃ miracula in doloribus fortibus ⁊ egritudinibꝰ subitis. ¶ Primū ē floīa: statiꝫ eīm facit cessare morbū: scđm instr̃m est clistere statiꝫ eniꝫ facit cessare morbū sic in colica. ¶ Tertiū instr̃m ē calefactoriū: q̄m statiꝫ curat fortes dolores si corpus nõ ē plenū: aut saltē dirigit q̄d agēdū. ¶ In doloribus igit̃ ⁊ quassatiōibus ⁊ fatigatiōibus vtat̃ calefactorijs tēp̱eratis. ¶ Primo igit̃ accipiatur spõgia ⁊ ponat̃ in aq̄ ca. ⁊ exprimat̃ ⁊ p̱ticule patienti applicet̃. aut fiat de furfure posito in sacculo. ⁊ si cā est fr̃a ponatur in vino puro ca. ⁊ si cā fuerit ca. ponatur in aqua co. vel fiant sacculi de camomilla ⁊ melliloto. vel de sale ⁊ milio. vel de auena. vel de tegulis: vel cõsimilibus q̄ nõ habēt virtutē in attrahēdo. ¶ Sed si cõfidimus q̄ corpus nõ sit plectoricum: possumus ascendere ad calefactoria f̄cta de aniso. feniculo rutha. orobo. fenugreco: ⁊ sil'ibus. ¶ Et post vl'eꝫ purgationē in istis doloribus: mirabilit̃ mitigat̃ dolor ex balneo aque dulcis calide. ¶ Si autem dolor ⁊ conquassatio fiunt a causis extrinsecis: aut a flagello vl' a similibus. tūc in primis fiat flobotomia: ⁊ postea balneū ⁊ inungatur cum melle aut dialtea. contra liuores. ℞. succi absinthij. an̄. ⁊ mellis ⁊ baccarum lauri. ⁊ fiat vnguentum. vel fiat sic bulliat absinthium in vino: ⁊ desuper apponatur. ¶ Contra carnem mortuam. ℞. rostum. orobuꝫ. fenugere. ⁊ bulliatur in vino: ⁊ inūgatur lana succida ⁊

exprimatur ⁊ in loco applicetur. Contra fractionē. ℞. absinthii. assugiā porcinā. absinthi. anisuȝ. bulliant in vino bullito. ⁊ stupe canapine inuoluentur: ⁊ desup applicētur.

Clarificatio.

Intelligendū sicut dicit Auic. ꝙ dolor est aliquādo cā morbi sicut fortis dolor ē cā sincopis ⁊ apostematis. ¶ Aliqñ autez dolor est morbus: vt dolor capitis ātiquus aliqñ est accidēs morbi: sicut dolor q̄ sequitur febres ⁊ alias egritudines. ¶ Et iō intelligendū ꝙ auic. large accipit dolorem qm̄ exquisite loquēdo dolor nō pōt esse morbus ꝑ se: semꝑ enim est accidēs morbi. qm̄ morbus est q̄litas mēbri. accidens autē est qualitas accidētalis. semꝑ enim sequitur ad illud qđ imediate ⁊ per se ledit operationē: sicut est mala cōplexio diuersa: aut solutio ꝯtinuitatis. ¶ Materia aūt doloris fuit delucidata a nobis supra q̄rtū de morbo: ⁊ in multis alijs locis. ⁊ iō breuius ꝑtranseo. ¶ Secūdo notādum de doloribus ⁊ delicijs ꝙ ꝓprie loquendo tm̄ sunt in sensu tactus tm̄ q: sensus tactus est cōis oībus sensibus: ideo cōsequenter possunt eē in quolibet sensu. ¶ Si aūt nos loquimur de doloribus ⁊ delicijs aīalibus sic possunt esse ꝓprie in quolibet sensu: qm̄ delectatur aīa ex subiecto ꝓportionato sensui. ⁊ tristatur in obiecto incōueniēte ⁊c. ¶ Si dicat aliquis ꝙ calefactoria nō cōpetūt: ꝓptāto q: trahūt materiā ad locuȝ ⁊ soluūt ꝯtinuū. ¶ Dico ꝙ nō trahunt nisi corpus esset plenū: ⁊ nō ꝯpetūt nisi post vl'em purgationē: nec soluūt cōtinuū de quo sit curandū. hoc eniȝ fit rarificādo ⁊ poros dilatādo. de somniferijs debemus intelligere ꝙ cōpetūt in dolore vehemētissimo: ⁊ signetur dolor in capite. nō tm̄ in eadē ꝑte vbi erat: sed in alia ꝑte spūs ingrossando generās dolorē aliū cū dolorē curat ad tēpus. alibi tm̄ soluitur spūs ingrossando. h̄ eniȝ minus malū est: nisi somnifera nimis excederēt: q: dolores ꝓsternunt virtutes.

¶ Caplm̄ .xix. de apostematibus gñatis ꝑ viā adustionis cū suis apēdiculis.

Apostema est inflatio seu tumor ꝑter naturā. ¶ Diuisiōes apostematū sunt multiplices. ¶ Apostematū quedā sunt de mā calida: quedā de frā. ¶ Apostematū q̄dam sunt de hūoribus. ⁊ si de sanguine vocatur flegmon. ⁊ si de co. vocatur herisipila. ⁊ si de flegmate zīma. ⁊ si de melā cācer vel scliros. quedā d̄ aq̄sitate ⁊ causant ydropisim. ⁊ q̄dā de vētositate ⁊ causant chacesiam ⁊ tumorē molleȝ. ¶ Apostematum quedā causantur ꝑ viā cōgestiōis: sicut sūt illa q̄ generantur ex suꝑfluitate nutrimenti ⁊ debilitate mēbri. ⁊ quedā generātur ꝑ viaȝ deriuationis ex ruina materie vsq̄ ad locū. hoc autē fit ꝓpter debilitatē mēbri recipiētis: ⁊ ꝓpter fortitudinē impellentis. ⁊ ex multitudine materie vel eius mala qualitate: vel vtroq̄. ⁊ ꝓpter latitudinē meatuū. ¶ Apostematū q̄dā sunt exterius apparētia. ⁊ quedā latēt interius. sicut pleuresis: ⁊ ꝑiplemonia ⁊ silia. ¶ Apostematū quedā sunt simplicia: ⁊ h̄ ē raro: ⁊ quedā sunt ꝯposita. ¶ Apostematū q̄dā sunt in mēbro nobili: ⁊ ista sunt magis ꝑiculosa. ¶ Et quedā sunt in mēbro ignobili. ¶ Apostematuȝ quedā sunt in mēbro multi sensus: ⁊ sunt magis ꝑiculosa. ⁊ q̄dā sunt in mēbro pauci sensus. ¶ Apostematū quedā sunt ī mēbris mobilibus ⁊ q̄dā īmobilibus. ⁊ apostematū q̄dā sunt in ossibus ⁊ substantia cerebri medullari. ⁊ quedā in alijs ꝑtibus. h̄ dicitur ꝓptāto q: quidā negauerūt h̄. ¶ Apostematū quidā sūt in diuitibus: ⁊ ista tardius curantur s̄m Gal. q: nolūt facere flobotomiam nec alia vt oportȝ ⁊ quedā sunt in pauꝑibus. ¶ Apostematum q̄dā sunt de materia nō adusta nec multū corrupta. ⁊ quedaȝ sunt de mā adusta corrupta vlcerāte corrodēte: corrūpente carnē ⁊ ossa ⁊ alia. ⁊ ista sunt multiplicia valde: sicut est ignis ꝑsicus: seu ignis infernalis: seu ignis sancti antonij: q: ideȝ est. ⁊ carbūculus. ⁊ antrax. ⁊ nolimetāgere. lupus seu herpestiomenus. īpetigo. serpigo. forecamiliaris. foreca deambulatiua. cancrene. fistula cauē. ¶ Ista eniȝ generantur s̄m suos modos. aliqñ ex sanguine subtili. aliqñ ex grosso. aliqñ ex colera subtili aliqñ ex grossa. ⁊ ita de alijs. ¶ Aliquādo sanguis est in plus. ⁊ aliqñ co. et citri. ⁊ aliqñ melā siue naturalis adusta siue innaturalis. ¶ Et s̄m diuersitatē commixtionis diuerse spēs generantur. ⁊ que

narrandū nō sufficit ꝛ p̄sens dicēs. Apostematū quedā sunt cū fe. ꝛ q̄dā sine fe. ꝛ ꝛ quedā cū febre pestilētiali ꝛ quedā nō. Et ita quedā apostematū sunt morbus ꝑ se. ꝛ quedā ꝑaccidēs. ꝑaccidens quādo alios morbos sequūtur ꝑ se q̄n primo ꝛ ꝑ se ꝛ immediate ledūt oꝑationes. Et ita diuisiones apostematū sunt. xiiij. quātuȝ est de presenti. Intelligendū ꝫm intētionē Auic. ꝙ oīs pustula vlcerās ꝛ corrodens ꝛ denigrās ꝛ cauterizās ꝛ escaraȝ faciēs: sic̄ cauteriū pōt vocari ignis psicus seu carbo seu carbūculus. ꝛ videtur sub istis cōprehendere formicā ꝛ quedā alia. Nolimetāgere est vlcus corrosiuuȝ ca. sequēs apostemata ꝛ pustulas male curatas de co. intēsa corrodēs ꝛ cauernā faciēs. Et pōt dici nolimetāgere: q: insicit tāgentē: ꝛ accidit vtplurimū circa nares ꝛ oculos. Antrax ꝛ carbūculus sunt apostemata parua seu pustule venenose ita ꝙ in carbunculo est maior adustio et ideo est locus niger sicut carbo. In antrace co. magis dn̄atur. Et discernuntur ista q: in circuitu pustule apparēt in principio multi coloris. quidaȝ citrinus. quidam rube⁹: quidā liuidus.. quidaȝ niger in circuitu ad modū circuli. Causat̄ enim ex sanguine adusto ꝛ co. adustis trāsmutatis in naturā veneni: ꝛ melīam adustā. Et iō corrodūt ꝛ vlcerāt. ꝛ ꝓpterea dicit̄ antrax: q: facit antrum. ꝛ carbūculus q: cōburit sicut carbo ignitus ꝗ postea denigrat̄. Herpestiomenus est vlcus corrosiuū de co. grossa adusta: sed non ignita ꝛ hispila: sed plus mēbruȝ mortificās ꝙ̄ cancer: sic̄ dicet̄ iferius. ꝛ adurit plus in ꝑtibus inferioribus. ꝛ vocatur alio nomine lupus. Interpretatur igitur herpestiomenus se ipsuȝ comedēs ꝛ corrodēs. Cancrene sunt male dispositiones ꝺ co. ꝛ melīa adusta cum colore mortificato: ꝛ cū q̄dā insensibilitate membri: veniēs vt plurimū in partibus inferioribus: sicut dicet̄ inferius ꝛ melius. Herisipila est apostema de co. grossa ignita: ꝛ cū vlcerat corrodit circa se et denigrat et escarā facit: et tūc potest vocari sacerignis aut ignis ꝑsicus. Fistula est vlcus cōcauū ꝓfundū cauernosum de flegmate putrefacto corrupto ꝛ adusto. Impetigo. serpigo. formica miliaris: et formica ābulatiua: sunt pustule parue corrūpentes et inficientes cutem de co. adusta magis subtili ꝓpterea serpunt et mouentur et crescunt et deambulant ꝑ cutem: et q̄si aliquando videntur volitare: et aliquādo quiescere in vno loco. et aliquādo occupāt parū de cute: et aliquādo multū. et vocatur aliq̄n vulgariter endebet. aliq̄n ignis volatilis cū calore et rubore et dolore et infectiōe et aliquādo vlcerant et corrodunt. inter igitur infectiones et corruptiones cutis possunt reponi. Ista eniȝ oīa apostemata et reliq̄ aut ꝓueniunt ab exterioribus aut ab interioribus. ab exterioribus sic̄ ex casu. ꝑcussione. obuiatione. et silibus. Si abintus aut ꝓueniunt ex multitudīe materie et malicia eius. aut ex bonitate nature mundificātis corpus: et mittētis materiaȝ a mēbris nobilibus ad mēbra exteriora vilia: et talia vniuersaliter sunt facilis curatiōis. De apostematibus āt frigidis pertractabimus magis particulariter inferius cum loquemur de glādulis et nodis.

Signa. Signa apostematis sanguinei sunt rubedo. mollicies. dolor et calor ꝛ. pulsatio. ꝛ si de co. signū est citrinitas. duricies. dolor. punctura. et mordicatio. Et si fuerit de flegmate: ē ibi mollicies. albedo et paruitas doloris. Et si de melīa: erit color fuscus. niger. terreus cuȝ duricie et modico dolore. Et si apostemata ꝯponantur erit signorū cōpositio ꝫm diuersitatē compositionum componentiū: ꝛ est multa valde. Si aūt apostemata fuerint ꝺ hu. corruptis adustis transmutatis in materiā veneni. est ibi fetor. dolor. pruritus. vlceratio: deambulatio: liuor. denigratio. cauterizatio. mēbri mortificatio. ꝛ corrosio. Et si in tota cōpositione dominetur nigra co. corrupta. color vergit magis ad rubedineȝ claraȝ. Et si sanguis ad rubedinem non claram. Et si flegma salsum: ad albedinē cū quadam citrinitate. Et si melīa ad nigredinem. ꝛ quanto malicia maior magis denigrat ꝛ cauterizat ꝛ escarā gn̄at.

Pronostica. Apostematū quedā terminātur ꝑ insensibilem resolutionem: ꝛ hoc est valde bo-

num.ꝛ quedam ꝑ virulentiam: ꝛ hoc est
pessimū.ꝛ quedā ꝑ saniem laudabilem:ꝛ
hoc est bonum. ꝛ quedā per petrositatē
ꝛ duriciem:ꝛ est malum.¶ Apostematum
quedā sunt ď materia ca.ꝛ terminant in
die.xx.ꝛ quedā de mā frigida ꝛ terminā-
tur in.xl.die.¶ Apostematū quedam sunt
cū fe.ꝯtinuis.ꝛ si expunant saniē añ.vij.
diē ĩpossibile est ꝙ euadant.qm̄ qñ ita ci
to natura generat saniem:natura non in
uenit oīno viam.ꝛ si virtus est debilis ci
to morietur.ꝛ si multa bona signa appa
rent:dicit ypo.vitā sunt pollicētia.i.mor
tē tardantia . sicut elicit ex dictis Gal.ꝛ
est verbū notabile.¶ Omne apostema de
materia adusta sicut antrax:ꝛ carbuncu-
lus:ꝛ foreca:ꝛ ita de alijs: oīa sunt pessi-
ma ꝛ mortalia.¶ Si ista fuerint cū fe.raro
aliquis euadit.¶ Et si fuerint ĩ locis ex di-
recto cordis : aut ꝓpe mortale est.¶ Et si
materia reuertatur ad interiora:iā mors
supra pedes quiescit.¶ De apostematibꝰ
autem in particulari loquemur inferius
ꝭm ꝙ sunt in diuersis mēbris:ꝛ tūc ꝓno
sticatio erit ꝭm nāꝫ apostēatū ꝛ mēbrorū.

Cura

Curatio apostematū in gene
rali est hec:in primis appona
tur repcussiua:nisi aliud impediat . illud
autē qd impedit est cū materia est vene
nosa:sicut in antrace ꝛ similibꝰ.¶ Secūdo
quādo corpus est plectoricum.¶ Tertio
qñ apostema est in membro nobili : aut
vicinatur membro nobili.¶ Quarto
quando apostema est creticum.¶ Quin
to quando apostema est causatū ꝑ viam
cōgestionis.¶ Sexto qñ materia est frigi-
da grossa.¶ In his enim ꝛ silibus non cō
petunt repercussiua.aliter autē apponā
tur repercussiua sed diuersimode: quoni
am frigida cōpetunt in apostematibus
ca.ꝛ calida in frigidis.¶ Materia autem
repercussiuorū pōt esse aqua frigida. ace
tū.oleū ro . cerotū de cera infrigidata in
aqua fra ꝛ oleo ro.ꝛ aceto.ꝛ aqua ro.la-
ctu.portul.solatrū.coriandrū.maureola ꝛ
similia.¶ Repcussiua autē in materijs fri-
gidis possunt eē spicanar. absinth. folia
cauliū.nux cipssi cū quibusdā fris.sicut ē
coriādrū.portul. rose ꝛ silia.¶ In augmē
to autem ponantur repercussiua cuꝫ ma
turatiuis.¶ In statu aūt maturatiua.¶ Ma

teria autem maturatiuorūꝫ est ħ malua.
bismalua.coriandꝝ.assungia porc. recēs
assungia gallinacea re.oleū oliuarum. fa
rina tritici.ordeū.frumentum ꝛ hoc ĩ ma
terijs ca.¶ In materijs autē frigidis sunt
ista. apium fenugrecū.semen lini.yreos.
radix lilij.mel. oleum antiquū.iuiube.ca-
rice.vue passe.liquir.ꝛ similia.¶ In decli-
natione ponant dissolutiua ꝛ possunt eē
camomilla.mellilotū.anthos.aqua salsa.
aqua ca.cū aceto. vinum al.ca. ꝛ similia.
¶ Intelligendū tamen circa istam materiā
ꝭm doctrinam Gal.v.de simplici mate-
ria.ꝙ illud qd maturat calor naturalis ē
ꝛ ideo qd ꝯseruat calorē naturalē matu-
rat.qd aūt resoluit aut mortificat nō ma
turat.ꝛ ideo fenugrecū ꝙ resoluit nō ma
turat inquātum huiusmodi.¶ Applicatio
igitur manꝰ supra apostema summe ma
turat.sed qr hoc esset difficile: applcētur
ea que calorem cōfortant ꝛ conseruant.
¶ Ista aūt sunt farina tritici:ꝛ aqua ꝛ oleū.
¶ In apostematibꝰ igitur ca.℞. farinā tri
tici.ꝛ aquā ꝛ oleuꝫ. ꝛ bulliant ad spissitu
dinem:ꝛ fiat emplm.ꝛ si esset materia fri
gida . addatur fermentm ꝛ sal . ꝛ ita cum
diuersis ꝓportionibꝰ omnia apostema-
ta poterunt maturari.¶ Notandū etiam
ꝙ in omni apostemate postꝙ venit ad
saniē si nā nō rūpit apiat cuꝫ flomo. aut
cū ruptorio qd fit ď calce viua ꝛ sapone
iudaico.¶ Intelligendum igit ꝙ in aposte
matibus causatis a causis exterioribus
nisi corpꝰ fuerit plectoricū:sufficiūt sola
repercussiua.¶ In apostematibus autē q
ꝓueniūt ex causis intrinsecis nō est pos
sibile qm̄ fit repletio vlis vel ꝑticularis.
¶ Intelligendū aūt ꝙ apostema est ĩ prin
cipio cuꝫ iam apparet.sed in augmento
qñ manifeste magnificatur et dilatatur
status qñ amplꝰ nō magnificatur decli-
natio qñ manifeste incipit minui.¶ Intel-
ligendū ꝙ in apostematibꝰ membrorum
interiorum nō debent poni maturatiua
sed debet fieri floīa ꝛ purgatio ꝛ resolu-
tio.¶ Intelligenduꝫ etiā ꝙ postꝙ in prin
cipio applicauimus repcussiua:ꝛ postea
debemꝰ trahere materiā ad oppositū.vt
ponamꝰ ꝙ apostema sit in dextra manu
tūc debemus pōdus portare in sinistra:
vt trahatur materia ad oppositū.¶ Intel

ligendū ꝙ in simplicibus apostematib⁹
simplicia debent poni. ꝛ in cōpositis cō
posita. ꝛ altera ps cōpositionis licet nō
sit ita notabilis sicut altera non est negli
genda. Dicto ꝺ curationibus apostema
tuz in generali: veniam⁹ ad particularia
Si apostema fuerit de sanguine ꝛ virt⁹
sit fortis: ꝛ alia particularia cōueniant. fi
at floīa de pte opposita. ꝛ si necessarium
fuerit postea de eodez. ꝛ si virtus nō est
fortis fiat vētosatio de pte opposita cuz
scarificatione: ꝛ ponant̄ repcussiua desu-
per: nisi aliud ipediat. materia autez co.
purgetur cum māna. cassiaffi. ꝛ prunis ꝛ
viol̄. ꝛ similia. Et postea in vtroqꝫ ponā
tur ista repercussiua. ℞. succi maurelle. la
ctu portul̄. virgepastoris. lētiginis. muc-
cillagis psillij. aā. ꝛ pāni intincti desuper
apponātur: ꝛ tandiu ɔtineātur donec lo
cus albescat. Si autē ex nimia appositi-
one fror locus fuerit mortificat⁹ aut de
nigratus: tūc fomentetur locus cū aqua
ca. aut cū aqua salsa pauca. In augmēto
autē fiat tale empl̄m. ℞. ordeū. coriādrū.
ꝛ bulliant in oleo viol̄. ꝛ cera ibidē mala
xetur ꝛ desup apponatur. deinde ponāt̄
maturatiua de bismalua ꝛ farina tritici.
ꝛ oleo. ꝛ si volum⁹ resoluere materiā san
guineā: addam⁹ cū illis mel. sucū apij. ꝛ
coriandrū. Curationē autez apostematū
frigidorum tangemus inferius.

De curatione herisipile. antracis. ꝛ carbunculi. ꝛ ignis sacri.

Ista enim omnia
apostemata seu pustule seu
infectiones ɔueniunt in istis
quia materia est ca. pūgitiua
adusta: dolorem introducēs ꝛ vlcerās. ꝛ
quia iam transit ꝛ paratissima est trāsire
in naturam venent. In his aūt oībus a
principio anteꝙ̄ sit facta vlceratio si vi-
deatur plus de genere col̄ico: insistam⁹
plus cū infrigidatiuis: ꝛ si de genere san
guineo cum euacuatiuis. in materia igit̄
sanguinea fiat floīa ex parte magis pro
xima: vt materia venenosa extrahat. Ita
fiat in materia col̄ica si flobotomia vide
atur expedire. ꝛ purgetur cum cassiafi. et
manna ꝛ similibus, aut cum aqua casei. ꝛ
diagridio. In principio autē anteꝙ̄ cu-
tis sit vlcerata: cum in loco apparet ma-
gnus calor ꝛ dolor: ꝛ p̄cedat materie ru-
bedo siue citrinitas. infrigidetur loc⁹ cū
spōgia infusa in aqua fra ꝛ aceto: aut cū
lactu ꝛ portul̄. ꝛ nenuphā. ꝛ extremitati-
bus vitis al. ꝛ plātagine. ꝛ ordeo. terat̄
vnū ex illis aut multa ꝛ desup apponan
tur. Et si timeam⁹ ꝙ locus vlceret̄: bulli-
at sterc⁹ vaccinū in aceto cū melle ꝛ thu-
re: ꝛ desup apponatur. Et si vlceratio iā
facta est administret̄ tyriaca aut mitrida
tum oīb⁹ modis administrationis. ꝛ tūc
nihil actu fruz desup apponatur: qꝛ fruz
vulneribus mordax. sit igit̄ tepidum. Sin
datur igit̄ malūgranatū p mediū ꝛ bulli-
at in aceto: ꝛ postea teratur ꝛ desup tepi
dū applicet̄. ꝛ bolus cū aceto in circuitu
Et extunc nihil applicet̄ hūidum qꝛ vul-
nera nō curantur nisi pri⁹ desiccētur. ap-
ponātur igit̄ fra stiptica cū quibusdā re-
solutiuis. Materialia autē sunt ista. plā
tago. portulaca. ꝟga pastoris. coriādrū.
cerusa. bolus achatia. opiū. nitrū. rutha.
sal. sulphul. nux antiqua vnctuosa. oleum
ro. cucumer asininus. fel hirci. pip. panis
cū m̄lto furfure. gallelētes. alumē. grana
ta acetosa. vua pas. sicc⁹. cāphora. cera al
ba. vinū ponticū. Medicus igit̄ diligēs
ꝛ sollicit⁹ accipiat aliq̄ ex istis aut oīa: ꝛ
bulliāt i aceto ꝛ terant̄ ꝛ ꝺsup aponāt̄
ꝛ remoueat̄ empl̄m ter inter diē ꝛ noctē.
Sz qꝛ ista postꝙ̄ venerint ad nigredinē
ꝛ escarā magis curantur manu diuina ꝙ̄
humana: ideo experimentis vtendū est.
Accipe igitur vitellum oui crudūz: ꝛ sal
tritum: ꝛ misceant̄ fortiter ꝛ desuper ap-
ponatur. istud enim valet ante vlceratio
nem ꝛ post. Secundū tale est ꝙ accipiat̄
scabiosa ꝛ teratur ꝛ desup applicetur. et
valet ante ꝛ post. Tertium est istud ꝙ ac
cipiatur bruneta ꝛ teratur ꝛ desuper ap
plicetur. ꝛ valet ante ꝛ post. Hoc idē fac̄
consolida maior: ꝛ omnes species conso
lidarum. Tormentilla potata valet mul
tum. ꝛ similiter herba tunici. Cum igitur
adiutorio magni dei ꝛ sancti antonij ig-
neitas iā euolauerit: insistamus cum re-
generantibus carnem que fiunt cum ma
stice. ꝛ thure. ꝛ aloe. ꝛ litargiro. et radice
aristol̄. ꝛ similibus.

Curatio vlcerum saniosorum.

Digeratur in primis materia cũ oxizacara τ sirup. d fumo?re. τ vtat rubea trociscata τ postea fiat flo?ia. τ remoueat crustula. τ cũ dialt. τ populeõ. τ postea tal pul. apponatur. ℞. cinis vitriu3. litargir. catimie lote. eris vsti. aloes aluminis. corticis malagranati. cerusse lote. añ. ʒ. ij. atramẽti tartaris. calcis viue. salis gẽme. añ. ʒ. i. fiat puluis τ in vlcere apponat. vł cũ cera τ oleo ro. fiat vnguẽtum: h enim vnguentũ mortificat τ curat actualiter oĩa vlcera saniosa antiq. que sunt de difficili curabilia. τ ideo curã cirurgico relinqmꝰ q cum ferro τ realgar repressõ curabit si deus voluerit.

Cura cancrene τ herpestiomeni siue lupi.

Intelligẽdum quod interdũ corrũpit cõplexio mẽbri τ virtꝰ aĩalis sensibilis: deinde putrefit τ corrũpit: τ hũectat locus: τ pfundat. τ tũc in principio qñ apparet feditas coloris τ quedã insensibilitas. tũc ista accidẽtia applicãtur noĩe cãcrene. τ qñ illa accĩtia iã venerũt ad putrefactionẽ τ cutis vlcerationẽ: τ maiorẽ insensibilitatẽ τ humectationẽ τ virulentiã. tunc talia accĩtia possũt appellari herpestiomenꝰ. In primis igit rectificetur dieta. vitet igit ca. adurẽtia: τ fra mortificantia. τ sit in regimine tẽperato. mũdificetur corpꝰ cũ flo?ia τ farmacia: sicut oz fieri in hũoribus corruptis. postea scarificetur locꝰ τ ponãtur ibi sanguissuge: et inungat locus cũ tali vnguẽto. ℞. orobi farinã fabaꝝ. salis cõis. aristol. ro. mell. ʒ. i. pulueriʒẽtur τ bulliãt in sirupo aceto so donec sit i spissitudinẽ mellis. τ illiniatur locꝰ. Vel istud qd est pbatũ τ laudabile multũ in cancrenis τ in oĩbꝰ dispositionibꝰ: cũ mẽbri cõplexio incipit corrũpi τ dstrui: τ mutari in citrinitatẽ in liuorẽ τ viriditatẽ: τ in quãdã fuscedinẽ mortificatã. sicut apparet frequẽter in tibijs τ apostematibꝰ male curatis. ℞. olei ro. cere albe. añ. ʒ. vi. succi fructꝰ vue lupine ʒ. iiij. cerus. ʒ. i. plũbi vsti τ loti. τ põfiligos. i. illiꝰ fumi q adheret in fornacibꝰ fabroꝝ vbi fundũtur metalla. olibani. añ. ʒ. i. Modus cõficiẽdi est iste: liquefiat cera τ oleũ τ deponãtur ab igne. τ alia subtiliter puluerizata τ cribrata sił oĩa i mortario diuisi cõmisceas. τ supra dictũ succũ infundat: τ cũ sine intermissione p. v. horas fuerit agitatũ pmitte coagulari et supranatante succũ pice τ resultat qdaȝ cõfectio si bene cõficiat qsi esset diaqlon τ semp extendit supra alutẽ τ postea supra locũ. τ est mirabile valde in oĩbꝰ vlceribꝰ calidis fraudulẽtis saniosis recẽtibus tñ. q2 in antiqs oz ad fortiora cõsurgere. cũ autẽ cancrena cadit in herpestiomenũ: τ iã incipit locus hũectari τ corrũpi: tũc meliꝰ est remouere qd putrefactũ est cũ medicinis putrefacietibꝰ τ carnẽ cadere facientibꝰ: aut cũ cauterio τ similibꝰ: ꝙ cũ incisione. apponat igit tale vnguẽtuȝ. ℞. radic aristol. aluminis. floris eris. vitrioli. gallarũ. eris vsti. cerusse lote aloes. succi cucumeris asinini. añ. ʒ. ij. bulliãt cũ melle τ aceto. q. s. τ inungat locus donec appareat sana caro. τ si locus esset humidus cauterizet. τ q2 talia cũ sunt antiquata sunt difficilis aut impossibilis curationis. iõ curã restaurato abꝰ relinquamꝰ. Unguentũ ad vlcera ca. in plus saniosa difficilis curationis corpore mundificato ita ꝙ deꝰ noluit vsq3 ad hodie meliꝰ releuare. ℞. antimonij. eris vsti. litargirij. dimie argẽti. τ marca site. cerusse lote. balaustie. aluminis. sarcacolle. cortica thꝰs. põfiligos. i. illius fumi q adheret in fornacibꝰ vbi fundunt metalla. añ. ʒ. i. pficiant cũ fece olei ãtiqui τ cera. q. s. τ fiat vnguentum. istud mirabiliter desiccat sine mordicatione: τ pꝰ tanto est vtile in mẽbro sensibili τ viro delicato. Unguentum ad cicatrizandum τ decorandũ loca sordida plena quasi humiditatibus propter vlcera corrumpentia calorem cutis. ℞. gallarum. corticis malagranã. i. sanguis draconis. añ. ʒ. ij. cerusse. aloes. scariollis. litargiri. catimie lote. aluminis. eris vsti abluti. mirte. corticis thꝰs. ponfiligos. añ. ʒ. ij. pulueriʒentur et conficiantur cum cera τ oleo rosato. τ

fiat vnguentum. ¶ Considerentur igitur medicamina que posita sunt in hoc capitulo. q: mirabilia sunt in causis suis.

¶ De impetigine ⁊ serpigine. *bolatica*

IMpetigo et serpigo sunt infectiones cutis de co. subtili mixta cuꝫ hu. grosso terreo ita ꝙ co. subtilis aliquando est in plꝰ. aliquādo co. grossa: et aliqñ equaliter. ¶ Quādo est in plus ꝺ co. defacili curatꝰ. quādo humor grossus plꝰ tarde curatꝰ. ⁊ qñ equaliter media est curatio. ¶ Mundificetꝰ cū corpus in primis iuxta materiā sue cōplexiōis: corpore autem mundificato ⁊ bono regimine supposito fiat balneū. quoniā balneū subtiliat ⁊ aperit ⁊ iuuat ad euacuandum hu. ¶ Impetigo recens in primis curatur cuꝫ saliua ieiuni si illiniatur. vel fiat tale medicamē. ℞. farine risi. milij. ordei. fabarū lupinoꝝ. ciceꝝ. añ. ʒ. i. gallaꝝ. ossium mirabulanoꝝ. mellꝰ. añ. ʒ. ß. bulliāt omīa in aceto ⁊ succo blete vsq3 ad spissitudinē: ⁊ illiniatꝰ locꝰ. ¶ Si autēꝫ fuerit antiquatū: inungatur cū oleo de frumēto. vel fiat tale vnguentū. ℞. nitri. litargiri. stercoris fureti. folioꝝ agni casti. eris vsti. añ. ʒ. i. vitrioli. sulfuris viui. añ. ʒ. iij. bulliāt in aceto vsq3 ad spissitudinē: ⁊ locus illiniatꝰ. ¶ Si autem adueniat pruritus ⁊ squame: ⁊ quasi quedā excoriatio. illiniatꝰ locus cū isto medicamine. ℞. anacardi. costi. ellꝰi nigri atramēti. aristolꝰ. cōbustoꝝ. añ. ʒ. vi. terantur ⁊ cribellentꝰ ⁊ cōficiantꝰ cuꝫ aqua. aut oīa ista que dicta sunt conficiantur cum modica quantitate cere ⁊ olei: ⁊ meliꝰ adherebit. ¶ Vnguentuꝫ mirabile ad oēs rubores ⁊ infectiones cutis de co. aut sanguine: aut vtriusq3 inficientibus cutem vbicunq3 fiunt. ℞. sulphure viui. auripigmēti rubei. añ. ʒ. ij. puluerizentꝰ ⁊ cribellentur in vltimo: ⁊ cōficiantꝰ cuꝫ succo de fumo terre. ⁊ si nō inueniatꝰ cū sirupo de fumo: ⁊ fiant trocisci ⁊ desiccentur in vmbra: ⁊ cū vti volueris distenperentꝰ cum vnguento citrino ⁊ inungatꝰ locus. ⁊ cuꝫ aqua sulphure ca. abluatꝰ: ⁊ hoc fiat totiens donec curetꝰ. ¶ Oleū de sinapi delet impetiginē: sicut oleū de frumēto. hoc idem facit acetositas citri ⁊ sinapis cū aceto. ⁊ sulphur citrinū cū aceto. ⁊ cortices mali granati. vel fiat istud. ℞. vnguēti citrini vnguēti fusci. litargiri. añ. ʒ. ij. misceantur

¶ De formica miliari.

FOrmica miliaris est pustula parua acuti capitis calida: aut multe pustule: ⁊ videntꝰ ambulare: qm̄ niam videntꝰ mutari. aliqñ vlcerant ⁊ aliquādo nō. ¶ Curantꝰ em̄ sicut herisipila. qm̄ ante vlcerationē possunt apponi humida: sed postea non. ¶ In principio em̄ ponantꝰ magis frigida cū stipticis. in declinatōe magis resolutiua. in medio ponātur medio modo. ¶ In pricipio igitꝰ ponātur supra locuꝫ lactuca trita cuꝫ portulaca ⁊ mucillagine psillij. ⁊ in medio ordeum. ⁊ panis furfureus ⁊ plantago. ⁊ cortex maligranati. ⁊ versus finē sal ⁊ nitrū ⁊ rutha. ⁊ cucumer asininus. ⁊ conficiatꝰ cū vrina pueri ⁊ succo plātaginis. ¶ Quia igitur in omnibus istis materia est venenosa: magnū studiū ⁊ magna cautela adhibeatur: sicut in igne ꝑsico recte.

De fistula.

INtelligendū est ꝙ vlcus cōcauuꝫ sordiduꝫ latuꝫ inferius ⁊ strictū exterius: qꝺ inquā modo clauditur ⁊ modo aperitur declarant fistulaꝫ ⁊ per ista accidentia fistula declaratur. ¶ Digeratur igitur materia in primis cuꝫ oxillꝰ. diurꝰ. ⁊ siru. de fumo terre. ⁊ purgetꝰ cū yerapig̃. ⁊ yeraruffi. ⁊ stuphetur. ⁊ vtatur tyriaca. ⁊ sit in bona dieta ⁊ bono regimine. ¶ Ista passio ē difficilis curatiōis valde: ⁊ potissime qñ antiqnatur. qm̄ oꝫ ꝙ cum nouacula aut cauterio ꝑ oēm ambituꝫ caro mortificata remoueatur: donec esset deuentū ad viuā. sed multi sunt qui ꝑdiligūt sic esse: ꝙ sic curari. ¶ Si autēꝫ fistula fuerit in carne sanies est alba si in osse est sicut lotura carnis. si in neruo est nigri coloris. ¶ Corpe igitur mundificato elargetur vulnus cū gentiana: aut cum medulla sambuci. ⁊ postea ingenie

tur quō pulueres intromittant̄ cū tenta aut ꝑ modū empl'i ⁊ similiū. ita ꝙ virtus medicaminis possit venire ad ꝓfundum ⁊ cōsumere totū qđ mortificatū ē: donec appareat caro rubea sana. ⁊ postea ē magna cautela adhibēda in generationem carnis. qm̄ dato ꝙ sit curat⁹ caro nō generabit̄ vniformiter: ⁊ iteꝝ in ꝓfundū sanies generabit̄. quare tenta tincta in his que carnē generāt cōtinue dꝫ apponi: et paulatine diminui donec totū fuerit plenum sua carne. ¶ Hoc igit̄ medicamē cōfert in fistula. ℞. ꝫzi. ʒ. ij. viride heris. ʒ. i. aloe. ʒ. ij. puluerizent̄ fortiter ⁊ bulliāt in aceto. ⁊ addat̄ mell'. ʒ. ß. ⁊ bulliāt iteꝝ donec fiat quasi vnguētū. ⁊ intingat̄ tēta ⁊ fistule apponat̄. ¶ Vel fiat ꝑ hūc modum. qm̄ mālia medicaminū mortificantiū sūt hec. aristol'. mirra. aloe. cerusa. litargirum es vstū. viride heris. vitrioluꝫ. tartaꝝ. radic̄ yreos. rađ scolopenđ. catinia. teste ouoꝝ cōbuste in furno figuli. nitrum. spuma maris. sterc⁹ humanū cōbustū. argētum viuū extinctū. limatura ferri. calx viua. sulphur viuū. sal armoniacū. auripigmētū rubeū ⁊ citrinū. vitriolū. alumē. realgā. represſuꝫ. cantarides. salnitrū. sapo gallic⁹. cētaurea. orob⁹. ell's. opoponac̄. plumbū vstū. sal tostuꝫ. succus titimalli. hermođ. affrodill'. sticados. mel. aqua ruthe. aqua celidonie. aqua rute distillata ꝑ elambicū. agrimonia. acetū. assungia porciua antiqua. ista inquam sunt mālia cuꝫ quib⁹ oīa vlcera fraudulēta sordida possunt curari: cū curabilia sint. ¶ Intelligēdū ꝙ nec in his nec in aliis ml'tis pono nutritiuū: neqꝫ eligo ex mālibus que magis ꝓpria ⁊ que min⁹: nec in multis pono doses. ¶ Cui⁹ rō est: qm̄ hic ponit̄ ars ⁊ doctrina: ⁊ multa relinquunt̄ medico ꝑticulariter operāti. qm̄ in particularibus est mag̃ diuersitas. qm̄ aliqñ passio ē noua: aliqñ antiqua. aliqñ ē i sup̄ficie: aliqñ in ꝓfundo. aliqñ in mēbro nobili vel iuꝝ ⁊ aliqñ i ignobili. aliqñ in carne. aliqñ in neruo. aliqñ in osse. ¶ Et ꝓm hec oīa oꝫ medicamina diuersificari. ¶ Preterea qdā sunt medicamīa debilis virtutis: ⁊ qdaꝫ virtutis fortis: ⁊ quedā magni iuuamēti ⁊ quedā parui. ⁊ ꝓm hoc diuersificantur doses. ¶ Cōparet̄ igit̄ vnum alteri: ⁊ accipiant̄ aliqua ex istis ⁊ cōficiantur: ⁊ fistule vt dictū est applicentur. ¶ Quando autem fistula antiqua est in ꝓfundo: fiat tal' aqua. ℞. salis armōiaci. vitrioli. auripig. rubei ⁊ citrini. viridis heris. aā. puluerizent̄ ⁊ ponant̄ in elābico de vitro bene lutato: ⁊ fiat lentus ignis: ⁊ prima aqua abiciat̄ donec elābicum fiat rubeū: ⁊ seruetur in vase vitreo obturato: aliter exalaret. tante virtutis ē ista aqua ꝙ ossa penetrarꝫ: ⁊ oīa metalla. ⁊ i oī cōcaua fistula ponat̄ vna modica gutta: statiꝫ cauterizat sicut ignis: ⁊ remoueat̄ arsura ⁊ dolor cū albumine oui aut butiro. ⁊ adhibeatur cautela que dicta est in generatione carnis. q2 vere ista aqua oēm fistulā mortificat. sed in ponēdo adhibeat̄ cautela: q2 in vltimo fortitudinis est. ¶ Sed ꝓ timidis ⁊ pueris fiant ista multū iuuātia. ℞. folioꝝ ruthe. celidonie. folioꝝ agrimōie aā. ⁊ ponant̄ integra in aqua vite: hoc ē in vino albo distilato ꝑ elambicū. ⁊ vna gutta in fistula distillet̄. ¶ Vel fiat talis potio q̄ curat oēm fistulā a principio. ℞. agrimōie. folioꝝ oliue. cet̄ac. aā. ¶ M. i. scindantur minutissime ⁊ ponant̄ in vino albo: ⁊ cotidie in aurora potet̄ ciph⁹ vnus ⁊ cōtinuet̄ donec curet̄. ¶ Radix ell' posita in fistulā curat eā. ¶ Scolopēdia collecta cū orōne dñica ⁊ portata ad collum curat fistulā. ¶ Intelligendū ꝙ experimētum est multū vtile postꝙ lux rōnis precessit. ⁊ q2 oīa materialia que dicta sūt abstersiua ⁊ mūdificatiua: ⁊ ex illis que dicta sunt: sunt quedā fortissima ⁊ quedam debilia: ⁊ quedā mediocria. iđ experimētator dꝫ accipe aliq̄ ex fortissimis in ꝑua quātitate: ⁊ multa de debilib⁹ ⁊ i magna quātitate. ⁊ quedā de mediocrib⁹ ⁊ i modica quātitate. ⁊ cōponat ⁊ vtat̄ eis modo ꝑ modū pillul'. modo ꝑ modū vnguēti: modo ꝑ viā empl'i: modo ꝑ viam aque distilate seu infuse. q2 ⁊ si nō prosunt singula multa iuuāt. ¶ Inferi⁹ dicem⁹ aliud đ fistula capitulo de egritudinibus in lacrimali. ⁊ quia hec passio difficilima ē ad curandū postꝙ antiquata ē restauratorib⁹ relinquamus.

De cancro

Cancer est apostema melācū de melīa adusta ⁊ est a principio parue q̄titatis admodū fabe. durum rotunduꝫ: fusci coloris: cū paruo calore: cū magno dolore aliqñ: aliqñ cū paruo: aliqñ nō vlcerat: ⁊ aliqñ vlcerat. ⁊ hoc est cū melīa generata ē adustione sanguinis aut cole pure solius. Et dicitur cancer ꝑpter triplicē ꝓprietatem. Primo q: hꝫ figuram rotundaꝫ sicut cancer. Secundo q: sicut cancer firmiter tenet q̄d tenet cū cibum venat. ita ista passio fortiter adheret. Tertio q: sicut cancer habet multas tibias ⁊ longas ⁊ tortuosas. ita ista passio hꝫ multas venas ⁊ diuersas: repletas circūquaqꝫ sanguine melīco replete.

Cancer aūt discernit sic: q: corrodit circūquaqꝫ sine cauernis ⁊ callositate ⁊ duricie labiorꝫ: cū rubore ⁊ calore a principio sed cū inueterat liuet ⁊ viret ⁊ fuscescit. a principio autem difficilis cognitionis ē valde.

Pronostica. Cancer aūt aut ē recens ⁊ tūc ē curabil' aut est antiqu⁹ ⁊ tūc nō curat. Cācer aut est exteri⁹ apparens: ⁊ tūc curat. aut ē interius ⁊ tunc nō curat. Et ꝑ tanto dicebat illa fistula altissima ypo. Quibuscūqꝫ cācri abscōditi sunt ⁊c. Et forte intellexit de curatione ꝑ incisionē.

Cura. Ad curā igit possibilē intendamus. In primis si indiget fiat flōia: postea curet cū epichio ⁊ aqua casei vel yeraruffē. si est fortis digerat cū frigidis ⁊ humidis: sicut ē aqua ordei. pisces squamosi de aquis mūdis. ⁊ vitella ouorꝫ mollia. atriplices. borrago ⁊ croc⁹ cōpetunt. ⁊ lac vaccinuꝫ postq̄ extrahit butirꝫ: ⁊ alia similia. Si igit loc⁹ sit talis q̄ possit incidi: sicut in mamilla ⁊ similibus: incidat oīno tot⁹ loc⁹: ⁊ cauterizet ⁊ ꝑmittat fluere mult⁹ sanguis: hoc tam̄ fiat cū magna cautela. Cauteriū etiaꝫ fiat cū magna cautela: q̄m periculosuꝫ est. Apponant igit medicamia abstersiua sine mordicatiōe. ℞. tucie lote. plumbi adusti ⁊ abluti. ⁊ corticis malorꝫ gra. coriandri. aloe abluti. boli armenici. añ. ʒ. i. cōficiant cū oleo ro. ⁊ cera. q. s. ⁊ fiat vnguētum. Et si locus esset multuꝫ calidus tūc agresta. ⁊ coriandrū. ⁊ mucillago. psillij desuper applicetur. succus celidonie. succus foliorum oliue curant cancrum in principio. ⁊ in gingiuis: ⁊ in summitatibus mamillarum. cerac portatum curat procul dubio cancrum. Si autem magis particulariter nolim procedere: digeratur materia sic. ℞. succi borꝫ. succi fumi terre. succi scabiose. añ. lib. ß. ende. scar. añ. ʒ. ij. epichi cuscute. foliorum sene. añ. ʒ. iij. vini malorum grana. ʒ. iiij. panis zuccā. lib. i. fiat sirupus. Materia digesta purgetur sic. ℞. oxilaxatiui. electu. de succo ro. yera ruffere. añ. ʒ. ij. misceantur. postea stuphetur in predictis herbis: ⁊ postea dentur due partes rubee trociscate: ⁊ tertia tyriace. postea infricetur locus cum his. ℞. succi plantaginis. succi coriandri. succi portul'. succi vermicularis. añ. ʒ. iij. aceti al. olei ro. aque ro. seri caprini. añ. ʒ. iiij. bulliant vna inundatione ⁊ panni intincti tepidi desuper apponātur: ⁊ deinde desiccetur: ⁊ talis puluis desuper apponatur. ℞. amatites. coralli. catinie argentee: ⁊ auree lotorꝫ. fuliginis. tele aranee. plumbi vsti ⁊ loti. spodij. ossium mirabul' cit. fiat pul. vel cum oleo ro. ⁊ cera. fiat vnguentum. ⁊ abluatur locus cotidie cum sero caprino. aceto albo. ⁊ aqua ro. tepidis. vel fiat sic. ℞. filtri blaui. stercoris columbini. corticis maligrana. gallarum adurantur supra testam ⁊ puluerizentur ⁊ puluis supra locum canceratum apponatur. Si autem cancer esset inueteratus oportet fortiora medicamina adhibere. Addantur igitur cum fortiori medicamine. vel cum isto sed in parua quantitate. ℞. radic. aristol'. ro. aloe. mirte. nitri. vitrioli. tartari. attrementi. viriusqꝫ auripigra. gallarum ⁊c. ⁊ abluatur locus cuꝫ decoctione istarum herbarum. ℞. borꝫ. scabiose. fumi terre. lapacij acuti. centauree. bulliant in sero caprino in pl's. ⁊ aceto albo ⁊ vino al. in minus. ⁊ ꝑ abstergatur loc⁹ ⁊ desiccet cuꝫ panno lineo antiq̄ modo. sed q: ista passio est difficilis cura

Ad cancrum et fistulam [illegible]

Ad cancrum [illegible]

Ad cancrum et fistulam ℞ antimonij [illegible]

[illegible]

Ad [illegible] fistulam [illegible]

tionis aut impossibil':postꝙ̄ ē īterioꝛibꝰ
aut postꝙ̄ antiquaꝛ.iō deinceps restau-
ratoꝛibꝰ relinquamus.

Clarificatio. Notandū ē hic ꝙ ī
oī apostemate ē tri-
plex moꝛbꝰ.moꝛbꝰ ꝯsimil' ⁊ moꝛbꝰ offi-
cialis.⁊ moꝛbꝰ cōis.ꝯsimilis rōne male
ꝯplexiōis.official' rōne tumoꝛis:ſ3 cōis
rōne solutiōis ꝯtinuitatis. ¶ Attamē in
telligendū ꝙ moꝛbꝰ ꝯsimil' ē ibi moꝛbus
per se.⁊ official' ⁊ cōis sunt moꝛbi ꝑ acci
dens.qm̄ priꝰ lediꝛ moꝛbū rōne male ꝯ
plexiōis ꝙ̄ ex alijs.sicut declarauimꝰ ī ꝺ
moꝛbo ⁊ accidēti. ¶ Secūdo notandum
ꝙ nullū apostema fit ex spū.si aliqͥs dice
ret Gal'.dixisse ꝙ sic.dico ꝙ ꝑ spūm itel-
lexit ventū vt in timpanite. ¶ Tertio no-
tandū ꝙ nullū apostema fit sine mā cum
fit ibi tumoꝛ:qm̄ aut ē humoꝛ:aut ventus
aut aquositas. ¶ Quarto intelligendū ꝙ
cū interius digerimꝰ:modo digerimus ⁊
alteramꝰ.modo cū calidis:modo cu3 fri
gidis.modo cū sic.mō cū hu.qm̄ qn̄ apo
stema ē exteriꝰ digerimꝰ ⁊ maturamꝰ sem
per cū calidis ⁊ humidis tēperate digeri
mus:teste Gal.vº.de simplici medicina.
dico ꝙ cū intus digerimꝰ ad hoc facimꝰ
vt expellamꝰ:⁊ iō sꝑ fit cū ꝯtrarijs.extra
aūt ꝓpꝛie intendimꝰ maturare.⁊ istud fit
cū his q̄ ꝯseruāt calidū naturalē:⁊ talia
sunt cali.⁊ hu.tēperata.tm̄ in apostemati
bus ca.vergūt ad frigiditatē:⁊ in frigidis
ad caliditatē:⁊ ita de alijs. ¶ Quinto no-
tandū circa impetiginē qm̄ l3 bal. aque
dulcis nō ꝯpetit in lepꝛa:sicut diceꝛ infe-
rius.nihilominꝰ bn̄ ꝯpeteret in īpetigi
ne ⁊ serpigine.qm̄ lepꝛe materia ē ꝓfun-
da ⁊ incinerata.⁊ iō bal.aque dulcis nō
sufficeret.ſ3 impetiginē ⁊ serpiginē mate
ria ē magis in exterioꝛibꝰ ⁊ nō ē nisi se-
mi adusta.⁊ ꝓ tāto ꝑ bal.aq̄ dul. bn̄ pōt
euapoꝛari. ¶ Et ꝓ tāto intelligendū vt di
ctu3 est:qm̄ impetigo ⁊ serpigo sūt ꝺ mā
subtili mixta cū grossa.⁊ qn̄ plus habun
dat subtil' ca.diciꝛ impetigo quasi scabi-
es ipetuosa. ⁊ q2 velocius moueꝛ ⁊ occu
pat maioꝛē locū. ¶ Si āt plus habundet
materia grossa:tūc dr̄ serpigo.⁊ qn̄ eqliꝛ
tunc diciꝛ serpigo miliaris vel serpigo ḡ
nosa.aliqn̄ ista sꝛ cū calōe ⁊ ardōe ⁊ vlce
re ⁊ sanie.⁊ aliqn̄ nō.ita ꝙ īpetigo magis
vergit ad ruboꝛē:⁊ ſpigo ad nigredinē
⁊ ita medicamīa aliq̄ mō sunt diuersificā
da. ¶ Sexto notādū ꝙ frumētū d3 poni ī
ter lamias ferreas cādentes:⁊ ꝙ elique
atur ē oleū eius.⁊ istud oleū l3 sit ca.tam̄
mirabilē ꝓpꝛietatē h3 ꝯtra īpetiginē et
serpiginē ⁊ similes infectiones.qm̄ satis
velociter totū delet. ¶ Septimo notanꝺ
ꝙ impetigo ⁊ serpigo pn̄t causari ex co.
⁊ mel'ia.ex mel'ia inquātū in nāli causata
ꝑ viā adustiōis col'e vel sanguis:⁊ h̄ ad-
ustio nō est ꝯpleta ſ3 mediata. ⁊ q2 mā
in parte ē subtilis:iō expāditur ad cute3
⁊ q2 parti3 grossa iō remanet iuxta cute3
¶ Octauo notādū ꝙ comedētes pane3
ratatū incurrūt impetiginē ⁊ serpigine3
rōne infectiōis:cū mures habeāt aliquā
nām venenosam.iō ēt pauꝑibꝰ talis pa
nis nō est dandus. ¶ Nono aduertēdū
qm̄ lic3 impetigo ⁊ serpigo sint extra ve
nas nihilominꝰ bn̄ pōt ꝯpetere fl'oīam
ꝑꝑ materiā existētē in venis. ¶ Decimo
intelligendū ꝙ in īpetigine ⁊ serpigine
nō ꝯpetūt frigida reꝑcussiua nisi essent
mixta cū quibusdā resolutiuis. ¶ Unde
cimo intelligendū ꝯtra carbunculū ꝙ a
liq̄ apponunꝛ in curatiōe frumentū ma-
sticatū ⁊ fermētū ⁊ sal ⁊ similia ca.⁊ tamē
carbūculus ē de mā ca.dico ꝙ carbūculꝰ
est de sanguine ⁊ co.adustis ⁊ intēsis ita
ita ꝙ plus dn̄atur san.⁊ diciꝛ carbuncu-
lus vt dictū est.a carbone viuo. qm̄ sicut
carbo calet ⁊ rubet.ita istud apostema.⁊
iō in pꝛincipio fiat fl'oīa ex eadē parte.et
in circuitu apostematis ponanꝛ fr̄ia: ⁊ ꝺ
super apponaꝛ frumētū masticatū quia
maturat ⁊ attrahiꝛ tēperate:⁊ magis rō
masticatiōis apponaꝛ fermētū q2 habet
duplicē naturā ca.⁊ fri.⁊ sal q2 calefacit
⁊ attrahit ⁊ resoluit ⁊ confoꝛtat ratione
stipticitatis. ¶ Postꝙ̄ autē venit ad ruptu
ram tunc apponatur resolutiua vt nō ꝯ
uertatur in antrace3 aut sacrū igne3. asꝑ
gatur igitur aqua ca.cum modico sale.et
ponantur ibi ventose ⁊ similia que dicta
sunt superius. ¶ Duodecimo notandum
circa carbunculu3 sicut frequenter dictū
ē ꝙ in carbūculo:nec ī aliquo apostema-
te venenoso nō ꝯpetūt repercussiua. et
tm̄ auctoꝛes iubēt apponere fr̄ia. dico ꝙ
ve3 est.q2 materia venenosa curreret ad

coꝛ ⁊ ad viſcera. ꝙ aūt apponant frigida hic nō ſupra ſꝫ ī circuitu. ¶ Preterea ſi apponant frigida hoc nō ē vt repcutiāt: ſꝫ vt ardoꝛē mitigēt. ꝑterea ſp admiſceant ſtiptica vt cōfoꝛtēt. ꝑterea ſp apponant reſolutiua vt nō penetrēt. ꝑterea apponāt actu tepida vt ñ repcutiāt: ſꝫ vt ardorē refrenēt. ¶ Preterea illa frigida pꝰ vlceratione nō ſint humida ſꝫ ſicca vt mūdificēt. ¶ Et iuxta h̄ itelligēdū ꝙ maturatiua nec cal. nec frigida nō ꝯpetūt in carbunculo. ſꝫ magis reſolutiua ⁊ euapoꝛatiua iō nō deberēt eſſe ita ca. ꝙ adurant. ¶ Ultimo notādū de cācro ꝙ in ſui nouitate pōt curari. ſꝫ cū antiquatꝰ ē nō. ⁊ potiſſime in interioꝛibꝰ. ⁊ iō dicebat Ipo. quibuſcūqꝫ cācri ſunt abſcōditi ⁊c.

¶ Capitulū. xx. de verucis poꝛis ⁊ acrocodinibus ⁊ lupis.

Iſta ſunt peccata officialia in numero addito veruca āt ē caro dura ⁊ ſpiſſa ꝑ totū coꝛpꝰ nata. marie in pedibꝰ ⁊ manibꝰ de materia flegmatica ⁊ mel'ia. idē ſunt poꝛi. niſi ꝙ poꝛi ſūt veruci minuti ſita ad modū poꝛoꝝ hñtium mltas barbas. ⁊ hoc ē pp maius dominiū mel'ie ſicce terree. ¶ Accrocondiſ ſunt quedā excreſcētie ad modū capitis vberꝝ molles pendētes de materia flegmatica. ¶ Lupie ſunt quedā q̄ generant in palpebris ⁊ in alijs ptibꝰ coꝛpis d̄ materia flegmatica ⁊ differtur a ſcrophulis ⁊ glandulis. qꝛ ſcrophule ⁊ glādule ſūt magis intus in poꝛis ⁊ carne circumuolute folliculo. ¶ Alie aūt ſūt magis extra. ¶ Curatio verucaꝝ ē abſtinere ab oībus mel'icis. deinde ꝙ frequēter exſanguent cum vnguēto: ⁊ ꝙ apponat lac ficus frequenter ⁊ ꝓculdubio curat. aut ꝙ ligent veruce cū ſetis equi vel ꝙ paſtent iſta lac tintimale auripigm̄. ⁊ paſta. ⁊ fiat caſſula ⁊ deſuper apponat. vel fiāt iſta. ℞. viride eris. aurepigmēti. ⁊ pulpe coll'. ſalis armoniaci. an. ʒ. i. ⁊ paſtent cū lacte tintimalli ⁊ cera ⁊ fiat capſula. vel ꝙ radatur cū nouacula: ⁊ dimittat foꝛtiter exſāguinari. ⁊ poſtea ꝓiciat deſup lac ficꝰ: aut aut lac tintimalli. aut puluis litargiri et auripigmē. diſtēperatis cū foꝛti aceto. ¶ Lupia aūt ⁊ acrocoꝛnides omino abſcindant. ſꝫ lupia ſeu nodus qui ē in palpebꝛa apparet in interioꝛi palpebre dꝫ abſcindi vel remoueri. vel in iſtis excreſcentijs fiant iſta. terant allea cū ſale ⁊ deſuper apponant: ⁊ remoueant ter inter diem ⁊ noctē: ⁊ cōtinuent vſqꝫ ad. ix. dies. ⁊ ꝙ talia cū lamina plūbea foꝛtiter compꝛimantur.

¶ Clarifica. Si aliquis dubitaret q̄modo cōpetūt ſicca: nōne talia indurāt: ⁊ materia eſt dura. ¶ Dico ꝙ ſicca ſtiptica frigida indurant: ſed h̄ ponunt ſicca que reſoluūt ſicut acetum: aut ſicca que cōſumūt ⁊ euapoꝛāt ⁊ eradicāt ⁊ rumpūt ⁊ cauterizant ſicut auripigmētū ⁊ ſimilia talia cōpetūt. ¶ Secūdo notandū ꝙ hmōi excreſcētie nō poſſunt cauſari d̄ co. qm̄ co. euapoꝛat ⁊ euaneſcit: ⁊ nō pōt deuenire ad tantā cōglobationē. fiunt igit de flegmate vitreo caſcato cōglobato aut gipſeo aut mel'ia. ¶ Tertio aduertendū vtruꝫ vna magna ſcrophula ſeu veruca poſſit generare mltas paruas: cū extra ſe nihil amittāt in generato. ¶ Dico ꝙ magna veruca mltū attrahit de ſanguie mel'ico: q̄ attracto mlte alie pue hic inde gñant ⁊ ita d̄ ſcropl'is ¶ Quarto intelligendū ꝙ lꝫ ſanguis pedum ⁊ manuū ſit ſubtilis: nihilominus plus generant veruce in illis ptibus ꝙ in alijs. nō ꝙ ex illo ſanguine ſubtili generent: ſꝫ qꝛ virtus mūdificatiua mittit ſupflua ad extrema. ¶ Quinto notādum ꝙ licꝫ in his iūctum hmōi non cōpetat ſloia. tamē ꝙtum'ē ex vl'i purgatiōe pōt competere.

¶ Capitulū. xxi. de apoſtematibus frigidis cū ſuis appendētijs.

Apoſtematū quedam ſunt ca. ⁊ quedā frigi. ⁊ iō poſtꝙ determinatū eſt de apoſtematibus ca. ſm oēm ſui ambitum: hic agit de frigidis. ¶ Apoſtemata aūt frigida quedā ſunt de flegmate. q̄dā de mel'ia. quedā de aquoſitate. quedā de vētoſitate. ¶ Illa aūt que ſunt de flegmate quedā ſunt mollia humida tractabilia

sine calore. et quedã sunt solida et dura quanto duriora tanto frigidiora.

Cura. Supposito quod vl'ia p̃cesserunt sicut est bona dieta: et bonum regimẽ. et quod materia sit digesta: et euacuata. et ita de aliis sicut decet per ordinem ad regimẽ p̃ticulare veniam⁹. ¶ Repercutiat igitur in primis materia cũ siccis et resolutiuis. accipe igit lixiuiã et resoluat ibi nitrũ et acetũ: et tunc spongia noua intingat: aut pãnus lineus. aut lana: aut filtrum aut pãnus de bũbace: et fomẽtet locus: et desup etiã apponant. et ista cõtinuentur et cotidie augmẽtent. et fiat postea fortis fricatio in loco. ¶ Quãdo aũt videmus quod apostema nõ est resolutum: et accedit ad statuz: et incipit maturari. tunc iuuemus naturã sic. ℞. radicẽ liliȷ. fenugreci. se. lini añ. ʒ. i. bulliant in aqua et fortiter cõterãt et misceant cũ fermento: et fiat empl'm. ¶ In declinatiõe autẽ apponant olea ca. resolutiua: sicut ẽ oleũ laurinũ. oleum de spicanardi et similiũ. vel quod in predicta decoctione que fit in principio addat sulphur extinctũ: et oleũ rosaceũ et sal. et fiat fomẽtatio et spongia intincta ponat desuper. ¶ Si aũt cõquerit de magno dolore: p̃trãto qr apostema erat in mẽbro neruoso aut corda. tũc accipe lanã succidam et vinũ coctuz qđ appellat sapa: et modicum de spicanardi: et camomilla: et mellilotũ. et fiat fomẽtatio et lana desuper apponatur.

¶ De glaudulis nodis et scrophulis.

Ista apostemata causant de flegmate caseato duro cõgelato. quorum cura triplex est. Primo cõprimat fortiter et fricet. vel accipiat tabula plumbea solida et locus fortiter cõprimat cũ tabula: et liget desup. et sit totũ studiũ i fortiter cõprimẽdo. ¶ Secũdo põt curari cũ medicinis cauterizãtib⁹. ℞. elli nigri. auripigmẽti rubei. viride heris. calcis viue. atramenti. sulphuris viui. añ. ʒ. i. litargiri. heris vsti. añ. ʒ. iiij. cõficiant cũ oleo ro. et fiat vnguẽtũ cũ cera. aut fiat emplastrum cuz galbano et bdellio mollificatis in vino. ¶ Tertio curat sic. extẽdat cutis ex vtroque latere et scindat et discarnet vndique et extrahat tota bursicula vbi ista cõtinentur deinde curent sicut vulnera. ¶ Sit tamen duplex cautela. s. quod nihil remãeat đ bursicula: qr iterum reueniret. ¶ Secũda sit quod cũ ista sunt prima neruis et cordis quod illa nõ ledant. ¶ Scrophule generantur ex flegmate vitreo et mel'ia. et assimilant nodis. et generantur vtplurimũ in carne molli. et ideo multiplicant in collo et assellis. raro inuenitur sola: sz sunt multe. aliquãdo est vna grossa magna. aliqñ coadunant nodi multi et videtur eẽ racem⁹ suspẽsus salubres sunt in pueris: grauiores in iuuenibus.

Cura. In primis subtilietur regimẽ vitet repletionẽ cibi et potus. et potissime repletionẽ nauseatiuã. et oĩa illa vitet que replent caput vaporibus. sicut sunt allea. cepe. vinũ forte. vociferatio. ira. solicitudo. et tenere caput inclinatum. et multa consimilia. ¶ In primis fiat floĩa si particularia cõueniũt. digeratur materia cũ opil'e diuretico: et euacuetur cũ diaturbith. ℞. turbith. ʒ. x. zzi. ʒ. v. zuccãi. q. s. ad cõdienduz. et vtatur ea donec materia grossa flegmatica añcedẽs fuerit sufficienter euacuata. postea resoluamus: qm̃ repcussiua nõ cõpetũt hic: nec in magnis scrophulis cõpetit ferrum: vt dicit Auic. ¶ Illud autez quod sufficient resoluit est apl'icon. et diaquilon. ¶ Materialia aũt medicaminũ resoluentiũ scrophulas sunt ista simplicia radix liliȷ. sterc⁹ caprarum. radix cucumeris asinini. ficcus q̃ ceciderũt ante maturitatẽ cũ sunt albe. farina fabarum. amigdala amara. radix colocĩtide. alumẽ. sinape. semẽ vrtice. sulphur spuma maris. aristol'. sqlla. fenugre. calx nasturciũ. sterc⁹ colũbinũ. orobus nitri mel. et iste gũme. bdeli. et. armoniacũ. galbanuz. pix naual'. resina. alchitran. Tunc medic⁹ accipiat vnũ ex illis vel plura aut oĩa. et cõficiat cũ aceto et oleo antiquo. vel potest facere vnguentũ: aut empl'm cum gũmis in maiori portione. ¶ Dicitur etiaz quod serpens ponatur in olla et lutet et i furno decoquat: et caro cũ aceto et melle fortiter cõmisceat et loc⁹ illiniat. ¶ Si autem vehemẽtis fuerit magn⁹ calor in scrophul' addat magna quãtitas coriandri cũ pre-

dictis medicaminibus. finaliter oz recurrere ad manū cirurgicā: sed caueat sibi restaurator a venis ꝛ arterijs ꝛ neruis. ꝛ si nō vadamus ad reges: q₂ reges cōsueuerūt curare solo tactu: potissime serenissime rex francoꝝ. ꝛ ideo morbus regius appellat. Aliqui sunt timidi ꝛ timēt incisionem ꝛ longitudinē viaꝝ. in talibus rumpatur locus cū cautaridibus ꝛ sepo hircino. sz q₂ ista cura ē turpis ꝛ difficilis totalit restauratoribus derelinquo.

¶ De apostematibus duris ꝛ lapideis.

Ista apostemata causant ex materia flegmatica aut melēcolica aut vtrisq₃. ꝛ ꝑ tanto vergit ad plūbeitatē si est d melēcolia ꝛ ad colorē entis ꝛ naturalis si est de flegmate. ꝛ medio modo qn̄ cōpositio ē media. ꝛ talus ꝛ duricies ꝛ similia cōsueuerunt generari in iuncturis ꝛ potissime in pedibus. ita ꝙ frequēter impediūt gressū ꝛ ideo talia sunt abscindēda ꝛ curanda: q₂ frequēter cadūt in cancrū. ¶ In apostematibus igit duris cauendū vt nō ponantur fortiter exiccātia nec fortiter resoluētia: q₂ maior fieret induratio. ponantur igitur lenitiua cū resoluētibus. ¶ Caueatur igit a sale ꝙ ibi nō apponat in assungijs ꝛ caueat acetū ꝙ apponat in parua q̄ntitate qn̄ locus est neruosus. in carnoso aūt plus pōt apponi. ꝛ etiā in principio plus debemus vitare acetū q̄ in fine. ¶ In primis igitur supposito bono regimine vi. rebus naturalibus: ꝛ in illis q̄ reducunt ad illa: sicut est balneū fricatio ꝛ similia. ¶ Accipe lapidē molarē candentē aut marchasitā: ꝛ aspergatur aceto ꝛ suffomiget locus donec sudet. ¶ Materialia aūt vnguētoꝝ et emplastroꝝ que hmōi materias duras resoluūt ꝛ mollificāt sunt ista. assungia galline ꝛ anatris. ꝛ vulpis. ꝛ lupi. ꝛ leonis. ꝛ vulturis. ꝛ aq̄le. ꝛ medulla vituli. ꝛ cerui. ꝛ taliū cōsimiliū: sicut fenugrecū. ꝛ semen lini. ꝛ iste gūme opoponacū. galbanum. serapinū. bdelliū. storax: calamita. mastix. laudanum. pix naualis. ¶ Et de oibus istis quāto retētiora tanto meliora, gūme temperent in aceto aut fece eius qn̄ est ī loco neruoso: ꝛ fiat cōpositio ex vno aut ex multis: fm ꝙ videbit expedire. vt per modū olei ꝛ vnguenti vel emplastri: qd̄ tue industrie derelinquo.

¶ De scrophulis clarificatio.

Intelligendum quod scrophule nō multiplicant in neruis nec in carne dura: lz habeant maiorem cōuenientiā cū eis. protāto q₂ non generant ꝑ viam cōgestiōis: sz ꝑ viam deriuationis. ꝛ cū hoc illa mēbra nō sunt parata ad receptionē materie ꝑꝑ soliditatē: q₂ caro mollis est rara ꝛ spongiosa. ꝛ ideo defacili recipit sup̄fluitates. ꝛ protāto multiplicant plus ī collo ꝛ ascellis ꝛ q₂ caro mollis: ꝛ q₂ emūctoria. ¶ Secūdo notandū ꝙ lz senes abundēt magis ī materia flegmatica accidētaliter ꝛ melēcolica naturaliter. ꝛ cū hoc lz sint magis debiles naturalit q̄ pueri: tn̄ magis multiplicant scrophule in pueris. ꝛ q₂ sūt magis gulosi ꝛ peioris regiminis cōiter: ꝛ mēbra sunt magis parata rōne raritatis. senes aūt vt plurimū sunt melioris regiminis: ꝛ membra sunt solida: ꝛ non recipiunt ita sup̄fluitates. q̄re scrophule magis multiplicant in pueris q̄ in senibus. ¶ Tertio considerandū ꝙ scrophule sunt plures q̄ veruce ꝛ glādule quia materia est peior: ꝛ ideo plus multiplicat sibi simile. vel posset dicere ꝙ nihil aliud est scrophula q̄ glandula multiplicata. vnde quando videmus vnam solam glandulam appellamus. quando autem multas scrophulas. ¶ Quarto intelligendum ꝙ repercussiua non competunt in scrophulis nec in consimilibus apostematibus duris. cuius ratio est quoniam materia est ita grossa ꝛ compacta ꝙ non posset retrocedere. nec etiam competit scarificatio: quia ratione doloris magis traheretur materia ad locū. sed vomitus bene cōpetit. ꝛ licet nō euacuet materiā cōiūctaz: antecedentē tn̄ euacuat. ¶ Ultimo possumus hoc addere: posset aliquis dubitare d ordine nraꝝ receptaꝝ quare

aliquā ponimꝰ materialia ⁊ nō ponimus doses. ¶ Dico ꝙ hic tradiť doctrina operādi. sꝫ modū operādi particularē ꝓp cōuenientiā ⁊ discōuenientiā ꝑticulariū opoꝛtet frequenter mutare addere ⁊ diminuere: sicut dictū ē superiꝰ cū loquebamur ꝺ fistula. ¶ Et iō hic possumꝰ ponere canonē clec. ¶ Mesue tñ aliq̄ simplex medicina ē fortis virtutis. tūc debemꝰ apponere in parua quātitate: qꝛ timemꝰ effectū eiꝰ nimium: sicut in scamonea et ellꝰo ⁊ pulpa coloquintide. ⁊ ita possumꝰ intelligere ī alterantibus. ¶ Si aūt sint debilis virtutis debemꝰ apponere in magna q̄ntitate qm̄ aliter nō haberet effectū: sicut in cassiafi. ⁊ silꝰibus. ⁊ ita in alterātibus. ¶ Si āt res fuerit magni iuuamēti debemus mlťa apponere: sicut eēt peonia ⁊ rutha et ysopus ⁊ epilꝰia. ¶ Si aūt sit debilis iuuamēti: debemus apponere in parua q̄ntitate: sicut esset endiuia antiquata ī febre colꝰica. ¶ Cōponamus igiť si res magni iuuamēti ⁊ parue virtutis cōueniāt. debemus igiť apponere multū valde: quia vtraqꝫ cōuenit. ¶ Si aūt esset iuuamētum magnū ⁊ virtus fortis: apponamus ī q̄ntitate mediocri. qꝛ alter ꝑcipit ⁊ alter negat. ¶ Si aūt fuerit magne virtutis ⁊ parui iuuamēti ponamus mediocriter. qm̄ parui apponemus rōne iuuamēti. sꝫ q̇a virtus est debilis: nō haberet effectuꝫ si q̄ntitas esset parua. sic igiť mediocris. ¶ Et ita diligēs medicus poterit se aliq̇ modo informare.

Capitulum. xxij. de lepra.

Lepra est morbus cōsimilis coꝛrūpens figurā ⁊ formā ⁊ cōpositionē mēbroꝝ: ⁊ finaliter solueēs cōtinuū: ꝓueniēs de materia melꝰica sparsa ad totū coꝛpꝰ. ¶ Intelligendū ē ꝙ mā melꝰica aut spargitur ad totū coꝛpus aut ad partē. si ad totū aut putrefit aut nō. si putrefiat tūc generať febris melꝰica. ¶ Si nō putrefiat tūc aut mittiť ad carnē: aut ad cutē. si ad carnē generat leprā. si ad cutē moꝛpheam. ¶ Si aūt subtus carnē magis ⁊ nō aduratur: tūc generat sclirosim ⁊ duriciem. ¶ Si aūt adurať: aut materia ē grossa: aut subtilis. si grossa sic generat cancrū. si subtilꝰ sic generat herpestiomenū. ⁊ ita herpestiomenus potest generari ex melꝰia adusta: ⁊ ex adustione humoꝝ calidoꝝ: vt superius dictū est. ¶ Ex his patet ꝙ lepra ꝑ se ē moꝛbus cōsimilis seu accidēs moꝛbi cōsimilis: q̄ vtrūqꝫ pōt dici suo modo loquendi: sicut manibus infirmus. ¶ Et ita in lepra est triplex moꝛbus. cōsimilis. officialis. ⁊ cōis. ¶ Cōsimilis ē ꝓp malā cōplexionē frigidā ⁊ siccā: que ē causa imediata ⁊ ꝑ se quare errat virtus assimilatiua. ⁊ ꝓ tanto dicebat Gal. vi. de moꝛbo ꝙ lepra est erroꝛ nimiꝰ virtutis assimilatiue in carne. ¶ Et iō dicit Gal. in de virtutibꝰ naturalibꝰ. ꝙ cuꝫ virtꝰ digestiua errat ī disseminādo: tūc causať ethica. ⁊ qn̄ errat in assimilādo: tūc causať lepra. ⁊ qn̄ in vniēdo ydropisis. ¶ Mala igiť cōplexio frigida ⁊ sicca existēs in carne ꝓp materiā melꝰicā: nō pōt hāc mām coꝛruptā ⁊ ineptā assimilare carni ita ꝙ sit rubea ⁊ caro vera: sꝫ generat carnē flegmaticā quasi sepataꝫ granulosaꝫ: ⁊ ita generať lepra. ¶ Pateꝫ igiť ꝙ lepra ē moꝛbꝰ cōsilꝰis ⁊ est etiā moꝛbꝰ officialꝰ ꝓp coꝛruptionē figure. qm̄ tāta est malicia cōplexiōis ꝙ etiā figurā coꝛrūpit. imo coꝛruptō forme ⁊ figure ē sua ꝺr̄ntia cōstitutiua: sicut patebit inferiꝰ. ¶ Est etiā moꝛbꝰ cōis: qꝛ finaliter soluiť cōtinuū nisi ꝑueniat moꝛs. bene igiť ꝓponebať in notificatōe ꝙ lepra est moꝛbꝰ cōsimilis coꝛrūpēs formā ⁊ figurā ⁊ cōpositionē mēbroꝝ: ⁊ finaliť soluēs cōtinuū ꝓueniēs de materia melꝰica sparsa ad totū coꝛpꝰ. ¶ Lepra igiť ē erroꝛ nimiꝰ virtutis assimilatiue in carne.

Cause. Lepra enī aut introduciť ab vtero: aut post. si ab vtero hꝫ est qꝛ generatꝰ ē tp̄e mēstruoꝝ. aut qꝛ ē filius leprosi. aut qꝛ leprosus cōcubuit cū muliere pregnāte. ⁊ ita baccalariꝰ erit leprosus. ⁊ ex his coꝛruptiōibꝰ magis aduenientibꝰ cōceptui generať lepra. ¶ Si pꝰ vteꝝ hꝫ pōt eē qꝛ aer ē malꝰ coꝛruptꝰ pestilētialis. aut qꝛ ꝯtinuauit cibaria melꝰica: sicut sunt lentes ⁊ alia legumīa. ⁊ carnes melꝰicas sicut sunt vulpes. ⁊ vrsi. ⁊ apri. ⁊ lepores. ⁊ q̄drupedalia sicut sunt asini. ⁊ similia. ¶ Et in quibusdā regionibꝰ oīa talia feralia comedūť. ⁊ ꝓuenit etiā

et nimia cōfabulatiōe cum leprosis: et ex coytu cū leprosa. et qui iacet cum muliere cū qua iacuit leprosus semine adhuc i matrice existēte. qm̄ ex coytu cū leproso mulier nō inficitur: nisi nimis cōtinuaret, propter densitatē matricis. et si sanus iacet cū muliere cū qua iacuit leprosus semie ad huc in matrice existēte: necessario erit leprosus. quia pori sunt rari in masculo et infectio statim trāsit ad totum corpus. quare mirabilissime ē cauendū. et si aliqua oportunitas aut malicia cogeret: ingeniet quod semē exeat matricē: saltādo sternutando balneando: et matricē cū aquis mūdificatiuis abstergendo. et qd̄ etiā precedat lōgum tēpus q̄tum erit possibile. Et multi alij modi sunt quos nō opus narrare i expellēdo semē receptū. sin aūt paret se ad cucurbitā et stellas et ad obrobriū sempiternū. Cauere dz sibi quilibet quod nō iaceat cū leprosa muliere. et dicā quod accidit. quedam comitissa vēit leprosa ad mōtē pessulanū: et erat in fine i cura mea. et quidā baccalarius in mā ministrabat ei et iacuit cū ea: et ipregnauit eā: et pfectissime leprosus factus est. Igit felix quē faciūt aliēa picula cautū. Comedere etiā lac et pisces i eadē mēsa iducit leprā. repletio et nauseatiua ex cibis calidis sanguinē adurētibus: aut ex frigidis et siccis melēcis vt dictū est. Hoīes igit colici extenuati multū calidi adusti et habētes epar calidū caueāt sibi: quia ipi sunt in media via. licet eis cā imediata lepre sit mā melēca: et mala complexio frigida et sicca. et sic nō fit nisi vna species. Tamē cōsiderādo cās antecedentes sunt quatuor. qm̄ aliqn̄ adurit colera et trā sit in melēiam. et generatur

leonina lepra q̄ appellat leonina: q̄ citissime vēit ad augmentū. et qn̄ adurit sanguis gene-

allopitia ratur allopicia: et est saluior inter oēs. et post eā colica a principio citius curat. et

elephantia adurit melēia et causat elephātiam. et tardius venit ad augmētum: et tardius curat.

tiria et aduritur flegma et causat tyriā: et habet se medio modo inter ista.

Signa infallibilia sunt ista. Signa depilatio supciliorū: et grossicies eorū. rotūditas oculorum. dilatio nariū exterius: et coartatio interius. cū difficultate anhelitus: et quasi si cū naribus loquerentur: et color faciei lucidus vergēs ad fuscedinē mortificatā. et terribilis aspectus faciei cū fixo intuitu. et cū gracilitate cōtractione pulpar auriū. Et p vnū signū nō debemus iudicare: quia frequēter sunt equiuoca: sed duo vel tria. ista tamē sunt certiora. et sunt multa alia sicut sunt pustule. et excrescentie. et cōsumptio musculorum: et potissime illius q̄ est inter policē et indicem et insensibilitas extremitatū et cissure et infectiones cutis. et sanguis cū est ablutus sicut decet hz cōtenta nigra terrea aspera arenosa. et multa alia valde q̄ ponūt auctores. mihi tamē sufficiūt illa q̄ in facie inuēta sunt: sicut clarificabit i clarificatione dictorū. Ista autem sunt signa detecta manifesta: quibus apparentibus patiēs est a populo sequestrādus. Signa oculta q̄ signāt leprā cū est i principio sunt ista color faciei rubēs vergens ad nigredinē. et incipit anhelitus imutari. et vox aliquo modo raucescit et capilli icipiūt gracilari et puificari. et est sudor eius et anhelitus decliuus ad fetorē. et apparēt mores melēci et mali et dolosi. et multiplicātur in somno somnia melēia terribilia: et sentit i somno grauedinē maximā supra corpus suū. et in quibusdam apparet scabies et pustula et morphea p totū corpus. et incipit fieri fetida corporis dispositio. et dum tū nō corrūpatur forma et figura: nōdum est iudicādus ad sepationē sed ē fortissime cōminādus. Signa aūt q̄ signāt naufragium et approximationē ad terminū sunt ista. corrosio cartillaginis q̄ est inter foramina nariū: et casus eiusdē. scissura pedū et manuū: et casus eorūdem. grossities labiorū et dispositio corporis glandulosa difusa et difficultas anhelitus. et vox rauciloqua catullina. et terribilis aspectus faciei et coloris nigri. et pulsus ocultus paruus. Signa aūt hūoris peccātis sūt si fuerit lepra ex sanguinē: color faciei vergit ad rubedinē obscurā. faciē habet subtumidā cum ruboribus multis vlcerosis et cū virulentia. oculi sunt rubei. et palpebre inuersantur et ex qualibus lenissima cā exit sanguis a naribus. odor grauis et fetidus in toto corpore. vrina vgit ad ruborē et spissitudinē. Si autē fuerit ex co. color vergit ad citrinitatē nigrā pūctura et mordicatio ē

in facie ⁊ palpebris irascitur velociter. ⁊ est tirānus morb⁹. vrina vergit ad citrinitatē. aliqñ est ibi īpetigo ⁊ serpigo. ⁊ citissime venit ad augmētū. ¶ Si aūt fuerit ex flegmate: color est albus vergens ad nigredinē. faciē habet subtumidā: ⁊ extremitates cū resolutiōib⁹ furfureis et squamis albis. vrina est alba vergēs ad spissitudinē cū quadā glaucositate saniosa. ¶ Si autē fuerit de mel'ia: facies vergit ad nigredinē turbatam. ita ꝙ si aer fuerit nimis calidus aut moueat̄ aut trascat̄: color erit rube⁹ turbatus vergēs ad nigredinem. et si aer infrigidet̄ aut timet: color erit liuidus turbatus vergēs ad nigredinem. nodositates multe in toto corpore mores sūt mel'ici. stupor et insensibilitas vrina tenuis et remissa. ¶ Si igitur fuerit de sanguine vocatur allopicia. et si ð co. leonina. ⁊ si de flegmate tyria. ⁊ si de melencolia elephantia.

Pronostica.

Pronosticare pro certo possum⁹ ꝙ in sempiternū lepra postq̄ venit ad manifestam corruptionē forme ⁊ figure non curabitur: sed vitā ꝓlongare possum⁹ ⁊ impedire cū medicaminibus. qm̄ mā venenosa mel'ica incinerata nō vadat ad cor ⁊ mēbra principalia: q̄ intelligendū ē ꝙ lepra īcipit primo ab interiorib⁹: ⁊ postea manifestabit̄ in facie ⁊ extremitatib⁹: ⁊ iterato reuertit̄ ad interiora: ⁊ tunc est mors. quia mēbra nobilia ruinā sustinere nō possunt. tū ꝓpter horribilitatē materie: tū ꝓpter malā ꝯplexionē frām ⁊ siccā oppositā vite principijs. ¶ Et ꝓpter h̄ innuebat Auic. quō curabit̄ lepra q̄ ē cācer vl'is: cū iā nō pōt curari cancer ꝑticularis. ¶ Alopicia enim est min⁹ ꝑiculosa et facilioris curatiōis a principio. leonina aūt facili⁹ venit ad augmentū. elephātia tardius venit ad augmentum vt dictū ē: ⁊ tardi⁹ curat̄. Tyria medio modo se h̄z.

Cura.

In primis incipiam⁹ a floīa. ¶ Intelligendū est igit̄ ꝙ postq̄ egritudo est cōfirmata ꝙ cognoscit̄ ꝑ corruptionē: nō multum ꝓdest floīa nec fortis medicina: cōmouēt eniz ⁊ nō euacuant. infrigidāt ⁊ desiccāt ⁊ virtutē abiciunt. ⁊ de mā morbi modicum aut nihil euacuāt, qm̄ nō iam est in venis s̄z in mēbris. ¶ Si autē cōpetat floīa in lepra ꝯfirmata: hoc est q̄ lepra est de sanguine: et q̄ sanguis multū abūdat aut si fuerit etiam in muliere ꝓpter retētionē mēstruorꝫ aut ꝓpter retētionē emororꝫ insolita. aut si veniret patiēs ad magnā difficultatē anhelit⁹ ita ꝙ timerem⁹ de suffocatione. aliter nō videt̄ ꝯpetere. ⁊ essꝫ minus malū ꝙ fieret de venis paruis: q̄ de venis magnis. vel ꝙ fieret ventosatio cū scarificatiōe īter scapulas aut in tibijs. a principio aūt meli⁹ est ⁊ directi⁹ pōt ꝯpetere floīa: qm̄ mā est in venis. fiat igit̄ vt oꝫ ⁊ sicut opꝫ. ⁊ tm̄ video cōiter oꝑantes errare. qm̄ indifferēter faciūt ⁊ multas valde vigilem⁹ igit̄. ¶ Secūdo opꝫ cōsiderare ð farmacijs ⁊ de digestione materie ī principio cū est curabilis: q̄ de ꝯfirmata nō debem⁹ nos intromittere quātū ad curā nisi ad ꝓlongandū vitā. ⁊ ꝙ ꝑdicat̄ si medic⁹ fortiter fuerit rogat⁹. ¶ In primis digeratur mā ꝑ hunc moduꝫ. ℞. succi borꝝ. succi fumi terre. succi scabiose. succi lapacij acuti. aā. ʒ. iij. florꝝ borꝝ. florꝝ viol'. foliorū sene. epichimi cuscute. polipodij. aneti. liquir̄. mundꝫ. aā. ʒ. i. mell'ro. et panis zucc. aā. q̄rt. iij. fiat sirup⁹ clarificat⁹. ¶ Si autē hu. ca. dn̄ent̄ addant̄ silr̄ endꝫ. scariol'. lactu. ⁊ acetū. ¶ Si autē materie frē dominētur addantur ista origanū. s. ⁊ calamentū. antos. sticados. anisuꝫ ⁊ mātrū. ¶ Et si fuerit mulier cū retētione mēstruorū: addat̄ arthemisia et samua. et s̄ꝫ aliorū ꝑticulariū oportet aliquid addere vel diminuere: qm̄ si pauꝑ fuerit et materia sit ca. digerat̄ cū oxizaccā. et sirupo ð fumo terre. et si cā est frigida cū oxill'. diur̄. ⁊ squill'. ⁊ sirupo de fumo terre. ¶ Si autē fuerit delicat⁹ ⁊ diues digerat̄ cum his el'uarijs. ℞. diābre. diacameon. diarodō iulij. diamargariton. ¶ Si aūt fuerit pauꝑ cū diaritos. ⁊ dianison. ¶ Et si cā esset ca. addant̄ zuccarꝫ ro. ⁊ triasandal. ¶ Materia digesta tertio loco oꝫ deuenire ad medicinas. medicine fortes eleborice nō dētur nisi in medio veris semel. ⁊ in medio autūni semel. faciles aūt multis dent̄ et multis vicib⁹. imo forte cotidie vsq̄ ad bonā vnā ascellā vel duas: vl' parꝫ plus iuxta cōneniētiā particulariū. ℞. floruꝫ borꝝ, florꝝ viol', foliorū sene, epichi, poli

pod.anet.vuaꝝ passa. mund. abarill.liquir.mund.añ.ʒ.1.fiat decoctio cuȝ sero caprino.ꝛ in decoctiõe tẽperet̃ cortices mirabl.indoꝝ bellicoꝝ.ꝛ emblicoꝝ bene gũmosoꝛuȝ.añ.ʒ.5. fricẽtur lento igni ꝛ colentur ꝛ dec̃ vsq̃ ad mediã librã in aurora. ¶ Ista decoctio est multũ vtilis. ꝛ iõ diligenter reseruetur. ¶ Si aũt in mã dñaretur hu.calidus addant̃ mirabl.cit̃. vel diagridiũ cũ mastice bulliti in sacculo. ¶ Et si materia esset flegmatica addantur mirabul.chebul.vel turbith cũ esula ʒʒi. et mastice bullitis in sacculo ꝛ in decoctione. ¶ Medicine ãt fortes sunt yeraruffe. yeralegod.teodoricõ.empiston. acuatis cũ pulpa coll.in puissima quantitate. ¶ Et si dñatur co.addat̃ eltm̃ de succo ro.ꝛ similiter si fuerit materia ca. dec̃ talis.℞. el'uarij de succo ro.oxilaxati. yeraruffe. añ.ʒ.iij.interioꝛuȝ coloquint. bdellij.añ. ℈.5.fiãt pill'e. ¶ Si autẽ fuerit flegmatica ℞.yerap.ʒ.5.yeraruffẽ.ʒ.iij.esule.mastic. añ.℈.1.fiãt pill'e. ¶ Si aũt melia dñetur. ℞.diasene.diabornm.yeraruffi. añ.ʒ.iij. pulpe coll.bdelij.añ.℈.5. fiãt pill'e. ¶ Iste tamen doses variabũtur iuxta cõuenientiam particulariuȝ.qꝛ aliqui sunt fortes. aliqui debiles.aliqui morantur in climate ca.aliqui in fro. ¶ Industrie igitur medici derelĩquo quia periculose sunt omnes medicine ell'ice. ꝛ oẽs coloquĩtide. quia inter fortes iste sole conueniunt. vt igit̃ his piculum euenire nõ possit: eatis ad hortũ vbi sit multitudo rafani.fenicl'i.petrosil.ꝛ extrahant̃ radices sȝ nõ omnino ꝛ pforentur cum subula: ꝛ lardentur cuȝ ell'o nigro.cooperiãtur sicut decet: ꝛ stẽt ad minus sub terra.xl.dieb⁹: ꝛ postea cũ vti voluerimus remoueant̃ oẽs lardões ꝛ de residuo fiat oxill.ꝛ erit mirabile digestiuũ ꝛ euacuatiuũ. ¶ Vel euacuet̃ sic p totum annuȝ ꝛ forte sufficienter.℞. pul. epichi.ꝛ quolibet mane sumatur coclear vnũ cum sero caprino.ꝛ est tãte virtutis q̃ null⁹ paratus ad leprã incurret leprã si isto medicamĩe assuescat. ¶ De modo ãt laxatiuo tractabim⁹ cũ de serpẽtib⁹ loq̃mur. ¶ De laxatiuis aũt sufficiẽter dictum quãtum est de presenti. ¶ Quarto loq̃mur de capipurgijs ꝛ cauterijs. ¶ Corpore igitur mundificato purget̃ caput sic.℞. celidonie.tapsie.nasturcij.agni casti. pullegium.origanum.añ.℈.5.macropipis.nucis mus.añ.ʒ.iij.cõquassant̃ ꝛ bulliant in vino al.ꝛ addãtur olei sisami.ʒ.ij.ꝛ bulliant simul ꝛ colent̃: ꝛ tunc intingat̃ lana aut bõbax aut stuphe canapine ꝛ similia ꝛ patiens sit resupinus: ꝛ cõprimatur in naribus vna gutta vel due.ꝛ h̃ fiat d̃ mane ante cibũ.ꝛ h̃ faciet eũ sternutare aut mingere: ꝛ purgabit̃ cerebri supfluitas ꝛ aquositas ꝛ similia. ¶ Vel iniciatur succ⁹ maiorane.vl' succ⁹ mediani corticis sambuci.vel fiat sternutatoriũ cum pul.castorei vel pipis ꝛ ell'i.vel fiat masticatoriuȝ ℞.euforbij.sinapis.añ.ʒ.1.misceant̃ cum oxill.squill.ꝛ modico sere: ꝛ fiat cerotum ꝛ inter dẽtes suauiter cõquassentur ps h̃ ceroti vsq̃ ad quãtitatẽ fabe. ¶ Purgetur igitur caput aliquo istoꝝ modoꝝ.deinde fiãt cauteria in vtrisq̃ tibijs subt⁹ genu in concauitate q̃ est supra masculum.eodem modo fiant in brachij ꝛ fiãt fetones in colo: ꝛ ventose inter spatulas cum scarificatione.ꝛ fiãt cauteria in capite ĩ quatuor partibus supra cõmissuras. si patiens possit tolerare.ꝛ teneãtur ista adminus dieb⁹.xl.aperta. ¶ Quinto veniamus ad balnea: patiens stuphet̃ ꝛ in stupha sint ista.fumus terre.scabiosa. lapacium acutũ.antos.flores sticados.camomilla. mellilotum. ꝛ sint ista inabundãtia. ꝛ radatur caput ꝛ supercilia: ꝛ abluatur tot⁹ cum ista decoctione.℞. piret. staphie.euforbij.macropipis. nucis mus. sulphure viui.aurip.rubei.sinap.aloe. pulucrizentur ꝛ bulliant in aceto multo.ꝛ postea cũ panno aspero intincto fortiter fricetur a capite vsq̃ ad pedes ante ꝛ retro ꝛ postea lauetur cũ aqua dulci calida: ꝛ postea detur sibi tyriace.ʒ.1. cum vino decoctionis fumi terre. ¶ Modus autem omniũ istorum sit talis: demane cuȝ surrexerit exercitetur temperate: ꝛ conetur expellere: omnes corporis superfluitates: ꝛ postea intret stupham ꝛ ibidem fricetur per totum corpus: ꝛ postea abluatur vt dictum est.ꝛ h̃ fiat multis diebus ꝛ mensibus continue vel interpolate: sicut patiens poterit tolerare. et in exitu a balneo postquam omnia predicta facta fuerint ante exhibitionem tyriace inun-

gatur isto oleo: vt humiditates corporis cōseruētur. bulliāt galle. ⁊ mirabolani. ⁊ oliū sisaminū in aceto: ⁊ totū corpus inungat. post hec oīa fiat iterū stupha cum predictis herbis ⁊ inungat tot⁹ cū tyriaca. post h̾ oīa inungat cū ista aqua. ℞. radic. lilij. yari. dragūtee: ⁊ cōquassant ⁊ distillētur ꝑ alābicū ⁊ addat aqua de floribus fabarū: ⁊ aqua ro. vltramarina optima ⁊ parū gariofil. ⁊ nucis mus. ⁊ cū ista aqua inungat cotidie facies ⁊ caput ⁊ totū corpus. ista eniꝫ sunt q̄ decorāt ⁊ palliant. ¶ Idē facit sanguis leporis calidus: si facies ⁊ totū corpus liniant. ¶ Sexto loco veniam⁹ ad serpētes de locis siccissimis cū dorso nigro. ⁊ ligētur versus caput ⁊ caudā: ⁊ cū nigris minutis flagellentur: ⁊ subito duo viri abscindāt caput ⁊ caudā: vn⁹ caput alter caudaꝫ: ⁊ ambo vno instanti: ⁊ ꝑmittatur volutari ꝑ terrā: ⁊ quāto plus mouebit ⁊ pl⁹ exibit de sanguine: tanto meli⁹. tūc excoriet ⁊ abluatur cū aqua salsa calida: ⁊ postea cum vino puro. ⁊ istis serpentib⁹ vtat oībus modis q̇bus poterim⁹ cōsiderare. qꝛ breuiter loquēdo in leprosis post corporis mūdificationē aliā viaꝫ nō habem⁹. ¶ De coquātur igitur in aqua vsq₃ ad ossiū separationē cū semine fenicl'i ⁊ aneti. ⁊ pane bis cocto. ⁊ modico sale. ⁊ postea sorbeat brodiū ⁊ comedat carnes sicut preparatas. vel terātur cū ala galline ⁊ modico ꝫꝫi. ⁊ d̾ pāe zucc̄: ⁊ fiat cōestio alba. vel aliter ꝙ carnes sic parate cum pul. ꝫꝫi. ⁊ coriādri. ⁊ croco. ponantur in artocreata. vl' aliter ꝙ carnes ꝑate terant fortiter. ⁊ cū pul. ꝫꝫi. ⁊ in nucis mus. ⁊ pane de zucc̄. fiat el'tm. vel aliter serpētes viui ponātur in vino optimo cū epichio. ⁊ sene. ⁊ polipod. ⁊ aniso ⁊ sūitatib⁹ fenicl'i ⁊ aneti. ⁊ nō potest nisi vinū cū tēperata quantitate aque. ¶ Uel ista oīa tꝑe vindemiarū ponātur in musto: ⁊ vas quasi nō sit plenū. ⁊ cū vinū fuerit clarū ponat in alio vase ⁊ ibi ꝯsernet. ¶ Istud vinū laxat cotidie bis vel ter: ⁊ est cib⁹ ⁊ pot⁹ ⁊ medicina. ¶ Abluatur tot⁹ cū aqua decoctionis serpētum. ⁊ qn̄ videm⁹ post multum vsuꝫ serpētum ip̄m squamari ⁊ pati scotomiā ⁊ sincopiꝫ ⁊ tumorē in toto corpe optimū signū est: qm̄ serpētes valēt quocūq₃ modo. ⁊ aliter nullus curat nec preseruatur. ⁊ iō multum valet tyriaca. ¶ Oia aūt ista debēt fieri corpore mundificat.

¶ Septimo veniam⁹ ad remotionē tuberositatū. m'lti eniꝫ sunt modi eleuādi has eminētias. quidā findūt in cruce. aliqui deuastant cū corrosiuis. alij cauterizant ¶ Sꝫ melior modus eleuādi est iste: ꝙ nodus iste seu tuberositas eleuet cuꝫ vnco ⁊ postea cū rasorio radicitus abscindat. ⁊ ita fiat de oībus si sustinere possit. ⁊ tot⁹ sanguis qui fluit colligat: ⁊ cuꝫ litargiro bene puluerizato fortiter commisceat ⁊ tota facies seu locus emplestret: ⁊ stet ita trib⁹ dieb⁹. ⁊ postea abluat cū aqua furfuris. ⁊ ita fiat de oībus eminētijs. postea īungat cū isto vnguēto. ℞. vgini citrini lib. ʒ. vnguēti fusci ad scabiē. litargiri. an̄. ʒ. ij. misceantur ⁊ tota facies aut loca oīa inungant ⁊ stet ita die ac nocte: ⁊ cū comedere voluerit abluat cū aqua resolutionis furfuris. ¶ Si autē fuerit delicat⁹ suffumiget pri⁹ facies cū aqua decoctionis malue. bismalue. lapacij. fumi terre. deinde inungat locus cū lardone ⁊ postea abscindat. ¶ Si autē timet incisionem corrodat locus ⁊ cauterizet cū puluere tartari. ⁊ viride heris. sal' armōiaci. ⁊ calc's viue. puluerizētur ⁊ misceant cū aceto: ⁊ ponat in capsia de ere: ⁊ supponat loco quē volum⁹ corrodere ⁊ cauterizare: ne loca vicina corrūpant. ¶ Octauo veniamus ad nariū opilationē: fiat tēta ⁊ itingat in vnguēto citrino: ⁊ asꝑgatur puluet litargiri. aristol' ro. ⁊ tartari. ¶ Aut fiat stuelus de aurea alexādrina: ⁊ abluātur nares cotidie cū vino tepido trahendo ꝑ nares. ¶ Nono cōsideranduꝫ de regeneratione pilorū in supcilijs scarificentur supcilia ⁊ sanguissuge apponātur. et deinde cū isto oleo īungat. ℞. capill' ve. recentiū. ⁊ laudāi ptes equales. ⁊ bulliāt in oleo laurino ⁊ supcilia inungant. vel fiat tale vnguētuꝫ. ℞. talpā cōbustā. cortices auellanarū. nucū. castanearū. ⁊ cuꝫ hoc apes ⁊ muscas. ⁊ oīa ꝯburant. ⁊ tūc ℞. capill' ve. re. spicanar. laudani. bulliāt oīa in oleo laurino: ⁊ addatur cera ⁊ fiat vnguētū. ⁊ post scarificationē supcilia inungant. ¶ Decimo aduertendū ad illū q̇ iacuit cū muliere cū qua iacuit leprosus.

Item ut facias [illegible] cum oleo [illegible] ... Item [illegible] ... cum modica aqua ad [illegible] melius quod cito fiat et addatur [illegible] pulvis [illegible] 26

sentit enim puncturas inter corium et carnem et modo calefactiones in toto: et postea frigus: et in sompnietates statim flobotometur et de multis partibus et multis vicibus et tunc fiant omnia que dicta sunt supius. s. digeratur materia et postea euacuetur et postea stuphetur et postea fiant cauteria. et regatur sicut supius dictum est per totum. ¶ Undecimo tractemus de dieta. ¶ In primis vitet coitum siue fuerit temperatus siue distemperatus: et quecumque fuerit causa lepre. quia nulla via appetit coitus leprosis. vitet etiam omnes res nimis calidas: sicut sunt cepe et allea et porri. et piper. et vinum forte. vitet etiam omnes res frigidas melicas: sicut sunt legumina omnia preterquam brodium cicerum. et vitet carnes leporinas et siluestres. et omnia sale idurata. et vitet omnia putrefactibilia: sicut sunt lac. et pisces et carnes porcine. ¶ De lacte tamen adhuc dicemus. vitet iram sollicitudinem. nimium calorem. nimium laborem. et nimium frigus. et vitet aerem pestilentialem: et loca sordida. et breuiter vitet omnia que corpus extenuant: et humores adurunt: et corpus infrigidant et desiccant. ¶ Item vitet omnes fructus: et omnia frixa. et assa et cocta in pasta. ¶ Aer sit mundus clarus longe a lacubus et a superfluitatibus. et sit semper contrarius cause morbi. ¶ In leonina et allopicia eligatur aer frigidus. in tyria et elephantia eligatur aer vergens ad caliditatem. ¶ Panis sit ex duabus partibus tritici mundi nati in terra alta leui non fimata. et ex tertia ordei mundi. et sit de vna die ad alteram. ¶ Vinum sit clarum mundum odoriferum citrinum. ¶ Aqua sit munda fontanea clara aliena ab omni sapore. et currat versus oriens. ¶ Carnes sint vt plurimum et quantum erit possibile volatilia tam domestica quam siluestria vsualia preterquam illa que degunt in lacubus et aquis: et de quadrupedalibus domesticis vtatur edinis motoninis. vitulis lactantibus. extremitates porcorum incolentium montana: sed raro. de siluestris vtatur cuniculo iuuene et tenero fere vsque ad sex menses sue natiuitatis quadam coniectura proxima veritati. et de capriolinis eadem regula. et de ceruinis eadem regula. omnes alias carnes vitet. ¶ De leguminibus vitet omnia preterquam brodium cicerum. ¶ Et de oleribus vtatur borragine. spinargijs. feniculo nouello. petrosillo. sparago. orco. bletis aliquando cum lactuca. et herbis frigidis in causa calida. serpillo: et calidis in causis frigidis. ¶ De ouis potest vti ouis gallinarum sorbilibus. ¶ Sed de piscibus si contingat ipsum vti: vtatur piscibus squamosis de aquis mundis currentibus longe a lacubus et superfluitatibus. de caseo nihil. ¶ De lacte possit vti aliquando quando anhelitus est difficillis valde. et supposito quod non corrumpatur in stomaco. et quod esset contentus illo cibo si esset possibile: vtatur exercitio temperato ante cibum: et in aere temperato: et a multis manibus fricetur. ¶ De balneo et accidentibus anime et alijs cum similibus dictum est superius.

Clarificatio.

Ista materia est ita sordida quod magna clarificatione indiget. et ideo si aliqualiter prolongemus: nullus debet habere pro malo. ¶ In primis occurrit mihi dubium propterea quod vidi in quodam viro: vtrum esset possibile quod aliquis esset perfecte leprosus: nullo signo lepre in facie apparente. et videtur quod sic: quia possibile est quod membra faciei sint fortia et extrema debilia. et cum vincit materia ad faciem quod mittatur ad extrema. et ita apparebunt signa in extremis et in facie nihil. et ideo videmus in signis mortiferis quod apparebunt in extremis: et in facie nihil. et videmus vnam partem spasmari et aliam non. et videmus digestiuam corrumpi in vna parte et aliam non. ¶ Possibile igitur est quod extrema sint leprosa et totum corpus: et tamen in facie nihil apparebit. ¶ Et ecce quod accidit. fuit quidam qui omnes digitos pedum et manuum habuit ita corruptos in forma et figura et solutione continuitatis. quod de tribus non apparebat nisi vna: nec erant ibi vngues. et erat ibi vltimum enormitatis et feditatis. et tamen cum tanta enormitate nihil in facie penitus apparebat. ¶ Videtur igitur ex hoc exemplo quod aliquis sit leprosus confirmatus postquam cadunt et deformantur pedes et manus omnino nullo signo lepre in facie penitus apparente. ¶ Oppositum videtur sentire Gal. et Auic. alij etiam omnes qui ponunt signa lepre incipiunt a signis repertis in facie. quare videtur quod non sit possibile aliquem esse leprosum nullo signo in facie penitus apparente. ¶ De ista questione ego nescio deus scit: sed tamen quod occurrit mihi sine preiudicio dicam hic. ¶ Dico igitur quod non est possibile aliquem

Item [illegible] ... distillatione ... camfore ... [illegible] ... leprosos ... Item [illegible] ... camfore ... [illegible] ... et gratia dei videbis mirabilia A. p.

esse pfectuz leprosum nisi signa lepre notabiliter ⁊ manifeste appareāt i facie. forte bene est possibile ꝙ in facie cōparando signa lepre erūt ōbilia: ⁊ in aliis erūt multū manifesta. sed ꝙ penitus nullū signū appareat in facie non videtur possibile. ⁊ rō dictoꝝ ē: qm̄ mēbra nobilia iteriora mittūt mām mel'icam ad exteriora: tunc defacili recipit in mēbro raro molli ⁊ tenero cōcauo: qm̄ in cōcauitatibus ꝑꝑ dispositionē receptac'li facili⁹ supflua recipiunt. nūc āt mēbra faciei sūt talia mollia rara multarū cōcauitatū: ⁊ potissime versus oculuz. ⁊ ideo fortissima signa sumuntur ab oculo siue mortis siue vite: siue in morib⁹ ⁊ phisonomia. ¶ Et ꝑpter h̄ dicebat Gal'. in decrisi ꝙ oculus indicat dispositionē oīno in tꝑe sanitatis neduz in tꝑe egritudinis. ¶ Cū igit materia mel'ica corrupta recipit in concauitate nerui obtici trūcat ⁊ corrodit materiaz ex qua generabant capilli supcilioꝝ: ⁊ ita cadūt depilantur igitur in primis supcilia: ⁊ qꝛ mā est grossa terrea nō pōt nā assimilare: ⁊ deinde ingrossat supcilia ⁊ generat nodos ⁊ pustulas circūquaqꝫ. deinde rōne malicici q̄ est in mā corrupta adusta cōtrahit lacertos q̄ mouēt oculum: ⁊ ita spasmus generat: quare oculus rotūdat. ¶ Iam igitur habemus quatuor ⁊ casum capillorum qui sunt in supciliis: ⁊ grossitiez supcilioꝝ: ⁊ nodos ⁊ excrescētias circūquaqꝫ ⁊ rotūditatē oculoꝝ. ¶ Deinde cū mā vadat ad neruū audit⁹ ⁊ timpani exterioris. cōtrahit eū ⁊ debilitat. ⁊ ita apparet in pulpis auriū ꝯtractio ⁊ macies ⁊ frigiditas. deinde cū recipit in caniculis nariū ⁊ pulmone ⁊ canalib⁹ suis: contrahit illa mēbra ⁊ corrūpit formā ⁊ figurā: ⁊ coartat interius. ⁊ qꝛ mā multiplicatur exterius: iō exteri⁹ dilatat nares. ⁊ iō hꝫ aspectū horribilem: sicut illud aīal qd̄ appellatur soron. vox igit puificat ⁊ rauscescit: ⁊ anhelit⁹ angustiat: ⁊ in fine findūtur mēbra ⁊ cadūt. ¶ Signa ergo lepre ⁊ plurimū i plus apparēt in facie ꝑpter dispositionē loci: q̄ i aliis ꝑtib⁹ n̄ inueniūtur: sicut sunt cōcauitates ⁊ receptacula multa raritas subtilitas ⁊ teneritas. ¶ Nō videt igit possibile ꝙ lepra sit cōfirmata ⁊ ꝙ nihil penitus in facie appareat, imo ibi vt in plus ⁊ vt in plurib⁹. ¶ Intelligēdū ēt iuxta hoc sicut dictū ē ꝙ in lepra ē triplex morb⁹. ꝯsimilis. officialis. ⁊ cōis. ⁊ inde cōsimilis est morbus: qꝛ lepra est error assimilatiue i carne. ⁊ inde ꝑ aliqd̄ signū qd̄ debeatur morbo ꝯsimili nō cognoscim⁹ leprā nec iudicam⁹. sed ꝑ ea q̄ debentur officiali: sicut est corruptio forme. ¶ Cū autē videm⁹ formā māifeste corruptā: stati iudicam⁹ leprā eē. ⁊ ē quodā modo simile in hoc qm̄ in apostematib⁹ est triplex morb⁹. cōsimilis. officialis. et cōis. ⁊ tn̄ cōsimilis est morbus ꝑ se. ⁊ tn̄ in exteriorib⁹ nunꝙ dicim⁹ apostema nisi sit ibi tumor. ⁊ tn̄ tumor debet mēbro officiali. ⁊ cū volum⁹ scire nāz apostematū dicim⁹ ꝙ apostema est tumor p̄ter naturā. ¶ Nō igit venim⁹ in cognitionē eius ꝑ cōsimilia: sed ꝑ officialia. ¶ Et ideo Gal. cū ponebat signa lepre in secūdo ō morbo ⁊ accidēti: accipiebat signa sumpta a corruptione forme ⁊ figure. ¶ Littera igit Gal. talis est. ¶ Leprosis autez nasus dominatur. anhelitus grossius efficit. aures subtiliātur: ⁊ fiūt quasi aīal illd̄ qd̄ soron vocatur. ¶ Et dicit Gal. in fine tertie ꝑticule de morbo talia verba. ¶ Itē mala digestio nō generat maciē: sed mutat speciem mēbri: sicut videm⁹ in morphea ⁊ lepra. ¶ Ex quib⁹ verbis cōcluditur ꝙ nullus dꝫ iudicari leprosus nisi manifeste appareat corruptio figure. ¶ Et dico vobis ꝙ totiens repeto de corruptione figure: qm̄ pessime iudicātur vt mihi videt hodie leprosi. qui igit aures hꝫ aduertat si vult. ¶ Et tunc cū arguitur ad primū dico ꝙ bn̄ est possibile ꝙ signa lepre sunt magis detecta aliqn̄ in aliis partib⁹ ꝙ in facie: ꝑpter fortitudinē mēbroꝝ faciei: ⁊ debilitatē aliorū. ⁊ qꝛ hoīes sunt magis soliciti i regimine faciei. ¶ Sꝫ ꝙ nullū signū appareat in facie: nō videt possibile ꝑpt cās dictas. ¶ Ad exēplū dico quātum occurrit mihi ꝙ nō erat lepra; sed erat quedā species arthetice: ⁊ quedaz leprositas ⁊ scabies ⁊ vlcus vnguiū, quare corrūpebat forma ⁊ figura pedū ⁊ manuum. sicut de ista mā tāgem⁹ inferius. capl'o de egritudinib⁹ vnguiū. ¶ Et iō dico vobis ꝙ illuz volui absoluere: ⁊ frequēter interrogaui si aliqd̄ signū apparebit in facie: ⁊ stete

rat būī ſic fere.xx.annis:⁊ adhuc viuit cū
illa fetiditate extremorū ſed nihil appa/
ret in facie. Et ideo cōiectura ꝓxima ve/
ritati cōiecturoꝛ ꝙ non erat lepꝛa. nec vi
detur poſſibile tāto tꝑe ſtetiſſe quin faci/
es fuiſſet coꝛrupta. Et licet fuiſſez alteriꝰ
opinionis:modo cū in iſto opere diligē/
ter laboꝛauerimꝰ ſum alteriꝰ.nec mō ali/
quē lepꝛoſuz iudicarē.deꝰ tñ ſcit veritatē
ego neſcio. Scōa dubitatio ꝙ̄ occurrit ħ
eſt vtrū lepꝛa ſit moꝛbꝰ totiꝰ:⁊ eſt mirabi
le ſi eſt moꝛbꝰ totius ꝓpter tria.pꝛimo ꝓ
pter mām melīcam aduſtā ⁊ coꝛruptā ⁊
nature odioſaz.⁊ cū rōne male cōplexio
nis frē ⁊ ſicce cōtraria in vltimo vite pꝛī
cipijs.⁊ cū hoc ratione coꝛruptionis ar/
monie cōſimiliū ⁊ officialiū ⁊ vtroꝛūqꝫ.ꝙ̄
oīa cōtingunt in lepꝛa. Quo modo igiť
tante coꝛruptiones ⁊ ita intenſe poſſunt
eſſe in toto coꝛꝑe vita manēte: nō videť
rationabile. Oppoſitū tñ videť ſentire
Auič.qui dicit ꝙ ē cancer totiꝰ:quare ⁊č.
Dicendū ꝙ lepꝛa pōt eſſe vel dici moꝛbꝰ
totiꝰ ⁊ moꝛbꝰ partis ſuo modo loquēdi
Intelligendū tñ ꝙ ſi lepꝛā intelligamus
malā cōplexionē frām ⁊ ſic.in carne coꝛ/
rūpentē aſſimilatiuā virtutē:⁊ tunc lepꝛa
pōt dici moꝛbus. Si autē intelligamꝰ ꝑ
lepꝛā illud qꝺ ſequiť hāc malā cōplexio/
nez:ſic eſt accidēs.⁊ ita diuerſis reſpecti
bus pōt dici moꝛbꝰ accidēs. Et ita poſ/
ſumꝰ dicere de ſpaſmo ⁊ quibuſdā alijs.
appelleť igiť moꝛbꝰ vel accidēs nō curo
Intelligendū etiā ꝙ cuilibet actioni ſu/
ꝑueniūt tria accñtia quoꝝ cā eſt moꝛbꝰ.
Aſſimilare igiť nutrimētū ē ꝗdā actio ħ
igiť actio qñqꝫ auferť: qñqꝫ minoꝛať.ali/
qñ coꝛrūpitur. Quādo igiť actio aſſimi/
lādi nutrimentū in carnē coꝛrūpiť. tūc ē
lepꝛa.caro eiꝫ recipit mām melīcam fri/
gidā ⁊ ſiccā.⁊ tūc nō pōt ſibi aſſimilare
nutrimētū ⁊ cōuertere in carnē rubeā ca
lidā ⁊ hu.ſed generat frām flegmaticam
grauuloſam ſeꝑatam:que non erat vera
caro.⁊ ſic gñať ita hoꝛribilis īfirmitas ſi
cut ē lepꝛa.ſicut tangit Gal.vi.ꝺ moꝛbo
Lepꝛa igitur eſt erroꝛ aſſimilatiue in car/
ne.iſta igitur paſſio pōt dici totius:quia
materia mittiť ad totū ꝭm Auič.pōt eti/
am dici totiꝰ ꝓ tāto qꝛ manifeſtať ī ꝑtibꝰ
integralibus ꝯſtituētibꝰ ſuū totū:ſicut ſť

mēbꝛa ꝯſimilia ⁊ officialia:⁊ debita vni/
tas vtroꝛūqꝫ.cū lepꝛa ſit moꝛbꝰ ꝯſimilis
ꝑ ſe officialis ⁊ cōis ſecūdario. Quia igi
tur iſta cōſtituūt totū ⁊ lepꝛa aut eſt aut
māifeſtať in iſtis:ideo diciť totiꝰ. Tertio
pōt dici totiꝰ:qm̄ incipit ab interioꝛibus
⁊ poſtea manifeſtať in exterioꝛibꝰ:⁊ poſt
ea reuertitur ad interioꝛa:⁊ tūc eſt moꝛs
qꝛ igiť occupat exterioꝛa ⁊ īterioꝛa : ideo
dicitur moꝛbꝰ totiꝰ. Quarto pōt dici to/
tius:qꝛ oēs virtutes coꝛrūpit.de aīali pꝫ
qꝛ falſaz habēt ymaginationē.⁊ ſomnia
terribilia:⁊ inſenſibilitatē extremoꝛū.de
vitali patet in voce ⁊ difficultate anheli/
tus.de naturali patet ī fedo coloꝛe: ⁊ ter
ribili aſpectu ⁊ vniuerſali defedatiōe mē
bꝛoꝛū. Quinto dicitur totiꝰ:qꝛ finaliter
totū coꝛrūpit.his igiť modis ⁊ quibuſdā
alijs diciť moꝛbꝰ totiꝰ.pōt etiā dici moꝛ
bus partis ſuo modo loquendi.cū enim
membꝛa nō ſunt equaliter foꝛtia:ſed ꝭm
plus ⁊ minus:tunc quedā mēbꝛa recipi/
unt materiam ⁊ quedam nō. Et ideo in
quibuſdam manifeſtať. pꝛimo in naribꝰ
⁊ ī ocl'o ñ ⁊ ī ꝗbuſdā ī oculo ⁊ in naribꝰ
non ⁊ in quibuſdam in muſculis ⁊ in ſu/
percilijs non.quia quedam partes reci/
piunt ⁊ quedam nō. Ideo pōt dici par/
tis:quoniam nō eſt intelligendum ꝙ hic
virtus aſſimilatiua coꝛrumpatur in coꝛ/
de ⁊ epate ⁊ mēbꝛis pꝛincipalibus : nec
in mēbꝛis ſolidis nec in radicalibꝰ: ſicut
ſunt nerui arterie ⁊ oſſa.quoniā antequā
poſſent pati tantam coꝛruptionem:cen/
ties pꝛius aduenirет moꝛs: pꝛotanto qꝛ
nobilioꝛa ſunt ⁊ mittunt ſuperfluitates
ad debilia.⁊ ꝓtanto dicitur incipere ab
interioꝛibus:quia virtus membꝛoꝛuꝫ in
terioꝛum mittit materiā ad exterioꝛa.ꝓ/
pterea vene arterie nerui ⁊ oſſa pꝛopter
ſoliditatem eoꝛum materiam groſſaz nō
ſunt apta ſuſcipere. Preterea cum iſta
membꝛa ſint naturaliter frigida ⁊ ſicca :
non poſſunt pati tantum lapſum pꝛopť
elongacitatem eoꝛum a temperamento.
vnde longe veniret moꝛs. Caro igitur
quia fluit et refluit : ⁊ eſt membꝛum cali/
dum et humidum poteſt recipere mul/
tas alteratiōes ⁊ coꝛruptiōes ⁊ trāſmu/
tatiōes vita manente.vidēs igř lepꝛa ꝙ
nullū mēbꝝ coꝛꝑis valebat ipaꝫ ſuſcipe

nisi solū caro: ideo recheuit ⁊ habitauit in
ea. ¶ Est igitur lepra morb⁹ carnis ⁊ non
cordis nec ossis: ⁊ ita de alijs. ideo dicit̃
morbus partis. ¶ Questiones igit̃ soluū-
tur hinc inde diuersis vijs. ¶ Tertia dubi-
tatio que occurrit nūc est. s. vtrū in lepra
mala cõplexio sit equalis vel diuersa. et
videtur ꝙ sit equalis cõplexio enim mē-
bri naturalis videt̃ victa ⁊ facta similis
trāsmutāti. ⁊ nō põt resistere notabiliter
nec sensibiliter alteranti. imo mēbrū vi-
detur informatū mala cõplexione supue
niente ita ꝙ naturalis totaliter est victa
ꝙ quātum ad nostrū iudiciū ampli⁹ resi-
stere non põt. ¶ Est igit̃ equalis: ⁊ signa q̄
declarant hec sunt ista. ¶ Primum est ꝙ le
pra cõfirmata ampli⁹ curari nō põt. 2m
est corruptio forme ⁊ figure. tertium ē ꝙ
alia caro in specie videt̃ cū generatur. et
q̄r flegmatica ⁊ q̄r grauulosa sep̄ata. q̄rtū
ē mēbroꝝ insensibilitas. ¶ Ista eniȝ ⁊ simi
lia declarant malā cõplexionē equalem.
¶ Cõtrariū videt̃ sapere Gal. versus prin
cipiū libri sui de mala ꝯplexione diuersa
dicens sic: ꝙ quedā est mala cõplexio di
uersa in toto: sicut ē ĩ ydropisi carnosa. ⁊
quedam in parte sicut in lepra ⁊ cancre-
na. ¶ Et ita dicit duo: ⁊ ꝙ lepra sit morb⁹
partis: ⁊ ꝙ sit ibi mala cõplexio diuersa
Littera tñ Gal. est: lepra quoq; hui⁹ ge-
neris est ⁊c. ¶ Dico quātum est de presenti
ꝙ in lepra ē mala cõplexio diuersa: ⁊ nul
lo modo põt esse equalis. ⁊ si aliquo mo
do equaretur statiȝ esset mors. ¶ Unde in
ista materia debem⁹ quatuor ꝯsiderare.
primū. s. cõplexionē naturalem. secundo
malā superuenientē. tertio diuersitatem
⁊ distantiā hui⁹ male a naturali. quarto
terminū huius male cõplexionis supue-
nientis qui terminus eius est equatio ⁊
victoria supra naturaleȝ: sic ꝙ naturalis
facta sit similis trāsmutāti: ⁊ mēbrum sit
informatū hac mala cõplexione supueni
ente. ⁊ tunc dicit̃ mala cõplexio supueni
ens equalis. Et tunc cū queritur si mala
cõplexio in lepra possit eē equata. ¶ Dico
ꝙ nō. duo enim vidētur impedire. ⁊ mali
cia ꝯplexionis q̄ est frigida ⁊ sicca oppo
sita principij vite. ⁊ ꝑnecabilitas materie
melice corrupte aduste ⁊ quasi incinera-
te. ¶ Cū enim vita stet ꝑ ca. ⁊ hu. ⁊ ista ĩ vl-
timo ꝯsũetur. nō videt̃ possibile vita ma-
nente ꝙ ista informent mēbra. prius eiȝ
esset suffocatus ꝓpter anhelitū. aut mē-
bra fuissent dissoluta ꝓpter solutionem
cõtinuitatis. ¶ Est igit̃ in lepra mala com-
plexio diuersa ⁊ nunq̄ equalis. ¶ Et cū di-
cebat Gal. lepra quoq; huius generis ē.
¶ Dico ꝙ est hui⁹ generis cū cancro: quia
vtrobiq; ē mala cõplexio diuersa. ⁊ vtro
biq; mala cõplexio cū materia. ⁊ vtrobi-
q; est ꝑ viā deriuationis nō cõgestionis
⁊ vtrobiq; est mā multa adusta corrupta
¶ Omnibus eniȝ istis modis est huius gene
ris. sed in hoc nō est huius generis ꝙ le
pra sit morb⁹ partis sicut cancer: nisi for
te a pricipio. q̄r aliqua ps carnis recipit
corruptionē ĩ lepra: ⁊ nō tota caro. ¶ Nec
est necessariū ad hoc ꝙ sit morbus toti⁹
ꝙ sit in toto: sicut p̄ȝ in ydropisi qui est
morbus toti⁹: ⁊ tñ nō est ĩn osse. ⁊ in pa-
ralisi vniuersali qui nō est nisi in medieta
te corporis. si enĩm esset in toto corpore
esset apostema. ⁊ instātie nō sunt sufficiē
tes. ¶ Ad primā dico ꝙ multe sunt egritu-
dines incurabiles: sicut febris acuta que
interficit in primo ꝑyodo aut infra. ⁊ tñ
mala cõplexio nō est equata. ¶ Ad scd̃am
instantiā dico ꝙ corruptio figure non si-
gnat equationē sed lepre cõplemētum ⁊
ꝑfectionē. sic eniȝ in ethica esset a princi
pio figura corrupta: ⁊ ita essent oculi ro-
tundi. ⁊ ita de alijs. ¶ Et ita in lepra nulla
differētia cõstitutiua discretiua. ¶ Ad terti
um dico ꝙ remanet spēs carnis: licȝ alte
ratio sit magna: cõplexio enim carnis est
ca. ⁊ hu. ⁊ nature ꝯsentanea. ⁊ iō põt al-
terari ⁊ variari ꝑ viā multitudīs ⁊ pauci
tatis. alie aūt ꝯplexiones nō sic: q̄re ⁊c.
¶ Ad vltimū dico ꝙ insensibilitas nō ē ac-
cidens virtutis naturalis: sȝ aīalis ꝑ se:
sicut minoratio mēbri nō est accidēs assi
milatiue ꝑse sȝ magis dissemĩnatiue. ¶ Et
iō macies corporis nō est de differētijs
cõstituentib⁹ lepra. ¶ Preterea leprosus nō
amisit sensuȝ oĩno nisi aliq̄n in extremita
tib⁹. imo sentit se grauatū ⁊ debile. ¶ Sed
mirabile ē ꝙ in ethica vbi ē egritudo cõ
firmata ꝙ habeat sensuȝ exteriorē: ⁊ nō
habeat sensum ꝓprie passionis. cū ꝯriuȝ
accidat in lepra. Nec est mala ꝯplexio di
uersa vbi sensus exteriorū nō est ꝑfect⁹.

imo si tangatur cū acu nō sentiet:τ tñ ali
quo mō habet sensuʒ sue ꝓprie passiōis
Dico ꝙ mala ꝯplexio in ethica ē ca.τ nō
aufert sensuʒ exterioꝝ:cū calor possit pe-
netrare.sed sensum sue passionis aufert.
q: nulla est cōtrarietas nec passio in fria
in lepra aūt frigidū claudit poros τ ipe-
dit aduentū spūs.τ ita impeditur sensus
exterioꝝ τc. Quarto posset aliq̄s dubi
tare si competeret flōia postq̄ apparet
corrupta figura. Dico ꝙ in sentētia ē istō
explanatū:qm̄ qñ figura mirabiliter est
corrupta:tūc materia ē delegata ab inte
riorib⁹ ad exteriora.nūc aūt meli⁹ est ꝙ
materia corrupta sit in exteriorib⁹ q̄ in
interiorib⁹ iuxta mēbra nobilia. quoniā
cito interficeret. Et ideo nō cōpetit flōia
postq̄ figura ē corrupta.vnde directe et
per se nō ꝯpetit flōia:nisi ꝑ accidēs sicut
dictū est:vt si sanguis nimis dñaretur et
esset causa:aut nimia repletio vbi esset ti
mendū de suffocatiōe:aut vbi cauerem⁹
putredinē in venis:τ alia que dicta sunt
super⁹. In sentētia tñ bñ dico vobis ꝙ
turpiter video homies cotidie errare in
flōia leprosoꝝ.multotiēs vidi ꝙ ad nihil
aliud intēdebāt medici nisi ꝙ totum san
guinē traherent.vigilate ergo. Quinto
posset aliq̄s dubitare de balneo aq̄ dul.
vtrum ꝯpetat in lepra. Dico ꝙ si aliquis
auctoꝝ dicat ꝙ nō cōpetit.veꝝ est solum
q: balneū nō mūdificat nisi q̄d ē iuxta cu
tē:τ ꝓpterea ꝯpetit in impetigine τ serpi
gine.sed in lepra materia est magis ꝓfū
data:τ balneū aq̄ dulcis nō sufficeret.in
digem⁹ igitur fortiorib⁹:sicut est stupha
cū herbis τ similib⁹:sicut dictū ē.τ post
ea ꝙ abluat̄ cū aqua dulci.τ per hūc mo
duʒ bñ cōpetit. Sexto intelligendū ꝙ
causa imediata lepre est hūiditas causa-
ta ex hu.mel̄ico retinēs ꝓprietateʒ τ di-
spositōnē humoris:que humiditas siue
humor est ita horribilis ꝙ natura carnis
non pōt ꝑfecte sibi assimilari.τ ideo cor
rumpitur assimilatio τ generatur lepra.
Et lʒ q̄libet alioꝝ humoꝝ possit eē cā le
pre:nullo tñ mō cā imediata possunt eē
q: null⁹ hʒ tātā ꝓrietatē ad nām hūanā
sicut mel̄ia.q̄re oʒ ꝙ adurātur τ i mel̄iaʒ
trāsmutētur.τ illa mel̄ia trāsit vlteri⁹ in
hūiditateʒ:lʒ nō ꝑfecte digestā nec deal-

batā nec mūdatā.sʒ ē hūiditas feculēta
terrea horribilis intātū ꝙ nō ē in ptāte
nature ꝙ illā i mēbris ꝑfecte assimiletur:
quare τc. Septimo notādū ꝙ putrefa
ctio materie causātis leprā nō ē putrefa
ctio fluidoꝝ τ liq̄doꝝ sicut i febrib⁹. nec
est putrefactio ex q̄ sanies causatur: nec
virulētia sicut in apostematib⁹. Sʒ si a-
liq̄s dicat putrefactionē ibi eē hoc est di
ctu adustionē incinerationeʒ.τ ita mate
ria lepre est putrefacta. Octauo aduertē
dum ꝙ error secūde digestiue i epate po
test eē cā lepre remota:sʒ error virtutis i
mutatiue in carne est cā imediata. No-
no intelligēdū ꝙ cū mā lepre sit humor
mel̄ic⁹ in naturalis adust⁹ τ incinerat⁹
iō diuersa inducit sinthōata.q: altera ꝑs
vadit ad vias vrinales:τ iō apparēt ibi
arenule.altera aūt pars vadit ad muscu
los τ cōsumit eos.τ potissime illū qui est
inter pollicē τ indicē rōne subtilitatis.τ
altera vadit ad pulmonē τ cannā τ lacer
tos viaꝝ anhelit⁹ τ oculoꝝ.τ iō spasmat
τ cōtrahit τ immutat oēs illas ꝑtes: vt
dictū est super⁹.τ cū vapor ille multipli
cat se ad supcilia τ nares τ faciē: ingros-
sat τ inflat illas ꝑtes.τ ita ꝑ diuersa sup
plicia corrūpit corp⁹ hūanu. Decimo
notādū ꝙ materia lepre lʒ non sit in mē
bris pricipalib⁹ causata.tñ ē tāte ꝑneca
bilitatis ꝙ in matrice corrigi nō pōt. et
iō ē morb⁹ hereditari⁹:τ podagra sil̄iter
Et tñ si hēns epar calefactū generet:nō
dimittet hereditatē gñato:lʒ sit i mēbro
principali.τ alia nō:qm̄ materia ē magis
corrigibilis.igit̄ materia incorrigibilis τ
irrectificabilis generat morbū heredita
rium.τ interficit se τ vicinū suū: sicut ista
febris acuta.ptisis.pedicō.scabies.sacer
ignis.antrax.lup.lepra.nobis cōtagia ꝑ
stant. Undecimo occurrit nobis mira-
bile:quō est ħ possibile ꝙ leprosus gene
ret.τ si generet quō masculū: cū sperma
sit corruptū τ distēperatū in substātia et
cōplexiōe:τ talia ipediāt gñationē τ po
tissimeślioꝝ. Dico ꝙ lʒ ista impediāt:pl⁹
tñ impedit̄ gñatio ꝑꝑ peccatū cōplexio-
nis q̄ substātie spermatis. Et iō lʒ sper-
ma leprosi sit corruptū in substātia cor-
ruptiōe ireuocabili:corruptio seu altera
tio ꝯplexiōis aliq̄mō alterabil̄ ē,qm̄ pos

ficbile ē ꝙ leprosus sit boni regimis ꝛ tpſ
temperatū:ꝛ ita corrigit lapsus cōplexi
onis:ꝛ qꝺ inuenit in matrice etiā rectifi-
cat.ꝛ ita poterit gn̄are ꝛ filios.ꝛ vt vide
mꝰ negare n̄ possumꝰ:qꝛ igit lapsus ꝯple
xionis aliquo mō corrigibil' ē:ꝛ ille plꝰ
facit.ideo ꝛc. Uel possem dicere ꝙ q̄cun
qꝫ leprosus nō generat:sed ille vbi non
dum vehemēs corruptio facta ē.ꝛ iste hꝫ
mēbra interiora sana:lꝫ exteriora sint in
fecta.ꝛ qꝛ sperma decidit a mēbris pricī-
palibꝰ:iō pōt generare ꝛ masculū. sed sa
num simplicit nō:qꝛ semē infectū ē:lꝫ nō
corruptū.ꝛ iō generat sibi simile: sic po-
dagricꝰ.dato eiñ ꝙ materia nō decidere
tur nec a pede nec a carne. Duodecimo
ꝛ vltimo notādū ħ ꝙ nulla via nullo mō
cōpetit coytus in lepra:nisi in materia sā
guinea ante eiꝰ cōfirmationē.quoniā in
frigidat sicut flōia.ꝛ iō nō cōpetit flōia ī
ꝯfirmata:qꝛ nimis infrigidaret.ꝛ ipē ma
gis indiget calefaciētibꝰ ꝛ humectātibus
tēperate q̄tuꝫ ē de natura rei. Et si dica
tur etiā cōpetit coitus in mania. Dico ꝙ
in mania nō est causata corruptio nec in-
cineratio sicut in lepra.ꝛ iō ī mania pōt
cōpetere. In lepra aūt materia nō est so
lum corrupta sed etiā venenosa.ꝛ iō cuꝫ
mouet materia venenosa interficit ꝑtes
vicinas. Quia igit cōmouet humores ꝛ
materiā venenosaꝫ ꝑmiscet cū humoribꝰ
ꝛ infrigidat ꝛ desiccat.ꝛ oēs leprosi sunt
frigidi ꝛ sicci in radice quātū ē de natura
egritudinis.ideo lepra coytus nō ꝯpetit
lꝫ sit vulgaris opinio ꝛ erronea ꝙ nō so
lum cōfert sed curat.

Capitulū.xxiiij.de morphea.

Morphea est cutis defedatio maculosa.

Cause. Intelligendū ē ꝙ omia illa que
sunt causa lepre sunt cā morphee. vñ qꝺ
est lepra in carne est morphea in cute.
Aduertēdū igit ꝙ morphea hꝫ cōueniē
tiā cū lepra.qm̄ sicut in lepra errat virtus
assimilatiua;ita in morphea.sed in ħ dif
ferūt qm̄ lepra ē in carne:ꝛ morphea ī cu
te. Morphea etiā hꝫ cōueniētiā cū yete
riacia.qm̄ vtrobiqꝫ ē cutis maculata. Sꝫ
differūt qm̄ morphea ē infectio ī cute ma
culosa partim sic ꝛ partim nō.sꝫ in ycte-
ricia est vl'is vel quasi vl'is cutis defeda
tio. Secūda differētia ē:qm̄ in yctericia
nō errat virtꝰ assimilatiua:ī morphea au
tem errat. Cōcludit igit ꝙ morphea ē er
ror virtutis assimilatiue in cute. Cōsiderā
dum etiā circa istā mām ꝙ auctores cōit
loquēdo nō ponunt nisi duas spēs mor
phee.s.albā ꝛ nigrā.de quo sūme miror
qꝛ postq̄ morphea ꝛ lepra nō differūt ni
si qꝛ hec in carne ꝛ hec in cute:ꝛ spēs le-
pre sunt quatuor. ita ꝛ morphee. Et for-
te nō posuerūt auctores qꝛ nō fuerūt fa
mose:ꝛ raro accidūt.qm̄ si sit de sanguīe
ꝛ sit in facie appellabit gutta rosacea. si
sint in residuo corporis appellabunt ru
bores.ꝛ si infectiōes sint de co.appella-
bitur īpetigo ꝛ ꝑpigo.ꝛ ita iste due spēs
absorpte sūt.sꝫ sciētia medicīe rex ē scīa
ꝛ nō vocū:sicut scribit.iijº.de morbo.et
iō nec de numero nec de noībꝰ curo:duꝫ
tñ res intelligamꝰ. Supponamꝰ igit ꝙ
quatuor sunt spēs morphee.quedā ē de
sanguīe adusto.quedā de col'a adusta. q̄
dā ꝺ flegmate salso ꝛ q̄dā ꝺ mel'ia adusta

Signa. Si color fuerit rubeꝰ fuscꝰ
maculosus:tūc est de sangui
ne.ꝛ si fuerit citrinꝰ ꝛ fuscꝰ macl'osus:tūc
est de co.ꝛ si fuerit albꝰ maculosus.tunc
est de flegmate.ꝛ ista species est famosa.
ꝛ si color fuerit niger maculosus:tūc ē de
mel'ia.ꝛ ista spēs est famosa. De noībus
igit nulla sit ꝯtentio:dū tñ res ītelligamꝰ

Pronostica. Si morphea fuerit
nouella curabilis ē.
si antiqua incurabilis ē: vel cum magna
diffic'tate. Si morphea ocupauerit mo
dicū spaciū curabilis ē:si magnū difficile
est. Si locꝰ morpheatꝰ pungat cū acu in
superficie cutis:ita ꝙ nō ꝑfundet vltra
cutē.si sanguis exierit curabilis est. si'āt
aquositas incurabilis est:aut cū magna
difficultate valde.

Cura. Supponamꝰ bonā dietem ꝛ
bonū regimē sicut ī lepra:ꝛ di
gestionē ꝛ euacuationē iuxta cōueniētiā
humoris peccātis:sicut dictū est in lepra.
Nūc veniamꝰ ad localia remedia. In pri
mis fricet fortit locꝰ cū panno aspero.et
tūc si cutis infectio fuerit ꝺ cā calida nō
curo:sꝫ emplastret morphea vel infectio

cutis: dū tm̄ locꝰ sit rubeꝰ vel citrinꝰ maculosus. tm̄ corꝑe purgato ⁊ mūdificato sicut decet. ⁊ bona dieta supposita. ℞. auripigmētū rubeū ⁊ pulueriҙet fortiter ⁊ cū succo de fumo terre pistet: ⁊ informēt trocisci. desiccent in vmbra: ⁊ cū vti volueris distēperet vnꝰ vel plures cū sirupo de fumo terre: ⁊ fiat ad modū vnguēti: ⁊ locꝰ maculosus inungat. ⁊ incrastinum abluat cū aqua furfuris calida. ⁊ sit regula generalis in quacūqȝ infectiōe rubea aut citrina in quacūqȝ parte corporis fuerit. ꝙ nunꝙ̄ locꝰ maculatꝰ abluat cū aq̄ frigida: sȝ sꝑ cuȝ calida. q: frigida colore rubeo colorat: ⁊ calida discolorat. ¶ Et sit etiā regula ꝙ in oībꝰ infectionibꝰ apponat fumꝰ terre. ¶ Si auteȝ morphea fuerit de cā frigida: corpore mūdificato tūc fricet locꝰ fortiter cū folijs ficꝰ. ⁊ preterea inungat cū oleo de tartaro. ¶ Oleū aūt de tartaro sic fit. tabule tartari calcinent in furno calcinatiōis: ⁊ postea ponantur supra marmore: ⁊ qd̄ distillabit ꝑ filtrum erit oleū clarissimū. ⁊ reseruet in vase vitreo ⁊ locus inungat: ⁊ curat ꝓculdubio ¶ Sȝ iste modꝰ nō ē notus nisi alchimistis q: modꝰ alchimicꝰ in multis ē vtilis ī medicina. sed in alijs ē ita tristabilis ꝙ ī eiꝰ via infinitissimi perierunt. ¶ Vel sic si infectio fuerit de cā ca. inungat locꝰ cum vnguēto citrino acuato cum litargiro. ¶ Et si fuerit de cā frigida addat vnguentū fuscum. vnguētū ad scabiē. ⁊ acuat cum sulphure viuo. ¶ Vel pōt fieri vnguētum ex istis: cuiꝰ materiarialia sunt calx abluta. sulfur canulatū. atramētū. auripigmētuȝ ru. ⁊ cit. sal armoniacū. viride heris. alumē. es vstuȝ. ligargirū. cathimia aurea ⁊ argentea. marchasita. radix aristol. radix cucumeris asinini. radix lilij. ⁊ gentiane. ⁊ dragontee. ⁊ yari. ⁊ sanguis leporis. affodill. cautarides. aloe. mirra. staphisagria. spuma maris. radix vitis albe. ⁊ semen sinapis. ⁊ semē raphani. eruca. flos papaueris ruffi. gumi ruthe agrestis. euforbiū. acetū. enula. squilla. folia ficꝰ. vipera. piper. mel: ⁊ similia. ¶ Accipiant aliq̄ ex istis aut plura: aut oīa ꝑm certas doses iuxta couenietiā ꝑticulariū. ⁊ pulueriҙent ⁊ bulliāt ī oleo: ⁊ locꝰ inungat. ¶ Aut cū tota substātia ⁊ cera ⁊ oleo fiat vnguētū. ¶ Et pn̄t fieri emplra aut pulueres ⁊ mlta ꝯsilia: iuxta arbitriū operātis: ⁊ ēt aq̄. ¶ Et si locꝰ vesicet ⁊ fluat aq̊sitas ⁊ sāguis bonū ē q: materia euacuat. ¶ Si aūt morphea ex his nō curet: tc̄ curet cura lepre ¶ Et ita intelligēdū ē de oī infectiōe: qm̄ ī lepra tractauimꝰ magis ꝑticulariter. hic aūt ⁊ in multis silibꝰ multū breuiter tractamꝰ. ⁊ iō ad cōplemētū recurramꝰ qd̄ ē in caplo de lepra.

¶ Clarificatio. Intelligendū ꝙ in morphea sic̄ dicunt sapiētes nō cōpetit flōia. ⁊ vez ē qm̄ ipi nō ponebāt nisi duas species: ⁊ quelibȝ erat de cā frigida. ¶ Possumꝰ etiā dicet ꝙ in aliqua specie sicut in lepra nō cōpetit flōia: ⁊ potissime postꝙ̄ egritudo ē cōfirmata. q: materia trahere ab exterius ad interiora. ¶ Attamen si nos ponamꝰ morpheam de sanguine seu rubores: tunc in principio cōpetit flōia. ¶ Si etiā ponamꝰ morpheā de co. seu infectiōes ⁊ corpꝰ sit plectoricū: a pricipio pōt ꝯpetere flōia. ¶ Nec videt ꝓcedere rō quā ponit Auic. ⁊ quidā sequaces eiꝰ. qm̄ vbi est sanguis multꝰ malꝰ ⁊ paucꝰ bonꝰ flōia bonū rapit ⁊ malū dimittit. ¶ Tūc ponamꝰ sanguinē putrefieri intra vasa sicut ī sinocho: ⁊ nō est plꝰ de sanguīe malo ꝙ̄ de bono: et tm̄ fit flōia. ¶ Nec valȝ rō q: nā retinet bonū q: indigȝ: ⁊ dimittit abire malū. sic̄ videmꝰ in farmacia cuȝ suꝑfluit: q: vltimo euacuat sanguinē. vn̄ igit pōt cōpetere flōia in morphea a pricipio sanguīe domināte: aut corꝑe plectorico exn̄te. ¶ Secūdo dēmꝰ itelligē ꝙ cā immediata morphee ē error virtutis tertie digestiue: q̄a morbꝰ cutis tm̄ cā ātcedēs pōt eē error aliarum digestiuarum: ⁊ potissime epatis materiam corruptaȝ generantis. quia expulsa ad cutem virtus tertie digestiue assimilare non potest. ⁊ ideo nō erat expulsiua nisi ꝑ accidens eo ꝙ virtus expulsiua interioꝝ fortis mittit ad exteriora. et virtus cutis expulsiua debilis a se expellere non potest. digestiua ergo errat per se. sed expulsiua per accidens. ¶ Tertio notandum ꝙ cuȝ nālia ꝑfecte se habēt: ⁊ nō nālia recte admistrant. tūc hūores q̄tuor sunt obediētes tanꝙ̄ nō peccantes nec quantitatiue nec qualitatiue. sed or-

dine turbato cũ humores peccãt q̃titatiue ꝛ q̃litatiue:tũc sunt inobediẽtes.qua igiť rõne flegma ꝛ melͣia cũ nõ sunt sub naturali dispõne sũt inobediẽtes: ſʒ generãt morpheã.ita san.ꝛ co.cum nõ sunt sub naturali dispõne sunt inobediẽtes ꝛ causant morpheã.sicut eñ causant leprã q̃ est forti⁹. Quarto aduertẽdũ ꝙ ictericia defedat totã cutẽ ꝛ morphea nõ:ſʒ est defedatio maculosa:cuius rõ est.qm̃ i ictericia materia non ẽ ita maliciosa nec ita corrupta.ꝛ ideo oẽs ptes ei⁹ respiciunt ipam equaliter.in morphea ãt ẽ magis corrupta.ꝛ iõ ptes cutis fortiores expellũt ipaʒ a se:ꝛ debiliores recipiunt eã. Quito intelligẽdũ ꝙ morphea quãto plures ptes ocupat tãto difficili⁹ curatur:qm̃ materia maior ꝛ virt⁹ debilior.

Sʒ in ydropisi in qua totũ corp⁹ inflať facilior ẽ curatio a principio:q̃ in illa in qua non totũ inflať.ꝓtanto q: sunt due spẽs ꝛ ex alia materia:sicut ẽ timpanites ꝛ asclites. In morphea aũt eadẽ ẽ materia in parte ꝛ in toto. Sexto aduertẽdũ ꝙ materia morphee adhuc existẽte in venis bñ põt fieri flõia.ſʒ postq̃ notabiliť apparet extra nõ quãtũ ẽ ex hoc.vt dcm̃ ẽ in sentẽtia. Septimo notãdũ ꝙ a pricipio morphee põt dari medicina fortis debilis:ita ꝙ sit fortis in se:ſʒ ꝙ def ipa quãtitate.qm̃ lʒ morb⁹ sit cronic⁹ quãtũ ẽ ex hoc debilis medicĩa dʒ dari vtroq̃ mõ.tñ si egritudo essʒ cõfirmata periculuʒ eẽt.ꝛ iõ pro acuta reputať quo ad fortitudinẽ medicine:ſʒ nõ q̃ ad quãtitatem.iuxta illd̃ ypo. Ad vltimas egritudines vltime curatões sunt potẽtes ꝛc.

Medicina fortis debilis quo intelligatur.

Caplm̃.xxiiij.de scabie.

Scabies ẽ infectio cutis aliqñ squamosa pruriginosa.aliqñ sicca.aliqñ humida.aliqñ saniosa:vt plurimum in extremitatib⁹.aliqñ magnã pteʒ corporis occupans.

Cause. Cause huius passionis sunt humores corrupti in epate generati:qui cõuersi in fumositateʒ ꝛ vaporẽ a virtute regitiua in corporis supficiem expelluntᷣ.vñ si vapor fuerit nimis subtilis euaporat insensibiliť.si aũt non fuerit in tãta subtilitate ꝛ pori fuerint dẽsi:cõuertunť in sudorẽ. Si autem fuerint grossi generať scabies. Si fuerint mediocres generať prurit⁹:ſm maiorẽ ł minorem corruptionẽ generanť infectiões diuerse. Sudor igiť grauatiuus grauis odoris antecedit.ꝛ si corruptio augmẽteť causať prurit⁹.ꝛ si pl⁹ fortificeť generať scabies.ꝛ si plus scabies feda.ꝛ si plus impetigo ꝛ serpigo.vbi ẽ maior adustio et nõ est ibi sanies.ꝛ si plus morphea.dein de lepra. Lentigines igiť ꝛ pãni ꝛ alie infectões multe generanť ex supfluitatib⁹ ad cutẽ delegatis:qñ materia est multa ꝛ virt⁹ expulsiua cutis est debilis:remanẽt iuxta cutẽ ꝛ faciũt diuersa genera infectionuʒ:ſm diuersitatẽ humoris peccãtis.

Scabiei igiť sunt q̃tuor species.ex san.ex co.ex melͣia.ꝛ ex flegmate salso. Aduritur aũt san.quãdo in cibis ꝛ potibus species aromatice in nimia quãtitate apponunť.ꝛ ita ẽ de aliis humorib⁹:sicut ẽ piper ꝛ allia.ꝛ vinũ purũ.ꝛ stare in sole.ꝛ labor fatigatori⁹.ꝛ ita d̃ aliis q̃ adurũt sanguinẽ ꝛ humores.

Signa. Scabies si fuerit ex sanguine tũc locus vergit ad ruborem cũ hũiditate ex pruritu magno ꝛ delectatõe magna i pruritu:lʒ in fine sit dolor. Si auteʒ fuerit de flegmate salso sũt ibi squame ꝛ sanies ꝛ prurit⁹ vehemens ꝛ delectatio in scalpẽdo:sed in fine est vehemẽs dolor. Si aũt fuerit de melͣia:locus tot⁹ in circuitu vergit ad nigredineʒ ꝛ pustule ꝛ scabies sunt sicce cuʒ modica sanie et virulẽtia. Si aũt fuerit de co.locus vergiť ad citrinitatẽ cũ magno pruritu ꝛ siccitate ꝛ scissuris.

Pronostica. Scabies i decrepitis est difficilis curationis aut impossibilis.sufficit enim blãdire:ꝛ ꝙ bonũ regimen inducatur. Scabies feda vlceratio fetida multas ptes corporis occupans corrumpens habet malam radicem:ꝛ approximatur ad malas egritudines:ꝛ est difficilis curatiõis valde.si fuerit parua modicam partem corporis occupans:non angustiosa:nõ somnum auferens:facile curabitur.ꝛ ecõtrario cõtrarie.

Contra morbũ gallicũ. ℞ [illegible]

[illegible]

Cura. Si fuerit ex sanguine fiat flebotomia ⁊ mūdificet̄ corpus cū manna ⁊ cassiafi. ⁊ tamarindis: pcedēte vsu orizaccā: ⁊ sirupo de fumo terre: ⁊ sirupo de borragīb⁹. Si aūt fuerit ẟ co. corp⁹ est plectoricū fiat flōia: deinde vtatur sirupo aceto so. ⁊ viol. ⁊ ẟ fumo tre. ⁊ purget̄ cū marabul. citrinis: ⁊ indis. ⁊ cassiefi. paratis sicut decet. Et si fuerit scabies ⁊ nō curet̄: purget̄ cū electu. de succo ro. ⁊ triffera saracenica: ⁊ yeraruffe. Si aūt fuerit ẟ flegmate ⁊ corp⁹ sit plectoricū ⁊ virt⁹ fortis: fiat flebotomia: deinde vtat̄ oxill. diuretico: orizaccā cōposita: ⁊ sirupo de fumo terre. deinde purget̄ cuz mirabulis chebul. ⁊ indis p hūc moduz ℞. flor bor. flor viol. folior sene. epithi liquir. mund. vuar pas. mūd. abaril. aā. ʒ. ß. agarici. turbith. ʒʒi. aā. ʒ. iij. fiat decoctio cū sero caprino. ⁊ in decoctiōe tēperent̄ cortices mirabul. chebl. indor. aā. ʒ i. fricent̄ lento igne: ⁊ colet̄ ⁊ det̄ in aurora vsq ad lib. ß. Et si forti⁹ purgare volum⁹ purget̄. ℞. aloe: agaric. turbith. aā ʒ. i. ℈. ß. pulpe coll. grana. vi. folior mēte folior absinthij. aā. ℈. ß. ʒʒi. masticis. aneti bdellij. aā. ℈. i. cōficiat̄ cū oxill. scill. ⁊ fiant pille ⁊ dent̄ de sero vacuo stomaco post. vij. dies sue cōfectiōis. Si autez adhuc forti⁹ purgare volum⁹ purgemus sic. ℞. yerap. ʒ. ß. yeraruffi. ʒ. iij. esule masticis. aā. ℈. i. misceant̄ ⁊ fiāt pille. Si āt fuerit mel'ia vtat̄ oxill. diuret. squill. sirupo ẟ fumo terre. aā. lib. ß. misceant̄. Materia digestiua purget̄ cū marabl. indis. bellicis. ⁊ emblicis. ⁊ epithio paratis sicut decet. Et si forti⁹ sit. ℞. diabor. diasene. yeraruffi. aā. ʒ. iij. lap armenici. ix. abluti. aneti. aā. ℈. i. misceant̄ ⁊ fiāt pille. Corpore aūt mundificato fiat stupha: ⁊ si causa fuerit ca. ponant̄ ista in stupha. flor bor. flor viol. flor nenupharis. epithi. camomille. mellíloti. fumi terre. aā. lib. ß. misceant̄ ⁊ exeunti a stupha dent̄ rubee trociscate. ʒ. iij. deinde inungat̄ cū isto vnguēto. ℞. vnguenti citrini lib. ß. litargiri. ʒ. ij. sulphuris. ʒ. iij. misceant̄ cuz sirupo de fumo terre ⁊ inungat̄. Si aūt causa fuerit ca. ponant̄ in stupha ea q̄ dicta sunt: ⁊ plus scabiose: lapacij acuti. aā lib. i. ⁊ exeunti a stupha qualibet vice detur sibi auree alexādrine. ʒ. ß. deinde inūgat̄ cuz isto vnguēto. ℞. vnguenti fusci. vnguēti ad scabiē. aā. lib. ß. calcis extīcte sulphure. litargiri. aā. ʒ. ß. cōficiant̄ cuz sirupo de fumo terre ⁊ misceant̄. Materialia aūt vnguētor valētia ad oēm scabiē fm tamē pl⁹ ⁊ min⁹ sunt ista. succus bor. succ⁹ fumi terre. succ⁹ scabiose. succus lapacij acuti. succ⁹ enule cāpane. succus raphani ⁊ squille. ⁊ sicle. ⁊ radices istarū. ⁊ frondes ⁊ folia ⁊ fuligo: aloe. litargir. catimia. pāfilogos. cerusa. calx lota. sulphur extīctū. vterq ell's. cartar. oleū antiquū assungia antiqua. acetuz. argentū viuuz extinctū. oleū de sinapi. aristol. sal armoniacū. flos heris. ⁊ radix cucumeris asinini. Valet etiā balneū aque marine ⁊ sulfureate ⁊ alumiate siue fuerint naturalia siue artificialia. Accipe igit̄ vnū ex istis aut multa ⁊ misceant̄ cū oleo ro. aut cum oleo nucū: aut cū butiro: aut oleo sisamino: aut cū assungijs: aut aceto ⁊ cera: ⁊ fiat vel oleū vel vnguētū. Si aūt fuerit aliquis nimis debilitat⁹. ℞. succū radicum enulecāpane. assungie porcine recentis. aā. misceant̄ lento igni. Vel istud. ℞. fuliginis olei ro. facti cū oleo nucū. aceti. misceant̄ ⁊ fiat vnguētū cum modica cera. Vel istud qd nō soluz valet in scabie: sz in vlcerib⁹ saniosis fraudulētis fedis. ℞. antimonij. eris vsti. litargiri. climie argēti. marcasite. ceruse. balaustie. aluminis. sarcocolle. corticis thuris. pāphilogos. aā. ʒ. ß. cōficiant̄ cū fece olei antiq ⁊ cera qd sufficit: ⁊ fiat vnguentū. Istud etiā valet in caucrena sicut dictū est superi⁹. In fortib⁹ āt corpe mūdificato. ℞. radicum ell'i albi recētis: cōtundant̄ fortiter ⁊ cuz assungia porcina recenti misceant̄: ⁊ fiat vnguētuz. oēm scabiem antiquam delet ⁊ malum mortuum.

De scabie vlcerosa sicca cū squamis ita q videt̄ mēbr cōtrahi: ⁊ pruritu.

Ista sequētes veniunt in manib⁹: ⁊ iō corpore mūdificato ⁊ bona dieta supposita madefiāt manus cotidie in aqua decoctionis malue: ⁊ bismalue: palee: ordei ⁊ auene. deinde inun

[illegible]

gatur cũ assungia porcina recẽti vel gal-
linacea recẽti: vel fiat vnguẽtuz. ℞. succũ
apij: succũ folioꝝ lilij: succũ papaueris al.
aque rosa. añ. ℥. i. aloe. ℥. iij. olei sisamini ⁊
cere qd̕ sufficit: ⁊ fiat vnguẽtũ. Inungaṫ
etiaz loc⁹ pruriginosus. Uel istud in sca
bie multũ sicca. ℞. diadragãti: gũm i ara
bici infusoꝝ: seminis malue: bismal. añ. ℥
ʒ. aloe: sarcocolle. añ. ℥. i. cõficianṫ cũ as-
sungia porcina recẽti: vel cũ gallinacea:
vel oleo sisamino: vel oleo amigdaloꝝ
dulciũ: ⁊ cera qd̕ sufficit: ⁊ fiat vnguẽtum

De malo mortuo.

Malum mortuum est quedam spẽs scabiei que oritur ex mel'ia natu-
rali adusta: ⁊ ex adustiõe
flegmatis salsi: cũ liuore ⁊ nigrediẽ: ⁊ pu
stulis crustosis magnis fedis: sine sanie
cũ erugine: ⁊ cũ quadã insensibilitate: et
cũ turpi aspectu: in coxis ⁊ tibijs frequẽ-
tibus eueniens.

Cause. Causa aũt huius scabiei est
multa comestio ciboꝝ melẽ-
colicoꝝ: opilatio splenis: ⁊ retentio men
struoꝝ: ⁊ einoꝝ preter consuetudinez: et
similia:

Curatio. Digeratur igitur materia
ꝑ hunc modũ. ℞. radic̃ fe
niculi: petrosill': brusci: sparagi: graminis
cortic̃ capparis: fraxini: thamarinde. añ.
℥. ij. cõquassentur ⁊ temperẽtur in aceto
albo ꝑ diẽ ⁊ noctẽ: tunc. ℞. boꝝ. scabiose
fumi terre: lapacij acuti: buglosse: mellisse
vtriusq; stica dos. añ. lib. ʒ. foliorum sene:
epithimi: polipodij: anthos. floꝝ boꝝ. flo
rũ viol'. añ. ℥. iij. anisi. ℥. i. mell' ro. panis
zuccãi. añ. lib. i. fiat sirupus. Materia di
gestiua purgeṫ cum yeraruffi. aut yeralo
godion: aut theodoricõ: empiston. ⁊ do-
sis sit iuxta cõueniẽtiã particulariũ. tres
ciñ. ℥. possunt dari sine periculo. Corpo-
re purgato stupheṫ multis dieb⁹ stoma
co vacuo: ⁊ in stupha ponanṫ ea que po
nunṫ i sirupo. ⁊ i exitu q̃libet vice accipi-
at auree alexãdrine: tyriace. añ. ℈. i. cũ vi-
nõ decoctiõis fumi terre. Mulieri ãt de
tur aurea alexãdrina solũ: ⁊ postea fiant
vnguẽta que superi⁹ dicta sunt. Uel istd̕

℞. succi raphani: spatule fetide. aristol'.
cucumeris asinini. boꝝ. fumi terre. scabio
se. lapacij acuti. añ. quarṫ. i. vtriusq; ell'i.
sulfuris viui extincti. ℥. ij. Tũc ista pulue-
rizata cũ predictis succis ⁊ ol'o nucuz ⁊
cera incorporenṫ: ⁊ fiat vnguentũ. Et ad
uertendũ ꝙ si superuenerit ex reumate vel
scrophul': vel glãdulis: vel splene: vel mẽ
struis: vel emoroidib⁹. tũc illa prius dñt
mũdificari: ⁊ potissime splen.

Capitulum. xxv. de pustulis.

Pustule sunt quedaz vesicule parue admodũ
granoꝝ ficuũ: sicut sordicies
sudoris: ⁊ possunt vocari in
vulgari, ꝓuncialiũ brollia dura.

Cause. Qñq; ꝓueniũt ista ab exte-
rioꝛib⁹ sicut a casu: ⁊ a ꝑcussi
one: ⁊ labore: ⁊ exercitio: ⁊ ꝑꝑ negligenti
am abluẽdi corp⁹ ⁊ vestes: ⁊ ꝑꝑ vnguẽta
⁊ alia fortia q̃ corpori applicanṫ: sicut ẽ
tapsia ⁊ viride eris ⁊ multa cõsimilia. Si
ab interioꝛib⁹ hoc ẽ ꝑꝑ abũdãtiã humo-
ruz ⁊ malã qualitatẽ eoꝝ. quare veniunt
frequẽter post somnũ ⁊ sudorẽ cũ pruri-
tu: ita ꝙ aliqñ sunt de sanguine: aliqñ de
co. aliqñ de flegmate salso: aliqñ d̕ mel'ia

Signa. Si aũt venerit a causis ex-
terioꝛib⁹ indicatiõe patiẽtis
cognoscit. Si ab interioꝛib⁹ ⁊ fuerit de
san. color est rube⁹ cũ pruritu ⁊ calore et
dolore. Si ex co. tũc est citrinitas ⁊ pun
ctura ⁊ acumen. Si ex flegmate albedo
⁊ squame ⁊ prurit⁹. Si ex mel'ia liuor ni
gredo ⁊ modica punctura.

Pronostica. Omnes iste pustule
si negligãṫ ⁊ nõ mũ
dificenṫ in scabiẽ ꝯuertunṫ. Et si fuerint
de cã col'a vlteri⁹ impetiginẽ ⁊ serpiginẽ
⁊ alia mala accidẽtia. Si aũt fuerint de
flegmate post scabiẽ in fistulã cõuertunṫ
Si ãt fuerint de mel'ia iste sunt duriores
ad curandũ.

Cura. Si fuerint ex sanguine fiat fle
botomia ⁊ mũdificeṫ corp⁹ cũ
cassiafi. ⁊ tamarind̕. ⁊ similib⁹. Si ex co.
⁊ corp⁹ ẽ plectoricũ fiat flõia: deinde di-
geraṫ mã cũ oxizaccã ⁊ sirupo viol'. dein
de purgeṫ cuz oxilaxatiuo ⁊ el'rio de suc

co ro. vtrisq₃ cõpetit balneũ ⁊ inũctio cũ populeon: aut cũ vnguento citrino acuato cũ litargiro. ¶ Si autẽ fuerit de flegmate digeratˀ materia cũ oxill. diur. ⁊ sirupo de fumo terre: ⁊ oxizaccã cõposita: ⁊ purgetˀ cũ yerap̄. ⁊ yeraruffi. ¶ Si ãt de melˀia digeratˀ cũ oxill. squill. ⁊ sirupo de boꝝ. ⁊ fumo terre. purgetˀ cũ diasene ⁊ diaboꝝ. ⁊ yeraruffi. ¶ Istis em̄ ãbobꝰ cõpetũt stuphe ⁊ balnea: ⁊ ꝙ vngatˀ cum istis. ℞. vnguẽti fusci: vnguẽti ad scabiẽ. añ. lib. 5. litargiri. ʒ. iij. tartari. ʒ. ij. vtrisq₃ competit balneũ ⁊ inunctio cũ populeon: aut cum vnguẽto citrino acuato cũ litargiro. ¶ Si aũt fuerit ꝺ flegmate digeratˀ materia cũ oxill. diur. ⁊ sirupo de fumo terre. ⁊ oxizacara cõposita: ⁊ purgetˀ cũ yerap̄. ⁊ yeraruffi. ¶ Si aũt de melˀia digeretˀ cum oxill. squill. ⁊ sirupo de boꝝ. ⁊ fumo terre. purgentˀ cum diasene ⁊ diaboꝝ. ⁊ yeraruffi. ¶ Istis em̄ ambobꝰ cõpetũt stuphe ⁊ balnea. ⁊ ꝙ vngatˀ cũ istis vnguẽtis. ℞. vnguẽti fusci. vnguẽti ad scabiẽ. añ. lib. 5. litargiri. ʒ. iij. tartari. ʒ. ij. vtriusq₃ ellˀi. añ. ʒ. ij. argenti viui extincti. ʒ. i. misceantˀ cum aceto ⁊ fece olei ãtiqui. vel cũ isto. ℞. succi celidonie. fumi terre. boꝝ. scabiose. lapacij acuti. añ. q̄rt. i. litargiri. cerusse lote eris vsti. añ. ʒ. 5. misceantˀ cu₃ fece aceti ⁊ assungia antiqua ⁊ fiat quasi vnguẽtum. ¶ Et istud põt valere nõ solu₃ ƀ s₃ in omĩ scabie ⁊ in oĩ genere infectiõis. ¶ Et ideo cũ aliq̇s ignorat q̇d ꝑticularitˀ ẽ agendũ vtatˀ isto vnguẽto ⁊ nõ decipietˀ: ⁊ appellatur: vade mecũ.

¶ Clarificatio. Intelligendũ qm̄ si iste pustule veniunt ex causis exteriorıbꝰ vt plurimũ corpus nõ est plectoricũ. ⁊ tũc cõpetit aqua frigida desuꝑ aspersa. vel ꝙ balneetˀ in aq̄ frigida ⁊ natet in ea: ⁊ ꝙ asꝑgatˀ postea farina fabaꝝ: lentiũ ⁊ ordei. vel inungatˀ cũ litargiro ⁊ aceto: ⁊ sandalis. ⁊ rosis. ⁊ oleo ro. ⁊ si materia abundaret mũdificetur corpꝰ. ¶ Si aũt fuerit cã frigida balneetur in aqua dulci: ⁊ postea asꝑgatur puluere orobi ⁊ risi ⁊ ordei ⁊ lẽtiũ ⁊ lupinorum. ¶ In omni igitˀ cã valet balneũ aque dul. corpore mundificato si indigerint. et tũc nihil trahit. ⁊ ita nocumẽtũ inducere nõ poterit. ⁊ tũc euaporabit ⁊ resoluet ⁊ iuuamentũ inducet. ¶ Secũdo notandu₃ qm̄ si pustule venerint a causis intrinsecis vt a virtute mundificatiua corporis: tunc plꝰ veniũt in vere. ¶ Si aũt veniant a causis extrinsecis vt ex labore ⁊ calore ⁊ similibꝰ: tunc veniunt in estate.

¶ Capitulũ. xxvi. de vulneribus ⁊ plagis ⁊ solutione continui.

V ulnus ẽ solutio cõtinuitatis facta ĩ mẽbro ꝯsilˀi ⁊ officiali. ⁊ ita ẽ morbus cõis vtrisq₃.

¶ Cause. Solutio cõtinuitatis aut ꝓuenit ab exteriorıbꝰ: aut ab ĩteriorıbꝰ. ⁊ tũc aut est ex sangnine corrupto adusto cutẽ vlcerante ⁊ rũpente. aut ex colera adusta. aut ex melˀia adusta: aut ex vẽtositate rũpẽte. aut ex caliditate solˀ aut ignis. aut ex frigiditate vlcerãte. ¶ Et iste solutões possunt magis appellari vlcus: qm̄ oĩs solutio virulẽta saniosa sordida vlcus põt appellari ꝺm Auic. ¶ Si aũt ꝓueniat ab exteriorıbus sicut a casu aut ꝑcussione aut gladio ⁊ similibꝰ. tunc si sint in carne appellabitˀ plaga aut vulnus. si in osse fractura. ¶ Si ãt fuerit ĩ merculis ⁊ neruis cũ recõprimẽte concussio appellatur. ¶ De nominibus igitur nulla ẽ contentio: sed ad res reuertamur. quia complementum medicine rerum est noticia ⁊ non vocum. sicut habetur tertio de morbo. ¶ Species igitur solutionis continuitatis quantũ est de presenti sunt. iiij. ¶ Est eni₃ solutio continuitatis simplex sine deperditione substantie. ¶ Secunda species est solutio continuitatis cum deperditione substãtie: que concauitas appellatur. ¶ Tertia species est vulnus profundum ita ꝙ superficies ⁊ profundum constituunt tertiam speciem. ¶ Quarta tamen species concussio appellatur: que ꝓuenit cũ corpꝰ cũ baculo aut lapide ꝯprimitˀ et cõq̄ssatˀ ⁊ flagellatˀ. ⁊ talˀ solˀo appellatˀ ꝯtusio. ¶ Et curatio hꝰ spei differt ab oĩbꝰ alijs ꝺ₃ gal. ĩ de ĩgenio. qm̄ ĩ oĩ spẽ vulneris ꝯpetũt abstersiua ⁊ mũdificatiua: s₃ ĩ ꝯcussiõe a pꝛicipio competũt putrefactiua. ¶ Nunc autem ista species aliquando concõmittantur accidẽtia mltˀa; sicut est magnitudo: ⁊ ꝑuitas, rotun-

Ad impinguandum membrum solum [illegible]

ditas:triangulatio:sordicies: sanies:ca/
lor:frigus:⁊ caro addita: v̄ruca: aposte/
ma:fluxus sanguinis:flux⁹ humoꝝ: cor/
rosio:liuor:⁊ rubedo:recēcia: ⁊ vetustas
⁊ multa cõsimilia. Ista eñ sunt acciden/
tia ⁊ cõpositiões cõcomitātia:⁊ nõ sunt
differētie cõstitutiue que addite speciem
nouā faciāt. sicut declarauim⁹ tertio de ĩ
genio. Solutio igitur cõtinuitatis fit in
cute:⁊ carne:⁊ musculo:⁊ vena:⁊ arteria
⁊ corda:⁊ neruo:⁊ ligamēto:⁊ pāniculo:
⁊ in ossib⁹:⁊ iũcturis:que dislocatio ap/
pellat̃:⁊ in mēbris principalib⁹ ⁊ nõ pri
cipalib⁹:in quib⁹ oib⁹ medicũ sollicitum
portendũt ⁊ diligentē. Si vuln⁹ est ma/
gnũ aut paruũ:siue in sup̄ficie aut ꝓfun/
de:si est cũ dep̄ditiõe substātie aut sine.
si est in mēbro radicali aut fluēte:si est in
mēbro pn̄cipali aut nõ pn̄cipali:si ē ĩ mē
bro sensibili aut non sensibili aut parui
sensus:si est cũ magno dolore aut paruo
si est cũ fluxu humoꝝ aut sine fluxu. si est
cũ sordicie aut sine sordicie:si est simplex
aut ꝯpositũ. Et aduertere oꝫ ad magni/
tudinē cõpositionũ: si labia vulneris di/
stant multũ aut nõ:si fractura ossis ē cuꝫ
dentib⁹ aut sine dentib⁹:si neru⁹ est pun
ctus aut incisus:si cor est vulneratuꝫ aut
capsula:si cerebꝝ:⁊ si piamater aut dura
mater:aut substātia cerebralis:si est cum
cõcussione aut sine cõcussione. Cõsideraꝫ
igit̃ gen⁹ ⁊ quatuor spēs ⁊ multitudineꝫ
accidētiũ ⁊ ꝯpositionũ ꝯcomitantiũ ⁊ su
peruenientiũ. si ꝑuenerint ista ex mali/
cia humoꝝ aut vulneris:aut imperitia re/
staurationis:aut oim eoꝝ que extrinsecus
sunt. que oia solerti ingenio cõsiderāda
sunt:si ad finē curatiõis deuenire curam⁹

Signa. Si aũt solutio cõtinuitatis ꝑuenerit ab interioribus si/
cut est ex sanguine. tũc ē cũ rubore ⁊ calo
re ⁊ punctura ⁊ sanie. Et si ex co. tũc ē cũ
citrinitate ⁊ ardore. Si ex flegmate ē cũ
albedine ⁊ humiditate. Si ex mel'ia cuꝫ
liuore. ⁊ ita de alijs signis que singulos
humores cõcomitant̃. Si aũt fuerit ex
causis extrinsecis: ex noticia paciētis ha
bent̃: aut assistētiũ: aut cũ oculo: aut digi
to ⁊ similib⁹. que pfectius in libris cirur/
gie cõtinentur.

Pronostica. Omnis solutio scā
in mēbro bone cõplexiõis de facili curat̃
sꝫ cũ ē ĩ corpe male cõplexiõato nõ ē dif
ficili curat̃. ⁊ ideo vlcera ydropicoꝝ aut
leprosoꝝ: aut nunq̄ curant̃: aut cũ diffic̃
tate magna. vulnera cordis nõ curantur
vulnera capitis ⁊ stomaci ⁊ epatis aut
splenis aut renũ aut vesice aut matricis
aut intestinoꝝ si sint pua possunt curari.
si magna aut nunq̄ aut de raro cõtingē/
tibus. vulnera pulmonis nõ curantur.
Vulnera mēbroꝝ radicaliũ sine pditiõe
substātie bene possunt vniri in puericia
sed in alijs etatib⁹ nõ: sed fit porus ĩ cir/
cuitu. Vulnera mēbroꝝ radicaliũ cũ dep
ditiõe substātie nunq̄ pfecte restaurant̃.
Si vene minute ⁊ capillares deperdan
tur in magnis musculis: tunc nã generat
loco illoꝝ poros ⁊ meat⁹ carnosos. So
lutio cõtinuitatis in neruo si ē icisio aut
punctura spasmũ ⁊ alienationē ⁊ mortē
inducit: nisi diligētissime succuratur. ⁊ si
oĩno incidatur nõ est periculũ: nisi q2 mē
brũ suppositũ caret tactu aut sensu aut
vtroq3: ꝑm diuersitatē neruoꝝ. Vulnera
intestinoꝝ cũ nausea ⁊ fluxu vētris sunt
pessima. Vulnera capitis ad quas sequi
tur nausea ⁊ fe. sunt pessima. Fractura os
sium cũ dentib⁹ cũ periculo consolidan
tur. sed postea cum difficultate frangitur.
fractura ossis: sed rotundũ de facili vnit̃
sed postea de facili rũpitur. Omne vul/
nus transiens a supficie in supficiē ē ma/
lum: q2 nã nõ inuenit radicē vnde sumat
pn̄cipiũ. Si aũt ĩ vulnerib⁹ pp nimiũ flu
xũ venerit alienatio malũ: ⁊ si spasm⁹ vt
plurimũ moriunt̃. ⁊ si sincopis cũ singul
tu mors est in ianuis.

Curatio. In primis fundem⁹ nos in dictis ypoc. Vulnera
nõ curant̃ nisi pri⁹ desiccent̃. Gal. expo
nit istũ canonē in tertio de ingenio totũ
Intelligendũ est q2 in omni vulnere cuꝫ
memb2 sit debilitatũ admat̃ duplex su/
perfluitas: cũ natura oĩno nutrimẽtũ assi
milare nõ possit. s. subtilis ⁊ grossa. qua/
re indiget duplici medicamĩe: abstergēte
⁊ mũdificāte. In omni igit̃ vulnere com
petũt medicamina sicca aliquãtuluꝫ su/
pra cõplexionē mēbri: ⁊ q2 calor nõ mul/
tuꝫ excedat tēperamētũ. In omi igit̃ vul
nere cõpetũt sicca sꝫ diuersimode: qm̃ cõ

Rumpunt cantaridos/ aspaltus/ flamma/ piper [illegible]
Os sipie/ piretru/ sinapis: et alea tela
Mundificant fabe [illegible] orobus
Mixta thus [illegible] aspaltu mixta [illegible]
Consolidant aloes/ thus bollus mumia mixta.
Lignorum canes gipsus/ balaustia galla.

plexio naturalis mēbri dꝫ cōseruari. ¶ Si igiꝭ mēbrū siccū ꝛ humidū patiaꝭ soluti onē cōtinuitatis: in mēbro sicco debem⁹ apponere magis sicca. ꝛ in mēbro humi do minus sicca. qꝛ si i mēbro humido po nerenꝭ multū sicca corrūpereꝭ cōplexio naturalis. sed illa dꝫ seruari in tpe mor bi quantū est de pñti intētione. multitu do etiā humiditatis conseruāda ē. ¶ Et si sordicies vulneris est multa: multū sicca sunt apponēda. ꝛ si modica paruꝫ sicca. ¶ Et tūc debem⁹ cōparare si mēbrū ē siccū ꝛ sordicies multa: multū sicca cōpetūt. ꝛ si mēbrū est humidū ꝛ sordicies modica parū sicca sunt apponēda. ꝛ si mēbrū est siccū ꝛ sordicies pauca minus sicca. ꝛ si mēbrū hūdū ꝛ sordicies mlꝭta plus sicca ꝛ ita de alijs. ¶ Patet igitur ꝙ restaurator mēbroꝝ ꝯplexionē ꝛ nām medicaminuꝫ scire debet. ¶ In simplicib⁹ igiꝭ vulnerib⁹ simplicia medicamina sunt ponēda solū abstergētia ꝛ mūdificātia. ¶ Si aūt essꝫ vl cus saniosuꝫ cū sordicie multa: tūc fortis sima medicamina sunt apponēda. sicut ē calx. atramētū. sulphur. viride eris ꝛ silꝭia ꝛ iō ex viride eris ꝛ cera ꝛ oleo ꝑm Galꝭ. in de ingenio possent curari. viride eniꝫ eris nimis penetrat ꝛ dissoluit ꝛ pūgit ꝛ vrit. sꝫ cera ꝛ oleū nimis humectāt ꝛ pu trefaciūt. ꝛ ita cera ꝛ oleū obtūdunt acu men qđ est in viride eris. ꝛ viride eris re primit putrefactōeꝫ alioꝝ. q̄re possꝫ fieri medicia tēpata ꝑm nām ꝯpōnum ꝛ nām mēbrorū. sed in h̄ oporteret ꝙ medicus esset multū expertus. ¶ Ad alia igiꝭ recur rendū est. in omni igiꝭ solutione cōtinui tatis oꝫ tria cōsiderare. ꝙ primo interci piatur fluxus. secūdo ꝙ ꝓseruem⁹ vuln⁹ a putrefactione. tertio ꝙ vuln⁹ curemus cū medicinis ꝛ cibis cōuenientibus ꝛ bo no regimine in. vi. reb⁹ nō naturalibus. ¶ Ponam⁹ igitur ꝙ vlcera fuerit a causis interioribus. tūc purgem⁹ vniuersaliter corpus. ꝛ deinde mūdificemus ꝑticulari ter ꝑm exigentiā humorū. ¶ Et ista ita tibi frequēter dicta sunt: ꝙ nō opꝫ repetere. tūc vtantur isto medicamine. ℞. litargiri ceruse lote. catimie lote. eris vsti ꝛ abluti añ. ℥. i. aloe. sarcocolle. radic̄ aristolꝭ. tarta ri añ. ℈. i. fiat puluis subtilissim⁹ ꝛ vlceri applíceꝭ ꝛ cū vino ꝛ melle calide abluaꝭ.

aut apponatur modicū de cera ꝛ oleo ꝛ fiat vnguētū. ¶ Aut in vlcerib⁹ calidis ap ponatur vnguētum citrinū acuatū cū li targiro. ꝛ in frigidis vnguentum fuscum acuatū cum puluere aloe ꝛ aristiolꝭ. ¶ Et si esset vlceratio cū calore magno: aut rōe hu. calidi. aut ratione cōbustionis facte ex igne. aut ex aqua calida. aut ex sole. tūc inungaꝭ locus cū populeon. aut cū dua bus partib⁹ populeon ꝛ tertia vnguēti citrini. aut fiat vnguētuꝫ ex his. ex mucil lagine psillij. ꝛ cāphora. ꝛ sandalꝭ. ꝛ rosis ꝛ succo portulꝭ. ꝛ plātaginis ꝛ papauere ꝛ coriādro. ¶ Si autē fuerit vulnus ex fri giditate inūgaꝭ cū assungia vulpina. aut cū vnguento ad scabiē acuato cū assa feti da. ꝛ galbano ꝛ serapino ꝛ similib⁹. ¶ Suf ficiāt igitur ista cā breuitatis de vlcerib⁹ causatis ab iterioꝛib⁹. ¶ Si aūt incisio vel plaga aut cōcussio aut fractura aut ꝑfora tio aut punctura corꝑi aduenerit ꝑꝑ cau sas extrinsecas canonib⁹ vlꝭibus obser uatis ad vnguē. de ꝯtingentib⁹ nihil ob mittētes cum dei auxilio sic incipiamus operari. ¶ Uulnus aut est magnum aut paruum. si paruū natura sufficit ꝑ se curā dum. aut ꝙ ponaꝭ rasura lardi in panno lineo desuꝑ. aut ꝙ ponaꝭ tela aranea. vel rasura camisie ꝛ silꝭia. ¶ Si autē fuerit ma gnum aut est cū deꝑditione substātie aut nō. si non tunc ꝑmittaꝭ fluere san. qm̄ vt plurimū iuuat qm̄ ꝓseruat ab apostema tibus. ꝛ h̄ est ꝙ multū timem⁹. ¶ Si auteꝫ volum⁹ sanguinē restringere: accipiātur stupe canabine ꝛ madefaciāt in aqua fri gida. deinde in albumine ouorū: ꝛ desuꝑ apponantur. ꝛ cauendū ꝙ aqua non a proximetur vulnerib⁹. ¶ Si aūt essem⁹ co acti balneari rōne alicui⁹ accidentis: tūc vuln⁹ emplestreꝭ ꝛ ligeꝭ ꝛ inungatur ta liter ꝙ aqua vulnus tāgere nō possit. ¶ Et in omni magno vulnere est ingeniādum ꝙ illud qđ colligiꝭ cotidie mundificetur ita ꝙ sit foramē in ꝑte inferiori. aut mem brum taliter curetur ꝙ locus mundificeꝭ. ¶ Si autē vuln⁹ fuerit magnū cū deꝑditio ne substātie: nō cōiungantur labia sꝫ in stemus in mundificatione vulneris. ꝛ ca uendo ꝙ hu. nō possint fluere ad locū. et alia oīa q̄ dicta sunt. ꝙ corpus nō sit ple num ꝛ similia. ¶ Et tunc detur sibi que ge

nerãt carnẽ deperditã mãliter. sicut sunt galline. ꝛ perdices. ꝛ agn⁹ annualis: ꝛ similia. ¶ Materialia autẽ carnẽ in vulneribus effectiue generãtib⁹ sunt ista. aloe. thus. aristol'. es vstũ. catimia lota. mirra. sãguis dra. sarcocolla. orobũs. radix liliȷ farina ordei. farina fabaꝝ ꝛ sil'ia. vel istõ accipe galbanũ ꝛ liquefiat in oleo mirtino: deide apponaꝛ pãn⁹ line⁹ antiquus mundus minutissime trit⁹ ꝛ carpinatus. ꝛ aspergatur puluere olibani. ꝛ aloe. ꝛ radic. aristologie ꝛ fiat empl'm ꝛ desup̱ apponatur. cũ autẽ caro venit ad sup̱ficiez tũc indureꝛ vt stet loco cutis. hoc aũt fit cũ his. s. mirra. aloe. es vstuz. vitreolum vstũ. galla balaustia. san. dra. ꝛ dragagãtũ vstũ: ꝛ similia. ¶ Et intelligendũ ꝙ illud ꝙ generat carnez in vno mẽbro nõ gñat in alio: qm̃ quedã sunt mẽbra hũida: ꝛ q̃dã sicca. ꝛ vulnera q̃dam sunt cũ sordicie multa: ꝛ quedã cũ pauca. q̃re medicamina vulnerũ q̃ sũt in pũdibũdis debẽt eẽ siccissima: ꝛ in oculis min⁹ sicca. ¶ Alia autẽ sũt q̃ debenꝛ neruo. ꝛ alia carni. ꝛ alia arterie: ꝛ ita de aliȷs. ¶ Quare restaurator dꝫ esse sollicit⁹ in cognoscẽdo ꝯplexionẽ mẽbroꝝ: ꝛ sensuz: ꝛ nobilitatẽ ꝛ naturaz medicaminũ. ꝛ ita poterit eligere ex his medicaminib⁹ q̃ cõpetũt isti ꝛ q̃ illi. ꝛ ita ratio p̃cedere dꝫ. ꝛ nisi totũ postea experimẽto ꝓbeꝛ: orationes sunt rethoricoꝝ qui ꝓpositiones hñt decoratissimas rei substãtiam nõ tangentes. ¶ Si aũt fuerit cõcussio attritio seu flagellatio. tũc a principio fiat flõia dato ꝙ corp⁹ nõ esset plenum. deinde apponãtur fr̃a stiptica desup̱: vt nõ fiat fluxus ad locũ. deinde festinemus euacuare ꝛ abint⁹ ꝛ ab extra: qꝛ cito fierz apostema. aut sanies. aut cãcer. aut fistula. ¶ Abint⁹ igiꝛ dissoluatur sic. decoquaꝛ cẽtaurea maior ꝛ cost⁹ in sirupo acetoso. ꝛ sumatur mane ꝛ sero. ¶ Ab extra aũt ponaꝛ lana succida cũ farina ordei. ꝛ apponãtur calida resoluẽtia ꝛ subtiliãtia. ¶ Fomẽtetur igiꝛ locus cũ aqua decoctionis camomille ꝛ sil'iuz. ꝛ si necessariũ fuerit apponãtur vẽtose cũ scarificatiõe. putrefacto igiꝛ ꝛ corrupto remoto curẽtur sicut alia vulnera curantur. ¶ Curatio igiꝛ isti⁹ fm̃ Gal. ab aliȷs solutionib⁹ ꝯtinuitatis ẽ diuersa. ¶ Si aũt vuln⁹ fuerit ꝓfundũ: ponãtur tẽta vsq꜄ ad ꝓfundũ: ꝛ mũdificẽtur cotidie bis. aliter fistulareꝛ loc⁹. ¶ Si aũt vena aut arteria fuerit incisa: fluxus nimis distrahaꝛ cũ fricationib⁹ ꝛ ligatis ꝛ sil'ibus. ꝛ istud empl'm desup̱ apponaꝛ. ℞. aloes. thus minutuz. san. dra. bolũ armenicũ. pilos leporinos minutissime cõtritos. ꝛ cõficiãtur ista cũ albumine ouoꝝ. ꝛ est vltimũ in iuuamẽto. ¶ Si ãt vulnus vel pũctura fuerit in neruo: tũc in pueris ꝛ mulierib⁹ ponãtur min⁹ fortia sicut est resina. pix naual'. sordicies aluearis apuz. sordicies q̃ adheret parietib⁹ balneoꝝ: sed ꝙ sint abluta ꝛ mũdificata cũ lixiuio. ꝛ cõponantur cũ fece olei antiqui ꝛ vino: ꝛ fiat empl'm: aut oleũ aut vnguentũ. ¶ Si autẽ fuerit in corporib⁹ duris: addatur euforbiũ. stercus colũbinuz sulphur canulatũ. calx extincta. assa. opoponac. serapiũ. lac titimali. qm̃ pũctura nerui duri siccissim⁹ indiget: ꝛ potissime qñ est in ꝓfundo. ¶ Et vltimo fiat cauterium. ¶ Supponam⁹ eniz ꝙ corpus sit mũdificatũ cũ flõia ꝛ farmacia ꝛ abstinẽtia ꝛ sil'ibus. aliter defacili incurrẽt spasmuz aut apostema ꝛ sil'ia. nõ fiãt igiꝛ particularia nisi vniuersalia precesserint. sicut clisteria ꝛ sil'ia. ¶ Si aũt fuerit apostema in neruo: tũc valẽt orob⁹: ꝛ farina fabarũ: ꝛ ordei. ꝛ ꝙ cõficiãtur cũ aqua serapini ꝛ i fine ista abluãtur cũ vino cocto. ¶ Si autẽ fuerit dislocatio: quod cognoscitur quia ibi est eleuatio aut ꝓfunditas. ꝛ qꝛ moueri nõ potest ꝛ qꝛ differt a suo simili. qm̃ si ad oẽs partes posset moueri nulla esset dislocatio. ¶ Et raro accidit simplex singularis: quin sit ibi vuln⁹ aut fractura: aut attritio: aut apostẽa: aut putrefactio: aut similia. ꝛ tũc curatio dꝫ esse ꝯposita. Aliquãdo eniz est causat⁹ dolor ꝙ reponere nõ audem⁹ in locũ suũ: ꝛ tũc stam⁹ vsq꜄ ad tres dies. deinde os dislocatũ repõatur in loco suo: ꝛ ponãtur in ꝓprio situ. ꝛ reponẽdo aliqñ auditur sonus. ꝛ fomentetur cũ vino pontico ꝛ ligeꝛ. ¶ Si autem fuerit dislocatio ex nimia hũiditate lubricante iũcturas: tũc fiat cauteriũ: ꝛ empl'z desuper apponaꝛ ꝙ fit ex galla. ꝛ balaustia. ꝛ achacia. ꝛ nuce cipressi. ꝛ gũmi iuniperi. ꝛ modico castorei. ¶ Si aũt fuerit fractura in osse raro accidit sine aliqua ꝯpo

sitione.qm̄ ibi est aliquādo attritio: vulnus.dētatio.apostema.fluxus hūoꝝ putridoꝝ:⁊ multa consimilia. q̄ oīa opꝫ dili gēter cōsiderare.hoc aūt facto ptes fracte vniātur.q: in pucricia cōsolidātur. ſꝫ cuꝫ indurata sunt nā generat in circuitu poros. ¶ Ponam⁹ igiť ꝓprie verbi gr̄a ꝙ sit in tibia:tūc debem⁹ patientem in loco ponere resupinū:⁊ extēdere ambas tibias ⁊ equare.⁊ fractā aliquātulū longiorem.ossa eīm fracta nō debem⁹ oīno vnire quoniā sequereť dolor ⁊ fe. nec nimis ꝓlōgare:q: sequeretur claudicatio. ¶ Fiat ergo vnio mediocris:⁊ etiā vniēdo reddatur pars pti ⁊ dens dēti.cauēdo ꝙ de osse cōminuto nihil intus remaneat. nec remaneat aliqua cōcauitas q: ibi generaretur putredo corrūpens totū membruꝫ hoc facto ligetur.⁊ ligamentū sit de panno lineo mūdo lato iuxta mēbri dispositionem.⁊ incipiat ligatio in medio fracture ⁊ trahatur hinc inde ꝑ modum crucis vna pars cōtra aliā:q: optime stringit locū.⁊ in panno seu ligatura nō sit aliqua ruga.⁊ duret tantū ꝙ occupet vel cooꝑiat aliquātulū de parte sana hinc inde. ⁊ in fractura sit magis strictū:⁊ in ꝑte sana minus vt supfluitates possint supi⁹ currere.⁊ sit ligatura aliꝙtulū dolorosa : aut sit firma:⁊ nō tm̄ ꝙ ex hoc humores possint fluere ad locū . deinde omni die tertia seu quarta remoueať ad videndū locū.si esset pruritus ꝙ fomētetur cū aqua ca.donec incipiat rubescere. ¶ Et si indigeremus medicamine cōsolidatiuo: ponať nux cipressi cū vitriolo.deinde ligeť ⁊ ponantur plumaccoli duplicati vt ligamētum sit forti⁹.deinde assellas. aut ponať tibia aut brachiū i vase ligneo admodū nauicule:ne ꝓpter aliquē motū repentinum frangatur.qm̄ in dormiēdo ꝯtingit somniare ⁊ aliquādo repente se mouere ⁊ tunc nisi membrū esset bene apodiatū: esset timendum de fractura.in fractura tibiarū supra lectum sit corda pendēs: vt cū vult aliquā partē corporis mouere ꝙ ibi se apodiet.⁊ ꝙ lectus sit ꝑforat⁹ cum voluerit assellare:q: tūc essꝫ magnū periculū:cū oporteat ipsum iacere dieb⁹.xl.⁊ amplius. ¶ Detur cibus qui generet porū sicut est vitulus lactans ⁊ assetur frumētū coctum ⁊ faba fracta ⁊ siliia:sed q: ista cōstipant oꝫ alia administrare.⁊ ideo ratione accidentiū frequēter opꝫ multa facere ꝯtra naturā morboꝝ. operemur igitur iuxta naturā morbi ⁊ accidētiū ⁊ ꝑticule patientis. ¶ Si autem esset fractura cranei:aut est cū vulnere aut sine vulnere.⁊ cū hoc aut est cū lesione durematris aut piematris.⁊ cū hoc aut ꝯtusio aut incisio:aut perforatio.⁊ cū hoc aut est magnum:aut est paruū.⁊ ita de aliis differētijs accidētalib⁹. ¶ Et cognoscitur occulta fractura:q: grauiter dormit:⁊ grauiť egerit:⁊ grauiter mingit:⁊ cū grauitate frangit auclanam : ⁊ cum grauitate masticat crustam.⁊ si corda lire teneatur in ore inter dentes : ⁊ trahatur ⁊ percutiatur : cū grauitate sustinet.⁊ semper fracturā cranei concomitatur febris ⁊ nausea. ¶ Et si duramater ⁊ piamater fuerint lese tunc est ꝑafrenesis.rubor faciei. eductio oculorū.debilitas toti⁹ virtutis aīalis. ¶ In primis igitur fiat potio q̄ valet in vulneribus ⁊ plagis ⁊ fistula ⁊ cōsimilib⁹. ℞. agrimonie.pimpielle.betonice.verbene cētauree maioris . sticados.saluie. pilosee.trium cōsolidarum.plātaginis.sanamunde.rubee maioris. cauliū ru. pedis colūbini.gallitrici.absinthij canaceti.lingue au's.ederꝫ terrestris.fragarie buglosse.gentiane.ista omnia vel maior ꝑs conterantur ⁊ bulliāt in vino albo. ⁊ addať modicum mellis:⁊ potet cotidie . ⁊ si fe. est fortis accipiat in parua quantitate.⁊ si debilis in magna:quia mirabilia facit in omni vulnere seu vlcere sordido. ¶ Deinde apponatur istud empl'm supra craneum fractum: ⁊ supra piam matrem et duram cum lesa sunt. ℞. piscis liquide cere.terrebentine.an̄.lib. ʒ. liquefiāt simul. ⁊ infundanť in aceto ⁊ fortiter simul malaxentur. ¶ Secundo iteꝝ liq̄fiat ⁊ proiciatur in lacte mulieris aut vacce : ⁊ malaxetur fortiter. ¶ Tertio liquefiat ⁊ proiciatur in succo betonice : ⁊ malaxetur fortiter. ¶ Quarto iterum liquefiat ⁊ proiciatur in succo centauree maioris : ⁊ malaxetur fortiter. ¶ Et tunc accipiatur vna pars et supra fractum craneum apponatur.et noli reuelare nisi dilectis.

¶ Emplastrum magistri anselmi ianuensis

quo cõsolidatur cerebrũ ⁊ oẽ vulnus ca
pitis. ℞ terebẽtine ptes .ij. cere albe par
tẽ.i.liquefiat ad ignẽ. ,pice sup colatoriũ
⁊ inferius sit acetũ in qḋ ista cadãt. cũ fue
rit infrigidatum cõprime bene de aceto.
¶ Secũdo liquefiat vt supra: ⁊ cadat p co
latorium sup succũ herbaꝝ betonice par
tes .ij. verbene ptem .i. incorpora cũ suc
co vt melius poteris. ¶ Iteruʒ liquefiat ⁊
cadat vt supra sup lac mulieris vel vacce
ita ꝙ lac cooperiat totuʒ: ⁊ icorpa vt me
lius poteris. si nõ poteris habere succũ
habeas de pulueribꝰ ⁊ fiet vt supra. ¶ Ha
beas ergo pãnum pforatũ in multis lo
cis cum forficibꝰ ⁊ supra pannũ empl'm
subtiliter pone vt sanies p ea transeat: ⁊
craneo suppone leuiter ⁊ post tertiũ diẽ
amoueas. si fetet signũ cure est. amoue ⁊
iterũ repone ipsum idẽ vel de recenti. ¶ Et
q2 istud opus est difficile ⁊ piculosuʒ ⁊ p
lixuʒ: ⁊ maiori solẽnitate indiget. ideo re
stauratoribꝰ derelinquo.

¶ **Clarificatio.** Intelligendũ ẽ cir
ca mãs precedẽtes ꝙ in fracturis cõpetit subtilis dieta ⁊ fo
mentationes. sed dieta subtilis est dieta
duplex. subtilis in passione sicut olera et
pulli. subtilis in ratione pue quantitatis
sicut sunt assature: ⁊ frumẽtũ coctũ cũ dã
tur i parua quantitate. ¶ Et iõ si auctores
dicũt ꝙ subtilis dieta cõpetit. verum est
quãtũ ad quãtitatẽ: qm̃ quãtum ad qua
litatẽ in fracturis semp ꝯpetũt grossa: et
ea que generãt chimũ grossuʒ ⁊ viscosuʒ
¶ Subtilis aũt in passione cõpetit p acci
dens. vt q2 est cõstipatus: aut q2 nõ põt
digerere ratiõe ocij ⁊ quietis. ⁊ ,ppter h̃
⁊ grossa cõpetũt in pua quãtitate. ¶ Secũ
do notandũ ꝙ mẽbroꝝ licet ab vtero q̃
dã restaurent̃ sicut caro: ⁊ quedã non sic̃
alia: ⁊ tñ pꝰ vterũ vtrobiq3 deficit agẽs
generationis ⁊ mã. q2 post vterũ nec ma
trix nec didimi nec semẽ nec sanguis mẽ
struus. ¶ Dico ꝙ caro est superfluitas: ⁊ q2
supflua possunt restaurari sicut apparet
in cauda stellionũ: ideo possunt restaura
ri. ⁊ cũ hoc sanguis inuenitur sufficiẽter
in corpore. ⁊ q2 caro ex sanguĩe ⁊ ita san
guis: ⁊ h̃ sanguis iõ restaurari põt: semẽ
autẽ nõ sic inuenitur: q2 saltẽ in viris de
ficit locus generationis qui est matrix. ⁊
in mulieribꝰ deficit semẽ viri. ⁊ q2 radica
lia loquẽdo medicinaliter nõ inueniũtur
cũ oĩbus cõditionibus post vterũ: q2 ex
seminibꝰ generãtur. ideo in etate pueri
li si discõtinuent̃ bene vniunt̃. sed si sub
stantia depdatur nunꝙ: ⁊ cũ h̃ etiã q2 ra
dicalia vtplurimũ sunt f̃ra ⁊ sicca preter
principalia ⁊ nobilia. principalia autẽ ⁊
nobilia si eoꝝ substantia depdatur ,ppt̃
eorũ necessitatẽ ⁊ nobilitatẽ nũꝙ essent
restaurata: priꝰ essʒ mors. ¶ Si sint alia tẽ
sunt frigida ⁊ sicca: ⁊ ita deficit attracti
ua q̃ viget p calidũ. ⁊ disseminatiua q̃ re
quirit poros largos. ⁊ digestiua q̃ viget
p calidũ ⁊ humidũ. ⁊ ita non fit restaura
tio: q2 oĩa deficiũt eis. ¶ Sʒ caro hʒ oĩa: ẽ
eniʒ ca. ⁊ hu. ⁊ ita nihil sibi deficit: quare
omni tpe posset restaurari: ⁊ forte etiam
dato ꝙ esset ex seminibꝰ primis ꝭm cõdi
tiones datas. Tertio notãdum ꝙ mẽbro
rum quedã sunt humida hũiditate natu
rali: ⁊ quedã accidẽtali. tũc si vulnꝰ fuerit
in mẽbro hũido naturaliter: faciliꝰ curat̃
ꝙ̃ in sicco. ⁊ si in hũido accidẽtali. tardiꝰ
sicut in ydropicis: vulnera igit̃ faciliꝰ cu
rantur in mẽbro humido naturaliter ꝙ̃
in sicco: ,ppter copiã nutrimẽti. ¶ Quarto
aduertẽdum ꝙ in solutione cõtinuitatis
paulatine sicut si aliquis cũ acubꝰ pũge
retur: maior est dolor ꝙ̃ si fieret subito ẽt
si totũ membꝝ trũcaretur. ¶ Et ratio dicto
rũ est: qm̃ ꝭm Gal. in de morbo: in soluti
one cõtinuitatis nõ est dolor nisi in fieri
⁊ qñ fit subito cito trãsit illud fieri. ⁊ ideo
nõ est dolor quantũ est ex illo. sed in illis
q̃ fiunt paulatine ⁊ ꝯtinuant̃ ꝯtinue est
fieri ⁊ actio ⁊ passio. ⁊ ideo minor dolor.

¶ Capl'm .xxvij. de fluxu sanguinis immoderato.

Fluxus sanguinis immoderatꝰ venit aliqñ ,p
pter vulnus ⁊ similia extrin
seca: lʒ sit dictũ tamẽ breuiter trãseamꝰ.
¶ Aliqñ fluxus san. est modicus ita ꝙ suf
ficit digitũ apponere: vel pãnũ lineũ in
tinctũ i aq̃ frigida: aut aceto ⁊ aq̃ f̃ra aut
in aqua ro. aut stupe canabine intincte i
albumĩe ouoꝝ. aut rasura pãni linei. aut
tela aranea. aut mica panis. ¶ Aliqñ cum

vul'n⁹ est magnū: aut oꝛ vēa magna: aut arteria incise sunt: vt dictū est. ⁊ tūc teneatur digit⁹ aut pānus line⁹ īinct⁹ in aq̄ frigida. aut obturet aliquo igenio dicto donec medicamē sit cōpositū. oꝛ raro inuenitur ꝙ medicamina sint pꝛōpta. ⁊ tñ sanguis ē nimi⁹ ita ꝙ si est de arteria est subtilis clarus: ⁊ venit saltādo ⁊ cū ipetu modo supius: modo inferius mō dextroꝛsum: mō sinistroꝛsuz. in venis nō sic: ⁊ est grossus. Apponat igit medicamē qd̄ dictū est. s. de aloe. ⁊ thure ⁊ mastice. ⁊ sanguine dra. ⁊ bolo armenico. ⁊ pil. leporis minutissime tritis. ⁊ cōficiātur cū albumine ouoꝝ: ⁊ desuper apponat. ⁊ in secūda appositione nō remoueat pꝛimū qꝛ timendū esset de apertione. ⁊ si fieret fiat paulatine ⁊ cū cautela. Si autē non possit restrigi sic: tūc cauterizet locus cū ferro ignito. ⁊ si timeat ignē patiēs cauterizetur cū mirra ⁊ aloe. ⁊ attramēto. et calce viua et sanguine dra. De alijs aūt fluxib⁹ sanguinis loq̄mur in caplīs suis. Intelligendū ꝙ cib⁹ tēperat⁹ ⁊ caro annualis generat carnē. māliter vt dictū est pili leporini. ⁊ alia medicamina effectiue abstergēdo. desiccādo. mūdificādo. supfluum remouēdo. cōplexionē tēperādo. fluxui resistēdo: ꝯfoꝛtando. cauterizādo cōstringēdo. opilādo. ⁊ ita de alijs. Preterea notandum ꝙ incisione facta nō in codē instāti fluit san. qꝛ caloꝛ ⁊ spūs refugiūt ad interioꝛa. Et ideo multi vulnerati nō credūt esse vulnerati: imo nō sentiunt. sed aliqua moꝛa facta modica caloꝛ ⁊ sanguis currūt ad apertū locū ⁊ fit fluxus. Nota ꝙ calida in quarto possunt restringere sanguinē cauterizando.

Capl'm. xxviij. de moꝛbis vnguiū sicut est panaricū spasm⁹ lepꝛositas vnguiuz albedo maculosa feda citrinitas scissura ⁊ similia.

Panaricium ē apostema calidū dolorosum in radice vnguis. aliqñ cū vlcere. aliquādo cum sanie virulēta. ⁊ tūc nō caret digitus piculo. Dieta igit subtilis adhibeat: deinde flōia: p⁹ farmacia. Coꝛpoꝛe igit mūdificato a pꝛincipio fiat emplastrū cū mucillagine psilij facta in aq̄ro. ⁊ opio ⁊ camphoꝛa. ⁊ farina oꝛdei. et aceto. In augmēto aut ē illiniat loc⁹ cū soꝛdicie auris. ⁊ in statu cuz mucillagine psilij facto cū lacte. ⁊ in fine status pfoꝛetur cū acu. ⁊ in declinatione medicet cuz farina lupinoꝝ ⁊ melle. Et si essꝫ ibi vlc⁹ curet cū aloe. thure ⁊ arsenico. Et si essꝫ fissura in vnguib⁹ illiniat cuz mastice dissoluto in oleo sisamino. Et si essꝫ spasm⁹ citrinitas ⁊ lepꝛositas in vnguib⁹. Coꝛpoꝛe a melia mūdificato inungat cū adipe galline ⁊ oleo sisamino. deinde radat cū vitro. deinde emplestret cū semine lini ⁊ gūmi cipsi. Et si volum⁹ ꝙ vngues cadāt inungant cū oleo ⁊ alleis: aut cum sulphure arsenico ⁊ aceto. Et si et attritione sanguis niger moꝛtificat⁹ fuerit subtus vnguē: pfoꝛet suauiter vnguis cum acu: ⁊ mittat sanguis fluere. Deinde fomentetur cū vino albo ⁊ camomilla. Et si in vnguib⁹ fuerit albedo enoꝛmis maculosa: illiniantur cū nuce cipressi ⁊ farina lupinoꝝ ⁊ aceto. Et si esset citrinitas fiat cū aceto ⁊ oleo de eruca.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ vngues sunt ex superfluitatib⁹ coꝛdis. ⁊ ideo vngues sunt quasi emūctoꝛia coꝛdis. Et nihilomin⁹ in panaricio cōpetunt repcussiua sicut in alijs apostematib⁹ ⁊ plus: qꝛ sunt in loco multum sensibili. ⁊ ideo est magn⁹ doloꝛ. q̄re etiā nō solū frigida cōpetūt sed etiā narcotica. nec materia est ita venenosa licet calīa multū quin cōpetant repcusiua. Licet igitur vergat ad liuoꝛem ad viroꝛē ⁊ nigredinē. plus tñ fit hoc ex dispositiōe loci ꝙ̄ ex malicia materie. quātum est igitur de nā panaricij mā nō est ita adusta quin repcussiua possint cōpetere. nec qꝛ emūctoꝛiū: qm̄ causata ē distātia vsqꝫ ad coꝛ. qꝛ mafia pōt eē ꝯsumpta euapoꝛata exoulsa iea ꝙ nocumentuꝫ nō veniet ad coꝛ. Nō est igit timendū de malicia materie intantū quin a pꝛincipio bene possit cōpetere flōia de pte opposita: ⁊ qñ repcussiua apponātur. Nec est ꝙ cū male regit efficit virulēta. ⁊ tūc bene essꝫ timendū de digiti amissione. Secūdo intelligendū ꝙ dētes ⁊ ossa sunt ex sūmis ossium nō quo ad materiā pꝛimā radicalē sed similitudinarie. qꝛ generant ex mā

grossa terrea. Et iuxta hoc sciendū φ vngues generātur in extremitatib⁹ pedū ⁊ manuū: q2 ibi vene ⁊ arterie terminant̄ ⁊ sunt in extremitatib⁹ quibusdā aīalib⁹ loco armoꝝ: vt in auib⁹. ⁊ in hoīb⁹ vt possint se scalpere ⁊ minuta possint capere: ⁊ vt digiti sint fortiores. Et ideo quādo vngues sunt grossi ⁊ rudes hominē rudē ⁊ idignū signāt. qm̄ humores grossi in corporib⁹ eoꝝ abūdant. ⁊ si sint subtiles contrarium signat.

Capitulū. xxix. de incendio ignis ⁊ aq̄ calide.

Corpus humanū aduritur ⁊ cōburitur aliquādo cū igne. aliquādo cum oleo feruēti. aliqñ cū aqua bulliēte. ⁊ ita de alijs. dieta igit̄ sit subtilis: ⁊ fiat flōia si pticularia cōueniant. Deinde inungat̄ cū frīs sicut est populeon aut vnguētum citrinū. qm̄ aliqñ non sunt vesice ⁊ aliqñ sunt. aliqñ sunt cum vulnere: ⁊ aliqñ nō. Qñ nō est vuln⁹ ponātur frigida ⁊ hūida. ⁊ qñ ē vuln⁹ ponant̄ frīa ⁊ sicca. Materialia aūt illoꝝ possunt eē bombax. stupa canapina. pānus line⁹. lana abluta. pānus de serico: ⁊ sīlia cū intingūtur cū liquidis. ⁊ ista sunt hmōi. aqua frā. acetū. aq̄ ro. oleū ro. succus sempuiue. ⁊ lactuc. ⁊ endi. ⁊ plātagis. ⁊ portul̄. semen mir. i. cerusa. bolus armēic⁹. chimolea. cāphora: albumen ouoꝝ ⁊ sīlia. ⁊ intingat̄ igit̄ pānus in vno ex istis aut in multis: desuper apponātur ⁊ frequēter innouent̄.

Clarificatio. Circa istā materiā intelligendū φ cū aliquis cōbussit sibi digitū cū cādela et similibus: tūc docuit expimentū φ si digitus ponat̄ in aqua frā tūc augmētatur dolor: q2 ptes aduste retinētur. ⁊ si ponatur tēperate ad ignē sedat̄ paulatine dolor: qm̄ partes aduste exalāt. Ex his possumus elicere cautelam φ populeon et alia frigida nō apponātur actu frā sȝ tepida: ⁊ tūc facta sunt anodina. Anodina aūt sunt eā q̄ summe dolorē mitigāt. ⁊ iō talia sunt iuuatiua: q2 ratione sue actualitatis resoluunt: ⁊ ratione sue ṽtutis alterāt: ⁊ ita remouēt igneitatē. Secūdo intelligendū φ calidū hȝ triplicē effectum

anodina que sint

cū enī agit tēperate calefaciēdo digerit do tūc dealbat. ⁊ si vlteri⁹ augmentet̄ et fortificetur et aduratur tunc mortificat et denigrat. et si vlterius fortificetur tunc incinerando dealbat. Tertio notandum φ oleū licet nō cōpeteret in antiq̄ ace: ꝓ tanto q2 inflāmaret̄ ex hoc q2 ab intus calor affixus ē: nihilomin⁹ ī cōbustionib⁹ posset cōpetere: potissime ro. ⁊ nō inflāmaret̄: q2 talis ignis volatilis ē ⁊ quasi ab extra. Quarto aduertēdū qm̄ calida bene possunt cōpetere: potissime qñ locus est vlcerat⁹. ⁊ iō calx abluta cū multis aquis frigidis ⁊ dulcib⁹ ⁊ postea cū oleo ro. valet.

Caplm. xxx. d̄ vlcerib⁹ ⁊ ragadijs manu

Ulcera et fissure aliquādo veniūt in extremitatibus ex mā frangēte: vel ex aliqua attritione: vel ex sotulari ⁊ similibus. ⁊ de facili curātur cū vnguēto fusco ⁊ citrino ⁊ assungijs. ⁊ aq̄ ca. Si aūt fuerint ab interiorib⁹: aut ex co. adusta vel melēa. tūc op3 mūdificare corpus ⁊ dietā cōgruam ordinare. Hoc facto ad pticularia veniam⁹ ex quibuscūq3 fuerint. fiant igit̄ fomētationes cū aqua ca. frequēter ⁊ multis vicib⁹. Alia aūt vnguētoꝝ sunt ista. medulla vituli ⁊ cerui. assūgia gallinacea. porcia. anserina. anetrina. cerusa abluta. litargir̄. catimia lota. cortex maloꝝ granatoꝝ. sumac. acacia. oleū ro. dragagantū. gūmi arabic̄. infusoꝝ. oleū sisaminū. oleū amigd. dul. sepū hirci liqfactū. cera al. succus liquir̄. ⁊ sīlia.

Clarificatio. Intelligendū φ acacia est frigida ⁊ sicca ⁊ est multū restrictiua cōglutinatiua ⁊ desiccatiua. ⁊ iō si ragadie fuerint cū calore multū valet q2 infrigidat. ⁊ ita valet contra accidēs ⁊ desiccat ⁊ conglutinat. ⁊ ita valet ꝯ vlcus. Si autē iste fissure essent cū magna frigiditate: tūc p se nō cōpeteret nisi cum multis alijs poneret̄. ⁊ ita diuersis modis vtrobiq3 potest poni. Secūdo notandū φ melēa p se non vlcerat: q2 ñ penetrat nec sepat: nec rōne sue substātie: nec ratiōe qualitatū sed p accidēs q2 aduritur: aut q2 cōprimit: aut extēdit: aut priuat opilādo. Naure in talib⁹ mul

Ad combustionē: pone [illegible]
[illegible]

tū confert ipsam euacuare cū chimo ꝛ se
ro caprino. ¶ Postea q̄ritur de vnguibus
vtrū fuerint ex m̄a ossiuꝫ. qđ sic videt̃ ꝑ
Auic. ꝯrium tn̄ sic ꝓbatur. ossa sunt orta
ex ſp̄mate: quare si deꝑdant̃ nō restaurā
tur. sed vngues ꝑdite restaurātur: quare
nō sunt ex ſp̄mate. ¶ Dico ꝙ eē ex m̄a ossiū
triplex est. vel esse ex eadē m̄a ex qua ossa
vel esse ex suꝑfluo nutrimēto ossiuꝫ. vl' eē
ex cōsimili ꝛ vniformi nutrimēto. ¶ Et isto
vltimo mō dicit Auic. dentes ꝛ vngues
esse ex m̄a ossium et quod sic est ex mate
ria ossium si perdatur bene restaurat̃
vel regenerat̃. ¶ Itē querit̃ si vngues ha-
beant aliqđ regimen. ꝙ sic videt̃: qm̄ oē
qđ augmentat̃ ꝛ nutrit̃ hꝫ virtutē ꝑ quā
attrahit nutrimentū. vngues sunt hmōi
Cōtrarium habet̃ a Gal. in tegni dicen
te ꝙ vnguiū nullū est regimē. qđ cōcedo
¶ Ad argumentū tn̄ in cōtrarium qđ erat
qđ augmentatur. ¶ Dico ꝙ augmētari di-
citur tripliciter. ſm latū: longū ꝛ ꝓfundū
ſm trinā dimensionē. ¶ Et qđ sic augmen
tatur hꝫ virtutē regentē. sed vngues nō
augmentantur nisi ſm longum. vnde est
ibi augmentuꝫ agregationis sicut est in
aceruo lapidū. ꝛ ideo n̄ exigit̃ ꝙ sit ibi re
gimē. ¶ Itē queritur quare vngues habēt
esse in extremitatib⁹. ¶ Itē querit̃ q̄re ma-
gis sunt exterius q̄ interi⁹. ¶ Itē q̄rit̃ qua
re ꝑ vngues apprehēdimus ſm ꝙ dicit
subtilitatē ingenij vel grossiciem. ¶ Ad pri
mum quesitū dico ꝙ vngues in extremi
tatibus ꝓut dicit Auic. sunt ꝛ collocāt̃
quatuor de causis. vna est vt sint fortio-
res. secūda est vt ipsis mediātibus subti
lia vt pili fila ꝛ similia possint apprehē-
di. ¶ Tertia est vt cū ipsis possint se hoīes
scalpere. ¶ Quarta est vt sint defensorium
sicut patet in auibus. ¶ Ad aliud dico ꝙ
sunt exterius: q2 pars exterior magis est
passibilis q̄ interior: ꝛ ideo magis indi
get defensorio aliquo. ¶ Ad tertiū ꝛ quar
tum dico ꝙ vngues causantur a suꝑflui
tatibus cordis: ꝛ humores subtiles cau-
sa sunt ingenij subtilis ꝛ grossi humores
causa sunt ingenij grossi. vnde si vngues
sint grosse signāt grossos hūores. si sint
subtiles signant subtiles esse humores.
¶ Et ita per vngues ex consequēti appre-
hendimus alicuius ingenium esse gros-
sum vel subtile. ¶ Sunt aūt in extremitati
bus manuū ꝛ pedū potius: quia arterie
exeūtes a corde ibi termināntur ipsos vn
gues siquidē generātes. ¶ Cōsequenter
queritur de panaricio ꝙ est apostema ac
cidens in ip̄is vnguib⁹: vtrū debeat me
dicari sicut alia apostemata. primo ap-
ponenda reꝑcussiua. ꝛ sic deinceps ad h̄
respōdeo ꝛ dico ꝙ sic: cū sit valde calidū
apostema inferēs magnū dolorē ꝓpter
temperātiā carnis que ibi est. quarē ma-
gis sensibilis est. ¶ Quarto queritur qua-
re caro ꝑ adustionēꝫ habeat dealbari. q2
dicit Auic. ꝙ calidū agēs in humidū de-
nigrat ipsuꝫ. agēs in siccū dealbat. ergo
cum caro sit humida potius deberet de-
nigrari a calido q̄ dalbari. ¶ Dico h̄ ꝙ ipsi
us ignis triplex est effect⁹. primus est de
albare. secūdus vero vrere. tertius ē in
cinerare. vnde dico postq̄ caro decoqui-
tur remanet alba. ¶ Ad argumentū in con
trarium ꝙ est calidū agens in humidum
ꝛc. dico ꝙ verū est si agat adurādo: sed si
decoquēdo dealbat. ¶ Iteꝫ querit̃ qđ isto
rum faciat maiorē impressionē aut aqua
ca. aut ignis carbo. ꝛ qđ ignis carbo vi-
detur cū calidū existēs in grossa m̄a vt in
ferro vehemēti⁹ imprimat. sed carbo gros
sior est q̄ sit aqua ca. igit̃ calor i igne for-
tius est ꝛ magis imprimit q̄ in aq̄. cōtra
rium tn̄ pꝫ. ¶ Dico ad hoc ꝙ in depressiōe
facta a calido possum⁹ loqui dupliciter.
aut qualitatiue ꝛ sic maior ē ab igne. aut
q̄titatiue ꝛ sic maior fit ab aqua: q2 sub
tilior ē ꝛ ꝓfundius penetrat. ¶ Iteꝫ q̄ritur
de cura ꝛ p̄io vtꝝ cōpetat oleū ro. qđ n̄
videt̃ q2 hꝫ inflāmare: ꝛ ideo nō cōpetit
in herisipilato mēbro. ꝯrium habetur in
littera. ¶ Dico ꝙ cōpetit ad illud ꝙ obicis
i contrariū ꝙ nō cōpetit in herisipila. di
co ꝙ nō est simile: q2 in herisipila calor ē
adunatus. vnde oleum appositū magis
inflammaret. sed ad cōbustionem calor
iā recessit: ꝛ ideo ibi nō iflammat sꝫ miti-
gat. ¶ Iterū dicit Auic. ꝙ calx cōpetit. ¶ Cō
tra quod habet magis vlcerare non cō-
petit: calx est huiusmodi igitur ꝛc. ¶ Dico
ꝙ calx dupliciter accipitur: aut ꝓut calx
non est extincta: aut prout calx est extin-
cta ꝛ abluta. ꝛ isto vltimo modo mixta
cum oleo competit. ꝛ non primo modo.

¶ Quarto queritur de ragadijs siue fissu
ris. ⁊ primo queriẗ si iter agentibꝰ cōpe-
tat ablutio pedū cū aqua ca. ⁊ post inun
gere. ⁊ qđ sic videẗ ꝑ Auic. ꝯtrium videẗ
q: nihil ꝙ remollit neruos cōpetit. ablu-
tio ⁊ inunctio sꝫ hmōi. ¶ Dico ad hꝙ ablu
tio ⁊ inunctio duobꝰ modis cōsideranẗ
aut quātuꝫ ad modū ⁊ sic nō cōpetūt q:
remolliūt neruos. aut quātū ad īfrigida
tionē aeris ⁊ sic cōpetūt q: vlceratio pe-
dū cū aqua ca. trahit calorē ⁊ spūs ad ex
tremitates. ⁊ postmodū cū vnguētis opi
latur interius calor naturalis: ⁊ sic ꝓhi-
betur introitꝰ frigiditatis ipsius aeris.
¶ Itē queriẗ de stupore pedū facto a fri-
giditate si cōpetat ablutio in aqua calꝫa
vel frigida: nō in calꝫa sicut volunt aucto
res. ¶ Dico ad hoc ꝙ cōpetit in aqua frigi
da ablutio si nā fuerit fortis: eo ꝙ calor
naturalis interiꝰ ꝯfortatur: ⁊ cōfortatus
humorē cōgelatū dissoluit. sicut aparet
in fructibꝰ cōgelatis qui positi sunt in aq̄
frigida đcōgelanẗ rōne predicta. sed in
aqua calida positi illa caliditas naturaꝫ
exalaret quare ⁊c̄. ¶ Iterū queriẗ si ignis
nocet in stupore manuū ⁊ pedū: q: videẗ
ꝙ deberet adiuuare: q: cura fit ꝑ ꝯtrariū
¶ Dico ꝙ ignis noceret: q: subito humorē
cōgelatū dissolueret ⁊ maiorē dolorē fa-
ceret: q: frigiditas intendereẗ: sicut patꝫ
in degelatione gelu vel niuis ⁊ ideo me
lius est ꝙ a longe paulatim mēbra a fri-
gido stupido calefiant: vt sic paulatim ⁊
nō subito illi hūores ꝯgelati dissoluētur
⁊ calefiant. ¶ Iterū queritur quibꝰ cōpe-
tat in estate abluere manꝰ ⁊ pedes cū aq̄
frigida ⁊ quibꝰ cū aqua ca. ¶ Dico ꝙ habē
tibus rarā habitudineꝫ cōpetit abluere
cū frigida: vt calor interiꝰ includaẗ ⁊ reti
neatur. q: satis a calore extraneo exalat
habētibus vero spissaꝫ habitudinē ⁊ cō
pactā ꝯpetit abluere cū ca. vt sic calor in
clusus exalet ⁊ euaporet. ¶ Sed tūc queri
tur quare si aliquis aduratur cōpetit ca-
lefactio mēbri adusti. qđ nō videẗ: q: qđ
est cā doloris nō est eius cura. ꝯtrarium
pꝫ ꝑ vulgares. ¶ Dico ꝙ cōpetit calefactō
q: ꝑpter calorē seu adustionē cutis indu
rata est: ⁊ calor est inclusus faciens dolo
rē. sꝫ ꝑ calefactionē cutis reducitur: ⁊ sic
calor inclusus exalat. vel pōt dici ⁊ meli
us ꝙ attrahit tanꝗ a suo simili. ¶ Ultimo
queritur đ ragadijs quō a frigido habēt
generari. ⁊ videẗ esse falsuꝫ. q: nihil ꝙ hꝫ
ꝯstringere hꝫ facere solutionē cōtinuita
tis. frigiditas est hmōi. ergo frigiditas
nō hꝫ facere solutionē cōtinuitatis. ¶ Cō
trarium tñ ponit viaticus. ¶ Dico ꝙ frigi-
ditas duos hꝫ effectꝰ inducere. vnꝰ ē cō
stringere partes intermedias: ⁊ quo ad
hoc nō facit ragadias sine solutione cō-
tinuitatis. ¶ Sed alia via facit solutioneꝫ
cōtinuitatis siue ragadias scilicet nimis
a circunferentia versus centrum compri
mando.

¶ Capitulū. xxxi. de iter agentibus.

Intelligēdū quod quicūqꝫ facturus est longas
itinerationes: aut trāsire ma
ria: aut ire ad bella: aut quocūqꝫ loco vel
modo se debeat exercere in motibꝰ vio-
lentis agonisticis: sicut sunt motꝰ bellico
si. debet se primo purgare: ⁊ corpꝰ mūdi
ficare cū flōia ⁊ farmacia ⁊ balneis ⁊ ab
stinētia ⁊ siꝫitudinibꝰ: vt exercitiū inueni
at ipsuꝫ mūdū. aliter timendū est de fe. đ
apostemate. de nimio fluxu. de ruptura
vene. ¶ Secūdo dꝫ se premunire cū his q̄
aeri ⁊ siti ⁊ accidētibus repugnāt. ¶ In tē
pore igitur calido ⁊ in regione calida si-
tis hoīem multū agrauat. fiant aūt pilꝫe
quas teneat sub ligua. ℞. succi vue acer-
be acetose. succi malagranati. sicci sum-
mitatū papaueris al. succi portulꝫ. añ. lib.
ʒ. misceanẗ ⁊ ponātur in vase donec faci
at residentiā. ⁊ tunc aqua q̄ supnatat po
natur ad partē: ⁊ qđ residet cōficiaẗ cum
modico đ succo ad solē vel supra cineres
calidos ⁊ fiant pilꝫe. ⁊ teneantur sub lin
gua. ⁊ tertia pars liquida sirupetur cum
zuccaro. ⁊ in tempore magni estus cum
aqua frigida sorbeaẗ. vel potest vti istis
elꝫijs. ℞. diadraganti frigidi. diapapaue
ris. zuccari ro. zuccari violꝫ. tria sandalꝫ.
añ. ʒ. ij. ⁊ scilicet misceantur. vel fiant pil-
lule tales. ℞. quatuor se. fri. mundꝫ. semen
papaueris albi. succi liquiẗ. diadraganti
infusi. semen portulꝫ. añ. cōficiantur cū si-
rupo nenupharino ⁊ fiāt pilꝫe. vtaẗ ēt si
rupo limonū cū aq̄ fra. aut sirupo nenu-

Ad [illegible] pedes frimos ad itinerandum. Coque za. anthos et aceto cum quo laua pedes et semper habebis frimos.
Item Rx frondium mirti et lentisci [illegible] aceto forti de quo lauet pedes, post cooperiat [illegible] setaciatis et liga cum pecia linea alba, et sic stabis duabus horis. [illegible]

phaꝝ.aut violꝝ.aut ro.aut sirupo acetoso aut siru.ribes: si ribes inueniatur in regione prout inuenitur in regione Acon. aut sirupus factus de acetositate citrnagulorum. ⁊ ita de alĳs fructibꝰ acetosis aromaticis. ¶ Illud etiã ꝙ summe sedat sitim est ꝙ accipiat aquã fontis frigidam ⁊ ponaꝝ paꝝ aceti mundi clari. aut vini maloꝝ granatoꝝ ⁊ modicum de zuccão: aut sola cũ magnis haustibus sorbeaꝝ: ⁊ qꝛ pectꝰ ⁊ caput supcalefiũt tũc. Rx. olei ꝺ saliabꝰ. olei nenuphaꝝ. olei ro. olei ꝺ papaueꝝ. oleũ demucillagine psillĳ. misceãꝝ ⁊ inungaꝝ pectus ⁊ caput. aut cera al. noua malaxeꝝ in his oleis: ⁊ fiat emplꝛm pectori. aut supra partẽ anterioꝛez capitis apponaꝝ. cooperiaꝝ igiꝝ caput ⁊ alia sic decet. ¶ Si aliquis dꝫ in hieme itinerare ꝑ loca niuosa ⁊ vẽtosa tũc inungat pectꝰ cũ arogon ⁊ marciaton: ⁊ comedat assa cũ forti alliata ⁊ vino puro. ⁊ vtaꝝ istis elꝛĳs. Rx. diacrion pipeon. diamẽte. diantos cũ modico pliris duplicato cum musco. diambra. ⁊ silꝛia aromatica. ¶ Et si sit pauꝑ. quolibet mane transgluciat tria g̃na piperis integra. aut tria grana thuris. aut sex folia mente. aut absinthĳ. ⁊ odoꝛet ꝑꝑ reuma laudanũ. ambraz. thus. ⁊ muscũ. ⁊ similia. aut fiat pomũ. aut ponanꝝ in aqua ⁊ recipiat fumũ. aut supra carbones. ⁊ pelles sint vulpine. ¶ Et si incedat pedicãdo tũc de nocte abluat pedes cũ aqua salsa calida. ⁊ teneat diu ibidem. ⁊ cũ desiccati fuerint inũgat pedes ⁊ iuncturas ⁊ ꝑiconeon cũ mixtura facta de sepo hircino. butiro. ⁊ assungia gallinacea liquefacta. ⁊ modico oleo de castoreo. ¶ Si aũt nimis cenauerit incedat in crastinũ paulatine: ⁊ nõ comedat nisi crapula sit digesta. ¶ Si aũt de mane crapulauerit euomat ⁊ doꝛmiat multũ. ¶ Si aũt nimiũ potauerit ⁊ nõ põt doꝛmire: fricẽtur testiculi cũ sale ⁊ aceto: ⁊ sumat folia cauliũ: aut trũcum: aut succũ. ¶ Et si fuerit equitãdo talis põt meliꝰ dietã seruare. ¶ Nullo igiꝝ modo stomaco ingurgitato audeat aliq̃s exercitare. qm̃ timĩdũ ẽ ꝺ doloẽ capitĳ ⁊ nausea ⁊ fluxu vẽtris. ⁊ toꝛsiõe. ⁊ doloꝛe stomaci. ⁊ indigestione. ¶ Et de mane igiꝝ cũ surrexerit vadat paulatine donec supfluitates digestiuaꝝ sint expulse. ⁊ postea exercitet. paꝝ cibi ⁊ potꝰ sumat. et cũ hospitatꝰ fuerit sumat cibũ sibi necessarium. quare ⁊ naturaliter maioꝛ quãtitas cibi deberet sumi die secundo. ¶ Si ãt itinerantes fuerint cõstipati: vtanꝝ istis elꝛĳs vno aut pluribꝰ. s. diaboꝝ. diasene catartici impꝛalis. triferã saracenicã. dia pꝛunis. oxilaxatiui. eltũ dulcis. stõticon laxatiũ. diaturbith. ¶ Itinerãtes etiã cõiꝝ loquẽdo isto pulueꝝ pñt vti in salsa mẽtis Rx. zzĩ. albissimi. lib. ℥. cinamõi optmi. ʒ. iiĳ. gariofilꝛ. nucismus. spicanaꝝ. añ. ʒ. i. panis zuccãi. ʒ. i. ⁊ ℥. fiat puluis ⁊ ponaꝝ in sacculo de aluta. ¶ Si aũt laxatiuũ facere voluerimꝰ: addamꝰ pul. folioꝝ sene. epithi. polipod. ¶ Si aũt esset nimis laxus comedat pira añ cibũ. aut coctana. ⁊ ita de alĳs fructibꝰ stipticis. aut vtaꝝ caseo recenti sine sale. aut aliquo coagulo. aut caseus bulliat in aqua dulci multis vicibꝰ donec salsedo fuerit amota: ⁊ fortissime constringit. ¶ Si aũt fuerit in mari eligat quantũ erit possibile locũ longinquũ a sentina ⁊ ab omni soꝛde: ⁊ stet in aere frigidioꝛi ⁊ altioꝛi quãtũ erit possibile. ⁊ si de facili nauseet: teneat se ad columnã et odoꝛet panẽ assum cũ aceto. ¶ Et si aqua ẽ coꝛrupta eueniet ⁊ cũ aceto sumaꝝ. ⁊ si ꝺ ficiat: aqua marina transeat ꝑ arenã mlꝛꝭ vicibꝰ ⁊ efficiꝝ dulcis. aut bulliat in cacabo: ⁊ linteamẽ mundũ ponaꝝ supꝑ fumum ⁊ postea expꝛimaꝝ ⁊ erit dulcis. aut distilleꝝ ꝑ alãbicũ suauiter ⁊ erit dulcis. ¶ Carnes salse sint bis cocte in aqua dulci aquã remouẽdo dimittat legumĩa ⁊ vtaꝝ brodio. sumat valde paꝝ de cibo ⁊ potu ⁊ dñs ibs dirigat in trãquillitate. ¶ Si ãt fuerit in exercitu tũc tentoꝛiũ ⁊ regimen medicoꝝ ⁊ restauratoꝝ. s. cirurgicoꝛũ sꝑ sunt in altioꝛi loco ⁊ in eminẽtioꝛi ⁊ ex ꝑte venti melioꝛis. ⁊ nullo mõ ponat se in parte inferioꝛi exercitꝰ: qm̃ ibi currũt supfluitates. eligaꝝ igiꝝ bonꝰ aer sine omni fetoꝛe cadaueꝝ: aut alicuiꝰ alteriꝰ rei. ¶ In estate igiꝝ vertaꝝ tẽtoꝛiũ versus septẽtrionem. in hieme versus meridie. ¶ Et medicus dꝫ esse diligẽs ad cõsiderãdũ oĩa illa ꝑꝑ que veniũt egritudines in exercitu ⁊ illa aduertere dꝫ quãtũ põt. illa aũt sũt aut qꝛ tẽpꝰ epidimiale calidũ ⁊ humidũ pluuiosũ. mlꝛtitudo cadaueꝝ nõ sepꝛltoꝛ

Nauigantiũ cura.

Ad do. genuum seu femurorum pp nimium ire: fac bulire marrubium in aqua et laua et pone herbam supra locum doloris.
Ad idem fac bulire agrimoniam in aqua donec tertia pars consumetur, et de ista aqua bibe in mane [illegible] et [illegible] liga [illegible]
Ad idem Rx rutam viridem cum sale et melle terit et appone, statim do. tollit.
Item fessi in itinere bibant de pulvere za. artemisie pulverizate cum optimo vino.

rum. multitudo nucū. vel caulīū. vel malarū arborū et plantarū. et multitudo reptilium. et multitudo paludū. et similiū. dn̄s aūt det pacē in dieb⁹ nostris. qm̄ iam ē initiū magnarū tribulationum. De multis aūt generalib⁹ ꝑtermittim⁹: qm̄ intēdimus ꝑ dei gratiā sanitatis regimē ordinare: et illa que dimisimus ibidem apponemus.

Clarificatio. Intelligēdū ꝙ balneū aque dulcis ca. nec in toto nec in ꝑte: nec ablutio pedū cōpetit itineratib⁹. qm̄ oīa ista mollificāt neruos: et ita impediūt motū et ꝑparant vt pedes recipiāt sup̄fluitates. sꝫ ablutō et fomētatio pedū in aqua multum salsa bene ꝯpetit. Et si iuuenis carnosus fatigat⁹ ex via et labore et calore in estate inueniret flumē mundū clarū: si ꝓceret se ī flumine et nataret: tūc infrigidaret̄ et mitigaret̄ sitis et fatigatio: et calor naturalis cōfortaret̄. sicut declarauim⁹. x⁰. de ingenio. Secūdo notandū ꝙ cū aliquis trāsiuit ꝑ loca niuosa aliqñ patit̄ stuporem in extremitatib⁹ et quādā insensibilitatē et tūc cauendū ꝙ nō approximet̄ subito aque calide aut igni. qm̄ magnus dolor causaret̄ in radicib⁹ vnguiū: cū mala cōplexio equalis fiat diuersa. Et cām hui⁹ ostendim⁹ ī lib⁹ Gal. de mala cōplexiōe diuersa. Tūc ergo melius est vt ponatur in aqua quasi frigida vel tēpori vicina: vel in sinu vel longe ab igne. vt non fiat subita mutatio. Tertio notandū ꝙ licet in estate debeam⁹ man⁹ abluere cū aqua frigida: et in hieme cū ca. nihilomin⁹ hoīnes rari debēt semp abluere cū aqua frigida, et habentes poros densos cum calida

Explicit prima ꝑticula bndict⁹ deus in secula Amen.

Incipit particula secūda ī qua tractat̄ de oīb⁹ egritudinib⁹ cerebri vsqꝫ ad egritudines oculorū. Et cōtinet. xxx. capl'a.

Capl'm primum de allopicia.

Allopicia ē casus capillorū cū vlceribus siue squamis et furfuribus.

Cause. Humores corrupti infecti sunt cā hui⁹ passiōis. qm̄ truncāt vaporē ex q̄ capill⁹ deberet gn̄ari. sic est sanguis. col'a. flegma. mel'ia. Et iō iferam⁹ h̄ de gn̄atione capillorū et nā eorūdem. Capill⁹ ergo ē vapor siccus a corpe resolutus. cum per poros egreditur in longum et rotundum est protensus et ab aere desiccat⁹. Cause autē capillorū sūt q̄tuor. causa. s. efficiens: et hec est calor resoluens materiā in vaporē. et iō homīes frigidi sunt imberbes et cuꝫ paucitate pi

loꝝ.⁊ pp hoc etiā ꝺ facili cadūt in senib⁹
qn̄ etiā caliditas nimis exuberat fac ad
casum capilloꝝ.qm̄ calidū forte cōsumit
vaporē ⁊ exalare facit:⁊ dilatat poros i͂
tantū ꝙ vapor dilaturi nō pōt. ¶ Et iō ho
mines colrici et qui habēt ptē anteriorez
cerebri ca.⁊ sic de facili incurrūt caluiciez
in iuuētute. ¶ Causa igit efficiēs ē calidum
nō nimis excedēs. ¶ Causa aūt materialis
est vapor sicc⁹. ¶ Duplex em̄ est vapor:sic
cus:⁊ humidus.humid⁹ aūt est materia
sudoris.siccus aūt quidā est multū subti
lis.⁊ ille exalat insensibilit.⁊ quidā gros
sus:⁊ iste est materia vnguiū.⁊ quidaz ē
mediocris ⁊ iste est materia capilloꝝ. ¶ Et
ideo inter oēs hoīes colerici sunt magis
pilosi:q2 cōcordat cā efficiēs cū materiali
¶ Cū aūt deficit vapor sicc⁹:deficiūt capil
li ⁊ cadūt ⁊ nō generant.sicut in ptisicis
ethicis ⁊ cōsumptis ⁊ senib⁹. ¶ Causa aūt
formalis est porus:qm̄ qn̄ pori cutis sūt
mediocres:tūc vapor ibidē retinet ⁊ cō
densat ⁊ transit in materiā capillorum.
¶ Modus aūt sue generatiōis est iste:cū
vapor retētus est in poro etiā condensa
tus:tūc venit secund⁹ vapor ⁊ pcutit pri
mum ⁊ coadunat cū eo.⁊ terti⁹ pcutit se
cundū ⁊ impellit ab extra.⁊ iō fit vapoꝝ
quedā cōcatenatio.⁊ ita capilloꝝ sola est
generatio sine oi alio regimine. ¶ Infor
matur igit vapor fm naturā pori:qm̄ si
porus est rect⁹ ⁊ vapor erit rect⁹:quātuz
est ex hoc ⁊ capill⁹ plan⁹.si tortuosus:et
capill⁹ tortuosus.⁊ ita efficitur crisp⁹.qm̄
fm Gal.in de cōplexionib⁹.nō cōtingit
deuenire a tortuositate in rectitudinem:
nisi mollificent pri⁹. ¶ Alie aūt sunt cause
crispitudinis:sicut est calor ⁊ sic.cū nimis
excedūt.⁊ debilitas virtutis vaporez de
biliter impellentis.⁊ opilatio pori.⁊ tor
tuositas vt dictū est. ¶ Mediocritas igit
pori est causa formalis capillorū.nimia
aūt raritas aut densitas ē cā priuationis
capilloꝝ.⁊ iō in vel manuū nō crescunt
capilli pp nimiā raritatem.qm̄ exalat va
por insensibiliter ⁊ retineri nō pōt:nec i͂
plantis pedū pp nimiā densitatē.⁊ iō in
aialib⁹ scamatalib⁹ aut testeis nō crescūt
capilli pp nimiā poroꝝ densitatē.sicut te
stat Gal.in de cōplexionib⁹. ¶ Causa autē
finalis est necessitas vtilitas ⁊ decoratio

necessitas fuit vt distigueret sexus:vt no
bile ab ignobili distiguat.⁊ ad h̄ ē bar
ba ⁊ pilū palpebraꝝ ad oculi defensionē
sunt eni͂ pili in palpebris sicut sepes i͂ or
tis. ¶ Utilitas fuit vt mūdificaret corp⁹ a
vaporibus siccis.aliter em̄ possent indu
cere nocumentū. ¶ Et ad hoc fiunt pili in
guinū ⁊ assellaꝝ ⁊ reliquaꝝ partiuz.⁊ idō
nō approbo sentētiā illoꝝ qui impediūt
in puellis generationē piloꝝ in pudibū
dis:cuz narcoticis aut cauterio aut quo
cūqꝫ alio modo.quia illi vapores retēti
multa possunt inducere nocumēta. ¶ Fiūt
etiam capilli ad decorē ⁊ honestatē:sicut
in supcilijs ⁊ capite.⁊ ideo cū pter natu
ram amissi sunt:nos intendim⁹ ad eoruz
generationē:qm̄ decor a corpe est ablat⁹
¶ Et cum hec causa que vaporem truncat
multa peiora posset inducere nocumen
ta.quare salus est causaz remouere. Cau
sa igit allopicie ad causa humoris vapo
rem truncantis.

Signa. ¶ Cū videm⁹ pilos fluere a ca
pite sine causa māifesta:tūc
videamus si sint squame aut resolutio
nes furfuree.⁊ si non consideremus si in
radicibus capilloꝝ sint vlcerea.⁊ si sint
vlcēa ⁊ non alia tunc est allopicia.⁊ si co
lor vergat ad rubedinem de sanguine in
fectus est.⁊ si ad citrinitatem de colera ē
⁊ si ad albedinē squamosam vel quasi de
flegmate est.⁊ si ast nigredinem vel ad li
uorem de melēia est.

Pronostica. ¶ Omnis casus aut
priuatio capillorum
ppter priuationem causarum naturaliū
est inrestaurabilis.⁊ ideo frustra labora
mus in caluicie naturali.⁊ in eunuchis.⁊
in homine imberbi.⁊ in senib⁹.⁊ in ptisi
cis ⁊ consumptis ⁊ in cicatricibus. ¶ Et si
fuerit accidentalis causa et est recens re
mediari potest.⁊ si antiqua aut est impos
sibile:aut summe difficile.quoniam ma
la complexio est equata. ¶ Ypo.autem etiā
noluit pronosticare:quoniā varices cum
innascunt causa sunt rursuz capuli si fiāt
¶ Cuius ratio est:quoniam mala materia
que truncabat capillos iam reuoluta est
ad inferiora.⁊ ideo ex hoc scimus quid
agendum. ¶ Utile est igitur pronosticare:
ne impossibilia pmittamus.

Cura. In primis purgem⁹ materiā peccantē. Si igiť sanguis est in causa fiat flōia. ⁊ purgeť corp⁹ cū mānna ⁊ cassiafi. ⁊ tamarind. ⁊ cū diaprunis ⁊ silib⁹. ⁊ vtať dieta tenui ⁊ infriatiua.

Et si coľa est in cā vtať: dieta dicta. ⁊ digerať materia cū oxizac. ⁊ sirupo violˀ. ⁊ sirupo de bor. ⁊ sirup. de fumo terre. Et euacueť cū mirabľ. citri. ⁊ indiſ. tēperatis in lacte. ⁊ vuiſ paſ. ⁊ liquiť. cū ista regulāt mirabľ. qm̄ temperari debēt sp cū lacte: aut ceteris vbi sint vue paſ. ⁊ liquiť. aliť corrugāt stomacū ⁊ dimittūt mala vestigia post se. recordenť igiť qm̄ nobilis medicina est: cū ex locis primis purgēt oēs hu. citni co. chebľi. fľa. indi meľiaꝫ. bellˀici ⁊ emblici adustā. et ita possum⁹ purgare oēs humores. quare deinceps ipos i reuerētia habeam⁹. Si āt cā fuerit antiquata coľica ⁊ passio fortis: tūc purgetur cū elˀrio de succo ro. ⁊ yeraruffi. deinde radať caput ⁊ stupheť: ⁊ in stupha ponať multitudo fumi terre. deinde vtať rubea trociscata ⁊ tyriaca. ⁊ recte fiat sicut in morbis infectis. Si aūt fuerit flegma vtať cibis caľidiſ tēperate. ⁊ digerať materia cū oxiľľ. diuř. ⁊ siru. de fumo terre. ⁊ euacueť cū mirabľ. chebľ. aut cū yerap. ⁊ yeraruffi. ⁊ fiat stupha cū herbis diureticis. ⁊ deť sibi aurea alexandrina ⁊ tyriaca. Si aūt fuerit mā meľica: digerať mā cū oxiľ. diuř. ⁊ squiľľ. ⁊ siru. de fumo terre ⁊ purgeť cū mirabľ. indiſ. ⁊ lapid armenico. aut cū yeraruffi. ⁊ diasene. ⁊ fiāt stuphe. ⁊ denť sibi opiate: ⁊ alia sicut decet. corpore aūt mūdificato: ad localia remedia veniam⁹. Si aūt fuerit cā calida: inungať cū isto vnguēto cui⁹ mālia sūt hec cortex castanearꝫ. amigd. auellanarꝫ. nucū sterc⁹ caprarꝫ. mel. ⁊ acetū. Ista em̄ debēt assari ⁊ puluerizari ⁊ cum aceto ⁊ melle misceri ad modū vnguētī. Capite autem post raso ⁊ fricato ⁊ scarificato: postea debet inungi. Si aūt cā fuerit frida fiat sicut prius. ⁊ postea inūgať cū isto vnguēto: cui⁹ materialia sunt hec. vtriusqꝫ elľs. sterc⁹ colūbinuꝫ. euforbiū. staphisagria. tapsia, gūmi ruthe agrestis. sinapis. nasturciū. erucha. coloquītid. sterc⁹ sorricis tritū. spuma maris. laudanū. spicanardi. radix cāne folia sicc⁹. Accipianť igiť aliq ex istis vľ multa: ⁊ pulueriſenť: ⁊ cū oleo laurino: aut cū oleo amigd. amarꝫ. ⁊ cēa. q. s. misceanť ⁊ fiat vnguētū. ⁊ post lauetur cū aqua decoctōis fabarum ⁊ sicle. ⁊ ista totiens reiterantur donec habeatur intentum.

Clarificatio. Aliquis posset dubitare cui⁹ cōplexionis cēnt capilli. Dico ꝙ capilli i se ⁊ quātum ē ex pte materie sunt fridi ⁊ sicci. qm̄ vapor est terren⁹ fridus ⁊ sicc⁹. Et iō dicebat Auic. ꝙ frigidi⁹ qd sit in corpe humano post flegma sunt capilli. ⁊ iō forte nullū animal nutriť ex capillis. Quantū est igiť ex parte materie capill⁹ est vapor frigid⁹ ⁊ siccus. Sed si nos loquamur d cōplexiōe capillorꝫ quātū est ex parte agentis. tunc ſm diuersitatē coloris diuersificanť capilli in multitudine ⁊ paucitate ⁊ crispitudine ⁊ colore. qm̄ multitudo capillorꝫ seu pilorꝫ attestať supra caliditatem. ⁊ sic paucitas supra fritatē in quacūqꝫ pte corporis fuerint: siue in capite siue in pectore: siue in ypocūdeis ⁊ ventre seu ingrine. ⁊ ita de aliis. Cōplexio igiť caľa multiplicat. ⁊ frigida minorat. Et sicut diuersificanť capilli ex pte cōplexiōis ita ex parte etatis ⁊ climatis. In cōplexione igiť meľica vergūt capilli ad glaucedinē. ⁊ in flegmatica ad albedinē seu flauedinē. ⁊ si flegma fuerit putrefcm̄ ad caniciē. ⁊ si coľa dn̄etur vergūt ad citrinitatem. ⁊ si san. ad rubedine. ⁊ si temperies fuerit ad ruffedinem. ⁊ si fiat humorū adustio vergunt ad nigredinem. Et sicut ē de complexionibus ita d etatibus. quia in infantia vergunt ad flauedinem. deinde ad ruffedinem. deinde ad citrinitateꝫ deinde ad rubedinē. deinde ad caniciem

Et ita est de regionibus ⁊ climatibus. qniam indi ⁊ ethiopes habent nigros et crispos. ⁊ anglici ⁊ theotonici flauos et planos. ⁊ medij mediocriter. Et licet capilli ⁊ multitudo eorum atestetur supra caliditatem tanqꝫ supra causam efficientem. tamē propter hoc in natura sua nō erūt calidi quoniam glacies a caliditate dissoluiť: ⁊ later a calido adunať. ⁊ tamē ista sunt frida in se. ita ē de capillis. Patet igitur cui⁹ cōplexiōis sint in se ⁊ quo ad mālia: ⁊ cui⁹ sint quo ad efficientia.

Secundo notem⁹ de caluicie. Caluicies quedā est naturalis: ⁊ quedā accidētalis. Naturalis fit a calido excedēte. licet eni͂ calidū multiplicet capillos ⁊ plātas. tamē quādo multū excedit cōsumit humidum ⁊ cōsumēdo humidū cōsumit seipm. Primo igit̄ deficit agens qđ erat cā efficiens capilloꝝ. Secūdo deficit materia: cū per calidū sit cōsumpta. Tertio calidū cōstituit sibi heredē .s. frigidū. nūc aūt frigidū claudit poros: ⁊ ita vapor si aliqualis eēt nō h̄z exitū. patet igit̄ ꝙ colerici de facili caluescūt. sed pueri ⁊ senes eunuchi et mulieres nō caluescūt: cū calor nō sit tantum ꝙ possit materiā cōsumere capilloꝝ. Hoc aūt fit potissime in anteriori ꝑte capitis: cū illa ꝑs sit calidior: ⁊ substāria cerebellaris sit subtilior: ⁊ sit etiā a craneo elōgata ſm Auice. tertio de instorijs aīalium caplo ꝑrio. ⁊ iō caluicies nō recipit curationē. Est etiā alia caluicies accidentalis in qua fluunt capilli: sicut in cōualescentib⁹: ⁊ famellicis: ⁊ in incarceratis: et in vtentib⁹ nimio coytu. In istis eni͂ deficit mā. ⁊ iō cum ocio ⁊ nimio nutrimēto ⁊ balneis curant̄. nec nō cadūt etiā capilli ⁊ generat̄ caluicies ꝑꝑ humoꝝ corruptionē. ⁊ de ista cā ꝑtim dictū est: ⁊ ꝑti dicet̄. Tertio dicendū ꝙ materia capilloꝝ sunt humores qui in epate generant̄ licet materia immediata a tertia digestiua ꝓcedit: ꝑ quā fit euaporatio ⁊ fumoꝝ expulsio. Et iō iuxta hoc intelligendū ꝙ ex sup̄fluitatib⁹ prie ⁊ secūde digestiue mēbra aliqua n͂ generāt ꝑꝑ eoꝝ impuritatē licet aliqua aīalia generent̄ ꝑ viam putrefactionis. materialꝰ aūt sup̄fluitas tertie digestiue ē magis pura: ⁊ iō generant̄ inde quedā mēbra: sicut sunt pili. ⁊ vngues. ⁊ cornua. ⁊ solee. Quarto notandū ꝙ i alopicia competit aliqn͂ flōia ⁊ farmacia. ⁊ ideo notādū ē gratia mē ꝙ cū flōia ⁊ farmacia cōpetūt: tūc aut ē in sanis lapsis: aut in egris. Si in sanis p̄cedat farmacia cū nō timeam⁹ humoꝝ corruptionez ⁊ p⁹a seq̄t̄ flōia. ⁊ ita fiet euētatio fumoꝝ derelictoꝝ a farmacia. Si aūt fiat i egris tūc flōia dz p̄cedere. cū tunc putrefactio sit velocior: ⁊ flōia est purgatio vlꝰior. ⁊ farmacia dz subsequi. In tali igit̄ casu dz p̄cedere farmacia; nisi forte esset valde facilis: sicut ē cassiafi. ⁊ similia.

Capitulū .ij. de casu capilloꝝ.

Casus capillorum est fluxus capilloꝝ paulatinus sine humoris vicio.

Cause. Postꝙ̄ dictū est de fluxu nimio ⁊ repētino cū homoris vicio. hic agit̄ de fluxu paulatino sine humoris vicio: cuius duplex est cā. priuatio materie. ⁊ inepta poroꝝ dispositio. Priuatio materie fit sicut in nimis ieiunātib⁹ ⁊ extenuatis: ⁊ i fine febriū acutaꝝ ⁊ cronicaꝝ ⁊ silꝰib⁹. Pori autē reddunt̄ inepti aut q2 nimis dilatati. dilatant̄ aūt ꝑꝑ malam cōplexionē ca. vt ꝑꝑ solutionez. ⁊ laborē. ⁊ balnea. ⁊ vnguēta ca. ⁊ silꝰia. ⁊ ita vapor nō pōt cōdensari. pori aūt aliqn͂ cōdensant̄ ⁊ vapor nō h̄z exitū. vnde aliquādo cōstringunt̄ ꝑꝑ frigiditatē aeris: aut niuis: aut ꝑꝑ vnguēta frigida ⁊ silꝰia.

Signa. Priuatio humoris cognoscitur ꝑ extenuatā habitudinē ⁊ q2 p̄cesserūt febres. ⁊ ꝑ indicia patientis. raritas cognoscit̄ ꝑ continuū fluxum depssitas q2 vix oriunt̄ ⁊ sunt exiles: ⁊ ꝑ indicia patientis.

Pronostica. Pronosticare pōt medic⁹ q2 satis de facili curabit̄: si velit medico obedire.

Cura. Si est ꝑꝑ priuationē: inungatur sibi ocius ⁊ dieta humida ⁊ resumptiua. ⁊ inungat̄ caput cū oleo d̄ laudano ⁊ mastice. Si aūt fuerit ꝑꝑ nimiam raritatē: inungat̄ cū onifacino. ⁊ cum oleo ro. ⁊ mirtino. ⁊ sisamino. ⁊ cū oleo d̄ citonijs. ⁊ cū oleo corticū nucū. auellanarum. castaneaꝝ. assis. ⁊ cū oleo radicis cāne asse. ⁊ cū oleo de gallis. ⁊ de capillꝰ veneris. Si aūt fuerit ꝑꝑ opilationē: inungatur cū oleo de amigdalꝰ amaris assis. ⁊ cū oleo laurino. ⁊ cū oleo absinthio. ⁊ cū oleo de spicanar̄. ⁊ cū nigella assa. ⁊ cū silꝰib⁹ oleis calidis ⁊ ap.iuis habētibus ꝙ̄dam stipticitatē. ⁊ qui nō pōt habere simplicia fiat per ꝯposita. ⁊ possunt fieri vnguēta ⁊ emplꝰa ⁊ puluēs ⁊ silꝰia.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ vt plurimū citi⁹ cadūt capilli in capite ꝙ̄ in alijs partib⁹ corpo

§ Arnal[dus]. ad faciendū nasci pilos ubicumq[ue]. Locuste virides & apes combur[...] & cū oleo mixtus ut ro[...] ut assongia mixta & usui restrua §. Idem & ossa dactilo[rum] & laudanum a[...], confecta cū oleo mirtino & loca unge q[uod] facit pilos in brevi renasci.

ris:nō obstante frigiditate cerebri ⁊ po-
rorum clausione per quā deberēt obser-
uari. Dico ꝙ plꝰ abundāt in capite q̄ ī a-
lijs partibꝰ corporis sub nāli dispōne se
habēte. qm̄ cerebꝝ est sicut caminuꝫ toti
corpori. ⁊ ideo fumi de facili ascendūt ⁊
multiplicanꝛ capilli. Si igiꝛ sit corpus p̄
ter naturā citius ibi deficiūt ꝓpter longi
tudinē vie: aut q2 fumꝰ ꝓpter sui paruita
tem ascendere nō pōt: aut si ascēderet cō
sumiꝛ ꝓpter maliciā humoꝝ: ⁊ his silibꝰ
Cuꝫ ergo calor citiꝰ deficiat in extremis
q̄ in medio. ideo citiꝰ deficiūt capilli ꝓpꝛ
destitutōeꝫ caloris naturalꝭ ⁊ virtutis re-
gitiue. ⁊ iō mors citiꝰ incipit ⁊ apparet ī
pedibꝰ ſm Gal. in ꝓnosticis. In barba
aūt ⁊ facie nō cadūt ita cito: nisi esset cau
sa fortis valde. ꝓtāto q2 natura ē magis
sollicita in regimine ꝓpter nobilitatem
sensuuꝫ qui sunt ibi. ⁊ q2 fuit barba ꝓpꝛ
discretionē sexus: vtile fuit in natura vt
habitꝰ naturalꝭ ⁊ artificialis viroꝝ ⁊ mu-
lieꝝ esset distinctꝰ. ⁊ solo visu discerneretꝛ
aliter eīm discretio pōt eē ignominosa.
Natura igiꝛ ꝓpter finē pilos barbe abi-
re nō permittit. Nec etiā cadūt in assellꝭ
⁊ in inguinibꝰ cū sint emunctoria. ⁊ ideo
satis vadit de vapore. nec etiā cadūt ī pe
ctore ꝓpter cor. nec ī vētre ꝓpter epar
nec in coxis ꝓpter testes. ⁊ q2 nā nō facit
nisi solū cōseruare. Isti eīm qui a princi-
pio nati sunt illi ꝯseruanꝛ ⁊ nō cadūt ꝓ-
pter fortitudinē virtutis ꝯtentiue. nec in
cerebro virtꝰ cōtentiua est ita fortis: cuꝫ
est p̄ter naturā: qm̄ oē mēbrum infrātum
oꝑationes hꝫ lesas de necessitate. sic di-
cit Gal. in illo amphismo. quibuscūq[ue] iu
uenibꝰ ⁊c. Fluunt igiꝛ capilli cōiter loq̄n
do citiꝰ in capite q̄ in alijs ꝑtibꝰ. Secū-
do intelligendū ꝙ pili nō sūt in toto cor
pore: lꝫ sudor possit eē in toto: ⁊ rō huiꝰ
est: qm̄ sudor est vapor subtilior: ⁊ pili sꝛ
ex substātia grossiori. Et alia cā est q2 ra-
rum ⁊ densum impediūt gnātionē piloꝝ
humidū āt facilꝰ pōt resudando exire.
Tertio notandū ꝙ viri habuerūt barbā
etiā q2 calidiores: ⁊ ꝑꝑ distinctionē sexꝰ.
Si autē eunuchi añ pubescētiā amiserit
socios nunq̄ barbescūt. ⁊ si post illā bar
ba que nata ē cōseruaꝛ. Quarto aduer
tendū ꝙ in regione ca. ⁊ ꝯplexiōe calida
citius pubescūt. q2 talis citus mouet va
porem ⁊ aperit poros. In regiōe aūt fri
gida ⁊ ꝯplexione frigida tardiꝰ: ꝑꝑ cām
cōtrariā. Quinto sciēdū ꝙ in leprosis
citiꝰ cadūt pili in suꝑcilijs: ꝑꝑ vaporē cor
ruptū latitantē in ꝯcauitate nerui obtici
sicut dictū est supiꝰ caplo de lepra.

Capitulū. iij. de asperitate capilloꝝ

Asperitas ē trun
catio seu fissura capilloꝝ
adueniēs viris ⁊ mulieribꝰ
calide ꝯplexiōis in iuuētute existētibus.
Intelligendū ē ꝙ capillis veniūt quedā
fede dispōnes: que vulgariꝛ appellantur
sirones. aut pole. aut ratatō: qm̄ ratativꝛ
denꝛ truncati ⁊ mutilati. ⁊ cū hoc aliq̄n
bifurcanꝛ. ⁊ talis dispositio appellaꝛ as-
peritas capilloꝝ. Et causaꝛ ex co. adusta
truncāte vaporē. ⁊ iō vnꝰ capillus videꝛ
longior altero: ⁊ alter breuior: sicut si mu
res inequaliter corrodissent. ⁊ h̄ q2 cali-
dum affixuꝫ vapori cōsumit in ꝑte vapo
rem ⁊ adurit. ⁊ iō nō pōt ꝓlongari vlte-
rius cū deficit sibi materia: ⁊ q2 inequali
ter aduriꝛ: capita inequalia apparēt. Nō
ergo capita sūt trūcata: sꝫ videnꝛ trūca-
ta cū vlteriꝰ capilli nō crescāt. Vel posse
dicere ꝙ īmo etiā trūcātur ꝑꝑ adustionē
⁊ hoc potissime ꝑꝑ negligentiā culture.
Findunꝛ etiā q̄n vapor ē multū grossus
adustꝰ viscosus. ⁊ iō in capitibꝰ gemināꝛ
nō obstāte sua figura gracili ⁊ rotunda.
Capilli truncanꝛ ⁊ asperanꝛ ⁊ ratanꝛ et
findunꝛ. qm̄ colera adurens cursuꝫ nālē
ꝑmutaꝛ. Signa igiꝛ sunt manifesta dete
cta. postq̄ cām cognoscimus iam scimus
quid agendum.

Cura. Quia igitur ista dispō iuueni-
bus lasciuis feda est: ⁊ q2 vlte
riꝰ nocere posset. ideo iniungaꝛ dicta te-
nuis ⁊ infrigidatiua. ⁊ postea digeraꝛ co.
adusta cum frigidis ⁊ humidis. ⁊ postea
euacueꝛ. ⁊ q2 talia sepissime dicta sunt et
etiā dicenꝛ. nō oꝫ in quolibet loco dige-
stiuum humoris ⁊ euacuatiuū ponere.
Ad localia igitur remedia veniamꝰ. In
primis inungantur capilli ⁊ caput. ⁊ pan
nus lineꝰ intinctꝰ per totam noctē capil
lis applicetꝛ. Olea autem sunt ista. oleuꝫ

isaminuz.rof.viol.nenuphar.τ de salici
bus.de coctanis.ð cucurbitis.aqua psil
lij.aqua ordei.aqua cucurbite. ¶ Madefi
ant igitur capilli per totā nocte:τ de ma
ne cū aqua calida abluant. ¶ Si autez ha
buerint caput debile aut de facili incurre
ret reuma τ emigraneā.fiant ista cū cau-
tela. ¶ Ista materia non indiget alia clari-
ficatione:q2 in sinuando clarificata est.ni
si propter contrarietates dissoluendas.
qm̄ cā antecedēs hui9 passionis cal'a est
cōiuncta āt frigida.

¶ Capl'm.iiij.de canicie vel apparatu
vel ornatu capilloꝝ.

Canicies est infectō
alba capilloꝝ ad quādaz ver
gens fuscedinē.

Cause. Intelligendū φ duplex ē ca
nicies quedā naturalis sicut
est in senectute. et quedam innaturalis
sicut in iuuētute. ¶ De innaturali agit hic.
¶ Causa aūt imediata est flegma aquosuz
putrefactum. ¶ Causa aūt remota est oīe
illud qđ debilitat caput τ facit exalare ca
lorem naturalez.nimia ergo cooptura ac
celerat caniciē:τ nimis frequēter lauare
caput.τ passiones stomaci nauseatiue.τ
cōsimilia que in stomaco τ capite aggre
gant flegma.

Signa. Canicies ē manifesta.sz di-
stinctio inter naturalē cani-
ciem τ innaturalē ħ est.qn̄ pili primo sūt
cani in capite τ in radice nigri:tūc est ca-
nicies naturalis morti similis:cū mors i
cipiat ab extremis. ¶ Qn̄ aūt canicies ē in
natural'.tūc pili sunt nigri in capite:τ ca-
ni in radice.

Pronostica. De canicie sunt que
dam signa rememo
ratiua.τ quedā demonstratiua.τ quedaz
pnostica. ¶ Rememoratiua sunt qm̄ aut ē
caput debile naturaliter.aut stom̄.aut fu
it homo mali regiminis.aut fuit genera-
tus in tpe senectutis. ¶ Demōstratiua sunt
q2 caput corrupto flegmate plenuz ha-
bet. ¶ Pronostica sunt qm̄ mors vertici ca
pitis vexillū ppriū applicat.

Cura. In primis vtat exercitio ante
cibū.τ dieta ca.τ diur.τ vitet
oīa que flegma cōsueuerunt generare.τ
vtat fricationibus capitis τ consimilib9
¶ Deinde digerat materia cum oxill'.diur.
τ purgetur cum yerapigra.aut cuz medi
caminibus in quibus intrat ell's. sicut ē
yeraruffi.teodoricon.emperiston.yeralo
godion.τ similia. ¶ Vel vtatur isto medica
mie.℞.aloe.agarici.turbith.an̄.ʒ.ij.pul-
pe coll'.℈.ij.mastic̄.bdellij.ʒʒi.anisi.cina
momi.folioꝝ absinthij.folioꝝ mēte.an̄.
℈.i.cōficiant cū oxill'.squill'.τ fiant pill'e
τ dentur post.vij.dies sue cōfectionis.ʒ.
iij.vel.iiij.vel plus iuxta cōueniētiā pti
culariū.τ est medicamen mirabiliter bo-
num p flegmatis euacuatione.siue fuerit
in pximis siue in remotis.τ est medica-
men vbi nullum potest cadere periculuz
nisi quantitas esset nimia.aut paſ. debi-
lis.aut error nimi9 accideret.aut forte a-
spectus orbis contrarius.quod nō per
tinet ad ppositum declarare. ¶ Suppon-
mus eniz in oībus medicamētis φ mate
ria sit bene digesta:τ meatus apti.τ φ n̄
sit constipatus.τ φ nō sit debilis.τ φ ha
beat oīa vite necessaria cum oībus suis
appendiculis.τ φ medicina sit bene cō-
fecta τ bn̄ repssa.τ φ simplicia sint opti-
ma:τ φ sint bn̄ pporcionata τ fermēta-
ta.τ forte si dator esset talis φ esset sub
planeta beniuolo cōfecta:esset meli9.sed
istud dimitto q2 directe nō cōpetit medi
co. ¶ Tunc dico φ ista medicina nō ē picu-
losa:τ potissime quia non intrat ibi ell'c.
¶ Considera igitur istam medicinam:quia
cum quantitatē sue exhibitionis expert9
fueris in materia flegmatica gaudebis
τ bn̄ tibi erit. ¶ Corpore aūt mundificato
accedam9 ad tincturas:potissime in mu-
lieribus vt placeant viris:τ φ ipsas nō
reputēt vetulas nec antiquas. ¶ Materia
lia autem que capillos tingunt sunt ista
galla contrita et in oleo frixa.nux cipres-
si.cortex nuc̄ exterior que non induratur
stipites fabarum.limatura ferri.agrimo
nia.cortex auellanarum conbustarum.la
certa viridis absq3 capite τ cauda. corti-
ces malorum grana.dul.alumen.es vstū
dragagantum vstum.calx viua. cū sapo
ne saracenico.elesi nucū.acetū.τ similia.
¶ Mod9 āt est iste φ accipiant aliqua ex il
lis cū aqua pluuiali:τ illiniāt capilli.aut

Ad faciendum capillos rubeos ... R. alius ferri rasti ... et fiat ... et ungat ... caput

ꝙ fiat cū oleo nucū: ⁊ ita poterit fieri pasta. aut aqua. aut aliqd̄ aliud. ⁊ inungant capilli ⁊ erunt valde nigri. Attamē summo opere cauēdū est de capite: vt ista sint in plurimū frigida stiptica. ⁊ meli⁹ essꝫ hr̄e modicū ꝺ verecūdia fatua: ꝙ dolorē ppetuum in capite inducere. aut forte postea abint⁹ maiorē caniciē generare. Et notā duꝫ hic ꝙ alcañ ē talis virtutis: ꝙ si distēperet cū oleo nucū denigrabit. ⁊ si cū vino rubeo rubefaciet capillos. ⁊ si cum albo flauos faciet capillos.

De albificandis capillis.

Fiat lixiuiā de cinere trūcoꝝ caulium ⁊ apponat alumē: ⁊ abluatur caput multis vicib⁹. hec eni ablutio rōne aluminis preparat capillos ad recipiendū oēm colorē. tūc in isto lixiuio distemperet cāphora ⁊ erūt albi. Si autē suffumigent cū sulphure idē fiet. qm̄ suffumigatio facta cū sulphure dealbat. ⁊ hoc pꝫ in flore papaueris rubei ⁊ i rosa ru. si cū sulphure suffumiget.

De rubificādis capillis.

In p̄dicto lixiuio apponantur folia buxi ⁊ rasura eius. celidonia. palea ordei. ⁊ auene. lupini. nitꝛ ⁊ farina ciceris.

Ad faciēdū capillos flauos

In p̄dicto lixiuio ponant flores sticados. ⁊ genestre.

Ad auferēdos capillos.

Fiat primo stupha: ⁊ postea emplentur loca cū psillotro facto ꝺ calce viua ⁊ auripigmēto: ⁊ bulliat totū in aqua donec pluma apposita deplumet. ⁊ si esset nimis spissuꝫ addat vr̄. ⁊ postea abluat loc⁹ cū aqua calida. ⁊ si sit diues addat musc⁹.

Si vis vt ēpli⁹ pili nō renascant.

Pilis euulsis inungat locus cum oleo de iusquiamo. aut de mandragora. aut de opio. aut de sanguine pediculi. aut rane viridis. aut vespertilionis.

Si vis capillos subtiliare.

Fiat hoc cū aqua decoctiōis orobi. ⁊ lupinoꝝ. fellis tauri. spuma maris. nitri. coloquintiꝺ. ⁊ aloe.

Si vis eos crispos facere.

Recipe calcis viue. litargiri. emblicoꝝ galle. añ. ʒ. ij. fiat puluis ⁊ temperetur cū succo mirre. inungant capilli ⁊ ligentur.

Si vis facere saponem.

Et quia caput frequent abluitur cū sapone: bonū est ꝙ sciam⁹ facere saponē. In primo faciam⁹ capitellū. Capitellū aūt fit ex duab⁹ ꝑtib⁹ cineris stipitū fabaꝝ: ⁊ tertia calcis viue. ⁊ infundant in aqua admodū lixiuij ⁊ colet. ⁊ ꝙ distillat est capitellū. Sapo aūt saracenicus fit ex duab⁹ ꝑtib⁹ capitelli huius: ⁊ tertia olei oliuaꝝ. Sapo aūt gallicus fit ex duab⁹ ꝑtib⁹ hui⁹ capitelli: ⁊ tertia sepi arietum. Non est igit mirabile ꝙ sapo abstergit ⁊ mūdificat. ⁊ ꝑꝑ hoc fiunt suppositoria de galico sapone.

Clarificatio.

Intelligendū ꝙ canicies nō attestatur supra digestionē: qm̄ talis albedo ē mortificata. ⁊ p̄terea non oīs albedo venit a calido digerēte: sicut apparet in niue ⁊ i vrina alba ⁊ lacte. ⁊ caropos. ⁊ in sputo albo subtili aut albo viscoso in pleuresi. ⁊ patet in viris ⁊ mulierib⁹ i toto corpe qm̄ quāto albiores tāto frigidiores cum albedo sit filia frigiditatis. Canicies igitur nullā digestionē signat: sed corruptiōnem ⁊ mortificationē. vnde canicies ꝓuenit ex calore naturali in cerebro quasi mortificato. cū eīm calor deberet attrahere vnctuosuꝫ sanguinis: ꝑꝑ sui īpotentiā trahit aquosuꝫ flegmatis. ⁊ ita generat albedinē mortificatā in capillis q̄ canicies appellat. ⁊ hoc est ꝙ attestat Auice. 3°. de instorijs aīaliuꝫ. Et licꝫ flegma sit humidū ⁊ capill⁹ ille canus sit generat⁹ ex flegmate. nō tm̄ ꝑꝑ hoc ex humido vapore: sꝫ ex parte sicciori illi⁹ aquositatis cū oīs capill⁹ generet ꝑ viā cuiusdā adustionis. ħ tm̄ nō est tanta adustio ꝙ possit capillus denigrari: qm̄ generat ex flegmate aquoso putrefacto. nō putrefactōne que est ebullicio: sed putrefactione q̄ est corruptio ⁊ destructio. Capilli igitur q̄ generant ex flegmate naturali trahūt ad albedinē. ⁊ qui ex innaturali ad caniciem. ⁊ qui ex mel'ia ad glaucedinē. ⁊ qui ex sanguine ad rubedinē. ⁊ qui ex co. ad citrinitatē. ⁊ qui ex tēperamēto ad ruffedinē. ⁊ qui per adustionē vergūt ad nigredinē. Et iō qꝛ capilli generantur ꝑ viam

adustionis: vtplurimū oēs vergunt ad
nigrediné. vapor enim ex quo generant
vngues nō pōt .ppter grossiciē ita aduri
ꝙ sint nigri. ¶ Licet igiť vngues generent
p viā cuiusdā adustionis: nihilominꝰ sp
naturaliter sunt albi. ¶ Et sicut est de hūo
ribus ita de cōplexionibꝰ ⁊ regionibꝰ ⁊
etatibus qm̄ ista .pporcionātur in colori
bus capilloꝝ. ¶ Licet igitur sanies alba ⁊
ypostasis significēt digestionē. nō tm̄ .p-
pter hoc canicies. nullū igiť bonū natu-
rale significat: licet moraliter significet.
iuxta illud. ¶ Canicies venerāda patꝝ ⁊c̄.
¶ Secūdo notādū qm̄ licet tertia digestio
.p cedat dealbādo: ⁊ capillus sit ex tertia
digestione: cū naturaliter nō est albꝰ sed
magis niger: qm̄ causatur p viā cuiusdā
adustionis. ¶ Tertio intelligendū ꝙ .pprie
proprium inest homini canescere in sene
ctute. solus āt homo hꝫ capillos. ⁊ iō si
canicies inueniať in alijs aīalibꝰ nō ē in
capillis sed in pilis. aut nō est .pprie ca-
nicies sed quedā dealbatio piloꝝ. ¶ Licet
igitur canicies sit appropriata hic tm̄ nō
est solū ex proprietate: sꝫ qꝛ talē proprie
tatē comitatur complexio frīda ⁊ hūida
cū debilitate ṽtutis. ⁊ qꝛ talia sunt semp
in senectute: iō cōsurgit .pprietas q̄ ē sp
canescere i senectute. qꝛ cause caniciei sp
sunt in senectute: licet ſm plus ⁊ minus.

¶ Capl'm. v. de furfuribus capilloꝝ.

FUrfura sunt que
quedā squame in cutis sup-
ficie sine vlceř: capillos euel
lens: ⁊ fedā in capite dispo-
sitionem inducens.

Cause. Causa furfurū sunt vapores
corrupti ab humoribꝰ reso-
luti conuertētia cutē in squamas ⁊ furfu
res. ⁊ est tāta corticabilitas ꝙ pilos edu
cit vbicūqꝫ fuerint. hoc aūt fit ex flegma-
te salso. aut sanguine corrupto. aut colła
adusta. aut mel'ia.

Signa. Signa āt huius passionis
per predicta sunt satis ma-
nifesta.

Pronostica. Caueat patiens si-
bi bene: qꝛ nisi fece-
rit in lepram est venturus.

Cura. Si corpus non est plectoricū
sufficiūt gar garismata. ⁊ stu-
phe. ⁊ fricatiōes. ⁊ vnguēta. ¶ Et si corpꝰ ē
plenū fiat flōia ⁊ farmacia iuxta cōueniē
tiā humoris. ¶ Et si ē simplex fiat simplex
euacuatio. ¶ Et si est humoꝝ corruptio:
medicamina sint cōposita. ¶ Digerať igiť
vnusquisqꝫ iuxta suā naturam. ⁊ postea
euacuetur. ⁊ post stupheť. ⁊ postea detur
opiate. ⁊ ita de alijs. ¶ Et qꝛ de istis humo
ribus frequēter dictū est: nō opꝫ repete-
re. igitur ad localia remedia veniamus.
¶ Materialia autē medicaminū sunt ista.
farina cicerū. farina lupinoꝝ. orobi ⁊ fe-
nugreci. succus blete. folia sisami. mirtus
⁊ malua. furfur. ossa mirabuł. aqua mole
fabroꝝ ⁊ fex eius. stafisagria nitrū. ⁊ oīa
fella. ¶ Ex istis igiť pōt fieri aut aqua. aut
oleum. aut vnguētum. aut emplastrum.
¶ Et possunt confici cum aqua. aut aceto.
aut vino. aut fece olei ātiqui. aut cū oleo
nucū: aut cū cera. ¶ Arbitrio igitur medi-
ci forme introductionē derelinquo: ⁊ nu
merū ⁊ dosem vniuscuiusqꝫ.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ du
plex est solutio con-
tinuitatis. quedā magna ⁊ manifesta vbi
apparēt quedā fissure ⁊ rimule. ⁊ tłes ap
parēt in allopicia sine squamis. ¶ Est autē
alia modica solutio continuitatis in qua
caro nō est sepata nec tota cutis etiam a
supficie ad superficiē: sꝫ sunt quedā reso-
lutiones quarū q̄dā sunt ad modū squa-
marū piscium: aut sicut furfur sicut nos
videmus in decrepitis in capite cū scal-
punt se: aut in toto corpe cum sint in sole
aut iuxta ignē ⁊ scalpūtur: exeūt quedam
solutiōes farinose. ⁊ si insufflent volitāt
hinc inde. talis inꝙ solutio cōtinuitatis
modica cū ħ que nō transit cutē: ē tamē
cā euulsionis piloꝝ. ¶ Secūdo notandū
ꝙ resolutiones squamose possunt predi
cere leprā futurā: ⁊ leprā curaturā seu cu
ratā. qn̄ aūt apparēt in principio tūc sūt
signa lepre oculta nō manifesta nō decre-
cta. nō enim sunt differentie cōstitutiue.
sed signa sunt cuiusdā preparationis ⁊ di-
spositionis. qm̄ lepra causať ex hūoribꝰ
corruptis adustis. q̄re si malū regimē vl-
terius ptinueť: poterit eē cā lepre. ⁊ ita p
dicūt leprā. possunt eiꝫ p̄dicerē curatonē

ꝑ aliū tn̄ modū: cū sunt in toto corꝑe pꝰ
corꝑis mūdificationē ⁊ post lōgū vsum
serpētum qm̄ venenū expellit venenū. ⁊
si materia lepre venenosa expellat᷑: signū
est curationis lepre. ¶ Tertio intelligendū
ꝙ furfur ista primo ꝑ se egritudo cutis:
qm̄ quasi eā excoriat reddēdo ipam squa
mosā. ⁊ ꝑcōsequens est passio capilloꝝ
cū cadāt ꝓpt᷑ squamationē cutis. ¶ Quar
to notandū ꝙ licet capilli nō habeāt vir
tutē innatā nec influentē nec influxā sed
solū gn̄ationē. oꝑationē tn̄ habēt finalē
q̄ est vtilitas necessitas ⁊ decor. ¶ Nūc aūt
ita est ꝙ si loq̄mur de furfurositate ꝑ rela
tionē ad capilloꝝ amissionem: sic pōt eē
morbꝰ ⁊ accidēs morbi. qm̄ si per furfur
istā itelligamꝰ qualitatē malā cutis euel
lentis capillos: sic est morbꝰ cū sit q̄litas
mēbri ⁊ ita cōpositionis. ¶ Si aūt ꝑ furfu-
rositatē intelligamꝰ ipam euulsionē iā fa
ctā: sic est accidēs sicut spasmꝰ ⁊ cecitas.
¶ In capillis igit᷑ euulsis actio ē lesa: ⁊ ha
bebāt oꝑationē finalē sicut ē necessitas
vtilitas ⁊ decor ⁊c̄. ¶ Quinto notandū ꝙ
licet acetū sit inimicū neruoꝝ: tn̄ repres-
sum ⁊ cum alijs appositū in his passio-
nibus ⁊ in alijs pōt cōpetere.

¶ Capl'm sextum de pustulis capitis.

Pustule sūt quedā
parua apostema i capite na-
scentia: sicut si essent quedā
ampulle parue aut capita ꝑua vbeꝝ. aut
si aliquis fuisset punctꝰ ab vrticis. aut si
pediculus famellicus alienus momōdis
set eum.

Cause. Humores autē mali abun-
dantes in corpore suntꝰ cau-
sa huius passionis.

¶ Signa. Signa aūt humorū frequē-
ter dicta sunt. ꝓnosticare nō
oportet. ¶ Cura generalis fiat sicut frequē
ter dictū est fm̄ exigentiā hūoris. ꝑticu
laris aūt hec est. s. ꝙ sumant᷑ ista mālia. s.
nux cipssi ⁊ folia eiꝰ. litargir̄. cerusa aca-
cia. galla. ypoq̄stiō. sulphur. ossa mirabl'
galia nux. nitꝝ. cortex maliḡ. oleū ro. ace
tū. cera aqua. vinū. ¶ Fiat igit᷑ cōpositio di
uersa fm̄ diuersitatē ꝑticulariū. ¶ In ista
aūt ꝯpositione tria debemꝰ aduertere. s.

ꝙ in causis cal'is vnguēta frīa ex his fctā
applicemꝰ. ⁊ in frigidis ꝯtrariū. ¶ Secun-
dū ꝙ debemꝰ ꝯsiderare ꝙ in pustulis an
tiquis ponamꝰ acetū. ⁊ in recētibꝰ aquā
¶ Tertiū est ꝙ frigida stiptica narcotica in
ꝑua q̄titate apponamꝰ vt pori nō clau-
dant᷑. ⁊ forte ꝙ mā adintus nō reꝑcutiat᷑
vel fiat istud. ℞. summitates siccꝰ recētes
palmites ⁊ folia. ⁊ cōterantur sicut si es-
sent pultes ⁊ illiniatur caput. ⁊ nō solū
curat istas pustulas: sed etiā verrucas.
¶ Qui aūt gaudet in multitudine cōposi-
tionū: cū isto vnguēto posset addere assū
giā porc̄ antiquā. fecē aceti. fuligiū litar
giri. ⁊ fiat vnguētū: ⁊ cū solo vnguento
posset homo viuere in mundo.

¶ Clarificatio. Quatuor sunt q̄ in
digēt clarificatione
s. quō cerusa pōt ꝯpetere in pustulis ca-
pitis postq̄ est frīda ledēs neruos ⁊ ossa
⁊ ēt fetorē anhelitꝰ est inducēs. ¶ Scd̄m ē
de sulphure postq̄ est ca. in q̄rto attracti
uum ⁊ adustiuū. ¶ Tertiū est de aceto post
q̄ inimicat᷑ neruis ⁊ egritudo ē cronica.
¶ Quartū est quō oleū ro. ⁊ albumē ouoꝝ
cōpetāt i vulneribꝰ postq̄ sunt frīda pu
trefactiua. ¶ Dico ꝙ cōpetūt prima: qꝛ de-
siccatiua mūdificatiua cōsumptiua. ⁊ qꝛ
corpus mūdificatū est. ⁊ qꝛ sunt reꝑssa ⁊
in ꝑua quātitate. ⁊ qꝛ vnū reprimit mali
ciā alteriꝰ. ¶ De cerusa dico ꝙ reprimit ma
liciā sulphuris ⁊ ecōuerso. ⁊ frangit᷑ ma-
licia eiꝰ si puluerizet᷑ ⁊ ponat᷑ in patella
vitreata suꝑ ignē: ⁊ agitet᷑ deinde ablua
tur. ⁊ tūc nullū facit nocumētū. ⁊ iuuamē
ta sunt magna. ¶ De sulphure dico ꝙ pōa
tur in ꝑua q̄titate. ⁊ qꝛ ponit᷑ ab extra in
corpore mūdificato: ⁊ inungit᷑ alijs: ideo
nō nocet. ¶ De aceto dico ꝙ ponat᷑ in ꝑua
quātitate: ⁊ vt penetret vel penetrare fa
ciat virtutē alioꝝ medicaminū. ¶ De alijs
dico ꝙ pn̄t cōpetere: aut qꝛ vlcera sūt de
mā ca. aut qꝛ medicamina nimis cal'a p̄-
cesserūt. aut qꝛ timemꝰ apturā vene. ⁊ cū
h̄ oleū ro. desiccat ratione ro. ⁊ albumē
conglutinat. quare in tali casu bene pos-
sunt competere ⁊ exhiberi. ⁊ si adderet᷑
cerusa pauca non nimis valeret.

¶ Capitulum sextum de fauo.

Anis est lues acu
ta capitis exiẽs sine timore.

Causa. Flegma eniꝫ salsum corruptum aggregaꝭ subtꝰ cutẽ: ⁊ nõ egrediꝭ nec facit tumorẽ de quo sit curãdũ: sed mollificat cutẽ. ⁊ si comprimatur exit virulentia multa cũ pruritu ⁊ quadã irrigatione sicͭ mel ex fauo: cũ sit flegma purtefactuꝫ in cauernis subtꝰ cutẽ. Signa non oportet ponere nec pronosticationem.

Cura. Mundificeꝭ primo corpꝰ ꝫm exigentiã hũoris. ⁊ precedant vl'ia oĩa sicut decet. In ꝑticulari oꝑandũ est sic. radatur caput: ⁊ abluatur: ⁊ abstergatur et sacrificetur ⁊ postea inungatur. Mõalia sunt ista litargiꝭ. cerusa. aloes. agaricꝰ. aristol'. nitrũ. arsenicum. calx. cortices auellanaꝝ. nucũ. castaneaꝝ vstarum. cornu cerui vsti. mirra. cathimia. thꝰ. mastix. stercus colũbinũ. sem̃ ruthe. sinapis fella oleũ lauri. acetũ. oleũ nucũ. ⁊ aqua. Eligatur igiꝭ ex his ꝫꝫ exigentiã hũoris ⁊ etatis ⁊ aliorũ particulariũ. ⁊ põt fieri pul. ⁊ qõ desuꝑ asꝑgatur. vel oleũ vel vnguẽtum. vel linimentũ ⁊ sil'ia. In pueris tñ lactãtibus sufficit litargiꝭ cerusa. fuligo. ⁊ acetũ. ⁊ oleũ nucũ. In aliquibꝰ eniꝫ excrescẽtijs in capitibꝰ lactantiũ non debemus appõere nimis stiptica. sicut galla. ⁊ acatia. nec nimis cal'a. vt calx ⁊ sulphur ⁊ arsenicũ. sed q̃ desiccãt sine violẽtia magna. sicut sunt ea que dicta sunt.

Clarificatio. Intelligendũ est ꝙ flegma facͭ pustulas hũidas saniosas cũ aq̃sitate m'ta: ⁊ cum magno pruritu ⁊ dolore. cũ eniꝫ flegma salsuꝫ causeꝭ ex ꝑtibꝰ calidis adustis mixtis cũ insipidis. iõ licet flegma salsuꝫ sit calidũ ⁊ siccũ. nõ tñ totũ qm̃ multum habet de humiditate sicut aq̃ maris. ⁊ ideo rõne hũiditatis aquose est virulẽtia multa. ⁊ rõne ꝑtium adustaꝝ ẽ calor dolor ⁊ pruritꝰ. Sꝫ in hoc differt a sanguine: qꝛ in sanguine est rubor ⁊ minor pũctura ⁊ minor dolor. ⁊ differt a mel'ia ⁊ col'a: qꝛ ibi est modica aquositas ⁊ virulẽtia rõe sicci dñantis. Nec igiꝭ ẽ ibi tãta siccitas quin hũiditas multa sit cõicans: ⁊ vadit ita negociũ suũ. qm̃ hũiditas ⁊ fritas nõ tẽperãt cal'itatem ⁊ siccitatẽ ꝑtiũ adustarũ: nec ecõuerso. vtrũqꝫ eĩm est corruptũ. Secũdo notandũ ꝙ theodoricon empeniscon. ⁊ medicine ell'ice bñ possunt cõpetere. licet egritudo in se quantũ est ex ꝑte forme nõ sit fortis ⁊ forti egritedini fortis correspõdet medicina. nihilominꝰ cõpetere põt: qꝛ daꝭ in ꝑua quãtitate. et qꝛ mã est grossa viscosa corrupta: facere parata magnũ morbũ. ⁊ nõ esset eradicabilis a quocũqꝫ medicamine nisi esset ibi ell's. aut coloquinꝭ. ⁊ cũ hoc etiam quia est ĩ parte multũ remota. Medicine igitur ell'ice cõpetunt ⁊ in hoc casu cũ temperamento si etas ꝑmiserit. Tertio notãdum est ꝙ mirra ⁊ rose ⁊ sil'ia stiptica bene possunt cõpetere in his passionibus capitis nec oportet timere de ꝯclusione materie. qꝛ corpus mũdificatũ est: ⁊ scarificatio facta est. ⁊ ideo abstergũt ⁊ desiccant ⁊ mundificant. Nullus igitur deinceps ꝑꝑ talia terreaꝭ. nisi stiptica nimis excederent: ⁊ etas essꝫ infantia. Quarto notandũ ꝙ acetũ põt cõpetere ĩ flegmate salso: qm̃ pars adusta destruiꝭ ꝓpter frigiditatẽ: ⁊ pars humida ꝓpter siccitatem: ⁊ qꝛ cum alijs admiscetur. ambulate ergo in luce.

Capitulum octauum de tynea.

Tinea est scabies capitis cũ squamis ⁊ crustis ⁊ piloruꝫ euulsione: ⁊ colore cinericio ⁊ odore fetido: ⁊ aspectu abominabili.

Cause. Causa huius passionis sunt hu. corrupti qui aliq̃n sũt ab vtero aliq̃n post propter malũ regimẽ infantis: aut nutricis: aut viri: aut mulieris tineosi existẽtis. ita ꝙ aliquãdo est cũ sanie ⁊ fauo ⁊ virulentia: ⁊ aliquando sine. imo vtplurimũ ẽ magis sicca ꝙ humida propter vehementem hu. corruptionem ⁊ adustionem.

Signa. Signa huius passionis dicta sunt in descriptione. quoniam quando videmus in capite scabiem spissam crustosam cum squamis multis ⁊ pilorum euulsione: ⁊ bifurcatione: ⁊ colore cinericio sicͭ fra fornacis. ⁊ odore fetidissimo tunc tineam indicabit.

Pronostica.

Tynea aut est recēs aut antiqua. Si recens cū difficultate curaꝛ. Si antiq̄ aut nunq̄ aut cū labore magno ⁊ ī lōgissimo tpe q̄m mala cōplexio venit ad tantā adequationē ꝙ quasi nō recipit curationez ⁊ iō si cureꝛ raro ibi pili nascūtur. ⁊ illa pars semp erit debilior. ⁊ dato ꝙ cureꝛ semp erit opprobriū sempiternum: quia rascati vocantur.

Cura.

In etate lactante ⁊ in etate infantie cū debilib⁹ debem⁹ incedere. rectificetur igiꝛ regimē nutricis ⁊ postea inungaꝛ puer cū isto vnguēto. ℞. litargiꝛ. ceruse. catimie. fuliginis. gallarū antiquaꝝ pforatarū. aā. ʒ. i. cōficiātur cū aceto ⁊ fece olei antiqui ⁊ cere. q. s. ⁊ fiat vnguētum. Vel cū isto. ℞. succi fumi terre. succi scabiose. succi lapacij acuti. succi enulle cāpāe. aā. lib. ſ. litargiri. ʒ. ij. misceantur cum assungia porc̄ antiqua. ⁊ si necesse fuerit ibi oleum nucū ⁊ cera. q. s. apponaꝛ. Ista eiz sunt sine oī piculo q̄libet etate. Si āt sit in maiori etate digeratur mā ⁊ euacueꝛ ſm exigentiā hūoris peccantis siue humor sit calidus siue frigid⁹ deinde stupheꝛ. deinde radaꝛ. deinde inungatur cū vnguentis frigidis ⁊ siccis si cā est ca. sicut sunt teste auellanaꝝ vstarū ⁊ siliium cū additione litargiri ⁊ ceruse ⁊ similiū. Si autē causa fuerit frigida inungatur cū arogon ⁊ marciaton acuatis cū calce ⁊ sulphure. In causa igiꝛ antiqua fiat tale vnguētū. ℞. elli albi ⁊ nigri. sulphuris viui. ⁊ attramenti. auripig. litargiꝛ. calcis viue. vitrioli. alluminis gallaꝝ fuligīs. cinerū clauellataꝝ. aā. ʒ. i. argēti viui extincti viride heris. aā. ʒ. ij. fiat pul. tūc. ℞. succi boꝝ. succ̄ scabiſoe. succi fumi terre. succi lapacij acuti aā. ʒ. iij. bulliāt siꝛ lento igni cū fece olei antiqui. ⁊ cū aceto ⁊ puluis precedēs ī fine decoctionis apponatur. ⁊ addaꝛ piscis liquide. ʒ. ſ. cere q. s. ⁊ fiat vnguētum. Istud vnguētū ꝓculdubio tante virtutis est ꝙ in corpore mūdificato omnē infectionez ꝑ sciētiam hūanam curabilē curat. siue fuerit tinea. siue scabies. malū mortuū. siue morphea siue quodcūq̄ aliud gen⁹ infectiōis. q̄re in honore ⁊ reuerētia habeaꝛ. ſz ī tyneosis cū piceauali pōt fieri ca pell⁹ ⁊ capiti imponaꝛ ⁊ frequēter oīa innoueneꝛ. ⁊ frequēter caput abluatur: aut cū vrina propria: aut cū lixiuio facto de cineribus clauellacis.

Clarificatio.

Intelligendū circa istā māม ꝙ aliq̄ in curatione tinee faciūt flōiam de venis q̄ sunt post aures. ⁊ aliq̄ iponūt medicamina in aurib⁹. ⁊ aliqui querūt gallas virides. ⁊ aliqui dāt carbimiā ꝑ os. ⁊ aliqui dant terrā sigillatā. Breuiter sine disputatione ad oīa ista dico de primo ꝙ flōia nō dz fieri de venis q̄ sunt post aures, q: ibi sunt vene iuueniles ⁊ sterilizarent sed de venis que sunt in pulpis aurīū ē tolerabile post. vij. annos donec sint in etate in qua possit flōia fieri de brachio. vltramarini tn̄ istam minutionē plus cōsueuerūt q̄ nos. De secūdo dico q̄tū occurrit mihi de p̄nti ꝙ nō approbo ꝙ ꝓpter tineā aliquid in auribus stilleꝛ: cuz multi modi alij curationis īueniantur. ⁊ iniecta possent aurib⁹ nocere. De tertio dico sine preiudicio: ꝙ galle antique intantū etiā ꝙ perforentur sunt meliores. q: recētes ⁊ virides nimis coartāt ⁊ constringunt: ⁊ potissime in pueris. De quarto dico q̄tū est de presenti ꝙ in hoc casu mineralia abint⁹ administrenꝛ: nō videꝛ rōnabile: cū talia sint quasi venenosa et leprosa q̄tum est de genere mineraliū. et hoc est manifestū illis qui aliq̄d in alchimia cōsiderant. Ad vltimū dico ꝙ tolerabile est dum tn̄ ponātur in pua q̄titate ⁊ cū alijs misceanꝛ. Secūdo notāduz ꝙ in tinea est magn⁹ fetor. ⁊ causa hui⁹ est q: vtplurimū causaꝛ ex hūorib⁹ cal'is corruptis ⁊ potissime ex sanguine corrupto ⁊ ꝓptāto aliqui vocāt istā passionē carbūculū: q: sicut carbūculus causatur ex sanguie corrupto ita ⁊ ista passio. Alij āt vocant semoti: q: multas ꝑtes capitis semotas ⁊ remotas varias ⁊ diuersas tenet. Aliqui appellāt tineā quasi totū tenēs ⁊ h̄ fit potissime in maiori etate. Et ē intelligendū ēt ꝙ tiniosi qn̄ scalpūt se in principio sentiūt magnā delectationem: q: separaꝛ discōueniēs a cōueniēti. ⁊ postea sentiūt magnū dolorē: ⁊ q: trahūtur humores corrupti pūgitiui: ⁊ ꝓpter solutionē ꝯtinuitatis. Tertio aduertēdū ꝙ aliq̄

dubitant facere flöiam in tinea cōfirmata hoc est i manifesta ꝛ detecta. lꝫ etas ꝛ alia pticularia cōsentiāt. Et mouetur ex hoc ex in variola cōfirmata non cōpetit flöia. Dico ꝙ insufficiēter mouetur: qm̄ i variola cōfirmata vt dictū est in libro pº nō cōpetit flöia: cū corruptio sit magna valde: ꝛ esset timendū ꝙ mā corrupta traheretur ad interiora. Sꝫ in tinea nō est sic: qm̄ licꝫ sit corrupta nō tñ itantū: nec etiā est venenosa sicut in variolis. quare licet in variolis cōfirmatis nō cōpetat flöia. b tñ pōt ꝑpeteꝛ flöia. igiꝛ in tinea cū ꝑueniētia pticulariū nō oꝫ formidare

Cap. ix. de pediculis ꝛ lendibꝰ. ꝛc.

Pediculi lendes et pessolate sunt quedā aīalia p viā putrefactiōis iuxta calorem generata. Qm̄ hūores sunt corrupti in corpe ꝙ nā oīno nō pōt regere nec oīno dimittit. tūc ꝑpellit ad cutē p viā cuiusdā desudatiōis. ꝛ qꝛ mā est grossa cū est iuxta cutē: cū calor agit quodā modo desiccat illā materiam ꝛ gñatur quedam pellicula. includitur igitur in pellicula vapor cum aliquali calore. ꝛ cuꝫ agit in materiam ebulliendo qꝛ trahit ad calorem humidū: iō suscipit speciē vite ꝛ generātur inde aīalia in capite ꝛ in toto corpore ꝛ in assellis ꝛ pectine: sed illa vocanꝛ vulgariter pessolate. Ex parte aūt materie magis humide generātur pediculi. ꝛ ex pte magis sicca generanꝛ lendes. ꝛ ex pte media generātur pessolate q̄ adherēt pectini ꝛ assellis. generātur aūt ex quolibet quatuor humoꝝ. Causa aūt antecedēs pōt esse malicia regimis: sicut est crapula: ꝛ multa comestio ficuū ꝛ castanearū ꝛ aliorū fructuuꝫ: ꝛ malicia culture capitis ꝛ totius corporis. ꝛ tarda mutatio vestimētorum: ꝛ similia.

Signa. Quādo aūt ista aīalia ꝛ potissime pediculi generātur ex sanguine trahūt ad rubedinē: ꝛ qñ ex colera ad citrinitatē. ꝛ qñ ex flegmate ad albedinē. ꝛ qñ ex mel'ia ad nigredinē.

Pronostica. Quādo multiplicātur pediculi potissime ꝑpter cās extrīsecas. signāt morpheam aut leprā: qꝛ calor naturalis est diminutus nō potēs regere materiā vt opꝫ. ꝛ cū hoc calor extraneꝰ incipit ebullire. Si autē venerint ꝑpter cās extrinsecas signāt pauptatē aut ignauiā. paupes eñ ꝛ religiosi q̄ multiplicāt cibaria flegmatica ꝛ mel'ica abūdant in pediculis. similiter hoīes ferales qui de cultu sui corporis modicum curant.

Cura. Curantur aūt pediculi p mutationē vite ꝛ regiminis. vtaꝛ igitur cibis laudabilibꝰ ꝛ purgeꝛ corpꝰ fm exigentiā humoris peccātis. ꝛ vtatur exercitio tēperato. ꝛ vtatur balneis aque salse. ꝛ mutet vestes. ꝛ ornet corpus suū ꝛ filia. Deinde vngaꝛ si corpus ē calide cōplexionis cū isto vnguēto extingatur argentū viuū. ꝛ cum litargiro. ꝛ aceto. ꝛ oleo misceaꝛ. ꝛ inungaꝛ caput ꝛ totū corpus. aut inungaꝛ corrigia ꝛ circūcingaꝛ carni. ꝛ interficiētur oēs pediculi. Si āt esset frigide cōplexionis. fiet mixtura de auripigmēto ꝛ stafisagria. ꝛ oleo amigd. amarū ꝛ aceto. ꝛ inungaꝛ corpꝰ aut corrigia ꝛ carni appliceꝛ. ꝛ hoc est cōgruū religiosis. Stafisagria aūt vocatur herba pedicl'aris. qꝛ a tota specie īterficit pediculos ꝛ in auibꝰ. ꝛ ideo teriꝛ ꝛ puluerisatur ꝛ supra carnes nudas aspergiꝛ ꝛ daꝛ auibus ꝛ occidit pediculos. Si autē volueris bene a corruptionibꝰ purgare: vꝉ bene mūdificare: tūc pulueriseꝛ aloe et aspergaꝛ supra carnes. ꝛ dentur volatilibus viuētibꝰ de rapina: ꝛ summe liberat a malo ꝙ habēt in gorra.

Clarificatio. Mirabile videtur ꝙ pediculi significēt lepram: cū pediculi generētur p viā mūdificatiōis. ꝛ cū hoc qꝛ materia talis est ꝙ suscipit spūm vite. In lepra aūt ē corruptio ꝛ mortificatio. Dico sicut dictū ē ꝙ multitudo pediculorū sunt signa pnia ad leprā. protāto qm̄ sicut lepra generaꝛ ex q̄libet hūore corrupto cū paupie caloris naturalis ꝛ ebullitione extranei caloris. ita ex hu. corruptis vbi incipit fieri ebullitio gñantur pediculi licet nō sit corruptio tāta: qꝛ incōpletū p̄cedit cōpletū. iō pediculi vbi ē corruptio incōpleta p̄cedūt aliqñ leprā vbi ē corruptio cōpleta. nō tñ est necessariū qꝛ signū est remotū: ꝛ pōt multis modis ipediri vt dictuꝫ

est in curatione. ¶ Nō igr̄ veniūt pediculi p viā mūdificationis cōplete: q: spūs vite suscept⁹ ex putredine traxit originez. ¶ Scd̄o intelligēdū q pediculi generant primo a calore naturali mām expellētis ad exteriora: q̄ circa cutez expulsa ppter sui dispositionē putrefit ⁊ corrūpit: ⁊ ita cōcipit calorē extraneū. ⁊ ita mā suscipit spūm vite. sicut in alijs gn̄atis p viā putrefactionis. ¶ Tertio intelligendū q q̄ p sunt sanguini. psunt ⁊ colere. ver̄ ē in alterādo sz nō in euacuādo: ⁊ ita est d̄ flegmate ⁊ melr̄ia. ¶ Quarto intelligendū breuiter ⁊ est v̄bū notabile: q d̄ aliq̄ egritudines aliqn̄ magis manifestant in alijs mēbris q in illis mēbris vn̄ traxerūt originē: sicut pz in egritudinibus stomaci ⁊ matricis ⁊c.

Capitulū decimū de dolore capitis.

Dolor capitis est accidens male complexionis secutiuum.

Cause. ¶ Cause doloris sunt tres. scz mala cōplexio diuersa. solutio cōtinuitatis. aut vtrūq3. ¶ Diuisiones aūt pticulares causaruz doloris capitis sunt. xij. ¶ Dolores capitis quidā sunt a cā intrinseca: quidā ab extrinseca. ⁊ quidaz cū mā. ⁊ q̄dā sine mā. ¶ Et q̄dā est dolor q̄ est morb⁹ p se. ⁊ quidā p accidēs. ⁊ q̄dā est dolor q̄ venit a cā priuata cerebri. ⁊ q̄dā a cā remota. ⁊ q̄dā est dolor abint⁹. ⁊ quidā ab extra. ⁊ q̄dā est qui ptinet totū ⁊ q̄dā q̄ ptē. ⁊ q̄dā est fortis. ⁊ quidā debilis. ⁊ q̄dā q̄ venit subito in tpe sanitatis. ⁊ quidā nō. ⁊ q̄dā ē q̄ significat crisiz ⁊ quidā nō. ⁊ q̄dā ē ad quē sequūtur alij morbi. ⁊ q̄dā nō. ⁊ q̄dā ē recēs. ⁊ q̄dā antiqu⁹. ⁊ quidā ē cū reumate. ⁊ quidā sine reumate. ¶ Modo psequamur. dolorū q̄dā est a cā intrinseca ⁊ q̄dā ab intrinseca ¶ Cause enim extrinsece sunt multe valde sed vt reducant ad numerū possunt esse xiij. ¶ Prima est casus ⁊ pcussio ⁊ obuiatio ⁊ alia hmōi. ¶ Scd̄a cā pōt esse caliditas solis. aut ignis. aut aeris. vt dieruz canicullarū. aut vnguēta ⁊ alia hmōi. ¶ Tertia cā extrīseca pōt eē frītas niuis aut aeris aut aquar̄ aut vnguētor̄ ⁊ hmōi. ¶ Quarta cā est nimia siccitas aeris aut vnguentorū ⁊ similiū. ¶ Quinta ē nimia hūiditas aquarū aut pluuiar̄. aut lacuum. aut vnguentor̄. ⁊ alia hmōi. ¶ Sexta cā doloris capitis extrinseca eē pōt ex sufflatio fortis vētor̄: ⁊ potissime meridionaliū ⁊ septētrionaliū post meridionales. ¶ Septima causa sunt vapores extrinseci eleuati ex reb⁹ fetidis. sicut sūt cadauera. ⁊ assa fetida. ex aromatib⁹ sicut est liliuz aut muscus. aut cum aliquis respicit puteos antiquos. ⁊ cauernas. pfundas mineraliū ⁊ similiū. ¶ Octaua cā est nimi⁹ motus siue aīalis sicut est īpet⁹ ire aut furoris ⁊ similiū. aut corporalis sicut est cursus. labor. coit⁹ supflu⁹. ⁊ alia hmōi. ¶ Noua cā pōt esse nimi⁹ somn⁹ ⁊ pfund⁹: ⁊ īordiat⁹ ⁊ ī tpe nō suo: ⁊ vigilie supflue. ¶ Decia cā balnea supflua ⁊ īordinata sulphurea ⁊ silr̄ia. ¶ Undecia ianicio nimia aut repletō nimia ⁊ crapl'a. ⁊ ebrietas. ⁊ acceptio ciborum fumosor̄. sicut sunt allia. cepe. ⁊ vinū forte. ⁊ fruct⁹ ⁊ silr̄ia. ¶ Duodecima cā pōt esse sonus terribilis sicut ē tonitrui aut magnar̄ rotar̄. ¶ Decimatertia pōt eē nimia capitis cooptura. nō eiz est ita forte caput quin summe ex nimia capitis coopertura debilitet si cōtinuet. ¶ Ista enim extrinseca ⁊ alia eis pportionata psueuerunt dolorē capitis generare. ¶ Si aūt fuerit a cā intrinseca hoc est q: sanguis dn̄atur. aut col'a. aut flegma. aut melr̄ia. aut vētositas. aut hūida simplicia aut cōposita. aut vermes qui possunt interi⁹ in capite gn̄ari. sicut dicit Auic. auctoritate in dorū. licet sit de raro cōtingentib⁹. ¶ Secunda diuisio principalis est ista. dolor̄ q̄dā est cū mā. ⁊ quidā sine mā. ¶ Sine mā aut est ex mala cōplexione tm̄. aut hūida aut sicca. simplicib⁹ aut cōpositis. ¶ Si cū mā qn̄ peccat sanguis. aut col'a. aut flegma. aut melr̄ia. aut vētositas. aut aquositas. simplicib⁹ aut pposititis. ¶ Tertia diuisio principalis. ¶ Dolor quidā est morbus p se. ⁊ quidā p accidēs. ¶ Per se appellat morbus qn̄ aliquis notabilis morb⁹ nō precessit: licet sm̄ veritatē pcesserit mala cōplexio diuersa: aut solutio continuitatis. ⁊ ideo est ista denominatio vulgaris non realis. ¶ Morbus autē p accidēs appellatur qn̄ dolor capitis sequitur se. aut apostemata aut alios morbos. ¶ Quarta

diuisio principalis q̃dã dolor est q̃ venit
a cã priuata cerebri. ꝛ quidã a cã remota
¶ A cã priuata appellať qñ cã immediata
ꝛ antecedẽs est in cerebro nõ aliũde eue
niẽs. ¶ Cã rẽota qñ vapores ꝛ fumi ascen
dunt a stomaco vel ab epate vľ a splene
vel a matrice: ꝛ ita de alijs. ¶ Quinta diui
sio principalis est qm̃ quidã ẽ dolor ab
intus ꝛ quidã ab extra. ꝛ dolor ab intus
appellatur qñ est int⁹ subtus craneũ si-
cut est in panniculis aut alijs partibus :
ꝓpter opilationẽ factam in venis ꝛ arte
rijs. quãdo san. ꝛ co. opilãt ratione mul-
titudinis. ꝛ flegma ꝛ melľa ratione gros
siciei. viscositas aũt flegmati attribuitur
ꝛ solũ ab extra: aut est qñ est in ꝑtib⁹ co-
operientib⁹ craneũ ꝛ locis vicinis exte-
rioribus. ¶ Sexta diuisio principalis est
ista. ¶ Dolorũ quidã est qui cõtinet totum
ꝛ quidã qui parum. ¶ Quãdo dolor com
prehendit totum appellať cephalea aut
ouũ. ¶ Et quãdo est in parte aut est imme-
diate aut non. ¶ Si est in mediate appel-
latur emigranea. ¶ Si in aliqua parte ap-
pellatur clauus. ꝛ tũc vulgares dicunt ꝙ
fasinati sunt: qm̃ videť eis ꝙ cũ clauib⁹
ꝛ acub⁹ pungant. ¶ Septima diuisio fu
it talis. quidã dolor est fortis. ꝛ quidam
debilis. debilis sicut in litargia. fortis est
aliquãdo intantuz ꝙ si veniat in pueris
frangit craneũ sicut dicit Auic. ¶ Si in vi-
ris inducit spasmũ. ¶ Octaua diuisio fuit
talis. quidam est dolor qui venit subito
ꝛ repẽte in tẽpore sanitatis nľľo morbo
p̃cedẽte ꝛ hoc est ꝓpter multitudinẽ ma-
terie aut vẽtositatis ꝛ similiũ. ¶ Si autem
veniat paulatine: hoc est ꝓpter paucita
tẽ discrasie. ¶ Nona diuisio. quidã est qui
signat crisim. ꝛ quidã nõ. ¶ Si enim in die
cretico venit dolor in capite cum rubore
fauci ꝛ aperitionib⁹ lampadũ crisim per
fluxuz sanguinis nariũ significat. ꝛ si ve
niat cũ titillatione labij inferioris ꝛ do
lore precordioꝝ: crisim ꝑ vomitum signi
ficat. ¶ Decima diuisio. quidã est dolor ad
quẽ secuntur alij morbi. ꝛ quidam non.
¶ Ista diuisio posset contineri sub forti et
debili. quoniam aliquando dolor est ita
fortis ꝙ ad eam sequitur fe. alienatio. vi
gilie. spasm⁹. apostema. ꝛ ita de alijs. ¶ Ali
quãdo aũt nullũ istoꝝ sequiť. ꝛ hoc ẽ qñ
est debilis ꝛ corpus nõ est apparatum.
¶ Undecima diuisio. ¶ Dolorum quidã ẽ re
cens. ꝛ quidã antiquus. ¶ Et appellať re-
cens quãdo modicũ tempus p̃terijt. ¶ An
tiquus aũt qñ multa tꝑa precesserũt qui
aliquãdo est ita fortis ꝛ maliciosus ꝙ do
lor galeatus appellať: ꝛ ita fortis ꝛ toti
habituat⁹ ꝙ patiens nõ põt tolerare ma
gnã claritatẽ nec alterã vocẽ. ¶ Iste autez
dolor antiquus fortis galeatus venit ꝓ-
pter quasdã dispositiones intrinsecas: ꝛ
ꝓpter quasdã extrinsecas. ¶ Dispositiões
intrinsece sunt due. fortis ꝛ intensus sen
sus cerebri. ꝛ cuz hoc debilitas naturaľ.
¶ Cause aũt extrinsece sunt due. frequẽs ꝛ
multa comestio reruz fumosaꝝ: sicut sunt
allia cepe ꝛ vinũ forte ꝛ silľa. ¶ Alia est cã
nimia coopertura capitis. aliqui eniz assu
escũt in pueritia portare pelles in capu
cio: ꝛ postea addũt almuciã: ꝛ p⁹ ea duo
capucia: ꝛ ita deinceps ꝛ ita calefaciunt
caput ꝛ mollificãt. sicut illi qui nimis fre
quenter abluũt. ꝛ ita qñ iste cause cõcur-
runt ꝛ eis ꝯpares: tunc accidit dolor for
tis antiqu⁹ geleat⁹ insempiternũ incura
bilis causis manẽtib⁹. ¶ Duodecima ꝛ vl-
tima diuisio cãꝝ doloruz capitis fuit ista
dolor capitis quidã est cũ reumate. ꝛ qui
dã sine reumate. cuz reumate qñ aliquis
humoꝝ ruinose ꝛ distillatione cadit ꝟ sus
ꝑtes subiectas: sicut aures: aut oculi. aut
nares. aut palatũ. aut pect⁹. aut stomac⁹
ꝛ ita de alijs. ¶ Sine reumate aũt fit quan
do nullũ istorum adest.

Signa

¶ Cause aũt extrinsece p̃nt di
scerni ꝑ indicia paciẽtis ꝛ as
sistentiũ. ꝛ ꝑ visuz ꝛ tactũ. ꝛ ꝑ iuuãtia et
ledẽtia. ¶ Cõsiderem⁹ igitur si color faciei
vergit in liuorẽ ꝛ inflationez: aut ad citri
nitatẽ aut ad liuorẽ: ꝛ tangatur locus ad
considerandum si est calidus vel frigid⁹.
ꝛ applicẽtur ca. ꝛ si iuuerint cã fuit frida
ꝛ si nocent ca. ꝛ ita de alijs. ¶ Diligens igi
tur considerator per hunc modum veni
et in cognitionem causarum extrinseca-
rum. ¶ Si autem fuerint cause intrinsece:
statim debemus considerare si est cũ ma
teria: aut sine materia. ꝛ discernitur sic:
quoniam quãdocũq; adest mã est graui
tas in mẽbro. ꝛ si incline̾ caput velut si
oraret ꝛ subito eleuet: si tunc sentiet ꝑur

f iiij

batū ⁊ grauē ⁊pōderosuz: ꝓcl'dubio di
scrasia est cū materia. ¶ Tertiū signū qm̄
sup̄fluitates plures solito vadūt ad na-
res aut ad palatū aut ad oculos. ¶ Signa
aūt priuationis materie p̄ cōtraria signi
ficant. ¶ Signa igit' cal'itatis cognoscunt'
ex calore ⁊ inflāmatione. ¶ Signa aūt fri
giditatis sunt p̄uitas caloris ⁊ inflāma
tionis. ⁊ ex malicia cogitationis. ⁊ ē v̄bū
notabile. ¶ Siccitas discernit' q2 res eua-
cuatiue ⁊ maniētes p̄cesserūt. ¶ Signa āt
hūiditatis sunt stupor. ¶ Signa igit' san-
guinis sūt calor ⁊ rubor ⁊ aparitio vena
rum inuisibiliuz in albo oculoꝝ. ¶ Signa
autez colere sūt pūctura mordicatio ⁊ si-
tis. ¶ Signa flegmatis paruitas sitis ⁊ in
flāmationis ⁊ color vergēs ad albedinē
somnus grauis: multitudo sup̄fluitatuz.
¶ Signa aūt mel'ie sunt p̄uitas coloris. li
uor. somnia terribilia. grauitas ⁊ pōdus
⁊ alia cōsimilia. sicut est etas. tēpus. ꝯsue
tudo. cōplexio. ita ꝙ in v̄ificationibꝰ si-
gnoꝝ debemꝰ primo currere p̄ oīa nālia
⁊ postea p̄ res nō naturales. ⁊ post per
res preter naturā. ¶ Et deinde debemꝰ ad
signa sp̄alia deuenire. ⁊ sic diligēs medi
ci inspectio n̄ errabit. ¶ Signa vētositatis
sunt tinitꝰ. motꝰ de loco ad locū. ⁊ strepi
tus. ¶ Signa aūt vermiū sunt corrosio et
dolor acutꝰ pūgitiuus: ⁊ q2 minus dolet
cū quiescit. ¶ Signa aūt nimij sensus ⁊ de
bilitatis sunt q2 ꝑ quacūq3 facili cā ledit'
⁊ frequēter. ¶ Signa aūt reumatis cogno
scuntur ꝓ eo q2 distillat p̄ nares aut per
palatū: aut p̄ oculos: aut p̄ tussim ⁊ sil'ia.
¶ Signa aūt q̄ a cā priuata cerebri: q2 do-
lor est cōtinuꝰ ⁊ sine interpolatione. quā
do aūt venit ab alijs mēbris est cū inter
polatiōe. ¶ Et si a stomaco cognoscit' per
grauitatē stomaci. p̄ nauseā ⁊ vomitū. et
fastidiū. ⁊ p̄ maliciā digestionis. ¶ Et si est
ex co. magis molestat' ante cibum. ⁊ si ex
flegmate ⁊ mel'ia magis post. ¶ Attamen
intelligēdū ꝙ oīs dolor capitis veniēs
a stomaco ex quacūq3 cā fuerit minor est
īmediate post cibū: ꝓtāto q2 cibꝰ īpedit
ascensuz vapoꝝ. s3 negociū vadit ita. qm̄
si humor flegmaticꝰ vel mel'ia est in cau-
sa: post satis breue tēpꝰ magis molesta-
bitur. ¶ Et si ex inanitione lōgo tp̄e dura-
bit iuuamētū, ⁊ si ex co, mediocriter, ⁊ iō

multos vidi decrepitos qui de dolore ca
pitis cōquerebant': ⁊ habebāt habitudi
nem repletā. ⁊ signa plenitudinis appa
rebāt. ⁊ dicebāt ꝙ postq̄ comederāt alle
uiabant'. ⁊ ex hoc credebant esse exinani
tionem ⁊ erat alleuiatio mendosa: quoni
am postea maior īsurgebat. ¶ Et si ab epa
te discernitur p̄ grauedinē in dextro ypo
cundo. ⁊ in p̄te capitis dextra: quia illa
pars sibi ꝓportionabatur. ¶ Et si a sple-
ne p̄ grauedinē sinistri ypocundrij: ⁊ gra
uedinem in sinistra parte capitis. ¶ Et si
ex toto per grauedinem ⁊ dolorem in oī
parte capitis. ¶ Et si ex matrice per dolo-
rem in circunferentia occipicij. ⁊ ita vbi
est dolor ibi est egritudo. ¶ Alie diuisiōes
patientes iudicio discernuntur. ⁊ si ali-
q̄ dimisimꝰ p̄ ista q̄ dicta sunt heri p̄nt.

Pronostica.

Urina velut subiu-
galis dolorem capi
tis presentē vel futurū significat. vrina in
fe. acutis q̄ sine crisi subito efficit' alba et
tenuis: dolorē capitis ⁊ alienationē ⁊ ra
ptū materie ad sup̄iora significat. vrina
cū circulo grosso opaco dolorē capitis si
gnat. vrina grauulosa vtplurimū reuma
⁊ dolorē capitis signat. ¶ Ois dolor ⁊ po
tissime capitis auferēs somnū ⁊ cibū pes
simꝰ est ⁊ mortalis. ¶ Ois dolor acutissimꝰ
in fe. cum alijs signis malis: signū est pe-
riculosuz valde. ¶ Dolor capitis in fe. fre-
quēter crisim signat sicut dictū est sup̄ius
¶ Ois dolor fortis ⁊ acutꝰ ⁊ potissime ca
pitis oēm op̄ationē medicinalem īpedit
donec fuerit remediatᵒ aut aliqualit' mi-
tigatus. q2 dolores ꝓsternūt virtutes. et
iō ꝓpter maliciā sinthōtum morbꝰ aliq̄
modo obliuioni est tradēdus. ¶ Dolor an
tiquus galeatꝰ inter oēs ē pessimꝰ ⁊ dif-
ficilioris curationis. ¶ Dolor capitis repē
tinus acutissimꝰ malus q2 apoplexiaz si-
gnat. ¶ Ois dolor cuz reumate malus. q2
reuma oēm rectā op̄ationē īpedit. ¶ Ois
dolor capitis ad quē sequūtur spasmus
⁊ apostema: ⁊ oculoꝝ eductio: aut nimia
submersio pessimꝰ ⁊ mortal'. ¶ Priuatio do
loris ī fe. acutis pessimū ē: q2 stuporē sig̃t

Cura.

Dolor capitis de mala cōple
xione calida si fuerit sine mā
curatur cū alterātibus frigidis. ⁊ similit'
si fuerit cum mā post corporis mūdifica-

tionē cū eisdē pōt reduci. Materialia āt
sunt oleū de oliuis imaturis sine sale. et
ꝙ sit illi⁹ anni. ⁊ in illo oleo pt aliqḋ isto-
rum bullire cū cōtritū fuerit. s. sūmitates
salicis. ⁊ vitis albe. aut portul. aut cucur
bita. aut lactuca. aut rose. aut nenupha-
ris. aut agresta. aut malagranata acetosa
⁊ similia. ⁊ si forti⁹ infrigidare volumus
addam⁹ opiū. iusquiamū. mandragora
papauer ⁊ similia. Cauendū tñ ꝙ ista nar
cotizantia nō exhibeant nisi ī magna ne
cessitate ⁊ quasi in desperatione. Intelligē
dum etiā ꝙ qñ volum⁹ ꝙ ol'a fortiter ifri
gident: tūc tepefiat oleū ⁊ ponat ī pfun-
do puteo ppe aquā. ⁊ ista ifrigidatio eq
pollebit infrigidatiōe niuis. ⁊ q2 actu ca-
lidū: q2 tūc citi⁹ aque frigiditas penetra-
bit. ⁊ q2 in loco pfundo iuxta aquā. cum
isto oleo inungat caput: qm̄ repercutit fu
mos ⁊ alterat fortissime. ⁊ nō itelligo ꝙ
istud oleū sit de narcoticis ſ3 de p̄dictis.
Intelligendū etiā ꝙ qñ volum⁹ ꝙ frigi-
ditas ol'i penetret ad interiora: addatur
sibi tm̄ de aceto q̄tū de oleo: ⁊ tepefiant
⁊ inungat caput. ⁊ istud infrigidat in p-
fundo. Aduertendū tñ ꝙ quedā sūt ca
pita vbi modica infrigidatio sufficit: sic
sunt capita senū. ⁊ mulierꝝ. ⁊ eunuchorū.
⁊ puerorꝝ ⁊ hūidorꝝ. ⁊ alborꝝ. ⁊ illorꝝ etiā
qui de facili incurrūt litargiā ⁊ passiones
capitis ⁊ oculorꝝ ⁊ similiū. Isti eni omēs
a nimis infrigidantib⁹ custodiant. l3 ca-
put actualiter esset calefactum paulatine
igit ⁊ cū parū infrigidantib⁹ reducantur
Si aūt esset corp⁹ plectoricū: ⁊ plenitu-
do esset de sanguine ⁊ pticularia queni-
ant: fiat flōia de cephalica. ⁊ si nō saltim
fiant ventose ⁊ scarificatiōes ⁊ silia. ⁊ fi-
ant in pricipio de parte opposita. Si au
tem materia colica dnet ⁊ reuma nō af-
fuerit: digerat materia cū oxizaccara ⁊ si
rupo de fumo terre. Et si materia fuerit
reumatica digerat cū sirupo viol. ⁊ siru.
ro. ⁊ nenupharino. ⁊ purget cū cassiafi-
māna. tamarinḋ. aut cū modico diagri
dio cocto cū mastice ⁊ citonijs. aut cum
elrio de succo ro. ⁊ ita de alijs eluarijs q
in antidotario ponunt que colerā mun-
dificāt: sic est diaprunis: ⁊ multa alia.
Uel fiat talis decoctio que frequēter di-
cta ē: ⁊ frequent dicet, ⁊ pōt dari in quo
cunq3 casu volum⁹ leuiter colaz purgare
ex partib⁹ pximis. ⁊ iō frequēter remitte
mur ad istḋ colagogū: ne totiens oporte
at repetere. ℞. flor bor. flor viol. añ. ℥. i.
vuar pas. mūḋ. abarill. añ. ℥. i. fiat decoc.
in sero caprino. ⁊ in decoctiōe tēperet p
diē ⁊ noctē cortices mirabl' citri. bñ gū-
mosor. ℥. i. frixent lento igni ⁊ colentur.
⁊ colature addat cassiefi. mund. ℥. i. masti
cis. diagridij. añ. ʒ. ß. misceant ⁊ dent in
aurora. In ista decoctione q̄tū est de se
nullū ē periculū. ⁊ iō iuuenes medici cū
indigēt purgatōe cole: secure possunt eā
dare: nisi nimia corpis debilitas: aut vē-
tris laxitas: aut intestinor ꝯstipatio: aut
materie indigestio: aut opilatio: aut apo
stema: aut impgnatio: aut alia hmōi im-
pediret. Sz quātū ē de materia sui facit
est ⁊ sine oī periculo. In fine aūt possu-
mus fomētationes ⁊ embrocatiōes face
re cū aqua decoctiōis ordei. ⁊ viole sicce
⁊ nenupharis. ⁊ camomille. ⁊ summitati
bus papaueris: potissime si dormire nō
posset. Et dicit Damascen⁹ ꝙ in dolore
capitis si adest fe. ⁊ caput ē debile: ꝙ lac
apponere nō debem⁹: q2 claudendo po
ros euaporatione impediret. ⁊ tñ cōmu-
nis vsus est in cōtrarium: ⁊ null⁹ alior B
dicit quare ⁊c. Si aūt dolor capitis fue
rit ex mala cōplexione frigida siue mate
ria: inungat caput ⁊ potissime versus co
missurā anteriorē: q2 p illā ptez melior fit
penetratio: siue olea sint calida siue frigi
da. cū oleis dico ca. sicut est de castoreo.
de costo. de ruta. de lilio. ⁊ ita de alijs ca-
lidis. Et si fortiorib⁹ ca. indigem⁹ fiat cū
oleo de euforbio. Et dicit Damascenus
auctoritate Gal. ꝙ Gal. expertus est oleū
de balsamo vbi calefactio est necessaria:
⁊ nō inuenit iuuamētū. ⁊ ē mirabile cum
sit valde calidū ⁊ etiā pciosū: ⁊ cū multis
ab auctorib⁹ comēdet. veritati igit expe
rimēti relinquat. In dolorib⁹ tñ antiqs
capitis oleū de lilio obtinet principatū
Si āt fuerit cū mā ⁊ fuerit melica: dige-
rat cū oxil. squill. ⁊ purget cū diasene di-
aborraginato. ⁊ yeraruffi. acuatis cū la-
pide armenico: vel cū lapide lazuli ablu
tis ⁊ mūdatis. Uel fiat talis decoctio.
℞. flor bor. flor viol. folior senc. poli-
poḋ. epithimi. añ. vuar pas. mund. aba-

nilł.liquir.munde.añ.ʒ.ʒ. Fiat decoctio ĩ
sero caprino.⁊ in decoctione tẽperentur
cortices mirabł.bellł icoꝝ.⁊ emblicoꝝ be
ne gũmosoꝝ.añ.ʒ.ʒ.ꝑ diẽ ⁊ noctẽ. Dein-
de fricent lento igni ⁊ colent:⁊ colatura
detur in aurora. Si aũt fuerit flegma di-
geraĩ cũ oxillł.diur.⁊ purget cũ yeraꝑ.vł
sic.℞.aloe.agarici.turbith.añ.ʒ.ij.pulpe
coll.℈.i.folioꝝ absinthij.foliorum mẽte.
masticis.añ.ʒʒi.cinamomi.bdellij.añ.℈.
i.cõficiant cũ oxillł.squillł.⁊ fiant pillł e. et
dent a.ʒ.ij.vsqꝫ ad.iiij.iuxta cõueniẽtiaꝫ
particulariũ vel plꝰ. Vel detur ista deco
ctio.℞.floꝝ boꝝ.floꝝ violł. polipod.añ.
turbith.vuaꝝ pas.abarillł mũdataꝝ. liq-
re munde.añ.ʒ.ʒ. Vel fiat decoctio cũ se
ro caprino.⁊ in decoctione tempet corti-
ces mirabł.cherubł.bene gũmosoꝝ.ʒ.ij.
ꝑ diẽ ⁊ noctẽ.deinde fricẽt ⁊ colent: ⁊ co
latura detur in aurora. Deinde possumꝰ
venire ad olea calł a ꝑdicta ⁊ possunt fie-
ri fomẽtationes de aqua decoctiõis ca-
momille.anthos.vtriusqꝫ sticados. bac-
caꝝ lauri ⁊ folioꝝ eiꝰ.maiorane. basilico
nis ⁊ similiũ. Et cũ hoc intelligendũ qm̃
lꝫ dolor capitis veniat ꝑꝑ causas extrin
secas:nihilominꝰ põt eẽ cũ peccato mate
riali qñ corpꝰ ẽ plectoricum ⁊ ad h oc di-
spositũ vt si a sole supcalefiat caput cole
rici repleti:aut si ĩfrigidet caput flegma-
tici repleti.⁊ ita alterat humor ⁊ efficit
ꝑter naturaꝫ ꝑꝑ causas extrinsecas. Im
primere aũt possunt cause extrinsece ĩtm̃
ꝙ corpꝰ indigebit mundificatiõe. Et pꝰ
corporis mundificationeꝫ dent opiata.
⁊ si cã ẽ ca.vtat rubea trocíscata.⁊si ẽ fri
gida aurea alexandrina. Si aũt dolor ca
pitis fiat cũ reumate ⁊ reuma est de cau-
sa calida odoret frigida stiptica aromati
ca.quoniã odores magis valent ꝙ suffu
migatio nes.sicut sunt rose.sandali. cam
phora ⁊ similia. Et si est cã frigida: odo-
ret storacẽ calamatã.ambram.laudanuꝫ
nucẽ cipressi.⁊ similia. Et fiãt capitis fri
cationes ⁊ extremitatũ:⁊ laxetur venter.
⁊ sacellet caput cũ milio ⁊ sale torrefacꝭ
Et si causa esset frigida ⁊ esset reuma. et
dolor capitis cessare nõ posset.tũc fiant
ista.s.vnguentũ aut emplłm: aut illinitio
cũ istis.℞.stercoris colũbili nemoralł.mir
re.piretri.stafisagrie.castorei.gummi.ru-
the agrestis.euforbij.pulueriꝫentur ⁊ mi
sceant cum vino ⁊ illiniat caput. Si autẽ
dolor capitis venerit in febribꝰ ꝑꝑ poro
rum clausionẽ ꝑꝑ frigida applicata.tunc
attrahat acetũ ⁊ aquã ro.ꝑ nares. Si ãt
venerit dolor ꝑꝑ opilationẽ cerebri.tunc
mundificet caput cũ gargarismis: ⁊ ma-
sticatorijs:⁊ iniectionibꝰ factis ꝑ nares.
⁊ deinde fiant euaporatiões. Et est intel
ligendum ꝙ si dolor capitis fuerit ex cau
sa calida:⁊ vergat corpꝰ ad manitioneꝫ
inungatur somnus ⁊ ocium:⁊ dieta hu-
mectatiua ⁊ enutriens:sicut sunt oua sor
bilia ⁊ brodia carnium.⁊ iusscłła. ⁊ silł ia.
Et si cã fuerit frigida ⁊ v̇gat ad repletiõꝫ
tunc iniungant vigilie ⁊ fricatiões:⁊ par
uitas cibi ⁊ potus ⁊ similia. Si aũt do-
lor capitis venerit ꝑꝑ ventum aut ꝑꝑ la-
bores ⁊ odoramina extrĩseca siue bona
siue mala.tunc quicunqꝫ vapor fuerit si-
ue venti siue cuiuscunqꝫ alterꝰ rei:calidꝰ
sicut est ventꝰ meridionalis.aut odor as-
se fetide.aut musci.aut lilij.⁊ croci.⁊ omĩ
um similium. In omibus istis ⁊ in alijs
oportet abstinere a vaporosis:sicut sunt
allia.⁊ cepe.⁊ porri.⁊ vinuꝫ forte.⁊ vinũ
nouum.⁊ nuces ⁊ dactili. Deinde si indi
get mundificatione corporis ꝙ fiat.dein
de odoret rosas.⁊ nenuphã.⁊ violas sic
cas.⁊ oleũ de salicibus.⁊ sandalos.⁊ cã-
phoram.⁊ inungat caput cum oleo rosa.
⁊ mirtino.⁊ distilletur in naribus ⁊ auri-
bus si ventus fuerit inclusus oleum de
camomilla.⁊ vtatur zucc.ro.cum corian-
dro sicco preparato in aceto. Si autem
omniaꝰ ista fuerint frigida:corpore mun-
dificato odoret muscum.ambram. lignũ
aloes.⁊ inungatur caput cũ oleo de lau
dano.⁊ de nuce cipressi.⁊ vtatur cimina-
ta alexandrina.⁊ dianison. Et si ventus
est intus retentus suffumigetur cum ani-
so.cimino.spicanar.folijs lauri bullitis
in vino albo.⁊ h ꝑ aures ⁊ nares vel ole
um ex istis iniciatur ⁊c.

Curatio doloris capitis ex ebrietate. et pag. 55

EBrietas cãtur
ex vapore vini nimis po
tati. Nũc aũt ebrietatis
duplex est remediũ.s. ꝑ-

ſeruatio ⁊ curatio. ¶ Preſeruatio q̄ñ cum
aliquis comedit in ꝓuiuio ⁊ habʒ caput
debile: ⁊ cõſueuit defacili inebriari: ⁊ nõ
põt potare vinũ limphatũ ex malicia cõ-
ſuetudinis. ſaltiʒ comedat caules ⁊ trun
cum eiꝯ: q̄ñ a proprietate p̄ſeruat ⁊ curat
⁊ accipiat pira aut coctana ⁊ ſil'ia ſtipti-
ca. aut portet ſecũ iſtum puluerem. ℞. co
riandri ſicci preparati ſum̄ ⁊c. bẽbẽis. ſe-
minis cito mioꝝ. ſeminis cauliuʒ. campho
re. añ. ℥. i. fiat puluiſ. ⁊ vtatur iſto puluere
cum aqua ⁊ aceto: ſiue cum aqua ⁊ vino
malorum grana. ⁊ ſucco limonum. aut ci-
trangulorum. aut cum aqua ⁊ ſucco ace-
toſe. aut cum ſucco vue acerbe. ⁊ ſimilibꝯ
¶ Iſta enim valent ante ebrietatem ⁊ poſt
¶ Si autem actu incurreret ebrietatẽ. tunc
ſtatim fiat vomitꝯ cum aqua ⁊ oleo ⁊ in-
termiſſione digitoꝝ. aut ꝙ accipiaᵵ ſemẽ
raphani: ⁊ atriplicis. ⁊ bulliant in oxill'e
⁊ ſorbeat ⁊ euomat. ¶ Si ãt nõ poſſit euo
mere ꝙ dormiat tutꝯ a calore ⁊ frigore ꝑ
quantitatem noctis integre. quia ſumnꝯ
magna pars curationis eſt. ¶ Et ſi nõ poſ
ſit dormire fricentur pedes ⁊ manus for-
titer cum ſale ⁊ aceto: ⁊ teſticuli in viris.
⁊ mamille in mulieribꝯ. ¶ Et ſi ex iſtis non
curetur. fiant cliſteria vbi ponaᵵ yerap̄. ⁊
inungatur caput cum oleo ro. ⁊ oleo mir
tino. ¶ Et ſi ex his nõ cureᵵ inungatur ex-
ercitium longum temperatũ ꝑ loca decli
uia. ¶ Et ſi ex his non cureᵵ detur ſibi ye-
rap̄. ⁊ poſtea ſtuphe. ⁊ balnea. ⁊ poſtea
aurea alexandrina. ⁊ cibus ſit ſubtilis fa
cilis digeſtionis. ⁊ in temperata quanti-
tate. ſicut ſunt piſces petroſi. ⁊ pulli. or-
deatum. auenatum. amigd̄. ⁊ vtaᵵ fructi-
bus ſtipticis. ⁊ fiant fomentationes cir-
ca caput de camomilla ⁊ mellilloto ſicca
⁊ ordeo. ⁊ vtatur puluere predicto. ⁊ iſta
totiens reiterentur donec perfecte cureᵵ
¶ Et ſi dolor antiquatur multuʒ valet ole
um de lilio. ¶ Si autem dolor capitis fue-
rit ex ſuperfluo coytu: inungatur caput
cum oleo roſa. ⁊ mirtino. ⁊ vtatur brodijſ
⁊ iuſſcll'. ⁊ vitellis ouoruʒ. ¶ Et ſi per infor
tunium non poſſet abſtinere: non come-
dat ſaltem cum eſt famellicus. ¶ Si au-
tem dolor fuerit ex debilitate capitis ⁊ et
corpus fuerit immundnʒ: ⁊ potiſſime ſto

macus mundificetur. ⁊ vtatur cibus faci
lis digeſtionis. ⁊ poſt cibum vtatur oli-
uis conditis. ⁊ mane ⁊ ſero vtatur iſto e-
lectuario. ſ. pliris cum muſco. diantos cũ
muſco. ¶ Quando autem aliquis habet ca
put multum ſenſibile: vtatur frumento.
candaruſo, ordeo. lactuc̄. portul'. carnibꝯ
bouinis. ¶ Si autem dolor capitis fu
erit propter febres. inungatur caput ra-
ſum cum oleo roſato. ⁊ mirtino. ⁊ corian
drino. ⁊ camomillino. ¶ Et ſi indigemus
narcotiʒantibus: adminiſtrentur cũ ma-
gna cautela. ¶ Si autem dolor fuerit cre
ticus: nihil fiat in capite: vt non impedi-
atur ordo nature. ſed iuuetur natura per
partem illam ad quam nititur materiam
expellere. vt ſi expellat per ſeceſſum ⁊ nõ
poſſit: fiant ſuppoſitoria vel cliſteria. et
ita ſi intendit facere criſim per vias vri-
nales: ꝙ iuuetur natura cum diureticis
⁊ ſi per vomitum ꝙ iuuetur cum vomitis
⁊ ſi per ſudorem ꝙ iuuetur natura cum
his que aperiunt poros. et ſi per fluxum
ſanguinis narium: ꝙ iuuetur natura cuʒ
ſetis porcinis intromiſſis in naribus.
¶ Et ſi natura intendit facere criſim per a-
poſtema retro aures ponantur ibi cal'a
que attrahant. ſicut eſt apium. menta. et
butirum. aut fiant ventoſe. aut apponã
tur ſanguiſſuge. ⁊ ita de inguinibuſ. ⁊ ita
de aſſellis. ¶ Et per hunc modũ dolor cre-
ticus remediabitur. ¶ Si autem dolor
capitis fuerit propter vermes: purgetur
caput frequenter cum yerapig̃. ⁊ fiant
capipurgia ⁊ maſticatoria. per nares ini
ciãtur amara: ſicut eſt oleuʒ de abſinthio
de amigdal' amaris. ⁊ aloe.

¶ Curatio doloris capitis ex ꝑcuſſione

Illud quod nos
timemꝯ in dolore capitis
ex caſu ⁊ ꝑcuſſione ⁊ obui
atione ẽ apoſtema. quare
vtile ẽ impedire generatiõeʒ cũ euacuati
uis ⁊ deſtructiuis ⁊ ſimilibus. q̄ñ poſtꝙ
apparet fe. et perturbatio mentis iam in
cipit apoſtema. ¶ In primis igitur inunga
tur locus doloroſus cum oleo ro. ⁊ mir-

tino. Deinde fiat flōia. deinde si ꝑticularia nō cōueniant in flōia fiat clistere. ⁊ si nō cōueniāt ꝑticularia: det̄ medicina laxatiua. Et si appareāt signa apostemat̄ emplestret̄ loc⁹ cū psidia. balaustia. ⁊ mirtill'. ⁊ ro. Et si est ibi vulnus alteret̄ mala cōplexio: aliter nō generaret̄ caro. Et si fluxus nimi⁹ sanguis fuerit restringat̄. ⁊ dent̄ cerebella multaꝝ gallinaꝝ. Et q2 in talib⁹ obuiatiōib⁹ diuersa fiunt vulnera ⁊ cōcussiones ⁊ fracture ⁊ lesiones diuerse valde. iō illā latā longitudinē restauratorib⁹ derelinquo. post tam̄ frida stiptica apposita dissolutiua ponant̄. sicut sūt camomilla. ordeū. mellilotuz. anthos. ⁊ sticados. Et vitet oia cal'a fumosa: sicut est vinū ⁊ similia. ⁊ potissime si esset fe. Auic. tn̄ dicit ꝙ si fiat sirup⁹ ex sticados ⁊ melle ⁊ aqua qd̄ multū valet.

Curatio doloris capitis pp ascēsum vaporum ad ipsum caput.

In primis curetur membꝝ mādās euacuando alterādo: mundificando: cōfortādo. ⁊ deinde mēbꝝ cui mandat̄. Si igit̄ mala materia cal'a vel frida fuerint in stomaco: ita ꝙ ex illis ascēdat fumus ad caput: mundificet̄ stomac⁹. ⁊ ita de epate. ⁊ splene. ⁊ renibus. ⁊ matrice. ⁊ arterijs. ⁊ tibijs. ⁊ pedib⁹. Partib⁹ autē illis mundificatis: fiant ligamenta fortia in extremitatib⁹. ⁊ cauteria in loco vbi ascendit fum⁹: si est possibile. ⁊ arteria constringat̄ cū frigidis stipticis. deinde confortet̄ stomac⁹ si fumi sunt calidi cū citonijs. ⁊ ro. ⁊ coriandro. ⁊ intus ⁊ extra. Et si est cā frigida: addat̄ cum istis nux cipr si. ⁊ cortices thuris. deinde cōfortet̄ cerebrum si causa est ca. cum oleo ro. ⁊ mirtino. Et si causa est frigida addatur nux cipressi.

Dolor fortis. Intelligendū ꝙ dolor fortis acutis accidit aliquādo in toto capite: ⁊ appellat̄ cephalea seu ouum aut dolor galeat⁹. q2niā ē cū malleatione ⁊ incisione ⁊ s. libus intantū ꝙ non pōt tollerare vocē altam nec claritatē. ⁊ ideo diligit silentiū ⁊ ociū ⁊ tenebras. In primis igit̄ si cā ē ca. fiat flōia. deinde detur cassia fi. multis vicibus. ⁊ inungat̄ caput cū oleo ro. ⁊ mirtino. Et si fuerit calor ⁊ dolor ⁊ pulsatio intantuz ꝙ auferat somnum. tūc inungat̄ frons ⁊ timpora cum opio. ⁊ croco. ⁊ sādal'. ⁊ galla. ⁊ odoret camphorā. ⁊ sandalos. ⁊ rosas. ⁊ vtatur triasandal'. ⁊ zucc. ro. ⁊ vtat̄ brodio cauliuz. ⁊ fabaꝝ. ⁊ lentium. ⁊ vitet oia vaporosa. Si autē causa fuerit frigida inungatur caput cum oleo ro. ⁊ nuc cipressi. ⁊ purget̄ frequent̄ cum aloe ⁊ mastice cōfectis cum succo absinthij ⁊ mēte. ⁊ vtat̄ clisterijs ⁊ capupurgiis. ⁊ fricatiōib⁹. ⁊ ligatiōib⁹ extremitatū ⁊ euaporet̄ caput cū decoctiōe squinanti ⁊ mēte ⁊ camomille. Et si frigiditas fuerit vehemens: inungat̄ cum euforbio. et mirra. ⁊ castoreo. ⁊ odoret muscum. ⁊ ambram. ⁊ lignū aloes. ⁊ gariofill'. ⁊ nucē cipressi. ⁊ storacē calamitā. ⁊ laudanū. ⁊ vtatur isto el'rio. ℞. diambre potiōis muscate. pliris cum musco. dianthos cū musco añ. ʒ. iij. misceant̄.

Cura emigrance. Emigranea est dolor in medietate capitis siue exteri⁹ siue interi⁹ ⁊ ē vtplurimū peryodal'. ⁊ curat̄ sicut dolor pcedēs galeat⁹. ita ꝙ si cā ē ca. fiat flebotomia. ⁊ purget̄ cū aloe in plus. ⁊ diagridio. ⁊ mastice. ⁊ conficiant̄ cum succo end. ⁊ fiant clisteria ⁊ capupurgia. ⁊ apponant̄ olea frida stiptica. Et si necessitas cogeret inungat̄ frons ⁊ timpōa cuz opio. ⁊ croco. ⁊ sarcocoll'. cortice mandragore. ⁊ iusquiamo. ⁊ sup arteriā ponat̄ tabula de plūbo. Et si cā fuerit frigida fiat vt dictū ē. ⁊ inungat̄ cuz oleo laurino. et oleo de rutha. Et si fortiorib⁹ indigem⁹ addat̄ euforbiū. piretrū. ⁊ vesicet̄ loc⁹ cum cantaridib⁹. ⁊ gūmi ruthe agrestis. fomētet̄ cū decoctiōe radicū cucumeris asinini. ⁊ absinthij i oleo ⁊ aq̄. ⁊ seruet̄ canones iam dicti ⁊ ita curabitur.

Clarificatio. Intelligendum ꝙ continuitas doloris signat materiam esse in capite. ⁊ interpolatio signat ipsam venire aliunde. Istud eñ verū est vt plurimū. quoniam postꝙ materia ē in capite agēs: tunc approximatur passo: ⁊ iō continua ē actio.

[illegible]

[illegible]

quãdo eñi materia ẽ in ꝑte remota: tunc fumositas nõ põt cõtinue ascendere do nec fuerit aggregata. ⁊ ita cõtinet vt plurimũ veritatẽ ⁊ ñ necessitatẽ. qñ materia existẽs in cerebro nõ ꝓꝑ hoc ꝯtinue mouetur. sicut patz in epilẽtia de cã priuata vbi paroxismus nõ est cõtinu⁹. ⁊ in vertigine. ¶ Et põt eẽ impedimentũ ex parte materie. q: qñ est modica interpolat. ⁊ qñ est multa cõtinue mouet̃. sicut pz in cõtinuis ⁊ interpolatis. ¶ Põt etiã esse impedimentũ ex ꝑte mot⁹ materie. quoniaz aliquãdo mouet̃ naturaliter: ⁊ aliqñ non.

¶ Quoniã sanguis mouet̃ de mane ⁊ i vere. ⁊ colˀa in tertijs ⁊ in estate. ⁊ melˀia in nonis ⁊ in autũno. ⁊ flegma in vespis ⁊ in hieme. ¶ Impedit̃ etiã cõtinuitas motus ex ꝑte virtutis. q: virt⁹ fortis cõtinue mouet naturã. debilis aũt nõ. ¶ Et ita continuitas doloris põt esse signũ materie in capite existẽtis: nõ tañ vex. possibile eni est ꝙ materia quiescat in cerebro: et nõ ꝓꝑ hoc cõtinue affligit. ¶ Secundo notandũ ꝙ capupurgia vˀlib⁹ ꝓcedẽtib⁹ valent in dolore capitis si materia ibidẽ cõtineat̃. ⁊ rõne antecedẽtis: ⁊ rõne coniuncte. ¶ Sz si materia cõtineat̃ alibi valz rõne cõiuncte. ¶ Tertio intelligẽdũ ꝓꝑ dictum Auic. ⁊ Gerardi supra viaticũ. dicentiuz ꝙ dolor est morb⁹ ⁊ est cã morbi ⁊ accidẽs morbi. mouent̃ aliqui ad credẽduz ꝙ dolor est morb⁹ ꝑ se. lz supra viaticũ ⁊ alibi multa dixeriz de ista materia tñ breuiter aliqua dicã. ¶ Notandũ ꝙ ꝭm intẽtionẽ Aly. vi°. teorice libr̃ regum. ꝙ subsistẽtia rex naturaliũ ꝙtũ est de pñti cõsistit i trib⁹. in tẽꝑamẽto humox. ⁊ coequalitate mẽbrox. ⁊ in ꝑfectiõe actionis

¶ Et sicut sunt ista tria ꝭm materiã: ita sũt alia tria ꝓter naturã. s. morb⁹. causa morbi. ⁊ accidẽs morbi. ita ꝙ cã morbi cõsistit in distẽꝑantia humox. ⁊ morb⁹ in distemꝑantia coequalitatis mẽbrox. ⁊ accidens in equalitate actiõis. ¶ Nũc aũt ꝭm doctrinã Auic. vi°. de naturalib⁹. illa vis aĩme que ꝑ se ⁊ ĩmediate ordĩata est ad aliquã actionẽ: nunꝙ ꝑ se ordinat̃ ad aliaz vñ virtus visiua nunꝙ fit auditiua. nũc aũt ꝑ se ⁊ ꝓprie tẽꝑamẽtũ humoris: non est tẽꝑamentũ mẽbri nec actiõis: nec ecõuerso. ¶ Aliud est igit̃ qd̃ debet̃ actiõi: ⁊ aliud cõpositiõi: ⁊ aliud cause. nũc aũt dolor attribuit̃ ꝑ se ⁊ ꝓprie actiõi. nullo igitur mõ ꝓprie ⁊ ꝑ se cõpõni nec cause.

¶ Sz q: morb⁹ ẽ qualitas mẽbri seu cõpositionis. iõ nullo mõ dolor ꝓprie ⁊ ꝑ se poterit eẽ morbus. ¶ Sz cũ dolor sit in actione: ⁊ oẽ qd̃ est in actiõe ẽ accidẽs. iõ ꝓprie loquẽdo dolor semꝑ erit accidens ⁊ si sit cã vel morb⁹: hoc erit ꝑ accidẽs. ꝙ aũt dolor sit in actione hoc patet: qñ dolor est sensus lesionis actõis. cũ eni lede tur actio ⁊ virt⁹ tactiua apꝓhẽdit h̃. talˀ cõprehẽsio ⁊ talis sensus appellat̃ dolor. ¶ Et iõ dicebat Gal. in de morbo. dolor est mutatio cũ corruptela. ¶ ⁊ Auic. dolor est sensus rei ꝯrie. ¶ Cũ igit̃ dolor seq̃tur q̃litatẽ ledẽtẽ actionẽ sicut ẽ mala cõplexio diuersa aut solutio continuitatis. iõ cõsequit̃ accidẽs. ¶ Ideo dico ꝙ ꝓprie ꝑ se dolor est accidẽs. ⁊ q: disputauimus istã materiã supra viaticũ: iõ derelinquo

¶ Quarto notandũ ꝙ aliqua sunt sensibilia. i. sensum efficientia: sicut calor i pariete. ⁊ aliqua sunt sensibilia. i. sensuz informãtia: sicut ydolũ coloris parietis mulˀtiplicatũ vsq3 ad oculũ. ¶ Vel sic: quedã ei sunt sensibilia primo ĩmediate ⁊ ꝑ se: sic̃ qualitates prime ⁊ secũdarie. ⁊ quedã sic̃ sicut effect⁹ illax qualitatũ. ¶ Et tũc si dubitaret aliq̃s quõ dolor est sensibilˀ. dico ꝙ nõ est sensibilis sicut deficiẽs sensu: sz sicut informãs sensuz. vel dico ꝙ dolor ñ est sensibilis sicut cã prima: sz sicut effectus cause prime. ¶ Et ita dolor nõ est sensibile cõe: q: nõ est quãtitas: nec numer⁹ nec figura: nec mot⁹: nec quies. ¶ Nec ẽ sensibile ꝓpriũ: q: nõ ẽ color: nec odor: nec sapor: nec sonit⁹: nec aliqua de qualitatibus tãgibilib⁹: nec primarijs nec secundarijs. ¶ Est igit̃ effect⁹ derelict⁹ tam ex primis q̃ ex secũdarijs qualitatib⁹ tãgibilibus. ¶ Relinquit̃ igit̃ ꝙ dolor est sensibilˀ sicut sensuz informãs: aut sicut effect⁹ q̃litatuz. ¶ Et iõ posset aliquis dubitare quõ apꝓhendet̃ solutio cõtinuitatis a sensu tact⁹ postꝙ solutio cõtinuitatis nõ ẽ de obiectis sensus tact⁹: nec de primis qualitatib⁹ nec de secũdarijs. nec sequit̃ in aliquo ꝓprietates ei⁹. ¶ Dico ꝙ Auic. rñdz vi°. de nãlib⁹ libro secũdo cap°. iij. ¶ Virtus eñi tactiua nõ soluz apꝓhẽdit ꝙ cor

rūmp̄ de cōplexiōe:sed ꝙ corrūp̄ de cō
positiōe. Sz q2 dolor solutio cōtinuitat̄
flagellū ⁊ similia corrūpunt cōpositionē
ideo virt⁹ tactiua illud app̄hendit: ⁊ ita
ē dolor.oīs ei dispositō cōtraria corpori
humano ꝙdiu est passio ⁊ mot⁹ ⁊ fieri tā
diu sentit̄.sed postꝙ cessat passio ⁊ alte-
ratio sensus ⁊ mot⁹: ⁊ ibi est quies: ⁊ vi-
ctum est naturale ⁊ factū simile trāsmutā
ti.iā nō est dolor:q2 non est ibi mot⁹ nec
fieri nec passio: ⁊ iō ethic⁹ nō dolet. Pos
sem igit̄ dicere ꝙ cōḡlatio ⁊ cōstrictio ⁊
similia sunt de obiectis sensus tactus.

Quinto aduertendū ꝙ in quolibꝫ sensu
possunt eē dolores ⁊ delicie.qm̄ duplex
est dolor:aīalis:et material̄.nūc āt dolor
aīalis possꝫ eē in quolibꝫ sensu ⁊ delicia
similit̄.sed ꝙ obiectū ē ꝓportionale vel ī
proportionale.cū eni aīa app̄hendit ob
iectū ꝓportionale delectat̄ sicut est color
viridis in oculo. Cū obiectū ē impropor
tionale tristat̄:sicut cū color alb⁹ sicut ni-
uis visui se rep̄sentat. ⁊ ita de sono terri-
bili aut suaui ꝑ cōꝑatione ad aurez. ⁊ ita
de obiectis alioꝝ sensuū ꝓportionatis
aut nō ꝓportionatis.qm̄ aīa delectat̄ in
obiecto ꝓportionato: ⁊ tristat̄ in contra-
rio. ⁊ ita dolor aīalis est in quolibꝫ sensu

Si aūt nos loquamur de dolore materi
ali seu corꝑali:sic ꝓprie loquēdo nō dolet
nisi sensus tact⁹:cū dolor material̄ nō se
quat̄ armoniā ⁊ ꝓportionē alioꝝ sensuū
tm̄ q2 sensus tact⁹ cōcomitat̄ oēs sensus
iō omēs possunt dolere sensu materiali.
nō q2 visus vel audit⁹:sed q2 ē ibi sensus
tact⁹.posset em̄ tantū eē tonitruūz ꝙ aer
cōmot⁹ ꝯmoueret aerē cōquietū infra au
em:ita ꝙ sensus tact⁹ cōp̄henderet illam
nimiā agitationē. ⁊ ita eēt ibi dolor tacti
uus ⁊ etiā dolor aīalis ꝑꝑ improportio-
nem obiecti.ita ꝙ aīa tristat̄ ꝑꝑ armoniā
soni corruptam que auditui debetur.

Sexto posset aliq̄s dubitare vtrꝫ in do
lore capitis cū reumate ꝯpetat fl̄oīa. Di
cendū breuiter ꝙ reuma.aut est de mate-
ria cali.aut frigida. Si de frigida nō cō-
petit ꝙtū ē ex hoc. Si de ca.aut fluit ad
exteriora:aut ad īteriora. Si mā reuma-
tica fluat ad exteriora nō ꝯpetit fl̄oīa:q2
tunc traheret̄ ad interi⁹: ⁊ hoc esset valde
malū. Si fluat ad interiora:tūc aliqn̄ rōe

cōcomitantiū:vt si esset pleuresis:tūc bn̄
possit cōpetere. ⁊ etiā in principio ꝑꝑ ti
morē magnitudinis apostematū. ⁊ ita ī
dolore capitis cū reumate mā currente
ad interiora: ⁊ ꝙ corp⁹ sit plectoricum: ⁊
corp⁹ ca.bn̄ pōt cōpetere fl̄oīa. ⁊ lꝫ red-
dat̄ humor cursibil̄:mai⁹ tm̄ nocumētum
euitat̄. Attamē vtile esset sꝑ ꝙ aīcederet
aliqualis materie ingrossatio ⁊ euapora
tio: ⁊ cerebri cōfortatio cū rosis. ⁊ sanda
lis.camphora. ⁊ camomill̄a. ⁊ ita oīa du-
bia erunt soluta. Septimo posset aliq̄s
dubitare si fl̄oīa cōpetit in dolore capit̄
ex eadē ꝑte vl̄ ex opposita. Un̄ dicēdū ꝙ
ꝯfirmatō vl̄ n̄ ꝯfirmatō parū fac̄ ad h̄.sꝫ
plenitudo multa aut pauca.qm̄ cū pleni
tudo est multa tūc fiat ex parte opposita
si pauca ex eadēz. Plenitudo igit̄ ⁊ non
plenitudo ē vna de differentijs.situs' eti
am loci facit ad hoc.qm̄ in oībus egritu
dinib⁹ que fiunt a diafragmate supi⁹ cor
pore multū pleno debet fieri ꝺ parte op
posita. Si aūt fuerit n̄ multa plenitudo
ex eadē parte. In oīb⁹ aūt egritudinib⁹
que fiunt a diafragmate inferi⁹ vbi ꝯpe-
tit fl̄oīa:siue fiat de brachio siue de sa-
ꝑheis:plenitudine multa existente siue
pauca:sꝑ fit ex eadē parte ꝑꝑ longitudi
nē viaꝝ: ⁊ nunꝙ ex opposita. Et elicitur
ista sentētia ex dictis Gal.in prima ꝑticu
la ꝓnosticoꝝ.supra illam ꝑtē:solūqꝫ huic
egritudini ⁊c. Et ex dictis Gal.in regimi
to supra illā partē.qn̄ dolor ad spatulas
Et ex dictis Gal.xiij°.de ingenio cap°.
vi°. Et ex dictis Gal.xi°.de igenio cap°.
vij°. Octauo posset aliquis dubitare
si balneū etiā aromaticū incisiuū: ⁊ vinū
⁊ similia dissolutiua ⁊ aperitiua fluxuz ꝓ
uocātia cōpetāt in monopagia seu dolo
re capitis fortissimo galleato malleatiuo
cū talia ꝯmoueāt materiā ⁊ fluxū augm̄
tēt. Dico ꝙ possunt cōpetere in declina-
tione morbi.corꝑe mūdificato ꝑꝑ mate-
riam cōiunctā ꝑuam que remāserat. ⁊ pa
corꝑis mundificationem aliter nō. ⁊ iō si
materia ē ca.odorent̄ frigida stiptica cuꝫ
paucis dissolutiuis.sicut sunt rose. viol̄
sicce.sandal̄.camphora. ⁊ camomilla. Et
ab int⁹ sumant̄ ista esria.zucc̄.ro.triasād.
diadragātū frigidū. Deinde purget̄ mā
⁊ fiant clisteria ⁊ fricatiōes extremitatuꝫ

⁊ ligatiões doloroſe in extremitatibꝰ. ⁊ ĩ fine fiat fomẽtatio in capite cũ roſis ⁊ violis ſiccis. ⁊ ordeo cõfracto ⁊ camomilla ⁊ mellĩloto. ⁊ cortice papaueris bulliti in aqua cũ pauco aceto. ⁊ ꝙ ille qui ꝯſueuit multiplicit̃ coopire caput ꝙ paulatine diſſueſcat. ¶ Si autẽ materia fuerit frigida digerat̃ cũ odoramentis: ſicut ſtorace. calamita. ambra ⁊ ſimilibꝰ. ⁊ vtat̃ dia olibano. ⁊ purget̃ corpꝰ: ⁊ fiant cliſteria ⁊ fricatiões ⁊ ligatiões ⁊ ſimilia. ⁊ tũc ĩ fine fiant fomẽtatiões cũ camomilla melliloto ⁊ anthos ⁊ ſimilibꝰ. ⁊ odoret muſcum ⁊ lignũ aloes: ſ̃m tẽperamẽtũ tam̃ ⁊ tũc cõpetit vinũ ⁊ ſimilia. ¶ Alia igit̃ cõpetũt in principio: ⁊ alia in declinatiõe. ¶ Nono intelligendũ ꝙ Auic. dicit ꝙ humidũ nõ cauſat dolorẽ nec ꝑ ſe nec ꝑ accidens. ¶ Et ideo aduertẽdũ ſ̃m Auic. viº. de naturalibꝰ ꝑticula ſecũda capº. de tactu. ꝙ ſenſus nõ apprehẽdit ſenſibile niſi ſ̃m qualitatẽ derelictã in ſenſu a ſenſibili. nec etiã illã apprehẽdit niſi ꝙdiu ẽ ibi paſſio ⁊ motꝰ ⁊ fieri. qm̃ ſẽſus paſſio aut vicinat̃ paſſioni. ¶ Et iõ qñ qualitas derelicta nõ inducit paſſionẽ rõne ſilitudinis ⁊ paucitate cõtrarietatis nõ ſentitur: ſicut in ethica. ¶ Illa igit̃ que debiliter imprimũt nõ ſentiunt̃. q2 ſenſus tactus nõ apprehendit niſi excellẽtias ſenſibilium: ⁊ ideo ſic nõ inducit dolorẽ: q2 qualitas eſt paſſiua ⁊ debilis. ⁊ iõ per ſe non ſentit̃. ¶ Sꝫ ꝑ accidẽs põt ſentiri: q2 ſoluit cõtinuum. humidũ aũt nõ ſentit̃ nec ꝑ ſe nec ꝑ accidẽs: cũ ſit debiliſſima inter paſſiua. ſed bñ ſentit̃ accidentaliter ⁊ ꝑ accidens: qñ humidũ eſt cum materia multa replente: que materia diſſoluit cõtinuum rõne multitudinis. ⁊ ita humidũ eſt cauſa doloris accidẽtaliter ⁊ ꝑ accidẽs gratia materie. ¶ Illa igit̃ que fortit̃ imprimũt poſſunt ꝑ ſe eẽ cã doloris. ⁊ ita calidũ ⁊ frigidũ ſunt ꝑ ſe cã doloris: q2 ſunt qualitates actiue ⁊ fortiter imprimũt. ¶ Similiter ſolutio cõtinuitat̃ ẽ ꝑ ſe cã doloris: cũ fortiter imprimat ⁊ ſenſus tactus apprehendat ſuã corruptionẽ ſi fuerit in membro organico: ſicut in mẽbro ꝯſimili. ¶ Licet igitur ſolutio continuitatis nõ fuerit de primis nec de ſecundariis qualitatibꝰ nihilominꝰ tñ eſt de his que corrumpũt armoniam complexionis ⁊ cõpoſitionis quia ſenſus tactus apprehendit corruptionem compoſitionis ſicut complexionis. ideo ſentitur ſicut dictum eſt paulo ante. ¶ Decimo intelligendum ꝙ aromatica ledunt ſanos: curant infirmos. ¶ Sanos ledunt quia diſtrahunt eos a cõplexione naturali. ſicut patet cum ſanus odoret lilium aut muſcum: ſtatim grauatur. ¶ Infirmus autem curatur quoniam ad temperamentum reducitur ſi per contrarium fiat reducito. vt calida frigidis: ⁊ ita de aliis. ¶ Undecimo notandum quoniam licet fumus ab interioribus aſcendat equaliter ad ſuperiora. non tamen eque omnes partes cerebri equaliter leduntur. quia quedam ſunt fortiores ⁊ quedaꝫ debiliores: ⁊ fortia mittunt ad debilia. ⁊ ideo aliquando leditur pars anterior: et non pars poſterior: et econuerſo. ⁊ aliquando non: nec vna leſa alie leduntur. quia temperamentum vnius non eſt temperamentum alterius. ¶ Et ideo nullus miretur ſi vertigo cauſatur propter fumos a capite aſcendentes: et tamen non generabitur litargia. ⁊ ita de aliis. ¶ Duodecimo notandum ꝙ ſubſtantia cranei non ſentit de ſe qua oſſuoſa: ſed ſentit ratione panniculorum ⁊ eorum que oriuntur ab eo: ſicut eſt dura mater ⁊ pia mater. ⁊ ita de aliis. ⁊ ſubſtantia cerebralis ſentit: ⁊ licet non habeat inſtrumentum vt reddens: habꝫ tamen vt mandans.

¶ Capitulũ. xi. de ſcotomia ⁊ vertigine.

Scotomia ⁊ vertigo ſunt proprie paſſiones ſenſus cõis.

Cauſa. Cauſa imediata vertiginis ⁊ ſcotomie ẽ malicia cancellatiõis ydolorum ĩ cruce ſignatõe nerui obtici. ⁊ iõ male reddit̃ ſenſui cõi ⁊ ꝑ ꝯñs ymagĩatiue. q2 ꝑ accñs ẽ paſſio viſus q2 corruptõ viſus. ꝑ ſe tñ ⁊ ꝓprie ſenſus cõis. ⁊ ex cõſequẽti virtutis ymaginatiue male iudicantis. ¶ Scotomia ergo ⁊ vertigo cõueniũt ⁊ differũt. ¶ Cõueniũt q2 vtrobiqꝫ eſt corruptio viſus ⁊ malicia cancellationis ydolorum. ⁊ ita mala apprehenſio in ſenſu

cōmuni ⁊ malū iudiciū in ymaginatiua. ¶ Sꝫ differunt q: in vertigine oīa videnť moueri in giꝝ: q: materia est magis subtilis cū vētositate inclusa in humido viscoso que nō hꝫ exitū: ⁊ iō moueť in giꝝ ⁊ ita si talis respiciat nubes fortiter currentes: aut aquā moueri impetuose: aut rotam velociter mouentē. tunc videť sibi rōne similitudinis intrinsece ꝙ moueať cū illis. ⁊ ideo appodiat se ꝑtibꝰ vicinis aut cogiť cedere aut cadē. ¶ In scotomia nō est sic: q: materia ē magis grossa ⁊ stabilis: ⁊ videť sibi ꝙ videat muscas ⁊ cimices ⁊ similia. ⁊ iō diciť a scotos qđ est videre ⁊ mias qđ est musca: quasi visto muscaꝝ. ¶ Accidit aūt hoc ꝑꝑ hūores malos corruptos ⁊ vapores tenebrosos existentes in cerebro: ⁊ potissime in ꝑte anteriori: aut ascendētes a stomaco et toto corpore.

¶ **Signa.** Si passio est de materia existente in cerebro: tūc est continua grauitas cerebri: ⁊ sentitur tinitus in auribꝰ: ⁊ malicia olfactꝰ. ⁊ si ꝓcedit a stomaco ē cū grauitate stomaci ⁊ nausea ⁊ abominatiōe ⁊ interpolat. ¶ Et si vapor est ex sanguīe corrupto apparent corꝑa rubea. ⁊ si ex colera apparent citrina. et videť sibi ī somnio ꝙ volent. ⁊ si flegma apparēt corꝑa alba: ⁊ videť sibi ꝙ sit ī aquis. ⁊ si meľia apparent corꝑa nigra: et videť sibi ꝙ transeat ꝑ loca angusta.

¶ **Pronostica.** Isti eñ sunt consanguinei ⁊ amici epilēticoꝝ: quare si multiplicēt malū regimen in illud cadent: diligentissime igitur aduertendū.

¶ **Cura.** Quecūqꝫ igiť fuerit cā ⁊ corpus fuerit plenum fiat flōia. q: timēdū est de corruptione humoꝝ. deinde purgeť ⁊ mūdificeť ꝭm exigentiam humoris. q: vtplurimū accidit de materia flegmatica. ⁊ iō purgeť freqūēter cuꝫ yeraꝑ. ¶ Oīs igiť v̄tiginosus vitat ymaginationes oīm reꝝ velociter se mouētiuꝫ sicut sunt rote magne: ⁊ ea que moueнť cū impetu. ⁊ nubes que videnť volare. ⁊ oīa similia. ¶ Et vitet ꝙ cū erit in cacuminibus altissimoꝝ montiū aut turriū aut pōtium aut nauiū. ꝙ nō respiciat īferiꝰ: nec ymagineť: nec intueať locū ꝓfundū. ⁊ si est coactꝰ ꝙ transeat subclusis palpebris ⁊ cū ymaginatiōe ad suꝑiora. ¶ Et si ē causis primitiuis sicut est casu ꝑcussione: vētus validꝰ rotatꝰ in giꝝ: sicut faciūt pueri. ꝙ sit in silētio ⁊ loco obscuro ⁊ ꝙ dormiat. ¶ Et si est ꝑꝑ famē stomaci ⁊ fiunt ꝑ inanitionē: ꝙ accipiat buccellā panis intinctā in succo citonioꝝ aut fructuum stipticoꝝ. ¶ Et si fuerit ex stomaci vicio materiali: ꝙ purgeť stomacꝰ ꝭm exigentiā humoris peccātis. ⁊ ꝙ vomitꝰ iniungatur. ¶ Et si fuerit ex cerebro ꝙ purgeť ꝭm ꝙ dictū est ꝭm exigētiā hu. ⁊ ꝙ fiant clisteria cū centaurea ⁊ pulpacolľ. ⁊ fiant gargarismata ⁊ capupurgia. deinde ventose in capite ⁊ collo. ⁊ cauteria ⁊ secōnes. ¶ Et ī hora poxismi ꝙ fiant fricatiōes extremitatū dolorose. purgatiōes aūt humoꝝ dicte sunt in capº. đ dolore capitis. ad quē locū frequētissime remittemꝰ. nisi ꝙ si materia videť corrupta ꝙ addať in oībꝰ fumus terre: ⁊ potissime cū peccat co. siue ī digerendo siue in euacuando.

¶ **Clarificatio.** Intelligēdū ꝭm doctrinā Auic. viº. de naturalibꝰ. ⁊ sic declarauimꝰ. 4º. đ morbo. ad hoc vt contingat recte vidē oꝫ ꝙ ydolum rei visibilis cancelleť in cruce signatione nerui obtici. aliter contingeret ꝙ vnuꝫ videreť duo. ⁊ tūc corpꝰ optimū decipiť ⁊ male iudicat. verbi gratia. ponať ꝙ quadratū velociter moueať: iudicabiť figura circularis. ⁊ si gutta aque cadat velociter iudicabiť linea recta. igitur corpus optimū decipiť ⁊ male iudicat. quid erit de corꝑe corrupto vbi erit mala cōplexio in capite ⁊ stomaco ⁊ aliꝭ ꝑtibus. ⁊ mala materia ⁊ malū regimen: certe multis modis poterit iudicium corrumpi. cū aīa sequať corpꝰ in suis passionibꝰ. Ad bonitatē igiť iudicij multū facit tēperamētū ꝯplexionis ⁊ humoꝝ. homo igiť corruptꝰ sicut corpꝰ hꝫ corruptū: ita frequētissime hꝫ iudiciū corruptū. ¶ Quare eligendꝰ ē magis doctꝰ bone cōplexionis ⁊ habitudinis ⁊ medicꝰ operans: ⁊ iudex ⁊ sociꝰ: ⁊ oīs quo indigemꝰ. qm̄ si corpꝰ temꝑatū corrūpiť in iudicio ꝙ erit de distēꝑamēto. ¶ Non est igiť aliqđ vt videť qđ ita faciat ad bonitatē speculationis diuinoꝝ ⁊ humanoꝝ sicut bonitas

regiminis ⁊ morum.

Capitulū duodecimū de litargia.

Litargia est apostema in pte posteriori cerebri substitutus craneum.

Causa. Causa hui⁹ passionis est oē illud qd̄ multiplicat chimuȝ flegmaticuȝ ⁊ replet caput vapoꝛib⁹. sicut sunt allia. cepe. ⁊ porri. ⁊ vinum forte. ⁊ crapula. ⁊ ebrietas. ⁊ multa comestio fructuū ⁊ pisciū. ⁊ offaꝝ. ⁊ lactis. ⁊ carnium porcinaꝝ recentiū. quies ⁊ ossiū. ⁊ repletio nauseatiua. ⁊ silia. Cuȝ igit̄ vapores ascendūt ad cerebrū versus ptē posteriorem tūc causant apostema subt⁹ craneū in foraminib⁹ ⁊ viis: ⁊ raro in pāniculis ⁊ substātia medullari possibile tñ est ⁊ tūc est deterius: ⁊ appellat̄ noīe sui accidentis. qm̄ litargia dicit̄ a litres qd̄ obliuio ī terpꝛetat̄. ⁊ ita litargia inquātū dicit obliuionē nō ē moꝛb⁹ s; accidēs moꝛbi. ⁊ si vēiat apostema tūc est moꝛb⁹. causat̄ vt plurimū ex flegmate: ⁊ aliqñ causatur ex melā. Et est intelligēdū φ sicut apostemata simplicia causant̄ in cerebꝛo: ita ⁊ cōposita sicut sunt cola ⁊ flegma. ita φ aliquādo apparēt signa flegmatis in plus aliqñ cole. aliqñ equaliter. ⁊ ita accidentia apparent diuersa.

Signa. Litargia aūt semp cōcomitatur fe. lenta ⁊ doloꝛ modicus: obliuio ⁊ pmixtio rationis. Et si fuerit de flegmate est cuȝ oscitatione multa a pꝛincipio ⁊ multitudine sputi: ⁊ pfundat̄ in somno: ⁊ stat oculis clausis ⁊ oꝛe ⁊ si apiat obliuiscit̄ claudere os. silit̄ obliuiscit̄ aliqñ assellare ⁊ migere. ⁊ egestio est hūida. ⁊ vꝛina est sicut subiugaliuȝ. et pulsus ⁊ anhelit⁹ sunt pui ⁊ stricti ⁊ oculti: ⁊ inequales. tñ si alta voce clamentur ⁊ pꝓꝛio noīe appellētur respondēt ⁊ loquūtur. ⁊ si dimittātur statim reuertūtur ad somnū qm̄ nō est somnus pꝓꝛie. sed stupoꝛ ⁊ grauitas. Si aūt fuerit materia melica est cū rixa ⁊ motu. ⁊ tenet oculos aptos: ⁊ hȝ ītuitū fixū. Et si apostemata fuerint cōposita ⁊ dñatur flegma: tūc multiplicatur somnus grauis ⁊ taciturnitas ⁊ pigricia mot⁹. Et si cola dominet̄ multiplicant̄ vigilie ⁊ mot⁹ ⁊ alienationes. ⁊ si equaliter: equaliter.

Pronostica. Sudoꝛ frigidus in capite moꝛtē significat. ⁊ si sanguissuga fronti applicet̄ ⁊ nō adhereat moꝛtē significat. Si aūt nullū istoꝝ affuerit: ⁊ accidētia cōtinue incipiunt mitigari: ⁊ virt⁹ foꝛtificari. signuȝ est curationis.

Cura. In pꝛis fiat flo̅ia nisi res grādis ipediat. deinde fricatiōes foꝛtes extremitatū. deinde clisteria acuta ⁊ multa cū yeraꝑ. ⁊ mirabilit̄ iuuāt de inde ꝓuocet̄ vomit⁹ cū penna. deinde in ungat̄ caput cū oleo ro. ⁊ aceto. ⁊ post fiant gargarismata ⁊ capipurgia. ⁊ p⁹ duos dies inungat̄ caput cū castoꝛeo ⁊ aceto squill. Et si aliquo modo posset eē cōpos sui ipius digeratur mā ꝑ hūc modū ℞. vtriusq; saluie. vtriusq; mēte. vtriusq; ruthe. vtriusq; calamēti. betonice. ań. ℥. iij. anisi. maratri. cimini. semis ruthe. ań. ℥. iij. fiat sirupus. Et si febꝛis esset multum foꝛtis: det̄ sirup⁹ in pua quātitate cū aq̄ decoctionis capill' vener. ⁊ bꝛusci ⁊ spaꝛagi: ⁊ purget̄ cū yeraꝑ. ℞. yerap igre. ℥. ʒ. pulpe coll'. bdellij. ań. ℈. ʒ. misceatur ⁊ fiāt pille. vl' sic. ℞. aloe. ℥. iij. pl'pe coll'. ℈ ij. bdellij. anisi. ciamōi. mastic. ʒʒi. ań. ℈. i folioꝝ absinthij. folioꝝ mēte. ań. ℈. ʒ. conficiātur cū opill'. squill'. ⁊ fiāt pille. ⁊ dent̄ ℥. ij. vel. iij. iuxta cōueniētiā pticularium. Coꝛpe aūt mūdificato: ⁊ mā distracta: et vl'ibus oībus p̄cedētib⁹ sicut decet inungat̄ caput aut emplestrēt cū calidis resolutiuis: cui⁹ mālia sunt ista. castoꝛeum mirra. pip. piretrū. eufoꝛbiū. sinapis. sulphur. affodilli. stercus colūbinū. gūmi ruthe agrestis: oꝛiganū. calamentuȝ. rutha mētastrū. laureola. pix naualis ⁊ similia. Ex istis eis possunt fieri olea. aut empl'a aut fomētatiōes. aut fumigationes. aut sternutationes. vētose etiā valēt sine scarificatione vbi sanguis videt̄ abūdare. ponat̄ in loco luminoso pleno picturis. Et si esset multū ꝓfundat⁹ in somno grauī sicut ego vidi multos. tūc trahant̄ pili barbe ⁊ pectoꝛis. ⁊ trahāt̄ nares. ⁊ stringant̄ digiti cōduplicati strictura vehemēti: ⁊ ligatura foꝛtissima extremitatū. ⁊ fricationes foꝛtissime cū sale ⁊ aceto i extre

mitatib⁹ sine omni misericordia. ⁊ hēant
sues cū porcellis corā facie ei⁹ ⁊ cogant
clamare fortiter. ⁊ tube sint ibi. ⁊ cāpane
magne. ⁊ tinpanū. ⁊ ferra magna q̄ coti-
die ꝑcutiant cū martello. ⁊ vasa enea ter
ribiles sonit⁹ emitētia. ⁊ clamores fortis
simi. aliter dormiēdo moriūtur. ¶ Et quia
cibū nō accipiūt: ⁊ mlti moriūtur ꝓpter
assistentes credētes ꝙ hec sit īpietas et
malicia ⁊ nō ꝑmittūt talia fieri. sed ꝑicu-
lo ꝓnosticato nō ꝑmittat: qꝛ multos cuꝫ
tali violētia vidi euadere: ⁊ frequēter ac-
cusaui assistētes de homicidio: qꝛ nō per
mittebāt me oꝑari. ⁊ ipsi nō dimittebāt
me oꝑari ꝓpter ignominiā. ⁊ multi cum
his ⁊ alijs curabant. ⁊ multi etiā morie-
bant. ⁊ potissime illi in quib⁹ nō potera
mus oꝑari ꝓpter īportunitatē assistētiū
⁊ fuit mortu⁹ mgr̄ nr̄ ex litargia ⁊ erat. lx.
annorū colˀicus adustus. ⁊ erat in turba
magistroꝝ. ⁊ oēs cōuenerūt ꝙ aꝑirentur
emoroides. ⁊ cyrugic⁹ solus nullo mgr̄o
p̄ñte aꝑuit: ⁊ extraxit vt dixerūt ī nimia
q̄titate intantū ꝙ semꝑ ꝓcessit debilitan
do: ⁊ sic mortu⁹ est. ⁊ opinor ꝙ multū no
cuit ei quia gallinis tritis mltū replebat
a mulierib⁹ qꝛ vix pōt aliquis bene die-
tari vbi mulieres habēt ꝑtātē. ¶ Cibi igi
tur sint subtiles ⁊ facilis digestionis. ¶ Si
aūt obliuiscat mingere ⁊ assellare: fricet
pecten ⁊ vesicca ⁊ vēter. ⁊ embrocent cū
aqua ordei. camomille. mellilotí ⁊ āthos
¶ Et fiāt suppositoria acria. ¶ Si āt mā est
cōposita: ꝯponant medicamina: ⁊ addā
tur frida si colˀa excedit. ⁊ calˀa si flegma.
¶ Et si melˀia peccet ponātur ea q̄ habent
aspectum ad melˀiam.

Clarificatio. Intelligēdū ꝙ cum ꝯplexio cerebri ē tē-
perata. tūc oēs cerebri oꝑationes sīt me-
liores ⁊ spirit⁹ clari ⁊ mūdi. ⁊ iō corp⁹ tꝫ
ꝑatum q̄ ad actiones aīales nō inuenit
donec in fine iuuētutis ſm Auic. ¶ Si āt
esset modicus lapsus in altera qualitate
vñ faceret ad fortificationē alicui⁹ oꝑati
onis. ⁊ iō mollicies facit ad meliorē ap-
prehētionē. ⁊ siccitas ad meliorē retētio-
nem. iuxta illud Gal. ¶ Facilitas vero dicē
di est mollis: ⁊ memoria ꝑmanētis. ¶ Si
aūt essꝫ magn⁹ lapsus: tūc oēs oꝑatiōes
ledūtur: ⁊ potissime si esset lapsus in fri-
gido ⁊ hūido. qm̄ frigidū imobilitat spi
rituū: ⁊ hūidū suffocat calorē naturalem
¶ Et iō dicebat Galˀ. in de īteriorib⁹. ꝙ fri
gidū est in cōfusione aīe in primo gradu
⁊ humidū in secūdo. ¶ Et qꝛ ī litargia fleg
ma dn̄atur in ꝑte posteriori vbi ē memo
ria. iō corrūpitur memoria. ¶ Nō est igitur
mirabile si in senib⁹ memoria corrūpat
ꝓpter frigidū naturale qd̄ dn̄atur: ⁊ hūi-
duꝫ accidētale. nisi ꝑ accidēs habeāt bo
nā memoriā. ¶ Et ideo aduertendū ꝙ tria
sunt genera hoīm q̄ ꝑ accidēs bene me-
morāt. pueri. religiosi. ⁊ senes. ¶ Pueri eīꝫ
bene memorant ꝓpter forteꝫ ymaginati
uam ⁊ fortē apprehensiuā. oēs enim for-
me sunt eis noue. ⁊ iō fortissime appre-
hendūt eas. ¶ Quare fortissime memorāt
iuxta illud qd̄ noua testa capit inuetera-
ta sapit. ¶ Religiosi eniꝫ bene memorant
ꝓpter quietē aīe ⁊ dimissionē negociorū
seculariū. iuxta illud. ¶ Anima sedēdo ⁊ q̄e
scendo fit prudēs. ⁊ iuxta illud. q̄ bonus
est in studio. prauus est in foro. ¶ Senes
aūt bene memorant ꝑ accidēs. primo qꝛ
fortiter ymaginant et fortiter apprehen
dunt cū ymaginant tp̄e nō eis sufficiēte.
¶ Scdo qꝛ sūt ī quiete cū nō possint ī oꝑa
tiones extrinsecas. ⁊ iō fere quasi oēs re
ligiosi. ¶ Tertio ꝓpter siccitatē naturalē: qꝛ
saltiꝫ postꝙ̄ impressuꝫ ē de facili seꝑatur
⁊ ita ꝑ accidens defect⁹ nālis reꝑatur in
eis. sed saltiꝫ sapiētia regnat in senibus
iuxta illud. nemo eligit iuuenes cū nō cō
stet ipsos prudētes. ⁊ iuxta illud. senex fi
delis prima credēdi via. ¶ Secūdo notan
dum ꝙ litargia hꝫ cās primitiuas: sicut ē
aer frigid⁹ ⁊ hūidus ⁊ comestio ciborūꝫ
frigidorū ⁊ hūidorūꝫ. ⁊ habet cās ante-
cedētes sicut est mala complexio frigida
⁊ hūor flegmatic⁹ abūdant. ⁊ hꝫ cās con
iunctas sicut est apostema flegmaticum
in ꝑte posteriori cerebri. ¶ Et hꝫ signa pro
nostica: sicut est oscitatio ⁊ obliuio. ⁊ hꝫ
signa demōstratiua: sicut est ꝯtinua oris
aꝑtio. ⁊ habet signa mortalia: qꝛ sanguis
suga fronti capilata ei non adheret. Ter
tio intelligendū ꝙ ad bonitatē memorie
multa cōcurrūt. dispositio cerebri. s. calˀa
⁊ sicca. ⁊ audicio paucorū ⁊ mirabiliū. ⁊
quies aīe ⁊ corꝑis. ⁊ tūc anima se fortit
conuertit ⁊ fortissime apprehendit. ⁊ ita

fortissime memoraꝫ. iuxta illud. Anima sedendo ⁊ quiescendo fit prudens. Ubi igiꝫ ista cōueniūt: ibi est bona memoria. ⁊ omnia ista cōueniunt in pueris. quare melius memorantur ꝙ senes. Quarto notandū ꝙ licꝫ flōia infrigidet ī litargia tamen bñ pōt ꝯpetere. primo ratiōe plenitudinis. secūdo ratione apostematis. tertio ratione febris. nisi aliud magnum particulare impediret. Quinto aduertendū ꝙ in litargia est vrina velut subiugaliū: qꝫ mā est flegmatica. sed in frenesi est tenuis ⁊ remissa: qꝫ colꝫa ascendit ad supiora. Sexto intelligendum ꝙ memoria aliquādo amittitur ꝓpter nimiā humiditatē. cui⁹ signū quia male memorātur de preteritis ⁊ remotis: sed bene de presentibus ⁊ momentaneis. Si autem amictatur ꝓpter nimiaꝫ siccitatem male recordantur de presentibus ⁊ momentaneis. ⁊ bene de remotis. Et quando est de siccitate non cōpetit cōfectio anacardina. sicut dicetur in capitulo sequēti.

Capitulum. xiij. de corruptione memorie.

Amentia

D e istis duabus passionibus dictum est in capitulo īmediate dicto. ⁊ ideo transire volo vt leuius potero. ⁊ primo recapitulādo ð corruptione memorie. Corruptio memorie est passio partis posterioris cerebri.

Cause. Causa hui⁹ passionis vt plurimū venit ꝓpter malaꝫ cōplexionem frigidā ⁊ humidā. ⁊ ꝓpꝫ apostema frigidū ⁊ humidū. tñ aliqñ venit ꝓpter malā cōplexionem siccā: ⁊ propter malā cōplexionē calidā ⁊ siccā. Obliuio igitur ⁊ corruptio memorie aduenit aliquādo in latitudine sanitatis: ⁊ assimilatur stoliditati. Si igiꝫ corrūpatur memoria ⁊ adueniat obliuio ꝓpter apostemata: nō est hoc mirabile sicut dictū est capitulo de litargia. sed hꝫ agitur de corruptione memorie vbi cause non sunt ita fortes.

Signa. Si autē cā sit mala ꝯplexio sicca tūc ē cū vigilijs: ⁊ nō memoratur de presentibus momentaneis qꝫ de difficili fit īpressio in sicco. tamē recordatur de preteritis remotis qꝫ de difficili fit sepatio a sicco. Si autē sit de humiditate tūc est cū somno graui ⁊ ꝓfundo. ⁊ bene memoraꝫ de pñtibus momētaneis: qꝫ de facili fit impressio in hūido. de preteritis autē remotis non fit recordatio. qꝫ de facili amittiꝫ impressio facta in re humida.

Cura. Si autē venerit ꝓpter malaꝫ cōplexionē siccā tūc cōpetūt ea q̄ humectāt. sic ē ociū. ⁊ somn⁹. ⁊ cibaria hūectantia: sicut sunt vitella ouoꝝ. ⁊ brodia carniū. ⁊ inūgere caput cū decoctione malue bismalue. ordei. camomille mellilotti. anthos lilij. Et ita ꝙ ex ꝯpositione resultēt ea vergētia ad tēperamētuꝫ vt trahaꝫ hūiditas ad caput. q̄re ꝯpetūt exercitia ⁊ fricatiōes in pte posteriori capitis. ⁊ vētose ⁊ elꝫria resumptiua ⁊ silꝫia. Si āt cā fuerit frīda ⁊ hūida: qꝫ frequētius aduenit: opꝫ diligēti⁹ ꝑtractare. Aer sit mūdus: ⁊ dom⁹ clara luminosa. ⁊ aer sit calid⁹ siccus. ⁊ si nō potest hr̄e ꝑ nām fiat ꝑ artificiū: sternēdo ī domo origanū calamētū ⁊ silꝫia. vitet statū oīum ventoꝝ ⁊ potissime vitet vētū meridionalē. ⁊ borealē: postq̄ meridionalis precesserit. vitet q̄tū erit possibile ablutionē fomētatiuā ⁊ balneum aque calꝫe ⁊ frigide. vitet somnū sꝑfluum ⁊ potissime de die: ⁊ potissime p⁹ repletionē. vitet ēt vigilias superfluas: qꝫ virtutē abiciūt. Vitet etiam q̄tū ē possibile offas ⁊ brodia. ⁊ iuscellꝫa. ⁊ carnes porcinas recētes. ⁊ oēs pisces ⁊ vtaꝫ assis q̄tū erit possibile. Deide ad mālia veniam⁹. Digeraꝫ igiꝫ mā ⁊ purgeꝫ sꝫ paulatine sꝑ ascendēdo ad fortiora. In pris igiꝫ digeraꝫ mā ꝑ hūc modū ℞. acori cipi. yreos. aristolꝫ. vtriusqꝫ. calamēti vtriusqꝫ. nasturcij vtriusqꝫ. saluie vtriusqꝫ cētauree. añ. ℥. ij. anisi. maratri. ameos. siseleos. añ. ℥. i. mellis lib. i. aceti albi. ℥. ij fiat sirupus. Mā digesta purgeꝫ sic. ℞. yerapigre. ℥. vi. pulꝫ pecollꝫ. bdellij. añ. grana. vij. ⁊ misceantur. Deinde fiat stupha ⁊ in stupha ponātur ea q̄ in sirupo. ⁊ exeunti a stupha offeraꝫ q̄libet vice auree alexandrine ⁊ tyriace. añ. ℈. i. Deinde fiant capipurgia et fomentationes ⁊ alia sicut dicetur. Si autem ex his nō fuerit perfecte curatus: iterū per paucos di

es incipiam⁹ digerere ꝑ hūc modū cum isto el'rio. ℞. triū granū piꝑis. an̄. ʒ. ij. acori. ciperi. an̄. ʒ. i. mirre. ʒ. ß. croci. ʒ. ij. pāis zucc̄. q. s. ⁊ fiat el'rium. Deinde purgetur sic. ℞. yeralogodion. ʒ. ij. theodoricon anacardinū. ʒ. ß. misceant̄ ⁊ fiāt pill'e. Deinde fiāt capipurgia ⁊ alia sicut dictū est.

Si autē ex his nō curet̄ post modicū iterum digerat̄ mā ꝑ hūc modū. ℞. radicez acoricipi. spicanar̄. piꝑis. anisi cimini. piperis longi. cinamomi optimi. nuc̄ mus. gariofil'. cardamomi: an̄. ʒ. ij. pulueris serpilli. ysopi. an̄. ʒ. i. fiat puluis ⁊ ponat̄ in sacculo de aluta. ⁊ vtat̄ isto puluere mane ⁊ sero cū brodio cicerū vsq3 ad coclear vnū. deinde euacuet̄ sic. ℞. yeralogodion. ʒ. iij. theodoricon anacardinū. ʒ. ß. misceant̄ ⁊ fiant pill'e. Iste tñ medicine possunt addi ⁊ diminui iuxta cōueniētiā ꝑticulariū. Deinde fiāt capipurgia ⁊ stuphe ⁊ alia sicut oportet. Intelligendū ꝙ cū egritudo est cronica ⁊ nō est obediēs digestioni. ⁊ indigem⁹ euacuationib⁹ tūc modus oꝑandi mutādus est. vt visuz est ascendēdo a debilib⁹ ad fortiora. post h̄ aūt vtat̄ capipurgijs ⁊ masticatorijs masticet igit̄ zinzibere aut piretrū: vt aquositas multa a capite defluat. deinde ꝓiciatur ꝑ nares succus maiorane. aut sambuci. aut decoctio piretri ī vino. Deinde vtatur sternutatorijs cū cōdiso ⁊ piꝑe castoreo. Deinde fomētet̄ caput cū decoctione aque camomille anthos. floꝝ vtriusq3 stichados: ⁊ centauree. postea inūgat̄ cū oleo d̄ lilio ⁊ castoreo. deinde odoret ambrā. storacē. calamitā. lignū aloes. Post hoc aūt vtat̄ cōfectione anacardina: que suꝑ oīa facit ad bonitatē memorie. cui⁹ receptio talis est. ℞. piꝑis macropiꝑis. mirabl'. chebl'oꝝ. emblicoꝝ. belliricoꝝ oium. an̄. ʒ. ij. costi. anacardi. zucc̄. butiri. baccaruz lauri. an̄. ʒ. vi. ciꝑi. ʒ. iij. tere anacardos ꝑ se ⁊ deinde medicinas alias. ⁊ cōfice cuz butiro vaccino ⁊ melle equali q̄titate bullitoꝝ pri⁹. ⁊ det̄ post sex menses sue ꝯfectionis. Dosis. ʒ. ij. cū aq̄ feniculi ⁊ apij. ⁊ caueat a labore nimio ⁊ vino nimio.

Anacardina ci[...] fecto ex quibus partitur et eius dosis

Capitulum decimumquartum de litargia non vera.

Litargia non vera est apostema cōpositū ex colera ⁊ flegmate ꝑ viā vicinitatis in ꝑte posteriori cerebri.

Cause. Huius passionis cā est crapula: ⁊ multitudo ciborum ⁊ potuū diuersoꝝ calidoꝝ ⁊ frigidoꝝ in eadē mensa: q̄ nā nō pōt digerere ꝑfecte. ⁊ ideo apostemata ⁊ febres generantur.

Signa. Cui⁹ passiōis signa sūt qñ mouet̄ flegma seu dñatur: tc̄ apparent signa ei⁹: sicut est taciturnitas ⁊ stupor ⁊ somnus ꝓfundus. ⁊ apparet quasi si esset mortuus. ⁊ oculi sunt clausi. Quādo aūt dñatur col'a tūc mouet̄ ⁊ loquitur. alienat ⁊ tenet oculos apertos. ⁊ hēt intuitū fixum. Et ꝫm ꝙ hūor dñatur vn⁹ alteri aut eq̄lit̄. ita dñant̄ signa isti⁹ vel illi⁹ vel equaliter. Litargia igit̄ nō vera hz cōuenientiā cū vera. qm̄ vtrobiq3 est apostema in ꝑte posteriori cerebri. et cū h̄ fe. ⁊ obliuio. ⁊ corruptio memorie. ⁊ desipiētia. Sz differūt qm̄ in litargia vera est semꝑ apostema de mā frida ⁊ simplici. ⁊ tenet semꝑ oculos clausos nisi ꝑ accidēs: qm̄ cū excitat̄ ⁊ tenet aꝑtos obliuiscitur claudere. In nō vera sꝑ est mā cōposita. ⁊ ex cōtrarijs tz oculos aꝑtos ⁊ color faciei mutat̄ modo ad liuorē mō ad citrinitatē. Pulsus aūt magis est velox q̄ in litargia vera. ⁊ differt a suffocatione matricis: q2 h̄ est possibile ꝙ respōdeat ⁊ loquat̄. in suffocatione nō: licz intelligat sz rn̄dere nō pōt. Et differūt ab apoplexia ⁊ epilētia. q2 ista veniūt subito sz litargia paulatine. Differunt etiā a sincopi cordis. q2 in sincopi facies est similis faciei mortuoꝝ. ī litargia aūt faciei sanoꝝ. Et sūt q̄dā alia signa cōmunia: sicut sunt inordiatio sermonis. difficultas trāsglutionis ⁊ anhelit⁹ ⁊ vrine.

Pronostica. Ois fe. ⁊ oīs apostema ⁊ oīs cōpositio facta ex directe ꝯtrarijs est pessima q2 multitudo materie ⁊ pessimitas ei⁹ significant ꝙ nā nō pōt regere ꝓpter ꝯrietatem. sicut hic ⁊ in emitriteis.

Cura. Dieta ⁊ oia medicamina debent eē ꝯposita: sicut materia est cōposita. ⁊ si appareat deuiū vni⁹ suꝑ

alterum: ꝙ tunc apponātur medicamīa ꝓ illo. ⁊ si equaliter eq̄liter. ⁊ si febris eēt fortis ꝙ apponātur magis frida rōe fe.

In primis igiꝉ fiant clisteria composita vt dictuꝫ est. deinde inungaꝉ caput cum oleo ro. ⁊ aceto squill. deinde fiat flōia. deinde digeraꝉ mā cū oxizacc. ⁊ sirupo viol. ⁊ oxill. diurec. ⁊ purgeꝉ cū yerap. ⁊ el'rio de succo ro. dei nde fiāt fomētatiōnes cōposite ex rosis ⁊ viol. ⁊ nenuphare ⁊ camomilla ⁊ mellilloto. ⁊ breuiter fiant oīa que dicta sunt ī litargia vera. nisi ꝙ medicamina oīa ⁊ cibaria et remedia cōponanꝉ ꝑm cōpositionē materie.

Clarificatio. Intelligēdū ꝙ vnꝰ istoꝝ nō tēperat alterū. sed cū vtrūqꝫ corrūpaꝉ ⁊ ledat nām debilitet. iō magis vnuꝫ corrūpit alterꝫ ⁊ iō passio est peior. Et iuxta hoc sciēdū ꝙ quedā est cōmixtio humorum ꝑ viam mixtionis: sicut in co. citrina ⁊ in hu. adustis. Et commixtio talis gn̄tuꝫ est de se non facit diuersa sinthōta. Est enim alia mixtio ꝑ viā vicinitatis: sicut est flegma ⁊ cola. ⁊ ita ō aliis. Et hec commixtio ꝑ viā vicinitatis facit diuersa sinthōta. qm̄ ex istis cōmixtis nō resultat forma: imo differūt in formis ꝓpriis ⁊ sitibꝰ ⁊ in motibꝰ ⁊ actionibꝰ. Quia igiꝉ sunt diuersa lꝫ vicina: diuersa sinthōta possunt inducere vnū alterū non corrūpendo. Scdō intelligēdū ꝙ lꝫ mā fria nō sit apta ad repercutiēdū de se: nihilominꝰ a principio possunt apponi repcussiua rōne apostematis ⁊ roe fe. ⁊ potissime in litargia nō vera vbi meliꝰ possunt cōpetere repcussiua ⁊ floia ꝙ in litargia vera.

Capitulū. xv. de cōgelatione.

Congelatio ē passio posterio: is partis cerebri ꝓpꝉ quaꝫ homo amittit sensuꝫ in toto corpore.

Cause. Ista passio ꝓuenit ex opilatiōe ptis posterioris cerebri facta ex mala cōplexione fria ⁊ sicca. vel ex hūore mel'ico frido ⁊ sicco grosso: ⁊ iō ista cōueniūt istis q̄ comedūt fructꝰ infrigidatos in niue: aut potāt aquā frigidā aut similia multū frigida. q̄re fit opilatō ⁊ spirituū ingrossatio: ⁊ nō pōt spūs ad mēbra subiecta penetrare. ⁊ ita carēt sensu ⁊ motu.

Signa. Signū huiꝰ est qn̄ stat oculis aptis ⁊ remanet ꝯfiguratus ꝑm dispositionē in qua inuenit cum qm̄ si inuenerit ipsuꝫ stantē: stabit totus erectꝰ. ⁊ si scribat stabit sicut scribēs. ⁊ si dormiat stabit sicut dormiēs. ⁊ si respiciat celū stabit in eadē dispositione. Et ita de aliis oībꝰ corpis cōfigurationibꝰ. qm̄ recte in oībꝰ dispositionibꝰ dimittit euꝫ in quibꝰ inuenit eū. Attamē stat sicut rigidus ⁊ spasmatꝰ. ⁊ si tangaꝉ non sentit ⁊ si vocaꝉ nō respondet. Et iō vulgares qn̄ vidēt talē credūt eū esse raptū: ⁊ ꝙ loquatur cū deo ⁊ angelis eiꝰ. Sꝫ tn̄ celuꝫ vim patiꝉ ⁊ violēter rapiūt illud.

Pronostica. Nisi calefiant ⁊ humectenꝉ: sicut cōgelati in niue moriunꝉ.

Cura. Primū consiliū est ꝙ fiant clisteria fortia: vbi sit fumꝰ terre. chimus ⁊ epichimꝰ. ⁊ cuscute ⁊ yeraruffi. ⁊ oleū sisaminū. Deinde fiāt fricationes extremitatū fortes. ⁊ ligature coxarū dolorose. ⁊ capipurgia. ⁊ fiāt fomētatiōes circa caput cū āthos. borraginibꝰ. fumo terre. ⁊ camomilla. ⁊ aneto. Et inungaꝉ caput cū oleo ō lilio ⁊ oleo sisamino. Et siꝰ est cōpos sui ipiꝰ aliquo modo: digeratur mā cuꝫ sirupo de fumo terre. ⁊ oxill. squill. ⁊ purgeꝉ cū yeraruffi: ⁊ yeralogodion. Postꝙ aūt scimꝰ mām ⁊ cāꝫ peccātem agamꝰ ꝑm exigentiā materie peccātis: ⁊ male cōplexionis: ⁊ ꝑticule patientis. Clarificatio posita fuit supiꝰ: ⁊ pōeꝉ inferiꝰ: cū h̄ agaꝉ ml'tipliciter de nocumētis virtutis aīate sensitiue ⁊ motiue.

Clarificatio. Intelligendū lꝫ supiꝰ facta fuerit mentio: ⁊ inferius etiā fiat. ꝙ differētia ē inter somnū naturalē ⁊ stuporē ⁊ cōgelationē ⁊ litargiaꝫ. q: in oībus istis corrupta est virtus tactiua ⁊ motiua. oēs isti vidētur quodaꝫ modo dormire. Gal. aūt tractat istā materiā in fine quarti de morbo ⁊ supra illū ampꝑm. somnꝰ ⁊ vigilia ⁊c̄. Intelligendū igiꝉ ꝙ ꝯgelatio ⁊ litargia sunt magis ī pte posteriori cerebri. Sōnus aūt naturalis ⁊ stupor sunt magis in

parte āteriori. Preterea differt litargia a congelatione. q2 litargia fit a frigido τ hūido. sed congelatio quā Gal. vocat catalensiā causaē ex frido τ sicco. Somnus aūt longus innaturalis τ ꝓfundus differt a stupore. q2 in sōno patiē magis sensus cōis: cū sōn9 sit ꝓpria passio sensus cōis. In stupore āt patiē magis virtus tactiua q̄ in neruis ē. Preterea ī alio differt: q2 stupor ē diminutio mot9 τ sensus: τ ideo pōt eē stupor in vigilijs. s3 in somno est ablatio sensus τ mot9 τ iō nullo modo vigilijs. Preterea differt stupor a congelatione. q2 stupor est in virtute tactiua magis: τ ꝯgelatio in motiua. Et in alio q2 in cōgelatione nō semp sunt oculi aperti: s3 in stupore nō sic. Preterea differt litargia a somno. q2 in litargia est febris τ apostema. in somno autē nō. vter q3 tn̄ excitari pōt. si alta voce vocenē et ꝓprio noīe appelletur. Et in h differūt a cōgelatione: q2 cōgelat9 est frigidus τ quasi spasinat9. Et differūt in h etiā ab apoplexia τ epilētia τ sincopi τ casu matricis. Isti enim oēs excitari nō possunt nisi ptransacto parorismo. alij aūt licet excitari tamē statim reuertunē ad ꝓpriā passionē. nisi cōtinue excitentur τc̄.

Cap. xvi. de somno ꝓfundo innāli.

Somnus est reuersio spūs aīalis ad interiora cū priuatione sensus τ motus nisi q̄tum est necessariū anhelitui.

Cause. Causa hui9 ē frigiditas partis anterioris cerebri aut humiditas. aut vtrūq3. aut fatigatio. aut diminutio caloris nālis τ spūs. Intelligēdū est circa istā materiā. q2 quidā ē somnus naturalis: τ quidā innaturalis τ ꝑter naturā. τ quidā vicinaē naturalī. τ quidā vicinaē plus ad ꝑter naturā. Somnus eīm naturalis est quies aīaliū cū intētione naturaliū ꝓpter reuocationē calōis vitalis τ aīalis ad interiora. Intelligendū est ꝫm intētionē Gal. quarto de morbo in fine pticule. qm̄ in somno ligaē sensus cōis q̄ ē ī pte anteriori cerebri τ ligaē solū ex hūido suaui tpato resoluto a triplici digestiua. τ ideo cessant τ quiescūt oēs opationes aīales sensibiles exteriores. ymaginatiua aūt nūq3 quiescit ꝫm intentionem Auic. in naturalib9 suis. τ ꝫm intētionē dñi Alberti in phya sua. nec in tpe somni nec in tēpore vigiliarū q̄escit ergo virtus aīalis τ fortificaē naturalis. et iō tūc fit bōa digestio τ virtutū toti9 corporis corroboratio. Virt9 aūt vitalis remanet in dispositione sua: τ ꝫm pulsū τ ꝫm anhelitū. Si ergo somn9 naturalis fiat ī debita q̄titate τ ordine: opationes totius corpis corroboranē. Si aūt sit nimis ꝓfundus aut ꝓlixus aut in tpe indebito nō est nālis. Sōnus aūt naturalis fit ex hūiditate sola. oīs āt somn9 alter ab isto ī naturalis est. Est aūt alter somn9 q̄ vicinatur naturali. vnde qui habuit febrem fortē τ insonietatē magnā: τ modo post crisim dormit somno ꝓfundo τ ꝓlixo talis somn9 vicinaē nāli: qm̄ h bon9 est. s3 in tpe sanitatis nō eēt bon9. Idē ē post medicinā laxatiuā. Est eīm alie somn9 q̄ vicinaē innaturali vt ille qui ē post labores τ exercitia τ fatigatiōes fortes τ silia. Et est alter somn9 qui est penit9 innālis τ est cā quadruplex q̄tū est de pn̄ti. Prima cā est frigiditas nimia interior siue exterior: siue fuerit ex aere seu vento: seu niue: seu ex narcoticis exterius applicatis siue interius bibitis sicut est opium. mādragora. iusquiam9. papauer. coriandrū recēs. succus lactuce. τ silia. talis ei3 somnus assimilaē cōgelationi τ stupori. Secūda cā est hūiditas nimis opilās τ mollificās neruos. τ talis assimilaē ebrietati. Tertia cā est frigiditas iūcta cū hūiditate. τ si anhelit9 manet in dispositione sua assimilatur litargie. τ si aggrauaē assimilatur apoplexie τ epilētie. In oīb9 istis trib9 causis somn9 est īnaturalis grauis τ ꝓfundus. τ talis ꝓfundatio somni appellatur subeth apud auic. Quarta causa pōt esse aggrauatio cerebri τ aliorum mēbrorū. sicut ꝫbi gr̄a casus τ cōpressio cerebri. τ stupor. τ fum9 resolut9 a pulmone. τ cibus morās multū in stomaco: τ ꝓuenit ab epate τ matrice qn̄ male mūdificate τ corrupte ascendūt ad cerebrū τ stupefaciūt eū. τ pōt prouenire ex nocumenti specie debilitante. τ accidit etiā somnus grauis τ profundus in principio paro-

xismorum febrium.

Signa. Qñ somn⁹ fuit nālis in ex ꝑgefactione sentit se leuē io cūdū ⁊ ylarē. ⁊ qñ fuerit inaturalis sentit se grauē ⁊ ponderosū. ⁊ si fuerit frītas i cā precessit tēpus multū frigidū. ⁊ est cor pus q̄si rigidū spasmatū. Et si ex narcoti cis apparet odor i ore ⁊ mutat color ad liuiditatē. Et si est ex hūiditate flegmati ca: vgit calor faciei ad albedinē. ⁊ si ex sā guinea ad ruborē. Et si cōponant cause ⁊ signa siliter. ⁊ si ē ab alijs membris co gnoscitur ex dolore loci. q: vbi dolor ibi est egritudo. Si igit venerit ex cerebro vel ex quacūqz cā alia semꝑ pcessit graui tas in illo mebro. ⁊ si a stomaco nausea. ⁊ ita de alijs. Nūc aūt sciēdū q: aliquan do dubitat si est grauis somn⁹ ⁊ ꝓfund⁹ qui subeth appellat apud Auic. aut est alia passio. Ideo intelligendū ꝙ differt ab apoplexia vliter. q: in in apoplexia sensus ⁊ mot⁹ sunt ablati in toto corpe ⁊ nō pōt respōdere quicꝗ: ⁊ nō pōt exci tari. s; iste pōt excitari: ⁊ mot⁹ sunt leuio res. Si autē fuerit sincopis cordis tunc facies assimilatur faciei mortuorū. h aūt non sed magis faciei sanoꝝ cū facie sub tumida. Si aūt fuerit suffocatio matricis l; intelligat: rūdere nō pōt. h aūt excitat ⁊ respōd;: ⁊ alia q̄ dicta sunt in caplo im mediate precedēti.

Pronostica. Omnis somn⁹ qui ꝓuenit ex nimia in anitione ⁊ vehemēti spūs debilitate est pessimus inter oēs ⁊ magis vicinat mor ti. Dormire supra dorsum malū. dormire in sole peius. dormire in radicijs lune ⁊ potissime qñ intrat ꝑ angustum foramen pessimū. īmo facit screare sanguinē; sicut dicit Auic. ꝓpter nimiā hūiditatem. Et dicunt expti ꝙ si radij lune intrauerint ꝑ fenestrā ⁊ tetigerint roncinū vlceratum: est cā mortis eiusdē. Dis somn⁹ cū gra uitate in declinatione paroxismorū febris cōtinue mortalis est. q: iuuare solētia cū nō iuuent: molesta ꝓculdubio est eorū si gnificatio. qñ fe. cōtinue habēt paroxismū suo modo. ⁊ in fine illi⁹ accessionis debe ret iuuare. ⁊ si noceat mortale ē. Dis sō nus ꝓlixus preparat ⁊ disponit ad litar giam ⁊ apoplexiam. ⁊ ita de alijs. Et ita

Ouidius. stulte quid ē somn⁹ gelide nisi mortis ymago. longa quiescendi tempo ra fata dabunt.

Cura. Si autē somn⁹ grauis ⁊ ꝓ fundus accidat in principijs paroxismorū febriū qui frequēter accidit ⁊ est multū nociu⁹. iō primo de ipso videa mus. Ponatur patiens in loco lumino so ⁊ fiāt sibi tedia multa. ⁊ fiant sibi frica tiones extremitatū. ⁊ odoret acetum ⁊ inungatur caput cū oleo ro. ⁊ aceto aut agresta. aut vino maloꝝ gnatoꝝ. Si āt fiat ꝓpter passiones alioꝝ mēbroꝝ: curē tur illa prius. Si aūt fuerit propter nar cotica: vtatur tyriaca. Si aūt fuerit ꝓpt malā cōplexionē fridā: vtat metridato. ⁊ vtat isto elrio. ℞. diāthos cū musco pliris musco. potiōis muscate. aā. ℥. iiij. misceāt Itē odoret muscū. ⁊ lignū aloes. Si aūt fuerit ꝓpter humiditatē: odoret castore um. ⁊ nucē muscatā. ⁊ squinātū. ⁊ fiat ex eisdē oleū ⁊ iungat caput. Si autē fiat ꝓ pter vtrūqz. s. ꝓpter frigidū ⁊ hūidum. tē nō pōt esse sine mā peccāte: aut valde ra ro. ⁊ tunc ꝑ ordinē fiāt oīa que sunt in li targia. nisi ꝙ post vniuersales purgatio nes fiāt fomentationes versus ptē ante riorē ex castoreo ⁊ euforbio ⁊ calamētoꝝ silib⁹. ⁊ nūcientur frequēter noua tristo sa terribilia ⁊ dolorosa animū agrauan tia. Si aūt fuerit propter nimiā inanici onem ⁊ spirituū exalationē: forte nō est via. detur igit succus gallinaꝝ assatarū: ⁊ panis cū vino. ⁊ odoret assa ⁊ pigmen taria. ⁊ vina muscatella. ⁊ oē gen⁹ aroma tū: ⁊ velociter nutrimentum ⁊ requiescat in pace.

Clarificatio. Si dubitaret aliqs qd istoꝝ inducat ma ius nocumentū in actionib⁹ virtutū aīa liū: aut frītas aut hūiditas. Dico ꝙ reli quis paribus existētib⁹ mai⁹ nocumentū venit ex frigido cū sit q̄litas actiua ⁊ for tis. hūidum āt est q̄litas passiua ⁊ q̄ faci li reficiat ꝯm Gal. vij. de igenio. S; ꝑ illud qd dr in tertio q̄ interiorib⁹. ꝙ hūi dum est in confusione aīc in scdo gradu. frigidum in primo: ⁊ ita videt nocumen tum huiusmodi maius. Dico ꝙ hoc est propter humidum qd vt frequenti⁹ ē cū mā ⁊ est abundātius ita per accidēs ma

ypo. Affo. ... in plag ... prosseris in capite stupor aut desipientia malum

gis nocet. Si ponerent ambo equalia videret q de nãa rei magis ledat frigidũ q̃ humidũ. et ita sonn⁹ pfundus et stupor et cõgelatio. et silia q puenĩut ex frido sũt peiora q̃ q puenĩunt ex humido: nisi mã q vt plurimũ est cũ hũido ĩpediat et c.

Capitulũ. xvij. de stupore.

Stupor est diminutio sensus et mot⁹.

Causa. Causa huius est oẽ illud qđ impedit trãsitũ spũs ad neruos. Intelligẽdũ q aliq appellãt ablationẽ sensus et mot⁹ in toto stuporẽ. et h nõ est stupor sz apoplexia aut epilẽtia. Aliqui appellãt mollificationẽ stuporẽ. et h non est pprie stupor sed palisis. Per stuporẽ igit intelligo diminutionẽ sensus et mot⁹ in aliqua parte corporis. et iõ vulgariter appellat dormitatio mẽbri. sicut cũ aliquis tenuit tibiã supra aliã: tũc ñ bene sentit: nec bñ põt moueri donec aliquãtulũ steterit. talis dormitatio appellat stupor. Et iõ p⁹ capl'm de somno egim⁹ de stupore ppt quãdã cõuenientiã. qm ppter diminutionem tactus videt mẽbrũ obdormitum. Intelligendũ q sensus et mot⁹ aliqñ fiũt p vnũ neruũ: aliqñ p duos. Si p vnũ et spũs nõ possit sufficiẽter puenire. tũc stupor est diminutio sensus et mot⁹. Si aũt fiat p duos: tũc si adueniat nocumẽtum neruo tactiuo: tũc bene mouet sz nõ bñ sentit. et tũc stupet et ẽ diminutio sensus tact⁹. Et si pateret neru⁹ motiu⁹ et nõ sensitiuus. tũc magis ptineret ad palisiz. et ita videt proprie q stupor nõ est nisi patiatur sensus tact⁹. aliter nõ esset mẽbrũ stupidũ seu obdormitũ. Et qr ledit opatio mẽbri organici. iõ Auic. appellat stuporẽ morbũ officialẽ. Cause aũt q impediũt transitũ spirit⁹ ad neruos sunt multe. Prima. s. paupertas caloris et spũs nõ potentis se multiplicare vsqz ad neruos. Scđa cã põt esse nimia frĩtas exterior si ue interior cõdensans spũs et opilãs neruum vel pũctura alicui⁹ aĩalis venenosi vel tact⁹ cuiusdã piscis q narcon appellatur. Tertia cã ẽ nimia caliditas dissoluens spũs: sicut sunt febres ardẽtes: aut nimia mora in balneo. Quarta cã est siccitas corrugãs neruos. ista cã est valde mala. Quinta cã est hũiditas siue materia disponẽs ad opilationẽ. Sexta causa est nimia strictura cõpressio et ligatura mẽbri. Septima cã ẽ opilatio facta a qlibet hũore. siue sit sanguis opilans rõne multitudinis. siue flegma rõne viscositatis. siue melia rõe grossiciei. siue cola cũ admixtione alior. Ultima causa duricies et grossicies nerui.

Signa. Signa stuporis sunt manifesta ex iudicio patientis. et hũores cognoscunt p ppria signa. Hec est differẽtia inter stuporẽ et somnũ innaturalẽ. qm stupor est in vigilijs. somn⁹ innaturalis nõ. qr tũc esset oppositũ in obiecto. Ista magis complete sunt dicta in capl'o de congelatione.

Pronostica. Stupor adueniens cerebro si ptinuauerit: apoplexiã aut epilentiã signat. Et si fuerit in facie signat torturã. et si in alijs ptibus: aut tremorẽ aut palisiz. Stupor igitur cõtinuatus semper malus.

Curatio. In curatione reddantur singl'a singulis. calida igr curant per frigida et ecõ uerso. sicca cum hũidis. et purget hũor peccãs fm exigẽtiã hũoris. Curet igit stupor et vl'iter et particulariter sicut dictũ est in capl'o immediate dicto de somno profundo et graui. aut sicut dicet capl'o de tremore. et nihil aliud spãlius ẽ h nisi q si ex sanguine q fiat flõia. et q mẽbrũ stupidũ frequẽter et quasi cõtinue fricet. et exerceat operationes suas naturales. Intelligendũ q stupor magis ptinet ad partẽ anteriorẽ: cũ ab illa pte magis procedat virt⁹ tactiua. Congelatio autem ad partem posteriorem. cõgelati autẽ semper tenẽt oculos apertos. stupidi autem non.

Capitulũ. xviij. de vigilijs.

Vigilia est productio spũs aĩalis ad istrã spirituũ propter operationes exercendas.

Causa. Intelligẽdũ ẽ q qdã sr vigilie nãles: quedaz inaturales

Vigilia naturalis nihil aliud ē ꝙ expergefactio a somno. Somn⁹ aūt naturalis vt dictū est fit ꝑꝑ humidū suaue resolutū a triplici digestiua. ⁊ cū humiditas cōsumpta est: tūc fiunt vigilie. ⁊ tales vigilie dicuntur naturales. Si āt vigilie excedūt in qualitate aut ordine: tūc dicunt̄ innaturales. ⁊ habēt ꝓprietatē inaniendi corpus: ⁊ corrūpēdi virtutē digestiuā: ⁊ generandi humores malos ⁊ corruptos. ⁊ rōne indigestionis facies subtumida efficit̄. Somn⁹ igit̄ ⁊ vigilia sunt res non naturales: sine quib⁹ diu durare nō pōt ⁊ qñ ista sunt oꝫ vt sanitas cōseruetur: ⁊ qñ sunt sicut nō oꝫ tc̄ introducit̄ egritudo. Cause igitur vigiliaꝝ sunt iste. Pria causa ē sicut sunt accidētia aīe. sicut ē ira. tristicia. sollicitudo ⁊ similia. Secūda cā est fluxus ventris. Tertia cā ē fe. ⁊ earuꝫ molestationes. Quarra causa est dolor. Quinta cā est claritas ⁊ potissime in apparatis. Sexta ē nimia inanitio ⁊ fames ⁊ priuatio humiditatū. Septima cā ē nimia repletio ⁊ crapula ⁊ indigestio ꝑꝑ ascensionē fumositatū indigestaꝝ agrauātiuꝫ caput pungentiuꝫ ⁊ mordicantium. Octaua cā ē nimia siccitas dominās in parte anteriori cerebri. Nona cā ē nimia cal'itas. Decima cā est caliditas ⁊ siccitas. Undecima est abundātia colere ru. in ꝑte anteriori cerebri. Duodecima est humor mel'ic⁹ ibidē abundās. Decimatertia est humor flegmatic⁹ salsus sicut in senibus vnde senes vigilāt ⁊ ꝑꝑ accidētia aīe. ⁊ ꝓpter pruritū ⁊ scabiē q̄ ꝓuenit ex flegmate salso. Et si alie sunt cause credo ꝙ ad istas possunt reduci.

Signa. Accidētia aīe ⁊ fluxus ⁊ dolor ⁊ claritas: nimia inanitio ⁊ nimia repletio cognoscit̄ ex cognitiōe suaꝝ causaꝝ. Siccitas autē cognoscit̄ ꝑ capitis leuitatē: ⁊ q: nō sentit calorē nec frigus. cal'itas discernit̄ per inflamatiōꝫ sitim vtrūqꝫ ꝑ vtrūqꝫ. In col'a autem rubea vergit facies ad citrinitatē. ⁊ ī mel'ia ad liuorē. ⁊ in flegmate salso est cum quadam quiete ⁊ humiditate fluente per nares ⁊c.

Pronostica. Vigilie ī senib⁹ bono modo nō sunt remediabiles, oēs vigilie sup̄flue inaniūt corp⁹ ⁊ debilitāt: ⁊ indigestitionē ⁊ humorum corruptionē inducūt: cū somnū naturalē sequat̄ bona digestio. Et ideo dicebat Gal. sup illo amphō. vētres hieme ⁊ vere. quātū natura iuuet̄ ex somno bonum est perpēdere. Et dicit Auic. ꝙ si vigilie fuerit sup̄flue ⁊ supuenit tussis mortale est.

Cura. Si vigilie fuerint ꝑꝑ accidentia aīe: curent̄ cū leticia: ⁊ ordinent̄ instrumēta musica ⁊ cantillene. ⁊ ꝯriuꝫ ei⁹ cui⁹ sunt accidētia aīe. Si fuerit ex fluxu vētris fiat suppositoriū ex opio ⁊ ex sanguine draconis. ⁊ boloarmenico ⁊ ypoq̄stidos. Et vtat̄ isto el'rio. dū tam̄ fluxus nō fuerit ex opilatione. ℞. diacodion. ℥ a papaueris. añ. quart̄. i. misceāt̄. Si aūt fuerit ex fe. curet̄ sicut ea que dicta sunt caplō de febribus. Si aūt fuerit ex dolore mitiget̄ euacuādo. anodina apponēdo. ⁊ narcotica apponēdo si necessarium fuerit. Et si fuerit ex nimia claritate: ponat̄ in loco obscuro. ⁊ si fuerit ex nimia inanitione dent̄ cibaria humida ⁊ resumptiua ⁊ nutrientia. ⁊ quies. et ociuꝫ. ⁊ balneū. Et si vigilie non fuerint nimie exerceat̄ ⁊ postea balneet̄. ⁊ postea cibet̄. ⁊ postea dormiat. ⁊ vl'iter post balneū fit somn⁹: nisi mal⁹ humor īpediat. Et si fuerit ex crapl'a iniungat̄ vomit⁹ ⁊ abstinētia ⁊ purgatio humoris. ⁊ odoret acetum ⁊ sandalos. Et si fuerit ex nimia siccitate humectet̄ cū quiete ⁊ cibis ⁊ balneis. Et si ex nimia inflāmatione ifrigidet̄ cū lactucis ⁊ maurella. Et si fuerit ex col'e digerat̄ ⁊ euacuet̄. Idē de melēcolia. Idem de flegmate salso. Causis igit̄ primitiuis ⁊ antecedētib⁹ remotis: tunc ad somnifera veniam⁹: paulatine a debilib⁹ ad fortiora ascēdēdo. supposito ꝙ siccitas sit in ca. aut caliditas aut vtrūqꝫ. Trib⁹ igit̄ modis aut quatuor possūt remediari. Primo ꝙ somnifera ponant̄ in narib⁹: ⁊ ꝙ patiēs trahat anhelitum. Secūdo ꝙ pani madefacti ⁊ similia frōti ⁊ timporib⁹ applicent̄. Tertio ꝙ fiant fomētatiōes circa caput ⁊ extremitates. Quarto ꝙ dentur el'aria ⁊ opiate: ⁊ emplastra ad hec valētia. Materialia igit̄ ad hec valentia sunt ista. oleū ro. acetum albume oui, aqua ro, lac mulieꝝ. oleū ne

nuphari. rose. viol. nenuphar. folia sali-
cis. folia canne. folia cucurbite. folia vitis
albe. lactuc. portul. maurelle. sempuiua.
vermicularis. cortex cucumeris. corian-
drum recens. papauer. iusquiam⁹. man-
dragora. opium. requies. rubea trocisca
ta. diapapauere. cāphora. sandal. camo-
milla. ordeū. succus mediani. corticis sā-
buci bullit⁹ in aqua pluuiali. cāphora. so
nitus aquaꝝ. motus folioꝝ arboꝝ cōdu
ctus aque ꝑ domū ⁊ supra. fricatio leuis
sonit⁹ moll. strepit⁹ magn⁹. ⁊ lumen ma-
gnum. ad qđ sequit quies subita ⁊ tene-
bre. Et si oīa deficiunt incipiat dicere ho
ras dñicas: ⁊ statī dormiet.

Clarificatio. Intelligendum ꝙ
virt⁹ ymaginatiua
sicut dictū ē nunꝙ quiescit nec in tempo
re somni: nec in tpe vigiliaꝝ. ⁊ ideo in tē-
pore somni si ascendat ad superiora con
tingit sylogizare: versus facere ⁊ similia.
Et si ascendat ad inferiora cōtingit fan-
tasticare ⁊ multa somnia ⁊ fantasmata vi
dere sine capite ⁊ cauda. Et quia facilius
est descendere ꝙ ascēdere: iō frequēti⁹ ac
cidunt ista ꝙ illa. ⁊ ideo q2 est in motu cō
tinuo nunꝙ quiescit. ideo ex hoc sumus
ꝭm Auice. vi°. de naturalib⁹ in cōtinuo
cruciatu. Et ideo sicut ventū capere non
possumus ita ymaginationes ⁊ cogitati
ones auferre nō valem⁹. viri aūt ꝑfecti re
sistunt malis cogitationib⁹. ⁊ hoc suffic.
Nūc aūt virtutes aīales quiescūt in som
no: potissime exteriores sicut ē visus. au-
ditus. olfact⁹. gustus. tact⁹. Operationes
autē simplices fortificant: sicut est appe-
titiua mēbroꝝ. digestiua. contentiua. ⁊ ex
pulsiua sudoris. sed ille que sunt ꝯposite
ex aīali ⁊ naturali quiescūt. sicut est appe
titiua stomaci. ⁊ expulsiua egestionum ⁊
vrine. Secūdo intelligenduz ꝙ sensus
cōis ē ꝓpria passio somni. qui sensus cō-
munis radicaliter ⁊ originalit est ī corde
Et ita intellexit Gal. ⁊ si ex his possunt
eē amici placet mihi. q2 plura diximus su
pra dicta Gal. in fine quarti de morbo.
Tertio notandum ꝙ frequenter memo-
ramur de somnis q2 ydola abintus sunt
⁊ frequenter nō recordamur: q2 quasi ab
extra sunt: cum non sint memorie cōmen
data. ⁊ potissime fit obliuio somniorum

euz repentina fit expergefactio. Et iuxta
hoc aduertenduz ꝭm Auic. vi°. de natu-
ralibus. ꝙ homines qui in vigilijs cōsue
uerūt verū dicere: tunc tales vt plurimuz
habent vera somnia. Quarto notandū
ꝙ aliquando in somnis homines surgūt
⁊ induunt se: ⁊ percutiūt omnes circa se.
aliquando armant se ⁊ ascendunt equuz
aliquando sagitant seruū. aliquando va
dunt per loca inuia: ita ꝙ in tpe vigiliaꝝ
nullo modo auderent vel possent transi-
re. ⁊ de talibus multa audiuim⁹ que nō
oportet h inserere. Dormiētes igitur sūt
vigilantes: ⁊ faciunt opera vigiliarum. ⁊
vident lumen lucerne languide: ⁊ audiūt
vocē galli sed languide. Dormientes igi
tur sunt vigilantes. Ista autem accidunt
illis qui habent complexionem cerebri
cali. ⁊ humi. quoniā ratione humiditatis
fit fortis opilatio. ⁊ ratione caliditatis
fortis ymaginatio. Virtus ergo ymagi
natiua precipit virtuti motiue: ⁊ illa ē si-
bi obediens: sed sensitiue nō: q2 motiue
sunt magis in parte posteriori. ⁊ sensiti-
ue magis in parte anteriori vbi est sensus
cōis fortiter ligat⁹ ꝑꝑ humidū. ⁊ ita vir-
tutes sensitiue nō sunt obedientes yma-
ginatiue sicut motiue. ⁊ ideo cū satis iue
runt reuertunt ad locum: ⁊ in crastinum
ꝑucant se somniasse tm̄. Et ideo malum
est in vna aula cum talibus socijs habi-
tare. Fiat igit flōia ⁊ abstinentia. ⁊ odo-
ret acetum ⁊ camphoraz. ⁊ etiam in actu
illius surgendi flagella essent multum vti
lia: vt a tanta ymaginatione diuerterent
Quinto notandū ꝙ opiuz ⁊ narcotica
aliqua ⁊ potissime opium non deberent
applicari corpori humano: nisi tria con-
currant vel quatuor. Primuz scilicet ma
gna necessitas ⁊ desperatio. Secunduz
ꝙ opium sit bene frenatum cum cassiali-
gnea ⁊ croco. Tertium ꝙ apponatur in
parua quantitate. Quartum etiam ꝙ pa
rum stet supra corpus. suppositorium au
tem de opio inducit somnum: quia miti-
gat dolorem ⁊ arsuram. ⁊ solidat ⁊ con-
stringit ⁊ somnum inducit. Aduertamus
igitur ad id quod diximus de remedijs
vigiliarū in se. ⁊ ad ea que diximus hic
⁊ ita per dei gratiā poterimus inducere
bonum somnum.

Caplm. xix. de mania ⁊ melia.

Alienatio

MAnia et melenconlia sunt corruptiones animi sine febre.

Cause. Humor eni melencolicꝰ inficiens cerebrum: perturbans spūs ⁊ obnubilans: ⁊ aīam obfuscans: est causa corruptionis mētis. ¶ Aū eni cōplexio cerebri que naturaliter est frigida ⁊ humida: ē sicut oportet: ⁊ spūs sūt clari ⁊ lumīosi. tūc accidit bona ymaginatio cogitatio ⁊ memoria. ⁊ in tempore somni ⁊ in tpe vigiliarū. sic quādo preter naturā ista sunt accidunt corruptiones diuerse ⁊ in diuersis partibꝰ. qm̄ aliquādo corrūpit ymaginatiua que est versus partē anteriorē cerebri ⁊ alie non. sicut accidit Galᵒ. sicut ipse narrat in de interioribꝰ. qui euellebat pilos a vestimentis: ⁊ amici dixerunt ꝙ moriebat. ⁊ ipse aduertēs cōsiderauit ꝙ nō erat salua ymaginatiua: ⁊ rogauit eos ꝙ iuuarent eū ⁊ euasit. ¶ Aliqn̄ aūt ratio est lesa ⁊ alie salue. sicut narrat Gal. de quodam qui existens ī fenestra rogabat trāseuntes vtrū vellēt vasa vitrea. ⁊ ipsi illudentes extendebāt manꝰ ⁊ ipse ꝓiciebat vasa. ⁊ ita fecit de quodam puero. ¶ Ecce ymaginatiua nō erat lesa nec memoria: qꝛ bene cognoscebat amicos ⁊ vocabat ꝓprio noīe. ⁊ ita de illo qui ꝓiecit. sꝫ ratio erat lesa: qꝛ ignorabat vtꝝ vasa essent frangibilia vel nō. ⁊ ignorabat vtrū puer eēt lesibilis vel non. ¶ Aliqn̄ leditur memoria ⁊ alie nō. sicut fuit dictuꝫ caplo d̄ corruptione memorie. ¶ Scd̄m igit diuersitatē humoꝝ ⁊ ꝯm diuersitatē ꝙtitatuꝫ ⁊ situs. ⁊ ꝯm h̄ diuerse infectiōes ⁊ corruptiones animi generant. ⁊ ꝯm h̄ diuersa nomia sortiunt. sicut est alienatio mētis corruptio. desipientia. stoliditas. infantilis. mania. cutubut: seu caput aque. ypocūdriata: seu mirachia a mitrali dicta. et ita de aliꝭs. ¶ Ista aūt passio frequētiꝰ aduenit colicis ⁊ extenuatis ⁊ illis qui habent cor calidū: ⁊ epar calidū: ⁊ in quibꝰ humores adusti generant. ¶ In pinguibꝰ aūt ⁊ albis raro accidit. ⁊ venit frequent in tpe autūnali ⁊ vernali. ¶ Causa igitur immediata ē humor melicꝰ corruptꝰ inficiens cerebꝝ. ¶ Cause āt añcedētes sūt oīa illa q̄ multiplicāt meliaꝫ: siue ꝑ se: siue ꝑ accidēs: siue ꝑ viā adustiōis ⁊ corruptōis. ¶ Ista āt sunt mlta. s. timor ⁊ tristicia. ⁊ sollicitudo: ⁊ similia. ¶ Secūda cā pōt eē oīs ille cibꝰ q̄ multiplicat meliam. sicut sunt lentes ⁊ fabe ⁊ alia legumia. ⁊ oīa grana minuta. ⁊ panis opirꝰ. ⁊ vinū grossū turbidū. ⁊ caseꝰ antiquꝰ. ⁊ caules. ⁊ extremitates ⁊ palmites arboꝝ stipticaꝝ. ⁊ carnes bouine: ⁊ potissime antiq̄: ⁊ potissime indurate in sale. ⁊ carnes lepoꝝ: ⁊ cuniculoꝝ. ⁊ apri. ⁊ carnes oīm aīaliū siluestriū inusitataꝝ ⁊ illicitaꝝ que comedunt in q̄busdā regionibꝰ. ¶ Aut rōne male cōsuetudis. aut rōne famis. sicut sūt vulpes yricꝰ. asini. muli ⁊ similia. de q̄bꝰ fac mētionē Gal. 3ᵒ. de interioribꝰ. Tertia cā eē pōt hūor corruptꝰ malꝰ adustꝰ. ⁊ ita adurit sanguis ⁊ transit in nām melicā. ⁊ silr cola siue fuerit nālis siue innālis. ⁊ ita de melia que adurit. ⁊ ita de flegmate cū putrefit ⁊ corrūpit: sicut dicit Auic. lꝫ raro. qꝛ simile nō inficit simile. ¶ Quarta cā pt esse corruptio digestiōis in mēbris: ⁊ malicia mūdificatōis: ⁊ retētio supfluitatum. ¶ Materia igit melica aliqn̄ ē in cerebro aliqn̄ ascēdit vapor melicꝰ a mēbris inferioribꝰ. vt a corde: a stomaco: ab ypocundriꝭs: ⁊ mirac. ⁊ ab epate ⁊ splene. cū ibi remanet humor melicꝰ. aut cū nō bn̄ mūdificat epar ab humore melico. ⁊ ꝓuenit a retentiōe enioꝝ ⁊ mēstruoꝝ. ⁊ aliqn̄ vapor melicꝰ ascēdit a pede ⁊ a ꝑtibꝰ inferioribus. ¶ Et dicit Auic. ꝙ aliqn̄ dicit ꝙ ista passio ꝓuenit a demonio. ¶ Et dicit ꝙ cuꝫ ipse doceat phisicā de h̄ nō se dꝫ itromittere. qm̄ q̄modocūqꝫ vadat negociū causa imediata sp̄ ē melica a quocunqꝫ fiat transmutatio.

Signa. Signoꝝ quedā sunt vlia. q̄dā pticularia. ⁊ quedā oculta. ⁊ quedā manifesta detecta. ⁊ quedam cōpleta. ¶ Signa aūt oculta future manie sūt: cū aliq̄s ymagiat aut cogitat ea q̄ nō debet cogitare: aut iudicare: aut ymagiare. ⁊ cū putat bonū qd̄ nō est bonū. ⁊ putat honestū qd̄ nō ē. ⁊ cogitat apphēdere ipossibilia aut irrōnabilia. ⁊ cuꝫ male iudicat de illis: siue fiunt tempore somni

[F]ue in tpe vigiliaꝝ.⁊ cū hoc hꝫ fantasmata diuersa ⁊ terribilia.aut qꝛ videt̃ sibi in sōnis ꝙ videat demones.aut mōachos nigros:aut suspēsos.aut mortuos.⁊ oīa talia ꝯsilia.⁊ mō ridet:mō flet.⁊ timet de nō timendis.⁊ ridet de nō ridēdis.¶ Signa aūt manifesta detecta sunt qñ dicit̃ cū ore qđ ꝯpetit in corde:⁊ secū sol⁹ loquitur.ita ꝙ a principio hꝫ stoliditatē infantilem:⁊ ꝓfert verba fatua que nō habēt caput neqꝫ caudā.nec ꝓsequit̃ verba incepta.nec reddit ratiōꝫ de eis.¶ Signa āt completa sunt.vt quādo illud corruptū fuerit quod concepit ⁊ ore protulit prosequitur operando:⁊ incedit ab errādo: modo superius modo inferi⁹ sicut cutubut.de quo facit mentionē Auic.¶ Cutubut autēꝫ est quoddā gen⁹ aranee quod vadit supra aquas fontium:⁊ hꝫ longas tibias:cū incipit ire versus vnā partē anteq̃ motus sit ꝑfectus statim incipit alterum.⁊ ita de secūdo.⁊ ita de omib⁹.⁊ appellat̃ illud aīal in vulgari capra aque.

Cutubut

¶ Cum igit̃ desipientia ē cōpleta mot⁹ pedum ⁊ manuū ⁊ lingue ⁊ oculoꝝ sunt erratici nunq̃ adherentes vie vnī ⁊ ordini vni.¶ Signa aūt generalia sunt ista.de ꝓprietate omni melicoꝝ est habere odio istā vitā ⁊ fugere societatē hominuꝫ:⁊ esse in cōtinua tristicia.⁊ hoc est ꝙ dicebat Gal.in fine quarte ꝑticl'e de morbo.non est mirꝫ si timeant mel'ici:qꝛ cām timoris cōtinue secū portāt.aīa em̄ est inuoluta cū caligine tenebrosa:⁊ qꝛ sequit̃ corporis passiones:iō timent sicut pueri.⁊ fatui timent de tenebris ⁊ de nocte.¶ Audaces em̄ nō timēt in tenebris.⁊ hoc ē ꝙ dicebat ypo.timor ⁊ pusilanimitas si multū temp⁹ habuerint mel'icū faciūt.hmōi melēcl'ici igitur sunt timidi:⁊ timor long⁹ inducit mel'iam.¶ Cauendū est ergo a passionib⁹ mel'icis:qꝛ nec recte agere pōt:nec orare:nec intelligere:nec legere:nec docere.¶ Sunt etiā alia signa cōia in diuersis tñ diuersa.de qb⁹ facit mētionē Gal.4°. de interiorib⁹.aliquib⁹ videt̃ ꝙ de⁹ senescat.⁊ alijs ꝙ angel⁹ qui mouet orbē fatiget̃.⁊ fugit cōtinue vt celū nō possit ipm cōtingere.¶ Alij timēt ꝙ absorbeant̃.alijs videt̃ ꝙ sint gall⁹ ⁊ mouet brachia loco alaꝝ.¶ Alij vident̃ ꝙ sint vasa vitrea vl' argillosa:⁊ timent ꝙ si tāgerent̃ frāgerent̃ ¶ Alijs vident̃ ꝙ sint mgr̄i in oī sensibili:⁊ incipiūt legere et docere:⁊ tñ nihil dicūt rōnabile.¶ Alijs videt̃ ꝙ sint ꝓphete:⁊ ꝙ sint inspirati a spū sancto.⁊ incipiūt prophetare ⁊ multa futura ꝑdicere siue đ statu mūdi aut antixp̄i.¶ Et ita đ e alijs mille millib⁹ ⁊ inenumerabilib⁹.ad que narrādū nō sufficit presens dies.¶ Signa aūt specialia sunt ista.si est ex sanguine est cū risu.⁊ oculi sūt rubei.⁊ vene plene.⁊ cāe multiplicātes sanguinē ꝑcesserūt.¶ Si ex col'a tūc vocat̃ ꝓprie mania:⁊ sunt cum saltu ⁊ furore ⁊ lumiose.⁊ cuꝫ terribili aspectu.⁊ appellat̃ a quibusdā demoniuꝫ lupinū.¶ Si ex mel'ia sunt cū tristicia ⁊ sollicitudine ⁊ timore:⁊ cū diuersis cogitationib⁹.¶ Et si ex flegmate sunt cū sonnietate.¶ Intelligēdū ꝙ cū cerebruꝫ patit̃ ex sicco tūc est capitis leuitas.⁊ sitis.⁊ vigilie.⁊ paucitas suꝑfluitatū ex oculis ⁊ naribus.⁊ si patiat̃ ex hūiditate adest capitis ğuitas.⁊ somnicl'ositas.⁊ ml'titudo suꝑfluitatū in oculis ⁊ in narib⁹.⁊ paucitas sitis.¶ Si aūt venerit ex partib⁹ inferiorib⁹ tūc in mēbro vnde venit adest pondus.dolor.⁊ agrauatio:⁊ signa illi⁹ ꝑcesserūt.¶ Et si a corde tremor ⁊ cordiata passio.⁊ si a stomaco dolor ⁊ nausea ⁊ ventositates multe.¶ Et si a mirac.⁊ ypocundrijs.inflamatōes torsiones.⁊ si ab epate dolor in ypocūdrio dextro.⁊ si a splene:duricies ⁊ agrauatio in ꝑte sinistra.⁊ si in ꝑtib⁹ inferiorib⁹ dolor est ⁊ agrauatio circa illas ꝑtes.⁊ si ex retētiōe emōꝝ ⁊ intestinoꝝ.h̃ scim⁹ ex iudicio patiētis.⁊ siqua sunt sil'ia.

Pronosticatio.

¶ Desipientie cuꝫ risu sunt minus moleste.si post crisim in febribus acutis veniat mania:⁊ cuꝫ hoc alia bona signa cōicentur significat euasionem:⁊ si mala mortem.⁊ tamē aliquādo accidit ꝙ euadit a fe.⁊ nō morit̃:⁊ mā remanet incinerata in capite:⁊ ita remanet maniacus. ¶ Et si vlcera veniāt maniaco in facie aut ī pedib⁹:mortē ⁊ īcurabilitatē signat.¶ Si maniac⁹ amittat apetitū oīno euadē nō pōt:tum pp maliciā morbi:tuꝫ pp priuationem cibi.quandiu eniꝫ videbis maniacum cuꝫ toruo aspectu:non reputes ip-

sum curatū. ¶ Quādo aūt supuenīūt manie varices: aut multitudo mēstruoꝝ. aut fluxus emōꝝ: aut ydropisis tūc curatꝛ.

Cura. ¶ Primū em̄ ꝙ ꝯpetit in curatione oīm maniacoꝝ est gaudiū ꝛ letitia. qm̄ illud qđ magis nocet ē sollicitudo ꝛ tristitia. ꝛ ideo domꝰ debet esse clara lumīosa sine picturis: ꝛ debēt ibi esse multa odorifera. ꝛ oēs habitantes in ea debēt eē pulchri aspectus: ꝛ oēs quos timeat: ꝛ de quibꝰ verecundetꝛ si enormia egerit aut fatua loqueretꝛ. ꝛ ipsi debēt mlꝫta ꝑmittere ꝛ etiā multa iocalia pulcherrima ꝑsentare debent. ꝛ ibi esse instrumēta musica. ꝛ breuiter oīa que letificāt animā. ¶ Attamē si ꝑuenisset ista egritudo ex nimio gaudio ꝛ repētino: aut qꝛ fuit nūciatuꝫ ꝙ ipse erat ī dignitate maxima subleuatꝰ: aut aliquis amicꝰ suꝰ. tūc bonū eēt ꝙ de illo eodē tristicia induceretꝛ. ¶ Secundo competūt in curatione oīa humectantia: cū passio sit ꝑꝑ siccuꝫ. ꝛ ideo cōpetit sibi ī somnꝰ. quies. ocium. ꝛ balnea an̄ cibum. ꝛ cibaria humectātia opilātia. ꝯpetunt igitꝛ galline capones. ꝛ caro annualꝫ agni. ꝛ vinum claꝝ subtile. ꝛ pisces squamosi de aquis mūdis. ꝛ oua sorbilia. et panis triticeꝰ bene coctꝰ et bn̄ fermentatus: ꝛ cū tēperata quātitate salis. ꝛ breuiter omne illud qđ humectat corpꝰ qm̄ hꝫ est magna pars curatiōis. ¶ Intelligendū tn̄ ꝙ si mania veniret ex opilatiōe vlꝫ ex flegmatis corruptione: tūc ista essent mūdificata. ꝛ tūc amidū nō esset cōcedēduꝫ qm̄ opilatꝛ. ¶ Tertio ꝯpetūt in curatiōe vitare oē illud qđ multiplicat melꝫiam. siue fuerit naturalis: siue innaturalꝫ. ¶ Vitet ergo panē opiꝝ. ꝛ vinū nouum turbidum spissuꝫ grossuꝫ. ꝛ lentes ꝛ fabas. ꝛ alia legumina. caseuꝫ antiquū. ꝛ carnes bouinas. ꝛ oīa cibaria melꝫica. ꝛ etiaꝫ ea que adurūt humores. ꝛ iđ vitabit oīa salsa. ꝛ omnia acuta. ꝛ oīa que sunt vehemētis acetositatis. ꝛ vitabit oēm laborē nimiū ꝛ irā ꝛ coytū. ꝛ oīa cōsimilia. ¶ Quarto ad materialia veniamꝰ. ¶ In mania igitur de cā colera apponamꝰ in principio repcussiua ꝛ ꝯfortatiua ꝛ sommifera. ꝛ ideo ī ungamꝰ caput cū oleo rosato ꝛ aceto. et violꝫ. ꝛ nenuphare. ꝛ oleo de salicibꝰ. ꝛ cucurbita. ꝛ papauere. ꝛ aceto. squillꝫ. ꝛ camomilla. ꝛ mellilloto. ¶ Et si fuerit cā frigida. minuamꝰ ista ꝛ addamꝰ ista. anthos ꝛ sticados. ꝛ camomilla. ꝛ mellilotū. ꝛ acetū. squillꝫ. ꝛ similia calꝫa que nō multum excedāt. ¶ Deinde cōe ē ꝙ fiant fricatiōes extremitatū: ꝛ ligature dolorose. deinde fiant clisteria. ¶ Et si est ex cā calꝫa: addatur elꝫrium de succo ro. ¶ Et si frida yerapigꝫ. ꝛ sticados. ꝛ anisum. ꝛ alia ꝫm exigentiam materie. qꝛ materialia clisterioꝝ hꝫ nō apponere volo. ¶ Deinde ꝑticularitꝛ curentꝛ ꝫm exigentiā humoris. ¶ Et si nō esset obediens ligetꝛ vt nō ledat se nec alium. ꝛ colafisetꝛ ꝛ flagelletꝛ. ¶ Si igitꝛ cā fuerit sanguinea. fiat primo flōia de saphenis vt trahatur materia ad ꝑtē longinquā. deinde fiat de epatica vt plenitudo remoueatꝛ: ꝛ cū hoc distrahatꝛ. deinde de vena que est inter pollicē ꝛ indicē. deinde đ cephalica: que est inter curuaturā brachij. supposito ꝙ indigeat: ꝛ ꝙ virtus possit tollerare. ¶ Deinde mūdificetꝛ cum cassiafistulā. ꝛ tamarinđ. ꝛ epichīo. ꝛ aqua casei. ¶ Si aūt fuerit materia colꝫica digeratur sic. ℞. enđ. scariolꝫ. lactucꝫ. an̄. ʒ. ij. succi boꝝ. succi fumi terre. suc. buglosse. suc. pomoꝝ dul. an̄. lib. ℥. aceti. squillꝫ. ʒ. iij. panis zucꝫ. lib. i. fiat sirupus ꝛ clarificetꝛ. ¶ Deide purgetꝛ cū mirablꝫ. citri. ꝛ indis. ꝛ chimo. ꝛ folijs sene. ꝛ aqua casei. ꝛ ista fiant multis vicibꝰ si indiguerit. ¶ Et si ex his non curetꝛ ꝛ passio iam incipiat indurari. tunc euacuetꝛ cū elꝫrio de succo ro. ꝛ yeraruffi. acuatis cū diagridio ꝛ mastice. ¶ Ista aūt fortia medicamīa nō dentꝛ nisi postꝙ mlꝫta leuia ꝑcessert. ¶ Si āt fuerit materia melēcolica digeratꝛ sic. ℞. radicꝫ. feniculi. petrosilꝫ. brusci. sparagi. gramīs. an̄. ʒ. i. succi boꝝ. suc. buglosse. su. mellisse. an̄. ʒ. iij. aceti al. ʒ. ij. mellꝫ. ro. lib. i. ꝛ. ℥. fiat sirꝰ ꝛ clarificetꝛ. deinde purgetꝛ cum mirabulꝫ indis. bellꝫicis. epichīo. ꝛ folio sene. ꝛ lapide lazuli. ꝛ lapide armenico. ¶ Parentꝛ igitꝛ ista sicut decet: ꝛ exhibeatꝛ multis vicibꝰ. postꝙ aūt passio induratꝛ detꝛ yeralogodion. ꝛ yeraruffi. ꝛ ita paulatine ascendēdū est ad fortiora. ¶ Si aūt materia fuerit flegmatica: lꝫ raro cōtingat digeratꝛ sic. ℞. radicꝫ apij. brusci. sparagi. graminis. scolopēdrie. anisi. maratꝛ. spicanaꝛ. squinātī. ciperi. an̄. ʒ. i. ꝛ tūc apponantꝛ succi ꝑdicti ꝛ

acetū ⁊ mel: ⁊ fiat sirꝰ. Deinde purget̃ cū
mirabul' chebl'. ⁊ indis. ⁊ polipod. ⁊ aga-
rico paratis sicut oꝫ. ⁊ cū repssiuis q̄ oꝫ.
⁊ dent̃ multis vicibꝰ si necessariū fuerit.
Et si passio ē indurata purget̃ cū fortiori
bus. s. cū yerap. ⁊ yeraruffi. acuatis cum
pulpa coll. Vel paret̃ materia ꝑ hūc mo
dum. s. ꝙ lardent̃ radices feniculi: aut pe
trosil'. de el'o. ⁊ stent sub terra diebꝰ. xl. ⁊
fiat oxill' per modū ꝑ quē dixímꝰ superiꝰ
capl'o de lepra. ⁊ vtat̃ ea. Ultimo aūt cū
omnia supradicta fuerint facta: ⁊ remedi
uꝫ siue cura nō sequat̃. radat̃ caput ⁊ fin
dat̃ in cruce. ⁊ postea fiat cauterium aut
cauteria multa qꝛ ꝓculdubio ista faciunt
ad fumoꝝ exalationē. Vidi eīn mel'icū ⁊
a fortuna cū gladio fuit vulneratꝰ ⁊ cra-
neū fractū: vere ꝙ diu vulnꝰ fuit aptuꝫ: tā
diu fuit optime curatꝰ. ⁊ statiꝫ cū vulnus
fuit curatū ⁊ clausuꝫ reuersa est mania. et
puto ꝙ si vulnꝰ fuisset diu apertū ꝙ ipse
fuisset remediatꝰ sicut oꝫ: ꝙ curatꝰ fuissꝫ
Si aūt mania venerit ꝑꝑ causas extrin-
secas vt ꝑꝑ casuꝫ ⁊ ꝑcussionē ⁊ sil'ia. fiant
flōia ⁊ clisteria ⁊ capitis cōfortatio cum
oleo ro. ⁊ aceto ⁊ lacte mulieꝝ. ⁊ post cor
poris mundificationē fiant fomētatiōes
circa caput cū camomilla. melliloto. an-
thos. sticados. ⁊ similibꝰ. Si aūt ꝓue
nerit ꝑꝑ ascensionē fumi ad superiora ab
inferioribꝰ: tūc fiant remedia iuxta natu
raꝫ particule patiētis. Si igit̃ venerit a
corde dent̃ ista el'ria. ℞. diacameron. dia
cordion. diambre leticie. Gal. pliris cum
musco. dianthos cū musco. aā. ⁊ ita de a
lijs medicinis cordialibꝰ. sicut est spodiū
ambra. muscꝰ. lignū aloes. auꝝ foliatum.
buglossa. beral. ⁊ ru. margarite. os ꝺ cor
de ceruí. ⁊ deroincū oꝫimū. semen maio-
rane. semē basilicoīs. crocus ⁊ similia.
Si aūt venerit a stomaco ⁊ ypocūdris
⁊ mirac: tunc rectificet̃ digestio ⁊ ventosi
tas excludat̃. ꝓuocet̃ igit̃ vomitꝰ ⁊ detur
cibus subtilis ⁊ facilis digestionis. ⁊ nō
ponat̃ crudū supra semicoctū vel semidi
gestum. ⁊ postꝙ cibus corruptꝰ fuerit in
stomaco: qꝺ discernit̃ ex cōuersione eius
infumositatē: aut acetositatē: aut ventosi
tatē: aut aliquē saporē abominabilē. tūc
nō dormiat donec stomacꝰ fuerit mundi
ficatꝰ aut per vomitū aut ꝑ clistere aut ꝑ
medicinā secessiuā. ⁊ cōfortet̃ stomacꝰ cū
isto el'rio. ℞. diomēte. diacon. pipeon. di-
ambre. dianthos. aā. ʒ. ij. misceant̃. Et si
causa essꝫ ca. fiat flōia ⁊ etiā ventose. ⁊ fri
gida administrent̃ sicut dicet̃ capl'o de a
postematibꝰ. Et qn̄ ista mania causat̃ ꝺ
causa frigida que mirachia appellat̃ seu
ypocūdriata. que aliqn̄ est cū duricie vē-
tris ⁊ tumore: ⁊ aliqn̄ nō. Si igit̃ fuerit
sine apostemate ⁊ inflatione. tunc valent
ista quoqꝫmodo applicata. absinthium.
agnꝰ castus. rutha. radix lilij. deinde fiant
vētose ⁊ similia. Si aūt fuerit ab epate
dent̃ diuretic̄ ⁊ aperitiua. sicut est spica-
nar̃. squinantū. ⁊ similia. Si aūt venerit
a splene a quo frequēter pōt euenire. tūc
mollificet̃ splen ⁊ deopilet̃: sicut dicet̃ in
ferius. Si ex emoroidibꝰ aperiant̃ sicut
dicet̃. Si a matrice ꝓuocētur mēstrua si
cut dicet̃. Si autē ab aliquo alio mēbro
⁊ possit cauterizari cauterizet̃. Preseruē
tur igit̃ maniaci ⁊ mel'ici ī vere ⁊ autūno
cū longa acceptiōe epichimi ⁊ seri capri
ni. Hoc eīn vl'iter preseruat a lepra ⁊ ab
oī passione mel'ica.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ int̃ oīa que magis no-
cent sensibꝰ est repletio ciboꝝ ⁊ humidi
tatū. siccitas autēꝫ qn̄ excedit nocet cere
bro: qꝛ reddit spūs minꝰ mobiles. ⁊ si ex
cedat plus ipsos ꝑuificat ⁊ resoluit. ⁊ sūt
dicta Auic. Secūdo intelligendū ꝙ in
calidis regionibꝰ frequētiꝰ accidit mania
In frigidis aūt tardiꝰ. ⁊ lꝫ calor natural'
sit fortior: nō tantum adurit sed viuificat
⁊ conseruat.

Capl'm. xx. de amore q̄ hereos dicit̃.

Amor qui hereos di
citur est sollicitudo mel'ica ꝓpt̃
mulieris amorē.

Causa. Causa huiꝰ passionis est cor
ruptio extimatiue ꝑꝑ formā
⁊ figurā fortiter affixam. vnde cū aliquis
philocaptꝰ ē ī amore alicuiꝰ mulieris: ita
fortiter cōcipit formā ⁊ figurā ⁊ modum
qm̄ credit ⁊ opinatur hāc esse meliorem.
pulchriorem. magis venerabilē. magis
speciosam. ⁊ meliꝰ dotatā in naturalibus
⁊ moralibꝰ ꝙ aliquā aliaꝝ: ⁊ ideo arden-

ter concupiſcit eam.⁊ ſine modo ⁊ menſura opinans ſi poſſet finem attingere ꝙ hec eſſet ſua felicitas ⁊ beatitudo.⁊ intātum corruptū eſt iudiciū rationis: ꝙ continue cogitat de ea: ⁊ dimittit om̄es ſuas operationes.ita ꝙ ſi aliquis loquatur cuꝫ eo vix intelligit aliqua alia. Et q: eſt ī cōtinua meditatione: ideo ſollicitudo melīca appellatur. Hereos dicitur q: hereoſi et nobiles ꝑꝑ affluentiā deliciaꝝ iſtam paſſionē cōſueuerūt incurrere.quoniā ſicut dicit Viatic⁹.ſicut felicitas eſt vltimū dilectionis: ita hereos vltimuꝫ dilectionis ⁊ ideo intantuꝫ concupiſcunt ꝙ inſani efficiunt. Iuxta illud Ouidij.a trabe ſublimi triſte pependit onus. Iudiciuꝫ ⁊ ipſorum corruptum eſt.⁊ ideo dicebat verſificator. Omnis amans cecus non eſt amor arbiter equ⁹. Nam deforme pectus iudicat eſſe dec⁹.⁊ alibi. Quiſquis amat ranam: ranaꝫ putat eē dianam. Virtus igitur extimatiua que eſt altior inter ſenſibiles precipit ymaginatiue ⁊ ymaginatiua concupiſcibili: ⁊ concupiſcibilis iraſcibili. iraſcibilis virtuti motiue lacertorum.⁊ tunc mouetur totuꝫ corpus ſpreto ordine rationis.⁊ currit de nocte ⁊ de die per viaꝫ ⁊ inuia: ſpernendo calorem ⁊ frigus ⁊ omnia pericula cuiuſcunqꝫ cōditionis ſint.cuꝫ iam amplius nō poteſt quieſcere corpus.ſed concupiſcētia non quieſcit intantum ꝙ triſtabilia ſunt ſine comparatione maiora ꝙ̄ eſſent delectabilia: dato ꝙ haberet intentū.⁊ cum naturaliter fugiantur triſtabilia: h̄ aūt ī mēte captus eſt ꝙ propter vnam modicam ⁊ miſerrimam delectationeꝫ omne triſtabile videtur ſibi delectabile. Ita recte faciunt ribaldi qui propter delectationem ludi ⁊ taberne in hieme incedunt nudi ⁊ in terra decumbunt.⁊ tamen vident qđ eſt magis delectabile vel triſtabile: ⁊ nō eſt dubium ꝙ triſtabile.⁊ tamen eligunt maxime triſtabilia propter modica delectabilia.ita ⁊ iſti miſeri philocapti.

Signa. Signa autem ſunt quando amittunt ſomnum ⁊ cibum ⁊ potum: ⁊ maceratur totum corpus: preter ꝙ̄ oculi.⁊ habent cogitationes occultas ⁊ ꝓfundas cum ſuſpirijs luctuoſis. ⁊ ſi audiant cantilenas de ſeparatione amoris ſtatim incipiunt flere et triſtari. et ſi audiant de coniunctiōe amoris ſtatim incipiunt ridere ⁊ cantare. Pulſus eorū eſt diuerſus ⁊ inordinat⁹.ſed eſt velox frequens ⁊ altus.ſi mulier quā diligit nominetur aut ſi tranſeat coram ipſo. Et per hunc modum cognouit Gal.paſſionē cuiuſdā iuuenis.patiens enim erat melenconic⁹ triſtis ⁊ macilentus.⁊ pulſus erat ocultus ⁊ inordinatus.⁊ nolebat Gal.reuelare.tunc accidit a fortuna illa mulier quam diligebat tranſiuit coraꝫ eo.⁊ tūc pulſus fuit ſubito fortiter excitat⁹.⁊ cum mulier tranſiuiſſet: pulſus reuerſus ē ad naturam primā.⁊ tunc cognouit Gal.ꝙ philocapt⁹ erat: ⁊ dixit tu es in tali paſſione quia talem diligis mulierez.⁊ alter fuit admiratus ꝙ cognouiſſet paſſionez ⁊ perſonam. Et ideo ſi aliquis vult ſcire nomen mulieris quā diligit nominet ſibi multas.⁊ cum nominatur illa quā diligit ſtatiꝫ pulſus excitatur. Illa ergo ē ⁊ fugiatis ab ea.

Pronoſtica. Pronoſticatio ē talis ꝙ niſi hēoſis ſuccurratur in maniā cadūt aut moriuntur.

Cura. Patiens iſte aut eſt obedienſ rationi aut non. Si eſt obediens remoueatur ab illa falſa ymaginatione ab aliquo viro quē timeat: de quo verecundetur cū verbis ⁊ amonitionib⁹ oſtēdendo pericula ſeculi: dieꝫ iudicij: ⁊ gaudia paradiſi. Et ſi rationi non eſt obediens: ⁊ ſi eſſet iuuenis ꝙ eſſet ſub ferula. tunc frequenter ⁊ fortiter flagelletur donec totus incipiat fetere.deinde nuncientur ſibi valde triſtabilia: vt maior triſticia minorem habeat obfuſcare. Aut ꝙ nuncientur alta delectabilia: aut q: factus ſeneſcall⁹: vel bailus: vel bn̄ficiū grāde eſt ſibi collatū.⁊ ita reuocabitur: q: honores mutāt mores.deinde tollatur ocium: de q̊ Ouidi⁹.ocia ſi tollas periere cupidinis actus. Deinde occupetur in aliqua actione neceſſaria.de quo Ouidius. Dat vacue mēti q̊ teneatur op⁹. Deinde diſtrahatur ad lōginqs regiōes vt videat varia ⁊ diuerſa.⁊ de hoc Ouidius. Vade ꝑ vrbane ſplēdida caſtra troie. Inuenies pixides ⁊ rex mille colores. Deinde hortetur ad diligendū multas; vt diſtrahatur amor vni⁹

ꝑpter amorē alteri⁹. ⁊ de hoc Ouidius
hortoꝝ ⁊ vt pariter binas habeatis ami
cas. forti⁹ ⁊ plures si quis amare potest.
¶ Utile igiẛ est mutare regimē. ⁊ esse inter
amicos ⁊ notos. ⁊ ꝙ vadat per loca vbi
sint prata. fontes. montes. nemora. odo
res boni. pulchri aspect⁹. cantus auium.
instrumēta musica. cū dicit Auic. ꝙ aliq̃
plus mouenẛ ꝑ instrumēta musica. ¶ Et si
aliqua materia fuerit agregata: mundifi
ceẛ sicut dictū est caplo ð mania ⁊ melẛia
q: vere vna spēs melẛie est. ¶ Finaliẛ autez
cū aliud cōsiliū nō habem⁹: imploremus
auxiliū ⁊ cōsiliū vetulaꝝ. vt ipaz dehone
stent ⁊ difamēt q̃tuz possunt. ipse enī ha
bent artē sagacē ad hoc plus q̃ viri. cum
dicit Auic. ꝙ aliqui sunt qui gaudēt ī au
diendo fetida ⁊ illicita. ¶ Queraẛ igiẛ ve
tula turpissima in aspectu cū magnis dē
tibus ⁊ barba: ⁊ cū turpi ⁊ vili habitu: ⁊
ꝙ portet subt⁹ gremiū pannū mēstruatū
⁊ adueniēs philocapta ꝙ incipiat deho
nestare camisiā suā dicēdo: qm̄ est tigno
sa ⁊ ebriosa: ⁊ ꝙ mingit in lecto: ⁊ ꝙ ē em
pilẛica ⁊ impudica. ⁊ ꝙ in corꝑe suo sunt
excrescētie enormes cū fetore anhelitus.
⁊ alijs oibus enormib⁹ in quib⁹ vetule
sunt edocte. ¶ Si aūt ex his persuasiōib⁹
nolit dimittere: subito extrahat pānū mē
struatū corā facie: aportādo dicendo cla
mando: talis est amica tua talis. ¶ Et si ex
his nō dimiserit: iā nō est hō sed diabo
lus incarnat⁹. ¶ Fatuitas igiẛ sua vlterius
secū sit in ꝑditione.

¶ **Clarificatio.** Intelligendū ꝙ coi
tus superflu⁹ desiccat
⁊ talis nō cōpetit hereosis nec tristibus
nec melẛicis. sʒ quib⁹ ꝑmissuz est cōpetit
ƀm tēperamētū ƀm Auic. ¶ Scdm autē tē
ꝑamētū fit ƀm Gal. qn̄ fit causatis tantis
interuallis: vt corp⁹ sentiat se alleuiatum
⁊ meli⁹ comedentē ⁊ dormientē. ¶ Coytus
igiẛ q: letificat ⁊ calefacit ⁊ bonā digesti
onem inducit. ideo bn̄ cōpetit quib⁹ ē ꝑ
missum. dū tn̄ fiat ƀm tēꝑamentuz. ¶ Se
cūdo notandū ꝙ vinū q: letificat ⁊ hume
ctat si cū tēꝑamento sumiẛ: q: digestionē
cōfortat iō bn̄ cōpetit. ¶ Oportz igiẛ ꝙ vi
nuz nō sumaẛ in ꝑua quātitate nec in tā
ta ꝙ inebriet: sed in tali q̃ letificet ⁊ curas
tollat. vnde vbi ebrietas nulla vel tanta
sit vt sibi curas eripiat si qua ē inter vtrū
qȝ nocet. ¶ Et iō dicebat viatic⁹. q̃ primo
vinū de vite ducere mollit⁹ est inter sapi
entẽtissimos dz deputari. ¶ Tertio ad
uertendū ꝙ in hac cura cōpetit balneuz
q: humectat ⁊ letificat. dū tn̄ corp⁹ fuerit
mūdificatū. ¶ Quarto sciendū ꝙ amor q̃
ƀeos diciẛ ꝑprie loquēdo · ꝑpria passio
cerebri est: ꝑꝑ corruptionē ymaginatiue.
⁊ testiculi aūt possunt eē subiectū quo ad
causam cōiunctaz. sed epar quo ad añce
dentē. ¶ Quinto notandū ꝙ ista passio
frequēti⁹ aduenit viris q̃ mulierib⁹: ꝑtā
to q: viri sunt calidiores: ⁊ vẛiter femine
frigidiores. ⁊ hoc patz in masculis bru
toꝝ: qui cū furia ⁊ impetu moueñẛ ad coi
tum implēdū. ¶ Nūc q: viri calidiores: iō
in coitu intensius delectanẛ. mulieres āt
extēsiue pl⁹: q: in semine viri ⁊ in semine
ꝑprio. ¶ Ultimo intelligēdū ꝙ ista passio
pulcherrimo modo p̄t describi sic. Amor
est mētis insania: q: anim⁹ vagaẛ ꝑ ina
nia: cerebri dolorib⁹ permiscens pauca
gaudia.

¶ Capitulū. xxi. de ebrietate.

EBrietas ē passio
cerebri cū neruoꝝ molificatō
ne ꝑꝑ fumos grossos a vino
resolutos ꝑueniens.

¶ **Cause.** Cum enī vinuz accipiẛ in ni
mia quātitate aut in forti q̃li
tate: tūc virtus digestiua stomaci ⁊ epa
tis nō possunt suꝑare nec digerere. ⁊ tūc
[illegible]soluunẛ fumi grossi cerebrū ascendētes
[illegible] mollificant neruos: ⁊ turbāt instrum̄
ta [illegible] in toto corꝑe. ⁊ turbāt virtutes
om̄s: sicut ē ymaginatiua. cogitatiua: et
memoria. qm̄ fum⁹ iste ē caligo ⁊ tenebre
ipi aie: sicut nubes ipi soli. ¶ Assimilaẛ igiẛ
desipiētie ⁊ furori.

¶ **Signa.** Primū mēbꝝ in quo appa
ret ē lingua ꝑꝑ multitudinē
neruoꝝ qui ibi sunt. ⁊ iō incipit loq̃ bal
buciēdo aut verba p̄cipitādo. ¶ Deinde in
cipiunt alia mēbra tremere aut deficere.
⁊ ita de alijs.

¶ **Pronostica.** Si ei ꝯtinuauerit a
liquis: nō p̄ōt eē q̃n
moriaẛ aut apoplexetic⁹: aut epilēticus.

aut paraliticus: aut tremulo sus: aut gut tosus: qm̄ licet vinū sit calidū: nimis tñ bibitū cā est frigidarū passionū ſm Gal. secūdo de morbo.

Cura. Curatio est q̄ si est calide cō-plexionis q̄ frigida capiti applicent. sicut est oleū ro. ⁊ acetū ⁊ nenuphar ⁊ sil'a. Si āt ē fride aliq̄ cal'a tēpa-mēto vicina sicut ē camomilla. mellilotū ⁊ anthos. ⁊ sil'a capiti applicent. fiāt clisteria ⁊ fricationes extremitatū. ⁊ sumat stiptica si fuerit fride cōplexionis: sumat succū mente ⁊ absinthij. Si calide sumat succū cauliū ⁊ citonioꝝ ⁊ sil'iū. Et q2 cura posita est supius cap'lo de dolore ca-pitis. ideo curā vlterius nō ptracto.

Clarificatio. Intelligēdū q̄ ebrīetas ⁊ accidētia ebrīetatū fiūt aliter: ⁊ aliter: ſm diuersitatem cōplexionū ⁊ viroꝝ. qui eni3 habēt sto-macū calidū citius inebriatur ⁊ citius curantur. ecōtrario est de frigido. Idē ē de cōplexione cerebri cal'a vel frida. vinum enim grossius tardiꝰ inebriat ⁊ tardiꝰ curatur. Si autē apponat̄ aq̄ citius inebriat: qm̄ quodā modo subtiliat eum. Et iō dicebat Auic. vinū limphatū citiꝰ inebriat. vinū aūt subtile citiꝰ inebriat ⁊ citiꝰ curatur. Accidētia sunt ſm diuersitatem cōplexionū. qm̄ sanguinei inebriati ridēt hinc inde currētes: ⁊ quasi stoliditatē infantilē habētes. colerici efficiūtur loquaces ⁊ mobiles: ⁊ quasi quādā furiā icur-rūt. Sz flegmatici efficiūtur somniculosi ⁊ stupidi cū somno gui ⁊ molesto. Mel'ici autē efficiūtur tristes: ⁊ incipiunt flere peccata sua. Sz qui habēt stomacū frigidum incurrūt dolorē capitis vehemētē sed qui tēperati dormiūt magis somno nāli. Vinū purū citiꝰ inebriat ⁊ albū ve-lociter: sed cito soluitur. Sz q̄ habēt sto-macū calidū ⁊ cerebrū frigidū cito inebriantur. Secūdo intelligēdū q̄ multa sunt que iducūt actionē similē ebrietati. sicut sunt seruisia ⁊ medones. ⁊ nigella q̄ est i pane: que reddit spūm somniculosum et stupidū quasi ebriū ,ppter multitudinē vapoꝝ. sed ptizana nunq̄ ,ppter bonitatē sue decoctionis. Tertio intelligendum q̄ oibus ebriosis ⁊ habētibꝰ caput ple-num vaporibus grossis indigestis. videtur q̄ circa lumē candele sit rota magna diuersis coloribꝰ. ⁊ h̄ est q2 spūs luminosi ,ppter vapores sunt turbati. Quarto sciēdum q̄ ſm intētionē Auic. q̄ bonum est inebriari semel i mēse: nō ,ppter ebrietatē: sed q2 ad ebrietatē sequit̄ vomitꝰ sudor ⁊ secessus. q̄ corpꝰ habēt mūdificare ⁊ talis passio p relationē ad finē non est morbꝰ. Et cū multi alij sint modi purga-tionis ⁊ h̄ sit ignominiosū. ⁊ etiā nō est oīno tutū. q2 ante vomitū bñ possz incurrere apoplexiā. ideo ab aula nostre spe-culationis totaliter sit remotū. Quinto notandū q̄ ſm Gal. in de cōplexionibꝰ inter oīa q̄ citiꝰ cōuertunt̄ in cal'. ⁊ spiri-tū est vinū ipsū. etiā currat sincopiz ſm Gal. xij. de ingenio. ⁊ multa alia iuuamēta facit. ⁊ hoc est verū qñ sumit̄ ſm tēperamentū. qñ aūt excedit nām corpis tūc facit multa nocumēta. Primo q2 replet caput vaporibus ⁊ ita perturbat animā ⁊ omnes opationes. Secūdo q2 ratiōe indigestionis cōuertit in acetū ⁊ ita peutit neruos: ⁊ ita est cā palisis. Tertio q2 mās crudas facit penetrare ad mēbra. ⁊ ita est cā artericie cum sit fortissimꝰ penetrator. Sic igit̄ vinū ē altissima tyriaca cū sumit̄ sic opz: ita est letale venenū cū sumit̄ sicut nō opz. Ultimo itelligendū q̄ coytus in declinatione corpe mundificato q̄ bꝰ data est licentia pōt cōpetere: dum tñ fiat ſm temperamentum.

Capitulum. xxij. de frenesi.

Frenesis ē apostema ca. in panniculū cerebri generatum.

Cause. Cā est col'a pura aut ebulitio sanguis in corde aut epate. Cause aūt coadiuuātes sunt vt q2 iuuenis col'icus ⁊ tēpus estiuū. ⁊ q2 laborauit in diebꝰ canicularibꝰ ⁊ stetit in sole ca. capite discoopto. ⁊ ieiunauit ⁊ comedit cibaria ca. ⁊ alia cōsimilia que corpꝰ calefaciūt ⁊ desiccāt. Frenesis aūt q̄dam est vera: q̄dā nō vera. Uera autē fit quādo co. ru. pura aut co. ru. adusta aut vapor sanguinis ebulliēs in epate ⁊ in corde coadunantur in pāniculis cerebri aut substātia medullari: ⁊ ibi faciūt apostema:

ad quā sequitur febris ꝯtinua ⁊ ardētis-sima. tñ ꝓpter mēbri debilitatē ⁊ materie dispositionē. ¶ Frenesis nō vera causatur ex co. la citrina: aut q2 sequit̃ fe. sicut sunt tertiana. causon. apostema pulmonis. lateris. diafragmatis. stomaci. epatis matricis. ⁊ ita de alijs.

Signa. ¶ Signa sunt febris cōtinua. alienatio vigilie. sitis nigredo lingue. motus inordinatꝰ pedū ⁊ manuū. ⁊ agitatio totiꝰ corporis. loq̄la cōtinua. ⁊ accidētia terribilia furiosa. ¶ In nō vera oīa sunt remissa ⁊ aliqñ quiescūt.

Pronostica. ¶ Galienus in ꝓnosticis supra illa parte. manuū mobilitatis signa ⁊c̄. dic̄ ꝙ frenesis ꝑniciosa est in oī genere suo. ¶ Freneꝭ q̄ in substātia medullari deterior ē inter oēs. deinde illa q̄ est in piamatre. deinde que est in dura. ¶ Frenesis q̄ est ex co. ru. adusta est pessima. deīde q̄ ē nō ē adusta deinde q̄ est ex sanguine. deinde q̄ est ex co. citrina. ⁊ ita de alijs. ¶ Signa aūt mortalia sunt ista. cū vrina precessit colorata ⁊ modo est alba ⁊ tenuis. ⁊ alienatio cōtinua. ⁊ vigilie cōtinue. silr̄ si retineat̃ vrina ⁊ egestio ⁊ si spasmet̃. ⁊ si tibie sint extense: ⁊ nō possit cōduplicare. ⁊ si duplicatas nō possit extendere. ⁊ si vesica ap-ꝑeat i pollice. ⁊ si accidat sincopis. ¶ Istis signis appentibꝰ iā mors sedet in pedibus. medicus igitur cōfestiz fugere dz.

Cura. ¶ Istis signis mortalibus non apparētibꝰ parato naufragio succurramꝰ. ¶ In primis igr̃ ꝑticularibus cōcurrentibꝰ fiat flōia de cephalica vsq3 ad sincopim vel quasi sincopiz: si virtus tollerare q̄at. deinde fiat ð venis q̄ sunt in summitate naris. deinde cū setis porcinis ꝓuocet̃ fluxus sanguis abintꝰ. deinde fiat flōia de vena q̄ est in frōte. deinde fiāt fricationes ⁊ clisteria. ¶ Deinde frigida capiti applicētur: sicut ē oleū ro. et acetū ⁊ aq̄ ro. infrigidatis in ꝓfundo puteo. ¶ Et si indigemus frigidioribꝰ: extrahatur succꝰ ex vno istoꝝ vel ex pluribꝰ. s. lactuc̄. portul̓. cucurbita. semꝑuiua. maurella. papauer al. ⁊ silibꝰ. ⁊ bōbax inūgatur aut aliq̄d simile: ⁊ tepidū frōti ⁊ timporibus applicetur. ⁊. xxiiij. horis a principio morbi ꝯtinuet̃. vtat̃ isto sirupo. ℞. suc. lactuc̄. suc. cucur̃. suc. portul̓. suc. lentiginis aq̄. añ. lib. ʒ. q̄tuor se. floꝝ. se. papaueris al. añ. ℥. i. vini maloꝝ gra. ℥. iij. cimi sand. ℥. iij. panis zucc̄. lib. i. fiat sirupꝰ clarificatus. ¶ Purget̃ cū ista decoctione. ⁊ in principio añ digestionē mē. ℞. floꝝ boꝝ. floꝝ viol̓. añ. ℥. i. prunoꝝ. xx. fiat decoctio ⁊ in decoctione resoluat̃ cassiefi. mundeta marinð. añ. ℥. i. misceantur: ⁊ exhibeat̃ ante diē. ¶ Cibꝰ sit nullus: ⁊ si necessarium fuerit det̃ mica panis ter lota in aq̄ dulci ⁊ frida. aq̄ ordei colata vel colatura quatuor se. frigidorū mund. cuz lacte amigð. cū vino maloꝝ gra. ⁊ pane de zucc̄. cum modico aque ro. ¶ Vel ꝙ fiat ista cōfectio cū succo limonū ⁊ pane de zucc̄. ⁊ si ascēdamꝰ vsq3 ad ordeaccū magnuz q̄d erit: q2 egritudo erit breuis ⁊ accidentia terribilia. ¶ Si aūt egritudo est cōfirmata ꝙ differant̃: q2 alienatio nō cessat ⁊ vigilie sunt cōtinue. tūc nihil frigiduz capiti applicetur: nec actu nec potētia. s3 catuli viui findant̃ ꝑ dorsuz ⁊ subito capiti applicētur. ⁊ cū incipiūt īfrigidari statiz alter applicet̃. ⁊ si tot ñ īueniātur: ponētur in aqua feruēti. hoc idē pōt fieri de gallo. h̄ idē de pulmone arietis. ⁊ ꝙ ꝑ dorsuz extrahat̃ aīali viuēte. ¶ Et ista sine intermissione applicent̃: q2 h̄ est vltimū remediū. Domꝰ aūt sit frida ⁊ asꝑgat̃ aqua frida ⁊ aceto ⁊ aq̄ ro. ⁊ ponātur multe cātaplore in domo ⁊ herbe fride. sicut est multitudo nenupharis. ⁊ foliorū vitis al. ⁊ folia salicis. ⁊ cannaꝝ ⁊ ro. ⁊ viol̓. ¶ Et si nō pōt dormire vtat̃ papauer̃. ⁊ fomētet̃ caput cū aqua ðcoctionis papauer̃. ⁊ ros̓. ⁊ farina papaueris pastata cū lacte mulieris puellā nutrimētis. ⁊ abluatur os cū aqua frida ⁊ aceto. ⁊ ponātur sacculi de psillio supra liguā madefacti cū aq̄ frigida. ⁊ mandibl̓a inferior ⁊ gula ⁊ pectus inungat̃ cū isto vnguēto. ℞. diadraganti frigidi infusi i aqua ro. mucillagis psillij facte in vino malorū grañ. colet̃ mucillago ⁊ addat̃ farina papaueris al. oleū ro. ⁊ modicū cere ⁊ fiat vnguentū ꝯ nigredinē ⁊ arsurā lingue. ⁊ ita inungat̃ abextra. ⁊ fiāt alia medicamīa q̄ dicta sunt ab intus. ⁊ teneat folia portulace supra linguā. aut frustꝝ pomi icisi tenuiter ad modū lingue. ¶ Deinde cū erit in cōualescētia

regatur sicut cōualescētes debēt regi. Et si nō vrinet ꝓpter ꝺfectū sensus: fricetur circa pectinē: ꝛ embrocet cū aqua camomille. Et si fuerit stupidus ꝓpter multitudinē infrigidātiuꝫ: fomentet cū aqua decoctionis camomille. anthos. sticados. mēte. mētastri. Et si fuerit cū nimia īquietudine ꝛ furia liget ne ledat se nec alios: ꝛ potissime ꝑꝑ flōiam. In cōualescentia vtatur balneis somniferis: ꝛ reb⁹ facilis digestionis. Frenesis aūt aliqn̄ cōponit cū mania lupina. ꝛ tūc sunt accidētia terribilia. qm̄ ascēdit parietes ꝛ sil'ia. ꝛ composita vniuersaliter curētur sicut cōponētia exigunt.

Clarificatio. Intelligenduꝫ ꝙ cerebrū ꝛ ossa possunt apostemari. licet Damascen⁹ tenet ꝯ̄triuꝫ. Cui⁹ rō est: qm̄ quicq̄d ꝑ nutrimētuꝫ potest dilatari ꝛ extēdi pōt apostemari. vn̄ lꝫ cerebrū sit humidū ꝛ aquosuꝫ: viscosū tn̄ est: ꝛ iō extēsibile: quare ꝛ apostemabile. ossa etiā sunt extēsibilia saltiꝫ in puericia: quare ꝛc. Secūdo notādū ꝙ apostemata cerebri sunt curabilia repcutiendo. euaporādo mām ad oppositū trāsmittēdo. ꝛ lꝫ ibi esset sanies aut virulentia: nā pōt purgare aut ꝑ nares aut aures aut īsensibiliter. Tertio notādū ꝙ in frenesi ꝺ col'a cōpetit flōia. licꝫ ī mā col'ica inquātum huiusmodi nō cōpetit flōia. ꝟ tamē pōt cōpetere aut rōne plenitudinis: aut rōne apostematis: aut rōne fe. aut rōne doloris. Et q2 fortit infridat. ꝛ q2 trahit ad oppositū: q2 vꝫ cōtra putredinē. Attamē aduertēdū ꝙ si plenitudo ē magna ꝛ venerit ꝓpter ebullitionē sanguinis in epate: bn̄ pōt cōpetere flōia de basilica. ꝓprie tn̄ ꝛ regulariter loquendo magis pōt cōpetere de cephalica inquātū frenesis est. qm̄ flōia dꝫ fieri illa q̄ directi⁹ ꝛ citi⁹ euacuat plenitudinē ex loco ꝭm gal'. in regimēto supra illā ꝑtem. qn̄ dolor ad spatulas. Sꝫ hoc facit flōia de cephalica facta: cū illa vena ꝓcedit a venis que nutriūt ꝑtes capitis extrīsecas: cū cephalica oriat aguidegiꝛcū ꝟ trahit ad oppositū. Si igit euacuat plenitudinē ex loco ꝛ trahat ad oppositū iō ꝺ cephalica cōpetit. Cū igit frenesis fit ꝓpter ebulitionem sanguinis in epate: fiat de epatica. ꝛ si non fiat de cephalica. ꝛ ita de aliis.

Quarto notandū ꝙ frida bn̄ possunt cōpetere in principio applicata. ꝛ q2 mām retro pellūt. ꝛ q2 cōfortant mēbrū. ꝛ ideo oleū ro. bn̄ pōt cōpetere. Et licꝫ oleū de se vergat ad tēꝑamentū. tn̄ cū cal'is ē calidū: ꝛ cū fr'is est frigidū. nec in hoc casu pōt inflāmari. tū q2 pōit abextra. ꝛ q2 frigidū rōne ro. ꝛ aceti ꝛ sil'iuꝫ. Ultimo notandū ꝙ cal'a in frenesi ꝯfirmata vniuersalibus precedētib⁹ nō calefaciūt. sꝫ magis infrigidant mām euaporādo ꝛ ad exterius delegādo: quare succus apii tepidus ꝛ ea que dicta sunt applicari pn̄t.

Capl'm. xxiij. de sternutatione.

Sternutatio ē motus naturalis cerebri fortis ꝛ validus ꝓpter expulsionem nociuorum.

Causa. Causa huius āt est extrinseca aut intrinseca: aut est naturalis aut violētia. Naturalis cuꝫ enim mā est in cerebro tūc virt⁹ aīalis sensibilis apprehendit illud ꝛ suscitat virtuteꝫ aīalem expulsiuā: ꝛ illa cū magno īpetu expellit ad exteriora. ꝛ ideo talis expulsio cerebri īpetuosa cū sonitu appellat sternutatio. de qua dicit Gal. v. de morbo. ꝙ nō est mot⁹ morbi sed nature. Causa aūt īnaturalis est humores vaporosi ꝑ modū reumatismi cerebꝝ aggrauātes aliqn̄ ascendētes ex pleuresi. aliqn̄ ex pipleomonia. qui ascendētes ad cerebrum inducūt corrizam: ꝛ talis mot⁹ bene posset esse motus morbi.

Signa. Ista sunt iā manifesta ꝙ celari nō possunt. qm̄ īest somnus magnus cū transeat ꝑ loca angusta

Pronostica. Pronosticationem ponit ypo. sternutatio cū reumate malum. Et idem sternutatio in omni egretitudine coste ꝛ pulmonis malum. Intelligendum ꝙ sternutatio aut est in principiis morborum: aut in fine. aut cum reumate aut sine reumate. Si cū reumate semper ē malū vbicūqꝫ fuerit. Si sine reumate ꝛ in declinatione: siue postq̄ precesserit egritudo semp

h ij

bonū ⁊ si egritudo fuerit perniciosa ſm Gal'. in pnoſticis ſupra illā ptē ſternutatio ⁊c. ¶ Sternutatio etiā vz ad expl'ſionē ſecundine ⁊ fetꝰ mortui: cū ſit motꝰ validus excuſſiuꝰ inferiorꝫ. ¶ Si autē in aliqua egritudine applicenť ſternutatoria ⁊ potiſſime fortia: ⁊ non poſſit ſternutare: expeditū eſt negocium patientis.

¶ **Cura.** Si fuerit ex cauſis primitiuis defacili curať cā remota. ¶ Et ſi fuerit cū calore inungāť nares ⁊ timpora cū oleo ro. viol'. ⁊ nenupharino. ¶ Et ſi fuerit cū frītate fiāt cum oleo de camomilla ⁊ nigella. ⁊ ſi fuerit cū reumate cal'o ſuffumigeť caput cum roſis. ⁊ ſandal'. ⁊ aqua ⁊ aceto ⁊ ſil'ibus. ¶ Et ſi fuerit ex reumate frigido ſuffumigeť cū laudano ⁊ ambra.

¶ Aū intelligendū ꝙ in omni reumate melius eſt ꝙ fiāt odoramēta ꝙ̄ ſuffumigationes. oīa cibaria denť actu cal'a. ¶ Retentio anhelitꝰ multum valet in ſternutatione: ⁊ corriza: ⁊ potiſſime in cā frigida. Ligatio etiā extremitatū fortis ⁊ doloroſa videlicet in ſternutatione.

¶ **Clarificatio.** Intelligendū ꝙ baſilicon ⁊ ſil'ia aromatica poſſunt competere in ſternutatione aut qꝛ nō ē cum reumate. aut qꝛ eſt mala cōplexio frigida tm̄. aut qꝛ corriza eſt in declinatione ex cauſa frigida. ⁊ tūc talia poſſunt valere exalando ⁊ cōfortando ⁊ calefaciēdo. ¶ Inferiꝰ iterū ptractabitur ð iſta materia capitulo de egritudinibꝰ narium gratia materie.

¶ Capitulum. xxiiij. de incubo.

Incubus ē fantaſma in ſomnis corpus cōprimens ⁊ agrauās ⁊ motum ⁊ loquellam perturbans.

¶ **Cauſa.** Incubꝰ nomē eſt demonis. ⁊ iō volūt aliq̄ ꝙ qn̄ ille incubus directe eſt ſupra corpꝰ humanuꝫ: ⁊ potiſſime qn̄ iacet ⁊ dormit reſupinꝰ rōne corrupte influētie aggrauat corpꝰ ita ꝙ videť patiēti ꝙ ſuffoceť. ¶ Et ſi adueniat pueris lactātibꝰ frequēter ſuffocanť: qꝛ tantā corruptionē ſuſtinere nō poſſunt: ⁊ eſt opinio theologorꝫ. ¶ Vulgares autez dicunt ꝙ eſt aliqua vetula calcāſ ⁊ cōprimens corpa: ⁊ hoc nihil eſt. ¶ Medici aūt melius opināť. ¶ Incubꝰ aūt pueniť ex cā intrinſeca ⁊ ex cā extrinſeca. ¶ Si extrinſeca qn̄ dormit veniť ſubito frītas caput cōprimēs ⁊ opilās. aut qn̄ aliq̄s dormit ſupra nimiā repletionē cibi ⁊ potꝰ. ¶ Cauſa intrinſeca ē vapor corruptꝰ ab humoribꝰ reſolutꝰ opilās ⁊ grauās cerebruꝫ ⁊ cor: ita ꝙ ſpūs nō poſſint plenarie ſe defendere ad totum corpus. ⁊ ita qꝛ primo deficiunt in extremis: iō videť patiēti ꝙ illud fantaſma incipiat aſcendere a pedibus: ⁊ deinde paulatine occupat totum corpus: ſm ꝙ vapores plus agrauāt. et iō loquiť mugiēdo petēs auxiliū ſi poſſꝫ loqui. ⁊ ē totꝰ pterritꝰ ꝑpter ſarcine aggrauationē. i. fumū corruptuꝫ opilantē ⁊ obnubilantē ſpūm. qui fumꝰ aliqn̄ pueniť ex ſanguie. aliqn̄ a col'a groſſa. aliqn̄ a flegmate. aliqn̄ a mel'ia.

¶ **Signa.** Paſſionis ſigna diſcernunť ꝑ idicia patiētis. Signa āt humorum frequenter dicta ſunt.

¶ **Pronoſtica.** Quicunq3 frequēter iſta eueniūt niſi mūdificetur: aliq ð iſtorꝫ neceſſario incurret: aut apoplexiā: aut epilentiā: aut apoſtema: aut paliſim: aut ſpaſmū: aut mortem ſubitaneaꝫ ⁊ repentinam. ¶ Et ſi iſta veniunt in vigilijs tāto deteriꝰ eſt. ⁊ ſi poſt excitationē ſudore ſudēt frigido. ⁊ ſi ſint cum tremore cordis peſſimū eſt.

¶ **Cura.** In primis iſte cui ꝯſueuit euenire habeat ſocium dilectū q̄ ſtatim cū audit ipm ſic vociferanteꝫ ⁊ q̄ſi lamentātem ꝙ excitet eū: ⁊ ꝙ fricet pedes ⁊ manꝰ ⁊ caput multū fortiter: ⁊ aſpgat faciē eiꝰ cū aqua ro. ⁊ ꝙ ꝓcuret vomitū ⁊ ꝙ det ſibi diāthos cū muſco aut diābram. ⁊ in tali caſu bn̄ pōt dici ſemp habere piradē aliquē q̄ curet oreſte. ¶ Si aūt fuerit ex nimia capitis frītate. inungatur caput cū oleo laurino. coſtino. rutaceo ⁊ ſil'ibus. ¶ Et ſi eſt ex nimia repletione ſtomaci: fiat vomitus. ⁊ fiāt cliſteria ⁊ abſtinētia. ⁊ ſi ex ſanguie fiat flōia. ⁊ ſi ex alijſ humoribꝰ purgeť ſm exigētiā humoris ⁊ ſp addať yeralogodion aut yeraruffi. ¶ Dieta ſit ſubtilis: viuat in gaudio ⁊ leticia: ⁊ euitet omnē triſtitiā. ⁊ vtať medicinis cordialibꝰ ⁊ el'rijs ſicut eſt diacameron, diarrodon iulij, ⁊ ita de alijs. ¶ Vel

purgetur cum euforbio ⁊ pulpa coll. pa ratis ⁊ repressis sicut oportet.

Capitulū.xxv.de epilensia.

Epilēsia est morbꝰ cerebri aufferēs sensuꝫ ⁊ motum ⁊ erectionē toti corpi cū ꝑturbatione motꝰ maxima: pp opilationem factā in vētriculis cerebri non principalibus.

Causa. Causa huiꝰ passionis ē humor aut vētositas grossa opilans vētriculos cerebri nō principales: īpediēs transitū spirituū ad mēbra. ⁊ iō cogitur subito cadere ad terrā: ⁊ penitꝰ nihil sentit: nec aliquo mō pōt stare rectꝰ sed necessario decūbit. nisi epilensia esset modica valde sicut dicet. Motꝰ aūt pedū ⁊ manuū est agitatiuꝰ inordinatus: ⁊ motꝰ anhelitꝰ silr. ⁊ iō ꝓpter maliciaꝫ ⁊ inordinationē motꝰ anhelitꝰ semꝑ ē spuma in ore. Nūc aūt si vētriculi principales ⁊ magni ꝗ sunt in cerebro essent opilati tūc essꝫ apoplexia: qꝛ eadē ē mā vtrobiqꝫ ⁊ in eadē ꝑte: nisi quia in apoplexia opilant meatꝰ magni ⁊ principales: hic aūt parui. ⁊ iō ꝑoxismꝰ epilēsie ē breuis. ⁊ nō mortalis de se. ꝑoxismꝰ aūt apoplexie est cōtinuꝰ vsqꝫ ad morteꝫ ꝗ venit in primo ꝑiodo. ⁊ si cōtingat ꝙ euadat īfra ꝗtuor dies liberabit: sed ꝑtransit in palisim. Cū igit mā epilēsie sit in meatibꝰ cerebri nō principalibꝰ: ⁊ vicinet mā capitibꝰ neruoꝝ. tūc illa mā ꝓfundat in neruo ⁊ neruꝰ distēdit ꝭm latū ⁊ curtat ꝭm longū. ⁊ ita epilēsia ē spasmꝰ vel cū spasmo repletionali totiꝰ corꝑis. Curtantur enim nerui ⁊ trahunt versus originē: vt melius possint expellere nociua ꝭm ꝙ dicit Auic. Attamē aliqn̄ mā est ita subtilis ꝙ spasmꝰ nō multū apparet. Ista igitur opilatio fit ex flegmate: ⁊ h̄ vt plurimuꝫ ⁊ postea fit ex melia. ⁊ postea de sanguine: lꝫ raro fiat d̾ puro sanguine. ⁊ postea minꝰ fit de co. ꝙ̄ de aliquo hūore. fit eīm de vētositate grossa ⁊ vaporibꝰ ab hūoribus resolutis. semꝑ tn̄ mā est venenosa fetida horribilis. Cause aūt adiuuantes sunt vētus meridionalis ⁊ septētrionalis qn̄ venit post meridionalē. ⁊ oē illud qd̾ velociter ⁊ subito calefacit caput: sic est longa mora ī sole: aut in balneis: aut iuxta ignē: aut fritas nimia: aut multitudo cibi ⁊ potꝰ. crapula. ebrietas. multitudo ciboꝝ fumesoꝝ. sicut sunt allia ⁊ cepe ⁊ similia. ⁊ vniuersaliter malicia regiminis: qm̄ ista egritudo nō aduenit nisi ex malo regimine ⁊ ex mala dieta. sicut scribit Gal. supra illū amph ꝭm. eplicoꝝ iuuenibus ⁊c. Morbꝰ igit tā horribilis non pōt ꝓuenire nisi ex inordinatissima dieta. aut forte in illis ꝗ habēt caput debile aut hoc est a prima generatione. qm̄ ita libꝰ modica inordinatio sufficit. In alijs autē opꝫ ꝙ sit multa valde. Epilēsia igit aut ꝓuenit a cā priuata. aut ab antecedēte ⁊ remota. hoc est dictū qm̄ aliqn̄ ꝓuenit a cerebro: ⁊ aliqn̄ ab alijs ꝑtibꝰ. quoniā fumꝰ maliciosus venenosus aliquando ascendit a pulmone a caput opilans meatꝰ ⁊ ita inducit ꝑoxismū apoplexie. ⁊ aliqn̄ ꝓuenit a stomaco. aliqn̄ ab epate. ⁊ a splene. ⁊ a renibus. ⁊ ab intestinis ⁊ a vesica ⁊ a pedibꝰ. ⁊ manibꝰ ⁊ pollice. Epilia enim aliqn̄ seruat ꝑyodos: ⁊ aliqn̄ nō. ita ꝙ aliqn̄ sequit motū solis: ⁊ venit semel de anno in annū. Aliqn̄ autē sequit motū lune ita ꝙ aliqn̄ ꝓuenit ī pria quadra ꝗ est multū hūida. ⁊ secūda ꝗ est multū humidior. ⁊ si nō ꝭm rē tn̄ apparēter ⁊ ꝭm ratificationē. Aliqn̄ venit ī alijs diebꝰ ꝗ sunt post pleniluniū: ⁊ tūc significatur mā frigidior. Aliqn̄ trāseunt due limitatiōes vel tres vel plures. Aliqn̄ venit ꝓpter vicia matricis ⁊ corruptioneꝫ sꝑmatis ⁊ sanguis mēstrui. Et forte ista cura nō est rectificabilis. Aliqn̄ venit pꝰ vterū. Aliqn̄ ꝑoxismꝰ est fortis valde et longus: ⁊ aliqn̄ breuis. Et vidi frequent ꝙ erat ita breuis ꝙ nō oportebat nisi ꝙ apodiaret se ad parietē vel ad aliqd̾ tale ⁊ ꝙ fricaret faciē ⁊ cessabat. Aliqn̄ autēꝫ nō indigebat apodiatione: sed veniebat sibi ꝑturbatio in capite ⁊ caligo ī oculis ⁊ ipe p̄sentiēs dicebat aue maria. ⁊ anteꝙ̄ cōpleuisset trāsiuerat ꝑoxismꝰ ⁊ expuebat semel ⁊ totū trāsibat. ⁊ veniebat frequēter in die. Et aliqui sunt ꝗ post ꝑoxismū penitꝰ nō recordātur de casu nec de afflictiōe ⁊ aliꝗ st̄ ꝗ recordāt ⁊ verecundant. Et aliꝗ st̄ ꝗ defēdāt se ī ꝑoxismo. ⁊

aliqui euomūt ⁊ aliqui qui assellāt. ⁊ aliq̄
polluūt se. ¶ Et ista oīa ꝓueniūt ꝑm diuer
sitatē materie in quātitate qualitate ⁊ si
tu ꝑticule patientis. ¶ Et aliq̄n venit epi⸗
lensia ꝓpter vermes. ⁊ aliquādo est mor
bus cōpoīt⁹: q꞉ ꝯponit̄ cū sincopi sicut
in viduis ⁊ in viris cōtinentibus. q̄m va
por seminis corrupti iā trāsacti in nām
veneni vadit ad cor ⁊ inducit sincopim.
⁊ trāsit ad caput ⁊ inducit epil'iaz. ⁊ pro
uenit etiā ꝓpter aspectū terribilē: sicut ē
aspect⁹ fulguris. aut somn⁹ maxim⁹ sicut
est tonitruū. aut tīpani magni: ⁊ similiuz
¶ Et ꝓuenit etiā ꝑꝑ ea q̄ inducunt epil'iaz
a tota specie ⁊ hmōi sūt multa sicut si ex
corīet̄ capra ⁊ īmediate aliq̄s nud⁹ īdu
at illā pellē epilēticus efficiet̄. ⁊ si suffumi
getur cū vnguib⁹ ei⁹ sil'r. ¶ Idē est de gal⸗
bano. ⁊ idē de mirta. ⁊ idez de apio. ¶ Fre
quēter aūt venit epl'ia pueris aut ꝓpter
inordinationē nutricis: aut q̄n potāt vi⸗
num infantes ⁊ sunt in crapula. ⁊ aliquā
do venit propter reptili a venenosa.

¶ **Signa.** Signorū quedam sunt q̄ si
gnāt epil'iam. ⁊ quedā sunt
que signāt particulā patientē. ¶ Ea aūt q̄
ꝑdicūt epilēsiā futurā sunt citrinitas lin⸗
gue vergēs ad albedinē. ⁊ cū h' etiā viri⸗
ditas venaruz q̄ sunt sub lingua. ⁊ scoto
mia. vertigo. incubus ꝑdicāt epil'iam fu
turam. ¶ Idē faciūt somnia grauia profun
da cū falsis fantasinatib⁹ timorosis. ¶ Sig̃
autē hūoris peccātis quedam sumunt̄ a
paroxismo. ⁊ q̄dā ante ⁊ q̄dā p⁹. ¶ In parox⸗
mo sic q̄n spuma ē multa grossa viscosa
alba. ⁊ paroxism⁹ est ꝓlixus cum agitatio
ne multa. tūc significat ꝙ egritudo est de
flegmate. ⁊ p⁹ paroxismū debem⁹ cōsidera
re si est flegmatic⁹. si vicit in ocio. si multi
plicauit regimē flegmatis generatiuū. si
est replete habitudinis. ¶ Si vrina est re⸗
missa ⁊ spissa cū quadā residentia admo
dū vitri liquefacti. ⁊ ista adsunt ⁊ alia cō
similia discurrēdo ꝑtes naturales ⁊ non
naturales. tūc certi cē possum⁹ ꝙ mā cau
sans epilēsiam est flegmatica. ⁊ si oīa sūt
remissa ꝙ est de flegmate salso. ¶ Si autē
in paroxismo spuma vergat ad croceitatez
⁊ facies est rubea: ⁊ post paroxismū appa⸗
rent signa sanguinis: et rubedo venarū
que sunt in oculis. ⁊ ꝙ ipse est sanguine
us. ⁊ ꝙ ꝑcessit regimē sanguinis mlt'ipli⸗
catiuū. ⁊ cū hoc vrina vergit ad ruborez
⁊ ꝙ temp⁹ est vernale. tūc videt̄ ꝙ mā est
sanguinea. ¶ Si aūt paroxismus est breuis ⁊
leuis ⁊ spuma vergit ad citrinitatē: ⁊ fa⸗
cies similiter etiā post paroxismū appa⸗
ret: est col'icus ⁊ calide cōplexionis. ira⸗
scibilis quasi amās ⁊ furiosus. ⁊ tēp⁹ est
estas. ⁊ multiplicauit regimē generatiuū
col'e. ⁊ si vrina vergat ad citrinitatē ⁊ te⸗
nuitatē tūc signat ꝙ est ex co. ¶ Si autē in
paroxismo spuma fuerit modica ⁊ liuēs. et
facies vergit ad liuorē ⁊ nigredinē. ⁊ hu
miditates sunt pauce in oculis ⁊ in alijs
ꝑtibus. ⁊ post paroxismū appet ꝙ sit mel'i⸗
cus ⁊ timid⁹: ⁊ cū quadā desipiētia. ⁊ tē⸗
pus autūnale. ⁊ q꞉ ꝑcessit dieta multipli⸗
catiua mel'ie. ⁊ q꞉ vrina est remissa ⁊ tenu
is. tūc videtur de mel'ia. ¶ Et si ista mel'ia
sit causata ex adustione sanguinis. tūc p⁹
paroxismū passio est cū risu quodā ꝙ assi⸗
milatur stoliditati infantili. ¶ Et si fuerit ex
col'a assimilatur manie lupine. ⁊ si ex fleg
mate salso: ē cū quadā quiete: ⁊ si mel'ia
aduratur: est cū tristitia ⁊ sollicitudine ⁊
aspectu terribili. ¶ Signa autē ꝑticule pa
tientis sunt ista. q̄m si ꝓuenit ex cerebro
paroxismus aduenies nō presentitur. ⁊ sp
est cū dolore capitis ⁊ grauitate ⁊ cū qua
dā sensuum perturbatione. ¶ Si autē fue
rit ꝓpter alia mēbra: tūc presentitur pa⸗
roxism⁹ in tm̄ etiam ꝙ aliq̄n abscōdūt se
⁊ dolor ꝑcessit in loco vbi est minera hui⁹
matie venenose. ¶ Et si a stomaco ē cū nau
sea ⁊ dolore stomaci. ⁊ si a mirac cū vēto
sitate. ⁊ si ab epate cū grauedine in par⸗
te dextra versus ypocūdriū. ⁊ ita de sple
ne in ꝑte sinistra. ¶ Si mā est in renib⁹ pol
luit se in paroxismo. ⁊ si in vesica cōmingit
se. ⁊ si i intestinis defedat se totū in paro
xismo. ⁊ si ex matrice mēstrua sunt retēta
⁊ si ex corruptione seminis tūc est vidua
⁊ cōtinens q nō erat ante. sil'r masculus
est mō ꝯtinēs ⁊ ante nō erat. ¶ Et si in pol
lice vel spatulis vel pedib⁹ ⁊ ita de alijs
discernit̄ ꝑ dolorē ⁊ grauedinē in loco.

¶ **Pronostica.** Si mulieri pregnā⸗
ti venerit epil'ia fetu
euacuato soluitur. ¶ Si aūt paroxismus fue
rit longus ⁊ breuis: ⁊ post paroxismum
recordatur ⁊ verecundatur, signuz est ꝙ

curari pōt. ¶ Si aūt in capite venerit mor
·phea alba: signū est curationis. ¶ Si autē
poxismus fuerit longus ⁊ grauis: ⁊ non
recordatur nec verecūdatur: signū est dif
ficilis curationis: aut forte impossibilis.
¶ Si aūt traxerit infans aliq̄d ꝺ epilīa ab
vtero: ⁊ post euomuerit ⁊ se purgauerit ⁊
supfluitates multas aquosas expellit: si-
gnū est liberationis: ⁊ si nō: non. ¶ Quan-
do aliquis est generat⁹ in tpe mēstruorū
aut ex immūdis spermatib⁹: aut parētes
sūt epilētici. deīde genit⁹ īcurrat epilīaꝫ
talis nō videtur curabilis. q: postq̄ ē ab
vtero ⁊ ex ita malis causis: iā mala com
plexio est equata. ¶ Si in quarto septena-
rio aliq̄s habeat eplīaꝫ ex cā priuata ce
rebri: ⁊ cōtinuauerit p etates preceden-
tes nunq̄ curabit. q: etates q̄ sequūtur
sunt fride: ⁊ egritudo videt ambiguata
vel habituata. ¶ Si dubitas vtrū aliquis
sit curat⁹ ab epilīa vl' nō. suffumiga ip̄m
cū cornibus caprarū: ⁊ si nō cadat cura-
tus est. si autē cadat nō est curat⁹. ¶ Si pa
roxismus epilīe frequēter euenerit ⁊ po
tissime in sene piculum mortis est. ¶ Tamē
dico vobis de epilīa: q̄ ego habui in cu-
ra multos iuuenes ⁊ senes paupes ⁊ di
uites ⁊ viros ⁊ mulieres: ⁊ fere de omni
specie epilensie. ⁊ tn̄ nec per me nec p ali
um vidi aliquē curatū: nisi esset puer: aut
q̄ venisset ex malo regimine ⁊ q̄ nō mul
tum durasset. ⁊ tn̄ fui diligentissim⁹ in oī
bus: ⁊ patientes obedientes. ego nescio
tn̄ deus scit. ¶ Et h̄ dico propter hoc q̄ cū
patientes venerint ad vos nolite deho-
nestare vosipsos cū vanis ⁊ falsis ꝓmis-
sionibus in curatione epilīe. q: fere oīs
epilīa cū magna difficultate eradicatur:
dato q̄ eradicari possit.

¶ Cura. ¶ Cū aliquis est in paroxismo.
si aliquis ponat os supra au-
rem patientis ⁊ dicat ter istos. iij. v̄sus:
proculdubio statim surgit. ¶ Gaspar fert
mirrā. th⁹ melchion. baldesar aurū. ¶ Hec
tria qui secū portabit noīa regū. ¶ Soluit
a morbo xp̄i pietate caduco. ¶ Quod aūt
his tibi dictis recte in foramine auris ve
rū est: probatū est frequēter q̄ statim sur
git. ¶ Quod dicit etiā si scribant ⁊ porten
tur ad collū q̄ pfecte curatur. ¶ Dicit etiaꝫ
q̄ si pater ⁊ mater vel patiens vel amici
ieiunauerint tribus diebus. ⁊ postea va
dant ad ecclesiam ⁊ audiāt missam. ⁊ post
ea sacerdos dicat supra caput euangeliū
qꝺ dicit in ieiunijs quatuor tēporū ⁊ vi
demijs post festū sancte crucis. vbi dicit
erat spumans ⁊ stridens. ⁊ hoc est gen⁹
demonij non eicitur nisi cū ieiunio ⁊ ora
tione ⁊c. ¶ Et postea q̄ ille sacerdos post-
q̄ deuote ⁊ p intentionē legerit supra ca
put ⁊ scribat: ⁊ q̄ portet ad colluꝫ: curat
perfecte proculdubio. ¶ Multa etiaꝫ sunt
que curāt epilīam. vnuꝫ est viscus quer
cinus si portetur ad collū: aut quocunqꝫ
modo sumatur. peonia romana idē facit
rutha frequenter ⁊ quasi cōtinue odora-
ta multum valet. gūmi ruthe agrestis si
cōponatur cū farina ordei ⁊ aceto ⁊ odo
ret frequēt ⁊ q̄si ꝯtinue multū vꝫ. ¶ Corri
gia fcā ꝺ pelle lupi si portet iuxta carnē
aut q̄ fiat certū i capite multū vꝫ. ¶ Si sā
guis mustelle misceatur cuꝫ vrina multū
valet ⁊ caro eius si comedatur multum.
¶ Idē facit piretruꝫ tēperatuꝫ in melle co
mestuꝫ vel portatū ad collū. ¶ Si cucul⁹
ponatur in olla in furno: ⁊ q̄ olla coope
riatur ⁊ lutetur: ⁊ q̄ stet ibi tanto tēpore
q̄ possit puluerizari nō tamen aduratur
⁊ q̄ puluerizetur ⁊ puluis epilentico ex-
hibeatur curat. ¶ Coagulū leporis multū
valet. piretrum conditum sicut zinziber
valet. sindatur igitur piretrum in parua
frustra ad moduꝫ fabe vel medie fabe: ⁊
humectetur in aqua multis dieb⁹ sicut fit
de zinzibere ꝯdito. ⁊ postea ꝯficiatur cū
zucc̄. ⁊ vtatur eo q: multū est vtile. ¶ Cum
igitur aliquis est in paroxismo fricentur
extrema fortiter: ⁊ ponatur lignū vel ali-
quod simile inter dentes ⁊ ꝓpter anheli
tum: ⁊ q̄ nō destruātur dentes: ⁊ vt pos-
sit fricari lingua cū tyriaca: aut metrida-
to: aut cū succo ruthe. ⁊ succ⁹ ruthe ꝓicia
tur inter nares. ⁊ post paroxismum euo-
mat. ⁊ fricetur caput ⁊ totum corpus fri-
catione que tendat versus inferiora. et
quiescat ⁊ postea comedat ⁊ parum. ⁊ ci-
baria sint facilis digestionis. sicut sunt p
dices ⁊ galline. ¶ Vlterius autem ma-
teria est digerenda et euacuanda b̄m cō
ditionem materie peccantis ⁊ particule
patientis. ¶ Incipiamus igi
tur a pueris. cum igitur pueris ⁊ infanti

bus eueniat frequenti⁹ ,ppter crapulã ⁊
vini potationẽ:⁊ ,ppt̃ corruptionẽ aeris
⁊ malũ regimẽ nutricis. ¶ Nõ in primis re
ctificet̃ regimẽ nutricis ⁊ v tat̃ dieta sub
tili ⁊ tempata.⁊ vitet oĩno coytũ. ⁊ puer
abstineat a vino oĩno si possibile ẽ. vitet̃
igitur oĩs crapula: de vino aũt dicit Gal.
qm̃ sic vinũ est iuuamentũ senib⁹:ita pue
ris inimicat̃. odoret ysopuʒ:qm̃ rutha ẽ
nimis calida:⁊ cõpetit ,puectis magis.
¶ Si aũt fuerit adulte etatis ĩ quo possint
medicamina secure applicari.tũc si cã est
sanguinea:aut si corp⁹ est plectoricũ:que
cũqꝫ cã fuerit fiat in p̃is flõia de saphe-
nã.deinde de cephalica si indiguerit. de
inde de venis q̃ sunt sub lingua. deinde
fiãt vẽtose ĩter spatulas.deinde fiãt cau-
teria ⁊ secones ¶ In causis ergo calidis
vtat̃ isto sirupo. ℞.endĩ.scariol̃.lactuc̃.co
riãdri recẽtis.añ.ʒ.iij.ruthe fumi terre.pe
onie.ysopi pollij mõtani absinthij.añ.ʒ.
i.suc.fumi terre lib.ß.suc.ruthe.suc. peo-
nie.siseleos.anisi.maratri. quatuor se.fri
gidoꝝ.añ.ʒ.i mell̃.⁊ zucc̃.añ. quat̃.iij. fi-
at sirup⁹. ¶ Deide purget̃ cum isto medica
mine. ℞.agarici.ʒ.iij.pl̃pe coll̃. diagridij
reubarbari. añ.ʒ.i. masticis bdelij.se. ru-
the.siseleos.gariofil̃.folioꝝ absinthij. fo
liorũ mẽte.añ.℈.i. yeraruffi.ʒ.iij. cõficiã
tur cũ oxill̃.squill̃ .⁊ misceant̃. ⁊ post.xv.
dies sue cõfectionis det̃.ʒ.ß. ⁊ informen
tur pill̃e.vel plus vel min⁹ ſm cõuenien
tiã pticulariũ. ¶ Et cum corpus sufficiẽter
purgatũ fuerit fiat stupha: ⁊ ĩ stupha po
nãtur ea q̃ in sirupo:preterq̃ mel ⁊ zucc̃.
⁊ fiat ieiunio stomaco.⁊ cõtinuet̃ nouem
dieb⁹:semel in die ante cibuʒ: vel plus si
delectet̃.⁊ qualibet vice exeũti a stupha
vtatur ista opiata. ℞.tyriace.rubee troci
scate.añ.℈.i.⁊ exhibeat̃ cũ vino decocti
onis absinthij. ¶ Si aũt fuerit mã flegma
tica qd̃ frequẽti⁹ accidit digeratur mate-
ria p hunc modũ. ℞.radic̃ yreos.aristol̃.
ro.squille.ysopi.pollij mõtani.vici quer
cini.origani.calamẽti.vtriusqꝫ saluie.vtri
usqꝫ ruthe.añ.ʒ.iij.seminis ruthe. siseleos.
seminis peonie romane.anisi. maratri.
añ.ʒ.ij.floruʒ sticados arabici.ʒ.iiij.succi
absinthij.succi fumi terre.añ.lib.ß.mellis
lib.i.⁊.ß.fiant sirup⁹ quasi lib.ij. ¶ Si aũt
materia esset cõtenta in stomaco addat̃
menta.⁊ si in epate spicanar̃. squinãtum
calam⁹ aromaticus.⁊ si in matrice rubea
maior arthemisia ⁊ sauina. ⁊ ita de alijs
addant̃ ea q̃ habẽt aspectũ ⁊ ,pprietateʒ
ad membrũ. ¶ Materia digesta purget̃ sic
℞.agarici.turbith.aloe.añ.ʒ.iij.euforbij
pulpe coll̃.esule.añ.ʒ.i. yeralogodion.ʒ.
ß.mastic̃.bdellij.siseleos.se.ruthe.ʒiʒibẽ.
fosioꝝ mẽte.folioꝝ absinthij.gariofil̃.spi
canar̃.añ.℈.i. cõficiant̃ cũ oxill̃ squill̃.et
misceant̃.⁊ post.xv.dies sue cõfectionis
exhibeat̃ a.ʒ.iij.vsqꝫ ad .iiij.vel pl⁹ vl̃ mi
nus ſm exigentiã pticulariũ.deinde stu-
phetur ⁊ in stupha ponãtur ea q̃ in siru-
po.deinde vtat̃ qualibʒ vice tyriace. me
tridati.añ.℈.i.⁊ det̃ sicut supius p ordi-
nem dictũ est. ¶ Si aũt materia fuerit me
lẽcolia digerat̃ sic. ℞.radic̃ feniculi.petro
sil̃.brusci.spagi . gramĩs. aristol̃. añ.ʒ.ij.
ysopi.ruthe.peonie romane. polii mon-
tani.añ.ʒ.i.suc.boꝝ.succi scabiose.suc.fu
mi terre.añ.lib.ß.seis peonie.se.ruthe.vi
sci q̃rcini epichimi.folioꝝ sene.polipodii
anisi. floꝝ sticados arabici.añ.ʒ.iii. mel-
lis ro.lib.ii.fiat sirup⁹. ¶ Materiã digesta
purget̃ sic. ℞.agarici.pl̃pe coll̃.añ.ʒ.ii.la
pidis armenici nonies abluti.ʒ.iii.yera-
ruffi.ʒ.vi.bdellii.mastic̃.se.ruthe.siseleos
cinamomi.gariofil̃. folioꝝ mẽte.folioruʒ
absinthii.añ.ʒ.ß.cõficiant̃ cũ oxill̃.squill̃
⁊ post.xv.dies sue ꝯfectionis dentur.ʒ.
iii.vel plus vel minus ſm cõuenientiam
particularium. ¶ Deinde stuphetur cũ eis
que ponunt̃ in sirupo:⁊ accipiat tyriacã
cum aurea alexandrina:⁊ seruet̃ ordo di
ctus. ¶ Deinde omnes post mundificatio-
nem vtant̃ capipurgiis:⁊ sternutatoriis
⁊ fomentationibus:⁊ balneis. ¶ Capipur
gia fiãt cum succo mediani corticis sam-
bucci:aut cum succo maiorane. ¶ Sternu-
tationes cum castoreo:ell̃o ⁊ pipere. ¶ Fo
mentationes cũ anthos ⁊ sticados. ¶ Et
si causa est calida infrigidetur caput tem
perate. ¶ Si frigida calefiat. ¶ Et si est sicca
humectetur. ¶ Et si est humida desiccetur.
¶ Et ista omnia fiant p ordinem ter in tem
pore vernali:scilicet principio medio ⁊ fi
ne.⁊ ter in autũnali:⁊ semel in estate ⁊ se
mel ĩ hieme. ¶ Et si proueniat a splene cu-
retur sicut splenetica passio. ⁊ ita de sto-
maco ⁊ de epate et de aliis. ¶ Et si veniat

a pollice stringat fortissime añ potissimũ
⁊ fiant cauteria. ⁊ ita de alijs mẽbris si ẽ
possibile. ¶ Intelligendũ ꝙ longus vsus
metridati curat oẽm epilẽtiã. ¶ Intelligen
duz etiã ꝙ long⁹ vsus isti⁹ ꝯfectionis cu
rat epilentiã: ⁊ potissime si est causa frigi
da. ℞. multas squillas mundatas ⁊ para
tas sicut oportet: ⁊ ponãt in vase terreo
vitreato: ⁊ ponat tm̃ de melle ꝙ squille
cooperiant. ⁊ cooperiat olla cum corio
grosso: ⁊ stet in sole versus meridiẽ in die
bus canicularib⁹: ⁊ cotidie agitet ad mo
duz cõserue ro. per dies. xl. ⁊ postea dco
quat in oxill' diuret. ⁊ exhibeat ad modũ
sirupi. Hec cõfectio prima põt dari p se vs-
ꝗ ad. ʒ. ij. cotidie de mane. ¶ Si ãt nõ pos
sem⁹ tãto tpe expectare: cõdiat supra ci-
neres calidos. ¶ Itẽ fiãt clisteria cũ vtraqꝫ
cẽtaurea. ¶ Itẽ ꝓuocet vomit⁹ cũ semine
raphani ⁊ oxill' diuret. ¶ Itẽ ĩ cã frida vta
tur isto ell'o si est diues. ℞. diãbre. diaca-
meron. diamargariton. añ. ʒ. iiij. misceãt.
¶ Si aũt paup ẽ isto vtat. ℞. diamẽte. dia-
ton. pipereon. diacitonitẽ. añ. lib. ʒ. misce
ant. ¶ Si aũt cã fuerit cal'a vtat isto ell'o
℞. tria sandal'. zucc. ro. diarodon abbatis
añ. ʒ. iiij. misceant. ¶ Itẽ si ẽ cal'a vtat cori-
andro in salsamẽtis. ¶ Et si cã ẽ frida vtat
isto puluere. ℞. triũ generꝫ piperis. ysopi
mẽte desiccatoꝫ. añ. ʒ. i. garofil'. cinamõi.
cubebaꝫ. nucis mus. cardamomi. galãge
zedoarie. seminis ruthe. se. pionie. siseles-
os. anisi. maratri: cimini. añ. ʒ. ʒ. pulueri-
zentur ⁊ ponant in sacculo d aluta. ⁊ vta
tur eo cũ oĩ eo qd comedet. ¶ Itẽ si cã ẽ fri
gida corpe mũdificato vtat ista cõfectio-
ne: in qua inueni magnũ iuuamẽtũ. ℞. am
bre grisie. storacis. calamite. añ. ʒ. i. lauda
ni purissimi. masticis: thuris. gariofil'. li-
gni aloes. añ. ʒ. ʒ. musci. ℈. ij. cõficiant cũ
aqua ro. optima. ¶ Ista ꝯfectione vtat tri
bus modis. ¶ Primo ꝙ fiãt pill'e ad ꝗtita
tẽ ciceris: ⁊ ꝙ de mane trãsglutiat eas in
tegras. ¶ Secũdo ꝙ alias tres ponat su-
pra prunas ⁊ ꝙ recipiat fumũ. ¶ Tertio ꝙ
odoret die ac nocte totã ꝯfectionẽ. vel fi
at pomũ de ista cõfectiõe qd teneat ĩ ma
nu. ¶ Si aũt cã fuerit ca. vtat ista cõfectõe
℞. ambre grisie. se. pionie. ysopi. piretri.
blacte bisantie. añ. ʒ. iij. sandali muscatel-
lini. coriãdri. añ. ʒ. i. cõficiant cũ aq̃ ro. et
modico laudani. ⁊ vtat mõ p̃dicto. ¶ Si
aũt casus p̃sentiat: ligent extrema ligatio
ne fortissima ⁊ dolorosa. ⁊ fiãt fricatiões
fortes in toto corpe: potissime in extreis
⁊ mod⁹ fricãdi sit incipiẽdo a supioribus
trahẽdo versus inferiora. ¶ Vitent omnes
cause epil'ie que dicte sũt: ⁊ potissime vi-
tet repletionẽ cibi ⁊ pot⁹: vitet oĩa fumo
sa: sicut sunt allia cepe: ⁊ oĩa multũ cal'a.
⁊ vitet oẽs fruct⁹ nisi fruct⁹ stipticos p⁹
comestionẽ ⁊ paꝝ. vitet oĩa legumĩa que
sunt dure digestiõis. vitet somnũ diurnũ
⁊ iacere supra dorsuz ⁊ capite inclinato
vitet cũ erit in arce cacuminũ respicere v-
sus yma ⁊ ꝓfunda. vitet sonũ magne cã-
pane: ⁊ rugitũ leonũ: ⁊ oĩa terribilia: ⁊ vẽ
tuz meridionalẽ: ⁊ vitet irã ⁊ alia accidẽ-
tia aie: sicut est timor ⁊ sollicitudo. ⁊ vitet
breuiter oĩa illa que faciũt ad subitã exa-
lationẽ spũs versus exteriora: aut ad su-
bitã reuersionẽ versus interiora.

De aere.

¶ Aer sit mund⁹ clarus ver-
gens ad siccitatẽ. ⁊ ideo cõ
fert se mutare versus regiões cal'as ⁊ sic
cas. ¶ Sit aũt dom⁹ ⁊ tota sua habitatio
lõge a lacub⁹ ⁊ ab aquis ĩmũdis. camera
sua suffumiget cũ ysopo ⁊ rutha ⁊ stora-
ce calamita. ⁊ oĩa foramina sint clausa. ⁊
cũ tota camera erit repleta illo fumo: a-
periat vna de fenestris ⁊ euentet. ⁊ post
ea intret camerã ⁊ iaceat capite eleuato.
⁊ puluinar sit plenũ de folijs ysopi ⁊ vi-
te ⁊ peonie romane ⁊ polij mõtani. ⁊ cũ
mane surrexerit ⁊ supfluitates expulse fu
erint: fricet caput ⁊ totũ corp⁹ p modum
dictũ. ⁊ postea pectinet ⁊ teneat pomũ di
ctuz in manu. ¶ Deinde exercitet exercitio
tẽperato p loca mũda ⁊ delectabilia. dei
de sumat cibũ ẜm vltimũ tẽperamẽti. et
cibaria sint pauca numero ⁊ quãtitate. ⁊
nõ abluat se nec cũ aqua calida nec cum
frigida vt min⁹ poterit. ¶ Panis sit de
tritico nato in terra leui ⁊ de nouo culta
alta: nõ fimata nõ paludosa: ⁊ panis sit
bene coct⁹: bñ fermẽtat⁹ ⁊ cũ temperata
ꝗtitate salis: ⁊ sit de vna die vel duabus
ad pl⁹. oẽm aliũ panem vitet. ¶ De vi-
no. ¶ Vinũ sit claꝝ mundũ bñ maturũ
odoriferꝝ: antiquũ vitetur pp nimiaz cali
ditatẽ: ⁊ recẽs pp turbiditatẽ. ⁊ sit in par
ua quãtitate: ⁊ cũ moderata quantitate

aque: iuxta naturā sumētiū ⁊ vinoꝝ ⁊ regionū ⁊ tēpoꝝ anni. ¶ De aqua. ¶ Aqua sit fontiū mūda clara ab oī sapore malo remota: ⁊ currat versus oriēs ita ꝙ sol de mane ꝑcutiat ostiū fontis: ⁊ currat supra loca mūda: ⁊ accipiat aliquātulū lōge ab ostio fontis: vt sit mūdata ex virtutibꝰ stellaꝝ. ¶ De carnibꝰ. ¶ Carnes sint quātū erit possibile volatilia oīa vsualia ⁊ ꝯsueta: preter illa q̄ degunt ī lacubꝰ ⁊ aquis. ⁊ si nō ē possibile etiā quadrupedalia. vtat carnibꝰ agni ānualis ⁊ vituli lactantis ⁊ capraꝝ: ⁊ cuniculi iuuenis: ⁊ caprioli iuuenis: oēs alias carnes vitet. ¶ De piscibꝰ. ¶ Pisces vitet oēs vl'iter. ⁊ si esset coactꝰ vtat piscibus squamosis de aquis mundis: coctis in vino puro cū sale ⁊ petrosilino. ¶ De ouis. ¶ Vtat ouis sorbilibꝰ. ¶ Si cā esset cōl'ica vtat lactucis spinagijs. coriand. end. scariol. ⁊ atriplice. ¶ Et si cā est frida vtat borraginibꝰ. bletis. feniculo. petrosil'. sparago. oīa alia olera vitet. ¶ De leguminibus. ¶ Vitet oīa legumina ꝑterq̄ brodiuz ciceꝝ. vitet oēm caseū: preterq̄ butirosum ⁊ pinguē: ⁊ paꝝ post comestionez vitet oē lac. vitet oēs fructus nisi stiptica modicū post cibū vt dictum ē. ¶ De coytu. ¶ Quibꝰ permissuz est possunt vti coytu s'm tēperamentū. ¶ De exercitio. ¶ Uniuersaliter exerceat se de mane ante cibū ⁊ fortiter: sed post cenā paꝝ. ¶ De somno. ¶ Non dormiat de die vt dictū est. somnꝰ eñi ꝓfundꝰ multū nocet ⁊ longꝰ. similiter multe vigilie multū nocent. ¶ De balneo. ¶ Post corporis mūdificationē pōt vti balneo ſʒ parum. ¶ De inanitione. ¶ Sicut nimia repletio multū nociua: ita nimia inanitio: ⁊ potissime illis qui habēt orificiū stomaci multū sensibile. imo fames nimia ꝓcurat paroxismū: qꝛ malis replet humoribꝰ. ¶ Si aūt epilensia venit ꝑꝑ causas primitiuas remoueant. ¶ Et si ꝑꝑ fumos resolutos a ꝑtibꝰ inferioribꝰ curent iuxta cōueniētiā partis ⁊ humoris peccātis: ita ꝙ imediate īpediat fumꝰ ꝙ nō ascendat quātū erit possibile. ¶ Et qui vult se exercitare in his que dicta sunt: satis erit sibi. via illuminata.

¶ **Clarificatio.** Si dubitaret aliqs quō humores ab inferioribꝰ possunt ascendē ad caput cū sint grossi ⁊ ponderosi. ¶ Dico ꝙ ¶ Gal. rūdet supra illū amphorism nō febricitātibꝰ fastidiū ⁊c. ¶ Et dic̄ ꝙ col'a euaporādo ascēdit vsqꝫ ad stomacū. ita dico h ꝙ hi euaporādo p̄nt ascendē ad cerebꝝ: ⁊ potissime illi ex quibꝰ fit epil'ia cū sint venenosi horribiles ⁊ fetidi. sicut patet in aīalibꝰ patiētibꝰ morbū caducū cū anotomizantur: in quibꝰ inuenitur aq̄sitas horribilis fetida. ⁊ qꝛ talia petunt mēbra nobilia. ideo si iret ad cor causarꝫ sincopim. ⁊ si ad cerebrū epilensiam: potissime qꝛ euaporati in cerebro ꝯdensantur: ⁊ postea cōdensati cadunt inferius ⁊ ita opilāt: ⁊ ita impediūt transitū sp̄uum iste est igit modꝰ ⁊c. ¶ Secūdo posset aliquis dubitare quare in epilensia nō est paroxismꝰ cōtinuꝰ cū est de cā priuata. q̊niam dolor est cōtinuꝰ cū materia in cerebro continet. ¶ Dico ꝙ modica materia sufficit ad causandū dolorē: vel etiā modica discrasia. sed ad causandū epilēsiam oportet ꝙ sit multa. ¶ Et ideo lꝫ cōtineat ī cerebro: nō tñ est tanta ꝙ possit facere cōtinuū paroxismū. ⁊ si faceret nō esset epilensia sed apoplexia. ¶ Tertio notanduz qm̄ lꝫ vinū sit fortissimꝰ penetrator: nihilominꝰ tñ pōt cōpetere in epil'ia in illis qui habēt stomacū frigidū: dū tñ exhibeat in parua quātitate ⁊ temperata q̄litate. ¶ In alijs aūt nō detur nisi in declinatione corpore mundificato: cuz cōuertat materiā in vaporē. ¶ Quarto intelligendū ꝙ paroxismꝰ epilensie qui frequēt accidit ⁊ p aꝝ durat: signat morbū de facili curatuꝝ. quāto aūt tardiꝰ venit ⁊ longiꝰ durat: tāto tardius curat. ¶ Quinto ītelligendū ꝙ si materia contineat in stomaco: paroxismꝰ erit cū nausea ⁊ vomitu. et si in intestinis egestiones in paroxismo veniēt insensibiliter. ⁊ si ī vesica mingit. ⁊ si in renibus pollutio: sicut superius dictum est. ¶ Sexto notandū ꝙ luna hꝫ q̄tuor quadras. ¶ Prima est calida ⁊ humida que assimilat veri. secūda cal'a ⁊ sicca: que assimilat estati. tertia frigida ⁊ sicca: que assimilat autūno. q̄rta frigida ⁊ humina: que assimilat hiemi. ¶ Si aūt diceretur ꝙ secūda quadra nō erit sicca ſʒ hūida. qꝛ crescēte luna crescit oē humidū: sic

patet in ꝯchilibus. ¶Dico ꝙ duplex ē aug
mentū. quoddā verꝫ: ⁊ h est in prima qua
dra. ⁊ quoddā fantasticū siue apparēs. ⁊
h est in secūda: ꝓpter q humidū ratifi-
catum occupat maiorē locū. ⁊ ita oē hūi-
duꝫ crescit crescēte luna vel existenter vel
apparenter.

¶Capl'm. xxvi. de apoplexia.

Apoplexia est passio cerebri auferens sensuꝫ ⁊ mo-
tuꝫ toti corpori repente ⁊ subi-
to magna voce ꝑcedēte: ꝓpter
opilationē in meatib⁹ ⁊ in vētriculis cere
bri tā principalib⁹ ꝙ nō principalibus.

¶Causa. ¶Causa huius passionis ē aut
exterior aut interior. ¶Exteri-
or sic est casus ⁊ percussio obuiatio: ve-
hemēs ⁊ repentina friditas aduenies ca
piti aut ex hieme ⁊ similib⁹. aut in illis q
estate capite discooꝑto intrant tēpla pro
funda marmorea. ¶Si ab intus hoc ē aut
ꝓpter apostema ⁊ fe. aut propter sangui-
nis exuberantiaꝫ replentē ventriculos ⁊
meat⁹ aut arterias. aut fit hoc ꝓpt humo-
rē flegmaticuꝫ: aut propter vtrunqꝫ
aut propter colam grossaꝫ. ¶Sed hoc ra-
ro accidit: ⁊ si accidat tanto deterius est.
quia contra conuenientiaꝫ particulariuꝫ
est. ¶Causa autem antecedens sunt crapu
la ⁊ repletio nimia cibi ⁊ potus. ocium ⁊
vite traquilitas: ⁊ dimissio flōie solite: et
retentio superfluitatuꝫ preter solitum. et
nimi⁹ vsus flōie in iuuentute. ⁊ adiuuant
ad h pluuie in l'te tēpore hiemali. etas se
nectus. cibus humidus. dimissio exerci-
tij soliti. repletio nimia preter solitum. et
ita de alijs cōformib⁹. ¶Intelligendū ꝙ
apoplexia habet tres species que distin
guntur a parte materie ⁊ ex parte afflictio
nis. ¶Ex pte materie qñ qñ ventriculi re-
plent oēs tam principales ꝙ nō pricipa
les ⁊ meat⁹ ⁊ oino ⁊ vl'iter. tūc ē maior. ⁊
qñ replent sꝫ cū quadā raritate tantū est
media. ¶Sꝫ si repletio fiat quasi vsqꝫ ad
mediuꝫ: tūc est minor. ¶Ex parte accidētiū
distinguit: qñ qñ suspirat cū magna dif-
ficultate: ⁊ spuma ē in ore: ⁊ vox est sicut
strangulatorꝫ: ⁊ inordinatio anhelitus ē
magna valde: tunc est maior species. taῆ

si esset sine omni anhelitu ⁊ voce ⁊ spuma
⁊ motu ⁊ sensu: bene esset tunc deterius.
¶In secunda autem specie est suspiriuꝫ: sꝫ
non est inordinatio: nec spuma nec vox
strangulatorum.

¶Signa. ¶Quando tu es vocatus ad patienteꝫ ⁊ vides eum si
ne sensu ⁊ motu ⁊ sicut dormienteꝫ som-
no graui ⁊ ꝓfundo: sicut est somnus qui
vocatur subeth: ⁊ stertit. tunc voca euꝫ ꝓ
prio noīe ⁊ alta voce: ⁊ trahe eum per ca
pillos: ⁊ cōduplica digitos ⁊ stringe for
titer: ⁊ punge eum cū acu aut stilo. tunc si
nullo modo respondet apoplexetic⁹ est:
potissime si subito venit ⁊ cum alta voce
¶Aliquādo tamē est magnū dubiuꝫ vtrū
sit viuus vel mortuus propter priuatio-
nem sensus ⁊ motus ⁊ anhelitus ⁊ pul-
sus etiaꝫ. tunc claudantur oīa foramina
domus: ⁊ flosculuꝫ lane minutissime car-
pinatū ori eius apponatur. ⁊ si mouent
pili lane proculdubio adhuc viuit: ⁊ si nl'
lo mō moueantur mortu⁹ est. ¶Vel si acci
piat ciph⁹ plen⁹ aque ⁊ ponat supra pe
ctus. ⁊ tūc ꝑcipiat oib⁹ de domo ꝙ sede
ant ⁊ quiescāt: si dom⁹ est in solario: ⁊ per
mittat etiā aqua vasis qescere. tunc respi
ciam⁹ aquā vasis diligent: ⁊ si nullo mō
moueat: ꝓculdubio mortu⁹ est: si aūt mo
ueat adhuc viuit. ¶Intelligendū igit ꝙ
apoplexia lꝫ cōueniat cū epil'ia ⁊ i mā ⁊
in situ: differūt tñ qñ epil'ia ē cū periodis
apoplexia aūt nunꝙ. qñ aut interficiet:
aut in paralisim termiabit. ¶Malia eñ a-
poplexie ē ita grossa ⁊ frida ⁊ multa ⁊ cō
pacta: ꝙ pfectā crisim terminare nō pt. sꝫ
cū curat in paralisim termiat. qñ apople
xia cū dispgit p neruos causat palisim. si
cut mā palisis cuꝫ coadunat causat apo-
plexiā. ⁊ ita palisis termiat i apoplexiaꝫ
⁊ apoplexia in palisim. ¶Preterea sciē-
dum ē ꝙ apoplexia differt a somno gra-
ui ⁊ profundo qui appellat subeth. ⁊ dif-
fert a litargia ⁊ a sincopi cordis a somno
¶A litargia differt q ista veniūt paulatine
sed apoplexia subito. ⁊ cū hoc in apople
xia nulla ē excitatio nec responsio. sed in
alijs est saltim cum violentia. ¶Differt eti-
am a sincopi cordis: qñ in apoplexia fa
cies assimilat faciei viuorꝫ. sed in sincopi
assimilat faciei mortuorꝫ. ¶Sincopis au-

tem stomaci ⁊ matricis sunt ꝑyodales. sꝫ cū venit a cerebro nō. Cognoscit autem materia peccās: q2 si est sanguis tota facies est rubea. ⁊ si flegma est facies subalbida cū humiditate mlta. Et si est ex causis cōpositis cā erit cōposita. ⁊ si esset ex sanguine infecto ex melēa tūc facies vergit ad liuorē ⁊ virorē. Et si ē co. vergit ad citrinitatē cū hūiditate pauca. Et si est ex aposteāte: est sp cū fe. ⁊ ista ē pessima int oēs. Et si ē ex causis primitiuis cognoscitur ex illis.

Pronostica.

Ypocras docet pronosticare: apoplexiā fortē curare ē ipossibile. facilē vero nō facile. Prima igit ⁊ secūda species nō curātur manu humana. sꝫ tertia curari pōt cū magna diligētia. Ypo eñi intēdit ꝙ si aliquis san⁹ amittit subito sensuꝫ ⁊ motuꝫ ⁊ vocē: ꝙ infra. vij. dies moriet. nisi febris acceperit eū. Dicit eñi ꝙ si inebriat⁹ repēte sine voce fiat: spasmo innato morit nisi febris supuenerit: aut fuerit solut⁹ hora qua crapule soluunt. Et dicit Auic. ꝙ aliquis aliqñ penit⁹ est sine sensu ⁊ motu ⁊ anhelitu: ⁊ est sicut mortu⁹: nisi ꝙ aliquo mō sopito hꝫ aliqualit pulsuꝫ. ⁊ aut ꝙ talis mortuus reuiuiscit vel reuiuiscere pōt. q2 calor innat⁹ est ita debilis abintus ꝙ nullo aere exteriori indiget. ⁊ ōbꝫ stare per. lxxij. horas anteꝗ̄ sepeliat. sed pauci aut nulli habēt amicos: ⁊ ideo multi valde sepeliunt viui. Postꝗ̄ igit ypo. ⁊ Auic. ꝓnosticauerunt: dico ego ꝙ vidi multos apoplexeticos: ⁊ in veritate nūꝗ̄ vidi aliquē euadere. a morte ei subitanea libera nos dñe.

Curatio.

Si causa est sanguinea in primis fiat flōia de vnaꝗ̄ ꝗ̄ cephalica. ⁊ si est cā flegmatica cū corpus sit vtplurimū plectoricū: adhuc fiat flōia de vnaꝗ̄ꝗ̄ cephalica: dū tñ virtus possit tolerare. Secūdo fiat clistere cū sticados ⁊ alijs cōib⁹. ⁊ resoluat ibi yerap. aut yeraruffi. aut yeralogodion. Deinde fiant fricatōes extremitatū fortissime cū sale ⁊ aceto tipidis. deinde fiant sternutatiōes. ℞. ell'i albi. piperis castorei. añ. ʒ. i fiat puluis ⁊ aliq̄ ꝑs ꝑ calamū insuflet i nares. ⁊ si sternutauerit bonū ē. Deinde suffumiget cū alipta muscata. deinde fomentet caput cū decoctōe istaꝝ herbarū ℞. vtriusqꝫ saluie: vtriusqꝫ calamēti. vtriusqꝫ mēte. vtriusqꝫ ruthe. añ. fasciculos. ij cōquassent ⁊ bulliāt in vino al. ⁊ fomētetur caput ex alto. ⁊ deide caput cū pānis calidis exiccet. deinde tondant capilli et caput abluat cū vino decoctionis ruthe. Deinde inungat sic. ℞. euforbij. piretri. baccaꝝ lauri. costi. ruthe agrestis ⁊ domestice. añ. ʒ. ij. bulliāt in oleo mustellino. et cū illo oleo multū calido inūgatur caput. deinde fiat tale medicamē. ℞. euforbij. piretri. castorei. galbani. serapini. opoponac. triū granū piperis. sulphuris viui. sinapis. assungie leonis. añ. ʒ. i. ꝯficiatur q̄dā massa ⁊ totū figuret i aluta ad modū capell'e: vt supficies ꝯcaua ꝯphēdat totū caput: ⁊ empl'ꝫ i supficie ꝯcaua extēdat: ⁊ calidū capiti applicet. Et si ex his non curet nec excitet hēat capellina ferrea et calefiat ⁊ capiti applicet: ⁊ sit intātū cal'a ꝙ quasi adurat capillos. ⁊ anteꝗ̄ ifrigidetur alia capiti apponat. ⁊ ista oīa ꝑ ordinē sine intermissiōe itātū cōtinuet donec reuixerit: aut saltī mortu⁹ fuerit. ut non possit dici ꝙ ex defectu medicaminū deficiat. qñqꝫ dic Auic. ꝙ febris sine apostemate termiat ꝑ apoplexiā: ⁊ pōt teriari ad bonū. tñ stat sicut mortu⁹ q̄si oīno ⁊ postea reuiuiscit. ⁊ iō null⁹ taliū dꝫ sepeliri donec trāsiuxerint tres dies nāles cōpleti. vt est spaciū. lxxij. horaꝝ. Si aūt ꝑ dei grām cōualuerit: fiat ꝙ euomat. ⁊ det cib⁹ subtilior in minori ꝗ̄titate ꝗ̄ i epil'ia. ⁊ det sibi oxill'. diur. oxill' squill'. ⁊ purget cū yeraruffi cū yeralogodion. ⁊ fiāt oīa ꝑ ordinē q̄ dicta sūt i epil'ia. qm̄ sicut ꝯueniunt in causis: ita in curatione. nō oꝫ igit hic repetere.

Clarificatio.

Intelligēdū ꝙ āhelit⁹ oīno existēter et apparēt i apoplexia deficēs ñ pt. sic ei fieret subito mors sic i suffocatis ⁊ strāgulatis. sꝫ ē ibi aliq̄ mō cōfuso ⁊ inordinato. Aliqñ tñ pōt eē anhelit⁹ ita debilis ꝙ ñ apparet nobis: potissime i illis q̄ habēt cor frigidū. Nūc aūt anhelit⁹ in apoplexia nō est ꝑꝑ virtutē aiatam: sꝫ ꝑꝑ naturalem mouētē ex desiderio ſm Gal. Et si diceres: ⁊ iā virt⁹ nālis nō mouet. dico ꝙ nō mouet in tpe sanitatis: sed in tēpore

magne necessitatis sicut hic. Secundo notandũ ꝙ apoplexia vtplurimũ ẽ incurabilis ⁊ hoc est pp nobilitatẽ membri ⁊ multitudinẽ materie.q꞉ mẽbꝝ nobile nõ põt pati longitudinẽ morbi ⁊ molestationẽ accidentiũ. Si aũt curef lꝫ nõ perfecte.hoc nõ põt fieri pfecte pp multitudinẽ grossiciẽ ⁊ viscositatẽ materie.sꝫ natura vigorata mittit ad loca pria:et q꞉ ibidem oriunf nerui:iõ infundif in neruis. ⁊ ita causaf paralisis vt dictũ est. Tertio notandũ ꝙ frequentiꝰ accidit paralisis in parte dextra:q꞉ pars ẽ rarior ⁊ meatus magis aperti.aliqñ tamẽ fit in parte sinistra propter debilitatẽ loci.⁊ ita plꝰ generaf in parte ad quaꝫ materia magis declinat. Ultimo notandũ ꝙ in apoplexetico ⁊ in epiletico pila vel lignũ vel aliud tale debet poni inter dẽtes cũ violentia ⁊ ratione anhelitus:⁊ vt dentes non destruãtur.

Capitulũ.xxvij.de paralisi.

Paralisis est neruorum mollificatio cũ ablatiõe sensus ⁊ motus.

Cause. Quedã sunt cause extrinsece:sicut est casus ⁊ percussio neruoꝝ nimia atritio.ruptura.incisio ꝑ transuersuꝫ.dislocatio.ira ⁊ timor. nimia fritas cõprimẽs ⁊ claudẽs.aut nimia caliditas exalãs.cõstrictio.ligatura ⁊ silia. Si abintus tunc sunt oĩa illa que opilãt ⁊ claudũt capita ⁊ originẽ neruoꝝ:ita ꝙ spũs ad subiecta penetrare nõ possit. Ista aũt sunt multa:sicut ẽ flegma vtplurimuꝫ.⁊ melĩa minꝰ.⁊ sanguis adhuc minus.⁊ colera minime:nisi addita cũ alio humore apostema ⁊ silia.sicut est crisis. Unde quatuor sunt morbi qui possunt ĩ paralisim termiari.sicut est apoplexia.febris cronica.colica.⁊ suffocatio matricis. Intelligendũ igif ꝙ duplex est paralisis quedã vlis:⁊ quedaꝫ pticularis. Particularis ẽ in pede tm̃:aut matrice:aut vesica:aut in intestinis:aut stomaco:aut lingua:aut naribꝰ:aut manibꝰ.⁊ ita de aliis. Aut est vlis:⁊ appellaf vlis qñ tenet medietatẽ corporis ƀm longũ.ita ꝙ aliquãdo est in vno latere.aliqñ in ambobꝰ ꝑ terꝰ in capite:q꞉ si est in capite tũc est apoplexia. Et est intelligendũ ꝙ differẽtia est inter spasmum ⁊ paralisim. qm̃ in paralisi ,plongaf mẽbrũ:q꞉ infirmuꝫ trahit sanuꝫ.⁊ cũ hoc in paralisi est mã diffusa ⁊ dispersa per mẽbꝝ.⁊ tertia differẽtia q꞉ plꝰ est ex materia humida:⁊ ita plõgaf neruꝰ ƀꝫ lõgũ:⁊ curtaf ƀꝫ latũ. Cõtrariũ est in spasmo. Primo q꞉ mẽbꝝ curtatur ƀm longuꝫ:⁊ prolongaf ƀm latum in spasmo eñ mẽbꝝ sanũ trahit infirmũ. Secũdo q꞉ materia ẽ magis coadunata ⁊ coartata ⁊ imbibita ⁊ foraminibꝰ neruí ⁊ propter hoc dilataf neruus in latum. Ultima differentia q꞉ mã spasmi magis trahit ad siccũ grossũ citiꝰ teriabile terio ppo. Paralisis est igif mẽbri mollificatio ⁊ remollitio:ita ꝙ cũ manu tua poteris mẽbꝝ paraliticũ eleuare ⁊ deprimere sicut corrigiã madefactã.in spasmo aũt nõ. cũ neruus sit rigidꝰ ⁊ ɔtractꝰ.

Signa. Pulsus paralitici ẽ occultus debilis frequẽs ⁊ inordinatus.vrina est alba ⁊ tenuis:aliqñ est tamẽ multũ colorata:pp renes nõ potẽtes segregare:aut rõne doloris:aut febris:aut alicuiꝰ morbi ɔcomitãtis. Latus infirmũ est ita frigidũ sicut si esset in glacie positũ ⁊ sanũ sentif ita calidũ sicut si esset ĩ igne ⁊ oculꝰ aliqñ minoraf. Signa aũt humoris peccantis sunt:q꞉ sicut ex sanguie pulsus est plenꝰ:⁊ color corporis rubeꝰ:⁊ vene replete:⁊ totũ corpꝰ plenum:⁊ signa sanguinis ɔcesserũt. Si ex flegmate erit albũ humidũ:⁊ signa flegmatis apparent in toto corpe. Si ex melĩa erit liuidũ.ex colera aũt sola fieri nõ põt.⁊ si fiat hoc est per admixtioneꝫ cũ alio hũore.⁊ raro accidit.⁊ tũc signa sunt ɔposita. Si ex apostemate est cũ febre ⁊ duricie: ⁊ apparet in loco. Cause aũt primitiue ex indiciis cognoscunf.

Pronostica. Si in puero febricitãti vrina appareat viridis:significat paralisim futuram aut spasmũ.paralisis ĩ senibꝰ de difficili aut nunꝙ curaf.tremor superueniẽs paralisi bonũ.febris supueniẽs paralisi bonum. Paralisis si venerit ex dislocatiõe:nimia neruoꝝ ɔstrictiõe:aut ruptura:aut incisione ꝑ trãsuersuꝫ:nõ recipit curationem

¶ Si aũt mẽbrũ paraliticũ minoref aut co
lor imutef valde maluz. ⁊ si nõ: spes ẽ in
curatione.

¶ Cura. In curatione paralisis debe-
mus aduertere ꝙ a principio
nõ def fortis medicina. ¶ Secundo debe
mus cõsiderare si est in fe. ⁊ sic detur me-
dicina ꝯposita ex calidis ⁊ frigidis. ¶ Ter
tio dẽmꝰ cõsiderare si medicamĩa calida
multũ nocẽt: ⁊ si sic remittanf. ⁊ cũ camo-
milla. ⁊ mellilloto. ⁊ anthos ⁊ silibꝰ medi
cenf. quoniã nimis calida dissoluũt mãm
⁊ ita augmẽtãt morbũ. ¶ Quarto debemꝰ
cõsiderare ꝙ medicamĩa apponanf ĩ ori
gine neruoꝝ. quoniã alif appositõ supra
particulã patientẽ paꝝ valebit. ¶ Quinto
debemꝰ cõsiderare effectũ medicaminis
ca. supra mẽbꝝ paraliticũ. q̃niaz aliq̃n ni
mis calefacit ⁊ vlcerat: mẽbꝝ etiã nõ sen
tit. ⁊ ideo nescimꝰ vtꝝ iuuet vel noceat. q̃
re frequenf debemꝰ respicere: ⁊ si color ẽ
rubeꝰ ⁊ caro inflata ⁊ cũ cõprimif deal-
baf bonũ est. si aũt nõ dealbaf cũ cõpri-
mitur sꝫ remãet rubedo: signũ ẽ ꝙ nimis
calefit. ⁊ cũ hoc si vlcera appareãt: medi-
camina sunt mutãda vt dictũ est. ¶ In pri-
mis igif dietef cũ aqua ordei ⁊ ydromel
le ⁊ tenui dieta: nõ solũ vsqꝫ ad tres dies
sed vsqꝫ ad. vij. vel. xiij. si virtꝰ tolerare q̃
at. ¶ Cibaria igif sint volatilia assa frixa ⁊
cõdita cũ speciebꝰ aromaticis. ab oĩ vino
caueat vsqꝫ ad declinationeꝫ morbi. ⁊ sit
cõtentꝰ aqua mellita. aquã etiã nõ potet
⁊ si potet valde paꝝ. ¶ Oẽs vi. res nõ na
turales debẽt vergere ad siccitatẽ: sicut ẽ
aer cibꝰ ⁊ potus somnꝰ ⁊ vigilia. ⁊ ita de
alijs. ¶ Sũme igif parum potet: ⁊ cibaria
sint sicca. ¶ Si aũt fuerit de sanguine fiat
flõia. deĩde sumat oxizaf. oxillf. diuref. ⁊
purgef cũ cacartico impiali: ⁊ oxilaxati.
⁊ yerapigra. ¶ Deĩde inungaf cũ oleo lau-
rino. costino. camõillino. ¶ Et si materia fu
erit melica: digeraf ⁊ expellaf sicut decꝫ
illã materiã. ¶ Et si ex apostemate curef il-
lud sicut decet apostemata. ⁊ ita de cauꝭ
primitiuis. ¶ Siplici igif discrasie simplex
medicamẽ adhibeaf: ⁊ ꝯpositũ cõposite
sꝫ qꝛ frequẽtiꝰ vt plurimũ accidit de fleg
mate: ⁊ ideo hanc curã diligẽtiꝰ ꝑtracte-
mus. ¶ In ꝑris igif fiat clistere. ℞. malue
mercurialis abrotani, vtriusqꝫ centauree
vtriusqꝫ sticados. vtriusqꝫ rute. añ. M. i.
succi blete lib. ß. fiat decoctio: ⁊ ĩ dcoctõe
resoluanf olei cõis. ℥. iij. mellis. salis. fur
furis. añ. ℥. i. yerapig̃. yeralogodion. añ. ℥
i. misceanf ⁊ colenf ⁊ fiat clistere vsqꝫ ad
lib. ß. ¶ Si aũt esset nimis cõstipatꝰ: põt ꝑ
cedere clistere mollificatiuũ: ⁊ postea istd
¶ Deinde fricenf extrema fortif: ⁊ particu
la patiens suauif. ¶ Deinde digeraf mate-
ria cũ pipere ⁊ assa: aut cũ pipere ⁊ aco
ro. cũ pipere ⁊ tyriaca. aut cum pipere ⁊
metridato. aut cũ diatrion pipercon. ¶ Et
fricef pars cũ radice lilij. ⁊ purgef cũ ye-
rapig̃. ⁊ yeralogodion accuatis cũ pulpa
collf. ⁊ bdellio. ¶ Vel digeraf materia per
hũc modũ. ℞. radic̃ feniculi. petrosilf. apij
genciane. aristolf. ro. capparis squillf. aco
ri. piretri. raphani. lilij. añ. ℥. iij. cõquassẽf
⁊ temperenf in vino al. ⁊ aceto al. ꝑ diez
⁊ noctẽ. ⁊ tũc recipe narcisci. vtriusqꝫ sal-
uie. vtriusqꝫ ruthe. vtriusqꝫ calamẽti. cen
tauree minoris. costi ysopi. añ. ℥. ij. anisi. ma
ratri. carui agrestis. se. ruthe. spicanardi.
squinanti. añ. ℥. ij. mellis lib. i. ⁊ ß. fiant si
rupi lib. ij. ¶ Mã digesta purgef sic. ℞. a-
garici. turbihi. añ. ℥. ij. euforbij. pſpe collf.
elactiridis. añ. ʒ. i. masticis. zinzibẽ. bdel
lij. spicanaf. serapini. anisi. castorei. carui.
agreste. se. ruthe. añ. ℈. i. yeraruffi. yeralo
godion. yeraꝑ. añ. ʒ. iij. misceanf cũ oxillf.
squillf. ⁊ fiat massa. ⁊ cũ vti voluerit acci-
piat. ʒ. iij. aut. ℥. ß. aut plus aut minꝰ iuxta
cõuenentiã particulariũ. postꝙ medicia
cõfecta fuerit adminꝰ ꝑ. xv. dies si patiẽs
põt tantuz expectare: aut detur supradi-
cta medicina. ¶ Deinde inungaf cũ aliquo
ex istis oleis aut multis. s. laurinũ. costi-
num. ⁊ cũ oleo de nuce romana. aut aco-
ro. aut piretro: aut euforbio. aut de spica
naf. aut nigella. aut ruta. aut sinapi. aut
mẽta. aut de cordumei: hoc est de carui a
gresti. aut de ysopo. ⁊ de alijs oleis subti
libꝰ calidis penetratiuis resolutiuis ⁊ cõ
sũmãtibꝰ. sicut ẽ ẽt oleum de balsamo. et
mel anacardinũ. ⁊ adeps vulpis. ⁊ vultu
ris. ⁊ similiũ calidoꝝ. ¶ Ante tñ istas inun
ctiones post corporis mundificationem
bonũ est vti stuphis siccis: ⁊ ĩ stupha po
nanf oĩa q̃ ponũf in sirupo. ⁊ post exitũ
qualibet vice ꝙ exhibeaf tyriace. auree a
lexandrine. añ. ʒ. ß. ⁊ cõtinuef multis die

bus stomaco vacuo. deinde appenatur istud empl'm cuz cautela pdicta. R. gūmi rute agrestis. auforbij. oppoponac. serapi ni. galbani. castorei. mirte. asse fetid. bdel lij. piretri. nu cisinus. nuc romane. triū gra nuz piperis. anacardi. tapsie. nigelle. sina pis. carui agreste. se. ruthe. añ. ʒ. ʒ. cōficiā tur cū oxill' squill'. & fiat empl'm. & supra mēbrū paraliticū apponat. Deinde pōt balueari. accipiat vulpis & cū pelle & to to decoquat in aqua & calamēto. & carui agreste. & acoro. & balneet in ista aqua.

Vulgares tñ decipiunt in isto balneo. q2 faciunt añ corpis mūdificationē: & iō augmētat morb9. Capipurgia etiā & vo mit9 ɔpetūt. In declinatōe aūt det vinū calidū antiquū sʒ in pua quātitate. Ven tose cū stricto orificio sine scarificatōe fre quent apposite supra capita neruoꝝ mł tuz iuuat. Sternutatio facta cū ell'o mul tum valet & cuz medicamib9 resolutiuis sp stiptica apponat. Cū āt fuerit in cōua lescētia multū ɔfert φ mēbꝝ eleuet & de primat vt suā opatione possit exercere.

Clarificatio. Intelligendū φ pa ralisis frequēti9 ad uenit cū pticularia ɔueniūt. vt q2 frigid9 de ɔplexione: & senex & tps frigidū: & re gio frigida: & q2 viuit in ocio: & in crapu la: & in vino multo: & q2 officiū suuz ē fri gidū: & q2 piscator & circa coria & aquas ɔseruat. & ita de alijs. Scdo notādū φ mēbrū paraliticū lʒ nō sentiat nec moue atur: nihilomin9 nutrit lʒ debiliter: & φ debilit nutriat h' p3: q2 ɔtinue macerat & arescit. & lʒ spūs aialis nō possit penetra re: nutrimētū tñ penetrat: qm̄ modica nu bes impedit radiū. sʒ attractio specifi ca atrahit ēt qd de difficili ē atrahibile. si cut p3 in follib9 fabroꝝ vbi nō atrahit so luz aer: sʒ grauia vt puluis & stramina.

Tertio nōndū φ vinū nō ɔpetit i aliqua egritudine neruali frida: nec ēt i passioni b9 iūcturaꝝ. & q2 facit mās crudas pene trare. & q2 ɔuertit in acetū: nisi in declina tione corpe mūdificato: & φ adminiftret sicut oportet.

Capitulum. xxviij. de spasino.

Spasmus est egri tudo nerualis ɔhens neruū ad suam originem cum ablatione mo tus.

Cause. Quedā enim est cā exterior & quedā interior. Exteriores eñ cause sunt multe: sicut est nimia frigi ditas cōprimēs: aut qualiditas dissoluēs & ad neruos delegans. sicut est punctura nerui cū stilo aut acu & silib9. aut punctu ra scorpionū: aut morsus reptiliū: aut la bor nimi9. aut aliq alia res cogēs reuerti mēbrū ad suā originē. sicut est casus. inci sio & ita de alijs. Si aūt cā fuerit interi or: tūc etiam sunt multe: sicut est aposte ma vbi materia est coadunata in vno lo co nerui seu originis eius. In alijs autē causis materia magis ɔprehendit neruū & cū hoc etiā vētositas grossa que nō hʒ exitum. aliqñ tamē ventositas est ita mo dica φ cito recedit per se aut cuz modica fricatione. & ideo qñ venit in tybia vulga riter vocat grapa. Aliqñ cā ē sanguinea aliqñ melica. aliqñ flegmatica: & ista veīt vtplurimū. aliqñ fe. & est in cā crapula et ociū & somn9 nimis ,pfund9. & si qua sūt silia. Intelligendū φ spasin9 quasdā re cipit sectiones. oīs eñ spasmus aut ē de repletione: aut de inanitiōe. & si que alie sūt cause ad istas duas possunt reduci.

Secūda diuisio erit tal. s. Spasin9 aut est vl'is: aut pcularis. Uniuersalis qñ est in vna parte tñ. sicut si ɔtrahat mebrum anterius: aut tñ posteri9: aut vtroqꝫ mo do. aut vocantur ɔprijs nominibus ,p costomus: cupercostomus. & tetanus: q̄ si totū tenens. qñ tunc equaliter cōtra huntur nerui anteriores & posteriores. et iste de difficili cognoscitur: quia remā net figura in dispositione sua. Hoc in telligo φ ille spasinus non attingat ca put. quia tunc esset epilentia. quoniam epil'a est spasmus totius corporis.

Sed particularis vt actum est in aliqua parte faciet tñ: aut i pedib9: aut i māib9 aut vesica. & ita d alijs. Tertia diui sio est quoniam spasmus quidam est in pueris: et ille defacili venit: & de facili cu ratur. et quidā venit in alijs etatib9 a. vij. annis vltra: & tūc de difficili venit & de dif ficili recedit. Spasin9 quidā ancedit fe. & est vt plurimū de repletione. et quidaz sequit fe. & ille vt plurimum de inanitiōe.

Spasmꝰ quidā est cū dolore magno: sicut ille qui est ex repletione. ⁊ quidā vbi nō est tantꝰ dolor: sicut ille qui est ex inanitione. nisi esset rōne inordinatiōis ⁊ similium. sicut est in spasmo stomaci ꝑꝑ colerā prasinā. ⁊ vermes sunt etiā aliqñ cā spasmi ⁊ epilentie.

Signa. Qñ eni vides mēbrū ꝯtractuꝫ ⁊ rigidū: ⁊ nō pōt reduci ad dispōnem suā naturalē: tūc illud mēbrū est spasmatū. ⁊ si sano subito aduenerit: tūc signat eē de repletiōe. qm̄ neruus tūc diminutꝰ est ꝺm longū: ⁊ magnificatꝰ ꝺm latum: sicut corrigia in hieme. Si autē paulatine aduenerit: aut post febres ⁊ labores ⁊ inanitiōes: tūc talis spasmꝰ est de inanitione: vbi ē curtatio nerui ꝺꝫ latū ⁊ ꝺm longū. sicut videmꝰ de corrigiis in estate. Et qñ spasmꝰ cito reuertitur ad suā naturā nō est vere spasmꝰ. sicut pꝫ in obcitatiōe ⁊ singultu. Pulsus aūt spasmatoꝝ est debilis: durus: vndosus: inordinatꝰ. Urina aliqñ ē colorata ꝑꝑ fe. ⁊ aliqñ remissa ꝑꝑ ascensuꝫ humiditatuꝫ ad caput. Et si fuerit ex sanguine apparꝫ rubedo in mēbro: ⁊ apparent dñia sanguinea ī toto corꝑe. ita ē ꝺ melꝭia. ⁊ ita ꝺ flegmate. de quoꝝ signis frequēter dictū est. Cause aūt primitiue cognoscunt inditio patientis. De signis aūt apostematum aut vermiū ⁊ siliū dictū ē vt dicet.

Pronostica. Spasmꝰ de repletione est curabilis: q̃a facilꝰ ē rem humidā desiccare ꝙ siccā humectare. sicut scribitur. viiº. de igenio. ex ellꝭo spasmꝰ mortale est. spasmꝰ post vulnera mortalis. qꝛ spasmꝰ de inanitione mortalis. spasmꝰ post febres mortalis. Si aūt aliquis fuerit multū inanitus ꝑꝑ aliquā cām: si suꝑueniat ei fe. ⁊ febris superueniat spasmo: vere talis spasmꝰ est mortalis. qꝛ ꝓ certo de inanitione ē. Et hoc dicit ꝓ tanto qꝛ spasmꝰ de repletiōe venit aliqñ post fe. cū corpꝰ ē plenū. ⁊ qꝛ talis spasmꝰ est de repletione: iō est curabilis. Et ꝓ tanto spasmꝰ in pueris ē defacili curabilis: qꝛ nerui sunt molles: ⁊ iō pro qualibet facili causa venit: sicut ꝓ fletu ⁊ colli passione ⁊ fe. ⁊ sicut defacili venit: ita defacili curat vel recedit. qm̄ spasmus in pueris cū febricitāt vt plurimū ē de repletione: qm̄ pueri nulli ex rebꝰ intēdunt nisi soli comestiōi. sicut scribit Gal. in fine ꝓnosticoꝝ. cuꝫ loquit de spasmo pueroꝝ. Spasmꝰ ꝑꝑ puncturā neruoruꝫ est pessimꝰ. iuxta illud Gal. in tegn i. nerui vero ⁊ tetanos punctura ⁊c.

Cura. Si spasmus fuerit ex frītate dent calida resolutiua. sicut est oleū de lilio. de costo. de castoreo. de nuce indica. Si fuerit ex calꝭitate inungātur nerui ⁊ capita eoꝝ cū oleo nenupharis. ⁊ salicis. ⁊ rosaꝝ. Et intelligendū ꝙ i spasmo faciei debēt poni medicamia supra occipiciū. Et si fuerit in alijs ꝑtibꝰ inferioribꝰ: ponant desuꝑ quasi feruēs oleum de euforbio. ⁊ opoponaco. ⁊ piretro ⁊ castoreo. ⁊ aperiat locꝰ ⁊ cauterizetur purgatione vꝭl p̄cedēte. qꝛ iste spasmus est multū periculosus ⁊ de se incurabilis quid erit si contingat error. vigilate ergo hic. Si aūt spasmꝰ fuerit ex scorpionibꝰ ⁊ aīalibꝰ venenosis. detur tyriaca. ⁊ metridatū. aut medicamia que valent cōtra venenū. sicut saluia. aristolꝭro. genciana. bacce lauri: ⁊ silꝭia. Et si fuerint in īfantibꝰ: oīa resolutiua sufficiūt. sicut est oleū costinū. laurinū. camomillinū: ⁊ silꝭia. Si autē fuerit ꝑꝑ apostemata: curet apostemata sicut decet. Si aūt fuerit ꝑꝑ vermes occidant cū amaris. sicut est absinthium centonica. ꝑsicaria. aloe. agaricꝰ. ⁊ fella ⁊ semen zedoarie. ⁊ amigꝺ. amar. ⁊ possunt fieri emplꝭa extra. aut aliqua istorum possunt dari cū lacte ⁊ silꝭibꝰ: que dicent in loco suo. ⁊ ita de alijs causis reducunt ad suā naturā ꝑ suū ꝯtrariū. Si aūt fuerit de sanguine fiat flōia. ⁊ deinde clisteria. ⁊ deide ponant resolutiua olea q̄ dicta sunt supra originē neruoꝝ vt dictū ē. Et si cā fuerit melꝭica digerat ⁊ euacuet vt dictū est. Idē de flegmatica. In causis igit frigidis detur ista potio: ⁊ digerit ⁊ ꝑfecte curat si cōtinuet. R. asse fetiꝺ opoponacis. castorei. añ. ℥. ʒ. misceant ⁊ exhibeant cotidie. ʒ. ij. Uel digerat materia cū oxillꝭ. diuretic. ⁊ oxillꝭ squillꝭ. ⁊ purget cū yeraruffi. ⁊ yeralogodion. acuatis cū euforbio. ⁊ pulpa collꝭ. vꝭl fiat sirupꝰ et medicina. ⁊ stuph e. oīa alia que dicta sunt in paralisi. balnea eīm sulphurea mlꝭtuꝫ cōferūt. ⁊ si nō habent nāliter fiāt ar-

tificialiter cū multitudine sulphuris ꝛ sa
lis.tamen non debēt multum orari. stu
pha sicca magis cōpetit ꝙ balneū aque
¶ Iuungat igit mēbrū cū oleo d eufoꝛbio
ꝛ piretro.ꝛ spicanardi. ꝛ castoꝛeo. ꝛ assa
ꝛ opopōaco ꝛ serapiō ꝛ cū assūgia vulpi
na lupina vulturina.ꝛ ex istis eisdē pōt
fieri emplꝰm.ꝛ poꝛtet pelles vulpinas ꝛ
vulturias.ꝛ vētose etiā valēt. ¶ Si autem
cā fuerit inanicies ꝛ cū fe.det oꝛdeatum
auenatū.lac amigd.diadragātū frigidū.
ꝛ inungat cū oleo viol.ꝛ nenupharis.ꝛ
salicis.ꝛ domꝰ sit frida:ꝛ aspgat tota re
bus fris.ꝛ assele ꝛ inguina:ꝛ spina doꝛ
si inungatur frequēter cū oleo viol. ¶ Si
autem non febricitet detur sibi lac ad po
tandum: ꝛ irroꝛetur totuꝫ caput cum la
cte:ꝛ balneet totus si est possibile.ꝛ inun
gatur cū oleo sisamino.ꝛ cū oleo amigd.
dulce.imo balneet totꝰ si est possibile. ꝛ
dent vitella ouoꝝ ꝛ alia resumptiua ꝛ nu
trientia.ociū ꝛ quies ꝛ taciturnitas. ¶ In
tetano aūt cōpetit ꝙ balneet in aq̄ frida
sicut dicit ypo. ¶ Si fuerit iuuenis ꝛ carno
sus in media etate: qꝛ tūc reuocat caloꝛ
ad interioꝛa: qui reuocatus ꝛ foꝛtificatꝰ
curat. ¶ Et dicit Auic. ꝙ si rē cū pinguedīe
sua cōteratur ꝛ supra oꝛiginē nerui spas
mati reponat ꝙ multū valet:ꝛ ibi dimit
tatur.deinde p oꝛdinē aliter apponatur.

Clarificatio. Intelligenduꝫ ꝙ fe
bris supueniēs spas
mo pōt curare spasmū ꝛ egritudies ner
uales.dū tū tres cōditiones apponant.
¶ Prima ꝙ moꝛbus sit mafalis ꝛ de cau
sa frida.qꝛ si esset d inanitiōe magis aug
mentaret. ¶ Secūda qꝛ coꝛpꝰ sit mundifi
catū:qm̄ aliter esset timendū de putrida:
aut de apostemate: aut d augmētatione
moꝛbi mām liquefaciendo ꝛ ad pticulaꝫ
patientē delegando.aut de moꝛte ꝑpter
afflictionē moꝛbi pꝛincipalis ꝛ fe.supue
niente. ¶ Tertio ꝙ illa febꝛis sit effimera:ꝛ
cū istis cōditionibꝰ secure inungat arte
rie cū assungia leōis.aut cū succo flāmu
le.ꝛ ita ꝓuocabit fe. ¶ Secūdo notanduꝫ
ꝙ mēbrū spasmatū nō mouet ꝛ tū sentit
cuius rō est qm̄ plura sunt necessaria ad
motū ꝙ ad sensum. ꝛ iō multitudo spūs
pōt amitti qui erat necessarius motui. ſꝫ
parū pōt remanere ꝙ sufficiat sensui: et
potissime si fiant p vnū neruū. modicus
aūt spūs pōt sufficere sensui: cū sit virtꝰ
passiua.multꝰ aūt est necessariꝰ motui cū
sit virtꝰ actiua. ¶ Tertio notādū ꝙ spasmꝰ
citius venit pueris ꝑpter mollicie neruo
rū:ꝛ citius recedit. ¶ In senibꝰ autē venit
tardius: qꝛ sunt solidioꝛes ꝛ flegma est
magis grossuꝫ ꝛ nō pōt penetrare.tardi
us tamē curant. ¶ Quarto aduertēdum ꝙ
citiꝰ causat spasmꝰ de sanguine.secūdo d
flegmate.tertio de melīa.ꝛ lꝫ melīa ma
gis assimilet neruo ſm hoc citiꝰ deberet
causari.tū ꝑpter grossiciē penetrare non
pōt. ¶ Rarissime tū accidit de colā. ¶ Quin
to intelligenduꝫ ꝙ licet palisis accidit in
dextrū ꝛ sinistrū:nō tū spasmꝰ.qm̄ palis
est pꝛolongatio mēbri mollificatio insen
sibilitas ꝛ imobilitas. ¶ In spasmo aūt est
curtatio ꝛ retractio. pars aūt dextra ꝛ si
nistra nō pñt icuruari.ps eiꝫ lata citꝰ fle
ctit ꝙ stricta.nūc aūt latera sūt strictioꝛa
ꝛ tū nō ita possunt curuari.qꝛ toꝛtar ꝛ co
ste ꝛ spōdilia ipediunt.ꝛ iō non sunt nisi
tres spēs spasmi.anterioꝛ.posterioꝛ.ꝛ te
tanus:qꝛ vtrūqꝫ tenet. ¶ Vel posset dicere
ꝙ lꝫ nō fiat spasmꝰ in toto latere:fit tm̄
in pte.qm̄ manꝰ aut bꝛachiū pōt curua
ri ꝛ ad suam oꝛiginem reduci p viā spas
mi.sicut pōt ꝓlongari p viā palisis: cum
cā sit eadē:ꝛ pticula patiens sit eadē.nisi
ꝙ in spasmo mā ē grossa ꝛ magis aduna
ta.sed in palisi magis humida et magis
dispersa ꝛc̄.

Caplm.xxviij.de tremoꝛe.

TRemoꝛ est diminu
tio virtutis motiue:sicut stu
poꝛ est diminutio virtutis ta
ctiue.vel tremoꝛ est bellū ptinuū virtutis
volūtarie ad inferioꝛa depꝛimētis. ¶ Mo
tus igitur tremoꝛis est cōpositus ex mo
tu nature ꝛ motu moꝛbi.ſm gal.v d moꝛ
bo. ¶ Si enim virtus nō esset ipedita: mē
brū posset eleuare ꝛ eleuatū regere ꝛ con
seruare.sed qꝛ ipedita est ꝑpter moꝛbuꝫ
ideo moꝛbꝰ depꝛimit.ibi igit est moꝛbus
cōtinuꝰ aut istius aut illius.

Cause. Quiꝰ cā est oē illud qđ debi
litat virtutē aut instrumētuꝫ
virtutis aut vtrūqꝫ. illa autē que virtutē

debilitāt sunt sicut ymaginationes timo
rose. sicut cū aliquis vadit per altuz mō
tem aut supra strictū pontē aque ꝓfun-
de. aut cū est in cacuminib⁹ montiū. aut
in arce turrium ꝛ respicit inferi⁹. tūc eniz
ymaginatur q꞉ casus esset malus ꝛ timet
ꝛ ita incurrit timorē ꝛ aliqñ casuz. Simi-
liter cū aliquis est coram principe terri-
bili sicut dicit Gal'. aut cū est in cōspectu
leonis ꝛ similiū. Hoc idē facit gaudiuz ꝛ
ira ꝛ similia. ꝛ oīa breuiter que debilitāt
virtutē aīalez. Secūda cā est ꝙ ꝺbilitat
instrumentū. ꝛ h̾ est fr̄itas mortificans ꝛ
paliticans mēbrū. aut cal'itas resoluēs ꝛ
debilitans. aut humiditas mollificans.
aut siccitas inaniens ꝛ ꝯsumēs: reddēs
instrumētū ineptū motui. ꝛ ita nocet oci-
um ꝛ dimissio exercitij cōsueti. ꝛ crapula
ꝛ sup oīa vinū nimis potatuz. ꝛ pot⁹ ni-
mi⁹ aque frigide. ꝛ omne illud qꝺ debi-
litat: aut mollificat instrumētum. qm̄ licet
spūs animalis esset bon⁹ clarus ꝛ suffici-
ens: instrumentū tm̄ ē ineptū. Diuiditur
autē tremor. qm̄ quidā est vl'is in oībus
mēbris. ꝛ quidā ꝑticularis. vñ quidā est
in capite tm̄. ꝛ quidaz in manu dextra. et
quidam in sinistra. ꝛ quidam in vtraqꝫ. ꝛ
nō ī pedib⁹. Signa habēt ex suis cāis.

Pronostica.

Tremor est via ad
spasmū ꝛ paral. sim
tremor in senibus non curatur. Tremor
est deterior in parte sinistra q̄ꝫ dextra ꝭm
Auic. Tremor in labio inferiori vomitū
signat. Ypo. vero docꝫ ꝓnosticare in cau-
sone tremori alienatio supueniens soluit
Gal. nō tenet istuz amp̄ bm. Auic̄. tenet.
Gal. nō tenet quo ad modū: qm̄ alienus
modus loquēdi est ꝙ egritudo soluat. ꝛ
peior causet. Auic̄. tenet ꝙ possibile ē ꝙ
sic fiat ꝛ ita quo ad rem.

Cura.

Sic est ex accidētibus aīe re-
moueant. ꝛ odoriferis vtatur
ꝛ spūs cōfortantib⁹. Si est ex calore in-
frigidet. Si est ex fr̄itate calefiat. Si ex
humiditate cōsumat ꝛ desiccet. ꝛ si ex sic-
citate humectet. Curet igit in oībus ꝛ ꝑ
oīa sicut dictū est in cap'lo de palisi ꝛ de
spasmo: q꞉ eadem est cura. Si aūt fuerit
causa hūida ꝛ frida q̄ frequēti⁹ aduenit
curetur sic. ℞. trifolij. sticados. eupatorij.
añ. lib. ʒ. castorei. ʒ. ij. mell'. lib. i. fiant siru-
pi. quasi lib. ij. ꝛ vtatur eo mane ꝛ sero. ꝛ
q꞉ ista habēt aspectū ad tremorē: ex istis
pōt fieri oleū: ꝛ ꝙ inungat tota ꝑs lesa.
aut ꝙ fiat cōditū: aut el'rinz. ꝛ ꝙ vtat eis
aut ꝙ fiat empl'm ꝛ desup apponat. de-
inde purget cū yerap̄. acuata cuz pulpa
coll'. ꝛ bdellio. Deide fiāt stuphe: ꝛ ī stu-
pha ponātur ista q̄ in sirupo. ꝛ plus sul-
phur ꝛ salnitrū. ꝛ postea vtatur tyriaca.
ꝛ aurea alexādrina. aut balneet ꝛ stuphe-
tur in balneis sulphureis nālib⁹. aut in
aqua maris calida. aut in aqua salsa ꝑ ar-
tificiū. Et dicit auic̄. ꝙ cerebꝝ leporis as-
sum multum valet.

Clarificatio.

Intelligendū ꝙ vi-
nuz ꝛ multitudo aq̄
frigide multū nocēt neruis: sed aqua plu-
uialis min⁹ nocet. Sz posset aliq̄s dubi-
tare si medicīa laxatiua dꝫ precedet bal-
nea vel ecōuerso. ꝓpter dicta Viatici ca-
pitulo de tremore. qui postq̄ꝫ locut⁹ est ꝺ
medicinis laxatiuis ꝛ oleis ip̄e dicit. ista
autē fiāt post balnea sulphurea. ꝛ ita vi-
det ꝙ balnea p̄cedāt ꝛ alia subsequant
qꝺ est cōtra rationē. q꞉ vl'ia debēt p̄cede-
re ꝑticularia. Dico ꝙ cū dicat p⁹ balnea
nō facit relationez ad medicinas: sed ad
olea. ita ꝙ intellexit ꝙ medicine laxatiue
ꝺbeāt precedere: ꝛ postea balnea: ꝛ post-
ea olea ꝛ vnguenta ꝛc̄.

Capitulum. xxx. de iectigatione.

Iectigatio est mo-
tus deambulatiu⁹ ꝓpter vē-
tositatē inclusam nō haben-
tem exitū ꝛ iō mot⁹ est mor-
bi ꝛ nō nature ꝭm Gal. in. v. de morbo.
Fit autē in mēbro dilatabili ꝛ cōstringi-
bili. sicut ē caro lacertosa. ꝛ ideo vtpluri-
mum fit in facie sub cute ꝛ carne. ꝛ iō nō
fit in mēbro nimis molli. nec in mēbro
nimis duro: sic̄ sūt ossa. ī oī tm̄ mēbro po-
tēte dilatari ꝛ ꝯstrigi pōt fieri. ꝛ iō p̄t fie-
ri in capsula cordis: ꝛ multis alijs ꝑtib⁹
potissime cū sit in partibus exteriorib⁹
iuxta cutē. ꝙ autē fit ex vētositate h̾ paꝫ
q꞉ cito venit ꝛ cito recedit. aut cum mo-
dica fricatione.

Cause.

Cause āt hui⁹ passionis sūt
oīa illa q̄ mām ꝯuertūt in vē-

tũ ⁊ vaporẽ: ſ; generatũ nõ ꝯſumũt. ⁊ iõ ventus facit ſaltũ ⁊ iectigationẽ: ⁊ mouetur ad modũ motꝰ vermicularis. iſta aũt ſunt caloris ꝺbilis nõ potẽtis reſoluere ⁊ nõ ꝯſumere. ⁊ frĩtas. ⁊ hũiditas. ⁊ cauſe coadiuuãtes ſunt ociũ ⁊ quies. ⁊ vite ſuauitatis. ⁊ multitudo cibi ⁊ potꝰ. ⁊ accidentia aĩe. ſicut eſt ira. timor. ⁊ gaudiũ. ⁊ ſiĺia. Signa ſunt ſatis manifeſta.

Pronoſtica. Si saltꝰ ſeu iectigatio cõtinuenꝛ ꝓnoſticant futurã epiĺia; aut apopleriã. aut ſtuporẽ. aut paliſi;. aut ſpaſmũ. aut ſaltũ

Cura. Maior pars curationis huiꝰ morbi eſt rectificatio digeſtionis ꝙ cibꝰ nõ ſit vẽtoſus. ⁊ ꝙ detur in tali quãtitate qualitate ⁊ ordine ꝙ nõ conuertatur in vaporẽ. ⁊ ideo ſi eſt ex cauſis caĺis dẽtur frigida tẽperate. ⁊ ſi ex cãis frigidis dentur calida q̃ magis cõſumãt ꝙ̃ diſſoluãt. ſicut eſt rutha. ⁊ agnus caſtꝰ ⁊ caſtoreũ. Purgeꝛ igiꝛ corpꝰ ſm exigẽtiã ꝑticularĩũ. deinde exhibeãtur ſtuphe ſicce ſicut dictũ eſt ſuꝑius capĺo de paliſi ⁊ balnea ſulphurea ⁊ marina ⁊ ſalſa. ſiue naturaliter ſiue artificialiter multũ valẽt ⁊ ventoſe ſine ſcarificatiõe ⁊ cũ ſcarificatione. ⁊ cauteria. ⁊ incĩſio arteriaꝝ adminiſtrantiũ mãm. ⁊ idẽ ſi fuerit in facie confert aliqñ incidere arterias timpoꝝ poſt ꝙ̃ vĺia preceſſerũt ſicut o;. Saltꝰ igitur ſeu iectigatio curantur ſicut tremor.

Clarificatio. Cõtrarietas videꝛ eſſe inter Gal. v. de morbo. ⁊ viaticũ. qm̃ viaticus dicit ꝙ iectigatio ẽ motꝰ nature ⁊ morbi. ſed Gal. dicit ꝙ eſt morbi: ⁊ ꝙ iectigatio non eſt motus nature: ſed eſt morbi. qm̃ vẽtoſitas moueꝛ ſicut vermis: aut formica: aut admodũ ſaltus cuiuſdã ꝺambulationis ſub cute. Sed q; videtur mouere ꝑ modũ dilationis ⁊ cõſtrictionis. ⁊ q; h; magnã cõuenientiã cũ tremore: ideo ꝙ̃tu; ad hãc apparentiã iudicãs viaticꝰ dicebat ecce motũ nature ⁊ morbi. Secũdo notandum ꝙ licet cor ſi calidiſſimum. nihilominus gratia materie frigide groſſe viſcoſe poteſt pati iectigationem aut in ſe aut in ſua capſula.

Capitulum xxxi. de tortura.

Tortura ẽ morbus officialis figurã ⁊ diſpoſitionẽ faciei naturalẽ corrũpẽs.

Cauſa. Cauſa huiꝰ paſſionis ẽ paliſis aut ſpaſmꝰ veniens neruis ⁊ lacertꝰ faciei. aut apoſtema colli. et ita de aliſs q̃ ledũt neruos: ſicut dictũ ẽ capĺo de paraliſi. ⁊ capitulo de ſpaſmo.

Signa. Signu; ꝙ ſit tortura: qm̃ labia nõ poſſunt cõiungi. Si igiꝛ in aliqua parte ſit tortura. pars ſana cũ manibꝰ põt tractari: ⁊ ad ſuã naturalẽ diſpoſitionẽ redigi. pars ãt ĩfirma nõ. Signũ eni; torture eſt multitudo ſputi ⁊ ſaliue: aut retẽtio eiꝰ. Signu; aũt ꝙ ſit paliſis eſt ꝑtis relatio. mollificatio ⁊ hũiditas: ⁊ ſaliua multa. Signũ aũt ſpaſmi eſt duricies ⁊ cõtractio: ⁊ dolor illiꝰ partis. ⁊ dolor capitis. Et ſi eſt ꝺ replectiõe vini ſubito. ⁊ ſi ẽ de inanitiõe venit paulatine ⁊ preceſſerunt ea q̃ corpꝰ inaniũt ſicut eſt fe. vigilie. ⁊ inanitio ⁊ ſiĺia. ⁊ ẽ facies corrugata.

Pronoſtica. Pronoſticatio ẽ talis ſi tortura per ſex menſes durauerit: aut nunꝙ̃: aut cũ difficultate curabitur. Saltꝰ ꝓdicit torturã. ⁊ tõtura ſpaſmũ aut paliſi; aut apopleriã. Si ãt tortura fortis aduẽit ĩfra. iiij. dies ĩterficit. ⁊ ſi illos trãſiuerint euadẽ ꝑnt.

Cura. Curatio huiꝰ morbi directe ĩ flõia ⁊ farmacia ⁊ aliĵs fit ſicĩ paliſi ⁊ ſpaſmo. Specialia tñ ad torturã ſunt iſta. ſ. yera hermetis ſi ꝯtinueꝛ lõgo tꝑe cotidie vſq; ad. ʒ. i. Acorus valet ex proprietate. ⁊ nux muſcaꝛ. ⁊ zinzibẽ. ⁊ iõ ex iſtis tribꝰ põt fieri ſirup. cũ melle aut eĺriu;. aut oleũ. aut empĺm. ⁊ ꝙ apponatur in occipicio ⁊ collo. ⁊ ſupra tipora. ⁊ mãdibulas. ⁊ ſupra ꝑtem leſam. aut ꝙ ex iſtis tribꝰ cũ piretro fiat gargariſma. aut capipurgia. aut maſticatoriũ. Singĺare ꝓſidiũ ẽt eſt iſtꝺ. ℞. auricule muris. ciclaminis. nucis ĩdice. cucumeris aſinini. nucis muſ. acori. piretri. añ. ꝯq̃ſſenꝛ ⁊ bulliant ĩ vino. ⁊ deĩde inungaꝛ bõbax ĩ vinꝺ colato. ⁊ patiẽs reſupineꝛ: ⁊ ꝯprimaꝛ bõbax ⁊ vna gutta vel due tepide ĩ naribꝰ ĩſtilleꝛ. ⁊ h̃ fiat multis diebꝰ ⁊ multis vicibꝰ ſtomaco vacuo. qm̃ iſta purgãt caput

mirabiliter. ⁊ cõfortant neruos: ⁊ ideo ex istis posset fieri ex̄rium. aut empl'm. ⁊ q̄d apponatur supra originē neruorū. ¶ Ista aūt habent locū ī egritudine māli corpe nūdificato. ¶ Ualet etiā ad h̄ fricatio capitis ⁊ occipicij colli ⁊ toti⁹ ptis lese. ¶ Et vȝ etiaȝ ꝙ cotidie speculeṫ se in speculo. ⁊ si speculū esset de calide rāto meli⁹. ⁊ ꝙ studeat cōtangere labia: ⁊ cōformare facieȝ suā ⁊ p se ⁊ cū manib⁹. ¶ Et vȝ ad h̄ tubicinare cū tuba aut cornu frequenter. qm̄ h̄ facit ad rectificationē figure. ¶ Ualȝ etiaȝ sternutatio facta cū nigella ⁊ castoreo. et pipe. valȝ etiā ꝙ faciat suffumigatio: aut fomentatio: aut vtrūqȝ cū omnib⁹ nojatis. ⁊ ꝙ addaṫ sinapis. ⁊ opoponac. ¶ Ultimū aūt remediū est cauterium in venis que sunt retro aures. sicut dicit Auic. vel fiat in collo.

¶ Explicit secūda pars huius libri.

¶ Incipit pticula tertia q̄ est de egritudinib⁹ oculoꝝ. auriū. nariū. ⁊ oris. cōtinens capitula. xxvij.

¶ Capitulū primū de anothomia ocul'i.

Sicut scribit Gal. viij. de iuuamentis mēbroꝝ. cerebꝝ causatū est ꝑpter oculos vt oculi essent in eminētiori pte corporis sicut speculator ī arce. ¶ Nūc autē a cerebro procedūt duo nerui fm̄ Gal. 4. de morbo. qui soli sunt concaui antonomasice loquēdo. qui appellantur nerui obtici: p quos transit spūs animalis visibilis vsqȝ ad oculū: qui diffundit se p totū oculū vsqȝ ad humorē cristallinū. deinde spūs aīalis ille visibilis multiplicat se ab intus vsqȝ ad supficiem oculi. ⁊ tūc recipit spēm rei visibilis: q̄ iacta ta erat vsqȝ ad humorē cristallinū vbi est prima imutatio coloꝝ. ⁊ deide reportat simulacrū vsqȝ ad sensum cōem: vbi recipiuntur spēs recepte in alijs sensib⁹ cōibus. ¶ Ad h̄ igitur seruit neru⁹ obticus vt s. portet spūm visibilē ⁊ reportet simulacrū vsqȝ ad sensuȝ cōem. ¶ Isti āt duo nerui obtici cū ꝑtenduntur ex dextro ⁊ sinistro ꝯiungunṫ p modū crucis: ⁊ efficitur ī cruce signatiōe foramē vnū tm̄. in quo foramine cancellanṫ ydola rerū visibiliū aliter enim cōtingeret videre vnum duo ¶ Deinde bifurcantur iterum post crucem: ⁊ diuiduntur in duas partes. quaꝝ vna vadit ad oculum dextrum. ⁊ altera ad sinistrum. postea aūt oritur tunica sclirotica

ca: cuius iuuamētū est defendere oculū a duricie cranei. deinde venit tunica secū da q̄ orit̄ a piamatre ꝛ ꝓtegit oculū ad modū semicirculi. deinde vēit tunica retina ꝛ ꝓtendit̄ ꝑ eundē modū: ꝛ est plena venis ꝛ arterijs. vt exinde oculus ꝛ humor cristallin⁹ nutriātur. ¶ Deinde venit humor vitre⁹. cuius color ē alb⁹ vergēs ad rubeū. in cuius cōcauo est humor cristallin⁹ ad modū semicirculi ex quo ꝑ viā cuiusdā ressudationis ꝑ viā attracti nutritur humor cristallin⁹. ¶ Deinde vēit humor cristallin⁹ seu glaciali q̄ est in medio oculi. ꝛ ē ibi per se: ꝛ alia oīa sunt ꝓpter iuuamēta: vbi est prima colorū immutatio: ꝛ est nature dyafane: vt recipiat oēs colores. ꝛ figure rotūde vt nō agregētur sup̄fluitates. ꝛ a ꝑte anteriori hꝫ figurā elisam: vt simulacrū rei visibilis melius possit apprehendi. ¶ Deinde venit tunica aranea q̄ oritur a retina: vbi apparꝫ forma ꝛ figura cū aliq̄s directe oculū intuet̄ ꝛ fuit āte cristallinū: vt nō lederet̄ ab humore albugineo. ¶ Deinde venit humor albugineus: ꝛ est fex ꝛ superfluitas cristallini humoris. ꝛ cū hoc est ibi vt defendat cristallinā a nocumentis extrinsecis. ¶ Deinde vēit tunica vuea: cui⁹ color natural̄ est medi⁹ inter nigrū ꝛ viridē: vt fortificetur virtus visiua. aliq̄n tamē est alioꝝ colorum: ꝛ ẜm hoc diuersificat̄ color oculi. ꝛ de ista coloratiōe n̄ facit mētionē Gal. in tegni. sed de illa q̄ prouenit ẜm dispositionē humoris cristallini. aut albuginei aut spūs. ¶ Nūc autē tunica vuea est ī medio ꝑforata: vt spūs ꝛ simulacrū possint ꝑtransire recte admodū vue: ꝛ suspēsorium est remotū. ¶ Deinde venit tunica cornea q̄ est alba ꝛ solida sicut cornu. vt tueretur oculus a nocumentis extrinsecis ꝛ cōtinet in se quatuor tunicas: vt si vna lederetur: alie nō lederētur. ¶ Deinde venit tunica cōiunctiua illa. s. quā videm⁹ albā que ambit ꝛ ligat vndiq̄ꝫ totū oculū. nisi quātum est necessariū visui. ¶ Deinde veniunt musculi ꝛ lacerti ligantes ꝛ solidantes ꝛ mouētes oculū siue sup̄ius siue inferius siue latitudinaliter. ¶ Deinde veniunt due palpebre in quolibet oculo vna sup̄ior ꝛ alia inferior: vt meli⁹ coop̄iatur oculus ꝛ defendatur. quarum potissime superior mouet̄: vt sunt musculi mouentes ẜm oēs dimēsiones necessarias ꝛ sunt ibi pili vt defendant oculū a puluere ꝛ sudore ꝛ nocumētis extrinsecis. et sunt nigri vt fortifcetur visus. ¶ Hanc aūt anothomiā possuim⁹ multū breuiter q̄ꝛtū fuit possibile: vt melius egritudines oculorū videam⁹. qm̄ oculus patit̄ oīa genera morboꝝ sicut est morbus ꝯsimilis. officialis. ꝛ cōis. ¶ Et q꞉ egritudies cōiunctiue citi⁹ aduenīūt: ideo in primis dicem⁹ breuiter de egritudinib⁹ ꝯiunctiue. deinde de morbis qui veniūt in lacrimali. deinde ꝺ illis qui veniūt in cornea. deinde de illis qui veniūt in hūore albugineo ꝛ cristallino. ꝛ spū visibili. ꝛ neruo obtico deinde de morbis q̄ veniūt in palpebris deinde de illis qui veniūt in lacertis mouētibus oculū. ¶ Hoc aūt faciem⁹ per dei gratiā breuiter ꝛ bene ꝛ plene. qm̄ passiones oculorū sunt multū difficiles ad cognoscendū ꝛ ad curandū.

¶ Capl'm scđm de passionib⁹ coniunctiue: ꝛ sunt numero. xiij. sicut est obtalmia. vnguis. macula ru. pāniculus. casus pluralis. tumor. duricies. prurit⁹. apostema. granulosa. vlcus. sanies. excrescētia carnis. ꝛ diminutio eius. fistula lacrima.

Obtalmia ē apostema calidum coniunctiue.

Cause. Causa hui⁹ passionis est exterior aut interior. ¶ Exterior enim sicut est caliditas nimia: aut frigiditas. aut balneum nimis calidū. aut puluis. aut vēt⁹ turbidus: ꝛ silīa. ¶ Cause aūt intrinsece sūt sic̄ est sanguis. aut col'a. aut flegma. aut melēcolia. aut vētositas. ¶ Q̄n vapores aliq̄n ascendūt ab inferiorib⁹. aliq̄n aūt descendunt a capite. ꝛ aliq̄n a vēis extrinsecis. ꝛ aliq̄n a venis intrinsecis. ꝛ tunc est valde malum.

Signa. Si causa fuerit exterior discernitur iudicio patientis: ꝛ causa exteriori remota defacili fit curatio. nisi corpus esset valde dispositum et paratum ꝛ plenū. ¶ Si autem fuerit ex sanguine adest dolor. tumor. ꝛ pulsatio. ꝛ lip

Ad clarificandum oculos misce fel capre cum melle et unge oculos extra ... melius est fel leporis et apto

pa claudēs palpebras in somno. ⁊ reliq̄ signa sanguinis. ¶ Et si est ex colera adest dolor vehemēs pungitiu⁹. ⁊ citrinitas ⁊ paucitas lippe. ⁊ reliqua signa. ¶ Et si fuerit ex flegmate adest tumor ⁊ lippa multa. ⁊ albedo vincit rubore̅ cū grauitate ⁊ dolore remissio. ⁊ ita de alijs. ¶ Si aūt fuerit ex melēcolia. adest paucitas doloris ⁊ caloris ⁊ lippe. ⁊ ita de alijs. ¶ Et si fuerit ex vētositate: ē cū tensione ⁊ modica grauitate. ¶ Et si est a stomaco: est cū nausea. ¶ Et si est a capite a ꝑte exteriori: ē cū grauitate a parte exteriori. ¶ Et si ē abint⁹: est cū sternutatione: ⁊ oīs talis fluxus ē valde malus. cum non possint directe remedia adhiberi.

Pronostica.

Quādiu lippa est aquosa subtilis egritudo est in principio. ⁊ cū incipit grossari ⁊ dealbari tunc est in augmēto. ¶ Et cuꝫ lippa est multa claudēs palpebras tūc ē status. ⁊ cū incipit minui ⁊ tūc ē declinatio. ⁊ lippa q̄ hꝫ frustra parua est mala sicut dicit auic. ¶ Obtalmia aūt in hieme est cū ꝑticularib⁹ cōcurrentib⁹ in frītate. tardius venit: ⁊ tardius recedit. ⁊ est magis ꝑiculosa ꝓpter clausione̅ pororum. ¶ Illa autē que est in estate ⁊ meridie citi⁹ venit ⁊ citi⁹ recedit. ¶ Obtalmia nō est neglige̅da: q̄r si male curetur: malas reliquias dimittit. sicut est macula. pannus. tela. ⁊ ita de alijs. ¶ Obtalmia que antiquat̄ in qua nō ꝓficiūt medicamina: est pessima inter oēs. qm̄ signat̄ humor corrupt⁹ inuiscatus corrūpens nutrimētum. aut q̄r vene intrinsece capitis mām aministrāt dolor accutissim⁹ est multū ꝑiculosus de ruptura cornee aut corrosione. ⁊ iō in his talibus est cautius vigilandum.

Cura.

In primis igitur ponat̄ in loco obscuro tuto a fumo ⁊ puluere: ⁊ ab oī extrinseco nocumēto: n̄ dormiat de die: teneat caput eleuatuꝫ: nec sit aliquid qd̓ stringat collū. vitet irā. ⁊ coytum. ⁊ oēm sollicitudinē. ⁊ sit in silētio et quiete. vitet lactucas. ⁊ pisces. ⁊ oēs fructus. ⁊ oīa aquosa. ⁊ oīa vaporosa. ⁊ oīa acetosa. ⁊ oīa salsa. ⁊ oīa acuta. ¶ Dieta igitur tota vergat ad subtilitatē. vtatur gallinis ⁊ ꝑdicib⁹: ⁊ auib⁹ cāpestrib⁹. ⁊ alijs tēperatis. ¶ Si autē fuerit cum reumate ⁊ reuma fuerit de cā calida. in primis succurramus reumati: qm̄ oēm debitā opationem īpedit. ¶ Adoret igit̄ sandal̄. cāphoram. ⁊ rosas. ⁊ aquā ro. ⁊ ex istis cū acacia. ⁊ bolo. ⁊ sanguine dracōis ⁊ albumine ouoꝝ fiat empl̓ꝫ. ⁊ fronti ⁊ timporib⁹ applicet̄. ⁊ stet ibi ꝑ vnā horā vel ꝑ duas ⁊ postea remoueat̄. ¶ Et si cā essꝫ frida cōstringatur cū thure ⁊ mastice. ⁊ camomilla. ⁊ mellilotō. ⁊ rosis. capite autē cōfortato si sanguis dn̄etur. aut corpus est plectoricū: fiat flōia ex cephalica partis opposite. ¶ Et si plus indiguerit postea de cephalica ꝑtis eiusdē aut de saphena eiusdē lateris. ⁊ aliquādo etiā est tm̄ dn̄ium sanguinis ⁊ humoꝝ ꝙ etiā expedit facere flōiam de venis que sunt in frōte. aut timporibus. aut capite. aut scindere arterias: ⁊ minuere de venis q̄ sunt in angulis oculoꝝ. ¶ Et cōfert vētosas ponere in collo ⁊ spatullis: aut sanguissugas apponere. ¶ Et expedit etiā in forti reumate facere cauterium in capite. ⁊ aliqn̄ ponere fortiter resoluētia cū sulphure ⁊ castoreo ⁊ camomilla: ⁊ silīa. qm̄ cū apostema āticquatur: ⁊ reuma est forte: ⁊ ꝓuenit ab interioribus: ⁊ medicamina nō ꝓficiūt. tūc est diligētissime aduertendū. ¶ Si aūt dolor ē vehemēs: purget̄ mā colīca n̄ expectādo digestionē: cū oxilaxatiuo. ⁊ elrio de succo ro. aut cū mirabl̄ citri. ⁊ cassiafi. ¶ Si autē nō est tāt⁹ dolor: digeratur mā cuꝫ sirupo ro. ⁊ viol̄. ⁊ nenupharino. ¶ Et deinde purget̄. orizacc̄ āt nō administretur nec diuretic. ¶ Si auteꝫ materia fuerit flegmatica digerat̄ cū ydromell̄. vbi bulliat ysopus. ⁊ postea purget̄ cū yerapig̃. vel cuꝫ decoctione pollipod̓. ⁊ turbith. ¶ Et si fuerit mel̄ia predicto digestiuo addatur sirup⁹ de boꝝ. ⁊ purget̄ cū diasene ⁊ diaborragiato: ⁊ modicū cū yeraruffi. vel cū decoctione mirabul̄. indorū ⁊ epichimi. ¶ Si aute fuerit cōstipat⁹ fiāt clisteria. fricatiōes etiā extremitatū valēt. ¶ Intelligendū est circa curationeꝫ obtalmie ꝙ in corporib⁹ īmundis nullū euaporatoriū dꝫ oculis imponi: donec corpus fuerit sufficiēter mūpificatū. ¶ Preterea nullum narcoticuꝫ dꝫ apponi nisi in dolore vehemētissimo ꝯ col̄a acuta subtili. ⁊ tūc directe cōpetunt: qm̄ materiā infrigidāt

⁊ ingrossant. ¶ Preterea a principio nul-
lum colꝉrium apponaꝉ vſq ad tres dies
nisi vehemētia doloris hoc cogat. ¶ Pre-
terea nō abluātur oculi cū aqua frigida:
nec aliquid actu frigidū appōaꝉ nisi do
lor necessitaret. qꝛ frigida claudūt poros
⁊ coartāt materiaz. ¶ In obtalmia igiꝉ de
causa ca. vꝉibus oībus precedētib⁹ vtāꝉ
tali colꝉrio. ℞. psilliuz ⁊ fiat mucillago in
aqua ro. ⁊ idē fiat de semine citonioꝝ. et
idē fiat d̄ dragagāto. ⁊ tūc mucillagines
exprimanꝉ: ⁊ cū albumīe oui fortiter agi
tato misceanꝉ. ⁊ addaꝉ lac mulieris. ⁊ fi-
at colꝉrium. hoc eīm colꝉrium repcutit ma
teriā ⁊ sedat dolorē. ⁊ si vellem⁹ inducē-
re somnū ⁊ sedarꝉ dolorē. fiant iste mucil-
lagines cū aqua decoctionis papaueris
al. ⁊ erit mirabile. ¶ Si a t vehemētia do
loris cogat nos: addam⁹ opium in pua
quātitate. ⁊ addam⁹ cerusaz ablutā ⁊ mū
datam. ⁊ succū coriādri. ex oīb⁹ igiꝉ istis
fiat colꝉrium. vñ in materijs ca. corpore
mūdificato in principio morbi ad sedan
dum dolorē ⁊ somnū inducēdū non pōt
meli⁹ inueniri quia reuelatū est. ¶ Vtatur
igitur isto vſq ad augmētū egritudinis
Augmentū ¶ In augmento autē addatur cū istis mu-
cillaginibus mucillagines fenugreci qꝛ
status. maturat. ¶ In statu aūt ponatur istud. fiat
enim mucillago ex dragagāto. ⁊ gumi a-
rabic̄. ⁊ fenugreci. ⁊ exprimantur. ⁊ cū la
cte mulieris misceātur. ⁊ oculis impona
tur. ⁊ lac mulieris ex mamilla cotidie in-
stilletur: qꝛ maturat ⁊ abstergit: ⁊ mūdifi-
cat ⁊ dolorē sedat. ⁊ lippa cotidie mūdi-
ficetur cū pāno lineo antiquo inuncto ī
Declinatio. albumine ouoꝝ ⁊ lacte. ¶ In declinatione
āt vtaꝉ isto colꝉrio. ℞. tucie. ix. ignite ⁊ ex
tincte ⁊ pate sicut opꝫ. sarcocolle nutrite
in lacte mulieris amidi. licij. añ. ℈. ij. con-
ficianꝉ cū aqua ro. ⁊ albumine ouoꝝ ⁊ la
cte mulierū. ¶ Si autē fortiori medicamīe
indigem⁹: addam⁹ cū his aloe. ⁊ es vstū
⁊ mūdatū ⁊ ablutū. memite marcasite. ca
thie auree. ⁊ parenꝉ sicut opꝫ. ⁊ ponanꝉ
sub duplū. ¶ Istud enim abstergit ⁊ mun-
dificat ⁊ delet albugines ⁊ malas reliqui
as in oculis derelictas. ¶ Nunc aūt oēs sa
pientes cōueniūt in hoc ꝙ sarcocolla nō
cōpetit in obtalmia donec in declinatio-
ne. ¶ Si autē ita fuerit ꝙ dolor non fuerit
in tanta exuberantia: ⁊ potissime in hie
me: ⁊ in omni pticulari. vbi pori possūt
esse clausi. corpore mundificato ponatur
spongia in aqua ca. ⁊ ponaꝉ supra oculū
ad euaporandū. vel possunt poni rose in
aqua. vel coriandꝝ. vel papauer. vel oīa
⁊ spongia intincta ⁊ expressa caꝉa oculo
applicetur. ⁊ ita fiet īfrigidatio repcussio
⁊ euaporatio. ¶ In augmēto autez ⁊ statu
addantur dragagantū. fenugr̄. gūmi ara
bic̄. ¶ In declinatiōe autē remoueanꝉ ista
⁊ ponātur in aqua camomilla. mellilotū.
ordeū. violꝉ. deinde bulliāt parū: ⁊ pona
tur in aqua spongia vel lana abluta. vel
bōbax. vel pann⁹ aliquis duplicatus: et
exprimantur ⁊ supra oculuz apponanꝉ.
¶ In omnib⁹ tamē operibus pticularib⁹
opꝫ ꝙ ante corp⁹ sit bene mundificatuz
aliter maius accideret nocumētū. ¶ Si āt
causa esset frigida: corpore mundificato
⁊ vꝉibus precedentib⁹ fiāt ista remedia
localia. ponātur rose rubee in sacculo et
tēperenꝉ in vino albo actu frido. ⁊ saccu
lus oculis imponaꝉ. ⁊ post vnā horā po
nantur ista in sacculo camomilla. ⁊ melli
lotū equalib⁹ partibus. ⁊ ponātur in aq̄
calida. ⁊ exprimanꝉ. ⁊ supra oculū appo
natur ⁊ vna hora apponaꝉ istud: alia ali
ud. ¶ Deinde cū pcedit egritudo fiat istud
colꝉrium. fiat mucillago in aqua ro. de gu
mi arabi. fenugr̄. se. lactuc̄. malue. ⁊ expri
matur. tunc ℞. sarcocolle nutrite in lacte
mulieris vel asine. spicanard̄. mirte. cina
momi. aloe. castorei. añ. ℈. ʒ. puluerizenꝉ
sicut decet colꝉria. ⁊ tunc accipe mucillagi
nem ad ista: ⁊ fiat colꝉrium: ⁊ in oculis im
ponaꝉ. ¶ Istud colꝉrium partim repercutit
partiz resoluit. partim maturat. ⁊ iō cō-
petit in fine principij obtalmie d̄ cā frigi
da. in augmēto ⁊ in statu. ¶ In declinatio
ne autem fiant ista eadem: nisi ꝙ muten-
tur proportiones. quoniam mucillagīes
debent esse in subduplo. ⁊ pulueres ī du
plo. ¶ Et cum hoc in declinatione pona
tur in balneo: ⁊ detur vinum purum: sed
in parua quantitate. ⁊ dieta sit subtilis.
¶ In compositis autem componantur
medicamina. ¶ Intelligendum hic et in
qua libet materia: et potissime in ista p
pter nobilitatem membri ⁊ periculuz cu
re: occurrunt aliquādo aliqua pticularia

que lingua denotari nō possunt. q̄re industrie medici pticulariter opantis relinquitur in medicaminib⁹ aliq̄ esse addendum: aliquis esse diminuēdum. iuxta naturā simpliciū ⁊ cōpositoꝝ. ⁊ iuxta nām temporꝝ morbi: ⁊ tēpoꝝ anni. ⁊ iuxta naturā ꝯplexionū ⁊ alioꝝ particulariū. Et ideo modic⁹ opans particulariter postq̄ h₃ noticiam pticulariū mālium ꝯponat ⁊ ordinet iuxta formā regiminis elicitā ex cōcursu pticulariū. Si autē obtalmia fuerit de ventositate: euaporetur cū milio saccellando.

De vngula.

Vnguis est secundus morb⁹ q̄ aduenit cōiunctiue. vñ vnguis ē excrescentia media inter dispositionem neruosam ⁊ carnosā crescēs sup cōiunctiuā: ⁊ incipit aliq̄n ab vno lacrimali. ⁊ aliquādo ab alio. ⁊ aliq̄n ab vtroq̄. ⁊ aliq̄n coo pit cōiunctiuā. ⁊ aliq̄n extendit vsq̄ ad corneā. ⁊ aliq̄n ē quedā vni⁹ coloris. ⁊ aliq̄n alteri⁹. ⁊ ita de aliis.

Cura. Supposito q̄ corpus sit mūdificatū. suffumigeť oculus cū aqua malue. bismalue. deīde vtať tali collirio. ℞. vitrioli. viride heris vsti. salis armoniaci. fellis tauri. añ. ℈. 5. aloe. ciamomi. ȝinȝibere. triū granū pipis. fragmētorum scutelle terre viridis. añ. ℈. 1. pulueriȝentur sicut decet collīria. ⁊ cū succo feniculi ⁊ maiorane ⁊ modico mellis misceātur ⁊ fiat collīriū. Si aūt ex his nō cureť recurram⁹ ad manum cirurgicā. ⁊ apianť palpebre ⁊ trahať vnguis cū vnco. ⁊ tūc excorieť cū extremitate canne subtilis: et scindať cū forficib⁹. ⁊ sint iscindēdo due cautele. q̄ totū abscindať aliť cito reuertereť. secūdo q̄ nullo modo tāgať aliq̄d de carne naturali ipsius lacrimalis: aliter essent ibi lacrime sempiterne. Deīde pōatur ibi sal cū cimio masticatum: ne palpebra cū oculo incarneť. ⁊ ideo oculus quasi cōtinue moueatur. ⁊ iō parū dormiat. Et emplestretur cū vitello oui ⁊ modico oleoꝝ ligeť: ⁊ bis cotidie ꝑparetur.

De macula rubea.

Iste est tertius morb⁹ ꝯiunctiue vñ intelligendū ē q̄ supra cōiunctiuā apparet aliq̄n punct⁹ sanguineus sicut sanguis aggregatus admodū gutte sanguinis. vel sicut macula adherēs coniunctiue. ⁊ ꝓuenit aliq̄n ab exteriorib⁹ sicut est casus ⁊ ꝑcussio. ⁊ ruptura cōiunctiue. ⁊ siliā. Aliq̄n resudatio sanguinis ꝑp exuberantiā. vel rūpitur orificiū alicui⁹ vene. ⁊ agregať sanguis in cōiunctiua: ⁊ generat ibi maculā sanguineā. Aliq̄n est sanguis rube⁹. aliq̄n sicut sanguis mortificatus.

Cura. In principio sue apparitōis ꝓpter timorē apostematis fiat flōia ꝺ cephalica. ⁊ iniungatur tenuis dieta ⁊ agiteť albumē oui cū aqua ro. ⁊ sanguine draconis. ⁊ instilletur oculis. ⁊ si coniūctiua est rupta: ponať ibi sal masticatū cū cimino. deinde cōtra illā maculam lac mulieris calidū freq̄ter instilleť oculis. deinde si non cureť: infundať sanguis columbin⁹ calidus de sub ala extractus. ⁊ si ex his nō cureť instilleť aqua raphani distillata. ⁊ si est antiquū ⁊ q̄si mortificatū. tunc suffumigeť cū aqua decoctionis ysopi. ordei. calamēti. ⁊ deinde instilletur stercus colūbinum distillatū i aceto albo ⁊ vino albo: ⁊ coleť. Et si ex his nō cureť: ponatur aq̄ dissolutionis nitri. ⁊ salis armoniaci. ⁊ si ex his nō curareť: fiat tale collīriū ⁊ oculis imponať. ℞. vitrioli. salis armōiaci. sarcocolle. aloe. pipis. thuris. eris vsti. corralli. margaritaꝝ. dragaganti. gūmi arabič. ceruse. amidi. sanguis dra. añ. ℈. 1. pulueriȝantur sicut decet collīria: ⁊ cū sanguine colūbi informētur trocisci parui: ⁊ desiccenť. ⁊ cū vti volueris dissoluať vn⁹ in lacte mulieris. ⁊ oculis instilletur.

De panno.

Iste est quart⁹ morb⁹ q̄ accidit cōiunctiue. q̄n enim corpus ē repletū ⁊ potissime caput. tc̄ replenť vene q̄ sunt in cōiunctiua: ⁊ texunť ad inuicē ⁊ ꝯstituūt q̄dā pānicul₃ ad modū fumi ⁊ cooperit cōiunctiuā: aliq̄n corneā. ⁊ est freq̄ter cū pruritu ⁊ lacrimis ⁊ rubore ⁊ h₃ visum caliginarē.

Cura. In primis fiat flōia ꝺ vtraq̄ cephalica. ⁊ deinde si idiguerit de venis que sunt in fronte ⁊ timporib⁹ ⁊ deinde de venis q̄ sunt in vtrisq̄ angulis oculoꝝ. ⁊ deīde purgeť cū yerapig̃. Vtať dieta subtili. ⁊ vitet oīa fumosa. de

inde in principio vtaᷓ isto collᷓio repcussiuo. ℞.acacie ablute.gumi arabi.eris vsti ꝛ misceanᷓ cū aqua pluuiali:ꝛ fiat collᷓiū.

Cū aūt ꝓlongaᷓ morbꝰ:corpe bñ mūdificato vtaᷓ isto collᷓio. ℞.testas ouaꝝ recenter pistoꝝ:ꝛ tēperenᷓ in aceto fortissimo ꝑ nouē dies.deinde desiccenᷓ in vmbra:ꝛ postea pulueriȝenᷓ.deinde.℞.sarcocolle nutrite.aloe.ȝinȝibē.gumi arabi.ꝛ equali portiōe cū puluere coloquītide misceanᷓ cū aqua eufrasie vere distillate ꝛ fiat collᷓiuȝ.ꝛ pōt vti istis ꝑ modū pulueris:aut ꝙ sit liquidū:aut spissum cum additione assungie porcine.aut ꝙ īformētur trocisci.ꝛ cū vti volueris ꝙ distēperētur cuȝ lacteulieꝝ:ꝛ cū succo celidonie

Et ita diuersimode possumꝰ operari in passionibꝰ oculoꝝ iuxta cōueniētiā particulariū. Si autē ex his nō cureᷓ recurramꝰ ad cirurgicū litteratū ꝛ expertū. et tūc eleueᷓ pāniculus cū vncino vel vncinis:sicut dictuȝ est in vngue.ꝛ discarneᷓ cū capite pēne subtili:ꝛ scindaᷓ cū capite forpicis.ꝛ imponaᷓ sal ꝛ ciminū masticatum.ꝛ vitellū oui cum oleo ponaᷓ supra pannū:ꝛ deinde supra oculum vt ligeᷓ.ꝛ moueaᷓ oculus ne incarneᷓ.ꝛ in crastinū abluaᷓ cū aqua ca.vbi sint rose ꝛc.

De puluere cadēte in cōiūctiua.

Ista est quinta passio cōiunctiue seu totiꝰ oculi.cū cecidit in oculo puluis seu festuca ꝛ silᷓia.ꝙ abluatur oculꝰ cū aqua dulci.ꝛ ꝙ ꝓiciaᷓ lac mulieris ab vbere.ꝛ si adhereat ꝛ oculteᷓ remoueaᷓ cū corrigia gracili.aut cū tenaculis paruis.

De tumore cōiunctiue.

Sexta passio cōiūctiue. In cōiunctiua aūt accidit tumor ex ventositate ꝛ aquositate:ꝛ ex flegmate aquoso:ꝛ melᷓia.

Cura. Curatio taliū est dieta subtilis.purgare caput cuȝ yerapiḡ.et balneū.ꝛ fomētatio oculoꝝ cū aqua calida frequenᷓ:vbi sit camomilla.mellilotū absinthiū.ꝛ anisuȝ.ꝛ vtaᷓ isto collᷓio. ℞.eris vsti.℈.ij.margaritarum.corallᷓ.spica nar.musci.añ.℈.i.sang.drac.℈.ß.incorporenᷓ cū aq̄ ro.ꝛ fiat collᷓium.

De duricie in ꝯiūctiua.

Septima passio ꝯiūctiue ē duricies:ita ꝙ oculꝰ nō p̄t bene claudi nec aperiri. Et curatio huiꝰ cōsistit in mollificantibꝰ ꝛ dissoluētibꝰ.corpe mūdificato:bulliant igiᷓ in aq̄ malua.bismal.palee ordei ꝛ auene.ꝛ spongia intingaᷓ ꝛ oculo applicéᷓ.fiat igiᷓ frequēs fomētatio cū ista aqua ca.ꝛ emplastretur oculꝰ cum vitello oui ꝛ oleo.exiccentur lacrime cum aqua agreste.

De prurítu in cōiunctiua.

Ista est octaua passio ꝯiūctiue.ꝛ causaᷓ ex hūoribus acutis salsis viscosis. Purgeᷓ igiᷓ corpus ab hu.deinde balneeᷓ in stuphis.deinde fomenteᷓ oculꝰ cū aqua calida frequenᷓ.deinde abluaᷓ cū aqua feniclᷓi:celidōie, verbene ꝛ eufrasie.

De quibusdā apostematibꝰ paruis nascentibus in ꝯiunctiua.

Nona passio ꝯiunctiue. In cōiūctiua apparēt aliqñ apostemata parua granulosa ad modū miliȷ.aliqñ maiora aliqñ minora.aliqñ alba.aliqñ rubea.purgeᷓ corpꝰ ꝑm exigētiam hūoris. Et si est cā calida fiat collᷓium de cerusa albumīe ouoꝝ. Et si ē cā frida aspgaᷓ locꝰ puluere margaritaꝝ.corallᷓ.ꝛ testarum ouoꝝ.

De vlcere ꝛ sanie in ꝯiūctiua.

Decima passio ꝯiunctiue est vlcꝰ ꝙ aliqñ ē saniosum.purgeᷓ corpus cu flōia ꝛ farmacia.ꝛ subtili dieta.deinde vtaᷓ tali collᷓio. ℞.cathimie auri.eris vste.ceruse ablute.plumbi vsti.dragagāti.gumi arabiē.añ.℈.ij.aloe.mirre mundē.olibani.sarcocollᷓ nutrite. opij.añ.℈.ß.cōficianᷓ cū aqua ro.optima ꝛ fiat collᷓium.

De diminutōe carnis in ꝯiūctiua ꝛ eius excrescētia.

Vndecima passio ꝯiūctiue ē excrescētia carnis aut diminutio eius. Si caro augmētaᷓ in ꝯiūctiua ñ est ꝯsiliū corpe mūdificato:nisi ꝙ ꝑ doctū cirurgicū extirpeᷓ.sicut dictū ē caplᷓo de vngue.ꝛ caplᷓo de pāniculo i ꝯiūctiua. Si autē caro sit diminuta ꝛ ablata ꝑ idoctuȝ cirurgicū.sicut in curatiōe vnguis:ꝛ pāniculi:ꝛ carnis addite:ꝛ cancri.ꝛ fistule.tūc nō est curatio.qꝛ ꝙ remotū radicale est:ꝛ nō recipit curationē. Quare i cu-

ratione taliũ magna cautela ē adhibēda. Si aũt fuerit diminuta aliter. fiat tale collirũ. ℞. aloe. olibani. aã. ℈. i. sang. draco. sumac. aã. ℈. ʒ. fiat collirium cũ aqua rosa. vbi gumi arabi. sit infusum.

De fistula in lacrimali.

Duodecima passio coniunctiue ē fistula nata in lacrimali. Intelligēdum q̄ apostema mollia generātur aliq̃n in lacrimali oculi versus nasuȝ ⁊ vt plurimũ terminaṫ in fistulã. In primis igiṫ diligētissime mundifice corp᷒. deinde fometeṫ loc᷒ cũ spongia infusa in aq̃ decoctiōis gallaꝝ. sumac. ⁊ modico mell'. Deinde cũ aqua decoctiōis maliḡ. ⁊ foliorũ ruthe. deinde fiat tale collirũ. ℞. viride eris. atramēti. salis armoniaci. vitoli. calcis viue. auripigmēti. cantaridaꝝ. aluminis. aã. ʒ. ʒ. fiat puluis: ⁊ pul' ponaṫ in paruissima quãtitate. vel misceanṫ cum vrina pueri ⁊ fece olei antiq̃. ⁊ fiat vngm̃. ⁊ tenta intingaṫ ⁊ fistule applicet. Deinde fiat vngm̃ post mortificationē fistule: ex aloe ⁊ olibano: ⁊ sarcocolla nutrita. et sumac. ⁊ cortic̄ maloꝝ ḡra. ad carnis regenerationē. deinde sumaṫ talis potio. ℞. folioꝝ agrimonie. folioꝝ oliue. cquasseṫ ⁊ tēperētur in vino al. ⁊ accipiatur vinum: ⁊ procul dubio si corp᷒ ē mũdificatuȝ ⁊ patiēs est boni regiminis. ista potatio curat oēȝ fistulã vbicũq̧ fuerit. Itē colligaṫ agrimonia cũ oratione dñica: ⁊ porteṫ ad collũ: ⁊ curat fistulã vt plurimũ. Si autē ex his nō cureṫ: ad manũ cirurgicã finaliter recurram᷒. Cauterizeṫ igiṫ loc᷒: ⁊ fiant alia p̱ ordinē sicut decet. De ista autē materia fuim᷒ locuti libº. priº. Addam᷒ igitur istud cũ illo: ⁊ aliqua veritatis scintilula resultabit.

De lacrimis currentib᷒.

Tertiadecima passio coniunctiue sũt lacrime currētes ad cannã oculi. Lacrime proueniũt a causis primitiuis extrinsecis. sicut casus. percussio. calor. frigus. febres. ⁊ accidētia anime. istis aũt remotis lacrimaꝝ fit remotio. Veniunt ēt aliq̃n p̱p̱ euulsionē carnis que ē in lacrimali: p̱p̱ indoctũ cirurgicũ: ⁊ nō recipit curationē. tamē si videaṫ via interesse fiat collirium de aloe. ⁊ sarcocolla nutrita ⁊ sumac. Aliq̃n veniunt lacrime p̱p̱ oculi debilitatē nãleȝ. q̄ pȝ q: mollis. humid᷒ subalbid᷒: ⁊ nō recipit curationē. Tñ si videaṫ tibi apponaṫ olibanũ cũ p̄dicto collirio: ⁊ vtaṫ eo. Aliq̃n veniũt lacrime p̱p̱ fluxuȝ humoꝝ a parte intrinseca cerebri cuius signũ est q: veniũt continue ⁊ cũ sternutatione. ⁊ iste lacrime possunt curari: sed cũ difficultate magna valde. Cōforteṫ igiṫ cerebrũ cum ambra ⁊ storace calamita si cã est frigida. ⁊ si calida. cũ camphora ⁊ rosis. ⁊ purgeṫ cũ yerapiḡ in cã frigida. ⁊ in calida cũ elẽio de succo ro. et postea in collo apponanṫ ventose. deinde setones. ⁊ vitet repletionē. ⁊ somnum diuturnuȝ. Et odoret cerebrũ cōfortãtia iuxta conuenientiã particulariũ. Si aũt venerint p̱p̱ causas extrinsecas: cōfortet cerebrũ ⁊ ponanṫ stiptica supra frontem ⁊ timpora iuxta cōuenientiã particularium. d̄ sanguine dra. ⁊ acacia. mirra. olibano. ⁊ albumine ouorũ: ⁊ similibus. iuxta cōuenientiã cause. fiant fricatiōes fortes in vertice capitis. Et si aliã viã nō habem᷒ scindantur arterie que sunt in timporibus. deinde cōfortetur oculus si causa ē calida tali collirio. ℞. rosarũ margaritaꝝ perforataꝝ: ⁊ nō p̱forataꝝ. ossium mirabil'. coralli albi: ⁊ rubei. camphore. aã. ℈. ij. san. dra. sumac. cortic̄ maloꝝ ḡ. opij. libani. aã. grana. vi. cōficiantur cũ aqua infusionis dragagãti. ⁊ gumi arabi. ⁊ fiat collirũ. Si aũt causa fuerit frigida: tunc vtatur isto collirio. ℞. tucie p̄parate sic̄ d̄ cȝ. sarcocolle nutrite. olibãi. aloe. mastic̄. storac̄ calãite. ãbre. aã. ℈. i. rosaꝝ. sumac. sanguis dra. aã. grana. vi. cōficianṫ cum mucillagine dragagãti. ⁊ gumi arabi. ⁊ fiat collirũ. Si ãt cã eēt cōposita cōponãṫ medicamĩa iuxta industriã medici.

Clarificatio. Intelligendũ circa istã materiã q̄ Gal. videṫ cōtrari᷒ sibijpsi q̃rta p̱ticula de morbo versus principiũ ad quatuor colũnas dicit si in coniunctiua fuerit apostema d̄ sanguine: visui accidētaliṫ nocebit. ⁊ statim sequitur litera. Si aũt obtalmiã patiatur vel vngulã p̱ se faciet visui obscuritatem. p̱ amorē nōne obtalmia fit de sãguine aliq̃n. igitur tũc apostema de sanguīe visui nocebit. ⁊ quid ē igr̄ dictu q̄ apostema sanguineũ nocebit visui p̱ accidēs. et

obtalmia per se: cū obtalmia ꝑ se sit apostema de sanguine vtplurimū. quid sit dicendū ad h̄: ego nō video nisi sub quodā nubilo si litera ē vera sic iacet. ¶ Dicamus igitur sic ꝙ̄tum est de p̄senti ꝙ humor cristallinꝰ ē in oculo ꝑ se: ꝛ alia sunt ꝑꝑ iuuamēta. ¶ Si igitur oīa que sunt in oculo patiantur ꝛ visus nō ledat̄: nō erit morbus sed cā morbi ꝫm Gal. ī primo de morbo ¶ Nūc aūt apostema sanguineū ꝑ se ē morbus ꝯiunctiue: cū in ꝯiūctiua sint multe vene. ꝛ ita pōt ibi causari apostema ꝺ sāguine. ¶ Nūc autē h̄ est nocumētū partis ꝛ nō totiꝰ. iō apostema sanguineū nō erit ꝑ se morbꝰ oculi. tn̄ non de necessitate ledet visuꝫ. lꝫ igit̄ sit morbꝰ cōiunctiue per se: nō tn̄ ꝑꝑ hoc est morbꝰ totiꝰ per se: cū per se nō ledatur opatio totiꝰ inquātum h̄mōi. ¶ Nūc aūt obtalmia ꝙ̄tū est de virtute vocabuli nō dicit̄ tantuꝫ ꝛ ꝑprie apostema oculi nec cōiunctiue: nisi cū hoc patiat̄ pupilla. ꝛ si patit̄ pupilla ꝛ visus: et ita opatio totiꝰ oculi. ꝛ ita obtalmia poterit eē morbꝰ totius oculi ꝑ se. ꝛ pro tāto ¶ Auic. ī tertio postꝙ̄ dixit ꝙ obtalmia vera est apostema in ꝯiūctiua post. xij. lineas. dixit ꝙ obtalmia vera ē apostema in pupilla sequens coniunctiuaꝫ. ꝛ ita videtur sonare ꝙ obtalmia de virtute vocabuli nō est apostema tm̄ cōiunctiue: sꝫ etiaꝫ pupille. ꝛ qꝛ nocumentuꝫ pupille īmediate nocet visui. iō obtalmia potest per se vel sui nocere. ¶ Intelligendū ꝙ quoquomō se habeat negocium ꝑpter ista verba nō mutat̄ causa nec signū nec opatio. ꝛ ideo videt̄ mihi ꝙ disputatio sit de nomibus quare ꝛc. ¶ Secūdo intelligendū ꝙ obtalmia frequentiꝰ venit in vere ꝙ̄ in alijs temporibus. ꝛ si sic frequentiꝰ venit de sanguine. ꝛ si venit in estate frequētiꝰ de colera. ꝛ si in autūno frequētiꝰ de melencolia. ꝛ si in hieme frequentiꝰ de flegmate. ¶ Tertio intelligendū ꝙ in obtalmia corpore pleno debet fieri flōia de cephalica partis opposite. ꝛ postea de eadeꝫ si indiguerit. postea debēt poni repercussiua corpore mundificato. ꝛ egritudine in principio existente. ¶ Nunc autē cognoscitur obtalmia in principio esse cum apparet tumor. ꝛ quod expellitur est subtile. et cū lippa incipit ingrossari est augmentū ꝛ cum lippa est digesta est status. ꝛ cum diminuitur est declinatio. ¶ Quarto intelligendum ꝙ fenugrecum directe competit in obtalmia flegmatica et ventosa. quia resoluit ꝛ digerit. ¶ Sed si materia ē calida: posset ꝯpetere cū administratōne frigidoꝝ: sicut si esset dragagantuꝫ ꝛ mucillago psillij ad maturandū in fine augmenti ꝛ in principio status: licet sit calidē cōplexionis. ¶ Quinto intelligendū de exhibitione aque in obtalmia quoniam administratur intus aut extra. ¶ Si intra ꝛ tempꝰ est frigidū ꝛ materia frigida: dꝫ calida admīstrari vt digerat ꝛ euaporet. ¶ Si extra vt oculuꝫ fomētando: tūc sꝑ calida dꝫ admīstrari. nisi vehementia doloris impediret. ¶ Sexto notandū qm̄ lꝫ sanguis fluēs ad cutem non inficiat eaꝫ. nec remaneat infectio. in cōiunctiua tam̄ adueniens remanet infectio quia propt̄ sui tenuitatem penetrat. ꝛ ideo in principio aliquando apparet ad modum puncti. aliquando ad modum macule. ꝛ ideo recte in principio non comperet sanguis columbe. quia tunc ratione sue caliditatis magis faceret fluere sanguinem: sed postꝙ̄ constrictiua ꝛ restrictiua precesserunt. ¶ Septimo ꝛ vltimo notandū est h̄ ꝙ causa antecedēs lacrimaꝝ aliqn̄ potest ꝑuenire a stomaco ꝛ toto corꝑe. sꝫ cā cōiuncta ꝑcedit a capite.

¶ Caplm̄. iij. de passionibꝰ cornee.

Tunica cornea ē illa tunica que apparet discooperta in oculo: que ē alba clara ad modū cornu lucidi ꝛ ē supra pupillam: ꝛ patit̄ egritudines multas ꝫm gal. 4°. de morbo. ¶ Morbi igitur sunt sicut vlcus ꝛ plaga. vesica seu variola. ruptura. albugo seu tela. pannus seu macula. cicatrix. mutatio coloris. grossicies. ꝛ siƚia. sic videbimꝰ ꝑticulariter in ꝑcessu. ꝛ sunt passiones. viij.

¶ De vlceribus cornee.

Tunica cornea ē tunica corticabil̄ cōp̄hēdēs ī se q̄tuor tunicas. Nūc āt aliqn̄ vlcerant̄ iste tunice. ꝛ hoc ꝑꝑ hu. ca. ꝛ diuersificantur vlcera vt̄ plage ꝫm di-

Ad oēs pressiorꝫ ordorꝫ ut essent ... ℞ medulla pomi ... [illegible]
& pone supra ... in petia ... petiaꝫ pone stupaꝫ canabis. A. pe.

uersitatē situs dextri vel sinistri. superfici ⁊ ꝓfundi. ⁊ ſm diuersitatez cause. ⁊ ita sunt multe spēs: oēs tñ ꝯueniūt in curatione. ⁊ ideo de distinctiōe spēꝝ nō curo. In primis ponat̄ ī loco obscuro. ⁊ sit qe tus ⁊ tacit⁹. ⁊ dieta sit subtil̄. ⁊ nō iaceat supra partez oculi lesam. ⁊ fiant fere oīa sicut in obtalmia. Fiat igit̄ flōia ⁊ purgetur corp⁹ cū mirabul̄ citri. ⁊ viol̄. Corpe aūt sufficient̄ mundificato vtatur in p̄is isto coll̄io. ℞. ceruse ablute. ℈. ij. dragāti. gumi arabic̄. añ. ℈. iij. opij. ℈. ß. fiat collirium cū albumine ouoꝝ. postq̄ autē vsus fuerit isto coll̄io ꝓiciat̄ in oculo lac mulieris. Si aūt clauderetur vlc⁹ aperiatur ꝓpter saniē cū aqua decoctionis fenicl̄i. ⁊ corone regie. deinde ꝓiciat̄ lac ī oculo deinde vtat̄ isto collirio. s. q̄ p̄dicto collirio addantur ista tria. s. tucia p̄pata. ⁊ catimia abluta. ⁊ ere vsto ⁊ abluto. Et si volueris carnē regenerare: istis oīb⁹ vltimis addam⁹ illa tria. s. aloe. sarcocoll̄ nutritaꝫ ⁊ olibanū. Nūc aūt in oī plaga seu vlcer̄ ē magn⁹ dolor. q̄re oꝫ q̄ corp⁹ sit bñ mūdificatū: ⁊ q̄ collīria nō sint mortificatīa ⁊ abluat̄ ocul⁹ cotidie bis cum aq̄ calida pluuiali vbi sit zucc̄ ⁊ mel.

De vesica in cornea.

Secūda passio cornee ē vesica. et diuersificat̄ in colore ⁊ dolore et leuitate ⁊ malicia ſm q̄ aquositas est agregata inter cortices exteriores cornee: aut interiores: aut medios. ⁊ ſm diuersitatē hūoris peccātis rōne sue qualitatis aut q̄ntitatis: aut vtriusq̃. Nūc autē vesice seu variole ī pricipio sunt sicut pūctus vergens ad rubeū. sꝫ vlcera magis vergunt ad albū. Curat̄ cū flōia ⁊ farmacia. ⁊ collirio dicto in capl̄o p̄cedēti de vlceribus cornee. vel fiat tale coll̄iuz. ℞. tucie p̄parate sicut decet. climie lote. antimonij abluti. scorrie eris ablute. ceruse ablute. añ. ℈. i. opij grana. vi. cōficiant̄ cū mucillagine fenugrec̄. Intelligem⁹ autez tuciaz p̄pataz. s. q̄ igniat̄ decies: ⁊ in q̄libet vice extinguat̄ quinq̃ vicib⁹ in vrina pueri virginis: quinq̃ in aqua ro. ⁊ q̄ p⁹ ea pulueriźet̄ in vltimo. ⁊ deīde q̄ tēperetur in succo maiorane. ⁊ deinde remoueatur succ⁹ ⁊ tucia desiccet̄ ī vmbra.

De ruptura cornee.

Tertia passio cornee est ruptura ⁊ apparet aliquādo ad modū capitis formice: ⁊ aliquādo ad modum capitis vue. aliquādo ad modū claui. Rūpitur aliqñ ꝑ causas extrinsecas sicut est casus ⁊ ꝑcussio. aliquando ꝓpt̄ causas extrinsecas: sicut est humor acut⁹ aut apostema. Et diuersificant̄ spēs rupture ſm diuersitatē causaꝝ. ita etiā q̄ aliquādo exit vuea extra cum magna difformitate. species curabiles in principio curant̄ sicut ea que dicta sunt in capl̄o de vlcerib⁹. ⁊ capl̄o de vesicis. In primis igitur mundificet̄ corp⁹ cū flōia ⁊ farmacia deīde ponant̄ repercussiua. ⁊ fiat emplastrū de citonijs ⁊ acacia. sanguine drac̄. ⁊ bolo armenico. ⁊ ligetur ocul⁹. ⁊ iaceat resupinus. ⁊ fomētetur cū aqua decoctōis roſ. plātaginis. bursepastoris. ⁊ possꝫ vti tali coll̄io post ista. ℞. antimonij vsti ⁊ abluti. ceruse vste ⁊ ablute. climie ablute ⁊ aduste. añ. ℈. ij. spicanar. aloe. tucie nutrite. sarcocolle nutrite. añ. grana. vi. cōficiantur cū mucillagine dragāti ⁊ gumi arabic̄. ⁊ fiat coll̄iū. In eminentia autem eoꝝ nō ꝯsulo q̄ abscindantur q꞉ timēdū est q̄ tot⁹ ocul⁹ liquefiat.

De cancro ⁊ cornea.

Quarta passio cornee est cancer. Cancer autem aliqñ causatur in cornea ex co. adusta ⁊ inducit vlcus. corrosionem. ⁊ cauernam. dolorē capitis. vigilias. ⁊ casuꝫ appetitus. ⁊ si nō curetur a principio: postea non recipit curationez. Aliquando autem causantur a melencolia. et est dolor remissus cum duricie. In primis igitur fiat flebotomia et si est de colera adusta purgetur cuꝫ oxi laxatiuo. ⁊ electuario de succo rosato. et yeraruffi. Si autem est ex melencolia purgetur cum dyasene. et yeraruffi. Cancer autem de colera mitigetur in primis cum isto collirio. ℞. ceruse ablute. amidi. añ. ℈. i. opij. ℈. ß. conficiantur cum albumine ouorum ⁊ mucillagine facta de draganto in aqua rosata. vel apponatur emplastrum factum ex vitello oui ⁊ oleo rosato: et lacte mulieris. vel fiat istud ꝑ modum collirij. Cum autem nō est ibi dolor horribil̄: vtatur tali coll̄io. ℞. tucie preparate. amidi. memite. coralli al. ⁊ ru. tēre

ſigillate.margaritaꝝ.añ.℈.i.ꝯficiãt cũ
mucillagine draganti.⁊ gũmi arabici. et
fiat collirium.

¶ De mutatione coloris nãlis cornee.

Quinta paſſio cornee eſt mutatio
coloris nãlis in nõ nãlem oculo
ſano exiſtẽte. ¶ Intelligendũ ẽ ꝙ
ꝑꝑ opilationẽ epatis ⁊ ſplenis ſicut in
ictericia ⁊ ſimilib⁹ mutat̃ color naturalis
oculoꝝ in ruborẽ: aut croceitatem aut ni
gredinẽ. aut viriditatẽ. intantũ aliqñ ꝙ
homĩ videt̃ ꝙ oĩa ſint crocea. ¶ Mutat̃ eti
am color ⁊ figura ſicut in lepra. mutat̃ eti
am color ſm diuerſitatẽ humoris criſtal
lini ⁊ albuginei ⁊ ſpũs ⁊ ſm diuerſitatẽ
col̃. humoris viti. ¶ Curatio hui⁹ conſi-
ſtit in remotione cauſe. ⁊ ꝙ fomẽtet̃ ocu-
lus cũ aqua decoctionis ro. nenupharis
⁊ camomille. ⁊ ſi volum⁹ colorare oculũ
colore nigro fiat ſic. ℞. gallaſ. ⁊ oſſa mira
bul̃. puluerizẽtur in vltimo: ⁊ tẽperentur
in oleo ſiſamino. aut in oleo nuc̃. ⁊ ponã
tur in vaſe vitreo ad ſolem. deinde ſicut
colliriũ oculis inſtilletur.

¶ De nebula in cornea.

Sexta paſſio cornee: aliqñ enĩ hu-
miditas fluit ad cornuã ⁊ gene-
rat ibi fumũ ⁊ nebulã: ⁊ caligina-
tur viſus. ¶ Et curatio cõſiſtit vt purgetur
corp⁹ cũ pilul̃ aureis. ⁊ coll̃izetur ocul⁹
cũ felle ancipitris.

¶ De corrugatiõe ⁊ puificatiõe cornee

Septima paſſio ẽ corrugatio pui-
ficatio ⁊ duricies: ſicut fit in ſeni-
bus. ⁊ tũc cõfert fomẽtare oculũ
frequẽt̃ cũ aqua decoctiõis ordei. roſaꝝ
viol̃. nenupharis. ⁊ ſil̃iũ. ⁊ inſtilet̃ fre-
quent̃ lac mulieris in oculũ.

¶ De albugine vel macula ⁊ cicatrice ĩ
cornea.

Octaua paſſio cornee. ¶ Intelligen
dũ ꝙ ſupra corneã accidũt paſ-
ſiones multe que nõ videnť dif-
ferre niſi ſm plus vel min⁹: ſicut ẽ nubes
albugo. macula. pãnus. ⁊ tela. ¶ Que qdã
veniũt aliquãdo ꝑꝑ cõcurſuz humoꝝ. ali
quãdo ꝑꝑ caſuz ⁊ ꝑcuſſionẽ. aliqñ ſunt re
liquie apoſtematũ male curatoꝝ. ¶ Intel-
ligendũ etiã ꝙ cicatrices accidunt in cor
nea poſt curationes vlceꝝ variolaꝝ ⁊ ſi-
miliũ, ⁊ ſunt oẽs albe, ⁊ iõ videnť macu-
le. ⁊ oẽs laborãt in curatione cicatricum
ſicut ſi eſſet macula. ⁊ eſt maius opatio.
q: cicatrix nõ recipit curationẽ. ¶ Aliq̃ eti-
am opinant̃ ꝙ macula in cornea nõ ſit a-
liud niſi cicatrix cornee. vterq3 aũt iſtorũ
decept⁹ eſt. ¶ In cicatrice igit̃ nõ eſt labo-
randũ niſi ad decorem tñ. ¶ In maculis
aũt ⁊ albugine operandũ eſt ſic. ¶ Iſte enĩ
infectiones que veniũt in cornea cũ ſunt
in principio vel in puericia poſſunt defa
cili curari cũ lacte mulieris frequẽter im-
poſito. ⁊ poſtea cũ puluere oſſiſ ſepie. vł
ſic. ℞. ſucci papaueris ru. ſuc cẽtauree mi
noris. miſceant̃ cũ melle. iſtõ ꝓculdubio
curat albugines ⁊ maculas in principio
⁊ in ꝑuis pueris. ¶ Idẽ facit ſucc⁹ lingue
paſſerine. ⁊ appellat̃ poligoma apud di
aſcoridẽ. ⁊ aſſimilat̃ mirabilit̃ cẽtinodie.
¶ Iſta enĩ herba ẽ illa quã hyrũdines por
tant filijs ſuis cũ ꝑforat̃ ocul⁹ cũ acu: ⁊ re
cuperant viſum. ⁊ ego feci aportari de vi
ridario ſereniſſimi regis maioricarũ. ¶ Si
aũt herba nõ inueniat̃ ſaltẽ ꝑforent̃ ocu
li pulloꝝ hyrũdinũ: ⁊ poſt triduũ accipiã
tur qui recuperãt viſuz. ⁊ fiat puluis ⁊ o
culis inſtillet̃. ¶ Si aũt macula fuerit indu
rata de difficili curat̃ aut nũq̃. ¶ Modus
tñ operãdi eſt iſte ꝙ dieta ſit tenuiſ. ⁊ ꝙ
purget̃ caput cũ yerapig̃. deinde mollifi
cet̃ macula cũ aqua decoctiõis malue biſ
malue. palee ordei ⁊ auene. ⁊ viol̃. ⁊ roſ.
⁊ nenuphare. ⁊ camõilla. deinde ponat̃
quotidie iſte pul. ℞. oſſis ſepie. ℈. ij. 3ʒ i.
albiſſimi. ℈. i. piperis. ℈. ß. cuperoſe gra
na. x. puluerizent̃ ſicut decẽ colliria ⁊ mi-
ſceant̃: ⁊ ocul̃ inſtillet̃. vel fiat colliriũ ta-
le. ℞. calamite. ʒ. i. tucie. ℈. iij. ligni aloe.
℈. iiij. cuꝑoſe. ℈. i. ⁊ g̃na. x. licij. ʒ. ß. ¶ Mo-
dus faciẽdi eſt ꝙ. ſ. calamita ⁊ tucia deci-
es igniant̃ ⁊ extinguãt̃ in vrina pueri vir
ginis. poſtea in aq̃ ro. ⁊ poſtea tẽperent̃
in ſucco maiorane. miſceant̃ cũ p̃dictis ⁊
fiat puluis. ¶ Iſto aũt puluere poſſumus
vti trib⁹ modis. ¶ Primo in pul̃. ſicut ẽ di
ctuz. ¶ Secũdo ꝙ miſceãt̃ puluis cũ aqua
feniculi ⁊ celidonie diſtillate. ¶ Tertio ꝙ
miſceant̃ cum aſſungia porci recẽtis. ⁊ fi
at colliriuz. ¶ Vel vtat̃ iſto collirio ⁊ nõ q̃-
ram⁹ meli⁹. ℞. tucie ꝑꝑate ſicut decet. ſar
cocolle nutrite. aloe. piperis longi. corti
cis teſtaꝝ ouoꝝ calcinatoꝝ. fragmẽtoruz

scutellaꝝ terreaꝝ viridiū. vitrioli. eris vsti
cerusę lote. stercoris lacerte viridis. cati/
mie auri. margaritaꝝ. coralli. viride eris.
castorei. mirre. licij. musci. dragāti. serapi/
ni. galbani. spume maris. op̄ij. añ. ℥. ij.
fell' vulturis. balsami. ambre limature au
ri purissimi. añ. ℥. i. cōficiant cū succo eu
frasie. bñ tamē puluerizata sint sicut opꝫ
ꝛ informent trocisci pui ꝛ desiccent ī vm
bra. ꝛ cū balsamo inungat. ꝛ cū vti volue
ris in delicatis distēperet vn' cum lacte
mulieris ꝛ ponat in oculis sicut collirium.
In alijs pōt distēperari in succo feniculi
aut celidonie. ꝛ possum' vti sicut dictū ē
in alijs multis modis. s. in puluere. aut p
modū collirij clarificati ī aqua ro. aut per
modum collirij dicti facti cum assungia
porcina.

Clarificatio. Intelligendū tñ cir
ca istaꝫ mām q ma/
cula pān9 tela nō sunt morbi infectiui:
qꝛ modicū aut nihil ab eis resoluit. Lip/
pa aūt est morb' infectiu' cū aliqd ab eo
resoluat. Morbi aūt infectiui in his ver
sibus cōtinent. Febris acuta ptisis pedi
con scabies sacer ignis. Antrax lippa le/
pra nobis cōtagia prestāt. Secūdo
notandū q melia purgat p oculos. ꝛ fleg
ma p nares ꝛ palatū. ꝛ cola p aures. sed
sanguis nō habuit emūctoriū qꝛ purus
ē ꝛ nō hꝫ supfluitates. Itē aduertendū
qm̄ lꝫ humores frigidi tarde penetrēt pā
niculos costaꝝ: nihilomin' penetrāt pāni
culos ocloꝝ. ꝛ iō aliqñ penetrāt inter du
as tunicas: ꝛ tūc generat cataracta sic vi
debim' inferi'. Aliqñ agregātur in super
ficie cornee: ꝛ causant ibi albugies ꝛ ma
culas. pānos. ꝛ telas ꝛ silia.

Caplm. iiij. de passionib' vuee ꝛ primo de dilatiōe vuee ꝛ pupille.

PRima passio vuee
est dilatatio vuee. i. pupille. pu
pilla aūt est foramē vuee. Istō
aūt foramē aliqñ dilatat q videt tangere
cōiunctiuā. Ista aūt dilatatio aliqñ ē na
turalis: qꝛ a natiuitate talis apparuit: et
nullo mō recipit curationē. ꝛ aliqñ venit
accidētaliter. ꝛ quocūq modo fuerit no/
cet visui: qm̄ aut nihil videt: aut videt in
minori quātitate q sit res visibilis. ꝛ hoc
est pp nimiā dispsionē spirituuꝫ. Dilata/
tio igit accidētalis causat a causis exteri
orib': sicut est casus pcussio. nimi' dolor
capitis. Et causat etiā a causis intrinse/
cis. ꝛ hoc ē pp apostema. aut pp magni
tudinē humoris albuginei: aut pter hu
miditatē currentē ad vueā. aut pter sic
citatē vuee ꝛ corrugationē eius: qm̄ tra/
rahitur versus circūferentiā: ꝛ ita foramē
magnificat: sicut apparet in corijs pfora
tis cū desiccat. ꝛ tūc dilatatio vuee ē mor
bus per se: ꝛ apparet tota vuea minorata

Cura. Si aūt fuerit pp desiccationē
vuee: tūc inungat dieta resū/
ptiua humectiua ꝛ nutriēs. ꝛ sit in ocio ꝛ
quiete. ꝛ balneet frequēter. ꝛ fomētet o/
culus cuꝫ aqua dulci calida. ꝛ piciat lac
mulieris sup oculū. Si aūt fuerit pp hūo
rem albugineū: aut pp hūiditatē. sic in di
eta tenui. ꝛ purget caput cum yerapig. ꝛ
abluat caput ꝛ facies frequēter cū aqua
salsa ꝛ aceto. ꝛ sint calida. ꝛ collíria ponā
tur in oculo que dicta sūt caplo de albu/
gine ꝛ macula. ꝛ que dicent inferi' de ca
tharactis. Si aūt fuerit pp apostema.
aut pter casum. aut pp pcussionē. iniun
gatur dieta tenuis. ꝛ fiat flōia de cepha/
lica. deinde fiant ventose in collo. dein/
de fiat flōia de venis que sunt in angul'
oculoꝝ. Et si rubor appareat amplent
timpora cū sandal. ꝛ sanguis dra. ꝛ albu
mine ouoꝝ. supra oculos apponat saccu
lus de ro. et nenupha. intinctus in aqua
rosa. vel istud ℞. farine ordei. fabarum
vitellū oui. ꝛ pistent cū oleo rosa. ꝛ succo
endiuie. ꝛ sup oculū apponat. Deide p'
principiū instillet lac mulieris. deide p'
sanguis colūbe. Apostemata igit curē
tur sicut dictū est caplo de obtalmia. Di/
latatio aūt vuee pp cās primitiuas nō re
cipit curationē: nisi natura p se conforta/
ta incipiat restingere. ꝛ ita dilatio pupil
le semper mala.

De cōstrictione pupille.

Scūda passio vuee est ɔstrictio
pupille. Cā aūt hui' passionis ē
siccitas ꝛ corrugatio vuee: ꝛ mo/
tus ei' a circūferentia versus centruꝫ. et
tūc ocul' est minorat': ꝛ forte nō recipit
curationē. fit etiā ex puitate humoꝝ albu

gīnci: ⁊ satis de facili curaꝛ. Coartaꝛ etiā
⁊ cōstringiꝛ pupilla ex aliq̊ humore com
primēte eā versus centrū. Ista aūt cōstri
ctio pupille aut ē naturalꝭ aut accidentalꝭ
Si nālis iuuat: q꞉ spūs vnitur ⁊ ꝯfortaꝛ
Si accidentalꝭ sp nocet: ⁊ facit apparere
rem maiorē ꝙ̄ sit. Si aūt cā fuerit inanicꝭ
humecteꝛ ocul⁹ ⁊ caput ⁊ totū corp⁹ cuȝ
cibis ⁊ hūidis balneis. ⁊ fomētetur ocu-
lus cū spongia intincta in aq̄ dulci ca. ⁊
fricetur facies ⁊ caput vt calefiat: q꞉ sola
humectantia nocent ꝭm Auic. Si aūt cā
fuerit repletionalꝭ: purgetur caput: deinđ
vtatur isto collꝭio. ℞. croci. musci. aloe. ster
coris lacerte viride. añ. ℈. i. balsami. ℈. 5
piperis. floris eris. armoniaci. añ. grana
vi. conficiātur cuȝ aqua feniculi distilata

De catharata.

Tertia passio vuee sunt aque seu
catharacte. Intelligendū ꝙ vapo
res aquosi aliquādo ascēdunt a
stomaco ad oculos: ⁊ ꝑturbāt hūiditateſ
claras luminosas. cui⁹ signū q꞉ ante cibū
pei⁹ se habēt ꝙ̄ post. Aliqñ aūt descēdūt
a cerebro. cui⁹ signū q꞉ equaliꝛ ante cibū
⁊ post se habēt: ⁊ tūc est magnū pericꝭm
agregatiōis aque in oculo. aqua igitur a
gregaꝛ inter tunicā corneā ⁊ tunicā vueā
recte añ foramē pupille. ⁊ tūc in pricipio
apparēt ymagines multe diuerse sic̄ sūt
pili: aut vngues: aut cimices: aut musce:
aut alia volantia. aut oīa videnꝛ ꝑforata
aut sicut pūct⁹: aut lateraliꝛ. ⁊ ita de alijs
apparitiōib⁹ multis ⁊ diuersis. ⁊ hoc ꝭȝ
diuersitatē situs hūoris in pupilla: ⁊ ꝭm
diuersitatē quātitatis ⁊ qualitatis. Et ēt
colores diuersi apparēt: rubei aut citrini
aut nigri. ⁊ ita de alijs: ꝭm diuersitatem
humoris. Et h̄ sunt que legūꝛ a Galꝭ. 4º.
de morbo. Nūc aūt isti fumi ⁊ etiā nubi-
le cū incipiūt cōdensari causant aquā seu
catharactā: ⁊ ipediūt visum aut oīno de
struūt, ꝑpꝛ opilationē pupille. qm̄ simula
crum rei visibilꝭ nō pōt iactari vsq꞉ ad cri
stallinuȝ. nec spūs visibilꝭ pōt penetrare
vsq꞉ ad corneā: ⁊ ita ipediꝛ visus. In pri
cipio igiꝛ curari pōt a bono medico: sed
post cōfirmationē nō: nisi ꝑ manū restau
ratoris. ⁊ etiā ab eo nō semꝑ: ſȝ cū sūt in
dispōne media. In primis igiꝛ ordine-
tur dieta subtilꝭ, vitet igiꝛ oēs pisces sicut
fulgur. nisi velit igrossare: vt eēt acui subi
cibilꝭ. vitet oēs fruct⁹. oīa fumosa. oīa aq̊
sa. oīa acuta. ⁊ breuiꝛ oīa que faciūt ascē
dere vaporē ad caput. Deinde purgetur
caput cū yerapig̃ multis vicib⁹: ſȝ in par
ua quātitate. deinde deꝛ tyriaca. deinde
vtaꝛ isto collirio. ℞. fellꝭ ancipitris. balsa
mi. añ. ℈. ij. ellꝭi albi. piperis. añ. ℈. cōfici
anꝛ cū aqua raphani. ⁊ fiat colliriū ⁊ ocu
lis instilleꝛ. postea odoret maioranā ⁊ o-
culis applicet frequēt. Si aūt ex his nō
cureꝛ. tūc ad manū cirurgicā recurramus
Aqua em̄ seu catharacta qđ est idem ali
qñ est subicibilꝭ acui. ⁊ aliqñ nō. Qñ em̄
est nimis grossa nō est subicibilis. quia
non posset descendere. qñ aūt est nimis
subtilis non est subicibilis. quoniam et
licet descēderet: tñ statiȝ ad primā dispo
sitionē reuerteretꝛ. in dispositione aūt me
dia est subicibilꝭ. Nunc aūt mod⁹ discer-
nēdi ē iste. cū aut ī loco lumioso ocul⁹ bñ
respiciꝛ: si color aq̄ fuerit sic̄ color fūgi
aut calcis aut grādinis. aut color niger
fuerit: significaꝛ ꝙ nimis est indurata ⁊
non esset subicibilis: quare tunc nō est la
borandū. Secundo discerniꝛ sic: clau-
datur vterq꞉ oculus: ⁊ tunc oculus infir-
mus cū pollice suauiter altero clauso ma
nente fricetur. ⁊ tunc celeriter infirm⁹ ocu
lus aperiatur. et si pupilla non dilatatur
nullo modo est subicibilis: quia nimis
est confirmata. Si autem dilatetur et
reuertatur aqua ad pristinam dispositio
nem: subicibilis est. Et si remaneat di-
spersa adhuc non est confirmata. et ita
non esset subicibilis. Et si volumus ꝙ
cito confirmetur: vtatur piscibus.
Si autem color aque est aereus diafa-
nus transparens vel quasi: tunc est subi
cibilis. et tunc est in dispositione me-
dia inter confirmatam et non confirma-
tam. Et tunc eligatur diligens restaura
tor. et corpore mundificato fiat cauer-
na in cornea cum acu rotundi capititis.
et tunc impellatur supra vueam: sed nō
transeat vltra. Et comprimatur aqua
inferius cum acu. Et non extrahatur
statim: sed maneat aliquantulum: vt a-
qua superius non reuertatur. Eleue-
tur igitur acus ⁊ postea comprimatur:
deinde extrahatur. In parte autem infe

riori oculi nō fiat cauerna ad extrahēdū aquā: q2 timendū esset de euacuatiōe humoris albuginei sicut dic. Auic. Fiat igitur in angulo. deinde fiat emplm supra oculum de vitell' ouoꝝ. ⁊ stet in loco obscuro p septē dies.

De debilitate visus.

Visus debilitať aut pp cās extrinsecas: aut pp intrinsecas. Si pp extrīsecas: sicut est fum⁹: puluis. aut vent⁹ turbid⁹. aut inspectio solis. aut corporis luminosi. aut intuit⁹ superi⁹ in aliqua re. aut legere literas minutas. aut nimie vigilie. aut nimi⁹ somn⁹. aut nimia caliditas. aut frigiditas. aut siccitas. aut humiditas. aut repletio cibi ⁊ pot⁹. ⁊ crapula. ⁊ vomit⁹ nimi⁹. ⁊ mirabiliter nocet coytus. ⁊ cibaria ventosa ⁊ acuta. ⁊ salsa ⁊ acetosa. ⁊ oē illud qḋ cōuertit mām in fumū ⁊ vaporē: sicut sūt cepe: allia: ⁊ porri. ⁊ fruct⁹: ⁊ legumina. ⁊ nocꝫ etiā iacere calciatū: ⁊ capite declinato ⁊ psilia. Si sint cause intrinsece: tūc sunt etiā multe valde minorātes visuꝫ aut corrūpentes aut destruētes. sicut sunt egritudines capitis. sicut est reuma. frenesis. vertigo. scotomia ⁊ silia. ⁊ sicut est apostema nerui obtici. aut epilatio. ⁊ quelibet quatuor cōplexionum tam simpliciū q̄ cōpositoꝝ cū materia vel sine materia. Hoc idē fit pp malas dispōnes tunicaꝝ: ⁊ humoris vitrei ⁊ albuginei. ⁊ pp humorē cristallinū ⁊ situm ei⁹. qm̄ si torqueať versus oculoꝝ angulos videnť etiā oblique. Si aūt torq̄atur versus superi⁹ aut inferi⁹: tūc vnum videnť duo. ⁊ debilitať visus pp causas dictas manifestas. sicut sunt passiones vuce. aut cornee. aut cōiunctiue. ⁊ debilitať pp vapores ascendentes a stomaco sicut dictū est caplo de catharatis. q: discerniť qm̄ apparitio ymaginū stet p sex menses ⁊ pupilla apparet munda: a stomaco puenit. Quādo aūt puenit a cerebro: nō est tāto tpe sine aggregatiōe aq̄ nihilominus. Etiā debilitať visus aut minuiť aut corrūpitur pp dispōnem spūs visibil'. Iste aūt spūs si fuerit mult⁹ ⁊ clarus ⁊ subtilis: facit q res visibil' bene discerniť ⁊ longe ⁊ de ppe. Si aūt est multus ⁊ grossus: tūc videt ⁊ discernit meli⁹ longinqua q̄ ppinqua. ⁊ h est ſm illos q̄ dicūt spm̄ extra emitti pp h q2 subtiliatur in via. ſm aūt illos qui dicūt q fum⁹ intus suscipiēs ⁊ nihil extra mittēs fit hoc pp fortez motū in cristallina ⁊ apphensionem rei mote. ⁊ rōne motus subtiliať spūs. Si aūt spūs fuerit paru⁹ ⁊ subtil': bene videt ppinqua ⁊ cernit: sed remota non: q2 nō pōt angulū cōphendere. Si āt fuerit paruus ⁊ grossus: tūc male discernunť ⁊ ppinqua ⁊ remota. Ista aūt materia exposita ē a nobis supra quartū de morbo. Curatio igiť talis erit. si visus corrūpať pp res inanientes: cōfortet oculus cū quiete ⁊ ocio: ⁊ cibis humectātib⁹ ⁊ balneo ⁊ fomētatiōib⁹ factis circa oculuꝫ cū aqua dulci tepida ⁊ lacte. Si si cā fuerit replēs iniūgať dieta tenuis. ⁊ purgeť corp⁹ cuꝫ yerapig. ⁊ pilluľ aureis. ⁊ pilluľ sine quib⁹ eē nolo. ⁊ collirizeť oculus cū fellib⁹ auiū de rapina viuentium. ⁊ balsamo. Intelligendū etiā iuxta illaꝫ materiā q aliqui sunt qui satis mediocriter vidēt de die: ⁊ versus noctē paꝝ aut nihil. ⁊ h est pp grossiciē spūs ⁊ humoꝝ ⁊ aliqui ōtra se habēt: qm̄ de die paꝝ aut nihil vident. ⁊ de nocte quodā mō pporcionabiliter loquēdo meli⁹. ⁊ h est. q2 spiritus sunt nimis subtiles ⁊ parui.

Caplm. v. de minoratiōe visus corruptione ⁊ ablutione eiusdē.

Licet de his multa dicta sunt: tm̄ magis pticulariter sic procedim⁹. Ista sunt que nocēt oculis supra oīa ō mundo vel quasi. s. coyt⁹ supfluus. deinde ebrietas crapľa. nimia repletio cibi ⁊ potus. vomit⁹ supfluus. dormire īmediate post comestionē donec quasi digestio sit in stomaco celebrata. dormire capite demisso. ⁊ long⁹ somn⁹ ⁊ pfund⁹. ⁊ dormire calceatū. ⁊ nocet etiā intueri res nimis splendidas ⁊ rutilantes. sicut ē corp⁹ sol' aut lune: aut ignis: aut niuis ⁊ siliū. et nocēt tenebre sicut illis qui nimis fuerūt incarcerati. ⁊ nocent oīa caľa vaporosa. ⁊ ventosa ⁊ corruptibilia: ⁊ grosse digestionis. sicut sť allia. cepe. ⁊ porri. ⁊ pip: ⁊ vinum forte ⁊ nouuꝫ ⁊ turbidū ⁊ spissuꝫ. ⁊ oēs fruct⁹. ⁊ oia legumia. ⁊ oua indurata

A qua A. p̄t ad visus ... [illegible] ... distillent ... et quotidie de ea ponant i oculis ... [illegible] ... duas ut tres guttas ...

⁊ caseus dur⁹. ⁊ caules. ⁊ carnes bouine ⁊ lac. ⁊ pisces. ¶ Et nocet legere nimis frequenter litteras minutas. ⁊ ociū nimiū ⁊ breuiter oīa q̄ replēt caput vaporibus aut grauāt stomacū. ¶ Oīa igit̄ ꝯtraria iuuant ⁊ cōfortant: ⁊ potissime color viridis ⁊ color niger: sicut esset cucula monaci si transiret ꝑ loca niuosa. ⁊ submergēt frequenter oculos in aq̄ frida oculis apꝰtis vel paldebris nisi senect⁹ īpediat iuxta illud qd̄ dicit̄. ¶ Limpha nitor speculum fortificat oculū. ¶ De medicinalib⁹ autē si corp⁹ est plectoricuz ⁊ nihil īpediat: fiat flōia de cephalica. deinde fiāt vētose cū scarificatione supra collū ⁊ spatulas. deinde flōia de venis q̄ sunt in āgulis oculoꝝ. ¶ Et q2 vtplurimū tenebrositas visus ꝓuenit ꝓpter abundantiā flegmatū: aut mel'ie: aut vtriusq; cū talia habeāt caligīnare aut spūs īgrossare ⁊ obscurare. ¶ Nō bonū est ꝙ mā digerat̄ ꝑ hūc modū. ℞. maiorāe. ℳ. iij. saluie. ruthe. sileris mō. eufrasie vere mōtane. saxifragie. fragarie fenicl'i. añ. ℳ. ij. anisi. maratri. dāci carui sileris mon. añ. ʒ. ij. mellis lib. i. ⁊ ʒ. fiat sirupus quo vtatur mane ⁊ sero. ¶ Et si mā est mel'ia addātur sirupo floꝝ boꝝ. folioruz sene. epichi cuscute. añ. ʒ. iij. ¶ Digesta mā purget̄ sic. si mā est flegmatica. ℞. yerap̄. ʒ. ʒ. yeralogodion. ℈. ij. euforbij pulpe coll'. mastic̄. anisi. bdellij. gariofil'. añ. pondus. vi. granoꝝ cōficiantur cū succo absinthij ⁊ fiāt pill'e. dent̄ eūti dormitū. si āt mā fuerit mel'ia purget̄ sic. ℞. diasene. daboꝝ. añ. ʒ. ʒ. yeraruffi. ʒ. iij. lapidis armenici nonies abluti. ℈. ij. misceantur ¶ Supposita igit̄ bōa dieta: ⁊ ꝙ corp⁹ sit bn̄ mūdificatū vtat̄ istis remedijs ꝑticularib⁹ ⁊ expertis semꝑ a faciliori bus ad difficiliora ꝓcedēdo. ¶ Fiat igit̄ ista aqua quā cotidie ponat in oculis quōcūq; voluerit. ℞. celidonie. feniculi. ruthe. sileris mon. eufrasie. ꝟbene. rosarū ru. electaruz añ. lib. ʒ. gariofil'. piꝑis lō. añ. ʒ. ij. cōquassentur ⁊ ponantur in elambico de vitro ⁊ fiat lentus ignis: ⁊ fiat aqua sicut fit aqua rosata. ⁊ reseruetur. ¶ Secundum experimentū est istud. ℞. picā. s. auē q̄ vocatur pica vel picas ml'tas ⁊ ponātur integre in olla noua vitata ⁊ lutet̄ ⁊ ponatur in furno donec possit puluerizari: nō tm̄ tantū ꝙ adurat̄. ⁊ tunc puluerizetur ⁊ puluis oculis imponat̄. vel fiat coll'riuz vel puluis ꝑ se sumat̄. qm̄ pica hȝ hāc ꝓprietatē ꝙ quōcūq; sumat̄ confert visui. ¶ Tertiū experimentuz est tale. ℞. epar caprinū ⁊ lardetur minutim de zinzibere. ⁊ gariofil'. ⁊ pipere longo. ⁊ assetur. ⁊ pinguedo q̄ fluit desiccet̄: ⁊ accipiat̄ ꝑs lardonū p̄dictoꝝ: ⁊ terāt̄ minutissime ⁊ cū p̄dicta distillatiōe siccata ⁊ puluerizata misceantur ⁊ fiat puluis sicut decet coll'ia ⁊ oculis instillet̄. vel fiat colliriū cū aq̄ ro. ⁊ epar p̄dictū suffumiget̄ ⁊ etiā comedat̄ ⁊ ista fiat multis vicib⁹. ¶ Quartū experimentuz est tale. ℞. tucie ignite ⁊ extincte quinquies in vrina pueri virginis: ⁊ quinquies in aq̄ ro. optima. ʒ. ʒ. balsami optimi. ʒ. iij. vini al. purissimi ⁊ mūdissimi. ʒ. i. misceant̄ simul ⁊ incorporētur. ¶ Quintū est tale. ꝙ. s. vtatur puluere subscripto oibus comestionib⁹. ℞. eufrasie. saluie mēte. sileris montāi. añ. ʒ. ij. anisi. maratri. ⁊ zinzī. gariofil'. piꝑis lon. añ. ʒ. i. floꝝ boꝝ: folioꝝ sene. epichimi. liquir̄ mund̄. vuaꝝ passaꝝ mūdataꝝ abaril'. cortic̄ mirabul'. indoꝝ. añ. ʒ. ij. pāis zuccāi. ʒ. ʒ. fiat puluis ⁊ ponat̄ in sacculo de aluta. ¶ Sextū ē tale qd̄ cōfortaret mirabiliter visuz nisi patiens haberet in abominatione venent̄ igitur anguille nemorales de locis siccissimis: ⁊ ligētur versus caput ⁊ caudaz: et flagellētur cum virgis minutis. ⁊ subito vno ictu a duobus viris abscindant̄ caput ⁊ cauda: ⁊ excorietur ⁊ abluat̄ cuz vino ⁊ sale. ⁊ decoquat̄ in vino albo cuz feniculo donec caro sepetur ab ossib⁹ ⁊ illa caro sumat̄ ꝑ se vel cū pane de zucc̄. fiat el'ariuz: ⁊ lōgus vsus facit mirabilia. ¶ Septimū est istud ꝙ accipiātur mirabolani chebl'i ꝯtriti. aut pill'e auree. aut pill'e cochie. ⁊ ꝙ vtatur eis ꝑ interualla: et acuūt visuz. ¶ Octauū ē qm̄ frequēs vsus tyriace cōfortat visuz. ¶ Nonū expimentū ⁊ vltimū est istud: ⁊ mūq; de⁹ vsq; ad hec tēpora voluit meli⁹ reuelare. ℞. sileris mōtani. maiorane. eufrasie. ruthe. celidonie. feniculi. añ. ʒ. iij. zinzī. spicanar. piꝑis lō. gariofil'. tucie extincte ⁊ nutrite. sarcocolle nutrite in lacte asine. ligni aloes. añ. ʒ. i. fell' aquile ⁊ ancipitris. ⁊ hirci incolētis mōtana. vnum de quolibet. balsami. ʒ. ʒ

k

Aqua ... [illegible] ... ad caligines, nebulas ... [illegible] ... distillent ... [illegible] ... duas guttas oculis pone.

mell'ro.ʒ.i. puluerizenť cõquassanda in vltimo ꝯquassenť sicut decet colliria. ⁊ li liquefienda liquefiāt. ⁊ si fuerit estas misceanť in sole calido ꝑ dies .xl. cotidie sp agitādo sicut cõficiť zuccaꝝ ro. ¶ Et si fuerit hyems cõficiātur cũ cinerib⁹ vbi sit calor ad modũ galline cubantis. ⁊ agiteť ⁊ serueť in vase vitro: ⁊ oculis instilleť. ⁊ ẽ tāte virtutis ꝙ decrepitũ faceret legere litteras minutas sine ocularibus.

¶ **Clarificatio.** Intelligendũ ꝙ in noctilopꝑ bn̄ põt cõpetere flõia: licet accidat vtplurimũ in senib⁹ ⁊ flegmaticis ⁊ crapulosis. ⁊ in illis in quib⁹ frigidi ⁊ grossi hũores abundant. ꝓptanto q2 corp⁹ põt eẽ plectoricũ ⁊ ita cõpetit rõne vl'is purgationis. licʒ alia sit cura ꝑticularis sicut dictũ ẽ statim in fine capl'i cũ ponebať digestiuũ materie fride. ¶ Secũdo intelligendũ ꝙ in debilitate visus bn̄ põt cõpetere vomit⁹: nec traheť mā ad eādem ꝑtem: imo effectiue erit opposita postꝙ̃ ad exťiora mittiť. q2 cessante causa cessat effect⁹. ¶ Particularia aũt in q̃b⁹ põt cõpetere vomit⁹ sunt ista s. ꝙ mā ꝯtineať i cõcauitate stomaci. ⁊ ꝙ euomat de facili. ⁊ ꝙ caput nõ sit repletũ ⁊ ꝙ oculi nõ sint nimis debiles. ⁊ cũ talibus ꝑticularib⁹ põt cõpetere vomit⁹ in debilitate visus. ¶ Tertio notandũ ꝙ aīalia q̃ hñt spũs subtiles ⁊ debiles vident de nocte ⁊ n̄ de die: sicut bufones. qm̄ fortificatur ꝓpter frigiditatẽ noctis. ⁊ q̃ hñt spũs subtiles ⁊ fortes vidẽt de die ⁊ nõ de nocte. sicut murilegi q̃ habẽt spiritus vergẽtes ad grossiciem vidẽt de die. qm̄ purificatur spũs rõne claritatis exterioris sicut hoĩes. ⁊ qui inter ista se habent medio mõ inter nimis subtiles ⁊ nimis grossos vidẽt in crepusculo. ⁊ illi in quibus vergit spũs ad multaʒ grossiciẽ non possunt videre postꝙ̃ dies declinat sicut in noctilopa. ⁊ oculus q̃ est in tenebra videt rẽ i luce ⁊ nõ ecõuerso. qm̄ ad hoc ꝙ aliq̃ res videatur oʒ ꝙ res visa sit illuminata: qm̄ lux est forma coloris inq̃tuʒ color est visibilis sm̄ Aueroym.

¶ Capl'm sextũ. de passionib⁹ q̃ ꝑtinent ad totũ oculũ ⁊ primo de strabositate.

Strabositas secundum. Gal. 4. de morbo accidit duob⁹ modis. primo cũ oculus torquetur versus dextrũ vel sinistrũ. ⁊ tũc nõ accidit nocumentũ nisi ꝙ res videť oblique. ꝓptanto q2 magna ps oculi remanet illuminata. ¶ Si aũt torq̃ať versus supi⁹ aut iferi⁹: tũc vna res videretur due. qm̄ magna ps pupille cooperitur: ⁊ nõ põt iactari simulacrũ vsq3 ad cristallinũ nisi ꝑ viaʒ inundationis. ⁊ ita nõ põt cãcellari simulacrũ in cruce signatione nerui obtici: nisi ꝯtingat recte videre: nisi enim in tp̄e sanitatis cancellareť ydolũ in cruce signatione nerui obtici: tũc vniuersaliter res oẽs videreť eẽ due: cũ simulacrũ sit in quolibet oculo. ¶ Istā aũt materiā tetigim⁹ supra quartũ de morbo tñ breuiter ꝟ aliqd dicam⁹. ¶ Intelligẽdũ ꝙ Auic. ꝑtractat istā mām. v. de naturalibus lib. iij. cap. viij. ¶ Prima igiť causa vt dictũ est ꝓpter quā nõ cõtingit recte videre est tortuositas cristalline ⁊ coopertura eiusdẽ: qm̄ simulacrũ nõ põt directe iactari ⁊ iõ venit cũ quibusdaʒ ĩmutationibus. ⁊ ita vna ps citi⁹ est in cruce signatione ꝙ̃ alia. ⁊ q2 n̄ obuiāt se adinuicẽ nõ possunt ydola cãcellari: sʒ transeunt vsq3 sensuʒ cõem sine cãcella tione. ⁊ ita ꝯtingit male videre: q2 vnuʒ videntur duo et mlta. ¶ Secũda cã põt esse nimia mobilitas spũs ⁊ agitatio ⁊ mot⁹ ꝟsus dextruʒ ⁊ sinistrũ ꝟsus ꝑtẽ anteriorẽ oculi. ⁊ quia mouetur ꝑ modũ inundationis nõ fit cãcellatio. ⁊ ita videť vnũ multa. ⁊ hoc pʒ q2 si sol ꝑcutiat aquā stagnatā ⁊ aq̃ moueať: videbiť ꝙ sol moueať ⁊ ꝙ sint multi. ⁊ hoc pʒ etiā ꝙ si lumẽ cãdele sit in capite dom⁹ de nocte: ⁊ tu agites pupillaʒ inferiorẽ cũ manu ⁊ agites oculũ. videbitur lumẽ saltare modo supius modo inferius modo ꝓpe modo remote ꝟm diuersitatem mot⁹. q2 patet ꝙ inundatio a parte ante corrũpit iudiciũ rectũ ipsi⁹ visus. ¶ Tertia cã põt esse nimi⁹ mot⁹ ⁊ agitatio ipsius spũs. qm̄ modo moueť ad sensuʒ cõem: modo iteꝝ reuertiť ad cruce signationẽ. ⁊ hoc facit mot⁹ mouens ⁊ perturbans. quare videtur hoĩ ꝙ oĩa moueanť in girũ, sicut patet in vertigine, ⁊ ideo si

respicias aquam currentē vel nubes volantes pturbatᷓ motus interior propᷓ similitudinē mot⁹ exterioris. ita ꝙ cogitur stare aut cadere. ꝛ h̄ facit varietates motus q̄ est int⁹. ꝛ ita īpediᷓ iudiciū. ¶ Quarta cā pōt esse nimia subtilitas spūs qui moueᷓ ꝛ agitatur defacili ex qualibet cā ꝛ protanto intelligendū ꝙ oē illud quod impedit cācellationē ydoli in cruce signatione nerui obtici corrūpit iudiciū visus sicut videm⁹ in guttis aque velociter cadentis: quā rectā lineā extimam⁹. ꝛ sicut pꝫ in quadrato si velociter moueaᷓ videbitur linea circularis: lꝫ sit figura quadrata. ¶ Intelligendū igitur iuxta illam materiam ꝙ spūs visibilis transit de vno oculo in aliū. qđ pꝫ: qm̄ balistari qn̄ volūt ꝓicere recte claudūt vnū oculum: vt visus fortificeᷓ ī altero. ¶ Secundo pꝫ ꝙ si clau datur vnus oculus: tūc latus nariū oculi aperti pōt videri. ꝛ si ambo essent aperti nō videreᷓ. ¶ Tertio pꝫ in catharactis cuꝫ volum⁹ ꝓbare vtrū sint subiacibiles acui vel nō. tunc claudim⁹ vnū oculū: ꝛ si ex h̄ pupilla alteri⁹ dilateᷓ tūc subiacibilis ē sicut dictuꝫ est. pꝫ igitur ꝙ spūs transit de vno oculo ad alium. ſm autē diuersitatē spūs cōtingit aliter ꝛ aliter videre: vel de longe vel de ꝓpe ſcut dictū est sup̄. ¶ Color autē viridis sūme cōfortat visuꝫ sicut dictum est. ¶ Qui aūt causas passionis scire voluerit habeat expositiones nostras supra quartū de morbo. ¶ Si igiᷓ strabositas fuerit a natiuitate: tūc a pricipio pōt aliquo modo rectificari. ꝛ nō est alter modus nisi ꝙ candela ponaᷓ sibi ex opposito illius strabositatis. vel filū rubeū. vel aliqua res pendens quā intueatur. ꝛ ita ex cōtinuo videre in oppositum rectificabiᷓ ꝛ ad mediū reuerteᷓ. ꝛ ita qn̄ parua fenestra est in domo p quā intrat lux si p iter puus frequēter respiciat ipm ex obliquo efficietur strabo. a talib⁹ igiᷓ aduertendū. ¶ Nunc aūt strabositas aliqn̄ venit in adultis ꝓpter spasmū de inanitione. aut de repletione. aut ꝓpter mollificationem ꝛ paralisim. aut ꝓpter epil'iam. et propᷓ capitis consimiles passiones. ꝛ tūc curabitur strabositas illis curatis.

¶ De eminentia oculi.

Secūda passio q̄ debeᷓ toti oculo est eminētia eius. oculus eniꝫ eminet ꝛ egrediᷓ ad exteriora ꝓpᷓ ml'ta s. ꝓpᷓ repletionē nimiā cerebri ꝛ oculi ꝛ totius corporis. ꝛ ꝓpter ventositatē. ꝛ ꝓp apostema cerebri. ꝛ similia īpellētia oculū ad exteriora. ¶ Fit ꝛ ꝓpter mollificationem ꝛ palisiꝫ lacertoꝝ mouentiū oculos quare cadit oculus v̄sus exteriora ꝛ eminet. fit etiā ꝓpter nimiū capitis doloreꝫ ꝛ propter vomitū. ꝛ ꝓpter nimiū clamorem. ꝛ propter nimiū conatū in assellādo sicut in tenasmone: ꝛ in expulsione fetus. ¶ Si aūt eminētia fuerit modica tūc suffiᷓ paruitas cibi ꝛ potus. ꝛ ꝙ iaceat resupinus. ꝛ ꝙ oculus collirizetur cū aqua ro. vbi sit sumac. ꝛ cortex thuris. ¶ Si autem eminētia fuerit magna fiat flōia cū cōuenientia pticulariū. deinde sequaᷓ farmacia. deinde fiat vētosa in collo. deinde fomenteᷓ oculus cū aqua decoctionis gallaruꝫ sumac. balaustie. masticis. thuris. ꝛ cū spongia frequēter oculus fomentetur vel ꝙ fiat empl'm ex farina fabarū ꝛ thure. ꝛ albumine ouoꝝ. ꝛ nucleis dactiloꝝ adustorum.

¶ De ꝓfundatione oculi.

Oculus enim profundaᷓ propter maliciam fe. propᷓ vigilias nimias. ꝛ angustiā. ꝛ tristitiaꝫ. ꝛ propᷓ similia cōsumantia humiditates connaturales ocl'i. ¶ Remoueanᷓ igiᷓ illa ꝛ fiat curatio cū cibis humectātib⁹. ꝛ fomentatiōe cuꝫ aqua calida dul. ꝛ similibus.

¶ Clarificatio. Intelligēdū ꝙ oculus eminens min⁹ videt q̄ mediocriter profundat⁹: qꝛ spūs disgregaᷓ. ꝛ per eandē rationeꝫ oculus magnus peius videt q̄ paruus. qꝛ spiritus disgregaᷓ. in paruo autē mediocriᷓ congregantur. quoniam virtus vnita fortior est se dispersa. ꝛ ideo melius vident qui habēt pupillā angustam naturaliter larga autē pupilla nocet visui siue sit naturaliter siue accidentaliter. sicut scribitur quarto de morbo. ¶ Intelligendum etiam ꝙ in obscuritate visus sicut dictum est: balsamus ꝛ fella auium viuentium de rapina faciunt festum celeberrimuꝫ. supposito bono regimine: ꝛ ꝙ corpus sit mundificatum.

Cap. vij. de passionibus palpebrarum: et primo de scabie et pruritu palpebrarum.

Quando materia sal savitrosa aut alia adusta currit ad palpebras: primo generat pruritum. postea si continuetur generat sca biē. deinde asperitatē deinde ruborē. deinde vlcerationē. Primum igit cōsiliū est q mūdificet corpus iuxta naturā humoris peccātis. et postea distrahat mā ad opposita. deinde illiniatur palpebre cū isto medicamine. R. eris vsti. cathimie lote. ceruse lote. aā. ʒ. i. aloe mirre. aā. ʒ. i. sal armōiaci. floris eris. aā. ℈. ʃ. pulverizent et pficiātur cū melle. Et si aliq eminentia remāet manu cirurgica abscindatur.

De petrificatione in palpebris n odo siue lupia.

Curet igit sic. R. armoniaci. opoponac. galbani. aā. ʒ. i. tēperet in aceto fortissimo p diē et noctē. malaxent et fiat empl'm. h enim mollificat et resoluit. Si autē sic nō curet. ad manum cirurgicā recurram⁹. et interior palpebra inuerset et abscindat. et nod⁹ seu lupia seu eminētia seu petrificatio abstrahat. et curet vuln⁹ sicut vulnera debēt curari etc.

De cōglutinatione palpebrarum et earum inuiscatione.

Abluat oculus in primis cum aq decoctionis feniculi. cimini. et salis. et imponat medicamen de fenugreco. et semine lini. et aloe. et sarcocol. et si ex his nō sepent ad manū cirurgicā recurram⁹. Eleuet igit palpebra et inuerset cū amo qētum erit possibile. et scindat qd cōiunctū est. et abluatur cū aqua salis et cimini. et pānus line⁹ in medio imponatur et fiat empl'm de vitello oui et oleo ro. et d sup apponatur et ligetur.

De seperatione palpebrarum.

Seperantur palpebre aliquādo a natiuitate aliqn post. et si post hoc est pter vulnera male curata. aut pter excrescentiā carnis et sil'ia. aut fit pter inanitionē et spasmum et corrugationē. aut fit pter mollificationem lacertorum mouentiū palpebras. aut ppt spasmum de repletione in lacertis mouentib⁹ palpebras. Et si fuerit a natiuitate nō recipit curationē. Et si fuerit pter vlcera excrescētias: curetur illa prius. Et si fuerit pter inanitionē. humectet totum corpus cū cibis et balneis. et fomētet caput et oculus cū hūidis. Si autē fuerit ex mollificatiōe purget caput. deinde siccatiua ponātur et curet sicut palisis. Si aūt supueniat pter spasmū de repletione: curet sicut dictum est in spasmo de repletione. s. q purget corpus et reliqua.

De ordeolo.

Purget corpus. deinde illiniatur cū opoponaco resoluto in vino deinde si nō: curet cum diaquilō. deinde cum isto medicamine. R. fermēti. muscarū capitib⁹ ablatis laudani. mirre olibani. mirre. aā. cōficient cū fece olei d lilio: et ordeolo applicet. vide ad 68

De carnositate in palpebris.

Consumat cum isto medicamine. R. aloe memite. sarcocol. nutrite litargir. aā. ℈. ij. floris eris. ℈. ʃ. cōficiant cū succo celidonie. Si autem ex his nō curatur: ad manū cirurgicā recurram⁹. abscindat igit quicquid est pter naturā. et postea appōat sal et ciminū masticatū. deinde pān⁹ subtilis. postea emplet tot⁹ oculus cū stupis intinctis in albumine ouorū.

De pruritu palpebrarum.

In primis fiat flōia. et purget fm exigentiā humoris peccātis. et fiant vētose in collo. Et si prurit⁹ fuerit cū rubore in principio apponat istud medicamē. R. suac. se. portul. lētiū excorticata rū. aā. ℈. i. pulverizent et cōficiātur cum oleo ro. et albumie ouorum. et si antiquat fiat sicut dictū est supi⁹ cap'lo de scabie. Et si pruritus fuerit sine rubore curet cū sarcocol nutrita et suc. celidonie.

De vlceribus palpebrarum.

In primis decoquātur lētes: et cortes malorum gra. in vino albo debili. et abluet vlcus. deinde apponat colliriū de vitello oui. et croco. et olibano. et si est ibi sanies abluat cū aqua salsa.

De pinguedine in palpebra.

In primis illiniat palpebra cum medicamie facto d aloe, et acacia

croco ꝛ aceto. Et si ex his nō curet: ad ma nū cirurgicā recurram⁹. fiat igr̄ icisio mo dica in palpebra vt pinguedo fluat ꝛ pau latine hinc inde cōprimat̄ donec pingue do exiuerit: ꝛ tūc pann⁹ intinct⁹ in aceto ꝛ aqua salsa desuper apponat̄.

De apostemate duro in palpebra.

Aliquādo accidit apostema durū rubeū in palpebra ꝛ postea deni gratur ꝛ ē turpis aspect⁹. mūdificet̄ cor pus cū flōia ꝛ farmacia. ꝛ repcutiat̄ mā cū acacia ꝛ bolo armenico: ꝛ succo plāta ginis. deinde abluat̄ cū aqua ꝛ aceto. de inde malaxetur cera cū oleo de camomil la ꝛ desuper apponatur.

De tumore palpebrarū.

Inflantur palpebre. aliqñ ꝓpter causas extrīsecas. aliquādo ꝓpt̄ intrinsecas. sicut est ꝓpt̄ pūcturā aranee ꝛ siīum. aut ꝓpter ruthaꝫ ꝛ allia ꝛ siīa. Si ꝓpter causas intrinsecas: sicut sūt vi gilie. aut nimi⁹ somn⁹. aut ydropisis: aut cacochima: aut subeth. ꝛ siīa. Si igr̄ fue rit ꝓpter causas intrinsecas curent̄ illa sicut oportet. Et si fuerit ꝓpter pūcturā aīaliuꝫ venenosoꝝ apponat̄ desup tyria ca. cū sale gēme. Et si fuerit ꝓpter ruthā ꝛ allia ꝛ similia calida. pponat̄ oleuꝫ ro. cū albumine oui.

De verucis in palpebra.

Si veruca palpebre. ꝓgat ad duri cieꝫ ꝛ siccitatē purget̄ melīa. ꝛ si ad ruborē ꝛ hūiditateꝫ fiat flōia. deinde remoueatur cū lacte ficcus pastato cū fa rina tritici. vel cū lacte titimalli mixto cū farina ordei. vel cōstringat̄ cū pilo eqno vl̄ abscindat̄ deinde locus cauterizetur.

De difficultate claudēdi ꝛ aperiendi palpebram.

Si cā est mālis purget̄ corp⁹ ꝑm exigentiaꝫ hūoris. ꝛ si mā est ca. soluat̄ cū volubili. deinde spongia intin cta in aq̄ ca. freqūeter sup oculū appona tur. vel iponat̄ albumē oui cū oleo ro. vl̄ assungia galline cū mucillagīe seminis li ni ꝛ oleo ro.

De casu piloꝝ palpebrarum.

Si ex defectu mē hūectet̄ corp⁹ ꝛ caput ꝛ oculus. ꝛ calida attra ctiua oculus iponat̄. Si aūt fuerit ex hu more malo ꝛ corrūpēte radicē piloꝝ pur get̄ corpus ꝑꝫ exigentiā hūoris. ꝛ si fue rit ibi rubedo illiniat̄ cuꝫ malognato co cto cū totalitate sua. Et si fuerit ex grossi cie palpebre aut hūoris inungat̄ loc⁹ cū isto medicamine. ℞. spicanardi. stercoris muris. laudani. ossiuꝫ dactilloꝝ vstorum stercoris hirundinis. aā. ℈. i. cōficiantur cū melle.

De pilis additis ꝛ iuersis ī palpebra.

Euellatur pillus addit⁹ aut iuer sus in palpebra. deinde vngatur locus cū sanguine rane. aut pediculi. aut catuli canis. aut fiat cū ouis formicaꝝ cō tritis. aut cū rubigīe ferri ꝛ saliua. aut cū isto. ℞. psilliū ꝛ fiat mucillago ꝛ exprima tur. Deinde. ℞. spumā maris salis armo niaci. vngule asini aduste. misceātur ista cū aceto fortissimo ꝛ mucillagine dcō: ꝛ il liniat̄ locus. ꝛ si nō sic curet̄ canterizetur loc⁹. ꝛ postea inūgat̄ loc⁹ cū albumīe oui ꝛ oleo ro. Aliq̄ eiꝫ accipiūt pilū iuersum ꝛ ponūt in foramine ac⁹: ꝛ deinde ꝑforā do palpebrā reducūt ad ordinē nālem.

De pediculis palpebrarum.

In primis igit̄ purget̄ caput cum yerapig̃. deīde fomētet̄ palpebra cū aq̄ decoctiōis blete. staphisagrie. salis piretri. ꝛ sulphur̄. deide inūgat̄ cū isto vn guēto. ℞. salis armōiaci. aloe. sucotrini. alu mis. staphisagrie. ꝯficiat̄ cū aceto squill̄.

Capl̄m. viij. de passionib⁹ auriū.

Instrumentum au dit⁹ est cōpositū ex osse pe troso ꝛ neruo expāso: ꝛ ner uo obtico concauo. ꝛ aere quieto. ꝛ ex di uerticulis ꝛ circūuolutionib⁹ anfractuo sis in foramīe. ꝛ cartillagine exteriori ap parēte circa foramē ad modū ostraceoꝝ. Intelligendū est ꝙ cū aer cōquiet⁹ q̄ est nālis in neruo cōcauo mouet̄ ꝓpter aerē exteriorē tūc fit audit⁹. Auditui tn̄ veniūt tria accidētia sicut ꝛ aliīs sensib⁹ ꝑꝫ Gal. 4°. de morbo. qm̄ aut auferet̄. aut minora tur. aut corrūpit̄. Aufert̄ qñ nihil audit sicut in surditate. Minorat̄ qñ nō audit nisi clamet̄. Corrumpit̄ qñ audit sonos strepitus ꝛ sibillos ꝛ siīa intra aurē.

Cause. Nocumentū audit⁹ aut pro uenit a natiuitate: aut p⁹. si post aut ꝑ viā crisis. aut sine crisi. aut est

ab int⁹. aut ē ab extra. ¶ Si ab extra sic ca
sus obuiatio tonitruū. puluis. pulices. et
silr̃a. ¶ Si ab int⁹ aut ē pp nocumētū in in
strumēto audit⁹. aut pp ꝯpassionē aliquo
rū mēbroꝝ. ¶ Si ꝓpt᷑ alia mēbra: sicut sūt
passiones capitis. aut dētiū. aut retentio
fluxus ⁊ silr̃a. ¶ Si ꝓpter instr̃m audit⁹ h̾
ē aut pp spūm q̄ ꝓuenit a cerebro p ner-
uū obticū. aut pp neruū expāsum. aut pp
nocumentū qd̾ est ī foramine. ¶ Si pp spi
ritū aut h̾ est rōne quātitatis diminute.
aut rōne sue male q̄litatis. aut qꝛ nimis
ca. aut frigid⁹. aut grossus ⁊ ita de alijs:
¶ Si pp neruū ⁊ ossa h̾ est pp tria. aut ꝓpt᷑
malā ꝯplexionē calidā. frigidā. siccā. ⁊ hu
midā. simplicē. aut cōpositā. cū mā aut si
ne mā. aut ꝓpter morbū officialē sicut ē
duricies. apostema. opilatio nerui obtici
aut pp morbū cōez. sicut ē solutio ꝯtinui-
tatis. ¶ Si āt fuerit in foramine ⁊ locis vi
cinis: h̾ est pp tria sicut dictū est. ¶ Si pp
malā cōplexionē aut ꝓpt᷑ morbos offici
ales: sicut est opilatio facta pp saniē. aut
sanguinē aut humorē. aut verrucam. aut
carnē additā. aut pp vermes aut aposte-
ma. ⁊ silr̃a. ¶ Si ꝓpter morbū cōem sicut
est solutio continuitatis.

¶ **Signa.** Si ꝓueniat nocumentū na
tura vel a causis primitiuis
vel ab egritudinib⁹ capitis. vel alioꝝ mē
broꝝ. vel si fuerit ꝓpter crisiz. ista sunt sa
tis manifesta volēti cōsiderare. ¶ Si autē
fuerit ꝓpter nocumēta q̄ sunt in foramīe
ponatur in loco luminoso ⁊ erit manife-
stum. ¶ Si autē fuerit ꝓpter nocumēta in-
trinseca in neruo ⁊ osse ⁊ alijs vbi ē p se
iudiciū de auditu. tūc vl̾iter si ē cū mā est
cū grauitate capitis ⁊ loci. ⁊ ꝯ̄riuz si sit si
ne mā. ¶ Secūdū signū erit: qm̄ ois discra
sia ledit᷑ a simili: ⁊ iuuatur a ꝯ̄rio. ⁊ ita po
terim⁹ deuenire in cognitionē discrasie p
iuuātia ⁊ ledētia. ¶ Intelligendū tn̄ ꝙ ple
nitudo corpis īpedit iudiciū de cōferēti-
bus ⁊ nocētib⁹ alterātib⁹. qꝛ si discrasia
est calida: ⁊ corp⁹ ē plenū: ⁊ ledit᷑ a cal̾is
rōne silr̃itudinis. ⁊ ledit᷑ a ꝯ̄rijs sicut a fri
gidis rōne cōpressionis solutionē ꝯtinu
itatis inducēdo. ⁊ ita intelligo de fridis.
¶ In corpib⁹ igr̃ plectoricis multū fit lesio
in silr̃ib⁹ ⁊ ꝯ̄rijs. ⁊ iō multi cōiter decipiū
tur. ¶ Si igr̃ discrasia fuerit ca. sentit᷑ color
⁊ dolor: ⁊ ledit᷑ a calidis. ¶ Si āt fuerit ma
la cōplexio frida: sentit᷑ fritas ab interi⁹
⁊ ledit᷑ a fridis. ⁊ iuuat᷑ a cal̾is mā mino-
rata. qꝛ ī corpore pleno fit dissolutio mē
⁊ ita nocumētum mai⁹. ¶ Si aūt a cā sicca
adsunt vigilie: ⁊ vtplurimū leuitas capi-
tis. ¶ Si aūt fuerit ab hūiditate tūc tumor
in facie. ⁊ de facili incurrūt in reuma ⁊ cū
grauitate. ¶ Et si fuerit ex apostemate: ē sp
dolor magn⁹ ⁊ pulsatio est febris saltiz ef
fimera. ¶ Et si fuerit ex vlcere: est ibi pūctu
ra: mordicatio. ⁊ dolor. ¶ Et si ex vermib⁹
est ibi dolor circūuolutiu⁹ vertiginosus.
¶ Expimentū aūt vtrū fuerit ibi hūiditas
aquosa saniosa. accipe spōgiā ⁊ calefaci-
as igni ⁊ pānus line⁹ duplicat⁹ calidus
supponat᷑ spongie ⁊ applicet᷑ auri: ⁊ dor
miat desup. ⁊ demane inueniet panū ma
culatū. ⁊ si nō: ꝓculdubio nō ē passio au-
ris ex hūiditate nec sanie nec aquositate
ex alijs enim est.

¶ **Pronostica.** Surditas autez nō
curatur. ¶ Surditas
antiqua ē dispata: ⁊ appellat᷑ antiq̄ta p⁹
ꝙ̄ trāsiuit duos annos. ¶ Surditas ex so
lutione cōtinuitatis neruoꝝ audit⁹ inte-
rius est incurrabilis. ¶ Surditas q̄ modo
crescit ⁊ modo minuit᷑ est remediabilis.
¶ Surditas ab apostemate duro est incu-
rabilis.

¶ **Cura.** Circa curationē cadūt nouez
canones. ¶ Prim⁹. s. ꝙ nihil in
aurib⁹ apponat᷑ multū calidū: nec multū
frigidū. sed tepidū vel tēperatū. ¶ Secun
dus canō est ꝙ medicamē nō stet ī aure
vltra tres horas. ¶ Terti⁹ canon est ꝙ an-
teꝙ̄ scd̾z medicam̄ apponat᷑ ꝙ primū ex
pellat᷑. vt iacēdo supra illā aurē vbi ē pas
sio. ⁊ cū h̾ cū instr̃o mūdet᷑ foramē auris
⁊ cū tussiēdo. mūgēdo. screādo. sternutā
do. ¶ Quarta regula ꝙ medicamina q̄ po
nunt᷑ in aurib⁹ sint liquida: vt meli⁹ pos-
sint penetrare ⁊ silr̃ veloci⁹ exire. ¶ Quin
ta regula ꝙ ea q̄ ponūtur in aurib⁹ sint ī
parua quātitate. ¶ Sext⁹ canon ꝙ qn̄ me
dicamē est īpositū ꝙ iaceat supra ptē sa-
nā. ¶ Septima regula ꝙ nihil apponat᷑ in
aurib⁹ nisi corp⁹ esset mūdificatū. ¶ Octa
ua regula ꝙ si pōt fieri curatio cū fomen
tationib⁹ ⁊ empl̾is ꝙ fiat. ⁊ elōgim⁹ inie
ctionē ꝙ̄tū possum⁹. qm̄ ꝙ īgredit᷑ postꝙ̄

fecerit opatione suā nocet nisi diligētissime mūdet auris vt dictū est. Bona regula est φ si hūores sunt subtiles mediocrit̄ ⁊ nulta opilatio est in corpe: euacuare possum⁹ sine digestione: q: mā erit satis obediēs. Si āt mā sit grossa ⁊ corp⁹ opilatū: tūc digestiua p̄cedere debent. Curatio pticularis erit ista. si cā est ca. ⁊ corp⁹ plenū: fiat flōia de cephalica. ⁊ purgetur caput cū electuario de succo ro. ⁊ fomētetur auris cū aq̄ decoctiōis rosaꝝ. salicis nenuphar̄. lactuc̄. maurelle. s. φ fum⁹ recipiat̄ p aures. vel vt φ lana vel tela intingat̄ in oleo ro. nenuphar̄. ⁊ in oleo de salicib⁹. ⁊ in oleo d̄ camomill̄. ⁊ ab extra supra aurē applicent̄. Ultio possunt predicta olea instillari cū lacte iuxta canones datos. Si aūt mā fuerit frīda: tūc digeratur materia cū vtraq̄ saluia ⁊ vtroq̄ calamēto ⁊ raphano. ⁊ fiat sirup⁹ cū melle ⁊ aceto: ⁊ purget̄ cū yeralogodion ⁊ yerap̄. vel cū istis pilul̄. ℞. aloe. turbith. cortic̄ mirabul̄ chebul̄. bn̄ gumosorū. an̄. ʒ. iij. ℈i. anisi. liquir̄. mund̄. bdellij. pulpe coll̄. an̄. ℈. ij. cōficiant̄ cū oxill̄. squill̄. ⁊ fiant pill̄e. ⁊ dētur. ʒ. ij. vel. iij. iuxta ꝯueniētiā pticulariū. postea recipiat fumū istarū reꝝ. ℞. baccaꝝ lauri ⁊ folioꝝ ei⁹. ruthe. spicanar̄. anisi. maratri. cētauree. raphāi. an̄. ʒ. ij. ꝯquassant̄ ⁊ bulliāt in vino albo. ⁊ fumus recipiat̄. ⁊ vltimo distillet̄ balsam⁹ ⁊ fel ancipitris ⁊ aqua raphani distillata

Intelligendū φ mēlia q̄ valēt in surditate ⁊ in passionib⁹ auriū de cā frigida hic subscribētur. ꝓtanto q: cā frīda frequēt⁹ aduenit. ⁊ cū habēt mēlib⁹ scitis formaꝫ opandi pticularē industrie medici relinq̄mus. s. φ operet̄ cū istis materialib⁹ vel cū vno vel cū multis: vel abintus: vel ab extra. vel p modū suffumigationum. vel empl̄orum. vel oleoꝝ. vel vinoꝝ. vel vnguētoꝝ applicatoꝝ. vel p se. vel cuꝫ cera. vel lana: vel spongia. vel tēta. ⁊ ita de oibus alijs. Materialia aūt sunt ista. vinū al. acetū al. oleū cōe. lac mulierꝭ. fella auium viuētiū de rapina. aq̄ raphani distillata. balsam⁹. castoreū. ell̄us al. calamētū coloquintid̄. radic̄. cucumeris asinini. celidonia. rutha. storax. calamita. camomilla. folia lauri. centaurea. euforbium. aloe. mirra. nitrū. absinthiū. sinap̄. oleū sisaminū. iuniperiū. ⁊ ꝯsimilia multa. Uermes autē interficiuntur sic. ℞. aloe. mirre. suc. absinthij. oleū amigd̄. amaꝝ. aceti fortissimi. misceantur ⁊ aurib⁹ instilletur.

Clarificatio. Intelligendum φ licet ell̄us multas habeat ꝓprietates ⁊ violētas: sic̄ pꝫ intuēti. virtutes eius nihilomin⁹ in parua q̄ntitate administratū pōt cōpetere in passionib⁹ auriū. ⁊ lꝫ nō cōpetat ex certis virtutib⁹ ex primis cōpetit. qm̄ fortiter calefacit penetrat ⁊ desiccat ⁊ cōsumit residuum materie. ⁊ id̄ nō cōpetit nisi in corpe mūdificato. Aliter igit̄ opatur in stomaco in corpore pleno. ⁊ aliter in foramine auris corpore mūdificato. ⁊ aliter etiam in corporib⁹ exteriorib⁹: sicut in piscib⁹ cū ponit̄ in vinario. ⁊ in muscis. ⁊ in nucibus cū ponit̄ in semento. Si igitur apponatur in pas. auriuꝫ cū bona cōueniētia particulariū nō nocet sed iuuat: licet oēs sue virtutes sint excedētes. tum quia ab extra. tuꝫ quia in pua quātitate appositum. ⁊ quia parum moratur.

Capitulum. viij. de tinnitu ⁊ sibillo.

Tinnit⁹ ē corruptio audit⁹: sicut apparitio muscarum. piloꝝ. ⁊ cimicū est corruptio visus. vn̄ sicut audit⁹ naturalis fit cū aer inundādo mouet aerē intrinsecuꝫ cōquietum. ita tinnitas fit cū ventositas ⁊ vapor cōmouet violēter aerē intrinsecum quietū. ⁊ ƒm diuersitatē vaporis diuerse fiūt corruptiones in auditu. Aliqn̄ apparet φ sit ille tinnit⁹ qui apparet p⁹ pulsationem campane. Aliquando apparet patienti φ sit pluuia magna. aliqn̄ φ sit sicut sonus molendini. aliquādo φ sit fragor arborum. aliquando φ sit sicut mustū bulliēs in doleo in nouitate vinorū. Tinnit⁹ igit̄ ē corruptio audit⁹ pp vaporē vētosuꝫ agitantē p modū inūdationū violēter aerē interi⁹ conquietum.

Cause. Causa eīm tinnit⁹ aut est exterior aut interior. Si exterior tunc est omne illud quod commouet aerem violenter ⁊ cum impetu. sicut est vomitus. cursus. labor. circumuolutio. crapula. ebrietas. multiplicatio ciborum

indigestibiliũ. casus. fames. angustia ⁊ si milia. ¶ Si causa sit intrinseca tunc est aut priuata. aut remota. sicut est crisis. aut re pletio capitis. aut vapores ascẽdẽtes a stomaco: aut a toto corpore. ¶ Si priuata aut est ꝓpter acuitatẽ sensus q꞉ spũs est siccus. aut ꝓpter debilitatẽ capitis ⁊ cor poris. aut ꝓpter vaporẽ grossuȝ vẽtosuȝ q̇ ꝑ modũ inundationis ꝑcutit aerem.

Signa. ¶ Cause primitiue satis patẽt iudicio patiẽtis. ¶ Si sint cau se remote tinit⁹ est cũ interpolatione. ¶ Et si causa est priuata seu cõiuncta cõtinue venit. ¶ Et si est ex acumine sensus: tũc p⁹ cibũ minoratur ⁊ ante magnificaꝛ. ¶ Et est notandũ q̄m licet tinnitus veniat ꝓpter vapores ascẽdẽtes a stomaco: nihilomi nus post cibũ minoraꝛ. ⁊ iõ credũt multi tẽ ꝙ illa passio capitis aut auriũ aut ocu lorũ fit ꝓpter inanitionẽ postꝙ̃ remedia tur cibus assumptus. hoc ãt fit q꞉ cibus cõprimit vapores. ⁊ iõ postꝙ̃ cib⁹ icipit ebullire: passio est peior ꝙ̃ ante. ⁊ si esset ex inanitione nõ fieret. ¶ Si aũt ex debili tate hoc est ꝓpter aliquã de malis cõple xionibus: q꞉ egritudines lõge ꝓ̄cesserunt malã cõplexionem inducẽtes. ¶ Si est ex vẽtositate sentitur ascensus ⁊ descẽsus: si cut cũ mustũ bulliꝛ. ⁊ si vẽtositas vergat ad humiditateȝ videꝛ pluuia. ¶ Et si ṽgat ad grossiciẽ videꝛ sonus molẽdini. ¶ Et si vergat ad siccitatẽ vergit ad sonuȝ arbo rum cum fragantur.

Pronostica. ¶ Ista enim sunt ꝑuia ad surditateȝ: ⁊ si di turnantur non curantur.

Cura. ¶ Si cã ẽ primitiua defacili cu rabiꝛ illa remota. nisi corpus esset ad ħ valde apparatũ. ¶ Et si fuerit ꝓ pter acumẽ sensus. tũc instilleꝛ in aurẽ ca storeũ. granũ pini cũ aceto mixtũ. ¶ Si ãt fuerit mãlis. purgeꝛ corp⁹ sed paulatine ¶ Et est intelligẽdũ ꝙ medicamina debẽt mutari nõ quo ad virtutẽ sed q̊ ad spẽm ⁊ ad moduȝ. q̄m de ꝓprietate medicami num est ꝙ iuuẽt vnũ mẽbrũ ⁊ nõ aliud. ⁊ iuuabũt istũ ⁊ nõ aliũ. ⁊ iuuabũt vnuȝ in vno tpe ⁊ nõ in alio. ⁊ hoc ẽ mirabile. ⁊ forte facit hoc varietas ꝓprietatis trine acquisite ex orbe. ¶ Digeraꝛ igitur materia cũ oxill'. diureꝛ. ⁊ purgeꝛ cũ yerap̄. acua ta cũ euforbio. aut purgeꝛ cuȝ yeralogo dion acuata cũ pulpa coll'. sȝ exhibeanꝛ in ꝑua quãtitate iuxta cõuenientiã ꝑticu larium. postea fiant capipurgia. deinde suffumigationes. ⁊ postea inũctiones. ⁊ vltimo cauteria. ¶ Uitenꝛ balnea ⁊ fomen tationes: q̄m cõmouent mãm. ⁊ si cõpe tant ħ est in ꝺclinatõe corꝑe mũdificato ¶ Mãlia aũt ex q̇b⁹ fit suffumigatio aut i iectio aut stupha: sunt ista ell'us al. eufor biũ. castoreũ. spicanar. spica celtica. cala mus aromatic⁹. rutha. calamentũ. anisuȝ maratꝝ. bacce lauri. folia lauri. succ⁹ por ri. suc. cepe. ¶ Oleũ mustellinũ. oleũ ꝺ lilio oleũ costinũ. ⁊ de rutha. ⁊ castoreo. oleuȝ laurinũ. anetinum. oleũ amigꝺ. amaꝝ. ole um nardinum. ¶ Aqua raphani distillata. vinum album purum.

Clarificatio. Intelligenduȝ quo niam q̇cquid dicãt auctores melius est dimittere narcotica hoc in casu ꝙ̃ apponere. ⁊ si cõtingat ap ponere ꝙ calor sit magn⁹. ⁊ ꝙ narcotica apponantur in ꝑua quãtitate. ⁊ ꝙ essent bene repssa cũ castoreo ⁊ croco: ⁊ ꝙ paꝝ moreꝛ. ¶ Iudicio tñ meo sufficit qꝺ dictũ ẽ in acuitate sensus. s. castoreũ. g̃nũ pini ⁊ acetũ: cũ oĩa instr̃a audit⁹ sint frĩda ner uosa ossuosa. ¶ Scꝺo notandũ circa mãm ꝑ̄cedentẽ ⁊ subsequentẽ. ꝙ hõ hȝ ꝯplexi onem magis tẽꝑatam inter oĩa aĩalia. et iõ oĩa excedit in sensu tact⁹. ¶ In aliis aũt sensib⁹ excediꝛ. iuxta illud. Nos aper au ditu. linix visu. simia gustu. vultur odora tu ꝑ̄cellit. aranea tactu. ¶ Et ẽ aduertendũ de aranea nõ excedit hoĩem i sensu tact⁹ ꝙ meli⁹ sentiat. ħ enim hȝ hõ solus ⁊ ex tẽꝑamento sue ꝯplexionis. ¶ Sȝ aranea excedit hoĩem ꝙ̃tũ ad ordinationem sue texture seu tele. ¶ Tertio intelligẽdũ ꝙ sur di a natura sũt muti. q꞉ loq̇lla nõ ĩest no bis añ sȝ ab inq̇sitiõe. ⁊ iõ diciꝛ ꝙ audit⁹ ẽ porta ĩtellect⁹. ⁊ ꝓpter ħ ṽsificator dic. ¶ Quicq̇d roma legit quicquid studuistis athenis. ¶ Quicquid ad elenchos arguto disputat ore. ¶ Gallus ⁊ in modica iactitat arte lingua. ¶ Quicquid artes diurno pe ctore sentit. ¶ Cessit ab auditu docilis pru densq꞉ perisset. ¶ Littera si surdis auribus esset homo. ¶ Quarto aduertendum quoniaȝ licet dictum sit ꝙ surditas natu

A debilitatẽ et sonitum aurium. Rx castorei ʒ.j. [illegible] ʒ.j. [illegible] et ex illa [illegible] in aures

Pronostica. Quã in fe. acutis nullo pũte odorabili videtur patiẽti φ sentiat odorẽ fetidũ corruptũ ad modũ pisciuꝫ corruptoꝝ vel aliorũ huiusmodi. signuꝫ est pessimum et mortale.

Cura. Si fuerit ex pulmõe aut a stomaco aut a gingiuis: curentur illa sicut oꝫ. sicut dicet in suis locis. Et si fuerit ex capite cum arsura cã est calida. si cũ frigiditate ⁊ sine mordicatiõe: tunc est frigida. Et si fuerit cũ grauitate ẽ ibi materia peccãs. ⁊ si cũ leuitate: tũc est ex mala cõplexione sine mã. Ponam⁹ igr̃ φ fetor nariũ sit ex mala ꝯplexiõe ca. corpore pleno ⁊ virtute forti. tũc fiat flõia ꝺ cephalica. ⁊ postea fiant ventose in collo. ⁊ p⁹ea fiat flõia ꝺ vena que ẽ ĩ capite nariũ ⁊ postea purget corp⁹. deinde fiant cauteria ⁊ in capite sub mẽtone. Processus igr̃ sit talis. suffumiget corp⁹ in cã cal'a cũ aqua decoctiõis roſ. viol'. nenuphar̃. sandal'. cãphor̃. camomille. ⁊ vtar̃ sirupo ro. ⁊ viol'. ⁊ oxizacc̃. Deinde purget caput cũ oxilaxatiuo. ⁊ ell'rio de succo ro. ⁊ yeraruffi. deinde iniciat in nariuꝫ oleum ro. oleũ viol'. cũ cãphora. Et intelligim⁹ φ dieta cõcomitet sicut oportet. In causa ãt frigida odoret aquã decoctiõis mẽte: ⁊ absinthij: maiorane: basilicõis. ⁊ vtatur oxill' diuret. ⁊ puget cũ yerapig̃. ⁊ yeralogodiõ. Et iniciat in narib⁹ oleũ costinũ. laurinũ. mustellinũ. ⁊ fiant sternutatõnes cũ ell'o. pipere et castoreo. Si autem fuerit ex opilatiõib⁹ carũculaꝝ: insufletur in narib⁹ puluis nigelle: ⁊ bulliat nigella ĩ aceto sqill'. ⁊ ꝑ nares fortir̃ attrahat. Si ãt fuerit ꝑꝑ alias excrescẽtias: manu cirurgica abscindat. deinde ꝓiciat puluis aluminis. nitri. litargir̃. mirre. vel bulliãt ista in aceto ⁊ lichinũ seu tenta intingat ⁊ in naribus applicet. Et si fuerit pustula humida vnguat cũ isto vnguẽto. ℞. litargiri. ceruse. catimie galle. ãn. ʒ. x. aluminis. nitri. ãn. ʒ. ʒ. cõficiant cuꝫ oleo de camomilla ⁊ cera φ sufficit. Et si pustula fuerit sicca inungat cũ isto vnguẽto. ℞. medulle vituli. gumi arabici. draganti. olẽi sisamini. cere φ sufficit. ⁊ fiat vnguẽtum. et possunt excrescẽtie remoueri cũ auripigmẽto ru. ⁊ vitriolo. ⁊ sale armenico. vl' φ cauterizet loc⁹. Si aũt nullo mõ possit fetor remoueri saltiꝫ palliet. ℞. maiorane basiliconis. gariofil'. nucis muſ. cinamõi ligni aloe. storacis. calamite. ãbre. ʒ. ij. musci. ℈. ʒ. ꝯficiant cũ aqua ro. optima ⁊ fiant pill'e parue. ⁊ quolibet mane trãsglutiat duas integras. ⁊ duas teneat in ore ⁊ aromatizabũt anhelitũ: ita φ null⁹ percipiet. qm̃ si medic⁹ talia pateret valde esset ignominiosuꝫ: ⁊ potissime qñ cũ nobilibus cõuersatur.

Clarificatio. Intelligendũ φ materia fetida corrupta existẽs in cerebro põt inducere fetorẽ anhelit⁹. ⁊ tñ relique partes corpis non patiunt ꝓ tãto q: natura mittit ad vnaꝫ partẽ aliqñ ⁊ nõ ad aliã. Aliqñ etiã vna pars parata est recipere materiã ⁊ nõ aliã. ⁊ ita ex vna materia possunt diuersi effectus generari ꝭm diuersitatẽ materie. Secũdo intelligendũ φ obiecta aliorum sensuum nõ ĩmutãt sensuꝫ tactus: sed obiectuꝫ sensus tact⁹ ĩmutat oẽs sensus ꝓ tanto φ sensus tact⁹ cõis ẽ oib⁹ sensib⁹. Tertio intelligendũ φ ĩmutatio odorat⁹ põt eẽ signũ morbi seu morbus seu accidens morbi. qm̃ si ꝑ ĩmutationẽ intelligamus caliditatẽ ledentẽ sic ẽ morb⁹. si qualitatẽ lesaꝫ sic est accidẽs. ⁊ si accidẽs ẽ signuꝫ. qm̃ qꝺ accidit patiẽti signũ ẽ medico. q̃reᵛnũ ⁊ idẽ ꝭꝫ diuersos respect⁹ pt eẽ morb⁹ ⁊ accidẽs ⁊ signũ. ita de alijs possum⁹ intelligere.

Capitulũ. xvi. de reumate ⁊ corriza.

Reuma est fluxus humoruꝫ a capite ad partes subiectas. Reumatis aũt tres spẽs ab auctorib⁹ distinguũt. corriza brancus ⁊ catarr⁹. Corriza qñ vadit ad nares: brãcus qñ vadit ad fauces. catarr⁹ qñ venit ad pect⁹. Reuma aũt põt esse gen⁹. ⁊ iꝺ dicitur reuma quasi ruẽs mã. Reuma autẽ negligi nõ dꝫ: q: forte est mater oĩꝫ egritudinũ. qꝺ patꝫ q: si fluat ad aures causabit surditatẽ aut tinitũ. si ad oculos calliginẽ. si ad nares fetorẽ aut polipũ. si ad linguã palisim. si ad guttur squinantiam. si ad pect⁹ ptisim aut pleuresim. si ad stomacũ fastidiũ aut vomitũ: si ad intestina fluxuꝫ ventris. si ad iũcturas artericã

τ ita de aliis oib⁹ mēbris subiectis: p̄ter
q̄ de splene. qm̄ splen nō apostemat̄ nec
opilat̄ pp̄ reuma. qm̄ passiones splenis
fiunt de materia grossa. mā aūt reumatis
est subtil': aliter non rueret. Licet igit̄ vul
gariter loquēdo ex reumate null⁹ planga
tur: nihilomin⁹ citissime sunt remediandi
cū oīa mēbra subiecta debilia ad egritu-
dines .p̄ximas sunt parata. Succurēdū
igit̄ est ita velocit̄ q̄ ēt medicine laxatiue
possunt dari sine digestiōe materie τ po
tissime si flueret ad pect⁹.

Cause. Reuma eñi aut .p̄uenit ab ex
terioꝛib⁹: aut ab interioꝛib⁹.
Si ab exterioꝛib⁹ sicut est vent⁹ septētri
onalis veniens post meridionalē. τ sicut
est caloꝛ nimi⁹. aut frig⁹. aut insuflatio vē
toꝝ. aut somn⁹ post nimiā repletionem: τ
potissime somn⁹ diuturn⁹. τ odoꝛ rerum
foꝛtis odoꝛis. sicut est liliuȝ. mētastrū. mu
scus. τ similia. τ comestio reꝝ vapoꝛosaꝝ
sicut sunt cepe τ allia. vinū foꝛte. crapula
τ ebꝛietas. balneū. τ stōia. τ breuiter oīa
q̄ dissoluūt vapoꝛes in capite. aut p̄ mo-
dū ꝯpositionis. aut p̄ modū dissolutiōis
Si abint⁹ hoc ē pp̄ humoꝛes in cerebꝛo
abundantes: siue sint calida siue frigida.
vel fit .p̄pter vapoꝛes a stomaco τ toto
coꝛp̄e ascendētes ad caput.

Signa. Si sint humoꝛes ca. tunc ca
put tactu calidū inuenit̄. fa-
cies rubea aut citrina: pūctura τ moꝛdica
tio. ablatio appetit⁹ cibi satis τ sitia. Et
si cā fuerit frigida: signa sūt ꝯria: τ ista cā
frequētius venit.

Pronostica. Ypo. branci τ coꝛri-
ze in valde senibus
nō maturant̄: vel cū magna difficl'tate re
mediant̄. qui eñi habēt caput calidū τ p̄
tes inferioꝛes frigidas: raro sunt sine ca
tarro. τ ecōuerso qui eñi caput frigidum
τ coꝛ calidū habēt: multi vapoꝛes ascen-
dunt qui ī cerebꝛo frigido digeri nō pos
sunt. τ qn̄ cerebꝛū ē calidū fit attractatio
multa vapoꝝ. Catarrus cū doloꝛe capi-
tis de difficili curat̄. q2 caput videt̄ debi-
le naturaliter. In autūno frequēti⁹ veni-
unt catarri q̄ ī alio tēp̄e anni. reumatici
splenetici nō fiunt. reumatici ad om̄e ma
lum sunt parati.

Cura. Cū cōis in oī catarro seu reu-
mate est. q̄ si fluat materia ad mēbꝛū no-
bile: q̄ euacuetur materia digestionē nō
expectādo. cū pilul' aureis. aut cochiis.
paruitas cibi τ pot⁹ cōpetūt: τ vigilie mł
te. τ q̄ nō doꝛmiāt de die. τ q̄ nō vtātur
balneis nec fomētationib⁹ nec ablutioni
bus nec vtant̄ exercitio foꝛti. teneat̄ ven
ter laxus. famem τ sitim patiant̄ quantū
poterūt. Curatio paticulai̇s est hec.
si reuma fuerit de cā ca. τ coꝛp⁹ ē plectoꝛi
cū τ currat materia v̄sus interioꝛa: fiat fle
botomia. deinde digerat̄ mā p̄ hunc mo
dum. ℞. sumitatū papauēis. rosaꝝ. lactuc̄
an̄. ℥ ii. candi. penidii. an̄. ℥. i. oīm sandal'.
℥. ß. oꝛdei. lib. ß. viol'. nenupħ. an̄. ℥. iii. pa-
nis zucc̄. lib. i. fiat sirup⁹ quo vtat̄ mane
τ sero. Iste eñi sirup⁹ valet in reumate ď
cā calida: τ potissime qn̄ timem⁹ q̄ mā va
dat ad pect⁹. suffumiget̄ cū aqua decocti
onis oꝛdei. viol'. roſ. sandal'. nenupħ. pa
pauer is. camomille. odoꝛet pomū factuȝ
de sandal'. τ cāphoꝛa. τ se. lactu. poꝛtul'.
sumac. τ cōficiant̄ cū aqua ro. optima. et
si sit ꝯstipat⁹ fiant suppositoꝛia aut diste
ria. τ fiant fricationes extremitatū: τ pur
get̄ cū mirabł'. citri. si mā est in stomaco.
Et si in capite purget̄ cū ell'rio de succo
ro. diapꝛunis. τ oxilaxatiuo. τ vtat̄ isto e
lectuario. ℞. diapapaueris. diapꝛunis. di
agragāti frigidi. zucari ro. facti cū rosis
siccis. an̄. ℥. iiii. misceant̄. Et inungant̄ na
res cū oleo ro. τ viol'. In declinatiōe aūt
manifesta possunt fieri stuphe aut balnea
fomētatiōes τ sil'ia. cū camomilla. τ mel-
liloto. roſ. viol'. τ oꝛdeo. τ pōt vti rubea
trociscata. suffumigatio facta ď furfure et
aceto multū valet. Similiter de aceto su
per lapidem molarē cādentē. Si aūt cā
fuerit frigida τ fluat ad membꝛꝝ nobile:
purget̄ cuȝ pilul' aureis τ yerapig̃. Dige
rat̄ mā cū isto sirupo: τ potissime si time-
mus fluxus reumatis ad pect⁹. ℞. radic̄.
yreos. ysopi. liquir̄. mundat̄. ad. ℥. ii. nuc̄.
cipꝛessi. masticis. thuris. an̄. ℥. i. mell' roſ.
lib. i. fiat sirup⁹. suffumiget̄ cū aqua deco
ctionis mastic̄. thuris. laudani. stoꝛacis.
calamite. camōille. mellilotí. Odoꝛet po
mum factū de stoꝛace calamita. τ ambꝛa.
gariofil'. nuc̄ cipꝛessi. nuc̄ muscat̄. mastice
thure. laudāo. τ pauco ligno aloes. τ mu
sco. τ inungant̄ nares cū oleo de mastice

saccellet caput totũ cũ milio ⁊ sale torre-
factis. Inuoluat caput cũ pãno bñ cali-
do. suffumiget sic. calefiat tegula ⁊ aspgat
vino: ⁊ post puluere nigelle. ⁊ fum⁹ reci
piat capite discooperto. vel torreffat ni-
gella ⁊ ponat in pãno ⁊ odoret. Deinde
purget caput cũ yerapig. o a quib⁹ vtit
sint acuta. In declinatiõe aũt fomẽtetur
aut balneet. ⁊ ita de alĳs cũ aqua decocti
onis camomille. melliloti. anthos. mente
ruthe. calamẽti ⁊ similib⁹. Post aũt omĩa
si nõ curet. ℞. stercoris colũbini. gumi ru
the agrestis. picis nauallis. se. ruthe. si-
napis. añ. ʒ. i. cõficiant cũ oleo laur. ⁊ ace
to squill. ⁊ fiat empl'z ⁊ extẽdat supra alu
tam ad modũ capelline. ⁊ cooperiat cum
pãno lineo abint⁹. ⁊ sumat ⁊ tonso capi-
ti applicet. Qñ aũt oĩa deficiunt fiat cau
teriũ in cõmissura anteriori.

Clarificatio.

Diuretica nunq̃ cõpetũt in mã reuma-
tica. Intelligẽdũ circa istã materiã ꝙ pri
cipiũ reumatis seu principiũ morbi ẽ cũ
mã exit subtil' aquosa: cũ aũt icipit igros-
sari: tũc ẽ augmẽtũ. ⁊ qñ est mediocris tc
est stat⁹. ⁊ tũc mã ẽ digesta. sicut pʒ in ob
talmia ⁊ lippitudine. Si igitur natura
cũ digerit reuma incipit ingrossare tunc
cũ medic⁹ sit minister nature incipere dʒ
ab ingrossantib⁹. qm̃ si peccatũ ẽ pp sub-
tile: curatio erit cũ illis que medriocrit in
grossant. In reumate igr̃ de cã calida ap
plicent stiptica frigida cũ aliquib⁹ paucis
dissolutiuis. qm̃ dissolutiua faciunt stipti
ca penetrare. ⁊ temperant stipticationeʒ
ne nimis mã ꝯdenset. Et ita si cã ẽ frigi-
da applicent cal'a stiptica in plus ⁊ disso
lutiua in min⁹. In declinatiõe aũt corpe
mũdificato cõpetũt dissolutiua ⁊ euapo-
ratiua. qꝛ mã pauca est ⁊ ita de facili eua
porabit. Diuersa igit cõpetũt ꝼm diuer-
sitatẽ temporũ morbi. Secũdo intelli
gendũ qm̃ si reuma causaret ex multitudi
ne materie magis multiplicat in vere. et
si causet ex calore magis multiplicatur ĩ
estate. ⁊ si causet ex raritate ⁊ diuersitate
magis causat in autũno. ⁊ si ex frigidita-
te magis in hieme. ⁊ ita intelligendum ẽ
de etatib⁹ ⁊ tpib⁹ ⁊ cõsimilib⁹. Tertio
aduertendũ qm̃ licʒ dicat ꝙ in reumate
nõ cõpetat flõia: nihilomin⁹ põt cõpete
re cũ sanguis dñatur: ⁊ corp⁹ est plectori
cuʒ: ⁊ mã ruit ad interiora. ⁊ iõ competit
in squinantia ⁊ pleuresi ⁊ similib⁹: que vt
plurimũ ex reumate generant. Quarto
notandũ ꝙ somnus non competit in reu
mate: quia prouocatiu⁹ est fluxus. nisi in
declinatione et corpore mundificato. sed
vigilie magis competũt vt fiat euapora-
tio versus exteriora. nec exercitiuʒ compe
tit in principio corpore immundo existẽ-
te: quia induceret fluxum. ocium igitur cõ
petit. Et si diceretur ꝙ ocium non compe
tit. Dico ꝙ non valet: quia in proposito
ocium nõ assimilat somno: qꝛ ocium red-
dit humores quietos: ⁊ somnus fluxibi-
les ratione reuocatiõis caloris ⁊ aptio-
nis meatuuʒ. quia apertio non est motio
sed magis immobilitas ⁊ clausio. Quĩ-
to sciendum ꝙ illi qui habent caput frigi
dũ naturaliter rato sunt sine catarro. ma-
gis tamẽ ledunt a causis intrinsecis pro
pter debilitatẽ digestiue. ⁊ min⁹ a causis
extrinsecis propter clausionẽ poroꝝ. sʒ
qui habent caput calidum facilius patiũ
tur a causis extrinsecis propter apertio
nem pororum. ⁊ tardius ab extrinsecis
propter bonitatem digestiue. Ultimo
notandum ꝙ suspecti ad reumata preser
uantur si diu sudent in stupha. hoc sup-
posito ꝙ caueant postea sibi a tribus: sci
licet a vento: ⁊ a somno diurno. ⁊ a reple
tione cibi ⁊ potus. ⁊ ꝙ caput mirabiliter
exiccet: ne humiditas inter capillos re-
manẽs causet reuma. Intelligendũ etiã
ꝙ p̃seruari possumus a catarro ⁊ corriza
cũ pilul' detẽtis in ore. Et valet etiam ad
curationẽ: ⁊ ꝙ mã nõ fluat ad partes sub
iectas. ⁊ si causa fuerit calida. ℞. se. papa-
ueris al. se. portul'. se. lactu. candi. penidia
rũ. dragagãti ifusi. añ. ʒ. i. opĳ. croci. añ. ℈
i. ꝯficiant cũ sirupo mirtino. ⁊ cũ sirupo
de papauer. ⁊ fiãt pill'e. ⁊ teneãt ĩ ore ⁊ ĩ
tpe somni ⁊ ĩ tpe vigiliaꝝ. Et si cã ẽ frida
℞. storacis calamite. nuc̃ cipssi. mastic̃. thu
ris. laudani. ãbre. añ. ℈. i. liq̃rit. mũd. vua
rũ passaꝝ mũdataꝝ. abarill'. añ. ʒ. i. ⁊. ʒ. cõ
ficiant cũ ydromelle. ⁊ fiãt pillule ⁊ tene
antur in ore. Et ista duo gña pill'aꝝ erũt
nobis multũ necessaria infer⁹ ĩ passioni
bus pectoraliũ: ad p̃seruanduʒ ne mate-
ria vadat ad pectus.

Cap'lm.xvij.de fluxu sanguinis ex naribus.

Fluxus sanguinis nariū.puenit pp apertionē orificioꝝ venaꝝ que sunt ī naribꝰ.hoc aūt est pp tria. rōne mēbri.aut rōne virtutis:aut humoris. Si pp mēbꝛuꝫ:vt q꞉ nimis rarū. Si pp virtutē:vt q꞉ expulsiua fortis ꝛ cōtentiua debil'. Si ꝑpter humorē:aut q꞉ mlꝰtus:aut q꞉ acutus:aut aquosus:subtilis. ꝛ iste possunt esse cause cōes in oī eo q̄d egredit a corpore ſm Gal.viº.d morbo

Cause. Causa fluxus sanguīs nariū aut est ab intrinseco: aut ab extrinseco. Si ab extrinseco:sicut ē casus ꝛ pcussio. Si ab intus:aut cum crisi: aut sine crisi. Si cū crisi:sicut est in frenesi:aut in pleuresi:aut in apostemate splenis:aut epatis:aut sinocha:aut tertiana: aut in varriolis:ꝛ morbillis:ꝛ similibus. Si sine crisi:tunc aut.puenit a capite:aut ab epate:aut a splene,aut a matrice.et similibus.

Signa. Si venerit pp causas intrinsecas:tūc cognoscit iudicio patientis. Si ꝑpt crisim:h inducāt egritudines pcedētes. Si a capite h significatur ex dolore capitis. Et si ab aliis mēbris h significat ex dolor loci. Et si a matrice ex retētione mēstruoꝝ. Et si venerit post signa digestiōis in die cratica ꝛ paulatine:ꝛ cū alleuiatiōe patientis.ꝛ cū clarificatione faciei.tunc ē ad bonū. ꝯtraria cōtrarie. Et si fuerit cū saltu ꝯtinue: tūc ē ab arteria.ꝛ si a nare dextra tunc ab epate.ꝛ si a sinistra:a splene.ꝛ si ab vtraq꞉.ab vtroq꞉. Et si facies fuerit rubea:tūc ē a sanguine.ꝛ si citrina:tūc est a colera.ꝛ si alba verges ad liuorē:ꝛ tūc est a flegmatis aq̄sitate. Et si ex debilitate ꝯtentiue:hoc significat ex pcedentibus morbis. Et si ex fortitudine virtutis expulsiue:tūc est cuꝫ alleuiatione.ꝛ si ex mēbꝛo:q꞉ ex qualibet facili cā venit.ꝛ si ex plenitudine:pulsus ē plenꝰ:ꝛ vrina spissa ꝛ colorata. Et si ex colera est cum punctura ꝛ mordicatiōe.ꝛ ita de aliis reddēdo singl'a singlis.

Pronostica. Fluxus sanguinis q̄ puenit pp debilitatem cerebri:vix aut nunq̄ curat. Fluxus sanguinis nariū q̄ extendit se vltra quatuor libras est malꝰ.ꝛ si vltra octo est pessimus. Et si extēdit se vsq꞉ ad.xx.vel.xxiiij.vltra viuere nō pōt. Fluxus sanguīs qui ducit ad colorē pallidū:aut viridem: aut liuidū:aut fuscū:pessimꝰ est ꝛ mortal'. Fluxus ducens ad sincopim est mortalis. Fluxus cū frigiditate extremitatū ē mortalis. Ois fluxus qui venit subito ꝛ cum impetu est malꝰ. Ois fluxus cū alleuiatōne patiētis ē bonꝰ.

Cura. Nullꝰ fluxus creticꝰ est restringendꝰ:nisi nimis manifeste debilitaret virtutē. Nullꝰ fluxꝰ sinthōticꝰ ē restringendꝰ subito:sed paulatine:nisi timeremꝰ casuꝫ virtutis. Curet igitur ſm cōuenientiā causaꝝ. Si ex debilitate virtutis cōfortet. Si ex sanguine aquoso ingrosset cū calidis stipticis:siue sint cibi: siue medicine. Si ex colera purget cū mirabul' citri. In fluxu igitur narium superfluo particularibꝰ cōuenietibꝰ fiat flōia de cephalica partis opposite. Et si fiat d vtraq꞉ nare:fiat de vtroq꞉ bꝛachio. Deinde fiant ventose inter spatulas cū scarificatione.aut subtus mamillas:aut supra epar:aut supra splenē:ſm diuersitatē mēbroꝝ a quibꝰ pcedit.aut fiat flōia de saphenis in retētiōe mēstruoꝝ.hoc facto fiant fricatiōes fortes in extremitatibꝰ cū sale ꝛ aceto:fricentur testiculi ī viris:ꝛ mamille in mulieribꝰ.ꝛ infrigident cū aqua ro.ꝛ aceto ꝛ maurella ꝛ silibus.ꝛ cū hoc nō soluꝫ ista mēbꝛa:sed etiā extremitates cū aceto ꝛ oleo ro.ꝛ succo maurelle. ꝛ lactu.infrigidatis in vena aut ī puteo.ꝛ balneetur medietas corporis in aqua frigida. Postq̄ igit materia aſcedēs erit euacuata ꝛ distracta:tunc in superioribus remedia applicemꝰ. Emplastremꝰ igit frontē ꝛ timpora cū argilla pastata cū aceto ꝛ aqua rosa.ꝛ albumie ouoꝝ.vel cū bolo armenico.ꝛ sanguie dꝛa.ꝛ acacia.ꝛ ypoquistidos.ꝛ ponat in naribꝰ tenta intinta ī succo plātaginis ꝛ encausto scripto ruꝫ ꝛ sanguie dꝛa.ꝛ puluere carte ꝯbuste ꝛ testis ouoꝝ ꝯbustis. Dieta sit lentes cocte in duabꝰ aquis ꝛ excoꝛticate.nisi assuꝫ fabe asse cocte cū aliqua poꝛtione aceti. oua dura.caseꝰ recens sine sale.lac fortit

bullitū. vinū grossum. nisi ꝙ melius esset ꝙ qū administratur lac: nō administret vinū. ⁊ breuiter valēt oīa que sanguinē ingrossant: ⁊ protanto valent ea que valent in fluxu ventris. ¶ His visis intelligēdum ē ſm intentionē Auic. ꝙ quinqꝫ sūt genera medicaminū q̄ valent in curatōe fluxus sanguinis nariū. ¶ Primū genꝰ sumitur ex frigidis: sicut est opiū lactu. portul. maurella. coriandrū. cāphora acetū aqua ro. salices. nenuphar. aq̄ frida. plātago. bursa pastoris ⁊ sil'ia. ¶ Secūdū genus sumitur ex nā stipticoꝝ. sicut sūt acacia. galla. sumac. berberis. psidia. balaustia. granū rose. ⁊ pes eiꝰ. ypoquistidos. se. citonioꝝ. bolus armenicus. terra sigillata. chimolea. sanguis dra. ⁊ fructꝰ ⁊ extremitates oīum arboꝝ stipticaꝝ. sic sūt pira. sorbe. corna. mespila. citonia. ⁊ ita de alijs. ¶ Tertiū genꝰ sumit ex nā cōglutinatiuorū sicut est olibanū. dragagantum gumi arabic. farina volatilis molendini. farina siliginis. albumē oui. ⁊ multa similia. ¶ Quartū genꝰ sumit ex natura cauterizantiū. sicut sunt atramentū. vitriolū. arsenicū. sal armoniacū. succus pori. ⁊ sil'ia ¶ Quintū genꝰ sumit ex his q̄ operant ex tertijs virtutibꝰ. sicut sunt stercus porcinū recēs si odoret. ⁊ similiter stercꝰ asininū ¶ Et quedā sunt q̄ faciūt h ex tribꝰ virtutibus. ⁊ q2 frida ⁊ stiptica. ⁊ q2 specifica. sicut antimoniū ⁊ mirra. ¶ Discretꝰ igit medicꝰ corpore mūdificato ⁊ mā distracta: pōt ex istis eligere ſm cōuenientiā pticulariū. ⁊ etiā ꝯponere ⁊ multiplicare modo fomentādo. modo empl'ando. modo cū pulueribꝰ. modo cū vnguēto. mō cum potionibꝰ. modo cū iniectionibꝰ. nisi ꝙ in cauterizātibꝰ simꝰ cauti cū medicam̄ remouet: cū talia faciūt escarā: ⁊ ita inducerent maiorē fluxum.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ i retētione menstruorū pōt iuuare fluxus sanguis nariū. ⁊ ꝓptā to q2 postq̄ retētio est preter nām vnde cūqꝫ expellat aliquo modo posset eē bonum saltē ad tps: cū nociua mā expellatur. nihilominus diuertēdus est. q2 illud emūctoriū non est sibi ꝓprium. ¶ Et iō si plenitudo est multa: fiat flōia primo de epatica. postea de saphenis: postea cum magdalionibꝰ mēstrua ꝓuocētur. ¶ Scd̄o intelligendū ꝙ fluxus sanguinis nariū si fiat ex multitudine magis fit ex sanguine. ¶ Et si ex acumine ⁊ corrosione magis ex colera. ¶ Et ita intelligendū ē d̄ etatibꝰ ⁊ tēporibꝰ ⁊ cōplexionibꝰ. ¶ Tertio intelligendū ꝙ fritas nō iducit fluxū sanguis nariū nisi ꝑ accidens. qm̄ ꝯstringēdo cōstringit venā. ¶ Quarto notandū qm̄ licet sanguis arterialis sit calidior ⁊ subtilior q̄ sanguis venaꝝ. nihilominꝰ fluxus sanguis nariū nō venit frequētiꝰ ab arteria imo frequētius a vena. qm̄ vena non h3 nisi vnā tunicā. arteria aūt h3 duas. vn̄ magis resistit fractioni ⁊ apertioni. ¶ Quinto intelligendū ꝙ licet fluxus sanguis debilitet ⁊ flōia d̄bilitet. nihilominꝰ potest in fluxu sanguinis nariū flōia cōpetere virtute cō stante. ⁊ facit cessare fluxū: q2 trahit ad oppositū ⁊ q2 distrahit: iō maius est iuuamentū. ¶ Sexto aduertendū ꝙ balneū cōpetit in nimio fluxu mēstruorū ⁊ tn̄ nō cōpetit in fluxu sanguis narium. ¶ Cuiꝰ rō est q2 sanguis mēstrualis ē grossus: ⁊ ꝑ balneum subtiliat ⁊ ita trahit ad totū corpꝰ sed sanguis nariū est subtillis ⁊ magis subtiliaretur: ⁊ ita prouocaretur maior fluxus. ⁊ in subtiliādo ⁊ ad supiora trahendo.

Capl'm. xviij. de sternutatione.

Sternutatio est motus cerebri naturalis, ꝓter expulsionē nociuoꝝ. vnde sicut singultus est stomaco ⁊ tussis est pectori ita sternutatio cerebro. ¶ Unde tales motus non sunt motus morbi: s3 nature ſm Gal. v. d̄ morbo.

Causa. Causa āt sternutationis est duplex. s. exterior aut iterior. ¶ Exterior sicut radius solis cū penetrat ꝑ carūculas nariū. aut penna ītromissa. aut puluis. aut aliqua res modicans ⁊ pungens. ⁊ similia. ¶ Si intrinseca tunc est humor aut vapor. aut vētositas. aut aliqua res grauans virtutē animalē. virtus aūt animalis sensibilis sentiens nocumentū excitat virtutem animalem sensibilem: ⁊ virtus animata sensibilis suscitat naturalē ⁊ naturalis expulsiuā suscitata cū ma

gno impetu mouetur ad expellendũ nociua ⁊ pmiscẽs cũ aere expellit ad exteriora ⁊ sonat: qꝛ p angustũ locũ trãsit. ⁊ iõ sternutatio est fortis motus cerebri propter expulsionẽ nociuorum.

Pronostica. Sternutatio in fine morboꝝ bonum signũ valde fm Gal. dato φ egritudo essꝫ pniciosa. qꝛ fortitudo virtutis signatur ⁊ cõualescentia ⁊ puitas materie. ⁊ ita sternutatio sine reumate ⁊ corpe mundificato siue a natura siue ab arte bona. qꝛ dolorem capitis remouet ⁊ caput mundificat. Et ,ppter hoc valet in egritudinibus pectoris. s. cũ corp⁹ sit mũdificatum. ⁊ φ egritudo sit in declinatione. ⁊ φ sit sine reumate. Et similiter in egritudinib⁹ stomaci. ⁊ similiter in passionib⁹ matricis. qm̃ virtus est fortis: ⁊ ideo excitat virtutes expulsiuas oĩum membroꝝ naturalium. ⁊ ideo expellit fetũ mortuũ ⁊ secundinam ⁊ similia. Sternutatio cum reumate semp ẽ mala. ⁊ in corpore pleno. ⁊ mala in ratiõe signi. quia malã causaꝫ significat in capite ledentẽ caput. malũ in ratione cause: qm̃ sternutatio nimia replet caput ⁊ inducit vertiginẽ ⁊ scotomiam ⁊ similia. Si in aliqua egritudine ,puocet sternutatio in qua dꝫ prouocari: ⁊ non sternutat nunφ curabitur. Si fuerit prouocata cũ rebus fortis virtutis sicut est ell'us albus. piper. castoreũ. sinapis euforbium. ⁊ similia.

Cura. Primo curatur sternutatio cũ forti retẽtione anhelit⁹ ⁊ cum expellit φ expellat p nares. ⁊ hoc etiam multũ valꝫ in reumate. Secũdo curatur paccidentia anime fortia. sicut est ira. sollicitudo. tristitia ⁊ sil'ia. Tertio curat cuꝫ calidis euaporatiuis: potissime si cã sternutationis fuerit frigida. Fomentet igit caput corpe mundificato cũ aqua decoctiõis camomille. mellilloti. anthos. anisi maratri. spicenar. ⁊ inũgat nares cũ oleo laurino. ⁊ costino. Et si cã sternutationis fuerit calida. inungant nares cũ oleo ro. ⁊ viol'. ⁊ nenuphar. ⁊ fiat fomentatio de eisdem. Fricatio capitis ⁊ faciei ⁊ extremitatũ: ⁊ somnus ,pfundus multũ valꝫ. In secũda pticula libri huius supius cũ tractauim⁹ egritudines capitis fuit ista mã ptracta. sed gratia egritudinũ nariũ breuiter capitulauim⁹ de eisdem.

Clarificatio. Gal. dicit φ sternutatio est motus naturalis. ⁊ tñ sternutatio est in pleuresi et piplemonia. non igit erit motus nature sed morbi. Dico φ sternutatio aut est in tempoe sanitatis. aut in tempore morbi. Si fuerit in latitudine sanitatis tunc est motus nature. ⁊ ita intellexit Gal. quinto de morbo. Et si essꝫ in tempore egritudinis si tunc venit p viam crisis ⁊ mũdificationis põt attribui motui naturali. sic digestio in vrina. Si autẽ venit p viã sinthõatis tunc potest esse motus morbi. et ita soluitur contradictio.

Capl'm. xix. de egritudinib⁹ labioꝝ ⁊ oris ⁊ primo de fissura labiorum.

Fissura labiorum ẽ solutio continuitatis facta ĩ carne tenera labiorum.

Cura. Aut enim ,puenit ab exterioribus. aut ab interioribus. Ab exterioribus sicut a puluere. vẽto. ⁊ calore. ⁊ frigore. casu. obuiatione. ⁊ sil'ibus. Si ab intus hoc est ,pter humores acutos pũgitiuos vlcerãtes labia. aut' generantes pustulas ⁊ sil'ia. Isti aũt hũores aliquãdo veniũt a capite p viã reumatis aliqñ ascendũt vapores a stomaco ⁊ toto corpore. aliquãdo veniũt p viã crisis. Signa sunt satis manifesta.

Curatio. Si fuerit propter causas extinsecas illiniant vlcera. Si est causa ca. cũ oleo ro. ⁊ viol'. ⁊ assungia galline recenti ⁊ mucillagine dragagãti facta in aqua ro. ⁊ inungatur cum plurima. vel cũ vno ex illis. vel cum oĩbus. Et si causa est frigida. sicut est vẽtus borealis ⁊ similia. tũc temperent in aqua ro. mel ro. dragaganti. gumi arabic mastic. ⁊ thus. ⁊ illiniant vlcera. Et si fuerit ,pter cãs intrinsecas corpore mũdificato illiniant labia cũ isto medicamine. ℞. cerusse lote. amidi. catimie lote. litargiri. cõficiãtur cũ mucillagine dragaganti.

Clarificatio. Intelligendũ φ lꝫ hũida putrefaciant ⁊ putrefactiua nõ cõpetant in vlceribus

Dubitat[illegible] [illegible] hũida putrefactiua nõ cõpetat [illegible] adeps galline [illegible] laudat ab auctore [illegible]
[illegible]

[illegible] labioꝝ [illegible] dragaganti [illegible] aq̃ ro. [illegible] pulue[illegible] [illegible] Item [illegible] fissura [illegible]
[illegible] labioꝝ [illegible] Item [illegible] Item ad [illegible] labioꝝ et aliorꝫ membroꝝ. [illegible]
[illegible] Item [illegible] Item [illegible] fissuras labioꝝ [illegible] pini ℥. [illegible] cere noue ℥. [illegible] plagas
[illegible] fissuras labioꝝ et aliorꝫ membroꝝ.

Ad fissuras labiorum ... gummi arabici dragaganti olei ro. adipis galline ... fiat unguentum et unge de ... 81
Ad labia inflata per puncturam ut vitio gutte ... in vino calido.

nihilominus assungia galline recens potest competere in vlceribus labiorum. ⁊ quia est anodia mitigatiua doloris: ⁊ cū hoc qn̄ siccitas est nimia: qm̄ tēperatur ⁊ hūectatur. ⁊ cū hoc quia cū litargiro ⁊ alijs admiscetur. ⁊ liniatur filtr. ¶ Secūdo notādū ꝙ pustule ⁊ vlcera labiorū si in tertianis ⁊ in alijs febribus veniant post signū digestiōis: signa sunt bone crisis: qđ etiā vulgares dicūt. qm̄ post ꝙ vidēs labia vlcerata ⁊ pustulata curatus est. ¶ Et exinde oritur aliud notabile. qm̄ pustule ⁊ vlcera possunt bonū signare in febribus cū apparēt in labijs. ¶ Et si eedē apparuerint in lingua: erunt pessima signa. ¶ Et rō dictorū est: qm̄ labia sunt mēbra vilia exterius posita quorum caro ē tenera ⁊ ita nā fortificata suas superfluitates mittit ad illa. ¶ Lingua aūt est mēbrum nobile multū sensibile. ⁊ iō si talia apparent magis venirent gr̄a sinthōtis ꝙ nature. ⁊ iō semper mala. ¶ Ultimo notādū iuxta hoc ꝙ cū fissure apparēt in labio inferiori in muliere paculata significant q̄si nāliter mulierē cū siccitate matricis: sic aliq̄ dixerūt.

¶ Caplm. xx. de passionibus lingue.

Passiones ligue sūt multe. sicut est paralisis. spasmus solutio continuitatis apostema. magnitudo. paruitas. corruptio. gustus ⁊ loquele ⁊ similia. ¶ Lingua aūt cōponitur ex carne ⁊ neruis septuplicibus. ⁊ arterijs: ⁊ venis s̄m Gal. 4. de simplici medicina. ⁊ hoc fuit propter nobiles operationes suas q̄ sunt due. s. gustus ⁊ loquela. ¶ Loq̄la igr̄ fit per motū. ⁊ gustus per sensum. ⁊ quia plura sunt necessaria ad motuꝫ idcirco citius admittitur operatio loq̄le: ꝙ operatio sensus gustus. ¶ Istis aūt operationibus sic alijs tria accidētia eueniūt. sicut est ablatio. minoratio ⁊ corruptio. verbi grā aliquādo loquela oīno aufertur: sicut ī multis. aliqn̄ minoratur: sicut in illis q̄ cōceptū exprimūt cū difficultate. ¶ Aliqn̄ corrūpitur sicut in traulis ⁊ blesis ⁊ scindētibus. licet diuersimode. qm̄ trauli ⁊ blesi appellantur q̄ corrūpūt litteras: ⁊ ponūt vnā litterā pro alia: ⁊ nō possunt nominare litterā c. ⁊ hoc fit propter nimiā humiditateꝫ: sicut in pueris. ¶ Aliqn̄ aūt corrūpūtur magis sillabe. sicut in illo qui deberet dicere dn̄us ⁊ duplicat primā sillabā ⁊ dicit dodominus. ⁊ si velit dicere aristotiles: ⁊ ipse dicit aristoles. ¶ Et tales vocantur scindentes sicut istā materiā tractauimus supra illum amphorism. trauli adiaria ⁊c. ¶ Similiter sensus gustus aliquādo aufertur: cū penitus nō iudicat đ aliquo gustabili quoniā sensus oīno ablatus est. ¶ Aliqn̄ aūt minoratur: cuꝫ non sentit nisi excellētias sensibiliū. ¶ Aliquando aūt corrūpitur: cum oīa iudicat amara. aut salsa. aut alterius saporis. aut nullius. ⁊ ita de alijs. ¶ Cause autē istorum accidētium sunt morbi cōsimiles. officiales. aut cōmunes. ¶ Accidit etiā aliquādo propter passionen lingue. aliquādo autē propter passiones aliorum mēbrorum.

¶ Cause. Cause āt huius passionis sunt aliqn̄ egritudies cerebri sicut est apoplexia. epilentia. litargia. frenesis. mania. fluxus hūorūꝫ. ⁊ similia. ¶ Aliqn̄ ēt fit propter passiōes neruorū venientiū ad liguā. ¶ Aliquando etiam venit propter passiones lingue sicut est mala cōplexio calida. frigida: sicca: ⁊ hūida: aut apostema: aut magnitudo: aut paruitas: aut solutio cōtinuitatis: aut dispositio ligamēti quod est sub lingua. ¶ Aliquando venti propter passiones stomaci: sicut est crapula. nausea: ⁊ similia. sicut est ebrietas. ¶ Aliquando propter passiōes pectoris: sicut pleuresim ⁊ periplemoniam. ¶ Aliquando propter passiones totius corporis. sicut est in fe. ¶ Et aliquando venit propter causas extrinsecas: sicut propter acceptioneꝫ veneni: ⁊ propter similia.

¶ Signa. Si venerit propter passiones capitis: notum est ex illis. ¶ Si ex neruis hoc est propter remotionem aliorum signorū. ¶ Si propter passiones lingue: hoc etiam notum est. quia lingua sensui est manifesta. ¶ Si fuerit ex mala complexione calida: est cuꝫ punctura ⁊ mordicatione ⁊ citrinitate. ¶ Et si fuerit ex frigiditate: lingua est alba ⁊ frigida ¶ Et si ex hūiditate: ē cū saliua multa. ¶ Et si ex siccitate ē cū ariditate ⁊ fissuris ⁊ vlceribus. ¶ Aliqn̄ aūt mā melica grossa viscosa adheret lingue. ⁊ inuiscatur propter se. ⁊ denigratur lingua ⁊ creditur ꝙ sit ex siccitate et nō est ita. ¶ Apostemata etiā lingue fiūt ex diuersis humoribus. ⁊ patēt ex suis signis

Alia etiã sunt manifesta. Si aũt ꝓuenerit a stomaco ꝛ epate pꝫ ꝑ signa illarum egritudinũ. Similiter de fe. ita ꝙ passiones ligue defacili possunt cognosci si medicus velit aduertere.

Pronostica.

In febribus acutis pustula nigra apparens in lingua signum est mortale. In fe. acutis nigredo lingue ꝛ vlceratio malũ.

Cura.

Cum enim accidẽtia ꝛ passiones lingue veniãt ex morbis: curẽtur illa ꝛ ita curabũtur accidentia sicut sunt passiones capitis. pectoris. ꝛ stomaci. ꝛ totius corpis. ꝛ passiones oris. Et si ꝓprie venerit ex mala ꝯplexione lingue cũ mã ca. ꝑticularibꝰ ꝯuenĩẽtibꝰ fiat flõia deinde fiat mũdificatio cũ medicina conueniente. deinde fiant vẽtose cũ scarificatione. deinde gargarizetur succus lactu. portul. maurelle. cucumeris ꝛ cucurbite. ꝛ silĩũ. Si aũt mã fuerit frĩda digeraẽ cũ oxill. diureẽ. ꝛ purgeẽ cũ yerap. ꝛ fiat gargarisma de saluia. menta. ysopo. calamẽto. ꝛ silibus. Et fiat cauteriũ in collo. et si fuerit apostema. ℞. vuarũ pas. mũdatarũ abarrill. iuiube. sebestẽ. fenugreci. caricarũ. Et si causa est ca. bulliãt in aqua: ꝛ addatur cassiefi. ꝛ aqua gargarizeẽ frequenter. ꝛ in ore teneaẽ. ꝛ reliq̃ pistenẽ ꝛ pille. late informẽtur cũ modico cere ꝛ sirupo nenupharino: ꝛ supra apostema applicẽtur. ꝛ si cã fuerit frigida bulliãt in vino ꝛ ydromell. ꝛ fiat gargarisma: ꝛ residuũ pistetur ꝛ pille late informenẽ cuꝫ modico cere. ꝛ storace calamita. ꝛ ydromelle. ꝛ informenẽ pille parue: ꝛ desuꝑ apponatur ꝛ si intelligo ꝙ corpus fuerit purgatuꝫ ꝛ mũdificatũ ꝭm exigentiã humorum cum flõia ꝛ farmacia ꝛ similibꝰ ꝛ ꝙ repcussiua precesserint. Et si fuerit ꝓpter passiones neruoꝝ motiuorũ. ponaẽ emplm̃ de castoreo. euforbio. ꝛ staphisagria. ꝛ piretro supra collũ. Et si fuerit nigredo lingue ꝓpter maliciã fe. ℞. succi pomoꝝ acetosorum. suc. acetose. aceti. aque ro. vini malorũ grana. misceantur ꝛ in illis tẽperentur semẽ citonioꝝ. psilliũ. dragagantuꝫ. ꝛ fiat mucillago ꝛ exprimaẽ: ꝛ expressuꝫ cũ pane de zuccaro misceaẽ. ꝛ informentur pille. ꝛ teneanẽ in ore. Et si fuerint vlcera ꝛ fissure, aspergãtur puluere thuris et litargiri. ꝛ si fuerit mollificatio ꝛ hũiditas nimia: corpore purgato friceẽ lingua cuꝫ tyriaca. aurea alexãdrina. ꝛ castoreo. Et si fuerit ꝓpter venenũ: deẽ tyriaca cũ vino decoctionis baccaꝝ lauri. Et si corrũpatur gustus: purgeẽ corpꝰ ꝭm exigentiam humoris. Et si cã est ca. assuescat cibaria acetosa. Et si cã est frigida grossa. assuescat cibaria acuta. sicut sunt allia. cepe. porri. Et si est palisis lingue ꝛ videaẽ sanguis dñari: fiat flõia. ꝛ purgeẽ primo cũ yerapig. deinde cũ yeralogodio. Mãlia aũt que cõpetũt in palisi lingue ꝛ mollificatione cũ aliq̃s loquiẽ impedite ꝓpẽ nimiã humiditatẽ: sunt ista q̃ dicentur. ex quibꝰ possunt fieri gargarismata. fricationes. ꝛ pulueres. ꝛ empl'a. q̃ in collo applicenẽ ꝛ sirupꝰ. ꝛ breuiter oĩa quibꝰ indigemꝰ. ꝛ sunt ista. saluia. acorus. menta. origanũ. calamentũ. rutha. primularius. nux musca. piretrũ. castoreũ. staphisagria euforbiũ. sinapis. cortex caparis. piper. zinziber. assa fetida. sal gẽme. sal nitꝝ. sal armõiacũ sal ide ꝛ silia. ĩ pris igiẽ bulliat ysopus. saluia. acorus. ꝛ primularius: in oxill. squill. ꝛ fiat sirupꝰ ꝛ purgeẽ mã vt dictũ est. Et ex his ꝛ ex alijs fiãt gargarismata. ꝛ alia iuxta cõuenientiã ꝑticularium ꝛ ideo introductione formarũ ꝑticulariũ in his dictis medici ĩdustrie derelinquo nisi ꝙ sit cautela ꝙ cũ operanẽ in passionibꝰ oris: ꝛ apponũtur aliqua fortis virtutis. sicut est arsenicuꝫ ꝛ ell'us ꝛ silia. ꝙ nullo modo trãsglutiantur. qm̃ arsenicuꝫ vlceraret pulmone. ꝛ ell'us nimis laxaret. Et si pueri nimis tardãt ad loq̃ndũ. fricetur cotidie lingua cum saluia. ꝛ si fuerit in maiori etate bulliaẽ ysopus ꝛ saluia ĩ ydromelle ꝛ cotidie gargarizet. ꝛ fricetur linguã frequẽter. ꝛ cogaẽ loqui festio sermone. Et si spasmeẽ lingua ꝛ sit de repletione: purgetur corpus ꝭm exigentiã humoris ꝛ fomenteẽ collũ cum decoctione aneti. fenugreci. ꝛ corone regie. Et si fuerit de inanitione sicut in fe. vngatur collum ꝛ lingua cuꝫ oleo salicis. ꝛ nenuphare. ꝛ viol. Et si ligua fuerit nimis magnificata ꝛ fuerit de sanguine fiat flõia. ꝛ fiant ventose in collo ꝛ fricetur lingua cuꝫ cortice maligranati. ꝛ acetositate citri. et si magnificatio fuerit ex flegmate purge

fur corpus ⁊ fricet lingua cū ʒʒī. ⁊ pipe. ⁊
sale gēme. Et si lingua fuerit abreuiata ꝓ
pter ligamētum qđ est sub lingua. incida
tur vel cauterizetur cum medicinis. Et si
fuerit ꝓpter spasmū dictū est. Et si glan-
dule dure. ad modū granule fuerint sub
lingua de venis que sunt sub lingua fiat
flōia ⁊ fricetur locus cū sale armoniaco
⁊ aceto. ⁊ cōponatur medicamē đ draga
ganto vsto. ⁊ albūine oui. ⁊ hermodactil.
Et si fuēint vlcera maligna: corpore mū-
dificato curent cū gallis ⁊ psidia spodio
rosis. acacia. ⁊ alumine. sed remittātur in
pueris. Et si saliua multa fuerit ⁊ fuerit
ex caliditate dissoluēte: fiat flōia. ⁊ vtatur
cibis stipticis ⁊ acetosis. ⁊ si fuēit ex fleg
mate purget corpꝰ. ⁊ ꝓuocetur vomitus
⁊ fricetur lingua os ⁊ palatuз cum aurea
alexandrina.

Clarificatio.

Intelligendū ꝙ licз nerui mltiplices ve
niāt ad linguā: ⁊ vnꝰ possit pati sine alio
nihilominꝰ ligua patiet vno patiēte: qm̄
oēs erāt necessarÿ ad opationes lingue.
tm̄ ꝫm diuersitatē nocumētoꝝ in neruis
ꝫm hoc erit diuersitas accidentiuз in lin
gua. iō aliquādo erit ablatio. aliqn̄ mino
ratio. aliqn̄ corruptio. Secūdo notāduз
ꝙ in apostematibꝰ calidis corpore mūdi
ficato cōpetūt repcussiua. ⁊ iō ꝯpetit gar
garizare ⁊ ī ore tenere succū lactuc. mau
relle. portul. cucumeris. ⁊ cucurbite ⁊ sili
um. sicut etiā possunt cōpetere in aposte
matibus vuee repercussiua. sic in squinā
tia ⁊ silibus. similiter hic. Et si dicatur ꝙ
mā ibit ad mēbra nobilia. Dico ꝙ multū
distāt ⁊ multa mēbra sunt in medio. ⁊ cuз
hoc lingua ē in mēbro nobili. ⁊ citiꝰ corri
getur mā dispsa in multas ptes ꝙ̄ si esset
agregata in lingua. ⁊ cū lingua hēat no-
biles opatiōes. ꝯcludit igit ꝙ in aposte
matibꝰ lingue ca. cōpetūt repcussiua cor
pore mūdificato. Cū autē tractabamꝰ cu
rā superiꝰ breuiter trāsiuimꝰ ne opus ꝓ
longaretur: sicut ⁊ đ multis alÿs. Tertio
notandū qm̄ licet multa supfluitas humi
da extranea sit in senibꝰ ⁊ ī pueris: nihilo
minus tm̄ senes nō incurrūt traulicē qm̄
hūiditas est grossa viscosa ⁊ non pōt pe
netrare. ⁊ cū hoc nerui sunt duri sicci soli
di. ⁊ nō recipiūt materiā. In pueris aūt
est ꝯtrium: qm̄ aquositas est magis subtil
⁊ nerui sūt magis molles. Et ideo pueri
trauli incurrūt diarriaз. iuxta illud. trauli
a diaria ⁊c. qm̄ hūiditas supflua capitis
vadit ad intestina ⁊ causat longū fluxum
ventris.

Caplm. xxi. de fluxu saliue ab ore ⁊ ablatione caloris.

Si fluat saliua pro
pter calorē nimiū dissoluen-
tem fiat flōia ⁊ abstinentia. ⁊
vtatur cibis stipticis. sicut sūt lētes. fabe
sumac. ⁊ silia. Et si fluat ꝓpter multitudi
nem flegmatis fiat abstinētia: ⁊ digerat
mā cū ysopo bullito in oximelle. ⁊ purge
tur cū yerapig. ⁊ fricet lingua ⁊ os cū sal
uia. ⁊ aurea alexandrina. ⁊ applicent re-
liqua q̄ desiccāt corpꝰ. Si aliquis nō ha
beat bonū odoratum sic ꝙ nullū odoreз
sentiat. gargarizet ruthā ⁊ ysopū coctum
in aceto squill. ⁊ masticet freqnter zedoa-
riam.

Caplm. xxij. de fetore oris.

Si fetor uenerit pro
pter dentē putridū eradicet.
Et si fuerit ꝓpter mollificati
onem gingiuarū aut saniē: gargarizet vi
nū decoctionis saluie. mēte. ruthe: gario-
fil. piretri. ligni aloes. Et si fetor veniat a
stomaco: ⁊ cā est ca. vtat psicis. ⁊ digera-
tur mā cū sirupo limonū. ⁊ euacuet cū mi
rabul citri. paratis sicut oportet. Et si cā
est frida digerat mā cū potione muscata
⁊ purget cū mirabul chebl. ⁊ aromatize
tur os cū pilul de alipta muscata. Et si ve
nerit a pectore vtatur diayris. diaylopo.
diacalamēto. tm̄ de difficili aut nūꝙ̄ curet
fetor oris ꝓpter pectꝰ. Supiꝰ diximꝰ de
fetore narium.

Clarificatio.

Intelligenduз ꝙ in fetore anhelitꝰ non
ꝯpetunt pisces: ⁊ potissime quādo venit
propter stomacuз. salsi nō competūt pro
pter grossiciem: ⁊ potissime corrumpunt
de facili. Si fetor esset propter causaз ca.
stomaci. pisces autē recentes velociꝰ cor
rumpuntur. quaniam dicit Aly libro re-

gum q pisces recētes inducūt maiorē si-
tim q salsi. et hoc nō videt ex alio nisi qr
facili9 corrūpuntur et potissime corrūpe-
rent si venirēt a stomaco frigido. In fe-
tore igit anhelit9 nō cōpetunt pisces sal
si. nec oua tremula. nec lac fungi. nec aliq
carnes q sunt in aliq viscerū. nec fructus
nec aliquid qd sit defacili corruptibile.
Secūdo notandū q inter oēs hūores il
le qui frequēti9 et plus inducit corruptio
nem anhelit9 est hūor flegmatic9. ppter
quinq pprietates q in alijs nō inueniūt
Primo qr humor frigidus: et iō defacili
pestitut. Secūdo qr humidus et iō defa
cili putrefit. Tertio qr ōfacili reumatizat
Quarto qr rōne mali regimis plus mul
tiplicant. Quito qr inter oēs hūores p9
sanguinē magis abundat. Tertio aduer
tēdum q fetor anhelitus ppter stomacū
nō est cōtinu9. qm post cibū aliquātulu
quiescit. Sed qn est ex pectore ē cōtinu9
ppter anhelitū. et quia talis fetor signifi-
cat vlcus pulmonis. iō signū est mortis
Quarto cōsiderandū quare in febribus
cōtinuis nō est cōtinu9 fetor postq ē ibi
ptinua putrefactio. Rūdeo et dico q du
plex est putrefactio. quedā p viā ebullīti
onis: et talis nō inducit fetorē. et talis ē in
fe. Et est alia q est substātie corruptio: et
talis inducit fetorē. Et iō qn in febribus
cōtinuis putridis apparet fetor signum
mortis est. qm nō solū significatur ebulli
tio: sed substātie humide corruptio. et iō
mortale. Quinto intelligēdū vn est hoc
q allia et cepe habeāt odorem quasi feti-
dū. et piper et sinapis q sunt in eodē gdu
caliditatis nō habēt. Dico q allia et cepe
habēt multas hūiditates q defacili resol
uuntur et corrūpunt: et iō habēt odorem
grauē et quasi fetidū. A pipe aūt et sinapi
modica fit resolutio: qr nō habēt tm ō hu-
mido: et iuxta hoc cōsiderandum est de B
q aliqui dixerūt q gariofili inducūt feto
rē et tn sunt aromatici supposito q indu-
cāt fetorē. et hoc ē ppter duo. aut ppter
longum vsum in stomaco. aut ppter quā
dam humiditatem quam habent. et si oc-
currant stomaco vbi sit putrefactio defa
cili corrumpuntur.

Capl'm. xxiij. de passionibus oris.

Os est instrumentū vociferationis et locutionis. locutionis in hoīibus. vociferationis in oībus alijs aīalibus que habēt collū et linguā. lingua aūt est quasi manus ad loquēdū et masticandū et trāsglutiādum. et extēdit se vsq ad ysophagū et tracheā arteriā. ysophagus est via cibi sed trachea est via anhelit9. ysinon est in medio. In ore igit sunt multa mēbra nobilia. sicut est lingua. palatū supius et inferius. et radix lingue. In istis aūt mēbris veniūt pustule. vlceratiōes apostemata. cancer et fistula. herpestiomenus. carbunculus. et similia.

Causę. Si enim fuerit in etate lactāti hoc est ppter corruptionē lactis. aut qr non mundificāt corp9 a corruptis hūoribus. Et si in etate adulta: B est ppter maliciam humorum.

Signa. Si fuerit ex sanguine color est rube9 sicut color rose rubee recentis versus principiū sue expansionis. Et si est co. color est croce9 cū pauco tumore pūctura et ardore. Et si ē flegma. tumor: albedo: et paucus dolor. Et si est mel'ia. est color niger cū duricie.

Pronostica. Omnis pustula cuius color vergit ad nigredinem est pessima: qr signat hpestiomenum aut carbūculum. et ita adustionē et magnā humorū corruptionē. Dis pustula oris et vlcus et omis passio qto magis se pfundat ad interi9 tāto deteri9.

Cura. Si fuerit in etate lactanti fiāt fricationes in molli aurium. et si comedat fiāt in collo et submētone. Et si fuerit i maiori etate fiat flōia de cephalica. et postea fiāt vētose in collo. postea fiat flōia de labijs et de venis q sunt sub ligua. et mūdificet sanguis cū cassiafi. et tamarindō. et manna. Et si est colera purget cū diaprunis et cū ell'rio de succo ro. Et si fuerit flegma purget cū yerapig. Et si mel'ia purget cū diasene. et yerarufft. Corpore mundificato in causa calida fiāt gargarismata de diamoron. vel decoquant extremitates arborū stipticarū in aqua et aceto. et fiat gargarisma. Et si esset carbūculus, sacerignis, hpestiomen9, fiat gar-

garisma cū succo plantaginis ⁊ coriādro ⁊ maurell'. ⁊ vino malorū granatorū tepidis. Et si esset flegma fiat gargarisma de sumac. ⁊ galla. ⁊ psidia. ⁊ balaustia. mastice ⁊ thure. ⁊ melle. ⁊ aceto. Et si ex melencolia. tollatur acetū. Et si fuerit fistula abluatur cū vino decoctionis agrimonie. Et si cancer addat aqua ⁊ ista aspergātur puluere ellri nigri: ⁊ radic. aristol. vel sic φ fiat puluis d arsenico sublimato vel de vitriolo ⁊ auripigmēto. vel de realgare represso. ⁊ fiant reliqua que dixim⁹ in paticula prima.

Clarificatio. Intelligendū φ quedam sunt pustule q̄ generant de mel'ia pura: ⁊ tales non sūt multum piculose. ⁊ quedam sunt que generantur de mel'ia adusta: aut d alijs humoribus adustis ⁊ tales sunt peiores. ⁊ discernūtur qm̄ nigredo causata ex adustione vergit ad luciditatē. ⁊ cū hoc tales pustule sunt cū dolore. ⁊ q̄ sunt ex mel'ia pura nō. Secūdo notādum φ qn̄ ali's loquitur claudit ysophagū. Et qn̄ aliqs comedit iuiula claudit tracheā arteriam. ⁊ iō nō est bonū φ cū aliquis loquitur φ comedat. q2 cibus transiret ad pect⁹. nec ecōuerso q2 aer transiret ad stomacū. ⁊ h pōt esse vna ratio. quare religiosi nolunt loqui in mēsa: vt vna opatio non īpediat aliā. Tertio notandū φ in radice lingue sunt quedā glādule vbi recipiūtur vapores descēdentes a cerebro. ⁊ in radice lingue generatur humiditas saliuaris.

Capl'm. xxiiij. de lentiginib⁹ faciei.

Lentigines sunt infectiones cutis faciei vt plurimū ⁊ aliquando cutis totius corporis.

Cause. Iste infectiones aliquando veniunt ab extrinsecis. ⁊ aliquando ab intrinsecis. Si ab extra vt ex nimia caliditate solis. aut propter aerē corruptum. ⁊ similibus. ⁊ si ab intus aut ꝓpter crisim. aut propter retētionem mēstruorum. aut emorr. ⁊ aliorum superfluitatum assuetarū euacuari. aut fit ꝓpter bonitatē nature mūdificantis corpus a superfluitatibus. aut fit propter maliciam humoris exterius resudantis.

Signa. Si fuerit ꝓpter causas extrinsecas: aut ꝓpter retētionem superfluitatū cōsuetarū egredi. Hoc discernit iudicio patientis. Si ꝓpter crisim ex alleuiatione ⁊ q2 cessat fe. Et si fuerit ex bonitate nature: est sine mordicatione ⁊ dolore. Et si ex malicia materie: sp cōcomittant aliqua mala accidētia: sicut est pruritus. dolor. debilitas. appetitus. ⁊ similia. Et si infectio cutis fuerit ex sanguine vergit ad rubedinem. Et si ex melēcolia ad liuorē ⁊ nigredinē. Et si ex co. vergit ad citrinitatē. Et si ex flegmate ad albedinem. Et si ex sanguine corrupto: ē color cutis sicut sanguis mortificatus.

Pronostica. Si lentigines ⁊ cutis infectiones in fe. veniāt ante signa digestionis ⁊ in die nō cretica. signū ē pessimū ⁊ mortale. q̄re in talibus frequēter cutis est respicienda.

Cura. Si infectio sit in facie ⁊ corp⁹ sit plectoricū: aut sanguis dominetur. fiat flōia de cephalica. Et si sit in toto corpore fiat de mediana. deinde fiat de saphenis. scarificationes d tibijs aut inter spatulas. aut submentone multū valent. purgetur humor fm̄ sui exigētiam. ⁊ ista frequentissime dicta sunt. In primo autē libro multa dicta sunt de ista mā. Post plenariā aūt corpis mūdificationē fiāt vnguēta. illinitiones ⁊ aq̄ ⁊ silia ad mūdificandū cutē. Materialia autē sunt ista. farina ordei. fabar. fenugreci. lupinorū. amigdal'. amarū. furfuris. calx. vitriolū. nitrum. mirra. sal armoniacū. porcellana. cōchila maria alba. corrallus. cristallus. bē al. ⁊ ru. amidū cand. peniō. liquir. lac ficcus. arsenicū sublimatū. fella auiū viuētiū de rapina. aq̄ tartari. raphani. porri draguntee. lilij flor. sambuci. florū fabar. fum⁹ terre. suc. maiorane ⁊ proprie in sanguine mortificato recēti. q2 in antiquato scarificatiōe ē necessaria. gumi ruthe agrestis: cortex citri. acetū al. vinū al. colatura furfuris. farina rizi. lac foliorū ficcus. aut extremitatū. aut ficuū. aut aq̄ decoctionis istorum. ⁊ ideo saltim istud absterget cutis infectiones. imo aq̄ decoctionis ficuū potata iuuat naturā vt superflua pellat ad exteriora. ⁊ ex istis pos

sunt fieri trocisci vel ex vno vel ex mľtis ꝑm exigētiā particulariū. ⁊ cū vti volueris ꝙ distēperenť cū aqua de floribus fabarū. aut cū lacte. ⁊ ꝙ facies illiniať ď nocte. ⁊ ꝙ incrastinū abluatur cū aqua furfuris. bonū tn̄ esset in oībus istis ⁊ postꝙ̄ corpus essꝫ mūdificatū: ꝙ mollificaretur cutis cū suffumigatione facta ď aqua decoctionis malue. bismalue. palee. ordei. ⁊ auene. Et qꝛ longos sermones facimus de colorationibus ī primo libro: ideo supersedeo.

Clarificatio. Intelligendum ꝙ si corp⁹ fuerit vniuersaliter multū repletum: ꝙ tūc debet fieri flōia de basilica. Si autē nō fuerit tanta repletio ⁊ infectio fuerit ī toto fiat de mediana. ⁊ si in facie fiat de cephalica. Secundo intelligendū ꝙ frequenti⁹ fit ⁊ pl⁹ de melēcolia. ⁊ forte si fiat īfectio ex alijs hūoribus: nō sunt ꝓprie lētigines. qm̄ lētigines semꝑ vergūt ad quādam fuscedinem. ⁊ apparet defedatio maculosa admodū lentium. ⁊ ita sunt late rotunde ⁊ coloris vergentis ad fuscedinē. tn̄ melľia quedam est multū grossa. ⁊ ex ista causantur in ꝑtibus infectioribus pustule. scabies. malū mortuū. Si aūt fuerit min⁹ grossa: tunc ascendit ad faciem ⁊ nō pōt euaporari. ⁊ ideo causat lētigies. Colera āt de facili euaporat: nisi fuerit ingrossata: aut rōne admixtiōis: aut rōne adustiōis.

Capitulū. xxv. de passionib⁹ dentiū ⁊ primo de dolore.

Dentes iuuamentū habent in masticando ⁊ preparent ad nobiliorē operationem. ⁊ habēt iuuamentuꝫ ad loquelam aerem retinendo. ⁊ dentes etiam faciunt ad decorem nihilominus patiuntur sicut alia membra multas calamitates. qm̄ patiuntur dolores aut in se: aut in suo ligamento. ⁊ cū hoc patiunť apostemata qm̄ qď dilatatur ⁊ nutritur pōt apostemari. patiūtur corrosiones. perforatiōes. vermes. cōmotiōes. mollificatiōes. ⁊ siľia.

Cause. Istarum aūt passionū cause sunt aut extrīsece. aut intrinsece. Si extrinsece sicut ē casus. ⁊ percussio. nimia caliditas: ⁊ frigiditas. ⁊ cuꝫ aliquis comedit cibaria multum caľa. ⁊ saltim potauit vinū nimis frigidū. aut si frāgeret cū dentibus res de difficili frangibiles. aut si comederet res duras confectas cū melle. aut si nimis curiose fricaret dentes cū re acuta remouēte carnē radici dentiū. aut si fuerit negligēs ī mūdificādo: qm̄ mūdificari debēt cū vino decoctionis saluie. ⁊ postea debēt fricari temperato modo cū corticib⁹ stipticis ⁊ amaris sicut sunt cortices citri. aut nuč. aut oliue. ⁊ similiū. Et si in istis fuit negligēs: tūc limositates ⁊ supfluitates colligūtur in dētibus: q̄ sunt postea causa nocumenti. Et si comedat cū vna ꝑte ⁊ nō cū alia. in illa parte in qua nō comedit plura superflua aggregantur. aut si vtatur cibis de quorum ꝓprietate est corrūpere dentes. sicut sunt acetosa. ⁊ porri. ⁊ lac ⁊ pisces parui siue recentes siue salsi. ⁊ siľia. Si autem sit abintus: aut est a cerebro aut a gingiuis: ⁊ neruis venientibus ad dentes aut a stomaco. a stomaco aūt aliquādo ascendunt vapores corrupti: qui veniētes ad dentes causant ibi vermes. corrosiones. cancrum fistulam. apostema. ⁊ similia. vomitus etiam multuꝫ nocet ⁊ potissime si fuerit acetosus fumosus acutus: aut putridus aut corruptus.

Signa. Signa sūt satis detecta. qm̄ si fuerit a causis exteriorib⁹ hoc bn̄ pōt sciri iudicio patiētis aut assistentium. ⁊ si a capite: discerniť ꝑ doloreꝫ ⁊ grauedinem capitis: ⁊ ꝑ reuma qm̄ frequēti⁹ accidit ex illo. Et si ex dētib⁹ ⁊ gingiuis māifeste apparet. ⁊ si nō possuꝫ discernere ex q̊ dāte īcipiā primo masticare cū vno dēte. deinde cū alio. ⁊ cuꝫ venerit ad illū tūc erit dolor ī illo manifeste. Et si fuerit a neruo discerniť: qꝛ in alijs nihil appꝫet. Et si fuerit a stomaco discernitur ꝑ grauedinē ⁊ dolorē loci. Et si sanguis est in cā: discerniť ꝑ calorē ⁊ rruborē. Et si colera ꝑ puncturā ⁊ mordicationē. Et si flegma ꝑ albedinem ⁊ dolorē remissuꝫ. Et si ex melľia. adest liuor ⁊ duricies. Et si ex humiditate: discerniť ꝑ grauedinem ⁊ saliuam multam. Et si ex siccitate adest ariditas ⁊ siccitas multa. Et si ē ex vētositate: adest pulsatio ⁊ motus.

Pronostica. In febrib⁹ liuor viriditas ꝛ nigredo i dentib⁹ rōne fe. pessimū. Rimositas in dētibus cū fe. lōgitudinē egritudinis significat. In febrib⁹ cōtinuis si dētes fuerint aridi sicut lignū: pessimū ꝛ mortale.

Cura. Si causa est cal'a ꝛ corp⁹ est plenū: ꝛ alia particularia pueniant: fiat flo͡ia de cephalica. ꝛ postea vētosa in collo. postea fiat flo͡ia de venis q̄ sunt sub labijs ꝛ sub lingua. idem fiat in causa frigida. Si corp⁹ est plectoricū ꝛ alia particularia cōueniāt: purgeť humor ꝛ mundificeť corp⁹ ſm exigentiā humoris ꝛ alioꝝ particulariū. ꝛ illa frequenter dicta sūt. Si fuerit reuma matureť ꝛ mēbrū mādans cōforteť. His visis ad particularia veniam⁹. Si cā fuerit ca. apponatur sicut est lactu. portul'. solatruz. cucumeť. melones. vermicularis: ꝛ similia. Et si nō cōferunt addanť narcotica ꝛ stupefacientia. sicut est opiū. mādragora. iusquiam⁹. papauer. philomū. acacia. ꝛ similia. Attamē addať cū his sp aliud reprimēs maliciā narcoticoꝝ. sicut est castoreū crocus. cassielignee. ꝛ si ex his nō iuuať: cauterizeť cuz arsenico. vitriolo. ꝛ cantaridibus. Attamē cauēdū est in his ne aliqd subintret ad interiora: q2 multū noceret. ꝛ iō talia cauterizātia non possunt bono modo applicari in dētib⁹ anteriorib⁹. finaliter āt eradiceť si putrid⁹ est. Et si sūt vermes: ponať ibi puluis d aloe. aut lac titimalli. aut architrā. aut suffumigeť cuz iusquiamo. ꝛ semine porri. Et si cā fuerit frigida: tūc valēt ista. piretrū. piper. zinzibere. cinamomū. cortex capparis. fraxiz sal cōe. alumen. mastix. thus. laudanum. mirra. storax liqda. ambra. nuxmusc. nux cipressi. storax calamita. anisiuz. maratrū castoreum. saluia. sinapis. cortex radic raphani. Illa aūt que valēt a tota specie: siue mā fuerit ca. siue frigida. siue corp⁹ fuerit plenuz siue vacuū. sunt ista: nisi φ melius ꝛ certi⁹ operanť corpore mūdificato radix herbe tunicis: que vocať a diascoride polomomō. radix cucumeris asinini. radix titimalli. radix aristoľ. radix celidonie. spoliū serpentis. epar lacerte viridis fruct⁹ thamarisci. portu. que mouet stuporem a proprietate. radix coloquintide. ꝛ illud qd adheret parietib⁹ alueaꝝ apuz. Modus aūt opandi cū his que dicta sť iuxta cōuenientiā particulariuz corpore purgato est iste. φ vnū ex istis seu plura bulliāt in aqua ꝛ φ fum⁹ recipiať. aut φ bulliāt in vino: aut oleo: aut aqua ro. aut aqua pluuiali. ꝛ fiat idē. aut φ fiat gargarisma. aut φ lana aut cera inuoluať in decoctione istoꝝ: ꝛ ponať supra maxillam aut φ vna gutta instilleť in aurib⁹. aut φ substātia teneať supra dentez. aut φ bulliant in aceto ꝛ fiat gargarisma: aut suffumigatio. acetū eīn lz noceat mēbris frigidis. tñ pōt cōpetere q2 remoueť nocumētum per ea cū quib⁹ apponiť. ꝛ penetrat ꝛ resoluit: ꝛ infrigidat: ꝛ iō cōpetit qñ cā est ca. Ingenieť igiť iste mod⁹ φ virt⁹ agentis magis possit approximari passo vel in simplicib⁹ vel in cōpositis iuxta cōuenientiā cause in corpe mūdificato purgato. Qd āt valet ad p̄seruandū ē radix titimalli si bulliat in vino ꝛ fiat gargarisma. Qd āt p̄seruat ꝛ dealbat ꝛ curat: est nux cipressi. alumen assum. sal assum. puluerizenť ꝛ ponanť in sacculo ꝛ fricentur dentes. ꝛ hoc est veruz si cā est frigida. et corp⁹ mundificatū. ꝛ fluxus restrict⁹. Ut fiat sic. asseť sal cōe: ꝛ alumen. ꝛ extinguātur in aceto: ꝛ desiccenť ꝛ puluerizenť. et deinde asseňť ꝛ bulliāt i vino: ꝛ vinū gargarizeť. ꝛ mirabiliť curat ꝛ p̄seruat ꝛ decorat oēm dolorē dētiū de cā frigida corpore mūdificato. Nota φ narcotica dūt fugari quātū est possibile. Ultimo cauterizeť dens cū vga ferrea itromissa p canalem ne loca vicina corrūpanť.

Clarificatio. Intelligendū φ in mā cal'a subtili currente ad dentē pmodū reumatis: alijs particularib⁹ cōcurrentib⁹ bñ pōt cōpetere flo͡ia. sz cū ista cautela φ p̄cedat suffumigatio cū frigidis aromaticis stipticis. sicut sūt rose. sandali. caphora. nenuphar. camomilla. Qñ igiť aliquo mō ingrossata ꝛ acumine obtuso fiat flo͡ia. vñ si cōpetit hodie flo͡ia pp plenitudinē: tūc saltim de mane si nō possum⁹ plus expectare fiat illa suffumigatio: ꝛ securius poterimus flobotomare nō timēdo fluxuz reumaticū acutū. Secūdo notanduz φ si cā est acuta ca. tūc bulliat radix iusquia

mi. in oleo ro. ⁊ aceto. ⁊ postea radix ite-gra ponatᷣ supra dentē dolorosuꝫ. ⁊ cera malaxetᷣ in ꝑdicto oleo ⁊ fiat empl̄m. et ab extra supra mādibulā apponatᷣ. Et si cā fuerit multū frigida tūc. ℞. euforbium ⁊ bulliat in aceto ⁊ oleo de mastice. ⁊ tūc euforbiū ponatᷣ supra dentē. ⁊ cera malaxetur in ꝑdicta decoctōe ⁊ fiat emplꝫ ab extra. Et possumꝰ nos iuuare de his q̄ operantᷣ a tota specie: qꝛ mirabiliᷣ valēt

Tertio notandū ꝙ si lac titimalli cū faria misceatᷣ ⁊ fiat capsula denti quasi sine dolore: vel cū modico dolore facit eū cadeᷣ

Et gratia materie notādū ꝙ qn̄ ficcꝰ ve-niunt ad maturitatē: si lac titimalli mltis vicibꝰ desuꝑ ꝓiciatᷣ efficiᷣ laxatiua. vl̄ si fiat foramē cotidie vna gutta supra fora men imponatᷣ ⁊ erit dlectabilᷣ ⁊ laxatiua. ⁊ erit magnū.

Quarto notādū ꝙ dētes possunt apostemari sicut ossa ⁊ cerebꝝ ⁊ sanies ⁊ virulētia possunt ibi causari sic̄ in alijs ossibꝰ. sicut pꝫ in osse fistulato: et dente putrefacto ⁊ cōcauo. ⁊ iō cū hūo-res currūt ad dentes cōculcantᷣ ⁊ putre-fiunt ⁊ cōcipiūt calidū extraneū. ⁊ ita pos sunt vermes gn̄ari.

Quinto notādū q̄-modo posset spoliū serpētis competere postꝙ̄ serpēs ē venenosus. Dico ꝙ aīa-lia venenosa nō seruāt venenū in suis su perfluitatibꝰ. sicut pꝫ in stercore lacerte viridis: qđ multū valet in suo casu. ⁊ idō cum spoliū sit quasi quedā supfluitas iō ibi nō est venenū. iam eīn̄ secū retinet ⁊ i capite ⁊ in cauda ⁊ in suis visceribꝰ. ⁊ iō spoliū nō est formidandū. imo pōt bulli ri in oleo ⁊ spoliū denti applicari. ⁊ cera intingatur ī oleo ⁊ ab exteriꝰ applicetur ponamꝰ etiā ꝙ ibi eēt aliquale venenuꝫ qđ nō credo: tn̄ in ꝓposito virtus specifi ca dentis saluatiua excedit mortiferā siq̄ esset. spoliū igiᷣ a ꝓprietate curat dolorē dentiū: vt dictū est superiꝰ sicut ⁊ alia no minata.

Sexto intelligendū ꝙ sanguis mēstruꝰ pōt diuidi in quatuor partes. q̄-rum prima ꝑmiscetᷣ cuꝫ sanguine ex q̄ fit mēbroꝝ īformatio. ⁊ ex secūda pte fit mē broꝝ informatoꝝ nutritio. ⁊ possibile est ꝙ ex ista portione generentᷣ dentes. Ter tia aūt portio vadit ad mamillas: ⁊ ex h̄ generatᷣ lac. Quarta aūt remanet q̄ mū datur in partu.

Septimo notādū ꝙ mē bra radicalia sunt alba. nō tn̄ ꝑꝑ hoc ꝙ̄ ē albū ē radicale. ⁊ iō licꝫ dentes sint albi tn̄ nō ꝑꝑ hoc ē necessariuꝫ ꝙ sint mēbra radicalia.

Octauo intelligendū ꝙ mē bris radicalibꝰ est terminꝰ statutꝰ magni tudinis ⁊ augmēti. sed mēbris generatis ex supfluitatibꝰ: sicut sunt vngues pili et dentes: qui crescūt rōne nutrimenti: ⁊ de crescūt rōne mollitionis sicut dentes: nō est statutꝰ terminꝰ magnitudinis ⁊ aug-mēti.

Nono cōsiderandū ꝙ dētes dolēt aut rōne sui: aut rōne sui ligamēti. nulluꝫ eīn̄ os sentit nisi dētes: qui forte sentiūt gratia finis aut rōne sui ligamēti.

Ulti mo notandū est h̄ ꝙ dētes sunt. xxxij. sed nō in oībꝰ sꝫ in ꝑfectis: quoꝝ anteriores appellantᷣ incidētes. ⁊ postea veniūt ca-mini. ⁊ postea molares. ⁊ diuersificantur in capitibus ⁊ radicibus. sicut patet in a notomia.

Capl̄m. xxvi. de perforatiōe corrosio ne ⁊ vermibus dentium.

Dentes incurrunt multas passiones: sicut est ꝑforatio. putredo. vermis cōmotio. elōgatio. ⁊ difficilis ⁊ tarda egressio. ⁊ ita in somnis stridor ⁊ cōcussio. stupor ⁊ cōge-latio. dentiū debilitatio. feda eoꝝ colora tio. ⁊ siq̄ sunt sil̄ia.

Curatio. In primis mūdificetᷣ cor pus sicut oꝫ. ⁊ distrahatᷣ mā ⁊ cōfortetᷣ mebꝝ mādās. deinde ab-luatᷣ os cū vino decoctionis vtriusqꝫ mē-te. vtriusqꝫ saluie. vtriusqꝫ calamēti. et pi-retri. Deinde cōcauitas repleatᷣ de pul. galle viridis. ⁊ resine. ⁊ alumīs. ⁊ nitri. et fiat sibi capsula de viridi galla. ⁊ resina. ⁊ terebentina. Deinde si dolor nō cederꝫ eradicetᷣ. ⁊ ī eradicādo oꝫ eē magna cau tela. s. ꝙ nō eradicetᷣ nisi eēt notabile no cumentū in dente: vt qꝛ putridꝰ ⁊ corro-sus. qꝛ iteꝝ reuertiᷣ dolor in loco vbi erat dens. ⁊ ideo modicū est iuuamētū eradi cationis.

Secūdo oportet habere caute lam cū extrahiᷣ cū tenaculis ꝙ nō extra hatur nisi priꝰ cōcutiatᷣ. aliter eīn̄ eēt timē dum de nocumēto maxille ⁊ fistulatione. verbi gratia euulsio ē necessaria fiat sic.

In primis gingiue circa radices dentis paulatine excorient̄ cū aliq̄ acuto. deinde fiat tale medicamē. ℞. radic̄ cucumeris asinini. radic̄ coloquintide. radic̄ celsi. conquassent̄ ⁊ tpent̄ in aceto fortissimo. deide terant̄ fortissime ⁊ malaxent̄ cu3 lacte titimalli. ⁊ ponat̄ in cera cōcauata ⁊ igeniet̄ capsula dēti. ⁊ ꝓculdio faciet ipm cadere. Lac titimalli cum pasta facit illud idem.

De vermibus dentium.

Suffumiget̄ dens vbi est vermis cū opio castoreo: ⁊ semie sepe. vl̄ cū iusquiamo. ⁊ semine porri. vel cū iusquiamo ⁊ sinapi. l̄ fiat capsula dēti vl̄ intꝰ aliq̄ portio īmittat̄ d̄ mirra ⁊ aloe ⁊ storace ⁊ calāita. l̄ fiat sic. ℞. auripigmēti. radic̄ capparis. radic̄ coloquītide. ⁊ ex istis fiat suffumigatio. aut puluis: ⁊ in dente ponat̄. aut capsula. aut decoq̄t̄ in vino. ⁊ vinū teneat̄ in ore.

De cōmotione dentiu3.

Mundificet̄ corpꝰ ꝯm exigentiā humoris peccātis. ⁊ distrahat̄ mā. ⁊ cū cause sint mīte ⁊ intrinsece ⁊ extrinsece: reducamꝰ ad tria. s. ad malā cōplexionē frigidā ⁊ humidā. ⁊ ad malā cōplexionē cal'am. ⁊ ad debilitatē virtutis. Et si fuerit ex debilitate virtutis sicut in senibꝰ: vix aut nunq̄ curant̄. Et si fuerit in cōualescētibꝰ: curat̄ cū dieta hūida et resumptiua. vitet masticationē cū dente cōmoto. ⁊ vtat̄ sorbilibꝰ. Mēlia aūt cū quibꝰ ꝯsolidant̄ dētes cōmoti si cā ē ca. sunt ista frigida stiptica. nisi q2 aliqua calida stiptica apponere debemus. ⁊ econuerso in cā frigida galla sumac. balaustia ꝓsidia: acacia. rose. sandali. ypoquistidos terra sigillata. mastix. thus. laudanum. Ista igit̄ bulliant in aceto ⁊ fiat gargarisma. aut puluis ⁊ desup aspgat̄. aut fiat fricatio cū istis. aut capsula. aut empl'm. Ingeniet̄ igit̄ ois ille modꝰ quo virtus medicaminis possit applicari particule patienti. Et si cā fuerit frigida tūc mēlia sunt ista. alumē sal cōe assa. ciminū assum nux cipressi. folia cipssi. spicanar. mirra. rutha. mastix. thus. laudanū. storax. calamita. ambra. acacia. sumac. Bulliāt igit̄ ī vino ⁊ fiat gargarisma. ⁊ ita de aliis modis dictis in applicādo siue cū vno siue cum multis. Aliq̄ distillāt decoctiōe3 istoꝝ p aures aliq̄ p nares.

De elongatione ⁊ augmēto dētiū.

Stringatur dens ⁊ cū serra abscīdatur qđ supfluū ē. ⁊ illiniat̄ cum alumie ⁊ baccis lauri. ⁊ radic̄ aristol' lon. vel eradicētur cū medicamine superius dicto.

De acceleratione ortꝰ dentiū.

Nutrit o3 fricare gingiuas freq̄nt cu3 digito. ⁊ ꝙ puer teneat catarellū in ore vel de argēto vel de pasta in forma rotūda ⁊ fortit̄ cocta. ⁊ illiniant̄ gingiue cū vino ⁊ oleo de lilio. Cerebellum capitis leporis coctū si fricent̄ gingiue a ꝓprietate ꝓperat ad eritu3. quidā ꝓsumptuosi ꝓbauerunt ꝙ lac caminū facit ad facilē ortū dētiū si gingiue fricent̄.

De stridore dentium.

Istud aūt ꝓuenit aut pp vermes stomaci ⁊ itestinoꝝ. aut pp repletionē capitis. ita ꝙ spasmum pdicit ⁊ pessimas egritudies. Et si fuerit ex vermibꝰ inferiꝰ ponet̄ curatio. Et si fuerit pp repletionē capitis iniūgat̄ abstinētia ⁊ vigilie ⁊ exercitiū. ⁊ purget̄ caput sicut dictū ē in secūdo libro.

De stupore dentium.

Stupor dentiū curat̄ sic. vinū calidu3 diu teneat̄ in ore. aut sal assū aut fricent̄ dentes cu3 portulaca ⁊ semine eiꝰ. aut fricent̄ cu3 baccis lauri. aut rađ aristologie lon. aut squill' teneat supra dētes. aut auellanas assatas. ⁊ breuiter oīa q̄ calefaciunt dentes.

De debilitate dentium.

Recipe salis assi. aleuminis assi. baccarum lauri. aristolo lon. cinamomi optimi. piperis. 3in3i. gallaꝝ assataꝝ ⁊ in aceto extinctaꝝ. nuc̄ cipssi. aā. puluerizet̄ ⁊ ponant̄ in sacculo. ⁊ fricēt̄ dentes cotidie. vel ingenientur aliꝫ modi applicādi istud eni clarificat dentes ⁊ ꝯfortat ⁊ preparat ꝙ non de facili patiant̄: nec a calido extrinseco: nec a frigido: nec ab acetosis: nec cū videt aliū dolere: neq3 cum audit serrare. nec tinnitū magnaꝝ portarū ampliꝰ timebit. cōsolidat etiā ⁊ cōfirmat ⁊ omnem fedū colorē remouet.

Ad dealbandu dentes subito ut lac. R. salis nitri [illegible] an ʒ. j. [illegible] misce [illegible] distilla [illegible] hac aqua posita in dentes subito illos dealbat ut nix & facit capillos pulcros. [illegible] & efficientur albi sicut ebur. Item R. pumicis ʒ. iij. Corallorum al. ʒ. j. ossium sepie [illegible] zucharini [illegible] ʒ. j. salis [illegible] Item comburere ossa dactilorum [illegible] pul. [illegible] fricca bene dentes [illegible] ʒ. j. omnia subtiliter pul. de quibus fricca dentes nigros cum panno & lava cum vino.

De feditate dentium.

Abluatur os cū vino decoctōis mē tastri ꝛ piperis. ꝛ vtatur isto medicamine ꝑ modū pulueris aut dētifricij. ꝛ ita de alijs modis. ℞. offis sepie cōchiliarum marinarum albarum. ꝓcellane. spume maris. nitri. alumīs. aristol'lon. ro. sal gēma. radic. cāne vste. ordeū vstū. sulphuris cōbusti. cornu ceruini cōbusti. cinamomi piperis lon. ꝛ accipiatur vnum vel plura. q̄ꝛ summe clarificat dentes. ¶ Expedit igitur dentes mundificare: ne putrefiant ꝛ corrūpantur.

Clarificatio.

Intelligēdū ꝙ galla debet eligi viridis ꝛ nō perforata: qm̄ magis intendim⁹ ad cōstringendū. ꝑforata āt eligitur quando magis intēdim⁹ ad desiccandū. ¶ Et iō q̄ꝛ in passionib⁹ dentiū magis intēdim⁹ ad cōstrigēdū fluxuz. ideo galla dz eligi viridis nō ꝑforata. sꝫ q̄ꝛ passionib⁹ puerorum sicut in tinca magis eligim⁹ desiccare q̄ constringere. iō ibi eligim⁹ perforatas ¶ Et iuxta hoc notandū de aceto qm̄ lꝫ sit frigidū: tm̄ cōpetit q̄ꝛ desiccat: ꝛ q̄ꝛ penetrat. ꝛ q̄ꝛ infrigidat. ꝛ tūc ꝯpetit si passio est calida. ꝛ cū hoc cōpetit q̄ꝛ nō ponitur per se: sꝫ cū multis alijs reprimētib⁹ maliciā ei⁹. ¶ Et iuxta hoc de ordeo scito qm̄ lꝫ sit frigidū ꝛ siccum tm̄ mūdificat: ꝛ h̄ q̄ꝛ cū alijs admīstratur. ¶ Secūdo intelligēdū ꝙ dētes pn̄t ēē mēbra cōsimilia ꝛ mēbra officialia. in se considerata sūt mēbra cōsil'ia. sꝫ īq̄ꝫtū exercēt officiū cōe pn̄t ēē officialia. ꝛ cū h̄ rōne cōpōnis: cū ad ꝯpōnem dētiū veniāt nerui ꝛ lacerti. ¶ Tertiō notandū ꝛ ē mirabile quō aīalia flegmatica sicut apri habēt dētes ita acutos solidos ꝛ emīnētes. ꝛ tm̄ sunt hūida de cōplexione. ¶ Dico ꝙ ē ex fine. qm̄ nā sagax cui⁹ sagacitate nō est finis: dedit multa animalib⁹ loco armorum ꝑter ꝯplexionē nālem. vt apro dentes acutos ꝛ īcarnatos ꝛ bob⁹ cornua. ꝛ equo soleas. ꝛ lepori leuitatē pedū. ꝛ ita de alijs multis.

Capl'm. xxvij. de passionib⁹ gingiuarum

Passiones gingiuarum sunt mlt'e. sicut est mollificatio qm̄ ex q̄libet facili cā exanguinātur ꝛ sunt hūide hūorose. ꝛ aduenit augm̄tū carnis ꝛ diminutio: corrosio: putredo: cancer. ꝛ fistula: ꝛ apostēa. ꝛ ꝑ ꝯn̄s fetor rōne putredinis gingiuarum.

Causa.

Hoc aūt ꝓuenit sicut dcm̄ ē de alijs passionib⁹ dētium ꝛ oris aut a stomaco: qm̄ ascēdūt humores corrupti acetosi aut fumosi ꝛ corrumpūt gingiuas ꝛ alias ꝑtes oris. aut ꝓcedit a capite ꝑꝑ id qđ fluit ad gingiuas: aut ꝓuenit ꝑꝑ malā ꝯplexionē gingiuarum.

Signa.

Signa frequēter dicta sūt. si a stomaco ibi est dolor ꝛ agrauatio. ꝛ si a capite sil'r. ¶ Et si ē a cā ca. sentitur calor ꝛ rubedo punctura ꝛ sil'ia. ¶ Et si cā est frida sentitur frig⁹ discoloratio: minoratio doloris ꝛ sil'ia.

Pronosticatio.

Gingiuarum passiones si diu durauerint transeūt ad cancrum: cū mā ē sicca mel'ica. aut in fistulā cū ē hūida flegmatica adusta. ꝛ talia sunt valde mala.

Cura.

In passiōe gingiuarum ꝑticularib⁹ bene ꝯsideratis fiat flōia de cephalica. deinde fiāt vētose in collo cuꝫ scarificatione. deinde fiant de venis labiorum. deinde de venis que sunt sub lingua. deinde scarificentur gingiue ꝛ potissime cum augmentātur: aut inflantur aut putrefiunt: aut corrumpuntur ꝛ fetēt ¶ Et deinde purgetur corpus ꝑm exigentiam humoris peccantis ꝛ particule patientis. ¶ His visis ad particularia veniamus. ¶ In parua igitur mollificatione ꝛ in principijs apostematum gargarizetur diamoron cū croco. vel bulliāt in vino et aceto galle ꝛ sumac. balaustia. alumen. ꝛ fiat gargarisma. aut misceantur cum melle ꝛ illiniantur. aut fiāt fricatiōes ꝛ illinitiones ꝛ sil'ia: cū sale asso. ꝛ galla assa et frixa: ꝛ positis in aceto. ¶ Si aūt fuerit corrosio. putredo. fetor. cancer. aut fistula. ꝓcedamus sic. gargarizetur ꝛ frequēter oxill' diuretur. deinde fiat cū oxill' squill'. deinde vtatur isto medicamine. ℞. vtriusq̄ aluminis. salis communis. ꝛ assentur. ꝑsidie balaustie. gallarum. copularum glādium rosarum. radic. aristol'. piperis lon. cinamōi spicanardi. liquiritie. gumi arabi. dragaganti. pulucrizentur ista bulliant in aceto. ꝛ addatur mel ꝛ conseruetur. ꝛ gingiue corrose

Ad fluxū san[guinis] gingiuarum R. pul. corallorum & fructum rosarum misce cum melle & unge gingiuas.
Ad [illegible] gingiuarum [illegible] cum [illegible]
Ad [illegible] gingiuarum & maxillarum. R. [illegible] liquiritie [illegible] garofilorum [illegible] piperis [illegible] omnia sint misce & lava gingivas [illegible] bullire in aqua [illegible] rosarum [illegible]
Ad gingiuas corrosas & putridas [illegible] R. garioffili [illegible] spicenardi [illegible] piperis [illegible] cum melle
[illegible] & fricca [illegible] gingiuarum [illegible]

cotidie liniant̃.⁊ p̄cedat ablutio oris cuȝ
vino decoctionis folioꝝ oliuarū. ⁊ oxilt̃
squilt̃.⁊ ista ꝯtinuent̃ bis vel ter ī die do
nec ꝑfecte curet̃. Istud eñ ꝓculdubio cu
rat gingiuā mollificatā corrosaȝ putridā
fetidā ⁊ cancerosam. Speciale tñ ad can
crum. ℞.elt̃i.aristol̃ lon.tartari.filtri ꝯbu
sti.aluis asi.stercōis colūbi.fecis ferri cō
busti.gallaꝝ.balaustie.pl̃uer.ȝēt̃ ⁊ cū suc
co folioꝝ oliuaꝝ ⁊ melle cōficiant̃.⁊ gin-
giue cancrose illiniant̃. Et si vlceratio fu
erit ꝓfunda ⁊ locꝰ fuerit fistulatꝰ: vtatur
isto medicamīe. ℞.calcis viue.vtriusqȝ ar
senici.añ.ℨ.ij.vitrioli.viridis eris.añ ℨ.i.
gallaꝝ.psidie.balaustie.añ.ℨ.ʒ.puluerizē
tur ⁊ cōficiant̃ trocisci cuȝ aceto squilt̃.et
cum vti volueris distempēt̃ vnꝰ cū vino
aromatico:⁊ inuoluat̃ tenta ⁊ fistule īpo
nat̃. Vere istud medicamē tāte virtutis ē
ꝙ mortificat fistulā vbicūqȝ fuerit tribus
suppositis.ꝙ patiēs vtat̃ dieta subtili:et
corpꝰ sit bñ mundificatū.⁊ ꝙ medicamē
possit venire ad fundū fistule. ⁊ ideo qñ
fistula est incarnata ⁊ ꝓfundata ī osse mā
dibule.tūc opȝ discoperire ⁊ loca bñ vi
dere:⁊ ꝙ ꝓiciat̃ aqua arsenici distilati.de
inde medicamē dictum.⁊ pōt cauterizari
locus cū acu de cupro. Et qꝛ ex his medi
caminibꝰ accidit magnꝰ dolor ⁊ calor:iō
oportet mitigare cū oleo ro.⁊ aq̄ ro. ⁊ a-
ceto.⁊ albumine ouoꝝ.⁊ sumac. Et iō de
bemꝰ mō apponere mitigatiua ⁊ modo
alia. Qū aūt videmꝰ os sanū ⁊ carnem sa
nam:desistamꝰ ab ista opatione.⁊ tūc ab
luat̃ os cū vino decoctiōis thuris ⁊ mel
lis.⁊ deinde regeneremꝰ carnē cuȝ aloe.
sarcocolt̃.mirra.mastic̄.thure.sāguie dra
co.cōficiant̃ cū melle ⁊ particula patiens
cotidie liniat̃. Si aūt fuerit apostema ⁊
fuerit ca.gargarizet decoctionē plātagis
portul̃.rof.psidie,balaustie.gallaꝝ.⁊ pos
sunt cōfici per talē modū. ꝙ fiat illinitio
aut ēpl̃m aut gargarisma.⁊ ꝙ teneat diu
in ore. Et si apostema fuerit frigiduȝ:ad-
dat̃ istis alumē assuȝ.thus ⁊ mel.deinde
maturemꝰ cū farina lentiū.⁊ farina vola-
til̃ molēdini.⁊ succo yris portantis colo-
rē purpureū.⁊ assungia gallinacea recen
ti.⁊ assungia porci re.⁊ oleo vinfacino.et
fiat empl̃m aut vnguētū. Et si apostema
est frigidū addamꝰ olibanum,fenugrecū
succuȝ apij.⁊ mel. Et si fuerit fetor ex gin
giuis possumꝰ cognoscere per hūc modū
fricent̃ gingiue cū digito ⁊ odoret̃ digitꝰ
⁊ si feteat ex gingiuis est. Secūdo sic.ab
luatur os cū vino:⁊ si vinū feteat ex gin-
giuis est. Fiant igitur ea que dicta sunt:⁊
scarificent̃:⁊ dimitat̃ multꝰ sanguis flue-
re.⁊ gargarizet̃ vinū decoctionis olibani
gariofil̃.croci.cinamōi.spicanar. squinā-
ti.⁊ teneant̃ ī ore pill̃e facte d alipta mu
scata. Et si cā eēt ca.gargarizet̃ aq̄ deco-
ctionis ꝑsicoꝝ.portul̃.viol̃.sandal̃.⁊ cam
phor̃.⁊ teneant̃ in ore pill̃e facte de tria-
sand.cū aq̄ rof.⁊ acetositate citri. ⁊ san-
dal̃ muscatell̃.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ san
guis dra.est frigide
cōplexionis ⁊ habet virtutē cōglutinādi
cōstringēdi.⁊ impedit aduentū humorū
ad locū.⁊ tēperat alia medicamina ca. ⁊
ita pōt carnē regenerare nō est prima in-
tentione.qꝛ talia sunt calida ⁊ sicca. sicut
aloe.thus.mirra sarcocoll̃. orobus. ari-
ristol̃.⁊ similia. Sȝ generant desiccando
cōglutinando.humoris aduentum impe
diendo caliditatem alioꝝ aduentum re-
primēdo.⁊ ideo in vlceribus vbi indigue
rimꝰ carnis regeneratione. bñ possumus
sanguinē draconis apponere.

Explicit tertia particula.

Incipit quarta ꝑticula que ē de passi-
onibꝰ spiritualiū ꝯtinēs capitula. xiij.

mamillarum.

¶ Capitulum primuz de squinātia.

Circa istam materiam intelligenduz ꝙ versus radicē lingue sunt duo meatus: quoꝝ vnus est via cibi. alter est via anhelit⁹. ⁊ appellat̄ tracha arteria. ⁊ caput ei⁹ vocat̄ epiglotū. via cibi appellat̄ meri: seu ysophag⁹. via aūt media inter istos duos meat⁹ appellat̄ gutt̄ sʒ illa lingua que est supra istos duos meatus ad modū digiti in fistula: appellat̄ vula. sed quedā caro addita in radice lingue appellat̄ duo amigdala. pars aūt anterior colli appellat̄ gula. ⁊ est ꝓprie via anhelit⁹. pars aūt posterior colli ꝑ quam transit meri: appellat̄ ceruix. ¶ Nūc āt ī his mēbris accidūt nocumēta m̄lta: ⁊ cū hoc anhelit⁹ reddit̄ difficil̄ ꝑꝑ multa: ⁊ ꝓpter causas extrinsecas: sicut ē arista: ⁊ lignuz ⁊ similia cū intromittunt̄: ⁊ casus: ⁊ ꝑcussio: ꝓpter ꝙ accidit dislocatio spondiliū. ⁊ talis difficultas anhelit⁹ raro aut nūꝙ curat̄. ¶ Et accidit difficultas anhelit⁹ ꝓpt̄ debilitatē virtutis: sicut in pueris. ⁊ accidit ꝑꝑ mollificationē neruoꝝ ⁊ paralisim ⁊ accidit ꝑꝑ spasmū: ⁊ ꝑꝑ multa alia cōsimilia. ¶ Et tñ de tali difficultate anhelitus nō agit̄ hic. sʒ de difficl'tate anhelit⁹ q̄ accidit ꝓpt̄ apostema gutturis: que appellatur squinātia. ¶ Squinātia igit̄ ē apostema gutturis impediēs viā anhelit⁹ ⁊ viam cibi. tñ hic nō agit̄ principalit̄ de nocumētis accidētib⁹ in prima digestiua: sʒ de nocumētis accidētib⁹ in mēbris pectoris ⁊ toto clibāo ei⁹. ¶ Accidit igit̄ squinātia in lacertis gutturis ⁊ viaꝝ duaꝝ siue anterioribus siue posteriorib⁹: ⁊ ſm hoc diuersificant̄: qm̄ quedaʒ sunt spēs squinantie in qua apparet tumor ⁊ rubor ore aperto. ¶ Secūda species est qm̄ nihil potest videri nisi lingua fortiter cōprimatur ⁊ tunc latet apostema interi⁹ in istis vijs. ¶ Tertia species est qm̄ nihil potest videri dato ꝙ cōprimat̄: ⁊ tūc latet apostema i⁊terius in istis vijs. ¶ Quarta species pōt esse quādo apparet tumor interi⁹ in gutture: ⁊ exteri⁹ in ceruice.

Cause. Causaꝝ quedam sunt extrinsece: quedam intrinsece. ¶ Extrinsece sicut est nimia caliditas: ⁊ frigiditas. insuflatio ventoꝝ: acceptio quorūdā fungoꝝ: ⁊ quorundā venenoꝝ. ¶ Sed ab i⁊tus hoc potest ꝓuenire vtplurimū ꝓpter repletionem capitis: ⁊ propter reumatismum. ⁊ ꝓuenit aliqñ ꝓpter vapores ascendētes a pectore ⁊ stomaco ⁊ toto corpore. ⁊ aliquando accidit ꝓpter maliciā particule patientis. ⁊ accidit etiā aliquādo ꝓpter egritudines precedentes. quoniam febris cōtinua terminat̄ aliquādo per squinantiā. ⁊ aliquādo frenesis. ⁊ aliquādo apostema vuee. ⁊ ita de alijs. ⁊ est vniuersaliter mala crisis ⁊ suspecta. ¶ Et accidit etiā aliqñ ex sanguine. ⁊ aliquādo ex colera: ⁊ ita de flegmate: ⁊ de mel'ia. lʒ raro de melia.

Signa. Tumor. rubor. calor. dolor. plenitudo pulsus signat sanguinē. color citrin⁹. punctura. mordicatio signat colerā. albedo tumor molliciesꝫ. modicus dolor multitudo saliue signāt flegma. ¶ Duricies liuor signat mel'iam. tarditas afiictionis: ⁊ duratio morbi. ¶ In particula autem a qua prouenit materia semper est pondus ⁊ agrauatio. ¶ Et si venerit ex egritudinib⁹ ꝑcedentib⁹ vel ex causis primitiuis. illa sunt satis manifesta ꝑ indicia ⁊ ꝑ illa que precesserūt. ¶ Signa autem squinātie interi⁹ latētis que videri nō potest sunt ista. cōstrictio anhelitus ⁊ quando bibit aquā regurgitat ad naresꝫ ⁊ q: oculi sunt rubei. ⁊ q: lingua est rigida: ⁊ vox catilina. ⁊ collum rigidum. ¶ Signa aūt demonstratiua sunt difficultas anhelit⁹. dolor. apertio oris. ¶ Intelligendum etiam circa istā materiā ꝙ squinātia terminat̄ aliquo istoꝝ modoꝝ. quoniam aut terminat̄ per resolutionē insensibileʒ cuius signa sunt alleuiatio: aut termiatur ad neruos lacertos colli: cui⁹ signū dolor ⁊ grauatio ⁊ tortura. pulsus duricies ¶ Aut terminat̄ ad pulmoneʒ: ⁊ est semper mala terminatio: qm̄ aut causat vlcerationem in pulmone: aut periplemoniā. cui⁹ signum tussis. dolor pectoris. ⁊ difficultas anhelit⁹. aut termiat̄ ad cor: ⁊ ē mala terminatio, cui⁹ signū tremor cordis. sincopis. ocultatio pulsus. aut ad stomacuʒ cui⁹ signū dolor ⁊ vomit⁹, ⁊ posset eē ad

bonuz. Aut terminat̃ ꝑ saniē: ⁊ posset eē
ad bonū. cui⁹ signū apparet in screatu.
Ista igit̃ sunt signa ꝑmutationis. Si āt
ꝑmutet̃ mā ad saniē: signū ē ꝙ magis ap
petit coopimēta. ⁊ cū sanies est generata
alleuiat̃. sed h̃ nō pōt ꝯpleri in q̄tuor die
bus. sȝ bn̄ pōt inchoari ⁊ postea ꝯpleri.
qm̄ oīs squināntia terīat̃ vtplurimū ī q̄tu
or dieb⁹. ⁊ si trāseat mā: vtplurimū videt̃
melīca. cui⁹ signū q: sentis saporeȝ stipti
cum in ore.

Pronostica.

Ista signa mala sunt in squināntia ⁊ perne
cabilia ⁊ mortalia. s. qn̄ squināntia venit in
febrib⁹ continuis in die cretica. sincopis
vehemēs difficultas anhelit⁹: sicut est di
sma oregmon. difficultas trāsglutiēdi ita
ꝙ reiciat potū ꝑ nares. vox catulina: ita
ꝙ videat̃ loq̄ cuȝ naribus. spuma in ore.
emissio lingue. ⁊ frequēs motus: sicut ap
paret in equo fatigato. spuma in ore. co
lor niger ⁊ liuid⁹ in lingua in ocul' ⁊ labijs
frigiditas extremitatū. cōtractio colli. et
ꝙ nō possit iacere supra dorsuȝ: ⁊ potissi
me in sq̄nātia que est in vijs anhelitus.
qm̄ quādo ē in vijs cibi accidit plus diffi
cultas transglutiēdi. aliq̄n tamen accidit
vtrūqȝ. Squināntia venit frequētius ī ve
re. ⁊ que est cum febre est magis periculo
sa. Signa autem materialia sunt quies.
somnus. alleuiatio doloris. bonitas an
helitus. facilitas tranglutiendi. ⁊ breuit̃
priuatio maloꝝ signoꝝ.

Curatio

Ista egritudo est multum periculosa ⁊ breuis termi
natiōis. ⁊ iō a principio statim succurren
dum est. ⁊ ideo hoīes qui de facili incur
rūt squināntiā cū sentiūt se repletos debe
rent facere fl'ōiam anteq̄ incurrerent. In
primis fiant clisteria. deinde si corp⁹ ē ple
ctoricū fiat fl'ōia de saphenis eiusdē late
ris. vel de cephalica oppositi lateris. De
inde si indiguerit ⁊ virtus possit tolerare
fiat de cephalica eiusdē lateris. ſm ꝙ do
lor magis declinat ad destruȝ vel ad sini
strum. Deinde si particularia ꝯueniāt fiat
fl'ōia de vena que est in frōte. deinde de
venis labioꝝ. deinde de venis que sūt sub
lingua. Et si nō possit trāglutire fiant vē
tose in collo ⁊ sub mēto. Ista āt valēt in
omni apostemate ꝑfocatiuo cū cōuenien
tia particulariuȝ. Dieta sit talis: ꝙ nihil
comedat vsqȝ ad diē tertium: si virt⁹ pos
sit tolerare. ⁊ si nō possit sit cōtent⁹ isto ci
bo. s. aqua ordei: aut ydromelle: aut siru
po acetoso: aut oxill'. aut brodio pulle p
ue. Post diem aūt tertiū vtatur ordeato
claro: aut pulla trita colata. ⁊ ita de alijs
sorbilibus iuxta conuenientiam particu
larium. Uniuersalib⁹ igitur recte ordina
tis ad particularia veniamus. In primis
fiat gargarisma si causa est calida cū dia
moron. ⁊ modico sirupo iulep. aut viol'.
aut sirupo d̓ papauere. Aut fiat decoctio
in aqua coriandri ⁊ sumac. ⁊ galla. ⁊ ypo
quistidos. ⁊ malogra. contritos cum toto
⁊ addatur aliquantulum zucci. ⁊ coletur.
⁊ fiat gargarisma. Deinde vtatur istis pi
lulis sub lingua. ℞. granorū rose. sumac.
coriandri. sang. dra. conficiant̃ cū mucilla
gine psilij. ⁊ dragaganti frigidi in sirupo
nenupharis: ⁊ fiant pil'e et teneantur in
ore. vel fiat gargarisma de oxill'. ⁊ aqua ⁊
aceto. ⁊ valet in vtraqȝ causa. Et si causa
esset frigida fiat decoctio de nitro. ⁊ alu
mine assis. ⁊ mastic̃. ⁊ thure. ⁊ ydromelle
⁊ fiat gargarisma. deinde fiant pil'e quas
teneat in ore. ℞. mastic̃. thuris. vuaꝝ pas
saruȝ mundatarum abarill'. storacis cala
mite. aā. ʒ. ij. conficiantur cum oxill'e. De
inde in causa calida circundetur collū vn
diqȝ lana succida inuoluto in oleo de ca
momilla. Et si causa est frigida grossa vi
scosa. ℞. sinap̄. nitri. sulphuris. castorei. et
bulliant in oleo. ⁊ lana intingatur ⁊ circa
colluȝ inuoluat̃. Deinde postq̄ incipit ve
nire ad augmentū gargarizet aquā deco
ctionis fenugreci. seminis lini. vuarum
passarum mund̓. abarill'. sumitatum pa
paueris. caricaruȝ. liquet̃ mund̓. Et si cā
est calida addatur zucc̃. ros̓. ⁊ viol'. nenu
phar. Et si causa est frigida: non oportet
addere nisi mel. Item. ℞. olei viol'. butiri
caricarum. fermenti. dialtee. misceant̃. istō
enim maturat ⁊ rumpit siue intus siue ex
tra applicatum per modum empl'i. aut q̄
cunqȝ modo applicet̃: siue gargarizādo:
siue alio modo. Postq̄ aūt venit ad ma
turationē rumpatur ⁊ gargarizet̃ oxill'.
diuret̃. cū decoctōe coricaꝝ. ⁊ fermēti. aut
squill'. aut aperiat̃ cum digitis ⁊ vngue.
Aut cū ruptū fuerit gargarizet oxill' cuȝ

vino. Et si mā esset multū grossa addaꝛ
piper. nitrū. cinamomū. sinapis. Illa aūt
que valēt a tota specie: sicut dicunt magi
stri nostri sunt stercꝰ yrūdinū. ⁊ stercꝰ pue
ri. ⁊ stercꝰ canis comedētis ossa. ⁊ stercꝰ
lupi. Ista eñ debēt aliquātulū desiccari
supra testā: ⁊ deinde puluerizari ⁊ in ore
insufflari. aut decoquanꝛ in ydromelle ⁊
fiat gargarisma. Dicunt etiā ꝙ si vipera
strāguleꝛ cū filo ⁊ circūdeꝛ collū ꝙ multū
valet. Ista emperica nō sum expertꝰ: sed
alia oīa que dicta sunt feci frequenꝛ. Ista
etiā valent in squinātia ⁊ in apostemati-
bus suffocatiuis ⁊ ī arista ⁊ sīlibꝰ. Accipi
atur spongia parua ⁊ ligeꝛ cū forti filo ⁊
tranglutiaꝛ ⁊ subito extrahaꝛ. Idē possꝫ
fieri de lardo. In vltima aūt desperatiōe
aperiaꝛ gula vt possit respirare. ⁊ cuꝫ ne-
gociū erit cōpletū cōsolideꝛ. In curatiōe
istorum apostematū nō debet medicꝰ eē
negligēs nec somniculosus: qꝛ passio ē a-
cutissima.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ sq-
nantia pōt causari
de mel'ia sicut pleureſ lꝫ raro: qm̄ squinā
tia est breuis termīationis. ⁊ mel'ia facit
longū morbū. ⁊ cū hoc mel'ia nō est hu-
mor bene cursibilis nec bñ penetrabilis
⁊ ideo raro fit. possibile tñ est sicut Auic.
dicit. lꝫ cōtrariū dicat viaticus. sed impos
sibile accipit ꝓ difficili. Secundo no-
tanduꝫ ꝙ squinantia fit vt plurimum de
sanguine: ⁊ postea de flegmate: ⁊ postea
de colera. ⁊ raro de mel'ia. Et iuxta hoc
notandū ꝙ vt plurimū fit per viā reuma
tismi: ⁊ per viam deriuatiōis. ⁊ iō fit subi
to. tardiꝰ āt fit ꝑ viā ꝯgestōis ⁊ ꝑ ascēsuꝫ
vapoꝝ ab īferioribꝰ. qꝛ talia tarde aggre
gāꝛ ⁊ tarde ascendūt. sq̄nātia āt fit subito
Tertio notāda sunt quatuor circa istaꝫ
mām. primū. s. ꝙ ad squinantiaꝫ sequitur
febris continua. Et ratio dictorū est: qm̄
licet ista mēbra nō sint nobilia: deseruiūt
tamē mēbro nobili. ⁊ ita habēt nobilem
operationē. Et qñ ista cōueniunt. s. ꝙ fe
bris sequiꝛ squinantiā: tāto deteriꝰ ꝓpꝛ
difficultatē anhelitꝰ. Et in omni squinan
tia cōpetit lac: ⁊ qꝛ abstergit ⁊ mūdificat
⁊ maturat. nisi timeamꝰ de fe. ꝙ corrūpa
tur. Secūdū ꝙ debemꝰ intelligere est
illud. s. ꝙ ad squinātiā sequiꝛ eductio ocu
loꝝ: ꝑꝑ colligantiā quā hꝫ trachea cuꝫ la
certis oculoꝝ. Tertiū ꝙ sequitur est edu
ctio lingue: ⁊ hoc ē ꝑꝑ magnitudinē apo
stematis in radice lingue. Quartū ꝙ de
bemꝰ ītelligē ē qm̄ in oī spē squinātie cō-
petūt repcussiua ⁊ diuretica. Et si diceret
nōne mittitur mā ad mēbra nobilia. dico
ꝙ nō: qꝛ multa mēbra sunt ī medio ⁊ di-
spartiꝛ in multas partes: ⁊ distributa per
multa mēbra meliꝰ rectificaꝛ ꝙ̄ si esset col
lecta in vno. ⁊ cū hoc ista mēbra nō sunt
emunctoria sicut sunt asselle ⁊ inguina. ⁊
cū hoc quia in principio nō hꝫ tantā ma
liciā ista mā. ⁊ cū hoc qꝛ operatio mēbri
nobilissimi impediꝛ. Ex his igitur elici
pōt ꝙ in squinātia possunt cōpetere rep
cussiua: aliter posset cōtingere repentina
suffocatio: cū sit de supacutis. Ultimo
cōsideranduꝫ circa istā materiā ꝙ mucil-
lago psillij ⁊ citonioꝝ vna cū alijs lꝫ sint
frigida ⁊ viscosa possunt maturaꝛ ⁊ rum-
pere: protanto qꝛ faciunt alia adherere.
⁊ carice ⁊ fermētū etiā maturāt ⁊ rūpunt
Si aūt apostema eēt in exterioribus:
calx viua cū sapone iudaico rumpūt. ⁊ si
sapo moll' inueniaꝛ albus tanto melius
sed possumꝰ accipere saponem durum al
bum vltramarinū ⁊ miscere cū oleo lauri
no: ⁊ erit molle ⁊ album.

Capitulū. h. de passionibꝰ vule.

Vula habet quinquē
iuuamēta. primū ꝙ preseruat a
fumo ⁊ puluere ꝙ non vadant
ad pulmonē. Secūdū est qm̄ alteraꝛ ibi
aer ⁊ calidꝰ ⁊ frigidꝰ anteꝙ̄ vadat ad pul
monē ⁊ cor. Tertiū valet ad informatōeꝫ
vocis: ⁊ ideo stat supra foramē anhelitꝰ:
sicut digitus fistulatoris. Quartum iuua
mentū est qm̄ qñ homo loquiꝛ stat supra
merine aer ingrediaꝛ ad stomacū. ⁊ quā-
do hō comedit stat supra viā anhelitus
ne cibꝰ ⁊ potus vadāt ad pectꝰ. ⁊ iō nō ē
bonū comedere ⁊ loqui simul. Quintum
est qm̄ ꝓseruat ne mā reumatica descen-
dat subito ad pectus ⁊ stomacū. qm̄ ibi
remanet aliquo modo ⁊ sentiꝛ: ⁊ tunc ex-
pellitur cū screatu. ⁊ ideo qui amisit vulā
amisit ista quinqꝫ iuuamēta. ⁊ pro tanto
nō possunt pati nec calorē nec frigus nec

Dubitatio an competant repercussiua.

Ad vulam. Rx dyamoronis aceti et mellis misce sit et gargariza sepe. § Item Rx sal ... pulv ... calefactum et pone sub caput et subito revertetur ad locum. § Item Rx testam medie nucis et imple pice galbano et oppoponaco et pone retro occipitium capitis in fontanella et subito trahet supra. 88

fitim.imo ledunt de facili a quacunqz causa: τ ideo vtplurimum ptisici moriuntur. Caue ant igitur sibi qui in sanitate faciunt sibi incidi vulaz vt melius cantent. quoniam sine dubio cum instrumentis vocalibus postea nunquam faciunt operationem pulchram. Vigilate igitur vula aliquando relaxatur τ cadit inferius τ impedit viam cibi τ anhelitus. aliquando etiam apostematur τ modica materia valde sufficit ad sui apostemationem. τ sicut apostematur vula. ita τ duo amigdala que sunt in radice lingue.

Cause. Cause sunt nec plus nec minus sicut dictuz est capitulo de squinantia.

Signa. Ista etiam sunt eadem cum predictis signis.

Pronostica. Ypo. docet pronosticare vulam tumidam et rubentez timendum est incidere τc. Timor enim est quintuplex. primo quoniam timendum est de nimio fluxu qui non possit restringi. Secundum quoniam si non fuerit maturum ex hoc accidit magnus dolor: τ ideo currunt humores τ magnificatur apostema. Tertio quoniam si amittatur pars substantie vule: amittuntur quinqz iuuamenta que hz naturaliter. Quarto quia si materia vadat ad pulmonem timendum est de ptisi aut piplemonia. τ ita de aliis. Quinto quoniam si vadat ad stomacum timendum est quod causat ibi nocumentum vigilate igitur.

Cura. Curatio fere est eadem sicut in squinantia. In primis igitur fiant clisteria. flo. ie. ventose. purgationes. τ similia que dicta sunt superius iuxta conuenientiam particularium. corpore autem mundificato repercutiatur materia cum diamoron τ aqua ca. aut decoquantur in aqua galle. sumac. spidia. τ ponatur ibi modicum aceti τ fiat gargarisma. Et si causa est frigida addamus alumen. assum. τ sal assuz. masticem. thus. τ mel. Et si propter stiptica aut propter alia talia apostemata fuerint nimis indurata: mollificetur sic. Rx. psillii. dragaganti. gumi arabi. fenugreci. se. lini. se. malue. ordei. conquassentur omnia preter psilium: τ fiat mucillago in aqua calida τ exprimatur. Et isto possumus vti multis modis siue intus siue extra. Primo quod illiniantur partes indurate frequenter cum pluma. aut quod iste mucillagines bulliant in aqua ca. τ fiat gargarisma. τ desiccetur τ fiat puluis τ insuffletur intus vsqz ad locum. Postea dissoluamus sic. bulliat ysopus et radix lilii in oximel squill. τ fiat gargarisma. Et cum hoc bulliant succus agrimonie τ centauree in oleo laurino. τ intingatur lana succida τ inuoluatur collum. Et si fuerit casus vule cum fe. gargarizet diamoron cum aqua ca. aut bulliant rose. mirtilli. sumac. galle. in aqua cum aceto τ fiat gargarisma. Et si est sine fe. τ calor addamus istis sal assuz τ alumen assum. τ sal armoniacum. τ galliaz muscatam. τ fiat gargarisma. In pueris autem fiat ex istis illinitio cum pluma. τ inuoluatur collum lana succida cum oleo de camomilla. τ fricetur caput. τ claudantur commissure partis anterioris cum thure τ pisce. τ preseruetur omnino a reumate. τ exhibeantur exiccatiua sicut sunt vigilie. τ minorationes cibi τ potus τ similia. licet non possit transglutire. Desiccetur igitur humiditas superflua illius vule quantum erit possibile. Ad incisionem igitur vule veniamus. quoniam vula gracilis est versus radicem. s. in palato superiori: τ est grossa inferius: τ non est rubea sed vergit ad quandam albedinem τ liuorem mortificatum: τ videntur signa maturitatis. τ corpus est mundificatum. τ est tanta grossicies quod timendum est de suffocatione. tunc si aliqua hora est incidenda incidenda est. Comprimatur igitur lingua τ vula cum forpicibus incidatur. s. quantuz augmentata est preter naturam. quoniam si abscinderetur in parua quantitate non haberet iuuamentum. τ si in nimia magnum nocumentum. mediocritas igitur obseruetur. Vel potest hoc fieri cum tenaculis illis cum quibus abscinduntur dentes. Secundo modo potest abscindi per hunc moduz. Rx. asse fetide. arsenici. vitrioli. salis armoniaci. atramenti. alluminis. τ fiant pillule cuz aceto squill. τ ingenientur cum aliquo instrumento quod possit applicari vule per vnam horam. τ cum incipit denigrari iam sufficit quod inter tres dies cadet. Tertio modo operamur per hunc modum. restaurator percutiat vulam cum flobotomo in parte illa in qua maior est maturatio τ ideo sanies τ sanguis exibunt. Quarto modo sic. accipe acum de ferro τ ponatur in igne donec candeat: τ cauterizetur locus. sz acus transeat per calamum de ferro: ne partes vicine ledantur τ acus sit sic figurata quod possit compleri operatio. Nunc autem dz patiens tenere

Solum fit hoc modo ... Arnaldus de Villanova. § Iuxta epiglotum nascitur ... caruncula ... folii ... visus patet ... in gutture ... trachea arteria ... impeditur ... ad loquendum ... foramina ... trachee arterie oppillat ... claudit ... Rolandi parmensis.

De voce ypo. Anfo. 7°. 5ᵗ. Si ebriatus aliquis repente sine voce fiat spasmo irruente moritur. Si non febricitat ... aut ad horam venies 27 qua crapula solvitur loquutus fuit ...
Item. 61. 6ᵗ. Quibuscumque dolores repente fiunt ...

os apertū vt sanguis ⁊ sanies fluāt ad exteriora. ¶ Et si flueret ad pectus ꝙ mundificetur cū tussi. ⁊ si ad stomacū cū vomitu aut secessu. ¶ Post hoc autē gargarizet ista decoctio. ℞. yreos. ysopi. liquir. capill' ve. re. ordei. decoquat in ydromelle. ⁊ tūc accipe duas ptes hui⁹ decoctiōis ⁊ tertiā oxill' diur. ⁊ fiat gargarisma ⁊ frequēter. ¶ Si aūt vellem⁹ abscindere apostema qd̄ est in amigdal' existentib⁹ in radice lingue: tūc eleuet cū vncino. ⁊ est cauendū ꝙ auferat tota pellicula. q: piculū esset amittere humiditatē saliualē.

¶ **Clarificatio.** Intelligēdū ꝙ vula magis declinat ad viā anhelitus ꝙ̄ ad viā cibi. ¶ Cui⁹ rō est vt pseruet plus a nocumētis. qm̄ mēbra pectoris nō habēt aliud foramē p ꝙ possit mūdificari tracha. ¶ Sz stomacus pōt mūdificari p supiora ⁊ p inferiora. ¶ Cōseruanda est igit vula ne abscindat: q: q̄ eā amisit pulchrā uocalē amisit. ¶ Secūdo notandū ꝙ via anhelit⁹. s. trachea arteria d̄clinat magis versus ptē anteriorē ⁊ viā cibi. sed meri declinat magis versus ptē posteriorē. ⁊ est duplex ratio qm̄ pectus declinat magis anteri⁹ ⁊ stomacus posterius. quare oportuit ꝙ meat⁹ cuiuslibet declinarēt versus ptes suas. ¶ Secūda rō est qm̄ anhelit⁹ ē magis necessari⁹ ꝙ̄ cib⁹ ⁊ iō oportuit ꝙ via sua esset rectior. q̄re est anteri⁹. via aūt cibi est magis tortuosa. ⁊ q: nō est ita necessaria. ideo fuit posteri⁹ collocata. ¶ Tertio notandū ꝙ via cibi est magis dilatabilis ꝙ̄ via anhelitus q: subtiliora sunt illa q̄ transeūt p traheam. ⁊ propterea fuit cartilaginosa. ¶ Illa aūt q̄ trāseunt p meri sunt grossiora: ⁊ etiam aliqñ trāsglutitur magn⁹ bol⁹. quare illa via fuit multum dilatabilis: aliter sequeret suffocatio. ¶ Quarto cōsiderādū ꝙ ea que ascendūt a stomaco magis nocēt suis vijs. s. meri ꝙ̄ illa que ascēdunt a pectore nocēt suis vijs. i. trachee. ¶ Cuius rō est duplex qm̄ ea q̄ ascendunt a stomaco sunt magis indigesta ⁊ acuta. ⁊ cū h' meri est magis passibile. ¶ Illa aūt q̄ ascendūt a pectore sunt subtiliora ⁊ magis digesta. ⁊ trachea nō est ita passibilis: cum sit dura ānulosa cartillaginosa. ¶ Quinto intelligendum ꝙ trachea dilatatur ⁊ magnificat nāliter circa tēpus pubescēdi q̄re imutatur vox nāliter dato ꝙ nō coyrē sed si coeat manifest⁹ imutat: cū coytus violēter facit ad augmentū. qm̄ vox imutat nāliter ꝺm latitudē aut stricturā cāne ⁊ ꝺm caliditatē ⁊ fritatē. ⁊ ꝺm virtutē fortē ⁊ debilē. ¶ Ultimo notādum ꝙ si radix vule esset grossa ⁊ caput acutum. tūc non esset ita timendū de suffocatione. q: vie nō ita clauderent. ⁊ iō nō oportet viam incidere: sz qñ radix videt gracilis p cōparationē ad caput suū. tunc cadit ⁊ opilat ⁊ impedit vias. ⁊ tūc ꝓpter timorē suspectionis est incidenda aliter nō. ⁊ quocūq3 modo fiat sp est magnū piculum.

Item. 55. 7ᵗ. Quibuscumque ... fuit ... in ... sine voce fieri.

¶ Caplm tertiū de raucedine vocis.

Vox ē nobilissima actio volūtaria ex nobilissima actiōe aīe ꝓcedēs: q: ex motu cogitationis ⁊ deliberationis. hec sunt que legūtur apud Gal. libro suo de voce. ¶ Mā vocis aut est ꝓueniens a pulmone transiēs p tracheā arteriā percutiens cartillaginē epiglotis. principiū aūt vocis est in epigloto. qm̄ venit aer ex locis amplis ad loca stricta. ¶ Cā aūt efficiēs est virt⁹ mouens lacertos pectoris ⁊ epigloti dilationes ⁊ cōstrictiones. ¶ Cā aūt formalis ⁊ p se est vula retinens aerē: sicut digitus retinet in fistula. vnde in formatione vocis vula est p se: ⁊ alia sunt ꝓpt iuuamēta. sicut lingua. palatū. dentes et labia. ⁊ ita de alijs. ¶ Cā finalis est explicatio ꝯceptus. bene igitur dictū est nobilissima actio ⁊c. ¶ Huic aūt actioni adueniūt tria accidētia sicut alijs actionibus. quoniam vox aut aufertur. aut minorat. aut corrūpitur. ¶ Aufertur cū cessat penit⁹. minoratur cū aliquis loquit cū quadā difficultate. corrūpitur sicut patet in quadā raucedine ⁊ voce tremula ⁊ pauca ⁊ aspa ⁊ ita de alijs quoꝝ causa morbi sunt officiales. consimiles ⁊ cōmunes.

Causa. Corruptio vocis aut prouenit a causis extrinsecis aut intrinsecis. ¶ Si extrinsecis sicut est fum⁹ puluis ventus borrealis cum venit subito post australem. ⁊ econuerso. comestio multa rerū multaꝝ salsarū acutaꝝ aceto-

sarū. Et prouenit ex debilitate virtutis: sicut in decrepitis.⁊ pueris.⁊ cōualescētibus.⁊ incarceratis.⁊ religiosis.⁊ similib⁹ Et prouenit etiā ex casu ⁊ pcussione colli ⁊ nuche ⁊ spondiliū ⁊ neruoꝝ pcedētiū ex eis. ⁊ breuiter ex nocumento oīum illorū que faciūt ad informationē vocis. Si autē sit ex causis intrinsecis: tūc accidit corruptio ⁊ nocumētum in voce ppt nocumēta cerebri: ⁊ colli: ⁊ nuche: ⁊ pectoris: ⁊ stomaci: ⁊ oīum mēbroꝝ vocalium sicut est pulmo.trachea. epiglotus.vula. lingua.palatū.supius ⁊ inferi⁹.⁊ labia et dentes. Et venit specialiter ppter nocumentum lacertorum dilatantium.epiglotū sm Gal.libro de voce. ⁊ sm Auic. Et venit etiā corruptio ī voce ppter malaꝫ cōplexionem calidaꝫ.frigidam.siccam.⁊ humidam.

Signa. Signa sunt satis manifesta p lesionē membrorum.quoniam si a causis extrinsecis discernuntur per indicia patientis. aut assistentium et similiū. Et si fuerit a capite est cū diminutione alioꝝ sensuum ⁊ capitis grauitate. Et si a collo discernitur ex dislocatiōe et dolore. Et si a stomaco discernit̃ ex grauitate stomaci. Et si a pectore similiter. Et si ex ore discernitur p nocumēta illaꝝ partium. Et si ex epigloto discernitur ex priuatione aliorū. Et si fuerit ex calido: vox est magna. Et si ex frigido vox ē parua. Et si ex sicco vox est aspa. Et si ex humido tunc si est hūiditas magna causat̃ raucedo. Et si maior tunc causat̃ vox tremula. Et si maxima tunc aufert̃ vox. Si a paralisi lingue ⁊ mēbrorum vocalium. corrūpitur igitur vox propter spasmū repletionis ⁊ inanitionis ⁊ similiū. sm igitur fortitudinē ⁊ debilitatē cause: sꝫ hoc adueniūt diuersa accidentia in voce: aut ablationis: aut minorationis: aut corruptionis.

Pronostica. Corruptio vocis ppter nocumenta nuche colli ⁊ spondiliū ⁊ neruorum dilatantium ⁊ ita de alijs nocumētis que veniūt a parte posteriori.sicut est dislocatio. casus.⁊ pcussio.vix aut nūꝗ̃ curat̃: nisi essꝫ valde nouella. Raucedo p vnuꝫ annum non recipit curationē. Raucedo ex reumate nūꝗ̃ curatur nisi prius reuma curetur. Cum aliquis est reumaticus ⁊ rauc⁹ ⁊ flobotomatur: vix aut nunꝗ̃ curat̃. Phlebotomia ... (margin)

Cura. Tria sunt que cōpetunt in omni raucedine. Primū.s. siccus sicce: ⁊ debēt assari donec incipiant sudare ⁊ statim comedi. Secūdum est caulis siue succus siue brodium.vel per moduꝫ ellectuarij vel conditi. Tertiū est pedes aīalium ⁊ potissime pedes vaccarū. Si aūt raucedo seu vocis immutatio venerit ppter laborem ⁊ clamorē aut vociferationem: aut ppter nimiā siccitatem.tunc ista competūt.s. vitella ouoꝝ.lac. butirū sine sale.malue.atriplices.oleum amigd.dul. oleum viol.oleū sisaminū.siue intus siue extra applicatū. Et valet etiā balsamum dragantum. amigd.⁊ penidia .vue passe mund.fiscuti.pinee. pisces recētes squamosi de aquis mūdis.iuscula.⁊ oīa sorbilia. Accipe malagnata dul. ⁊ decoquant̃ inter prunas: ⁊ remoueatur cortex: ⁊ reliquū terat̃ ⁊ coletur: ⁊ colature addat̃ panis zuccari .⁊ sorbeatur .⁊ cōpetit etiam somn⁹ ⁊ quies ⁊ similia humectantia corpus. Si autē immutatio vocis fuerit pp calorē: si corpus est plectoricū fiat flōia. ⁊ si colera abundet purgetur cū cassiafi.⁊ māna.⁊ vtat̃ diapapauere zucc.ro.viol. diagragāto frido diapenidon siue speciebus calidis.⁊ vtatur candi.⁊ penidijs.⁊ cucurbita.⁊ mellonibus. Si autem vox imutatur ex causis fridis. vtatur diayris ⁊ diaysopo. diacalamento.origano.calamento ⁊ similib⁹. Nunc autē de raucedine dicam⁹.⁊ qr raucedo pprie venit ex hūido: ⁊ etiam frequenti⁹ aduenit ꝗ̃ alie vocū immutationes.ideo hanc curaꝫ diligētius psequamur. Et qr vtplurimū venit cū reumate.ideo in primis suffumigetur caput cū nigella.⁊ saccelletur cum milio ⁊ sale assis.⁊ teneat istas pillas ī ore. R. storac.calamite.ambre.mastic. thuris. liquir.mund.vuarum passarum mundatarum abarill.caricarum.dragaganti . gumi arabici.⁊ fiant pillule . ⁊ conficiantur cum ydromelle. Reumate curato vtatur cubebis die ac nocte : mane et sero sine omni misericordia ; sicut si essꝫ iud⁹ pi

lorũ.⁊ iniũgaᷣ paruitas cibi ⁊ potus et
eiusdē subtilitas.⁊ vigilie.⁊ vitet oē bal-
neum ⁊ fomētationem.⁊ vitet oīa salsa.⁊
acuta ⁊ acetosa. Et si ex istis ꝯtingat vti
ratione curationis addētur semꝑ lēitiua.
sicut sunt vue passe.dactili.ficcus sicce.pi
nee ⁊ similia. Itez vtaᷣ isto medicamine.
℞.zinzibere cōditi.piꝑis lōgi.cubebaꝝ.
pulueris calamēti.aã.ʒ.ß. caricarũ.vuaꝝ
pas.mũdataꝝ abarill'.pineaꝝ fisticoꝝ.aã.
ʒ.ij.puluerizāda puluerizenᷣ.⁊ ꝯquassan
da cōquassentur.⁊ fortissime ꝯterātur cũ
modico mellis super cineres calidos diu
agitando.⁊ fiat cōditũ.quo vtaᷣ frequen
ter in die lambēdo diu in ore tenēdo. Et
istud medicamē reputo valde bonũ.nihi
lominꝰ pōt digeri materia frīda ⁊ hũida
ꝑ hũc modũ.⁊ valet ī omni passione pe-
ctoris de cā frigida ⁊ hũida.sicut in rau-
cedine ⁊ asmate ⁊ tussi.℞. radicis yreos
liliȷ.squille.ysopi.origani calamēti.aã.ʒ.
ij.siseleos.fenugreci.caricarũ. vuaꝝ pas.
mũdataꝝ abarill'.fistricoꝝ.pineaꝝ mund
dactiloꝝ pinguiũ.amigdal'.excorticaꝝ.iu
iube.sebesten.aã.ʒ.i. mellis lib.i.fiat siru
pus lib.i.⁊.ß. Materia digesta pureᷣ sic
℞.yerap̄.ʒ.iij.yeralogodion.ʒ.ij.bdellij.
pulpe coll'.aã.ḡna vi.misceanᷣ ⁊ fiāt pil
lule. Itē gargarizet cotidie ydromel aq̄-
ticũ cũ oxill' squil'. Et qꝛ diuersitas parti
culariũ est multa valde. iō adhuc ista me
dicamina subiũgamꝰ que multũ valēt in
oī passione pectoris de cā frīda ⁊ hũida.
sicut dictũ est de medicamine ꝑcedēti. Et
ideo fere ista materialia replicabuntur in
capitulo de asmate seu difficultate anheli
tus.⁊ capl'o de tussi. dũ mā sit frīda ⁊ hu
mida. Primũ est tale.℞.triũ granũ pipe
ris.cubebaruz.cinamomi electi.aã.ʒ.i.fe
nugreci.se.lini assi.maratri.pineaꝝ mũd.
abarill'.iuiube.sebestē.aã.ʒ.i. conficiātur
cũ melle ⁊ lēto igni cōdiāᷣ. ⁊ fiat cōdituz
sicut oportet.⁊ sumaᷣ lambēdo. Itē secũ
dum medicamē ꝙ valet in mā frīda ⁊ hu
mida reumatica.℞.ambre. storacis cala-
mite masticis.thuris.aã.ʒ.i. dragaganti.
gumi arabici infusoꝝ in ydromell'.liquiᷣ.
mund.vnarũ pas.mund abarill'.caricaꝝ.
aã.℥.i.cōficiātur cũ ydromelle ⁊ fiāt pil
lule.⁊ teneāᷣ in ore. Itē tertiũ medicamē
℞.mirre.olibani.aã.ʒ.i.puluerizētur ⁊ su

matur cũ ouo sorbili. Similiᷣ vz puluis
calamēti cũ ficubꝰ siccis.valet ⁊ ius galli
antiqui cocti cuz polipodio.aniso. ⁊ yso
po.⁊ vuis passis mũdis. Itē vltimũ me-
dicamē qđ vz in despatiōe cũ mā ē mul
tũ hũida:⁊ nō habemꝰ aliā viā.℞. piꝑis
cubebaꝝ:mirre.costi aristol'.cassielignee.
siseleos.maratri.aã.ʒ.i.arsenici.sulphuris
citrini.asse fetide.aã.ʒ.ß.cōficiātur cuz se
po yrcino et vitell' ouorũ ⁊ fiant trocisci
⁊ desiccenᷣ in vmbra.⁊ cum vti volueris
ponaᷣ vnus suꝑ carbones ⁊ recipiat fu-
mũ ore aperto. Et si ex ista suffumigatio
ne exasperaretur guttur:gargarizet fre-
quēter ydromel:⁊ vtatur vuis passis da
ctilis ⁊ fisticis. Cibus aũt frī darīꝰ sit iste
farina tritici cocta ī furno.⁊ fabaꝝ.⁊ rizi.
⁊ fenugreci.⁊ lupinoꝝ.⁊ ciceꝝ.⁊ colatura
furfuris.⁊ amigdal'.⁊ similia.ħ est frumē
tum grossuz cōfractũ.⁊ quolibet istorum
pōt cōdiri cũ lacte capraꝝ:aut cũ brodio
carniũ. Si autē raucedo fuerit ex aposte
mate:vtatur vino dulci ⁊ aliȷs sicut dictũ
est. Et si fuerit ex vula ⁊ aliȷs:curētur illa
prius. Et si fuerit ex mala cōplexione ca-
lida sine mā.vtaᷣ istis pill'is q̄ valēt etiā
in siti ⁊ ardore.⁊ asperitate. ⁊ siccitate. ⁊
similibꝰ.℞. semīs psiliȷ.citonioꝝ. draga-
gāti fiat mucillago in aqua dulci ⁊ expri
maᷣ ꝑ pānũ.tunc.℞.iiij.se.frōruz mund.
papaueris al.candi.penidi.vuaꝝ passaꝝ
mundaᷣ.abarill'.⁊ cōficiātur cum ꝑdicta
mucillagine ⁊ fiāt pill'e parue aliquātulũ
cōpresse ⁊ teneātur supra linguā ⁊ in fau
cibus.valent etiā ad digerendũ ⁊ alterā
dum materiā calidā ⁊ ꝙ post sequeretur
euacuatio.⁊ ita valēt ante ⁊ post.

Clarificatio. Intelligendũ ꝙ hu
miditas temperata
⁊ equalis facit vocem equalem ⁊ leuem.
sed si excedat facit raucā. vnde sicut cali-
ditas cum excedit facit vocem magnam.
⁊ frigiditas paruam.⁊ siccitas asperam.
⁊ virtutis debilitas tremulam.ita humi-
ditas proprie causat raucam. ⁊ raucedo
non causatur proprie nisi ex humido su-
perfluo.nisi largo modo acciperemꝰ rau
cedinem omnē vocis asperitatem parui-
tatem ⁊ inequalitatez. Humiditas autez
superflua cũ vadit ad epiglotuz: relaxat
⁊ mollificat neruos ⁊ lacertos epiglotis

ꝓprie dilatatiõis. ⁊ ita causaṫ raucedo
¶ Studeamꝰ igiṫ ↄsumere oẽm illã hũidi-
tatẽ supfluã cũ applicatiõe sex rez nõ na
turaliũ sicut est aer siccus siue ꝑ naturã si
ue ꝑ artificiũ. ⁊ ita de alijs. ¶ Secũdo de-
bemꝰ hic intelligere ꝙ humidũ curat rau
cedinẽ ⁊ causat rau cedinẽ. hũiditas su-
pflua intrinseca imbibita causat rauce-
dinẽ. ſꝫ humiditas abextra leniẽdo ⁊ de-
siccãdo tẽperando curat. ⁊ cũ hoc abster
gendo: sicut est draggagantũ. gumi arabiṫ
⁊ siꝉia. ¶ Humiditas igitur interior īducit
asperitatẽ eleuãdo vnã ꝑtem supra alte-
rã. ⁊ remouet soliditatẽ naturalẽ mollifi-
cando. ⁊ ideo reddit vocẽ inequalẽ ⁊ rau
cam. ¶ Sed humiditas exterior potissime
que ẽ abstersiua ⁊ mũdificatiua. talis eiꝫ
lenit ⁊ clarificat ⁊ applanat. ⁊ facit ad h̃
vt aer equaliter illidaṫ. ⁊ iõ cãpana q̃ est
iuxta aquas hꝫ meliorẽ sonũ. ¶ Tertio de-
bemꝰ intelligere qm̃ licet humiditas red
dat vocẽ raucã. nõ tñ ꝓpter hoc siccitas
clarificat. imo reddit vocẽ asperã cũ exce
dit. ¶ Et iõ in curatione raucedinis cũ sic-
cis semꝑ apponamꝰ hũida lenificatiua.
¶ Siccitas aũt tẽperata reddit vocẽ sono
rã: q2 aer trãsit equaliter ⁊ reuerberatur
nocet igitur siccũ in excessu. ⁊ iõ tubicina
tores ꝓiciunt aquã in tubis suis. ⁊ nocꝫ
humidũ supfluũ. ⁊ nigella cuiꝰ lignũ fuit
incisum in plenilunio: nunꝗ̃ erit bene so-
nora ꝓpter nimiam humiditatẽ quã ac-
cepit. ¶ Quarto notandũ ꝙ qñ accidit rau
cedo ex nimia humiditate sanguinea: bñ
põt tũc cõpetere flõia. sed qui facit ī alio
casu nimis infrigidat et fluxuꝫ ꝓcurat: ⁊
ita inducit ꝑpetuã raucedineꝫ. ¶ Quinto
notandũ ꝙ si raucus flobotomatus acce
perit aquã ca. cõsilio medicoꝝ ista potest
esse curatio. qm̃ aqua caꝉa rõne actualis
caꝉitatis linit poros ⁊ aperit. ⁊ facit ad h̃
ꝙ mã exaleṫ. ⁊ digerit etiã mãm flegmati
cam in stomaco ꝭm Auic̃. ¶ Sexto notan
dũ ꝙ doctores qui alta voce legũt ⁊ ho-
mines qui fatigãt se in loquẽdo ⁊ vocife
rando frequẽter incurrũt raucedinẽ. quo
niã ratione laboris incurrũt dolorẽ ⁊ ca
lorẽ. ⁊ ita trahitur mã humida aquosa ad
epiglotũ ⁊ cannas. ¶ In omni igiṫ morbo
diligenṫ considerenṫ cãe ⁊ cũ oĩ sollicitu-
dine abscindanṫ. ¶ Septimo aduertẽdum

Phlebotomia qn conueniat

ꝙ calidũ per se desiccat humidũ cõsumẽ-
do. ſꝫ ꝑ accidẽs humectat liniẽdo: dissol-
uẽdo: liquefaciẽdo ī mã parata. ¶ Frigida
autẽ humectãt cõseruando adunando. ꝑ
accidens aũt desiccat cõgelando ⁊ indu-
rando petrificãdo. ⁊ cũ hoc etiã alio mõ
qm̃ oĩs mala cõplexio ⁊ oĩs error virtu-
tis digestiue macerat corpus ⁊ desiccat.
nisi soluꝫ error virtutis assimulatiue ꝭm
Gal. iij. ꝑticula de morbo. ¶ Frigidũ auteꝫ
ꝑ hũc modũ potest desiccare. nõ est igiṫ
incõueniẽs eũdem effectum fieri a diuer
sis agentibus. qm̃ vnꝰ introduciṫ per se:
⁊ alter ꝑ accidẽs ⁊c̃.

¶ Capitulum quartum de tussi.

Tussis ẽ motus vir
tutis naturalis expulsiue su-
scitatus ⁊ iuuatus ꝑ aĩalẽ sen
sibilẽ ⁊ motiuã. ⁊ etiã motꝰ ꝭm dispositi
nẽ naturalẽ circa spũalia cõuersantis ad
expellendũ nociua. ¶ Intelligendũ est ꝙ si
cut sternutatio est motus cerebri natura-
lis nõ morbi. ita tussis in pectore est mo
tus nature ⁊ nõ morbi. ¶ Modus aũt est
iste. cũ aliquod nocumẽtuꝫ accidit canne
⁊ cãnalibus pulmonis. tũc virtꝰ aĩata sen
sibilis sentit illud nocumentuꝫ ⁊ suscitat
expulsiuam naturalem: ⁊ naturalis succi
tata ⁊ adiuta per motiuam aĩalem vela-
minũ ⁊ totius clibani forti impetu ꝑmi-
scent materiã: vel ꝑmiscere intendũt: qui
suple erat in canna ⁊ cãnalibꝰ cũ aere et
cũ impetu expellũt ad exteriora vel expel
lere conanṫ. ⁊ talis conatus ⁊ motus ap
pellatur tussis.

¶ Cause. Causa autem huius motus
põt esse omne illud qđ in cã
na ⁊ cãnalibus pulmonis inducit nocu-
mentum. ¶ Ista sunt quedã ab exterioribꝰ
⁊ quedã ab interioribꝰ. ¶ Si ab extra sicut
puluis. ⁊ fumꝰ. ⁊ cibꝰ acetosus. aut acutꝰ
aut vẽtosus. aut importuue sumptꝰ indu
cens gutturis offendiculũ. aut aer corru-
ptus ⁊ febris pestilẽtialis ⁊ siꝉia. ¶ Si ab-
intus sicut aliquis humor descendens a
capite infundens cannã ⁊ cãnales ꝑ viã
reumatismi prouenit etiaꝫ a stomaco. q2
mali fumi vadunt ad cannas: aut q2 com
primunṫ spiritualia. eodẽ mõ fit ab cpa-

te ⁊ eodē mo ōa splene. ⁊ sic de alijs. ¶ Si
autē fuerit ꝓpter vicia toti⁹ clibani pecto
ris: tūc aut hoc ē ꝓpter malā ꝯplexionē
calīam frigidam siccā ⁊ hūidā. simplicē
aut cōpositā. aut cū mā. aut sine mā. sicut
ē sanguis. aut colera. aut flegma. aut me⸗
lēcolia. sed raro ꝑm Auic. ¶ Aut pōt ꝓue⸗
nire ꝓpter apostemata pectoris. sicut ē
pleuresis ꝑiplemonia. aut sanies. aut vl
cus. aut aquositas. aut fe. toti⁹. ⁊ silia.

Signa.

Signa autē causaꝝ extrinse
carū sunt manifesta: aut ꝓ⸗
pter sui manifesta ōnē. aut indicio pa ē
tis. aut assistentiū. ¶ Signa capitis sunt si
gna reumatis ⁊ grauedo capitis. ⁊ spu⸗
tū cū screatu. ⁊ ꝙ sentitur aliq̄d descēde
re ad cannam. ¶ Signa aūt stomaci sunt
dolor loci ⁊ alia q̄ signant passiones sto
maci: que dicētur suo loco. ¶ Signa autē
epa s ⁊ alioꝝ membroꝝ inferioꝝ signi i
cant dolores istorū locoꝝ. ⁊ grauedines
⁊ signa suarū passionū: que dicenť suo lo
co. ¶ Signa aūt ꝓuenent a pectore apo⸗
stema ⁊ sanies habet sua signa. ⁊ etiā di⸗
cent r suo loco. ¶ Si autē fuerit ꝓpter ma
las cōplexiones: tūc si calītas est in cau
sa: ē cū calore ⁊ pūctura ⁊ q꞉ lediť a calīs
⁊ iuuatur a fridis. ¶ Et si a frigore sunt sig
ꝯtraria. ¶ Et si a siccitate cū p̄uatiōe spu
ti ⁊ asperitate ⁊ auiditate. ¶ Et si ab hūidi⸗
tate est cū quadā leuitate seu hūiditate:
⁊ cū quadā mollificatiōe. ¶ Et si ex sangui
ne ē sputū rubeū cū dulcedie oris ⁊ alijs
signis sanguinis. ¶ Et si a colera est ꝙ ex
puiť citrinū cū siti ⁊ amaritudīe ⁊ alijs
signis colē. ¶ Et si ex flegmate: est cū aceto
sitate hūida ⁊ sputo multo. ⁊ ita de alijs
signis flegma s. ¶ Et si est a melīa. est cū
acetositate stiptica: ⁊ sputū vergit ad li⸗
uorem ⁊ grossiciē. ¶ Et est intelligendū ꝙ
sputū retineť vel tussis est sicca aqua pa
rum aut nihil egreditur. aut q꞉ fit ab aliq̄
malaꝝ cōplexionū: sine mā ⁊ potissime a
sicca. aut q꞉ fit tussis ꝓpter cōp̄ssionē
diafragmatis ⁊ spūaliū siue abint⁹ aut ꝓ
pter stomacū aut epar: aut splenē aut ma
tricē. ¶ Aut exteri⁹ sicut casus ⁊ ꝑcussio. aut
aliqua fritas aeris cōsti ngentis: aut vn
guentoꝝ ⁊ similiū. ¶ Tertia cā pōt eē gros⸗
sicies aut viscositas materie nō habētis
exitū. ¶ Quarta pōt esse nimia subtilitas
quā re gigit nā q꞉ eā apprehēdere n̄ pōt
aut q꞉ aquosa subtilis. ¶ Quīta cā pōt eē
virtutis debilitas nō potentis expellere
māꝫ ⁊ est pessimū signū. ¶ Et q꞉ post co
gni ōnē: ꝓnosticatio dꝫ p̄cedere opatio⸗
nem. iō debem⁹ pronosticare.

Pronostica.

Tussis ī ydropisi ve
niēs ꝓpter ydropi⸗
sim molesta est. ¶ Tussis in senibus ⁊ decre⸗
pitis si diu durauerit molesta. ¶ Tussis ni⸗
mia ⁊ diu p̄seruās mala q꞉ ducit ad pti⸗
sim ⁊ ethicā ⁊ rupturā vene in pectore: ⁊
ad sputū sanguinis: ⁊ saniē. ¶ Ois tussis
cū reumate mala: potissime si diu duraue
rit. ¶ Ois tussis que somnum auferť mala.
¶ Ois tussis cū agrauatione est molesta. ⁊
cū multis conatibus. ⁊ eductiōe. ⁊ rube⸗
dine oculoꝝ. ⁊ cū modica expulsiōe ma⸗
lum. frequēter enim inducit rupturā. ⁊ in
febrib⁹ acut s significat mortē. ¶ Ois tus⸗
sis cū modico conatu ⁊ alleuiatōe: ⁊ mul
taꝝ veloci expulsione: ⁊ sine labore ⁊ fa⸗
tigatione optima ⁊ salubris. qm̄ signifi⸗
cat fortitudinē virtutis ⁊ mundificationē
pectoris: ⁊ eductionē materie quecūq꞉ fu
erit: ⁊ obedientiā eius ad exitū. ¶ Si quis
patiať febrē ⁊ tussim: ⁊ febris cessat ⁊ tus⸗
sis remanet. signū est recedini. ¶ Si quis
patiatur tussim humidā ⁊ cesset subito cū
grauitate in pectore remanēte. signat fu⸗
turā febrē putridā aut vlcerationem pul
monis. ¶ Ois materia cōmota ꝑ tussim et
nō hꝫ exitū virtute debili existēte morta⸗
le est. q꞉ suffocat ⁊ ducit ad oregmonem.
¶ Tussis modica prouocata in febre valet
contra sitim.

Cura.

In primis ordineť aer: q꞉ illū
nō possum⁹ effugere. ¶ Aer igiť
semper sit cōtrari⁹ morbo ⁊ si naturaliť
habere non possumus ꝓpter tēperiē āni
aut dispositionē loci. artificialiter tamen
acquiram⁹ vt calida f gidis ⁊ sicca humi
dis obuiēt. ⁊ econuerso. ¶ Et rectificať aer
epidimialis vel co ipt⁹ quocūq꞉ modo
fuerit sicut dictū est in materia febriū epi
dimialiū. ¶ Sit igiť aer mūd⁹ ⁊ pur⁹ iuxta
conuenientiā particulariū. cib⁹ sit subtil⁹
⁊ facilis digestionis ⁊ tēperat⁹ in quāti⸗
tate ⁊ ordine. ⁊ cōtrari⁹ cause morbi ꝙtū
cōsuetudo ⁊ cōplexio ⁊ etas ꝑmittū t: q꞉

morbus semper indiget cōtrarijs . ⁊ tria
dicta similib⁹. Inanitio semp cōpetit re-
pletis ⁊ resumptio inanitis. somn⁹ tēpe
ratus competit vtplurimū nisi ī materia
reumatica frigida ⁊ humida cū repletiōe
corporis vbi cōpetunt vigilie in plus. ex
ercitiū autē temperatuȝ cōpetit repletis
corpore mundificato. ⁊ ociuȝ inanitis. ac
cidentia aūt aīe infrigidatis cōpetit ira.
⁊ calefactis timor. ⁊ cōiter gaudiū leticia
balneuȝ cōpetit in declinatione corpore
mūdificato ⁊ cū materia est pauca. coyt⁹
nō cōpetit nisi in declinatione. De cura-
tione igitur ⁊ preseruatione ꝙ abstineat
ab oībus causis vniuersaliter tussiȝ indu
centibus: que in principio capituli dicta
sunt. quare nō oportet hic repetere. His
visis in generali: ad curā magis particu-
larem accedamus. ⁊ tūc oportet nos di-
uersimode ptractare ſm diuersitatē cau-
sarū. ponam⁹ igiť ꝙ causa sit calida ⁊ ꝙ
veniat a capite ⁊ cū reumate. In primis
suffumigeť caput p hūc modū. ℞. rosarū
siccaꝝ ru. electaꝝ. lib. ȝ. oīum sandal. ʒ. i.
cāphore. ℈. i. liquiř mund. ʒ. i. camomille
mellilloti. aā. ʒ. i. ⁊ ȝ. tempentur in aq̄ bul
lienti ⁊ recipiat fumū per os ⁊ nares: ca-
pite cooperto donec sudet fortiter ī capi
te. ⁊ h̄ fiat mľtis vicib⁹ iuxta ꝯueniētiam
particularium. postea teneat istas pillľas
in ore. ℞. dragāti infusi ī sirupo iulep. cu
bebaꝝ vuaꝝ pas. mūdataꝝ abarillľ. succ̄ li
quiř. aā. ʒ. i. sem̄. papaueris al. ʒ. ȝ. fiant
pillľe. cū sirupo ro. Post hoc cum mā ali-
quo modo ingrossata fuerit: ⁊ membruȝ
mādans fuerit cōfortatū fiat flōia si cor
pus ē plectoricuȝ. Et si adhuc remaneat
mā digerať sic. ℞. capillľ ve. re. M. ij. la-
ctuc̄. M. ij. quatuor se. frōrum mund. se.
malue. cubebaꝝ. pinearū mund. papaue
ris al. aā. ʒ. i. mellis. ʒ. ij. zucc̄. lib. i. fiant si
rupi lib. i. ⁊ ȝ. Mā digesta purgetur sic.
℞. floꝝ boꝝ. floꝝ viol. iuiubarum. liquiř.
mund. aā. ʒ. ij. prunorum. l. fiat decoctio:
⁊ in decoctiōe bulliāt in sacculo. mastic̄.
diagridij. aā. ℈. i. ⁊ coletur: ⁊ in colatura
resoluatur cassiefi. mund. tamarind. aā. ʒ.
i. detur in aurora. Itē vtatur istis elľrijs
℞. diapapaueris. ʒ. i. diadraganti frigidi
diapenidion sine cinamomo. zucc̄ viol.
aā. ʒ. iiij. misceātur. ⁊ sic fuerit siccitas ad
dita vtať dieta hūida resumptiua ⁊ bal-
neis ⁊ similibus que dicentur in ethica. ⁊
inungatur vnguēto resumptiuo qd valet
ptisis ⁊ consumptiuis. ℞. i ij. se. frōrum
mund. suc. liquiř. mund. dragaganti. gu-
mi. arabic̄. infusorum. candi. penidiarum
se. malue. aā. ʒ. i. medulle cerui ⁊ vituli. bu
tiri sine sale. assungie porc̄ re. olei violaꝝ
⁊ cere al. q. s. ⁊ fiat vnguentum. ⁊ inunga
tur gula ⁊ pectus ⁊ collum ⁊ dorsum. Si
autem fuerit de mala complexione tātuȝ
sola alteratiua sufficiunt. Et si fuerit cau-
sa pleuresis. aut periplemonia. aut empi
mia. curatio dicetur in suis locis. Si au-
tem fuerit in causa mala complexio frigi
da ⁊ fuerit sola sufficiunt alteratiua. aut
sola retentio anhelitus. Si autem fuerit
cum materia ⁊ sic cum reumate. curetur
primo reuma quia fere mater est omniū
egritudinum. Suffumigetur igitur per
hunc modum sicut dictum est in reumate
superi⁹. ℞. mastic̄. thuris. laudani. aā. ʒ. i.
⁊ ȝ. camomille: mellilloti. liquiř. mūd. aā.
ʒ. i. bulliant in aqua ⁊ recipiat fumum. vľ
ex istis cum ambra fiat pomuȝ ⁊ odoret
vel ex istis ⁊ cum alipta muscata ⁊ mirra
fiant pillľe cum ydromelle ⁊ teneat in ore
Et si fuerit nimis delicatus remoueanť
mirra ⁊ ponanť loco ei⁹ carice. vue pas.
mundate abarillľ. saccelletur caput cuȝ sa
le ⁊ milio. Fluxu autem temperato di-
geratur materia per hunc modum. ℞. ra
dic̄. yreos. ysopi. sana munda. origani. ca
lamīti. serpilli. capillľ ve. re. aā. ʒ. ij. liquiř.
mund. cubebarum. pinearū mundať. fe-
nugreci. aā. ʒ. i. mellis ⁊ zuccāi. aā. lib. i. fi
at sirupus. Et si fuerit senex ⁊ flegmatic⁹
⁊ tussis multum antiqua: ⁊ ꝙ non fuerit
multum delicatus: addatur bona quanti
tas prassij. ⁊ fiat sirup⁹: ⁊ sumatur mane
⁊ sero. Tamen aduertendum ꝙ omnia q̄
dantur cōtra vicium spiritualiuȝ debent
multum teneri in ore. Materia dige
stiua purgetur sic. ℞. yerapig̃. ʒ. ȝ. pulpe
collľ. mastic̄. bdellij. liquiř mund. aā. ℈. ȝ.
conficiantur cum ydromelle ⁊ fiant pillľe.
vel fiat fľagogum. de agarico ⁊ turbith.
cuius receptionem frequenter audiui-
stis et audietis. Et si materia
est melencolia addatur indigestiuo epi-
thimus: et sene et cuscute. et purgetur

cū dia sene. ⁊ diaboꝝ. ⁊ yeraruffi. raro tamē accidit de melĩa. ¶ Si est sanguinea tñ raro accidit in q̄ sufficit fl'ōia cū dieta infrātiua. ¶ Sȝ q꞉ frequēti⁹ accidit tussis de mā flegmatica: sicut in fl'aticis ⁊ senib⁹ ⁊ in mōtib⁹: ⁊ in habitātib⁹ regiones frigidas. ideo oȝ diligēter ꝑtractare. post purgationē igiꝉ ⁊ āte vtaꝉ istis el'rijs. ℞. diayris. diaysopi. diacalamēti. añ. lib. ʒ. ¶ Et si delicatus nō fuerit addātur diaprassij. ʒ. ij. misceanꝉ. vel ista q̄ ponuntur in sirupo preter mel ⁊ zuccaꝝ possunt bulliri ĩ oleo ⁊ colleꝉ ⁊ addaꝉ cera rubea ⁊ fiat vnguētum. ⁊ inungaꝉ collū ⁊ pect⁹ ante ⁊ retro vel qd̄ teranꝉ in vltimo ⁊ cū melle ꝙtum sufficit fiat cōditū quo vtaꝉ cotidie ⁊ frequēter lābendo. vel ꝙ fiāt pill'e ⁊ ꝙ teneat in ore. vel ꝙ corpore mūdificato bulliant in aqua ⁊ recipiat fumū. ¶ Si autē fuerit tussis antiqua ita ꝙ auferat somnū sibi ⁊ vicinis suis: tūc vtaꝉ ista cōfectione q̄ diceꝉ inferius capl'o de asmate. q̄ fit de sulphure ⁊ arsenico ru. ⁊ assa fetida ⁊ mltis alijs. vel suffumigādo. vel pill'as ĩ ore tenēdo. vel trāglutiēdo. ¶ Cauenduȝ tñ ꝙ ista nō fiāt in corꝑe macilēto: nec ĩ virtute debili. sed in necessitate magna ⁊ quasi in desperatione. ¶ Quia tñ multi volunt sua necessaria in singulis capitulis inuenire. receptio talium hec est ꝯ tussim antiquā ⁊ que non permittit hoīem dormire corpore mundificato: ⁊ ꝙ nō sit nimis extenuatus. ℞. sulphuris viui. mirre. castorei. piperis nigri. piꝑis lon. storacis calamite. spicanardi. costi. galbani. ysopi pulucrizati. caricaꝝ. liquiꝉ munde. apij. añ. ʒ. iij. mell' dispumati ꝙtū sufficit. ⁊ fiat cōdituȝ: ⁊ denꝉ hui⁹ cōfectionis tres pill'e ad ꝙtitatē ciceris cū intrabit lectū. ¶ Aliud est tale: cū eniȝ tussis hūida ⁊ quasi desꝑata ⁊ quasi incurabil': ⁊ cū reumate. ⁊ cū magno ꝑiculo: ⁊ ꝙ vene pulmonis ⁊ pectoris rūpanꝉ. curetur reuma ꝑ hunc modū. corpore mūdificato radaꝉ caput ⁊ inungatur cū melle ⁊ sinapis puluerizata desuꝑ ꝓiciatur: ⁊ postea ponatur supra totū caput capellus talis. ℞. stercoris colūbini. mirre. storacis calāite castorei. añ. ʒ. iij. cere. ʒ. ʒ. caricaꝝ lib. ʒ. ꝯficianꝉ cū oleo de mastice. ⁊ extendātur supra alutam factam ad modū almutie: vt bene toti capiti applicetur. ¶ Et si tussis cum reumate ex his nō curetur: fiat cauteriū in cōmissura capitis anteriori: ⁊ teneatur diu apertuȝ ⁊ mūdificeꝉ ⁊ pareꝉ sicut decet. ⁊ si tussis ex his nō curetur: curet eam deus qui scit

¶ Si autē tussiculosus pauper fuerit: ⁊ tussis fuerit de causa frigida. ¶ Primum experimentum est ꝙ retineat fortiter anhelitū ⁊ frequenter: ⁊ statim curabitur. ¶ Secundū est tale ꝙ accipiaꝉ puluis calamenti ⁊ ponatur ĩ caricis: ⁊ aliquātulū preſenteꝉ igni: ⁊ ponātur in vino: ⁊ vtatur ex istis sero ⁊ mane. ¶ Tertiuȝ est ꝙ accipiatur butirū ⁊ mel ⁊ vitella ouoꝝ. añ. ʒ. iij. piperis ʒ. ʒ. misceantur fortiter sine igne ⁊ vtatur

¶ Quartum ꝙ vtatur sulphure cū ouo sorbili: ⁊ potissime si tussis sit humida multū

¶ Quintū ē istud ĩ tussi multū hūida. ℞. diakon pipereon. diaprassij. añ. lib. ʒ. misceantur. ¶ Sextum de prassio ⁊ melle simul mixtis ⁊ fiat condituȝ. ⁊ vtatur eo lambēdo. ¶ Septimum piper cum ficubus.

¶ Si autem tussis prouenit ex stomaco et epate ⁊ alijs membris: curētur illa ⁊ ita curabitur tussis. ¶ Si autem prouenerit ꝓpter causas primitiuas abscindātur. ¶ Si auteȝ prouenerit in etate lactanti: rectificetur lac ⁊ inungatur cuȝ dragaganto infuso. ⁊ butiro sine sale. ⁊ oleo viol'. simul mixtis. vel ponantur in lacte dragagantum infusum. ⁊ penidia. ⁊ obturetur commissura anterioris partis cerebri cuȝ emplastro facto de thure ⁊ storace calamita

¶ Et si aliqua obmisi suppleat hoc diligēs amicitia lectoris.

Clarificatio.

Intelligendum ꝙ motus virtutis expulsiue aliquando est virtutis naturalis sicut in corde: ⁊ pulmone: ⁊ epate ⁊ fere in toto corpore. ¶ Aliquando est pure animalis vt in motu progressiuo. ¶ Aliquando est compositus ex animali ⁊ naturali: vt in egestioue ⁊ vrina ⁊ tussi ⁊ sternutatione. ¶ Sed aliquando animalis excedit: vt in tempore sanitatis. ¶ Aliquando naturalis vt in tempore egritudinis. vt patet in egestione ⁊ vrina. ¶ Intelligendū etiam ꝙ si in tussi expellantur solum nociua cum alleuiatione motus naturalis est. ¶ Si autem cum aggrauatione ⁊ molestia sic potest esse morb⁹. ¶ Intelligēdum

etiã ꝙ tuſſis ſicca ꝓꝓ aſperitatē citi⁹ cura tur. Si aũt ꝓꝓ cõſumptionē toti⁹ tardi⁹ lꝫ nõ ꝯpetant niſi alteratiua. in humida alteratiua ⁊ euacuatiua. iuxta illud Gal. facilius eſt rem humidã deſiccare ꝙ hu mectare ſiccam. Intelligenduꝫ etiã ꝙ tuſ ſis vtplurimuꝫ venit de nocte ꝙ de die. qꝛ noctes ſunt frigidiores ⁊ clauduntur pori: et ita agregatur materia. In die au tem euaporat. ⁊ qꝛ in nocte magis recor datur ⁊c.

De tuſſi puerorum.

Si ſint in etate lactanti: decoquat lac caprarum recenter multũ: ⁊ põa tur parũ de aqua ⁊ ſorbeat. Vel ſic: nutrix maſticet caricas fortiter: ⁊ poſt ea ponat ĩ ore pueri. idē fiat ď vuis paſ. mũď abarill. idē ď fiſticis. idē ď pineis idē de amigď dul. Et qꝛ venit vtplurimuꝫ de reumate ⁊ aptura cõmiſſure anterioris: fi at empl'm ſupra ꝯmiſſurã aut ſupra totũ caput de maſtice et thure et ficubus ſic ſis.

De tuſſi pauperum.

Si tuſſiculoſus fuerit paup: retine at frequenter anhelitũ quãtũ erit poſſibile. Et ſi non curet ſufflet ignē cotidie ſine oi pietate ⁊ curabitur. Et ſi nõ: vtat caricis cũ puluere calamēti Aut vtat pipere cõdito cũ caricis. aut ſi nõ abhorreat amara: vtat praſſio ſꝫ oēꝫ modũ acceptiõis. Vel vtat iſto medica mine. ℞. folia ⁊ ſumitates yſopi. ⁊ ſil'r ca lamēti. ⁊ eodē modo origani ⁊ ſerpilli. et decoquant in aqua ⁊ colet: ⁊ colature ad datur modicũ mell. ⁊ illa aqua ſorbeat: aut gargarizet. ⁊ illa que fuerunt adiecta cõterant: ⁊ cũ melle fiat cõdituꝫ. ⁊ vtatur iſto cõdito die ⁊ nocte lambēdo. Vl tima cura paupũ ē ꝙ puluerizet ſulphur ⁊ accipiatur cũ ouo ſorbili. Et iſta oĩa valent in cauſa frigida ⁊ humida. ⁊ quia pauperes ĩcurrũt frequēti⁹ ex h: iõ nihil aliud eis ſcribo. Sed qꝛ tuſſis paſſio eſt ita cõis: volo breuiter recapitulare. Ma terialia que valēt ꝯtra tuſſim. iſta aũt ſũt que valent ĩ cã cal'a. ordeuꝫ ſm oēm mo duꝫ ſue exhibitõis. mucillago. ſpillij. et citoniorum. quatuor ſe. frigidorum mũde. ma iora ⁊ minora. ſe. malue. ſe. papaueris. al. liquir mundď. vuarum paſ. mundď. vue paſſe mundę. endiuie. ſcorial. lactu. portul. me lones. cucurbi. auenatũ. ordeatũ. amiduꝫ farina cocta tri. colatura furfuris. capilliſ ve. re. candi. penidia. dragagantũ. oleum viol. ſiſaminũ. nenuphar. ⁊ alia ſil'ia. Et ſi cã fuerit frigida valēt iſta. radix yreos. ſquill. lilij. yſop⁹ ſaturegia. ſana munda. origanũ. calamētũ. ſerpillũ. capill. ve. re. dragagantũ. gumi arabi. orob⁹. fenugre. ſemē lini aſſũ. carice. vue paſ. fiſtici. pinee liquir. piper. aſſa. furfur. ⁊ ſil'ia. Et eſt itel ligendũ ꝙ tres ſunt paſſiões que fere cu rantur cũ eiſdē mãlib⁹. ſicut eſt raucedo. tuſſis: ⁊ aſma. Diſcret⁹ igit medic⁹ in mã lib⁹ introducat formas vel ꝑ modũ ſiru pi. vel cõditi. vel pillularum. vel trociſcorũ. vel vnguētorum. vel gargarizando. vel em plaſtrãdo. Accipiat igit vnũ vl' mlta iux cõueniētiã ꝑticulariũ. ⁊ querat mõ capi tulo de aſmate. modo de tuſſi. mõ de rau cedine.

Clarificatio. Intelligendũ ꝙ licꝫ tuſſis generet vtplu rimũ de reumate: ⁊ in reumate nõ compe tat flõia vtplurimũ. nihilomin⁹ põt ꝯpe tere flõia in tuſſi cũ reumate. ⁊ h qñ cor pus eſt plectoricũ: ⁊ cã calida: ⁊ currit ad interiora. ⁊ qũ iſta cõcurrũt in tuſſi ď reu mate: bñ põt ꝯpetere flõia ſicut frequēt dictũ eſt. Secũdo notandũ ꝙ tuſſis po teſt ſequi paſ. epatis duob⁹ modis. ⁊ ali orum mēbrorum duob⁹ modis. Aut qꝛ mã eſt tanta ꝙ cõprimit diafragma ⁊ ꝑ ꝯñs pulmo. Aut qꝛ vapores aſcendũt ad ca put ⁊ deinde cadunt ad pulmonem: ⁊ ita cauſant tuſſim: apoſtema epatis aut ma tricis: ⁊ ita de alijs. Tertio intelligen dum circa iſtã materiã ꝙ mot⁹ tuſſis põt dici vno mõ preter nãm. alio mõ ſm nãꝫ ſimpliciter tñ loquēdo tuſſis eſt morbus qm̃ ledit oꝑationes. Aut ſignificat leſio nem cũ cõcutiat pect⁹ ⁊ pulmo ⁊ totum corpus. ⁊ cã etiã eſt innãlis ſtimulãs ⁊ ir ritans nãm. Sed ſi cõſiderem⁹ finē ꝙ eſt qꝛ iſte mot⁹ eſt vt ſuꝑfluuꝫ expellat. ideo mot⁹ iſte põt eē ſm nãm. Unde natura nititur expellere nociuũ. ⁊ ita quo ad hãc inclinationē naturalē qua natura nititur ſuꝑfluum nociuum expellere. Dicit Gal. tuſſim: ſternutationē: ⁊ ſingultũ mot⁹ nã les in. v°. de morbo. ⁊ hoc comparando

ad motus morbi inordinatos vbi nullū est regimen nature. vt in spasmo vbi est nerui violenta tractio: ⁊ nulliꝰ nociui expulsio. ⁊ ideo dicitur motus morbi inordinatus vbi est nullum regimen nature. ¶ Iste autem motus in tussi ⁊ sternutatiōe ⁊ singultu: est motus cōpositꝰ ex animali ⁊ naturali. quoniaꝫ cū virtus animal' sensibilis apprehendit nociuum: excitat naturalē expulsiuam que nō apprehēdebat quia nō sentiebat. ⁊ tunc coniungūt isti duo motus ⁊ aīalis sensibilis ⁊ motiue ⁊ naturalis expulsiue: ⁊ pmiscent materiam cū aere: ⁊ vno impetu ⁊ subito expellunt ad exteriora. ⁊ talis motꝰ appellatur tussis. ¶ Et qꝛ hoc fit a virtute regitiua expellēre nociua: ideo dicit naturalis. sicut crisis bona ⁊ laudabil' appellatur motus nature ⁊ nō morbi: lꝫ fiat ī tempore morbi. qꝛ igitur tussis fit cum q̄dam precognitione: ideo significatur ꝙ ibi est motus animalis. ¶ Nunc auteꝫ intelligendum est ꝙ in istis motibus cōpositis ⁊ ex aīali ⁊ naturali: aliquādo aīalis vincit naturalem: ⁊ aliquando naturalis animalem. ¶ Naturalis autem vincit animalem in dispositione preter naturam ⁊ in tempore somni. ¶ Et animalis vincit naturalē in dispositione naturali in vigilijs. sicut pꝫ in anhelitu ⁊ egōe ⁊ similibꝰ. ¶ Intelligendū etiā iuxta illam materiam ꝙ motuum aīalium quidam sunt simplices ⁊ ꝓm naturam: vt motus progressiuꝰ quidam aūt sunt compositi ⁊ preter naturam: vt tussis: sternutatio: ⁊ singultus. ¶ Hanc autem materiā. vº. de morbo pertractauimꝰ. ¶ Quarto notandū ꝙ si cōpetat flōia in istis passionibus corpore multum pleno: fiat primo flōia de basilica oppositi lateris. ⁊ postea de mediana eiusdem. ¶ Quinto notandum quādo ysopus ponitur in causis calidis: dꝫ poni in parua quantitate. ⁊ alia in plus. ¶ Et qn̄ ponitur in causis frigidis ponatur in magna: cum tunc competit ratiōe primarum qualitatum. ⁊ ita de multis alijs possumus ītelligere hincinde. ¶ Sexto notandum ꝙ tussis sicca habet quinqꝫ causas vt dictū est. ¶ Prima. s. mala cōplexio sine materia. ¶ Secunda asperitas gutturis ⁊ cāne. ¶ Tertia priuatio materie sicut ī ptisicis ⁊ consumptis. ¶ Quarta humor grossus ⁊ viscosus. ¶ Quinta humor subtilis quē natura nō pōt apprehēdere. ⁊ si qua sunt similia. ¶ Operanduꝫ ē igitur diuersimode ꝓm diuersitatē causarum ī tussi sicca. ¶ Vltimo notandū ꝙ tussis cōiter loquēdo maior est de nocte q̄ꝫ de die. qm̄ mā euaporat in die sicut in vigilijs ⁊ exercitio. ¶ Et ī nocte agregat sicut in ocio ⁊ in somno. ⁊ qꝛ pori clauduntur: ⁊ fit decursus ad interiora. ⁊ ideo de nocte tussis grauior ⁊ potissime post somnum longū hoc autem intelligimꝰ in dispositis ⁊ paratis.

¶ Capituluꝫ quintū de ptisi.

P p Tisis ē vlcus pulmonis cū consumpione totius corporis.

Cause. Cause huiꝰ passionis sunt oīa illa que vlcerant pulmonē. ⁊ ideo matia reumatica decurrēs a capite pōt eē vna causa. siue fuerit sanguinea. siue acuta colerica corrosiua. siue flegmacita salsa. vn̄ sicut gutta aque cauat lapidē rōne freq̄ntie. ita stillicidiū reumaticū ipm vlcerat. ¶ Secūda causa pōt eē apostema oris cuꝫ rumpit ⁊ vadat ad pectoralia ⁊ nō bene mundificat. ¶ Tertia potest eē retentio menstruoruꝫ ⁊ emorroidoꝝ. ⁊ vapor corruptus ascendēs ad pulmonē. ¶ Quarta causa potest esse passiones que sunt intra clibanū pectoris: cū nō bene mundificant. sicut ē pluresis. periplemonia. sputum sanguinis. ⁊ sanies in pectore aggregata. ⁊ similia. ¶ Quinta causa pōt eē nimia caliditas exterior. ⁊ frigiditas rumpens venas. casus ⁊ percussio. aer ventosus. ⁊ longa mora in cauernis minearuꝫ ⁊ iuxta fornaces vbi funduntur metalla. ⁊ operari argento viuo. ¶ Et oīa ista que stringūt ⁊ ledunt pectꝰ ⁊ pulmoneꝫ: sicut aer autūnal' ⁊ silia.

Signa. Signorum quedam signāt pparationē ⁊ dispositionem ⁊ quedam signant actum. ¶ Istorum autē que signant dispositioneꝫ ad ptisim sunt sicut habere colluꝫ longum. ⁊ humeros

De ptisi. 12. 3ª Autumnus ptisicis malus. 19º 3ª Si vō estas sicca ⁊ borealis fuit. Autumnus vō pluuiosus ⁊ australis. capitis dolores. hyeme ⁊ tusses ⁊ branchi ⁊ raucedo est. quibusdā vō ⁊ ptisis. 23. 3ª Autumno vō ⁊ 30. 3ª 8. 4ª ptisis vō ... 11. 5ª ptisis fit maxime etatibus a 18. annis usque ad 35. annos. 13. 5ª Qui a ptisi molestant si sputū quodcumque sup carbones exspuunt fetet effusum. ⁊ capilli a capite defluunt mortale est. 19. 5ª Quibuscumque ptisicis defluunt capilli si diarria superuenerit mortale. 16. 7ª 66. 5ª ... 16. 7ª In sanici sputo sit ptisis ... vbi saliua retinetur moriuntur. [illegible]

eleuatos.⁊ tibias tortuoſas.⁊ aduenit li
benter illis qui defacili incurrūt reuma:⁊
qui habent pectus ſtrictum.⁊ qui ſunt ex
tenuati corporis.⁊ potiſſime cū ſunt ver
ſus autumnum.⁊ cum ſunt mali regimi-
nis.et cum ſunt ab etate.xviij. annorum:
vſq ad .xxxv.quoniam pueris ⁊ ſenib⁹
tarde aduenit.¶ Autumnus autem dete
git ptiſicos:quia in autūno manifeſtan-
tur.⁊ etiaꝫ in autōno ſi fiunt moriuntur.
¶ Sig̃ aūt maīfeſta ſꝫ febris ethica lēta .⁊
laborāt magꝫ ⁊ agrauāť magiſ p⁹ cibū ꝙ̄
ante.¶ Et cū hoc adeſt tuſſis graucdo pe-
ctoris.ſputum ſanioſuꝫ. rubedo maxilla
rū. ¶ Intelligendū circa iſtaꝫ materiā
ꝙ duplex eſt ptiſis.quedā proprie dicta
⁊ iſta eſt ꝑꝑ vlcus pulmonis.¶ Et quedaꝫ
largo mō eſt:vt qñ venit ꝑꝑ vlc⁹ trachee
arterie ſeu cānaliuꝫ pulmonis.¶ Aut qꝛ ꝓ
uenit ꝓpter vlcera que proueniunt in ve
laminib⁹ pectoris. ¶ Signa aūt diſtin
ctiua ſunt iſta.qñ prouenit a cānalibus:
adeſt dolor in medio colli.⁊ fetor oris.
¶ Et ſi fuerit vlc⁹ in ſubſtātia partis anulo
ſe:nō recipit curationē.¶ Et qñ eſt vlc⁹ in
ter duos anulos pōt recipere.⁊ iō quan
do ꝑforať gula inter duoſ anulos poteſt
curari ſed ſi recte in anulo nō.¶ Si aūt ꝓ
uenerit in aliquis partib⁹ pectoris ꝑ̄ter-
ꝙ̄ in pulmone.ſignū hui⁹ eſt quoniā ma
gis laborat vna hora ꝙ̄ alia.¶ Et ſecūduꝫ
ſignū pōt haberi experimēto.qm̄ ſi filuꝫ
intingať in aqua ſanguinis draconis:et
circūcingatur pectori:vbi citius deſicca-
bitur ibi eſt minera.¶ Et tam̄ vlcera pecto
ris poſſūt recipere curationē.⁊ quia ve-
ne ſtricte ⁊ parue.⁊ quia ſunt partes ma
gis carnoſe.¶ Si autē vlcus fuerit in pul
mone:tunc ſigna diſtinctiua ſunt multa.
¶ Primū qm̄ multū leduntur a quocūqꝫ ae
re excedēte ſiue calido ſiue frigido.¶ Se
cundū ſignū eſt quia tuſſis eſt magis vio
lenta.¶ Tertiū ſignū quia non poteſt iace-
re in aliquo laterum.¶ Quartum ſignum
dolor ſpatule ſiniſtre ⁊ mamille ſiniſtre.
⁊ tunc iſtud vlcus eſt per modū abraſio-
nis cuiuſdaꝫ.⁊ adhuc poſſunt curari.¶ Et
ſi fuerit vlcus corroſiuum profundatum
ſanioſum:impoſſibile eſt ꝙ cureť niſi cu
ra Gal.quam ponit in de interioribus.
quoniam multos curauit quorum nullus
euaſit.¶ Ulcera igitur ſanioſa pulmōis
non recipiunt curationem propter mul
ta.¶ Primum qꝛ vlcus iam eſt fiſtulatum
ꝓfundum.¶ Secundum eſt quia ibi ſunt
multe vene ⁊ arterie ⁊ magne.¶ Tertia ra
tio quia pulmo eſt in continuo motu.
¶ Quarta ratio eſt quoniam vulnus non
poteſt mundificari niſi cum tuſſi ⁊ in tuſ
ſi eſt motus fortis ⁊ validus.⁊ ideo facit
ad dilatationem vlceris.quare tuſſis aut
ſedabitur aut non.¶ Si ſedetur moritur
ſuffocatus.¶ Si non vulnus dilatabitur
⁊ vena rumpitur. ¶ Quinta cauſa po-
teſt eſſe quia locus in profundo ⁊ virtus
medicaminum non poteſt attingere.⁊ ſi
attingat cum modica virtute. ¶ Sexta
poteſt eſſe carentia medicaminum con-
uenientium.quoniaꝫ ſi medicamina ſint
calida augmentabitur febris:cum ſemꝑ
febris ethica cōcomitetur.¶ Et ſi ſint frigi
da nō poterit virtus penetrare.¶ Et ſi ſint
ſicca deſiccabit corpus ⁊ conſumetur:cū
ſint conſumpti.¶ Et ſi ſint humida opila-
bunt ⁊ putrefacient.⁊ ita medicamīa pa
rum iuuant. ¶ Septima cauſa poteſt
eſſe ſi qui vellent quoniam pauci ſunt me
dici qui bene ſciant diſtinguere. ⁊ propť
abominatōꝫ ſputi nolunt oculum appli-
care.aut quia patientes a principio no-
lunt ſe medico oſtendere donec egritudo
ſit confirmata.protanto quia parum mo
leſtantur.⁊ alia fere innumerabilia que
cadunt circa iſtam materiam.¶ Et intelli-
gendū ꝙ ptiſici aliquando expuunt tuſſi
endo partem pulmonis.¶ Aliquādo par-
tem venaꝝ.aliquando partem anulorum
aliquando lapides.

¶ **Pronoſtica.** Ptiſis antiq̄ta non recipit curationē:qñ
ſputū ptiſici cadit ſupra carbones ⁊ fetet
expediti ſunt.qm̄ nūꝙ̄ calcabūt terrā . Ƀ
ſuppoſito ꝙ ſigna dicta ꝑ̄ceſſerint. qm̄ a
liquādo eſt ꝑꝑ empima.⁊ infiniti decipi-
unť Ƀ:niſi ꝙ odor dꝫ eſſe grauis ſicut car
niuꝫ aſſataꝝ qñ ꝓuenit ex pulmone.¶ Si
aūt ſanies cadat ad funduꝫ aq̄: ptiſicus
eſt incurabilis. niſi ꝙ aliquando miſceť
flegmati viſcoſo.⁊ tunc ſupernatat.⁊ tūc
decipitur medicuſ niſi ſepararet cū ligno
¶ Si autem ſit in medio iam parat ſe ad
confirmationem. ¶ Et dicit Auice. ꝙ ſi

pustula appareat supra spatulas morik infra septē dies. Dicit etiam Auic. ꝙ ipse vidit ptisicā cuiꝰ vita ꝓlongata est p .xxiij. annos. Notandū ē ꝙ ptisis pōt longo tpe palliari in pueris ⁊ senibꝰ ⁊ pinguibꝰ ⁊ carnosis. Signa autē que signāt ptisicū morti approximatū sunt casus capilloꝝ. incuruatio vnguū. ꝓstratio appetitus. difficultas anhelitꝰ. retentio sputi. fluxus vētris. ⁊ inflatio tibiaꝝ. Et vtplurimū ptisici expediunt cū folia cadūt ab arboribꝰ. Cauendū ē igik diligenk in ꝓnosticatiōe ptisicoꝝ: qꝛ loquēdo moriunk ⁊ moriēdo loquunk.

Cura. In principio si sanguis dnak aut corpꝰ ē plectoricū: nō formidet facere flōiā. ⁊ si mā peccās ē i cā nō formidet euacuare paulatine ꝫm exigentiā hu. peccantis. ⁊ si reuma ē in causa: curek reuma cū sūma diligētia: sicut dictū est qm̄ vtplurimū venit ex reumate. ⁊ si venerit pp rupturā vene: curetur sic dictū. Et ita breuiter de oībꝰ alijs causk iuxta suas cōuenientias. Intelligendum igitur ꝙ eoꝝ que valent in curatiōe ptisicoꝝ quedā sunt que habēt naturam cibi ⁊ potus ⁊ medicine. ⁊ quedā sunt q̄ habēt nām cibi ⁊ medicine. ⁊ quedā sunt que habēt naturā cibi. ⁊ quedā sunt que habent naturā medicine. ⁊ quedā sunt q̄ partim ex his vel ex oībꝰ cōponunk. Ea autem que habēt rōnem cibi ⁊ potus et medicine sunt tria: sicut est lac. vinū. ⁊ ptisana. Primo igik agamꝰ de lacte. In ptisi quantū est de presenti sunt tria. vlcus sanies. ⁊ cōsumptio. Vlcus indiget consolidatiuis. sanies mūdificatiuis. cōsumptio nutrientibꝰ ⁊ resumptiuis. Nūc aūt deꝰ gloriosus ⁊ sublimis creauit vnā medicinā vbi sunt ista tria. s. lac. ⁊ iō sūme cōpetit lac. In lacte eīm est natura serosa pp quā abstergit. ⁊ ibi est natura caseata pp quā cōsolidat. ⁊ est ibi nā butirosa ꝓpter quā nutrit ⁊ reparat. Lac igik mulierum magis cōpetit deinde asinaꝝ. deinde capraꝝ. Et sint aīalia nutrita in locis altis siccis. ⁊ pascua sint ordeū. betonica. feniculū. petrosil. agrimonia. ⁊ similia. Et si sit asina aduertak ꝙ non sit cōstipata. nec nimis laxa. nec nimis in ocio nec i nimio labore. ⁊ ita de alijs animalibus

Istam autem materiam tangit Gal. 3°. de ingenio. pp ptisicos. ⁊ in. 7°. ꝓpter cōsumptos. ⁊ in. x°. propter ethicos. Modus aūt sumēdi sit ab vbere. ⁊ si non est possibile habeak scutella abluta cū aqua calida: ⁊ sit vacua: ⁊ stet supra aliā plenā aqua calida. ⁊ mulgeatur ⁊ exhibeatur statim. qꝛ lac citissime corrumpitur. ⁊ si timeamus corruptionē: bulliat ad ignem ⁊ ponatur ibi modicum salis ⁊ mellis et sorbeatur. aut proiciatur in lacte lapides fluuiales candentes: aut ferrum candens ⁊ considerz medicꝰ ꝙ digeratur in stomaco: ita ꝙ post cōsumptionem non sentiat torsiones nec dolores nec eructationes fumosas nec acetosas: quoniā sicut cū digeritur facit magnū iuuamentum: ita cuz non digeritur facit magnum nocumētuz. In toto ergo illo tempore in quo lac est in stomaco non debet sumi vinum. quoniam vinum facit coagulari lac in stomaco ⁊ cum coagulatum est in stomaco ita trāsit in naturam veneni. In nullo igitur casu debet sumi vinum ⁊ lac in eadem mensa. Cauendum est etiam a lacte cum est febris putrida. Si igitur diligenter considerentur omnia particularia que debent considerari circa administrationez lactis maxima inueniet iuuamenta. sicut testatur Galienus ⁊ ratio ⁊ experimentum. Sit igitur mulier iuuenis bene complexionata. ⁊ ꝙ sit de primo puerperio. ⁊ ita de alijs animalibus. Et ꝙ considerentur omnia que debent considerari circa bonitatem lactis. que nos explicabimus per dei gratiam cum tractabimus regimen sanitatis. Lac igitur ptisicis est cibus. potus. ⁊ medicina. Secundū autem quod est cibus potus ⁊ medicina est vinum. quoniam abstergit ⁊ mundificat ⁊ ⁊ nutrit. ⁊ velociter conuertitur i calorez ⁊ spūuz. Sit igitur vinuz albū clarū debile quodā modo dulce. ⁊ si non inueniak sit citrinū claꝝ nō nouū cū multa aqua p luuiali. Sed si eēt febris putrida admixta: vitek quātū erit possibile ꝫm cōueniētiam particularīū. ⁊ vitek cuz sumitur lac sicut dictū est. Tertiū āt est ptisana ordei. ista eīm abstergit ⁊ mundificat: ⁊ nutrit: ⁊ infrigidat. sicut declarauimus in opere nostro de regimine acu

toꝛuꝫ moꝛboꝝ.⁊ ſicut dicemꝰ ſatis breui
capitulo de pleureſi ⁊ piplemonia. Iſta
ptiſana tante ꝟtutis ē ꝙ non timet ven
tuꝫ neqꝫ pluuiā:⁊ iō pōt dari in ptiſi. ſi-
ue detur lac:ſiue vinuꝫ detur ſiue nō.ſiue
ſit febꝛis ſiue non.⁊ poteſt dari ante ci-
bū et poſt in die ⁊ in nocte:⁊ in omni ho
ra:ſaluata quātitate iuxta cōuenientiā ꝑ
ticulariū. Poſtꝙ aūt vidimꝰ de his q̄ ha
bent virtutē cibi ⁊ potus ⁊ medicine. vi-
deamꝰ de his que habēt virtutem cibi ⁊
medicine.⁊ ſunt tria ſicut illa q̄ dicta ſūt
Primū eñ eſt mel.ſecūdū ē cancri fluuia
les.tertiū ē ficcꝰ ſicce.⁊ multi aliȷ fructus
De melle intelligimꝰ ꝙ mel abſtergit et
mundificat ⁊ nutrit ⁊ penetrat.⁊ iō ē ve-
hiculū oīm medicinaꝝ.que valēt ad ſpū
alia. Et ideo ypo.in regimento docet in
pleureſi ⁊ periplemonia ydromel ⁊ oxi-
mel. Si autē eſſet febꝛis putrida:aut ca
loꝛ poſſet temperari ⁊ dari ydromel aq̄-
ticum cū zuccaro multo. Secūdū eſt can
cri fluuiales.de quibꝰ notandū ꝙ iſte eſt
cibꝰ altiſſimꝰ ⁊ medicina beata:ſicut vo
lunt oēs ſapiētes. Decoquātur igiť in a-
qua dulci donec poſſint mundari. ⁊ abie
ctis interioꝛibꝰ foꝛtiſſime abluanť cū lixi
uia facta de aqua cinerū vitiuꝫ. ⁊ poſtea
decoquať ad ꝑfectioneꝫ in aqua oꝛdei et
comedať ſubſtātia:⁊ aqua decoctōis po
tetur. Tertiū eſt zuccaruꝫ ro. ⁊ de iſta di
cit Auic.ꝙ funeralia erant parata mulie
ri ptiſice:⁊ frater ſuꝰ curauit eā cū multi-
tudine acceptiōis zuccari ro. ſꝫ tāta fuit
quātitas ꝙ quaſi incredibile eſſet:⁊ vixit
multis annis. Si aūt ꝑꝑ roſas accide-
ret aliqua cōtrictio:vtať ſirupo facto de
yſopo. Et ſi ꝓpter yſopuꝫ accideret cale
factio:vtať trociſcis de cāphoꝛa: vel vta
tur dragagāto frigido. Tertium aūt ſunt
ficcꝰ ſicce ⁊ fructꝰ cōſimiles:ſicut ſunt fi-
ſtici.pinee.vue paſ.munō.amigdala mū
da.iuiube.ſebeſten:⁊ ſiꝉia. Poſtꝙ igiť
vidimꝰ de his que habēt virtutem cibi ⁊
potꝰ ⁊ medicine.⁊ virtutē cibi ⁊ medicie
Videamꝰ de his que habēt virtutē me-
dicie. Iſta aūt ſunt radix yreos.⁊ ariſtoꝉ
⁊ yſopus.⁊ capilli ve.re.⁊ oꝛobꝰ. ⁊ ſemē
bōbacis.⁊ ſe.papaueris.⁊ fenugreci. et
ſiꝉia. Et quedā ſunt ꝯpoſita ſicut tyriaca
⁊ rubea trociſcata ⁊ ſiꝉia. Poſtꝙ vidimꝰ
de tribꝰ:videamꝰ de quarto.ſ.de cibis. ⁊
gratia huiꝰ videamꝰ de quibuſdā rebus
nō nālibus.⁊ pꝛimo de aere. Aer igitur
ſit clarꝰ mundꝰ ſine ventis:ſed ſit multuꝫ
ſiccꝰ.⁊ ſi nō pōt haberi ꝑ naturā: acq̄rať
per artificiū. Et iō Gaꝉ.ducebat ptiſicoſ
ſuos ad quēdā montē verſus ciciliā vbi
eſt cōtinuꝰ ignis in cacumīe mōtis : ꝓpť
ſiccitatē aeris exiſtēteꝫ verſus mediū mō
tis.⁊ rōne patientis:⁊ lactis ꝑꝑ paſcua.
Et qꝛ talē mōtē habere nō poſſumꝰ vbi
ꝙ:ſaltiꝫ acquiramꝰ ſicut poſſumꝰ. Eliga
mus igiť montē altiſſimū ⁊ ibi inhabitet
⁊ oꝛdinētur paſcua ⁊ aīalia iuxta poſſibi
litatē particulariū. Secūdo cōſidere
mus aquam.aqua eñ ſꝑ ſit pluuialis. vi
nuꝫ aūt ſit ſicut ſuperiꝰ dictū ē.panis ſit
q̄cquid canteť bene coctꝰ:fermētatꝰ:⁊ cū
tēperata quātitate ſalis. Carnes ſint vt
plurimū auiū volatiliū vſualium: ꝓterꝙ
de illis que degūt in aquis. Poteſt nihil
ominus vti carnibꝰ edinis ⁊ mūtoninis
⁊ vituli lactantis: ⁊ cuniculi iuuenis:⁊ ex
tremitatibꝰ aīaliuꝫ. Et de iſtis oībꝰ paꝝ
⁊ raro ꝓterꝙ de volatilibꝰ tā domeſticis
ꝙ cāpeſtribꝰ:de quibꝰ pōt vti vt plurimū
⁊ ad ſufficientiā:niſi ꝙ in oīni cibo ⁊ po-
tu debet eē modꝰ ꝙ accipiat in tam ꝑua
ꝙtitate ꝙ poſſit digeri.⁊ vtať teſticuꝉ vul
pis ⁊ pulmone eiuſdē.qꝛ mirabiliter ꝯpe
tunt. Farinacia ſunt iſta.cibus de farina
cocta.⁊ cibꝰ de colatura furfuris.⁊ de ſi-
mila.⁊ de farina miliȷ.⁊ fabaꝝ ⁊ lentium
⁊ rizi.⁊ oꝛdei.⁊ ſpelte.⁊ cicerū. Et vtatur
oꝛdeato.⁊ auenato.⁊ amido.⁊ cōfectiōe
que dicitur tri.ſed in ydiomate ꝓuincia
lium menudeli. Et vtať lacte amigdaꝉ.et
poſſunt iſta oīa cōfici:aut cū lacte amig-
daꝉ.aut cū lacte capꝛaꝝ:aut cum bꝛodio
pulle. Accipianť igiť iſta ⁊ ꝯficianť:⁊ ſꝫ
diuerſitatē particulariū:ſm ꝙ nos volu-
mus cōglutinare:aut nutrire:aut abſter-
gere:⁊ ita de aliȷs. Interdum etiā poteſt
vti ſpinargiȷs.⁊ lactuč.⁊ petroſiꝉ.⁊ melꝉ.
et cucurbiť.⁊ hoc ſm ꝙ eſt febꝛis putri-
da aut non.⁊ ſm ꝙ volumus abſtergere
aut mundificare.quia ſm Gaꝉ.oīa cer
tis litteris denotari non poſſunt. De
piſcibus poteſt vti piſcibus ſquamoſis
de aquis mundis currentibus aut impe
tuoſis longe a lacubus ⁊ magnis villis.

Utatur ouis sorbilibꝰ. vtatur fructibꝰ dictis
superiꝰ. Et licet debeat eē tēperatꝰ. tñ ma-
gis vergat ad superfluũ ꝙ̄ ad diminutũ
nisi esset reuma aut principium febris
putride interpolate. Motus magis ver
gat ad ociũ ꝙ̄ ad exercitiũ nisi aliqḋ pti-
culare cōtradiceret. coitꝰ sit nullꝰ. balnea
possunt cōpetere in declinatiōe. De bal-
neis tñ fuimꝰ cōplete locuti caꝰ. de ethi-
ca libro pᷓo. ⁊ iō curramꝰ ad id. De ina
nitione ⁊ repletione debemꝰ intelligere
ꝙ̄ magis debemꝰ intēdere ad repletionē
id est ad bonā ⁊ laudabilē nutritionem.
De accidentibꝰ aīe cōpetit gaudiũ ⁊ leti
cia ⁊ nihil aliud. vitet acetosa salsa ⁊ acu
ta. nisi ꝑ hoc intendamꝰ curaꝫ. Uisis
igitur breuiter ⁊ subtiliter de sex rebꝰ non
naturalibꝰ. veniamꝰ ad ꝓposita. Uisum
est igitur de his que habent virtutē cibi ⁊
potꝰ ⁊ medicine. ⁊ visuꝫ ē de his que ha
bent virtutē cibi ⁊ medicine. ⁊ de his q̄
habent virtutē medicine. ⁊ de his q̄ hn̄t
virtutē cibi. ⁊ gratia huius de ordine sex
rerũ nō naturaliũ. Et licet ista sufficerēt quo
ad prouectos. ꝓꝑ tñ iuuenes magis pti-
culariter ꝓcedamꝰ. ℞. radic̄ yreos. ysopi
añ. ʒ. i. capill̄ ve. re. ℳ. iij. quatuor. se. fri
gidorũ mund. se. endiuie. se. scariol̄. se. la-
ctu. se. portul̄. se. coriādri. se. malue. se. pa
pa ueris al. se. bōbacis. fenugreci. orobi.
liquir̄ mũde. vuarũ paſ. mund abarill̄. ca-
ricarũ. iuiube. sebesten. fisticorũ. pistacearũ
pinearũ mundar̄. añ. ʒ. ij. decoquātur lento
igni de siccis lignis ⁊ de iuniperio cũ aq̄
dulci fontina sine fumo. ⁊ addatur mell̄ ro.
lib. ℥. pan̄s zucc̄. lib. ij. fiat sirupꝰ ⁊ clari-
ficetur. Iste sirupꝰ valet in ethicis ⁊ cōsum
ptis ⁊ ptisicis. ⁊ valꝫ in tussi ⁊ asmate: q̄-
niā abstergit ⁊ mũdificat ⁊ lenit ⁊ nutrit.
⁊ valꝫ ad cōsolidandũ. Sapiēs igitur me
dicꝰ pōt accipere vnũ vel plura ex istis ⁊
pōt facere inde sirupũ: aut el̄uarium: aut
pillulas: aut trociscos: aut vnguentum.
aut empl̄m. ⁊ oīa cōsimilia iuxta cōueniē
tiam pticulariũ. Intelligendũ est circa
istā mām ꝙ̄ ista egritudo nō est simplex
sed cōposita. ⁊ iō cōposito indiget medi
camine. nō cōtinuetur igitur vnꝰ modꝰ medi
cādi. sꝫ modo debemꝰ insistere cũ mũdi-
ficatiuis. modo cũ desiccatiuis. modo cũ
lenitiuis. mō cum nutritiuis. mō partim
ex hoc ⁊ partim ex illo. aliquādo plꝰ: aliq̄n
minꝰ: qḋ tue industrie relinquatur. El̄uaria
calida que abstergũt ⁊ mũdificāt sũt ista.
diaciminũ. diairis. diaysopus. diacalami
tum. diaprassium. diasquilla. El̄uaria aũt
frigida sũt ista. zucc̄. rob. zuccarũ viol̄. dia
gragantũ frīi. el̄uariuꝫ resumptiuũ. dia-
penidō. sine spēbꝰ cālidis. Temperatum
autē vel quasi est diarodon albatis. Cō-
ponat igitur ⁊ permisceat cui datum est ca
put. Empl̄m qḋ valꝫ ptisicis. ℞. sumita-
tum feniculi. sumitatũ aneti. sumitatũ ca-
mōille. fenugreci. orobi. se. lini. ordei. da-
ctilorũ pinguiũ. caricarũ. aristol̄ ro. añ. ʒ. ij.
cōquassentur ⁊ bulliāt in aq̄. ⁊ si calor ē for
tis misceatur cũ aqua oleuꝫ viol̄. ⁊ fiat em
plastrum ⁊ extendatur supra pectꝰ. Et si ca
lor est debilis misceantur cum anetino.
Gargarisma ad mundificandum pectus
℞. radic̄ yreos. fenicl̄i. ysopi. aristol̄. mal
ue bismalue. añ. ʒ. ij. capillis ve. re. lib. ℥.
ordei. fenugreci. aneti. liquire munde. ca
ricarũ. iuiubarũ. ordei. quatuor se. frōrum.
se. brusci. sparagi. ⁊ se. mell̄. añ. ʒ. i. conq̄s-
sentur ⁊ bulliant in quatuor libris aque.
⁊ addatur mellis lib. i. ⁊ gargarizetur ista
aqua frequenter ⁊ in ore teneatur. Post-
ꝙ̄ visum est de curatione ptisis vniuersa-
liter ⁊ particulariter: modo de accidenti-
bus videamus. Accidentia auteꝫ que cō
sueuerũt venire sunt multa. sicut est febris
putrida. reuma. īsomnietates. difficultas
anhelitus. ⁊ difficilis exitus sputi. consti-
patio ventris. oportet igitur istis accidē
tibus remedia adhibere. Si fuerit febris
putrida auferatur oīno lac. ⁊ mel. ⁊ vinũ
⁊ reliqua calida que ponunt in medica-
mibus. Et addatur sirupo predicto endi.
scariol̄. lactu. cicorea. ⁊ vtutur zucc̄o. pe-
nidijs. ⁊ candi. Si auteꝫ superueniat reu
ma. teneat in ore istas pill̄as. ℞. tyriace.
rubee trociscate. añ. ʒ. i. opij. croci. añ. ℈. i.
fiant pill̄e. ⁊ fiant reliqua que dicta sunt
superius. Si autem superuenerit spu-
tum sanguinis propter nimium conatũ
in tussiendo: vtatus istis pillulis. ℞. boli
armenici. terre sigillate. sang. draco. se. co
riandri preparati. añ. ʒ. i. liquire munde.
vuarum passarum mũde abarill̄. iuiubarũ
añ. ʒ. ℥. informentur pillule vel trocisci cũ
ydromelle: ⁊ teneat in ore diu. vel possũt

diſtemperari cum lacte cocto ⁊ vtatur eiſ
ſorbendo: diu in ore tenendo. Si au-
tem ſuperuenerit aſma ⁊ difficultas an-
helitus ⁊ retentio ſputi. hoc enim eſt valde
peſſimum. Suffumigetur igitur cum hiſ
℞. mirre. ſtoracis liquide. galbani. an. ℥. i.
arcenici. ℥. ij. conficiantur cum butiro ⁊ fi-
ant trociſci. ⁊ cum vti volueris ponatur
vnus ſupra barbones ⁊ recipiatur fu-
mus per embotum. Si autem ſuperue-
nerit inſomnietas: vtatur ſirupo de pa-
pauere. Et ſi fuerit conſtipatus vtatur
ſirupo viol. cum aqua ordei. vel caſſiafi.
in principio menſe. Si autem patiatur
fluxum ventris: reſtringatur quia citiſſi-
me duceret eum ad mortem. ℞. ypoqui-
ſtidos. acacie. ſandal. ru. ſpodij. charabe
dragaganti aſſi. gumi arabici aſſi. mirtilo-
rum. ſumac. an. ʒ. ij. liquire munde. carica-
rum. vuarum paſſarum. piniarum. fiſtico-
rum. an. ʒ. ʒ. conficiantur cum ſirupo mir-
tino: ⁊ fiant trociſci. ⁊ cum vti volueris di-
ſtemperentur cum lacte vbi fuerit ferrum igni-
tum extinctum ⁊ reſtringet.

Clarificatio. Intelligendum ꝙ
pulmo non ſentit in
natura ſua nec de ſe. ſed ſentit gratia qua-
rundam ſuarum partium: ſcilicet ratione
panniculi ipſum velantis. ⁊ ratione ſua-
rum cannarum. quoniam aliter cum tuſ-
ſi non expelleretur nociuum. Cannales
autem ſentiunt cum ſint cartillaginoſi.

Secundo notandum quoniam licet
vlcera quorundam membrorum nobili-
um ſint curabilia. tamen vlcera pulmo-
nis non: poſtꝙ facta ſunt ſanioſa. quoni-
am alia membra habent meatus ⁊ fora-
mina per que expellunt ſuas ſuperfluita-
tes. a pulmone autem nihil poteſt expel-
li niſi cum tuſſi. ⁊ in tuſſi eſt motus vehe-
mens ⁊ fortis: ⁊ ita dilatatus vulnus. et
ideo non poteſt conſolidari quare ⁊c.

Tertio notandum ꝙ bolus armeni-
cus poteſt competere in vulneribus. et
quia impeditur fluxus ⁊ reuma. et conſo-
lidat. ⁊ incarnat. deſiccat. et ita conſumit
humiditates pulmonis ſuperfluas. Et
competit etiam ratione ſiccitatis. ⁊ quia
impedit aduentum ſuperfluitatis.

Quarto conſiderandum eſt ꝙ in pti-
ſi poteſt eſſe triplex morbus, conſimilis,
officialis. ⁊ communis. Officialis in cor-
ruptione figure ⁊ macie. Conſimilis di-
ſcernitur in mala complexione. Commu-
nis in ſolutione continuitatis. Solutio
continuitatis eſt morbus per ſe: quia ſi-
ne vlcere non eſt ptiſis. ⁊ quia primo le-
dit ideo eſt morbus per ſe. Alij autem le-
duntur per accidens: quia ſecuntur vlcuſ
pulmonis. Quinto intelligendum
ꝙ pulmo eſt proprium ſubiectum huius
paſſionis: non cor nec epar. quia vlcus ⁊
ſanies eſt tota cauſa principalis ⁊ per ſe
cauſate conſumptionis. non defectus di-
geſtionis. nec malicia cordis per ſe ⁊ pri-
mo. ſed conſumitur corpus propter ethi-
cham que ſequitur vlcus. Sexto no-
tandum ꝙ modus veniendi in ethicam
eſt iſte: cum pulmo non poſſit euentare
cor: remanent vapores qui calefacinnt
cor: ⁊ deinde tocum corpus. et ita gene-
ratur ethica: et inde conſumptio: quia
vbi ptiſis ibi ethica: ⁊ non econuerſo.

Septimo aduertendum quoniam li-
cet in periplemonia rumpatur apaſte-
ma ⁊ fuerit ibi ſanies et vlcus. non ta-
men propter hoc neceſſario ptiſis. pro
tanto quia apoſtema eſt magis in ve-
lamine pulmonis ꝙ in ſubſtantia ſui. ⁊
cum hoc vlcus non eſt magnum. ⁊ cum
hoc illa ſanies non eſt propter putre-
factionem ſubſtantie pulmonis: ſed ma-
terie apoſtematis. In ptiſi autem pu-
trefit pars ſubſtantie pulmonis in vlce-
re ſuo: ⁊ non habet exitum niſi cum tuſſi.
⁊ tunc manifeſtatur vulnus. ⁊ ita eſt mo-
tus circularis. nec pulmo ſentit quicquā
quantū eſt de natura ſua: ſed ſentit rōne
pāniculi ⁊ ſuorum cannaliū. ⁊ ita ſenſus
eſt debilis.

Emotoica passio

Caplm ſextuz de ſputo ſanguis.

Hec agitur de ſputo
ſanguinis. Cuius cauſe que-
dam ſunt exteriores: et quedā
interiores. Exteriores ſunt
ſicut cum aliquis inſcienter potauit a-
quam vbi erat ſanguiſſuga. et ſanguiſſu-
ga adheret palato vel gutturi. et ita ex-
it ſanguis. exit etiam ſanguis cum ſanie
vel ſputo cuz aliquis dormiuit ſupra ter

ram ⁊ ſub radijs lune: ⁊ potiſſime cuꝫ ra
dij lune intrãt ꝑ feneſtrã anguſtã ⁊ cadũt
ſupra caput. accidit etiã ſcreat⁹ ſanguis
ex nimia comeſtione ciborũ acutorũ. ſicẽ
ſunt allia. cepe mentaſtruꝫ. aut ſalſorum
aut accetoſorũ. ⁊ accidit ex caſu. ⁊ percuſ-
ſiõe. ⁊ ſaltu ⁊ clamore. ⁊ rixa. ⁊ ira ⁊ odio
⁊ ex vomitu ⁊ tuſſi forti. ¶ Et res coadu-
nãtes poſſunt eſſe caliditas nimia. frig⁹
nimiuꝫ. curſus. labor. coitus. clamor. ⁊ ſi-
milia multa. ¶ Si aũt abint⁹ hoc eſt ꝑꝑ ca
put. q: a narib⁹ venit ad palatũ ⁊ pectuſ
⁊ venit ꝑꝑ gingiuas ⁊ palatũ ⁊ reliquas
ꝑtes. ¶ Et venit a ſtomaco ⁊ epate ⁊ ſple-
ne. ⁊ ꝑꝑ retẽtionẽ mẽſtruoruꝫ ⁊ emoꝝ. ⁊
accidit in mutilatis cũ replent ſe. ¶ Et ac-
cidit ꝑꝑ pect⁹ ⁊ ꝑꝑ apoſtemata cuꝫ reſu-
dat mã apoſtematis vltra pãniculos. ¶ Et
accidit ꝑꝑ vlcera pectoris ⁊ pulmõis. et
ꝑꝑ apertionẽ ⁊ ꝓpter fiſſurã ⁊ inciſionẽ
⁊ corroſionẽ ꝓpter acumẽ. ⁊ apertio ꝓpt
diſtenſionẽ que fit ꝓpter vẽtoſitatem aut
multitudinẽ fiſſure. ⁊ ꝓpter inciſionẽ vn-
decũqꝫ veniat. ⁊ ð h ſtãt ṽſus. ¶ Dabroſis
venas corrodit. rixit eaſdẽ ſcidit anathe-
maſis has aperire facit.

Signa.

Si venerit ex cauſis primi-
tiuis: põt ſciri ex iudicio pa-
tientis: ſi medic⁹ fuerit diligẽs in inueſti
gãdo. iuxta illud Damaſceni. ⁊ ſup omĩa
nõ pudeat te interrogare patiẽtẽ. verbi
gratia: tu potes interrogare ſi patiẽs cõ
ſueuẽit potare niſi aquã. ⁊ ſi eſt homo ſi
tibund⁹. ⁊ ſi itinerauerit de nocte. ⁊ ſi po
tauit in fontib⁹ aut riuis. ⁊ ſi ſic: ſatis eſt
bona cõiectura: q: potauit ſanguiſugã. ⁊
tũc inſpiciat̃ os ei⁹ in ſole: ⁊ diligenter in
ſpiciat̃ ſi aliq̃d adheret palato ſeu gut-
turi. ⁊ ſi ſic: tunc certius eſt. tamen eſt poſ
ſibile ꝙ trãſglutiuerit: ⁊ tũc eſt valde icer
tum. niſi ꝑ priuationẽ oĩm aliaꝝ cauſaꝝ.
¶ Cõſiderent igit̃ ꝑ hunc modũ oẽs cauſe
primitiue. ¶ Si aũt fuerit a capite diſcerni
tur ex dolore. ⁊ q: cõſueuit exire ꝑ nares
⁊ modo vadit ad palatũ. ⁊ ſilib⁹. ¶ Et ſi ẽ
ex palato ⁊ gingiua ẽ cũ modica raſcatio
ne. ¶ Sed ſi cũ fortiore ẽ a gutture. ⁊ ſi cũ
fortiſſima ẽ ex canna gutturis. ¶ Et ſi cum
vomitu venit a ſtomaco vel ab alijs par-
tibus mẽbroꝝ inferioꝝ. ⁊ diſcernit̃ ex do
lore loci. ¶ Et ſi a pectore ⁊ pulmone ſemꝑ
eſt cum tuſſi. ⁊ ſi tuſſis eſt modica: ẽ a par
tibus proximis. ⁊ ſi cũ magna eſt a parti
tibus remotis. ⁊ ſi ſanguis ẽ clarus mul
tum ſpumoſus ⁊ cũ modico dolore: tunc
eſt a pulmone. ¶ Et ſi eſt niger groſſus: tũ
eſt a pectore. ⁊ ſi ẽ virulent⁹ ſanioſus: tũc
eſt ex corroſiõe. ⁊ q: catarr⁹ acut⁹ preceſ
ſit. ¶ Et ſi eſt ex apertiõe a principio ẽ par
uus ⁊ poſtea mult⁹. ⁊ mutat̃ color ꝫ mlͭ
titudinẽ ⁊ diuerſitatẽ ſui exitus. ¶ Et ſi ẽ ex
apoſtematib⁹ tũc ſignat̃ ꝑ apoſtema ⁊ ſi
gna que dicent̃.

Pronoſtica.

In pleureſi ⁊ peri
plemonia ſi ſputũ
appareat ſub rubeũ bonũ. oẽ ſputũ ſan-
guinis ex corroſione vix aut nunq̃ curat̃
¶ Omne ſputũ cũ tuſſi qð diu durat ducit
ad ptiſim. ¶ Sputũ ex partib⁹ fiſtularis ꝓ
ueniens frequent̃ reuertit̃. ¶ Sputũ qð ſu
bito ⁊ repente aduenit: ſi vadit ad cor ſu
bito interficit. ⁊ ſi reſtingat̃ ſubito ſuffo-
cat. ⁊ ſi nõ reſtringat̃ interficit ꝑꝑ nimiaꝫ
euacuationẽ. ¶ Sanguis eñ qui venit cũ
vomitu ſi cuꝫ febre fuerit mortale eſt. nec
ego vidi vnquã aliquẽ euadere ꝙ quãti
tas eſſet notabilis.

Cura.

Galien⁹ docuit curare hũc flu
xuꝫ ⁊ potiſſime ſi venerit a pe
ctore. v°. de ingenio. q: iſte ẽ multũ peri-
culoſus: ⁊ potiſſime ſi veniat a pulmone
¶ Particularib⁹ igitur cõueniencib⁹ fiat
flõia de ſaphena: poſtea de cephalica.
poſtea fiat fricatio extremitatũ ⁊ ligatio
doloroſa. deinde potet acetũ cũ aqua fri-
gida. dũ tñ tuſſis nõ ſit magna: vt mũdifi
cet̃ pect⁹ ⁊ ſanguis nõ coagulet̃. ¶ Deinð
cõſolidet̃ vena cum ſtipticis. ⁊ iõ fiat em
plaſtrũ de piris ⁊ coctanis ſupra pectus
⁊ detur tyriaca a duob⁹ menſib⁹ vſqꝫ ad
quatuor ſue ↄfectionis. ¶ Cib⁹ igit̃ omium
iſtoꝝ ſit lac coctum. aut lac vaccinũ vnde
buriꝝ fuerit abſtractũ. farina tritici. ami-
di. faba fracta. rizi. panis azim⁹. vinum
groſſum cũ aqua pluuiali: vbi ferruꝫ igni
tum fuerit extinctũ. perdices. turtures. et
colũbi qui inueniunt̃ in foraminib⁹ pari
etis. ¶ Cõpetit etiam ſomn⁹. ⁊ quies. ⁊ oci
um. ⁊ modica locutio. vitet coitum. balne
um. laborem. ⁊ exercitiũ. ⁊ ſalſa. ⁊ acuta. ⁊
acetoſa. ⁊ reumatica. ¶ Sup oĩa vtat̃ fructi
bus ſtipticis, ſicẽ ſunt ſorbe. corua, meſpi-

la.citonia. pira.prunella.⁊ silia. Et vtatꝛ
pane infuso in aqua pluuiali frigida cuȝ
aceto. Et cōpetunt lentes ⁊ costus coctꝰ.
Si autem iste fluxus fuerit ex reumate:
curetꝛ reuma sicut superiꝰ dictū est. ⁊ vta
tur tyriaca cū opio quia in terra non in-
uenitur ista recēs. ⁊ vtatur emplo supra
caput ḋ stercore colūbino ⁊ gumi ruthe
⁊ agrestis. ⁊ aliquādo teneat ⁊ aliqñ nō
⁊ clisterizetꝛ clisteri acuto. Si reuma fue-
rit forte: ⁊ si fuerit ex retētione mēstruorū
aperiantꝛ: ⁊ ita de emorroydibꝰ. ⁊ ita de
alijs vbi est plenitudo. ⁊ dentꝛ ea q̄ gene
rant parū sanguinis. Uniuersalibꝰ igitꝛ
visis ⁊ corpore mundificato: ⁊ sanguine
distracto: materialia cū quibus pōt fieri
cōsolidatio sunt ista. portulaca ⁊ foliū eiꝰ
⁊ succus eius ⁊ semē eiꝰ mirifice valēt: ⁊
cuȝ hoc spodiū: charabe. rose. corall. vtri
usq; sandal. sanguis dra. opiū. crocꝰ. bo
lus armenicus. terra sigillata: ematithes-
mirra. thus. mastix. storax calamita. coriā
drum assum ⁊ in aceto infusuȝ. acacia. su
mac. psidia. balaustia. cupule glandiū. co
agulū leporis. cētaurea maior. campho
ra. sem̄ papaueris al. ypoq̄stidos. mirtill.
beberis. mucillago. psillij. ⁊ citoniorūȝ. ⁊
dragagāti. ⁊ gumi arabi. Ualȝ ēt succus
plantaginis. virge pastoris. burse pasto
ris. ⁊ multa alia consimilia ex quibꝰ dili-
gēs medicꝰ pōt facere sirupū. aut elrium
aut pillas. aut trosciscos. aut emplȝ. aut
oleū. aut vnguentū. Et si faciamus cōtra
viciū spiritualiū addamus liquir. ⁊ succū
eiꝰ. vuas passas. iuiubas. candi. penidia
⁊ ydromel aquaticū. ⁊ similia lenitiua q̄
portēt virtutē medicaminis ad ꝓfundū
pectoris. Et si detur contra vicia nutriti
uorū: addantꝛ spicanardi. spica celtica. se
men endiuie. se. scariole. se. violaꝝ. ⁊ simi-
lia que faciūt penetrare virtutē stipticoꝝ
ad ꝓfundū. Si āt fuerit ex sanguissugis:
extrahatur sanguissuga ꝑ hūc modū. cuȝ
pōt videri accipe tenaculas cū quibꝰ ex
trahuntur dentes: ⁊ illiniātur aloe ⁊ ap-
plicentꝛ capiti quantū erit possibile: ⁊ tra
hantur ad exteriora. qm̄ quādo sentiunt
amara statiȝ aperiūt os ⁊ cadūt qm̄ ama
ra interficiūt oīa reptilia. sicut aloe ⁊ ab-
sinthiuȝ. Suffumigetꝛ igitꝛ cuȝ sulphure
⁊ gargarizet aquā cū sale. ⁊ vtatur cepis
⁊ allijs ⁊ porris cuȝ aceto. ⁊ vitet aquaȝ
dulcē ⁊ potȝ vinū mirratū. ⁊ agitetꝛ aqua
munda in pelui corā patiente ore aperto
⁊ capite inclinato. ⁊ si fluxus sanguinis
fuerit ꝓpter hoc qḋ resudat ex apostema
tibus pectoris: sicut est pleuresis ⁊ peri-
plemonia: tunc nullo modo nulla via ap
ponantur stiptica. sed fiat sicut dicetꝛ infe
rius. Et si sputū fuerit ex corrosione vel
ex dispositione fistulosa. Dico ꝙ talis cu-
ratio quasi desꝑata est. In primis igitur
euacuetur humor inducens corrosioneȝ
cū agarico. ⁊ fiat flōia. Et si ꝑticularia cō
ueniāt. vtatur pineis. ⁊ iuiubis. ⁊ teneat
istas pillas i ore. ℞. mirre. thuris. se. por
tul. san. dra. sc. malue. añ. ʒ. ij. opij. croci.
añ. ℈. i. cōficiātur cuȝ mucillagine draga
ganti ⁊ fiāt pille. Si fuerit ex nimia hu-
miditate mollificante: curetꝛ cū cimino as
so ⁊ aniso asso. ⁊ mastice. ⁊ squināto.

Clarificatio.

Intelligendū ꝙ cor
rosio pōt accidere
ꝑꝑ acumē sanguinis cū aduritur. acuitur
aut si colera misceatur aut flegma salsuȝ
pōt igitur mūdificari sanguis cū cassiafi.
⁊ similibus. vt īpediatur corrosio pecto-
ris ⁊ pulmonis ⁊ h̄ nō est sanguinē eua
cuare: sed qḋ est cū sanguine mixtū. ⁊ ita
sanguis mūdificatur. Secūdo notandū
ꝙ sanguissuga nō dȝ incidi cū forpicibꝰ
nisi valde iuxta caput. qm̄ aliter capite re
manēte cōtinue attraheret ⁊ cōtinue eua
cuaret. ⁊ ideo in exterioribꝰ qñ volumus
multū de sanguine euacuare abscindamꝰ
caudā. ⁊ ita cōtinue fluit: ⁊ qñ volumꝰ re
mouere vna gutta aceti ponatꝛ supra ca-
put. aut cū capillis ꝙ ponitꝛ inter suos dē
tēs ⁊ carnē: ⁊ ita remouent pueri. Tertio
notandū ꝙ sanguis qualitercūq; exeat ꝑ
suꝑiora malū ſm ypo. quia naturale nō
est nec quo ad rē nec quo ad modū in se.
nō est naturale quia locus eiꝰ sunt vene ⁊
arterie. nec in modo qꝛ emūctoria nō sūt
ordīata a natura ꝙ sanguis purgetꝛ per
superiora. Et si contingat ꝙ aliqñ sit ad
bonū hoc nō est de se sed ꝑ accidēs. quia
natura fortiter stimulata hoc facit. nihilo
minus qꝛ fortis motꝰ est pōt fieri ad bo-
nū postꝙ nociuū euacuatur. licet euacue
tur ꝑ inconuenientem regionē. Quarto
intelligendū ꝙ in veni nō fuit aliquod

emunctoriũ ordinatum a natura ꝑ quod purgaret̃ sanguis: nisi forte emoroidoꝝ. ꝓ̃tãto q̃ viri sunt calidiores ⁊ fortiores ⁊ maioris exercitij. ¶ In mulierib⁹ aũt nõ est tãtus calor: ⁊ sunt in maiori ocio. qm̃ mulier est custoditiua dom⁹ ſm Gal. i de cõplexionib⁹. ⁊ q̃ hꝫ emũctoria patẽtia. ⁊ etiã ꝓpter finem: aut rõne fet⁹. ¶ Et ideo natura sagax cuius sagacitate nõ ẽ finis: ordinauit cauernã ꝑ quã sanguis vl̃iter purgaret̃: ⁊ fuit priuilegium singulare.

¶ Quinto notanduꝫ qm̃ licet flõia reddat sanguinẽ fluxibilẽ: tñ trahit ad oppositũ ⁊ ita facit fluxibilẽ: ad diuersuꝫ. ⁊ ita põt cõpetere. vnde nõ fluit ad locum sed ad oppositũ. ¶ Sexto notandũ ꝙ si corpus ẽ plenum ⁊ reuma frigidũ cõfortari dꝫ caput cũ calidis stipticis. ⁊ postea fiat flõia vt cesset fluxus ⁊ trahat̃ ad oppositũ. ¶ Et postq̃ vena est apta: dꝫ ꝙ distrahat̃ quecũqꝫ fuerit cã. licet Gerardus ⁊ quidam alij videant̃ dicere ad oppositũ. ¶ Ultimo notandũ hic ꝙ in fluxu sanguinis ꝑ supiora virtute forti ⁊ corpore pleno. primo dꝫ fieri flõia de cephalica eiusdẽ lateris ⁊ si secũdo idiget flõia de cephalica eiusdem lateris. ⁊ si adhuc plus indiget fiet de cephalica eiusdẽ lateris. q̃ primo dꝫ trahi ad ꝑtẽ remotiorẽ quãtũ est possibile. ⁊ post ꝑ ordinẽ debem⁹ venire ad magis cõiunctum semꝑ distrahẽdo. ¶ Cephalica autem eiusdẽ lateris distrahit postq̃ alia precesserunt.

¶ Capitulũ septimũ de empimate.

Empima interpretatur sputũ saniosuꝫ existens in cõcauitate pectoris aut pulmonis. ⁊ ideo postq̃ dictũ est de emotoyca passione dicendũ est de empimate.

Anfo. 26. 6. Quandoque empimi [illegible] Si sanies [illegible] alba [illegible]. Si nõ [illegible] fuerit [illegible].

Cause. Cause empimatis sunt catarrus descendens a capite ad ꝯcauitatẽ pectoris vbi cũ nõ expellit̃ nec per tussim mũdificatur quodãmodo ibi dẽ digerit̃ ⁊ in saniẽ transmutatur ⁊ ideo talis collectio sanici appellat̃ empima. ¶ Fit etiã alio modo qm̃ apostemata rũpũtur aliqñ ante ꝑfectã generationẽ sanici. aliqñ post ⁊ currũt ad concauitatẽ pectoris sicut est squinãtia ⁊ ꝑiplemonia. ⁊ aliquãdo ideo vadit ibi multũ de sanguine mixto cũ sanie ⁊ virulẽtia. ⁊ aliqñ aliter. ⁊ aliquãdo etiam venit ꝓpt̃ vapores ⁊ humores veniẽtes a toto corpore: qui q̃dẽ agregant̃ in ꝯcauitate pectoris ⁊ pulmonis ⁊ cõuertunt̃ in saniẽ. aliquãdo etiam ꝓpter vlcera pectoris ⁊ pulmonis ⁊ causis cõsimilib⁹. ¶ Largo ergo modo loquendo oĩs sanies agregata in cõcauitate pectoris empima vocat̃ ⁊ appellat̃. ꝓprie tñ si ꝓcederet a pulmone.

Signa. In isto casu sue cãe sint sua signa. signa tñ aliqua possumus apponere. qñ eniꝫ sanies est in concauitate pectoris aut raritatibus pulmonis: cõuertit se ad corrodendũ ⁊ vlcerandum substantiam pulmonis. ¶ Signa huius sunt febris lenta: sed magis de nocte q̃ de die. rubedo maxillarũ. calefactio pedũ ⁊ manuũ. grauatio ampullaꝝ in pedibus. tussis cũ falsa quiete. agrauatio post cibũ. ⁊ reliqua. ¶ Signa aũt in qua ꝑte sit sanies sunt duo. ¶ Primũ est ponam⁹ ꝙ sanies est agregata in ꝑte dextra. ⁊ tũc ponamus ꝙ iaceat in ꝑte sinistra: tũc maior dolor ⁊ maior pondus sentitur q̃ si iaceret in ꝑte dextra. ¶ Cui⁹ rõ est qm̃ in parte media pectoris est quidã panniculus diuidens pectus in duas ꝑtes ſm longitudinẽ. ⁊ ideo sanies q̃ est in ꝑte dextra nõ põt ire ad partẽ sinistram: sed stat supra pãniculũ admodũ sarcine. s. cũ aliquis iacet in ꝑte sinistra: ⁊ sanies est in dextra. ⁊ econuerso. ⁊ iõ cum aliquis iaceat supra partẽ ibi est sanies: tũc sanies acũbit supra costas: ⁊ ideo firmiter apodiat̃. ⁊ pro tanto nõ est tant⁹ dolor. ⁊ ideo si aliquis iaceat supra eandẽ partẽ meli⁹ dormit ⁊ meli⁹ digeritur mã ⁊ facilius expuit. ¶ Secũdo modo põt discerni ꝑ hũc modũ. intingatur filũ in bolo ⁊ circũcingatur pectori: ⁊ vbi citius desiccabit̃ ibi ẽ minera ⁊ si in vtroqꝫ latere fuerit: vtrobiqꝫ verrificabuntur ea q̃ dicta sunt.

Pronostica. Sanies p⁹ sanguinis sputũ malũ. ¶ Sanies pectoris aut ẽ multa: aut pauca. ¶ Si multa aut virt⁹ est fortis aut debilis. ¶ Et si fortis tũc põt expelli ꝑs ꝑ tussiꝫ cũ screatu seu sputo. ⁊ alia ꝑs ꝑ oculos meatus

transit ad stomacū ⁊ expellitur cuȝ vomitu. ⁊ alia transit ad epar quaꝝ vna pars expellit̃ ꝑ vias vrinales: ⁊ alia ps ꝑ secessum: ſm ꝙ vadit ad gibbū vel ad concauum. Si autem virtus fuerit debilis ⁊ materia multa. tūc suffocat duobꝰ modis aut q2 materia vadit ad cor. aut ad vias anhelitus. Si materia fuerit pauca ⁊ virtus fortis cito expellit̃ cū tussi. Si auteȝ fuerit debilis mūdificari pōt in. xl. diebꝰ. ⁊ si vltra trāseat transit in ptisim. Ulteriꝰ intelligendū ꝙ si materia saniosa sit liuēs aut viridis aut nigra malū est. ⁊ si accidat sincopis pessimū est. ⁊ si expellatur cū laboriosa tussi ⁊ febris maneat ⁊ nō cesset molestū est. Si autem sputuȝ fuerit leue album ⁊ cuȝ modica tussi: ⁊ sine molestia ⁊ cū alleuiatiōe fe. ⁊ bonitate appetitus ⁊ fortificatione virtutis: bonū ē ⁊ signū salutis. Et si cōtrarium adueniat malum ⁊ signū mortis. Intelligendū etiaȝ iuxta hoc ꝙ aliqñ agregat̃ flegmatica mā i pectore grossa: ⁊ videt̃ mẽdico ꝙ sit sanies ⁊ frequēter fallitur. Et ideo opȝ habere signa distinctiua. Primū est qm̃ sanies fetet. ⁊ secundum qm̃ sanies cadit ad ꝓfundum aque. Tertiū qm̃ sanies semꝑ inducit maciem. sed flegma nihil horum facit

Intelligendum etiaȝ ꝙ sanies in cōcauitate pectoris existens frequenter deludit medicum: qm̃ vtplurimū iudicant̃ ptisi et īcurrabiles. ⁊ inde sanie mūdificata euadunt qđ in medico ignominiosuȝ. Considerentur igitur signa supius posita capitulo de ptisi. bonum est igit̃ aduertere ad pulsum. ⁊ si non significet fe. nō videntur ex vlcere pulmonis. Si igit̃ est ordinatꝰ ⁊ tardus: non est ibi nec ptisis nec ethica sicut puto.

Cura. Intelligendū ꝙ tres sunt egritudines pectoris q̄ maximam habent conuenientiam quo ad materialia curationis. s. raucedo. ⁊ tussis de causa humida. ⁊ empima. quare dicēda sunt medicamina de vno in aliud. Si autem empima fuerit ꝓpter rupturā apostematuȝ non dū digestoꝝ cōplete. cuius signū q2 altera pars saniosa est. ⁊ altera sanguinolentia tunc cōpetit flōia. ⁊ breuiter in omni repletione. Et deinde mundificet̃ humor peccans. ⁊ fiant fricationes ⁊ clisteria ⁊ alia sicut decet. Uniuersalibꝰ premissis digeratur materia que ē in pectore. ⁊ diuidatur ⁊ subtilietur. ⁊ adiuuet̃ natura ad expellendū ⁊ mundificatū cuȝ rebus que habēt aspectū ad materiā grossam in pectore existentē. modo ponendo empl'a supra pectꝰ. modo pill'as. modo trociscos nō gargarismata. Quorum materialia sunt h̃ radix malue. bismalue. rad. lilij. radix yreos. squill'. aristol'. raphani. ⁊ feniculi. petro. brusci. sparagus. gramen. ysopus. origanum. calamentum. capill' ve. re. orobus. fenugrec. se. lini assi. se. bōbacis. dactili pigues. ficcꝰ sicce. vue pas. liquir̃ munda ⁊ succus eiꝰ. iuiube. anisuȝ maratrum. pix naualis. resina. terebētina stercus columbinū. mirū cassial'. triagrana piperum. mel. oleū. lauri. butirū. assungia gallinacea re. ⁊ similia. Cōposita sūt ista. metridatum. tyriaca. dyatris. dyaisopus. diacalamentū. diaprassiū. dianisiuȝ diaciminū. Intelligendū tñ ꝙ semꝑ a leuioribus ē inchoandū: nisi esset timendū de sincopi aut repētina suffocatione. Attamen q2 socij iuuenes volunt ꝙ fiat dictio inter ista. ideo volo magis ꝑticulariter ordinare licet prouecti non indigeāt

Empl'm ad maturanduȝ ⁊ mollificandū ⁊ preparandum materiaȝ saniosaȝ in pectore vt defacili expellat̃. ℞. dactilos pingues. ⁊ ficcus siccas. ⁊ radicē malue. bismalue. cōquassantur ⁊ bulliant in aqua. tunc. ℞. stercus columbinuȝ: terebentinā resinā. misceantur oīa fortiter cum mucillagine. fenugreci. se. lini. ⁊ fiat emplastrū ⁊ extēdatur supra pectus. Deinde fiat talis sirupus si calor est magnus. ℞. radicem malue. bismalue. radicē yreos. lilij. ysopi. añ. ℥. ϑ. capillis vene. re. lib. ϑ. quatuor se. fri. mund. se. brusci. se. sparagi. se. end. se. scari. se. lactu. añ. ℥. ij. vuarum pas. liquir̃. mund. se. bombacis. dragaganti. candi. penidij. añ. ℥. i. ordei lib. i. mellis. ℥. iij. panis zuccari lib. i. fiant sirupi lib. ij.

Si autem fuerit sine febre: et materia fuerit frigida grossa compacta. ℞. radica aristologie. lilij. yreos. ysopi raphani. squillis. feniculi. petrosil'. apij. origani. calamenti. prassij. añ. ℥. ij. orobi. se. bombacis, fenugreci. se. lini assi. anisi. spice

nardi.liquir mund.cubebaꝝ. caricarum.
vuarū paſ.mūd abarill'.ſe.malue. añ.ʒ.i.
mell'.lib.i.panis zucc̄ lib.ʒ.fiat ſirup̄.lib.
ij.purget cū pill'is cochijs acuatis cum
agarico.¶ Intelligendum qm̄ qn̄ volumꝰ
mām maturare in pectore exiſtentē:tunc
cōpetit dormire ſupra partez infirmā. ⁊
qn̄ volumꝰ expellere tūc cōpetit dormire
ſupra ptē ſanā. ⁊ qd̄ pectꝰ aliquo modo
agitetur.aq̄ ordei cōpetit ei s: ⁊ ydromel
aquaticū:⁊ panis infuſus in ydromelle.
⁊ farina cocta.⁊ farina cicerū.⁊ oua ſor-
bilia.pulle.perdices auicule parue.⁊ co-
lūbi.vinū clarū ſubtile.⁊ ſi limpharet cū
ydromelle aquatico tāto melius. valēt ⁊
piſces ſalſi.auenatū.ordeū.⁊ faria ordei:
⁊ fenugreci.¶ Inungatur pectus cuz bu
tiro bullito in oleo laurino.ſuffumigetur
cū terebētina.¶ Balneū nullo modo cōpe
tit ⁊ ſi cōpeteret hoc eſſet in fine negocio
cōpleto vtatur metridato ⁊ tyriaca.⁊ cuz
incipit venire ad aſma ⁊ difficillē exituz
vtatur aſſa fetida cū lacte.¶ Ultimo autez
cū oia deficiunt cauterizetur locus vbi ē
minera:aut incidatur ⁊ ponatur tēta cuz
oleo ro.ne claudat:⁊ ꝓiciatur mel.⁊ ſuga
tur ſanies cū cānula.⁊ nō ꝑmittat egredi
niſi paulatine.¶ Et cōfortet cor cuz diaca
meron ⁊ diābre ⁊ brodio galline. ⁊ dein
de curetur aptura.¶ Et cuz nō ſaluatur cō
ſciētia tua: recurre ſuperius ſicut dictuz
eſt ad capl'm de raucedine. ⁊ ad de tuſſi.
aut inferiꝰ ⁊ ad capitulū de aſmate: ⁊ ha-
bebis opus cōpletum.

¶ Clarificatio.

Intelligendum ꝙ ſanies poſt ſputū
ſanguinis non dicitur mala ꝑ compara-
tionē ad humorē ex quo fluit q: forte ita
mala vel peior eſſet ex alijs humoribꝰ.ſʒ
dicit mala ratiōe ſui:aut gratia loci.¶ Ra-
tione ſui eſt mala cū ſanies habeat vlce-
rare ⁊ corrodere vndecunq: fuerit.¶ Ra
tiōe loci ē mala ⁊ potiſſime ſi fuerit a pul
mone.qm̄ ſi cū tuſſi veniat ſputū rubeuz
claruz cū modico dolore ⁊ multū ſpumo
ſum: ſi poſtea appeat ſanies ꝓculdubio
vlcus eſt in pulmone: ⁊ ꝑconſequēs pti-
ſis:⁊ ꝑ cōſequens ethica: ⁊ ꝑ conſequēs
mors.⁊ in tali caſu ſanies poſt ſputū ſan
guinis mortale.¶ Si aūt ſputū ſanguinis
fuerit a pectore ⁊ poſtea ſanies:minꝰ ma
lum.qm̄ nō eſt tāta ꝑnicies ſic cū ꝓuenit
a pulmone.¶ Secūdo notanduz qm̄ licet
piper ſit calidū in quarto ⁊ ſiccū ſimilit.
nihilominꝰ cū mā ē frigida groſſa:⁊ alia
ꝑticularia cōueniunt bene pōt cōpetere.
q: digerit ⁊ ſubtiliat.⁊ cū hoc admiſcetur
cum alijs:ſicut eſt liquir.vue paſſe. iuiu-
be.dragaganti.⁊ ſil'ia.⁊ ita vnū iuuat al-
terū.¶ Et ꝓtanto in febre flegmatica cōpe
tit piper cū ptiſana. ſicut dictū eſt i prio
libro.¶ Tertio aduertendū ꝙ calor natura
lis ⁊ innaturalis ſunt idē in ſpecie.q: cō-
ueniūt in calore.⁊ ſunt idē in numero.q:
in eodē ſubiecto ſicut in radio caloris na
turalis:qm̄ febris nihil aliud eſt ꝙ calor
naturalis mutatꝰ in igneuz.¶ Calor igitur
febris implicat in ſe duplicē nām. vnam
naturalē ꝑ quā digerit.⁊ aliā inaturalē ꝑ
quā corrūpit.⁊ ideo q: p̄ter nām nō pōt
ꝑfecte digerere.⁊ q: aliquid de naturali ē
ibi nō corrūpit.quodaz modo igit tenet
viā mediā.virulētia igit cauſat a re tota
liter p̄ter naturā.ſed in generatione ſani
ei currit agēs ſm naturā qd̄ declarat al-
bedo.ex hoc enim aſſimilatur mēbris ra-
dicalibꝰ.ſʒ cū ſanies nō pōt nutrire nec
mēbris aſſimilari.⁊ ꝑtim gratia agentis:
q: nō eſt oīno ſʒ nām.⁊ partim gr̄a ma-
terie: q: quedā eſt p̄ter naturā ⁊ nō ē in
potētia vt trāſmutet ꝓpter malas ſui q̄-
litates.¶ Et ideo licet accidētia nature agē
tis ſupra cibū ⁊ agētis ſupra naturā ſani
ei ſit vna ⁊ eadem.q: vtrobiq: intēdit aſ
ſimilatio. nihilominꝰ magna ē differen-
tia in effectu.qm̄ in tꝑe ſanitatis cuz agit
calor naturalis ſupra cibū tunc pure na-
turalis eſt ⁊ a nullo impeditur: ⁊ cibus ē
in potētia.⁊ ꝓtāto pōt fieri trāſmutatio.
¶ Sed in tꝑe febris ⁊ in tꝑe preter nāz cū
ſit actio ſupra naturā: vt in ſaniē cōuerta
tur:licet intētio nature eſſet vt fiat aſſimi
latio corpori:nō pōt ꝓpter idiſpoſitionē
inſtrumēti ⁊ materie vt dictū eſt.¶ Sanies
igitur intantū erit ſʒ naturā.qm̄ lʒ nā nō
poſſit aſſimilar oīno:tn̄ adhuc facit vt ſit
ſubicibil' virtuti expulſiue.¶ Sanies igit
ſubicitur actioni nāli. ꝙ aūt efficit a re p̄
ter naturā virulētia eſt.¶ Quarto intelligē
dum ꝙ hūores ſm naturā ſunt in venis.
p̄ter naturā tn̄ ſunt extra.⁊ tn̄ vbicūq: fu
erint poſſunt putrefieri ⁊ corrūpi:⁊ pōt

inde sanies generari. ⁊ non est hoc mirabile si hũ putrefiant ⁊ corrũpant ⁊ destituant. qm̃ hũiditates tertie que sunt magis digeste possũt putrefieri ⁊ corrũpi: ⁊ febris putrida põt inde generari. sicut fuit declaratũ a nobis supra librũ de differentijs fe. Gal. nec de istis ẽ mirabile cũ mẽbra solida putrefiant ⁊ corrumpant ⁊ in saniem trãsmutent: sicut patet in vlcere pulmonis ⁊ in osse fistulato.

¶ Capitulum octauum de asmate ⁊ difficultate anhelitus.

Asma ẽ difficultas anhelit⁹ cum sonitu sic̃ disma ẽ difficũtas anhelit⁹ sine sonitu. ¶ In asmate enim cogitur patiẽs ad velocẽ anhelitũ ⁊ frequẽtem: sicut homo ꝙ currit ⁊ laborauit. ⁊ sicut homo qui sfocatur. ¶ Sed in disma ⁊ anhelit⁹ sicut hominis rauci: aut hoĩs pfecte leprosi. ¶ Et d̃ hoc stat v̾sus. ¶ Disma se cellat canit asma malũq̃ reuelat. ¶ Ista aũt sunt tanq̃ gen⁹ ⁊ habẽt quatuor spẽs sub se. ¶ Prima species est difficultas anhelit⁹ cũ aliquis nõ põt expellere aerẽ: ꝓtanto q: pectus ⁊ cãne nõ possunt constringi sufficiẽter ibi retinent fumose supfluitates. ⁊ illa spẽs appellat sansugiũ. ¶ Scd̃a spẽs ẽqñ aer nõ põt trahi ad cor cũ sufficiẽtia: ꝓtanto q: canna ⁊ pect⁹ nõ possunt bene dilatari. ⁊ vocatur hanelitus seu hanelosus. ¶ Tertia species est qm̃ laborat vtroq̃ modo ⁊ attrahẽdo ⁊ expellẽdo. ⁊ vocat ortonia. ¶ Et d̃ hoc stãt versus. ¶ Expirat late: trahit ad se cũ grauitate. ¶ Dis hanelosus: ecõtra sansugiosus. ¶ Ortonia quoq̃ morbo versatur vtroq̃. ¶ Quarta species ẽ hanelitus duplicatus sicut est in philocaptis aut pueris flentib⁹ cũ cõtinuãt hanelitũ ⁊ trahũt tractũ post tractũ: ⁊ atestatur in febre supra vehemẽtẽ caliditatẽ. ⁊ duriciẽ organi. ⁊ debilitatẽ virtutis. ¶ Posset addi qui vellet quinta species sicut est hanelitus prefocatus in qua specie homo parat se ad erigendum ⁊ standum vt posset attrahere hanelitum. vix enim potest sustinere coopimenta supra se. ¶ Unde intelligendũ ꝙ decubit⁹ peior in attrahendo hanelitũ est iacere supra dorsũ. ⁊ melior supra faciẽ. medio aũt modo se hꝫ iacere supra latera. in magna aũt difficultate dꝫ patiens sedere sedendo capite multũ eleuato. ¶ Intelligendũ etiã circa istã mãm ꝙ pulsus ⁊ hanelit⁹ cõueniũt ⁊ differũt. ¶ Cõueniũt qm̃ sicut in pulsu est dilatatio cordis ⁊ arteriaꝝ ꝓpter hoc vt infrigidetur cor ⁊ sanguis arterialis. ⁊ est etiã constrictio vt fumose supfluitates expellãtur et sunt etiã due quietes. ita sil'r est in haneli tu. ¶ Est enim dilatatio pectoris vt aer frigidus vadat ad pulmonẽ ⁊ cũ hoc est ibi cõstrictio vt fumose supfluitates expellãtur. ⁊ sunt ibi due quietes. ¶ Cõueniũt ⁊ in alio: qm̃ sicut pulsus imutatur ꝓpter res naturales ⁊ nõ naturales ⁊ p̃ter naturã. ⁊ ſm hoc efficitur pulsus magnus puus frequens ⁊ tardus. ⁊ ita de alijs. ¶ Ita sil'r hanelit⁹ ſm illa tria immutat ⁊ efficit magnus aut paruus ⁊ ita de alijs.

¶ Attamen non est intentio nostra de terminare d̃ omnibus immutationibus hanelitus. sed solũ de imutatiõe que fit a rebus preter naturã: ⁊ ideo subiugamus causas.

¶ Cause. Cause autem hui⁹ passionis sunt. oĩa illa q̃ agrauant diafragma. aut pulmonẽ aut cannã. aut epiglotũ. aut lacertos mouentes clibanũ pectoris: cũ ista mẽbra sint ꝓpriũ subiectũ huius passionis. ¶ Cause autẽ sunt tres. sicut est morb⁹ ɔsimilis: officialis: aut cõis pcedamus igit p hũc modũ. ¶ Difficultas hanelitus prouenit aut a causis extrinsecis aut itrinsecis. ¶ Si ab extrinsecis sicut est casus. obuiatio. nimia calitas. aut frigiditas. aut aer pestilẽtialis: aut sicut est aer cauernarũ ⁊ mineaꝝ. ⁊ fundentia metalla. ⁊ assumptio veneni. ⁊ opari cũ argẽto viuo. ⁊ fruct⁹ pontici ⁊ acetosi. ⁊ multa cõsimilia. ¶ Et si veniat asma ⁊ difficultas hanelit⁹ ꝓpter causas intrinsecas. hoc est ꝓpter reuma aut pp squinãtiam. ⁊ passiones oris. aut propter stomacũ potissime cũ est nimiũ replet⁹. venit etiã pp passiones epatis: ⁊ potissime propter repletionẽ gibbi. ⁊ ꝓpter passiones matricis. ⁊ pp passiones splenis. ⁊ breuiter propter oĩa illa q̃ pñt ɔprimere diafragma. venit ẽt pp passiones spũaliũ. sicut ẽ ptisis. ⁊ pipil'a. sanies aut hũiditas agregata in cãnis pulmonis. aut i cõcauitate pecto-

ris. aut ī trachea arṫia. aut epigloto. aut venit etiā ꝓpter vētositatē. ⁊ ꝑꝑ malā cō plexionē calidā frigidā siccā ⁊ humidā. ⁊ venit ꝑꝑ opilationes ⁊ raro sine mā. Se cundū igiṫ diuersitatē cāꝛum mālium: et q̄titatē ⁊ qualitatē ⁊ situ̅. ſm hoc aduenj unt diuersitates magne in hanelitu in at trahēdo siue in expellēdo siue vtroqꝫ mō ⁊ ita de alijs spēbꝰ difficultatis hanelitꝰ.

Signa. Si autē venerit ꝓpter cās extrinsecas discernitur ꝑ do loꝛem. ⁊ ꝑ signa reumatis. ⁊ qꝛ asma ve nit subito. Et si venerit ꝓpter passiones oꝛis: aut nutritiuoꝝ: aut ꝓpter apostema ta pectoꝛis: satis cito discerniṫ ex illis. et si venerit ꝓpter caliditatē spūaliū discer nitur qꝛ hanelitꝰ est magnꝰ ⁊ frequens. ⁊ adest sitis ⁊ caloꝛ. ⁊ lediṫ a calidis ⁊ iuua tur a frigidis. Et si ē ex hūiditate: est cuꝫ screatu multo. Et si est ex siccitate: nō est screatꝰ. Et si est ꝓpter replexionē venaꝝ pulmonis est hanelitꝰ tremulus. ⁊ est cā mala valde. Et si venerit ꝑꝑ debilitatem virtutis nō potētis mouere lacertos pe ctoꝛis nares sunt gracilles ⁊ cōtracte ad interioꝛa ⁊ hanelitꝰ est debilis. Et si fue rit ex pulmonis repletione: trahit haneli tum cū magno desiderio ⁊ inflatur pectꝰ ⁊ desiderat magis expellere q̄ attrahere. Et si fuerit ꝓpter magnū caloꝛem: magis desiderat attrahere q̄ expellere. Et si fue rit ex vētositate: est cum distēsione ⁊ cuꝫ minoꝛi grauitate. Et si venerit a coꝛde ē cū tremoꝛ. Et si venerit ex sanie discerni tur ex sputo.

Pronostica. Asma in senibꝰ nun q̄ curaṫ. Asma in oī etate aut nunq̄ curaṫ: aut cū magna diffi cultate. Asma postq̄ antiquaṫ nō recipit curationē. Quādo in asmate hanelitꝰ est paruus tardus ⁊ frigidꝰ signū ē moꝛtis proxime. In asmate hanelitꝰ tremulus ⁊ pulsus tremulus malū signū est valde. qꝛ signantur vene pulmonis eē replete. In asmate sincopis pessimū. In omni diffi cultate hanelitꝰ in qua patiēs cogit se ad eleuandū ⁊ hanelitū suscipiendū moꝛta le est: qꝛ hanelitꝰ est ꝑfocatiuꝰ. Asma si ve nerit propter catarruꝫ ⁊ caput est debile naturaliter nunq̄ curaṫ. Intelligendū ꝙ asma ⁊ difficultas hanelitus sunt egri dines cronice: ⁊ mouentur ꝑoxismaliteṙ. Caueat igitur sibi medicus de venis pro missionibus.

Cura. Curatio asmatis est multū dif ficilis ⁊ ideo diligentiꝰ proce damus. Prima regula est hec. s. ꝙ a prin cipio si administremꝰ nimis calida: quia materiā ingrossant: donec coꝛpꝰ sit mun dificatum. Secūda regula ꝙ nō continu emus nimis vnū medicamen: sed muteṫ modus operandi. Tertia sit talis: nō ad ministrentur narcotica nec aliqua constri ctiua nisi materia essꝫ reumatica: ⁊ coꝛpꝰ purgatur. Quarta regl'a ꝙ postq̄ mā fu erit subtiliata ꝙ purgeṫ per vomitū aut secessuꝫ. Quinta regl'a ꝙ nulla via nullo modo fiat balneū nec fomētatio. Sexta regula ꝙ doꝛmiat quāto minus poterit. ⁊ non doꝛmiat de die nec suꝑ replexionē magnā. nec somnꝰ sit profundus. Septi ma regula ꝙ si est possibile ꝙ nūq̄ potēt qn̄ comedūt: sed ꝑ vnā hoꝛā aut duas pꝰ ⁊ parum. Octaua regula ꝙ sumine vitēt oīa cibaria vētosa. His visis videamꝰ de dieta. Panis sit bene coctꝰ. bene fer mentatus ⁊ cū tempata qualitate salis. ⁊ sit de spelta. ⁊ sit pastatus cū aniso. ⁊ ma ratro. ⁊ cimino. vinū sit ātiquū claꝝ odo riferum: sed in parua quātitate. Carnes sint vtplurimū volatiliū vsualiū: preterq̄ degentium in aquis. caro vulpina ⁊ yrci nemoꝛalis multū cōpetunt eis ⁊ potissi me pulmōes quomodocūqꝫ sumanṫ. pōt etiā fieri puluis ex pulmone ⁊ vtatur isto puluere ſm oēꝫ modū. Brodiū galli an tiqui multum cōpetit: ⁊ potissime decocti cū multo polipodio. ⁊ aniso. ⁊ cimino. et maratro. Ficcus sicce ⁊ calefacte ad ignē multū valēt. ⁊ consimilia. ⁊ sicut sunt vue passe. pinee. iuiube. ⁊ silīa. Eligaṫ igitur aer siccus vel ꝑ naturā vel per art. ficiuꝫ tēperatꝰ tn̄ inter calidū ⁊ frigidū. Vtaṫ piscibus squamosis de aq̄s mundis cur rentibꝰ. vtatur ouis soꝛbilibꝰ recētibus. De oleribus vtatur buglosa. boꝛraginī bus. feniculo. petrosil'. oꝛigano. calamen to. nasturcio. serpillo. ysopo. sparago. sal uia. oꝛco. bleta. vitet omia legumina. De fructibꝰ vtatur ficcus siccis. ⁊ vuis bene maturis. ⁊ dactilis pinguibꝰ. ⁊ amigdaṫ dulcibus. De inanitione ⁊ repletione

intelligendū φ nunφ dʒ comedere ad fa
turitatem ⁊ nisi prius appetat: ⁊ asſellet
prius anteφ comedat. ⁊ comedat plus ꝺ
mane φ de sero. ¶ De motu ⁊ quiete vtaꝛ
exercitio tēperato ante cibū ambulādo ⁊
equitādo seu aliquomodo cantando: seu
alquomodo vociferādo. ¶ Sed post come
stionē modico exercitio sit cōtentus. ¶ De
fricationibꝫ. fricenꝛ extrema ⁊ pectꝫ cum
panno aspero. vitet oīa balnea ⁊ potissi-
me post cibū vt dictū est. ¶ De somno
dormiat sēper quasi sedendo. ⁊ non dor-
miat de die. nec post cibum. nec post lon
gā morā vt superiꝫ dictū ē. ¶ De accidēti
bus anime. vitet irā ⁊ sollicitudineʒ. ⁊ sit
in letitia sempiterna. ¶ Intelligenduʒ si
cut frequenter dictū est φ ista tria habēt
magnā ꝯuenientiā in curatione .s. rauce
do ⁊ tussis ⁊ asma. ¶ His visis ad digeren
dum materiā veniamꝫ. ⁊ qꝛ vtplurimum
accidit asma ⁊ difficultas hanelitus ꝺ cā
frigida ⁊ humida: ideo de illa tractemus.
℞. radic. yreos. aristolꝫ ro. cētauree. enule
cāpāe. eupatōij. absinthij radic ru. maioꝛ
vtriusφ calamiti. vtriusφ sticados. ysopo
squill. añ. ʒ. ij. succi feniculi. anisi. maratri.
liquir. mūꝺ. vuaꝝ pas. munꝺ. iuiube. pras
sij. añ. ʒ. i. ⁊ mellis. lib. i. fiat sirup. lib. v.
quo vtatur mane ⁊ sero cum aqua calida
¶ Intelligendū hic φ ex his materialibus
potest fieri clistere. aut elⁱrium cōditū. aut
emplꝫm supra pectꝫ. ¶ Aut bulliāt in oleo.
⁊ addita cera fiat vnguētum quo vngaꝛ
totum pectus corpore mūdificato. ¶ Mā
autē digesta purgetur sic. ℞. agarici. tur-
bith. se. vrtice. polipodij. añ. ʒ. i. euforbij.
pulpe coll. succi cucumeris asinini. añ. ℈.
i. yeralogodion. ʒ. iij. anisi. maratri. spice-
naꝛ. bdellij. masticis. foliorū mente. folio-
rum absinthij. zinzi. añ. ℈. v. cōficianꝛ cū
ydromelle. ⁊ cū vti volueris accipiat du-
as. ʒ. vel vnā de ista ꝯfectiōe ⁊ fiāt pille.
addatur plus vel minꝫ iuxta conuenienti
am particulariū. ¶ Deinde pōt vti medici-
na vomita cuius simplicia sunt ista. sal gē
ma. rafanus. semē croci ortēsis. sal armo
niacū. capparis salita. radix volubilis ma
ioris q̄ hēt folia admodū vitis. armonia
cū. castosteū opoponac. ⁊ similia. ¶ Vel fi
at sic. ℞. raphanū ⁊ lardeꝛ cū elleboro ni
gro. ⁊ ponaꝛ in aqua ad putrefiēdū vsφ

Vomitus

ad tres dies vel quatuor. ¶ Deinde remo-
ueatur oēs lardones bene cauendo φ ni
hil remaneat. ⁊ deinde bulliat raphanus
in oxill squill. ⁊ oxill sorbeaꝛ. ⁊ facit mi-
rabiliter vomere. ¶ Purgato autē corpore
sufficienter cuʒ medicinis secessiuis ⁊ vo
mitiuis: vtatur opiatis calidis ⁊ suffumi
gationibus. ¶ Opiate autē sunt iste tyria-
ca antiqua. aurea alexādrina. metridatū.
philo antropos. philonium. ¶ Itē vtatur
isto suffumigatio. ℞. arsenici. sulphuris vi
ui. serapini. aristologie ro. añ. ʒ. v. pulue-
randa pulverizentur. ⁊ cōficienꝛ cū buti
ro ⁊ efficianꝛ pillule ad modū auellane. ⁊
ponaꝛ vna pilla vel due supra carbones
⁊ recipiat fumum ore aperto. ¶ Intelli
gendum hic φ isti asmatici frequenter sꝛ
ptisici ⁊ debiles ⁊ aliquando extenuati. ⁊
ideo in talibus formidemus medicinas
laxatiuas ⁊ vomitiuas: ⁊ omnia ea que
sunt fortis virtutis. ¶ Intelligendum φ
vltimum remedium est cum de curatione
sumus desperati: φ fiat cauterium in me-
dio pectoris. ¶ Si autem asma fuerit cum
reumate curetur prius reuma: quoniam
aliter nihil valet operatio. ¶ Curatio autē
reumatis dicta est supius. ¶ Si autē diffi-
cultas hanelitus fuerit propter siccitateʒ
vtatur cibis humidis. sicut sunt borragi
nes. buglosa spinargia. violaria. malua.
oleum sisaminum. oleum amigdal. viol.
butirum. ¶ Et vtatur lacte mulieris: aut
asine. aut capre. ⁊ regaꝛ sicut ethici ⁊ pti
si ⁊ consumpti. ¶ Si autem causa fuerit
calida: ⁊ corpus plenuʒ: ⁊ virtus fortis
fiat flobotomia. ¶ Et dicit Auic. φ quan-
do vapores qui sunt circa cor ⁊ arterias
sunt causa difficultatis hanelitus: φ tunc
compe tit flobotomia: ⁊ vtatur ordeato.
et aqua ordei. et malaxetur cera in oleo
violato et nenuphaꝛ. et ponatur supra
pectus. aut inungatur pectus cum oleis
frigidis. ¶ Et si asma venerit in pueris
lactantibus; detur sibi succus feniculi te
pidus cum lacte. ¶ Et si venerit ex ven
tositate: inungatur pectus cum oleo co-
stino. laurino. castoreo. muscatellino.
¶ Et si venerit propter alias passiones
que multe sunt valde. curentur illa pri-
us sicut dictum est: aut sicut dicetur.

Intelligendū q̄ istud el'rium valet fere in oī passione pectoris siue fuerit raucedo siue tussis siue asma. ℞. succi cauliū lib. i. bulliat ꝛ dispumet. croci. ʒ. iij. panis zuccari. mell' optimi. añ. lib. ß. ꝛ fiat el'uarium

Clarificatio. Intelligendū q̄ hanelit' retinet aut voluntarie aut coacte. Si coactiue statim fit mors tū ꝓpter carentiā infrigidationis: tū pp carentiā euētationis ꝛ expulsionem fumosarū superfluitatum. ꝛ ideo homo repēte moritur sicut strāgulati. Si autē hanelit' retineatur volūtarie: tunc hō satis diu pōt esse sine hanelitu. sicut videm' in illis qui stant oīno sub aqua. ꝛ in lōga retentione hanelit' volūtaria q̄m volūtaria fit cōtinua euaporatio naturalis licet non sit sensibilis. Cū aūt cāna ꝯstringit violent' nll'a fit euētatio nec sensibil' nec ī sensibil': ꝛ iō fit mors. Aliter igit' est de retentione hanelit' volūtaria: ꝛ aliter d' nō volūtaria. Secūdo notandū q̄ licet mēbrum sit calidissimū: nihilomin' cū approximatur morti pōt esse frigidū. Et ita hanelitus licet veniat ad cor pōt eē frigid': aut q2 remisse calidus aut q2 frigid'. q̄m cor īfrigidatū est. ꝛ ideo hanelit' frigidus in fe. acutis signū pessimū ꝛ mortale. Tertio aduertendum q̄ frida stiptica bñ possunt cōpetere in malicia hanelit'. sicut sī sandali. cāphora. ꝛ succ' portul'. ꝛ similia Et hoc dico qñ virt' motiua lacertorū debilitata est pp nimiū calorē: ꝛ nimiam corporis raritatē. Quarto considerandū est q̄ motus hanelit' ꝑtim fit a virtute naturali regitiua. ꝛ ita fit partim a virtute cordis cū illa moueat dillatādo ꝛ ꝯstringēdo Et forte fit ex illa virtute q̄ informat. q2 q̄ dedit formā dedit ꝛ motū. ꝛ partim etiam fit a v̄tute naturali attractiua q̄ trahit et dillatat ex desiderio. ꝛ ex virtute expulsiua: q̄ vʒ ad expellendū nociua. ꝛ ita facit ad expulsionē licet motus virtutis naturalis nō appareat nobis māifeste existēte corpore sub dispositione naturali. Virtus igitur naturalis ꝛ virtus vitalis reponantur sub dispositione virtutis naturalis regitiue. Nunc autem ita est q̄ motus virtutis animalis vincit naturalem in tēpore vigiliarum. Sed motus virtutis naturalis vincit animalem in tempore somni. Ultimo notandum q̄ motus dillatationis ꝛ constrictionis ꝓcedunt ab eadē virtute. Sed cum diuersis vill' diuersa faciunt modo dillatando. mō costringēdo.

Capl'm. ix. de pleuresi.

vide pag. 182

Pleuresis est apostema calidum lacertorum seu pāniculorum seu velaminū costarum interiorum clibani pectoris. Intelligendū ē q̄ duplex est pleuresis. quedam vera ꝛ quedam non vera. non vera aut est in lacertis seu carne costarum exteriorum. aut in costis falsis que sunt sub diafragmate. siue sint exterius siue interius. siue cū fit ex ventositate. Pleuresis autem vera fit in velaminibus costarum interius. ꝛ potissime in parte vbi velamina coniunguntur costis. Quoniam quidā est panniculus qui tegit costas interius. ꝛ quidam est qui diuidit spiritualia a nutritiuis: ꝛ appellatur diafragma. ꝛ quidā est qui diuidit pectus s'm longum in duas partes. Nunc autē in partibus remotis a costis in istis velaminibus non potest generari apostema. sed in partib' in quibus coniungunt' costis cū ibi sint vene ꝛ arterie ꝛ aliqua carnositas ꝛ humores. ꝛ ideo pōt ibi causari apostema ca. Est igitur pleuresis vera apostema velaminum costarum interiorū. ꝛ est apostema ca. aut quia materia ē ca. aut quia acquisiuit caliditatē ex putrefactiōe. Siūat āt pleures' ī vtroq3 latere ꝛ ī late dextro ꝛ ī latere sinistro. Sed illa que est in latere sinistro ē magis piculosa. sed veloci' terminatur. Sed illa que est ī parte dextra non est ita periculosa. sed tardi' terminat' s'm auic. Nunc autem istud apostema terminatur multis modis. aliquando insensibiliter. ꝛ per euaporationē. ꝛ est melior terminatio. Aliquando autem resudat ꝛ sicut resudat vadit ad pulmonem ꝛ expellitur cum tussi. Aliquando terminatur per saniem et vadit ad cannales pulmonis. Aliquando vadit ad concauitatem pectoris et mundificatur in quadraginta diebus. quoniam pulmo cū dillatatur imbibit sibi illā materiam. ꝛ cū constringit

impellit ad cannales.τ tūc expellit cum tuſſi.ſicut docet Gal' in de interiorib⁹.

¶Aliqñ mā pleureſis indurat τ lapideat. aliqñ vadit ad vias vrinales ꝑ venā magnā.aliqñ vadit ad inteſtina.aliqñ trāſmittit ad alia mēbra multa ſicut videm⁹ capl'o de ſignis.

¶**Cauſe.** Pleureſis cauſat aliquādo a cauſis extrinſecis:aliqñ ab interiorib⁹.¶Si ab exteriorib⁹ ſicut eſt nimio calore τ frigore.τ potiſſime cū ſuperuenerit mot⁹ nimius.τ ꝓuenit a potatione nimia vini puri.aut a nimia potatiōe aque frigide.aut quando vent⁹ borealis venit poſt auſtralem.τ ꝓuenit ex diſpoſitione ſm ꝓprietatē:aut attributionē tempoꝝ anni.τ ideo frequētius venit in vere ꝙtum eſt ex proprietate plenitudinis. et plus in eſtate quātū eſt ex abundantia colere.τ plus in autūno ꝙtū eſt de melīa τ plus in hieme quantū eſt de flegmate. ¶In ſenib⁹ aūt raro venit.τ ſi venit ē magnum periculū.rariſſime venit in accide ructuatibus.¶Si aūt prouenat a cauſ intrinſecis:tūc cā antecedēs eſt repletio totius corporis.τ potiſſime cuꝫ ſuperueniat ſubito vehemēs frigiditas in aere. ¶Cauſa aūt immediata eſt vtplurimū colera.ſecūdo ſanguis:tertio flegma.quarto melīa.¶Ueto ſitas etiā ꝑt eē cā:ſꝫ nō ē vera pleureſis.

¶**Signa.** Signoꝝ quedā ſunt que ſignificant pleureſim ipſam. τ quedā ſunt que ſignificāt humoreꝫ peccantē.τ quedā ſunt que ſignificāt tempora morbi.τ quedā ſūt que ſignificāt trāſlationē m⁹.ad aliā ꝑtem.τ quedaꝫ ſunt q̄ ſignificāt ſalutē.τ quedā ſunt que ſignificant mortē.τ quedā ſunt que diſtingunt inter hoc τ illud.τ ita ſigna ꝓnoſtica cōprehendentur in iſtis nec oportet ponē rubricā de hoc.¶Et cognoſcim⁹ etiā ꝑ iſta qñ egritudo erit longa:τ qñ erit breuis. ¶Et ꝑ iſta ſciem⁹ longitudinē ſtatus a pricipio.τ ex his pendet tota curatio.¶Agamus igitur primo de primis. ¶Signa aūt que ſignificāt pleureſim ſunt.iiij.ſm A.in de criſi.¶Primū.ſ.dolor lateris cum punctura.q: ibi eſt quadruplex cā doloris.mala ꝯplexio:τ ſolutio cōtinuitatis. τ cū h̄ mā que iā exiuit orificia venaꝝ.et illa que adhuc abundat in venis.¶Scōm ſignū eſt fe.cōtinua q: mā ē putrefacta i locis ꝓximis cordi.¶Tertiū eſt difficultas anhelit⁹ ꝑp ꝯpſſionē pulmonis.¶Quartū eſt tuſſis cōcomitās:ꝑp illud ꝙ reſudat ad cānales.¶Quintū ſignū ꝑt addi pulſus ſerrin⁹.q: morb⁹ ē in mēbro pāniculoſo niſi ꝙ multū occultat h̄ diſpoſitio:qñ mā eſt flegmatica.¶Signa aūt humoris peccantis:ſunt iſta.qñ ſi eſt ex colera: vrina eſt citrina intenſa τ tenuis.τ pulſus durus τ velox frequēs.τ dolor acut⁹ pūgitiuus multū intenſus.τ ſputuꝫ citrinum. ¶Alia ſigna colere diſcurrēdo ꝑ res nāles τ ꝯ naturā.¶Si aūt ſan.fuerit in cauſa vrina erit rubea τ ſpiſſa.τ pulſus plenus. τ ſputuꝫ ſub rubeū.¶Et intelligendū hic ꝙ ſputum rubeū eſt valde malum:q: ſignificat venā ruptā.¶Et tūc cōpetit cōtraria curatio:ſicut in ydropiſi cū fe.quoniā pleureſis indiget mūdificatiuis.τ vena aperta cōſtrictiuis.¶Sputū autē ſub rubeū ē bonū a principio:q: atteſtat ſupra dominū ſan.q̄ inꝙ de facili digerit τ venit per viam reſudationis a pāniculo nō ꝑ viaꝫ rupture.¶Cognoſcit igit ſan.ꝑ iſta ſigna: τ ꝑ alia que atteſtāt ſupra dñiuꝫ ſanguinis.¶Flegma aūt diſcernit q: vrina eſt remiſſa:τ pulſus inordinat⁹.τ ſaliua ē multa:τ ſcreat⁹ eſt flegmatic⁹:τ ſomn⁹ grauis ¶Materia aūt melīca diſcernit: q: dolor nō eſt mult⁹ nec intenſus nec acut⁹:τ ſputum liuiduꝫ:τ vrina remiſſa. τ alia ſigna que atteſtant ſupra melīaꝫ:qñ rariſſime accidit ex melīa.¶Tertia ſpecies ſignorū ſumit ex tꝑibus morbi:τ habent a.H.libro ſecūdo.de criſi.¶Totū igit illud tꝑus in quo nihil expuitur.aut indigiñ vt liqduꝫ aquoſum aut groſſuꝫ: ſiue viſcoſum globoſum aut cū laborioſa tuſſi. principum eſt morbi.τ cū incipit expuere aliqualiter digeſtum τ cū alleuiatione τ cū mīori labore.tūc eſt augmētū.τ qñ ſputū eſt albuꝫ τ leue τ equale τ cū facili tuſſi τ alleuiatione tūc eſt ſtatus.¶Et cū iſta incipiunt minui.τ fe.minorari tūc eſt declinatō ¶Et eſt intelligendū ꝙ ſi principiū morbi eſt longū:tota egritudo erit lōga.¶Et qñ principiū eſt breue:tota egritudo erit breuis. ¶Nūc aūt pleureſ.s de co.in eſtate in iuuene virtute forti exiſtēte.breuis ē

terminationis. ¶ Si aūt oīa pticularia non cōueniant: terminabit̄ vtplurimuz ī. xiiij. die. ¶ Quādo aūt materia est frigida ⁊ tp̄s frigidū. tunc ꝓlongat̄. ⁊ ideo ex̄tēditur fe. vsqꝫ ad. xx. diem aliqñ vsqꝫ ad. xxxiiij. sic̄ ī antio: aliqñ etiā plus. ¶ Et de hoc etiā dicebat ypo. de pleuresi nō vera: aut d̄ pleuresi a materia frigida. ¶ Apostematuz quedam in. xx. quedaz in. xl. rupturam differunt. ¶ Necessariuz est ergo medico vt saltiz q̄daz ꝯiectura, ꝓx̄ia veritati cognoscat elongationez status a principio. ¶ Sicut igitur tēpora morbi cognoscuntur ꝑ vrinam in egritudinibus epatis ⁊ venaruz ⁊ in egritudinibus stomaci ⁊ intestinorū ꝑ egestionem. ¶ Et ita tempora morbi in egritudinibus pectoris ⁊ pulmonis cognoscuntur per sputuz. ¶ In egritudinibꝰ igitur pectoris ⁊ pulmonis sputū diligēter consideretur. quia aliter nesciremꝰ ꝓnosticare: nec dietare: nec curare. ¶ Est igitur regula ꝙ in pleuresi ⁊ periplemonia quanto plus expuit tanto plus alleuiat̄ ⁊ ideo plus accedit ad statum: tanto plꝰ alleuiatur: quia in pleuresi salubri status non est nequior hōꝝ. ¶ Pro tanto qꝛ sicut materia resudando exit panniculum: ita expellitur. ⁊ ita semper vadit alleuiando quoniam ibi non est status quo ad accidentia: sed quo ad digestionē ¶ Quarta species signoꝝ sumitur ex que signant translationē. materia eniz pleuresis sinthortice transmittitur ad coꝛ cuius signū est sincopis. ¶ Aliquando transmittit̄ ad pulmonez. cuius signuz est qm̄ doloꝛ nō est ita acutꝰ. sed difficultas anhelitus est maioꝛ. ¶ Aliquando aūt transmittitur ad ptisim. cuius signuz est calefactio maioꝛ post cibum. ¶ Aliqñ mittitur ad cerebrum cuius signuz frenesis ⁊ alleuiatio. aliquādo mittit̄ ad neruos. cuius signuz ē spasmus: ⁊ oēs iste delegatiōes sunt pessime ¶ Aliquādo tam̄ mittitur retro aures. ⁊ tūc posset esse bonuz cuz aliis multis bonis signis. ¶ Quita species signoꝝ sumit̄ ex his que distingūt signa distinctiua int̄ apostema epatis ⁊ pluresi. quoniā in apostemate epatis pulsus est nudosus: ⁊ doloꝛ est sub diafragmate in dextra parte ⁊ tussis est sicca. doloꝛ non est acutus. ⁊ si est in fimo egestio est sicut lotura carnis. ⁊ si in gibbo vrina est spissa cōfusa ⁊ tumoꝛ est ad modum nouacule. ¶ Illa aūt que distingunt inter pluresim ⁊ periplemoniā sunt ista. quoniā in periplemonia pulsus est nudosus ⁊ doloꝛ non est acutus ⁊ difficultas anhelitꝰ ē maioꝛ et doloꝛ int̄ duas spatulas: ⁊ maxille rubēt ¶ Illa autem que significant frenesim sunt nigredo lingue ⁊ arriditas ⁊ vrina remissa. ⁊ qꝛ dolores lateꝝ nō precesserunt.

¶ Sextuz signuz sumit̄ ex his que significant salutez. sputuz albuz leue ⁊ equale ⁊ cū modica tussi ⁊ cū alleuiatione patiētis. ⁊ ꝙ cōtinuetur. ⁊ ꝙ cito appareat in principio. proculdubio salutem significat ⁊ potissime qñ alia signa conueniūt. sicut est bonitas somni ⁊ appetitꝰ ⁊ bona tollerantia. ⁊ ꝙ applicatio medicaminū conferat. ⁊ ꝙ egestio nō sit frequēs nec liquida: sed iuncta ⁊ equalis. ⁊ hora solita. et ꝙ vrina vergat ad rubedinē ⁊ ad quandā mediocritatē. ⁊ ꝙ cito incipiat facere bonam residentiā. ¶ Et est intelligenduz vnaz bonaz regulaz de vrina s̄m intentionem ysaac. ¶ Urina in egritudinibus epatis ⁊ venaruz: certam habet significationē siue fuerit bona siue mala. ¶ In egritudinibus autez que sunt extra venas sicut in pleuresi ⁊ similibus. ¶ Si vrina fuerit laudabilis bonuz est sed nō est signū certuz salutis. ex aliis eniz potest periclitari. ¶ Si autē vrina fuerit mala ⁊ indigesta ⁊ ita de aliis malis cōditionibus: certuz est signuz ad mortē. quia postꝙ digestio deficit in radice bene deficit in ramis ¶ Septimū signuz sumit̄ de pronosticatione ad mortē oīa signa. iiii. pleuresis si fuerint multū intēsa ⁊ laboriosa mortē significant. sicut ē doloꝛ vehemēs ī niuem cū virtus totaliter ꝓsternat̄ ex vehementia doloris. ¶ Similiter vehemēs difficultas anhelitꝰ ⁊ frequētia: cū frequētia addat in caliditatē: ⁊ caliditas in frequētiaz ⁊ ita fit circulus cū vnum addat in aliud. ¶ Similiter tussis laboriosa cuz impediat somnū ⁊ cibū. ¶ Similiter fe. fortissima cū sit molestioꝛ oībus morbis. sicut scribit̄ viii. de ingenio. ¶ Ex sputo similiter accipiuntur signa mortalia. sicut cū est liuidum nigruz viscosuz: ⁊ cū laboriosa tussi. ¶ Similiter cū nō pōt expelli. quia debilitas

virtutis ⁊ lacertoꝝ significaẗ aut mᵉ. vi/
scositas ⁊ grosicies. ¶ Et est intelligen
dum ꝙ in oi egritudine pectoris materi/
ali si nō potest expelli: aut si expellatur ⁊
subito retineaẗ: grauedine manente mor
tale est. dato ꝙ materia esset digesta: qm̄
pre focat. ¶ Egestio frequēs ⁊ liquida ma/
la. vrina tenuis aut spissa: liuēs viridis ⁊
nigra: sūt signa mortalia. similiter pulsus
debilitans. ¶ Et est intelligenduꝫ ꝙ in
pleuresi ⁊ in quacunqꝫ egritudine si medi
cus recte opereẗ: ⁊ nullꝰ error intercadit
si patiens propter medicamina recte ap
plicata vniuersalia ⁊ particularia nō alle
uieẗ sed potius aggraueẗ. signuꝫ est pes/
simum ⁊ mortale. ¶ In talibus igitur non
est insistendum. ¶ Uisis igitur signis et
visa pronosticatione ad curā accedamꝰ

¶ **Curatio.** In primis consideremus vtrū fuerit constipatus et
ſm cōuenientiā ꝑticulariuꝫ. fiat sibi sup/
positoriū vel clistere. deinde applicentur
calefactoria: qm̄ attrahunt vel curāt: aut
digerūt. si corpꝰ nō est plectoricū curant.
si corpus est plenū dolorē augmētant. et
ita digerūt. qm̄ vniuersaľ purgatio debꝫ
ꝑcedere. si dolor descendit mā videẗ gra
uis. ⁊ tūc purgeẗ cū violis ⁊ cassiaf. ⁊ mā
na. tm̄ Gal. voluit ꝙ tutiꝰ est in omni do/
lore siue ascēdente siue descendēte facere
flōiam. ¶ In pleuresi igiẗ corpore pleno
⁊ virtute forti: fiat primo flōia ſm Auic.
de saphena eiusdeꝫ lateris. deinde si ple
nitudo adest de basilica oppositi lateris
deinde de basilica eiusdē lateris. ¶ Et est in
telligendū ꝙ ſm. G. doctrinā supra illaꝫ
parteꝫ. quando dolor ad spatulas ⁊c. ab
epate em̄ ꝓcedit quedaꝫ vena que ꝓten
ditur vsqꝫ ad cor. ⁊ deinde truncus ascen
dit rectꝰ vsqꝫ ad duas guidegī. ¶ Sꝫ post/
ꝙ ꝓcedit a corde: quidā ramus egrediẗ a
trunco recto versus dextrū ⁊ sinistrū ⁊ cō
stituit basilicā in curuatura brachij. ¶ Iste
igitur due basilice equaliẗ hauriūt ex pu/
teo: ⁊ ideo equale essꝫ quātū ē ex ꝑ de flo
botomia de quacunqꝫ ꝑte fecerit. qr equa
lis est distātia. sꝫ aliud ē qm̄ vene capilla
res que nutriūt costas superiores habēt
colligantiā cū venis capillaribꝰ que ꝓce
dunt a basilica. ⁊ ita si fieret flōia in prin
cipio corpore pleno de eodē latere fieret

tinctus ad locum per venas capillares.
⁊ ita faceret ad augmētū. ⁊ si egritudie cō
firmata in corꝑe nō existente plectorico
fieret ꝑ opposita. tūc fieret tractꝰ materie
corrupte ad mēbra nobilia. ¶ Restat
igitur ꝙ in principio corꝑe plectorico ex
istente debet fieri flōia de basilica oppo
siti lateris. aut de saphena eiusdē partis
postea fiat de eadē ꝑte. ⁊ dicit Gal. ꝙ si
nō inueniaẗ basilica qͦ fiat de mediana.
⁊ si nō iueniatur de mediana ꝙ fiat de ce
phalica. ¶ Quia de quacunqꝫ parte fiat a
toto corpore fit euacuatio. ¶ Attamen
intelligendum ꝙ flobotomia ⁊ farmacia
sunt multuꝫ conseruanda ne virtus debi
litetur. quia virtus est que curat morbos
deinde fiant calefactoria. ¶ Et si materia
est colerica fiat calefactorium cum spon/
gia: aut cum vase eneo vitro terreo vel
cupreo. et ita de alijs. panno interposito
inter latus ⁊ vas. ¶ Si autem materia
fuerit grossa viscosa fiat calefactorium de
orobo. fenugreco. et furfure contrictis
⁊ positis in sacculo ⁊ bullitis in aqua.
vbi sit acecum: ⁊ compressis fortiter ⁊ la/
teri applicatis. ¶ Sed in omnibus istis
debet esse cautela ꝙ postquam incipiunt
infrigidari ꝙ remoueantur. ¶ Si autem
materia fuerit sanguinea aquosa fiat cale
factorium de sale ⁊ milio torrefactis: ⁊ in
sacculo positis. ¶ Deinde vtatur tali potio
ne gargarizando. sorbendo diu in ore te
nendo. ℞ Recipe radͦ. brusci. spargi. grami
nis. an̄. ℥. i. endͦ. scariole. an̄. ℥. ij. capillis ve
neris re. ordei. an̄. libras quinqꝫ. quatuor
se. frigidorum minorum ⁊ maiorum. sem̄
papaueris albi. liquire munde. cubbeba
rum. ℥. i. melľ. ℥. ij. panis zucca. libr. i. fiant
sirupi. libr. i. ⁊ ℈. ¶ Et si materia essꝫ fri
gida aut tempus frigidum ⁊ materia dif
ficilis exitus: possumus addere mellis a
lias. ij. ℥. et radiċ. yreos. ⁊ ysopi. ⁊ apij.
an̄. ℥. ℈. ⁊ etiaꝫ modicuꝫ aceti. ¶ Si tussis
esset debilis ⁊ non timemus de strictura
pectoris. oportet igitur ista addere ⁊ illa
diminuere iuxta cōuenietiā particulariū
¶ Cū aūt nos videmꝰ ꝙ predicta nō iuuāt
sicut deberent. tūc faciamꝰ emplastrū tale
maturatiuū ⁊ mitigatiuum. ¶ Postꝙ vide
mus ꝙ egritudo incipit prolōgari. ℞. ra/
dicem malue, orobi, fenugreci. semen lini.

nasturcij.se.feni.amigd.dul.gumi arabic.
cubebe.liquir.munde.añ.ʒ.i. cōquassent
⁊ bulliāt in aqua ⁊ fiat emplastr̄ cū oleo
sisamino. Et si materia esset multū calida
fiat vnguētū de populeō.⁊ butiro sine sa
le ⁊ assumgia anetina.⁊ oleo viola.⁊ cera
alba. Et ista olea ⁊ vnguēta ⁊ emplastra
possunt poni ī lana succida ⁊ pectori ap
plicet.⁊ ꝙ stet ibi ꝑ vnā horā vel ꝑ duas
⁊ modo apponat vnū modo aliud.

Modo videndū est de dieta. dieta enim
oꝫ ꝙ diuersificet ꝯm elongationē stat⁹ a
principio. quādo igit paruz spuit paruz
danduz est.⁊ qñ plus spuit plus dandū
est.⁊ quando egritudo est tarde termina
tionis plus dandū est: q2 virtus nō pōt
tollerare.⁊ qñ egritudo breuis est modi
co cibo pt̄ esse cōtent⁹: q2 virtus bene po
terit tollerare.⁊ quādo paruz expuit pa-
rum est dand ꝑ cōpatione ad vnaz exhi-
bitionē. q2 virtus videt debilis ⁊ nō pos
set digerere vna vice. Et si multum expu
it videtur fortis virtus.⁊ sic multuz de ci
bo ꝑ compationez ad vnā exhibitionem
licet parum dem⁹ ꝑ compatione ad totū
morbū. q2 morbus breuis terminatiōis
est. Nullus igitur pt̄ dietare nisi qui co-
gnouit elongationez status a principio.

Pleureticus igitur sit content⁹ aqua or
dei colata. aut si nō saltim aqua ordei cū
toto h est dicta ptisana spissa. Et si egri-
tudo elonget vtat ordeato aliquantuluz
de mane ⁊ min⁹ de sero. Pleureticus
aūt pt̄ vti octo potibus. primo.s. aqua or
dei cum volum⁹ nutrire: infrigidare ⁊ mū
dificare. Secundo pt̄ vti ydromellis
aquatico.s.ʒ.i.mellis.⁊ libram vnā aque
fontis cum volumus fortius incidere et
abstergē. Tertio pt̄ vti vino albo de
bili aquoso nato in mōtanis cū multitu-
dine aque.⁊ h cum volumus magis vir
tutem cōfortare.⁊ isti duo potus miscen
tur in principio.⁊ cum materia ē calida.
Quartus potus pt̄ esse sirup. iulep: h
est aqua fontis cum pane de zuccaro. cū
est delicatus ⁊ volumus infrigidare.
Quintus potus pt̄ esse succus malorū
granatorum dulciuz cuz multa aqua fon
tina: cum volumus humefacere ⁊ confor
tare. Sextus potus pt̄ esse talis Re
cipe aque fontis lib.i.mellis aceti.añ.ʒ.ȝ
panis zuccari.ʒ.duas misceantur: ⁊ ē po
tus diuinus pro delicatis cum volumus
infrigidare ⁊ mundificare. Septim⁹
autem potest esse brodium parue pulle.
Cum homo est delicatus ⁊ debilis ⁊ ple
nus fastidio. Recipe pullam albam par
uam ⁊ decoquatur cū multa aqua fontis
⁊ lactucis aut seminibus frigid's sine sa
le ⁊ carnibus salsis. ⁊ omni alio benefi-
cio.⁊ decoquatur vsque ad ossium sepa-
rationem. et vtatur illo brodio per inter
ualla omni pinguidine remota. si qua es-
set. Octauus potus potest esse. vbi
esset insomnietas . ariditas lingue. scili-
cet syrupus nenupharinus. aut syrupus
papaueris cum multitudine sirupi iulep
aut cum aqua ordei. aut cum aqua fonti-
na: et similibus. Et est intelligenduz
hoc bonum verbum quod dicit Auicena
quod non debet negligi mel in passioni-
bus spiritualium quin vehiculum est om
nium medicinarum que competunt in pe
ctoralibus. Administrentur igitur me
dicamina cum melle. potissime cum ma-
teria est frigida grossa compacta . ⁊ cum
tempus est frigidum.⁊ ita de aliis. Sed
tamen sit paratuz ⁊ repressuz sicut opor
tet. Pleureticus igitur si ista non suf-
ficiunt potest vti auenato: ⁊ farina triti-
ci decocta in furno. et parata cum lacte
amigdalarum. et potest vti colatura fur-
furis. Et etiam in casu suo potest vti pi-
scibus scamosis de aquis mūdis curren
tibus coctis cum sale ⁊ petrosil ⁊ aqua.
Innoscetur igitur regimen. sed elonga-
tionem status.⁊ hec omnia et consimilia
medici industrie relinquatur. Potest
etiam vti aqua maluarum ⁊ violarum et
buglose.⁊ borraginis.⁊ potest vti spinar
giis ⁊ lactucis: ⁊ potest vti passulis mun
dis.⁊ amigdalis.⁊ iuiubis.⁊ etiam cucur
bitis: ⁊ violis. Et si materia est flegma-
tica vtatur iure caulium ⁊ ysopi cum mel
le. Et si materia est melencolica vtatur
buglosa cum melle: et sorbitione tritici.
De pane est intelligendum quod panis
aut est fermentatus : aut azimus. si azi-
mus non competit: quoniam opilat.
nec fermentatus quoniam festinat ruptu
ram apostematis. Et ideo panis non ex
hibeatur nisi fermentatus,⁊ hoc post ru

pturam in declinatiõe. Et si apostema ni
mis tardaret ad rumpenduꝫ. In declia-
tione igitur detur mica panis lota in aq̃.
possunt etiã dari oua sorbilia ⁊ decoctio
nes carniuꝫ edullinaruꝫ. ⁊ dentur poma
cocta ⁊ mala granata dulcia. ⁊ pruna be
ne matura ⁊ cerusa dulcia. Intelligẽ
dum tamen sunt alique regule hic. ⁊ sunt
Ypo. Nunꝗ fiat flobotomia: nec detur
farmacia. ventre constipato. nunquam
detur cibus ventre constipato. Precedãt
igitur clisteria aut suppositoria. nunquã
detur cib⁹ in magno dolore: aut magna
afflictione. nisi virtus caderet per viã in
anitiõis. Nunquam fiat flobotomia nec
farmacia: nisi in tempore maioris quietis
Non detur oxillis multe acetositatis nisi
ista particularia conueniant. scilꝫ quod
morbus sit in declinatiõe. ⁊ mã grossa vi
scosa ⁊ virt⁹ fortis. ⁊ tussis modica. ⁊ dif
ficultas anhelitus nõ sit magna. ⁊ qd̃ de
tur in magna quantitate ⁊ cũ multitudie
ptisane. Aliter potest ei⁹ fortitudineꝫ in
eius via perierunt multi. Intelligen-
dum etiaꝫ iuxta hoc quod aliqui ponunt
repercussiua in principio pleuresis. Sꝫ
ego nõ sum illius opinionis. quoniã aut
applicant̃ interius: ⁊ tunc ingrossant et
constringunt: ⁊ etiã crudificãt ⁊ adduut
in putrefactione. Aut administrant̃ exte-
rius: ⁊ tũc nõ põt fieri repercussio: q: ob
liquitas venaꝝ impedit ⁊ dempsitas co-
staruꝫ. Preterea hoc nõ est repercut
tere. sed magis faceret materiã ad locum
currere. cuꝫ materia repercutiat̃ a parte
post ⁊ nõ a parte ante. Preterea aliq̃
nitunt̃ curare pleuresiꝫ cũ actractiuis. cor
pore mundificato. ponendo vẽtosas su-
pra locum ⁊ emplastra de sinapi ⁊ simili-
bus. Sed ego non suꝫ illius opinionis
Tamen q: materia nõ est bene tractabil̃
ꝑꝑ naturã loci. tuꝫ q: timẽduꝫ est de aug
mentatiõe apostematis ꝑpter violentã
tractationẽ. Preterea quidam nittũ-
tur multũ circa mittigationem accidenti
um. sicut est alienatio. insomnietas. sitis.
constipatio: laxatio: ⁊ similia. Et istis as-
sentio nisi qd̃ a principio pleureticus be
ne regatur. ⁊ egritudo sit curabil̃ tal̃ ma
licia sincomatum nõ superuenit. Sꝫ po-
natur qd̃ sit causata. certe vtile est cõsiliũ

adhibere remedia que inuenient̃ in locis
suis: nec oportet hoc ꝑlongare. Si
aũt egritudo prolongat̃ ⁊ sim⁹ coacti ma
turare. vtat̃ tali sirupo. ℞. raď. yreos. yso
pi. liliꝫ. añ. ℥. i. caricaꝝ. dactiloꝝ. añ. ℥. ij. v-
uaꝝ pas. mũď abarill̃. iuiubaꝝ. liquir̃ mũ
de. dragagãti. gumi arabi. iiij. se. frigidoꝝ
añ. ℥. iij. capill̃ ve. re. lib. ʒ. mell̃. ⁊ zuccari.
añ. lib. ʒ. fiant sirupi. lib. ij. ⁊ ex istis eisdẽ
cũ orobo ⁊ fenugreco. ⁊ se. lini. ⁊ stercore
colũbino ⁊ opoponaco fiat emplastrum
⁊ super latus aponat̃. Si auteꝫ fiat qũo
de ruptura ⁊ sanie ⁊ tussi. ⁊ multis talib⁹
recurram⁹ ad capituluꝫ de tussi. ⁊ capitu
lum de asmate. ⁊ empimate ⁊ ptisi. ⁊ inue
nietur plenitudo mundificationis. quare
propter ista non dꝫ prolongare. Restat
igitur dicere de ptisana. Collige ordeum
grossum plenuꝫ ponderorosuꝫ: bene ma
turum: nõ min⁹ antiquũ: nec minus recẽs
sine omni malo odore ⁊ sapore ⁊ sine ad
mixtione oĩo alteri⁹ rei. ⁊ qd̃ sit collectũ
in anno fertili: nõ corrupto nec pestilenti
ali. ⁊ ꝙ sit natuꝫ in terra alta ventosa nõ
fimata: nec iuxta paludes nec loca corru-
pta. ⁊ ꝙ granum sit obseruandũ in loco
euaporabili. ⁊ de tali ordeo. ℞. lib. i. con
quassetur a cortice suo. ⁊ ponat̃ ĩ olla ter
rea vitreata noua cũ. xx. lib. aque fontis
⁊ bulliat lento igni. ⁊ de lignis siccis si-
ne fumo. ⁊ ligna nõ sint corrupta nec pu
trida. sed si possibile est sint de iunipero
aut quercu. ⁊ ꝙ ignis sit clarus aut mun-
bus. ⁊ bulliat vsq3 ad consumptionẽ me-
dietatis. ⁊ tũc permittat̃ infrigidari. ⁊ p⁹
ea suauiter colet̃ ⁊ reseruet̃. q: ista aqua
habet oẽs bonitates in abstergendo et
mundificãdo ⁊ penetrando ⁊ infrigidan
do. ⁊ ita de alijs. Et est intelligendum ꝙ
ordeuꝫ cũ cortice magis abstergit ⁊ mũ-
dificat. sed sine cortice magis nutrit ⁊ cõ
fortat. Si auteꝫ volum⁹ ꝙ magis nutri-
at: bulliat donec due partes aque sint cõ
sumpte. ⁊ sit quasi spissa ⁊ sorbeat̃ cũ illa
spissitudine. ⁊ appellatur aput Ypo. pti-
sana cum toto. sicut prima appellatur pti
sana colata. Si auteꝫ ordeuꝫ facere
volumur excorticetur ordeum ⁊ abluat̃
cum multis aquis dulcibus. ⁊ decoquat̃
intantuꝫ ꝙ caro vaccina esset decocta. ⁊
postea teratur fortissime in mortario. et

Maturandi vie

Ptisana quo fiat

postea distēperet cū lacte amigdalorū ⁊ colet ⁊ apponat lento igni donec incipiat inspissari. Aliqui aūt faciūt ptisanā sic ponūt ordeū cōtrictū in amphora: ⁊ implēt amphorā aqua ⁊ postea ponūt amphorā in cacabo pleno aqua vt bulliat aqua cacabi lento igni sine fumo. Et ꝑ cōsequēs aqua amphore: ⁊ postea reseruet ⁊ est bona ꝓ debilitatis. q2 penit⁹ nihil habet de fumo. Et est intelligendum ꝙ decoctiones fiunt de multis granis: sicut est triticū. spelta. auena. cicera. orobi. fenugrecū. ⁊ multa cōsimilia. sed ẜm ypocra. ⁊ oēs sapientes. Decoctio ordei excedit bonitates alioꝝ granoꝝ. Et peto veniam q2 breuiter pertrāsiui cum materia sit ita difficilis ⁊ periculosa. Sed alibi a nobis supra regimentum ptractatū est: sicut scitis. Cum aute fuerit in conualescētia balneet ⁊ particula patiēs diligēter mūdificet ⁊ etiā cōfortet.

Clarificatio. Intelligēdū ꝙ pleuresis nō est apostēa solum in diafragmate imo in panniculis costarū interiorib⁹ ẜm Galie. in illo amphorismo. accide. eructuatōnes ⁊c. Ubi dicit ꝙ pleuresis est apostema in interiorum costaꝝ pāniculis. Secūdo notādum ꝙ significet pleuresis ex plenitudie ⁊ abūdantia plus generat ex sanguine. ⁊ si generetur per viam penetrationis plus generat ex colera: cū pānicul⁹ sit densus ⁊ colera plus penetret. Et si generet per viam reumatis ⁊ stillicidij plus generat ex flegmate. Et si generet ꝑ viā cōgestionis plus generat ex mel'ia. Absolute tamen ⁊ frequētius generat ex colera. ⁊ ẜm hanc ratione plus generat in vere ꝙtum est ex dominio sanguinis. ⁊ plus in estate ꝙtum est ex dominio co. nisi ꝙ de facili euaporat. ⁊ plus in autūno quantū ē dominio melēcolie. sed accidentaliter plus quantum est de co. generata in estate. et plus in hieme de flegmate per se sed accidentaliter plus quātum est de colera generata in estate ⁊ cōseruata per autūnum ⁊ hyemē. ⁊ tunc ad pāniculos penetrante. ⁊ ẜm hanc rationem raro causat pleuresis in senibus. ⁊ si causaret vt plurimū erit de flegmate. ⁊ ē multū periculosa ratione nimij sensus. In iuuenibus autem plus accidit de co. ⁊ in adolescentib⁹ pl⁹ de sanguine. Tertio debemus intelligere ꝙ sputum rubeum ꝑ se ⁊ solum pessimum est. q2 rupturā vene significat. ⁊ tunc cōpetunt cōtraria medicamina vt dictum est. Si autem sit mixtum cū albo bonum est ⁊ tunc magis est sub rubeū ꝙ rubeum. Quarto intelligendū ꝙ in corporib⁹ plenis faciēda ē flobotomia de parte opposita. ⁊ si nō ē plenū ⁊ egritudo confirmata fiat de eadem. ⁊ si humores sint frigidi cum multitudine adhuc potest opetere flobotomia: etiam in dolore descendente. quia tutior est via ẜm Galienum. Et debet fieri primo in corporibus plenis ẜm Auice. de saphena eiusdem lateris. Quinto notandū ꝙ nulla fortis medicina debet dari in pleuresi quicquid dicant antiqui. ⁊ aliqui moderni iactant se illam viam tenere. Sed disputationibus pretermissis nō videtur rationabile detur igitur cassiaf. māna. thamarindi. iuiube. boꝝ. bugiossa. viol'. pruna. ⁊ similia. Per ista enim medicus nunꝙ erit ignominiosus. ⁊ fiant etiam suppositoria. ⁊ clisteria lenitiua. Sexto intelligendum sicut dictum est ꝙ repercussiua nunꝙ cōpetūt in pleuresi. ⁊ si aliquo modo cōpeterent sicut voluit ebē mesue. tunc competerent in initio initiante. Si quis presens esset ⁊ deus dedisset talē gratiā ꝙ principium initians cognosceret. aut ꝙ portaretur in manu vel in bursa medicamia repercussiua: sed quādo possunt talia cōcurrere nō videt. Et ideo summe miror: quō bonus heben mesue solus dormitauit. Septimo aduertendū est ꝙ maturatiua nō cōpetunt in pleuresi: nisi quando egritudo prolongatur. ⁊ non habemus aliam viam. Mundificetur igitur corpus ⁊ applicentur euaporatiua: quoniam sanies est multum periculosa. Ultimo notandum ꝙ vapores ascendentes ad caput infrigidantur ⁊ cadunt ad panniculos ⁊ conculcantur ⁊ putrefiunt. ⁊ ita calefiunt ⁊ pleuresim generāt.

Capitulum .x. de periplemonia.

Periplemonia ē apostema calidū pulmonis. Istō ar

apostema terminatur aliquando per viam resolutionis. aliquando induratur aliquando delegatur materia ad cerebrum. aliquando ad partes exteriores. aliquando ad pluresim: sed raro. aliquando ad neruos. aliquando transit ad empima. et si mundificetur in .xl. diebus bonum est. et si non. et virtus est debilis multum suspectum est.

Causa. Aliquando causatur periplemonia ex pleuresi et est ipsa malum et generatur frequenter ex catarro: et generatur ex quolibet humore. sed sicut pleuresis generatur vtplurimum de colera. ita piplemonia vtplurimum de flegmate.

Signa. Pulsus est nudosus febris fortissima: difficultas anhelitus. vehemens duricies quasi ad prouocationem: rubedo maxillarum: inflatio oculorum: dolor in medio duarum spatularum.

Pronostica. Periplemonia quando generatur ex pleuresi vt plurimum facit alterum duorum. aut interficit infra .vij. dies. aut transit in ptisim. Si materia periplemonie terminetur ad vias vrinales liberationem significat. Et est intelligendum hic gratia melius quod periplemonia de colera vt plurimum est mortalis. et ita vt plurimum omnis periplemonia est mortalis cum vt plurimum de colera generetur. Cuius ratio est quoniam hanc periplemoniam sequitur calor vehemens et dolor vehementissimus ratione puncture. et frigidis medicaminis non potest bene infrigidare mineram. quoniam virtus medicaminis infrigidantis non potest venire cum totalitate sua. siue applicetur interius per modum potionis: quia via est longinqua. siue applicetur exterius quia coste impediunt.

Cura. Curatio piplemonia fere eadem est cum curatione pleuresis nisi quod in piplemonia debemus medicamina fortiora applicare et supra particulam patientem apponere. Et debemus magis esse intenti vt materia cum tussi mundificetur etc.

Capitulum .xi. de tremore cordis.

Tremor cordis est motus tremulus preter naturam.

Cause. Quedam sunt extrinsece et quedam intrinsece. Extrinsece sicut est calor nimius subitus: aut frigiditas. aut inanitio nimia. aut accidentia anime cum sunt in excessu. aut venenum sumptum. aut morsus animalium venenosorum aut febris pestilentialis. aut vermes. et omnia breuiter que in excessu debilitant virtutem cordis. Si ab intus tunc prouenit ex magnis passionibus membrorum habentium vicinitatem aut colligantiam cum corde: et ita potest prouenire propter passio. cerebri et pulmonis et stomaci et epatis et splenis et matricis. Et prouenit etiam hec passio propter ventositatem et propter nimium sensum. et prouenit etiam propter vapores sanguinis corrupti prouenientis ad cor. et colere, et flegmatis, et melencolie.

Signa. Signa causarum extrinsecarum habentur ex inditio patientis. Et cum prouenit ex passio. aliorum membrorum discernitur per passio. et signa illorum. Et si venerit ex vermibus plus affligitur ante cibum. et cum cibus assumit incipiunt ascendere. Et si fuerit ex inanitione plus affligitur ante cibum. et si ex repletione plus affligitur post. Et si ex nimio sensu et raritate aduenit sibi ex quacunque facili causa. Et si ex ventositate cito venit et cito recedit. Et si ex calore pulsus et anhelitus sunt veloces et frequentes et inordinati. Et si ex sanguine discernitur discurendo per res naturalis et non naturales et contra naturam. et si ex frigiditate pulsus et anhelitus sunt parui et tardi et inordinati. Si igitur vrina fuerit rubea et spissa et pulsus nudosus et facies rubea et calor in precordiis. et patiatur sitim et fuerit adolescens. et fuerit in ocio et comedit cibaria multiplicantia sanguinem. et fuerit homo letus et liberalis. Iure istis particularibus concurrentibus aut vtplurimum piectura est, propria veritati. quod tremor cordis sit propter sanguinem. Et per hunc modum possumus dicere de colera. si vrina fuerit citria et tenuis. et pulsus velox frequens. et satis minera. et color intensus et ipse est iuuenis anxius qui currit et laborauit et multiplicauit ea que generant coleram etc. vel ex colera. Similiter de flegmate. si vrina est remissa et spissa. et pulsus inordinatus et paruus. et ipse sit somniculosus et stupidus et flegmaticus, et in hieme, et pusilanimus, tunc vel

Auic. 65. quarte par. In febribus circha ventrem chauma et cordis morsus et tremor malum.

q̃ humiditas flegmatica petit cor ⁊ nõ p mittit ipm moueri motu suo naturali cuz impediat sitũ eius. iõ cor mouet motu i ordinato tremulo. Similiter ⁊ de melẽia si fuerit melẽcolic⁹ extenuat⁹. in autũno. ⁊ sit timidus. ⁊ ita de alijs. Videt q̃ tũc sit pp fumos melẽcolicos inuadẽtes cor ⁊ capsulã ei⁹. ⁊ qꝛ cor est indignãtis na ture: ⁊ nõ sustinet istos fumos horribiles ideo mouet motu inordinato tremulo. Sicut tremor accidit in capite ⁊ manib⁹ ⁊ pedib⁹. cuz virtus membꝝ regere non possit. qꝛ tremor est mot⁹ ꝯposit⁹: sicut d̃ scribitur in de morbo.

Pronostica. Ois mala cõplexio cũ excedit debilitat. ⁊ virtus debil' inducit tremorẽ. ⁊ tremor sincopim. ⁊ sincopis mortem. Si igitur tremor cordis diu durauerit mortẽ signi ficat. Si aũt post tremorẽ adueniat vo mit⁹ ꝑrassiu⁹ ⁊ tremor nõ cesset spasmũ si gnificat ⁊ mortẽ. Si aũt apostema vene rit cordi. aut est magnuz au paruũ. si ma gnũ: aut est ex ca. aut frigidũ. ⁊ si calidum interficit in eadẽ die. ⁊ si frigidũ interficit in secũda. ⁊ si paruũ sicut pustule ⁊ sil'ia: i terficit in q̃rta. ⁊ emittit sanguinẽ p nares sicut incaust⁹. Si vuln⁹ supuenerit cordi aut ẽi ꝑte sinistra aut dextra. ⁊ si in dextra aut ẽ magnũ aut puuz. si magnũ statiz in terficit. si puuz in prima die. ⁊ si ĩ sinistra in eadẽ die vl' hora siue puũ siue magnũ Vlcus in corde mortẽ inducit.

Cura. Intelligendum q̃ in omni tre more cordis cõpetunt aroma tica. ita q̃ si cã est ca. administrent aroma tica frigida cũ modica appositiõe aroma ticoꝝ calidoꝝ vt meli⁹ penetrẽt. Et si cau sa est frigida administret aromatica cali da cũ modica appositiõe frigidoꝝ vt meli us fiat conseruatio. Attamẽ intelligẽ dum q̃ si discratia est nimis intensa: tunc sufficit solum apponere opposita aroma tica sine appositiõe similiũ. Aromatica ãt cordialia frigida sunt ista viol'. nenuphar rose. sandal' oẽs. cãphora. accetum. agre sta. succ⁹ acetose. suc. maloꝝgrana. aceto sitas citri. ⁊ limonuz. ⁊ citranguloꝝ. aqua ro. carabe. coriandrũ ꝑpatum. ⁊ fructus a romatici. sicut sunt citonia. pirra. poma dul. ⁊ valet lacacetosum. ptisana. zuccaꝝ

Cõposita sunt ista. sirup̃. limonuz ⁊ ribes nõ tñ inuenitur in terra ista. ribes. ⁊ siru pus ro. ⁊ viol'. ⁊ nenupharin⁹. ⁊ triasan dali. ⁊ zucc̃. ro. ⁊ viol'. ⁊ trocisci de cãpho ra. ⁊ diagragantũ frigidũ. ⁊ oĩa similia. Aromatica aũt ca. sunt ambra. storax. ca lamita: muscus. lignũ aloes. gariofil'. cor tes citri. ⁊ citrãguloꝝ. nux musc. cinamo. se. maiorane ⁊ basiliconis. vinuz aroma ticum. folia enule. Cõposita sunt ista. tyri aca. metridatũ. potio muscata. letitia. ℞. diambra. diamargaritõ. diatrodoti. iulij alipta muscata. gallia muscata. ⁊ similia. sicut est pulla lardata ⁊ assa cũ vino aro matica ⁊ aqua ro. Ea aũt que valent in vtroq̃ casu sunt ista: auꝝ purum foliatuz argentum puꝝ foliatũ. margarite. corall⁹ rasura eboris. spo dium. os de corde cer ui iaccinci. blacio bizãtie smaragdis. do ronicon. mellissa. borrago. buglosa. Ex his aũt possunt fieri electuaria. vel pulue res. aut trocisci. ⁊ sirup̃. ⁊ oĩa similia. ⁊ cũ his põt rectificari aer. Visis vniuer salibus ad pticularia veniam⁹. Si fu erit de sanguine fiat flõia. ⁊ vtat sirup̃. d̃ boꝝ. ⁊ de buglosa. ⁊ sirup̃. ro. ⁊ acetoso. ⁊ siru. limonũ. vbi fuerint sandali ⁊ cãpho ra. ⁊ mundificet corp⁹ cũ prunis ⁊ mãna ⁊ floꝝ boꝝ. ⁊ buglose. ⁊ odoret sandalos muscatelinos ⁊ ro. ⁊ aqua ro. ⁊ acetosita tem citri. Si autẽ materia fuerit colerica digerat cũ siru. de boꝝ. ⁊ buglose. ⁊ siru. de viol'. ⁊ sirup̃. iulep. ⁊ siru. nenup. vbi fuerint ro. camphora ⁊ sandali. ⁊ purget cũ viol'. ⁊ casiefist. ⁊ thamarindõ. ⁊ odoret viol'. ⁊ nenup. ⁊ roꝝ ⁊ acetositatẽ citri. Et si mã fuerit flegmatica digerat mã cũ sirup̃ de boꝝ. ⁊ buglo. ⁊ oxil'. diur. vbi fue rint cortices citri. ⁊ nux mus. ⁊ se. maiora. ⁊ basilicõis. ⁊ fiat pomum de ambra. ⁊ li gno aloes ⁊ musco. ⁊ purget cum yerapi gra. ⁊ yeralogodion. acuatis. cum pulpa coll'. Et si materia fuerit mel'ica. digerat cũ siru. boꝝ. ⁊ buglo. ⁊ fumi terre. ⁊ oxil'. squill'. vbi fuerit epitim⁹ ⁊ aloes. gariofil'. ⁊ cinamom. ⁊ odorẽ alip̃. muscatã. ⁊ pur. ꝑyeral'. ⁊ yeraruf. acuatis ꝑlapið armeni co. ⁊ si fuerint ventositates fiant fricatio nes. ⁊ detur sibi diantos cuz musco ⁊ di anison. ⁊ vitet oĩa que generant ventosi tatẽ. Et si fuerint ex nimio sensu dentur

sibi aromatica frida cum paucis calidis ⁊ vitet oēm nimiū laborē tā aialez ꝙ corporale. ¶ Et si fuerit ꝓpter vermes: aut ꝑpꝑ pas. alterū mebroꝝ. aut ꝓpter venenuz ⁊ similia. ¶ Curent illa pri⁹ sicut dictū est i locis suis. ¶ Notandū de croco ꝙ nō debet dari nisi in parua ꝗtitate. ¶ Si autē daretur in magna venenuz est. interficeret. n. ridēdo. ¶ Quātitas autē sue magnitudis doceri nō debet. ¶ Et est notandum ꝙ succus buglose qualibet vice sumpt⁹ cū gariofil' multū valet in tremor cordis. ¶ Sil'r intelligendū ꝙ pullus dz lardari ⁊ assari ⁊ asꝑgi aqua ro. ⁊ acetositate citri ⁊ nio aromatico ⁊ ꝙ odoretur. ¶ Et si cā fuerit frida pullus calidus comedatur. ⁊ si fuerit frigida comedat cū erit infrigidat⁹. si fuerit talis ꝯditio ꝙ possit comedere carnes. qm̄ frigida cōpetūt in tali casu. ¶ Considerētur igit mālia ⁊ applcent iuxta cōuenientiā ꝑticularium.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ lz motus cordis naturalis sit motus dilatationis ⁊ constrictionis: ⁊ in tremore videat esse mot⁹ dillatationis ⁊ cōtrictionis nō tm̄ est naturalis. imo inordinat⁹ ⁊ ꝑter naturā. ⁊ forte motus tremoris ꝓprie loquēdo nō est i corde. cū mot⁹ tremoris nō fit nisi in mēbro qd̓ nō mouetur nisi volūtarie. ¶ Mot⁹ āt cordis nō est motus voluntari⁹: sed ē motus natural' sequēs formā. ¶ Sz possem⁹ dicere ꝙ iste mot⁹ posset quodāmodo respondere motui volūtario. ⁊ aliquo mō mot⁹ tremoris pōt attribui cordi ꝑ quādam attributionē. ¶ Cor igitur patitur tremorē ⁊ iectigationē. cū igit cor sit mēbrū primū ⁊ radix oīum virtutū ⁊ mēbrū delicatū ⁊ nō possit sustīere materiā sibi odiosam mouetur ad fugandū ⁊ repellendū vel ad fugiendū vl' ad vtrūqz. ⁊ talis motus velox ⁊ inordinat⁹ appellat tremor. ⁊ sentitur etiā manifeste versus mamillā sinistrā. ¶ Si enim nullus mot⁹ naturalis esset cordi mot⁹ tremoris apparere non posset. ⁊ iō talis mot⁹ nō attribuit epati nec multis alijs mēbris nec capiti cū iclinatur supra puluinar. nec brachijs cū inclinātur supra latus nisi passio essz nimia ⁊ violētia ⁊ ꝓxima palisi. ¶ Et tūc ē iste motus sicut vermiculosus aut formicās. ¶ Sz tūc manifeste apparet cū aliquis intēdit mouere caput aut manū volūtarie aut aliquid agens ⁊ potissime motū rectitudis. ⁊ tūc apparet mot⁹ tremoris. ¶ Qm̄ cū aliqua res preter naturā venit mēbris mouentibus volūtarie. tūc virtus debilitat ⁊ nō pōt cōplere suū motū. ¶ Mouet igit partim. sed cōplete nō pōt. ⁊ tūc deficit. quare natura mouet supius ⁊ morb⁹ iferius. ¶ Et tūc deficit mot⁹ rectitudinis quē nō intendebat cōplere ⁊ nō pōt ꝓpter debilitatē virtutis. ⁊ ita ꝓprie loquēdo tremor nō est nisi in mēbris vbi est mot⁹ voluntari⁹. ¶ Attamē pōt attribui cordi. qm̄ licet mot⁹ cordis nō sit volūtarius i hoc tm̄ qz naturalis est loco voluntarij. ¶ Sicut igit motus volūtarius cū ab aliquo non impedit cōplet sine īpedimēto. ¶ Ita motus cordis cū ab aliquo nō impedit. completur sine impedimto. ¶ Cū igitur aliqua res ꝑter naturā aduenit cordi motū suuz naturalē cōplere nō pōt. ¶ Nō pōt igitur cor cōplete dilatari. nec cōplete constringi. sz ad vtrūqz festinat ⁊ neutrū peragit ¶ Et talis mot⁹ frequēs ⁊ agitatiu⁹ ad superius vel inferi⁹ appellatur tremor cordis. cū igitur ꝑdicat sincopim ⁊ mortem. ideo cū diligentia aduertendū. ¶ Secūdo intelligendū ꝙ cor pōt apostemari ⁊ in se ⁊ in sua capsula. nō qd̓ apostema veniat ad cōplementū. ¶ Qz cor est indignātis nature ⁊ nō posset pati tātum lapsuz vsqz ad cōplemētuz. ¶ Et licet forte possz aliquo modo pati oēs morbos apostematū vsqz ad sui cōplementū nō. cuz in apostemate sint oēs morbi genere. sed bene pōt esse principium sed cōplementū non a natura eim eueniret mors centies. ¶ Tertio notādū qd̓ licet calidum ⁊ frigidū cōtrarientur. ¶ Nihilomin⁹ tm̄ bene possunt ꝯuenire in effectu. sicut in cardiaca. cum vtrunqz debilitet virtutē sz diuersimode ¶ Quia frigiditas facit hoc cōprimēdo. ⁊ caliditas exalando. ¶ Et quando est cum sudore appellatur cardiaca diaforetica. ¶ Et protanto accidentia anime possunt causare cardiacā. sicut tremor ⁊ tristitia. gaudium ⁊ letitia. ¶ Quarto notandū qm̄ licz flōia habeat multū debilitare. nihilominus pōt bene cōpetere in tremore. cum virtus debilitetur propter multitudinem

Ultimo notandū q̄ ſuccus maiorane et buglose cū gariofil'. multū v3 in tremore cordis ꝛ cardiaca paſ. ꝛ potiſſime ſi cā ē frida. ꝛ corpus mūdificatū.

Capl'm. xij. de ſincopi.

Sincopis ē ablatio ſenſus ꝛ motus in toto corpore ſm maiorē partē propter debilitatē cordis. Intelligendū iuxta iſtam partē q̄ tremor et ſincopis nō differūt niſi ſm intēſu3 ꝛ remiſſu3. qm̄ cauſe ſunt debiles in tremore ſed ſunt fortiſſime in ſincopi. Et ideo cauſe ꝛ ſigna ꝛ curatio magnā conuenientia3 habēt. Secūdo intelligendū q̄ cauſe immediate ſincopis poſſunt eſſe due. ſ. omne illō quod facit ſubito ad exaltationē caloris ex corde. ꝛ omne id quod facit ad coartationē caliditatis ſubito in corde.

Cauſe. Cauſarū ſincopis quedā ſūt extrinſece ꝛ quedā intrinſece. Extrinſece ſicut eſt ſudor nimi⁹ ꝛ balnea nimia. ꝛ venenū aſſumptū. ꝛ morſus reptilium. ſubita caliditas nimia. ꝛ frigus. ſimiliter fames. ꝛ coytus ſuperfluus. ꝛ omne illō qō ſubito inanit ꝛ nimia repletio cibi. ꝛ potus. aer cauernarū ꝛ minerarū ꝛ aer peſtilentialis. Et venit etia3 ꝑpter accidētia aīe nimis intenſa. ſicut eſt gaudiu3. ꝛ oīa conſimilia. Cauſe intrinſece ſūt ſicut paſſiones magne membroꝝ corporis. ſicut patet in cerebro ꝑpter epil'iam ꝛ apopl'oiam. ꝛ ſicut p3 in paſſionib⁹ ſtomaci: ſicē eſt nimia repletio: aut inanitio. ꝛ ſicut patet in canino appetitu ꝛ boliſino ꝛ in dolore ſtomaci. ꝛ mordicatione eius ꝛ ſicut p3 in colica. ꝛ yliaca: ꝛ fluxu vētris ꝛ vermibus. ꝛ ſicut patet in nimio fluxu menſtruoꝝ ꝛ emorroydaꝝ. ꝛ in nimio fluxu ſanguinis nariū. ꝛ in ſuffocatione matricis. ꝛ in humorib⁹ corruptis exiſtētib⁹ in epate ꝛ in ſplene cū vapores vadunt ad cor. Et venit etiā ſincopis ꝑpter corporis nimia3 repletionē aut opillationē aut propter nimiā inanitionē. aut propter nimiam cordis caliditatem. ꝛ humorum ſubtilitatem. ꝛ frigiditatem. ꝛ humorum groſſiciē. ꝛ ꝑpter febres peſtilētiales ꝛ propter principium paroxiſmoꝝ. ꝛ propter dolores. ꝛ propter accidentia intenſa q̄ ſuperueniunt febri. ꝛ ppt vulnera ꝛ apoſtēata. ꝛ ſaniem. ꝛ dolores fortiſſimos. ꝛ oēs labores tā animales q̄ corpales. ꝛ ſicut ē flōia in nō aſſuetis. ꝛ omnia cōſimilia q̄ ſubito cōculcant calorē in corde: aut ipm faciūt exaltare ſicut dictu3 eſt.

Signa. Signorū quedā ſunt que ſignant futurā ſincopim. ſicut ē tremor cordis. ꝛ mutatio coloris faciei ad nō naturalē colorē. ꝛ mutatio pulſus in paruitatem ꝛ tarditatem: ꝛ frigiditas extremitatum. Signorū quedā ſunt que demonſtrant poxiſmū ſincopis. ſicut eſt ablatio ſenſus ꝛ motus. ꝛ pulſus forcās ꝛ mortificatio faciei. ꝛ oīa illa que dicta ſunt ſupius libro. ij. vbi poſuim⁹ ſigna diſtincta īter oēs ſpēs ſincopis. ꝛ inter ſincopim ꝛ mortē. Signoꝝ quedam ſunt q̄ ſignant cauſas. ꝛ ſi fuerit cauſe primitiue habet p indiciū aſſiſtentiū: ſi bene inueſtigent. Et ſi fuerit ꝑpt paſſiones mēbrorum cognitio habet p indicia illoru3. Et ſi ſincopis venerit ſine oī cauſa manifeſta ta3 extrinſeca q̄ intrinſeca: ꝛ venerit ſubito. tunc ſignū eſt q̄ ſincopis ē ꝑpter ꝑprias paſſiōes cordis. ꝛ talis ſincopis eſt peſſima ꝛ mortalis. Et inueſtigentur ergo diligenter ſingule ptes corporis: et nō effugiet te cauſa paſſionis. Si fuerit denſitas vel raritas: repletio vel inanitio. caliditas. frigiditas. venenu3 diſcernitur quia ſapor horribilis eſt in ore. Alie cauſe ſunt ſatis manifeſte.

Pronoſtica. Si aliquis ex lōgo tpe patiatur tremorem cordis. ꝛ ſubito venit ſincopis: expeditum eſt negociū. qꝛ cauſa ē equata. Si autem aliquis patiatur longā ſincopim ꝛ color faciei fuerit mutatus ī liuorē aut virorē aut nigredinē: nunq̄ calcabit terram. Si ſubito venit ſincopis ꝛ ſine omni cauſa manifeſta: ꝛ ſincopis fuerit longa conſumatum eſt. Si alicui ſincopizanti datū fuerit ſternutatorium: ſicut eſt puluis ellebori albi: ſc3 q̄ puluis fuerit iniectus in nares ꝛ non ſternutauerit: nullū eſt conſilium niſi q̄ crux ꝛ thurribulū apportentur.

Cura. Aliter enim eſt operandum in paroxiſmo. ꝛ alijs poſt. Signiſ

igitur mortalibus non apparentibus
vt dictum est operemur sic duz sincopis
adest. ¶ Prima igit opatio est q fricent
extrema cũ manib⁹ ꝛ cuz panno aspero.
aut cum sale ꝛ aceto. ꝛ q fiãt ligationes
extremitatũ dolorose. ¶ Secũda q ponan
tur in aere claro: ꝛ q vocentur proprio
noĩe in aure alta voce ꝛ multis vicibus.
¶ Tertio proiciatur aq̃ ro. muscata in facie
exalto: aut aq̃ frĩda nisi in tribus casibus
s. si sincopis esset ꝑpter nimiaz frĩtatem.
aut ꝑpt nimiã repletionẽ. aut ꝑpter flu-
xum ventris. ¶ Quarto debem⁹ applica-
re aromatica naribus frĩda in calida cau
sa. ꝛ in frigida ecõuerso. ꝛ etiã puluerem
aromaticũ naribus ĩsufflare. nisi in vno
casu. ¶ Si sincopis esset ꝑpter suffocatio-
nem matricis. ꝛ tũc apponatur naribus
galbanuz. ꝛ assa festida. ꝛ alipta muscata
inferius. ¶ Quinto debem⁹ adhibere vi
num: sed diuersimode. ¶ Nã si cã fuerit in
anitio tũc detur vinũ cũ brodio carnium
¶ Et si cã fuerit ca. det vinum frũm cuz aq̃
frida. ¶ Et si causa fuerit frĩda det vinũ cũ
aqua cal'a. ¶ Et si fuerit ꝑpt repletionẽ de
tur vinũ aromaticum purũ sed in parua
quãtitate. ¶ Sexto aperiam⁹ os cũ cultello
ligneo ꝛ fricemus linguã ꝛ dentes cũ ty-
riaca ꝛ potione muscata. ¶ Septimo ꝛ vlti
mo apponãtur narib⁹ sternutatoria ꝛ si
sternutat bonũ est. ꝛ si nõ stati fugiat me
dicus hospite in salutato. ¶ Si aũt nõ fue
rit in poxismo: sꝫ timeat q veniat ꝑpt po
xismũ fe. aut q: vult facere flõiam ꝛ alias
non fecit aut q: patitur tremorẽ cordis.
aut ẽ multũ formidolosus. tũc oẽs debẽt
sumere aliq̃d aromaticuz stipticum. ¶ Su
mat igitur boluz panis intinctũ in succo
citoniorum aut vino. aut aqua ro. aut aceto
se aut citri. aut brodio carniũ. Aut q acci
piat de diacitonitẽ. aut aqua ro. aut diã-
bram. aut potet muscatã. ꝛ ita d aliis aro
maticis iuxta cõuenientiam ꝑticularium
His visis accedam⁹ ad curationẽ iuxta
diuersitatem causarũ. ¶ Si igitur venit
ex causis primitiuis vel ex egritudinibus
manifestis. curentur illa ꝑ sua ꝯtraria sic
opꝫ. ꝛ sicut scriptũ est in locis suis. ¶ Sic
verbi gratia si fuerit ex venenis. detur ty
riaca ꝛ alia sicut dictũ est caplo de venis
¶ Et si fuerit ex accidentib⁹ aĩe inducat cõ
trarium. vt si ex gaudio inducat tristitia.
ꝛ applicentur frigida ꝛ ecõuerso. ¶ Et si ex
sudore euentet. ꝛ applicent sandali ꝛ cã
phora. ¶ Et si ex fluxib⁹ restringant cũ aro
maticis frigidis ¶ Et si ex vermib⁹ interfi
ciantur cuz amaris. ꝛ ita de aliis oĩbus.
¶ Et ideo cũ cause sint multe valde reduca
mus ad quatuor causas. s. ad nimiũ calo
rem. aut ad nimiã frĩtatem: aut ad nimiã
inanitionẽ: aut ad nimiã repletionẽ. ¶ Po
namus igit q cal'itas sit in cã. detur sibi
lac acetosum butiro extracto. ꝛ oĩa fridi-
da sicut sunt sandali ꝛ rose ꝛ camphora.
¶ Et domus sit subterranea nõ angusta. ꝛ
porte sint septẽtrionales. ꝛ aspergat do
mus aceto ꝛ aqua frigida. ꝛ foliis salicis
ꝛ nenuphare. ¶ Et vtat sirupo viol'. nenu-
phar. zucc ro. ꝛ camphora. ꝛ sil'ibus aro
maticis dcis in caplo supius de tremore
¶ Si autẽ sincopis venerit propter causaz
frigidã: dentur aromatica cal'a. sicut ẽ mu
scus. ligni. aloes ambra. potio muscata.
diambra. ꝛ ita de aliis superius nomina
tis capitulo de tremore. ¶ Et dẽtur omnia
actu calida. ꝛ disponatur aer per artifici
um q sit calidus. ¶ Si autem sincopis fu
erit ex repletione: ꝛ repletio fuerit circa
stomacum inducatur vomitus. medicine
vomite frequenter dicte sunt. ¶ Et si reple-
tio fuerit circa intestina fiat clistere. ¶ Et si
sanguis dominatur fiat flobotomia cum
confortatione stomaci: ꝛ ab intus ꝛ abex
tra. ¶ Et si fuerit repletio aliorũ humorum
purgẽtur paulatine ꝛ minuatur cibus. ꝛ
fiat abstinentia sicut oportet. nec in hoc
casu cogatur recipere cibum. quoniã cõ-
muniter datur cibus cum virtus deficit:
ꝑpter repletionem tamẽ citius suffocat.
¶ Et ideo dicebat ypo. ¶ Neqꝫ quispiã me-
dicorum mihi repertus est qui vires egritu
dinum cognoscere valeat. ¶ Communiter
enim non distinguitur vtrũ virtus sit de
bilis propter inanitionẽ aut propter re-
pletionem. ꝛ ideo fedi errores sequuntur
¶ In sincopi igitur propter repletionem
inungatur abstinentia temperata iuxta
conuenientiã particularium. ¶ Si aũt
fuerit sincopis propter inanitionem. de
tur cibus subtilis ꝛ facilis digestionis:
frequenter ꝛ in parua quantitate.
¶ Detur igitur brodium carnis cum

mica panis trita. et oua trita. et carnibus tritis: cũ parua quãtitate vini aromatici. vel fiat talis cib⁹. Assent galline vel per dices vel caro mutonina. et lardẽtur cum lardo et gariofil'. et aspergat aqua ro. mu/scata et vino muscatello. et odoret diu. et postea teratur fortissime et aspgat vino aromatico. et deinde apponantur ista in panno mundo. deinde in torculari traha tur succus et calefiat lẽto igni. et hoc ẽ ma gis confortatiuũ in extenuatis sine febre qd nũq̃ deus benedict⁹ voluit reuelare vsq3 ad presentẽ diẽ. Et dentur alia nutri entia et resumptiua q̃ dicta sunt in exte/nuatis et ethicis et cõsumptis. Sed aro/matica semp dentur in parua quantitate gradatim et per ordinem. Alie cause dicẽ tur in locis suis. et iõ recurram⁹ ad illa.

Clarificatio. Intelligendũ q̃ sin/copis primo et prici paliter est passio cordis. secũdario ratiõe cõpassionis est passio cerebri. quoniã au fertur sensus et mot⁹ ſm maiorẽ partem. Secũdo intelligendũ ẽ q̃ in sincopi au/fertur pulsus ſm maiorẽ partem. aliquo modo etiã retinet licet incõprehensibilit vel quasi. aliter eni3 nõ esset vita. Tertio modo intelligendũ q̃ possibile est subito mori ex gaudio: ſm Gal. iij. de morbo. q3 calor totus vadit ad exteriora. et cũ natu ra sentit se ita depauptatã in corde restri git se et fit magna clausio et magna cõcul catio: et ita immediatius morit, pter mo tus secũdarios q̃ propter primos. Et l3 sincopis possit causari ex ira: nõ tñ subito et ita mors nõ venit ex ira subito. nihilo/minus et magna generatio et subito cum irascit ebullitio sanguinis in corde. et ita cor non cogitur se cõstringere, pter de/fectũ. S3 in gaudio fit magna exaltatio et cõtinua deperditio: cũ cõtinue mittatur et nõ generet. Et iõ cũ deficit natura cre/dit se iuuare in constringẽdo et interficit se paccidens totaliter suffocãdo. et forte deficeret dato q̃ se nõ constringeret: pro pter caloris defectũ et priuationẽ. Quar to notandũ q̃ ĩ magno corde fit citi⁹ sin copis q̃ in paruo. qm veloci⁹ fit caloris amissio et exaltatio. In puo fit maior con seruatio. et iõ in magnis aĩalibus timidis natura ordinauit os ĩ medio cordis siue cartillaginẽ admodũ ossis: vt nõ cito defi ceret ex timore: sicut p3 in ceruo. Quinto notandũ q̃ aqua frida directe nõ compe tit sicut dictũ est in sincopi de causa frida aut in sincopi de plenitudine. qm poros h3 claudere et infrigidare: et ita addit in causam. Attamẽ aliquo mõ esset ratio nabile nõ, pter primã intentionẽ s3 pro pter scdam. s. q̃ excitat calorẽ sopitũ rõe ictus. et q3 cadit ex alto. et q3, picitur impe tuose. Inquãtũ igitur excitat posset com petere: attamẽ mihi videretur quãtũ ẽ de presenti q̃ meli⁹ esset excitare cũ fricatio/nib⁹ et sternutationib⁹ et silib⁹. Quid igi tur faciendũ cõscientie medici opantis p ticulariter derelinquo. Ultimo notandũ q̃ fricatio v3 in sincopi de ianitione. quo niã nõ desiccat nec cõsumit: sed excitat si fricatio fuerit tẽperata.

Capl'm. xiij. de passionib⁹ mamillar.

Mamilla est mẽbrũ glandulosum albũ ex venis et arterijs cõtextum: ad gene rationẽ lactis ordinatũ: vt baccalarius nouiter genitus nutriat: donec cibũ gros siorẽ sumere possit. Nũc aũt mamillis su perueniũt multe passiones. sicut est dimi nutio lactis. et nimia ei⁹ exuberãtia. et co/agulationes. vnde veniũt mamille infla/tiones. maiores dolores. et generant in mamilla apostemata. et nodi. et glandule. et duricies et vlcera. corrosio. et fistula. et ni mia mamillarũ augmẽtatio. Et gra hui⁹ agitur hic de fetore mamillarũ et toto cor pore. De istis igit breuiter ptractem⁹.

De multiplicatione lactis.

Lac enim multiplicat propt mul titudinẽ sanguinis et bonitatem eius. Minoratur igitur lac, pter pauci tatem sanguinis et maliciã ei⁹. Cause igi tur q̃ paruificãt lac sunt multe. sicut est di stractio sanguinis ad aliã partẽ. nimius fluxus menstruorũ. et ita de alijs. Parui/ficatur et propt ea que desiccant sangui/nem. sicut est paruitas cibi et potus. et la bor nimius. et omnia consimilia. Et fit et, pter nimiã sanguinis abundantiã cum eius mala qualitate quia natura nõ põt illud regere. Et cum hoc fit ex abundan/

tia colē. ⁊ flegmatis melīe.

Signa. Si fuerit ex fluxibus: aut ex abstinētia: aut laboribus satis est notū indicio patientis. Et si fuerit ex aq̄sitate significatur ex ocio. ⁊ q: vsus est oleribus ⁊ fructib⁹ et piscib⁹. Et si ē ex multitudine sanguinis male cōplexionati: cognoscit̄ ex cacochia toti⁹ corporis. ⁊ q: sanguis est filosus. Et si fuerit ex colˀa cognoscit̄ ex citrinitate lactis. ⁊ ex aliis signis colere. Et si ex flegmate cognoscitur q: lac est multū aquosum. ⁊ ex aliis signis flegmatis. Et si ex melīa cognoscitur q: lac ē multū grossuʒ stipticū: ⁊ ex aliis signis melīe.

Cura. Si fuerit ex nimio fluxu restringatur ⁊ trahatur ad ptem oppositā. Et si ex priuatione cibi aut ex mala qualitate cibi aut labore ⁊ sitibus: iducatur cōtrariū. s. ꝙ exhibeat̄ cib⁹ ⁊ rectificetur mala qualitas. ⁊ iniungatur qes ⁊ ociū ⁊ silēa. Et si fuerit ex aquositate cib⁹ calidus ⁊ siccus iniūgatur ⁊ exercitiū. Et si fuerit ex multo sanguine male cōplexionato: rectificet̄ mala cōplexio ⁊ mūdificetur. Et si fuerit ꝓpt̄ colerā: alteret̄ ⁊ euacuetur: ⁊ dentur sibi cibaria frida. sicut lactu. cucurbite. ⁊ melones. Et si fuerit ex flegmate digeratur ⁊ euacuetur. ⁊ dent̄ cibaria calida dssiccatiua tēperate. Idē est de melīa ꝙ purget̄. ⁊ dent̄ cibaria calida ⁊ hūida. Cibaria autē mala ex quib⁹ generatur ⁊ multiplicatur in corporib⁹ mūdis: sunt sicut est decoctio tritici ⁊ farina eius ⁊ amigd. ⁊ cōfectio q̄ appellat̄ tri. ⁊ risi ⁊ ordeū mundatū ⁊ farina cic. ⁊ fabarū ⁊ sisamini ⁊ amigd. dul. ⁊ oleuʒ sisaminū. ⁊ carice. ⁊ ʒinʒi. al. ⁊ cinamonuʒ. ⁊ panis ʒucca. Ex istis eniʒ pōt fieri cib⁹ aut decoctio colata cū vino: aut potū: aut aliqua alia cōfectio. ⁊ ita de aliis iuxta industriaʒ medici. ⁊ hic est intelligenduʒ ꝙ ea que multiplicāt lac multiplicant sperma ⁊ econuerso.

De lactis exuberantia.

Sanguis eim naturaliter vadit ad mamillas. ⁊ conuertitur ad naturam lactis in tribus casib⁹: aut q: mulier concepit aut q: peperit: aut q: menstrua sunt retenta. Nūc autē cum exuberat lac in mamilla inducit dolores tumores durities cōgestionē ⁊ casceationē. Discernit̄ autē ista ꝯgestio seu casceatio ab apostēa te,ptanto: q: iste tumor seu casceatio sunt equaliter in tota mamilla cū quadaʒ luciditate. apostema autem est in altera parte tantum.

Cura. In primis repercutiatur ⁊ resoluitur cuʒ aqua ca. ⁊ aceto embrocatis dsuper ⁊ frequenter. Minoratur autē lac altero. iiij. modoꝝ aut cum valde desiccātis. sicut sunt lētes fabe ⁊ cicer. aut cū fortiter ifrigidantis sicut ē mucillago psillij. ⁊ citonioꝝ ⁊ papaueris: aut cū fortiter resolutiuis ⁊ calefactiuis: sicut est gumi rute agresti. aut cum nimis humectātis sicut sunt folia coriādri recētia ⁊ succ⁹ cucurbite. Qꝛa igitur que purificant semē purificant lac. minuatur igit̄ nutrimētuʒ ⁊ desiccet̄ san. ⁊ resoluatur et infrigidet̄ ⁊ humectet̄ ⁊ ita neccio minorabitur cū eius multiplicatio nō fiat nisi ex san. bono ⁊ laudabili. Ueniamus igitur ad casceationeʒ lactis in mamilla. hec auteʒ casceatio fit aliquando a nimio calore ꝙ discernitur: q: lac ē citrinū: ⁊ tota mamilla calˀa. Aliqñ autem casceatur a frō: ꝙ discernitur: quia lac est valde aquosum. ⁊ tota mamilla frā. Si autem caseatio fiat a frō resoluatur a calidis resolutiuis. Ista autē st̄ succus apij: suc. blete. suc. rute. fenugr. anisuʒ: ciminū: siseleos. abortanū. ⁊ suc. feñ. Accipiam⁹ igit̄ vnuʒ ex istis aut multa ⁊ cū farina lupinoꝝ: et mirra ⁊ croco: ⁊ vino al. faciam⁹ emplm. ⁊ supra mamillā apponamus: vel iponātur panni intincti in predictis siccis ⁊ desuper tepidi apponant̄. Si autē caseatio fiat ꝓpter calitateʒ. R. suc. cauliū. succus maurelle: suc. coriādr. suc. portul. añ. tūc ista cū oleo ro. ⁊ aceto fortissimo ⁊ farina ordei misceātur ⁊ fiat emplm: ⁊ possumus addere modicā quātitatē mirre ⁊ croci: vt frā melī⁹ valeāt penetrare: ⁊ ponatur super accu. calid. ⁊ illud qd in vtraꝙ cā soluit casceationē ⁊ dolorē ⁊ tumorē mamillaꝝ supposito bono regimine sūt acetū: vinū al. ⁊ aq. calefiāt igr̄ ista ⁊ pijciant̄ ex alto supra mamillā ⁊ fiet completa resolutio.

De apostematib⁹ mamillarum.

Mamille apostemant̄ sicut alia mē

Contra inflationem mamillarum. R. caules et assongia porcina vetustissima: et tere simul in mortario. post involue in stupis madefactis in aq. et coq. subtus prunas: et tepidum suppone. Item contra tumorem mamillarum pro nimium lac ... Unge cum ... vel solum ad os mamille: et subito ... Unge ...

bra. Et si fuerit apostẽa de cã ca. pticula trib⁹ ↄuenietib⁹ fiat flõia. ⁊ si plenitudo ẽ magna fiat de pte opposita. ⁊ si nõ. de ea dẽ ⁊ mũdificet corp⁹ ẜm exigentiã m^c. H facto si mã ẽ ꝓpe caput mamille ponant pure repcussiua. ⁊ si nõ ponãtur cũ repercussiuis resolutiua qm̃ aliter eẽt timendũ ꝙ mã iret ad cor. In primis igr̃ fomẽtet mamilla cũ aq̃ ca. ⁊ aceto ⁊ oleo ro. ⁊ empletur cũ faria fabaꝝ ⁊ ordei ⁊ camomilla: ⁊ aliquã ptẽ sandalioꝝ. ⁊ misceãtur cũ aceto ⁊ vino al. debli. ⁊ fiat emplm̃. Deinde ponat istõ ꝙ maturat ⁊ mitigat. R. medullã vituli ⁊ vitellũ oui fenug̃. se. lini farine volatil molẽdini misceãtur cũ oleo l. samino ⁊ fiat emplm̃. Si aũt mã fuerit frida corpe mũdificato. in primis fomentetur cũ aq̃ ca. ⁊ aceto ⁊ vio al. debili. Deinde fac tale emplm̃. R. risi. ʒ. ij. apij. ʒ. i. cõquassent ⁊ bulliãt in vino al. debili: ⁊ postea exprimat vinũ ⁊ fiat emplm̃: ⁊ desup appõat. Deĩde maturet sic. R. radic. lilij. ap ij. añ. ʒ. i. fenug̃. farie tritici. se. lini. mirre. añ. ʒ. ß. croci. ʒ. i. misceant cũ melle ⁊ fiat emplm̃. Et si volum⁹ fortius opari ita ꝙ n̄ sit bñ matuꝝ maturabit: ⁊ si ẽ maturũ rũpet ⁊ apiet. fiat emplm̃ de folijs rute ⁊ psici recẽtib⁹ cũ felle bouis: vl põc rũpi cũ calce viua ⁊ sapone molli: vl apeiatur cũ sagitella ⁊ est valde cauendũ ꝙ suauiter exprimat ꝓpt dolorẽ. Et si eẽnt apostẽata venenosa sicut atrax ⁊ carbunculus curet sicut dictũ est in libro primo.

De nodis ⁊ glandulis ĩ mamillis.

Recipe igr̃ dragagantũ. gũi arab. vitella ouoꝝ: oleũ viol. ⁊ misceãt ⁊ fiat emplm̃. Et si forti⁹ opari volum⁹ liq̃fiat cera ⁊ pix. in oleo ro. ⁊ addat modicũ fellis ⁊ stercoris colũbini ⁊ fecis vini antiqui ⁊ fiat emplm̃: ⁊ sup duriciez ⁊ glandulas apponatur.

De corrosiõe ⁊ vlcere ⁊ fistulla ĩ mamill.

Accipe nucis cipssi: gallaꝝ: cassie ligñee. añ. ʒ. ij. aloes. corticis thuris. añ. ʒ. i. litargiri. ʒ. iij. pulueri͡zẽtur ⁊ tẽperent in vino claro. sub rubeo trib⁹ dieb⁹ ⁊ trib⁹ noctib⁹. ⁊ p⁹a bulliãt sil vsq̃ q̊ veniant ad spissitudinẽ mell. ⁊ tc̃ vlc⁹ seu corrosio illiat: ⁊ illud medicamẽ vz in oĩ vlcere seu corrosiõe ⁊ potissime ĩ mẽbro molli, ⁊ si ãt mamilla fuerit fistulata lauet cotidie cũ vino puro ca. vbi bullierit mirra ⁊ postea ðsiccet deĩde. R. sarcocollã ⁊ aloe. ⁊ misceant cũ melle ⁊ ĩuoluat tẽta ĩ fistulla ĩtromittat. ⁊ ẽ ð secretis ↄ fistulã lz supi⁹ in p̃io li. de oĩb⁹ istis sim⁹ locuti.

De magnificatione mamillarũ.

Aliqñ ãt mamille nimis magnificãtur vl volum⁹ ꝙ ĩ puis puellis angmẽtẽt. tc̃ igr̃ ↄpetit ꝙ fomẽtẽt frequẽt cum aq̃ ⁊ aceto. deĩde emplentur cum cerusa. ⁊ chimolea. bolo armẽico. ⁊ tra sigillata. Et si forcõra facere volum⁹ opent cũ narcoticis sic̃ ẽ opiũ mãdragora iusq̃am⁹ pap. al. mucillago psillij. ⁊ q̃ diximus ð mamill ita de testicul intelligam⁹.

De fetore assellarum.

Fetor assellaꝝ vl toti⁹ corpis si diu durauerit ⁊ sine cã mãifesta leprã futurã sigt. Rectificet igit dieta ⁊ regim̃ ⁊ purget corp⁹ cũ flõia ⁊ farmaci ꝭ ẜz exigẽtiã hu. peccãtis. deĩde fiat balneũ. deinde abluat ĩ exitu a balneo cũ aq̃ ðcoctionis yrreos allũis litargiri. mirre. spicenar. rosaꝝ. deĩde aromatizent asselle ⁊ totũ corp⁹ sic. resoluat alipta muscata sãdali pulueri͡zati. ⁊ rose in aq̃ ro. vel in oleo laurino. ⁊ illiniantur assel le ⁊ totũ corp⁹.

Clarificatio. Circa istã materiaz mlta sũt ↄsiderãda p̃io q̃ in viris ⁊ mulierib⁹ mamille sũt ĩ pectore ⁊ in q̃busdã alijs aĩalib⁹ st in pte posteriori. sic̃ in vaccis aut ĩ vẽtre sic̃ ĩ suib⁹ ⁊ porcis. Dico ꝙ in viris ⁊ mulierib⁹ sũt ĩ pectore ꝓtãto: q̃ ibi nullũ nocumẽtũ p̃stãt ĩ motu. ⁊ si essent ĩferi⁹ ĩpedirẽt motũ. ⁊ nõ eẽnt ĩ loco hõesto ꝓpt lactationẽ. Scða cã ẽ q̃ lac ẽ sã. bis coct⁹. ⁊ iõ iuuatur in pectore ꝓpt calorẽ cordis. In vaccis ãt ⁊ mltis pecudib⁹ n̄ st ĩ pectore q̃ ĩpedirent mot⁹ peð anterioꝝ. sz st ĩ pte posterioris q̃ v̊sus illas ptes declinat epar ⁊ nõ ĩpedit mot⁹ de q̃ sit curandũ cũ pedes posteriores seqñat motũ pedũ anterioꝝ. scrophe ãt seu porce hñt p totũ vẽtrẽ ꝓpt multitudinẽ fetuũ. Scðo aduertendũ q̃ viri hñt mamillas cũ n̄ lactẽt. ⁊ iuxta H p⁹ ꝙ hñt q̃re nõ hñt lac. qm̃ ẜm Aris. in de istorijs aĩaliũ inuent⁹ ẽ ire⁹ q̃ habuit lac ex q̊ case⁹ fuit fact⁹: ⁊ hũit fetũ masculũ ⁊ fem̃ est illõ idẽ. q̃re ergo n̄ sit in viris. Dico ꝙ viri ꝓprie n̄ hñt mamil-

las ƺ ſiſ'acrū mamillaꝝ ſic mulieres n̄ hn̄t teſticl'os ƺ ſiſ'acrū teſticuloꝝ ab int⁹. h̄ āt habuerūt viri ꝑpt' decorē tm̄ vt n̄ viderētur eē diminuti n̄ ꝑpt' opationē: ƺ ꝑpter decorē. De ſcđo dico ꝙ n̄ hn̄t lac. q2 non hn̄t mēſtrua ƺ illi q̄ hn̄t mamillas carnoſas bn̄ ē poſſibile ꝙ hēant hūitateʒ quādā al. ſil'em lacti. ƺ nō eſt veꝝ lac. ⁊ ita fuit in 1°. capło pp bonitatē paſcue n̄ ꝙ eſſʒ veꝝ lac. Tertio notādum q̄re mamille creſcūt in tpe pubeſcētie in mulierib⁹ ⁊ in viris nō. dico ꝙ in vtriſqʒ creſcūt ⁊ idurāt capita ⁊ hn̄t ḃtiliones ƺ paꝝ in viris q2 nō ſūt niſi ad decorē: ƺ in mulieribus fit multū augmētū vt poſſint ſatis recipe de lacte ꝑpt' finē. Quarto ꝯſiderandū q̄ mamille ſūt meliores vel magne vel pue. dico ꝙ mediocres: q2 parue n̄ pn̄t ſatis recipe de lacte. In magnis āt n̄ fit bōa digeſtio mediocres igit' in q̄titate ſunt meliores. Quinto itelligēdū ꝙ apoſtēata ⁊ morbi frequēti⁹ accidūt in mamill' mulieꝝ q̄ viroꝝ. ⁊ q2 maiores ⁊ magis rare ⁊ pl'es accipiūt ſuperfluitates. ⁊ q2 virt⁹ debilior. In viris āt totū cōſumit'. ⁊ iō nō ita frequēter. Sexto notādū ꝙ coagulatio lactis i mamilla ꝓpřie loquēdo n̄ fit a frō: q2 illud ē magis coagulatio ſeu iduratio ƺ a calido digerēte dealbāte ⁊ aſſimulante. opʒ. n. digā eē groſſiora: ⁊ h̄ fit a calido. Septimo notādū ꝙ repercuſſiua mediocria i apoſtēatib⁹ mamillaꝝ bn̄ pn̄t applicari q2 mille approximāt' emontorijs mēbroꝝ nobiliū nō tn̄ ſūt in emōtorio. ⁊ iō foramia nō ſūt ita larga. nec ſit' repercuſſiua debēt eē nimis frā ƺ ſēper cū quibuſdā reſolutiuis. timēdū. n. eēt ꝙ iret ad mēbra nobilia. mediocria igit' apponāt'. Octauo intellligendū ꝙ lētes ⁊ fabe tracte pn̄t ꝯpetere ad reſoluādū lac: q2 deſiccāt ſi cū alijs fortiorib⁹ reſolutiuis admiſceant' ſicut ē fenugrecū ⁊ ſil'ia. Nono aduertendūʒ ꝙ fetor in aſcellis pōt cāri de mel'ia ⁊ a q̄libet hūore nō ꝓpřie a putrefactione q̄ eſt ebullitio ƺ a putrefactione ꝓpřie ſubſtātie q̄ ē corruptio. Decio conſiderandū ꝙ infectiōe aſſelloꝝ pn̄t cōpetere repercuſſiua ꝑ tāto q2 n̄ adminiſtrātur niſi corpore mūdificato. ⁊ tc̄ nō aliud repercutiūt ƺ deſiccāc. abſtergūt. ⁊ mundificāt cū ſint ſicca. ⁊ ƀm hunc modū pōt ꝯpetere mirt⁹ ⁊ ſil'ia. Undecimo aduertēdū ꝙ aſcelle i iuuenib⁹ magis fetēt q̄ i ſenibus. q̄ñ ⁊ lʒ mat'ia corrupta abundet in ſenib⁹ deficit tn̄ calor mouēs ⁊ cū hoc q2 iuuenes ſunt peioris regiminis vt plurimū. ⁊ calor eſt fortis ⁊c̄.

Explicit quarta pars.

Incipit quinta pars de paſſionibus nutritiuoꝝ. ⁊ cōtinent. xxj. capitula.

Capl'm primū đ difficl'tate trāſglutiēdi.

Tranſglutio cibi ē motus ꝯpoſit⁹ ex ḃtute aīalis ſenſibili mouēte voluntarie ⁊ ex motu naturali. Mēbrum āt per ꝙ fit iſta operatio eſt meri. Deſeruit. n. ſtō in trāſglutione cibi. Meri āt ē mēbrū ꝯpoſitū ex duab⁹ tūicis ⁊ carne. tunica āt iterior hʒ villos lōgitūdinales cū quib⁹ fit mot⁹ volūtari⁹. tunica āt exterior hʒ villos trāſuerſales cū quib⁹ fit mot⁹ naturalis. Nūc āt trāſglutio fit prio ⁊ pricipal'r cū villis lōgitudinalib⁹ interioribus qui

mouet̄ nãliter. ⁊ ideo motꝰ trãſglutiendi
eſt facil' cũ iſta ſe habẽt ƀꝫ nãm. Vomitꝰ
aũt fit cũ vill' extrioꝛibꝰ. ⁊ iõ fit cũ difficul
tate. carnoſitas aũt abũdat circa tunicaꝫ
exterioꝛẽ. Nũc aũt ſicut via hanelitꝰ ẽ ſi-
tuata i pte ãterioꝛi: ita via cibi q̃ appella
tur meri ſeu yſophagꝰ eſt in pte poſterio
ri v̾ſus collũ ⁊ ſpõdilia. nũc aũt actio trãſ
glutiẽdi aliqñ auferet̄ cũ nõ p̄t trãſglutire
aliqñ minuit̄ qñ fit cuꝫ difficultate. aliqñ
coꝛrũpit̄ qñ fit cũ tremoꝛe ⁊ titillatione.

Cause. Difficl'tas trãſglutiẽdi aliqñ
venit ꝓpt̄ nocumẽta q̃ veni
unt ipſi meri. aliqñ veniũt ꝑꝑ nocumẽta
q̃ veniũt membꝛis vicinis. Si ꝑꝑ mem-
bꝛa vicina ſit ꝓpter diſlocationẽ ſpõdili
um. aut ꝑꝑ ſquinantiã aut ꝑꝑ ſpaſmum:
aut maliciam rei q̃ euomit̄. aut ꝑꝑ illud
qđ trãſglutit̄: ⁊ ita de alijs. Si ãt venerit
ꝓpt̄ meri ħ accidit ꝑꝑ tria: aut ꝓpt̄ mali-
tiã ꝯºnis. aut ꝓpt̄ apoſtemata: aut ꝓpt̄
vlcera. malicia autẽ ꝯplexionis q̃dã ẽ ca.
q̃dã frĩda q̃dã ſicca. q̃dã hũida. Apoſtẽa
ta quedã ſũt ca. q̃dã frĩda. aduenit ẽt ꝑꝑ
debilitatẽ virtutis ſicut in illis q̃ patiunt̄
foꝛtes egritudines. aut paſſi ſt̄ cronicas.
aut ſunt cõualeſcẽtes. aut ſenes.

Signa. Si fuerit ꝑꝑ diſlocationẽ ſẽ
titur doloꝛ i collo ⁊ ſpõdili-
bus ⁊ ſpatul' ⁊ nõ põt iacer̄ ſupꝛa doꝛſũ
⁊ ſi fuerit ꝓpt̄ ſpaſmũ ſentit̄ doloꝛ in ma
milla ⁊ pectoꝛe ⁊ tꝫ os clauſuꝫ. Et ſi fue-
rit ꝓpter ſq̃nãtiã ⁊ alijs cognoſcit̄ ex illo
⁊ ſi fuerit ex nocumẽto euomendi ſic ſunt
vermes ⁊ ſil'ia cognoſcit̄ ex illis. Et ſil'r
ſi fuerit ꝓpter rẽ q̃ tranſglutit̄ ſic ẽ ariſta.
⁊ ſil'ia. ⁊ ſi fuerit ꝓpter debilitateꝫ facile
eſt cognoſcere. aut ratione ſe. aut ratione
etatis. aut alioꝝ mẽbꝛoꝝ notoꝝ. ⁊ ita de
alijs. Et ſi fuerit ex mala ꝯplexiõe diſcer
nitur q: trãſglutio fit paulatine ⁊ cũ labo
re ſꝫ ſine doloꝛe. Et ſi fuerit caliditas ad
eſt ſitis ⁊ aſꝑitas. ⁊ ſi fuerit ex frĩtate ad-
eſt g̃uitas ⁊ extẽſio. ⁊ ꝑua ſitis. Et ſi fuẽit
ex hũiditate adeſt albedo lingue ⁊ ſaliua
multa. Et ſi fuerit ex ſiccitate tũc eſt aridi
tas lingue. ⁊ ſitis. Et ſi fuerit apoſtema
tũc ẽ doloꝛ in trãſglutiẽdo. ⁊ poſtꝙ tranſ
glutiuerit q̃eſcit. ⁊ ſi apoſtema fuerit ca.
diſcernit̄ vt dictũ ẽ de mala ꝯplexiõe ca.
⁊ rõe ſe. Et ſi apoſtema fuerit frĩm diſcer-
nitur vt dictũ eſt. Et ſi fuerit ex vlcere di-
ſcernit̄: q: cũ comedit aliq̃ acuata ſic eſt ſi
napis ⁊ acetũ ⁊ ſil'ia tũc patit̄ magnum
doloꝛẽ. ⁊ ſi comedit dulcia ⁊ vẽtuoſa nõ.

Pronoſtica. Qñ aliq̃ſ patit̄ apo
ſtema in meri ⁊ ſup-
uenit tremoꝛ rupturã apoſtẽatis ſignat.
Alia ſunt oĩbus manifeſta cũ aliquis nõ
põt tranſglutire. quare ⁊c̄.

Cura. Circa curationẽ paſſionũ me-
ri debemꝰ tres regulas notar̄.
Primo ꝙ qñ datur aliq̃d paſſionibꝰ me
ri abintus ꝙ diutiſſime teneat̄ in oꝛe ⁊ ꝙ
paulatine trãſglutiat. Scđm eſt ꝙ in illo
tũc nullus ſumat̄ potꝰ: q: nimis cito face
ret deſcẽdere medicamẽ. Tertiũ eſt ꝙ qñ
medicamina applicant̄ ab extra ꝙ appli
cent̄ collo inter duas ſpatulas: q: v̾ſus il
las ptes trãſit meri. Tũc veniamꝰ ad cu-
ratõees pticulares reddẽdo ſingula ſingu
lis. Si ãt fuerit ꝓpt̄ diſlocationẽ appo-
nãtur vẽtoſe ⁊ fricatiões. fiãt ⁊ aliq̃ q̃ cõ
petũt i diſlocationibꝰ. Et ſi fuerit ꝓpt̄ ſq̃
nantiã aut ſpaſmũ curet̄ vt dcm̄ ẽ. ⁊ ſi ꝑꝑ
ea q̃ attrahũt̄ aut expellũt̄ apponãt̄ leni
tiua ſic ficꝰ. ⁊ liquir̄. ⁊ ſil'ia. ⁊ ſi fuerit ꝓpt̄
debilitatẽ v̾tutis dent̄ reſũptiua ⁊ nutriẽ
tia. ſic ſunt oua ſoꝛbilia. medulla vituli. ⁊
bꝛodiuꝫ carniũ. ⁊ carnes volatiliũ. ⁊ pi-
ſces ſquamoſi ⁊ inũgat̄ collũ cũ oleo ſiſa
mino. ⁊ oleo viol'. ⁊ oleo amiđ dul. ⁊ vta
tur el'io reſũptiuo. ⁊ diadrag. frõ ⁊ vtat̄
lacte ⁊ balneis. Et ſi fuerit ꝑꝑ malã ꝯple
tione ſic. fiat illđ idẽ. Et ſi fiat ꝑꝑ malaꝫ
ꝯplexionẽ ca. vtat̄ ſir. ro. viol'. nenupħ. ⁊
empl'etur collũ ex mucillagine pſillij ⁊ ci
tonioꝝ. ⁊ ſandal'. ⁊ roſis. ⁊ ſpodio. ⁊ vtat̄
iſtis pill'. q̃s diu teneat i oꝛe. ℞. iiij. ſe. frõ
rũ munđ. maioꝝ ⁊ minoꝝ. añ. ℈. i. oĩum
ſandal'. añ. ℈. ij. liq̃r. mũđ. ʒ. i. ꝯficiant̄ cũ
mucillagĩe dꝛag. ⁊ aq̃ ro. ⁊ fiãt pill'. ⁊ vtãt̄
lacte acetoſo ⁊ ptiſana. ⁊ lactu. ⁊ poꝛtul'. ⁊
cuc̄. ⁊ ſil'ibꝰ. Si ãt fuerit ex mala ꝯplexio
ne frã tũc bulliãt iſta i ol'o laurio ⁊ coſtio
ſ. mirra. ſtoꝛax. calãita. ſpicanar. caſtoꝛeũ
ãmoniacũ. ⁊ itingat̄ lana ⁊ ponãt̄ ſupꝛa
collũ ⁊ inter duas ſpatulas. ⁊ vtat̄ iſtis
el'ijſ. ℞. dyairiſ. diacalamĩti. roſate nouelle
pleris. diaſon. pipeon. añ. ʒ. ij. miſceant̄
vel fiat ſiru. đ maioꝛana ⁊ betõica ⁊ vter
qꝫ calamento, aſaro, ⁊ aniſo, maratro, ⁊

melle. Et si fuerit mala ꝯplexio humida:
bulliat ysop⁹ in oxill' diur̄. ⁊ vtatur eo. et
purgetur cū yerap̄. ⁊ vtatur vomitu. ⁊ fi/
ant ea q̄ dicta sūt in mala ꝯpl'one frigida
Ex malib⁹ igit̄ q̄ dicta sūt p̄t fieri garga/
risin⁹ epl'm. ⁊ ol'm: ⁊ sirup. el'm: ⁊ ꝯditum
⁊ sil'ia. Si igit̄ fiat ex mala ꝯpl'one frida
⁊ hūida fiat sicut dictū est. Si aūt fuerit
ꝑꝑ apostēa ipius meri ponat̄ istd̄ empl'z
supra collū ⁊ inter spatulas qd̄ ē ꝑtiz ma
turatiuū ⁊ ꝑtiz reꝑcussiuuz. ℞. iiij. se. frōꝝ
se. malue. se. portula. se. lini. se. fenug̃. an̄. ℥
ʒ. cōterātur fortit̄ ⁊ misceātur cū mucilla/
gine psillij ⁊ tepid̄ supra locum appōa
tur. ⁊ reliquū regimē sit sicut dictū ē i ma
la cōpl'one ca. ⁊ si apostēa fuerit frm̄ pōa
tur istud empl'm supra colluz ⁊ inter spa
tulas. ℞. galbani armoniaci: bdellij: resol
nantur in oleo laurino: ⁊ cū cera fiat em/
plastꝝ. Et si esset difficil' maturatiōis val
de addātur istis piretꝝ: radix aristol': yre
os: ⁊ reliq̄ fiant sicut dictū ē i ꝯpl'one frā
Si aūt apostema fuerit ruptū fiat tal' po
tio. ℞. yreos: ysopi: rad̄. lilii. an̄. ℈. i. ca/
ricaꝝ: vuaꝝ pas. mūd̄. abarill'. liquir̄ mū.
maraf. an̄. ℥. i. mell'. lib. ʒ. fiat decoctionis
lib. i. ⁊. ʒ. ⁊ vtatur isto gargarizādo sorbē
do. Si aūt fuerit ꝑꝑ vlcera que sunt ī me
ri vtatur ista potiōe. ℞. ysopi: absinthii.
an̄. ℈. ʒ. liquir̄. mūd̄. vuaꝝ pas. iuiube.
dragaganti: gumi arabi. an̄. ℥. ʒ. mirtilloꝝ
se. citonioꝝ. an̄. ℥. i. mll'. querc. iij. fiant de/
coctiōis lib. i. ⁊. ʒ. qua vtat̄ gargarizādo
diu ⁊ frequēter in ore tenēdo: paulatine
sorbādo: ⁊ cū hoc teneat istas pill'as in
ore. ℞. sarcocolle: spodij: chacabre. draga
gan. gumi arab. amigd̄. an̄. ℥. i. cōficiant̄
cum melle ⁊ fiant pill'e: ⁊ pōt vti lacte: ita
ꝙ sint partes. vij. lactis: ⁊ vna mell'. Et si
volumus mundificare magis extrahatur
butirum. ⁊ si volum⁹ conglutinare nō ex
trahatur.

Clarificatio. Intelligenduz ꝙ in
passionib⁹ meri cō/
petit lac: vbi canci fluuiales candentes
sint piecti. Et mō dubitaret aliquis ꝙ ħ
tū qꝛ lac acquirit malaz cōpl'onez fridaz
⁊ siccā. tū qꝛ nimis desiccat. ⁊ ita exaspa/
ret ⁊ sil'ia. dico ꝙ ꝯpetit qn̄ volumus ab
stergere. vnde ex hoc lac iuuamēta acqui
rit. primo qꝛ nō ꝑmittit lac casearī in sto/
maco nec putrefieri nec corrūpi. preterea
acquirit siccitatē tēperatā cōsumedo bu/
tirositatē rōne cuiusdaz siccitatis abster
git ⁊ mundificat. ita nec alterationem fri
didā acquirit: quia calidum ponitur: nec
nimiam siccitatem: quia totiens non ap/
ponitur: quare ⁊c.

Capl'm. ij. de debilitate appetit⁹.

Desiderium cibi et
potus ē appetit⁹ stōi suaz in/
anitionez sentientis. Nūc au
tem fames ē appetit⁹ ca. ⁊ sic
in rōne cibi. ⁊ sitis est appetit⁹ frigidi et
humidi rōne pot⁹. Ista āt virt⁹ desidera
tiua ꝑprie ꝑtinet orificio stōi. sicut trans
glutio ꝑtinet meri. ⁊ digestio fundo stōi.
cōponit̄ aūt hec virt⁹ ex naturali ⁊ aīali
⁊ ideo quando stomac⁹ ⁊ alia se habent
ꝭm naturā: tūc actio ē bona. ⁊ qn̄ sunt ꝑ/
ter naturā: tūc actio aut aufert̄: aut mino
rat̄: aut corrūpitur. Nūc aūt de ablatiōe
⁊ minoratione agit̄ hic. qm̄ cāe non drn̄t
nisi ꝭm intensuz ⁊ remissuz.

Causa. Causa debilitatis appetitus
aut est extrinseca aut intrinse
ca. Si extrinseca tūc ē nimia caliditas re
soluēs: aut friditas mortificās: aut nimi⁹
labor ⁊ exercitiū. ista eñ lz a pricipio in/
tendāt appetitū: tn̄ postea diminuūt. ⁊ si
militer diminuit̄ appetit⁹ cū transit hora
qua consueuit comedere: ⁊ somn⁹ suꝑflu
us: ⁊ aer venenosus appetitū diminuūt.
⁊ crapula cibaria fastidiosa: ⁊ ociū ⁊ acci/
dentia aīe: ⁊ nimi⁹ pot⁹ aque frigide ⁊ si
milia. Si aūt fuerit ꝑꝑ cās intrinsecas:
tūc aut est ꝑꝑ stōum: aut ꝑꝑ alia mēbra. si
ꝑꝑ stomacū ħ ē ꝑꝑ tria: aut ꝑꝑ ablationē
virtutis sensitiue stomaci ex ħ qꝛ spūs n̄
venit a cerebro: ⁊ ita nō sentit inanitiōez
suā: aut est ꝑꝑ malā ꝯpletōnē fridam sto
maci ipsius: aut ꝑꝑ malū calorē: ⁊ ista cā
euenit frequēti⁹. Si āt auferat̄ aut minu
at̄ appetit⁹ ꝑꝑ alia mēbra ħ est sicut in in
ania ⁊ mel'ia: qꝛ obliuiscunt̄: aut nō ima/
ginant̄: aut ꝑꝑ catarruz: aut ꝑꝑ fe. fortes
aut pestilētiales: aut cronicas: aut ꝑꝑ flu
xuz ventris: aut qꝛ splē nō mittit mel'iaz
ad stōm: aut qꝛ nimis mittit. ⁊ fit ēt ꝑꝑ ni
miū fluxū mēstruoꝝ: aut ꝑꝑ retētionē: aut

cū incipiunt fluere in quibusdā: aut pro
pter vermes: aut propter cōceptuꝫ aut a
postemata.

Signa. Signa sūt satis māifesta ex
inditio. ⁊ q꞉ cāe sunt notabi
les ꝓpter egritudines q̄ ꝓcedūt nisi quā
do venit ꝓpt̄ stomacū. Nūc aūt qn̄ venit
ꝓpter ablationē sꝑs stōi tria sunt signa.
Primū ꝙ nihil appetit. secūdū q꞉ cibum
pri⁹ desideratū renuit. tertium q꞉ si come
dat acuta ⁊ mordicantia sicut ē sinapis ⁊
piper. ⁊ postea potet vinū puꝝ nō graua
tur ex illis. Si aūt cā fuerit fritas tūc sen
tit indigestionē ⁊ ventositates: ⁊ ē priua
tio sitis. Si aūt fuerit caliditas sentit̄ ca
lor ⁊ sitis. alia oīa sunt satis manifesta di
ligenter inquirenti.

Pronostica. Ablatio appetit⁹ si
diu durauerit morꝭ
est signū. minoratio appetit⁹ si venerit ꝑ
pter frigiditatē malū est valde: cū friditas
acuat appetitū. Ois debilitas appetitus
in oi morbo cronico pessimū est.

Cura. In curatiōe appetit⁹ debem⁹
vitare crocū ⁊ butirꝝ: ⁊ oīa vn
ctuosa. Ea āt que ꝓuocant appetitū sūt
oīa acuta ⁊ aromatica: sicut sūt cepe: ⁊ al
lea: ⁊ porri: ⁊ nasturtiū: ⁊ sinapis: ⁊ pipe
⁊ cinamonū: ⁊ gariof. ⁊ spicanar. ⁊ nux mu
sca. ⁊ oīa stiptica sicut sunt mēta: absinthi
um: mastix: th⁹: storax calamita: lignū alo
es: succ⁹ citonioꝝ: sumac. berberis. rose.
gallia muscata: sandali. ⁊ omia acetosa. si
cut acetū: vinū maloꝝ gra. succ⁹ acetose.
acetositas cit̄. ⁊ citranguloꝝ. ⁊ limonū. et
cortices eoꝝ cōdite. ⁊ oēs cōfectōes q̄ fi
unt ex eis. ⁊ valet tyriaca: ⁊ mitridatum.
⁊ potio muscata. ⁊ diacitonitē. diābra. di
amēte. zuc. ro. mel. ro. ⁊ sil'ia. In cā igit̄
ca. dent̄ frā aromatica stiptica. ⁊ in cā frā
dent̄ ca. stipti. arōatica. In oī igit̄ defcū
appetit⁹ lardet̄ gallina cū lardo ⁊ gario
fi. ⁊ asset̄. deinde aspergat̄ aq̄ roꝭ. ⁊ vino
muscatell'o. ⁊ odoretur frequēter ⁊ mltis
vicib⁹. valēt etiā oliue cōdite. ꝑsica condi
ta. spag⁹ cōdit⁹. pisces salsi. zinzib. cōdi
tuꝫ. auellane. castane. cicera. fabe. cū sunt
torrefacte. His visis ad particularia ve
niam⁹. Si malitia appetit⁹ venit ꝑꝑ de
bilitatē sꝑus stōi: tc̄ purget̄ cerebꝝ ⁊ mū
dificet̄ ⁊ cōfortetur cū arōatib⁹. deīde vta
tur isto elc'io. ℞. potōis muscate diamēte:
diābre. an̄. lib. ʒ. misceātur ⁊ postea fiant
pill'e de alipta muscata. ⁊ cotidie de māe
transglutiat tres ītegras. deide p⁹ h̄ vta
tur tyriaca ⁊ mitridato. Si āt venerit ꝑꝑ
malā cōpl'onē fri. aut hu. aut vtrāqꝫ dige
rat̄ mā cū oxill'. scill'. vbi bullierit ysop⁹:
absinth̄. ⁊ mēta. Deide purget̄ cū yerap̄.
acuata cū aloe. aut purget̄ cū mirab. che
bl'. deide vtat̄ isto elc'io. ℞. diacon. pipeō.
diacitōitē. diagalāge. diamēte. diābre. an̄.
lib. ʒ. misceāt̄. Deide bulliat absinth̄. mē
ta. nux muf. nux cip'. ī oleo laurio. ⁊ lana
intigat̄: ⁊ supra stōm appōat̄. Si āt fuerit
ꝓpt̄ cāꝫ ca. digerat̄ mā cū oxizac̄. ⁊ siru. a
cetoso. ⁊ siru. limonū. ⁊ siru. ro. vbi bullie
rint sandal'. spodiū rose. cū pauca cāpho
ra. ⁊ citōia. cū q̄busdā folijs absinthij. de
inde purget̄ cū mana. ⁊ cassiaf. aut cū mi
rab. cit̄. aut cū trifera reubarbarata. deid̄
vtat̄ isto elc'io. ℞. tria sandal'. zuc. ro. carni
uꝫ citōioꝝ cōditoꝝ cū zuc. diagragā. fri.
an̄. ʒ. ij. misceāt̄ rose sandali. citōia aceto
sitas cit̄. ī oleo ro. ⁊ lana īfundat̄ ⁊ stō ap
plicet̄. Si āt fuerit ꝑꝑ splenē deopilet̄: ⁊
a mel'ia mūdet̄. ⁊ si ꝑꝑ cōceptū vtat̄ exer
citio tēꝑato: ⁊ vino antiq̄ odorifero. ⁊ vta
tur isto elc'io. ℞. diacitonitē. potōis musca
te. an̄. lib. ʒ. cōꝭue citrāguloꝝ. ʒ. i. misceāt̄
Alie āt cāe oēs curent̄ sic̄ dicet̄ ī locis su
is. ⁊ ꝑ ꝯriū ad tēꝑamētū reducantur. Si
āt fuerit cā sic. ⁊ hūoꝝ priuatio detur lac
⁊ brodiū carniū cū aromatib⁹: ⁊ oua sor
bilia ⁊ dieta resumptiua

Clarificatio. Nōndū ēt ꝙ ablatio
vl' diminutio multū no
tabil' cibi ī morbis crōicis ē malū signuꝫ
⁊ malū ī se. cū null⁹ possit diu eē sine cibo
⁊ malū ī crōicis cū mala cōpl'o videat̄ eē
eq̄ta. 2º. notād̄ ꝙ freq̄nt̄ accidit ꝙ a
liq̄s nihil penit⁹ appetit ⁊ accidit ꝙ q̄i co
act⁹ incipit comedē. ⁊ p⁹ea fortit̄ ⁊ ml'tū
appetit ⁊ atrahit ⁊ cōedit. ⁊ h̄ accidit aut
q꞉ virt⁹ appetitiua q̄ sopita erat ꝑꝑ cibū
acceptū excitat̄. aut q꞉ cib⁹ accept⁹ destru
it cāꝫ diminutōis appetit⁹. vt v̄bi gratia
pōatur ꝙ aliq̄s amisit appet̄. ꝑꝑ malam
cōpl'onē frām: ⁊ ꝙ īcipiat cōedē cepas ⁊
allea. tc̄ ei augmētatur appetit⁹. q꞉ cib⁹ de
struit cāꝫ. aut si cā eēt ca. ⁊ ipe acciperet a
cetū ⁊ sil'ia, diminutionē igr̄ appetit⁹ suꝑ

ueniēs augmētat.aut q: suscitat:aut q: rectificat. ¶ Tertio aduertendū ꝙ nō ē incōueniēs duo ꝯria cōcurrere ad effcm̄ vnū vnū.s.ꝑ se:ꝛ alid ꝑ accidēs .iō nō ē mirabile si virt⁹ appetitiua seu attractiua: seu desideratiua:seu trāsglutiatiua deficiat,ꝑpter ca.ꝛ ꝓpꝫ frm̄ cū excedūt.qm̄ lꝫ ca.tēperatū valeat in h̄ casu cū excedit: corrugat:ꝛ desiccat:ꝛ exalat.ꝛ ita diminuit frigidū ꝛ facit h̄ q: mortificat. ¶ Quarto notand ꝙ virt⁹ attractiua directe ꝛ ꝑ se nō cōfortatur ex stipticis:nisi q: desiccāt:abstergūt ꝛ mūdificāt:vel q: virtutē coadunāt si fuerit dissoluta. ¶ Quīto notādū ꝙ vt⁹ desideratiua seu appetitiua seu attractiua stōi ē cōposita ex aīali ꝛ nāli.nāl' tn̄ ē ī toto corpe:sꝫ stō addiꝫ aīal'.ꝛ q: ab ex attrahit.ꝛ q: a remotis.ꝛ q: nō solū ꝓpꝫ se:sꝫ ēt ꝓpꝫ totū corp⁹.ꝛ iō nā ordinauit vt stōus sentiret inanitionē suā.ꝛ ad hoc fuit sḃus aīal'.nihilomin⁹ aliqn̄ aīal' superat nālē:vt ī canino appetitu. aliqn̄ autē nālis superat aīalē:sicut videm⁹ in famelicis:vbi attrahiꝫ ab epate anteꝗ̄ ī stō sit digest⁹ cib⁹.ꝛ sicut videm⁹ in iudeis cuꝫ suspēdūtur per pedes:nihilomin⁹ cū cib⁹ attrahitur ad stōm ꝙ nō fieret nisi nālis attractiua.ꝛ superi⁹ graue facēt ascēdere.

¶ Sexto ītelligēdū qm̄ lꝫ appetitiua epis sit per totū corp⁹ sicut ꝛ stōi. nihilomin⁹ tn̄ ē nāl' ꝛ nō aīalis.ꝓtāto q: attrahit ab intus ꝛ a ꝓxio.ꝛ iō ē simplex.sꝫ illa stōi ē cōposita:ꝛ cā ē dicta. ¶ Septio notād ꝙ stōus tripliciꝫ nutritur ḃꝫ Auic. vno mō ex san͠c.qui est in venis suis exteriorib⁹ ꝛ in īteriorib⁹.ꝛ al'r frustra eēt ibi. ¶ Scd̄o nutritur ex chilo ḃm. G.ī de virtutib⁹ nā lib⁹.ꝛ in ampḃis supra illū ampḃm corꝑ q̄ nutriūtur ꝛc. ¶ Tertio nutritur ī tꝑe famis ex san͠c.attracto a venis mesaicis ꝛ ab epate.nec ī hoc ē difficl'tas.sꝫ ex q̄ istaruꝫ meli⁹ ꝛ ꝑfecti⁹ nutritur.ꝛ sunt de h̄ longi ḃmones.qm̄ q̄daꝫ dicūt ꝙ ex chilo.sꝫ mihi nō vꝫ rationabile:meli⁹ eīn̄ videtur ex san͠c.qui ē in venis interioribus stomaci sꝫ non ē loc⁹ ratiocinādi .q̄re ꝛc.

¶ Caplm̄.iij.de dolore stōi ꝛ debilitate ei⁹.ꝛ de indigestōe ꝛ mala ꝯplexione ꝛ similib⁹.

I Ntelligēdum quod ista hn̄t magnā cōuenietiā:ꝛ q̄n vnā sine alio eē nō p̄t.ꝛ curatōes fere sꝫ eedē. ¶ Digō igꝫ stōi al'q̄n auferꝫ aliqn̄ mioraꝫ.aln̄ corrūpiꝫ.ꝛ h̄ totū accidit ḃꝫ itēsionē ꝛ remissiōeꝫ ꝛ q̄litatē causaꝝ.

¶ Cause. Qd āt digō stōi auferaꝫ aut minoreꝫ:aut corrūpatur. h̄ ē aut ꝓpꝫ cās extrīsecas:aut ꝓpꝫ cās itrinsecas. ¶ Si ꝓpꝫ cās extrīsecas:sic sꝫ accidētia aīe vt ira:tristicia:sollicitudo:ꝛ sil'ia.ꝛ cū h̄ euenerit ꝓpꝫ ꝗ̄titatē cibi ꝛ pot⁹ additā:aut diminutā:aut ꝓpꝫ malā q̄litatē aut venenosaꝫ:aut frām.ꝛ ita de alijs sic dulcicies ꝛ sil'ia.aut q: cib⁹ īordiate sūpt⁹ ē:aut q: grossū ꝑponiꝫ subtili.aut cruduꝫ pōiꝫ sup̄ sēicoctū:aut q: hora solita sumēdi cibū trāsiuit:aut q: sōn⁹ nō fuit cōplet⁹ aut ꝓpꝫ motū nimiū cū digia vigeat ꝑ q̄ etē.aut q: aer ē nimis distēperat⁹: aut ꝓpter crapulā ꝛ vomitū:ꝛ oīa alia similia.

¶ Si āt fuerint ꝓpter cās intrinsecas: aut hoc est ꝓpꝫ stōm:aut ꝓpꝫ mēbra alia. et si fuerit ꝓpꝫ mēbra alia:h̄ ē ꝓpꝫ passiōes cerebri:sicut ē reuma:ꝛ ita de alijs.aut ꝓpter passiōes cordis.sic ē tremor ꝛ sil'ia. ¶ Aut ꝓpꝫ passiōes epatis vt q: mittiꝫ sibi nimis deco.aut ꝓpꝫ venas mesaicas ꝛ ītestīa:aut ꝓpꝫ splenē.aut q: mittit stō mel'ie nimiā ꝗ̄titatē.ꝛ accidit ēt h̄ ꝓpter passio.matricis.ꝛ ita de alijs mēbris q̄ possunt mittere suas superfluitates ad stōm. ¶ Si āt indigō fiat in stō rōne stōi tc̄ ē ꝓpꝫ tria.aut rōe male ꝯpl'onis.aut male ꝯpōnis:aut sol'onis cōtinuitatis.ꝛ aduenit ēt īdigō rōe dolorꝭ ꝛ rōe debilitatꝭ ꝛ si fuerit ꝑꝑ malā cōpl'onē h̄ ē q: nimis ca.aut fri.lꝫ frequēti⁹ accidit ex frā.aut q: nimis sicca.ꝛ duc̄ ad ethicā.aut q: nimis hūida.ꝛ duc̄ ad ydropisiꝫ.ꝛ accidit ēt indigō n̄ solū ex mala cōpl'ōe simplici: sed cōposita cū mā ꝛ sin̄ mā sꝫ ēt fit h̄ ꝑꝑ vētositates ꝛ aq̄sitates ꝛ hūores ad stōꝫ d̄legatos .sicē san.aut co.flā.aut mel'ia.adustis:aut nō adustis.ꝛ sanies ꝛ sil'ia.ꝛ aduēit ēt ꝓpꝫ offālia sic ē apostēa:aut nimia paruitas stōi:aut nimia ꝗ̄titas:aut ꝑ cm̄ ī situ.ꝛ ita d̄ alijs.aduēit ēt ꝓpꝫ sol'onem cōtinuitatꝭ intrinsec⁹ factā.siue ab ex.aut stōus ē debilitat⁹ ꝓpꝫ longaꝫ abstinētiā

et similia. aut quia dolet in se. aut ꝑpt dolorē alioꝝ mēbroꝝ. ꝑꝑ cui ista ⁊ ꝯsilia stomacꝰ patit ablatiōez digōnis sic pꝫ ī lientēria: aut mīoratione sicut cū mltū morat cibꝰ in stō: aut cū grauitate: aut patit corruptionē sicut pꝫ in eructuatiōe acetosa: aut fumosa: aut sapore alicuiꝰ male qualitatis. ⁊ ita de aliꝭ.

Signa. Intelligendū ē ꝙ cū aliquis bn̄ dormit: ⁊ cū surgit a somno sētit se leuē: quietū: ⁊ sine turbatione: ⁊ egestiōes sunt ī hora solita. ⁊ sicut oꝫ: ⁊ vrina ē bn̄ digesta: ⁊ nō sentit eructuatiōes: nec ventositates: nec aliquē motū subuersiuum: nec sentit aliquā grauitatez in capite: nec habuit ī somno fantasmata terribilia falsa nec cristosa. tūc signat ꝙ stōus optime cōprehendit cibū vndiqꝫ. ⁊ habuit quietē ⁊ tpꝰs sufficiēs ⁊ bonꝰ ⁊ ꝑfecta fuit digō. ¶ Si āt aliq̄ illaꝝ aut multa affuerit ꝑturbatio digōnis signat: ⁊ alia ħꝫ ꝙ diuersa apparent accidētia. ¶ Et si fuerit ex causis extrinsecis hr̄ ex inditio patiētis: ⁊ assistentiū ⁊ medici industria. ¶ Et si fuerit ex passionibꝰ alioꝝ mēbroꝝ a stō: circūspiciātur diligenter oīa alia mēbra corporis ⁊ noticia nō latebit. ¶ Et si fuerit ꝑꝑ stomacum ⁊ fuerit mala cōplo ca. sentit calor in stō. ⁊ sitis: ⁊ male digerit cibaria subtilia. et iuuat a fridis: ⁊ ledit a ca. ¶ Et si est ex hūoris vicio adest pondꝰ ⁊ agrauatio ⁊ oris amaritudo. ⁊ ꝯm ꝙtitatē ⁊ caliditatē colere effuse accidūt minoratiōes ⁊ corruptiones indigiā. ¶ Et si fuerit ꝑꝑ malā cōplexionē frām sentit frās ⁊ paucitas sitis. ⁊ vtplimū appetitꝰ intēsus. ⁊ qꝛ male digerit res difficil digōnis ⁊ ledit a frīs. ⁊ iuuat a calidis. ¶ Et si ē cū hūoris vicio adest pondꝰ ⁊ agrauatio. ⁊ si ē flā ē cū accetositate. ⁊ ita de aliꝭ spēbꝰ flāticis iuxta naturā speꝝ. ¶ Et si ē ex melīa ē cū stipticitate. ¶ Et si ē ex sanguie ē cum dulcedine ⁊ si ē ex hūiditate ē cū saliua multa. ⁊ si est ꝑꝑ siccitatē: cū saliua pauca ⁊ cū q̄dā ariditate. ⁊ si ē ꝑꝑ apostema adest magnꝰ dolor ⁊ fe. ⁊ nausea. ⁊ si ē ꝑꝑ solōnē cōtinuitatis ē dolor cū pūctura. ⁊ cibꝰ in stō paꝝ morat. ⁊ qn̄ mā mittit ad ꝯcauitatē tūc ē vomitꝰ. ⁊ si mittat ad villos ⁊ ibidē fiat īuiscatio tūc ē nausea. ⁊ si ē ꝑꝑ dolorē res ē manifesta. dolores aūt nō eueniūt nisi aut ꝑpt malē ꝯplonē diuersaꝫ: aut ꝑpt solōnē ꝯtinuitatꝭ. ⁊ si ex debilitate discernit ex etate ⁊ tpe ⁊ ꝯplone ⁊ ꝯsuetudīe. ⁊ ꝑꝑ morbos q̄ ꝓcesserūt. aut qꝛ nālit ē debilis vtꝰ. aut nūꝙ ī se debilitat sꝫ rōe alicꝰ sui instrī. sicut ꝯplexio: ꝯpositio ⁊ vnitas

Pronostica. Ois indigō stōi mala ⁊ potissime corruptio. ⁊ qꝛ nō rectificat ꝑ alias digīas. et qꝛ radix mā ⁊ origo ē fere oīꝫ egritudinū malaꝝ crōicaꝝ. sic est epilīa. lep̄. scabies. ydropiꝭ. ⁊ silīa. vigilate igr. ¶ Si aliq̄s in ꝯualētia patiat īdigōez ⁊ hēat os acetosuz timēdū ē de recidīa ⁊ ꝙ mā putrefiat. ¶ Si aliq̄s sit crapulatꝰ: ⁊ apareat in facie pustula multoꝝ coloꝝ sic ē color rubeꝰ. liuidꝰ. ⁊ niger. diu viuē nō p̄t. qꝛ mā sūme venenosa ē. ⁊ corpꝰ mūdificari nō p̄t ꝑpt crapulā. ad bonā gͦ digestōez stō diligētissime aduertamꝰ. ¶ Si īdigestio fuerit ꝑꝑ accn̄tia aīe īducat gaudiū ⁊ leticia. ⁊ si fuerit ꝑꝑ crapulā ⁊ repletio fuerit nouella ī iū gat vomitꝰ ⁊ fiat abstinētia ⁊ sōnꝰ longus. ⁊ exercitiū tꝑatū ⁊ balneū. ⁊ det cibꝰ facil digōīs. ⁊ dent aromatica stiptica stōm ꝯfortātia. sic ē diābra ⁊ diametē. et triasandal. ¶ Et dic Gal. ī de igeio. ꝙ in ħ casu ꝯpetūt somnꝰ ⁊ vigilia. somnꝰ vt fiat bona digō ⁊ caloris reuocatio. vigilia ꝑpt expulsionē supfluitatū. ¶ Et si fuerit ꝓpter stōm ꝑuū det cibꝰ digestibil ⁊ ī ꝑua ꝙtitate ⁊ frequēt. ⁊ si fuerit ꝑꝑ cibū ꝑ ꝯtiū reducat. ⁊ ita d̄ oībꝰ cāis primitiuis. ¶ Rectificet igit sic oꝫ. ⁊ si fuerit ꝑpt egritudis alioꝝ mēbroꝝ a stō ꝯsideret illa diligent. ⁊ curent sic dicet ī locis suis. nō eī eēt decēs q̄ōlibꝫ in q̄libet loco ponē. ⁊ si fuerit ꝓpter apostēata stōi curet sic.

Curatio. Si apostema fuerit ca. in primis det dieta tenuis. sicut ē ordeatuꝫ. auenatum. amigō. spinargia. lactu lac amigdalaꝝ. aqua ordei. siru. iulep. poma cocta cū ꝫuc. prūa matura. ⁊ oīa dent actu calida: nullo modo ꝓuocetur vomitꝰ ⁊ oīa dent lenitiua. cuꝫ stipticis nihil pure dissolutiuū det. ¶ In primis igitur si particularia cōueniāt fiat flōia. deinde ponat emplꝫ supra stōm de portulac. plātag. ⁊ absinthio. cōfectū cuꝫ aq̄ rosa. ¶ Deinde vtat tali sirup̄. ℞. absinthij. enō. scar. lac. an̄. ʒ. iij. quatuor se. frig. dra-

gagan.liquir.mund.ordei.añ.ℨ.i.⁊ pruna ruȝ.xxx.panis ȝuc.lib.i.fiat siru. Deinde purget sic.distēperet in predicto sirup.⁊ aqua ordei.ℨ.i.⁊.ʒ.cassiefi.mūdū ⁊ detur ante diē.⁊ de ista decoctiōe detur quotiens indiguerit ⁊ alias nō. Deide fiat emplastꝝ supra stomacuȝ.℞.absinthij.end. scar.malue ro.añ.ℨ.i.masticis.ℨ.ʒ. farine ordei.ℨ.ij.cōquassent fortit simul ⁊ bulliant ⁊ fiat emplm. Et si volumꝰ fortiꝰ maturare addamꝰ succū apij.⁊ assungiā galline.⁊ anatis.⁊ si antiquaret addamꝰ cuȝ his spicanar.bdelliū.⁊ dactilos. Et si apostema fuerit frigidū tūc in primis fiat emplm de absinthio.⁊ ro. camomilla. et opio.⁊ postea addamꝰ cū volumꝰ maturare maluā:fumitatē feniculi: spicanardi. masticē ⁊ thus:fenugrecuȝ.⁊ se.lini. Et si ꝓlongaret ⁊ est nimis durꝝ addamꝰ mirram.bdelliuȝ.armoniacū.galbanū.⁊ vtatur tali sirupo.℞.absinthij.fumitatē fen. ysopi.capill ve.re.añ.ℨ.ij.mastic.thuris. spicanar.rosarꝝ.añ.ℨ.i.mel.rosa. ⁊ panis ȝucca.añ.lib.ʒ.⁊ fiat siru.⁊ in siru.distemperet.ℨ.ʒ.yreapᶜ.⁊ exibeat cū decoctiōe ysopi ⁊ absinthij:sp cauendo ꝙ vomitus nō ꝓuocet.nunꝙ stiptica sepent a maturatiuis nec a resolutiuis.⁊ sedet dolor cū assungijs ⁊ camomilla.⁊ melliloto ⁊ similibꝰ.⁊ ita de mālibꝰ noīatis:pōt fieri oleum ⁊ cum lana desuper apposi.⁊ ita de alijs.⁊ si fiat indō propter vulnera fiat sic ⁊c.

Curatio vulneris stomaci.

Vtatur in primis isto siru.℞.oca ȝac.ydromell.añ.lib.ʒ. misceantur ⁊ bulliāt ibi citonia ⁊ absinthij.añ.ℨ.i. Deide detur yerap. in decoctiōe ordei ⁊ absinthij. Deide.℞. draga.gumi arabi.masticis.thuris.cacabre.añ.ℨ.i.cōficiant cū succo absinthij:et fiant pille:⁊ cotidie vtat duabꝰ vel tribꝰ: cibus sit lac acetosuȝ a quo butirꝝ est abstractū.⁊ accipiāt intestina vitulorꝝ ⁊ edi ⁊ condiantur cum aceto.⁊ vtatur illo. et si indigō fuerit propter dolorē stōi curet dolor prius.

De dolore stomaci.

Si dolor accidat ꝑꝑ malā cōplexionē ca.vtat lacte acetoso a quo extractū ē butirꝝ:⁊ vtat pullis coctis in aq̃ vbi sit acetū.⁊ cū infrigidati fuerint comedant. Idē fiat de piscibꝰ paruis.⁊ vtat siru.ro.⁊ siru.acetoso vbi sint foliū absinthij.⁊ si co.abundet purgetur sic.℞.florꝝ bora.florꝝ.viol.vuarꝝ pas.mū. liquire mūd.absinthij.añ.ℨ.i.fiat decoctō ⁊ in decoctione tēperent cortices mirab. citri.ℨ.i.fricent ⁊ colent ⁊ colature addatur aloe loti.ȝ.i.misceant ⁊ dent in aurora.⁊ vtat triasandal.⁊ ȝucc.ro.⁊ emplet stōus cū rob ⁊ sandal.⁊ cāphora. ⁊ faria ordei. Si aūt dolor fuerit ꝑꝑ vētositateȝ fiat sacellatio.cū milio:vel cū sale ⁊ milio vel sic bulliāt in oleo laurino:rutħ. castoreū.ra d.aristol.anisum cōquassent.⁊ postea lana infundat ⁊ modicū exprimatur ⁊ supra locū dolorosuȝ apponat. Deide fiant ventose ꝯprehendētes vmbilicum. Et si nō valeant ista fiant clisteria vbi sit istud oleū ⁊ yerap.supposita decoctione cōi.⁊ vtat dianison.⁊ diacimino:vinū puruȝ valet ad vētositatē cōsumendā ⁊ alia. Et si dolor fuerit ex apostemate curet vt dictū ē.⁊ qñ accidit dolor stomaci ⁊ non pōt sedari donec euomuerit.⁊ si co.ē i cā fiat vt dictū ē.⁊ si ex melia digerat mā cū sir.d bor.⁊ buglo.⁊ sir.sql.vbi fuēint folia absinth.⁊ purget sic.℞.florꝝ borꝝ.florꝝ vtriusqꝫ sticados.foliorꝝ absinth.liq.mū. vuarꝝ pas.mū.abarill.añ.ℨ.i.fiat decoctō ⁊ in decoctione temperent mirab.indorꝝ ℨ.i.fricent lento igni ⁊ colent ⁊ colature addat lapid armenici.ix.abluti.ȝ.i.⁊ det in aurora ⁊ vtat diamb.⁊ diacameron.⁊ emplastret stomacꝰ cū absinthio: camōilla:buglosa:spicanard.⁊ oleo costino. Si aūt fuerit ꝑꝑ materiā flāticam digeratur mafia cū oxil.diur.vbi fuerit ysopꝰ ⁊ absinthiū.⁊ purget sic.℞.florꝝ vtriusqꝫ sticados.polipodij.añ.marat.liqr.mūd. vnarum pas.mund.abarill. foliorꝝ absinthij. añ.ℨ.ʒ.fiat decoctio.⁊ in decoctione tēperentur cortices mirab.cheb.ℨ.i.fricent lento igni ⁊ colent.⁊ colature addāt turbith ℈.ij.⁊ dent versus dieȝ.⁊ vtat diamente ⁊ diambra:⁊ diaterō pipereon:⁊ emplastret stomacꝰ cū mēta:⁊ absinthio:⁊ costo ⁊ maiorana. Et est intelligendū ꝙ in doloribꝰ antiquis stomaci sincopalibꝰ ⁊ ꝓximalibꝰ nō inueni tm̄ iuuamētū sicut in hoc.℞.succi mētc.ℨ.ʒ.succi absinthij.ℨ.ij.

gariofiloꝝ.ligni al.xilobalsami.añ.ʒ.ß.fiat pl'is.⁊ misceaꝛ ⁊ accipiaꝛ tepidū d̄ mane cotidie stomaco euacuato.vel ꝙ accipiaꝛ cū ouo sorbili ⁊ facit mirabilia. Et aliqui sunt qui dolent semꝑ ante cibū ⁊ q̄escit dol'.postq̄ sumpserūt cibū. ⁊ hoc videꝛ eē ꝑꝑ co.mordicantez:aut mel'iam.q̄re oportet vt purgeꝛ sicut dictū ē:⁊ ꝙ vtatur lacte acetoso butiro extracto.⁊ cōforteꝛ stomacus cū stipticis:⁊ sumāt cibum multū nutribilē ⁊ in parua quātitate. Et aliqui sunt q̄ dolent cibo assumpto:⁊ nō cessat dolor donec euomuerit.⁊ tales vtātur in media nocte ⁊ de mane ante cibuz tali cōdito. ℞.coriand̄.piperati:foliorum mēte:folioꝝ absinthij:gariofi.ligni al.añ.ʒ.ij.puluerizenꝛ ⁊ cōquassenꝛ ⁊ cōdianꝛ cū emblicis ⁊ melle ro.q.s.⁊ fiat cōdituz Et si dolor fuerit ꝑꝑ vlcera aut alia:nota ⁊ manifesta curanꝛ illa pri^a^. ⁊ ita curabiꝛ illud:⁊ ꝑ ꝯñs dolor:⁊ ꝑ ꝯñs rectificabiꝛ digestiua:⁊ hoc est ꝙ volebam⁹. Aliquādo etiā corrūpiꝛ digestiua ꝑꝑ debilitatez virtutis:qua confortata confortatur digestiua

Debilitas stomaci

Debilitas ⁊ sensus nimi⁹ stomaci cognoscuntur ꝙ de facili leditur a quacūq̧ re:⁊ ideo quasi quodāmodo vulgari debilitas stomaci appellatur pas.stomaci.cui⁹ causa ignoraꝛ. Et ꝑpterea verbi gratia ponam⁹ ꝙ stomac⁹ patiaꝛ quēdā angustiā vl' d̄bilitatē appetitus.aut cōprehendat cibum cū quadaz tintilatione ⁊ quodā tremore occulto: et cū hoc nō prouenit ex aliqua cā extrinseca:sicut est natura aeris:aut natura cibi. nec ꝓuenit ex aliqua egritudīe manifesta nec ex aliqua passione stomaci notabili. tūc diceꝛ ꝙ stomacus ē debilis.ita ꝙ ꝑpꝛ debilitatē nō appetit nec digerit:nec etiam sustinet bene cibū.⁊ tamen s̄m veritatem virtus stomaci nō deficit.sed in rōne sui instrumēti:s; q2 causa cōmuniter ignoraꝛ.ideo tunc debilitati virtutis attribuimus:vtplurimū tamē ista debilitas venit ex frigiditate.⁊ ideo cōtra illā ordinem⁹. ℞.mente.absinthij.costi.sumitatum feni.añ.ʒ.i.spicanar.squinanti.spice.celtice.calami aromatici.ligni al.añ.ʒ.ij.cōquassentur ⁊ buliāt in oleo laurino.⁊ in illo oleo ponatur lana aut filtrū ⁊ stomaco appliceꝛ.aut cera noua ibidē malaxeꝛ ⁊ stomaco fiat emplastrū.vel ex istis fiat cōdituz aut electuariuz:aut ex eo vtaꝛ:vel ꝙ vtaꝛ diacitonitē.⁊ ante cibū ⁊ post. Istud em̄ electuariū est tante v̄tutis ꝙ versificator postq̄ gustauit dixit si vis me mittere: si vis dirimē̄ litē.de diacitonitē da mihi frater item. Si aūt cā eēꝫ calida diminuantur ista multū ⁊ addāꝛ rose:⁊ sandali.⁊ semen portulace:⁊ cāphora:⁊ sil'ia. Et de istis oībus fiet sermo particularis iaz cito cū loq̄mur de mala ꝯplexiōe stōi.qui igitur h; stomacū debilē ⁊ nimiū sensibilem.⁊ nō pōt ieiunium tolerare vtaꝛ brodio carniū bouinaꝝ:vel accipiat modicū frumēti cocti:vel paꝝ panis cū vino vbi bullierint pira:aut coctana:vl' diādra: cū tria sandal'. Si autez digia stōi immuteꝛ ꝑꝑ malaz cōplexionē siccam rectificetur illa prius.

De mala cōplexiōe sicca stōi.

Si autē mala ꝯplexio sicca fuerit in stō.tunc iniungaꝛ quies et ociuz:⁊ vtatur dieta resumptiua ⁊ nutriēte:sicut senes ⁊ ꝯualescētes. In primis igitur ītret balneū aque dulcis tēperate ⁊ parū moreꝛ ⁊ nō sudet. deinde balneeꝛ in aq'a tepida vel friditati vicina.sed ibi nō sit nisi trāseūdo.deinde q̄escat.deinde vtaꝛ lacte mulieris aut asine aut capre:aut vaccarum:⁊ sumat illud ab vbere.⁊ si nō est possibile colligaꝛ sic lac in vase calido ⁊ ponaꝛ in lacte modicum salis ⁊ mellis:⁊ bulliat.⁊ ponaꝛ paꝝ aq̄:⁊ accipiat.⁊ caueat ne in stō corrūpaꝛ. et ꝙ illa a quib⁹ sumitur lac sint iuuenilia:⁊ sint in bono regimine ⁊ vtanꝛ bono cibo De ista aūt mā̄ loquiꝛ Gal'.in.v. de ingenio ꝑꝑ ptisicos.⁊ in.vij.ꝑꝑ stōi siccitatē.⁊ in.x.ꝑꝑ ethicos.⁊ nos supius ī duob⁹ locis sum⁹ locuti de ista mā̄.et postq̄ lac erit digestū in stō exerciteꝛ. Deinde vtaꝛ brodio carniū:⁊ carnibus volatilib⁹:que tm̄ nō degunt in aquis.⁊ vtaꝛ ouis sorbilibus:⁊ piscibus petrosis:⁊ paulatine reuertanꝛ ad cibaria que debenꝛ in tempore sanitatis.⁊ si siccitas fuerit iuncta cum caliditate:vtaꝛ lactucis ⁊ cucurbitis ⁊ sirupo iulep.⁊ aqua frigida.nec siccitas nimis excederet:q2 tunc virtus esset mens

debilis ⁊ nõ posset sustinere. ⁊ si siccitas esset iuncta cũ frigiditate vtaꝛ aqua mellis. ⁊ ptisana cũ modico mellꝰ ⁊ vino limphata: ⁊ silib⁹ calidis ⁊ humidis: sic̃ sunt brodia: iuscula. ⁊ vtatur electuario resumptiuo cũ diarodon abbatis. si ãt fiat indigestio ꝑꝑ malã cõplexionẽ calidam cureꝛ illa prius.

De mala cõplexiõe calida stõi.

In tali cura cõpetũt persica. non tñ humida aquosa vꝫ etiã lactu. endĩ. scaꝛ. cucumeres. ⁊ cucurbiꝛ. portulꝰ. coriandꝝ. amigd. ⁊ lac acetosum. ⁊ pulla infrigidata in acetũ. ⁊ pisces recẽtes. ⁊ valet zuc. ro. tria san. Et ponantur emplastra frigida supra stõum. tñ nõ teneantur tanto tꝑe qd̃ anhelit⁹ constringatur: aut epar nimis infrigidetur. Et si caliditas fuerit iuncta cũ siccitate vtatur sirup. violꝰ. nenupħ. ⁊ sirup. iulep. ⁊ vtatur diadraganto frigido. ⁊ vtatur spinargijs ⁊ maluis ⁊ pomis. ⁊ aqua ordei. ⁊ inungatur stomac⁹ cũ oleo violꝰ. ⁊ si caliditas sit cõiuncta cũ humiditate vtaꝛ oxizac̃. ⁊ sirup. acetoso. ⁊ vtaꝛ piris. ⁊ coctanis. ⁊ sandalꝰ. Amplꝰeꝛ stomac⁹ cũ rob coctanis ⁊ sandalꝰ. Et si co. abundet in stomaco purgetur sicut dictum est capitulo de dolore stomaci. Si aũt fuerit indigestio ꝑꝑ malã cõplexionem frigidã tunc illa cureꝛ prius.

De mala ꝯplone frigida stõi.

Vtetur allijs ⁊ vino forti in ꝑua q̃ntitate: ⁊ calefiãt extrema: ⁊ ponaꝛ ventosa supra stomacum ⁊ vtaꝛ aniso: cimino: ⁊ ameos. sixeleos. spicanar. ⁊ ligno aloes. ⁊ vtaꝛ potiõe musc. ⁊ diateron pipeon. ⁊ zinzib. cõdito. Et si frigiditas fuerit iuncta cũ siccitate minoreꝛ calida ⁊ euaporatiua: ⁊ vtaꝛ lacte: et aqua ordei cũ melle. ⁊ vinũ cũ aqua. ⁊ vtatur isto medicamine. ℞. mastic. spicanar. bulliant in oleo ⁊ inungaꝛ stõus. vel malaxeꝛ cera in oleo ⁊ misceaꝛ cũ modico picis naualꝰ. ⁊ fiat emplꝰm supra stõm. Et si friditas iũgaꝛ cũ hũiditate vtatur carnibus assis ⁊ vino põtico. ⁊ vtaꝛ pipere ⁊ cinamomo. ⁊ vtatur isto sirupo. ℞. ysopi: absinthij: calamẽti. añ. ℥. ij. anisi. maraꝛ. ameos siseleos. spicanar. squinãti. calami. aromatici. añ. ℥. i. mel, ro, lib, i. fiat sirup, ⁊ ex istis materialibus põt fieri olꝰm aut vnguentum: aut cero: ⁊ inungatur stomacus cum oleo de balsamo. ⁊ si flegma dominetur in stomaco aut melꝰia purgetur sicut dictum est in dolore stomaci. Et est intelligendum ꝙ puer paruus vel puella applicata stomaco multum confortant virtutem digestiuam dum tamen non sudent. vel catulus canis: vel saltem ꝙ manus longo tꝑe supra stomacum tenereꝛ ⁊ si digistio auferatur propter malam cõplexionem humidam in stomaco curetur illud prius.

De mala complexione humida stomaci.

Minuatur cibus ⁊ potus potissime ⁊ vtatur assis ⁊ frixis: ⁊ vtatur isto electuario. ℞. dianison. diacimino. zuc. rosa. añ. ℥. iiii. misceantur. ⁊ si humiditas iungatur cũ caliditate vtamur acetosis ⁊ stipticis. ⁊ tunc valẽt malagra. ⁊ citonia: ⁊ persica: scilicet illa a q̃bus non fluit humiditas. Et si fuerit iuncta cum frigiditate vtatur diateron pipereon. ⁊ similibus. Et quia patientes coguntur venire frequentius de remotis ꝑtibus propter malam complexionem stomaci frigidam ⁊ humidam a deo de gratia illaꝫ magis particulariter proseq̃mur

Dieta stõi infrigidati ⁊ humectati.

Dieta ei⁹ sit talis: panis sit triticē⁹ bñ coct⁹: bñ fermẽtat⁹: ⁊ cũ tꝑata q̃titate salꝰ: ⁊ triticũ sit natuꝫ in terra alta leui ⁊ noua q̃tũ erit possibile. oẽꝫ aliũ panẽ vitet. vinũ sit citrinũ in colore: mediocre ĩ subã: bñ matuꝝ ⁊ odoriferꝝ: nõ nouũ: ⁊ optimi saporis: oĩa alia vina vitet: aqua sit fontĳ: ⁊ fõs sit vberrimũ scaturiẽs. ⁊ currat versus oriens. et sol de mane ꝑcutiat ostiuꝫ fõtis: ⁊ aq̃ currat supra loca mũda. ⁊ accipiaꝛ aq̃ lõge a fonte vt sit depurata a supfluitatib⁹ rõne euẽtationis ⁊ ṽtutib⁹ stellaꝝ. Carnes ãt sint volatiliũ: aut q̃drupedĩ. si volatiliũ ãt damesticaꝝ. vtaꝛ pullꝰ: ⁊ gallinis: ⁊ capõib⁹: ⁊ colũbis volatilib⁹. ⁊ ista nõ sint violenꝛ sꝫ ĩ aere ad libitũ nutrita. Et de siluestrib⁹ vtaꝛ ꝑdicib⁹ ⁊ starnis ⁊ merlinis ⁊ auiculꝰ cãpestrib⁹ ⁊ fasianis. ⁊ vitet oĩs aues degentes in laccub⁹. De carnib⁹ q̃

drupedū: aut sūt domestice: aut siluestres
si domestice vtat carnibꝰ ānualis: agni:
vel mūtonis iuuenis: ⁊ eduli: ⁊ vituli la-
ctantis: ⁊ extremitatibꝰ porcoꝝ. De silue
stribꝰ nō vtat nisi cuniculo iuuene: ⁊ ca-
priolo iuuene: ⁊ ceruo iuuene. Alias nō
noīatas penitꝰ vitet. Itē de olibꝰ vtatur
feniculo nouello. petro. mēta. saluia. ser
pillo. ysopo. sategia. sana mūda siue gari
ofilata: qđ idē est. borag. bletis. orco. spa
rago iuuene. s. de sūmitatibꝰ eius in tpe
vernali. oīa alia olera vitet. Itē vitet oīa
legumīa preter brodiū ciceꝝ. Item vitet
oīs fructus nisi eliqñ auellanas assas.
aut duas nuces post pisces. aut medieta
tez vnius piri cocti. aut coctani cocti cuz
modico casei butriosi post cibuz. Itē vta
tur ouis sorbilibꝰ. Itē vtat piscibus sca-
mosis de aquis mundis currētibus lon-
ge a ciuitatibꝰ. ⁊ si coquat in aqua pona
tur ibi petro. feni. ⁊ sal. aut ponantur su-
pra torrefcōriū ⁊ inungat frequent cum
aqua salsa. ⁊ oleo ⁊ h̄ ē dieta ī gnāli. Dein
de sequitur magis particulariter. Die do
mīaca vtatur galina in brodio cuz zinzi.
⁊ croco. ⁊ carnibꝰ porcinis assis: ⁊ sint de
latere porci cuz salsa viridi sine aceto: sed
cū cinamomo. ⁊ in sero habeat vnaz aui
culaz assaz cuz salsamēto de vino ⁊ sale.
Die lune habeat olera. s. boragines. ble-
tas. petro. ⁊ terant totuz fortiter ⁊ condi
antur cuz carnibus salsis ⁊ mūtone recē
ti iuuene: ⁊ sint de costis. ⁊ habeat perdi
cez assam cū salsa de cinamomo. ⁊ in sero
carnes porcinas assas cū cepis desuper
appositis. Die martis hēat carnes por-
cinas de dorso ⁊ sint aliquātulū salse cū
porris ⁊ sinapi. Et in sero cuniculū iuue-
nem assum cum salsa de pipere. Die mer-
curi habeat cuniculū iuuenem in brodio
cū speciebus ⁊ perdicē assaz. Die iouis
habeat carnes mutoninas in geneto. et
pullā in pane. ⁊ de sero auiculas assatas
Die veneris habeat cicera cū petro. ⁊ sal
uia. ⁊ pisces assos seu camerotas. ⁊ sint sp
pisces marini cocti in vino puro. Die sab
bati si comedit carnes vtatur carnibꝰ vi-
tulinis lactātibꝰ multū iuuenibꝰ ⁊ teneri
bus: cū bona piperata. ⁊ pullos assos.
Et si nō comedet carnes fiat sicut in die
veneris. panis sit bene fermētatꝰ ⁊ bene
coctꝰ. Itē vinū sit bū antiquū sine aqua
⁊ in parua quātitate. Et sit regl'a genera
lis q cotidie exercet se ante cibū donec ī-
cipiat fatigari. ⁊ ñ comedat nec bibat ni
si bis in die. De mane circa tertiā vel añ
⁊ de sero semp in vesperis ⁊ valde parū.
Viso de regimine p dietā: videamꝰ de re
gimine p medicaīa. Et hz: iiij. medicamīa
Primo in siru. secūdo in medicina laxati
ua. tertio in puluere. quarto in eluarijs:
Sirupꝰ ē iste. ℞. rađ. feni. petrosil'. brusc.
spagi. graminis. apij. añ. M. s. temperen
tur in aceto fortissimo p diē ⁊ noctē. Dei
de. ℞. ysopi. absinthij. calamēti. pulegij. s
pilli. maiorane. basiliconis. mente. saluie.
añ. M. i. cortic. citri. anisi. marat. cimini.
ameos. siseleos. se. basiliconis. se. maiora
ne. añ. ʒ. i. ⁊. ʒ. mel. lib. i. ⁊ fiant siru. libr. ij.
Medicina est ista. ℞. yerap. ʒ. vi. aloe. ℈
ij. agarici. turbith. esule. añ. ℈. i. anisi. cina
momi. mastic. añ. ℈. ʒ. cōficiant cū succo
absinth. ⁊ fiant pill'e. Puluis ē iste. ℞. tri
um granū pipeꝝ. zinzib. cinamo. gariofi.
galange. zedoarie. mastic. cardamo. nucis
mus. añ. ʒ. ij. marat. cimini. ameos. ligni a
loes. cāpho. xilos. spicenar. spice. celtice.
calami aromatici. añ. ʒ. i. mēte pulueriza-
te. ʒ. iii. croci. ʒ. ii. panis zuc. ʒ. ii. fiat pul-
uis ⁊ ponant ī sacculo de aluta. Eluaria
sūnt multa. primū ē istud. ℞. diamēte. dia
teron. pipeon. añ. lib. ʒ. misceant. Itē ali-
ud. ℞. pliris cū musco. diātos cū musco.
diambre letitie. ℞. diamēte. diateron. pi-
pereon. añ. ʒ. iiii. misceant. vtat his mane
⁊ sero. Itē aliud quo vtat post comestio
nem. ℞. diacitonitez. diatrion. pipereon.
carniū citinioꝝ. diamēte. añ. ʒ. iiii. misceāt
Et aduertendū q oibꝰ istis pōt vti in tē
pore frigido ⁊ regiōe frigida. sz in tpe ca.
aut regione ca. vtat in parua quantitate
valde aut nihil. sed in regiōe ca. ⁊ tpe frō
vtat isto. ℞. diamusci. diarodon. ab batis.
dianthos. rosate. nouelle. añ. lib. ʒ. misce-
antur. Et si calor supuenerit aut ratiōe la
boris: aut rōne alicuiꝰ alteriꝰ rei: tūc ista
oīa dimittant. ⁊ tūc si patit sitim ī tpe cal.
vtat isto. ℞. diadragā. zucc. ro. diarrodō.
abbatis. añ. lib. ʒ. misceant.

Clarificatio. Notanda sunt h̄ ali
qua q̄ pōit. R. viiᵒ.
de ingenio. Primū notabile est istud qm̄

ſin vnoq̄ꝫ mẽbro corporis ꝓpria eſt actio in alijs nõ exiſtẽs hoc aũt eſt ꝓpť ꝯ̄neꝫ cũ q̄dlꝫ mẽbruꝫ ꝓpria ꝯplexione decore tur. ſꝫm ꝙ dicitur. eſt iſtud in quãto tp̄e ca. reducit frm̄ . in tãto tp̄e frm̄ reducere ꝑ ca. ſꝫ modus nõ eſt eq̄lis. qm̄ mẽbra vicina leduntur a frõ pluſq̄ ledantur a ca. econuerſo ſe hꝫ in ſicco ⁊ hũido qm̄ mod⁹ reducẽdi ẽ equalis: q2 mẽbruꝫ vicinũ nõ leditur nec a ſicco nec ab hũido de q̄ ſit curãdũ: ſꝫ tp̄s nõ eſt equale: q2 citius reducitur hũid̄ a ſicco q̄ ſiccũ ab hũido. ſiccũ enim de difficili eſt reducibile. ⁊ iõ corp⁹ ꝙ nõ nutritur de facili infrãtur ſꝫm Gal. ⁊ cũ ſtõus eſt ſiccus nõ ſolũ debilitatur ſtõus ⁊ membra vicina ſꝫ ⁊ totũ corp⁹. ꝯcluditur igitur ꝙ ſiccitas ſtõi eſt cũ diligentia reducẽda.

Caplm̄. iiij. de canino appetitu.

Quadruplex eſt in naturalis appetit⁹. quidã q̄ vocatur canin⁹: ⁊ quidã q̄ vocatur boliſim⁹: ⁊ q̄dã q̄ vocatur fames ſincopalis: ⁊ quidã qui vocatur appetit⁹ corruptus. ⁊ de iſtis ꝑ ordĩnẽ ꝓſequemur. canin⁹ appetit⁹ ẽ intenſus ⁊ irrationabilis ⁊ inſaciabilis ⁊ q̄to plus appetit tãto magis comedit. ⁊ dicitur canin⁹: q2 ſicut canis ſatiatur nũq̄ imo reuertitur ad vomitũ. ita qui hãc patitur paſſionẽ nũq̄ põt ſatiari. ⁊ ſicut diabetica paſ. eſt ſitis inſatiabilis: ita canin⁹ appetit⁹ ẽ fames inſatiabilis.

Cauſe. Cã huius appetit⁹ ẽ triplex. ſ. caliditas reſoluens: ⁊ frigiditas cõprimẽs. ⁊ ſꝫm indncẽs. ⁊ hu. acetoſus pũgens. ⁊ viſcoſitateꝫ q̄ ipediebat remouens. Ad primũ membruꝫ pñt multa reduci ſicut eſt caliditas aeris. curſus. labor. fe. ꝑcedẽs. ⁊ vigilie nimie. ⁊ caliditas ſtõi. ⁊ toti⁹ corpis. Et qñ caliditas eſt minor i toto corpe q̄ in ſtõ tunc ẽ canin⁹ appetit⁹ ⁊ faciẽs. ⁊ qñ caliditas ẽ maior in ſtõ tũc eſt appetit⁹ maior in potu q̄ cibo. ⁊ ita caliditas ſtõi vna cũ caliditate toti⁹ corpis põt intendere appetitũ. ſꝫ caliditas ſtõi ſoli⁹ impediat appetitũ. Secũa ẽt põt incẽdere appetitũ debilitãdo ꝯtentiuaꝫ ⁊ faciẽdo de ſtõ alleuiare ſuũ. venit etiã ꝓpter debilitatẽ cõtentiue ⁊ fortitudinẽ expulſiue ⁊ fit etiã appetit⁹ intenſus ꝑ vermes ⁊ ſerpẽtes q̄ ſunt in fundo ſtõi: ⁊ ꝓpˀte in inteſtinis deuorãtes cibũ. iſta eim oĩa ⁊ cõſilia pñt reduci ad inanitionẽ ⁊ reſolutionẽ. Secõa cã eſt frigiditas cõprimẽs: ⁊ ita agit actionẽ ſilem succõi: ⁊ ita inducit cõtactum ⁊ ſꝫm. ⁊ ita ſtõus cũ ſit in ſuo orificio inanit⁹ ⁊ illud ſentiat iõ appetit ſicut ſi eẽt vera inanitio. ⁊ iõ qui hñt orificiuꝫ ſtõi frm̄ hñt intenſuꝫ appetitum. ⁊ q̄to orificiũ ſtõi eſt frñs tãto appetit⁹ intẽſus: niſi ad tm̄ deueniret ꝙ mortificaret. qm̄ oĩe mẽbꝝ infrãtuꝫ actionẽ hꝫ defectã d̄ neceſſitate ſicut ſcribit. G. ſupra illũ amphꝫ. q̄buſcũq̄ꝫ iuuenib⁹ ⁊c. Tertia cã põt eſſe flã. acetoſuꝫ exñs i orificio ſtõi: qm̄ mordicat ⁊ ſuſcitat. ⁊ cõtentiuã debilitat. ⁊ digerit hu. groſſos ⁊ viſcoſos qui impediebãt appetitum.

Signa. Si fuerit ex caliditate reſoluẽte tũc eſt ſitis ⁊ vtplurimũ ẽ cõſtipat⁹. ⁊ appent alia ſigna caliditatis. qm̄ eſt audax. piloſus muſculoſus. ⁊ accidit aliqñ ꝙ hoĩes multũ cibũ accipiũt ⁊ paꝝ aſcellãt. ⁊ nõ erũt pingues. ⁊ h̄ atteſtatur ſupra fortẽ caliditatem reſoluenteꝫ. Et ſi fuerit ꝓpter alia reſoluẽtia ⁊ conſumentia ſicut eſt aer: labor: vigilie: ⁊ ſilia: h̄ habetur indicio patiẽtis. Et ſi fuerit ꝓpter v̄mes h̄ indicãt ſigna vermiũ. Et ſi fuerit ꝓpter frĩateꝫ tm̄ eſt flux⁹ ventris ꝑuitas ſitis: inflõnes: vẽtoſitates. Et ſi fuerit ꝑꝑ debilitatẽ cõtentiue tũc eſt fluxus vẽtris ⁊ cib⁹ erit q̄ſi indigeſt⁹. ⁊ cũ quadã ſan. ꝑmixtionẽ. Et eſt ĩtelligenduꝫ ꝙ oĩs mala ꝯplexio ſue virtuti defectionẽ gñat ſicut ſcribitur. vi. d̄ morbo. ⁊ primo q̄libet malarũ ꝯplexionuꝫ cũ excedũt pñt debilitare v̄tutẽ cõtentiuam: modo igitur cũ calido ⁊ mõ cũ frõ. ⁊ ſꝫm hec ſigna alia ⁊ alia. Si aũt fuerit ex hu. acetoſo tũc eſt ꝑuitas ſitis ⁊ eructuatio acetoſa. Et ſi acetoſitas fuerit ex flãte erit acetoſitas praua cum hũitate mlta. Et ſi fuerit ex melia tc ẽ cũ põticitate ⁊ cũ quadaꝫ ſiccitate. Et ſi fuerit ex cãis manifeſtis tũc ſcitur ex ĩdicio.

Pronoſtica. Canin⁹ appetit⁹ ex reumate aduenit raro. Canin⁹ appetit⁹ ſi cõtineretur ducit in boliſimũ. ⁊ boliſim⁹ i famẽ ſincopalẽ. ⁊ fames ſincopalis in mortem. vigilate igitur ⁊ orate.

Cura. Si canin⁹ appetit⁹ fuerit ꝓpter calorē resoluētē dent̄ ea q̄ sunt dure digestiōis. sic̄ sūt fabe fracte: frumentū coctū: lētes cū aceto: pisces bestiales ⁊ cōchilia: carnes bouine semi cocte: oua indurata: panis azim⁹. portul'. cucurb. cōdite cū oleo amig. dul'. ⁊ zucca. et extremitates aīaliuȝ. ⁊ intestina ⁊ ꝙ ꝯdiantur cū aceto ⁊ zucc̄. ⁊ inungat̄ cū oleo mirtino ⁊ oleo ro. ⁊ oleo ƌ sūac. vbi bullierit alumē. ⁊ ē h̄ intelligendum ꝙ in curatione canini appetitus debem⁹ vitare oīa acetosa ⁊ oīa pōtica. ⁊ oīa acuta: nisi per h̄ intenderetur cura sicut sūt acetosa in causis ca. ⁊ pōtica: ⁊ stiptica. in nimio fluxu vētris ⁊ acuata ⁊ inciusia ī hu. flāticis. Si āt fuerit propt̄ malā cōplexionē friam dent̄ olea ca. ⁊ pinguedines ⁊ vnctuosa ⁊ carnes anseris asse. ⁊ vinū purū ⁊ pōnez muscatē. pliris cū musco. alipta muscata. ⁊ si est cū mā vtat̄ alleis ⁊ cepe. ⁊ pipere ⁊ cinamomo. ⁊ sinapi. ⁊ digerat̄ mā flātica cū origāo ⁊ calamēto. pulegio ⁊ serpillo. aniso. maratro. ⁊ melle. ⁊ purgetur cū yerap̄. ⁊ si ē materia mel'ica digeratur mā cū siru. de boꝝ. ⁊ siru. de bluglosa. ⁊ purget̄ cū diasene. ⁊ diaboꝝ. ⁊ lapide lazuli. ⁊ det̄ zucco ro. ī cā ca. ⁊ mel ro. in cā frida. ⁊ si fuerit ꝓpter debilitatē cōtentiue cōsideret̄ cā. ⁊ si est cā ca. fiat sic̄ dictū est. ⁊ si ē causa frigida fiat sic̄ dictū est. Et si ē ꝓpter reuma curet̄ sicut dictū est. ⁊ si venerit a splene mūdificet̄. ⁊ ita ƌ alijs membris. ⁊ si fuerit ꝑꝑ vermes det̄ absinth̄. cū agarico ⁊ aloe: ⁊ alia q̄ dicent̄ ⁊ si fuerit ꝑꝑ cās notas primitiuas ꝑ ꝯ̄ria reducāt̄ ad tēperamētū.

De bolismo.

Bolism⁹ est appetit⁹ intēsus ⁊ cū īcipit desinit ⁊ accidit frequēt̄ itinerantibus ꝑ loca niuosa frā. ⁊ iō vulgares dicūt ꝙ aliꝙ herbā calcauit q̄ habet aspectū ad augmentādū appetitū. tn̄ ista est veritas ꝙ tales sunt cū inanitiōe corporis ⁊ repletione stōi nauseatiua ⁊ debilitate stōi. ⁊ iō cū stōus infrātur incipit appetere. ⁊ ēt rōne ianitionis toti⁹. ⁊ cū īcipit desinit. q2 stōus replet⁹ ē ⁊ virt⁹ debilis. ⁊ incipit q̄si mortificari ⁊ q̄si insensibilis fieri virt⁹ appetitiua. q̄re oȝ vt suscitet̄ ⁊ extrema pūgant̄: ⁊ quodāmodo cū ꝑuis virgis suauit̄ flagellet̄. deinde odoret aromatica. Et si ꝑticularia conueniant in fritate vtat̄ istis mālib⁹ siue in el'arijs vt intus sumat̄ siue in pomo vt odoretur: siue in empl'is aut oleis aut cerō vt supra stōm apponat̄. ⁊ st̄ ista amb. storax calamita. ladanū. lignū al. musc⁹. gariof. nux mus. ⁊ asset̄ pulla ⁊ lardet̄ cū gariof. ⁊ asꝑgatur aqua ro. muscata. ⁊ odoret et comedat. ⁊ vtat̄ vino muscatello. aut alio odorifero. Et si ꝑticularia cōuenirēt i caliditate vtat̄ isto ꝭm priorē modū. s. rosis viol'. siccis. nenup h̄e. coriādro ꝑparato. sandal. ⁊ cāphora. ⁊ asset̄ pullus ⁊ lardet̄ ⁊ asꝑgatur cū aq̄ ro. ⁊ cāphora. ⁊ odoret. ⁊ comedat cū fuerit infrigidatus.

De fame sincopali.

Aliquādo aliqui h̄nt orificiuȝ stōi ita debile ⁊ sensibile ꝙ nō p̄nt ieiuniū tolerat̄. Et isti in hora famis carēt cibo. De facili incurrūt sincopim. tūc igr̄ aut isti st̄ actu in sincopi: aut nō. ⁊ si actu fricent̄ extrema fortit̄ ⁊ ligent̄ ligatione dolorosa. ⁊ trahant̄ ꝑ nares ⁊ digiti conduplicati fortit̄ ꝯstringant̄ ⁊ asꝑgant̄ aq̄ ro. ⁊ p⁹ casuȝ vtat̄ pane intincto in vino ⁊ vtat̄ brodio carniū. Et si ꝑticularia vergant ad cal'itatem fiat sicut dictū est in cura bolismi. Et si vergat ad fritatem fiat sicut dictum est ⁊c̄.

De corruptione appetit⁹:

Corrupt⁹ appetit⁹ appellat̄ app̄. enormis ⁊ irrōnabilis. s. cū aliq̄s appetit cōedē cretā. carbones. pisces crudos. carnes crudas. fruct⁹ nouellos adhuc pōticos. sicut manifeste videmus in mulierib⁹ ꝑ̄gnantib⁹. hoc aūt accidit propter hūores corruptos potissime mel'icos exn̄tes i stō inficiētes stōm: ⁊ ita corrūpunt appetitū: ⁊ q2 adhuc sūt sub latitudine sanitatis appetūt sil'ia. ⁊ q2 talia abint⁹ sūt corrupta ⁊ īfecta ⁊ enorma et irrōnabilia q̄si si eēnt inaniti ƌ cibis male dijudicātes. Accit igr̄ mulierib⁹ ꝑ̄gnātib⁹. aut cū mēstrua sūt retenta. ⁊ in viris accit sȝ nō ita frequent̄. ⁊ ꝭm diuersitateȝ hūoꝝ in stō ꝭm h̄ diuersa appetūtur. In p̄ris igit̄ vtat̄ vomitu ⁊ mltis vicib⁹ ⁊ an̄ cibū ⁊ p⁹. ⁊ potissime si nō fuerit mulier ꝑ̄gnās ille. n. verēde sunt. Deide vtāt̄ rafano tēꝑato ita oxill' squil'. deide purget̄ cū. v. granib⁹ mirab. ꝑpatoꝝ sic̄ opȝ. ⁊ ꝑt

Bolisimus de arabo quod est multitudo famis quod multitudo formis [illegible] Arnal⁹.

vtī piscib⁹ salsis ꝛ carnib⁹ recētib⁹ assaꝭ supra carbones imediate. ꝛ vtaꝭ colūb. assis ꝛ pullis assis ꝛ siliib⁹. ꝛ vtaꝭ sinapi ꝛ cinamomo cardamo. ꝛ cubebis. ꝛ vtatur isto el'rio. ℞. cupularꝫ glādiū. ligni al. ani si. maraꝭ. spicenar. nucis muf. gariof. mirtillorꝫ. añ. ʒ. i. panis zucc. q. s. fiat el'ariuꝫ ꝛ addaꝭ cōserue cit. ꝛ citranguli. añ. ʒ. ij. ꝛ misceantur.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ duplex est appetit⁹ q̄dā simplex ꝛ q̄dā cōposit⁹. simplex ē naturalis ꝛ semp fit a calido. ꝛ ꝯposit⁹ ꝯponitur ex ca. ꝛ frō. ꝛ est solū in stō. Est eīm appetit⁹ stōi ꝯposit⁹ ex virtute aīali ꝛ naturali. Nālis fit a ca. sꝫ aīalis fit a frō. frigidū. n. cōprimit: ꝛ ita agit actionē silem succōi. ꝛ ita inducēdo vacuū inducit ꝯtactū ꝛ ita sp̄m. ꝛ ita paccidēs iuuat appetitū. ꝛ calidū p se. ꝛ ita hoīes qui hn̄t stōm frm̄ sunt intēsi appetit⁹. ꝛ hoīes qui hn̄t stōm ca. male appetunt. licet calor faciat appetitū naturalē p accidēs. tn̄ diminuit in stō attrahēdo vaporē replēt stōm fantastice. ꝛ ita ipediūt cōtactū. ꝛ ita sp̄m. nō est igiꝭ incōueniēs si cal'itas stōi ipediat appetitū ꝛ fritas augmētet: vtrūqꝫ. n. est p accidēs. Secūdo intelligendū ꝙ licet appetit⁹ cibi fiat p frm̄. tn̄ appetit⁹ coit⁹ nō fit nisi p calidū. qm̄ appetit⁹ ē simplex ꝛ aliqn̄ est cōposit⁹. Tertio intelligendū ꝙ vinū cōpetit in curatione canini appetitus: qꝛ calefacit ꝛ digerit cū est ibi mala ꝯplexio frā. aut mā frā. ꝛ lꝫ vinū sit appetitus pot⁹ ꝛ nō cibi nihilomin⁹ vinū nō est pot⁹ tm̄ sicut aqua. imo cibus pot⁹ ꝛ mera. ꝛ cū hoc nō dico ꝙ appetaꝭ sed detur sicut mera: cū sit ca. ꝛ ē ca. frā. ꝛ incurrat rōne ꝯrietatis. nec facit penetrare. qꝛ vnctuosa ipediunt q̄ pcesserūt. pōt igitur vinū ꝯpetere in curatione canini appetitus. Quarto intelligendū qm̄ lꝫ vomit⁹ inaniat. tn̄ qꝛ in suo casu aufert cām morbi. iō pōt ꝯpetere. sicut in canino appetitu pp frōs hu. in stō exn̄tes. Quinto notandū qm̄ lꝫ grossa cibaria plus nutriāt ꝛ citi⁹ sedāt appetitū. nihilominus plus cōpetunt subtilia i bolisino: qꝛ virt⁹ ē debilis. ꝛ iō citi⁹ cōfortat ꝛ citius trāsit ad mēbra. Sexto notandū qm̄ lꝫ in canino appetitu pꝑter cām frām non cōpetant stiptica. nihilominus bn̄ cōpetunt in bolismo. ꝛ rōne debilitās virtutis. ꝛ etiā vt cōfortetur appetit⁹. qꝛ in bolismo cū incipit desinit. ꝛ iō dꝛ bolism⁹: qꝛ cuꝫ bolo saciatur. ꝛ hoc est qꝛ appetit⁹ statiꝫ ꝓsternitur: ꝛ deficit. quare statim incurrēdum ne cadat in sincopim. Septimo aduertēdum ꝙ mulieres de nouo ipregnate aut si mera retineātur appetūt enormia. sic sꝫ itestina. carbōes ꝛ cretā ꝛ silia. Et rō h⁹ est duplex. vna est silitudo vt dictū ē. adhuc. n. hūor est sub latitudine sanitatis. ꝛ qꝛ hūor mel'icus est terpenus grossus iō appetūt cretā ꝛ carbōes tanꝙ silia. aut forte possum⁹ dicere ꝙ hu. mel'icus lꝫ p cōparationē ad alios hu. dicaꝭ frūs ꝛ sic cus tn̄ in se inꝙtuꝫ est in corpe viuēte est calidus ꝛ hūidus. ꝛ iō appetit frā ꝛ sicca tāꝙ ꝯaria. Capitulū. v. de siti.

Sitis est appetitus fri ꝛ humidi in rōne pot⁹. sic fames est ca. ꝛ sic. in rōne cibi potus aut est necessarius vt cibuꝫ faciat penetrare ad mēbra. Nūc autē sitis aliqn̄ auferꝭ: aliquādo nimis intēditur. ꝛ si auferatur hoc est ꝓpꝭ malā ꝯplexionē stōi frām aut hu. aut vtrāqꝫ. aut ꝓpter paſ. capitis. sicut est inania ꝛ mel'ia. aut ꝓpꝭ oblationē sensus. Si aūt sitis fuerit nimis intensa aut est ab exteriorib⁹: aut ab interioribus. si ab exterioribus h̄ est propter calidū solis aut aeris. aut ꝓpter cursum ꝛ laborē ꝛ vigiliā ꝛ clamorē. ꝛ vociferationē ꝛ ꝓpter cibaria ca. sicut sunt cepe: allea: euforbiū aia fetida: vinum purꝫ forte antiquū: aqua salsa: pisces salsi: pisces recētes cū in stō corrūpunꝭ. morsus reptilium. venenū sumptū: coit⁹ supflu⁹. ꝛ silia. corp⁹ exterminātia. Et si ab int⁹. h̄ est ꝓpter stōm aut ꝓpꝭ alia mēbra. Et si fuerit ꝓpter alia mēbra tūc aut prouenit a cerebro sicut in frenesi. ꝛ in catarro de fl'ate salso. Si propꝭ spiritualia sicut propter apostemata pulmonis aut panniculorū. aut propꝭ fe. putridaꝫ. aut ethicā ꝟsus finem. aut ptisiꝫ ꝛ silib⁹. ꝛ prouenit ēt propter opilationes venarꝫ mel'icarū ꝛ epis vt in ydropisi. ꝛ prouenit ꝓpꝭ calefactio-

Anf. 20. 2ª. potus indigentiam solvit. 27. Et quibuscumque bibendi desiderium noctu valde sitientibus si dormierint bonum.

Ad sitim tollendã quorũq; predos. fiat bulitio frondes rorismarini in aq. de q̃ bibat cũ siru° maligranati & sitis extinguetur. [illegible]

[illegible handwritten marginal notes]

nem cp̄is. ⁊ ,ppt̃ apostema ⁊ ,ppter fluxũ ⁊ ,ppter nimiã cal'itatem. vt in diabetica passione. Si ,ppt̃ stõm h̃ est ,ppt̃ cõplexionẽ ca. aut fic. aut vtraq;. aut propt̃ co. q̄ abundat in stõ. aut propter flã salsuz aut ꝑꝑ flã dulce. aut ꝑꝑ crapulã. aut mel'iam sumptã ⁊ sil'ib⁹.

Signa

Signa cãꝝ extrinsecaꝝ h̃nt ex indicio. signa q̄ sunt propter alia mẽbra a stõ habent̃ ꝑ indicia illarũ passionũ. Sꝫ signa q̄ sunt a stõ sunt satis clara. qm̃ amaritudo significat co. ⁊ dulcedo flã dulce. ⁊ salsedo flã salsuz: ⁊ alia satis habent̃ ex indicijs.

Pronostica

Si in fe. adueniat sitis fortis cũ ariditate corꝑis valde malũ. si febricitãs multũ sitierit: ⁊ subito cessit sitis ⁊ febris remãet ⁊ lingua est arida nigra mortẽ proculdubio significat: q: virtus sensitiua est mortificata.

Cura

Intelligendũ ꝙ multiplex ẽ sitis cui credendũ nõ est. ⁊ ideo pot⁹ nõ est dãdus. vt v̄bi gratia q̄ de mane sitit in ieiunio nõ est pot⁹ tribuendus. Et si cogeret̃ det̃ sibi acetuz cũ oleo. si de sero est vtile intrare lectũ. si sicierit nõ est pot⁹ tribuẽdus. qm̃ si dormierit sedabit̃. Si fuerit sitis propt̃ crapulaz prouocet̃ vomit⁹ ⁊ inducat̃ somn⁹. Si fuerit propt̃ repletionez cibi ⁊ pot⁹ inducat̃ somnus. Si fuerit propt̃ mãm laxatiuã in principio non det̃: q: sitis ẽ mendosa. In oib⁹ istis nõ deberet cõcedi pot⁹. Si tñ aliq̄ sunt ipatientes ⁊ multũ sensibiles ⁊ in talib⁹ oꝫ cõcedere: q̄re oꝫ ꝙ tales accipiãt sorbẽdo. diu in ore tenẽdo paulatine trãsglutiẽdo. ⁊ teneãt ĩ ore pill'as subscriptas. Aliqñ aũt venit sitis propt̃ malam ꝯsuetudinẽ bibẽdi. ⁊ tũc nõ ẽ ꝯsiliũ nisi ꝙ paulatine mutet̃ ad oppositũ ⁊ ꝙ ꝑ acadẽtia aĩe terreren̄t. Intelligendũ ⁊ h̃ ꝙ in siti q̄ prouenit propt̃ cãm ca. ⁊ potissime humoralẽ. sicut est co. nõ ꝯpetit somn⁹ qm̃ calefiũt ĩteriora ⁊ augmẽtat̃ sitis. In mala igit̃ ꝯplexione siue mera siue opilatõe det̃ aqua frã in bona quãtitate ⁊ sedabit̃. Sꝫ si eẽt co. nullo modo det̃ aqua ꝑ se nisi essꝫ cum vino maloꝝ gra. aut siru. iulep aut cũ aceto. aut cũ mica panis. aut cũ sirup. viol. Det̃ igr̃ sibi oxizac. cũ siru. vio. ⁊ purget̃ cũ cassiaf. ⁊ mirab. cit. Et si esset flã salsuz det̃ sibi oxillis diur̃. ⁊ ponit̃ cũ mirab. cit. cheb. vel q̄uocũq; potare voluerit. det̃ sibi ptisana ordei valde calida ꝙ̃ tũ potare voluerit. ⁊ sit ita ca. sicut poterit sustinere. ⁊ hoc est expertum qm̃ rõne actualis cal'itatis digerit̃ mã flãtica ⁊ frequẽter sequit̃ vomit⁹. ⁊ pñt fieri in siti ea q̄ dcã sunt supi⁹ ĩ libro prio: pill'e q̄ valẽt ad sitiꝫ si teneãtur in ore. ℞. iiij. se. frõruz mũd. se. end. se. scar̃. se. lactu. se. portul'. se. papp̄. al. añ. ʒ. i. ⁊ ꝯficiãtur cũ mucillagie psillij ⁊ dragagãti. ⁊ fiant pill'e. Aer frũs multũ valet ⁊ potissime si venerit ꝑꝑ pectus. si aũt venerit propt̃ cãs extrinsecas reducant̃ ꝑ cõ trarium. ⁊ si fuerit propter pas. mẽbrorum interioꝝ curẽtur illa pri⁹ ⁊ ita sedabit̃ sitiꝫ interim cũ blãdientib⁹ trãseamus. Intelligendũ ꝙ in siti mẽdosa q̄ prouenit propter hũores frõs multũ valet somn⁹. Et si sitis auferat̃ propt̃ hu. fri. purgẽt̃. Et si propter morbos curent̃. ⁊ si propt̃ ablationẽ sensus detur vinum purũ aut nectar. ⁊ dent̃ assa. ⁊ frixa. ⁊ salsa ⁊ acuta.

Clarificatio

Intelligendũ ꝙ ablatio sensus ĩ stõ ꝑt esse signũ mortale ⁊ cũ abl'o sensus in pedibus ⁊ multis alijs ꝑtib⁹ nõ essꝫ protãto q: acc̃o stõ est necessaria toti corpi. sed in multis alijs ꝑtib⁹ nõ sic. abl'o igit̃ sitis propt̃ mortificationẽ virtutis sensitiue ĩ stõ est signũ mortale in se. Scd̃o intelligẽdũ ꝙ aqua frã vtplurimũ ꝑ se sumpta nõ sedat sitim. qm̃ de facili inflãtur ⁊ conuertit̃ ⁊ opilat ⁊ nõ penetrat. quare opꝫ aliud admiscere sicut est acetũ aut vinum albũ in parua quãtitate. Et si sitis ẽ propter stomacũ q̄d dentur tri: sandali. zuc. ca. ro. ⁊ similia. Tertio notandũ ꝙ causa appetit⁹ sitis est ca. ⁊ sic et suũ obiectũ est fridum ⁊ humiduz. ⁊ tamẽ vinũ appetitur cuꝫ sit calidũ ⁊ appetitur vt potus ⁊ sedans sitiꝫ. Dico ꝙ vinũ potest sedare sitim multis modis ⁊ ratione actualis frigiditatis ⁊ humiditatis ⁊ liquiditatis. et q: est penetratiuũ. ⁊ q̄a cõiter permiscetur cũ aqua ⁊ ratione delectationis. ⁊ cõfortat digestiuam ⁊ restaurat. ⁊ nutrit. bene igitur appetitur vinum ⁊ ratione potus cũ multas habeat vias sedandi siti.

¶ Capitulum.vi.de eructuatione.

Eructuatio eſt vẽn toſitas fumoſa ex indigeſtio= ne ſtõi ꝓcurata ad ſuperioꝛ= ꝓiecta virtute expulſiua ſtõi confoꝛtata. ¶ Intelligendũ eſt circa iſtã mãm ꝙ vẽto= ſitas generaꝛ a caloꝛe debili reſoluente mãm in vapoꝛẽ nõ potentẽ tñ cõſumere ¶ Nũc aũt iſte vapoꝛ vẽtoſus ſic generatꝰ aut expelliꝛ ꝑ ſupioꝛa: aut ꝑ iferioꝛa: aut remanet in medio. ¶ Si ꝑ ſupioꝛa cãt eru= ctuationeꝫ. ¶ Si ꝑ inferioꝛa ⁊ cum ſonitu cãt peditũ. ſi ſine ſonitu cãt ſtrullã. ¶ Si ãt remanẽt i medio ⁊ vẽtoſitas fuerit iũcta cũ hũiditate cãt rugitũ. ſi nõ cãbit toꝛtio= nes ⁊ ſil'ia ſcðm ꝙ ventoſitas vadit ꝑ lo ca ampla vel ſtricta ⁊ ſm ꝙ eſt groſſa vel ſubtilis ſm h̓ diuerſas facit melodias et ꝓpoꝛtiones aromaticas ſicut dicit pꝛin= ceps medicoꝝ. Gal.vi.de moꝛbo.

Cauſe. Eructatio aut ꝓuenit ab ex= terioꝛibꝰ. aut ab interioꝛibꝰ ¶ Si ab exterioꝛibꝰ h̓ eſt aut ꝓpter nimiũ caloꝛẽ. aut frigus. aut ꝓpter inoꝛdinatio nẽ cibi ⁊ potꝰ ꝙtitatẽ. aut ꝓpter cal'itatẽ ſicut ſunt legumina fabe ⁊ ſil'ia. aut ſicut radices. ſic̃ rafanꝰ. rape. paſtinaca. ⁊ ſil'ia. aut ſicut ſunt dulcia groſſa ſicut eſt vinuꝫ nouuꝫ dulce ⁊ ſil'ia. aut qꝛ somnꝰ nõ fuit cõpletꝰ. ⁊ bꝛeuiter ꝑꝑ oĩa illa q̃ digeſtio= n em ipediũt. ¶ Si ab interioꝛibꝰ h̓ ẽ duo= bus modis. aut ꝑꝑ ſtõm aut pꝛopter alia mẽbꝛa. ¶ Si ꝓpter alia mẽbꝛa ſicut ſꝛ egri tudines ep̃is. aut venaꝝ meſ'icaꝝ: ⁊ ita ð aliĳs q̃ virtutẽ digãm ipediunt. ¶ Si ꝓpꝛ ſtõm. aut h̓ ẽ ꝓpter malã ꝯplexionẽ ſtõi. aut ꝓpter malos hu. in ſtõ exñtes. ¶ Si ꝓ pter malã ꝯplexionẽ. aut qꝛ nimis cal'a. aut qꝛ nimis frĩda. ¶ Si ꝓpter hu. aut qꝛ col'ici. aut fl'atici. aut qꝛ melẽcol'ici. ⁊ ita bꝛeuiꝛ de aliĳs oĩbꝰ q̃ virtutẽ ſtõi digãm coꝛrũpere pñt. ⁊ ſꝫ diuerſitatẽ cãꝝ diuer ſe ſpẽs coꝛruptionũ generanꝛ. ⁊ ita eſt q̃ dam ſpẽs eructuationũ fetida. ⁊ quedaꝫ fumoſa: ⁊ quedaꝫ abhoĩabilis. ſic̃ ẽ odoꝛ piſciũ coꝛruptoꝝ. aut ouoꝝ frixoꝛum. aut carniũ rãcidarum: ⁊ ita de aliĳs ſapoꝛibꝰ ĩnominatis. aut ſicut ſũt ſapoꝛes frequẽ quentius noĩati ſicut eſt ſapoꝛ acetoſus aut fumoſus. ¶ Spẽs igiꝛ eructuationis ſunt multe valde ſm diuerſitatem coꝛru= ptionis ⁊ qꝛ coꝛruptio pꝛimũ digeſtiõis raro aut nũꝙ põt rectificari ꝑ digeſtiões ſubſequentes: ideo cum maioꝛi cautela tranſeundum.

Signa. Si aũt eructuatio ⁊ fumoſa expulſio ant indigõ ꝓuene= rit pꝛopter cauſas extrinſecas ſatis põt ſciri per indicia ſi medicus vult eſſe dili= gens iuxta illud damaſceni. ¶ Nec ſuꝑ oĩa pudeat te patientẽ interrogare. ¶ Si ãt ve nerit pꝛopꝛ cãs intrinſecas ⁊ fuerit paſſi ones alioꝝ membꝛoꝝ ſatis manifeſtatur ex illis. ⁊ ſi venerit pꝛopꝛ ſtõm tũc aut ẽ pꝛopꝛ cãm ca. ⁊ ſẽtiꝛ cal'. in oꝛe ⁊ ſiccitas ⁊ ariditas. ⁊ ſi fuerit co. ſentitur amaritu do cũ quadã anguſtia ⁊ inquietudine. p̃t ſciri ꝑ viã experimenti per hũc modũ. ſer uetur patiens intẽperata dieta: ⁊ quo ad quãtitatẽ: ⁊ quo ad q̃litatem. ⁊ poſtea de tur panis oꝛdei cuꝫ aqua. ⁊ nihil amplꝰ comedat in illa mẽſa. ⁊ ꝙ de iſtis accipiat intẽperata quãtitate tũc ſi ſentiat eructu ationes pꝛoculdubio cauſa eſt ca. q̃ ꝯuer tit materiã in vapoꝛẽ. ¶ Si aũt ſentiat eru ctuationẽ acetoſam cũ hũiditate ⁊ ſaliua multa tũc ẽ ex fl'ate. ¶ Et ſi cũ ſiccitate ⁊ ſti= pticitate tũc eſt ex mel'ia. ¶ Et per viã expe rimenti poſſumꝰ ſcire ꝑ hũc modũ. denꝛ cibaria ca. cũ temperamẽto ſicut eſt mẽta ⁊ origanũ. ⁊ aniſuꝫ. ⁊ cũ hoc regimẽ tẽpe ratũ pꝛeceſſit aliquibus diebꝰ. tũc ſi ſenti at eructuationes pꝛoculdubio extrĩſecis ex cauſis ⁊ ex mala ꝯplexione frã pꝛoce= dit. ¶ Si aũt apparet ſapoꝛ fetidus ex pu= trefactione hũoꝝ pꝛouenit: ſed fetidꝰ acu tus fumoſus pungitiuus ateſtatur ſuper hu. calidos. ſed rãcidus ⁊ abhoĩabilis ⁊ ignoĩoſus ſupꝛa mel'icos. ſꝫ acutus ⁊ pi= ſces coꝛrupti. ⁊ oua coꝛrupta ſupꝛa fl'ati cos. ⁊ in iſtis ſapoꝛibꝰ extraneis ⁊ igno= minatis oꝫ habeꝛ magnã ꝯiecturã iuxta naturã particulariũ q̃ ꝯcurrũt ⁊ q̃ ꝑceſſe= rũt. q̃re oꝫ eẽ medicũ vigilãtẽ. ¶ Oĩa. n. cer tis l̃ris deno tari ñ pñt ſm Gal. ĩ de ige nio. ¶ Signa igitur ꝑticularia ĩduſtrie me dici relinquatur.

Pronoſtica. Eructuatio vna vel due cũ albeueratiõe

bonū eſt ſignū: ⁊ ꝙ natura ē fortis in ex-
pellēdo. ⁊ eſt quedā criſis ꝑticularis. ⁊ idō
vētoſitates ſiue ſint naſales ſiue ſint hor-
tice in illa via nullo modo ſunt retinēde.
nec rōne loci. nec rōne ꝑſone. imo poſtq̄
gñate ſunt medicus teneẛ illas expellere
cū temperamēto vel ſuperi⁹ vel inferius
¶ Et idō vbi oꝫ eructuationes tēperate ſūt
prouocāde. ¶ Si āt eructuationes fuerint
multe ⁊ frequētes nō p̄nt eſſe bone imo
ſunt ſitōitice ⁊ iſte ſunt male in ratione ſi
gni. q: corruptionē digōnis ſignāt ⁊ ma
le ſunt in ratione cauſe q: digōnem iteꝝ
corrūpunt cū cōmoueant digeſtiuā cum
ipa vigeat per quietē. eructuatio igiẛ fre-
quens ⁊ nimia mala.

¶ **Cura.** Si fuerit propẛ dietaꝫ rectifi-
ceẛ. ¶ Si ꝑꝑ paſ. alioꝝ mēbroꝝ
cureneẛ. Si propẛ ſtōm vigilandum. ¶ Si
igiẛ fuerit mala cōplexio ſtōi ca. altereẛ
ſiru. viol. ⁊ nenuphe. ⁊ ex his fiat empl'ꝫ
ſupra ſtōm: ſicut ſunt roſe: ſandali: ⁊ ſilia.
¶ Et ſi eſſet co. purgeẛ cū mirab. cit. ⁊ caſſi
af. ⁊ alia frigida ſicut oꝫ in. vi. reb⁹ nō na
turalib⁹ applicenẛ. ¶ Si aūt cā fuerit frigi
da deẛ caſtorcū cum aceto ſquillis. ⁊ ad-
miniſtretur ruta ⁊ origanū et calamitū ⁊
aniſuꝫ ⁊ maratꝝ. ⁊ ſpicanar. ⁊ coſt⁹ ⁊ ame
os. ⁊ ſiſeleos: ⁊ ex iſtis fiat ſiru. aut cōdi-
tum: aut el'm: aut oleū: aut vnguētuꝫ: aut
empl'm: aut cerotū: aut lana. ⁊ ſilia: ⁊ ap-
plicenẛ vel ab extra: vel ab int⁹. ¶ Et deneẛ
iſta el'ia diaſon piꝑcon dianiſuꝫ diacimi
nū diagalāga diazinziber ⁊ ſilia. ¶ Et ſi cā
eſt materialis purgeẛ ſm exigētiā hūoꝝ.
⁊ ſi fuerit flā cum mirab. keb. ⁊ aloe para
tis ſicut oꝫ. ¶ Et ſi ex melia purgeẛ cuꝫ mi
rabolāis indiſ. ⁊ lapide lazuli paratis ſic
oꝫ. ¶ Et deinde fiāt ſtuphe ⁊ balnea. ⁊ exhi
beaẛ tyriaca. ⁊ iiūgaẛ dieta ſicut oꝫ i. vi.
reb⁹ nō naturalib⁹. fiat igiẛ exercitiū āte
cibū forte: ⁊ ſic de aliȷs: ⁊ breuiter loquē-
do magna ꝑs curationis eſt bonitas die
te ⁊ regiminis.

¶ **Clarificatio.** Intelligendū ꝙ cu-
ratio ſm aliquē mo
dum ꝯſiderādi pōt eē virt⁹ nālis. ¶ Si. n.
ẛ. t modica vel cū alleuiatiōe tūc eſt bonū
ꝑtāto q: aliquādo modic⁹ vēt⁹ ḡuatur ⁊
virt⁹ expulſiua eſt fortis ⁊ expellit illā vē
toſitatē cū vna eructuatiōe vel cū duab⁹
vel cū pauloplus: ⁊ tc' pōt eē ſm materiā
q̄cūqꝫ fuerit cā. ¶ Aliqñ tñ ē multa frequēſ
⁊ tūc nō eſt ſolū malū in rōne ſigni: imo
etiā in rōne cāe: qñ rōne nimiȷ mot⁹ cor
rūpit digeſtiuā: ⁊ ita poſſum⁹ intelligere
de ſternutatiōe ⁊ ſingultu ⁊ tuſſi ⁊ ſil'ib⁹.
qñ p̄nt eē mot⁹ naturales operando ad fi
nē ⁊ q̊ ad virtutē fortē: qñ āt excedūt ⁊ le
dūt tūc ſunt accidētia ſequētia morbos ⁊
ſꝫ hūc modū loquiẛ. G. in iſtis. v. d̄ mor
bo. ¶ Scdō debem⁹ intelligere ꝙ eructua
tio quo ad apparentiā paſ. ē ꝑtis ſuꝑio-
ris ſtōi q: ibidē magis māifeſtaẛ. ſꝫ quo
ad exiſtentiā magis ē ꝑtis inferioris cuꝫ
ibidē ſit vapor q̄ expelliẛ. ¶ Et lꝫ ſternuta
tio ſit paſ. partis anterioris: q: ibi eſt mā
nō tñ ſic in ſtō cū in ꝑte ſuꝑiori mā ñ poſ
ſit ꝯtineri cū ſit⁹ ſit aliter ⁊ aliter. ¶ Tertio
intelligendū ꝙ eructuatio acetoſa pōt fie
ri ⁊ a calido ⁊ a frō. a calido fit tanq̄ a cā
remota cū calid. infrigidet exalādo ⁊ frūſ
facit hoc tanq̄ cā ꝑxima. ¶ Et ita videm⁹
ꝙ calidū ab extra inducit acetoſitatē q:
ebulliēdo ꝑtes cal'e exalant. fit ēt ⁊ a ſtō
ſicut pꝫ in fructib⁹ qui a principio ſūt ace
toſi. et iuxta h̄ aduertēdū qñ calor fortis
⁊ intēſus. licet deberet diſſoluere reſolue
re ⁊ ꝯſumere. nihilomin⁹ gr̄a m̄e. facit ali
quādo eructuationes fumoſas cū. ſ. ma-
teria eſt diſpoſita: ſicut ſūt legūina ⁊ ſil'ia
¶ Et manifeſte apparet in exteriorib⁹ qñ
licet ignis ſit magn⁹ ⁊ fortis tñ qñ ligna
virida apponūtur reſoluitur fum⁹ tūbo
ſus caliginoſus. ⁊ ita ē in corꝑe. quaẛ ⁊c̄.
¶ Quarto notādū ꝙ melia faẛ eructuatio-
nē acetoſaꝫ fetidā cū ſit hu. corrupt⁹ frūs.
¶ Idē facit rafan⁹ cū ſumiẛ in magna quā-
titate: q: rōne in digeſtionis ꝯuertiẛ i fri-
giditatē: ⁊ qñ corrūpiẛ i fetorē ꝯuertitur:
ſed flā acetoſitatē facit ⁊ nō ita fetorē: q:
nō eſt humor ita corrupt⁹ ſicut melia: et
cū hoc ē groſſus ⁊ viſcoſus. ¶ Vltimo no-
tandū ꝙ in eructuatione quātū ē ex h̄ nō
ꝯpetit flōia. ſꝫ cū corp⁹ ē plectoricū pōt
ꝯpetere rōe hūoꝝ exiſtētiū in venis.

¶ Capitulū. vȷ. de ſingultu.

Singultus eſt quaſi
ſpaſm⁹ ſtōi repleti: aut inaniti:
aut hūore aliquo viciati pro-

ter expulsionē nociuoꝝ. ¶ Intelligendum ꝙ singultꝰ exq̄site loquēdo nō est spasmꝰ sꝫ dr̄ spasmꝰ, ꝓpter ꝯuenientiā quā hꝫ cū spasmo. vnde sicut spasmꝰ fit ex inanitione ⁊ repletione ita ⁊ singultꝰ. sꝫ differunt q̄m spasmꝰ est motꝰ ꝑter naturā. ⁊ tn̄ hoc cū retrahitur nō reuertit̄ nec extēdit se: sꝫ singultu pōt esse motꝰ ẜm naturā ⁊ cū ħ lꝫ retractio fiat postea tn̄ fit extēsio vt nociua expellant̄ q̄tū in ipo est. modus aūt faciēdi est iste: cū aliq̄ res nociua ipi stō ⁊ potissime cū inuiscat̄ in villis ⁊ soā stōi tē virtus aīalis sensibilis sentit illud. ⁊ tunc suscitat virtutē naturalē expulsiuā: ⁊ tunc cū magno ipetu nitūtur nociuū expellere ¶ Et tn̄ talis motꝰ stōi ipetuosus ⁊ fortis appellat̄ singultꝰ: ⁊ ꝑ talē modum fit sternutatio ⁊ tussis sicut scribit̄. v. de morbo ¶ Causat̄ igit̄ singultꝰ ex repletiōe ⁊ inanitione: ⁊ ex apostēate: ⁊ ex vlcere: ⁊ ex multis consimilibus.

¶ **Cause.** Cause eiꝫ aut sunt extrinsece aut intrinsece. ¶ Si extrinsece tūc sunt sicut frītas aeris. ⁊ ħ pꝫ q̄m cuꝫ puerorū stomacꝰ infrigidat̄ de facili icurrūt singultū. ¶ Fit etiā ex nimia repletione cibi ⁊ potꝰ ⁊ eoꝝ corruptione in stō. ⁊ fit ēt cū sumunt̄ acuta sicut piꝑ ⁊ post sumit̄ vinū: q: vinuꝫ facit vt piper inuiscet̄. ¶ Si aūt fuerit ꝓpt̄ cās intrinsecas tūc aut ħ ē ꝓpter stōm: aut ꝑꝑ alia m̄bra sicut ē apostema capitis: aut casus: aut ꝑcussio aut fractura cranei: aut aduenit ꝓpter apostema epatis: aut ꝓpt̄ hūores acutos mordicatiuos pūgitiuos: aut acetosos delegatos: a toto corꝑe ad stōm. ¶ Si autē fuerit propter stomacū hoc est aut ꝓpter humores frigidos inuiscatos: aut propter ca. ⁊ pungitiuos: aut ꝓpt̄ apostema: aut vlcus: aut propter nimiā sitiꝫ: aut propt̄ nimiā inanitionem: ⁊ ita de alijs.

¶ **Signa.** Si auteꝫ venerit propt̄ cās extrinsecas hoc manifestat̄ ex indicio: ⁊ si venerit propt̄ pas. alioruꝫ mēbroruꝫ aut totiꝰ corporis silr̄ patet ex indicio. ¶ Et si fuerit ex inanitione significatur ꝙ fe. precesserūt ⁊ labores: abstinētia ⁊ similia extenuantia corpus. ¶ Et si fuerit ex repletiōe signātur ex ocio ⁊ quiete. ⁊ q: repleuit se. ⁊ q: ē cū ğ[...]itate ⁊ pūctura. ¶ Et si humores sunt frigidi signātur ꝙ iuuatur ex ca. ⁊ quia sentitur frās in stō. ⁊ si est ex caliditate signātur ex calore et punctura ⁊ mordicatione. ¶ Et si ex sensu signātur ꝙ a qualibet facili causa patit̄ singultum. ¶ Et si est ex apostemate tunc ē feb. dolor ⁊ nausea: ⁊ non alleuiatur ex vomitu cuꝫ sicut non alleuiatur ex vomitu est ex inanitione. ¶ Ulterius autem discernitur ꝙ cu msumātur acuta ⁊ pungitiua tunc sentitur dolor et aggrauatio in stomaco. ⁊ si fuerit ꝓpter paroxismum fe. tunc discernitur ex istis: ⁊ ita de alijs.

¶ **Pronostica.** Si in crisi bonis signis apparentibus fiat singultus bonum quia crisis per vomitum significatur. ¶ Si autem mala signa appareant malum: quia spasmus significatur. ¶ Singultus post quācūqꝫ euacuationem veniens superfluam malum. siue fuerit naturalis: siue artificialis sicut est fluxus sanguinis: aut sudor: aut vomitus: aut fluxus ventris: ⁊ ita de alijs. ¶ Si post nominum singultus non sedet̄ nec minuatur: sed potius aggrauetur maluꝫ in plaga ⁊ percussione singultus malum ¶ Si post singultum veniat apostema in latere dextro aut super humerum mors festina significatur. ¶ Si post singultū veniat spasmus aut alienatio pessimuꝫ. ¶ Si femori purgato superuenit singultus malum. post vomitum singultus superueniens malum.

¶ **Cura.** Curatio generalis hec est: scꝫ ꝙ omnes cause tā exteriores ꝙ̄ interiores reducantur ad temperamētum per suum contrarium. verbi gratia si fuerit ex frigiditate applicentur calida stomaco. sicut est absinthium. menta. costus. lignum al'. ⁊ rectificetur aer: ⁊ similia ¶ Et si fuerit repletio inducat̄ inanitio temperata. ¶ Et si fuerit fe. curetur sic oportet. ¶ Idē de apostematibus ⁊ solutione cōtinuitatis ⁊ casibus. ⁊ percussionibus. sicut dicetur in locis suis. ¶ Nunc autem intelligendum est ꝙ curationes generales singultus sunt iste potissime quando cā est replexionalis frigida. dicunt tn̄ nō sit ꝓpter apostema aut ꝓpter inanitionē

¶In primis debēt fieri fricationes fortes
extremitatū. ¶Secūdo inducatur acciden
tia aīe ⁊ nō ex prouiso sicut sunt ira ma-
gna: aut timor aut gaudiū. ¶Tertio ponā-
tur vētose supra stomacū ⁊ supra spatl'as
sine scarificatiōe. ¶Quarto apponātur su
pra stōm medicamina rubificātia. ¶Quin
to inducatur somnꝰ. ¶Sexto fiat sternuta
tio. ¶Septimo inducat̃ vomitꝰ. ¶Et si vo
mitus oīa ista prēderet esset bonū in cau
sa mali. ¶Octauo ꝙ reteneat̃ anhelitꝰ mul
totiens quātum erit possibile. qm̄ multū
valet. ¶Uisis curationibꝰ gn̄alibus ad ꝑti
cularia veniamꝰ. ⁊ primo videamꝰ de cā
frigida. qꝛ frequētiꝰ aduenit: supponimꝰ
enim ꝙ sit mala cōplexio frigida sine mā
ꝙ saltꝫ cū alterantibꝰ curat̃. ⁊ ita de aliis
⁊ si sit cuꝫ materia iducat̃ vomitꝰ. deinde
digerat̃ materia cū oxill' diur̃. vbi bullie-
rit absinthiū. ⁊ purget̃ cuꝫ yerap̄. deinde
detur tyriaca. metridatū. ⁊ philonū. ⁊ cū
hoc ista bulliāt in oleo ⁊ cera ⁊ malaxet̃
in oleo: ⁊ supra stōm applicet̃. ¶Et si fue-
rit ex vētositate tūc vꝫ ruta. calamētū ori
ganū. anisuꝫ. maratrū. castoreū. vinū pu-
rū. stupha. ⁊ balneū. ⁊ vꝫ dianisari. diaci-
minū. diantos. diagalanga. ¶Ista eīm oīa
nō solū vꝫ ī materia vētosa fumosa. ¶Sꝫ
etiā in mala ꝯplexione sine materia ⁊ cū
materia. lꝫ directiꝰ valeāt ī materia vēto
sa ⁊ fumosa. ¶Et est intelligendū ꝙ in sin-
gultu debēt appōi aliqn̄ stupefaciētia cū
aromaticis ⁊ ꝯfortatiuis. ⁊ materiā pur
gātia ꝑ modos diuersos ⁊ loca diuersa.
modo ꝑ secessuꝫ. modo ꝑ vias vrinales.
⁊ ita de aliis: ⁊ protāto dꝫ apponi opiuꝫ
⁊ sil'ia. vt stupefaciāt ⁊ nimiū sensuꝫ aufe
rant ⁊ aloe. vt trahat ad intestina ⁊ spica
nardi vt atrahat ad vias vrīales ⁊ epar
ꝯfortet. ⁊ anisuꝫ. ⁊ sil'ia. vt vētositatē cōsu
mant. ⁊ lignū al'. vt cōfortet̃ cor. vna cum
croco: ⁊ mēta: ⁊ absinthiuꝫ: vt stōus ꝯfor
tetur. ⁊ ita ꝺ aliis ml'tis. ¶Sapiēs igr̃ fuit
q̄ primꝰ istud medicamē inuenit ī singul
tu pro tāto qꝛ in quolibet morbo ꝑ quod
dā sil'e sil'ia possent applicari. ¶Receptio
igit̃ nobilis ⁊ cā notabil' ꝯtra singultuꝫ
ħ est. ℞. spicanar. squināti: calami aroma
tici: anisi: maral'. folioꝝ mēte. folioꝝ absin
thii. costi. an̄. ʒ. i. cc̃. ligni al. ambre gariofi
lo. alo. sucotrini. an̄. Э. ii. opii. coriāꝺ. pre
parati. se. papaueris al. cassie lignee. an̄.
Э. i. cōserue citrāguloꝝ. ʒ. ii. panis zucca.
q. s. ⁊ fiat el'ariū quo vtat̃ sero ⁊ mane. ⁊
seruet̃ cū amore qꝛ reuelatū ē. ¶Si aūt cā
fuerit calida. tūc. ℞. siru. ro. oxizac̃. sirup.
acetosi. an̄. lib. ʒ. folioꝝ absinthii. ʒ. ʒ. mi-
sceantur ⁊ bulliāt sil': ⁊ cū isto materia di
gerat̃. ¶Deinde purget̃ sic. ℞. yerap̄. ʒ. iii.
tertufere sarraceni. reubar. ʒ. vi. misceant̃
⁊ purgent̃ cū mirab. cit̃. ⁊ māna. ⁊ cassiaf.
paratis sicut oꝫ. ⁊ vtat̃ mall'. gran. ⁊ orde
ato ⁊ aqua ordei. ⁊ portul'. ⁊ cucurbitis. ⁊
melonibꝰ. ⁊ sil'ibꝰ. ¶Et si fuerit ex inanitōe
vtat̃ lacte ⁊ balneo aq̄ dul. ⁊ vtat̃ nutriti
uis ⁊ resumptiuis ⁊ humectātibꝰ sicut di
ctū est supius. capl'o de mala ꝯplexione
stōi sicca. ⁊ supiꝰ capl'o de ethica. ⁊ supe-
rius capl'o de ꝑtisi. recurramꝰ ad illa.

Clarificatio.

¶Intelligendū ꝙ licꝫ in singultu intendat
naturā nociuū expellere. ⁊ in singultu de
inanitiōe nō sit materia q̄ expellatur. ni-
hilominꝰ motꝰ nō est frustra: qꝛ virtꝰ na-
turalis nitit̃ expellere malā ꝯplexionē sic
cā ex qua ledebat̃. ⁊ ita est in tussi ⁊ simili
bus. ⁊ si fuerit ex inanitione qm̄ ibi nō ē
virtus ꝑcognita sed nocumēti sensitiua. ⁊
qꝛ mala cōplexio ledit ideo est talis mo-
tus vn̄ spasmo de inanitione nō fit iterū
extensio: qꝛ motus est totaliter ꝑter natu
ram. ¶In singultu aūt nō sic. ⁊ protāto vil
li lꝫ trahant̃ postea extēdūtur ⁊ ad suam
materiā reuertunt̃. ⁊ talis siccitas pōt eē
ethica stōi. ⁊ ꝑparat ⁊ disponit ad ethicā
totiꝰ. ¶Secūdo intelligendū ē de singultu
sicut dictum est de eructuatione. quoniā
si sit naturalis proportiona: dispositiōi
naturali. ⁊ si sit distēperatus proportio-
natur morbo. ¶Et ideo intelligendū sicut
determinatur in dubitatiōe ⁊ sicut dictū
est in sententia ꝙ ꝭm veritateꝫ singultus
non est spasmus. licet habeat magnā cō-
uenientiam cuꝫ spasmo. quoniā vtrunqꝫ
cātur ex repletione ⁊ inanitione vt dictū
est. licet diuersimode: quia spasmus in la
certo. ⁊ singultus in neruo siue in parte
neruosa seu villosa. ¶Et ideo iuxta hoc no
tandum ꝙ motus singultus non est mo-
tus simplex sed compositus ex animali
et naturali sicut tussis et sternutatio. et
non videtur esse motus compositus ex-

pulſiua ⁊ cõtentiua. quoniam cõtentiua
nocuuz retinere nõ dubitat. ¶ Et iõ iuxta
hoc notãdũ ꝙ iſte motꝰ põt eẽ in villis
ſtomaci ꝓpter malã ibi mãm inuiſcatam
quã uã nititur expellere. ¶ Et iuxta h̃ ad-
uertendum ꝙ pueri cuz flent patiunť ſin
gultũ: qm̃ mã mala tũc fluit ad ſtomacum.

¶ Capl'z. viij. de faſtidio ⁊ regimĩe ſanitatꝭ

Faſtidium eſt abho
minatio cibi ⁊ potꝰ: q̃ſi cũ q̃dã
nauſea: ⁊ aliq̃li appetitu vomẽ
di ꝑꝑ corruptõez cibi ⁊ hũoꝝ ĩ ſtõ exñtiũ

¶ Cauſe. Cã ei aut ẽ extrĩſeca aut itrĩ-
ſeca. ¶ Si extrĩſeca ſic ẽ nimia
frĩtas aeris. aut nimia cal'itas diſſolucẽs
aut curſus: aut labor. aut ꝓuenit q: cibuſ
ſumptꝰ ẽ ĩ magna quãtitate: aut ĩ mala q̃
litate: aut ſm̃ icptũ ordinẽ: aut q: ſomnꝰ
nõ fuit ꝯpletꝰ: aut q: nimiũ exercitiũ ſecu
tuz ẽ: aut ꝑꝑ accidẽtia aĩe. ⁊ ita de aliȷ̈s re
bus nõ nãlibꝰ indebito mõ admiſtrans.
ad q̃ ſeq̃ť corruptio digeſtiõis in ſtõ. ¶ Si
ãt fuerit a cauſis itrĩſecis tũc aut ꝓuenit
a ſtõ: aut ab aliȷ̈s partibus. ¶ Si ab aliȷ̈s ꝑ
tibꝰ vt cũ aliq̃ mã mittať ad ſtõm corrum
pens virtutẽ digeſtiuã. aut accidit ꝓpter
ſtõm ſicut ẽ aliqua de mal' ꝯpl'onibꝰ cuz
excedit: aut cuz mã: aut ſine mã. ⁊ accidit
ẽt ꝓpť apoſtẽata ⁊ vlcera. ⁊ breuiť ꝓpť
oĩa illa q̃ corrũpũt cibũ ĩ ſtõ ⁊ auferũt di
geſtiuã. ⁊ iõ faciũt abhoiare: ⁊ faſtidire. ⁊
quaſi nauſeare.

¶ Signa. Cauſe extrĩſece ſunt note ex
inditio. cauſe autẽ ſunt intrĩſece ſi ſit ma
la ꝯplexio ca. adeſt ſitis. eructuatio fumo
ſa. ⁊ lediť a calidis. ⁊ ſi ſit cã frã adeſt eru
ctuatio acetoſa: ⁊ iuuať a calidis. ¶ Alia ãt
cognoſcũť ſicut frequẽť dictũ ẽ. ¶ Intelligẽ
dũ ꝙ diuerſitas accidentium ẽ alia ⁊ alia
ſm̃ diuerſitatẽ ꝑticulariũ: q̃ diuerſitates
ſunt q̃tuor quãtũ ẽ de pñti. ¶ Pria cã ẽ itẽ-
ſio uel remiſſio faſtidiȷ̈. qm̃ ſi faſtidiũ ẽ ma
gnũ ⁊ diu durauerit accidẽtia ſequẽť ma
gna ⁊ multũ ꝑnitioſa. ¶ Si aũt faſtidiũ ẽ
debile tũc accidẽtia ſũt remiſſa. ¶ Secũda
cã ẽ quãtitas ⁊ q̃litas cibi: qm̃ cibꝰ in ni-
mia quãtitate ſumptꝰ ad ꝙ ſequiť faſtidi
uz ſꝑ ĩfrigidat corpꝰ ⁊ hũectat q̃cũq; fue
rit qualitas rõne indigõnis: niſi putrefie
ret ⁊ fe. introducereť. rõne ãt quãtitatis
ſũt accidẽtia alia. q: ſi cibꝰ fuerit ca. gñat
morbos ca. cũ ſiti: ⁊ pũctura: ⁊ eructuati-
one fumoſa. ⁊ ſi ſit ſubtil' gñat morbos a
cutos cũ multis terribilibꝰ accidẽtibus.
ſicut eſt alienatio: vigilie ⁊ inq̃etudo ⁊ ſi
milia. ¶ Et ſi q̃litas cibi ẽ frigida gñat mor
bos frõs cũ eructuatõe acetoſa. ¶ Et ſi eſt
groſſus gñat morbos cronicos ⁊ de dif-
ficili ſeparabiles: cũ grauedine multa.
¶ Tertia cã ẽ ſp̃us ſtõi: qm̃ ſi ſtõus ẽ multũ
ſenſibil': ſentiť dolor: punctura: inquietu-
do: tremor cordis anguſtia: ⁊ malitia tol
lerandi. ⁊ ſi nõ ẽ ſenſibil' nullũ hoꝝ ſeq̃ť.
¶ Quarta cã ẽ diſpoſitio totiꝰ corpis: qm̃
illi qui patiunť faſtidiũ ſi hñt aliq̃ mẽbra
debilia ſtatiz incurrũt nocumẽtũ in illo. ⁊
iõ patiunť aliq̃ dolorẽ capitis. aliq̃ tinni
tuz. aliq̃ caliginẽ. aliq̃ ſenſuũ ebectatõez
aliq̃ patiunť ĩ pedibꝰ. aliqui ĩ manibꝰ. ſꝫ
ꝙ mẽbra ſũt parata ad receptionẽ matie
delegate. ⁊ ſi totũ corpꝰ fuerit debile libẽ
tiſſime icurrũt fe. vtile ãt ẽ ſcire vt ſꝫ h̃ me
dicina vtiliꝰ applicenť.

¶ Pronoſtica. Si em̃ aliq̃s frequẽ-
ter ĩcurrit faſtidiũ et
frequẽť ſupra faſtidiuz cibuz ponit mala
morte morieť. qm̃ ſi corruptõi addať cor
ruptio cito ſouea ꝑpať. ¶ Iſta aũt oĩa erũt
magis plana in ſequẽti capl'o: vbi ꝑtra-
ctabiť regĩmẽ ſanitatis.

¶ Cura. In primis inducať facil' vomi
tus quecũq; fuerit cã: niſi eſſet
apoſtẽa: aut vlcus. deť igiť aq̃ calida cum
oleo: ⁊ ſi de difficili euomat tũc videť mã
inuiſcata. purgeť ergo ſtõus ſm̃ exigẽtiã
materie. ¶ Et q: mã frida frequẽtiꝰ aduẽit
digerať mã cũ oxill' diuť. vbi bullierit ab-
ſinthiũ. ⁊ purgeť cũ yerap̃. acuata cũ aloe
⁊ maſtice. ⁊ vtať diateron. pipeon. diazĩ-
zibero. diaconiten. diãthos. ⁊ ſilibꝰ. ¶ Et ſi
cã fuerit ca. digerať mã cũ oxizac̃. vbi fue
rint folia abſinthiȷ̈ tẽꝑata. ⁊ purgeť cũ
trifera ſaracenica reubarbarata. ⁊ vtatur
triaſandal'. cũ zuc. ro. ¶ Et ſi ex his nõ ſe
deť tũc videť ꝙ mã trãſiuit ad venas. et
tũc cõpetit fl'õia. ⁊ poſtea ſtuphe. ⁊ poſt-
ea exercitiũ. ⁊ ſꝑ dieta tenuis. ¶ Et ſi fuerit
ꝓpť nimiũ ſenſuz vtať diamb. dianthos
cũ muſco. ⁊ triaſandal'. ⁊ ſuꝑ oĩa valꝫ par

uitas cibi ꝛ pot⁹:ꝛ exercitiū ante cibum.
Si aūt fuerit ex mala complexione sine
materia:tūc sufficiūt alterātia. alie āt cau
se oēs p suū cōtrariū sunt reducende. In
fastidio igiṫ cōpetit aer clar⁹ ꝛ mundus:
ꝛ si nō pōt habere rectificeṫ cū flabell'.et
sil'ib⁹.cōpetit etiā somn⁹ longus ꝛ parui
tas cibi ꝛ potus:ꝛ exercitiū ante cibuꝫ vt
dictū est.ꝛ cōpetit applicatio man⁹ supra
stōm.aut ꝙ catulus appliceṫ.aut puer.x.
annoꝝ.dū tū nō sudet.aut puluinar par⸗
uum. Si āt oīb⁹ istis vl'ib⁹ ꝛ particulari⸗
bus applicatis adhuc remaneant alices
ꝛ oxitatiōes ꝛ sensuuꝫ grauitas ꝛ ebetu⸗
do intellectus ꝑculdubio ad plenū cura
tus nō est.quare oꝫ reiterare stoīam si ꝑ⸗
ticularia cōueniūt. Deinde farmaciā ꝓm
cōueniētiā humoꝝ.deinde balnea ꝛ alia

Clarificatio.

Intelligendū ꝙ i fa
stidio ad ħ vt mā nō
putrefiat cōpetit vomit⁹ leuis:q꞉ angusti
osus posset mām ꝯmouere.ꝛ iō cū aliq̄s
nō de difficili euouit fiant clisteria ꝛ frica
tiones:ꝛ dentur meᵉ. secessiue. ꝛ ea que
dicta sunt. Secundo notandū ꝙ appeti⸗
ua nālis toti⁹ simplex ē ꝛ solum fit a cali
do.sed illa que est in stomaco ꝯponiṫ ex
aīali ꝛ nāli.ꝛ ideo per accidens frigidum
facit ad appetitū q꞉ inducit cōtactū.ꝛ ita
sensuꝫ:ꝛ vacuū:ꝛ inatitionē sicut superi⁹
dictū est. Tertio intelligēdū ꝙ calor nā⸗
lis in principio assumptiōis cibi quodā
modo occultaṫ ꝛ debilitaṫ ꝛ languescit.ꝛ
quodāmō hoīes torpet quā diu ē in fieri
rōne ꝯrietatis ꝛ resistētie.ſꝫ in fine ꝑua⸗
let ꝛ icipit valde fortificari.potissime vbi
bonū regimē cōseruaṫ. Quarto intel
ligendū ꝙ cena nocturna naturaliṫ ꝛ in
vtentib⁹ recto regimine dꝫ eē maior ꝙ̄ ci
bus matutinalis.ꝛ rōne noctis ꝛ somni.
ꝛ reuocatiōis caloris.sed mō vtplurimū
vsus est in cōtrariū.ꝛ ita in se meli⁹ ē quā
tū est de natura rei.rōne tū cōsuetudinis
non. Sed ponam⁹ ꝙ ex nimia acceptio
ne cibi de mane ꝛ ꝺ sero aduenerit nocu
mentū.tūc quero que sint hora erunt pe
iora. Dico ꝙ de sero q꞉ vapores de die
possunt exalari.ꝛ in nocte retineṅṫ.ꝛ iō
versificator aduertēs ad cōsuetudinem ꝛ
admo destiā accidentiū dixit. Cena leuis
vel cena breuis fit raro molesta. magna
nocet medicina docēs res ē manifesta.
Quinto notandū ꝙ calidi de cōplexio
ne postꝙ̄ incipiūt comedere citi⁹ incipi⸗
unt amittere appetitū ꝑpter calorē resol
uentē materiā in vaporē.sed frigidi tardi
us amittūt:q꞉ nō ē calidū resolueṅs:ꝛ ideo
nō causatur fantastica repletio: sed bene
causatur fantastica inanitio ꝑꝑ vacuita⸗
tem causatā in orificio stomaci rōne fridi
gitatis cōprimētis. Sexto intelligē⸗
dum ꝙ nausea fit frequēti⁹ ex humoribus
frigidis cū magis adhereant:sed vomit⁹
fit frequēti⁹ ex calidis cū supnatent sicut
diceṫ inferi⁹. De regimine sanitatis.

Ealicet per dei gratiā de regimi⸗
ne sanitatis longiore tractatum
intendam⁹ edere gratia tamen
meᵉ.ad ħ breuiter intendim⁹ pertractare.
Circa regimē sanitatis cadūt.vij.cōside⸗
rationes. Prima sumiṫ a quātitate cibi ꝛ
potus. Secūda sumiṫ a caliditate. Ter⸗
tia sumiṫ ab ordine. Quarta a cōplexiōe
Quinta a consuetudine. Sexta a tempe
Septima ab etate. Primo igiṫ de quā⸗
titate agamus. Quātitas cibi ꝛ pot⁹ de⸗
bet eē tanta ꝙ cal'.possit vincere ꝛ supe⸗
rare.aliter si minuaṫ consumiṫ corp⁹ ꝛ de
bilitatur virtus.ꝛ si excedat est causa pu⸗
tredinis ꝛ opl'ationis.ꝛ vniuersaliter in
frigidaṫ corpus ꝛ humectatur:nisi mate⸗
ria putrefiat ꝛ generet fe. Nunc aūt ꝓm
Gal'.quantitas offerendorum certis lite
ris denotari non potest.recurrendū igiṫ
ad experimentum ꝙ oīa rectificat. Quā⸗
titas igitur sit talis ꝙ non immutetur an
helit⁹.nec pulsus.nec vrina.nec egō. nec
somnus.nec vigilia.nec sentiat ventosita
tes.nec tortiones.nec ꝯuedinē. nec debi
litatem.ꝛ sic quantitas cibi ꝛ potus erit
temperata:aliter non.nec valet aliqua cō
sideratio quantumcunqꝫ rationabilis ni⸗
si experimento comprobetur. Et sicut di
co ꝙ experimentum clarificat quantitatē
ita qualitatem ꝛ omnia subsequentia: q̄⸗
niam diuersitas particulariuꝫ est magna
valde.ꝛ cuilibet certas quantitas est ap⸗
plicanda. Patet igitur ꝙ quantitas offe⸗
rendorum certis literis denatari non po
test.coniecture igitur proxime veritati et

experimento relinquatur. Secunda con
sideratio sumitur a qualitate cibi. cibus
igitur qui competit in regimine sanitatis
non debet excedere in aliqua qualitate.
quoniam ea que excedūt in caliditate ad-
urunt sang. sicut saluia. menta. petro. pi-
per. allia. cepe. nasturtium. ⁊ similia. frigi-
da autem mortificant ⁊ cōgelant. sicut est
lactuca. portulaca. cucumeres. ⁊ si fuerit
caliditas aquosa putrefit. sicut sunt melo
nes. cucurbite. ⁊ si fuerit venenosa interfi
cit. sicut patet in fungis. ⁊ si caliditas hu
mida putrefacit ⁊ opilat. Et si fuerit sicca
virtutē deicit. Et si fuerint cibaria ventu
osa supernatant ⁊ impediunt digestionē
Et si fuerint dulcia opilant. Et si fuerint
amara penitꝰ nō nutriunt. Et si fuerint
salsa adurunt ⁊ corrumpunt ⁊ nocet sto-
maco. Et si fuerint pontica ⁊ stictica con-
stringunt ⁊ cohortant ⁊ corrigant ⁊ opi-
lant. Et si fuerint acetosa celeriter senec-
tutem inducent. nullū igitur tale compe
tit in regimine corporis humani. Solus
ille cibus qui caret omni additamēto cō
petit corpori humāo. sicut scribitur a. H.
ad c'l'os ⁊c. ꝯpetit igitur caro annualꝭ agni
⁊ carnes eduline. ⁊ cōpetūt carnes vitu-
li lactantis. ⁊ cōpetūt capones. galline. ꝑ
dices. fasiani. pisces scamosi ď aquis mū
dis. oua sorbilia. borragines. buglosa. pa
nis triticeꝰ bene coctus ⁊ bn̄ fermentatꝰ
⁊ cū temperata qualitate salis. vinum ci-
trinū odoriferū non nouum. ⁊ sit bene cla
rū ⁊ cū temperata quātitate aque fontis
mundi que currat versus oriens. ⁊ ꝙ sol
percutiat ostiū fontis. ⁊ ita de alijs que
vergunt ad temperamētū ⁊ nō multū
excedūt in aliqua qualitate. Si aūt ex ex
cessu alicuiꝰ qualitatis excedētis aduene
rit nocumentū rectificetur ꝑ suū cōtrari
um. verbi gratia si nocumentū aduenerit
ex vnctuosis dentur stiptica sicut ē caseꝰ.
⁊ pira. ⁊ similia. Et si venerit nocumentū
ex salsis rectificetur cū aceto ⁊ aqua. Et si
venerit ex acetosis rectificetur cū melle ⁊ vi
no antiquo. Salsa igitur ⁊ amara ⁊ acuta
possunt rectificari cū pomis dulcibꝰ. ⁊ cū
lactucis. ⁊ portulacis. ⁊ cucurbitis. ⁊ simi
libus. ⁊ ita de alijs ꝭm conuenientiam ꝑ-
ticularem. Tertia cōsideratio sumitur ob or-
dine. modꝰ aūt ⁊ ordo sumendi cibū est

iste. vt de mane cū surrexerit studeat ex
pellere superfluitates prime ⁊ secunde ⁊
tertie digestiue. Deinde pectinet se forti-
ter caput: ⁊ circa totū corpus si locus fue
rit oportunus. Deinde abluat manꝰ ⁊ fa
ciem ⁊ oculos cum frigida aqua in estate
⁊ calida in hyeme. Deinde fricet dentes
cū cortice cit. deinde faciat pacem cū ma
gno deo. deīde exercitet se ꝑ loca alta mū
da. vestes sint preciose odorifere. Deinď
cibus sit paratus ⁊ statim cū incipit natu
raliter appetere accipiat cibū. ⁊ nō ante.
nec tardet. ⁊ quoniā dicit Auic. ꝙ stoma
cum preter solitū pati famē putridis re-
plet humoribus ⁊ etiam non debet sume
re ad sacietatem: imo debet dimittere cum
appetitu: quia satis cito cessabit appeti-
tus. nec accipiat in eadē mensa nisi vnū
cibum. ⁊ si accipiat minꝰ malū est qn̄ sub
tile precedit grossum. crudum nō ponatur
supra semicoctum. non accipiat pisces et
lac in eadē mensa. nec lac ⁊ vinum. ⁊ quia
ista disponunt ad lepram. nō accipiat elia
multum ca. post cibum. nec etiam alia ca,
multum: quoniam cibum corrumpunt.

¶ Post cibum autem quiescat stando vel
paulatine deambulando. quoniam om-
nis fortis motus corrumpit cibum. Dein
de dormiat ꝭm temperamentum quoni-
am aliter cibus non potest digeri. ⁊ pro-
pter hoc dicebat Gal. supra illū amplius
ventres hyeme ⁊ vere ⁊c. quantum natu
ra iuuatur ex somno bonum est perpen-
dere. quasi dicat: ꝙ uullo modo digestiua
potest compleri sine somno. maior cibus
debet esse de nocte: nisi cōsuetudo impe-
diat. Vitet accidētia anime tristosa ⁊ an
gustiosa quātūcūqȝ erit possibile qr mira
biliter cōfert in regimine sanitatis tēperate
se i accidētibꝰ aīe. Lauacrū aq̄ dulcis mꝉ
tū competit. Dū tn̄ nō sit cibꝰ in stō. vici
situdo exhibitiōis sit talis: ꝙ in vna die
comedat bis: ⁊ in alia die semel. ⁊ ita dei
ceps continuet. quoniam si erratum fue
rit in prima die in superfluo corrigetur in
secūdo. Et si in secūdo fuerit erratū dimi
nuēdo: in tertio corrigetur replendo. ⁊ ita
de alijs. quoniam semper sequitur corre
ctio vniꝰ alterū cū in regimine sanitatis si
ne errore eē nō possumus ꝭm Gal. libro
suo ď regimīe sanitatis, cotidie igitur opor

tet corrigere errores. ¶ Aer ēt sit mundissi-
mus ꝛ si nō habeat naturaliter habeat
ꝑ artificiū. potissime in ciuitatibꝰ vbi aer
est caliginatꝰ ꝛ humidꝰ. cū sūt supra mag̃
flumina cōstitute sicut ē roma dn̄a ꝓuin-
ciaꝝ ꝛ lugduꝫ. ꝛ ciuitas arlatensis. ꝛ pari
sius. tolosa. ꝛ ita de aliis. qui igit̃ nō ē po
tens se trāsferre ad mōtē cum flabellis re
ctificet aereꝫ aromatica apponēdo. ¶ Po-
tus sit in mēsa quāto minꝰ erit possibile
nec vinū forte det̃ post. digestiua eniꝫ vi
get per quietē. quare ꝛc. modꝰ igit̃ ꝛ ordo
exhibitiōis talis est. ¶ Quarta ꝯsideratio
sumit̃ a ꝯplexione. ꝯº igit̃ si fuerit tēpera
ta cū silibꝰ ꝯseruet̃. ꝛ si distēperata redu-
catur ꝑ ꝯtrariuꝫ paulatine ad tēperamen
tum. ¶ Sanguineis igit̃ det̃ cibus vergēs
ad frm̄ ꝛ siccū. ꝛ colericis vergens ad fri-
gidū ꝛ humidū. ꝛ flāticis ad ca. ꝛ subtilia
tiuuꝫ. ꝛ mel̃icis ad ca. ꝛ hu. ¶ Vn̄ intelligē
dū ſm Gal̃. viij. de ingenio. ꝙ oīs mala
cōplexio reducēda ē ad tēperamentū ni-
si vite accidentia impediant. meliꝰ em̄ est
fabro ꝙ sit flāticus ꝙ̄ si haberet corpus
tēperatū. ꝛ meliꝰ est piscatori ꝙ sit coleri-
cus ꝙ̄ si esset tēperatꝰ. igit̃ oīs mala ꝯple
xio in tp̄e sanitatis ē reducenda nisi vite
necessaria impediant. ¶ In tp̄e aūt egritu-
dinis ꝯplōnē naturalē reducere nullꝰ au
deat nisi an̄ egritudinē reducere incepis-
set ꝛ ꝯtinuasset. ¶ Intelligendū ſm Gal̃. li
bro suo de regimine sanitatis. ꝙ regimē
sanitatis nullꝰ pōt obseruare nisi ille qui
nō est occupatus in aliq̄ oꝑatione neces-
saria. oꝫ igitur ꝙ habeat vite necessaria.
ꝛ ꝙ sit libere cōditōis in oībꝰ. ¶ Quinta
cōsideratio sumit̃ a cōsuetudine. ¶ Cōsue-
tudo em̄ est res magna valde in ꝯseruati
one corꝑis humani. ꝛ in tp̄e sanitatis ne
dum in tempore egritudinis. ꝛ h̄ satis in
nuit Gal. viij. de ingenio. ꝛ in libro de cō
plexionibꝰ. vbi dicit ꝙ ꝯsuetudo est alte-
ra natura. ꝛ h̄ idē voluit Ypo. cū dicebat
parum deterior cibꝰ ꝛ potꝰ ꝛc. ꝛ cū dice-
bat ex multo tempore consueta ꝛc. ꝛ cum
dicebat asueti asuetos ferre labores ꝛc.
ꝛ cū dicebat mala dieta cibꝰ ꝛ potus ꝛc.
h̄ idem Arꝫ. in principio veteris methaᶜ.
magnā vim hꝫ cōsuetudo ꝙ indicant le-
ges. ¶ Postq̄ igit̃ cōsuetudo habet tantaꝫ
virtutē ꝛ in aīa ꝛ in corpore cōsuetudo ob
seruāda est h̄. ꝛ videmꝰ experimento ꝙ a
liqui cōsueuerunt comedere quater ī die
ꝛ nō leduntur. ¶ Aliqui em̄ cōsueuerūt vi-
gilare de nocte ꝛ dormire de die. ꝛ aliqui
cōsueuerūt comedere fabas ꝛ carnes bo
uinas antiquas. ꝛ aliqui fungos : ꝛ aliq̄
vulpes. ꝛ aliqui lac. ꝛ aliqui pisces. ꝛ alia
innumerabilia. ꝛ tn̄ dicunt se esse sanos ꝛ
se meliꝰ habentes. ꝛ propter hoc dicebat
Gal̃. viij. de īgenio. ꝙ ꝯsuetudo ꝯplexio
ꝛ etas indigēt similibꝰ. magnaꝫ igit̃ vim
habet ꝯsuetudo ꝛ nō soluꝫ hoc est mani
festū ꝑ viā experimēti: ꝛ ꝑ auctoritates. i-
mo etiā ꝑ rōnes. qm̄ nā gaudet in ꝯsue-
to: ꝛ in eo delectat̃: ꝛ illud amplectit̃: ꝛ iō
meliꝰ digerit̃. ¶ Et protanto dicebat Auic̃.
experimentum in hoc vincit rationem qꝛ
malus cibus vsitatus melior ē bono nō
vsitato. ¶ Oppositum tamen omnium isto
rum dicit ¶ Constantinus cum dicit. non
gaudeāt malo cibo vtentes. quoniam si
in presenti non leduntur in posteruꝫ per
cussionē non euadunt. ¶ Ego dicerem ad
hoc sic: ꝙ consuetudo aut conuenit cum
naturalibus aut non. si conueniat opti-
ma est ꝛ illa tenenda est si non conuenit
aut parum discrepat aut multum. ¶ Si pa
rum ꝛ est inhabituata adhuc potest con-
seruari. ¶ Si autem multum discrepat aut
est habituata aut non. si non nullo modo
est tenenda. ¶ Si est habituata: aut est in
tempore sanitatis aut egritudinis. si egri
tudinis tunc est obseruanda sicut ꝯº. la-
psa. quoniam sicut naturalis est: ꝛ suffi-
cit nobis morbum remouere. ¶ Si autem
fuerit sub latitudine sanitatis ꝛ fuerit ml̃
tum remota a dispositione naturali tunc
talis debet reduci: non subito sed paula-
tim: vt dando a principio illa cibaria ma
la ꝛ parum de bonis, ꝛ paulatine augere
bona ꝛ diminuere mala. ¶ Quoniam licet
videatur eis ꝙ bene habeant rōne etatis
aut temporis: aut fortitudinis virtutis ꝛ
ēt rōne ꝯsuetudis. nihilominꝰ paulatine
cadūt ꝟtutes īmineris, ꝛ cotidie parāt se
ad leprā aut ad mortē subitaneā. sic ille q̄
longo tp̄e vtit̃ carnibꝰ antiq̄s salitis aut
piscibꝰ bestialibꝰ. aut leguminibꝰ; aut car
nibus vulpinis, aut vrcinis, aut lacte et

piſcibꝰ:aut carnibꝰ quaſi crudis: aut qui
paꝝ dormit: aut qui nimiſ exercitat ſe pꝰ
cibū: aut qui ſine mēſura ſuſtinet calorē et
frigꝰ: ⁊ portet honera: ⁊ laborat. ⁊ ſuſtiet
multa agoniſtica in corpe ⁊ aīa. ⁊ ita de
alijs multis cōſilꝫibꝰ. ¶ Vere de talibꝰ pōt
dici ꝙ percuſſionē nō euadēt. ſicut illi qui
vtunꝫ fungis ⁊ iuſquiamo: ⁊ alijs venēiſ
ſicut ſunt marinarij ⁊ incarcerati: ⁊ in tpe
famiſ. ⁊ gn̄aliter qui aſſueſcūt cibaria cor
rupta ⁊ vtunꝫ grauis in tpibꝰ corruptis
natis: ⁊ multis ꝯſilꝫibꝰ. lꝫ eīn quātū de p̄
ſenti oibus videaꝫ ꝙ cōferant ⁊ bn̄ ferūt
nihilominꝰ in interioribꝰ ſunt corrupti. q̄
re paulatine ſunt reducēdi. ⁊ iō cū dicunt
auctores ꝙ tantā vim hꝫ dico ꝙ veruꝫ ē
ſi veniat cū naturalibꝰ aut ⁊ ſi diſcrepent
⁊ fuerit in tpe egritudinis: aut etiā in tpe
ſanitatis: ſi ſubito vellemꝰ reducere. licet
igiꝫ conſuetudo ſit tenenda quo ad tpa.
nihilominꝰ ois conſuetudo innaturalꝫ re
ducenda ē ad naturalē paulatine. ¶ Sexta
cōſideratio ſumiꝫ a tpibꝰ anni. in hyeme
igitur detur groſſus cibꝰ ⁊ multꝰ ſꝫ i vna
vice: ⁊ ꝙ vgat ad calidilateꝫ. ¶ In vere āt
cōpetit cibꝰ tempatꝰ: ſed ꝙ vergat ad p̄
uitatē pp repletionē frigidā i hyeme. In
eſtate cōpetit cibꝰ ſubtilis vergēs ad fri
giditatē: ⁊ nō detur multū in vna vice.
¶ In autūno detur cibꝰ in parua quātitate
⁊ debet vergere ad calidū ⁊ humidū.
¶ Ultima cōſideratio quantū ē de preſen
ti ſumiꝫ ab etate. nūc aūt ſm. G. viijº. de
ingenio. etas: cōplexio: ⁊ conſuetudo de
bent regi per ſimilia. ¶ Nūc aūt lꝫ calor ſit
equalis in radice in puero ⁊ in iuuene ſꝫ
Galꝫ. in de cōplexionibꝰ. iuuenes tn̄ me
lius digerūt ſicca. ⁊ pueri humida. ¶ In a
lijs etatibꝰ dieta reſumptiua ⁊ nutriēs ē
exhibēda. ⁊ iſta ſufficiant cā breuitatis.
¶ Intelligendū tn̄ ꝙ hoīes quibꝰ dn̄atur ī
tellectꝰ comedāt vt viuāt. ſed quibus du
ra ſenſus viuūt vt comedāt. hora autem
comedēdi de die ſiue de nocte eſt cū inci
pit quis fameſcere dū tamē fames fuerit
vera. ⁊ hoc intelligiꝫ in illiſ qui habent ci
bum paratū. qui aūt nō hꝫ comedat qn̄
habere poterit. qꝛ tales nō ſubiacēt legi
bus artis. ¶ Intelligendū ſm Gal. ꝙ ſubli
mior oim medicinaꝝ ē abſtinētia. qm̄ plu
res interficit cena ꝙ̄ gladius ¶ De regi
mine aūt ſanitatis verſificator aliqua di
xit ſic. ¶ Si vis incolumē: ſi vis te reddere
ſanum. ¶ Curas tolle graues: iraſci crede p̄
fanum. parce mero. cenare caue. nec ſit ti
bi vanū. ¶ Pergere poſt epulas. ſomnū fu
ge meridianū. ¶ Nō teneas mictuꝫ. nec co
gas fortiter anum.

¶ Caplm. ix. de nauſea ſubuerſione et abhominatione.

Intelligēdū quod faſtidiū ē quaſi quoddā genꝰ ⁊ ſpecies eius ſūt abhomina
tio: nauſea: ſubuerſio anime:
vomitus. ¶ Nūc autē de faſtidio dictū eſt:
de vomitu diceꝫ. ¶ De alijs tribꝰ in preſen
ti agitur. ¶ Faſtidiū igiꝫ omia iſta ambit ⁊
circuit. ¶ Abhominatio aūt eſt cibi prius a
mati ⁊ deſiderati abhorritio ⁊ indignatō
ita ꝙ ſolo aſpectu refugit ⁊ cōtriſtaꝫ. ¶ Et
ſi cogaꝫ acciperꝫ euomit: aut patiꝫ eructu
ationes fetidas: aut fumoſas: aut aceto
ſas. ⁊ eſt inter oēs ſpēs faſtidij deterior ⁊
magis periculoſa. qm̄ hic aufertur appe
titiua ⁊ digeſtiua. ¶ Nauſea aūt eſt volun
tas euomēdi ſine effectu pp hu. in villis
ſtomaci inuiſcatos. ¶ Subuerſio aūt aīe. ē
cōtinuꝰ appetitus nauſeandi. ¶ Nūc autē
oim iſtoꝝ ⁊ cauſe ⁊ ſigna: ⁊ curationes fe
re ſunt eedem

¶ Cauſe. Cauſe aūt abominatiōis et
nauſee aut ſūt extrinſece aut
intrinſece. ¶ Si extrinſece tūc ſunt oīa illa
que faciunt cibū corrūpi in ſtō. ¶ Iſta autē
ſunt nimia quies: ⁊ ocium: ⁊ ſomnꝰ nimi
us: ⁊ vigilie ſuperflue: ⁊ exercitiū nimiuꝫ
⁊ accidentia aīe: ⁊ coitus ſuperfluus: ⁊ ni
mia repletio cibi ⁊ potus. ⁊ cuꝫ groſſum
preponitur ſubtili. aut crudū ſuper ſemi
coctum. aut cū aliquis ſumit cibuꝫ ſin̄ ap
petitu. aut anteꝙ̄ ſuperfluitates ſint ex
pulſe. aut ante exercitium: aut qꝛ cibus ē
corruptꝰ. aut faſtidioſus: ſicut eſt frequēs
comeſtio anſerū ⁊ multa ſimilia. ¶ Si autē
cauſa fuerit itrinſeca: aut hꝫ ē pp ſtōm: aut
pp alia mēbra mittētia ſuas ſuperfluita
tas ad ſtōum. ¶ Et ſi fuerit ꝑpter ſtomacū
hoc eſt ꝑpter corruptione aliquaꝝ ſuarū
qualitatū: aut oium. ſola tam̄ vna ſufficit
aut ſi corrumpaꝫ appetitiua: aut cōtenti

Ad vomitum provocandum. R/ A. R/ boni vini lib. i. ellebori albi ℥ s. simul infundantur per .. horas & cola per pannum. da ℥ i. pro [illegible]

na: aut digestiua: aut expulsiua: aut quia vil li stomachi mollificant. Deficiunt autem propter lapsum suarum complexionum: et ita corrumpitur cibus. et tunc sequuntur ista accidentia. scilicet fastidium: abhomi tio: nausea: subuersio animae: et vomitus. Si in concauitate stomachi materia sit contenta. aliquando igitur fit ex co. vitellina. flegmate salso: aut fit a flegmate: aut ex melencolia: et hoc est vt plurimum.

Signa. Cause primitiue manifesta sunt. sed si hu. sint ca. adest ca. et siti s. Et si sint frigidi nullum istorum adest. Accidentia autem que consueuerunt sequi istas passiones sunt: dolor stomachi: dolor spatularum tristicia. somnia terribilia. sincopis vomitus. et similia. tamen si accidat vomitus multum iuuat nisi nimius fuerit. quia tunc posset esse causa omnium istorum.

Pronostica. Qui ista frequentaue rit non potest effugere cacochimiam ydropisim. tumorem pedum et faciei. et oculorum etc.

Cura. Si autem fuerint cause extrinsece et primitiue absindantur. Causa autem intrinseca antecedens et coniuncta euacuetur. Si autem fuerit causa ca. digeratur nisi de facili euomat cum oxizac. composita. et oxi. simplici. sumptis cum aqua ordei. et euacuetur cum duabus partibus trifere sarracenice reubarbarate. et tertia yerapigre. Deinde vtatur isto electuario. R/. zucca. ro. triasandali. diarrodon. abbatis. ana ℥ ii. misceantur. Si autem causa fuerit frigida que vt plurimum aduenit. tunc nisi euomatur de facili digeratur sic. R/. oxi. diur. oxi. squill. ana lib. i. misceantur et sumatur cum aqua decoctionis absinthii. et purgetur cum yera. acuata cum aloe et mastice. et vtatur potione muscata. diab. dianison. et diacitonite. et vtatur cinamomo. et mastice. absinthio et menta. quia ista rectificabant omnem stomaci corruptionem. dum tamen causa sit frigida: tunc amplectatur stomachus per hunc modum. R/. mastici. cinamomi. ligni al. zedoarie. galange. gariof. anisi. marat. ana ℥ iii. pulverizentur et misceantur cum oleo de mastice et balsamo. et postea misceantur cum foliis absinthii. mente. et pane asso intincto in vino puro et fiat emplastrum. et tepidum stomaco applicetur et faciet mirabilia: quia re ne . uz est.

Clarificatio. Intelligendum quod somnus et ocium possunt competere in crapula et in digestione stomaci dum tamen non multum excedant. et cum hoc quod committatur abstinentia. et quod humores digerantur et subtilientur. et licet in omnibus istis oportet euacuatio summe tamen competit alteratio quoniam valde difficile est curare cum habeat intensum appetitum et cotidie addant in eam. calefiat igitur stomachus et purgetur humor acetosus. aliter difficilimum est contra stimulum calcitrare etc.

Capitulum .x. de vomitu.

Vomitus est expulsio materie contente in stomacho per superiora: siue fuerit cibus: siue sanies: aquositas: siue humor. quicunque fuerit ille sicut sanguis. et ita de aliis. Anoscropha autem appellatur facilis cibi accepti expulsio per superiora. sed catascropha dicitur facilis cibi expulsio per inferiora. sed colerica passio appellatur angustiosa cibi corrupti detentio. deinde eius expulsio per superiora et inferiora. et ideo intelligendum quod aliqui habent quasi quandam proprietatem quod cibum receptum non possunt comprehendere nec retinere: immo expellunt et iterum postea accipiunt. et ita sunt in istis motibus continuis vel quasi continuis. Aliquando cum dolore: aliquando sine dolore. et causa istarum est vehemens debilitas contentiue stomaci. Vomitus igitur est materie contente in stomaco expulsio per superiora.

Cause. Cause autem sunt extrinsece: aut intrinsece. Si extrinsece sicut est nimia repletio cibi et potus. et inordinata eius receptio. et multiplicatio ciborum fastidiosorum: sicut sunt anseres: et acceptio medicine vomice: casus: et percussio capitis. et plaga. et tunc est prauum signum. quoniam significatur cranei lesum et substantia medullaris et similia extrinseca. Si autem fuerit causa intrinseca tunc est aut propter stomachum: aut propter alia membra. si propter alia membra: sic est propter humores euenientes a capite ad stomachum: aut ab epate: aut a toto corpore sic est in crisi. et ita de aliis membris mittentibus superfluitates ad stomachum. aut est propter vlcera: aut propter humores in stomacho agregatos stomachum agrauantes. Aliquando fit propter debilitatem contentiue: et fortitu-

dinē expulsiue. aliī ei hn̄t ꝯtentiuā ita ꝙ bilē ⁊ si pꝰ cibū acceptū moueāt̄: aut irascant̄: aut timeāt: aut videant aliquā rem turpem: aut audiāt loq̄ de ea statim euomūt: ⁊ tn̄ sunt sub latitudine sanitatis.

De vomitu sanguineo.

Sanguis ei euomit̄ aut ꝓꝑ cās extrisecas aut itrīsecas. Si ꝓꝑ cās extrīsecas sic ē casus: obuiatio: aut ꝓꝑ sāguissugā potatā de nocte aut de die ī fōte aliq̄ ignorāt. Si ꝓꝑ cām itrīsecā h̄ ē aut ꝓpter stōm: aut ꝓꝑ alia mēbra. ⁊ tūc aut h̄ est ꝓꝑ cerebꝝ: aut ꝓꝑ epar: aut ꝓꝑ retētionē mēstruoꝝ: aut emoroidaꝝ. aut ꝓꝑ retētionē alicuiꝰ ꝯsueti. ⁊ accidit ēt ī trūcatis de nouo ⁊ mutulatis: ⁊ exn̄tibꝰ in ocio. et multū replētibꝰ. accidit etiā ꝓꝑ stōm: in illis em̄ oibꝰ vene aut incidūt̄: aut rūpunt̄ aut frāgunt̄: aut apꝑiūt̄. q̄ q̄dē sang. pꝰꝙ ꝯgregatꝰ ē ī stō nā ipꝫ ꝑ vomitū expellit

Signa. Si fuerit ꝓꝑ cās extrīsecas discernit̄ ex illis. ⁊ si ꝓꝑ alia mēbra a stō discernit̄ ꝑ passionē illoꝝ. ⁊ si ꝓꝑ stomacū discernit̄ ꝑ ꝯ̄guedinē stōi ⁊ ꝑ priuationē alioꝝ: ⁊ q2 passio ē cōtinua. ⁊ si fuerit ab aliis mēbris ē interpolata. vomitū aūt futuꝝ designat nausea: tintillatō labioꝝ inferioꝝ: tenebratio oculoꝝ: tēsio ypocōdrioꝝ. Et si ē ex colr̄a ē cū siti ⁊ calore: ⁊ amaritudīe. ⁊ colore citrino eiꝰ q̄ euomit̄. ⁊ si ē ex flāte ē albū viscosū cū acetositate ⁊ h̄ūiditate ⁊ priuatiōe sitis. et si ex melr̄ia ē nigꝝ ⁊ pōticū aq̄sitas: sanies sanguinatio: satꝫ sūt māifesta. si āt fuerit sanguis color ē rubeꝰ. ⁊ cognoscit̄ ꝑticr̄a patiēs ꝑ ꝯ̄guediēꝫ ptꝫ

Pronostica. Vomitꝰ p̄t eē bonū signū ⁊ malū. bonū ei signū p̄t eē sic qn̄ ī fe. adueīt vomitꝰ ī die cretica. ⁊ pꝰ sig̃ digestiōis: ⁊ cū alleuiatiōe sꝑ ē bonū. si aūt venerit ī die n̄ cretica. cū signis digōnis nō apparētibꝰ. ⁊ cū aꝯ̄guatiōe ⁊ mala tolerātia: malū ē. vomitꝰ āt ī fe. pestilētialibꝰ sꝑ malꝰ. vomitꝰ simplex malꝰ. q2 nimia exhuberātia illiꝰ hu. signat̄. ⁊ si ē colr̄icꝰ sig̃t nimiā calr̄itatē illiꝰ hu. ⁊ si flāticꝰ nimiā frītatē. melr̄icꝰ āt solꝰ pessimꝰ. ꝯmistio āt ex istis minꝰ mala. vomitꝰ āt mirabr̄r ꝯfert ī pas. mēbroꝝ q̄ sūt a diafragmate inferius ⁊ q2 euacuat māꝫ aūcedētē: ⁊ q2 trahit ad oppositū ī pas. et stōi ⁊ ī pas. capitis. dū tn̄ fiat cū facilitate ⁊ sine angustia. alit̄ lederet̄ q̄ hꝫ pectꝰ debilē aut oculos. ⁊ ita de aliis. Intelligēdū ꝙ nullꝰ vomitꝰ frequēs bonꝰ p̄t eē. q2 talr̄ de stō suo fac̄ cloachaꝫ. ista aūt mā ē magis ꝑtractata ꝑticulariter a nobis in libello nostro de pronosticatiōe. Intelligendū ꝙ anascropha catascropha. ⁊ passio colr̄ica ꝙ̄tū est de se sꝑ mala.

Cura. In primis fiant fricatiōes extrem tatū fortes. ⁊ ligationes dolorose: ⁊ fiant per ꝯsequēs clisteria deinde curet̄ mēbꝝ mādās. deinde mūdificet̄ stōus. deinde ꝯfortet̄. ita tn̄ ꝙ stōus ca. ꝯfortet̄ cū frīs stipticis arōaticis. ⁊ ab intꝰ ⁊ ab ex. ⁊ frūs ꝯfortet̄ corᶜ. mūdificato cū aromaticis ca. ⁊ stipt cis. fria āt mālia sūt h̄. rose. sandali. coriādꝝ. cāphora. corallꝰ. bolꝰ armenicꝰ. flos malig̃. ⁊ cortex ⁊ succꝰ acetose. acetositas citrāguloꝝ citroꝝ ⁊ silr̄iū. sumac. mirtilli berberis. pira coctana. mel ēblicoꝝ. opiū. iusq̄amꝰ papauer. sꝫ tn̄ ista narcotica applicet̄ cū magna cautela: sic̄ frequēt̄ dictū est. Mālia aūt ca. sūt hec lignū aloes. storax. calamita. ābra. spicanar. spica celtica. calamꝰ aromaticus. nux cipssi ⁊ folia eiꝰ. gariof. nux mus. mirra: mastix. thus albuꝫ. cortex cit. cortex fisticoꝝ. mēta. rutha. absinthiū. panis assus ⁊ in aceto infusus. pulla assa lardata cū gariof. ⁊ aspersa aqua ro. muscata ⁊ vino si odoret̄ multū vꝫ. cū tn̄ nō fit fe. supposito igit̄ ꝙ dieta sit laudabil: ⁊ ꝙ corpꝰ sit mūdificatū. ⁊ ꝙ mā sit distracta ad oppositū. tūc si cā est frigida. accipiat̄ vnū ꝺ illis materialibꝰ dictis vr̄ plura ꝫm cōueniētiā ꝑticulariū ⁊ administretur ab intꝰ ꝑ modū sirup. aut elr̄ij. ⁊ sic ꝺ aliis. aut applicent̄ ab ex. ⁊ h̄ pōt fieri ꝫm plures modos: sicut supꝰ in silr̄ibꝰ frequēter dictū ē. Et ita si cā eēt ca. applicemus medicamia frā. si āt vomitꝰ eēt ꝓꝑ vlcera vtat̄ tali potiōe. ℞. mirre. sarcocolle. mumie. masticis. thuris. an̄. ʒ. i. vini optimi. lib. ij. bulliant simr̄. ⁊ accipiat cotidie mane ⁊ sero qualibet vice. ʒ. i. ⁊. ʒ. communiter aūt loquēdo. ī oī vomitu valꝫ iste puluis si in cibis apponat̄. ℞. corticis citri. ligni aloes. masticis. coriād. se. portu. sandali muscatellr̄i. an̄. ʒ. ij. fiat puluis ⁊ pōat̄ in cibis. Item sonnꝰ longus ⁊ ꝓfundus

multuz valet ⁊ sudor similiter. quare oz ꝓuocare cuz cū narcoticis ſm tempamētum cōferūt ⁊ ventoſe. ⁊ si fiat expulsio cibi per superiora fiat ventosatio in inferioribus et eꝯ. ⁊ in colera fiat in vtroqꝫ latere. Et est intelligendū ꝙ vomitꝰ mřicꝰ nō est restringendꝰ nisi quāto tardius est possibile. Intelligendū ēt ꝙ fabe cū cortice ⁊ cum modico aceto multū valēt ꝯ vomitū. Similit si decoquant lentes ⁊ proiciat prima aqua. ⁊ deinde decoquantur cū aqua ⁊ aceto multū valet cōtra vomitum. valet ⁊ calefactio extremitatū. aut infrigidatio earūdē ⁊ est mirabile. valet etiam vomitꝰ. ⁊ si materia ē pauca ita ꝙ nā nō possit cōprehendere inducat vomitꝰ post cibū. Si aūt corpꝰ fuerit multū plenum ⁊ alia particularia cōueniāt fiat flobotomia. In cā igit calida odoret camphora. ⁊ in cā frigida muscꝰ ⁊ ambra. Si autē fiat vomitꝰ sanguinis in primis fiat flōia. Et si a capite fiat de cephalica. Et si est ab aliꝫ partibꝰ fiat de epatica. Deinde fiant fricatiōes extremitatū fortes. deinde vtat succo planta. deinde vtat isto electuario. ℞. diacodion. diapapaueris. triasandali. zucca. ro. facto cū rosis siccis carniuz citoniorꝫ cōditorꝫ cū zuccaro fine speciebꝰ. aā. ℥. i. misceant. valent etiā alia conglutinatiua sicut est virga pastoris: bursa pastoris. ypoquistidos. bolus armenicꝰ. ⁊ similia. siue interiꝰ siue exteriꝰ applicata. Ultimū āt remediū est potare opiū cū suc. plātag. ⁊ croco.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ licz vomitꝰ sit res cōtra naturā quo ad modū: tñ est contra naturam quo ad rem. qm̄ hūores declinant aliqñ ad superiora ⁊ natura euacuat illos ꝑ partes ad quas declinat. ⁊ ita vomitus pōt eē creticus ⁊ ad bonū. nec etiā est incōueniens idē membꝝ diuersis familiaribus deseruire. sicut describit in de iuuamentis mēbroꝝ. lz igit meri deseruiat naturaliter virtuti attractiue. nō tñ ē inconueniens: aliqñ virtuti vomitiue deseruire que quidez virtus vomica fit per villos latitudinales tunice extrinsece. hoc autē fit naturaliter. siue in crisi cū humor supnatat ⁊ versus stomaci superiora inclinatur. Secundo notandū qm̄ qñ stomacus est fortis nō fit vomitus. sꝫ cū ē debilis: ⁊ potissime pars superior. qm̄ tunc materie aduenienti nō pōt resistere. nec etiā cū velit tollerare. ⁊ iō qꝛ mā ē in stō sicut sarcina. iō expellit eā a se. sed ad quandā distantiā curat. sed si mā declinat versus superiora expellit eā ꝑ vomitū. Et si declinat ad inferiora expellit eā ꝑ secessuz. Et si sit in medio expellit vtrūqꝫ mō. nec oz hoc bonitati attribui expulsiue sꝫ magis sinthorti. ⁊ est simile ꝯportitore cum portat onus graue. qm̄ expellit eū quācūqꝫ distātiā nō curat nec locū eligit. pōt igit esse ex bonitate nature expellentis sicut in bona crisi. ⁊ potest esse expulsio sintortica sic ē i mala crisi. Tertio intelligendū ꝙ subiectū huius pas. ꝙ ē vomitꝰ pt eē pars superior ⁊ pars inferior. lz diuersimode. qm̄ pars inferior patitur quoad virtutē expulsiuaz que cogitur expellere nociuuz ꝑ superiora. patit etiā pars superior quo ad cōtentiua que nō pōt ꝯtinere nec resistere. qm̄ vomitus nō fit nāliter nisi qꝛ pars inferior est fortis ⁊ superior debilis. aliter nō fieret expulsio per supiora licet expulsiua inferior aliqñ expellat magis ex debilitate ꝙ ex fortitudine. cuz expulsio est sinthortica qm̄ exonerat se: sed ad quā distātiam nō curat sicut portitor magni oneris: vt dictū est. ⁊ ita subm̄ huius pas. pōt eē pars superior vel inferior. Quarto aduertendū ꝙ vomitus nō cōpetit in ꝯseruatione sanitatis recte cōseruando. sed bñ ꝯpetit ꝓseruādo. ⁊ ꝓ tāto Aui. ⁊ quidā aliꝫ ꝯmēdant vomitū semel in mēse. Attamē multū cauendū est a mala cōsuetudine vt humores ad stōm nō mittant. Quinto notandum ꝙ vomitus pōt eē medicina vomitus. sicut dolor [illegible] medicina doloris. cū isti duo vomitus ꝯriantur ⁊ quo ad cās: ⁊ quo ad effectus. sed q̄ ad cās hoc ē ꝙ morbus ē causa vnius: ⁊ ars alterius. quo ad effectus drñt. qꝛ vnꝰ ē ad bonū ⁊ alt ad malū. ⁊ ita possibile est ꝙ vomitꝰ sit medicina vomitus. Sexto intelligendūz ꝙ si cibus descēdat ad inferiora tūc stiptica ꝯpetūt ante cibū. ⁊ si ad superiora ꝯpetunt post ⁊ si simul superius ⁊ inferius tūc competunt ante ⁊ post. ⁊ exterius aā ⁊ retro.

Caplm. xi. de inflatiōe stomaci.

et pone ventosas [illegible]

Inflatio stomaci

Inflatio stomaci ē vētositas agregata in stō, pter debilitatē virtutis digestiue inducēs tumorē: inflationē: eructuationē: tortionē: et rugitū. Si fuerit in intestinis: qm̄ vētositas agregata in corpore diuersos sonos et melodias gñat fm̄ sui grossiciem et subtilitatē. et fm̄ latitudinez et stricturā meatuum. et fm̄ diuersitatē locorum. sicut aliquo modo diximus supi⁹. et sicut dicit Gal'. vi. de morbo. Et est intelligendū φ qñ calor est debilis p cōparationem ad materiā tūc generat vētus. p tāto qr potēs ē resoluere: sed nō est potēs cōsumere: et ideo in extremis tpib⁹ nō ganerātur nebule in aere. in estate non. qr calor potens est et dissoluere et resoluere. nec in yeme: qr tunc nō fit dissolutio. fit igit in tēporib⁹ medijs ita est in corpore humano. qñ enim calor est fortis et mā obediēs. tūc nulla vētositas generat in corpore humano. sed si talis esset fortis et mā ventosa vaporosa nō oīno consumptibilis. sicut est vinū nouum. et fabe et similia. tunc bene causatur vētositas. sz hoc est magis gratia materie φ gr̄a agētis. et ita generatur aliqñ ex allijs et cepis et similibus. qñ aūt calor est debilis non causatur vētositas. quia etiā resoluer nō pōt. sed quando est claudicans tūc vētositas causatur.

Cause. Ventositas enim aut causat a causis exterioribus: aut ab interioribus. Si ab exteriorib⁹ sicut ē frigiditas exterior penetrans vsq ad interiora. sicut in regionib⁹ frigidis. et in corporibus debilibus et raris. aut fit a calore nimio exalāte calorē naturalez. et fit ex nimia quātitate cibi et potus. aut ex caliditate. sicut est cib⁹ nimis calidus. aut frigidus. aut vētosus. sicut sunt legumina: aut rape: et sil'ia: aut ppter ordinē: aut qr cibus nimis calidus sumpt⁹ ē in medio mense. aut post. aut qr non sequūtur cibū ea que deberēt sequi. sicut est quies. et ocium. et somn⁹ et tēperātia in accidentibus aīe. et sil'ia. Si aūt fuerit ab interiorib⁹ tē hoc ē aut ppter stomacū. aut ppter alia mēbra. Si propter alia membra hoc est ppter ventositatem aut corruptionez factaz in alijs membris q̄ quidē postea ad stomacum delegant: sicut accidit in opilatione venaz meseraicaz. aut sicut accidit ppter intestina supiora: aut inferiora: aut mirach ventris a quo mirach accidit nimia melencolia mirachia sicut dictum est superius. Mirach autem est quidaz panniculus sicut pinguedo subtilis extensa circa intestina ad modū cuiusdā retis et cē. aut fit hoc ppter splenē. aut epar. aut matricem. et ita de alijs. fit etiā proptē stomacū aut ratione sui. qr non potest cibum digerere. aut cōuertere. aut rōne cibi et humorum ibidem existentiū. et ita vētositas semp sequit in digestionē. et minorationē. et corruptionez cibus igit aut humor corrupt⁹: qr in alienā naturā trāsmutatus est.

Signa. Si prouenerit ex causis extrinsecis discernitur ex indicio. et si ex alijs mēbris a stō discernit ex grauedine illorū et alijs similib⁹. et discernitur φ a stomaco qr pas. est cōtinua. Et si est ex calore tūc adest calor et sitis et eructuatio fumosa. Et si ex frigiditate tūc est eractuatio acetosa. et si est ex flegmate est cum humiditate. et si est ex mel'ia est cum siccitate.

Pronostica. Vētositas aut ē modica aut multa. Si modica possibile est φ veniat ppter bonitatē virtutis expulsiue. Si magna et frequens semp est malū. et in rōne signi: et in rōne cause. in rōne signi qr significat corruptionē virtutis digestiue. i rōe cause qr hec vētositas corrūpit digestiuā cū inducat motū. et si vadat ad cerebrū aut causat dolorē. aut vertiginē. et similia fm φ vadit ad loca diuersa: et ita de alijs mēbris.

Curatio. In primis postφ ventositas generata est studeat ipsam patiēs expellere p supiora cū eructuatione: aut inferius cū peditu. Si aūt violenter retineatur posset magnū inducere nocumentum. et quādiu erit materia purgetur cum yerap. Illa autem que valent in consumptione ventositatis sunt ista: et cum hoc stomacū confortant. s. anis

ſum.maratrũ.ameos.ſiſeleos.rutha.baccas lauri.coſtus.ſpicanar.origanũ calamentũ.⁊ ſil'ia. Ualet etiã dianiſon.diaciminũ.diagalanga.diambra.diacitoniten Fiat etiã ab extra ſacellatio cũ ſale ⁊ milio.aut cũ aniſo.⁊ cimino.⁊ rutha: aut cũ furfure. Et põt inũgi cũ oleo laurino.vel coſtino.vl' decaſtoreo. Deinde fiat balneum vbi iſta apponãtur q̃ dicta ſunt. Deinde ventoſe poſſunt ſtomaco applicari. Si aũt fuerit ex cauſis exterioribꝰ abſcidantur:⁊ per contrariũ ad tempieꝫ reducantur. Et ſi fuerit ꝓpter alia mẽbra curentur illa ſicut dicetur in locis ſuis.

Clarificatio. Intelligendũ ꝙ licꝫ flã ſit frĩa ⁊ hũiduꝫ nihilominꝰ aliqua ꝑs eiꝰ reſoluta in vaporẽ põt hr̃e portionẽ acutã nõ aqueaꝫ ⁊ ſiccã nõ hũidam. ⁊ ita vẽtoſitas gñata ex flãte ñ ꝑticipat tm̃ de ſiccitate ſicut vapor reſolutiuis a co.⁊ mel'ia. Et iuxta h' intelligendũ ꝙ rugitus nõ fit ꝓprie i ſtõ nec ex ſola vẽtoſitate ſed cãtur rugitꝰ proprie ex ventoſitate mixta cũ hũiditate ẽꝫ Gal.in de morbo.⁊ ita vẽtoſitas generata ex flãte ſi fuerit in inteſtinis ꝺ facili poteſt cauſare rugitũ.

Caplm.xij.de tortura inteſtinoꝝ.

Tortura inteſtinorũ eſt dolor ſtõi cum punctura ⁊ anguſtia ⁊ inquietudine. ⁊ vehemẽti malicia ⁊ mutatione decubitꝰ ꝑꝑ co.⁊ hu.incluſos in inteſtinis. Intelligẽdũ ꝙ iſta paſ.hꝫ accidẽtia ita terribilia ꝙ aſſimilatur cardiace paſſioni. ⁊ paſſioni ypocondriace q̃ mirachia appellaꝶ.de q̃ fuit facta mẽtio ſupiꝰ caplo de mel'ia.⁊ aſſimilatur yliace paſ.⁊ colice.

Cauſe. Cauſe aũt huiꝰ paſ.aut ſunt extrinſece.aut intrinſece. Si extrinſece ſicut eſt acceptio nimia ciborũ ca.ſicut ſunt cepe ⁊ allia.⁊ ciboruꝫ nimis frõrum.ſicut ſunt lactuce.melones.cucurbite. Si ãt cauſe ſunt intrinſece tũc ꝓuenit aut ex hu.ca.aut fri.aut ex vẽtoſitate. aut vẽno.aut apoſtemate.aut ex paſ.matricis.aut ex vermibꝰ.⁊ ſil'ibus.

Signa. Si prouenerit ex calore eſt cum ſiti ⁊ ardore, ⁊ punctura ⁊ dolore acutiſſimo pũgitiuo. Et ſi fuerit ex hu.fri.cognoſcitur qꝛ nullũ iſtorũ eſt.⁊ eſt cũ graucedine.⁊ iuuaꝶ a ca. ⁊ leditur a fri. Et ſi ẽ ex vẽtoſitate mutaꝶ dolor de loco ad locuꝫ. Et ſi eſt ex apoſtemate tũc eſt febris. Alie autẽ cauſe diſcernũtur in locis ſuis. ⁊ extrinſece diſcernuntur ꝑ indicia.

Pronoſtica. Si autẽ iſti paſ.ſuꝑuenerit fluxꝰ vẽtris bonũ eſt.⁊ ſi fuerit cã cõſtipatione tanto anguſtia maior intelligendum. Propterea ꝙ iſti q̃ iſtã paſ.patiũtur aut habent ſtõm debilẽ ⁊ inteſtina.⁊ multuꝫ ſꝶibilia aut nõ. Et ſi primo modo ⁊ paſ.durauerit in ſincopiꝫ cadẽt ⁊ mortẽ.⁊ ſi non euadere poſſunt.

Cura. Si autẽ fuerit ex cauſis extrinſecis abſcindãꝶ.⁊ ſi ex paſ. notis ſicut ſunt apoſtemata.vermes.⁊ ſil'ia curẽtur illa ſic oꝫ. Et ſi fuerit ex veneno deꝶ tyriaca.mitridatum. Si aũt fuerit ex hũoribus.tunc ſi ſunt ca. In primis fiat cliſtere de malua.biſmalua.violaria.oleo viol'.ſuffure.caſſiaf.⁊ ſil'ibꝰ. Deinde digeratur mã cũ ſiru.viol'.ſirup. nenuphari.⁊ purgeꝶ cum mirab.cit. ⁊ mãna. ⁊ caſſiaf. aut cũ el'io de ſucco ro.⁊ trifera ſarra.reubarbarata. Deinde fiat balneũ.deinde fiant ſacellationes cũ milio aſſo.aut cũ veſicca enea plena aqua ca. Si autẽ cã fuerit frã groſſa.vẽtoſa.tũc in primis fiat cliſtere de ruta.origão.calamĩto.bleta.abortano.aniſo.⁊ maratro.oleo laurino.⁊ yerap.⁊ ſil'ibꝰ. Deinde digeraꝶ mã cũ oxill' diuꝶ.⁊ ſquill'.vbi bullierit abſinthium et yſopus ⁊ ſil'ia. Deinde purgeꝶ cũ mirab. cheb.⁊ turbith.⁊ agarico. aut cũ bñdcã. ⁊ ſil'ibꝰ. Deinde ponaꝶ in bal°.vbi ſit aniſuꝫ maratꝝ.camomilla.anthos.ſticados Deinde ſacelleꝶ cũ ſale vſto ⁊ allijs. ⁊ inungatur cũ oleo laurino. coſtino.rutacelino.caſtoreolino.⁊ ſil'ibꝰ. Intelligenduꝫ ꝙ ſi fluxus fuerit nimiꝰ ⁊ cã frã multũ vꝫ naſturciũ aſſuꝫ.⁊ ſi nõ ẽ fluxꝰ deꝶ naſturcium nõ aſſuꝫ.⁊ qꝛ cã frã vẽtoſa frequẽtius aduenit iõ multa ſunt h' ponẽda. ⁊ ſꝶ iſta.lignũ al'.carpobalſamꝰ. ſpicanardi. ſq̇nãtũ.aniſuꝫ.maratꝝ.rutha.galãga.zedoaria.⁊ pip abſinthiũ.⁊ ſil'a.⁊ ſi cã fuerit ca.tũc vꝫ ordeatũ.aq̃ ordei. panis iſu

sus in aq̄ frā. lactu. portu. malagra. ⁊ sifia frā. ⁊ dicūt expimentatores φ in ista pas. multū vȝ erica⁹ assus. ⁊ calcane⁹ porci.

Clarificatio. Intelligendū φ ex cepis ⁊ alijs silib⁹ calidis pōt vēt⁹ cāri qñ calor nō potest vincere ⁊ supare. qñ aūt ē ita φ calor fortis est ⁊ cib⁹ nō multū abūdat tūc vincit ⁊ supat. siue fuerit multū ca. sicut allia. siue multū frūs sicut lactuca. ita φ san. laudabil' gñatur ſm. A. in de cōplexionib⁹. ⁊ qñ nō vincunt tūc generabit san. multū inequalis ⁊ incōueniens. ⁊ ita ex cibo ca. non bene victo nō bñ supato pōt causari ventus. Iste tamen vēt⁹ erit multuȝ ca. ⁊ siccus. ⁊ cōtrariū de cōtrario. Secūdo possum⁹ talia circa istā materiaȝ inuestigare. Queritur si vētositas ⁊ rugit⁹ fiūt a calido. ⁊ videt φ sic. nō enim fit vētositas nec rugit⁹ nisi mā resoluatur. sed resoluet nō fit nisi a calido. quare calidū erit cā. oppositūȝ videt dicere Viaticus ⁊ iuxta hoc. si fit ab intēso calore. ⁊ videt φ sic. illō eniȝ videt forte φ subtiliat materiam plusφ esſȝ. sed vapor ⁊ vētus sūt subtiliora φ mā aqua resoluit quare ħ fit a forti calido. Oppositū arguit qñ si calor esset fortis tūc nō solū resoluetur sed cōsumetur. sed hoc non fit. quare ⁊c. Et iuxta hoc querit q̄re plus fit resolutio a flāte φ a mel'ia cū sit mā aquosa. ⁊ iuxta hoc de tortura cui⁹ mēbri fit pas. Respōdeo ⁊ dico φ vētositas ⁊ rugit⁹ ⁊ sil'ia causant aliqñ ex dispōne m^c. magis. ⁊ aliqñ ex pte agentis magis. mā aliqñ est parata vētositati. sicut est grossa multa cruda in digestiua ventosa. sicut sunt legumina et fructus ⁊ similia. aliqñ nō est de se parata sicut sunt cibaria subtilia ⁊ digestibilia tūc ex alia parte calor ē multū δbilis ⁊ talis nullus resoluit ⁊ cōsumit. aut est medius. ⁊ calor medio modo se hȝ. Tūc ponamus φ calor sit multum debilis. tūc dico φ nulla fit resolutio siue mā sit parata siue nō. tunc ponamus φ calor sit multuȝ fortis ⁊ agat in materiā dispositā ventositati tūc dico φ nō cambit ventū: q2 resoluit ⁊ consumit. Sȝ ponamus φ agat in materiā grossaȝ multā crudā vētosam tūc dico φ generabit ventū. qñ rōne fortis caloris resoluit. ⁊ rōne compactionis materie nō cōsumet. tūc ponam⁹ φ calor remissus agat. tunc aut agit in materiam grossaȝ aut subtilē. Si in grossam multā nō generabit ventū. q2 nihil potuit resoluere. nō eniȝ fuit obiectuȝ ꝓportionale. Si aūt agat in materiā subtilē tūc generabit vētuȝ. qñ resoluit ex debilitate materie. sed nō consumit ex caloris paupie. ⁊ est simile de gñatione nebularuȝ ⁊c. q2 nō generant in tēporibus multū ca. aut fris sed in medijs ſm Gal. vi. de morbo ⁊ ex hoc patet solutio ad duo prima. Ad tertiū dico φ frequēti⁹ fit ex flāte cū sit humor citius resolubilis φ mel'ia. cū vētositas gñata ex mel'ia tardius resoluat propter maiorē grossiciē. Ad vltimū dico φ ꝓprium subiectū torture aliqñ est fundus stomaci. Aliqñ ps supior intestinoꝝ aliqñ vtrūqȝ ſm φ mā'a ꝑtinet ħ vl' ibi ⁊ est pas. difficilis quasi cardiaca vt dictū est propter sensibilitatē membroꝝ ⁊ magnitudinē cause.

Capitulū. xiij. de lienteria.

Lienteria ē fluxus vētris in quo comesta ⁊ bibita egerūtur ī eisdē q̄litatib⁹ in q̄b⁹ intromissa sūt ꝓpt debilitatē ꝓtētiue stōi ⁊ intestinoꝝ supioꝝ ⁊ vlcera eorūdē. Intelligendū circa istā materiā φ fluxus vētris ē multiplex sicut aliquo modo tactū est supius. ⁊ sicut perfect⁹ tanget in recapitulatione φ facient⁹ de fluxu vētris. q̄dam est fluxus qui vocat anastropha. ⁊ quidam catastropha. ⁊ quidā pas. col'ica. ⁊ quidā lieteria. ⁊ quidā diarria. ⁊ quidā tenasmon. Anastropha vt dictū ē appellatur velox expulsio cibi per supiora ⁊ inferiora. cuius cā ē hūor corrupt⁹ in stō q̄ trāsit ad mēbra. ⁊ iterū reuertit ad stōm. ⁊ natura subito ⁊ cū impetu expellit p superiora ⁊ īferiora ꝑ tāto q2 ex illo sentit puncturā ⁊ mordicationē ⁊ dolorē ⁊ angustiā. Lieteria ē flux⁹ cibal' ī qua natura nō gerit aliq̄d de quo sit curandum. ⁊ iō emittit sine amissione sue spēi. quia non est facta transmutatio nec ad chilum nec ad chimū ante ipsius expulsionem.

Diaria autē est fluxus hūoralis. ꝛ q2 curatur sicut alij fluxus. iō nos nō facimus capl'z singulare. Dissintria appellatur fluxus hūoralis cū san^e. ꝛ saluo honore. A. bn̄ pōt apparere flux⁹ san. cū lientia. tenasmon aūt appellatur nimia volūtas assellandi siue effectū ꝑpter mordicationē longationis.

Cause. Cause autē oīum fluxuum: aut sunt extrinsece sicut sunt aer nimis hūidus austern⁹. aut corrupt⁹ inordinat⁹. venenosus. pestilētialis. Aut fit ꝑpter cibū: q2 assumpt⁹ ē ī nimia quātitate. aut in mala q̄litate. aut ꝭm ineptū ordinem. aut q2 fuit ventosus. aut ꝑpter casum ꝛ ꝑcussionē. ꝛ sil'ia. Si aūt venerit ꝑꝑ causas intrinsecas. aut est ꝑpter stomacū ꝛ intestina. aut ꝑpᵗ alia mēbra. Si ꝑpter alia membra tūc aut prouenit a capite sicut in catarro: aut ꝑꝑ opilationem venarū meꝭaicarū. aut ꝑuenit ab epate mittente supfluitates suas ad stomacum ꝛ intestina. Et silr' hoc fit ꝑꝑ splenē. aut matricē. aut propᵗ totū corpus. aut propter crisim. Et si veniat a stō ꝛ intestinis tūc aut accidit ꝑpᵗ malā cōplexionē. aut ꝑpᵗ vlcera. Et si ꝑpter malā ꝯpl'onē aut est cū materia: aut sine mā. ꝛ iō aliqn̄ debilitatur cōtentiua ꝛ fortificat' expulsiua aliqn̄ vtrūqȝ debilitatur. ꝛ cū hoc indigestiua. ꝛ h̄ fit ꝑpter aliquā de malis cōplexionib⁹ excedentē cū mā aut sine materia si fuerit frā siue ca. aut fitꝛ ēt ꝑꝑ paralisiz istoꝝ mēbroꝝ. Vlcera autē fiunt ꝑpᵗ humores ca. ꝛ acutos pūgentes ꝛ mordicātes ꝛ vlcerantes.

Signa. Cause autē extrinsece manifestantur ex indicio. ꝛ si sint intrinsece ꝛ si sint ab alijs mēbris a stō ꝛ intestinis cognoscitur ꝑ passiones ꝛ grauitates illoꝝ. verbi gratia si ꝑueniat a capite tūc apparēt signa reumatis. ꝛ dolor capitis: ꝛ flux⁹ maior p⁹ somnū lōgū. ꝛ sic caput nimis infrigidet': aut calefiat: aut agitet': aut euentetur adest fluxus maior. ꝛ ita de alijs membris possum⁹ intelligere ꝑ grauitatē partis. ꝛ sicut dicet' inferi⁹ capl'o de recapitulatione. ꝛ si ꝑuenerit a stō ꝛ cā sit frā tūc est a principio cuz eructuatione acetosa. ꝛ si fuerit ꝑꝑ paralisim tunc sentit dolorē. Et si fuerit ꝑpᵗ vlcera tunc sentit calorem ꝛ mordicationē sitim ꝛ arsuram.

Pronostica. Colica passio si frequēter aduenēit pessimū et mortale. Si liēteria venerit post dissinteria mortale. Dxireuma q̄ nō fuit a principio in oī fluxu vētris bonū est q2 contētiua incipit aliquo modo vigorari. ꝛ digestiua digerere. ꝛ ideo bonū.

Cura. Tria sunt q̄ curāt fere indifferenter oēm fluxū. Primū ē coagulū leporis. ꝛ coagulū edi. Secunduz est caseus antiqu⁹ si decoquat' in multis aquis dulcib⁹. ꝛ postea desiccet' exhibeatur postq̄ tota salsedo bulliēdo recesserit. Tertium est lac vaccinū seu ouinū a q̄ butirū fuit abstractū ꝛ post bullitū. Quartū est nasturciū assum ꝛ exhibitū cū lacte caprarū vbi ferrū ignitū fuerit extinctū aut calculi fluuiales cādentes. Quint⁹ ꝛ pōt addi aqua pluuialis: qm̄ rōne calidi affixi vapori aqueo facit ad exalationez m^e. aut facit penetrare ad epar. ꝛ ita cōstringit pro tāto ꝙ intestina vent' nō ꝑmittit. Et q2 de curatione oīs flux⁹ nō agim⁹ sȝ ꝓprie de curatione liēterie. iō curationez breuiter liēterie prosequemur. Si lienteria fuerit ex mala ꝯplexione sine materia solū alteratiuis curat'. Et si fuerit cū materia oportet ꝙ mūdificetur. Si igit' fuerit materia frigida in causa mundificetur corp⁹ cū mirabol'. chebul'. Et si cā fuerit calida cum mirabol'. cit. Deinde vtatur isto medicamine. Si cā fuerit ca. ℞. boli armenici. terre sigillate. coralli. oīum sandal'. sumac. berberis. se. citonioꝝ. psidie. balaustie gallarū. acacie. ypoq̄stidos. mirab. ro. siccaꝝ. san. dra. an̄. ʒ. i. puluerizentur ꝛ misceātur cū succo plantagi. ꝛ succo absinthij. ꝛ fiant trocisi. ꝛ cum vti volueris distempetur vn⁹ cū lacte caprino vel ouino bullito ꝛ cocto vbi lapides candētes fuerint extīcti. Si āt cā fuerit frigida fiat istud. ℞. anisi. cimini. nasturcij. assarū. mastic. thuris ladani. storacis. calamite. ambre. mirte. nucis cipssi. folioꝝ ei⁹. an̄. ʒ. i. misceāt' cū succo absinthij. ꝛ fiāt trocisci ꝛ exhibeant' cū predicto lacte.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ lienteria post dissinteriā est incurabilis vt dictū est: cui⁹ rō est: qm̄

fit dissinteria villi q̄ sunt mēbra radicalia ⁊ irrestaurabilia sunt consumpti ratione vlceris. ⁊ ideo q2 non possunt restaurari ideo lieteria est incurrabilis ꝓpter abrasionē ⁊ villoꝝ deperditionem. Secūdo intelligendū qm̄ lz in ore sit aliqualis digestio ⁊ etiā in supiorib⁹ itestinis nihilo minus crudus erit cibus i lieteria: q2 modica est illa digestio: ⁊ forte nō est nisi q̄dā preparatio. ⁊ est intelligendū iuxta h ꝙ exq̄site loquēdo nō est oīmoda indigestio saltē quin aliqđ benignū trāseat ad epar. alter eiꝫ nō essꝫ vita. ⁊ ideo cotidie corp⁹ cōsumit tn̄ quātitas est ita modica ꝙ sensui n̄ ē bn̄ pceptibile. ⁊ ꝑ tāto dr i eisdē quātitatib⁹ ⁊ q̄litatib⁹ in q̄b⁹ intromissum est. licet oīno nō esset verū ponderata mēsura. sꝫ quo ad sēm verū est q̄re ⁊c.

Dubium. Tertio posset aliquis dubitare si error factus in prima digestiōe corrigat p scđaꝫ ⁊ videtur ꝙ nō. qm̄ in habētib⁹ se p ordinem corrupto p̄mo corrūpit ⁊ scđꝫ. sed digō stōi est p̄ria. quare p aliqđ aliud corrigi nō poterit.

Dubium. Preterea corrupto fortiori corrūpitur ⁊ debili⁹. ⁊ ita nō poterit fieri correctio sed stōus est mēbrum fortius cū agat supra indigestū ⁊ indispositū ⁊ oīa alia supra dispositū q̄re corrigi nō poterit. Cor nobili⁹ corrigit innobili⁹ sꝫ epar est mēbꝝ nobili⁹ ꝙ stōus. q̄re epar errores stōi corrigere poterit.

Responsio. ⁊ respōdeo ⁊ dico ꝙ duplex est error. quidā magnus ⁊ quidā paru⁹. ⁊ quedā erit correctio cōpleta. ⁊ quedā incōpleta: tūc dico ꝙ si in prima digestione aut in primis digestionibus accidat error ⁊ sit paruus sicut est minoratio digōnis bn̄ pōt corrigi p secūdas digestiuas. supposita sanitate illoꝝ mēbroꝝ. ⁊ ꝙ nō accipiatur cib⁹ in longo tpe. ⁊ ꝙ error nō intercedat in aliqua de vi. reb⁹ nō naturalib⁹. imo oīa faciāt ad correctionē. Si aūt esset error magn⁹ sic esset ablatio vel corruptio. tūc rectificari nō potest cōplete. licet omnes res nō naturales adiuuarēt. sed aliquo modo incōplete pōt rectificari. ita. s. ꝙ nullus error inter cadat. sꝫ potius adiuuetur ex debita applicatione sex rerū nō naturalium: qm̄ in vno quoqꝫ mēbro est ꝑpria virt⁹ i alijs nō existēs. sm̄ gal. vij. de ingenio. ⁊ cū hoc omne agens agit in materiaꝫ sibi proportionatā. ⁊ cū hoc forma nō introducitur in qualibet materia. sed in pata ⁊ disposita. cum igit stōus ⁊ epar sint duo mēbra diuisa alia est virt⁹ vnius ⁊ alia alterius. ⁊ ita vnū nō poterit cōplere defectum alteri⁹. Preterea alia est materia et obiectum supra ꝙ agit stōus. ⁊ aliud ē illud supra qđ agit epar. Si igitur alia et alia sunt subiecta qđ deficit in vno non poterit cōpleri per aliud. Preterea alia est forma que introducitur ex virtute epatis. ⁊ alia que introducit ex virtute stōi. sicut igitur alia ⁊ alia est virt⁹ ⁊ forma ita alia ⁊ alia erit materia ⁊ subiectū. ⁊ ideo ꝙ derelictū est a stō nō poterit rectificari per epar. q2 materia nō est cōueniens. et ita forma nō introducitur cū virt⁹ sit alia ⁊ alia. ⁊ materia. ⁊ forma. quare si cib⁹ totaliter crudus vēiat ad epar modica aut nulla fieret correctō. ⁊ ita dico d cibo corrupto: ⁊ p eandē rōnem dico ꝙ si cibus corrumpatur in epate nō pōt postea rectificari per mēbra. ⁊ ideo cum hu. corrupti generētur in epate generantur multe egritudines in toto corpore sicut est scabies. pustule. lepra. morphea. fe. apostema. ⁊ sīlia. Si igitur fuerit modic⁹ error i primis corrigi pōt in secūdis: ⁊ si magn⁹ nō corrigetur. ⁊ si aliquo modo corrigat nō tn̄ etiā semi cōplete. ⁊ cū arguis ꝙ nobilius corrigit innobilius. verum esset si equaliter ⁊ codē modo ageret supra idē. Nūc autē nō est ita. alia que sunt ꝑ alia pte cōcedo p modū tn̄ dictū. Ultimo notādū ꝙ sdm̄ hui⁹ passionis primo ⁊ principaliter est stōus. secūdo possunt esse intestina ⁊ potissime superiora ⁊c.

Capitulū. xiiij. de dissinteria.

Dissinteria est fluxus sanguineus cū ex corriatione ⁊ vlceratione intestinoꝝ.

Cause. Cause aūt dissinterie ⁊ alioꝝ fluxuum aut sunt exteriores aut interiores. si exteriores sicut ē aer corruptus aut cibaria acuta sicut sunt allia cepe. ⁊ acetuꝫ. ⁊ sīlia: aut medicine vbi ē diagrediū. aut al's. aut pulpa coll. ⁊ sīlia.

Et si fuerit ꝓpter cās intrinsecas tūc aut sunt in mediate aut remote. si i mediate sicut est co. acuta vlcerās ꝛ pūgēs ꝛ mordicās. aut flā salsuz. aut aliqͥs hūoꝛ acut⁹ adustus. aut ruptura vene aut aptio. aut corrosio. ꝛ ita de aliȷs causis imediatis. Si autē cause sunt magis remote ꝛ ꝓpt pas. alioꝝ mēbroꝝ tūc aut ꝓuenit a capite p modū reumatismi. aut a stō. aut ab intestinis trib⁹ gracilib⁹ supioꝛib⁹. aut a tribus grossis inferioꝛib⁹. aut venit ꝓpter venas meseraicas. aut ꝓpt opilationes epatis aut ꝓpter duriciē ꝛ opilationem splenis. aut ꝓpt apostema istoꝝ mēbroꝝ aut ꝓuenit fluxus pp matricē. aut ꝓpter emoroi. aut ꝓpter mutilatos. aut ꝓpter totū corp⁹. aut pp crisiz. aut ꝓpter egritudines liquefactiuas. aut causon ꝛ ethicā ꝛ si qua sunt silīa. ꝛ ideo ſm diuersitatez cāꝝ ꝛ mēbroꝝ diuersi sunt flux⁹. qm̄ qdā est chilosus. ꝛ quidā aquosus. ꝛ quidam coleric⁹ niger. ꝛ quidā virulēt⁹ saniosus ꝛ quidā sanguine⁹. ꝛ qdā al. viscosus ꝛ qdam sicut carnis frustra. ꝛ quidā fetidus ꝛ quidā nō. ꝛ si fuerit chilosus tūc stōus intus nō patitur. sed vene meseraice nō poterūt chilū trahere. ꝛ si est aquosus hꝫ est pp maliciā stōi. ꝛ si est coleric⁹ hꝫ est ꝓpter colerā. ꝛ nigra ꝓpter melīaz. ꝛ alb⁹ pp flā. ꝛ sanguine⁹ ꝓpter san. ꝛ virulētus saniosus. ꝛ fetidus ꝓpter corruptionem hu. ꝛ apostema. ꝛ si assimilat carni ꝓuēit ꝓpter san. cōgelationē ꝛ dissinītia prouenit aliqñ pp vlcerationē factā in intestis supioꝛib⁹. ꝛ aliqñ ī inferioꝛib⁹. ꝛ aliqñ ī mediȷs. Et flux⁹ ventris hꝫ. iiȷ. tpa q̄ distingunt penes ea que egrediūtur vel penes sinthoꝛta.

Signa.

Cū aūt dissinteria prouenit a ptib⁹ supioꝛib⁹ tūc ē ibi doloꝛ aut grauitas. ꝛ egō nō est sicut quidā rasura aut lotura ꝛ san. est forti⁹ mixtus cū egōne. ꝛ si fuerit pp intestina inferioꝛa est ibi doloꝛ ꝛ grauedo. ꝛ egō est cū quibusdā ptētis scamosis ꝛ furfureis. ꝛ san. nō est admixt⁹ cū egōe. Et si fuerit a mediȷs oīa medio modo se hñt. ꝛ hꝫ doloꝛē v̄sus vmbilicū. ꝛ si fuerit pp opilationem epatis tūc flux⁹ maioꝛ est de nocte q̄ de die. ꝛ ita pꝛodus ꝛ egō est q̄si a san. sepata ꝛ cū modico aut nullo doloꝛe. Et qꝛ in aliȷs ptib⁹ nō est grauedo nec doloꝛ nec egō est multoꝝ coloꝝ. Signa aūt alia ꝛ aliaꝝ cāꝝ tacebo: aut qꝛ dcā sunt. aut qꝛ ꝯplete dicent caplo de replicatiōe oīuz fluxuuz: aut qꝛ pñt habēi p doloꝛē ꝛ grauedinē ꝛ passionē pticule patiētis. aut p colorem ꝛ odorē eorum que egrediuntur a corpore aut p indicia ꝛ potissime cū sit ex causis primitiuis.

Pronostica.

Ois fluxus ventris ꝛ ois egō prouenīens a co. adusta ꝛ melīa adusta q̄ ꝓiecta sr terrā bullit sicut acetū. aut q̄ musce fugiant eā si in principiȷs moꝛboꝝ venerit moꝛtalis ē. i latitudie āt sanitatis aut in declinationib⁹ moꝛboꝝ posset venire p viā mundificationis q̄ discernitur ex alleuiatione ꝛ bona tollerātia. oīs eniz fluxus cū pulsu vermiculoso ꝛ foꝛmicāte q̄ non cōfoꝛtat p cibos assumptos ꝛ medicamina moꝛtalis est. oīs flux⁹ p⁹ egritudinem veniēs. ꝛ cū adhuc manet egritudo ꝛ nō minuit vel est cū mala tollerantia moꝛtalis est. Preterea flux⁹ sanguinolentus in ydropisi malus. fluxus cuz vomitu ꝛ singultu ꝛ alienatione moꝛtalis ē. Preterea si in discinteria p⁹ aurā sinistrā appareat pustula similis oꝛobo cuz mag siti ifra diē vigesimū moꝛietur. Preterea si retētio supfluitatū molesta ē ꝛ ei⁹ expulsio nō est alleuiatiua nisi ad modicū tempus. inquātū pturbat intestina ꝛ diu durauerit moꝛtalis est. Itē oīs fluxus prolixus in senibus est moꝛtalis. oīs eniz fluxus stomaci ꝛ intestinoꝝ cū nausea ꝛ vomitu est malus. oīs fluxus qui prouenit ab epate ꝛ toto corpore cōturbatiu⁹ ē nisi ꝓuenerit p viā crisis salue. In omni fluxu vētris casus appetit⁹ est malus. flux⁹ vētris propt stomacū est magis diurn⁹. ecōtrario est de epate. Egestio nigra causata a melēcolia p viaz adustionis differt ab egestione nigra sanguine. ꝛ causata a colera adusta. quoniā talis dispositio venit propt melēcoliam tūc proiecta supra terrā bullit sicut acetū. ꝛ vermes si desup proȷciantur moriūtur. in aliȷs non est sic ꝛ co. non venit ad tantā nigredinem: sed ad quandā luciditatem. Mutatio ciboꝝ in dissenteria malum: sed in foꝛma bonū si de intentione fuerit artificis; si in fluxu

bus appareāt puſtule ⁊ ſubito deliteſcāt malum. ¶ In pꝛincipio diſſinterie non fluxus eſt ad moduʒ loture carnis. ⁊ poſtea ſicut raſure pargamenoꝛum. ⁊ poſtea ſicͣ quedam fruſtule carnis ⁊ villoꝛum. ¶ Et ſi fuerit pꝛopter inteſtina ſuperioꝛa expeditus eſt. ¶ Et ſi fuerit pꝛopꝫ inferioꝛa carnoſa ſaluari poſſet. ¶ In ventris fluxibus cum doloꝛ aduenit circa vmbilicū ⁊ partes inferioꝛes ⁊ ſtatim ſequitur egeſtio: pꝛoculdubio ibi eſt particula patiens. et ſi non venerit fluxus ſtatim ſed tarde. pꝛoculdubio cauſa eſt in ſuperioꝛibus inteſtinis.

Cura. In pꝛimis ſi particularia conueniāt fiat flōia. deinꝺ purgetur ſꝫm exigentiā humoꝛis. ¶ Et ſi co. eſt in cauſa purgetur cum mirab. citͬ. ⁊ ſi flegma. ſalſuʒ cum mirab. cheb. ⁊ ſi melͣia cū indis. ⁊ conficiantur cum aqua plu. vbi fuerit dꝛagagantum. ⁊ gumi arab. ⁊ vuepaſ. ¶ Et ſi eſt flā ſalſum detur acetū multū ca. ⁊ in alijs cauſis detur frigidum. deinde mundificetur vlcus cum aqua oꝛdei ⁊ bꝛodio cicerum vel cum aqua piſciuʒ ſalſoꝛum ⁊ melle: ⁊ oleo ro. deinde ponatur ventoſa ſine ſcarificatione ſupꝛa ventreʒ deinde dentur conſtrictiua ⁊ conglutinatiua ⁊ conſolidatiua ⁊ carnis regeneratiua per modum vnguentoꝛum: aut emplaſtroꝛum. aut puluerū: aut potionum: aut eclͣioꝛum. aut trociſcoꝛum. ⁊ ſimiliuʒ. ¶ Et ſi cauſa fuerit in inteſtinis ſuperioꝛibus dētur medicamīa per os. ⁊ ab exteriꝰ ſupꝛa particulā patientem applicētur. ¶ Et ſi fuerit pꝛopter viciū īferioꝝ fiāt cliſteria vbi ſit pinguedo renum capꝛaꝝ ſine ſale ⁊ ſimilia. ¶ Et ſi fuerit in medijs apponantur medicamina ꝑ ſuperiꝰ ⁊ ꝑ inferius ⁊ ab extra: ⁊ ante ⁊ poſt. ¶ Si autem cauſa vergat ad caliditateʒ tunc materialia que cōpetunt ſunt iſta. plantago. quinꝗʒneruia. poꝛtulac. ſuccus moꝛoꝛum immaturoꝛū. ſuccus caude equine. ſuccus pedis coꝛuini. ſuccus coꝛianꝺ. ypoquiſtidos. acacia. bolus armenicus. terra ſigillata. ro. ſicce ſandalͤ. coꝛrallus ematites ſumac. balauſtia. galla. mirtilli. ⁊ extremitates. ⁊ fructꝰ arboꝛū ſtipticarum. ſicut ſunt pira coctana. meſpila. coꝛna. pꝛunella. ⁊ multa conſimilia. coꝛtex malig. ⁊ floꝛes eius. ceruſa lota. cupule glandium: ⁊ multa conſimilia. ¶ Fiant igitur potationes aut trociſci. aut cliſteria. ⁊ exhibeantur cum aqua pluuiali: aut cū lacte recenter mulſo vbi ceciderint lapides fluuiales candentes: vel fiat iſtud quod eſt pꝛobatū in diſſinteria cronica. ℞. oſſa oium mirabolͤ. ⁊ aſſentur deinde. ℞. reub. ⁊ aſſetur. deinde. ℞. boliār. ⁊ carab. ⁊ iſta pulueriʒentur. deinde conficiantur cum mucilagine dꝛagagan. ⁊ gumi arab. infuſoꝝ in ſucco plantagi. ⁊ fiant trociſci ⁊ cuʒ vti volueris diſtemperentur in lacte parato ſicut dictuʒ eſt: ⁊ ſine dubio multū valet. ¶ Si autē cauſa vergat ad frigiditatem tunc accipiantur iſta ſcilicet coꝛtices caſtanearū. ⁊ aſſentur valet ⁊ mirra. caſtoꝛeum. coꝛtex thuris. ſtoꝛax. calamita. aniſum aſſum. ciminum. aſſum. ⁊ ſimilia. ¶ Et addantur aliqua frigida ſicut eſt ſumac. mirtilli. cupule glandium. bolus armenicus. ¶ Et eſt hoc notandum ꝙ coagulum lepoꝛis cum ſucco plātagi. ſumptum curat omnē fluxuʒ. ¶ Cliſtere contra diſſenteriam. ℞. ſuc. poꝛtulͤ. ſuc. plātagi. ſuc. virge paſtoꝛis. anā. ℥. ij. ſumac mirtilloꝛum. cupullarum glandium. acacie carte combuſte. aluminis vſti. anā. ʒ. ij. ſepi renuʒ capꝛarum. vitelloꝛum ouoꝛuʒ coctoꝛum. anā. ℥. iij. fiat decoctio in aqua pluuiali ⁊ fiat cliſtere multis vicibus. ¶ Si autem non poſſit doꝛmire fiat ſuppoſitarium quod inducat ſomnuʒ ⁊ conſtringit ⁊ hoc eſt magnum remedium. fiat igitur ꝺ mirra ⁊ ſtoꝛace. calamita. croco ⁊ opio ⁊ ſuc. plantagi. ⁊ albumine ouoꝛum. ⁊ ingenietur ꝙ ſit ſolidum vel per ſe vel cum pannis vel bombace ⁊ ſimilibus.

Clarificatio. Uniuerſaliter paruʒ debent accipe de cibis ⁊ potibus in vna vice. ⁊ potiſſime cum fluxus aduenit pꝛopter opilationem epatis. accipiat igitur cibaria que in parua quantitate multum nutriunt ſicut ſunt teſticuli galloꝛum ⁊ epar galline pinguis. ⁊ vitella ouoꝛuʒ quaſi indurata ⁊ aſſata. pānis de tritico quaſi aʒimꝰ ⁊ riſi toꝛrefactū cū lacte butiro extracto. ⁊ vinū groſſuʒ ponticū cum aqua plu. frā. et

extrema aīaliuz. ⁊ pisces parui assi. valēt etiā galline pdices. turtures. ⁊ assentur si nō sit fe. Et si esset fe. coquant cū aq̄ plu. vbi sint semina citonioꝝ. sumac. vz etiam miliū coctum cū lacte vbi fuit butiꝝ extractuz: valēt etiā fabe fracte. ⁊ lētes excoriate cocte cū aqua plu. ⁊ lacte parato. ⁊ modico aceti. Intelligendū ꝙ tyriaca multū valet in fluxibꝰ. ⁊ potissime si causa fuerit frā. ⁊ multe alie opiate valent sicut est requies philoniuz rubea trociscata. ⁊ similia. Preterea valēt electuaria ⁊ potissime cū cā est ca. ℞. diacodion. triasandal. carniū citonioꝝ cū zucc. sine speciebꝰ. zucc. factū de ro. siccis miscete. añ. ʒ. ij. misceātur ⁊ dētur cum aqua plu. ⁊ si cā fuerit frā detur istud. ℞. diaolibani: diamēte: diacitonitē: diacodion. añ. ʒ. ij. misceātur.

De fluxu vētris propter catarrum.

Dormiat quāto minus poterit: ⁊ cū surrexerit a somno ,puocet vomitū ⁊ si ñ possz euomere detr yerap. deide radatur caput ⁊ ponātur vētose circūquaq̄ ⁊ fiat fortis fricatio. ⁊ inūgat caput cū vnguēto facto de succo apij. ⁊ stercore columbino. ⁊ oleo laurino ⁊ cera. facelletur caput frequēter cū milio ⁊ sale. suffumigetur cū nigella. ⁊ fiant cauteria i collo ⁊ teneat pillas istas in ore ⁊ de die ⁊ de nonocte. ℞. mirre. castorei. thuris al. storac. calamite. añ. ʒ. i. opij. dragag. gūi arab. añ ʒ. i. cōficiātur cū oxille. ⁊ fiāt pill.

De fluxu ventris propter opilationem epatis.

In fluxu ,ppt opilationē nihil stipticū detr nec panis detr si est possibile ⁊ si nō est possiblie detur in pūa quātitate. aut panis ō spelta. Denr ficꝰ vue pas. pinee ce fistici. sed dactili nō qz sunt dure digestionis aqua ordei ⁊ aqua cicerū cōpetit. vtatur volatilibꝰ quātum erit possibile sicut sunt pulli: galline: perdices: fasiani. ⁊ silia. ⁊ sint elixata. ⁊ detr cibusquaq̄ in die. sed in parua quātitate. vinū sit albuz. oīa cibaria sint facilis digestionis ⁊ subtilia penetrantia. vtatur vomitu cum succo mediani corticis sambuci. ⁊ ponantur de opilatiua supra epar cū spodio. et fiant trocisci ō lacca. ⁊ eupatorio. ⁊ absinthio. ⁊ spicanar. ⁊ se. melōis. ⁊ vtatur eis cum brodio cicerum.

De fluxu splenetico.

Mundificetur melā cū folijs sene. ⁊ epithū. ⁊ sero caprino. ⁊ cuz modica quātitate mirab. idoꝝ. ⁊ deopilet splē sicut dicet inferius. ⁊ fiat flōia de saluatella sinistre manus. Et si melā est multa purget cū teodoricon ⁊ emperiston.

De fluxu ⁊ colerica passione.

Iste fluxus est multuz cōturbatiuꝰ ⁊ ideo nullus cibus detur ꝙtū erit possibile ⁊ ,puocetur vomitus cū aqua ⁊ oleo ⁊ ponatur vētosa supra stomacū. et fiat facellatio cum sale ⁊ milio assis. ⁊ detr brodiū galline. ⁊ oua cū incipiūt indurare. ⁊ epar galline. ⁊ qz in tali fluxu veniūt terribilia accidentia sicut spasmꝰ ⁊ silia. sis igitur sollicitus circa ista. Et si causa ē ca. inungatur spina dorsi ⁊ ascelle ⁊ iūcturalia cū vnguēto facto de oleo ro. ⁊ viol. ⁊ cera. ⁊ cāphora. Et si cā est frigida fiat vnguentum de resina. ⁊ oleo laurino. et cera ⁊c.

De fluxu liquefactiuo.

Tales fluxꝰ veniūt in ethicis ⁊ ptisicis ⁊ febribꝰ acutis. ⁊ si morbus est curabilis vtatur isto eltō. ℞. diadraganti frigidi elarij resumptiui. triasandal. zucc. ro. fcō cum ro. siccis. añ. ʒ. iij. misceantur.

De fluxu pp porum clausionem.

Fiant fricationes per totum corpꝰ ⁊ inungatur cum oleo de camomilla ⁊ vino albo. ⁊ fiat balneum simplex aque dulcis.

De fluxu propter pororum cutis apertionem.

Recipe mirre sarcocollis. cinamo. aloe. loti. masticis. thuris. añ. ʒ. iij. puluerizētur ⁊ cōficiantur cū melle ⁊ succo plantagi. ⁊ fiant trocisci. ⁊ cum vti volueris distemperentur cum aqua ordei ⁊ vino albo. ⁊ exhibeantur.

De fluxu propter medicinas laxatiuas.

Fiant mucillagines de nasturcio. ⁊ se. lini. ⁊ psillio dragaganto. ⁊ gumi arabi. ⁊ iste mucillagines misceantur cuz coagulo leporis. aut edi. aut cum succo plantagi. ⁊ detur cum modico vino. tyriaca etiam valet. ⁊ bal. aque dul. ⁊ scim nasturcij assi. ⁊ cum lacte cocto administratum.

De diarria.

In primis ꝓuocet vomit⁹ ſi ſpō te nō venerit. ꝛ dietet dieta ſubtili ꝛ ꝯuenienti. ꝛ ponat in bal. aq̄ dul. ꝛ vtat iſto elt̃o. ℞. ȝucc. ro. facti cū ro. ſiccis. triaſandal. carnium citonioꝝ conditoꝝ cum ȝucc. ſine ſpecieb⁹. añ. ʒ. iiij. miſceantur.

Clarificatio. Intelligēduȝ ꝙ que cūq; co. vel alter hu moꝛ quicūq; acut⁹ ꝛ pungitiu⁹ non vlcerant inteſtina. ſȝ qn̄ humoꝛ ē mult⁹ ſalſus ꝛ malicioſus ꝛ preter nām: ꝛ frequēt aduenit. Secūdo querit vtꝝ ſubā epatis in fluxu ventris ꝑ egōnes emitti poſſit. ꝛ videt ꝙ ſic. qm̄ ſi aliquid impediret h̄ eſſet ſtricture venaꝝ meſeraicaꝝ. ſȝ hoc nō pōt īpedire: ſicut pōt declarari ꝑ tria exempla. Primū eſt qm̄ nō obſtātib⁹ ſuis ſtricturis hu. groſſi mittūt a ſtō ad epar. igitur ex ſubā epatis ad inteſtina. Secūdū exemplū ē qm̄ ſan. coagulat⁹ mittit ab epate ad īteſtina. gͥ ꝛ ſubā epatis. Tertiū eſt qm̄ ꝑ venas capillares veniūt cōtēta que atteſtant ſupꝛa diſſolutionē mēbꝛoꝝ ſicut ſunt cōtenta petaloydalia furfurea crinoydalia. ꝛ tn̄ vene meſeraice nō ſūt ita ſtricte ꝛ minute ſicut capillares: gͥ relinquit vt videt ꝙ ſubā epatis ꝑ venas meſeraicas poſſit mitti et eliquari. Oppoſitū videt qm̄ null⁹ poīt hoc. Dico ꝙ ſubā epatis aut diſſoluit ī ꝑtes paruas aut magnas. Si in magnas nō pōt fieri ita ꝓceptibilit ꝛ ꝓpter ſtrictu rā venaꝝ meſeraicaꝝ ꝛ ꝑꝑ nobilitatē epatis. qm̄ nō pōt pati tantā diſſolōnē vita manēte. cētiēs eñ ante fieret moꝛs. Si aūt diſſolutio fiat in ꝑua fruſtra foꝛte: tūc eſſet poſſibile. qm̄ talia ꝑua ꝯtēta bn̄ poſſunt trāſire ꝑ venas meſeraicas. Et etiā aliqui dicūt qm̄ qn̄ apparet ſan. coagulatus ꝛ dubitat vtrū fuerit ſan. vel ſubā epatis: tūc ponat in aqua ca. ꝛ ſi diſſoluat ſan. eſt. ſi aūt nō liquefiat epar eſt. ꝛ ita cōcedo ſi fuerit in ꝑua quātitate. Nūc autē doctoꝛes nō intromittūt ſe qm̄ raro accidit: aut veniret moꝛs citi⁹. Tertio qͥritur vtꝝ vlceratio inteſtinoꝝ poſſit cauſari a flāte cū ſit humidū ꝛ habeat qualitates ita obtuſas. Dico ꝙ nō vlcerat rōne accidentis niſi eēt ſalſuȝ aut acetoſuȝ, ſȝ rōne cōtinuatōis. ſicut in ſtillicidio ꝛ reumatico: qm̄ gutta cauat lapidē nō vi ſed ſepe cadēdo. Et durū lapidē gutta cadēdo cauat. Quarto querit quare flux⁹ epatic⁹ ꝛ cerebellaris ſunt periodales et nocturni: ſȝ ſtomacal: ꝛ inteſtinal. ſūt magis diurni ꝛ nō ſunt cōperiodis. Rn̄dē do dico ꝙ epatic⁹ ꝛ cerebellaris ſunt magis ꝑꝑ fluxū humoꝝ ſȝ fluxus magis mouet de nocte ꝑꝑ reuocationem caloꝛis et clauſionē poꝛoꝝ. ꝛ iō tanto pl⁹ in hyeme ꝓpter longitudineȝ noctis. gͥ magis de nocte ꝛ magis periodalit. q2 cā nō eſt cōtinua. in aliis aūt mēbꝛis nō ē ſic: qre ꝛc. Et iuxta h̄ notandū ꝙ ſi flux⁹ ventris eēt cū fe. ꝛ vnū alteri ꝯiaret i magis ꝑiculo ſo p⁹ remediū apponat. ꝛ pri⁹ i fe. ſi fe. eēt cā flux⁹. Quinto qͥrit ſi in diſſinteria ꝯpetit mera euacuatiua. ꝛ vr̄ ꝙ nō qm̄ in anitis cōpetit repletio nō igit euacuatio gͥ ꝛc. Preterea qd̄ addit in fluxū nō vid tur ꝯpetere ſȝ mera laxatiua ē hui⁹. gͥ ꝛc. Oppoſitū volūt auctoꝛes. dico ꝙ ꝯpetit ꝑꝑ mām. aliter nō fieret curatio cā manēte. Et tūc ad pꝛimū dico. ꝙ īmo eſt repletio illi⁹ mali hu. ex quo fiebat flux⁹. Ad ſecūdū dico ꝙ addit. ſed alit nō pōt fieri curatio. ꝛ ſic curat: quare ꝛc. Sexto intelligēdū ꝙ carnes cōpetūt nō obſtante ſua hūiditate lubꝛicāte rōe debilitatis v̓tutis. Septimo notādū ꝙ ſi virt⁹ eſt foꝛtis carnes ſilueſtres dure digeſtiōis ꝛ panis azim⁹: ꝛ vinū groſſuȝ cōpetunt. vt diu ſtent in ſtō. Octauo aduertēd ꝙ carnes aſſe plus ꝯpetūt ꝙ elixe. vnde aſſa pl⁹ habēt de hūiditate naturali: ſȝ elixa d̓ acq̄ſita. Nono notādū ꝙ diſſinteria poſt longas egritudines ē mala. qm̄ cronica egritudo ē de mā frigida. ꝛ ſigtur ꝙ mala cōplexio ē adequata ꝛ naturalis victa. ꝛ h̄ eſt malū. Decio notād ꝙ diſſinteria diſtinguit trib⁹ modis. pꝛimo q̄ ad ea que egrediūt a coꝛpe. ꝛ ſic ē triplex qm̄ qn̄q; egredit ſan. ſimil' loture carnis ꝛ tūc ꝓuenit a debilitate epatis. qn̄q; ē ſi cut raſura ꝑgamenoꝝ. qn̄q; ē ſicut fruſtꝛ carnis. Secūda diuiſio tal' ē. qm̄ diſſinteria quedā ē epatica: quedā inteſtinalis: ꝛ q̄dā cerebꝛalis. Tertia diuiſio tal' ē diſſinteria eſt quadruplex. qm̄ quedā ē ex multitudine materie. ꝛ tūc ꝯpetit euacuatio.

⁊ quedam est ex acumine: ⁊ tali debet al-
teratio et repressio. ⁊ quedam est ex vlce-
re ⁊ tali debet cõsolidatio. ⁊ fluxui debet
constrictio.

Capl'm. xv. de tenasmone

Tenasmon est appe-
titus ⁊ volũtas nimia egerẽdi
cũ modico aut nullo effectu.

Cause. Aut eñi pucnit ab interiori-
bus aut ab exteriorib⁹. Si
ab exteriorib⁹ tũc est aut ꝓpter sessionẽ
sup lapidẽ frigidũ. aut ꝓpter balneũ fri-
gidũ. aut ꝓpter vnguẽta frigida. aut ppt
expositõz ani nudi aeri frõ ⁊ silib⁹. Si ãt
venerit ꝓpter cãs ĩtrinsecas hoc accidit
aut q: feces sũt dure sq̃balee. aut q: hu.
calid⁹ est ĩbibit⁹ in longaone. aut humor
frigid⁹ ẽ inuiscat⁹. aut accidit ꝓpt emorꝫ.
aut ꝓpt apostemata: aut ꝓpt vlcera. aut
pp medicie laxatiue suspicionẽ.

Signa. Signa tenasmõis sunt qm̃
dolor nõ ascẽdit vsq; ad vm
biculũ. ⁊ ẽ dolor circa longaonẽ ⁊ ancas
⁊ peritoneon: cũ punctura. ⁊ p⁹ comestio
nẽ exeũt quedã gutte sanguine. Et si fue-
rit ꝓpter apostemata ẽ magn⁹ dolor ag-
uatiu⁹. Et si cã est ca. ẽ ibi calor ⁊ ardor ⁊
punctura. Et si cã est frigida sentit frũs:
⁊ iuuat a calidis. Et si ẽ ꝓpter vlcera est
ibi magn⁹ dolor cũ aliq̃d intromittit. Et
si propt emorꝫ. apparet tumor ⁊ iflatio ⁊
dolor in venis que sũt circa circulũ ani.
Et si fuerit ꝓpter feces q: diu ẽ q nõ as-
sellauit. Et si ꝓpter medicinã laxatiuã de
signat q ibi fuit diagrĩdiũ aut scamorea:
aut pulpa coll'. aut aloe. Et si fuerit ꝓpt
cãs extrinsecas designat ex inditio.

Pronostica. Si diu durauerit
ducit ad colicam: ⁊
iliacã: ad insomnietatẽ: ad debilitatẽ vir-
tutis ⁊ sincopim: ⁊ maliciã tolerãdi: ⁊ ad
pas. capitis. ⁊ cã oĩm istorꝫ ẽ dolor conti
nuus.

Cura. Si fuerit ꝓpter cãs extrinse-
cas sedeat in bal. aque dul. ca.
⁊ inungat cũ oleo laurino ⁊ silib⁹ ca. ape
ritiuis. Et si fuerit ꝓpt apostẽata ⁊ corp⁹
fuerit pletoricũ fiat flõia de basilica. ⁊ si a
postema fuerit ca. fiãt clisteria aut suppo
sitoria aut inunctões cũ succo end. scaf.
coriãd. oleo ro. albumĩe oui. postea post
q egritudo pcesserit addat istis axungia
gallinacea re. farina volatil' molẽdini: et
modicũ mell'. ⁊ oĩa ista dent actu tepida.
Si aũt apostẽa fuerit friĩ a pricipio fiat
vnguẽtũ de succo apij. ⁊ oleo ro. ⁊ oleo d
camomilla. ⁊ furfure. ⁊ suc. caulĩũ. postq
egritudo pcessit addant istis fenugrecuꝫ
⁊ se. ligni. ⁊ adminstrent sp ca. Si ãt fuerit
hũor frigid⁹ inuiscat⁹ sedeat ĩ balneo vbi
sit ysop⁹. origanũ calamẽtũ: anthos: vtri
usq; sticados. Et postq exiuerit terantur
ista ⁊ fiat emplastrũ: vel inũgat cum oleo
laurino: castoreo: ⁊ ruthaceo. vel fiant sa
cellationes de sale ⁊ milio costis: vel de
furfure bullito in vino rubeo puro: vel fi
at cũ aniso ⁊ maratro: vel bulliat filtrum
blauuꝫ in vino puro: ⁊ aspgat puluere ru
the: isopi: anisi: maratri. ⁊ ponãt iter cru-
ra ita q ɔprehendat anchas ⁊ vẽtrẽ ⁊ pe
ritoneon. deinde suffumiget cũ pinea cõ
fracta ⁊ ponat supra carbones: ⁊ recipi-
at fumũ. Si aũt fuerit humor ca. imbibi-
tus tũc fiãt suppositoria: aut clisteria: aut
empl'a: aut vnguẽta: aut olea: aut sacella-
tiões de fris actu ca. ne fiat infrigidatõ ⁊
resolutio. Mãlia aũt sũt hmõi oleũ ros.
oleũ viol'. oleũ nenuphi. oleũ salicis. axũ
gia por. recẽs. se. end. se. scar. se. melõn. a
cetũ: aqua ro. Ex istis igit fiãt pdicta: vel
istud qd est ꝓbatũ. bulliat filtꝝ blauiũ in
aceto al. ⁊ exprimat fortit ⁊ postea calid.
hincinde pticule patiẽti applicet. Et si ca
lor nõ ẽ tãt⁹ bulliat in aq̃ ⁊ aceto ⁊ vino
albo equales ptes: ⁊ exprimat ⁊ desuper
apponat. vel fiat sacellatio cũ furfure et
milio torrefactis. Vel inũgat cu oleo ro.
axungia gallinacea re. vl' ponatur in bal.
vbi fiãt rose. camomilla in oib⁹ istis dũt
actu ca. apponi. vt fiat resolutio nõ coar-
tatio. ⁊ si fuerit pp vlcera inũgat cum vn
guẽto facto de dragagãte: gumi arabi. a-
loe loto. mastice. thure. ⁊ oleo ros. ⁊ oleo
de camomilla. ⁊ cera noua. ⁊ abluat cum
vino vbi sit modicũ mellis. Et si fuerit ꝓ
pter medicinas laxatiuas inungat locus
cũ oleo ro. ⁊ oleo de camomilla. ⁊ mucilla
gine dragagãti. ⁊ gumi arabi. ⁊ ponat in
balneo. ⁊ sacellet cũ spõgia posita in aq̃
ca. Et si fuerit ꝓpter emorꝫ. ⁊ fistulã fiat

ſicut dictũ eſt in loco ſuo. ꝛ ſi fiat ꝓꝓ duri-
cieᷓ fetũ fiat primo cliſtere mollificatiuum
de malua. biſmalua: viol. ꝛ oleo viol. ꝛ ſi
milib⁹. ꝛ poſtea cliſterie ꝛ addaꝶ ſuccus
blete. ierap̄. ꝛ ſimilia. ¶ Remediũ in te
naſmone quecũqꝫ fuerit cã. ℞. fenugreci.
ſe. lini. malue. mellilotí. camomille. ſumita
tũ cauliũ. añ. ℥. iij. cõquaſſenꝶ ꝛ bulliãt in
aqua ꝛ ſpõgia intingaꝶ in illa aqua ꝛ ex-
primaꝶ ꝛ ſupra locũ applicceꝶ. ꝛ hoc fiat
frequẽꝶ ꝛ multis vicib⁹. deinde allia bulli
ta ꝑ modũ emplaſtri deſuꝑ apponanꝶ. et
ligenꝶ ꝛ ſuꝑ dormiãt. deinde iteꝝ cũ ſpõ
gia fiat fomẽtatio: vel teneat anchas to-
tas in illa aq̃ ꝛ mãlia apponãꝶ in bona
quãtitate. ꝛ fere curat quecũqꝫ fuerit cau
ſa niſi plenitudo corꝑis ĩpediat.

¶ **Clarificatio.** Intelligendũ ꝙ te-
naſmon ẽ difficultaſ
egerendi ſine effectu ꝓpterea q꞉ mã in di
uerſis partib⁹ cõtineꝶ. hoc eñi ꝙ facit dif
ficultatẽ ẽ imbibitũ in longaone ꝛ villis
eius. ꝛ ꝙ facit fluxũ ẽ in inteſtinis. qꝛ ꝛc.
¶ Secũdo notandũ ꝙ ſtiptica bñ pñt cõ-
petere in tenaſmone. ꝛ hoc dico cũ corp⁹
eſt mũdificatũ qñ cã accidit humor acu-
tus pũgitiu⁹ inuiſcat⁹. ¶ Notãđ circa iſtas
mãs ꝑdictas q̃ multe ſũt cãe ꝛ occaſiões
qꝛ hu. mľic⁹ multiplicaꝶ in corꝑe. quaꝝ q̃
dã ſunt intrinſece: ꝛ quedã extrinſece. ¶ Ex
trinſece ſũt iſte. prima cã ẽ nimi⁹ vſus et
cõtinu⁹ ciboꝝ melẽcolicoꝝ. ſicut ſunt car
nes bouine. ꝛ potiſſime antiq̃ ſalſe. ꝛ vſuſ
leguminũ. ꝛ cauliũ. ꝛ caſei antiq̃. ꝛ aĩaliũ
ſilueſtriũ potiſſime antiquoꝝ. ꝛ omĩꝫ ſale
induratoꝝ ꝛ ſiľiuꝫ. ¶ Cãe aũt intrinſece ſũt
iſte. mala diſcretia epatis in exceſſu. ſiue
ca. ſiue frã. ꝛ opilatio ſplenis. ꝛ conſtipa
tio vẽtris. ꝛ exceſſus frigoris aut caloris
ꝛ egritudo diuturna. ꝛ generatur ex adu-
ſtione ſan. ꝛ co. ꝛ omnib⁹ ſpecieb⁹ eius. ꝛ
ex melẽcolia ſiue naturali ſiue innaturali
cũ adurunꝶ. ꝛ etiã ex chilo ſꝫm quoſdam
cũ aduriꝶ.

¶ Capľꝫ. xvi. de recapitulatiõe oĩm flu
xuuꝫ ventris. ꝛ ꝯtinẽt. xij. capľa.

Fluxus ventris pro
uenit aut ꝓꝓ cãs extriſecaſ. aut
ꝓꝓ intriſecas. ¶ Intrinſece ſunt
multe valde qñ venit a capite ꝑ viã reu-
matiſmi. ¶ Aliqñ a ſtõ. qñqꝫ ab inteſtinis
ſuperiorib⁹: qñqꝫ a medijs. quãdoqꝫ ab
iſimis. qñqꝫ a venis meſeraicis. qñqꝫ ab
epate. qñqꝫ a ſplene. qñqꝫ a toto corꝑe.
qñqꝫ ꝑ viã criſis. qñqꝫ ꝑ viam ſinthortis
qñqꝫ in repletis. qñqꝫ in anitis ꝛ ptiſi. qñ
qꝫ in fe. peſtilẽtialib⁹. qñqꝫ etiã ꝓuenit ꝓ
pter cãs extrinſecas: aut ꝓpter nãm cibo
rum. aut ꝓꝓ malas q̃litates ꝛ venenoſas
ꝛ propꝶ ordinẽ. aut ꝓpter naturã tẽpoꝝ
ꝛ ꝓꝓ ꝯſimilia. ¶ Et venit ẽt rõne etatis ſeu
cõplexionis vt intra vel aliqñ ꝓꝓ natura
les diſpoſitiones: iuxta illud ypo. q̇b⁹ iu
uenib⁹ ꝛc. ¶ De iſtis igiꝶ per ordinẽ proſe
quamur. ¶ Vñ intelligendũ ẽ ꝙ quidã flu-
xus ẽ ex ciboꝝ cruditate ꝛ põt dici liente
ria. ¶ Et quidam eſt fluxus ſimplex hu-
moralis. ꝛ appellaꝶ diarria. ꝛ ẽ aliqñ ſan
guinis admixtio ꝛ appellaꝶ diſſinteria. ꝛ
aliqñ ẽ cũ punctura longaonis ꝛ magno
appetitu ad aſſellãdũ ꝛ conatu ꝓprie. ¶ Et
eſt maior conat⁹ q̃ ſit effectus. ꝛ vocaꝶ te
naſmon. ſicut igiꝶ natura aliquando mo
uet ad inferiora: ita mouet ad ſuperiora:
ꝛ alio nomine vocabitur. ¶ In egeſtioni-
bus autem apparent multa ꝛ diuerſa. ſi-
cut eſt pinguedo ꝛ vnctuoſitas: ꝛ corticeſ
ꝛ ſimilia: raſuris pargamenoꝝ. aliquãdo
magna aliquãdo parua. ꝛ ſanies ꝛ viru-
lentia. ꝛ ſang. ꝛ ſimilia. ¶ Aliquando etiam
eſt cum fetore: aliquando ſine. ꝛ aliquan
do eſt cum pariodis. ꝛ aliquãdo ſine pe-
riođ. ꝛ alia multa que apparebunt in ex-
ecutione particulari.

¶ De fluxu cerebrali.

Flux⁹ ventris ꝓuenit aliqñ ꝓꝓ hu.
reumatizãtes a capite ad ſtõm ꝛ i
teſtia deſcẽdẽtes. ¶ Signa ãt h⁹ ſũt qñ ve
nit vt plurimũ poſt ſomnũ longũ. ꝛ ſꝫuat
paroxiſmos. ꝛ apparent ſigna catarri. et
corruptiõis cerebri.

¶ De fluxu ſtomacali.

Cauſe autem fluxu ventris pro-
pter ſtomacum ſunt multe valde
ſicut ẽ debilitas digie ꝛ ꝯtẽtiue.
fortitudo expulſiue. ꝛ mala cõplexio frã
ꝛ hu. vt plurimuꝫ. ꝛ cũ hoc lubricitas ſtõi
ꝛ vuln⁹ ſtõi. ꝛ ventoſitas ſtõi. ꝛ flux⁹ hu-
moꝝ ad ſtõm. ꝛ medicina laxatiua que re
mãſit in ſtõ. ꝛ nimia quãtitas cibi ꝛ pot⁹

et etiā eorū dē mala qualitas:⁊ dolor.et
cū ħ mala cō.ca.vel fic.vel vtrūqꝫ lꝫ raro
vel apostēata stōi ⁊ similia.

Signa aūt que flux⁹ vētris
Signa. venit pp stōm sūt:qꝛ nō ser-
uat ordinē:nec horā:nec paroxisimuꝫ cer
tuꝫ.⁊ si fuerit ex debilitate cōtētiue ⁊ ex-
pulsiue:que quidē ꝺbilitas accidit vtplu
rimū ex frigiditate nō egredit̄ vtplurimū
subito sed frequent̄.⁊ si fuerit ex debilita
te digestiue nō ē oīno priuatū a digestio
ne. Et si fuerit ex humiditate lubricāte ex
it quedā humiditas lubrica viscosa.⁊ si
fuerit ex humiditate lubrica vlcerosa. sūt
ibi dolor ⁊ tortiones.⁊ dicit Auic. aucto
ritate ypo.ꝙ si in tali fluxu accidit vomi
tus est malus ⁊ cā ignorat̄. Et si flux⁹ vē
tris venerit ꝓpter stōm signuꝫ est ꝙ ma
ior flux⁹ de die ꝙ̄ de nocte. Et si ab epa-
te pl⁹ de nocte ꝙ̄ de die:⁊ potissime ī tpe
hiemali.

De fluxu intestinali.

Si flux⁹ ventris venerit pp inte-
stina tūc venit aut ab intestinis
supiorib⁹ aut inferiorib⁹.aut me
dijs.⁊ cause hui⁹ sūt multiplices valde.si
cut sunt vlceratōes.excoriatiōes. aposte
mata.fluxus san.multū ca. aut co. acuta.
aut sanies.aut viruletia.aut humor salsus
aut bauracalis:aut paralisis.aut insensi-
bilitas.aut retētio ꝯsueti. aut membroꝝ
trūcatio.aut humor ml'ic⁹ adust⁹ cū vlce
rat intestina.aut pp medicinā aliquā vlce
rantē.vel orificia venaꝝ aperiētē.sicut est
pulpa coll'.aut diagrediū nimis tritū:aut
aloe nō bene repressuꝫ ⁊ sil'ia. ⁊ aduenit
etiā ī fe.acutis ⁊ tertianis ⁊ sil'ib⁹.⁊ adue
nit pp aptionē venaꝝ meseraicaꝝ. ⁊ ꝓpt̄
epar.⁊ pp chisci fellis.⁊ pp splenē.⁊ ꝓpt̄
totū corp⁹.⁊ ꝓpt̄ subitā mutationē tēpo
rū.sicut ē dispositō austral' ⁊ boreal'.⁊ ac
cidit ēt ꝓpt̄ fe.pestilētiales.ſꝫ spāliter oꝫ
nos venire ad fluxū ventris ꝓpt̄ lōgao-
nem.cui⁹ cā ē mlt'iplex.qm̄ aliqn̄ ē cū do
lore:aliqn̄ sine dolore.⁊ aliqn̄ est ibi apo
stema cali.aliqn̄ frm̄ duꝝ:aliqn̄ mollifica-
tio ⁊ insensibilitas:⁊ paralis.sicut in illis
qui sedēt ī locis multū fr̄is.aliqn̄ cā flux⁹
ē spasm⁹:qꝛ lacert⁹ nō p̄t retinere. Aliqn̄
est cā flux⁹ humor col'icus:aut salsus: aut
bauracal'.ita ꝙ videt̄ hoi ꝙ hēat sal ī ano
aut aliquā rē cōtinue pungētē ⁊ mordicā
tē. Et signa hmōi pꝫ pp dolorē q̄ ē ī pti-
bus inferiorib⁹. Preterea flux⁹ vētris ve
nit aliqn̄ ꝓpt̄ opilatiōes eꝛ cib⁹.⁊ ꝓpt̄ opi
lationē venaꝝ meseraicaꝝ aut epatis:nō
pōt p epar penetrare ad mēbra:⁊ iō coa
dunat̄ ibidē:⁊ ē cū pariodis ⁊ alijs signis
que dicet̄ inferi⁹ caº.ꝺ cura. Preterea flu
xus ventris aliqn̄ ē cū sanguie:⁊ aliqn̄ si
ne sanguie. Et signū ꝙ ꝓuenit ab intesti
nis ē qꝛ nō ē cū pariodis sic̄ ille q̄ ꝓuenit
ab epate.⁊ si est cū vlcere ē in intestinis
pūctura:⁊ dolor ⁊ mordicatio.⁊ qꝛ signū
sumit̄ ex loco:qꝛ si ē ex ptib⁹ superiorib⁹
vētris ē dolor in superiorib⁹.⁊ si ē ī infe-
riorib⁹ est dolor ī inferiorib⁹.⁊ si in medi
is dolor ē in medijs.iuxta illꝺ vbi dolor
ibi est egritudo.⁊ ista ēt sunt signa qn̄ est
sine san. Et si ē ex cāis primitiuis scitur
ex ventis:⁊ tpib⁹:⁊ multis alijs dictis.
Cause sunt p se manifeste aut ex inditio
patiētis.⁊ p ea.⁊ que apparēt in egōe.vt
p odorē ⁊ colorē ⁊ cōtēta ⁊ sil'ia. Ita ꝙ si
venerit ex venis meseraicis ⁊ fuerit apo-
stematio ⁊ vlteratio ē flux⁹ san.puri cum
mixtione quadā. Et si flux⁹ venerit ꝓpt̄
vlcera significat ꝙ sūt ibi tortiōes ⁊ fetor
Et si appareāt signa mel'ie ē timendū ꝺ
cancro. Et si cortices sint parui graciles
⁊ subtiles attestant̄ supra vlcerationē ite
stinoꝝ supioꝝ. Et si fuerint grossi īferioꝝ
⁊ si medij medioꝝ.⁊ quātopl⁹ ē ex supio-
rib⁹:tāto magis ē pmixt⁹.⁊ quātopl⁹ ex ī
feriorib⁹ tāto min⁹.⁊ si ex supiorib⁹ ē ma
gis chilosuꝫ sil'e loture carnis. Et qꝛ vlce
ra fiūt ex hu.col'icis.⁊ salcis.mlicis. idō
signa erūt fm hūoꝝ diuersitatē.⁊ qꝛ ali-
qn̄ vlcera ꝓfundāt̄ pl⁹ ⁊ min⁹.iō cortices
⁊ virulētia ⁊ sanies ⁊ color erūt fm diuer
sitatē illi⁹.⁊ si ē ex cāis primitiuis sig̃ videē
tur ex inditio patiētis.⁊ si ē ex fe.pestilēti
alib⁹ cognoscit̄ ex illis.⁊ cognitio āt illo
rū que ħ posita nō sūt medici īdustrie re
linquantur.

De fluxu epatico.

Flux⁹ āt vētris pp epar ē multiplex
qn̄qꝫ ē chimosus:hūoral'.qn̄qꝫ ē chi
losus:⁊ qn̄qꝫ aqsus.⁊ qn̄qꝫ san. purus:⁊
quandoqꝫ sicut lotura carnis,⁊ quando-

q̄ʒ est col'icus virulẽtus: ⁊ qn̄qʒ est niger subtilis. ⁊ qn̄qʒ fluxus ē sicut fex ⁊ mel'ia. ⁊ qn̄qʒ ē cū dolore ⁊ qn̄qʒ sine dolore. et qn̄qʒ erit subā epatis. ⁊ qn̄qʒ expelluntᷣ ista ꝑ vomitū ⁊ ē sine dolorᷣ. ⁊ qn̄qʒ expellitur subā stōi. Ista aūt ꝓueniunt aliquādo ꝑ viā crisis ex apostemate rupto ⁊ sil'ibus. aut ꝑꝑ naturā ciboꝝ ⁊ eoꝝ que ꝓueniunt ab extrinsecis. aut etiaʒ cause sunt intrinsece sicut est morb⁹ cōsimilis. officialis. ⁊ cōis. ⁊ hoc est q: ista sunt in subā epatis aut in toto corꝑe. aut in chisci fellis aut in splene. aut in venis meseraicis.

Signa aūt distinctiua sunt ista. qn̄ enim fluxus ventris ē ab epate sunt quedā sigcōia gn̄alia. qm̄ oīs fluxus epatic⁹ vtplurimuʒ est periodalis. ⁊ potissime si est ex opilatione. q: de isto magis intēdim⁹ cū frequēti⁹ deludat medicos. Secūduʒ signuʒ est coloꝝ varietas. Tertiuʒ signum est q: talis fluxus pl⁹ aduenit de nocte q̄ꝑ de die. potissime in hieme. Quartū signū est fedus color in facie. Quintū signū est grauedo in parte dextra versus ipocondria. Signa aūt specialia sunt hec. qn̄qʒ cū venit fluxus sanguine⁹ ⁊ dubitatᷣ. vtrū sit in epate vel ab intestinis. ⁊ distinguitᷣ q: cū ꝓuenit ab intestinis: tūc est cū rasura ⁊ punctura ⁊ dolore. ⁊ venit paulatine ⁊ cōtinuatᷣ ⁊ ꝑmiscetᷣ cū egōnib⁹ ⁊ aliqn̄ nō. aliqn̄ antecedit: aliqn̄ post. ⁊ aliqn̄ simul. Si venerit ab epate est sine dol'. ⁊ ē pl'im⁹. ⁊ nō est sꝑ cōtinu⁹. ⁊ venit p⁹ egōnem cuʒ modica ꝑmixtione. Si aūt egō fuerit chilosa ⁊ venerit ab epate ē vniformis ⁊ sine dolore ⁊ ē digā: ⁊ si ꝓcedat a stō est indigā ⁊ cū grauedine: ⁊ dol'. stōi. ⁊ modica mora in eadē. Egō aūt chilosa sanguinea ꝓuenit aliqn̄ ab epate. aliqn̄ a vena meseraica. ⁊ si ab epate vrina ē tenuis ⁊ remissa. Qn̄ aūt est egō virulenta ab vlcerib⁹ epatis ⁊ desudationib⁹ ⁊ apostematib⁹. qn̄qʒ venit a vena meseraica. qn̄qʒ ꝓuenit ab alijs partib⁹ ꝑ viam crisis: ⁊ mūdificatiōis. ⁊ tūc venit cū alleuiatione ⁊ multitudine coloꝝ. Et si ab epate est cū fe. lenta. ⁊ color vergit ad albedinem ⁊ rubedinē in egōnib⁹. Et si a meseraica vergit ad albedinē ⁊ citrinitatem ⁊ si ab alijs est sine fe. ⁊ decl'atᷣ ex apostetibus ⁊ dolorib⁹, ⁊ vlcerib⁹. ⁊ fetulẽtijs ⁊ sil'ilib⁹. Et quādoqʒ venit fluxus sang. ex frigiditate ⁊ quadā mordicatiōe. ⁊ tūc sang. est niger sicut sanguissuga cū modica fetore. qn̄qʒ est sang. subtil' niger non coagulat⁹ ⁊ cū modica siti ⁊ appetitu mul'to cibi ⁊ ꝑducit ad fe. ⁊ ydropisim. ⁊ qn̄qʒ est virulēta ⁊ saniosa ꝑꝑ apostema. ⁊ qn̄qʒ ē vlceratio cā fluxus: ⁊ est cū dolore. et qn̄qʒ exit subā epatis ⁊ est nigra grossa ⁊ cū debilitate ⁊ ꝓpe morte. Et si venerit ꝓpter exercitij soliti dimissionē. ⁊ ꝑꝑ membroꝝ trūcationē. est mult⁹ ⁊ subdit⁹. ⁊ venit alī flux⁹ vētris ꝑꝑ splenē ⁊ ē cuʒ duricie splenis ⁊ dolore. ⁊ vergit ad nigredinē. ⁊ apparēt signa mel'ie. ⁊c.

De fluxu ventris ꝑꝑ cibaria:

Et si est in col'ico datur cib⁹ facil' digestionis aut ꝑue quātitatis ⁊ corrūpitur: ⁊ festinat ad exituʒ aut ꝑꝑ grauitatē cibi ⁊ ponderositatem. aut ꝑꝑ inordinationē sicut i cepis ⁊ porris. aut ꝑꝑ venenositatē sicut in fungis. Aut ꝑꝑ velocitatē corruptionis sicut in lacte. aut ꝑꝑ vehementiā subtilitatis. aut eoꝝ humiditatē ⁊ viscositatē. Aut q: velociter mouetᷣ suꝑ cibū: aut ꝑꝑ multitudinem aque suꝑ cibū. aut q: cib⁹ ibi venit corp⁹ paratuʒ vtpote plenuʒ humorib⁹ col'icis acutis aut flāticis lubricātibus. aut q: cib⁹ est pauci nutrimēti sicut olea. aut q: cib⁹ lubric⁹ precesserit ⁊ sequut⁹ ē stiptic⁹. aut q: sequitᷣ cib⁹ velocis corruptionis post cibū: ⁊ corrumpit se ⁊ alium: ⁊ egredietur totū velociter. sicut forte sūt persica.

De fluxu vētris ꝑꝑ aerem.

Laxat eī ventrē vent⁹ austral'. ⁊ regio meridional'. ⁊ vētositas corrūpens digestionē.

De fluxu ventris in balbutientib⁹ ⁊ traul'.

Tali q̄ totū corp⁹ humidū hn̄t et cerebruʒ ⁊ linguā. sicut sunt trauli: ⁊ blesi: ⁊ lr̄as corrūpentes, ꝑpᷣ nimiā hūiditatē: tales inquā de facili icurrunt fluxum ventris.

De fluxu ventris propter dispositiones naturales.

Tali eī q̄ hn̄t ventrē laxū in iuuētute: hn̄t vtpurimū siccum i senectute ⁊ econuerso. Et q: tres sūt cause laxatis

⁊ tres cõstipationis cõparãdo ad etatem
in qualibet fallit in vno casu. ⁊ ideo dicit
vtplurimum.

¶ De fluxu ventris pp totũ corp⁹.

Et ꝓuenit sicut in bona crisi et
laudabili cũ virt⁹ ei⁹ expulsiua
expellit nociua. ¶ Aliqñ ẽ pp ma
lam crisim ⁊ sinthortica: qm̃ nã impellit
humores cũ ĩpetu ⁊ q² cõtentiua cõtine
re nõ põt aut pp summã debilitatẽ virtu
tis cõtentiue. aut in approximantib⁹ ad
mortẽ. ⁊ in ptisi. ⁊ in febrib⁹ mortalib⁹. ⁊
ꝓuenit pp nimiã crapulã ⁊ repletionem
cibi ⁊ pot⁹. ⁊ pp retẽtionẽ alicuius cõsue
ti euacuari. aut pp mutilationẽ alicui⁹ mẽ
bri. aut q² modica fit resolutio a corpore
aut propter paruitatẽ exercitij: aut pp coli
cam passionẽ. ¶ Qui aũt pl⁹ de ista mã sci-
re voluẽit vadat ad librũ nostrũ de ꝓno-
sticatione. *Capite 9 pag. 194.*

¶ De ꝓnosticatiõe in fluxu ventris.

Cum scientia ꝓnosticatiõis prece
dat scientiã curationis. iõ primo
de ꝓnosticatiõe videam⁹. ¶ Prio
igit intelligendũ ꝙ vl'is fluxus cretic⁹ nõ
est restringend⁹. ꝙ cognoscit q² ꝯfert et
bñ fert. qm̃ si restringat est periculũ mor
tis. ⁊ iõ ꝯmunit. ⁊ vtplurimũ nõ dꝫ restri
gi fluxus ventris nisi vsqꝫ ad tres dies.
¶ Signa aũt mortalia sunt ista. ¶ Ois flux⁹
veniens subito ⁊ repẽte post longã egri
tudinẽ est mortalis. qm̃ significat corru-
ptionẽ magnã ⁊ subitã. ¶ Ois fluxus du-
cens ad ydropisiꝫ ẽ mortalis. ¶ Ois flux⁹
cũ admixtione san. post ydropisim ẽ mor
talis. q² ex h̃ aquositas nõ expellit. q̇ hꝫ
dissinteriã ⁊ appareat post aurez ei⁹ sini
strã res nigra simil' orobo: ⁊ cũ h̃ est sitis
vehemẽs morit in. xx. die ⁊ non euadit.
¶ Qui hꝫ sol'onez ventris melẽcolicã gros
sam nõ sanat. ¶ Ois fluxus ventris qui ẽ
primo sicut aqua ⁊ postea sicut vnguẽtũ
est malũ. ¶ Ois fluxus ventris qui aduẽit
post vlc⁹ mel'icũ est mortalis: q² cancrum
putrefactũ significat. ¶ Et oĩs flux⁹ qui est
in fine fe. ẽ mortal'. dato ꝙ eẽt sol'o ml'ica
¶ Ois fluxus mel'ic⁹. ⁊ ex illa. s. que posita
sup t̃rã ebullit ⁊ hꝫ odorẽ acetosũ ẽ mor-
talis. lꝫ sit virt⁹ fortis. ⁊ ex alijs aũt speci
ebus nõ sic. ¶ Ois fluxus vlceratiu⁹ pfo-
rans intestina vtplurimũ est mortalis. flu
xus ventris ꝓpter vlcera intestinorũ. et
maxime superiorũ. ⁊ maxime ieiunij est vt
plurimũ ĩcurabil': pp multitudinẽ venarũ
meseraicarũ.

¶ De curatiõe fluxus ventris in gñali.

Intelligendũ primo ꝙ fere in om
ni fluxu ventris valet vomit⁹. ni
si eẽt pp vlcera stõi: q² ducit ma
teriã ad oppositũ. ⁊ sõn⁹ ẽ multũ iuuati-
uus preterꝙ̃ in fluxu vẽtris a capite p vi
am reumatismi. ⁊ iã expertũ ẽ de ventosa
si ponat supra ventrẽ ⁊ stet ibi p quatu-
or horas ꝙ vꝫ. ¶ De cibis ãt cõpetũt vitel
la ouorũ coctorũ in aceto cũ testa sua. ꝯpe
tit ẽt lac bullitũ in quo lapides fluuiales
cãdentes sint positi. ⁊ sil'iter valet coagu
luꝫ leporis: ⁊ edi: ⁊ case⁹ recẽs sine sale: ⁊
antiqu⁹: ⁊ dũ tñ fuerit bullit⁹ in multis a
quis dulcib⁹ donec salsedo recesserit: et
nasturciũ agreste ĩtegrũ torrefactũ ⁊ cum
lacte bullito mixtũ: ⁊ risi torrefactũ: ⁊ cuꝫ
lacte decoctũ. ⁊ sil'iter fiat d̃ milio. ⁊ fabe
cocte cũ aceto: ⁊ lentes cocte in duab⁹ a
quis ⁊ postea cũ aceto: ⁊ panis azimus:
⁊ panis pastat⁹ cũ aceto ⁊ aqua pluuiali
q² penetrat ad epar: ⁊ q² est facil' resoluti
onis: sicut dicit Auic̃. ⁊ ꝯfert adeps renũ
caprarũ ⁊ oĩa volatilia magna seu parua
vsualia pterꝙ̃ degentia in aquis. ⁊ pisces
cocti ĩ aceto. ⁊ extremitates aĩaliũ cocta
ruꝫ ĩ aceto. ¶ Et dicit Auic̃. ꝙ fruct⁹ debẽt
vitari ⁊ stiptica nisi essent pp stõm. ⁊ non
multiplicent cibi diuersi in eadem mẽsa:
¶ Nũc aũt intelligendũ ẽ ꝙ si fluxus vẽtris
fuerit ex caus̃ ca. ⁊ calor ⁊ fe. cõicent: tũc
oꝫ dari medicamĩa frigida stiptica. quare
oꝫ illa ponere tã simplicia ꝙ̃ composita.
¶ Cõposita ãt sunt ista. zucc̃. ro. factuꝫ cuꝫ
rosis siccis. trasandal'. diacodion. carnes
citoniorũ cõditorũ cuꝫ zucc̃. sine spẽb⁹. ru
bea crociscata ⁊ sil'ia. ¶ Simplicia aũt
sũt ista galla. sumac. spidia. balaustia. ber
beris. se. citoniorũ sumac. acacia. suc. plan
tagi. ⁊ coriand̃. ypoquistidos. bursa pa-
storis. rose rubee sicce. terra sigillata: bo
lus armenic⁹: chimolea. spodiũ. se. aceto-
se. ⁊ portulis. ⁊ suc. herbe ircine. cãphora
¶ Fruct⁹ ãt stiptici sunt satis oĩb⁹ noti q̃re
nõ pono. ¶ Ex istis igit vnũ vl' ꝯmulta po

cibus

nere interiꝰ vel exteriꝰ: superiꝰ vel inferiꝰ
industrie medici operātis ꝑticulariter re-
linquatꝛ. Si āt fluxꝰ fuerit ex cāis frigidis
oꝝ cali. stiptica ministrare. Istoꝝ quedaꝫ
sunt simplicia ⁊ quedā cōposita. Et prio
de simplicibꝰ videamꝰ nux muscata: po-
ma cipressi: ⁊ folia eiꝰ. thus mirra. mastix
ladanū. storax. calamita. ambra: reuponti
cū. ciminū assuꝫ: assaꝝ. anisum assum. ⁊ a-
meos. Cōposita sūt ista. diaolibanū. tyri
aca: ⁊ silr̄ia. Vtatꝛ igitꝛ istis medicus iuxta
cōueniētiā ꝑticulariū. Si aūt fluxꝰ vētris
venerit ꝓpter stōm ⁊ hu. ca. sunt in cā. tc̄
euacuetur colera in estate per vomitū. et
denꝛ frigida stiptica sicut coriādrū: ⁊ aca-
cia. ⁊ ypoquistidos. ⁊ silr̄ia. suꝑius dicta
cū ponebantꝛ curationes vniuersales. Et
sicut vinū al. cōpetit stō ita grossuꝫ iuuat
intestina. ⁊ minoreꝛ potꝰ aque ⁊ istis me
dicamībꝰ pōt vti ab intꝰ vel extra vel i cō
ditis: vel in potōibꝰ. aut electuariꝭs. aut
pillulis iuxta industriā medici: ⁊ cōueniē
tiā particularium. Et si mā fuerit flātica
purgeꝛ in hyeme cū medicinis vel clisteri
is. ⁊ denꝛ ca. stiptica. sicut est tiriaca: ⁊ au
rea alexandrina. ⁊ diaolibanuꝫ. ⁊ anisuꝫ
assuꝫ. ⁊ auellere asse. ⁊ castanee asse. ⁊ car
nes asse ⁊ frixe. ⁊ fugiat aquā. ⁊ vtatꝛ vīo
antiquo puro fortissimo sꝫ in parua quā
titate: ⁊ vtatꝛ medicaminibꝰ intus vel ex-
tra vel vtroqꝫ mō iuxta ꝯueniētiā ꝑticl'a-
rium. Empl'm cōfortans stōm frūm. ℞.
se. lini assi. cimini assi. dactiloꝝ. nuci s mus.
pomoꝝ cipressi. masticis. thuris. ladani.
mente sicce. ruthe sicce. asare baccare. añ.
ʒ. i. ꝯficiantꝛ cū oleo ro. ⁊ cera. q. s. ⁊ modi
cū picis naualis. ⁊ fiat empl'm. posset eti
am fieri remoto ol'o ⁊ cera ⁊ pice nauali
cōditū cū melle ro. aut zucc̄. ⁊ ꝙ vtatꝛ eo
mane ⁊ sero. ⁊ silr̄iter de fris poterūt silr̄ia
fieri qn̄ cā est ca. vel siru. vl' trocisci. vl' mlr̄
ta ꝯsimilia. Et est vlteriꝰ ītelligendū i flu
xu ven. ꝑꝑ stōm ⁊ intestina qui ē cū lubri
citate humida quasi si eēt cibꝰ crudꝰ: sicut
dicitur in lienteria ꝙ tunc hic accidit pro
pter co. mordicantē aut flā lubricās. ⁊ tūc
sanum cōsiliuꝫ ē ꝙ si co. sit in cā ꝙ tempe
retur epar ⁊ chisis fellis. ⁊ ꝙ euacueꝛ co.
cuꝫ mirab. citꝛ. qui euacuādo constringūt
Et si flā sit in cā euacueꝛ cū mirab. cheb.
In causa aūt ca. vtatꝛ isto el'io. ℞. triasan
dalis. diacodion. diagraganti fri. añ. lib.
ʒ. misceantꝛ. In cā aūt frā vtatꝛ isto el'io.
℞. diatrion. pipereon. diābre. diamente.
añ. ʒ. iiij. misceantꝛ. vel fiat istud tale. ℞. a
nisi. cimini. maratꝛ. se. ruthe. ameos. zinzi.
añ. ʒ. i. assentur ⁊ in aceto fortissimo extin
guantur. Tūc. ℞. gariof. pipis lon. nucis
mus. pomoꝝ ⁊ folioꝝ cipressi. storacis. ca-
lamite. ligni al'. blacce bisancie. cardamo
mi. calami aromatici ciperi. añ. ʒ. ʒ. alipte
muscate. ʒ. i. panis zucca. q. s. ⁊ fiat electu
ariuꝫ. ⁊ est valde preciosum in fluxu ven-
tris lubricatiuo ꝓpter cām frām corpoꝛ
mundificato. Et si fuerit pauꝑ vtatꝛ mēta
⁊ absinthio ⁊ rutha.

De fluxu vētris ꝑꝑ opilationē epatis ⁊
venaꝝ meseraicaꝝ.

Tunc summe nocet dare stictica
sed aperitiua ⁊ deopilatiua. et h̄
est cura que frequentꝛ deludit me
dicos. ⁊ lꝫ signa sint posita. nihilominus
iteꝝ repetamus ꝓpter occultationes hu
ius cause. Iste fluxus plus venit de no-
cte ꝙ̄ de die. ⁊ est cū multis coloribꝰ. ⁊ ḡ-
uedine partis dextre: ⁊ sine dolore. et est
periodal'. immo stat aliqn̄ per. x. dies. et
videtꝛ patienti in tempore medico ꝙ sit
curatus. ⁊ quātoplus dantur stiptica: tan
to plus assellat. Et ideo intelligenduꝫ ꝙ
fluxus ventris ꝓpter opl'atione epatis
⁊ venaꝝ ē chilosus ꝓpter hoc qꝛ stōus
nō patitꝛ. ⁊ ideo stat ibi cibus tribꝰ horis
vel plus donec sit digestꝰ. Et postea cum
vadat ad epar non potest penetrare qr̄
propter opilationes: ⁊ ideo descendit in
ferius velociter: ⁊ quia ieiunium ⁊ alia in
testina habent quandam virtutem san-
guificam ſm Gal'. in de iuuamentis. ido
fluxui. chiloso aliqua portio sang. est a-
mixta. Curetur igitur cuꝫ deopilatiuis: ⁊ Signa.
cum his que trahunt ad partem opposi-
tam. sicut est vomitus. fiat igitur vomitꝰ
ante cibum ⁊ post cum se. atriplicis. aut
rafani. ⁊ cum oleo ⁊ aqua calida. ⁊ si non
potest ex his euomere: detur succus me-
diani corticis sambuci vsqꝫ ad. ʒ. i. ⁊. ʒ. ꝑ
se vel cū ouo sorbili. Deinde fiāt fricatio-
nes lateꝝ: ⁊ vētris: ⁊ spine dorsi: quasi si
ne intꝛpolatiōe cū pāno asꝑo. vel cū vino
albo ⁊ oleo de camomilla; vel cū isto vn-

guento. ℞. scolopẽdrie. cortices capparis spicenardi. spice celtice. squinanti. capill' ve. re. se. ende. se. scariole. se. melonis. polij montani. lupinoꝝ. fenugreci. absinth. camedreos. añ. ʒ. i. armõiaci lacte. mastic. añ. ʒ. i. ⁊ ʒ. temperent' ista tria in vino et resoluant'. ⁊ oĩa simul pistata bulliant in oleo de camomilla ⁊ colet' ⁊ addat' cera ⁊ oleũ ⁊ fiat vnguentũ. deinde fiat talis potio qua vtat' mane ⁊ sero qualibet vice vsqꝫ ad. ʒ. ij. ℞. radicis feni. petrosil'. brusci. spagi. gramis. mediani corticis ebuli. et sambuci. añ. ℳ. i. temperent' p diẽ ⁊ noctem in aceto fortissimo. tũc. ℞. capill' ve. re. ℳ. iij. lupuli. scolopẽdrie. absinthij. ceutauree. camepiteos. añ. ℳ. i. corticis capparis. ʒ. ij. mell'. ⁊ zuccar. añ. lib. i. fiãt sirupi. lib. ij. ⁊ ʒ. ⁊ vtat' eo cum brodio cicerum.

Regimẽ ex cibo ⁊ potu.

Comedat in die frequent' ⁊ paꝝ ⁊ nõ potet inter duas comestiones. ⁊ panis sit de tritico ⁊ furfure suo. ⁊ sit bñ coctꝰ. ⁊ bene fermentatꝰ ⁊ cũ temperata q̃titate salis. ⁊ accipiat q̃ tominꝰ poterit: qꝛ triticũ opilat. vinuꝫ sit clarũ subtile forte antiquũ. ⁊ vtat' brodiũ cicerum ⁊ cauliuꝫ. vtat' feniculo. petrosil'. spago recenti. Carnes sint q̃to plus poterit volatilia vsualia preterq̃ illa que degunt in aquis. ⁊ põt vti carnibus edulinis: ⁊ extremitatibꝰ aĩaliũ. vtat' piscibus scamosis de aquis mundis: ⁊ ouis sorbilibus. balneet' añ cibũ. ⁊ in balneo sit camomilla: ⁊ mellilotũ. ⁊ exeunti a bal. qualibet vice accipiat tiriace. ℈. ij. aduertẽdũ tamẽ diligent' q digestiua celebret' in stõ. multũ iuuat ad hoc paruitas cibi ⁊ potus. ¶ Item aduertendũ q si opus fuerit q vtendũ est diureticis fris. ⁊ aliqñ ca. iuxta cõuenientiã causaꝝ. ¶ Intelligenduꝫ q diuersimode est operandũ ſm diuersitatẽ accidẽtiũ supueniẽtiũ sicut ẽ fe. ⁊ tussis. ⁊ similia. que medicãda sunt quantuꝫ est possibile. ¶ Si igitur tussis superueniat dimittant' nimis stiptica ⁊ acetosa. ¶ Spodium ẽ plꝰ pp fluxũ san. nariũ. ⁊ seia assa ppter stõm. ⁊ psilliũ: ⁊ anoglossa ppter sitiꝫ ⁊ puncturã. ¶ Et quidã supposuerunt sibi aliqñ opiũ ⁊ mortui sunt. ¶ Nõ accipiat acetosa nec salsa nec acuta. ⁊ caules cocte in duabꝰ aquis cõpetũt. ⁊ lepores et cuniculi. ¶ Inebriatio multũ cõpetit qꝛ fac cibũ penetrare. ⁊ facit sudare: ⁊ ĩducit vomitũ. ¶ Si aũt appetitꝰ sit fortis ⁊ digestia debilis dent' carnes asse ⁊ frixe cum cinamomo puluerizato. ⁊ valet sirupꝰ de citoniijs ⁊ similia.

De fluxu virulento cum excoriatiõe ⁊ sine.

Si autẽ fuerit sine excoriatiõe tũc aliqñ venit a toto corpe: aliqñ a stõ. aliquãdo ab epate. aliqñ ab ĩtestinis. corpore aũt mũdificato iuxta cõuenientiã pticulariũ. si fuerit pp mẽbra superiora detur medicina p os. ¶ Si aũt ppter intestina detur p clistere. ¶ Si aũt in medijs: fiat vtrũqꝫ. ℞. igitur carabe. corallialbi. ⁊ ru. oĩm sandal'. se. canab. se. aceto se. alluminis. margaritaꝝ. añ. ʒ. ʒ. mel. ro. q. s. ⁊ fiat cõditũ. ¶ Si aũt fuerit pp vicium inferioꝝ fiat clistere. ℞. succi plantag. suc. barbe ircine. añ. ʒ. iij. acatie. gallaꝝ. boli arme. balaustie. sumac. añ. ʒ. ij. adipis. renum capraꝝ. ʒ. i. decoquant' in aqua plu. ⁊ fiat clistere. ¶ Si aũt fluxus ventris fuẽit cũ excoriatione tũc intelligendũ ẽ q meᶜ. frigide stiptice ꝯpetũt maxime ꝯglutinatiua. sed qñ est corrosio indigemꝰ ptiꝫ abstersiuis ⁊ fortasse cauterizatiuis. ¶ Secũdo ĩtelligendũ ẽ q si venerit pp intestina superiora detur per os: ⁊ si p inferiora p clistere: ⁊ si in medio fiat vtrũqꝫ. ¶ Et si indigeat purgatione nõ fiat nisi cũ mirab. paratis sicut decet. ¶ De cibis ꝯpetit autẽ ex eis dare lac bullitũ vbi ceciderint lapides fluuiales cãdẽtes: ⁊ epar galline pinguis: ⁊ oua: ⁊ testiculi galloꝝ. ⁊ pedes cocti in lacte dulci: ⁊ panis de simula vergẽs ad azimitatẽ: ⁊ risi assuꝫ. ⁊ si indigeat sale fit salgema assum: nõ bibat vinũ in cã ca. sed in fria bibat paꝝ: ⁊ sit grossum nigrũ stipticũ. ⁊ valent pisces assi recentes calidi. ⁊ ea que ꝯpetũt ex sua ꝓprietate sicut dic̃ Auic̃. est reub. assum cũ suc. plantag. ¶ Medicine ãt que multũ ꝯpetũt sũt glandes asse. rose. ⁊ terra sigillata. ⁊ bolꝰ armenicꝰ. ⁊ portul' ⁊ succꝰ eius cũ semĩe. ⁊ ita est de plãtagine: ⁊ coagulũ leporis: ⁊ caseus sine sale: aut q sal auferat. ¶ Et si esset

vlceratio pp medicinã tūc fiat clistere cū butiro in magna quãtitate. ⁊ san. dra. parum. ⁊ cōpetit panis biscoctꝰ ⁊ pulverizatus ⁊ ꝙ pulvis misceat cū aq̃: ⁊ vʒ galle. ⁊ sumac. ⁊ acacia. Adeps ãt caprarū vʒ in sedatione doloris si initiat p clistere. Si autē appareat sanies mūdificetur cū aq̃ mell. aut cū aqua piscium salitorum: aut cū aq̃ olivarū salitarū. Et si est magnꝰ calor det succus cucurbite: portul. plãtagi. virge pastoris. ⁊ addat galla. sumac. balaustia. Si autē volumꝰ cauterizare fiat sic. accipiat mirra. thus: ⁊ crocus: sandaraca: alumē: storax: opiū: castoreū: licium: carta cōbusta: san. dra. cornu cervinuʒ cōbustuʒ: chimolea: lutū armenicū. Et si est dolor nimiꝰ possumꝰ facere clisteria cum adipibꝰ vbi sit opiū ⁊ alia narcotica. mucillago ēt psillij. altee. se. lini. multum vʒ. Nūc aūt medicus q̃ cognoscit morbū ⁊ hʒ noticiã materialiū pōt eis vti mō exterius modo interiꝰ: modo supiꝰ: modo inferiꝰ: ⁊ sirupos pōt cōficere: aut eleã: aut cōdita: aut trociscos: aut clisteria: aut empl'a: aut vngã. aut bal. ⁊ multa consimilia q̃ medici industrie relinquamꝰ.

De curatione fluxus vētris melica.

Purget hūor melicus cū decoctione epichi. ⁊ foliorū sene. ⁊ mirab. idis. vel cū diasene. diabor. ⁊ modica portione hyeraruffi. ⁊ postea vtat isto ɔdito ℞ zedoarie cacab. spodij. assari. benru. ruthe. risi. añ ʒ. i. assentur cū mell. ro. fiat conditum.

De fluxu ventris ratione crapule.

Tunc eiʒ ɔpetit rōe crapule fames ⁊ abstinētia ⁊ postea dētur stōi cōfortãtia sicut sunt pira coctana. vue pas. mund. ⁊ similia.

De curatione fluxꝰ vētris ex reumate.

Et tūc cura posita ē supiꝰ. caplo d reumate. s. ꝙ reuma restringat. ⁊ ꝙ cerebꝝ ɔfortet. ⁊ mã cū tempamento ingrosset. ⁊ fiãt fricationes in capite: ⁊ ol'a ⁊ vngã. ⁊ empl'a. ⁊ ea q̃ dicta sunt. ⁊ finaliter cauteriū. vñ stiptica nō cōpetūt ſm Avic. sʒ potiꝰ vomitꝰ pp hoc ꝙ aggregatum est. vñ tota cura cōsistit in curatione reumatis ⁊ catarri.

De fluxu ven. in ptisicis et eticis ⁊ consumptis.

Et licet approximētur morti tñ bonū est vitã plongare ꝙtū ē possibile. sumat igit dragagã. assū. ⁊ gumi arab. assum. ⁊ spodiū ⁊ mucillago psillij colata ⁊ ass a. ⁊ lut. armenic. ⁊ terra sigillata. ⁊ cãphora. ⁊ succus liquir. ⁊ fiãt trocisci ⁊ exhibeant. ⁊ trocisci de cãphora ⁊ de spodio competunt.

De fluxu vē. pp nimiã repletionē totiꝰ.

Et tunc ɔpetit flōia. ⁊ fricatiōes. ⁊ bal. ⁊ in bal. ponant camomilla. ⁊ mellilotum. ⁊ similia.

De fluxu vētris cretico.

Et est cura q̃ non restringat. ⁊ si nimis excederet coriãdrū pparatum ⁊ ea q̃ dicta sunt in cōfortatione stōi cum stipticis ⁊ potissime frigidis rōne fe.

De tenasmone.

Si aūt fuerit tenasmon aut ē pp feces duras: aut ,ppt hu. ca. et frōs imbibitos in lōgaone. aut pp apostema. aut emorr. ⁊ sil'ia. Et si fuerit feces mollificet vēter ab extra cū empl'is frīs d malua. ⁊ mercurial. ⁊ ol'o viol. ⁊ cū siru. viol. p os ⁊ inferiꝰ p clistere cū istis eisdē. Et si esset hu. ca. addat cassief. tamaridi. prūa. ⁊ mãna. ⁊ sil'ia. Et si esset dolor nimiꝰ de cã ca. apponãt fria narcotica. sicut opiū. iusquiamꝰ. mandragora. ⁊ sil'ia. ⁊ filtrum blauū intinctū ⁊ bullitū in aceto ⁊ expressū ⁊ ante ⁊ retro desup appositū multum vʒ. Et si cã fuerit fria apponãtur cu apor atoria cū furfure ⁊ vino. aut camomilla. aut sale ⁊ milio. ⁊ fiat suffumigatio cū furfure ⁊ silibꝰ. Balnea autē ⁊ fumigatōes ⁊ encatismata frã valēt in causis ca. ⁊ ca. in frīs. ⁊ sil'ia. Et si fuerit ibi apostēa curet sicut apostema dʒ curari. ⁊ ita d alijs causis.

De fluxu ventris ,ppter colicam.

Et nō ē melior via nisi ꝙ curet colica. ⁊ ita curabitur fluxꝰ. Ista. xxij. capitula siue tractatus recapitulationis sunt terminata.

Capitulum. xvij. de passione iliaca.

Iliaca est passio intestinorū graciliū cū cōstipatione vētris ⁊ frequēti vomitu ⁊ dolore vehemēti tanꝙ si itestina terebello pforentur. Intelligendū circa istã mãʒ

Pille m. calcrani ad do. [illegible] aloes [illegible] ʒ. iij. [illegible] solis [illegible] Amoos [illegible] ʒ. s. [illegible] cassia lignee [illegible] castorei an ʒ. s. [illegible] cinamomi [illegible] ʒ. s. [illegible] an ʒ. s. Reubarbari [illegible] gummi in vino albo [illegible] [illegible] duas ante cenã vna hora [illegible] [illegible]

A[pho]. 64. q[uar]t[e]. Quib[us] in fe[bre] .i. 7ª aut 9ª aut 11ª aut 14ª die ictericia superuenerit bonū. Si nō ad dextrū ypocundriū durū fiat. Si vero nō nō bonū. 13. q[uarte]. Quib[us] ypocondria suspensa & inequalia lumbis dolore superueniente [illegible] his humectat[ur]. Si nō ventositate erumpunt aut [illegible] supuerat [illegible]. 66. 5e [illegible] caput dolentib[us] malū: malū nō & febricitantib[us]: & quib[us] ypocondria suspensa rugiunt.

[illegible marginal notes]

qm̄ colica ⁊ iliaca ꝯueniūt in causis ⁊ in signis ⁊ ꝓnosticatione ⁊ curatione. ⁊ cū hoc differūt. Primo qm̄ in iliaca ē maior dolor. ⁊ citius interficit ꝓpť sensibilitatē intestinorū. Scđo differūt qm̄ dolor in iliaca magis ē deambulatiu⁹ versus dextrū ⁊ sinistrū. Tertio differunt qm̄ iliaca magis ꝓuenit ab acre pestilētiali. Quarto differūt qm̄ iliaca magis est ab vmbilico superi⁹. Quinto qm̄ sicut colica magis remediať ex clisterijs ita iliaca ex his q̄ ingrediūtur p supiora. Ex alia pte ista differūt a dolore renū. qm̄ dolor renum magis est fixus in vno loco ꝗet⁹. ⁊ cuȝ h̄ dolor maior circa posteriora ⁊ āchas ⁊ crura. Et cū hoc pax alleuiať cū clisteri sicut iuuatur colica ⁊ discernitur postea p ca q̄ apparent in vrina.

Cause. Cause istoꝝ sunt aut intrinsece. aut extrinsece. Si extrinsece tūc sunt sicut nimi⁹ pot⁹ aque frigidē aut ciborū grossoꝝ venenosoꝝ. stipticoꝝ. sicut ē caseus durus. aut cōchilia. aut carnes bouine antiq̄. aut legumina. aut fungi. aut nespila. sorbe. pira. coctana. ⁊ silia ⁊ breuiter oīa q̄ coartāt ⁊ corrugāt ⁊ opilant intestina. Fit et̄ ex casu ruptura. Si ab intus aut h̄ est ꝓpter intestina. aut pp alia mēbra. Si ꝓpter alia mēbra h̄ ē ꝓpť apostemata epatis. aut venaꝝ mesaicarū: aut ꝓpter apostemata renū. aut vesice. Si aūt venerit ꝓpter itestina hoc est ꝓpter. vij. cās. Prima. s. apostema illorū calidū vel frm̄. Secūda cā est hu. ca. imbibitus. Tertia cā est hūor inuiscat⁹. Quarta cā est debilitas virtutis sensitiue intestinoꝝ: ⁊ debilitas expulsiue. Quita causa est vētositas grossa inclusa. Sexta cā ē fex indurata intestinis. Septima cā est vermes īuoluti in itestinis. ⁊ breuiter oē illud ꝙ claudit ⁊ constringit. ⁊ opilat intestina. Et si alie sint cause ad istas possunt reduci.

Signa. Cause primitiue discernūť indicio. Et cause alioꝝ membroꝝ discernūtur p dolores locoꝝ. ⁊ per ea q̄ egrediuntur a corpore. Signa autē apostēatis sunt ista. fe. caľ. doľ. sitis. grauitas. ⁊ potissime si apostēa ē ca. Et si apostema ē frm̄ oīa sunt remissiora cū inflatione. ⁊ mollicie. ⁊ q͛ precesserūt cibaria frigida ⁊ hu. sicut sunt lac ⁊ pisces. ⁊ fruct⁹ ⁊ olea. Et si fuerit ex fecib⁹ induratis est dolor grauis. ⁊ videtur sibi ꝙ scindantur intestina. Et si fuerit ex vētositate mutať dolor de loco ad locū ⁊ cū tortiōe ⁊ rugitu. ⁊ videtur sibi ꝙ acus sint incluse ī intestinis ⁊ ꝙ intestina pforentur cū trebello. Et si ex flegmate inuiscato est cū grauitate ⁊ frigiditate. ⁊ q͛ precesserūt ca q̄ multiplicant flā. ⁊ rōne doľ. Aliqn̄ est ibi calor ⁊ rubedo ⁊ sitis. ⁊ hoīes īdicāt ꝙ causa sit calida ⁊ nō est. Et si fuerit ex ruptura tunc precessit casus ⁊ pcussio. Et si fit ex vermib⁹ dicenť signa in locis suis. Et si fuerit ex debilitate sensus tūc lōge egritudines precesserunt.

Pronostica. Ista passio est orribilis ex eo ꝙ stercora mittūtur p supiora. ⁊ superueniūt accidentia detestabilia isti egritudini. sicut ē sincopis. spasm⁹. frigiditas. extremitatuȝ desipiētia: stercus fetidū p supiora. fetor toti⁹ corporis. ⁊ ista oīa sunt mortalia. ⁊ cū hoc est vomit⁹ cōtinu⁹. Et si accidētia minorenť ⁊ medicina supra ca. per os descendat p inferiora bonum signū est.

Cura. Aut enim nos intēdim⁹ curare accn̄s aut morbū. ⁊ si accn̄s ꝓpter ei⁹ maliciā fomētem⁹ locū cum aq̄ ca. ⁊ p cenam⁹ euaporatoria facta de sale ⁊ milio. ⁊ camomilla. Et iungať cū axungia porci ⁊ gallinacea recentibus ⁊ opio ⁊ castoreo. Cōtra morbū procedam⁹ sic. Si aūt apostema sit calidū fiat in principio flōia. deinde fiat taľ decoctio. ℞. malue. bismalue. mercuriaľ. vioľ. volubiľ. medic. añ. ℳ. ij. floꝝ boragi. floꝝ vioľ. añ. lib. ss. prunoꝝ. lx. fiat decoctio vsq; ad lib. i. ⁊ ss. ⁊ īmediate apponať olei vioľ. ℥. iiij. melľ. ℥. ss. cassief. mūdate. ℥. ij. ⁊ fiat clistere. Et cū clistere suā operationē fecerit. accipiatur alia medietas ⁊ apponať ibi olei amigđ. dľ. ℥. ij. cassief. munđ. ℥. i. ⁊ ss. ⁊ mastic. diagredij. añ. ℈. ss. ⁊ istud detur p os. Et si videať medico expedire reiterenť. Deinde accipiātur herbe pdicte ⁊ cōterātur fortiter ⁊ pistētur cum oleo vioľ. ⁊ apponať modica quantitas sandaloꝝ: ⁊ farine ordei: vt fiat repcussio: ⁊ fiat empľm supra locū dolorosum. Si aūt sit apostema frm̄ tūc accipianť herbe pdicte ⁊ ad⁊

dant ista. ℞. ruthe: origani: calamenti: isopi rad. lilij. an. ℳ. anisi. maratri. se. ruthe. an. ʒ. i. turbith. polipod. an. ʒ. ij. fiat decoctionis. lib. i. ⁊. 4. i. ⁊ accipiat medietas ⁊ apponat succi blete. 4. i. sal. gēme. ʒ. ij. mell. ʒ. i. olei de rutha. ʒ. ij. hyerap. ʒ. i. ⁊ fiat clister. ¶ Et in alia medietate resoluatur hyerap. ʒ. ß. ⁊ det ad potādū. ¶ Deinde accipiātur herbe predicte ⁊ addant ista. s. camomille: fenugreci: se. lini: ⁊ cōterātur fortiter: postq̄ bullierit ⁊ ante sitr pastentur cū oleo de rutha. ⁊ fiat emplm. ⁊ extēdatur supra vētrē. ¶ Si aūt fuerit pp hūores iuiscatos tc det sibi hyerap. ꝯstātini acuata cū aloe: ⁊ mastice: ⁊ serapiō: ⁊ castoreo. ¶ Si aūt fuerit ꝓpter feces induratas tūc fiat clistere: ⁊ emplm ⁊ potatio q̄ dcā est in apostemate ca. sed addat i clisteri sapo mollis iudaicus dcs. ¶ Et si fuerit ꝓpter cibaria stiptica det cassief. ⁊ mā na. resoluta in vino. ¶ Si aūt fuerit ꝓpter venena tūc fiat vomit⁹ cū aqua decoctionis turbith: ⁊ raphani: ⁊ oleo. deinde detur tyriaca. ⁊ lȝ vomit⁹ nō cōferat in ista pas. tn̄ ratiōe veneni est expediēs. ¶ In iliaca igitur corpe mund. apponātur resolutiua cū camomilla: aniso: ⁊ ruta: ⁊ vino ⁊ silibus. ¶ Et si deficiat aliquid de curatiōe supplebit caplo sequēti de colica pas.

¶ **Clarificatio.** Possȝ aliquis dubitare satis rōnabilit vtrū stercora possint expelli p superiora. ⁊ vr q nō. qm̄ multa sunt repugnantia.

¶ Primo ex ordie nature: qm̄ natura ordinata ⁊ regulata expellit p inferiora ⁊ nō p superiora. ¶ Scdm īpedimentū est q distantia magna ē ab intestinis vsq ad superiora. ¶ Tertiū est anfract⁹ ⁊ tortuositas intestinoꝝ. ¶ Quartū est debilitas virtutis expulsiue cū sint mēbra naturalit debilia ⁊ pannicalosa. ¶ Quintū est grocissies fecū q̄ cū difficultate ad supiora moueut. ⁊ io ex istis. v. impedimētis nō videt possibile q stercora ascendāt ad supiora. ¶ Oppositū dicunt auctores. ⁊ oppositum pȝ ad sensuȝ q est digni⁹ oi rōne. ¶ Dicenduȝ q possibile est. h̄. n. negare nō audemus sed cā est magna valde. sicut ē fortis opilatio aut apostema ⁊ silia. ¶ Cū eniȝ intestina habeāt virtutē expellēdi: ⁊ motus expulsionis nō possit ire v̄sus inferiora: tūc mouetur versus supiora sicut ista sunt q̄ docȝ Sal. ad litterā supra illū amp h̄m q̄ buscūq ex stranguria ileos inascitur. ⁊ supra illū in ileos vomit⁹ singultus ⁊c. ¶ Et cū arguitur q est difficile. nō tn̄ est ipossibile. cum virtus expulsiua incipiat expellere versus superiora.

¶ Caplm. xviij. de colica passione.

Colica est passio p

nultimi ītestini q colon appellatur. cū difficultate exit⁹ stercoris p inferiora. cū dolore magno ⁊ pūctura. Circa istam māām est intelligendū q licet intestinū non sit nisi vnū cōtinuuȝ: nihilomin⁹ h̄m sui reuolutiones ⁊ replicatiōes ⁊ grossiciē ⁊ subtilitateȝ diuersa nomina sortit. ita q primū appellat duodenum. h̄m ieiuniū. ¶ Tertiū longū seu gracile seu ileō. ⁊ ibi cātur iliaca passio. ¶ Quartum est colon ⁊ ibi cātur colica passio de q̄ intēdim⁹. ¶ Quintū ⁊ vltimum vocatur longaon.

¶ **Cause.** Qui⁹ āt passionis cāe st multe sic dcȝ ē ca°. de iliaca. tamē dicam⁹ cāꝝ q̄dā sūt extrinsece q̄dā intrinsece. extrinsece sicut ē nimi⁹ calor aeris desiccās feces resoluēdo q est subtili⁹ ⁊ cū hoc nimia fritas aeris ꝯprimēdo ⁊ ꝯstrigēdo. ⁊ h̄m h̄ gn̄at aliqn̄ in flatu vēti borealis. cātur etiā ex nimio exercitio: ⁊ labore nimio. ⁊ coitu supfluo. ⁊ ex fructib⁹ stipticis. ⁊ ex oib⁹ cibis grossis ⁊ idigibilib⁹ difficilis descēsus. ⁊ accidit ex ruptura ⁊ corrugatione ⁊ relaxatione sifach. ⁊ ex ruptura ⁊ casu itestinoꝝ in bursam testiculoꝝ. ⁊ silib⁹. ¶ Si autē venerit ex cāis intrinsecis tc accidit ex mala ꝯplone ca. resoluēte ptes subtiliores: aut ex mala cōplone frā ꝯprimēte. aut ex nimia siccitate. corrugāte: aut ex hūitate nō d se sȝ rōne māe ibi vuscate. ¶ Accidit ēt ex hūoribus calidis existētib⁹ in locis vicinis aut ibi bitis i sbā intestinoꝝ. aut mixtis cū aliq̄ hūore grosso viscoso ⁊ bn̄ est rōnabile q cola in loco vicino intestinoꝝ faciat frequēti⁹ ad retētionē q qn̄ substātialit ē in intestinis. q2 tc pūgit ⁊ mordicat ⁊ ita secessū ꝓuocat. fit ēt ex apostēatib⁹ ⁊ fecib⁹ iduratis ⁊ ex passionib⁹ mēbroꝝ vicinoꝝ sicut sūt renes. ⁊ vesica. ⁊ oia alia q̄ dict.

§ A d colica p(er) lo. contarini veneti. far bulire gumi edera narcotica stupefactiva in vino albo et da bibere. f. § Item da pa. bibere medium … olei … et subito … Item fiat supp. de allio mediano … cu sale et oleo. f. … Item da pa. bibere pul … a … a … Item da pa. 3. j. … in vino …

sunt supiꝰ caplo ꝺ̃ iliaca sicut sunt v̄mes ⁊ debilitas s̄tus intestinoꝝ. ⁊ alia ꝯsilia sicut est cōceptꝰ. ⁊ vētositas ⁊ siliа.

Signa. Aduentꝰ colice significat̃ ex retentione fecū ⁊ ꝓstratione appetitꝰ. ⁊ appetitu aq̄ frē. cū autē adest dolor tortio ⁊ pūctura. ⁊ vrina tincta tūc est colica. tingit̃ aūt vrina rōe doloris. ⁊ qꝛ colla nō mundificat̃ ꝑ intestina. ⁊ ideo resudat ad vias vrinales. Signa aūt specialia h̄ntur ꝑ res nāles. ⁊ nō nāles. ⁊ ꝯ̄ nām. ⁊ ꝑ iuuātia ⁊ ledētia. ⁊ ꝑ ea q̄ egrediunt̃ a corꝑe. qꝛ cū ē a flāte tūc qꝺ egreditur ē mucillaginosum albū. ⁊ si a mel'ia est nigrū siccū valde. Et si fuerit ex debilitate sensitiue tūc est tumor in vētre cū modico dolore. ⁊ si est ex apostemate ca. ē cū pulsatione ⁊ magnꝰ dolor sitis ⁊ pūctura. Et si fuerit apostema friū oīa sunt remissiora: ⁊ nō est pulsatio. Intelligendū ꝙ frequēter decipit̃ medicꝰ indicās passionez renū colicā ⁊ ecōuerso. ⁊ iō oꝫ subijcere signa distinctiua. Colica est cū maiori dolore ⁊ pūctura. ⁊ extendit se supra vmbilicū ⁊ sub versus pectinez ⁊ ꝑitoneon. ⁊ in ꝓfundo corꝑis sub vmbilico. ⁊ extēdit se in dextrū ⁊ sinistrū. ⁊ occupat magnā ꝑtē vētris ⁊ iuuat̃ ex clisteri. passio aūt renū nō habet ita sed est dolor in ꝑte posteriori affixus ⁊ ꝑmanēs. ⁊ in vrina apparet in pꝛincipio quedā cōtenta philosa. dictuꝫ arenosa. ⁊ vrina tenuis. ⁊ alleuiat̃ ex vomitu. Signa aūt aliarū cāꝝ habētur vel ex indicio vel a mā alioꝝ morboꝝ ⁊ suarū cāꝝ. vl' ꝑ ea q̄ dcā sūt caᵒ. de iliaca.

Pronostica. Intelligendū ꝙ colica mutat̃ aliq̄n vel ex cā hydropis. artetice. epil'ie. inanie. paralisis. accidētia aūt cōsueuerūt venire in colica ⁊ cū apparēt sunt mortalia. s. de sipientia. spasmꝰ sincopis. frigiditas extremitatū. sudor frūs. vomitꝰ cōtinuꝰ. oīmoda retentio fecū. Et si pustula' nigra sicut faba apparent supra ventrē sequenti die morietur.

Cura. Quia egritudines doloroses st̃ multū ꝑiculose. ideo circa curationē huiꝰ morbi multi canones sunt ꝯsiderandi. Primꝰ talis est sicut si accidētia sint multū intēsa. Primo mitigemꝰ cum anodis ⁊ mitigatiuis resolutiuis. ⁊ finaliter cū narcoticis. Secūdus canon erit talis ꝙ narcotica nō apponantur nisi in magna necessitate ⁊ ꝙ nō administrētur in magna quātitate ⁊ ꝙ sint bn̄ repressa. ⁊ ꝙ modico tꝑe morent̃. Tertius erit tal' nullo modo potet aquā frām nec aliquā aquā quāto erit possibile. Quartꝰ erit ꝙ nō satisfaciat siti. ⁊ ideo oꝫ potare quāto minus erit possibile. Quintus erit ꝙ si dolor fuerit ex mala cōplexione ꝙ vtatur alteratiuis taꝫ in cibis ⁊ potibꝰ q̄ in medicinalibꝰ. Et si fuerit mala cōplexio cuꝫ materia ꝙ euacuetur iuxta formā huꝰ peccantis. Sextus canon erit talis ꝙ a principio applicentur resolutiua ⁊ calefactoria debilia. ⁊ paulatiꝫ fiat assensus ad fortiora. Et si dolor augmētaret̃ a calefactorio ꝙ statiꝫ dimittatur. Septimꝰ erit talis si vētositas fuerit: sola calefactoria applicentur. Et si fuerit cū materia digerat̃ materia flātica: ⁊ postea euacuet̃. Et si fuerit cū stercoribus duris ꝙ mollificent̃. ⁊ postea cū clisteri euacuentur. Deinde ad calefactoria ⁊ balnea reuertamur. Octauus erit talis ꝙ cuꝫ calefactoria applicamus ꝙ regionē epatis ꝯseruemꝰ ne epar rōne calefactorij dissoluatur. Nonꝰ erit talis cerebrū cōfortemꝰ. ⁊ cū oleo ro. inungamꝰ: ne ꝑꝑ assensionē vapoꝝ ledat̃. Decimꝰ erit talis ⁊ est canon mirifice cōsiderationis in omni agibili. ꝙ quātominus poterimꝰ medicinas laxatiuas exhibeamꝰ. Nis vl'ibꝰ ad curā colice accedamus. Quidā curāt colicā cū medicinis a tota specie sicut est stercus lupinū. stercꝰ enim lupinū quocūq3 modo sumptū curat colicā. Sicut. n. stercus caninū vꝫ in squinātia ita lupinū in iliaca: ⁊ colica. Distemperetur igit̃ stercꝰ lupinū cū bono vino ⁊ exhibeatur ⁊ misceat̃ cuꝫ melle ⁊ sumatur. Deinde ḡna sint hortis foment̃ cū aq̄ decotiōis malue. viol'. nenuphar. coriandꝺ. ordei. papaueris al. folioꝝ salicis ⁊ canne. Si causa fuerit ca. ⁊ deinde fiat sacellatio cū milio. ⁊ furfure torrefactis sine liquore. Et si cā fuerit frā fomentetur cū aq̄ decoctionis camomille. mellilotí. anthos. sticados. anisi. cimini. ruthe. ⁊ postea fiat sacellatio cū sale tosto. vl' cū aniso. ⁊ maratro. ⁊ cimino. ⁊ sil'ibꝰ. Si āt colica fuerit ꝑꝑ apostema ca. In primis

fiat flōia de basilica. ¶ Deinde si ꝑticularia
cōueniāt fiat flōia de sap henis. deinde fi
at clistere de malua. viol'. brauca vrsina.
mercuriali. oleo viol'. ⁊ furfure. ⁊ cassief. ⁊
sil'ibꝰ mollificatiuis. ¶ Deinde digeratᷣ mā
cū siru. fcō de enđ. scar̄. lactuca. iiij. se. fris
⁊ vino maloꝝ gra. ⁊ zuccaro: deinde pur
getᷣ cū prunis ⁊ cassief. māna. ⁊ tamarinđ
⁊ modico diagredio. ⁊ mastice. vel fiat cū
diaprunis. ox̄ilax̄atiuo: trifera sarracēica.
reubarbarata. catartico īperiali. el'rio de
succo ro. vel simplicibꝰ vel acuatis cū dia
gredio ⁊ mastice. ⁊ hoc cū vno vel cū plu
ribus. ¶ Et si fuerit ex mala cōplexione al-
teretᷣ cū iam dictis. ⁊ nutriatᷣ cū pullis. la
ctu. cucurbi. ⁊ aqua ordei. ⁊ vino bn̄ lim-
phato ⁊ sil'ibꝰ. ¶ Et si fuerit ex mala cōple-
xione ca. cū mā fiat sicut dictū est in apo-
stemate ca. ¶ Et si fuerit ex retētione fetus
tūc fiat clistere p̄dictū. ⁊ ex istis herbis fi
at empl'm supra vētrē. ⁊ vtatᷣ prūis. ⁊ cas
sief. ⁊ sil'ibꝰ. ⁊ si fuerit apostema frigidū fi
at clisteriū p̄dictū. sꝫ addamꝰ succū blete.
camomillā. vl' oleū amigđ. dul. anisū. ma-
ratrū. se. ruthe. hyerap̄. ¶ Deīde digeratur
mā ꝑ hūc modum. ℞. rađ. feni. petro. bru
sci. sꝑagi. apij. añ. M. i. ꝯquassentᷣ ⁊ tēpe
rentᷣ in aceto. ¶ Deinde. ℞. calamēti. origa
ni. ruthe. añ. ℥. ij. anisi. maratri. se. ruthe.
añ. ℥. i. mell'. lib. i. ⁊. ʒ. ⁊ abijciatᷣ acetū. ¶ De
inde purgetur sic. ℞. floꝝ bora. floꝝ viol'.
vtriusqꝫ stiquados. liquir̄. munde. vuarū
pas. mundataꝝ abarill'. polipođ. añ. ℥. i. fi
at decoctio. ⁊ in decoctione resoluatᷣ tur
bith. ℥. ʒ. coletᷣ ⁊ exhibeatᷣ. vel purgetᷣ cū
bn̄dicta ⁊ theodoricō. empiston. acuatis
cū aloe. ⁊ mastic. ⁊ turbith ⁊ zinzib. ¶ Et si
fuerit delicatꝰ decoquatᷣ gallus antiquꝰ
cū polipođ. aniso. turbith. follicl'is sene.
¶ Et postea detᷣ brodiū eius. ¶ Sꝫ in princi
pio ponatᷣ tāta aqua ꝙ sufficiat toti đco-
ctioni. ⁊ decoquatᷣ vsqꝫ ad ossiuꝫ seꝑatio
nem. ¶ Et si fuerit ex mala cōpl'one frā vta
tur alterātibꝰ predictis ⁊ vtatᷣ pull' assis
⁊ colūbis. ⁊ vino forti. ⁊ sil'ibꝰ. ⁊ si fuerit
mala cōplexio frā cū mā fiat sicut dictū ē
in apostemate frō. ⁊ in pane ⁊ ī cibis po
natur turbith. ⁊ etiā ī vino. ¶ Et si fuerit ex
ventositate fiat clistere dictū in apostēa-
te frō. ⁊ sacelletᷣ cū pane. ⁊ milio. ⁊ furfu-
re. ⁊ se. ruthe. ⁊ aniso. ⁊ cimino. ⁊ calamen
to. ⁊ sil'ibus. ⁊ vitetᷣ menta qm̄ inflat. ¶ Et
accipiat de cibo quētominꝰ poterit. ⁊ vi-
nū sit paꝝ. ⁊ ītret balneū vbi sit camomil
la. rutha. anthos. ¶ Et si fuerit cū retētiōe
fecū fiat clistere p̄dictū in apostēate frō.
¶ Et si fuerit ex debilitate intestinoꝝ ⁊ pal
si vtatur diamente. diateron. piꝑeon. dia
galāga. diāthos. cū musco. pl'ris cū mu-
sco. diābre. diamargaritō. dianison.
¶ Itē vtatᷣ tyriaca. mitridato. ¶ Notandū ꝙ
in balneis dꝫ eē cautela ꝙ nō sedeat ī aq̄
nisi vsqꝫ ad diafragma. ⁊ custodiamꝰ ce-
rebrū ⁊ cor ⁊ mēbra principalia. vt dictū
est. ¶ Salsa aūt naturalia sunt valde bona
⁊ si nō habeātur fiant ꝑ artificiū de beto
nica. germādria. calamīto. origano. maio
rana. ⁊ sulphure. ¶ Si autē colica fuerit ꝓ
pter rupturaꝫ aut v̄mes h̄ dicetᷣ in locis
suis. ¶ Et si fuerit ꝓpᷣ cās primitiuas aut
ꝑꝑ alias causas non ad vnguē executas
reducantᷣ ad tēꝑamentū ꝑ ꝯtrariuꝫ. ⁊ ita
fiet curatio.

Clarificatio. ¶ Notandū ꝙ bal. aq̄ dul. in magno dolo-
re plus ꝯpetit ꝙ̄ bal. aque salse. qm̄ aqua
salsa mordicat. ⁊ pūgit. ⁊ ita augm̄tat do
lorē. aqua āt dul. nō. ⁊ lꝫ aq̄ salsa magis
cōsumat vētū. nihilominꝰ cū dulci appo
nitur camomilla. anthos. ⁊ sil'ia. q̄re ⁊c̄.
¶ Scđo intelligendū ꝙ colica pas. bn̄ pōt
cāri ex lapide in intestinis. sꝫ h̄ ē de raro
cōtingentibꝰ. ⁊ iō auctores nō faciūt mē
tionē ꝙ raro ibidē generātur. ꝓpᷣ latitu
dinē meatuū. ⁊ qꝛ calor est debilis cū sint
mēbra pāniculosa. ⁊ iō nō īdurat materi
am. vt inde lapis generetᷣ. ¶ In renibus
aūt ⁊ vesica ⁊ pulmone frequētiꝰ generā
tur in renibꝰ ⁊ vesica ꝑꝑ stricturā meatu
um. ⁊ qꝛ suꝑfluitates currūt ad illū locuꝫ
¶ Et qꝛ rōne etatis in vesica pōt esse calor
fortis. ¶ In pulmone aūt mā ē multa. ⁊ lꝫ
meatus sint lati. tn̄ calor ē fortis q̄re pōt
lapis generari. in intestinis aūt raro pro
pter cās dictas. aliqn̄ tn̄ ē possibile. ⁊ qꝛ
materia est multū viscosa ⁊ ratione alicu
ius ꝑticularis calor pōt esse fortis. calor
aūt fortis agens in materiā viscosam re-
soluit qđ est subtiliꝰ ⁊ reliquū indurat et
ita generat lapidē. lapis igitur causatus
in intestinis pōt eē colice cā passionis sꝫ
h̄ est de raro cōtingētibus. ¶ Tertio notan

.dū ꝙ medicina laxatia lꝫ laxat ꝑ accidēs
tñ pōt repetere ⁊ ita colicā īducere. s. qñ
corpus ē multū plectoricū. ⁊ virt⁹ expul⸗
siua debilis ⁊ medicina laxatia hꝫ virtu⸗
tē attrahendi. licꝫ igit̄ inaniat replere: tñ
pōt ꝑ accidēs. ¶ Quarto intelligenduꝫ ꝙ
lꝫ colica ⁊ hyliaca sint pas. materiales et
replectionales. nihilominꝰ pñt cāri a ma
la ꝯplone sine materia. sine maťia inꝙtū
illa ꝯ°. fundat̄. ⁊ iste est mod⁹ qꝛ mala ꝯ°.
ca. indurat subtili⁹ exalādo. ⁊ frm̄ ꝯstrin⸗
gendo. ⁊ siccū indurādo ⁊ corrugando ⁊
hūiduꝫ opilādo. ⁊ ita mala ꝯplo sine ma
teria vel quasi sine materia pōt colicā et
hyliacā inducere vt dc̄m ē in snia. ¶ Quin
to aduertendū ꝙ colica frequenti⁹ gñat̄
ex flāte ꝙ̄ ex co. ⁊ qꝛ magis aduenit ⁊ qꝛ
frius. ⁊ lꝫ co. mittat̄ nālit̄ ad ītestia ⁊ flā
nō mittat̄. nihilominꝰ nō mittit̄ co. ad in
testina: vt ibidē maēat: sꝫ vt feces stimu
let ⁊ expellat. ⁊ iō co. vna cū fecib⁹ expel
latur. ⁊ lꝫ flā mittat̄ ad iūcturas. ñ tñ mit
tit̄ vt hēat ⁊ recedat: sꝫ ꝙ remaneat ⁊ lu⸗
bricādo iuuamētū afferat. ⁊ ita nō ē simi
le de flāte in iūcturis. ⁊ de co. in intestis
ad aliā. n. ⁊ aliā intētioneꝫ mittunt̄ a nā.
¶ Sexto notandum qm̄ lꝫ colica causet̄ ex
hu. fris. ⁊ vrina deberet eē remissa. nihil
ominꝰ tingit̄ rōe doloris vt dictū ē. quo⸗
niā alijs ex modis tigit̄. ⁊ rōne accñtis.
⁊ rōne oplonis. ⁊ rōne debilitatis virtu
tis. ⁊ iō in istis pas. frequēter decipit̄ me
dicus. crederis ꝑꝑ tincturā vrine ꝙ mate
ria sit ca. cū nō sit q̄re ⁊c̄. ¶ Septimo intel
ligendū ꝙ vomit⁹ est malū signū sꝑ ī coli
ca qꝛ significat ꝙ ꝑs inferior ē apilata et
ista stercora nō pñt exire ꝑ īferiora. timē
dū est igit̄ ꝙ expellant̄ ꝑ suꝑiora. ⁊ h̄ eēt
pessimū ⁊ mortale. lꝫ igit̄ vomit⁹ nō cō⸗
petat ī colica. nihilominꝰ vomit⁹ hūora
lis bñ cōpetit ī pas. renū cuꝫ mām expel
lat ad ꝑtē oppositā: vt dictū est in snia.
¶ Octauo intelligēdū ꝙ si colica fuerit ex
cā caľa ⁊ corp⁹ fuerit plectoricū ꝙ bene
pōt ꝯpetere flōia alijs ꝑticularibus con
currētib⁹. ¶ Ultimo intelligendū ꝙ ī ylia⸗
ca ⁊ colica cū sunt ꝺ cā ca. coľica bñ pos
sūt cōpetere narcotica modo debito ad
ministrata. nec nocēt ī isto casu. imo dire
cte vr̄ competere ⁊ rōne morbi ⁊ ratione
accidentium ⁊c̄.

¶ Caplm. xix. de meľia mirachia.

Mirachia est passio ypocōdriata cū terribilitate accidētiū. ¶ Intelligendū ē ꝙ
mirach ē quidā pāniculus circa ītestina
sic̄ cifac est. alter ita ꝙ pānicľo mirac acci
dūt morbi ꝯsimiles . officiales ⁊ cōes. ⁊
qꝛ mēbrū est multū sēsibile. iō sequūt̄ mul
ta accidētia. ⁊ pas. mľte. qm̄ ex hoc aliqñ
ypocōdria eleuātur. aliqñ deꝑmūt̄. ali⸗
qñ venit vel seq̄tur epľia. aliqñ inania. ꝺ
q̄ dictū ē ꝙ appellabat̄ inania mirachia.
aliqñ sincopis. aliqñ idropisis ꝑꝑ dolo⸗
rē ⁊ tortionē ⁊ puncturā ypocōdrioꝝ ⁊
iō appellat̄ pas. ypocōdriata. ¶ Sꝫ mira⸗
chia a mirach dcā. colica āt pas. appellat̄
dolor ypocōdrioꝝ cū punctura ⁊ mordi
catione ⁊ expulsiōe mͤ. ꝑ suꝑiora ⁊ inferi
ora. cū maximo dolore ⁊ inquietudīe sic̄
dictū ē. ¶ De cāis aūt ⁊ signis ⁊ curis satis
dictū ē s̄rius ca°. de tortura intestinoꝝ. ⁊
ca°. de iliaca. ⁊ ca°. de fluxu ven. ⁊ iō sup
sedo. ¶ Sꝫ de grā dictū est ꝙ dictuꝫ ē. ¶ In
telligendū tñ circa istā mām ꝙ mirach ē
pinguedo zirbosa tenuis ad modū retis
immediate iuoluēs intestina. deinde vēit
alia pelliclā q̄ magis aproximat̄ cuti et
appellat̄ siphac. ⁊ h̄ ēt dictū ē in. ℞. ⁊ di⸗
cetur caplo. de ydropisi.

¶ Caplm. xx. de vermibus.

Vermes et serpētes ⁊ scarabei generant̄ ex putre⸗
dine in corpore hūano sic̄ ge⸗
neratur ex̄ in m̄do v̄mes ⁊ musce ⁊ siľia.

¶ Causa remota v̄miūꝫ ē oē illud
q̄ꝺ gñat hu. cruꝺ. sicut est re
pletio nauseatiua. ⁊ coit⁹ p⁹ replonē. mul
tiplicatio fructuū. ⁊ frumēti cocti. ⁊ ita ꝺ
alijs q̄ gñant hu. cru. flāticū. qm̄ ex san. ñ
gñantur vermes: qꝛ corp⁹ co indiget. nec
ex co. qꝛ nulluꝫ aīal nutrit̄ nec gñatur ex
co. s̄m. G. iiij. de simplici medicia. nec ex
meľia. qꝛ remota ē a principijs vite. ¶ Re
stat igit̄ ꝙ generētur ex flāte cū teneat di
spositionē mediā inter hu. cū igit̄ putre⸗
fit flā in intestinis. tūc illa mā suscipit spi
ritū vite. ⁊ gnāntur inde vermes ⁊ siľia. ⁊
generant̄ diuersi s̄m diuersitatē putrefa⸗
tionis ⁊ particule patientis. qm̄ ⁊ iō qñ

Arnal. Lombrici ... species 2 varietate flate ex q̄ generant. Ex flate .n. salso generant lombrici longi et ro. Ex flate acetoso curti et ro. Ex flate dulci fiunt longi et lati. Ex flate ... fiunt breves et lati et isti dicunt cucurbitini. quia ad instar s. cucurbite. Et quidam dicunt quod ... generant in ventre quedam maiori lombrici qui aliquando mittit longior uno vel duobus brachijs ...

putrefit materia flāatica i intestinis supio rib⁹. tūc generātur ibi vermes lōgi ꝛ rotundi. ꝛ apppellātur lūbrici. Et si putrefiat in lōgaone generātur qdā vermes pui rotundi sicut sunt vermes q̄ inueniūtur in caseo. pui .n. sunt qꝛ diu ibi manere nō possunt. ꝛ si morenť magnificāť ꝛ sūt mali valde. Si autē materia putrefiat in intestinis medijs tūc generanť vermes curti ꝛ lati. ꝛ appellantur ascarides seu cucurbitini ꝙ idem est.

Signa. Quedam sunt signa vermium q̄ sumūtur a somno. ꝛ q̄daз a vigilijs. a somno qm̄ garriūt i somno. ꝛ patiūtur stridorē dētiū. ꝛ masticant sicut si hērent cibuз in ore. ꝛ hn̄t somnia terribilia. ꝛ excitanť terribiliť. ꝛ cū inquietudine ꝛ ira. Si in vigilijs tūc patiuntur pruritū in narib⁹ ꝛ aliqui eructuationē. dolorē. ꝛ clamorem. remissionem saliue. ꝛ egrediūtur lingua. ꝛ desiccatur os de die plus q̄ de nocte. ꝛ efficiūtur amētes. Sз festucas nō colligūt nec magnū dolorez in capite patiūtur. ꝛ eiciunť aliqn̄ v̄mes p nares ꝛ p os ꝛ per inferiora. imo diciť ꝙ aliqn̄ perforāt intestina ꝛ exeūt extra. ꝛ est stupor audire si verū est. ꝛ q̄d ꝯsueuerunt sequi terribilia accidentia. sicut ē inania. epil'ia. canin⁹ appetit⁹. bolisimus. sincopis. iliaca pas. ꝛ colica. ꝛ etiā epatis passio. ꝛ sunt vtplurimū cuз ꝯstipatione ventris. ꝛ illi qui sunt inferius pūgunt ꝛ mordicāt: ꝛ quasi quēdā pruritū cōtinuū sicut si formice mltē eēnt i ano. Et si sint in intestis supiorib⁹ ascēdit doľ. ad stōm ꝛ ita de medijs cātur dolor i medio loco.

Pronostica. Vermes .n. in febribus qn̄ātū est de natura sui sp̄ sūt malū signū: ꝛ qꝛ signāt lesionez ptis ꝛ corruptionē m͠e. peccātis. et qꝛ sunt ex toto gn̄e p̄ter naturā. iō nullo modo pn̄t eē bonū: nec p se nec p accn̄s inquātuз v̄mes ꝯparatiue. tn̄ possum⁹ loqui d̄ vermib⁹ sic. v̄mes in febrib⁹ aut sť in principio aut i medio: aut in fine. Si in pricipio aut sunt viui: aut mortui. si viui malū signū est. significať .n. ꝙ fe. ē pestilētialis: ꝛ iō fugiūt magnā corruptionez. Si mortui bonū signū est qꝛ significanť ꝙ fit ex mūdificatiōe. In principio .n. nō vr̄ ꝙ malicia sit tāta ꝙ possint eē magni rōe malicie morbi. Si āt in fine appareant ꝛ sint viui bonū est. qm̄ tūc veniūt rōne mūdificationis. ꝛ ita vr̄ dicere Auič. si āt sint mōtui malū ē: qm̄ ex malicia mē vr̄ eē. Si aūt appeant i medio morbi sp est malū: siue sint viui siue mortui. febris eiз ꝯcō itās v̄mes sp malū. p tāto qꝛ ꝯsumit nutrimētū vermib⁹. Scd̄o ē malū qꝛ augmentāt putredinē: ex q̄ gn̄anť v̄mes. Tertio malū ē qm̄ iflamāť ꝛ calefiūt vermes. ꝛ ita angustianť. ꝛ magis moueť. et ita paucis magis molestať. generanť igitur frequēti⁹ in pueris ꝛ gulosis: ꝛ circa autūnuз. ꝛ breuiť in oi co. i quo materia cruda multiplicatur.

Cura. In primis rectificeť dieta et totū regimē vt flā non multiplicet i corpe. Deide digerať materia cū oxill' diuť. Et purgeť mā cū ierap. acuata cū agarico. ꝛ pulpa coll. Deinde si materia cōtineť intestinis supiorib⁹ deť potationes p os. ꝛ si in inferiorib⁹ fiāt suppositoria ꝛ clisteria. ꝛ si i medijs fiat vtrūqз. Vermes aūt interficianť p hunc modum. deť lac ad potandū duobus dieb⁹ vel tribus. ꝛ post in illa hora detur acetū vel aliquod amarū mixtum cū lacte sicut aloe. vel mel cum aloe. ꝛ velociter interfiuntur. vel detur se. centauree. Ecce ꝙ fit modo cōmuniter de nouo. detur semen зedoarie tritum ad potandū cū brodio vel cū vino. ꝛ pculdubio iterficit omnes. Si aūt magis particulariter volumus pcedere, pcedam⁹ sic. vermes .n. aut sūt cū fe. aut sine fe. Si sine fe. tūc pculdubio amara iterficiūt. Ista igiť sūt mālia enula. psiccaria. mētastrū. ruta. aloe. folia psici. ꝛ cortex ei⁹. absithiū. fella. lupin⁹. amigd̄. amara. nucle⁹ psici. costus amarus. cētaurea. ꝛ multa cōsil'ia. Accipiāť igiť aliqua ex istis ꝛ fiat potio. ꝛ aliqua p os. ꝛ accipiať aliq̄ pportio: ꝛ fiat clistere. ꝛ ex istis pōt fieri empl'm ꝛ desup apponi. q̊libet istorū triū modoꝝ pn̄t interfici vermes. Pro v̄mib⁹ aūt minutis q̄ sūt i lāgaone. fiat suppositoriū de sale gēma: vl' de lardone. ꝛ ꝙ stet ibi aliq̄bus horis. ꝛ postea ꝙ extrahantur subito ꝛ lardo inuenietur plenū de illis v̄micul'. Aqua salsa potata interficit vermes. cū aūt mortui sunt ꝛ nā non euacuat extrahantur ꝛ euacuentur.

Singillum de ... Ex flate ... lombrici longi et ro. qui sepe generantur in ... libus intestinis ... in orobo. Confectio M. Bartoli Senensis ad vermes. ... coriandri ... cornu cervi usti ... dictami ... coralli ... menthe ... ʒ .1. ... Cum zucchero sufficienti fiat confectio ...

Ad sanandum quandam ... essentiam valde utilem et purgativam et est optima ad purgandum infantes et pueros a vermibus dando eis ... in anno ... maio et aprili et in septembri ... Collige ... Unctio pro vermibus ... olei amigdalarum amararum ... olei absinthij ... aloes ... cornu cervi ... ʒ .1. ... fiat unguentum ...

Alter illud cadauer magna inducere no⸗
cuméta. ¶ Illa aũt q̄ euacuãt ⁊ interficiũt
sunt ista.s.aloe.succus ireos.⁊ succ⁹ cucu
meris asinini.agaric⁹.turbith.pl'pa coll'.
⁊ cartam⁹ ꝙ est se.croci.ortẽsis.supiores
aũt euacuant̃ p ea q̄ sumunt̃ p supiora.⁊
inferiores p clisteria facta ex his dictis.
medij vtroqȝ modo.ierap̄.⁊ tyriaca ⁊ in⸗
terficiũt vermes.sapo mollis.si pijciat̃ p
clistere.vel si a'pponat̃ supra vmbilicum
interficit vermes. ¶ Vtant̃ pill'e collũbarũ
⁊ vtant̃ in brodijs ⁊ salsamẽtis pipe.ga⸗
riof.zedoaria.galãga vitet atriplices. et
fructus.⁊ caseum recẽtẽ: ⁊ oĩa q̄ generãt
mãm crudã flãticam vt dictũ est. ¶ Si aũt
vermes sint cũ fe.tũc ista calida eẽnt mul
tũ nociua.tũc igit̃ det̃ sirupus acetosus.
⁊ mala granata.⁊ purget̃ cũ el'rio de suc⸗
co ro.⁊ trifera saracẽica.⁊ ierap̄.⁊ empl'e
tur cũ succo lactuce.⁊ vermiculari ⁊ faria
ordei.⁊ aceto.⁊ vtat̃ brodio cauliũ ⁊ cice
rum.⁊ lẽtium ⁊ aqua ordei.⁊ vtat̃ coriã⸗
dro in salsamẽtis.⁊ fiant clisteria de car⸗
tamo.⁊ alchitrã ꝙ est pix liquida. semen
cẽtonice. vel semẽ zedoarie. vt dictũ ẽ in
terficit oẽs vermes. ¶ Sil'r iterficiãtur om
nes serpẽtes si ĩgrediãtur corp⁹ hũanuȝ
aut si ibidẽ generent̃ p modũ dictũ.

Clarificatio

¶ Cura. Intelligendũ ꝙ vermes gene
rant̃ suo modo sicut generan
tur lapides in renib⁹ ⁊ vesica.qm̃ mã est
grossa ⁊ viscosa in renib⁹ ⁊ vesica: ⁊ calor
est fortis generat lapidẽ:qm̃ calor fortis
intendit digerere.⁊ ita exalat subtile ⁊ re
manet ꝙ est grossius.⁊ ita materia putri
ficatur.qm̃ ex iobediẽtia materie ad ple
num digeri nõ põt nisi sicut dictum est.⁊
ita accidit nature p accidẽs lapides ge⸗
nerare. ¶ Si autẽ virt⁹ esset debilis nunꝙ̃
generaretur.ita est de vermib⁹ qm̃ quan
do materia est grossa cruda crapulosa et
calor fortis tũc intendit digerere ⁊ assil'a
re quãtum erit possibile ⁊ nõ põt propt̃
ineptitudineȝ materie: ⁊ quia materia re
recipit quandaȝ indigestioneȝ ⁊ acquirit
caliditatẽ ⁊ humiditatẽ iõ materia susci⸗
pit spũm vite.⁊ ita facit natura ꝙ est sibi
possibile.quar̃ ex hac materia suo modo
putrefacta ⁊ ebullita generantur vermes
⁊ ita suo modo pediculi.⁊ serpẽtes: ⁊ sca
rabei.⁊ multa ꝯsimilia.⁊ generant̃ infra
corpus humanũ. ⁊ ita nõ venit putredo
ex pte agentis sed ex parte mᵉ.⁊ lȝ sit vir
tus fortis in se nõ tñ in tantuȝ p cõpara
tionẽ ad materiã ꝙ ipsam vincere possit
¶ Secũdo notandũ ꝙ postꝙ̃ sumpta sunt
amara ꝑpter vermes corpus conturbat̃
propter duo: quoniã vermes mouent̃ et
agitant̃ cum non possunt sustinere forti⸗
tudinem amarorum. ¶ Secũdo quoniam
amara interficiunt vermes ⁊ putrefiunt
vermes ⁊ inde generantur cadauer̃.⁊ ita
sunt venenosi ꝙ cõturbant corpus.ama
ra igitur cõturbant ⁊ hoc est p accidens.
¶ Tertio notandum ꝙ vermes magis ge⸗
nerantur in iuuẽtute ꝙ̃ in senectute. ¶ Pri⸗
mo propter maluȝ regimẽ qd̃ cõmuniter
est magis in iuuenibus ꝙ̃ in senibus. et
ita hu.crudi generãtur qui sunt materia
vermium.⁊ cum hoc calor fortior est qui
est causa efficiens. ⁊ licet in senibus ma⸗
teria inueniatur non tamen est causa effi
ciens. ¶ Quarto notandũ ꝙ vermes plus
generantur in autũno.quoniã ibi sũt plu
res fructus.⁊ tempus est magis inordi⸗
natũ.digestio peior.⁊ hu. crudi plures ꝑ
pter debilitatẽ caloris. ⁊ ita plures ver⸗
mes generantur.licet tempus sit frigidũ
⁊ siccum.⁊ ver accedat a calidum ⁊ humi
dũ.quoniã cause que occurrũt magis ex⸗
cedunt. ¶ Quinto notandum ꝙ vermes
non generantur in qualibet concauitate
corporis.sed in stomaco ⁊ itestinis.quia
ibi abũdat plus materia flegmatica ⁊ ca
lor remissus. in pectore auteȝ ⁊ in venis
non sic.quare ⁊c̃. ¶ Et si alibi generentur
hoc est de raro contingentibus.
¶ Sexto intelligendum quoniaȝ licet ver⸗
mes generentur a calore in naturali cum
sint preter naturam. vermibus tamẽ est
naturalis. ¶ Septimo notandum ꝙ ver⸗
mes que sunt circa longaonem inducũt
stridorẽ dentium. ⁊ stuporẽ ⁊ abhomina
tionem: q̄r lacertus ani qui claudit ⁊ ape
rit habet colligantiã cũ cerebro ⁊ stõ.sed
vermes superiores inducunt appetitum
cũ sugant ⁊ cibum consumant qui ad to⸗
tum corpus delegari debet. ¶ Ultimo no⸗
tanduȝ ꝙ amara cõpetũt non vt nutriãt
sed vt vermes ĩterficiãt.q̄r nullũ aĩal nec
nutrit̃ nec generat̃ ex amaris ƀm doctri
nã. Gal.iij.d simplici medicie.⁊ aliqñ ex

vermibus generatur feb. propter approximationē ad cor.

Capl'm. xxi. de passionib⁹ ani. ⁊ primo de emoroidibus.

Passio ani quãtum ē de presenti sunt .x. sicut emor. apostema: cōdilomēta: cicatrices fice⁹ ragadie: paralisis: fistula. exitus ani: pruritus. Sed primo agamus de emor. Emor. est flux⁹ san. p venas que sunt in ano. Intelligēdū φ a vena chili ,pcedūt v. vene: que multiplicanť ad circulū nāe. q̄ replenť aliquādo san. mel'ico. ⁊ aperiūtur vene que fluūt: ⁊ talis flux⁹ appellať fluxus emor. ⁊ qñ flux⁹ est tēperat⁹ facit multa iuuamēta ⁊ pseruat a multis egritudinib⁹ ml'icis adustis ⁊ corruptis: sicut est inania: ml'ia: pleuresi: lepra: morphea: idropisi: ⁊ ptisi: malū mortuum. quartana pas. splenis. ⁊ ita ð alijs oib⁹ ,psilib⁹. Et sicut pseruāt ab istis ,ptēpate fluunt. ⁊ ita cū cōsueuerūt fluere: ⁊ oīno cessant oēs p̄dicte egritudines generāť. Silr̄ si fluant vltra tēpamētū tūc sunt cāe ydropisis ⁊ ptisis. In illis igiť ī quib⁹ hu. ml'ici mltiplicāť tēpat⁹ vsus eax cōfert. tēpat⁹ aūt vsus appellať cū sentiunt se alleuiatos ⁊ meli⁹ comedētes. ⁊ cū sentiūt se grauiores ⁊ cū malicia appetit⁹ ⁊ cū fedo colore tūc iā superflui t fluxus. quare statim constringende sunt.

Cause. Quedam sunt extrinsece ⁊ q̄dam intrīsece. Extrinsece sic est acceptio medicie laxatiue: acute: pungitiue ⁊ sil'ia. Si intrīsece sicut sūt hu. adusti q̄ multiplicati ad inferiora rumpunt venas ⁊ faciūt fluxū. ⁊ s3 diuersitatē hu. peccātis diuerse species emor. inueniūť. Quidā enī fiūt de san. ⁊ vocanť vuee. et quedā fiūt de san. ⁊ co. ⁊ vocanť morales sicut mor. cū incipit rubificari. ⁊ queda3 vocanť verrucales ⁊ ille sunt de mel'ia. et quedā sunt de flāte: l3 raro: ⁊ tales sunt sicut vesice al.

Signa. Si emor. sunt ex hu. fris tēťentiť cōturbatio ⁊ dolor et grauitas ⁊ in ventre. ⁊ si sint ex hu. ca. sentitur punctura ⁊ mordicatio circa anū sic si patereť tenasmō, ⁊ cōsueuerūt ista accidentia sequi discoloratio faciei. ⁊ grauitas corax. ⁊ h̄ dico φ fluūt vltra tēperamentū. ⁊ ē vtile hr̄e signa qm̄ frequēť accidit φ aliqd credit hr̄e emor. ⁊ nō h3: s3 erit tenasmō aut ragadie ⁊ sil'ia. ⁊ aliqñ nō credit habere ⁊ h3: ⁊ h̄ nō credit: quia null⁹ tumor apparet extra sed sunt intus infra anu3. Cōfert etiā scire ,ppť hu. peccante3: vt sciam⁹ per quē modū euacuare debem⁹.

Pronostica. Ypo. docuit nos ,pnosticare: qm̄ postq̄ cōsueuerūt fluere si oēs subito restringātur magnū periculū ē qm̄ potissime egritudines generanť. potissime si flux⁹ esset antiqu⁹: vna igiť remaneat aperta. Secūdo debem⁹ ,pnosticare φ oēs vlr̄ sunt difficilis curatiōis. ⁊ q: pars illa ē enormis ⁊ rugosa. ⁊ nō pōt pscrutari cā s.c̄ decet: nisi fiat per restaurationes. ⁊ illi vt plurimū sunt ignorātes. Secūdo ē difficilis curationis: q: illa pars ē multū sensibilis. Tertio q: est call'. ⁊ semita multax superfluitatū ⁊ quasi cōtinuax. Quarto q: est mēbrū frigidū ⁊ nō h3 virtutē forte. Quinto q: in decliuiori ē pte corporis. Sexto q: verecūdanť cōiter detergere. ⁊ si detegant nō sunt obedientes. ⁊ ita de alijs causis cōformib⁹. Tertio possumus ,pnosticare φ si in retētiōe emor. superueniat fluxus san. nariū. aut flux⁹ mēstruox bonū est ⁊ maximū iuuamētū consequuntur.

Cura. Circa regimē emoroidax tria sunt necessaria. Primo. s. φ si nimis fluāt φ restringanť. Secūdo φ si pter solitū restringanť φ aperianť. Tertium. s. φ ad ista cōsueuit magn⁹ dolor seq̄ quare o3 φ mitigeť ⁊ blādiať. De primo ,pcedam⁹ sic. si emor. fluāt nimis φ designať p ea que dicta sunt si pticularia conueniant fiat primo flōia de epatica: deinde mūdificeť corp⁹ s̄m exigentiā hu. peccantis. Si igiť san. oñeť mūdificeť corp⁹ cū cassiaf. ⁊ thamarindis. Et si co. cū mirab. citri. Et si mel'ia cū indis. Et si flā cū chebul'. ⁊ ista oia parenť sicut o3. Deinde ponať ventosa cū scarificatiōe inť spatulas. deinde ponať empl'a restrictiua: seu vnguenta supra anum. R. acacie. mastic. thuris. san. dra. tele aranee. pilox lepori

minutissime incisoꝝ.glutis piscíũ: glutis carpẽtarioꝝ:gallaꝝ sumac:mirtiloꝝ.añ.ʒ i.fiat emplr̃m aut vnguẽtũ ⁊ desuꝑ appo nat̃. Et si apertio fuerit intra anũ fiat stu cl'us ⁊ intingat̃ ⁊ intromittat̃. tũ oꝫ esse cautela ꝙ si nimis fluxerint ꝙ vna dimit tat̃ aperta.⁊ hoc põt fieri q: pistent̃ ficus cũ aloe ⁊ desuꝑ illã quã volum⁹ appona mus.vel aliud cõsil'e aperitiuũ vtat̃ isto cl'io. ℞.tria sand.diacodion.carniuꝫ cico nioꝝ cõditoꝝ cũ zucc̃.sine speb⁹.añ.ʒ.iiij misceant̃. Itẽ empl'et̃ loc⁹ cũ micleta .⁊ a thanasia.vel vtat̃ ista potõne.℞.ossa mi rab.⁊ assent̃.gumi arabi.masti.ro.añ.ʒ.ij anisi.cimini.assoꝝ.ligni al'.gariof.epithi. añ.ʒ.i.cõficiant̃ cũ sirupo mirtino. ⁊ fiãt trocisci ⁊ exhibeant̃ cũ aqua pluuiali. Et si cã fluxus esset frigiditas:ventositas et similia.addam⁹ cinamomũ.galangã.zin ʒ:b.aristol'.añ.ʒ.i.⁊.ʒ. Si aũt emoroiď. restricte fuerint ꝑter solitũ:⁊ fluxus ꝑces serat antiqu⁹:tũc apperiẽde sũt: q: nouũ fluxuꝫ restrictũ nõ oꝫ aperire. Tũc igitur in primis fiat flõia de saphena. Deinde mũdificet̃ corp⁹. Si cã est ca.cum trifera sarracenica reubarbarata. Et si cã est fri gida cũ bñdicta:⁊ theodoricon. emperi ston. Deinde fomẽtet̃ ⁊ sedeat in aq̃ vbi ista fuerit decocta.s.prasiuꝫ origanũ.cala mẽtũ.porri.blete.abortanũ:⁊ sil'ia. Dein de inungat̃ cũ oleo amig.amaꝝ. vel cũ a liquo felle.vel cũ lacte fic⁹ vel fiat empl'ꝫ de colũbino.nucleis persiccaꝝ.galbano. bdellio.staphisã.aspalto. medulla ceruí. succo tintimali.pulpa coloquintide. sale nu°.cẽtaurea maiori.allumine zuccarino. vel fiat vnguẽtũ. Et si fuerint icõposite fi at stuell⁹ ⁊ illiniat̃ ⁊ intromittat̃. Et si ista nõ valeant aperiant̃ cũ sanguisugis vel cũ flõmo. Et si emorroís eẽt magnificata possẽt remoueri cũ nouacula vel cuꝫ aliq̃ medicina caustic̃.sicut est calx viua. atra mentũ.vitriolũ.auripigmẽtũ.vel scindat̃ paulatine cũ pilo caude coruine.vel ablu ant̃ frequent̃ cũ aqua decoctionis istorũ ℞.porros:caules:frumẽtũ:alunẽ:calcem viuã.bulliãt in aqua:⁊ fomentet̃ frequen ter loc⁹ ⁊ ꝑculdubio facit ipas cadere.

Ultimo cauterizent̃ cũ ferro ca.⁊ tũc re stauratorib⁹ relinquam⁹. Si aũt dolor sit magnus mitiget̃ sic.sedeat in aqua camomille:mellilotí:rosaꝝ:coriauď.sumitatum papaueris. Deinde inungat̃ cũ oleo sisa mino.⁊ oleo amigdala. dulc̃. ⁊ cum me dulla ceruí.⁊ vituli. ⁊ sepo ircino recẽtiuꝫ ⁊ cũ pinguedine anatis.galline. Istud ẽt sedat dolorẽ emoroi.℞.cepam ⁊ coquat̃ inter prunas ⁊ postea pistet̃ cũ sepo irci no re.⁊ fiat empl'm ⁊ desuper apponat̃.

Et dicit̃ ꝙ apiũ emoroidũ multũ vꝫ.licet aũt species hꝫ radicẽ rotundã ꝯpressam ad modũ sicillij ⁊ ex medio iferioris par tis exit vnica radix. Si aũt dolor sit in in testinis potet̃ mucillago psillij cũ siru. ro. ⁊ ex istis eisdẽ cũ oleo ro.⁊ albumĩe oui. ⁊ dragagãto.⁊ cũ gumi arabi.fiat empla struꝫ. Et est intelligendũ ꝙ postq̃ ista lo calia remedia applicent̃.corp⁹ oꝫ primo mũdificari cũ flõia et farmacia. aliter mi tigatiua paꝝ valẽt. Itẽ radix lilij decocta ⁊ pistata cũ oleo mirtino:⁊ ďsuper appo sita multũ valet. Lana succida cũ oleo ro. supposita multũ valet. Similit̃ diaquilõ desuper appositũ multũ vꝫ cum modico opio ⁊ croco.sedat eñ dol'.emoꝝ.

De apostemate ani.

In primis mũdificet̃ corp⁹ ⁊ pur get̃ ⁊ dieta ⁊ regimẽ exhibeat̃ ꝭꝫ diuersitatẽ ꝑticulariũ. Ħ facto fi at tale remediũ.decoquãt̃ lẽtes ⁊ terant̃ cũ rosis:⁊ folijs solatri.⁊ oleo roꝭ.⁊ fiat emplastrũ. Deinde fiat istud.℞.sumitates papaueris al.iusquiam⁹:portu.vitellum oui.micã panis:⁊ oleũ ro.⁊ fiat ẽplastrũ. Et si mã est frã apponant̃ ista.s.se.lini.fe nugre.gumi arabi.folia cauliũ:oleũ de ca momilla.⁊ similia. Et est hic intelligenď ꝙ apostemata ani añ ip̃s debẽt rumpi ⁊ aperiri ⁊ mũdificari ne ꝑfundẽt̃ q: timẽ dum est de fistula.

De ꝯdilomatib⁹ ⁊ atricib⁹.

Condilomẽta ⁊ atrices sunt que dam excrescentie circa anũ pãni culose molles rugate ⁊ qñ sunt plene ⁊ inflate appellant̃ cõdilomẽta.et qñ sunt vacue appellant̃ atrices.q̃re cu rationẽ restauratorib⁹ derelinquo.

De ficu ani.

Ficus sũt q̃dã excrescẽtie ad mo dũ fic⁹ hñtes q̃dã granulla alba minuta abint⁹.q̊ꝝ curationem re stauratorib⁹ derelinq̃. Ista ei pñt curari

ſicut dictū ē de obſciſſione emorroidarū.

De ragadijs ani.

Ragadie ſūt aptiones venarū q̄ ſūt ī ano doloroſe ſine tūore. ⁊ ꝑ h̄ drn̄t ab emorroidib⁹. q꞉ aptio emorroi. ē cū tūore. ꝑ ragadias ergo poſſum⁹ intelligē vlcera fiſſuras ⁊ ꝯſimiles ſolutiōes cōtinuitatis doloroſas. ⁊ h̄ dr̄ q꞉ curatio iſtorū pōt eē vna.

Cauſe. Cauſe āt iſtarū ſūt fex dura ſicca ſcindēs illaſ ꝑtes. aut apoſtema ca. aut flux⁹ emoꝝ. aut q̄libet fluxus acut⁹. aut aliq̄d extrīſecū ſcidēs ⁊ rūpens ⁊ ſilia.

Cura. In curatiōe taliū oꝫ ſupponere q̄ corp⁹ ſit mūdificatū. ⁊ q̄ paſſio ſit ī bono regimie. Deinde ad ꝑticularia veniam⁹ cauſis oib⁹ remotis. Si aūt hmōi vlcere fuerint hūida aq̄ſa virulēta quaſi ſanioſa tūc fiat tale vnguētum ℞. litargi. ℥. ʒ. cathimie auri ⁊ argēti. ceruſe lote. aloes loti. maſtic. thuris. ſarcocolle. oſtraceoꝝ. gallaꝝ. pſidie. balauſtie. mūmie. boli armeni. an̄. ℥. i. pulueriżēt ⁊ cōficiant̄ cū oleo ro. ⁊ fiat vnguētū. ⁊ loc⁹ cotidie bis aut ter inungat̄. ⁊ abluat̄ cum vino puro ca. ⁊ modico mell̄. ⁊ deſiccet̄. ⁊ poſtea vnguentū apponat̄. Si aūt iſte fiſſure fuerint facte ex nimia ſiccitate fiat tale vnguentū. ℞. medull̄ cerui. vituli. medulle q̄ ē ī maxilla porci. axungie gallinacee: ⁊ anatis: ⁊ butiri ſine ſale. olei ſiſaſimini. olei amigd̄. dul. olei mirtini. olei de papauere. an̄. ℥. ij. aloe. litarg. catimie lote. dragagāti. an̄. ʒ. i. cere noue. q. s. ⁊ fiat vnguentū ⁊ pt̄ addi farie volatil̄ molēdini.

De paraliſi ani.

Paraliſis ani dicit̄ exit⁹ ani ſeu egeſtionū inuoluntarie.

Cauſe. Cauſe āt q̄dā ſt̄ extrīſece q̄dā intrinſece. Extrinſece ſicut ē ſeſſio ſupra lapidē frigidū: aut ī aqua frigida: au caſus: aut ꝑcuſſio ſupra ſpinam dorſi: aut inciſio lacertoꝝ ⁊ neruorū. ⁊ tc̄ venit ſubito ⁊ ē incurabil̄. vn̄ aliq̄n emoroid̄. aliq̄n in caute ſcindunt̄ aliq̄n etiam venit ꝑꝑ vnguēta frida ⁊ ſimilia. Si ꝑpt̄ cauſas extrinſecas tūc venit vt plurimū ꝑꝑ malā ꝯplexionē fridam ⁊ hu. ſicut eſt hu. fl̄atic⁹ frūs groſſus viſcoſus imbibitus in lacertis longaonis. Et aliq̄n eſt ꝑpter humiditatē imbibitā ꝑꝑ calorē. ⁊ tc̄ eſt ibi punctura ⁊ mordicatio ⁊ arſura.

Cura. Si aūt cā fuerit frida ſedeat ī aqua vbi ſit mēta: ſaluia: calamentū. coſt⁹. abſinthiū: ſauina. ſquinantū ⁊ poſtea inungat̄ cū oleo de nuce cipreſſi ⁊ folijs ei⁹. ⁊ ſpicanar. ⁊ coſto. ⁊ euforbio. Et modo fiat vnguētuꝫ. ⁊ modo aliud. et iſta continuentur corpe mondificato donec perfecte ſit curat⁹. Si aūt talis paraliſis fuerit cum calore ſedeat in aquis vbi fuerint ro. pſidie. balauſtie: mirtilli ⁊ acetum. ⁊ poſtea inungatur cū oleo ro. ⁊ mirtino. ⁊ pn̄t apponi aliqua ca. ſicut ē coſt⁹ ⁊ ſi eſſꝫ ibi tenſon apponātur adipes ad mollificandū. in fine aūt ſedeāt in aq̄s ſalſis vt materia euaporet ⁊c̄.

De exitu longaonis.

Longaon egreditur aliquando propter apoſtemata ⁊ tūc prius curentur illa. aliquādo egreditur ꝓpter nimiā compreſſionē. aliq̄n ꝓpter quādā mollificatōnem ſicut in pueris. ⁊ ꝓpter alias cās cōſimiles. ⁊ q̄nq꜃ egreditur ⁊ reuertitur ⁊ tc̄ facili⁹ curātur. In exitu igitur lōgaonis ſedeat vt dictū ē in aqua vbi ſit coſt⁹. cortices fabaꝝ. hipoquiſtidos. pſidia. balauſtia. nux cipreſſi. euforbiū. pulpa collis. Vel bulliāt iſta in vino pontico ⁊ ſedeat ibi. deinde inungatur inteſtinū cum oleo laurino: ⁊ ſuꝑaſpergatur iſte pul. ℞. mirre. mūmie. nucis cipreſſi. maſticis thuris gallaꝝ ſumac. an̄. ⁊ fiat pul. ⁊ intromittat̄ ⁊ quotiēſcūq꜃ exiuerit fomētetur primo: deinde inungatur. ⁊ deinde puluere aſꝑgatur. ⁊ deide ītromittatur. comedat mollificatiua ⁊ lenitiua ne cogatur cōprimere anū. ſuffumigatio cū ſpolio ſerpentis valet. nō ſoluꝫ in exitu ani: ſed ēt in exitu matricis. Similiter vꝫ ſuffumigatio frā cū bdellio capparis ēt valꝫ.

De pruritu ani.

Quandoq꜃ fit pruritus propter vermes. ⁊ curentur vt dictū eſt. ⁊ quandoq꜃ fit propter humores acutos. ⁊ tunc mutetur dieta ⁊ regimen in oppoſitū. ⁊ euaporetur mā imbibita. ⁊ fiant ſuppoſitoria ſedatiua doloris. ⁊ fiat ſicut dictū ē caplo de tenaſmone.

De fistula ani.

A
Fistula aliquādo orit͛ in ano ꝑꝑ
apostemata aut emoꝝ. ⁊ siĺia. et
aliqñ ꝓfundat se multū: ⁊ aliqñ
paꝝ. ⁊ quāto se plus ꝓfundat tāto plꝰ de
teriꝰ. ⁊ qñ ꝑforat intestinū ꝙ discernitur.
q꞉ feces exeūt ꝑ fistulam ⁊ sanies ꝑ fora-
mē ani. ⁊ aliqñ ꝯsumit magnā partē lacer
ti ꝙ discernit͛: q꞉ stercꝰ exit inuolūtaire. et
si digitꝰ intromittat͛ in anū nō pōt bene
cōstringi vndiq꞉. ꝓfunditas āt fistule di-
scernit͛ ꝙ cōprobet͛ cū tenta de ꝓuinca ⁊
tūc sciet͛ quante profunditatis ē. quanto
āt ꝓfundior tanto tardiꝰ curat͛. quāto āt
minꝰ penetrauit tanto velociꝰ curat͛.

Intelligendū h̄ ꝙ qñ fistula penetrauit
intestinū ⁊ vesicā oīno fistula incurabilis
est. ⁊ si est curabilis cauenduꝫ est valde a
lacerto. ⁊ curabilis nō pōt curari nisi di-
scoperiat͛ locꝰ vsq꞉ ad fundū vel cū ferro
vel cū aliȷ̈s medicatiōibꝰ. ⁊ ꝙ locꝰ bñ mū
dificet͛: ⁊ ꝙ paulatine caro regeneret͛. De
fistula aūt fuimꝰ locuti superiꝰ ī libro pri
mo cū fuimꝰ locuti de egritudinibꝰ angĺi
ipsiꝰ oculi in apostemate qđ appellat͛ ga
rap apud Auic. ꝙ generat͛ in lacrimali a
parte nariū. ⁊ fuimꝰ locuti qñ loq̄bamur
de egritudinibꝰ mamillaꝝ. deincerps aūt
istam curā restauratoribus totaliter relin
quamus.

Clarificatio. Intelligendum ꝙ
mirabolani ꝯtra e-
moꝝ. ad mundificandū corpꝰ aliqñ plus
valent. ⁊ aliqñ aloes plꝰ: qñ volumus re
restrigere fluxū emoꝝ. aut fluxū ven. plꝰ
valēt mirab. qm̄ ante se laxāt ⁊ pꝰ se ꝯstri
gūt. nec valet tūc aloes. q꞉ ꝓprietatē ha-
bet aperiēdi orificia venaꝝ. sed qñ volu-
mꝰ aperire ⁊ laxare plꝰ valet aloe. Se
cūdo notādū ꝙ galle ⁊ similia stiptica va
lēt ꝯ exitū longaonis. lꝫ sint frī: ꝓpt͛ duo:
aut q꞉ humiditas lubricare faciēs iuncta
ē cū calido. aut q꞉ ista stiptica frā ꝑmiscē
tur cū multis ca. ꝯstrictiuis. sicut ē nux ci-
pressi. mastix. mirra. thus ⁊ siĺia. ⁊ ita pñt
cōpetere. Tertio intelligendū ꝙ fluxꝰ
emoꝝ. causat͛ vtpĺimū ex san. grosso mĺi
co imo q̄si alit͛ non fit. qm̄ nā ⁊ ꝓprietas
sanguis mĺici ē vt descēdat v̄sus iferiora
Ex co. aūt pura nō ē q꞉ magis ascēdit ꝙ̄
descendat. Ex flāte puro nō. qm̄ lꝫ abun
deti ī intestinis nō tñ ī venis. Ex san. nō:
qm̄ nō extrahit͛ ꝑ violētiā: sꝫ magis trahi
tur a mēbris ꝑꝑ nutritionē. Sꝫ q꞉ sang.
meĺicꝰ ē grossus ⁊ fetulētꝰ. iō descēdit ad
ianuā nature. quare fluxꝰ emoꝝ. ē fluxus
mĺicus. Quarto intelligendū ꝙ lꝫ san.
mĺicꝰ purget͛ ꝑ mēstrua in mulieribꝰ. ni-
hilominꝰ possunt habē emoꝝ. vĺ ꝙ sang.
meĺicꝰ dñatur ī nimia quātitate. ⁊ ita pur
gatur duplici emunctorio. vĺ quando mē
strua retinent͛ p̄ter naturā. ⁊ tūc aliqñ nā
illud supfluū in puꝝ ad emoroidas trans
mittit. Quinto notādū ꝙ san. mĺicꝰ q̄
per omoꝝ. euacuat͛ quodāmō ē necessari
us. ⁊ nā pōt se iuuare ex illo. ⁊ iō retinet
quantū pōt: quare est fluxꝰ periodus. sꝫ
ex aliȷ̈s superfluitatibꝰ sicut ē vrina ⁊ ege
stio nō intendit nā se iuuare. sꝫ cū occur-
rant expellunt͛. ⁊ iō motꝰ coꝝ nō ē perio
dus. Sexto aduertenduꝫ ꝙ iudei vt
plurimū patiunt͛ fluxuꝫ emoꝝ. ꝑꝑ tria. et
q꞉ cōiter sunt in ocio. ⁊ ideo cōgregāt͛ su-
ꝑfluitates meĺice. Secūdo ꝙ cōiter sunt
in timore ⁊ anxietate. ⁊ iō mĺtiplicat͛ san.
meĺicꝰ. iuxta illud ypo. timor ⁊ pusillāi
tas si multū tp̄s hūerint mĺicū faciūt hu-
ius. Tertio q꞉ h̄ ē exultōne diuina iux illō
⁊ ꝑcussit eos in posteriora dorsi: obpro-
briū sempiternū dedit illis. Septio
notandū ꝙ flōia in h̄ casu ꝯpetit cū sup-
fluit fluxus. ⁊ q꞉ euacuat mām antecedē-
teꝫ ⁊ distrahit mām ad oppositum.
Octauo nōndū ꝙ in fluxu omoꝝ. cōpe
tit primo flōia ꝑꝑ mām cōiūctā de saphe
na. Nono itelligēdū ꝙ exitꝰ ani frequēti
us accidit ī pueris ꝑꝑ relaxationē neruo-
rū ⁊ lacertoꝝ rōne hūiditatis currēt͛ ad
longaonē ⁊ relaxātis illa mēbra. In seni
bꝰ āt lꝫ abūdēt ī flāte cū nerui ⁊ lacerti sꝫ
indurati nō pñt relaxari q̄re exitꝰ lōgao-
nis nō fit ī senibꝰ vel valde raro. Decio
ītelligēdū ꝙ friditas mortificās lubricās
⁊ hūectās ē cā exitꝰ longaōis. Sꝫ fridi-
tas tēperās ⁊ desiccās ⁊ ꝯstrigens ⁊ co
artās ⁊ īcarnās ē cā curatōis. q꞉ vnum ⁊
idē cū diuersis diuersa agit ⁊c.

Expleta ē quita ꝑticĺa cū dei auxilio.

Incipit ꝑticĺa. vi. in q̄ agit͛ de passiōibꝰ
epatꝭ renū ⁊ vesice: ⁊ ꝯtinet capĺa. xvi.

Caplm.i.de mala ꝯplexione epatis.

Epar ē membrū

primū ⁊ principiū in gn̄atione hūoꝝ ſm intētionē medicoꝝ. Nunc aūt epar ſicut ⁊ alia mēbra patitur morbos ꝯſimiles.officiales.⁊ cōes. Primo igitur agamꝰ de ꝯſimilibꝰ. Epar igiꝭ patiꝭ malā cōplonē ca.frm̄.ſic.hu.quoꝝū cāe ſunt idebita applicatio.vi.reꝝ nō naturaliū.quecūqꝫ igiꝭ fuerit cā oꝫ ſigna diſtinctiua hr̄e.⁊ h̄ ſufficit ad curationē qꝫ tum eſt de preſenti.

Signa. Mala ꝯ°.epatis ca. diſcerniꝭ ꝑ hūc modū vrina ē colorata ⁊ egeſtio.⁊ color faciei vergit ad citrinitateʒ.⁊ appetitꝰ ī potu ē augmētatꝰ.in cibo ē diminutꝰ.⁊ pulſus ē velox. ⁊ lediꝭ a calidis.⁊ iuuaꝭ a frigidis. Et accidit aliqn̄ vomitꝰ multoꝝ colorū.mō liuidꝰ mō citrinꝰ.mō viridis.⁊ pōt diſcerni ex alijs vt qꝛ iuuenis:colericꝰ.qui laborauit ⁊ comedit cibaria ca.⁊ tp̄s eſt calidꝰ.⁊ multa alia cōſimilia. Si aūt epar patiaꝭ malaʒ ꝯplonē frām tūc diſcerniꝭ ꝑ colorē feduʒ ī facie.⁊ ꝑ paucitatē ſitis.⁊ pulſuʒ tardū. ⁊ qꝛ vrina ē remiſſa.⁊ ſi friditas ē cū ſiccitate.tūc ē vrina tenuis.⁊ ſi ē cū humiditate tūc eſt vrina ſpiſſa.⁊ egō aliqn̄ ē ſicca. ⁊ aliqn̄ hūida.qm̄ ſi vtꝰ attractatiua epatis eſt fortis tūc ēvēter ſtrictꝰ.⁊ ſi eſt debilis eſt laxꝰ ⁊ cognoſciꝭ ꝑ iuuātia ⁊ ledētia ⁊ breuiꝭ poſſumꝰ diſtrahē ꝑ res nāles:et nō nāles:⁊ ꝯ nām. Si āt mala ꝯplexio ē ſic.tūc vrina ē tenuis.⁊ egō ē ſicca.⁊ pulſus durꝰ.⁊ ſitis adeſt cū ariditate. Si aūt mala ꝯ°.ē hūida.tūc vrina ē ſpiſſa ⁊ egō humida.⁊ pulſus mollis.⁊ nulla ſitis. et facies ſubtumida.⁊ ita de alijs.

Pronoſtica. Oēs iſte male ꝯplexiones in cacochiaʒ id ē hydropiſiʒ ſi diu durauerit finaliter terminantur.

Cura. Intelligendū ē h̄ multū diligēter qꝫ epar lediꝭ a multis ſʒ principaliter a tribꝰ.ſ.ab oībꝰ dulcibꝰ vehemētis dulcedinis.ſicut eſt mel.ficꝰ vinū dul. ⁊ ſimilia:qm̄ opilāt. Secūdo lediꝭ ab oībꝰ cibis groſſis ⁊ dure digōnis. ſic ſūt oua indurata.carnes bouine antiq. caules.⁊ caſeꝰ.⁊ oīa cōchilia.⁊ piſces beſtiales.⁊ oīa legumia:ꝑter brodia ciceꝝ. et ſilia groſſa opilātia ſicut ē pinguedo. Tertio lediꝭ ab oībꝰ lenitiuis ⁊ humectatiuis.ſicut ſūt lactu.portu.melones.cucumeres.⁊ cucurbite.⁊ ab oībꝰ generātibꝰ ſan.aquoſuʒ.⁊ lediꝭ a multis alijs.ſicut ē nimiꝰ potꝰ aque frē.⁊ potiſſime de mane ⁊ pꝰ nimiū exercitiū ⁊ laborē.⁊ poſt coitū ⁊ lediꝭ etiā ſicut ſtōus cū crudū poniꝭ ſupra ſemicoctū.⁊ ita de alijs ſupiꝰ dictis.⁊ lediꝭ multū in vno ī quo medici cōiꝭ non aduertūt. Aliqn̄ accidit qꝫ aliquis hʒ ſtōʒ frm̄ aut epar ⁊ poſt comeſtōnē credūt digeſtiuā fortificare ſumēdo elm ca. aut aliquā cōfectionē mltū ca.aut ſumēdo vinū puꝝ.aut nectar.aut vinū grecū.aut vinū de cipro.ſicut faciūt diuites poſt cibū inmediate cū intrāt cameras ſuas.⁊ ſumptio taliū nō ē niſi venenū:qm̄ faciūt cibuʒ crudū penetrare ad mēbra ⁊ inducūt ebullitionē ⁊ putredinem.⁊ h̄ ē ēt qō dicit Auic.quare ex talibꝰ corrūpiꝭ virtus epatis digeſtiua.nullū igiꝭ ca.deꝭ poſt cibuʒ ſed ſi digeſtiuā cōfortare volumꝰ demus ante cibū :vel ſimul cū cibo:ſʒ poſt nullo modo. Illa aūt que cōfortāt epar ſꝭ iſta. ſcʒ auellane.ꝑꝑ tria.⁊ qꝛ hu. laudabilem

generãt: ⁊ q̄ penetrãt ⁊ deopilãt. ⁊ q̄ in
caliditatē nō multū excedūt. vue paſ. etiã
ꝯfortãt epar. ⁊ fiſtici. ſi ſumanť cū cortice
pot. ſſime tñ qñ ꝯ° epatis declinat ad fri
gidi atē. vꝫ etiã lac vaccinū butiro extra
cto. vꝫ etiã malagra. acria. dul. que muza
appellanť. ⁊ abſinthiū vꝫ. ⁊ fructꝰ ſtiptici
⁊ decoctio eoꝝ dū tñ ſumanť in ꝑua quã
titate. ſicut ſūt pira. ⁊ coctana. ⁊ berberis
aliter enī timēdū eēt de opilatiōe. ⁊ ita ꝺ
iliaca. ⁊ colica. valet etiã pira. ⁊ amara ⁊ a
romatica. ⁊ cinamomū multū vꝫ. ſpãliť ãt
loquēdo multa ſūt que valēt quaſi a pro-
prietate ſicut enꝺ. ſcaŕ. lacca. ſpicanar. ſq̄-
nantū. ſumac. cãphora. ſpodiū. ſandali. a
cetoſa. ⁊ multa cōſilia. de quibꝰ videbimꝰ
cū diſcratias epatis ꝑticulariť ꝓſeq̄mur.

De mala complexione epatis calida.

Mala diſcratia ca. epatis ſine mã
curať cū alterãtibꝰ cibis ⁊ poti-
bus ⁊ ſilibꝰ. Vtať in primis pi-
ſcibꝰ ſcamoſis de aquis mūdis coctis in
aqua ⁊ aceto. ⁊ vtať carnibꝰ edulinis. et
agninis. perdicibꝰ. ⁊ pullis. ⁊ auicul mi-
nutis cãpeſtribꝰ. ⁊ vitulo lactanti. ⁊ vtať
lacte acetoſo. ⁊ vitet vinū niſi digeſtiua
eſſet debil aut cōſuetudo īpediret. ⁊ tūc
vtať vino ſubtili vergēte ad albedinē cū
multa aq̄. ⁊ poſſunt cōdiri iſta cibaria p̄-
dicta cū aceto ⁊ coriãdro. ⁊ aqua ro. ⁊ ace
toſitate citri. ⁊ vitet oĩa que ſūt in iteriori-
bus aĩaliū. ⁊ oĩa que ſunt dure digeſtio-
nis. ⁊ ſuperflue pinguedis. quare oꝫ vita
re oua dura. ⁊ carnes mutoninas. ⁊ ſilia
Vtať lactucis. enꝺ. ſcariola ortalana. et
pomis. ⁊ malis grana. ⁊ piris interdum
⁊ lacte vaccino a quo butirū eſt extractū
⁊ vtať pane bñ cocto ⁊ bene fermentato
ſꝫ modicū panis azimi cōpetit aliqñ. q̄a
ſtipticãdo cōfortat ſicut modica quãtitas
piroꝝ ⁊ ſimilium. Vtať ēt iſto elĩo. ℞.
zucc. ro. triaſan. diagragã. fri. diarrodon.
abbatis. añ. ʒ. ij. ⁊ ſ. miſceãť. Itē pōt vti
oxizac. ⁊ ſiru. viol. Si ãt eēt mala diſcra
tia. epatis cū mã oꝫ vti fortioribꝰ. ℞. enꝺ.
ſcaŕ. añ. ʒ. iij. acetoſe. lactu. añ. ʒ. iiij. ſe. fri.
floꝝ nenuphare. epice. añ. ʒ. i. roſaꝝ. ſan-
dal. muſcatellini. añ. ʒ. ſ. berberis. ſumac.
ſpodij. añ. ʒ. ij. cãphore. ʒ. i. vini malorum
gra. aceti albi. añ. ʒ. ij. panis zucc. lib. i. fi-
ant ſirupi quarť. v. Et ſi calefactio epatis
eēt cū opilone addãtur iſtis. radicis apij.
⁊ ſuccꝰ feniculi. ⁊ capill ve. re. ⁊ addanť en
de. ſcaŕ. nate in locis occultis. aut nata ī
ortis. dū tñ ſint amara. qm̄ tūc valēt ī cã
ca. ⁊ in cã fri. Si diſcratia ca. epatis fue-
rit cū opilatiōe mã digã purgeť cū caſſia
fi. mãna. ⁊ tamarinꝺ. vel trifera ſarra. reu
barbarata. ⁊ p̄t emplari ſic epar. ℞. ſucci
cucurbi. oĩm ſandal. ſuc. ſempuiue. ſuc. la-
ctu. ſuc. epice. ⁊ miſceanť cū farina ordei.
⁊ aq̄ ro. ⁊ aceto fortiſſimo. ⁊ ſupra regio-
nē epatis apponanť. Itē multū cōpetit
ordeatū cū aqua ordei: ⁊ mora ſemimatu
ra. Itē itelligendū q̄ multa ſunt medica
mina que cōpetunt ī diſcratia epatis. ſi-
cut trociſci de cãphora. ⁊ ſilia. ⁊ iſta diceť
ī fine libri cū ponemꝰ antidotariū noſtꝝ
vbi ponenť ſub cōpendio antidota que
valet ī morbis a capite vſq̄ ad pedes.
In paſ. igiť epatis cōſidereť tp̄s in quo
vene meſeraice ⁊ vene epatis ſunt vacue
⁊ tūc medicamina miniſtrenť.

De mala cōplexione epatis frigida.

Vtať iſtis elarijs. diagalãga. di-
ambra. dianthos cuꝫ muſco. dia
niſon. diacitoniten. ⁊ cōfectiōi-
bus que diceť in antidotario
noſtro. Vitet lac ⁊ oĩa que ſūt difficil di-
geſtionis. ⁊ vtať vuis paſ. ⁊ auellanis aſ
ſis. ⁊ fiſticis. ⁊ amigꝺ. ⁊ inungať cū oleo
de abſinthio ⁊ coſto. ⁊ ſpicanar. ⁊ oleo a
migꝺ. amaꝝ. ⁊ ſꝑ in diſcratia epatis frã
apponanť aliqua frigida ī ꝑua q̄titate ⁊
ſicut aromatica. Et in diſcratia ca. appo-
nanť aliqua ca. ⁊ ſint oĩa aromatica quē-
admodū erit poſſibile vt vnū aliud tēpe
reť ⁊ epar cōfortet ⁊ medicamē faciat pe
netrare. Si ãt diſcratia epatis frã fuerit
cū mã vtať fortioribꝰ. In primis igiť vta
tur tali ſirupo. ℞. radicē ariſtol. raꝺ. feni-
culi. petro. bruſci. ſparagi. graminis apij.
añ. ʒ. iiij. mūdenť ⁊ cōtūdenť ⁊ tēperenť ī
aceto fortiſſimo ꝑ diē ⁊ noctē. tunc. ℞. eu
patorij. ſcolopēdrie. aſſari. coſti. abſinthij
añ. ʒ. iij. ſpicenar. ſquinãti. calami aroma-
tici. lacce aniſi. marať. enꝺ. ſcaŕ. amigꝺ. a-
maraꝝ. añ. ʒ. ij. cinamōi optimi. ʒ. i. ſumac
berberis. roſaꝝ. ſandal. muſcatellini. cam
phoř. añ. ʒ. i. mell ro. lib. i. ⁊ ſ. panis zuc
ca. lib. ſ. ⁊ fiãt ſirup. lib. ij. large ⁊ aceti p̄-
dicti ponanť. ʒ. iiij. Mã digeſta purgeť

ſic.℞.agarici.reub.al'ſ.turbith. añ.ʒ.i.et
℈.i.lacce.ſpicenar.folioꝝ ſene.maſtic. fo
lioꝝ abſinthij.fol oꝝ mēte.zinzibe.añ.ʒ
i.cōficiant cū oxill'.⁊ ſiant pill'.⁊ poſt. ix.
dies ſue cōfectiōis admin⁹ dent.a.ʒ.v.
vſqꝫ ad.ʒ.i.iuxta cōueniētiā particulariū
Dent igit volatilia vſualia aſſa preterꝗ̄
illa que degūt in aq̄s.cū ſalſamēto de li
gno al'.cinamomo.⁊ pipere.⁊ nuce muſ.
⁊ modico coriandꝛ.⁊ aqua limonū.⁊ vino
⁊ acetoſitate cit.⁊ pn̄t vti caſtancis aſſis
⁊ vꝫ panis ca.infuſus in vino. ⁊ dicit ꝙ
caules cocti in triplici aqua ⁊ cōditi cum
aromatib⁹ multū valꝫ.vꝫ etiā h̄ trociſci d̄
cupatorio.⁊ de abſinth.⁊ coſto. ⁊ lacca.
ſicut dicet in antidotario. Si āt in epate
ſit mala cōplexio ſicca humectet epar cū
cibis:⁊ potib⁹ ⁊ balneis ⁊ vnguētis ⁊ ſi
milib⁹.ſed tn̄ fiat h̄ ſm̄ tēperamētū. Idē
dicet de mala cōplexiōe epatis humida
ꝙ dent deſiccatiua ⁊ extenuātia ⁊ deopi
latiua.h̄ tn̄ fiat cū tēperamēto.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ ſo
lutio cōtinuitatis in
epate:aut eſt magna aut ē ꝑua. Si ꝑua
curari pōt. Si magna nō maiorē tn̄ ſolu
tionē cōtinuitatis pōt ſuſtinere ꝗ̄ cor ꝓ
pter nobilitatē cordis. Et iuxta h̄ intelli
gendū ꝙ vlcera epatis nō ꝓducūt fe.ſicut
vlcera pulmonis:ſed ydropiſim inducūt
q: deficit digia humoꝝ.ſed vlcera pulmo
nis inducūt fe.qm̄ cū pulmo ſit vētilabꝛū
cordis:nō pōt cor euentari.ita cōtinent
vapores q̄ ſupercaleſiunt.⁊ ꝑ ꝯn̄s cor ⁊
mēbꝛa ſolida ⁊ totū corp⁹. Si dubitaret
aliq̄s que mala cōplexio epatis ſit peior
vel ca.vel fri. Dico ꝙ ſi aliqualiter diſtēt
⁊ a cōplexiōe naturali epatis que calida
eſt iſta ꝙ caliditas excedens tm̄ eleuctur
ſupra ꝯpl'onē epatis nālem ꝗ̄tuꝫ frigidi
tas diſtat a ꝯpl'one epatis nālis.tunc di
co qm̄ aut nos loquimur quo ad cōpl'o
nem epatis aut quo ad ſubām. Si q̄ ad
cōpl'onem equaliter diſtās ⁊ oīa ſunt pa
ria.dico ꝙ ita mala ē vna ſic alia iuxta do
ctrinā Gal.vij°.de ingenio.dicētis.ꝙ eq̄
le eſt temp⁹ reducendi malā cōplexioneꝫ
ca.⁊ fri.ſed mod⁹ nō eſt equalis. q̄a ma
gis leduntur membꝛa vicina a frigido ꝗ̄ a
calido. Si aūt nos loquamur quo ad
ſubſtantiam tunc diſtinguo.quoniā ſub
ſtantia epatis aut eſt rarior vltra tempe
ramentū ſuum.aut denſior. Si rarior tūc
dico ꝙ ꝯplexio calida eſt peior.q: nimis
rarificat.ſed frigida eſt minus mala.quia
quodammodo ad temperiem adducit.
Si autem ſubſtantia epatis ſit denſior
temperata.tunc peior eſt frigida quia cō
denſat.⁊ minus mala eſt calida. quia ad
raritatem adducit. Et eſt notandum
ꝙ frigida complexio non magis recedit
quoniam licet epar ſit calidꝛ. ſuppoſitum
tamen eſt ꝙ equaliter recedunt nec etiaꝫ
calidum inducit peiores egritudines.q̄
niam ita tarde curetur hydropiſis de fri
gida confirmata ſicut cum eſt de calida.
cum eſt confirmata.⁊ ita comparationes
debent eſſe vniformes. Si dubitet ali
quis que mala complexio epatis ſit pe
ior vel ſicca vel frigida.dico ꝙ frigida cū
ſit accidentia ⁊ non proportio ad paſſi
uas:⁊ quia corrumpit digeſtiuam ex qua
aufert humiditates nutrimentalis vera
toti corpori. Et licet epar cum ſit fons
humiditatis ⁊ ſiccitas habeat priuare hu
miditatem toti corpori cum deficiat ī fon
te.quia humiditas non cauſatur niſi ex
bona digeſtione.⁊ digeſtio cauſatur a ca
lido.⁊ frigidum directe contrariatur a ca
lido.ideo radicaliter ⁊ principaliter.⁊ pri
mo plus nocet frigiditas ꝗ̄ ſiccitas.cum
frigiditas ſit vt cauſa.⁊ ſiccitas non ſit ni
ſi effectus in propoſito quo ad ablatio
nem humidi nutrimentalis quoniam ſic
cum non corrumpit digeſtiuam in virtu
te ſui.ſed in virtute alterius. Sed ſi
dubitaret aliquis ꝙ iſtorum noceat vel
ſiccum vel humidum. Dico ꝙ plus ſic
cum iuxta intentionem Galie.octauo de
ingenio.quia facilius eſt rem humidam
deſiccare:ꝗ̄ ſiccam humectare. licet mo
dus ſit equalis. Deinde poſſumus in
telligere circa iſtam materiam ꝙ fleboto
mia poteſt competere in mala diſcraſia
epatis calida ſine materia.non ad euacu
andum ſed ad euentandum ⁊ infrigidan
dum.⁊ ideo ſit in parua quantitate. Et
iuxta hoc notandum ꝙ mala complexio
pōt eē ī epate ſine materia peccāte. abſo
lute āt ſine mā eē nō pōt cū ſit accidēs ſꝫ
mā nō peccat. Deinde aduertentum ꝙ
ſtiptica bn̄ poſſunt competer in mala cō

plexione ca. nec calor ex hoc fortificat q: corpus mundificatũ est. ⁊ q: aliqua frigida aperitiua apponũt. ¶ Ultimo notandũ ꝙ amara possunt bñ competere in discratia ca. epatis. additis tñ aliquib⁹ stipticis cũ quibusdã frigidis.

¶ Capl'm. ij. de opillatione epatis.

Opillatio epatis ẽ cõstrictio seu choartatio seu clausio venaꝝ que sunt in epate. seu pororum ⁊ foraminum que sunt in substantia eius.

Causa. Causa ei aut prouenit ab extrinseco aut ab intrĩseco. ¶ Si ab extra tunc sunt sicut ẽ acceptio ciboꝝ stipticoꝝ frõꝝ grossoꝝ. aut aliquo mõ ineptorũ sicut sunt pira. sorbe. caro bouina fungi. ⁊ multa cõsimilia. ⁊ sicut est choartatio ⁊ cõpressio frigida ab aliquo violẽto. aut sicut sunt vnguẽta frigida. ⁊ oĩa cõsimilia. que ꝯprimũt ⁊ mouent a circũferentia ad centrũ. aut etiã oĩa illa que mouent a centro ad circũferentiã dũtamen ibidẽ remaneant inuiscata. ¶ Si aũt fuerit ab intus aut hoc ẽ ꝓpter epar aut ꝓpter alia membra. ¶ Si ꝓpt epar aut q: vene sunt stricte a natiuitate. aut ꝓpter aliquã de malis cõplexionib⁹ debilitantib⁹ virtutẽ digestiuã. qr multa superflua ibidem coadunant. aut propter debilitatẽ virtutis expulsiue. seu segregatiue. seu mundificatiue. prouenit etiã propter malã humoꝝ qualitatẽ. ⁊ ita opilat san. rõne multitudinis ⁊ grossiciei. ⁊ co. rõe multitudinis. et flã rõne frigiditatis ⁊ quãtitatis ⁊ grossiciei ⁊ viscositatis. ⁊ mel'ia rõne grossiciei ⁊ quãtitatis. ⁊ ventositas grassa mixta cuz hũiditate viscosa. ¶ Fit aũt aliqñ lz raro ꝓpter aliquã excrescẽtiã ibidẽ natã ⁊ sil'ia. fit etiã propt apostemata. ¶ Si autem fiat propter mẽbra vicina hoc est q: chis fell' non bñ mundificauit. aut q: splen nõ bñ depurauit. aut fit propter retentionẽ mẽstruorum. aut emoꝝ. aut fit propter humorum habundantiam sicut in mutillatis aut truncatis.

Signa. Uniuersalit. iiij. sũt signa opilationis epatis. ¶ Primuz est qm color faciei nõ est in suo colore naturali imo mltipliciter distat. ⁊ iõ omnes sunt male colorati ⁊ cachocimici. ¶ Secũduz signũ ẽ qm̃ vrina est tenuis. ¶ Tertiuz signũ est grauitas ĩ parte dextra iuxta regionẽ epatis ¶ Quartuz signũ est difficultas anhelit⁹ cũ ascendũt mõtẽ aut gradus. ¶ Et si opl'o fuerit in sym̃ epatis. tũc egõ est humida sicut ptisana feculẽta aliqñ sanguiea. qm̃ epar nõ attrahit chiluz. ⁊ iõ peccãt q: hũc san. restringũt. ¶ Si aũt fuerit opl'o ĩ gilo: tũc egõ ẽ sicca. ⁊ si fuerit in vtraqꝫ pte: tũc egõ ẽ partim sicca ⁊ ptim humida. ¶ Et si fuerit ex sanguie color vergit ad rubeũ fuscuz. ¶ Et si fuerit ex colera: color vergit ad citrinũ. ¶ Et si ex flegmate ad albũ. ⁊ si ex mel'ia ad nigrũ liuiduz. ⁊ si fuerit ex vẽtositate nõ ĩmutat color faciei. nec ĩmutant egõne s. nec vrina ¶ Cause extrinsece cognoscunt ex indicio ⁊ cũ prouenit ex alijs membris discernit ex pas. coꝝ. ¶ Et est intelligendũ ꝙ cũ videmus ꝙ epar aliqua egritudine infirmari ⁊ nõ apparet nobis totalit aliqua cã manifesta. tũc dicim⁹ ꝙ ex debilitate epatis procedit. ⁊ ego nõ intelligo debilitatem epatis aliud nisi aliquã malã cõpl'onem dñantem epate.

Clarificatio. Opilatio epatis fere mater ẽ oĩm egritudinũ. que sunt in epate. opil'o igit epatis predicat hydropisim. aut apostema. aut fe. aut colicã. aut fluxuz ⁊ sil'ia. ¶ Opilationes igitur sunt diligentissime remouende.

Cura. Si aũt opil'o epatis fuerit ꝓpter causas extrinsecas abscindant ⁊ p cõtrariũ ad tẽperiẽ reducantur. ¶ Si ãt fuerit pp pas. alioꝝ mẽbroꝝ curentur illa sicut oz. ⁊ si fuerit pp stricturã venaꝝ epatis nãlẽ: tũc dent cibus subtil' ĩ pua quãtitate ter aut quater ĩ die. ¶ Et si fuerit opl'o in pte inferiori epatis dent prouocantia vẽtrẽ. ¶ Et si fuerit in pte supiori dent ꝓuocãtia vrinaz. ¶ Et si in vtraqꝫ fiat vtrũqꝫ. ¶ Medicina igit subtiliatiua ⁊ apitiua ꝯpetunt ĩ opl'onib⁹. nullũ ãt medicamen forte adhiberet nisi signis maifeste digestiõis apparentib⁹. ¶ In opilatõe antiq ꝯpetit flõia de basilica. ¶ Et si fuerit pp corrugationẽ venaꝝ dent ca. q̃ humectãt sicut lac ⁊ sil'ia. ¶ Et si fuerit ex vẽtositate tẽ

valet balneū ⁊ sacellatio facta cum sale:⁊ milio.⁊ furfure assis in patella sine liq̄re. ⁊ postea i sacco positis. ⁊ def vinū albū purū forte vbi sit spicanar. Alias autem cās oēs reducam⁹ ad duas aut ad cām ca. aut ad frigidā. Et si cā fuerit frā dige ratur in primis mā cū oxill. diuf. aut sq̄l. ⁊ purgef cū bn̄dicta ⁊ teodoricō.empisti con. Et si magis pticulariter volum⁹ pro cedere fiat tal' siru. ℞.rad.capparis.feni. petro.yreos.rad.rubee minoris gētiane brusci.sparagi. graminis apij.rad.aristol. squil.añ.ʒ.i.pquassenf i aceto fortissimo p diē ⁊ noctē. Deinde. ℞.assari.camedri/os.camepiteos.eupatorij. centauree mi noris.scolopēdrie.añ.ʒ.i.⁊.ʒ.spicanar.ci namomi.squināti.calami arōatici.cassie/ lignee.anisi. maratri.lacce. cuscute.añ.ʒ. ij.suc.fumitatū fen̄. succi absinthij.añ.ʒ.ij ⁊.ʒ.rosarū ru.sandal.muscatellini.spodij añ.ʒ.iij.mell.lib.i.⁊.ʒ.zucc.lib.ʒ. aceti p̄/dicti.ʒ.iiij.fiat sirup.lib.ij. Iste aūt sirup. mirabilif vʒ in oi opilone epatis ⁊ sple nis cui⁹ cā est frā. Executor tn̄ opis pticu laris pōt addere ⁊ diminuere iuxta cōue nientiā etatis:⁊ tpis.⁊ ita de alijs pticu/larib⁹. Ex quibusdā ēt istoꝝ pticularium aut ex multis posset fieri el'm. aut cōditū aut vnguentū.aut empl'ʒ.aut bal. aut stu pha.⁊ sil'ia.⁊ totū industrie medici dere/linquo. Et quidā constitutiones tāgef in ferius in antidotario nostro. Mā aūt di gesta purgef. ℞.agarici.ʒ.ij.turbith. poli podij.añ.℈.ij.spicanar.lacce.zinzib.ani/si.mastic.añ.℈.i. yerap.ʒ.iij.cōficiatur cū oxill.squill.⁊ fiāt pil.⁊ exhibeanf p⁹.vij. dies sue cōfectiōis.⁊ pn̄t addi ⁊ diminui ꝫm conuenientiā pticularium. Si aūt cā est ca.,pcedam⁹ sic. ℞.rad.apij:brusci spa ragi.graminis.añ.ʒ.ʒ.tēperef p diē ⁊ no ctē in aceto fortissimo.⁊ tc. ℞.end.scar.or tolane nouelle. añ.lib.ʒ.capil' ve.re.ʒ.iij. lactu nouelle.epatice.scolopēdrie. iiij.se. frōꝝ. Iterū se.melonis.se. end.se.scar.et brusci.se.sparagi.añ.ʒ.i.lactuce.end.agre stis.rosaꝝ sandal.mutascel.spodij.rasure eboris.añ.ʒ.i.aceti pdicti.ʒ.iij.pāis zucc. lib.i.mell.ro.ʒ.iij.fiāt siru.q̄si.lib.ij. Si āt vellem⁹ deopilare sine calefactione ⁊ in/frātione vel quasi.tūc componaf medica mē ex end.⁊ scariol.agrestib⁹.⁊ ex rad.a/pij.⁊ lupinis amaris.⁊ camepiteos. ⁊ lac ca.⁊ iō cautela est vt qui cām ignorat. vt solū cū istis operetur ⁊ non decipief. vel vtatur istis qn̄ cā medio modo se hʒ. Cā āt ca.pōt digeri cū siru.acetoso.⁊ oxizac. ⁊ si cā medio modo se haberet digeratur mā cū oxizac.pposita. Euacuatio aūt in cā ca.mirabiliter cōpetit trifera sarra.reu barbarata.purgef cū diareubar°. vl' pur gef sic. ℞.reubab.ʒ.iij.lacce.spicēar.aga/rici.folioꝝ absinthij.añ.ʒ.i.cassief.mund. tamarind.añ.ʒ.ij.⁊.ʒ.vuaꝝ pas.mund.a/baril.liquir.mund.añ.℈.i.pficiantur cū siru.acetoso.⁊ fiāt pill. Et dieta sit panis bene coctus ⁊ bn̄ fermētat⁹ ⁊ cū modera ta quātitate salis. Vinū sit claruʒ subtile odoriferū:sʒ sumaf in pua quātitate val de qm̄ vinū forte sumptū in mēsa in mag quātitate mirabiliter opillat faciendo ci/bū crudum trāsire ad epar.nullo mō bal neetur nisi stōus eēt vacuus. ⁊ vitet oīa q̄ opillant ⁊c̄.

De debilitate epatis.

Debilitas epatis ⁊ cuiuslibet mē/bri discernif q: de facili ledif a q̄/cunq;. Si aūt fuerit causa nota ⁊ manife sta sicut est apostema fluxus ⁊ sil'ia.curen tur illa sicut oʒ. Si aūt talia non sint ⁊ vr declinare ad calitatē vtaf malis gra.q̄rū sapor est simul acetosus ⁊ dulcis. ⁊ vtaf aqua ordei. Et si inueniātur misceantur grana maloꝝ dulcis.⁊ acetosoꝝ. vtaf aq̄ ordei vbi bullierint pira aut citonia ⁊ de tur cū vino al.⁊ vtaf isto el'io. ℞. diadra/gāti fri.ʒ.iiij.zucc.ro.triasand.añ.ʒ.i. mi/sceanf.⁊ empl'enf cuʒ rosis sand.⁊ camo milla.⁊ pōt vti aq̄s bōis. si āt videaf de clinare ad frūs vtaf vuis pas. cū interio rib⁹ suis.⁊ vtaf auellāis ⁊ vtaf isto el'io ℞.diābre.diāthos cū musco. diacitonitē diarrodon abbatis.añ.ʒ.i.misceanf. Itē in isto casu vʒ lignū aloes.nux cipssi. spi/canar.cinamo.cassial'. ⁊ ex istis pōt fieri pul.ad ponendū in brodijs aut in vino. aut pōt fieri empl'm.aut oleū. aut el'm.et sil'ia. In debilitate igif epatis si ē causa ca.vtamur aromaticis friis stipticis. Et si cā est frā.apponāt aromatica stiptica ca. ita q discrasia semp indiget contrarijs.⁊ epar sp indiget stipticis. hʒ enī sbāʒ ra rā.⁊ de facili dissoluetur.

De dolore epatis.

Suppositis vniuersalib⁹ ꝙ corp⁹ sit mūdificatū ⁊ ꝙ vtaꝛ bono regimine si cā vergat ad ca. facelleꝛ cū rosis. sandal. ⁊ camomilla. ⁊ melliloto. ⁊ surfure. ⁊ milio. Et si cā vergat ad frītatem fa⁼celletur cū anthos: ⁊ stiquados: ⁊ aniso: ⁊ cimino. ⁊ ro. ⁊ camomilla. Et est intelligendū ħ circa opilatiōes epatis ⁊ discrasias ei⁹. ꝙ ista possunt applicari in oī cāu s. absinth. cuscute. reub. ciamo. spicanar. coriand. ꝑparatu3. Sz fiat talis cautela. qm̄ si est cā ca. ponantur de oib⁹ istis in parua quātitate ꝑterꝙ̄ de coriand. ⁊ multa alia frā ponantur in magna quātitate. Si autē cā est frā minoreꝛ coriandrum ⁊ alia augmentētur cum additione suoru3 consimilium.

Clarificatio.

Intelligendum ꝙ cor nō opilaꝛ tu3 q2 est in motu ꝯtinuo. tū q2 meat⁹ sunt lati. ⁊ si cōtingeret sequereꝛ statim mors. De epate aūt nō sic. q2 nō mouetur sic nec tales sunt meat⁹. ⁊ l3 vene sint multe vald. ⁊ oēs forte nō opileňꝛ postꝙ̄ tm̄ maior pars opilatur. nihilomin⁹ opilatio dꝛ ⁊ ipeditur penetratio cibi ad mēbra: qm̄ l3 sint mlꝛte. nihilomin⁹ oēs sunt necessarie ⁊ ideo de facili accidit opillatio in epate tūc ꝑpter hu. oēs qui ibi gn̄antur. ⁊ ꝑs supior d facili opilaꝛ. q2 vene sunt stricte ⁊ anguste sicut scribiꝛ quarto de iuuamētis mēbroꝝ a Gal. ⁊ inferior ꝑs de facili q2 hu. d facili currūt ad loca decliuia. nō est ergo mirabile si epar opileꝛ lic3 in eo sint vene multe valde. Scdo notandum ꝙ in opillatione epatis propter cām ca. pōt eē vrina nigra rōne adustionis. ⁊ circulus. ⁊ spuma vadūt ad quādā croceitatem. ⁊ ī oplōne epatis ⁊ chiscis fellis color oculoꝝ est croceus. ⁊ facies vergit ad citrinitatē. ⁊ color niger ꝑpter adustionē vergit ad luciditatē. ⁊ si ē ꝑpter melīam vergit ad terrestritatē. Tertio notandu3 ꝙ splen citi⁹ opillaꝛ ꝑpter hu. grossicie3 ⁊ scdo renes ꝑpꝛ stricturā meatuū ⁊ ocursu3 supfluitatū: tertio epar ⁊ rōe multitudinis humoꝝ ⁊ ꝑpter stricturā venarū epatis in ꝑte supiori. Quarto notādū ꝙ opillatio epatis est magis ꝑicuosa ꝑꝑ membri nobilitatē sed renū est diuturnior ꝑpter lōgiquitatem. Quinto notandu3 ꝙ ex humorib⁹ calidis ꝑprie non fit opilatio nisi aut eoꝝ multitudine aut ex cōmixtione cū humorib⁹ fris. Sexto notandū ꝙ vt plurimū opilaꝛ epar ex flāte secūdo ex melīa. tertio ex sanguine. raro aūt de co. Septimo notandū qm̄ l3 virtus attractiua mēbroꝝ sit fortis. nihilominus in opilatione ꝑualere non pōt vt cibus penetret. ⁊ iō q2 nō pōt penetrare ad mēbra cātur fluxus vētris lōgus ⁊ fortis valde. Octauo intelligendū ꝙ vrina est tenuis in opillatione ꝑpter hoc quia modicū est ꝙ transit ⁊ nō est tm̄ ꝙ possit vrinā ingrossare. ⁊ iō in opillatione epatis semꝑ vrina tenuis q2 aquositas transit rōne subtilitatis sed de humorib⁹ modicū est. Nono intelligēdū ꝙ stiptica cōpetūt in opillatione epatis sed tm̄ in ꝑua quātitate. vt cōfortent epar. vt rōne sue vehemētis raritatis a mūdificātib⁹ ⁊ abstersiuis non dissoluatur. Ultimo notandum ꝙ flōia licet infrigidet tm̄ q2 deopilat pōt ꝯpetere. potissime in antiquitate ⁊ potissime cū vrina incipit inspissari.

Capitulum. iij. de apostemate epatis.

Apostematum epatis quedā sunt in sima epatis ⁊ quedā in gibbo. ⁊ queda3 in lacerto qui ē supra epar. ⁊ quedā sunt in mirach. ⁊ quedā in venis meseraicis. et q̄dā sūt humorosa ⁊ quedā vētosa. ⁊ q̄dā calida ⁊ q̄dā frigida. ⁊ q̄dā terminātur ꝑ saniē. ⁊ quedā terminanꝛ in duriciē ⁊ schirosi3. quedā terminātur insensibiliꝛ.

Cause.

Cause apostematum epatis aut sunt intrinsece aut extrinsece. Si exteriores sicut casus cōquassatio. ⁊ silīa. Si iteriores sicut crapula. indigestio stōi. ⁊ debilitas virtutis digestiue epatis. aggregatio hūoꝝ in epate. ⁊ malicia mūdificationis chiscis fellis ⁊ splēis ⁊ renū ⁊ intestinoꝝ. Ex his eni3 causis ⁊ ꝯformib⁹ apostemata in epate generanꝛ

Signa.

Cū epar apostemaꝛ tūc ista signa cōcomitanꝛ sc3. ꝯtinua dolor dxtri ypocōdrij. ⁊ grauitas ⁊ malicia decubit⁹ supra dextrū lat⁹. ⁊ potissime qn̄ apostema est in gibbo. ⁊ ex malicia de

Ypo. aфo. 58. 6ᵉ. vesicā incisaz / aut cerebrū / aut cor / aut diafragma / aut renes / aut intestinoꝝ aliqd̄ gracilium / aut ventriculū / aut epar mortale. Aфo. 93. 7ᵉ. Quicūq ī epate ꝑꝑ sanguinē vruntur / siquidē sanies pura fluxerit et alba euadūt in tunica n. illic sanies est. Si vero velut amurca ꝯfluxerit pereunt.

cubitꝰ supra latꝰ sinistꝝ. decũbunt igit̃ su
pra dorsuʒ. ⁊ ibi eẽt male. ¶ Si apostema
est magnũ: ⁊ cũ hoc ꝯcomitat̃ tussis sicca
⁊ vomitꝰ: ⁊ singultꝰ. sed ſm magis ⁊ mi-
nus. ⁊ pulsus mollis. ¶ Et si apostema fue
rit i parte supiori supra lacertũ seu villuʒ
latitudinalẽ appet figura lõga. ⁊ si in trãs
uersalibꝰ eodẽ mõ. ⁊ si vtroqꝫ modo ap-
pareat ad modũ crucis. ⁊ si in gilbo epa
tis ⁊ substãtia eiꝰ vr̃ forma lune noue. ¶ Et
si apostema est ca. fe. est fortis cũ siti. ⁊ ari
ditate lingue. ⁊ forti calore. ⁊ liuore. ¶ Et si
est cã frigida oia sunt remissa. ⁊ si est i mi
rach ñ ẽ fe. ¶ Et si ẽ i venis meseraicis vri
na est turbata. ⁊ dolor est versus vmbili-
cum.

Pronostica.

Fluxus vẽtris ĩ apostemate epatis ma-
lũ. Apostema epatis. s. gilbi terminat̃ tri
bus modis. ⁊ ꝑ sudorẽ. ⁊ ꝑ vias vrinales
⁊ ꝑ fluxũ san. nariũ. ¶ Apostẽa ꝙ ẽ in sima
tribꝰ modis põt termiari. ⁊ ꝑ sudorẽ. ⁊ ꝑ
fluxũ vẽ. ⁊ ꝑ vomitũ. ¶ Apostema ꝙ est in
gilbo: peius ẽ q̃ ꝙ est in sima. ¶ Apostẽa
durũ epatis nisi velociter a pricipio me-
dicet̃ pessimũ ẽ qm̃ infra duo septenaria
causat ydropisim ⁊ non appet apostema
ꝑ vẽtrẽ. ⁊ ita remanet incurabile. cũ ergo
dr̃ ꝙ apostema durũ epatis nõ curat̃. ve
rũ est nisi in principio. oẽ apostema epa-
tis gñat opillationeʒ. ⁊ opillatio indige
stionẽ. ⁊ indigestio aquositatẽ. ⁊ aq̊sitas
ydropisiʒ. quare oẽ apostema epatis cã
est ydropisis. ¶ Si aũt apostema splenis
mutet̃ ad apostema epatis pessimuʒ ẽ. ⁊
si fiat econuerso: quodammodo est bo-
num.

Cura.

Circa curationẽ apostematis
epatis intelligendũ primo ꝙ
in principio debẽt põi repcussiua potissi
me in ca. ⁊ in augmẽto cũ repcussiuis de-
bemꝰ ponere resolutiua. ⁊ in declinatiõe
debemꝰ vti mũdificatiuis. ⁊ in statu disso
lutiuis. ⁊ in quolibet tpe debemꝰ appo-
nere aliq̃ ꝯfortatiua epatis. ¶ Secũdo no
tandũ ꝙ nimis ĩfrigidatiua ⁊ stiptica nõ
debemꝰ apponere. qꝛ cito ĩduraret̃. ⁊ ita
morbꝰ eẽt incurabilis ꝑꝑ ydropisiʒ q̃ se
quit̃ cito: nec debemꝰ applicare nimis re
solutiua. nec mollificatiua. nec viscosa.
nec opilatiua, qꝛ sequeret̃ mors sicut nar

rat Ral. fih. de ingenio. caplo. vi. exẽpli
ficans in Diogene rectore ĩpatoris. Ter
tio aduertendũ ꝙ in apostemate epatis
nõ debẽt apponi ꝯstrictiua vẽtris: qꝛ vẽ
tris ꝯstipatio ⁊ fecũ retentio est multum
nociua. nec debẽt dari nimis laxatiua qꝛ
fluxus est multũ nociuꝰ. ¶ Quarto cõside-
randũ ꝙ cũ apostema est in sima tũc non
debẽt dari diuretica. ¶ Sꝫ euacuari debet
mã ꝑ secessuʒ. si cõtineat̃ in gilbo tũc dꝫ
trahi materia versus vias vrinales. ⁊ ꝑ
secessuʒ mediocriter cũ suppositoriJs. ⁊
clisteriJs. ⁊ aquis lenitiuis ⁊ similibus.
¶ His ergo visis in generali in apostẽate
ca. epatis. ¶ In primis fiat flõia de basili-
ca. ⁊ si nõ inueniat̃ fiat de mediana. ⁊ si ñ
inueniatur fiat de cephalica. ¶ Deinde ap-
ponat̃ ista supra regionẽ epatis. ℞. succi
portul. suc. plãtagis. suc. absinthiJ. suc. vir
ge pastoris. añ. ʒ. ss. spodiJ. ʒ. i. aq̃ ro. ⁊ ace
ti. añ. ʒ i. ⁊. ss. misceant̃. ⁊ pãni lignei ĩtin-
gant̃. ⁊ tepidi supra regionem epatis ap
ponant̃ ⁊ frequẽter ĩnouẽtur. ¶ Deĩde vta
tur isto siru. ℞. endiuie. scar̃. epatice. lactu
ce. capill. ve. re. añ. ʒ i. iiiJ. se. frõꝝ maiorũ
⁊ minoꝝ. añ. ʒ i. ⁊. ss. rosaꝝ. spodiJ. sandali
muscatellini. añ. ʒ. iJ. succi feni. lacce. añ. ʒ.
i. aceti al. ʒ. iiJ. panis zucc. lib. i. fiat sirup.
q̃rt. v. ¶ Et si calor nõ ẽ multũ intẽsus. tũc
℞. radicis feni. radicis apii. añ. ʒ. ss. spice
nar. squinãti. añ. ʒ. iii. suc. buglose. suc. ab-
sinthii. añ. ʒ. ii. bulliãt in tribꝰ quart̃. siru-
pi acetosi. ⁊ colet̃ ⁊ colatura misceat̃ cuʒ
sirupo ꝓdicto. ¶ Uel posset digeri mã cum
oximelle composito. ⁊ sirupo acetoso. ⁊ si
rupo viol. ⁊ postea ꝙ euacuet̃ cũ trifera
sarracenica reubarbarata. vl cũ diareub.
⁊ diaprũis. ⁊ cacartico iperiali. ¶ Uel pur
getur sic. ℞. reubarbar. ʒ. i. spicenarð. lac
ce. añ. ℈. ss. cõficiant̃ cũ succo enð. ⁊ succo
absinthii. ⁊ det̃ in mane. ¶ Et si videtur ibi
eẽ aliqualis ꝯpositio hũoris frigidi. ¶ Ad
damꝰ cum predicta medicina aloes. aga-
rici. turbith. añ. ʒ. ss. masticis. zinziber. sa-
lis gemme. añ. ℈. ss. conficiantur cum suc
co endiuie. ¶ Sed si materia est pura ca. tẽ
põt laxari faciliter sic. ℞. enð. scar̃. ordei.
liquiri. munda. florum boraginis. floruʒ
buglose. florum viol. vuarum passa. iuiu
be. sebesten. añ. ʒ. ii. conquassentur ⁊ bul
liant in aqua ⁊ coletur ⁊ collature addat̃

cassiec̃.mundꝫ.tamarindꝫ añ.ʒ.i.ꝛ detur in
aurora vsq̃ ad lib.ß.tribus dieb⁹ cõtinu
is iuxta conuenientiã particulariũ. Post
ꝙ autẽ apostema venit ad augmentũ ad
dantur stipticis ꝛ repercussiuis predictis
aliqua resolutiua sicut ẽ assarũ squinanc̃.
eupatorium.absinthiũ. Et cũ vẽit ad sta
tuꝫ dimittam⁹ repercussiua.ꝛ apponam⁹
fenugrec.assarũ.squinanc̃.absinthiũ.ꝛ cõ
ficiantur cũ oleo de mastice. ꝛ de citonijs
si apostema venerit ad saniẽ ꝙ cognituꝫ
est.qꝛ precessit rigor.ꝛ febris augmenta-
ta est.ꝛ ruptura fuit cognita ꝑ tremorẽ ꝛ
nauseam. tunc bulliat ysopus ꝛ gẽtiana.
in ydromelle.ꝛ ydromel exhibeatur. Et
si apostema sit in gilbo tũc multiplicem⁹
diuretica.sed cum cautela ꝙ in principio
addam⁹ cũ diur̃.frigidis sicut ẽ endiuia.
scar̃.ꝛ se.eorum ꝛ semen melonũ. ꝛ post-
ea ascendamus ad radicẽ feniculi paula-
tine.ꝛ petro. Et deinde addam⁹ assarum
spicanardꝫ.radꝫ.rubee maioris:ꝛ eupato-
rij.ꝛ yreos.ꝛ dequoquãtur in ydromelle
ꝛ applicẽtur ista ab intus ꝛ ab extra. De
inde applicenc̃ resolutiua aliqua q̃ dicta
sunt.vel fiat istud. ℞.camomille.mellilotĩ
assarũ.squinanti.masticis.citoniorꝫ.fenu
gre.se.lini.calami aromatici.absinthij.sto
racis.calamite.rosarꝫ.bdellij.carpob.añ.
ʒ.ß.cõquassentur ꝛ bulliãt in oleo ꝛ pan-
nus ligneus in oleo intingac̃ ꝛ supra re-
gionẽ epatis apponatur. ꝛ ita ꝺ alijs be
ne cõmixtis põt fieri emplꝫ. vtatur orde
atum.ꝛ aqua ordei.ꝛ vitet panem quan-
tum erit possibile.ꝛ vtatur lacte.ꝛ a tripli
cibus.ꝛ malis granatis dulci: ꝛ acrib⁹ q̃
muza appellantur.ꝛ vitet simpliciter dul
cia. Si aũt apostema fuerit frigidũ durũ
tunc in principio velociter succurrenduꝫ
qñ postꝙ est cõfirmatum nõ recipit cura
tionẽ.ꝛ cognoscitur qꝺ est in sima qꝛ nõ
assellat nisi cuꝫ magna difficultate ꝛ cum
magna grauedine. Et si est in gilbo non
põt vrinare bene. In primis igic̃ teneac̃
vẽter laxus cũ suppositorijs.ꝛ clisterijs.
ꝛ lenitiuis.ꝛ mollificatiuis.ꝛ cũ cassiafi.
ꝛ silibus. Deinde apponatur diaquilon
supra epar. Deinde vtatur tali surup.℞.
radꝫ.feni.petro.lilij.gẽtiane.añ.ʒ.ij.ysopi
assari.camedros.absinthij.endꝫ.scar̃.pra-
sij.ruthe scolopendrie.costi.añ.ʒ.i.ꝛ.ß.

succi bluglose.succi feni.añ.ʒ.i.lacce spica
nar.squinanti.calami aromatici. cassie li-
gnee.sem̃.endiuie.se.scar̃.rosarũ vuaruꝫ
pas.liquir̃.munda.añ.ʒ.ß.spodij.mirtillo
rũ sandali muscatellim. añ.ʒ.ij. aceti al.ʒ.
ii.panis zucc.lib.ß.mellis.quat.iii.fiãt si
rupi.lib.i.ꝛ.ß. Deinde in eodem tẽpore i
quo potabit sirupũ vtac̃ isto emplꝫ.℞.
fisticorum pinearꝫ mundꝫ.se.lini.fenugre.
vuarum pas.munda.caricarum.iuiub.se-
bestẽ.semi.malue.añ.ʒ.i.storacis calami-
te.bdellii.masticis.thuris. axungie galli-
nacee.añ.ʒ.ß.ꝛ fiat emplm̃ aut electuari-
um.vel põt fieri emplastrũ de rutha. cau
libus.calamento.stercore caprino.ꝛ fenu
greco:ꝛ possunt ista omnia emplastra cõ
fici cũ oleo decoctionis. Materia auteꝫ
digesta ꝛ mollificata põt mundificari.vel
purgetur paulatine per hũc modum.℞.
agarici. turbith . aloes.añ.ʒ.i. spicenar.
squinanti.lacce.se.endꝫ.foliorũ absinthii.
añ.ʒ.i.ꝯficianc̃ cũ mell̃ squil̃..ꝛ fiãt pill̃.
ꝛ si materia sic in gilbo addantur medica
mina diuretica sicut est radꝫ. rubee maio-
ris.assarũ.ꝛ squinanc̃.ydromel.ꝛ silia. ꝛ
diminuatur medicina secessiua. Dieta sit
brodiuꝫ parue pulle.ꝛ edulorꝫ.ꝛ oua sor
bilia.ꝛ brodiũ cicerꝫ.ꝛ vinũ albũ bñ lim-
phatũ.ꝛ similia penetrãtia ꝛ facilis dige
stionis. Si ãt apostema esset ex repcussi
ne in primis fiat flõia.deinde vomit⁹ cuꝫ
aqua decoctionis rafani.ꝛ mediani corti
cis sambuci.ꝛ oleo crudo . ꝛ purgec̃ cum
trifera sarracenica reubarbarata. Deide
fiat emplm̃ ꝺ endꝫ.ꝛ scar̃.ꝛ nitro.ꝛ nastur
cio.ꝛ sinapi. Et si apostema fit in mirach
curec̃ sicut si esset in gilbo.ꝛ intẽsiora me
dicamina possum⁹ apponere. Si ãt apo
stema fuerit ꝑpter meseraicas curec̃ sicut
si esset infima. Si aũt fuerit ꝑꝑ vẽtositã-
tẽ fiãt vẽtose sine scarificatione . ꝛ sacelle
tur locus cũ milio ꝛ camomilla.ꝛ furfure.
ꝛ aniso.ꝛ inungac̃ cũ oleo ꝺ rutha. Si ãt
epar fuerit incisuꝫ denc̃ ro.cũ bolo arme
nico.ꝛ aq̃ frã.ꝛ fiat emplm̃ ꝺ balaustia.

Clarificatio.

Intelligendũ ꝙ liceꝫ epar habeat mẽbra
mũdificãtia san.a co.sicut est chisis fellis
ꝛ splen.nihilomin⁹ aliquãdo itantũ abũ
dant hũores isti ꝙ splen mũdificare non
põt,ꝛ ita illi hũores cũ abũdant possunt

tāre apostēa ī epate. ¶ Secūdo notādū ꝙ aliqñ apostēa ē in gilbo. tñ cōpctūt diur. nec ꝓuocaƭ fluxus q꜠ corp⁹ mūdificatū est. ⁊ nō habem⁹ aliā viā. ⁊ dantur ī principio in ꝑua quātitate ⁊ debilis virtutis ⁊ fit in ꝓcessu paulatine augmentū. ⁊ cuꝫ hoc semꝑ apponātur aliqua stiptica epatis cōfortantia. ¶ Et qñ est cā ca. apponātur diuretica frigida cū paucis calidis ⁊ aromaticis ⁊ confortatiuis. ¶ Et si cā ē frā fiat ecōuerso. ¶ Tertio notandum ꝙ epar apostematur frequēti⁹ ex san. ꝙtū est ex abūdantia ⁊ veloci⁹ ex co. ꝙtū est ex eius penetratione. ⁊ plus ex flegmate ꝙtū est ex adherētia ⁊ ex melīa quātū est ex grossici e. ¶ Frequēti⁹ ergo accidūt apostemata in epate de sanguine. scđo de co. tertio đ flegmate. quarto de melīa. ¶ Quarto notandū ꝙ apostema ī ꝑte inferiori epatis reddit vētrē laxū cū cib⁹ nō possit penetrare vsꝗ ad epar. ⁊ q꜠ virtus attractiua debilitata est. ¶ Si aūt fuerit in ꝑte supiori aut est magnū aut ꝑuū. ¶ Si ꝑuū nō ē vēter laxus q꜠ pōt cib⁹ penetrare. ¶ Si autē fuērit magnū adhuc vēter est lax⁹ ꝑꝑ cās ꝑdictas. ¶ Si tñ alicui videreƭ ꝙ illud dictum patiatur calūniaꝫ ꝑꝑ dicta ¶ Ypocratis. dicit. n. Ypo. ꝙ hydrops q̄ ꝓuenit ab apostemate epatis ē cū retētione fecis q꜠ caliditas nimia q̄ est ī epate rōne apostematis. ⁊ fe. trahit hūiditates chilosas ⁊ haurit sicut spongia: nec etiam penetrat ad mēbra ꝓpter opillationes sꝫ conuertiƭ in fumū ⁊ vaporē ⁊ includitur inter pelliculas vētris ⁊ causat tumoreꝫ. ⁊ ita ydropisim. q̄re ⁊c̄. ¶ Dico ꝙ qñ apostema epatis sequiƭ hydropisis. tūc vēter ē stipticus. ¶ Si aūt essꝫ venter lax⁹ nō seq̄tur ita hydropisis. ⁊ ita flux⁹ vē. pōt seq̄ magnitudinem epatis gilbi. ⁊ tūc nō est hydropisis ⁊ si superueniet hydropisis: tūc nō eēt vēter laxus: q꜠ cū mā q̄ deberꝫ cōuerti in tumorē fluit ad exteriora non causaƭ tumor: ⁊ ita nec hydropisꝭ. ¶ Quinto intelligendū qm̄ lꝫ auctores cōiter loquēdo ñ ponāt apostemata epatis gñari nisi ab hūoribꝰ. ⁊ aquositatib⁹. ⁊ vētositate. nihilomin⁹ pōt cāri ex chilo etiā in epate. qm̄ chilus abūdat ⁊ ad formā humoris trāsmutari nō pōt ꝓpter epatis debilitatē. aut ꝓpter chili multitudinem tñ cū venit ad epar aliquo modo disponiƭ ⁊ subtiliaƭ. ⁊ ita pōt aggregari ī epate ⁊ corrūpi ⁊ ita apostema causari. tamē q꜠ hoc est de raro cōtingentib⁹ ideo non posuerūt auctores. ¶ Sexto notandum ꝙ apostematib⁹ ca. epatis vrina est intensa ⁊ lꝫ debilitas digestiue remittat. ⁊ ita deberet eē remissa. tñ q꜠ talꝭ debilitas ꝓuēit a calore. iō intēsa ē ꝓpter admixtionē alicui⁹ portionis colere. ¶ Septimo aduertendū ꝙ in apostematib⁹ epatis vrina ē spissa. ⁊ ꝯfusa. ⁊ liuēs. ꝑꝑ hūoruꝫ ebullitionē: ⁊ ꝑturbationē ⁊ fe. ⁊ lꝫ opilꝰo causet tenuē. ¶ Vex ē qñ nō est fe. nec hūoꝝ ꝑturbatio. ⁊ lꝫ ī apostemate sit. nihilominus ibi ē ebullitio ⁊ ꝑturbatio ⁊ fe. ⁊ istud fac̄ ad eliquationē m̄c. ñ obstāte opilatione. ¶ Octauo intelligendū ꝙ cū in apostēate epatis cib⁹ ad epar penetrare nō pōt tūc multiplicātur feces ⁊ minoraƭ vrina. ⁊ si penetrat fit ecōuerso. ¶ Nono notandū ꝙ in apostemate epatis vrina ē liuēs rōne fe. ⁊ infectionis ⁊ mortificatōis. ¶ Decimo ꝯsiderādū ꝙ in apostemate in principio corꝑe plectorico exñte. dꝫ fieri flōia đ basilica eiusdē latis. q꜠ ibi ē sufficiēs oppositio sicut ē supi⁹ ⁊ inferi⁹. ⁊ nō dꝫ fieri đ ꝑte sinistra: q꜠ tc̄ essꝫ duplex oppositio. ⁊ infiōando nō debem⁹ trāsire duas notabiles oppositioes ₰m Auic. ¶ Undecimo notandū ꝙ in apostematib⁹ epatis ⁊ potissime ca. đñ ꝯpetūt repcussiua nec talia opilāt ⁊ ꝯstringūt nec igrossant. ⁊ q꜠ ponūƭ ī ꝑua ꝙtitate ⁊ cū q̄busdā dissolutis.

¶ Caplm. iiij. de fluxu san. ab epate.

Fluxus sanguis epatic⁹ est flux⁹ vētris sanguine⁹ virulent⁹ veniens aliqñ ab epate aliqñ ab alijs membris.

Cause. ¶ Cause autē aut sunt extrīsece. aut intrinsece. ¶ Si aūt fuerit extrinsece tūc sunt sicut casus. ꝑcussio. vite suauitas ⁊ ociū ī eo q̄ ꝯsueuit exercitari ⁊ mēbroꝝ mutilatio ⁊ silīa. ¶ Si āt venerit a cāis ītrinsecis tūc aut ꝓuenit ab epate aut ab alijs mēbris. ¶ Et si ab alijs mēbris tunc pōt ꝓuenire a stō: aut a venis mesꝭaicis. aut ab ītestinis. aut ꝑꝑ retētionē mēstruoꝝ. aut emoꝝ. aut apostēat a q̄ vicinanƭ epati. aut ꝑꝑ totū corp⁹. ¶ Si āt

venerit pp epar tūc ꝓuenit pp q̄tuoꝛ cās
aut pp apostēata. aut pp debilitatē virtu
tis ꝯuersiue in san. ita ꝙ chilus nō ꝯuer
titur in purū sanguinē. ꝛ ita mēbra illud
aboꝛrēt. ꝛ tūc virtꝰ expulsiua mittit ad in
testina. ¶ Tertio accidit pp oplōnem ita ꝙ
epar bū digerit. sꝫ san. ū penetrat ad mē
bra. aut qꝛ mēbra nō indigent. aut qꝛ pe
netrare nō pōt. ꝛ tūc rōne moꝛe denigra
tur. ꝛ vr̄ ꝙ sit sicut frustrū carnis aut san
guissuge. ¶ Quarto accidit pp apitionem
venaꝝ. ꝛ h̄ accidit pp tres cās. aut qꝛ vēa
findit̄. aut qꝛ coꝛrodit̄. aut frangit̄ ꝛ ape
ritur. ꝛ de h̄ stat versus. ¶ Diabroꝛsis vēas
coꝛrodit rixis easdē. ¶ Findit anathemasis
has apire facit. ¶ Intelligendū ē circa istā
mām ꝙ ista mā ptiꝫ ptractata est supius
126 caplo de fluxu vē. ¶ Intelligendū ēt ꝙ iste
fluxus diuersificat̄ multis modis. ex pte
q̄titatis. qm̄ aliqn̄ ē multꝰ. aliqn̄ est puꝰ
ꝛ ex pte q̄litatis. qm̄ aliqn̄ ē clarus. aliqn̄
est virulētꝰ. aliqn̄ saniosus. ꝛ diuersificat̄
ex pte sbē. qm̄ aliqn̄ est subtil̄. aliqn̄ gros
sus. ꝛ ēt ex parte odoꝛis. qm̄ aliqn̄ est fe
tidus. aliqn̄ grauis odoꝛis. aliqn̄ nōꝛ ꝛ di
uersificat̄ ex pte loci. ꝛ h̄ multipliciter di
ctū est. ¶ Qui igit̄ pticulariter vellet ꝯside
rare spēs huiꝰ fluxꝰ sunt multe valde ad
que narrandū nō sufficeret pn̄s dies sed
ista sufficiāt cā breuitatis. qꝛ circa breui-
tatē laboꝛamꝰ.

Signa. Si aūt fuerit ex cāis extrin-
secis h̄ habet̄ inditione pa-
tientis. ꝛ si fuerit ab alijs mēbris hoc ha
bet̄ ex indicio ꝛ passionibꝰ mēbroꝝ. ꝛ ꝓ
pter doloꝛē. grauedinē pticule patientis.
qm̄ si ē a stō est doloꝛ ꝛ aggrauatio ꝛ idi
gestio circa stōm. ꝛ ita de itestinis ꝛ alijs
mēbris. ¶ Et si est ex apostemate est ibi fe.
¶ Et si venerit ꝓpter debilitatem virtutis
digestiue epatis fluxus ē sicut lotura car
nis. ¶ Et si ē ꝓpt̄ opilationē sanguinis
vergit ad nigredinē ꝛ ē coagulatꝰ. ꝛ si ve-
nerit pp venas si sint apte aut fracte. tūc
est multꝰ. aut clarꝰ. ꝛ venit subito ꝛ velo-
citer. ¶ Et si fuerit ꝓpter coꝛrosionē scisurā
tūc est virulētꝰ turpidꝰ. ꝛ venit paulatim
¶ Et si ē ꝓpter apostema ē ptim saniosus.
¶ Differētia aūt inter fluxū epaticū ꝛ fluxū
ītestinoꝝ ꝛ alioꝝ mēbroꝝ h̄ ē. qm̄ fluxus
epaticꝰ ē sine doloꝛe ꝛ piodal̄. ꝛ post egō

nē ꝛ apparet quedā pmixtio. ꝛ si veniat
a stō egō ē chilosa. ꝛ grauedo ē in stō. ¶ Et
si ꝓueīt a venis meseraicis tūc nō appa
rent signa debilitatis epatis. ¶ Et si ꝓue-
niat ex fritate videt̄ sanguis putrefactus
ꝛ modicꝰ fetoꝛ. ¶ Et si ē ex caliditate fetoꝛ
est maioꝛ ꝛ putrefactio ꝛ nigredo maioꝛ
ꝛ cetera.

Pronostica. Pronosticatio āt ca
dit h̄ quo ad curati-
onē. ¶ Regula autē gn̄alis ē hec ꝛ in quo-
libet fluxu. ꝛ ī oī colera q̄ egredit̄ a coꝛpe
ꝙ nullus fluxus quātūcūqꝫ de natura sui
pꝛima fronte videat̄ maliciosus qd̄ non
restringat̄ si fuerit cū alleuiatiōe ꝛ cū bo
na tollerantia. ꝛ etiā si esset sinthoꝛticus
nō dꝫ subito restringi sꝫ paulatie si virtꝰ
valeat tollerare.

Cura. Si aūt fluxꝰ vētris sanguine-
us venerit ꝓpt̄ aptionē ꝛ fra-
cturā venaꝝ. fiat in pꝛimis flōia de epati
ca vtraqꝫ. ¶ Deinde fiāt vētose inter spatu
las cum scarificatione. ¶ Deinde subtꝰ ma
mill̄. ꝛ iniūgatur dicta sanguinē igrossa-
tiua. sicut sunt intube risi. miliū. panicum
lētes sine coꝛtice. pꝛima aq̄ abiecta. oua
cocta in aceto. fabe cū aceto. lactū ꝛ sil̄ia.
¶ Nūc aūt intelligendū circa istaꝫ mām ꝙ
ois fluxꝰ cā breuitatis pōt reduci ad du-
as cās. s. ad calidā ꝛ ad frām ꝛ si fuerit cā
ca. curet̄ cū his medicaminibꝰ sumptis.
siue ab intꝰ: siue ab extra. siue supiꝰ siue i
ferius. s̄m diuersitatē pticule patientis. ꝛ
h̄ s̄m diuersos modos vtēdi sicut frequē
ter tactū ē. ¶ Mālia āt sūt hꝰ. s. bolꝰ arme
nicus. terra sigillata. san. dꝛa. ypoq̄stidos
accacia. psidia. balaustia. mirtilli. berbe-
ris. ro. sandal̄. plātago. v̄ga pastoꝛis. be
degar. galle. ꝛ multa ꝯsil̄ia. cū paucis ca.
stipticis. et si cā fuerit frā medicet̄ cū istis.
s. mastice. thure. stoꝛace. calamite. ambra.
nuce cipꝛessi. ꝛ folijs eiꝰ. ꝛ gariof. ꝛ aniso
asso. ꝛ nasturcio asso. ꝛ sil̄ibꝰ. ꝛ ꝙ appōa
tur aliqua pauca frā stiptica. ¶ Aduertēdū
ē h̄ de quodā medicamine ꝙ indifferēter
currat oēm fluxū si curari debeat p medi-
camina suppositamꝰ cōpetēti dieta. ꝛ ꝙ
coꝛpꝰ sit mūdificatū. ℞. spodij. rasure ebo
ris. añ. ʒ. i. alūis scisi. se. canabis. añ. ʒ. s.
rosaꝝ ru. electaꝝ. margaritaꝝ. coꝛalli al. ꝛ
ru. sandal̄. muscatelini. charab. san. dꝛac.

ambre igiẗ sic. an̄. ℥. ij. cōficiātur cū sirup. mirtino. ⁊ fiāt trocisci. ⁊ cū voluerís vti distēperent̄ cū lacte ⁊ dent̄. principaliter istō medicamē ꝯtra fluxū sanguineū epaticū. ⁊ secūdario ꝯtra stomaticū. ⁊ ꝑ cōsequēs vȝ in oī fluxu nisi flux⁹ esset ꝑꝑ opilationē. ⁊ vȝ opilatione remota ⁊ corpore mūdificato vt dictum est.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ fluxus ꝑꝑ vuln⁹ ⁊ corrosionē ē magis īmundus ⁊ virulēt⁹ ꝙ̄ ille q̄ venit ꝓpt̄ aptionē ⁊ rupturā venaꝝ ꝓ tāto q: in venis magnis ē plus de calore ⁊ spiritu. In venis aūt ꝑuis minus est. preterea corrosio fit magis in venis paruis. ⁊ iō sanguis ē magis virulēt⁹ rōne cāe inducētis corrosionē ⁊ rōe aggregationis sup̄fluitatū i loco. Secūdo notandū ꝙ flux⁹ dissinteric⁹ pl⁹ fit ⁊ frequētius de san. coleri. rōe accidētis. ⁊ postea ex san. rōne multitudinis. ⁊ postea tardius ex flāte: q: humor frigid⁹ ⁊ viscosus. ⁊ tardis ex mel'ica q: hūor terre⁹. Tertio intelligendū ꝙ fritas multū intēsa ꝑ cōparationē ad virtutes corꝑis causat fluxū dissintericū. q: debilitat virtutē digestiuam ⁊ ꝯtētiuā. sed fritas tēꝑata totū confortat ⁊ restringit. Ultimo notandū ꝙ in fluxu epatico dissinterico remedia exteriora debēt pōi supra regionē epatis. nō alibi. q: nocumentū inducerent.

Caplm. v. de hydropisi.

Hydrops est error virtutis vnitiue in toto corpore sequēs mutationē virtutis digestiue i epate. ⁊ ita hydrops ē error virtutis digestiue in epate. Intelligendū circa istā mām ꝙ virt⁹ digestiua triplici dispositione mēsurat̄. qm̄ nutrimentū prio dissemināt̄. scdo vnit̄. tertio assilatur. cū deficit disseminatio cātur macies. Et si deficit vnio cātur hydropiß. ⁊ si assilatio lep̄. h sunt q̄ legūtur a G. libro suo d̄ virtutib⁹ nālib⁹. Cū igiẗ nutrimentū nō potest ꝑfecte vniri ⁊ solidari tūc tumescit mēbrū ⁊ inflat̄. ⁊ tūc cātur vera hydropisis q̄ yposarca appellat̄. yposarca tn̄ nō est sine epatis passione. ⁊ ideo quātūcunq̈ facies esset tumida seu inflata vel pect⁹ versus diafragma vel stomacus vel matrix vel pedes vl̄ man⁹. nihilominus nō esset hydropiß nisi virt⁹ digestiua epatis pateretur. ⁊ ideo etiā bene dicit̄ hidropisis est error virtutis digestiue in epate. qm̄ sine passione epatis fieri non potest. Nunc autē tres species hidropisis a sapientibus distinguntur. Prima species est de cā frigida ⁊ appellat̄ yposarca seu anasarca. seu lencoflegmacia quod idem est. cuius causa est sanguis aquosus ⁊ frigidus fleūticus cum vniuersali tumore totius corporis. ⁊ ideo ista species ē vera hidropisis. Et primo ⁊ principaliter patitur epar. ⁊ quia errat virtus digestiua vnitiua in toto. membrū enim nō potest consolidari ⁊ firmuȝ esse sed est molle inflatū tumidū. ⁊ tamen ista species nimis mala est inter oēs. Alie autem due species sunt de causa ca. quātum ad causam antecedentē. lȝ causa coniuncta semꝑ sit frigida. ita ꝙ prima species appellatur asclites. ⁊ causatur ex humiditate subtili aquosa multa cū modica vētositate. ⁊ est deterior inter oēs. Tertia auteȝ spēs seu secūda quātuȝ ad cās ca. vocat̄ timpanites. cui⁹ cā est vētositas multa cū pauca aquositate ⁊ est mala valde. Modus āt generādi est iste. qm̄ deficit virt⁹ digestiua epatis. ita ꝙ chilus ad ꝑfectā formaȝ hūoris deuenire nō pōt. nec etiā bn̄ pōt purgari expelli ⁊ mūdificari nec ꝯgregari. tūc aliqua portio mittitur ad totū corpus ⁊ aliqua remanet in epate. ⁊ q: illa que vadit ad totū corpus nō est naturalis nec natura potest perfecte conuertere ⁊ solidare: ideo magnam portionē iterū ad epar mittit. ⁊ ita est de renibus. et vesica cum nō possint bene mundificare. Ista igitur omnia iterum regurgitāt ad epar. Et quia epar fuit debile in generādo ⁊ segregando ideo modo plus est debile in expellendo ad exteriora. sȝ fac̄ ꝙ pōt. ⁊ iō cōuertatur ista mā in vaporē et ꝑ porrositates ⁊ foramina resudat vsq̈ ad pelliculas continentes intestina que siphac et mirach apellantur. ⁊ tunc ibidem includuntur ⁊ aggregantur et causant tumorem ventris tantū. quia intestina balneātur in illis. Et quādo venit ad

Tres sp(eci)es ydropisis
Afo. 8. 6a. Ydropicis si nascuntur in corpore vulnera non facile sanantur.
14. 6a. Quicumque empici aut ydropici uruntur aut sinduntur hys effluente sanie aut aqua multa etiam repente omnino pereunt.
35. 6a. Ydropisis tussis superveniens mala precedens non sine malo.
43. 6a. Quicumque pleuretici a disinteria rapiuntur his superveniente disinteria longa ydropisis [illegible] a lienteria pereunt.
45. 7a. Ydropici si tussim [illegible] desperati sunt.
53. 7a. Quibus epar aqua impletum erumpit his aqua ventre impletur et moriuntur.

tiñ nō ē curatio. pellicula āt q̄ imediatius adheret itestis vocaꝛ mirach. vñ mirach ē pinguedo zirbosa tenens ad modū re this imediate inuoluēs intestina. Deide venit alia pellicula q̄ approximaꝛ cuti q̄ appellatur sifach. ⁊ ita vētositates ⁊ aq̊si tates inter duas pelliculas recluduntur. Auctores ergo volūt ꝙ prima spēs cau satur imediatiꝰ ꝓpter errorē virtutis di gestiue tertie. Sʒ scđa ꝓpter errorē mū dificatiue renū ⁊ vesice. Sʒ tertia ꝓpter errorē ſtōi cōuertentis māam in vaporem ꝙ̄ epar rectificare nō pōt. Quodcūqʒ igi tur fuerit cā ⁊ quocūqʒ modo vadat ne gociū in oī specie ydropisis pricipaliter patitur virtꝰ epatis digestiua.

Cause.

Cause enim aut sunt exterio res aut interiores. si exterio res tūc sunt sicut casus. ꝑcussio. obuiatio. nimia caliditas ⁊ nimiū frigus. ⁊ siłia. ⁊ fluxus nimiꝰ sāguinis: aut vētris ⁊ oīa si milia manifesta ⁊ detecta. Si ab intꝰ sīc sunt ab epate aut ab aliꝫs mēbris tūc sūt oīa illa quibꝰ epar cōpatitur. aut cū q̄bꝰ hʒ colligantiā aut vicinitatē. ⁊ ita virtus epatis patiꝛ ⁊ minoraꝛ. ⁊ auferꝛ ⁊ corrū pitur ꝑꝑ ſtōi passionē. ⁊ ꝓpter morbos venarū meseraicaꝝ. ⁊ ꝓpter vicia intesti norū. ⁊ matricis. ⁊ vesice. ⁊ splenis. ⁊ dia fragmatis. ⁊ pulmonis. ⁊ ita de aliꝫs. Si aūt fuerit ꝓpter epar h̄ est ꝓpter tria: aut ꝓpter morbos cōsimiles. aut officiales. aut cōes. cōsimiles sicut ē mala cōplexio frā. ⁊ ita ē cā immediata hydropisis. aut ꝑꝑ malā cōplexionē ca. q̄ facit ad exala tionē ca. nālis q̊ ex alato succedit fritas. ⁊ ita lʒ cā antecedēs sit cal'itas. cā tñ ime diata ē fritas. Morbꝰ āt officialis ē sicut opilatio. apostēa ⁊ siłia. ⁊ ex oībꝰ istis igr ⁊ sibi cōformibꝰ virtꝰ digīa epatis īmu tatur. ⁊ si cōtinuetur hydropisis gñabiꝛ.

Signa.

Signa hydropiꝭ future sūt qñ p̄ter solitū lōgo tp̄e sup fluitates q̄ cōsueuerūt expelli retinētur. sicut est sudor. egō. ⁊ vrina. ⁊ alia cōsiłia. Secundū signū ē cacochīa ⁊ p̄ter solitū mala coloratio faciei. ⁊ aliqñ inflātur te sticuli. ⁊ aliqñ intendiꝛ appetitꝰ ⁊ aliqñ diminuiꝛ. Signa aūt hydropisis p̄ntis sunt inflō pedū: ⁊ inflō oculoꝝ difficłtas hanelitꝰ. tussis sicca. ⁊ tumor vētris. sitis inextinguibilis. diminutio appetitꝰ cibi ꝑꝑ appetitum potꝰ. mala coloratio. Si gna āt hiposarche sūt tumor vniuersalis totiꝰ corporis. pulsus vndosus. egō aūt al. sanguinea. ⁊ si cōprimaꝛ caro cū digi to dimittit post se cauernā: ⁊ vēter nō est ita tumidus sicut in aliꝫs speciebꝰ. Et est intelligēdū ꝙ in vtraqʒ specie pōt vrina eē colorata tincta. ⁊ ideo ex colore vrine nō possumꝰ arguer supra caliditatē. Tim panites aūt ⁊ asclites differūt ab hypo sarca. qm̄ in asclite ⁊ timpanite gracillan tur supiora ⁊ inflantur iferiora ⁊ eminet vmbilicꝰ extra. In hyposarca aūt ē vni uersalis inflatio ꝑ totū corpꝰ. Signa aūt asclitis sunt ista. pulsus paruus ⁊ fre quēs ⁊ si venter agitetur sonat sicut vter semiplenus aqua. sicut sonaret coac co ac. Timpanites autem discernitur qr vrina est magis tenuis. ⁊ pulsus velox ⁊ frequēs ⁊ durꝰ. ⁊ si vēter ꝑcutiaꝛ sonat si cut timpanū ꝑcussuʒ. vel sicut vter plenꝰ vēto. ⁊ lʒ egestio sit sanguinolēta in istis duabꝰ specieb' nō tñ est alba sicut in hi posarca. Hiposarca igiꝛ vt dictū ē causa tur magis ꝓpter tertiā digestionē ⁊ ascli tes ꝓpꝛ scđam. ⁊ timpanistes ꝑꝑ primā. Si aūt hydropiꝭ venerit ꝑꝑ cās extrin secas discernitur indicio patiētis. ⁊ si fue rit ꝑꝑ passiones alioꝝ mēbroꝝ discerniꝛ ꝓpter hoc qr passiones p̄cesserūt note ⁊ manifeste sicut est apostema epatis. aut durū. ⁊ ita de aliꝫs mēbris. Et si fuerit ex fe. discernitur ex illo. sicut docet Ipo. di scernere in ꝓnosticis. cōsurgēs aūt ex lū bis ⁊ iliꝫs ⁊c. Considerentur igiꝛ signa ⁊ erit manifestum.

Pronostica.

In pñs docʒ Ipo. ꝓnosticare cuʒ dicit oīs ydrops in acuta fe. maluʒ. Si enim ydrops sequatur fe. cōtinuā. vix aut nun ꝙ̄ euadūt. Et si sequaꝛ apostema durum epatis nūꝙ̄ recipit curationē. nisi forte ī pricipio si medicꝰ fuerit diligēs ⁊ patiēs obediens. ⁊ ꝙ alia ꝑticularia conueniāt. Qñ ydropico applicantur remedia ꝯue niētia. ⁊ patiens sentit se alleuiatū. ⁊ post tres dies aut quatuor iteꝝ reuertiꝛ ⁊ hoc fit frequēter in multis vicibꝰ talis nunꝙ̄ curabitur. Quid esset igitur si malo mō sentiret se alleuiatum certe tanto deteriꝰ

Cachos grece i. malus chimus i. malus humor vn cathochimus i. habens malos humores. modo cathomia cathochimia

Fluxus ventris supueniēs ydropico si ne alleuiatiōe mortale.qm̄ aliqn̄ est possi bile qd̄ natura euacuet aquā idropicorū et per secessum.et p vias vrinales. Fetor anhelit⁹ et sputi et sudoris et eorū que egre diunt a corpore signa sunt mortalia in ydropico: fetor toti⁹ corporis. Qū in ydropico egō est ad modū sanguinis co agulati: prim⁹ est morti. Vrina bicolor mortal est in ydropisi: sicut cū est russa in feri⁹: et liuēs superi⁹ aut cū est rubea supi us et magna inferi⁹. Si ydropico supue niat dissinteria et difficultas anhelit⁹ et flu xus ventris: infra tres dies morietur.

Ydropis in cōplexiōe ca. et sicca mala valdē. Ydropis que puenit ab epate peior ē q̄ a splene: vel ab alijs mēbris. Alschiltes deterior est inter oēs species vt dictū est. et yposarca min⁹ mala. et tipāistes media licet sit valde mala. Vlcera in ydropi co non curatur. Si melencolico super ueniat ydropisis curatio fit meli⁹ ppter humectationem.

Preseruatio. Curatio et pseruatio ydropisis talis est. In primis pcant cibis et potib⁹ quā tum erit possibile: tolerent sitim: vitet oīa brodia et iuscula.nisi dic sokon's. et tē vta tur brodijs galline cū aromatib⁹. Vitet panē triticeū quātū erit possibile. Vta tur igit pane cū croco: et pane ordeato: et vino claro subtili albo mūdo aromatico sed in parua quātitate. et vtat nectare. Vtat volatilib⁹ si hr̄e poterit. et sint oēs carnes asse. misceat in cibis suis allia. ce pas: poros. et vtat sinapi: sed in parua q̄ titate: et vtat sardellis. Itē vtat isto sal samento. ℞. zinzib. galange. zodearie. a nisi. maratri. cimini. ameos. siseleos. añ. ʒ i. spicenar. calami aromatici pparati. añ. ʒ i. sandal. muscatellini. ʒ. ij. fiat pl'uis. et vta tur eo in oib⁹ cibis suis. Vtat ergo pul lis: et colūbis: et gallinis: et fasianis: et om nib⁹ auib⁹ qui nō degūt in aquis. Et pt vti enō. scar. rutha. et p̄pillo: et apio: et sal uia: et nasturcio: calamēto: petro. cōpetūt etiā auellane asse. et fisfica et omia similia Vtat exercitio fortissimo ante cibū. vitet bal. aque dul. nisi esset stupha. Vitet flo botomiā nisi repletio eēt nimia pp retēti onē mēstruo: aut pp ter retētionē emor.

Vitet oīa ea q̄ euacuāt solā co. nisi nimiū exuberaret: et tūc euacuet cū mirab. cit. Ista āt bal. que dicent cōpetūt oib⁹ pre paratis ad hidropisim. et etiā cōpetūt in idropisi actuali corpe tn̄ mūdificato: et iō prius mundificem⁹. Vtant parati ad hy dropem oxill' diur. et oxill' squill. Deinde purget cū hierap. acuata cū aloe: et masti ce. et si materia eēt viscosa acuat hierap. cū pulpa collis et bdellio. corpore autem mundificato vtat ista stupha. ℞. assari. o rigani. calamēti. anisi. marat. camomille. mellilotí. anthos. sticados. absinthij. añ. lib. ʒ. et ponant i aqua et stuphet in fumo ante cibū et post exercitiū. Deinde vtatur trifera. tiriaca. et istis vtat q̄tū erit vtile. Deinde pōt balneari in furno vnde ext⁹ uit panis sic q̄ possit patiēs tollerare. et sudet ibi diu. vel balneet in arena maris in tpe calido. et sepeliat ibi vsq̄ ad colluz et cooperiat bene caput ne ledatur a sole vel vadat ad bal. sulphurea: et aluminosa vel calefiat aqua maris et balneet ibidez Et si ista nō inueniant naturalit fiant tn̄ per artificiū. vel sic fiat fouea i terra et po nant in fouea carbōes accensi de iunipe ro. Deinde ponat crater ferre⁹ desuper et deinde sternant ebuli multi. et patiēs nu dus intret ebulos. et sudet ibidem fortiter Intelligēdū ēt iuxta h̄ q̄ patiēs ponat i sole ventre discooperto: et cauēdo tamen q̄ loc⁹ nō sit ventosus nec frīis. et q̄ frice tur venter fortiter cū manib⁹ et mirabilit valet: qr calor solis ēxiuificus: et ego inue ni magnū iuuamētū. Deinde sciendū q̄ lac multū valet si cotidie potet mane et se ro. et si posset abstinere ab omi alio potu optimū esset. Et cū h̄ intelligendū q̄ serū caprinū potatū: et spicanar. et curant oēm ydropisim de frigida. Si aūt eēt de cali da: addat cū his suc. endi. et suc. scariole. Euforbiū cū suc. citonio⁹ in parua quan titate sumptū vsq̄ ad. ℈. i. vel. ʒ. ʃ. si con tinuet curat oēm hydropisim de frigida. Et si fuerit de cā ca. vtatur trifera sarace nica reubarbarata. cū diareubarbāo. sup posita paucitate cibi et pot⁹. et q̄ dieta sit subtil': et exercitiū tēperatū. Ista q̄ dcā sūt preseruāt ab ydropisi: et curāt oēz ydro. a principio.

Cura ydropisis accidentalis.

S Uppositis igit̃ vlib⁹ in oi ydro
pisi, puocet̃ vomit⁹ cū decoctōe
rafani in oxill'. diuretico. ¶ Deide
vtat̃ tali siru. ⁊ potissime in cāis
fris ⁊ aquosis. qr de cāis ca. inferi⁹ facie-
mus mentionē. ℞. rad̃. aristol'. hyreos. se
ni. petro. brusci. sparagi. gramis apij. gē-
tiane. an̄. ℥. iij. cōquassent̃ ⁊ tēperent̃ cū a
ceto fortissimo p diē ⁊ noctē. tūc ℞. assa-
ri. betonice. germādree. sticados. eupato
rij. absinthij. mēte. origani. calamēti. an̄. ℥
ij. spicanar. squināti. calami aromatici. lac
ce. anisi. marat̃. se. end̃. se. scar̃. se. melonū
an̄. ℥. i. spodij. rasur̃ eboris. sandali musca
tellini. an̄. ℥. ij. liquir̃. mūd̃. vuaꝝ pas. mū.
abarill'. iuiube. an̄. ℥. i. aceti. predicti. ℥. iiij.
mell' ro. lib. i. panis zucc̃. lib. ß. fiat siru. q̃
si lib. ij. ¶ Deind̃ fabricet̃ talis mā. ℞. eufor
bij. pulpe coll'. agarici. an̄. ℥. ij. lacte. spice-
nar. bdellij. se. ende. se. scar̃. masticis. an̄. ℥.
ß. suc. yreos. suc. absinth̃. cucumeris asini
ni. an̄. ℥. ß. carniū citonioꝝ. ℥. i. puluerizan
da puluerizent̃ ⁊ fortissime incorporent̃
sine igne. ⁊ si nō possent incorporari cuꝫ
his incorporent̃ cū oxill' squill'. q. s. ¶ In
telligendū igit̃ circa ista duo ꝙ mā vbiqꝫ
fuerit mō ē trahenda versus ptes vrina-
les mō versus ventrē. ⁊ nō cōtinuet̃ vna
operatio vt nā sit cōsueta. vtat̃ igitur du
obus vel trib⁹ dieb⁹ siru. predicto. ⁊ seq̃n
ti die vtat̃ de predicta medicia vsqꝫ ad. ℥
i. vel. ij. iuxta couenietiā pticulariū. ¶ Dein
de vtat̃ sir⁹. v. dieb⁹ vel sex. deinde duo-
bus dieb⁹ cōtinuis vtat̃ medicia p̄dicta
⁊ in quantitate p̄dicta. ¶ Deinde quiescat
duob⁹ dieb⁹ vel trib⁹. ¶ Deinde vtat̃ p̄dcō
siru. ix. vel. x. diebus. ¶ Deinde vtat̃ p̄dicta
medicina. ⁊ in paulatine euacuabit̃ aqua
citrina hydropicoꝝ. ⁊ de predictis mate
rialib⁹ positis in siru. pōt fieri el'm. seu cū
ditū ⁊ similia. ¶ Et vere qui bene vult ad-
uertere oīa ista optima sunt si diligenter
particularia cōsiderem⁹. ¶ Deinde baluee
tur aut stuphet̃ sicut dictū ē. ¶ Deinde em-
pl'etur venter cū isto empl'o. ℞. stercoris
bouini. stercoris capre. c himolee. desiccēt̃
trita supra ignē. postea. ℞. stercoris colū
bini. sulph̃. nitrū. limaceos: cū testis suis
⁊ testas cōchileaꝝ marinaꝝ. ꝯterant̃ oīa
simul ⁊ fiat empl'm cū vino albo: ⁊ exten-
dat̃ supra totū ventrē. ¶ Et si ydropisis es-

set de ca. fiat empl'm de ros̃ ⁊ sandal'. ⁊ ca
momilla supra epar. ⁊ tūc emplastra cali
da nō apponant̃ supra regionem epatis
sed supra residuū ventris. ¶ Uitare aūt de
bent oēs ydropici scamoneā. tintimal
lum: ⁊ etiā aloes. nisi aloes eēt ablutū et
bene represſuꝫ. ¶ Intelligendum etiā h̃ ꝙ
multe sunt mᶜ. que euacuāt aquā citrinaꝫ
hydropicoꝝ. sicut est elacterides. ⁊ semen
laureole. se. ferule. se. eruce. se. citute. se. vr
tice. castoreū. eufor biū. ell's. vtqꝫ. tapsia.
aqua raph āi. squille. ⁊ cartami. ⁊ aq̃ pisil
lij. ⁊ propria vrina. suc. mediani. corticis
sambuci. ¶ Si aūt distilet̃ radix sambuci et
median⁹ cortex ⁊ flores ⁊ fiat ista aq̃. ista
aqua in delicatis curationē ydropisim d̃
frida. ¶ Ego āt suꝫ expt⁹ suc. rad̃. hyreos.
Attamē aduertēdū ꝙ succ⁹ iste dꝫ eē cru-
dus: qr si esset coct⁹ nihil valeret. ⁊ qd̃ ac
cipiat de mãe quātū media testa oui cap̄.
per se vel cuꝫ ouo sorbili. ⁊ proculdubio
curat omnē ydropisim que manu huma-
na sit curabil'. dū tamen cōtinuet̃. educit
eni cotidie tres vel quatuor scutellas aq̃
citrine. ¶ Et qr ista sufficiebāt mihi in egri-
tudine curabili in principio ideo de alijs
nō curaui. qr cū hoc medicamine nullo a
lio indigem⁹. ¶ Pōt etiā fieri suppositori-
um tale. ℞. sal' gēme. folioꝝ ruthe. an̄. ℥. ß.
castorei. euforbij. se. vrtice. an̄. ℥. ij. mellis.
q. s. ⁊ fiant suppositoria. ¶ Ultimo au
tem ⁊ in desperatōe ⁊ cū nō videm⁹ aliā
viā incidat̃ p duos digitos subt⁹ vmbi-
licū: ⁊ fiat foramen diagonale. ita vt pri-
ma pellicula exterior incisa cū venim⁹ ad
siphac subt⁹ primū vuln⁹ cutis exterior
cooperiat foramē siphac. vt aqua subito
exire nō possit. ⁊ tūc imponat̃ canula per
foramē primū ⁊ postea inclinet̃ caput ca
nalis ⁊ intromittat̃ p secūdū foramē. ⁊ tē
aqua extrahatur paulatine hodie paruꝫ
⁊ cras similit̃. donec tota aqua sit euacua
ta. ¶ Et cōfortet̃ epar cū aromaticis stipti-
cis. ¶ Et est intelligendum ꝙ Auic. dicit ꝙ
meli⁹ esset ꝙ euacuaret̃ ista aqua cuꝫ me
dicinis que euacuant a ꝓprietate. ¶ Qui
tum est ꝙ vita pōt aliquo tpe plongari p
vnuꝫ menseꝫ: aut per mediū annū sꝫ p⁹
ea iteꝝ reuertit̃ aqua paulatine. ⁊ nunq̃
vidi aliquē pfecte curatū p hūc modū q̃n
finalit̃ moriet̃. ¶ Et credo ꝙ meli⁹ eēt ꝙ fie

rēt.v.vl'.vi.canteria subt⁹ūbiculū i bursa testicl'oꝝ resudādo ita ꝙ paulatīe mā aq̊ sa purgaret.multa aūt sunt medicamina composita que valent in hac passione.et illa ponemus per dei gratiam in fine libri ⁊c.

¶ Cura hydropiſ cū calore.

Si aūt cū hydropisi fuerit fe. aut apostema.aut hydropiſ fuerit ð causa ca.tūc in aliquo istoꝝ non detur vinū:nec etiā aliquis panis.⁊ potissime de frumēto si possibile est.¶ Utatur igitur ordeato:⁊ aqua ordei:⁊ vtaƭ puis pullis assis.⁊ carnib⁹ edulinis assis nisi fe.esset cōtinua.⁊ vtaƭ enð.⁊ scaƭ.⁊ lactu. cū aceto.vbi sit zucc̄.⁊ malagra.dul.acria cōpetūt.⁊ oīa cibaria facilis digestionis que vergūt ad frigiditatē. fugiēdo semp aquosa ventosa ⁊ opilatiua. ¶ In primis digeraƭ mā per hūc moduz.℞.enð. scaƭ.ortalana ⁊ siluestris.aā.lib.ß. lactu. epatice.⁊ fumi terre.eupatorij. scolopendrie.cicoree.aā.ℨ.ij.iiij.se.frōꝝ. maioꝝ et minoꝝ.lacce spicenar.folioꝝ absinthij.radic̄.apij.aā.ℨ.i.aceti al.ℨ.iiij. panis zucc̄. lib i.mell'.lib.ß.fiat sirup⁹.lib i.⁊.ß.⁊ emplastreƭ epar cū sumitatib⁹ vitis albe. et succo maurelle.⁊ epatice.⁊ ende.⁊ sanð. ⁊ aceto.⁊ aqua ro.¶ Et purgeƭ sic.℞. floꝝ boꝝ.floꝝ viol'.fumi terre.aā.ℨ.i. liq̄.mū. iuiubaꝝ.folioꝝ absinthij.vuaꝝ pas. abarill' mundataꝝ.aā.ℨ.ß.prunoꝝ.xx.spiceñ. ℥.ij.fiat decoctio cū sero caprino.⁊ in decoctione temperenƭ cortices mirab.cit.ℨ i.fricenƭ lēto igni ⁊ colenƭ.⁊ colature addaƭ cassie fi.munð.ℨ.i.reub.℥.i.vel.℥.ij. ¶ Nunc aūt ista fiant sicut dictū est superius in alio sirupo ⁊ alia euacuatione.s.ꝙ aliquib⁹ dieb⁹ vtaƭ sirupo:⁊ aliquib⁹ aliqua portione decoctionis immediate dicte.⁊ ita modo vno modo alio.¶ Empl'm tñ cōtinue teneatur ⁊ frequēter innoueƭ. sed supra totū ventrē ponaƭ empl'm supius dictuz nisi ꝙ pasteƭ cum aceto fortissimo loco vini.tamen non ponatur supra regionem epatis vt dictum ē.sed empl'm frigidū supra regionem epatis ponatur vt dictum est.¶ Et quia aliqñ cadūt multe compositiones sicut est fe.apostēa. ydropisis.⁊ ideo simplicibus simplicia addātur:⁊ compositis composita. aliquando plus ⁊ aliquando minus:ꝙ industrie medici operantis particulariter derelinquo ¶ In timpanite aūt fiant sacellationes de milio ⁊ de panico:furfure confecto:⁊ ordeo ⁊ camomilla:⁊ melliloto.assenƭ ergo ista ⁊ frequenter fiat sacellatio.¶ Et si ventositas esset de causa frigida sacelleƭ venter cum sale:aniso:maratro.cimino:⁊ rutha.⁊ si forti⁹ facere volum⁹ fiat cum sulfure ⁊ nitro.¶ Ex istis igitur possunt fieri oīa ista vnguēta ⁊ empl'a.¶ Deinde fiant ventose multe supra ventrem sine scarificatiōe.⁊ fiant suppositoria superi⁹ dicta. ¶ Epar tñ a calidis custodiaƭ. ¶ Medicamen ad euacuādū aquam citrinam hydropicoꝝ.⁊ detur.℥.i.aut plus aut minus iuxta conuenientiā particulariuz.℞.suc. cucumeris.asinini.⁊ rað.eius.succus laureole.suc.hyreos ꝓducētis floreȝ purpureum.suc.absinth.suc.eupatorij.aā.ℨ. iij. misceantur:⁊ quiescāt.⁊ aqua que supernatauerit proijciatur. ⁊ ꝙ residet conseruetur.¶ Et tunc ℞.reub.agarici. aā. ℨ.ß. spicanar.se.enð.se.scaƭ.se.portul'. masticis. lacte.dragaganti.sal' gēme.aā.ℨ.i. mellis ro.ℨ.ß.puluerizanda puluerizentur ⁊ in sole in vase vitreo diu agitentur ⁊ conficiantur ad modum conserue.⁊ non reueletur nisi in dilectis.

¶ Clarificatio. Queritur quis istorū debeat dici ydropisis vel debilitatis virtutis digestiue. vel tumor seu inflatio.quoniam in omni apostemate est tumor seu inflatio.¶ Sed in hydropisi sunt huiusmodi.quare tumor erit hydropisis.¶ Preterea nihil erit causa ⁊ egritudo.sed debilitas virtutis ē causa hydropisis : quare debilitas non erit hydropisis:erit igitur tumor.

¶ Contrarium videntur dicere auctores ꝙ hydropisis error est virtutis digestiue:quare ⁊ cetera.¶ Dico ꝙ ista descriptio est causalis.vnde ꝯm veritatem debilitas virtutis digestiue est causa hydropisis.¶ Tumor siue inflatio est signum hydropisis.¶ Et qualitas membri ledens opationē ē morb⁹.¶ Patet igƭ ꝙ auctores loquuntur causaliter. ¶ Secundo no

tandmu q̄ in hidropisi ē triplex morbus
cōsimil' rōne male cōplexiōis. sed officia
lis rōne tumoris. ⁊ cōis rōne solōnis cō
tinuitatis. ⁊ lʒ ista sint ibi. mala cōplo ē
morbꝰ p se cū primo ledat opō rōne ma
le cōplōnis. sʒ alii sunt morbi secūdario
quare ⁊c. ¶ Tertio notādū q̄ cā imediata
hydropis est error virtutis digestiue in e
pate inquātū. s. errat digō secūda. imo hi
dropis nō est aliud q̄ mala qualitas mē
bri ledēs operatōes: ⁊ tumor est signū. ⁊
ideo ꝓprie loquēdo tumor nō ē morbus
sed signū. ¶ Cāe aūt antecedētes sūt due. s.
mala cōplo ca. ⁊ mala ꝯº. frā. ⁊ licʒ mala
ꝯº. ca. sit cā antecedēs. nihilominꝰ frigidi
tas ē semp cā immediata. q2 caliditas sup
flua exalādo frm̄ iducit vt dictū ē. friditas
igif ē semper cā imediata. sʒ caliditas et
frās sf cāe remote. ¶ Quarto itelligendū
q̄ in timpanite vel asclite sunt simul cali
ditas ⁊ friditas sʒ diuersimode qm̄ vnū
ē vt formale sicut caliditas. ⁊ iō actu ma
nifestaf. ⁊ aliud ē vt male ⁊ imediatū ⁊ oc
cultū. ⁊ iō nō ita manifestaf ⁊c. ¶ Quito
notandū q̄ extrema cicꝰ inflanf q̄ proxi
ma: sicut pʒ in pedibꝰ. q2 calor citiꝰ defic
in extremis q̄ in medio. ⁊ ꝓpt ō dicebat
Gal. in pnostica. q̄ mors icipiebat a pe
dibꝰ. ¶ Inflantur igf pedes ⁊ nō pectꝰ ⁊ h
est q2 locꝰ pectoris nō ē bn̄ dispositꝰ. ꝓpf
ossa. ¶ Sexto aduertendū q̄ in timpanite
⁊ asclite solū venter inflatur ⁊ pedes: sed
superiora macerantf. ¶ In aliis aūt spēbꝰ
totū corpꝰ inflatur. cuiꝰ rō est qm̄ in istis
spēbꝰ duabꝰ virtꝰ ē multū debil' ⁊ nō pōt
mittere ad totū corpꝰ: nec supfluū nec nā
le: ⁊ q2 nō supfluū iō nō est tumor: ⁊ q2 n̄
mittif nāle iō ē macies. ¶ In yposarca autē
virtꝰ est fortior: q̄ pʒ: q2 supflua mittit ad
totū corpꝰ: ⁊ iō est tumor: q̄re minꝰ picu
losa inter oēs. ⁊ iō solū in hac spē manife
statur error virtutis vnitiue q̄ ē ꝓprie hi
dropisis: sicut error assiilatiue ē lepra.

¶ Septimo notandū q̄ in spēbꝰ ca. ydropi
sis ē tincta vrina rōne caliditatis antece
dentis ⁊ nō cōiuncte. ¶ In yposarca autē
vtraq3 cā ē frigida. ⁊ iō vrina remissa. pos
sibile tn̄ ē q̄ vrina sit colorata vt dictū est
superiꝰ pp debilitatē segregatiue renum
aut rōne fe. supuenientis. ⁊ similiū. ⁊ iō do
vrine in h casu nō ē credendū. ¶ Octauo

intelligendū q̄ in ydropisi de ca. ē maior
sitis ꝓpf caliditatē ātecedētē. sed in idro
pisi de frigida ē maior appetitꝰ cibi ꝓpf
vtrāq3 cām frigidā. cū appetitus cibi vi
geat ꝓpter frm̄. ¶ Nono aduertendū
q̄ in oi ydropisi tussis supueniēs rōne y
dropisis ē signū mortis. qm̄ post q̄ cāta
est passio epatis. q̄ spūalia igif cōpatian
tur signū ē mortis. q2 pas. mēbri nobil' si
cut epatis fortissima videtur. ¶ Decimo no
tandū q̄ sicut ptisis que ē cōsumptio cor
poris nō pōt eē sine passione pulmonis
cū quelibet cōsumptio nō sit ptisis: ita y
dropisis nō pōt eē sine passione epatis.
⁊ tamē quilibet corpis error nō ē ydropi
sis. ¶ Undecimo aduertendum q̄ ma
gna discrasia epatis causat ydropisim: sʒ
remissa icteritiā. ¶ Duodecimo aduer
tendū qm̄ lʒ possint eē multe cāe sitis in
ydropisi. ista tn̄ pōt eē vna: qm̄ cū spiritu
alia cōprimunf ꝓpter pas. epatis. tūc pul
mo nō pōt flabellare ⁊ euētare ⁊ infrāre
cor sicut oʒ. ⁊ ita calefit cor. ⁊ vapores q̄
sunt circa cor. ⁊ p ꝯsequēs stōus: ⁊ ita cā
tur sitis. ¶ Decimotertio intelligendū
qm̄ spēs ydropisis si fuerit de hūore tūc
est yposarca. ¶ Si de aquositate tūc erit a
sclites. ¶ Si de vētositate tūc erit timpani
tes. ¶ Aliqui tn̄ antiqui dixerūt sic cā ante
cedēs aut est ca. aut frā. ¶ Si ca. aut coniū
gitur aquositati ⁊ erit asclites. aut siccita
ti ⁊ ventositati: ⁊ erit timpanites. ¶ Si aūt
frigiditas coniūgatur humiditati sic erit
leucoflāntia. ¶ Si siccitati tūc erit yposar
ca. aut anasarcha. prius tamē dictum est
melius: quoniam yposarca ⁊ anasarcha
⁊ lencoflantia p eadem specie reputan
tur. ¶ Decimoquarto notandum q̄ ca
lor mediocris generat ventum ⁊ ita tim
paniten. q2 si esset fortis resolueret ⁊ con
sumeret. ⁊ debilis nihil faceret. ¶ Sed ca
lor mediocris ē duplex aut absolutꝰ ⁊ ita
est natural' aut cōparatꝰ ⁊ sic duobꝰ mo
dis. qm̄ aut ē mediꝰ inter ca. ⁊ fri. aut me
dius inter potentē resoluere ⁊ dissoluere
⁊ cōsumere aut interponentē non ista fa
cere. ⁊ talis calor mediocris tali medio
critate significata causat ventum. s. timpa
nitē. ¶ At iuxta hoc notandū qm̄ ventꝰ q̄
generatur ante humorem facilius gene
raf q̄ humor: sʒ ille q̄ generaf pꝰ hūorē

difficili⁹. ¶ Decimoquito aduertendū ꝙ
in asclite calor nālis est minor cū magis
ledat in radice ⁊ faciat calorē nālē exala-
re: ad cui⁹ exalationē sequit̃ fritas nālis
¶ Sed calor extrane⁹ est maior ⁊ intensior
iñ hiposarca ē ꝯtrariū. qm̄ calor nālis in
radice ē maior cū nā nō ita ledit̃. ¶ Sꝫ fri-
giditas accidētalis ē maior gratia matie
tūc igit̃ i hiposarca ē maior friditas acci
dētalis ⁊ maior caliditas nāl'. ¶ In asclitis
aūt est calor accidētal' maior seu intensi-
or. ⁊ friditas nāl' minor. ¶ Deciosexto no
tandū ꝙ hiposarca nō p̄t causari ex aq̄si-
tate ⁊ vētositate sꝫ ex humore. q: in hipo
sarca est virt⁹ fortis. ⁊ si expelleret aquo-
sitatē ⁊ ventū ad totū corp⁹ cū talia sint
facilius exalabilia expulsibilia q̄ꝫ humor
ideo expellent̃: ⁊ ita null⁹ tumor. ⁊ ita nō
est morb⁹. sꝫ licꝫ humor expellat̃ vsqꝫ ad
mēbra. nō tñ pōt expelli nec resolui pꝑ re
pugnātiā: ⁊ ita cāt tumorē. ¶ Nūc āt virt⁹
est sempꝑ debil' vbi ydropisis ex vētosita-
te ⁊ aquositate gñat̃. quare ⁊c. ¶ Decio
septio intelligēdū ꝙ ydropisis de ca. dif
ficilioris cure ē in quolibet tp̄e morbi q̄ꝫ
idropiꝭ de frā. ꝓtanto q: in ca. virt⁹ ē de
bilis: ⁊ ē duplex mala ꝯpl'o diuersa. aña
scꝫ que ē ca. ⁊ cōiūcta que ē frā. ⁊ ita indi
get ꝯrijs medicamib⁹. ¶ In ydropisi aūt
de frā v̄t⁹ ē fortior. ꝙ declarat tumor vni
uersal'. ⁊ ñ ē nisi vnica mala ꝯpl'o diuersa
⁊ ita suffic̄ vn⁹ mod⁹ medicādi. nec ē sil'e ꝺ
tertiana si curet̃ facilit̃. q: epar non patit̃
sicut i idropisi nec est duplex mala ꝯpl'o
⁊c. nec est simile de illo in morbis minus
periclitant̃ egrotantes ⁊c. qm̄ idropisis
de ca. nō hꝫ maiorē conueniētia cū alijs
morbis ca. qui facili⁹ curant̃ q̄ꝫ fri. ⁊ rōne
epatis: ⁊ rōne duplic̄ male cōplexionis.
¶ Deciooctauo notandū ꝙ panis cōpetit
in parua q̄ꝫtitate cū repugnet digōni ⁊ o
pilet. ⁊ valet magis humid⁹ q̄ꝫ sicc⁹. dum
tamē infundat̃ in brodio cicerꝝ aut in vio
al. puro. q: facili⁹ penetrat ⁊ facili⁹ dige-
rit: nec inflat. q: ibi iungit̃ cū diur̃. ¶ De-
cimonono notandū ꝙ hidropiꝭ ꝺ cā ca.
dꝫ a principio curari cū fris: sꝫ postea cū
cal'is supra ventrem: ⁊ int⁹. ⁊ fris supra
epar ne dissoluat̃. ¶ Uigesimo cōsiderā
dū ꝙ ꝓuocatio fe. nō ꝯpetit: ⁊ lꝫ in mult̃
alijs cōpetat cū h̄ ē materia tāta ꝙ nō es
set cōsumptibil' in oī idropisi ca. ¶ Ul
timo dicendū ꝙ mirifice cōpetit in omni
idropisi calor solis. ⁊ cū h̄ calor viuific⁹
ꝭm serapionē. ita sicut dictū ē ꝙ teneat vē
trē discooptū i sole vbi nō sit ventus ⁊ ꝙ
fricet̃ ⁊ frequent̃.

¶ Capl'm. vi. de icteritia.

Icteritia ē vniuersa
lis cutis defedatio. sic̄ morfea
est defedatio cutis maculosa. sꝫ
differūt qm̄ morfea ē ꝓpt̃ erro-
rem tertie digestiue: ⁊ icteritia ꝓpt̃ errorē
secūde. ¶ Nūc āt icteritie sunt. iij. sp̄ēs. citri
na: viridis: ⁊ nigra. ¶ Mod⁹ āt generandi
est iste qm̄ qñ natura sine ebullitiōe ⁊ siñ
putredine mittit co: ad cutē. ꝺ fedat̃ cutis
vniuersaliter sine macul': ⁊ talis defeda-
tio appellat̃ icteritia. qm̄ vn⁹ ⁊ idē hūor
cū transmittit̃ ad diuersas ꝑtes. diuersas̃
cāt passiones. sicut dicit̃ supi⁹ lib. pᵒ. cum
loquebat̃ de se.

Cause. Icteritia aūt aut cāt̃ a causis̃ extrinsecis: aut in īterioꝛib⁹
¶ Si a causis exterioꝛib⁹ tūc sunt sicut mor
sus reptiliū venenosoꝝ: assumptio vene
ni: ⁊ comestio ciboꝝ calidoꝝ. ⁊ labor i so-
le calido. ⁊ acceptio ciboꝝ calidoꝝ corru
ptoꝝ de facili. sicut sunt lac: pisces. ⁊ acce
ptio ciboꝝ opilatiuoꝝ. ⁊ breuit̃ oīa illa
pñt eē cāe icteritie q̄ vltra tꝑamītū ml'tipli
cāt co. aut mīiā. aut adurīt ea. aut īpediūt
virtutē mūdificatiuaꝫ epatis aut chiscis
fell'. aut splenis. qm̄ natura tūc mittit hūo
rem abundantē ad totū corp⁹. aut ꝑ viaꝫ
mundificationis: aut ꝑ viā sinthoꝛtis. ¶ Si
aūt fuerit ꝓpt̃ cās intrinsecas tūc aut est
ꝓpter epar: aut ꝓpt̃ alia mēbra. ¶ Si ꝓpt̃
alia mēbra h̄ est aut ꝓpter chiscim fellis:
aut ꝓpter splenē: aut ꝑꝑ venas toti⁹ cor-
poris. ¶ Et si fuerit ꝑꝑ chiscim fellis h̄ ē ꝓ
pter malā cōplexionē: aut ꝓpt̃ apostema
aut ꝓpter opilationē suoꝝ meatuū. s. illi⁹
per quē trahit: aut illi⁹ ꝑ quē mittit ad in
testina: aut illi⁹ ꝑ quē venit ad stōum. ¶ Et
si fuerit ꝑꝑ splene similit̃ accidit ꝓpt̃ illa
iam dicta: nisi ꝙ tūc ē icteritia nigra ¶ Et si
fuerit ꝓpter venas totius corporis hoc
est ꝓpt̃ nimiā caliditatē adurentē sangui
nē ⁊ humores: accidit etiā ī fe. ꝓpt̃ expul

cibi q[ui] fugiendi.

tres meatus habet cistis fellis.

sione materie ad totũ corp⁹.

Signa. Si fuerit ex causis primiti/
uis hoc habet ex inditio. Et
si fuerit ab epate est cũ macie toti⁹ ⁊ gra
uedine ꝑtis dextre. ⁊ si ꝑꝑ chiscim fell' ac
cidit subito. ⁊ si via que vadit ad intestia
est clausa egō est alba ⁊ color faciei ē citri
nus. ⁊ adest amaritudo oris ⁊ sitis. Et si
porus qui vadit ad stomacũ est opilatus
tũc vrina est colorata spissa crocea. ⁊ egō
tincta colorata ⁊ spissa ⁊ crocea. Et si ē ꝓ
pter splenē ē duricies ⁊ grauedo in sple/
ne. ⁊ aparent reliqua signa mel'ie. Et ē in
telligenduꝫ ꝙ icteritia citrina seu crocea
nunꝙ venit a splene sꝫ sꝑ nigra sꝫ icteri/
cia nigra p̄t venire ab epate ⁊ a splene.
Et signa distinctiua sũt qm̄ illa q̄ est ab e
pate nō ē ita nigra. ⁊ tũc nō appet durici
es nec grauedo splenis. Et si ē ꝑꝑ venas
toti⁹ tũc est magn⁹ calor in toto. Et si est
ex friditate color corporis vergit ad liuo/
rem ⁊ vrina ē remissa.

Pronostica. Ypoc. mltis modis
docet ꝓnosticare i ic
teritia. Dicit em̄ icterici nō valde inflati
sunt qm̄ ictericia vtplurimũ fit de col'a q̄
est ca. ⁊ sic. ⁊ inflatio fit ꝓpter vētositateꝫ
aut aquositatē. ⁊ talia cōsumunt ꝓpt ca.
⁊ sic. sicut dicit Gal'. ⁊ ita lꝫ sint inflati nō
tm̄ valde. Vel possum⁹ dicere ꝙ icterici n̄
sunt valde inflati. qm̄ icteritia cũ tumore
⁊ inflatione ē malũ signuꝫ. ⁊ ideo anteꝙ
sint valde inflati moriunt. Si igit icteri/
cis superueniat inflatio ⁊ nō resoluatur
mortē significat. Secũdo docet Ypo. ꝓ/
nosticat ictericis ⁊ nefreticis emorroides
iuuate bonũ: qm̄ natura mũdificat corp⁹
per partes illas. Tertio sic ictericis si e/
par duꝝ sit malũ. qm̄ ictericia ꝑꝑ aposte/
ma durũ epatis aut ꝓpt duriciē ē incura
bilis: ꝓpt passionē mēbri nobilis. ⁊ ita
mortē signāt. Quarto dicit sic. ictericia
ante. vij. diē malũ in fe. cōtinuis. qm̄ mā
vn̄ causat ictericia ē grossa ⁊ mā grossa n̄
pōt eē digā in tā modico tp̄e. ⁊ deinđ di
cit sic. quibuscũqꝫ in fe. in. vij. ⁊c. Intelli
gendũ ꝙ icteritia in. vij. aut p⁹ pōt eē bo
nũ dumtn̄ adsint tres cōditiōes: ꝙ mā
sit digā: ⁊ ꝙ veniat i die cretica: ⁊ ꝙ epar
nō sit duꝝ. alit semꝑ malũ siue an̄ siue p⁹
siue veniat paulatiꝫ siue subito. Preterea
ista sunt sig̃ mortalia in icteritia intensio
croceitatis in corꝑe. ⁊ remissio vrine sine
aliqua alleuiatiōe: ⁊ insomnietas: ⁊ abl'o
appetit⁹: ⁊ mollificatio neruoꝝ mouētiũ
linguā: ita ꝙ vix possit loq̇. ⁊ ꝯria istoꝝ sk
valde bona. opl'ones q̄ ꝓueniũt excrescē
tijs nō vident possibiles ad curandũ. et
ꝑ ꝯñs nec morbi qui ꝓueniũt ex illo..

Cura. Curationē icteritie breuit per
tractādo ad tres cās possum⁹
reducere. s. ad cās venenosas. ⁊ ad causas
ca. ⁊ ad cās frās ⁊ opilatiuas. Mod⁹ igi
tur ꝓcedēdi sit tal'. ꝙ primo ꝓcedam⁹ cō
tra cās: ⁊ postea ꝯ accn̄tia. Si igit icte/
ritia ꝓuenit ꝓpter venena. in primis vta
tur tyriaca: ⁊ mitridato. ⁊ deinde vtat a/
cetosis sicut ē suc. acetose. ⁊ acetositas ci
tri. ⁊ suc. maloꝝ gra. ⁊ sil'a. lac potatũ cuꝫ
oleo amigđ. dul. valet in icteritia cāta ꝑꝑ
venenũ sicut dicit Auic. Si aũt cā fuerit
ca. ⁊ corp⁹ videat plectoricũ. fiat flōia đ
vena epatis vtriusqꝫ brathij. ⁊ si ꝑticl'aria
cōueniāt fiat postea de venis q̄ sũt sub li
gua ⁊ in labijs. Deinde fiāt ventose iter
spatulas cũ scarificatione. Deinde mũdi
ficet corp⁹ sic. ℞. floꝝ boꝝ. floꝝ viol'. an̄.
ʒ. i. fiat decoctio in sero caprino. ⁊ in đco
ctione resoluat cassief. munđ. tamarinđ.
māne. an̄. ʒ. ℥. ⁊ det in aurora. si āt co. dñe
tur digerat mā in primis ꝑ hũc modum
℞. acetose. enđ. scar. epatice. capill' ve. re.
lactu. scolopēdrie. an̄. ʒ. ij. iiij. se. frig. maio
rũ ⁊ minoꝝ. an̄. ʒ. ij. spodij. sandal'. musca
tellini. an̄. ʒ. i. cāphore. lacce. spicenar. an̄.
℈. ij. aceti al. ʒ. iiij. panis zuc. lib. i. ⁊. ℥. fiāt
siru. quasi lib. ij. Mā digā purget sic. ℞.
floꝝ boꝝ. floꝝ viol'. liquir munđ. vuarum
pas. an̄. ʒ. ℥. fiat decoctio cũ sero caprino.
⁊ in decoctiōe resoluant cortices mirab.
cit. bn̄ gũosoꝝ. ʒ. i. fricent ⁊ colent ⁊ dent
in aurora. Intelligendũ ꝙ colatura ista
pōt rectificari cũ reubarb. ⁊ spicanar. an̄
vsqꝫ ad. ʒ. i. Et si cā eēt ātiq̄ posset fortifi
cari cũ mastice: ⁊ diagredio. an̄. ℈. i. ⁊ pos
set addi māna. ⁊ cassiaf. ⁊ tamarindi. ⁊ ꝑ/
ua. purget igit diuersimode sꝫ diuersita
tē ꝑticulariũ. Deinde infrigidet epar ab
extra sic. ℞. succũ enđ. suc. scar. ⁊ epatice:
⁊ sēꝑuiue. ⁊ addant sandali: ⁊ aqua ro. ⁊
acetũ al. ⁊ pāni linei itingant ⁊ tepidi su/
pra regionē epatis applicent. Si āt fue

rit cũ apostẽate curetᷣ vt sup̃ius dictũ ẽ ſm
diuersitatẽ apostẽatũ.ꝛ in declinatiõe ap-
ponãtᷣ diurᷣ.sic sũt suc.feniculi:ꝛ anisuz:ꝛ
maratrꝝ:ꝛ spicanar.ꝛ apiũ ꝛ silia. ¶ Dieta
aũt istoꝝ sit.s.panis cũ toto ꝛ ĩ parua quã
titate:ꝛ vinũ al.cũ aq̃ mlta:carnes volati
liũ vsualiũ oĩm:nisi degerẽt in aq̃s:ꝛ vta
tur carnib⁹ edinis:ꝛ extremitatib⁹ aĩaliũ
ꝛ põt vti lactu.ꝛ scarᷣ.ꝛ portul. ꝛ cucume
ris:ꝛ spinargũs:ꝛ mell.ꝛ scarᷣ.ꝛ cucurbi.
ꝛ attriplicib⁹.boꝝ.ꝛ orto.ꝛ vtatᷣ moris se
mi maturis:ꝛ cerasis acrib⁹.ꝛ mal gra.et
acetositate citri.ꝛ oĩb⁹ modis q̃b⁹ volue
rit vtatᷣ herba dc̃a acetosa.ꝛ vtatᷣ piscib⁹
scamosis de aq̃s mũdis.ꝛ si cãe eẽnt ꝯpo
site ꝯponatᷣ dicta ꝛ medicaĩa ſm diuersi
tatẽ ꝯponẽtiũ.si cã eẽt frida ꝛ opil̃o siue
in epate siue in chiscis fell.ꝛ vijs ei⁹.siue
in splene. ¶ In primis digeratᷣ mã ꝑ hunc
modũ. ℞.radic̃.panis porcini:radic. ari-
stol:gẽtiane.lilij:radicis rubee maioris a
pij.brusci:spagi.gramis:sq̃lle:caparis fe
ni.petro.rafani.aũ.ʒ.iiij.mũdentᷣ ꝛ cõq̃
sentᷣ ꝛ tẽperentᷣ ĩ aceto al.mundo fortissi-
mo ꝑ diẽ ꝛ noctẽ.tũc ℞.scolopẽdrie. ab-
sinth.ſpilli.origani.calamẽti:vtriusq; sal
uie.assari.betonice:germãdrie.fbl̃i mari.
sticados arab.capil.ve.re.aũ ʒ. iij. anisi:
maratᷣ.ameos.sisileos:spicenar.sq̃nanti.
lacce.cipi.calami arõatici:se.endi.se. scarᷣ.
se.viol.liq̃rᷣ. mũd.vuaꝝ pas.mũd.se. bru
sci.se.sparagi.aũ.ʒ.i.rosaꝝ.spodij.sandal
muscatelli.aũ.ʒ.ij.mel.ro.lib.ij.fiat sirup̃.
¶ Intelligendũ tñ ꝙ pauciora ꝛ plura p̃nt
appõi iuxᷣ arbitriũ medici ꝑticularitᷣ ope-
rantis. ¶ Est tñ intelligẽdũ ꝙ diuersitates
particulares sũt multe valde.iõ ex aliq̃b⁹
istoꝝ ꝛ magis electis p̃t fieri aut ꝯditum
aut oleũ:aut vngm̃:aut emplm.ꝛ ſm hoc
fiãt fricatiões:ꝛ iunctiões:stuphe:ꝛ bal-
nea:ꝛ multa alia ꝯsilia.mõ ab int⁹mõab
extra:mõ vtroq; mõ. ¶ Multe igitᷣ idustrie
medici ꝑticularitᷣ opantis derelinq̃. ¶ Mã
igrᷣ digã ꝛ mollificata sic oz:euacuetᷣ pau
latine ꝑ hũc modũ. ℞.agarici. turbith: a-
loe.aũ.ʒ.ij.esule.℈.ij.lacce.spicenar.folio
rũ absinth.folioꝝ mẽte.calami aromatici
mastic.zinzi.sal gẽmẽ.aũ.℈.ß.ꝛ fiãt pill.
ꝛ post.ix.dies sue ꝯfectiõis exhibeantur
ab.ʒ.ß.ad.ʒ.vi.iuxᷣ cõuenietiã particlari-
um vel purgetᷣ sic. ℞.floꝝ boꝝ.floꝝ viol.

polipod.liq̃rᷣ.mũd.vuaꝝ pas.mũd.aũ.ʒ.i
spicenar.turbith.aũ ʒ.i.fiat decoctio ꝛ in
decoctõe tẽperentᷣ cortices mirab.cheb.
bene gũosoꝝ.ʒ.i.fricentᷣ ꝛ colentᷣ ꝛ dentᷣ
ĩ aurora. ¶ Et si cãe sunt ꝯposite ꝯponantᷣ
medicamĩa ꝛ iungatᷣ q̃tidie vẽter ꝛ late-
ra cũ mixtiõe vini al.ꝛ olei de camomilla
ꝛ olei laurini.dieta sit subtil.ꝛ facil dige-
stionis:ꝛ p̃t vti fenicl̃o ꝛ petro. ꝛ brodio
ciceꝝ.ꝛ ſpillo ꝛ vtatᷣ zizib.spicen. cinão.
¶ His visis ꝛ ꝑ ordinẽ obseruatis ad loca (Socalia.)
lia remedia veniam⁹. ¶ Corꝑib⁹ igitᷣ diligẽ
ter mũdificati ſm diuersitatẽ cãꝝ.stuphe
tur in stupha ponãtᷣ ea q̃ ponebãtᷣ ĩ siru.
suo ſm diuersitatẽ cãꝝ.deide abluatᷣ cum
illa aq̃ ꝛ fricetᷣ cũ pãno asꝑo.ꝛ h̃ fiat mul
tis vicib⁹. ¶ Et abluatᷣ facies cũ aceto al.te
pido.vel decoq̃tᷣ ordeũ cũ capill ve.re.et
eupatoriũ.in aceto al.ꝛ aqua. ꝛ abluatur
facies tota ꝛ totũ corpus cũ ista decocti
one.ꝛ instilletur vna gutta illi⁹ decoctio
nis in oculis.aut instilletur in oculis succ⁹
coriand.aut acetositas citᷣ.aut succ⁹aceto
se.aut vinũ maloꝝ gra.aut acetũ al. ꝛ sit
semper tepidũ.ꝛ cum vno ex istis aut cuz
oĩbus abluatur facies ꝛ totũ corp⁹ ſʒ ꝙ
erit possibile. ¶ Intelligendũ ꝙ vomi-
tus cõfert in omni icteritia quecũq; fue
rit causa.lac autẽ bullitũ ꝛ cũ modico ace
to mixtũ ꝛ cũ modica aqua curat ictericiã
de cã ca.endi.ꝛ scarᷣ. ortulana comeste et
continuate cum aceto al.ꝛ modica aqua.
ꝛ pauco zuc.curat omnem icteritiam de
causa ca.end.ꝛ scarᷣ.siluestres.ꝛ eupatori
um.cõmesta cuz vino albo ꝛ modica por
tione aqua rafani curat omnem icteritiã
de causa frigida.

¶ De icteritia propter splenem.

Si autẽ icteritia fuerit ꝑꝑ splenez (Splen.)
ꝛ cũ apostemate si ꝑticlaria ꝯue
neãt fiat flõia de basilica ꝑtis si-
nistre. ¶ Et si vlteri⁹ indigeat fiat de salua-
tella man⁹ sinistre.ꝛ apponãtur aliq̃ pau
ca ca.ĩ medicamĩb⁹ q̃ ei debẽtur.regãtur
igitᷣ sic febricitãtes ꝛ patiẽtes ap⁹a sic oz
ꝛ sic dicetᷣ. ¶ Si ãt ictericia fuerit sine fe.et
sine apostẽate splenis:sʒ venerit ꝑꝑ opil̃o
nẽ ꝛ duriciẽ splenis ꝛ ꝓpẽ maliciã mũdi-
ficãdi tc̃ detᷣ sirup̃.iã dict⁹.vel fiat sic. ¶ De
coquatᷣ in siru.acetoso.ꝛ sirup̃.squill.sco-

[illegible]

lopendria.rafan⁹.radic capparis. scōnatū centaurea.⁊ vtaᷣ ista potiōe mane ⁊ sero. Deinde purgeᷣ mā melica ꝑ hūc moduz ℞.floꝝ boꝝ.floꝝ viol'.folioꝝ sene. vuaꝝ passa.mūda.abarill'.liqᷣ.mūd.iuiubaruz agarici.añ.ʒ.5.fiat decoctio cū sero caprino.⁊ in decoctione tempereᷣ cortices mirab.indoꝝ.bdellij.⁊ embilicoꝝ.añ.ʒ.5.fricenᷣ ⁊ colenᷣ:⁊ colatura deᷣ in aurora.et si forti⁹ purgare volum⁹.purgeᷣ sic ℞.diasene.diaboꝝ.ierarufferi.añ.ʒ.iij. lapide armeni.ix.abluti.ʒ.5.misceanᷣ ⁊ exhibeātur eunti dormitū. Deinde distileᷣ aqua de rafano ⁊ cotidie frequenᷣ abluaᷣ tota regio splenis.vel fiat tale vngm̄. bulliant ista in oleo lauri.s.armoniaci. capares. squinanᷣ.centaurea.absinth.rafanū.coletur ⁊ colature addaᷣ cera ⁊ erit vngm̄. et inungaᷣ tota regio splenis frequenᷣ. vel ex istis fiat emplm̄. Vitētigᷣ oēs icterici oēs cās multiplicātes icteritiā.cāe aūt dicte sunt.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ icteritia est passio tertie digestiue sicut morfea.⁊ est verꝫ quātū ad cām imediatā.sꝫ est icteritia ꝓpria passio epatis quātū ad cām antecedentē:vt dictuz est in sn̄ia. Secūdo notandū ꝙ lꝫ morfea fit de flāte:tamē icteritia nō pōt causari de flāte:cui⁹ rō est:qm̄ co.est hūoꝝ subtil':⁊ pōt delegari ad totū corp⁹.⁊ melēcolia cū sit humor stiptic⁹ pōt ēt diuidi ⁊ ꝓici ad totū corp⁹. ꝙ declarat multitudo sudoris in fine paroxismi quartane. flā aūt rōne viscositatis.nec ē diuisibile.nec bene ptibile:nec ꝓgressibile ad totū corpus cū adhereat.⁊ iō post paroxismū fe. cotidiane modic⁹ aut puus sudor apparꝫ quare non pōt icteritia de flāte cāri. morfea aūt bene pt causari.cū in vno loco adhereat.⁊ morfea ē defedatio cutis maculosa ⁊ pticularis.sꝫ icteritia vl'is. ⁊ flā ad totū corp⁹ delegari nō pt.iō ex flāte causari nō pōt. Tertio notādū ꝙ lꝫ qm̄ icteritia fit pas.ca.petissimū citrina ⁊ crocea.nihilomin⁹ pōt cāri a frigido tanꝙ a causa remota. Quarto itelligēdū qm̄ lꝫ crisis ꝑ sudorē possit causari añ diē.vij nihilomin⁹ icteritia in fe.ante diē.vij. nō erit ad bonū:qꝛ crisis que fit ꝑ sudorem habeat mām subtilē ⁊ bñ pōt eē digā añ diē.vij.sꝫ mā icteritie ē grossa alir nō retineret iuxta cutē⁊ ante diē.vij.digā eē nō pōt. Ultimo notandū ꝙ bal.bñ pōt cōpetere i icteritia corpe mūdificato ⁊c.nō calefacit nec attrahit.sed purgat ⁊ mundificat.

Capitulū.vij.de passionib⁹ splenis ⁊ primo de opilatione.

Splen ē membrum rarū spongiosuꝫ oblongū i sinistra pte corporis collocatuꝫ ad mūdificandū ⁊ depurādū san.ordinatū. Intelligendū ꝙ cuꝫ splen bene mūdificat san. corp⁹ ē iocūdū ⁊ bñ dispositū. Qñ aūt nō bene mūdificat tūc aduenit tristicia corpori ⁊ multe alie male dispōnes.qm̄ si splen deficiat in attrahendo gñat icteritiaꝫ.⁊ si deficiat postꝙ attraxit in cōtinnēdo causaᷣ fluxus vētris ⁊ similia. Et si deficiat digerēdo ⁊ immutando causaᷣ duricies.opil'o.⁊ apostema splen igᷣ sicut alia mēbra patitur morbos cōsimiles:officiales:⁊ cōes.

Cause. Cā āt opil'onis ⁊ duriciei qꝛ magis de illa intēdim⁹ sunt quedā extrinsece ⁊ quedā intrinsece. Extrinsece sicut est multiplicatio ciboꝝ mēl'icoꝝ:sicut sunt caseus:caules:⁊ legumina sicut ē timor ⁊ multa alia. Si aūt sint itrīsece tūc ꝓuenit ab epate m'tiplicāte hu. m'icū:aut a splene cū incurrit opil'onem duriciē:aut apostema.aut cū incurrit sol'onem cōtinuitatis.

Signa. Signa duriciei ⁊ opil'onis splenis:sunt vrina remissa ⁊ tenuis.duricies notabil' in splene. attamē si splen ē apostematū tūc ē duricies ⁊ tumor in altera parte tm̄.sed duricies ē per totā regionē splenis quādo est sine apostemate. Tertiū signū ē qm̄ appetit⁹ aliqñ augmētaᷣ:⁊ aliqñ diminuiᷣ.⁊ aliqñ euomit m'ia.⁊ aliqñ a pparet in inferiorib⁹ Aliud signū est difficultas anhelit⁹. ⁊ fedus color faciei ⁊ cutis toti⁹ corpis. ⁊ tristicia ⁊ timor:⁊ sollicitudo:⁊ sōnia terribilia.⁊ multa cōsimilia ptinētia melie.

Pronostica. Qui incurrūt frequēter corrizā non sunt splenetici,qm̄ splenetica pas.fit de mā fla

grossa. Sed corriza fit d mã aquosa sub
tili. q̄re corrizã patiẽtes nõ sunt splene-
tici. Urina pertinẽs sanguini. aut vrina
cũ residẽtia multa ⁊ fece in declinatione
pas. splenetice bonũ signũ est. Urina al-
ba ⁊ tenuis in pas. splenis si cõtinuaue-
rit multũ mala ẽ. Si alicui splenetico cõ
tinuẽtur medicamĩa sibi ꝓpria ⁊ nõ reme
dicꝫ magnũ malũ signãt. pas. splenetica
in principio d facili põt curari. Sꝫ post
quã ẽ inueterata aut nũq̄ aut cũ difficul
tate curaꝫ. Sanguis de nare sinistra in
apostẽatib' splẽis ꝑt eẽ bonũ signũ. flux'
vẽ. sãgũie' i apostẽatib' splẽis bonũ sig.
Diaria breuis in pas. splẽis bonũ. Uria
in q̄ est fex viscosa. aliqñ ad malũ ⁊ aliqñ
ad bonũ. apostema splẽis aliqñ termina
tur. in apostema sub aure.

Cura. Circa istã materiã intelligẽdũ
ꝙ ea q̄ valẽt epati vꝫ spleni.
nisi ꝙ medicine splenis debẽt eẽ fortioris
virtutis. ⁊ ea q̄ nocẽt epati nocẽt spleni.
Si ãt pas. splenis fuerit de cã ca. vt quia
mã ca. aut apostẽa. aut fe. q̄ discernitur
ex colore ⁊ siti ⁊ fe. ⁊ silib'. tũc in primis
si ꝑticularia cõueniãt fiat flõia de basili-
ca sinistre ꝑtis. Deinde fiat de saluatella
eiusdẽ lateris. Deinde digeraꝫ mã ꝑ hũc
modũ. ℞. end. scar. lactu. portu. añ. ℥. iiij.
rad. cappis ⁊ genestre. ⁊ tamarisci scolo-
pẽdrie. capill'. ve. re. añ. ℥. ij. iiij. se. fri. apij.
se. brusci. se. sparagi. liquiꝫ. mund. añ. ℥. i.
acetial. ℥. iij. panis zucc̄. quarꝫ. iij. mell'. ℥.
ij. fiãt sirup̄. quar. v. Mã digesta purgeꝫ
sic. ℞. flor. bor. flor. viol'. polipodij. aga
rici. liquiꝫ. mund. añ. ℥. ʒ. fiat decoctio ⁊ in
decoctione tẽperenꝫ cortic̄. mirab. cit. in-
dor. añ. ℥. ʒ. fricenꝫ ⁊ colẽꝫ ⁊ deꝫ in auro-
ra colatura. Intelligẽdũ tñ ꝙ semꝑ splẽ
dꝫ prius mollificari. q̄ vꝫ in oĩ apostẽa-
te splenis ⁊ duricie ⁊ opillatione. ℞. me
dulle vitl'i. ⁊ cerui. axũgie galliacee. anat.
pinguedinis porci. olei. amigd. dul. olei
sisamini. añ. ⁊ misceanꝫ cũ cera: ⁊ inunga
tur regio splenis. Si aũt fuerit duricies
sine fe. ⁊ apostemate tũc pñt fieri sirup. ⁊
apposimata. ⁊ vnguã. ⁊ fomẽtationes. ⁊
ablutiones. ⁊ multa cõsimilia. siue ab in-
tus siue ad extra. Mãlia aũt q̄ habent
aspectũ ad splenẽ sunt ista radix. yreos.
acori. aristol. gẽtiane. lilij. apij. fen. petro.

vtriusq̄ ebuli. capparis. fraxini. genestre
tamarindi. ⁊ mediani. corticis istor. ⁊ silr
ebuli. ⁊ sambuci. lupuli. vitis albe. valꝫ ⁊
acetosa. absinth. ysopus capil. ve. re. sql.
aq̄ ferarior. scolopẽdria. ⁊ eupatoriũ. et
calamẽtũ. cẽtaurea. betonica. germãdria.
assar. camedreos. camepiteos pãis por
cini. vꝫ ẽt anisuꝫ. maratrũ. ameos. spice-
nar. squinãt. xilob. carpob. ⁊ vꝫ oppopo
nac. flos salis. vꝫ ⁊ se. acetose. se. cãne. et
cuscute. ⁊ ruthe. vꝫ ẽt ista appropriẽtate
sicut dicit Auic. pulmo vulpis. vesptilio-
nis. splẽ asini. splẽ pulli. si desiccenꝫ ⁊ pul
uerizenꝫ. Accipiaꝫ igiꝫ ex istis vnum vel
multa ⁊ applicẽtur. Cõposita ãt possunt
ista eẽ portu. cũ aceto. siru. acetosus. oxill'
diuꝫ. ⁊ oxill' squil. ⁊ ꝙ purgeꝫ cuꝫ mirab.
ind. bellic. emblis. ⁊ ꝑatis sicut frequẽter
dictũ est. Et q̄ iuuenes volũt aliqñ ꝙ to
tũ masticeꝫ. iõ ꝓcedam' sic. ℞. rad. feni.
petro. apij. cappis. mediani. corticis tha
marisci. genestr. ⁊ fraxini. añ. ℥. iij. cõquas-
senꝫ ⁊ tẽperenꝫ in aceto fortissimo ꝑ diẽ
⁊ noctẽ. tc̄. ℞. scolopend. capill' ve. re. eu-
patorij. añ. ℥. ij. anisi. maraꝫ. squinãti. añ.
℥. i. mell'. ro. lib. i. panis zucc̄. lib. ʒ. fiat sir.
Mã digesta purgeꝫ cũ aliq̄ istis exhibi-
tis vsq̄ ad. ℥. ij. vel. iij. s. yeraruff. yeral'. te
odoricõ. empisticõ. ⁊ possum' addere ꝙ-
tũ volum' de diascene. ⁊ diabor. Molli
ficeꝫ aũt splẽ ante purgationẽ ⁊ p' sic. ℞.
mediani. cortic̄ tamarisci. cappis. squinã-
ti. añ. ℥. iij. sinapis. sulfuris albi. agrestis.
stercoris vaccini. stercoris ouini exsiccato
rũ. fenugre. se. lini. se. ruthe. añ. ℥. ij. armo-
niaci. bdelij. añ. ℥. i. picis naual'. ℥. ʒ. tẽꝑen
tur gũme in aceto ⁊ alia oĩa teranꝫ in vl-
timo. ⁊ malaxenꝫ cũ oleo laurino. ⁊ addã
tur cũ ꝑdictis gũis. ⁊ fiat empl'm. ⁊ tenea
tur suꝑ regionem splenis extensuꝫ supra
alutã ⁊ cohoꝑtũ cũ pãno lico. Uel si bre
uius volum' facere dissoluaꝫ armoniacũ
i aceto ⁊ fiat empl'ꝫ. Uel si bulliat rutha
in aceto ⁊ filtrũ. intingaꝫ ibidẽ ⁊ appona
tur spleni. vl' sic candescãt lapides mola
res ⁊ infundãtur cũ aceto. ⁊ fum' ille ap
pliceꝫ spleni. Et si ista nõ cõferũt fiãt. v.
cauteria supra regionẽ splenis. Cibaria
sint subtilia: ⁊ facilis digestionis. ⁊ iõ cõ
petit sinapis ⁊ silia. In omni aqua quã
potabit extingatur ferrũ cãdens. Si aũt

in splene fuerit dolor inflatio ⁊ rugitus
tūc minoretur cib⁹ ⁊ pot⁹ ⁊ nullo mō potz
aquā sz vinū antiquū forte subtile. Et fi-
at potio ex agno casto. ⁊ rutha. ⁊ aniso. ⁊
cimino. ⁊ spicanar. squināto. ex istis eisdē
fiat sacellatio. aut inūctio. aut bal. Deinde
fiant vētose sine scarificatione. ⁊ si fuerit
sine fe. bulliat nux cipressi. prasiū. rutha.
cappares. agn⁹ cast⁹. in oleo costino. ⁊ in
tingatur lana ⁊ desup apponatur. ⁊ in h̄ casu
summe vz abstinētia. exercitium. fricatio
fortis. ⁊ balnea sulfurea.

Clarificatio. Intelligēdū ꝙ duri-
cies splenis īducit
maciē in toto corpe ꝓ tāto qꝛ melīa mul
tiplicata corrūpit virtutē digestiuā ī epa
te. q̄ corrupta nō gn̄antur hūores lauda-
biles q̄ sint apti ad nutricationē mēbrorꝝ
ꝑꝑ grossiciē ⁊ malā q̄litatē. ⁊ ita ꝑ accñs
ex duricie splenis macies gn̄atur. Scd̄o
notādū ꝙ splē indiget fortiori medicami
ne. cū opilatur q̄ȝ epar. ⁊ qꝛ magis distat. ⁊
qꝛ opl'o fortior cū opiletur ex sibi silī nutri
mēto. ⁊ qꝛ nutritur ex san. mel'ico. iō medici
nale indiget fortiori. Nūc āt aliquib⁹ vr̄
ꝯriū ꝑ dictū Gal. iij. de ingenio. cap°. vi.
v̄sus finē capl'i dicētis. ꝙ splen nutritur ex
san. subtili. dico ꝙ sequitur i lr̄a cū dr̄: ꝙ splē
nutritur ex san. subtili v̄m ē sz nigro. ⁊ post
ea cū dr̄ ꝙ epar nutritur ex san. grosso v̄m ē
sz rubeo. ⁊ tūc oib⁹ ꝯsideratis grossi⁹ est
nutrimentū splenis qꝛ mel'icū. ⁊ ita forti-
ori īdiget medicamie. ⁊ h̄ ibidē exposui-
mus magis ꝓlixo s̄mone. Tertio intelli-
gendū ꝙ mel'ia multū assil'atur spleni in
ꝯpl'one ⁊ ēt multū abūdat ibidē ⁊ tn̄ ibi
nō gn̄atur lz assil'etur sibi. ⁊ ibi abūdat ꝓ tan
to qꝛ in splene nō ē v̄tus gn̄atiua hūorꝝ
sz i epate ⁊ gn̄atur magis grā m°. q̄ȝ grā
agētis. cum epar sit ca. ⁊ hu. attrahatur igi
tur a splene rōne sili tudinis. ⁊ ibi abun-
dat rōe cōseruationis nō gn̄ationis. licz
hu. innaturales alibi pn̄t q̄ȝ in epate gn̄a
ri. sic in stō. sicut ē co. p̄ssiua. ⁊ eruginosa
⁊ in venis ēt gn̄antur. sz splē nullā virtu
tē hz aliq̄d generandi. multa tn̄ alia hz ⁊
rōne sui ⁊ ex epatis virtute. Quarto no
tandū ꝙ fl'ōia nō hūit domiciliū nec rece
ptaculū nec carcerē. ꝓ tāto qꝛ nō ē hūor
corpi odiosus. qꝛ nō hz malas q̄litates.
⁊ qꝛ ē san. semicoct⁹. ⁊ qꝛ in tpe sanitatis

phlegma

lera

in sanguinē ꝯuertitur ⁊ nutrit. co. aūt ⁊ me
lēcolia sūt hu. odiosi. ⁊ ꝑꝑ eorꝝ malas q̄li
tates nūq̄ȝ pn̄t in san. trāsmutari. ⁊ iō nā
eis carcerē ordinauit. Quinto notandū
de causis illorꝝ v̄suūz. Cor sapit ⁊ pulmo
loquitur. sz cōmouet iras. Splē ridere fac
cogit amare iecur. Intelligēdū ꝙ pulmo
loquitur ꝑꝑ aeris attractionē q̄ ē mā vocis
Cor sapit qꝛ ab ipo ꝓcedit ira. īdignatio
victoria dn̄atio. sz Joānicius. fel ꝯmouz
iras ꝑꝑ colerā q̄ calefacit totum corp⁹. ⁊
ita cōmouet irā. Splē ridere facit ꝑ acci
dēs purgādo hūorē mel'icū. Cogit ama-
re iecur. iecur ē in auib⁹. sz stōus ē in hoi
bus. ⁊ iō iecur accipitur ꝓ stō ⁊ epate. qm̄
stōus facit amare cibū. ⁊ epar coitum. qꝛ
in coitu sūt tria necessaria. calor q̄ ꝓcedit
ab epate a quo ꝓuenit appetit⁹. spūs a
corde. humor a cerebro s̄m ꝯstantinum.
Sexto aduertēdum qm̄ lz splē sit mēbrū
frm̄. nihilomin⁹ pōt ibi calor abūdare cū
sint ibi vene ⁊ arterie in q̄b⁹ pōt san. cali
dus abūdare. ⁊ ita splē pōt calefieri ꝑ ac
cidēs. Septimo notandū ꝙ vbi ē opil'o
nō ꝓpt h̄ erit ibi putrefactio: nec aposte
ma de necessitate. qm̄ cū opil'o sit i venis
nihilomin⁹ ꝑ orificia pn̄t aliq̄ modo euē
tari. Sz apostema cātur in foraminibus
mēbrorꝝ vbi ēt clauditur ⁊ facit extēsionem
violētiā ⁊ n̄ pōt fieri euētatio. iō putrefit
mā ⁊ cātur apostema: taliter āt nō ꝯstrigit
in opl'one: quare ⁊c. Octauo videndū ꝙ
vrina in opl'one ē tenuis qꝛ nihil pōt eli
quari nec ꝑmisceri nisi sola aquositas rō
ne subtilitatis sue substātie. ⁊ nō decidit
ab hūoribus grossis sz trāsit ꝑ ea. cū aūt
incipit inspissari bonū signū est. qꝛ signi-
ficatur dissolutio ⁊ ꝯpactionis resol'o. No
no sciendū ꝙ dissolutiua non cōpetūt in
principio qꝛ resolueret subtili⁹ ⁊ dimitte-
ret ꝙ grossius ē. sz primo debēt applica
ri mollitiua ⁊ postea dissolutiua. Ultimo
ꝯsiderandū ꝙ fl'ōia si cōpetit in cā ca. dz
fieri de brachio eiusdē partis. ⁊ si cōpe-
tat in cā frā de saphena eiusdē ptis.

Capitulū octauum de passionibus
renū. ⁊ primo de dolore eorum.

Intelligendū quod
duo renes quorꝝ vn⁹ supponitur
alteri fuerit creati duri ⁊ solidi

Unctio ꝓbat [illegible] ad [illegible] Jac. de Lucha [illegible] ℞ olei violati ℥. i. ß. olei ro. ℥. ij. aq. ro. [illegible] aq. plantaginis ā ℥. i. ß. [illegible] [illegible]

vt aquositatē suꝑfluā a sanguine attraherēt ꝛ mūdarēt. Nūc āt isti renes patiunt tripliciter sicut ꝛ alia mēbra. s. malā ꝯplexionē. solutionē ꝯtinuitatis. ꝛ morbum officialē. Dolor āt ē accñs q̄d seqt ista.

Cause. Que aūt aut ē exterior aut interior. Si exterior sicut ē nimius vsus diur. aut narcoticoꝝ. casus. et pcussio. coitus supflu⁹. eqtatio supflua. ꝛ potissime in nō ꝯsuetis. ꝛ silia. Si autē sint cause intrinsece sicut ē mala cōplexio diuersa cū mā aut siue mā. apostemata. opilationes. vlcera. ꝛ multa ꝯsilia. tū rōne sui tuꝫ rōne cōpassionis vicinitatis ꝛ colligantie.

Signa. Signa ꝙ dol. sit a renib⁹ ꝛ nō ab alijs sunt q: dolor renū est māsiu⁹ ꝛ dolor iliorꝫ ē deābulatiu⁹ per totū ventrē. scdm signū ē qm pes illius partis ex q̄ est dolor patit quādā dormitationē. Signū āt discrasie ē qm si est ex mala cōplexione ca. sentit calor i loco ꝛ ledit a calidis. ꝛ iuuat a fris. nisi replectio ipediat. ꝛ vrina ē tincta. ꝛ adest sitis. ꝛ amaritudo oris. ꝛ appetit⁹ ad venerē. Si āt cā fuerit frā tūc appetit⁹ ad venerē est diminut⁹. ꝛ q̄si ꝓstrat⁹. ꝛ sentit frigiditas in loco. ꝛ iuuat a ca. ꝛ vrina ē remissa. ꝛ paucitas sitis ꝛ silia.

Pronostica. Ypo. docet ꝓnosticare. nerfetici vltra xl. ānos nō curātur. ꝛ ē ꝓm sic. qm si dol. renū ꝯtinuauit ꝑ multos annos ꝛ remedia salubria fuerint applicata. ꝛ nō potuit curari. ꝛ iā ꝑterierūt anni. xl. talis nunꝙ curabit. qm si nō potuit curari cū virtute forti quō curabitur cū debili nō videt.

Cura. Intelligendū qm si dolor ē sine mā sufficiūt alterantia. Si āt ē cū mā adhibeant alterātia ꝛ euacuātia. Notandū ꝙ in dolore renū cauēdū ē a diur. potissime fortib⁹. ꝛ a narcoticis. Si igit discrasia ē ca. fiat in primis clistere de mercuriali. ꝛ viol. ꝛ ordeo. ꝛ psillio ꝛ se. fris. ꝛ oleo viol. ꝛ cassiaf. ꝛ māna. ꝛ similib⁹. Deide si pticularia ꝯueniant fiat flōia de basilica eiusdē lat'is. Deide de saphena eiusdē ptis. Deide fiat tal' siru. ℞. endi. sca f. lactu. ā. ℥. ij. suc. cucur. lib. ß. florū nenupbi. floꝝ viol. floꝝ boꝝ. ā. ℥. iij. prunoꝝ. xxx. aceti al. ℥. ij. pāis zucc. lib. i. ß. at sirr. Mā digā purget cū oxilaratiuo ꝛ elio d̄ suc. ro. Localia remedia sūt ista. s. ℞. suc. maurelle. suc. lactu. ꝛ misceātur cuꝫ oleo ro. ꝛ oleo nenupb. ꝛ pāni linei itingant. ꝛ tepidi supra renes applicent. vel fiat vnguētū cuꝫ suc. vmbilici veneris. ꝛ oleo ro. ꝛ cera al. Vel fiāt sacculi d̄ rosis ꝛ sandal. ꝛ camomilla. ꝛ ponātur i aq̄ ca. ꝛ exprimant ꝛ aspgant aq̄ ro. ꝛ aceto. ꝛ ē valde mitigatiuū i corpe mūdificato. ꝛ si cogerit nos necessitas recurram⁹ ad narcotica. sicut ē papauer. psilliū. iusquiam⁹ ꝛ silia. ꝛ stet ibi in modico tpe. vel fiat sic ℞. tabulā plūbeā pforet minutiꝫ tēperet in aceto fortissimo. Deide liget in capitib⁹ due cord ꝛ ligent supra renes. ꝛ postea iteꝝ tēperet i aceto. dolorē renū mitigat de cā ca. corpe mūdificato. ꝛ reddit hoieꝫ castū. Vitet oēs cās q̄ istū morbū iducūt. ꝛ vtat cibis fris sic est ordeatum. auenatū. amigd. lactu. portu. spinargijs. atriplic. cucurbite. melōes. pira. poma. vinū sit vald liphatū. ꝛ ita d alijs cibis facilis digōis. Si autē fuerit frā digerat sic. ℞. mēte. saluie. absinthij. camedreos. camepiteos. origani. calamēti. ā. ℥. i. anisi. maratri. nucis cipssi. ā. ℥. ß. aceti al. ℥. i. mel ro. lib. i. fiat siru. ꝛ purget cū bndicta aut cū agarico. turbith. paratis sicut oz. ꝛ inungat loc⁹ cū oleo laurio. costino. camomillino. aut cū oleo de balsamo. ꝛ tyriaca. ꝛ oleo de scorpionib⁹ sil' mixtis. vel fiat sacellatio de camomilla. mellilotο. antos. floꝝ vtriusqꝫ sticados. Si aūt esset dolor vētosus pcipiat abstinētia. exercitium. ꝛ bal. ꝛ inūgatur oleo de rutha. ꝛ sacellet cū rutha. ꝛ agno castro. aniso ꝛ maratro. bullitis in vino potenti. ꝛ q: nobiles ꝛ diuites frequēter laborāt dolore renū. iō iteꝝ totū magis particulariter ꝓsequamur ꝛ subiugam⁹ hic quoddā exemplum q̄d accidit de facto ꝛc.

ʃ Remedia ad do. renū. Vngant' ex oleo viol' [illegible]

De debilitate ꝛ opilatione renū.

Quod autē sit morbus renū. ꝑ pꝫ ꝑ dolorē in parte posteriori versus finem spōdilium in spina dorsi. ꝛ propter apertionem arēarum rubeaꝝ. Q̄d aūt sit debilitas renū. ꝑ pꝫ. q: mala ꝯ⁹. ꝛ dolor ꝛ passio durauit circiter annos. x. ꝛ ideo ma-

Vngtu mixt ad do. renū [illegible] ℞ olei costini [illegible] [illegible]

la ꝯ°. fere adequata est. ⁊ iō virtꝰ debilitata est rōe sui instrī. ⁊ ꝓ tāto deficiūt renes in mūdificādo. ⁊ iō interpollat. ⁊ cuȝ mā aggregata ē icipit poxismꝰ cū doloꝛ. sic doloꝛ mulieris ꝑturientis. ¶ Qδ aūt sit oplo h pz. qꝛ ī paroxismo ē vꝛine retētio. ⁊ cū curatur aduenit vꝛine multitudo ⁊ ī fine lunationis. ¶ Qδ āt sit cā ca. h pz qꝛ ipse est colicus adustꝰ cū calefactione epatis ⁊ croceitate oculoꝝ. ⁊ qꝛ ipse in tꝑe poxismi totꝰ cōburit ⁊ specialiter renes. ¶ Qδ aūt sit moꝛbꝰ mālis h pz. qꝛ soluit paroxismꝰ cū euacuatiōe multa mᶜ. ⁊ qꝛ remediatur ex his q multiplicāt vꝛinā ⁊ secessuȝ. bn̄ igit dictū ē in titulo tractatꝰ δ doloꝛe renū ⁊ debilitate ⁊ opilatiōe cuiꝰ cā mālis ca. ⁊ ita in titulo. v. cōtinent.

Cura. Curatio igit cōsistit in alteratione materie antecedentis ⁊ euacuatione eiusdē cū his q̄ habēt aspectū ⁊ ad mām ⁊ ad locū. ¶ Sed aduertēdū ꝙ aliter ē agendū in tꝑe paroxismi. ⁊ alit in tꝑe interpolationis. ⁊ qꝛ pꝛīo succurrēdum est his q̄ plus molestāt. iō pꝛīo vidēdum ē q̄d sit agendū in tꝑe poxismi. et qꝛ sup oīa doloꝛes ꝓsternūt virtutes. iō primo debēt poni supꝛa renes alternatiua cōfoꝛtatiua ⁊ q̄si stupefactiua. ne magnitudo doloꝛis habijciat virtutē. ¶ Secūdo applicent clisteria ꝑꝑ cām antecedente. ¶ Tertio dent diur. ⁊ apitiua ꝑꝑ cām cōiunctā. ⁊ ꝙ illa sint ꝑtiȝ diur. ⁊ ꝑti vētris lenitiua. igit ista per oꝛdinē ꝓsequamur. ¶ Qꝛ igit cā est ca. apponamꝰ ab extra empl'a frā stiptica aromatica. ⁊ ꝑtiȝ narcotica. qꝛ lȝ sit oplo rōe debilitatis mūdificatiue. nihilominꝰ in renibꝰ ē caloꝛ nimius dissoluens ⁊ rarificans. ⁊ ꝓpꝛie virtuteȝ debilitās nālez caloꝛē ⁊ spūm exalādo. h igit sit medicamē cuiꝰ. ℞°. est talis. ℞. boliar. ro. ru. electaꝝ. se. papaueris al. an̄. ℥. i. tūc ex alia ꝑte. ℞. psilij. fenugre. se. lini. an̄. ℥. ʒ. tēperent in fece aceti. ⁊ oleo ro. ⁊ fiat mucillago. ⁊ tūc accipiat illa mucillago ⁊ cū p̄dictis incoꝛpoꝛet. ⁊ cū modico cere fiat empl'm ⁊ extēdat supꝛa pānū δ bōbace ⁊ renibꝰ applicet. ¶ Scδo fiat clistere cuiꝰ. ℞°. talis ē. ℞. malue. mercurial' viol'. an̄. ℳ. ij. suc. blete. lib. ʒ. sal'. mell'. an̄. ℥. ʒ. ol'i vio. ℥. iiij. fiat decoctio vsq3 ad lib. i. ⁊ colet ⁊ colatur addat el'ȝ δ suc. ro. cassief. mundδ. an̄. ℥. i. ⁊ fiat clistere: ⁊ istud fiat bis aut ter si necessariū fuerit. ¶ Tertio dent ꝑtim diur. ⁊ parti laxatiua. ℞. liton. toꝛpon. el'ij ducis. an̄. ℥. i. diapapaueris. oxilaxatiui. trifere. sarracenice. diarrodō abbatis. an̄. ℥. i. vel. ℥. ij. misceātur ⁊ dētur cū vino albo. aut cū bꝛodio ciceꝝ. aut cū bꝛodio pulle. ab. ℥. ʒ. vsq3 ad. ℥. i. ꝑm exigentiā patiētis. ¶ Quarto ꝙ si ex isto doloꝛ plenarie nō sedet ꝙ ītret bal. vbi sint camomilla. mellilotū. rose. ⁊ nenuphara. vsq3 ad. lib. ʒ. ⁊ ꝙ exeūti qualȝ vice det. ℥. ʒ. de cōfectione īmediate dicta. ¶ Et ꝙ vtatur dicta tenui. sicut pulle. ⁊ oꝛdeac̄. ⁊ aq̄ oꝛdei. spinargia. ⁊ lac amigδ ⁊ silia. ¶ Ista igit fiāt in tꝑe poxismi virtutē semꝑ cōsiderando nec deficiat rōnē materie inanitionis cū ꝓstratione appetitꝰ. ¶ In tꝑe aūt interpolationis sic oꝑandū est ꝙ digeratur mā ꝑtim cū ingrossatiuis. ꝓpt mām an̄cedētē ne fluat ad locū. ⁊ ꝑtiȝ cū diur. ⁊ aperitiuis ꝓpt mām ꝯiunctā ita ꝙ illa nō excedat in caloꝛe. ¶ Recepta igit digitalis ē. ℞. capil'. ve. cnδ. scar. lactu. rostri. poꝛ. viol'. an̄. ℳ. i. se. malue. se. poꝛtu. se. milij. fol'. se. saxifragie. coꝛianδ. p̄parati. se. citonioꝝ. ro. ru. elec. iiij. se. fri. ma. ⁊ mi. se. bꝛusci. se. sparagi. liquir. mundδ. vuarū pas. mundδ. an̄. ℥. i. panis zucc. mell'. ro. an̄ lib. ʒ. ⁊. ℥. ij. fiāt sirupi q̄si lib. ij. ¶ Mā digesta purget sic. ℞. el'ij. de suc. ro. ℥. vi. triferreub. ℥. ʒ. diapꝛunis cōfecti cū diagredio ℥. iij. misceātur ⁊ exhibeātur. ⁊ si satis nō duxerit addat in scδa vice mastic. diagredij. an̄. ℈. i. ⁊ ita addat ⁊ minuat iuxta dispositionē patiētis ⁊ ꝯditionē tꝑis p̄ntis q̄re ista industrie medici derelinq̄. ¶ Post h āt fiat stupha. ⁊ ī stupha ponant oīa q̄ ponūtur in sirupo. ꝑterꝙ zucc. ⁊ mel. sed ꝙ replētur oīa. ⁊ exeūti a bal. qualȝ vice exhibeatur. ℥. i. rubee trociscate cū decoctione milij fol'. ⁊ saxifragie. ¶ Item tertia die post fiat fl'ōīa de vtraq3 saphena exterioꝛi. ¶ In tꝑe interpolationis cū nō est in renibꝰ magnꝰ caloꝛ īmo videt multus ꝙ cā sit frā ex eo ꝙ vꝛina ē remissa et aliq̄n tenuis. ⁊ aliq̄n spissa ꝯfoꝛtet caloꝛ naturalis renū cū isto vnguēto. ℞. ꝑurre. balsami. coꝛiādri p̄parati. ro. ru. electarū. sandali muscatelini. an̄. ℈. ij. xilobalsami. carpobalsami. an̄. ℈. ʒ. olei mirtini. ⁊ mo

R. crotus optimus p[ro] fortiffir. renum ꝑgratiuz [illegible] abiaz. R. pirp nanalis ℥. iij. bolian. [illegible] sigillate [illegible] cere nove an̄ ℥. ʒ. mastic. thuris an̄ ℥. ij. canfore ℥. ʒ. ol'i mirtini. ol'i citonioꝝ an̄ ℥. iij. fiat crotus [illegible] renes. Item aliud optimuz R. mastic ℥. ij. coralorum ru. ℥. i. [illegible] mirti ℥. ʒ. aspalti ℥. iij. bolian. [illegible] sigillate an̄ ℥. ij. [illegible] ℥. i. [illegible] ℥. iij. [illegible] ℥. i. [illegible] ℥. ʒ. pirp nanalis ℥. iij. fiat crotus. A. p. i.

dicū cere ⁊ fiat vnguentū.pꝰ oīa ista su-
pradicta frigida ⁊ exequuta in tpe inter
polationis inunganṫ renes ⁊ spinā cum
vnguēto dicto imediate. ¶ Regimē aūt ē
ꝙ vitet oīa q̄ resoluūt corpꝰ ⁊ calefaciūt
⁊ dissoluūt ⁊ aperiūt.qꝛ ista summe noci
tiua sunt.sicut est laboꝛ nimiꝰ. exercitiuꝫ
violentū.⁊ coitꝰ ⁊ bal.nimiū.nisi ꝯm oꝛdi
nationē dictā in tpe interpolationis ⁊ in
tpe ꝑoxismi.⁊ vitet irā summe:⁊ sollicitu
dinē.⁊ oīa accidētia aīe ꝑterꝗ gaudiū.et
vitet iacere ⁊ doꝛmire supꝛa doꝛsuꝫ. ⁊ vi
tet omnia calida. sicut sunt cepe ⁊ allea.⁊
poꝛri ⁊ piper . ⁊ consimilia . ⁊ vitet om-
nia nimis grossa ⁊ viscosa . sicut sunt ca-
ro bouina.⁊ potissime antiqua . ⁊ potissi
me salsa.⁊ carnes poꝛcinas recētes. nisi
salitas ꝑ quatuoꝛ dies . ⁊ vitet caules. ⁊
caseuꝫ.⁊ legumina.⁊ offas.⁊ nimiā reple
tionē cibi ⁊ potꝰ.⁊ nimiū frigus.⁊ nimiū
caloꝛē.⁊ vitet fructꝰ vtplurimū in rōne ci
bi nisi aliq̄n in via medicaminis. ¶ Dieta
igiṫ nō sit nimis dura ⁊ aptiua vt nō flu-
at mā ad locū. nec nimis grossa vt nō ge
neret opilatōes. ¶ Aliq̄n igiṫ ingrossatiua
⁊ aliq̄n aperitiua aut simul vtrūq̧. ¶ Vtaṫ
igiṫ in salsamītis coꝛiādro.sparago. ⁊ mē
ta.⁊ cardamō.⁊ croco cū aceto aut agre-
sta aut aqua limonū. ⁊ pōt vti vino gros
so.⁊ pōt vti vitulo lactāti ⁊ oībꝰ auibus
ꝑterꝗ degētibꝰ ī lacubꝰ. ⁊ pōt aliquādo
vti piris.⁊ coctanis ⁊ dactilis.⁊ pinneis
⁊ fisticis. ⁊ caricis. ⁊ vuis passis. ⁊ ouis
soꝛbilibꝰ sine albumine. ⁊ piscibꝰ scamo-
sis de locis petrosis.⁊ aquis mūdis cur
rentibꝰ lōge a stagnis.⁊ vitet oēm cibuꝫ
factū de pasta ⁊ omnē panē azimū ⁊ om
nem pinguedinē.⁊ vtaṫ renibꝰ siue assis
siue elixis.⁊ vtatur auicula q̄ diciṫ cauda
tremula siue sit recēs siue salita siue pul-
uerizata sit.tñ ꝙ puluis nō sit adustus ⁊
vtatur trociscis factis de sanguine yrci.
antiqui nutriti cū herbis diuṙ.distempe-
ratis cū sero capꝛino ⁊ curabiṫ. ¶ Et subiū
gamꝰ ꝟ quoddā aliud exēplum quādo ē
causa frigida.

¶ De doloꝛe renum periodali pꝛopter
eoꝛum opilationeꝫ.

In pꝛimis igiṫ oꝛdineṫ dieta ⁊ in
cipiamus ab aere.aer sit subtilis
clarus ⁊ quietus ⁊ vitet aerē ventosum
multe caliditatis ⁊ multe frigiditatis.

¶ De pane. ¶ Panis sit de tritico de ter-
ra leui mōtuosa.⁊ sit panis bene fermen
tatus ⁊ cū tēpata quātitate salis . vitet
omnē panē azimū ⁊ oēm cibū frigidū de
pasta.⁊ crustas arcoleatarū.⁊ lagana. et
vitet omnem cibū factū de frumēto quo-
cūq̧ modo conficiaṫ nisi sit solus panis.

¶ De vino. ¶ Vinū sit clarū subtile
odoꝛiferū bene maturum ⁊ sit albū ⁊ nul
lo modo nouum.⁊ fiat vinū artificiale in
vindemijs. ¶ Colliganṫ vue albe ⁊ expꝛi-
mantur ⁊ cū musto ad simul standū ⁊ bul
liendū ista reponātur. ℞ floꝝ anthos.sa-
xifragie.pimpinelle.milij.folis.anisi.ma-
ratri.zinzibeꝝ.spicenardi.cinamomi.cas
sielignee.calami.aromatici.leuistici.pipe
ris albi.añ.lib.ʒ.ꝯquasseṅ ⁊ puluerizen
tur ⁊ in musto vini albi reponantur vbi
possunt eē farcinate due vini. ⁊ potet ma
ne ⁊ sero stō vacuo in tpe frigido ciphuꝫ
vnū. ¶ De aqua ¶ Aqua sit dulcis cla-
ra fontina nullo modo turbata.⁊ fons sit
discoopertus ⁊ currat versus oꝛiens.

¶ De carnibꝰ. ¶ Carnes sint sicut galline
perdices.fasiani.aues minute.degentes
in cāpis.⁊ vitulis lactās.⁊ edulus.⁊ mō
tonus iuuenis.ꝺ siluestribꝰ nō vtatur ni
si essent iuuenes lactātes sicut ceruꝰ.⁊ ca
pꝛiolus.⁊ cuniculus.⁊ vtatur sup oīa aui
cula illa parua q̄ dicitur caudatremula si
ue sit recens siue salita siue assa siue elixa
siue quocūq̧ modo.⁊ iō ponatur auicula
illa in olla noua in furno.⁊ assetur.sꝫ non
nimis ne aduratur.⁊ postea pulueriẓeṫ.
⁊ illo puluere vtatur. ¶ De piscibus
¶ Vitet oēs pisces quantuꝫ est possibile.⁊
si contingat vti vtaṫ piscibꝰ scamosis de
aq̄s mundis currentibꝰ lōge a lacubꝰ ⁊
stagnis ⁊ ciuitatibꝰ. ⁊ tē addaṫ medietas
vini si coquaṫ in aq̄ ⁊ coquaṫ cū petrosili
no multo ⁊ sale.vel assetur vel frigidatur
oīs alios pisces vitet. ¶ De legumini-
bus. ¶ Vitet oīa legumina ꝑterꝗ bꝛo-
diū ciceꝝ ⁊ tūc decoquatur cū petrosilo.

¶ De herbis ¶ Vtatur boꝝ.bletis.spi
narg.oꝛco.feni.petro.serpillo.ysopo.sal-
uia.mēta.sparago.maioꝛana.basilicone.
oīa alia olera vitet. ¶ Vitet vlr quātū erit
possibile oēs fructꝰ:nisi ꝙ pōt vti cerasis
dulcibꝰ.⁊ pꝛunis.⁊ vuis passis.⁊ caricis

⁊ post cibū modicū valde piris ⁊ cocta-
nis. vnū bolū tm̄ cū modico casei butiro
si. ¶ Vitet oēȝ cib ū patū in gelatina: sp̄ fit
ɔtent⁹ vnico cibo. ⁊ si igit̄ tp̄is vel loci
aut p̄sone assumit pl'a cibaria p̄ponāt sp̄
cibū subtiliorē grosso. ⁊ masticet bn̄ cibū
⁊ nō cenet illa die. ⁊ cena sit sp̄ modica.
¶ Sōno āt vtat̄ nocturno ⁊ nō diurno. ni
si eēt ita q̄ nō dormiuisset in nocte. ⁊ tūc
pōt dormire ď mane vsq̄ ad tertiā. ⁊ nō
dormiat supra dorsū. ¶ Vtat̄ exercitio an̄
cibū q̄ aliquātulū excedat tēpamentū. p⁹
cibū āt nō nisi paulatine deambulando.
¶ Vtat̄ gaudio ⁊ leticia. ⁊ vitet irā. ⁊ sollici
tudinē. ⁊ oēm nimiā curiositatē. ¶ Viso de
regimie videam⁹ ď medicaminib⁹. ¶ Nūc
āt al'r opandū ē in tp̄e poxismi. ⁊ al'r i tp̄e
interpolatiōis. ⁊ iō in tp̄e iterpolatiōis
bis i tp̄e autūnali. ⁊ bis in tp̄e v̄nali. vel
q̄lȝ mēse pa⁊ pōt p̄seruari p̄ hūc moduȝ.
¶ Vtat̄ vōitu an̄ cibū ⁊ post cibū. ⁊ cibus
sit bleta cocta. ⁊ pisces salsi. ⁊ deide sūat
succū mediani cortic̄. sambuci. q̄tū caput
testa oui ⁊ euomat. ⁊ cū decoctiōe se. atri
plicis. ⁊ se. rafani. ⁊ olei ⁊ aceti. vsq̄ ad ci
phū vnū. ⁊ fiat quolibet mēse nō seruan-
do tp̄s certū rōne male cōsuetudis. ⁊ est
tesaurus curationis ⁊ p̄seruationis i hac
cura. ¶ Deide digerat̄ mā p̄ hūc modū. ℞.
crete marine. tribuli marini. pipinelle. sa-
xifragie. milij. sal'. an̄. ℈. iiij. rad. brusci.
spagi. gramis apij. feni. petro. ysopi. ori-
gani. calamenti. s'pilli. an̄. ℈. i. iiij. se. fri.
ma. ⁊ mi. se. brusci. se. spagi. xilob. carpb.
spicen̄. spice celtice. squināti. calami arōa
tici. anisi. marat̄. ameos. siseleos. an̄. ʒ. i.
chi. epicb. polipodij. an̄. ʒ. ij. aceti al. lib.
ß. panis zucci. mell'. ro. an̄. lib. i. fiāt siru.
fere lib. iij. ⁊ vtat̄ eo mane ⁊ sero lōge an̄
cibū. ¶ Mā digā purget̄ sic. ℞. agarici. tur
bith. aloe. an̄. ʒ. ij. esule. ʒ. i. ʒinzib. anisi. ci
namomi. se. melonis. an̄. ℈. ij. ɔficiant̄ cū
oxill'. squill'. ⁊ fiāt pill'. ⁊ det̄ h⁹ toti⁹ vna
vice tertia p̄s hui⁹ cōfectiōis. ⁊ plus vel
min⁹ s'ȝ ɔsiderationē p̄ticulariū. ¶ Purga
tione facta ponat̄ in stupha. ⁊ ibi ponāt̄
oīa q̄ sꝭ in sirup. nisi q̄ duplentur p̄terq̄
mel ⁊ zucc̄. ⁊ stupha fiat stō vacuo ⁊ exeū
ti a stupha q̄libȝ vice det̄ sibi. ʒ. ß. h⁹ el'ij.
℞. litō. kpon. el'ij ducis an̄. ʒ. ij. diaprūis.
oxilaxatiui, trifere sarracenice, catartici
simp'ialis. diātos cū musco. pliris cū mu-
sco. an̄. ʒ. i. misceātur. ⁊ istō ē tāte v̄tutis q̄
ēt p̄ se curaret sine oī alio medicamine. et
pōt eo vti tp̄e poxismi ⁊ i tp̄e interpolati
onis de duob⁹ in duob⁹ dieb⁹ vel i trib⁹
cū sero caprino. vel cū vino al. vel cū bro
dio cice⁊. ⁊ pōt addere vel minuere s'm
ɔuenientiā p̄ticulariū. ¶ Intelligēdū ēt q̄
vsus trociscoꝝ sanguinis irci p̄ se curat.
℞. igit̄ ircū antiquū ⁊ nutriat̄ ordeo. feni
culo. petro. pipinella. saxifragia. milio. sa
lis. berbena. filipēdula. ⁊ sil'ib⁹ diur̄. ⁊ p⁹
lōgum tp̄s hui⁹ acceptiōis decolet̄ ⁊ pri
mus san. ⁊ vltim⁹ abijciat̄. ⁊ medi⁹ reser-
uetur ⁊ fiāt trocisci ⁊ desiccent̄ in vmbra
in loco sicco aliq̄ modo vētoso. ⁊ inungā
tur cū balsamo ⁊ vtat̄ eis cū vīo decocti
onis crete marine. ¶ Inungant̄ renes sic.
℞. balsami. ʒ. i. mirre. coriād. p̄parati. ro.
ru. electa⁊. an̄. ℈. i. ⁊ addant̄ olei de ca-
momilla ⁊ modicū cere ⁊ fiat vnguētum.
¶ Vtat̄ ēt tali salsamēto. ℞. triū granū pi-
peris. ʒinʒiber. gariof. cinamomi electi.
spicenar. an̄. ʒ. ij. anisi. marat̄. cimini. ysopi
mēte. saluie. serpilli. an̄. ʒ. ß. panis ʒuc. ʒ.
i. ⁊. ß. croci. ʒ. iij. fiat pul. ⁊ ponatur in sac
culo de aluta. ¶ Viso de regimine p̄seruati
uo in tp̄e interpolatiōis videam⁹ ď cura
tiuo i tp̄e poxismi. ¶ In primis igit̄ fiat cli
stere. ℞. abortani. malue. viol'. mercurial'
ficl'e. saxifragie. milij. sal'. an̄. ℈. i. anisi.
maratri. cimini. se. ruthe. an̄. ʒ. i. olei viol'.
ʒ. ij. mell'. ʒ. i. fiat ďcoctio ⁊ colet̄ ⁊ colatu
re addat̄ bn̄dicte. ʒ. i. ⁊ fiat clister. ¶ Scďo
det̄ de el'io supradicto. ʒ. i. vel terat̄ cū vi
no decoctionis crete marine. ¶ Tertio fiat
bal. ⁊ ibi ponātur herbe ⁊ semina q̄ sup̄i
us posita sunt in sirupo. ⁊ post exitū det̄
de el'io predicto. ⁊ inūgant̄ renes cū isto
oleo. ℞. olei ď camomilla. olei scorpionū
an̄. ʒ. ij. oleo ro. olei mittini. an̄. ʒ. i. miscea
tur. ¶ Quarto fiat talis opatio. ℞. coriād.
se. iusquiami. psillij. saxifragie. milij. sal'.
anisi. marat̄. fenugreci. se. lini. an̄. ʒ. i. con-
quassent̄ ⁊ bulliāt in oleo. ⁊ filtrum intin
gatur in oleo ⁊ aliquātulū exprimatur et
calidū ponat̄ vna p̄s supra ventrē ⁊ alia
pars post supra dorsuȝ. ¶ Itē ista sotiens
remittent̄ donec p̄fecte curet̄. ¶ Vltimo si
dolor nō sedet̄ vtatur motu agitatio vel
in cursu vel equo male ambulante ⁊ tro-

tante.

Clarificatio. Intelligendem ꝙ morbus officialis nõ est cã doloris renũ nisi ꝑ accidẽs. qm̃ cã doloris nõ est nisi duplex. ⁊ morbꝰ cõsĩlis. ⁊ morbꝰ cõis. ¶ Secũdo notandũ ꝙ dormitatio accidit in opilationibꝰ renũ ex hᵒ ꝙ spũs nõ põt penetrari. ¶ Tertio notandũ quõ ꝯpetũt diur. in passionibꝰ renũ. qm̃ si mã est reumatica nõ competũt diur. ¶ Si ãt nõ est reumatica tũc aut ẽ cũ oplõne. ⁊ etiã cõpetunt diur. ⁊ in parua quãtitate cũ multis lenitiuis. ¶ Et si sit sine oplõne cõpetunt diur. in declinatione ⁊ cũ temperamento. ¶ Quarto intelligendũ ꝙ dolor renũ ⁊ colice quantũ est ex parte ventositatis q̃libet est deãbulatiuꝰ cũ vapor vẽtosus de facili moueat. quantũ est ex parte loci dolor renum est fixus sꝫ dolor intestinorũ est deãbulatiuꝰ cũ intestina circuant in ꝑtem dextram ⁊ sinistrã ¶ Quinto aduertendũ ꝙ lꝫ dolor renũ frequẽtius accidat ex frõ. dolor tñ interior ꝓuenit ex calõ. q² friñ stupefacit ⁊ sẽm remouet. calᵐ tñ augmentat sẽm ⁊ pungit ⁊ stimulat. ¶ Sexto notandũ ꝙ lꝫ dolor renũ in senibꝰ sit cum cõuenientia particularium q² tñ virtus fortis curat morbos ⁊ senes sunt debiles. ideo difficilius curabitur dolor renũ in senibꝰ ⁊ faciliꝰ in iuuenibus ꝓpter virtutis fortitudinem. licet esset contra conuenientiam particularium. ⁊ cetera.

¶ Capl'm. ix. de apostemate renum ⁊ vesice ⁊ partium vicinarum.

Intelligendũ quod renes aliqñ apostemant ex ꝑte gibositatis. ⁊ aliqñ ex ꝑte pãniculi. ⁊ tũc ẽ magnꝰ dolor. ⁊ aliqñ ex parte ꝯcauitatis. ⁊ aliqñ ex ꝑte lumboꝝ ⁊ sunt carnes adiacẽtes renibꝰ. ⁊ aliqñ fit apostema ĩ via media inter renes ⁊ vesicã. ⁊ tũc est dolor vehemẽs sicut dolor mulieris parturiẽtis ꝓpter sẽm mẽbri.

Causæ. Cã autẽ exterior põt esse casus ⁊ ꝑcussio. inepta equitatio. ⁊ multa cõsimilia. ¶ Causa aũt interior potest eẽ cõgestio ⁊ mᵉ. decuiatio, q̃ aliqñ est ca. ⁊ aliqñ frã.

Signa. Signa ãt ꝙ apostẽa sit in renibꝰ ẽ põdus ⁊ agrauatio in ꝑte illa ⁊ fe. continua. ⁊ dolor vehemens sꝫ q̃ pars sit apostemata discernitur. q² si iacemꝰ in altero lateꝝ sentit põdus ⁊ agrauationẽ. ⁊ quasi põdus suspẽsuꝫ qñ apostema est ĩ altera ꝑte. ⁊ ita de altera. ⁊ ita qñ est in vtraqꝫ. ¶ Et si apostema ẽ in rene dextro tũc ascẽdit dolor vsqꝫ ad epar. ⁊ si est in rene sinistro descẽdit dolor vsqꝫ ad vesicã. ¶ Et si ĩ vesica ẽ dolor in pectine ⁊ ꝑitomenõ. ⁊ ascẽdit vsqꝫ ad renes. ⁊ mingitur vrina cũ difficultate. ¶ Et si apostẽa est de cã ca. fe. est fortissima cũ dolore acuto pũgitiuo. ¶ Et si cã est frã oĩa sunt remissa. ⁊ si debeat ꝑ saniẽ terminari signuꝫ est ꝙ fe. fortificat. ⁊ calor ⁊ pulsatio ẽ in loco ⁊ si rũpatur signũ ẽ ꝙ tũc ẽ tremor. ⁊ vrina appꝫet spissa cõfusa saniosa sanguinolẽta ⁊ multa. ¶ Signũ aũt cõe istoꝝ apostematũ est friditas extremitatum.

Pronostica. Signũ aũt euasiõis est cũ fe. minuit ⁊ accidẽtia mitigant. ⁊ cũ vrina est multa cũ bona residẽtia aut sanie alba eq̃li sine fetore. ¶ Qñ ãt vrina ẽ globosa aut cũ sanie fetida. aut vrina ẽ alba ⁊ tenuis. ⁊ fe. non alleuiat. nec accidẽtia mitigãt. tũc ẽ signũ mortis. ⁊ qñ egritudo ꝓlongat ⁊ vrina ẽ alba ⁊ tenuis ⁊ coxe macerant signũ ẽ incurationis. apostema illoꝝ ꝑtiũ in corporibꝰ macillẽtis sunt valde ꝑiculosa. q² deficit eis calor ⁊ hũiditas. ¶ Preterea tales passiones in senibꝰ dure sunt ad curãdũ. ¶ Preterea apostema cum rũpit mittit mã aliqñ ṽsus epar. ⁊ ita vadit ṽsus intestina. ⁊ stõm. ⁊ tales terminationes sunt male.

Cura. In primis si venter ẽ ꝯstipatꝰ fiat clistere ð malua. mercuriali. viol. oleo viol. cassief. ⁊ tamarinð. ⁊ si hẽat fluxũ vẽtris fiat siru. de rosis siccis. ⁊ mirtil. ⁊ sumac. ⁊ pãe zucc. ¶ Deide si cã ẽ ca. ⁊ alia ꝑticularia cõueniant. fiat flõia de basilica eiusdẽ lateris. ⁊ si vlteriꝰ indiget fiat de saphena eiusdẽ ꝑtis. ¶ Deinde fiat tal' sirupꝰ. ℞. portul. lactu. capill' ve. re. añ. lib. ʒ. iiij. se. fri. papaueris al. ora gagan. se. malue. liquir. mundð. vuaꝝ pas. mundð. a barillis. se. endð. se. scar. añ. ℥. i. panis zuccari. lib. ʒ. fiat sirupus.

Deide purgeť ſic. ℞.floꝝ boꝝ.floꝝ violꝫ.
liquiř.munđ.mucillag.pſillij. ordei. dra⸗
gagan.añ.ʒ.i.fiat decoctio cũ ſero capri⸗
no ⁊ in decoctione reſoluatur caſſieꝫ.mũ
de.tamarinđ.añ.ʒ.i.⁊ deť in aurora. De⸗
inde fac empl'm .℞. malue.biſmalue.cori
anđ.re.mucillaginis.pſillij.⁊ citonioꝝ.or
dei mũdi.medulle cerui.⁊ vituli.olei ſiſa⸗
mini.farine ordei.⁊ tritici. ⁊ fiat empl'm.
⁊ ſi dolor eſt vehemẽs.addam⁹ ſe.papa⸗
ueris al.⁊ corticẽ mandragore. ⁊ cũ vẽit
ad ſtatũ fiat empl'm de caricis.cũ aq̃ vel
mellita.vel fiat empl'm de radice lilij. fe⸗
nugre.⁊ ſe.lini.⁊ oleo ſiſamino.⁊ in decli
natione addam⁹ aniſuꝫ.ſpicanardĩ.⁊ de
mus ad ſorbẽduꝫ luccũ feni.cũ lacte. qm̃
abſtergit ⁊ mũdificat. Idẽ fac ſerũ capri
nũ. Cib⁹ ſit ordeatũ.auenatũ.amigđ. ſpi
narg.atriplices.lac amigđ.brodiũ parue
pulle.in caſu ſuo. Et eſt intelligendum ꝙ
aqua ꝑ ſe multũ nocet in apoſtematibus
renũ ⁊ veſice.⁊ vinũ ſil'r niſi in declinatio
ne ⁊ diuretica niſi in declinatione . ⁊ car⸗
nes ſil'r no cẽt ⁊ medicina laxatiua fortia
denť igř lenitiua. Cõpetit igiť aq̃ ordei ⁊
ſerũ caprinũ. ⁊ aliqñ multa aqua cũ mo⸗
dica q̃titate mell'.cõfert ẽt potare vt mi⸗
nus poterit.balnea nõ cõpetũt niſi in de
clinatione.tñ vbi eſt dolor intollerabilis
oĩs ordo ſperniť.⁊ ideo põt ſedere in aq̃
vbi ſit malua biſmalua.corianđ.⁊ papa⸗
uer. Et empl'etur locus cũ farina papaue
ris.⁊ ordei.⁊ modico opio. Si ãt cã eſſꝫ
frã cõpacta multa ꝙ diſcernitur. q2 egri⸗
tudo ꝓlongať.⁊ vrina eſt alba ⁊ tenuis .
ſentit nigra. nã grauedinẽ ⁊ pond⁹ ſine
magno dolore.⁊ ſentit quãdaꝫ ſtuporeꝫ
⁊ in ilĩa maceranť. tũc in illo caſu virtu
te forti põt fieri ilĩa poſtq̃ cruditas ali
quomodo fuerit digã.⁊ inũgatur loca cũ
oleo nardino.coſtino.camomillino:⁊ em
plaſtreť cũ caricis.⁊ radicẽ lilij. ⁊ fenugre
cõ.⁊ ſe.lini.deĩde empl'eť cũ armoniaco.
bdellio ⁊ ſerapino.fiat ſiru.de abſinthio.
mẽta.⁊ radice lilij.⁊ ſe.fris.liquiř.munđ.
⁊ vuis paſ.mũđ.zucc̃.⁊ mell'.⁊ ſero capri
no.⁊ purgeť cũ polip.⁊ ſene.⁊ epichđ. ⁊
ſero caprino. Cliſteria fiãt cũ adipib⁹.vi
tetur omne ꝙ ẽ fortis virtutis. ⁊ inunga
tur q̃es ⁊ ociũ. Viteť oĩs res laborioſa
⁊ anguſtioſa. Et ſi mã eſt flãtica pñt ad⸗
di aliqua diuř.ſꝫ in ꝑua quãtitate.⁊ pur⸗
getur cũ turbith. ⁊ polipođ.⁊ fomẽtetur
cũ mellilloto.camomilla.anthos . ⁊ flori⸗
bus vtriuſq3 ſticados.

Clarificatio.

Intelligendũ quo⸗
niã licet aquoſitas
cõtinue trãſeat ꝑ renes vel q̃ſi: tñ apoſte
ma frequenti⁹ generanť ex hũore.qm̃ aq̃
ſitas cito tranſit.ſecũdo notandũ ꝙ q̃ hꝫ
apoſtema in renib⁹ ⁊ iacet ſupra dorſuꝫ
min⁹ patiť de dolore.q2 renes ſunt in ſi⸗
tu ſuo nãli ⁊ minus malũ ẽt eẽt iacere in
ꝑte ſana q̃ egra.tñ melius ẽ iacere ſupra
dorſuꝫ. Qui aũt habꝫ apoſtema in lateř
ſicut in pleureſi ſi iaceat ſupra ꝑtẽ leſam
aliquo modo agrauať cũ aliqualiter cõ⸗
primať. Sꝫ poſtq̃ apoſtema lateris ẽ cõ
firmatũ plus dolꝫ in oppoſito latere. q2
mã pẽdet i pãniculo ſic ſarcia . ⁊ iõ ꝗuat
ſupiora ⁊ inferiora. Tertio notandũ ꝙ ſa
tis videť rationabile ꝙ in oĩ apoſtemate
renũ ſiue cal'o ſiũ frõ coloreť vrina cũ da
locũ doloroſuꝫ trãſeat calor ⁊ ſpũs.⁊ hu.
ca.col'ici qui hñt vrinã tingere q̃ delegã
tur ad illa loca.niſi crapula aut aliud ſil'e
ĩpediat ſicut ſunt multũ frã. Quarto con
ſiderandũ ꝙ ſe.ſequiť apoſtema renũ ſi⸗
ue fuerit ca.ſiue frã.ꝑꝑ mẽbri nobilitatẽ
⁊ ſꝑbilitatẽ ⁊ materie putrefactionẽ q̃ qui
dẽ putrefactio ad cor ꝑtingeť põt ꝑꝑ cõ
tinuitatẽ vene chilis. Quinto notãdũ ꝙ
mollificatiua debẽt primo põi ⁊ poſtea
alia vt dictũ eſt. Vltimo dicendũ ꝙ licet
mel de ſe ⁊ ſolũ nõ cõpetat in apoſtẽate
renũ ⁊ veſice.nihilomin⁹ qñ mel ẽ in ꝑua
quãtitate ⁊ aq̃ in multa tũc cõpetit cum
habeat mundificare.

Capl'm.x.de vlceribus renum.

Vlcera fiunt in reni
bus ⁊ veſica ⁊ locis medijs.

Cauſe.

Iſta aũt ꝑueni
unt aliqñ ab ex
teriorib⁹ ⁊ aliqñ ab ĩteriorib⁹.ab exterio
rib⁹ ſic eſt plaga.caſus.⁊ ꝑcuſſio.coit⁹ ni
mi⁹.⁊ medicine acute . ⁊ nimis diuretice
⁊ ſil'ia. Si ab int⁹ tũc eſt aut ꝑꝑ apoſtẽa
male curatũ ⁊ male mũdificatũ.aut hũor
peccãs nimia ſui q̃titate:aut ſui mala q̃li
tate.ſicut ẽ viſcoſitas ⁊ adherẽtia cũ ſepã
tur.aut acumẽ medicĩe.aut lapiſ diſſolut

aut ſanies qui venit a pulmone ⁊ epate ⁊ multa cõſimilia.

Signa. Si autē vlcꝰ fuerit in renibꝰ tūc eſt doloꝛ ibidē ⁊ i coxis ⁊ ſanies cū friditate ꝯmixta cuꝫ vrina et cõtēta ſunt rubea: ⁊ vrina exit ſine diffi-cultate. ¶ Et ſi eſt in veſica tūc eſt doloꝛ in pectine: ⁊ ſanies facit reſidentiā ⁊ eſt q̄ſi ſeparata ab vrina: ⁊ cõtenta ſunt alba: ⁊ vrina exit cū difficultate. ¶ Sanies āt q̄ ꝓuenit a partibꝰ ſuperioꝛibꝰ diſcernit̃ per leſionē illaꝝ partium.

Pronoſtica. Ulcera renū citiꝰ curant̃: qꝛ membꝝ magis carnoſuꝫ ꝙ vlcera viaꝝ inter renes ⁊ veſicā: ⁊ etiā ꝙ vlcera veſice qꝛ ſunt membꝛa magis neruoſa ⁊ pānículoſa. ¶ Ulcera renū ⁊ veſice diuturna nunꝙ curant̃ i ſempiternū qꝛ fiſtula ſunt in iſtis. igitur a vanis ꝓmiſſionibꝰ deſiſtamꝰ.

Cura. In pꝛimis fiat cliſtere ſi vēter fuerit cõſtipatꝰ: ⁊ h̄ cum lenitiuis. ¶ Deinde fiat vomitꝰ etiā ante cibum qm̄ mirabilit̃ ꝓficit in paſ. renū ⁊ veſice. ¶ Et ſi ꝑticularia cõueniant fiat flōia ꝺ baſilica ⁊ de ſaphenis. ¶ Deinde purget̃ ꝯm exigentiā hūoꝛis. deinde mūdificet̃ locꝰ. ¶ Illa āt que mūdificāt ſunt aqua oꝛdei. ydromel antiquū. decoctio yſopi pꝛaſij. ireos. capilꝉ ve. re. ficꝰ āt nō ꝯpetit: qꝛ lacticiniū h̄n̄t: lac etiā mūdificat: ⁊ ſi timemꝰ coꝛruptionē lactis: apponamꝰ modicuꝫ ſalꝭ ⁊ mellꝭ. ⁊ ſumat̃ ab vbere ꝙtū erit poſſibile. ¶ Sit igit̃ lac loco cibi ⁊ potꝰ ⁊ medicine. ⁊ poſtꝙ lac erit ſumptū nō ſumat aliqꝺ aliꝺ donec lac exiuerit ſtōm ⁊ epar ſi eſt poſſibile. ¶ Deinde dent̃ cõſolidatiua ſicut eſt bolꝰ. ſan. dꝛa. mirra. roſe. ⁊ ſilia. ¶ Añ āt iſta oīa mitiget̃ doloꝛ cuꝫ narcoticis ſicut iuſquiamꝰ. opiū. ⁊ mandragoꝛa. papauer. pſilliū. ſandali. ⁊ roſe. camomilla ⁊ ſilia. ¶ Deinde faciamꝰ iſtud medicam̄ ꝙ h̄ꝫ virtutē oīm ſupꝛadictoꝝ. ℞. iiij. ſe. fri. munꝺ. ſe. papaueris al. ſe. malue. ſem̄. bōbacis. ſe. poꝛt. ſe. citonioꝝ. mirtilloꝛuꝫ. dragagā. gūi arab. pineaꝝ mūꝺ. fiſticoꝝ. candi. penidiaꝝ. liquir̃. mūꝺ. oꝛdei munꝺ mucilagi. pſillij. amigda. dul. añ. ʒ. i. boli arme. ſan. dra. ſpodij. roſarum mirre. añ. ʒ. ij. cõficiāt̃ cū ydromellꝭ ⁊ fiant trociſci. ⁊ cū vti volueris diſtēperet̃ vnꝰ cū lacte et exhibeant̃. ¶ Et ſi fuerit vlceratio in veſica diſtēꝑet̃ vnꝰ cū lacte ⁊ ꝓijciat̃ ꝑ ſiringā. ¶ Uitet oīa ſalſa: ⁊ oīa acuta ⁊ oīa acetoſa ⁊ oīa que ſunt vehemētioꝛis dulcedinis ⁊ oīa q̄ ſunt nimis diur̃. ¶ Utat̃ oꝛdeato ⁊ aqua oꝛdei: ⁊ gallinis: ⁊ ꝑdicibꝰ: ⁊ auiculꝭ paruis ⁊ ouis ſoꝛbilibꝰ: ⁊ piſcibꝰ ſcamoſꝭ de aquis mūdis: ⁊ vtat̃ pineis. ſꝫ nō vtatur ficubꝰ vt dictū ē. ¶ Et ſi ſanies eſt nimis groſſa addat̃ ꝑdictis trociſſis yſopꝰ. ſpica nar. raꝺ. lilij, apij. ⁊ ſilinm. mō igit̃ vtat̃ mūdificatiuis: ⁊ mō abſtractiuis: ⁊ mō cõſolidatiuis: ⁊ mō doloꝛē ſedatiuis.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ lac vꝫ in vulneribꝰ veſice ⁊ renuꝫ ⁊ pulmonis ⁊ alioꝝ mēbꝛoꝝ interioꝝ. qm̄ h̄ꝫ triplicē ꝓpꝛietatē valde neceſſariā vulneribꝰ: qm̄ abſtergit rōe ſeroſitatis: ⁊ cõglutinat rōne caſeitatis: ⁊ nutrit rōne butiroſitatis. quibꝰ oīa vlcera indigēt ſicut declarauimꝰ. vº. de igeīo. cū fiebat mētio de vlceribꝰ pl̄mōis. ⁊ vꝫ ēt in ydropiſi ⁊ ethica: ⁊ ī oi cõſūptiōe. n̄ ē ergo mirabile ſi mūdificat vlcera renuꝫ ⁊ veſice. ¶ Secūdo ītelligēdū ꝙ vrina ꝓpꝛie de nā ſui nō vlcerat cū non ſit niſi q̄dam ſpēs aq̄ ſicut declarat Galꝭ. iij. de iuuamētis mēbꝛoꝝ. ⁊ cū h̄ qꝛ modicū moꝛatur. ꝙ igit̃ vlcerat h̄ ē ꝓpt̃ hu. acutos ad mixtos cū aquoſitate. vel aliūde fluētes vel h̄ ē ꝑꝑ hu. groſſos viſcoſos q̄ vlcerāt ⁊ violent̃ ⁊ ſubito ſeꝑant̃. ⁊ ex alio cū putrefiūt ⁊ coꝛrūpūt ⁊ acq̄rūt caliditates acutas pūgitiuas. ¶ Tertio notāꝺ ꝙ fe. nō ſe h̄t vlcera renū. qꝛ mā̄ ē euētabilꝭ. ⁊ lꝫ ex alijs apoſtematibꝰ ⁊ vlceribꝰ eoꝝ fiat. h̄ ē qꝛ nō poterūt euētari. ¶ Quarto aduertendū ꝙ ſanies renū nō fetet ſicut veſice qꝛ renes ſunt carnoſi. ⁊ calioꝛes ⁊ foꝛtioreo. ⁊ iō ꝑn̄t magis euētari ⁊ mām̄ deputare. ⁊ iō nō fetet ſicut illa que ꝓuenit a veſica cū ſit mēbꝝ frm̄ ⁊ carēs ſanguine.

Caplm̄. xi. de mictu ſanguis.

Sanguis apparens i vrina aliqn̄ ꝓuenit ab epate. aliqn̄ a veſica. aliqn̄ a venis medijs. aliqn̄ ē purꝰ. ⁊ aliq̄ ipurus. ⁊ alq̄ cū ſanie: ⁊ alq̄ nō: ⁊ alq̄ ē ſicut lotura carnis.

nō. vrina. Dubitat̃ [illegible]

[illegible]

Cause. Istud aũt ꝓuenit alñ ab exte-riorib⁹ sicut est casus ꝑcussio coit⁹ supflu⁹: ⁊ exercitiũ nimiũ: ⁊ ociũ nimiũ p⁹ laborẽ: replẽo nimia cibi ⁊ potus dimissio alicui⁹ flux⁹ soliciti sic̃ sunt menstrua: ⁊ emoꝝ. ⁊ sĩl'ia. sic̃ ẽ mẽbroꝝ mutilatio. Et si sit ab itus h̃ ẽ ꝑꝑ niam replẽonẽ aut hũoꝝ acumẽ: aut vẽtositatẽ descendẽtẽ: aut vlc⁹: aut apostema. aut ꝓuenit ꝑꝑ debilitatẽ renũ ⁊ vesice. aut ꝑꝑ vlcera. et ita de alijs discurrẽda ꝑ singula. Et est itelligendũ ꝙ alñ ꝓueĩt ꝑ viã crisꝭ ⁊ mundificatiõis. ⁊ alñ ex vi sinthoꝛtis.

Signa. Si ꝓuenit ab epate ẽ sine doloꝛe: ⁊ si a renib⁹ ẽ cũ doloꝛe renũ. ⁊ san. est purus. sʒ nõ ꝓueĩt ad puritatẽ cũ ẽ ab epate: nec ad turbulẽtiã cũ est a vesica. ⁊ si est a vesica designaꝛ ex doloꝛe partis ⁊ turbulẽtia. ⁊ si san. ẽ sic̃ lotura carnis tũc ẽ ex debilitate epatis ⁊ renũ. ⁊ san. quãto pl⁹ ꝓuenit a ꝑtib⁹ remotis tãto pl⁹ ẽ mixt⁹ cũ aquositate. ⁊ q̃to pl⁹ ꝓuenit a ꝑtib⁹ ꝓximis: tãto min⁹ ẽ mixtus san. cũ sanie significat vlcera aut rupturã apostematis. sanguis cũ veĩt multus ⁊ subito sĩgficat rupturaʒ vene. ⁊ qñ venit paulatĩe significat coꝛrosionẽ: aut desudationẽ: aut modicã aptionẽ. qñ aũt ꝓuenit ꝑꝑꝛ repletionẽ discerniꝛ ex hĩtudine corꝑis. ⁊ si venerit ex virtute mũdificatiua discerniꝛ ex alleuiatõe: ⁊ ꝑ ea que p̄cesserũt. Alie aũt cãe sꝛ note ꝑ idicia.

Pronostica. Ois fluxus san. rubei ⁊ mũdi si sit multus est mal⁹. flux⁹ sang. de vesica tardius curaꝛ q̃ ab alijs ꝑtib⁹. Sang. apparens ĩ vrĩa longo tẽpoꝛe pessim⁹ est: qꝛ vlcera fraudulẽta ĩ coꝛpoꝛe signãt.

Cura. In p̄ris fiat flõia de epatica: ⁊ potissime si cã ẽ recẽs. Deinde aduertendũ ꝙ stiptica nõ debẽt apponi donec vie vrinales sint mũdificate: et san. maculat⁹ fuerit expulsus. decoquaꝛ igr̃ rað. yreos: ⁊ apij: ⁊ ysopi. ⁊ liquir̃. ĩ lacte ⁊ coleꝛ: ⁊ colatura sumaꝛ. aut solũ lac. aut decoctio capil. ve. re. ĩ aqua cũ modico melꝛ. ⁊ mlꝛta ꝯsilꝛia. Deĩde vtaꝛ isto medicamĩe. ℞. iiij. se. fri. mũð. se. papaueris al. dragagã. liq̃r̃. mũð. mastic. thuris. mirre. ambꝛe. grasie. añ. ʒ. i. cupulaꝝ glãdium spodij. charabe. sanð. muscatelli. san. draco. boliar. accatie. terre sigillate. mirtilloꝝ sumach. coꝛianð p̄ꝑati. añ. ʒ. iij. spicen. sq̃nãti. añ. ʒ. ʒ. ꝯficiãꝛ cũ suc. plãtag. ⁊ fiant trocisci. ⁊ cũ vti volueris distẽpereꝛ vn⁹ cũ lacte ⁊ exhibeaꝛ: vel ꝓijciaꝛ ꝑ siringã. ⁊ ex istis põt fieri emplꝛʒ ⁊ ꝙ ponatur supꝛa particulã patiẽtẽ. Accipiaꝛ igr̃ vnũ uel mlꝛta iuxta ꝯueniẽtiã particꝛariũ.

Clarificatio. Intelligẽdũ ꝙ q̃uis ita eẽt ꝙ vene nõ essent ĩ superficie ꝯcaua uiaꝝ ꝑ quas trãsit urina a renib⁹ ad uesicã. tñ it⁹ ĩ ꝓfundo sunt a q̃b⁹ p̃t fluẽ san. ⁊ sudare ad uiaʒ. ⁊ ita san. põt ꝓueĩre ab illꝛ vijs. ⁊ si sint ibi uene tãto meli⁹ qm̃ possibile ẽ ꝙ san. qui uenit a uena chili cũ aq̊sitate nõ sufficerꝫ ad nutriẽdũ illas uias. Secũdo notãdũ ꝙ san. q̃ ꝓueĩt ab epate ẽ sine doloꝛe aut cũ modico doloꝛe qꝛ epar nõ sentit de se sʒ sentit rõne pãnicꝛi. Tertio aduertẽð ꝙ san. ⁊ sanies q̃ ꝓueĩt a uesica nõ sunt mixta sʒ separata. ⁊ h̃ ꝑpt̃ san. grossicieʒ ⁊ ei⁹ turbulẽtiã. san. aũt renuʒ ⁊ eparꝭ est magis subtilꝛ ⁊ iõ citi⁹ permisceꝛ: ⁊ ẽt ꝓpter vie lõgitudinẽ. Quarto notãdũ ꝙ vlcera vesice tardi⁹ curanꝛ ꝑꝑ suã nãleʒ ꝯplẽonẽ frĩdaʒ: ⁊ ꝑꝑ hũiditatẽ extnẽã aq̃saʒ q̃ ꝯsolidationẽ vesice ĩpedit. Renes aũt sũt calidioꝛes ⁊ hñt pl⁹ de hũiditate cõnãli q̃ fac̃ ad vulneꝝ ꝯsolidationẽ. Ultimo notandũ gr̃a m̃c. ꝙ sanies lʒ sit calidioꝛ calꝛitate accidẽtali q̃ flã. nihilomin⁹ sanies posita in aqua petit fundũ ꝓpter sui terrestritatẽ ⁊ globositatẽ ⁊ maioꝛem adustionẽ ⁊ ĩcinerationẽ. ⁊ ꝓpter hoc est malũ signũ ĩ ptisi. flã aũt calidi⁹ ẽ caliditate naturali: ⁊ ẽ magis aereũ: ⁊ nõ ẽ ita cõgelobatuʒ ⁊ iõ suꝑnatat.

Caplꝛm. xij. ð lapide renum.

LApis est morbus officialꝛ ĩ nũero addito p̃ter nãʒ. intelligendũ ꝙ lapis gñaꝛ alñ ĩ vesica alñ ĩ renib⁹: ⁊ in multis alijs concauitatib⁹ ꝭm Galꝛ.

Cause. Cãꝝ q̃dã sũt ĩmediate ⁊ q̃dã remote. Cãe ĩmediate sũt. iij mã grossa viscosa sic̃ ẽ flã aut sanies. aut melꝛia: aut san. grossus. scðа cã ẽ caloꝛ excedẽs. tertia cã ẽ strictura meatuũ. mod⁹

ãt gñandi ē iste cū aliq̄ mã grossa viscosa adheret ĩ aliq̄ meatu ⁊ calor ē fortis. tc̄ intēdit illã mãz digerē ⁊ ꝯmouē ⁊ assĩłare sȝ nõ p̄t ꝑꝑ ĩpedimētū m^e. ⁊ tc̄ resoluit ꝙ ē subtili⁹ ⁊ remãet residuū grossū. ⁊ ita indurat̄ ⁊ lapidificat̄. Hãc ãt remote sūt q̄dã extrĩsece: ⁊ q̄dã ĩtrĩsece. Extrĩsece sic̄ ē oĩs ille cib⁹ q̄ gñat grossū san. sic̄ ē panis azĩm⁹ ⁊ opir⁹ vinū nouū: ⁊ vinū grossuȝ ⁊ aq̄ turbida: ⁊ case⁹ antiqu⁹. faba fracta ⁊ alia legūina: ⁊ aues degētes ĩ aq̄s. carnes aĩaliū siluestriū. ⁊ pisces bestiales sine scamis. ⁊ sĩłia. Hãc ãt ĩtrĩsece sūt indigestio: ⁊ hũoꝝ cruditas ⁊ crapula. ⁊ debilitas v̄tutis expulsiue. ⁊ qñ ista cõueniūt lapis est de prope.

Signa. Signa gñatõis lapid̄ sunt. cuȝ eĩm vrina ē turbida spissa cū arenis mł̄tis ⁊ subito efficit̄ tenuis cū dolore illaꝝ partiū ꝓcł̄dubio lapidē si generat gñatū. ⁊ vbi lapis ē gñat⁹ si veniãt arene mł̄te cū vrina spissa dissolutionē lapidis sig̃t. Atñ ĩtelligēdū ꝙ illi ĩ q̄b⁹ apparet arena mł̄ta ⁊ vrina ē spissa raro incurrit lapidē. tñ si ĩcurrat durior erit ĩter alios. Differt ãt lapis vesice a lapide renū: qm̄ lapis vesice v̄git ad maiorē albedinē: ⁊ ē durior ⁊ maior. lapis ãt renū est mollior. ⁊ vergit ad rubedinē ⁊ ē minor. Signū ãt distinctiuū ꝙ lapis sit ĩ vesica ē dolor pectinis ⁊ ꝑitõenõ: ⁊ sꝑ appetit mingere: ⁊ mĩgit cū difficultate: ⁊ cū mingit appetit assellare: ⁊ exit an⁹. ⁊ si fuerit ĩ pueritia patit̄ pruritū in radice virge. ⁊ erigit̄ virga. ⁊ cogit̄ fricare cõtinue radicē virge. Intelligendū tñ ꝙ aliqñ dolor interpolat pl⁹ ⁊ alñ min⁹. ⁊ qñ lapis vesice est ꝑu⁹ ponit se in via vrine ⁊ ē peior q̄ magn⁹: ⁊ ĩduc̄ dolorē ĩtollerabilē. qñ aūt dolor ē ĩ renib⁹ tunc ē dolor vehemēs in spina dorsi ⁊ ĩ anchis. ⁊ vr̄ sibi ꝙ cõtinue pungat̄. ⁊ descēdit alñ ad ĩferiora. Et ē intelligendū ꝙ lapis renū gñat̄ frequēti⁹ in pinguib⁹ ⁊ senib⁹ ꝑꝑ debilitatē v̄tutis expulsiue ad distãtiã remotã. In macilletis ãt ⁊ pueris ⁊ iuuenib⁹ frequēti⁹ accidit ĩ vesica: q̄ v̄t⁹ expulsiua expellit longius.

Pronostica. Lapis renū ⁊ vesice ē morb⁹ hereditari⁹ s̄m ꝙ dicit Auic̄.

Cura. In primis vtat̄ dieta ꝯ̄ria cãe gñanti. vtat̄ igr̄ dieta subtili ⁊ facił̄ digõnis ⁊ seruet quãtitatē q̄litatē ⁊ ordinē in oĩb⁹ sex reb⁹ nõ nãlib⁹. Deide vtat̄ suppositorijs: deinde clisterib⁹ pinguib⁹ et lenitiuis. deinde vtat̄ vomitu q̄ mirabilit̄ ꝯfert. ⁊ si ꝯtingat accipere laxatiuū fiat debile ⁊ lenitiuū ⁊ raro accipiat. q̄ materiã trahit ad locū ⁊ dolorē ⁊ sinthõ. Deĩde talia faciem⁹ portet̄ ĩ cadriga aut ĩ eq̄ trotãte ⁊ male portãte ⁊ descēdat ꝑ g̃d⁹ ⁊ loca decliuia. deĩde balneet̄ vsq̄ȝ ad 30 nã ⁊ in balneo sit malua. bismalua. pitaria. creta marina. t̄bul⁹ marin⁹. camomilla. mellilot̄. anthos. ⁊ exeūti a bal. empłetur cū fenugreco. ⁊ se. lini. ⁊ oleo sisamio. Deinde exhibeat̄ sibi tyriaca recēs. deinde veniam⁹ ad sinthõs. Aliqñ lapis ē in collo vesice ⁊ nõ põt mingē: tūc eleuent̄ anche fortit̄ ⁊ ꝯcutiant̄: ⁊ fricet̄ v̄ga ⁊ pecten vt cadat lapis ad ꝯcauitatē vesice vt possit vrinare. Deinde ad fractiõeȝ lapidis intēdam⁹: ⁊ si in vrina sint arenule colem⁹ vrinã ⁊ desiccem⁹ arenulas: ⁊ si sint molles ⁊ q̄si tractabiles magnã spē possum⁹ hr̄e de fractiõe. si ãt sint solide dure aspere timēdū ē. Illa ãt q̄ ex ꝓprietate ⁊ electiue frãgūt lapidē sūt lapis iudaic⁹ lapis spõgie: cinis scrorpionū. ciuis leporis ꝯbusti. ciuis testoꝝ ouoꝝ ex q̄b⁹ exiuerūt pulli. cinis auicule q̄ vocat̄ caudatremula. san. irci. aq̄ rafani distillata. ligua serpētis. illa. s. q̄ vȝ ꝯ̄ venenū. sȝ q̄ ista cura ē sūme difficił̄ null⁹ dȝ hr̄e ꝓ malo si curã diligētissime magis ꝑticularit̄ ꝓsequamur.

Cura. Curatio lapidis est triplex. q̄dam p̄seruatiua: q̄dã doloris ē mitigatiua. ⁊ q̄dã vere curatiua. Doloris mitigatiua ē cū auferr̄ vria: ⁊ ē magn⁹ dolor in pectine ⁊ locis vicinis ꝙ fiãt ista vtat̄ bal. ⁊ sint ibi mal. bismal. se. altee. se. lini. t̄bł̄i marini. ⁊ cãpestris. anisi. cimini. añ. libr. 5. ⁊ ponãt̄ iux̄ pectinē. ⁊ ēbrocet̄ loc⁹ freq̄nt̄. ⁊ cadat aq̄ supra pectinē ex alto. ⁊ p⁹ exitū a bal. q̄libȝ vice vtat̄ tiriaca vsq̄ȝ ad. ʒ. i. cū brodio cicer: ⁊ si tiriaca inueniat̄ recēs tãto meli⁹. itē fiat tale ēpł̄m ⁊ põat̄ supra pectinē ℞. mal. bismal. se. altee. se. lini. butiri re. caricaꝝ. añ. ʒ. i. fiat emplm. ⁊ ista cura vocat̄ mitigatiua seu blãdiens. Et si non mitigetur dolor ex istis

puocet vomit⁹ cū se. rafani. ꝛ atriplic̄. aut mediano cortice sambuc̄. aut nuc̄. vōita. istō vz oib⁹ trib⁹ modis p̄dictis. Itē fiat clistere cū viol'. malua. ꝛ mercurial. ꝛ suc. blete. ꝛ oleo viol'. ꝛ yerap̄. ꝛ de istis q̄ti-tas sufficiēs apponat iuxta medica indu-striā. ¶ Si aūt volum⁹ p̄seruare vtatur tali dieta. nō vtat si est possibile aliq̄bus carnib⁹ nisi volatiliū vsualiū. preter q̄ de illis que in aquis ꝛ lacub⁹ nutriunt. Uta-tur brodio ciceꝝ nigroꝝ: cū oleo de carta-mo. vtatur vino al. ꝛ liphetur cū aq̄ deco-ctiōis ciceꝝ nigroꝝ. rafan⁹ ꝛ folia ei⁹ ꝛ a-qua ei⁹ distillata p̄seruāt. iacere ꝛ dormi-re supra dorsuz vz. auicula illa pua voca-ta caudatreml'a multū vz siue recēs siue salsa siue elixa siue assa siue desiccata. p⁹ ea puluerizata: siue in toto siue i pte. Si irc⁹ antiqu⁹ nutriat herb. diureticis sicut fenicl'o. petro. ordeo. saxifragia. milio. sal' betonica. ꝛ postea in estate decolletur. ꝛ san. p frustra desiccetur ꝛ pl'uerizet pul. iste preseruat ꝛ curat. Balnea sulphurea valēt. ꝛ si nō sint pata bulliatur sulphur i aqua ꝛ spōgia itingatur ꝛ ca. pectini ap-plicetur. Cura āt lapidis vera cōsistit in fractōe lapidis istis p̄dictis presupposi-tis. presupposito ēt bono regimie ꝛ bōa dieta ꝛ q̄ corp⁹ nō sit pletoricū: nec reūa-ticū: nec nimis extenuatū. ꝛ tūc fiant ista. ℞. cineris scorpionis. ʒ. ij. cātaridaꝝ ab-scisis capitib⁹ ꝛ alis. ʒ. i. san. irci. exsiccati ʒ. ij. cineris cit. caul' nō trāsplātati. cineris leporis. cineris auis caudetremelle. cine-ris ouoꝝ a q̄b⁹ exiuerint pulli. aā. ʒ. iij. la-pidō. iudaici. lapidis inuēti in felle bonis. lapidis spōgie. piperis. daucie carni. se. alte. gumi arab. se. saxifragie. milij. sal'. sise-leos. carpobal. xilob. spicenar. capill' ve. re. iiij. se. frōꝝ. aā. ʒ. i. ꝯficiātur cū mel. ro. q. s. ꝛ fiat ꝯditū. ꝛ vtatur eo ad q̄titatem duaꝝ auellanaꝝ mane ꝛ sero cū aq̄ deco-ctōis ciceꝝ ꝛ tribuli mari. Itez iungatur pectē cū oleo scorpionū: oleū āt scorpio-nuz sic fit. ℞. aristol'. gentiane. cipi. cortic̄. radic̄. cappis. aā. ʒ. i. olei amiō. amaꝝ. lib. i. ꝯquassētur predcā fortit ꝛ bulliāt i pre-dcō oleo ꝛ aq̄: vsq̄ ad aq̄ ꝯsūptōem ꝛ co-letur. ꝛ i colatura ponātur. x. scorpiones ꝛ ponātur i olla coopta ꝛ fortit lutata. et ponātur i furno vn̄ exiuit pais. ꝛ stet ibi

p vnā noctē. ꝛ de isto oleo iungatur pectē cotidie bis aut ter. vel lana abluta itiga-tur in p̄dicto ol'o ꝛ tepida pectini appli-cet. Itē si nō possit vrinare: aut q: lapis ē magn⁹ ꝛ opilat meatū: aut q: pu⁹ ꝛ igre-dit foramē virge. Tūc localia remedia sūt ista: disponat corp⁹ sic: q̄ caput sit inferi⁹ ꝛ cōcutiat ꝛ fricet ꝛ cōprimat: ꝛ tūc lapis descēdit a foramine ꝛ poterit migere: ꝛ e-rit remediū tēporale: vel sic q̄ digit⁹ pōa-tur in ano ꝛ q̄ cū digito cōprimat: vel sic q̄ accipiat siriuga ꝛ itromittat p foramē virge: ꝛ q̄ superi⁹ ipellat. vel q̄ accipiat ʒ. i. p̄dicti ꝯditi ꝛ distēperet cuz aq̄ rafani ꝛ lacte ꝛ q̄ colent ꝛ colatura frequent p siriugā iniciat. Itē vtat isto el'io. ℞. el'rij dul. liton. tp on. aā. ʒ. iij. diaprunis. lib. 5. misceant. Uolatilia assa. ꝛ canc̄. fluuiales assi sūt cibaria bona in h̄ casu. Uomitus post cibū multū ꝯfert. Uitet repletionez nimiā cibi ꝛ pot⁹. vtat exercitio tēperato ante cibū. Uitet oīa cibaria grossa sicut sunt carnes porcine recētes: ꝛ carnes bo-uine: ꝛ case⁹ dur⁹ ꝛ oua indurata: ꝛ caules ꝛ legumia preter q̄ brodiuz ciceꝝ. ꝛ vitet pisces nō habētes scamas. vtat borag. fenicu. petro. sparago. origano. calamēto serpillo. rafano. spinargijs: ꝛ maluis. nō accipiat medicinā laxatiuā: sz vtat vomi-tu aā cibū ꝛ post p interualla q̄m totā fe-licitat opatiouē vehement. Cura āt lapi-dis facta manu cirurgica q̄tū est de p̄nti penitus derelinquo.

Clarificatō. Intelligendum q̄ ex mā cocta sz nō pfecte cocta gn̄atur lapis cū est viscosa. si enim esset oīno cruda nō posset coagulari, ppt hūidū supfluuz. ꝛ si esset sicca non posset cōdensari: sed magis puluerisari: oz igit q̄ sit viscosa. Cū igr calor natural' agit i materiā crudā viscosam coq̄t eā ꝛ ita re-mouet subtilius ꝛ reliquū remanet indu-ratū: ꝛ ita putrificat. coḡt igr si nō dige-rit pp iobediētiā mē. Secūdo notandū q̄ lapis ex sanie pōt causari igneitate re-mota lz raro. Et iuxta h̄ notandū q̄ i mu-lierib⁹ raro generat lapis pp frigiditatez ꝛ meatuū latitudinē ꝛ viaꝝ breuitatē ꝛc. Tertio itelligenduz q̄ ad generatiōnē la-pidis sunt tria necessaria vt dictum est. calor fortis inducens exalatione ꝛ partis

um subtiliū cōsumptionē. et ita p̄ cōsequēs residuū induratur et in petrā cōuertitur. frigidum aūt cōgelando nō posset hoc facere in corpe humano: q2 vita manēte tanta frigiditas abūdare nō pōt: nec lapis dissoluitur a calido: sed magis proprie aduritur q2 a frō nō fuit ɔdensatus. et calidū bene pōt mouere a circūferentia ad centrum. sicut patet in tegula seu latere cū ponitur i furno. Calidū igitur est cā gnationis lapidis in corpe humano nō frm. Secūda cā gnationis lapidis est mā viscosa: aliter nō cōglutinaretur nec induraretur. Tertium ꝙ adiuuat ad h' est strictura loci. ex predictis sequitur ꝙ lapis ex melīa sola nō posset gnari. ꝫ ɔtrariū sicut dictū ē in fina et est vex. vel de sola vel raro. et rō quare n̄ pōt generari: q2 nō h3 viscositatē sicut flā. Est em̄ magis puluerisabilis: et ꝫ lapis generetur ex cibis mlīcis: hoc nō facit ɔa mlīcus: sed q2 indigestibilis. et q2 ide flā crudū generatur. ex omni em̄ cibo siue sanguineo siue colērico si nō digeratur bn̄ i stō et epate: generatur humor crud' ptinēs flāti. et talis materia ē apta ad lapidis gnationem. Attēta h' vidēdū qm̄ licz in stō possit esse mā multa flātica et calor fortis nihilomin' meat' sūt lati: iō raro aut nū quā in talib' pōt lapis gnari. Quarto notandū ꝙ lapis in renib' nō gnatur sicut in pueris. qm̄ ꝫ plus abundēt in mā flātica: calor tn̄ deficit pueri aūt habēt multum de calore rōne etatis: et multū de flāte rōne regiminis. et ideo frequēti' lapis generatur in eis: ꝫ in vesica frequēti': quia collū est strictū: et ibidē mā aggregatur et ita lapis. Cū aūt veniūt ad etatē pubescētie dilatantur meat' et superflua expellunt q̄re in alijs etatib' subsequētib' magis in renib' gnatur et c.

Caplm. xiij. de passionib' vesice. et primo de diabetica passione.

Diabetica passio est immoderata vrine effusio. Intelligendū ꝙ in diabetica passiōe est sitis intensa: et multū potatur: et sicut accipitur ita migitur. et est simile de appetitu in cibo vbi multus cibus accipitur et indigestus euacuatur. sicut patet in canino appetitu.

Causa. Causa hui' passionis vtp'rimū est nimia caliditas renū attrahēs aquositatē ab epate: et epar a stō. et ita ē cōtinua succio et cōtinua sitis et ita pot' insaciabilis. Cōfortatur igitur virtus attractiua renū. et debilitatur virt' contentiua: et ita cito exit: sicut em̄ potatur mingitur. Prouenit et aliqū ex nimia frigiditate renū et toti' corporis. et ē ita qm̄ ꝫ cā sit frā. tn̄ aliquādo nō priuatur a siti et aliqū est sine siti. frigidū igitur paraliticans et mortificās nō pmittit cōtinere vrinam et sicut corrumpitur attractiua cū est ex caliditate: ita corrumpitur contentiua cum ē ex frigiditate.

Signa. Signa hui' passionis sunt manifesta. qm̄ vrina mingitur in magna quātitate et frequēti'. Signū autē cāe est quoniā quando ex calore sentitur caliditas in renib': et dolor et pūctura: et alia signa caliditatis. Si aūt fritas sit in causa tunc sentitur in renibus et in extremitatibus: et leditur a frigidis: et iuuatur a calidis et c.

Pronostica. Si autē ista passio cōtinuauerit et remediatus nō fuerit maceratur corp' et crura et debilitatur et ducit in pditionē.

Cura. Et q2 ista passio pueniat vtp'rimū cū calore iō pri' curā huius pertractem'. In primis fiat clistere lenitiuū. deinde puocetur vomit': deinō fiat flōia. deīde purgetur cū mānā et cassiaf. deinde potet aquā multā frigidā et postea euomat ipsam. Deinde vtatur ista potione: fiat mucillago de psillio. Deinde. ℞. coriand. preparati. spodij. coralli. cacab. san. ora. sandal. muscatellini. an̄. ʒ. ij. camphore. ʒ. ß. fiant trocisci cū mucillagine p̄dicta et distemperetur vn' cū lacte oino acetoso vnde butirū fuerit extractū. Deide cōfortentur renes sic. ℞. cupulaꝝ glandiū. spidie. balaustie. acacie. boli armeni. ypoquistidos. an̄. ʒ. ß. laudani. ʒ. ij. misceantur cū sirupo mirtino et fiat emplastrū. Et vtatur ordeato: auenato: amigd. piris: citonijs: portul. cuē. melonib'. Et vtatur vino grosso cū multa aqua. Vitet oia diuretica. Si aūt cā fuerit frigida et fuerit cū siti tūc cura ē valde difficilis. vtatur vino odorifero: et fri

centur extrema: ⁊ ponantur ventose supra renes sine scarificatõe. Et si ē mã peccãs purgetur cũ yeraꝑ. ⁊ ꝓuocetur vomitus cũ rafano. ⁊ vtatur siru. mirtino: ⁊ fiat emplastꝝ ꝺ laudano: ⁊ mirra: ⁊ mastic. ⁊ thure. ⁊ nuce cipressi. ⁊ aniso asso: ⁊ rutha: et mẽta. ⁊ fiat bal. de istis eisdẽ: ⁊ fricetur totus donec rubefiat. Et si cã fuerit frigida ⁊ sine siti fiat potio ꝺ castoreo. mirra. pir retro: ⁊ cupulis glandiũ. ⁊ decoquat in siru. mirtino: ⁊ sumatur mane ⁊ sero. vtatur vitell' ouoꝝ: ⁊ gallina ꝑ pingui. ⁊ vtatur assis ⁊ frixis ⁊ sil'ib⁹.

Clarificatio. Intelligendũ ꝙ in diabetica ⁊ primo ⁊ principal'r ⁊ potissime cũ cã est ca. est error in attractiua: qm̃ vltra tẽperamẽtum fit tract⁹: ⁊ q2 quãtitas est nimia: iõ secũdario deficit cõtentiua. quare sicut trahitur ita eliquatur ⁊ ita corp⁹ desiccatur et ꝯsumitur. ⁊ lꝫ oĩno deficiat cõtentiua: nihilominꝰ fortificatur attractiua pp nimiã renũ caliditatẽ: nec deficit attractiuã pp defectũ ꝯtentiue ꝙ principaliter ē error i attractiua. Secũdo notãdũ qm̃ lꝫ in lienteria exeat cib⁹ crud⁹ ⁊ indigest⁹. ⁊ in diabetica exeat vrina cruda ⁊ indigesta: nõ tamẽ ex eisdẽ causis: sꝫ in diabetica fit vt plurimũ pp nimiũ calorẽ cõfortatẽ attractiuã: ⁊ ideo ē cũ forti siti: ⁊ curatur cum frigidis. Patet igr̃ ꝙ diabetica passio ex causis ca. ꝓcedit: lꝫ vrina appareat multa tenuis ⁊ alba. Tertio notandũ qm̃ lꝫ cã diabetice pas. sit ca. tñ vrina nõ ē tincta: ⁊ lꝫ sic ꝑturbatio nõ est spissa: qm̃ ita modicã morã cõtrahit in epate pp violẽtam tractõem ꝙ nihil de humorib⁹ potuit ꝑmisceri ꝙ ipam coloret ⁊ substantiet. Quarto notandũ qm̃ i diabetica ē vehemens sitis ꝑpt̃ stõi desiccationẽ: sꝫ nõ ē fames ꝑpt̃ fantasticã repletõem que fit a calido. Quinto aduertendũ ꝙ arenule rubee ⁊ solide cũ apparẽt i pricipio: et cũ dolore ⁊ grauedine renũ lapidẽ generatũ significãt: ⁊ si disipareant ⁊ dolor remãeat lapidẽ ꝯfirmatũ significãt. ⁊ si multitudo postea appareat cũ alleuiatione doloris fractõnẽ ⁊ mũdificatõem significat. Si autẽ a pricipio sine dolore appareãt corporis mũdificatõeꝫ significat Idẽ de vesica cũ arenule albe apparent

Et ista mã fuit vt plurimũ superi⁹ pertractata. Ultio notandũ ꝙ i diabetica pas. cõpetit dieta medriocriter grossa vt multum moretur ⁊ non de facili attrahatur. sed medio criter grossa ne causet indigestionem.

Cap. xiiij. de stranguria.

Stranguria interpretat̃ guttatim vrine emissio. Intelligẽd ꝙ vrina aut mittit̃ inuoluntarie: aut retinet̃ inuolũtarie. Nũc aũt de inuolũtaria emissione ageret̃. de inuolũtaria aũt retẽtiõe aget̃ inferi⁹. Si autẽ emittat̃ inuolutarie h̃ ē duob⁹ modis. qñiam aut emittit̃ in nimia quãtitate ⁊ cõsumit̃ corp⁹. ⁊ ista ē diabetica de qua dictum est. ⁊ si emittat̃ inuolũtarie sed paulatine ⁊ guttatiꝫ sic est strãguria. bene igitur dictũ ē stranguria. ⁊ guttatiua vrine emissio preter voluntatẽ.

Cause. Causa ãt aut est extrinseca: aut intrinseca. Si extrinseca sicut ē acceptio reꝝ nimis ca. ⁊ diur̃. cum accipiunt̃ i nimia quãtitate. sicut ē liton: torpon: ⁊ elĩn dulcis. ⁊ silia. sil'r pot⁹ nimi⁹ aque frigide. aut sessio in eadẽ: ⁊ silia frigida. Si aũt fit ab int⁹ tũc põt ꝓuenire aut pp apostema epatis ⁊ alias pas. eiusdem: ⁊ pp pas. renũ matricis intestinoꝝ ⁊ vesice: ⁊ toti⁹ corporis: ⁊ pp crisim. Oẽs iste cause possũt reduci ad duas. s. ad nimiã caliditatẽ pungentẽ ⁊ mordicãtem. ⁊ ad nimiã friditatẽ paraliticantẽ et mortificantẽ.

Signa. Qñ aũt ista passio ē ex causa ca. tũc est cũ arsura: pũctura: calore: sit: ⁊ mordicatione. Et si ē ꝑpter cãm frãm tũc dolor ē modic⁹ ⁊ est cũ quadam insensibilitate. ⁊ ledit̃ notabiliter a frigidis. ⁊ ita ꝺ aliis signis sumptis a rebus naturalib⁹: ⁊ nõ naturalib⁹: ⁊ cõtra naturam.

Pronostica. Hic possum⁹ dicere ꝙ ista passio si continuet̃ ē turpis ⁊ verecũdosa: ⁊ ipedit oẽs nobiles opatiões tã speculabiles ꝙ nãles. qm̃ nõ ꝑmittit hoiẽs studere nec dormire nec cibũ digerere. Et possum⁹ h̃ no

are grā mᶜ. ꝙ tria sūt q̄ augmētata se diminuūt: ⁊ diminuta se augmētāt sicut ē sudor: ⁊ egestio: ⁊ vrina.

Cura. In primis si venꝭ est cōstipatus fiant clisteria. Deinde fiat ſtōia si pticularia ꝯueniāt. deinde purgetur mā peccans ꝑm exigētiā. Deīde si cā ē ca. vtaꝭ cucur. ⁊ melonibꝰ. ⁊ lactu. ⁊ spinargi. ⁊ atriplicibꝰ. ⁊ vtaꝭ siru. ro. ⁊ siruᵒ. mirtino. ⁊ vtaꝭ zucc̄. ro. triasan. dragagā. frigido. carnibꝰ citonioꝝ cōditoꝝ cū zucca. sine spēbꝰ. ⁊ emplꝛeꝭ vesica cū mirtilꝭ. rosis: sumac: ypoq̄stidos. spod̄. sand̄. charab. laudano. ⁊ cōficianꝭ cū mucillagine spillij. ⁊ siru. ro. ⁊ exhibeanꝭ vel ꝑ moduꝫ emplꝛi: vel potiōis cū lacte acetoso a quo butiꝝ sit extractū. Si āt cā ē frigida denꝭ assa calida: ⁊ vinū odoriferꝝ: ⁊ fiat emplꝛꝫ de mastic. thure. storace. calamita. ambra cinamomo. gariof. galāga. nuce cipressi. cimino. assa. rutha. mēta. absinth. origāo. calamēto. ⁊ est fere eadē curatio cū diabetica. Intelligendū igiꝭ ꝙ in cā calꝛa dn̄t applicari exteriꝰ ⁊ interiꝰ stiptica aromatica frida in multa quātitate ⁊ de stipticis ca. in parua. Et si cā est frā. fiat ecōuerso. In cā igiꝭ frida detur tiriaca: mitridatuꝫ aurea alexād̄. diāb. diaolibanū: diamēte. diaciton: tē: diagalāga.

Clarificatio. Intellligendū iuxta doctrinā Gal. viᵒ. d̄ morbo. ꝙ om̄e qd̄ expelliꝭ a corꝑe aut retineꝭ fit ꝑꝑ tria. aut ꝑꝑ dispōnem mᶜ. aut mēbri: aut virtutis. vbi igiꝭ in stranguria cū vrina guttatim expelliꝭ: ⁊ preter voluntatem: aut q: materia est multa: aut nimis ca. aut nimis frida. caliduꝫ enim pūgit: ⁊ frigidū mortificat. ⁊ si rōe mēbri vt q: latum: laxum: rarum: apertum. Si igiꝭ virtutis vt q: expulsiua est fortis ⁊ contētiua debilis. ⁊ ideo cōiter dicitur ꝙ stranguria euenit ꝑpter acumen vrine: aut ꝓpter debilitatē cōtentiue. Secundo notandū ꝙ ventꝰ septētrionalꝭ si fortiter agat in corpore ⁊ ꝓfundet se stringit ventrē ⁊ vrinā. Si aūt debiliꝭ seu mediocriꝭ oēs virtutes cōfortat. sed desiccādo ventrem stringit. sed vrinā laxat attractiuam epatis confortando.

Caplm. xv. de illꝭ q̄ ignoranter de nocte migunt i lecto.

Intelligēdū quod aliqui mingunt dormiendo aut q: lacertus vesice est mollificatus: ⁊ non potest continere. aut q: dormiendo imaginaꝭ esse in cloaca ⁊ in loco vbi consueuit mingere ⁊ tunc precipit virtus imaginatiua virtuti expulsiue. ⁊ ita mingit in lecto intendens alibi esse.

Cura. Curatio ossa mirabolanorum accipiat ⁊ assentur. deinde extinguantur in aceto. deinde desiccentur. deinde assentur glandes ⁊ extinguantur in aqua ro. deinde assetur nasturcium: et extinguatur in succo aggreste. Ista igitur cum erunt desiccata puluerisentur. deīde misceantur cū mirra. storace: calamita. ambra. se. ruthe. nuce cipressi. mastice. thure laudani. ⁊ conficiantur cum sirupo mirtuno. ⁊ ex istis potest fieri potatio: aut emplastrum: aut oleum: aut vnguentum: aut electuarium. ⁊ valet mirifice in passio. renum: ⁊ vesice. de causa frigida cum deficit contentiua ⁊ corpus est mundificatuꝫ. Si autem fuerit propter imaginatiuam affectam ad locum: decoretur ille locus ⁊ purgetur ⁊ pulcrificetur: vt ibi de die mingere aborreat. In lactanti etate non detur tyriaca. minuatur cibus ⁊ potus ⁊ nō profundetur in sonmo. ⁊ vitentur ea que mollificant neruos ⁊ debilitāt. hic non ꝑuaui ordinē solitū cā breuitatis.

Clarificatio. Intelligenduꝫ ꝙ vesica tauri ⁊ caput lꝫ sint frā pn̄t tn̄ ꝯpetere ex v̊tute specifica ⁊ ita ponebant illi qui exꝑti fuerunt: aliꝭ nō itelligēdo. Secūdo notandū qm̄ lꝫ iuolūtarie i diabetica vrina emittaꝭ ad vesicā. ⁊ diabetica fit de cā ca. nihilominꝰ inuolūtarie vrine emisso de nocte non fit a calido sꝫ magis a frō palificāte. q: a renibꝰ emittiꝭ iuolūtarie rōe nimie ꝗtitatꝭ mᶜ ħ āt d̄fic ꝯtētia rōe friditatꝭ. alia igr̄ ē cā ħ ⁊ ibi. 3ᵒ. aduertēd̄ ꝙ iuolūtarie ⁊ isꝑibiliꝭ vriē emissio magis fit i pueris cū nerui ⁊ lacerti sint magis d̄biles. ⁊ iō frequētiꝰ ħ icurrūt. senes āt tardiꝰ ꝑꝑ neruoꝝ soliditatē: nisi forte i decrepitis vbi nō ē ordo nec reglꝛa. sꝫ d̄ nocte ⁊ i tꝑe sōni plꝰ cū tē supflua versus interiꝰ aggregentur.

X fu̅s.
Egra gutatiz trasgu-
ria mingere cogit.
Impedit ad tps dissuria
Suria semper.

Capitulū. xvi. de disuria.

Disuria est vel interpretaꝛ inuoluntaria retentio vrine. s. cuꝫ aliquis appetit mingere ꝛ nō pōt: aut qn̄ nō pōt nec appetit. Intelligendū ꝙ exit⁹ vrine aliquādo aufertur oīno ita ꝙ nihil penit⁹ exit. Aliqn̄ aūt minoraꝛ qm̄ lꝫ retineaꝛ ꝑter voluntatem ad tp̄s. nihilomin⁹ postea expellitur lꝫ cū difficultate. aliqn̄ aūt corrūpitur exitus eius ꝛ exit inordinate sicut in strāguria vt dictū ē.

Causa. Causa āt retētiōis vrine quedam ē naturalis. ꝛ quedam innaturaꝛ. nāl' sicut in sudore ꝛ fluxu ventris. Et si est innaturalis tūc aut ꝓuenit ab exteriorib⁹: aut ab interiorib⁹. Si ab exteriorib⁹ tūc accidit ꝑꝑ flatuꝫ venti borealis aut ꝑꝑ balneū aque frigide. aut qꝛ sedit longo tp̄e supra marmorē ꝛ lapides frigidos. aut qꝛ inunxit se cū narcotizantib⁹, ꝛ ita de alijs. Si aūt causa fuerit intrinseca tūc aut ꝓuenit a vesica aut ab alijs mēbris. Et si ab alijs mēbris: tūc constringiꝛ vrina ꝛ retineꝛ inuolūtarie ꝑꝑ apostema matricis. ꝛ alia pas. ei⁹. aut ꝓpꝛ pas. testiculoꝝ: aut ꝑꝑ intestina: aut qꝛ feces sūt nimis indurate. aut ꝓpꝛ pas. renū sicut est apostema: lapis: ꝛ ita d̉ alijs. aut ꝓpter pas. epatis. vt est cacochia: hydropisis. aut ꝓpter passio. cerebri: sicut est insania: melia: vbi obliuiscūꝛ mingere: aut i litargia: aut ꝓpter pas. neruoꝝ ꝛ lacertorum cū sunt mollificati: aut spasmati ꝛ fit etiā ꝑꝑ pass. toti⁹: sicut ē fe. acuta liq̄facta desiccās ꝛ corrugās. Si aūt fuerit ꝓpꝛ vesicā ħ est aut ꝑꝑ pas. aīales aut nāles. si aīales ut cū aliquis ē in loco venerabili ꝛ nō voluit se mouere: ꝛ tūc ipleꝛ vesica ꝛ dilataꝛ superius ꝛ cōstringiꝛ inferi⁹ ꝛ ideo cū est postea in loco nihil pōt exire ꝓpꝛ coartationē foraminis. Et si fuerit ꝑꝑ pas. naturales ħ fit spāliter aut ꝑꝑ morbos cōsil'es: aut cōes. sicut ē mala cōplexio ca. sicut in fe. ꝛ ħ est de raro cōtingentib⁹. aut ꝓuenit ħ ꝓpter malā cōplexionē frām: ꝛ ħ est frequenter. Et si fuerint morbi officiales: tūc est ꝑꝑ opl'ones venētes ab humore: aut sanie: aut lapid̄ aut vētositate: aut carne supflua: aut verruca ꝛ sil'ib⁹. Et si fuerit ꝑꝑ morbū cōem sicut in vlceribus. Ex istis em̄ causis ꝛ sibi cōformib⁹ retineꝛ vrina ꝑter volūtatē ꝛ possent omēs reduci ad tres. s. aut ad hūorē aut mēbꝝ: aut virtutē.

Signa. Signa morbi sunt manifesta sed signa causaꝝ habenꝛ ꝑ hunc modū. Si cāe sunt extrinsece habenꝛ ex indicio. ꝛ si sint itrinsece ꝛ fuerit ab alijs mēbris discerniꝛ ꝑꝑ pas. istoruꝫ mēbroꝝ que precesserūt ꝛ postea sequitur stranguria. Et si fuerit a vesica discernitur ꝑ dolorē loci: qꝛ vbi dolor ibi egritudo. Et si fuerit ex lapide p̄cesserūt harenule. Et si ē ex vlcere p̄cessit sanies ꝛ pūctura. Et si est ex vētositate p̄cessit dolor extensiuus inflatiu⁹. Et si ex apostemate est ibi tumor et fe. Et si cā est ca. tūc ē fe. aliꝛ raro accidit ex calore. Et si ē ex friditate sentitur frig⁹: ꝛ tūc nō ē dolor. ꝛ ꝑticulariꝛ ꝯsiderādo sapiēs medic⁹ poterit venire i cognitionē cause. no

Pronostica. Ablatio vrine si diu durauerit morteꝫ significat. Si auferatur vrina ꝛ superueniat tenasmon infra septē dies moritur: nisi superueniat febꝛ. liquefaciens ꝛ aperiens.

Cura. Iste morb⁹ curabitur sic̄ alij. cōsideretur igꝛ diligenꝛ cā ꝛ ꝑ suū ꝯtrariū reducatur ad tēꝑamētuꝫ. Si igꝛ cā ē ca. applicētur frā. ꝛ ecōuerso. ꝛ si ē cā sicca applicentur hūida. ꝛ ecōuerso. Et si ē cā replens inaniatur: ꝛ ecōuerso. Curentur igꝛ morbi iuxta suas naturas sicut scribitur i locis suis. In primis igꝛ iuxta ꝯueniētiā ꝑticulariū fiat clistere. deinde ꝓuocetur vomit⁹. deinde fiat flō ī a de epatica. deinde de saphena: si ꝑticularia cōueniūt. deinde purgetur ſm exigentiā hu. peccantis. Et si cā ē hūoraꝛ frā q̄ frequēti⁹ aduenit purgetur cuꝫ bn̄dicta. hermodacꝛ. deinde ponatur in bal. aque dul. vbi sit peritoria. feni. petro. apium. ꝛ fricetur venꝛ ꝛ dorsuꝫ suauiꝛ. deinde vtatur potiōe. ℞. lenisti ci: crete marine. saxifragie: milij: sal'. tribuli marini. ꝛ cāpestris rafani. anisi. ꝛ maratri: ameos: siselcos: cicer nigroꝝ: apij: cōquassentur ꝛ bulliant ī vīo al. ꝛ sumaꝛ potō māe ꝛ sero. Aqua rafani distillata ml'tū vꝫ. ꝛ bꝛcuiꝛ oīa illa

Vinu decoctois lilij statiz facit mingere. Tormetilla cu vino bibita tormeta destillationis vrine curat ꝑꝫ.
Item pone galbanu in capite virge ut vng[uent]u et subito minget. Item accipiatur tres cataride[s] cu lacte caprino capitib[us] et alis remotis. Ad. q[ui] no pt urinare bibat se. cumini cu aq[ua].
Item bibantur cancri fluuiales bn pistati cu vino albo. Item bt ouu bnu recenti et extrahe qd intus est et sitra cortice et da bibere.
Item se. urtice maioris bibitu statiz facit mingere

q̄ frangūt lapidē siue illa ponātur in bal.
siue fiat empl'z.siue siru.siue pō.siue ol'm
⁊ ita de alijs.Tyriaca multū vz ī h̄ casu :
⁊ oleū de balsamo.⁊ oleū scorpionum. ⁊
aurea alexandrina.⁊ mitridatū. h̄ suppo
sito φ nō sit fe. acuta aut apostema vl' vl
cus.⁊ ita d̄ alijs in quib⁹ ista possent no
cere.Intelligendū φ due sunt q̄ indifferē
ter in oī casu cōsueuerūt vrinā ꝓuocare
s.axungia cuniculi.⁊ pell' ei⁹ ⁊ supra pe
ctinē ⁊ v̄gā applicet.Sil'r h̄ idē faciūt ci
mices viue seu ꝯtrite ponāt supra caput
virge vel ponātur in sacculo ⁊ sacculus ī
duatur virge recte vt recte applicētur ca
piti virge.Intelligendū ēt φ in vicijs re
nū ⁊ vesice hūoralib⁹ de cā frā. supposi
to φ non sit ibi fe.nec vlc⁹.nec apostema
multū vz litō.torpon.el'm ducis.⁊ debēt
misceri cū duplo de diaprun̄ s.⁊ oxilaxa
tiui.q2 al'r nimis esset medicamē forte. ⁊
ita de isto toto pōt dari.ʒ.5.in vna vice.
aut.ʒ ij.cū aq̄ rafani.aut brodio cicerū ni
groꝝ.aut vino al.In causis aūt ca. dent
femina frā maiora ⁊ minora.Apostema
aūt ⁊ vlcera.⁊ lapides.curātur sic̄ dictū ē

Clarificatio. Intelligendū φ ve
sica ⁊ intestina h̄nt
iiij.virtutes naturales.⁊ ita h̄nt virtutez
attractiuā ⁊ forte nō attahūt nisi cibuz ⁊
s̄m hūc modū loquēdo vesica n̄ attrahit
vrinā nec ītestina feces s3 recipiūt. poss3
n.dici sic.qm̄ ista m̄bra si attrahāt n̄ attra
hūt vt ide se adiuuēt cū sint s̄ſflua ⁊ īpura
⁊ l3 nō attrahāt ꝓpt se.attrahunt t̄n gr̄a
toti⁹.sic̄ splē mel'iam.⁊ chiscis fell' col'am
vn̄ l3 nō habeāt intellectū ⁊ rōnez vt de
purēt corp⁹ nihilomin⁹ ordinator ciuita
tis hūit intellectū ⁊ rōnem ⁊ ita ordina
uit ista mēbra.vt attraherēt gr̄a toti⁹.⁊ l3
Gal'.videat alibi dicere oppositū p̄ hūc
modū pōt dissolui.vel possez dicere φ cū
fecib⁹ ē aliq̄d benignuz ex quo possit nu
trire φ pz qm̄ s̄m Auic̄. vene meseraice
cōtinuant cū oīb⁹ intestinis p̄terφ cū lō
gaone vt epar a quolibet possit attraher
aliq̄d benignū.⁊ descēdit cuz aquositate
aliq̄d d̄ san.vt ide vie medie nutriat.nō ē
igr̄ icōueniēs si sup̄flua attrahūt q2 attra
hunt gr̄a toti⁹.⁊ q2 ibi est aliq̄d benignū.
Scd̄o notandū φ multitudo vrine ē cau
sa retētionis cū opilat ⁊ claudit foramen

⁊ est cā fluxus cū nō opilat.Et ē intelligē
dū φ de opilatiua nō cōpetūt nisi in cor
pore mūdificato.nec cātarides nisi ī par
ua q̄ntitate ⁊ abscisis capitib⁹ ⁊ alis.Ter
tio aduertēdū φ magn⁹ lapis nō īpedit
exitū vrine.nec valde paru⁹.s3 qn̄ ē in di
spositione media.ita φ p̄tim subintrat fo
ramē.⁊ iō expelli nō pōt.⁊ ē cū dolore in
tollerabilli vt dictū est sup̄i⁹.⁊c̄.

Explicit.vi.p̄s cū auxilio dei.

Incipit.vij.⁊ vltima de passionib⁹ mē
broꝝ gn̄ationis in vtroq3 sexu.⁊ de anti
dotis valentib⁹ a capite vsq3 ad pedes
continens capitula.xxiiij.

v

Dubitat̄ vtrū desideriū coit⁹ sit a corde ... q̄ sit cū delectatio & tristitia sint passiones cordis. Item a cerebro q2 desiderium coit⁹ est virtute ymaginatiua. Item ab epate: unde Aui. et desiderium est ab epate. Dicendum q̄ dupl̄ ē desiderium naturale: q̄d ē concupiscentia: & tale initiatiue est a corde / & completiue a cerebro: quam replectiorem ... temptat ... & ad sua loca sibi n̄ralr̄ deputata mitte / & est ex epate. Considera.

¶ Capl'm. xxiiij. de antidotis q̄ valet ꝯ pas. renum ꝛ vesice ꝛ iūcturaliū ꝛc.

¶ Capl'm primū de paucitate coytus.

Unumquodq₃ p fectū est cū possint sibi sil'em generare. ex h̄. n. assimilatur enti diuino ꝛ immortali ꝑm Aris. scd̄o de aīa. ꝛ pp hoc Auic. vi. ꝺ naturalib⁹ gl'ificauit virtutē gn̄atiuā₃. vt q̄ in se saluari nō poterat saltim in suo simili saluaret̄. ꝛ iō pp generationē de⁹ benedict⁹ ꝛ sublimis masculū ꝛ feminā creauit ¶ Instrumēta aūt generationis in masculo sunt testiculi ꝛ virga. ¶ In femina aūt sunt matrix ꝛ os ei⁹. ꝛ duo testic'li qui sunt in cornib⁹ matricis. ¶ Nūc aūt in coytu sunt tria necessaria. caliditas. vētositas. ꝛ hūiditas. ꝛ ita ꝑm Auic. ſp̄us venit a cerebro ſpūs ꝛ vēt⁹ a corde. fan. ꝛ desideriuȝ ab epate. ita q̄ desideriū naturale partim venit a renib⁹ ꝛ ab epate ꝛ cōplemētum a corde. ꝛ iō qui hȝ oīa ista fecūdus ē q̄tū est de nā sui. ¶ Mod⁹ aūt gn̄ationis ē iste. cū enim masculus appetit nāliter ꝓpt̄ seminis mltitudinē aggregatā₃. ꝛ digestio stōi ꝛ epatis est cōpleta ꝛ tertia mediata ꝛ nullū aliud extrinsecū nec intrinsecū impedit. tūc ei data est licētia ꝑm legē. tunc dȝ dispergere semē in matricē ꝛ nll'o modo in aliquo alio foramīe ꝑm legē dei et naturā. ꝛ cū occurrūt ei ſp̄mata ad inuicē ꝛ retinētur. tunc fit cōceptio sicut dicetur inferi⁹ magis ꝑticulariter cū loquimur ꝺ sterilitate mulierū. ¶ Sicut igit̄ ex cōcursu oīum istoꝝ causat̄ fecunditas ita ex defectu sterilitas. ¶ Et si abūdat humiditas ꝛ alia sint ablata causatur gomorrea. ¶ Et si abūdet vētositas ꝛ alia nō causat̄ satyriasis. ꝛ si deficiat cal'itas vna cū aliȷs causatur sterilitas. ꝛ iō istud capl'm posset intitulari de frīs ꝛ maleficiatis. ¶ Aut capl'm q̄d dr̄ aproximion. aut capl'm q̄ dr̄ sterilitas ex parte masculi. aut capl'm de paucitate coytus.

¶ Cause. Sterilitas eiȝ aut paucitas in coytu. aut ꝓueniunt ab exterioꝛib⁹ aut ab iterioꝛib⁹. ¶ Si ab exterioꝛib⁹ vt q2 coyt cū mlīere q̄ nō dū ꝓuenit ad annos. aut q2 mulier cū q̄ coyt ē vetula. aut q2 coyt inepto mō ꝛ turpi. vidēdo muliebꝛia. aut q2 mēstruata. aut quia scabiosa. aut tiniosa. aut fetida. aut infecta. aut oꝛribilis aspect⁹. aut q2 est puer. aut decrepitus. aut ebꝛius. aut crapl'at⁹. aut male san⁹. aut debilis. aut q2 fecit stōiam aut accepit medicinā laxatiuā. aut cucurrit. aut laboꝛauit. aut q2 superflue coyuit aut ꝓpter accidētia aīe. sicut est timoꝛ. et furoꝛ. ꝛ sil'ia. ¶ Oia igit̄ extrinseca q̄ diminuunt caloꝛē aut cōsumunt vētū. aut consumūt humiditates ꝯnaturales sterilizāt ꝛ iō oīa frā sterilizant sicut lactuca. opiū. ꝛ sil'ia. ꝛ illa q̄ cōsumūt ventum ꝛ sil'ia. sic ruta. ꝛ agn⁹ castus. ꝛ illa q̄ desiccant sicut acetū. ꝛ abstinētia. ꝛ vigilie sup̄flue. ꝛ sil'ia ¶ Sterilitas si āt ꝓuenerit a causis intrinsecis tunc aut ꝓuenit a testiculis ꝛ virga aut ab aliȷs mēbꝛis. potissime a principalibus cum veniat semen in hoꝛa coytus principaliter a mēbꝛis principalib⁹ ꝛ ab aliȷs p quādā₃ resudationem. ꝛ ita fit sterilitas ꝓpter pas. cerebꝛi. sicut ē litargia nimia. ꝛ si incidātur vene iuuenilles que sunt retro aures cū fermentū veniat a cerebꝛo. ꝛ accidit ꝛ sterilitas ꝓpter pas. coꝛdis sicut est tremoꝛ ꝛ similia. ꝛ accidit pp pas. stōi. sic ē fritas. idigestio. ꝛ ita ꝺ aliȷs accīt pp pas. epat̄ ꝛ renū ꝛ intestinoꝛū ꝛ ita de aliȷs vicinātibus cū pas. exuberāt ꝛ accidit sterilitas ꝓpter mēbꝛa oꝛdinata ad gn̄ationē sicut sunt testiculi. ꝛ virga. ¶ Si aūt fuerit ꝓpter testiculos aut q2 excedūt in caliditate. aut frigiditate. aut siccitate. aut hūiditate. aut q2 sunt cōtracti versus interioꝛa. ¶ Si aūt ꝓuenerit propt̄ virgam. vt q2 nimis breuis aut nimis lōga. nimia. n. longitudo virge inducit sterilitatē sicut dic̄ Auic. in canone. ꝛ in libꝛo suo ꝺ histoꝛiȷs aīaliū. accidit ēt sterilitas pp mollificationē ꝛ paliſim virge. ꝛ propter doloꝛē emoꝝ. ꝛ ani. oīuȝ similiū.

¶ Signa. Si venerit ꝓpter cās extrinsecas ꝯsiderent̄ diligent̄ cū indicio. ꝛ ideo damascen⁹ ꝛ sup oīa non pudeat te patientē interrogare. ¶ Si autē fuerit ꝓpter cās intrinsecas tūc discernūtur propter pas. illoꝝ mēbꝛoꝝ notabiles a quo ꝓuenit. ¶ Et si fuerit ꝓpter paralisiȝ virge si ponat̄ in aqua frā nō ꝯtrahitur.

... bulire ... camomille ... lombricis ... & virgam ... & testiculos & ... aduge olio ... coit ... virge ...

De eo qui qn [illegible] Supponatur ei [illegible] [illegible] non matrice, vel gallia [illegible] Rasys Expedit [illegible] vti [illegible] [illegible] sit [illegible] et sedeat [illegible] et supponat ei ipsos [illegible].

quã mẽbꝛuꝫ mollificatũ nõ ꝯtrahitur cuꝫ sit ꝓlongatum ⁊ hũectatum nec sanũ presentiat nocumentũ. ⁊ cũ h̉ sperma exit sine erectiõe v̉ge ⁊ sine delectatiõe. ¶ Si ãt fuerit pp̱ friditatẽ testic̉loꝝ tũc discernit̃ q꞉ nõ abũdat in pilis. ⁊ vene sunt stricte ⁊ q꞉ nõ appetũt. ⁊ semẽ est tardi exitus ⁊ grossum ⁊ frm̃. ⁊ testiculi tactu frigidi. et leduntur a frigidis. ¶ Et si fuerit ꝓpter malã cõplexionẽ nimis ca. tũc testiculi ⁊ oĩa q̃ sunt in circuitu sunt pilosa. ⁊ vene v̉ge ⁊ pellis testiculoꝝ sunt multe late. ⁊ quolibet occursu ad mulieres citissime appetit. ⁊ se. est calid̉. ⁊ velociter expellit̃. ¶ Si aũt fuerit ꝓpter siccitatẽ tunc semẽ ẽ modicũ ⁊ grossuꝫ. ⁊ de facili satiatur. ⁊ habitudo corporis est extenuata. ¶ Si aũt fuerit ꝓpter nimiam hũiditatem semẽ ẽ plurimũ aquosum ⁊ lubricum. ⁊ ex his possumus dicere ꝙ sanguinei multuꝫ appetũt ꝓpter caliditatẽ. ⁊ multum pñt propter humiditatẽ. ¶ Colerici ãt velocissime ⁊ frequẽter ⁊ ex qualibet modica cã intẽse appetunt. sꝫ paꝝ possunt. sꝫ melici nec possunt nec appetũt naturalit̃. ¶ Flãtici nõ appetunt sed plus possunt. per ista igit̃ q̃dam cõiectura proxima v̉itati poterimꝰ deuenire in cognitionẽ cause.

Pronostica. Pingues non sunt potẽtes in coytu sicut extenuati. imo citiꝰ deficiũt. pueri eiꝫ ⁊ decrepiti. ebrij. ⁊ crapulati. ⁊ q̃ hñt virgã nimis lõgã ⁊ qui vtũtur nimio coytu nõ gñant. aut raro. aut erit feda coꝝ gñatio. coytꝰ in ꝑpacl̉o ⁊ sine verecũdia sterilizat viros honestos: sꝫ aliqui sunt ita malici. si ꝙ q̃to fetidius ẽ ⁊ turpiꝰ tanto magis delectantur. ⁊ d̉ h̉ facit mẽtionem ¶ Ali. supra cẽtiloquiũ ⁊ sunt illi in quoruꝫ natiuitate dñabitur saturnꝰ ⁊c̃.

Cura. In primis vitet̃ oẽ ill̉d qd̉ corrũpit cõpl̉onem aut cõpositionem. aut inducit accidẽtia aie tristosa. ⁊ id̉ vtent̃ oĩa illa q̃ nimis calefaciũt aut infrigidãt. ⁊ vitet̃ repletio nimia. crapula. ⁊ ebrietas. ⁊ vitetur nimia inanitio. ⁊ s̉m h̉ vitent̃ oĩa nimis infridãtia sicut est lactuca. papauer. ⁊ opiũ. ⁊ miliũ. ⁊ silia. ⁊ vitẽtur illa q̃ nimis calefaciũt ⁊ ventositatem ꝯsumũt. sic̃ ẽ ruta. agnꝰ castꝰ ⁊ silia. ⁊ vitet̃ stõia medicĩa laxatiua. ⁊ bal. ⁊ coytꝰ cum vetula. ⁊ cũ menstruata. ⁊ cũ tiniosa. ⁊ cũ cacochica ⁊ fetida imunda. ⁊ vitet̃ coytꝰ mulieꝝ q̃ nõ deueniũt ad annos. ⁊ vitet̃ vt dictũ est oẽ illud ꝙ corrũpit cõplexionẽ ꝯpositionem ⁊ affectus aie. ¶ Si auteꝫ venerit sterilitas pp̱ causas extrinsecas primitiuas reducant̃ ad tẽperamentũ cũ suis ꝯtrarijs. ¶ Si ãt venerit ꝓpter cãs intrinsecas vt ꝓpter vicia alioꝝ mẽbrozuꝫ a vasis tũc curent̃ primo pas. illoꝝ membroꝝ sicut dicet̃ locis suis. ⁊ si fuerit propter mollificationẽ virge tunc curet̃ sicut paralisis. ¶ Et si fuerit ꝓpter breuitatẽ virge tũc eleuent̃ crura mulieris intm̃ ꝙ semen possit cadere in ꝓfunditate ag̃ nãe. vel magnificet̃ virga vt verberet̃ suauit̃ cũ virgis ⁊ empl̉et̃ cũ pice vt docet Gal. de ingenio versus finẽ. ¶ Et si fuerit sterilitas ꝓpter lõgitudinẽ nimiã virge tũc masculus vel femina teneat radicẽ virge strictã cũ tota manu ⁊ tota virga nõ itromittatur ⁊ vt semẽ in via non infrigidet̃. ¶ Si aũt fuerit sterilitas ꝓpter malã cõplexionem ca. testiculoꝝ ⁊ vasoꝝ ⁊ seis. vtat̃ ordeato ⁊ lacte. acetoso. ⁊ lacte vaccaꝝ vbi bulliet̃ portul̃. ¶ Et si fuerit ꝓpt̃ malã complexionẽ siccã vtat̃ ouis sorbilibꝰ. ⁊ brodijs carniũ. ⁊ iusculis. ⁊ lacte vaccio bullito. ⁊ balneis. ⁊ oibꝰ resumptiuis ⁊ nutrientibꝰ. ¶ Si aũt venerit ꝓpter malã cõplexionem frãm q̃ frequẽtius aduenit tunc vtat̃ istis el̉ijs s. pliris cũ musco. diãtos cũ musco. ⁊ potissime si venerit defectus ꝓpter cerebrũ. ⁊ vtat̃ metridato. ⁊ põne muscata. potissime si defectus essꝫ pp̱ cor. ¶ Et vtat̃ diagalãga. ⁊ diateriõ. pipeon. ⁊ diamẽte. potissime si defectꝰ veniret ꝓpt̃ stõm ⁊ intestina. et vtat̃ diazinziberis. dialacca. ⁊ potissime si venerit ꝓpt̃ epar. ¶ Et vtat̃ diasatiron acuato cũ caudis stincoꝝ. potissime si defectꝰ venerit ꝓpter renes ⁊ testiculos. ⁊ vicina mẽbra. ⁊ inungatur spina dorsi. ⁊ renes ⁊ testiculi. ⁊ virga. ⁊ peritoneon. ⁊ plante pedis. cũ oleo debeen. scꝫ cum oleo de pipere al. ⁊ inungatur omnia ista membra iam dicta cum isto vnguento. ℞. asse fetide. piret̃. staphisagrie. eruce. ceparum. piperis. castorei. mirre storac. calamite. añ. ℥. i. axungie leonis. ℥. ij. musci. ʒ. i. bulliant in oleo costino ⁊ addatur cere. q. s. ⁊ fiat vnguentum.

Ad coitum incitandum pillule fiant. R. de costu. Et se. rapar. albarum, testiculus vulpis, cerebrorum passerum, florum palme, olibani ana, terantur cum aqua .. et fiant pillule admodum ciceris; dentur .3. in mane cum vino ... remedium optimum. Et bibitum feminulum ... cum aqua.

Arnal. ... si cum vino misceatur et bibatur auget libidinem mirabiliter. Item ʒ.i. ... cum lacte vaccino ... auget libidinem. Arnal.

¶ Deinde vtaꝛ ista decoctione de q̄ dicunt boni socij ꝙ facit mulierē deficere sub viro. ℞. testiculus vulpis. ⁊ cerebella passerū decoquātur in aq̄. deinde aliquātulū assenꝛ ⁊ potissime cerebella. ⁊ teranꝛ cū floꝛib⁹ palmarū. ⁊ modico caudarū stincoꝝ. ⁊ cōficiātur sil'. ⁊ vtaꝛ ista cōfectione mane ⁊ sero. ¶ Intelligendū ꝙ yrīgi cōditi fecōdant. ⁊ zinzib. ꝯditū. ⁊ galāga si cōdiātur. ⁊ mēta sil'r. ¶ Deīde fiat tale medicamē. ℞. priapi tauri. eruce. pipis. gariof. cinamō. testiculis vulpis. ana. caudaꝝ stincoꝝ pum fiat pul. ⁊ pul. accipiaꝛ cū ouo sorbilli. ¶ Deīde intelligendū ꝙ cerebella passeꝝ elixata ⁊ postea assa si sumanꝛ cū lacte faciūt hoīem fecundū. ¶ Deinde vtaꝛ isto medicamine ⁊ est diuinit⁹ reuellatū. ℞. vitella ouoꝝ. butiri recētis. priapi tauri. ciceꝝ. galange. satirionū. zedoarie. zinzib. ꝯditi. mēte. testiculoꝝ galloꝝ. ⁊ vulpis. añ. ʒ.i. cerebellaꝝ colūbaꝝ ⁊ passerū bñ coctarū. ⁊ assaꝝ. añ. lib. i. medulle nucis indice. pineaꝝ mund. fistucoꝝ iuiubarū. amigd. dul'. mund. se. malue. se. mercurial'. auellanaꝝ excoꝛicataꝝ. dactiloꝝ. añ. ʒ.i. se. eruce. gariof. zinzib. pipis lōgi albi ⁊ nigri. lingue auis. se. bulli. cinamōi. añ. ʒ.i. ista oīa mūdificentur ⁊ parenꝛ ⁊ d̄coquanꝛ in lacte ouino ⁊ postea fortiꝛ tereātur ⁊ addanꝛ caude stincoꝝ. ʒ.5. totū cōficiatur cū melle ro. ⁊ pane d̄ zucc. q. s. ⁊ lēto igni diu agitādo ꝯdiaꝛ. ⁊ noli reuelare nisi filijs tuis. ¶ Cibaria aūt q̄ ꝯfoꝛtāt coytū sunt ista. caro ouina. cerebella passerū ⁊ colūbarū. carnes eduline pingues. ⁊ agni anual'. galline. ꝑdices. fasiani. ⁊ super oīa cerebella. ¶ Deinde oua sorbilia. ⁊ oua pisciū frixa ⁊ sumpta cū lacte. ¶ De granis suut triticū excorticatū valde coctū cicera fracta. faba fracta. risi cocta cū adipe renū capraꝝ ⁊ lacte ⁊ ꝙ aspergātur puluere cinamomi. de ol'ib⁹ menta. ⁊ sparagus eruca porri. lingua auis. ¶ De fructib⁹. vua pas. dul. ficcus. pingues. fistici. iuiube. sebesten. dactili. amigd. auellane. valēt etiā rape ⁊ pastinate. ⁊ vinū dul. ¶ Deinde fiat talis cib⁹. ℞. rapaꝝ. pastinataꝝ. ciceꝝ. risi frumēti excorticati. decoquanꝛ fortiter cū carne arietis ⁊ cū cepis ⁊ mell'. ⁊ cerebell' auiū ꝑuaꝝ. ⁊ ꝯteranꝛ fortissime ⁊ aspgantur puluere cinomōi. gariof. galāge. caudaꝝ sticoꝝ ⁊ fiat cib⁹ spissus cū pane de zucc. ⁊ brodiū poteꝛ. ⁊ iste cib⁹ inducit fecūditatē mirabilē in isto mūdo. ¶ Intelligēdū ꝙ ista sunt q̄ a tota specie inducunt fecūditatē. s. se. mercurial'. limatura eboris. coagulū leporis. sterc⁹ leporis. mrix leporis. coagulū cameli iuuenis masculi. vrīa cameli. coꝛ salmōis trāsglutitū a viro. se. siseleos. priapus tauri. viscus q̄rcin⁹. artimisaꝫ. coꝛ leporis sumptum a viro. testiculus verris. ⁊ si vis masculum accipias dextrū. ⁊ si feminam sinistrum.

Clarificatio.

Intelligendū ꝙ vētositas venit a cord nō materialiter sꝫ effectiue. ⁊ mod⁹ ē iste v̄tus. n. imaginatiua cū imaginaꝛ coytū cū sit vna de v̄tutib⁹ sup̄ioꝛib⁹ p̄cipit virtuti cōcupiscibili q̄ est in corde. ⁊ illa mittit calorē ad mēbra gñatiua ꝑ arterias ⁊ calor iste fortis dissoluit vapores ⁊ vētositates q̄s inuenit in venis ⁊ arterijs. et illa vētositas īflat virgā ⁊ erigit sicut declarat. Gal'. versus finē de interioꝛib⁹. nisi. n. virga esset erecta nō posset spargi semen in fundo ag̃ nature. ⁊ iō ad portandū ē necessitas vētositas. ⁊ iō q2 fabe generant vētositatē ⁊ in venis iō multū cōferūt ꝙtū est ex h'. ¶ Oīa q̄ generāt vētositatē multū cōferunt. ꝙ aūt calor mult⁹ veniat a corde h' pꝫ. q2 homo dū actu coyt actualiꝛ est tot⁹ calid⁹. īmo ex sola imaginatione dato ꝙ nō coeat. ¶ Venit igiꝛ caliditas a corde. i. a calore cordis resoluēte ⁊c. ¶ Secūdo notandū grā cuiusdā cōditionis qd̄ mā antecedēs piloꝝ ē mā nutrimētalis multa sꝫ cā īmediata ē vapor siccus. ⁊ iō col'ici cū sunt bōe h̄itudinis sūt magis pilosi. deīde sanguinei. deinde flāatici. vltimo aūt mel'ici ⁊c. ¶ Tertio intelligēdū ꝙ coyt⁹ tēperat⁹ ꝯpetit in regimine sanitatis sicut docet ¶ Gal'. in tegni. s. ꝙ fiat tantis interuallis ꝙ corp⁹ sentiat se alleuiatū. ⁊ ꝙ meli⁹ comedat ⁊ dōmiat ⁊ euacuat sup̄flua. ⁊ letificat aīam. iō competit ¶ Sꝫ quātū iuuat coyt⁹ tēperat⁹ tm̄. nocet distēperat⁹ infrādo. cōsumando. debilitando. ⁊ iō dicebat Auic. in de histoꝛijs aīaliū ꝙ plus nocet vn⁹ coyt⁹ sup̄fluus q̄. xl. flōie sibi sil'es ⁊ ꝓpoꝛcionales. ¶ Et dicit Cōstantin⁹ ꝙ pauci coeūt ꝓpter ꝓlem sꝫ pl'es ꝓpter sanitatē. sꝫ pl'in valde

ꝑpter delectationē.⁊ iõ coyt⁹ vtplurimũ est sup̃flu⁹.⁊ ideo multũ nociu⁹ imo in su ꝑfluo coytu emittit̃ san.aliqñ. quare euitãdus. Quarto notandũ ꝙ retẽtio spermatis p̃ter ꝯsuetudinē plus nocet mulierib⁹ ꝙ̃ viris.qꝛ peiora sint horta inducit qꝛ suffocationē matricis ⁊ sil'ia. In viris aũt virtus est fortis ⁊ põt ꝯsumere.⁊ vtũtur cõiter fortiori exercitio.mulieres aũt sunt in ocio ⁊ quiete.qꝛ mulier ē custoditiua dom⁹ ſm Gal'.in de cõplexionib⁹.qꝛ igit̃ multe alie sunt sup̃fluitates.⁊ sup̃fluitas spermatis sup̃addit̃ corrũpitur ⁊ trãsit ſm Aly.in nãm veneni.ideo peior est retẽtio sp̃matis in mulierib⁹ preter cõsuetudinē ꝙ̃ in viris.viri.n.fortiora p̃nt pati ꝑpter maiorē fortitudinē ⁊c̃. Quinto aduertendũ ꝙ plus nocet mulierib⁹ retẽtio sp̃matis ꝙ̃ menstruoꝝ.qm̃ lʒ sp̃ma sit de se temperatuʒ ⁊ menstruum sit sup̃fluitas.tñ qñ corrũpitur tẽperamẽtũ peior ē ei⁹ corruptio ꝙ̃ alteri⁹ cuʒ magis vergat ad ca.⁊ hu.vbi sunt corruptionis principia.⁊ ideo videm⁹ ꝙ magis fetent stercora hũana ꝙ̃ alioꝝ aĩalium ⁊ cadauer humanũ ꝙ̃ alioꝝ aĩaliũ.⁊ plus peccat san. sicut pʒ in synoca.⁊ plus fili⁹ cũ derelinquit.⁊ plus antiqu⁹.⁊ plus domesticus iuxta illud qđ dr̃.nõ est pestis efficatior ꝙ̃ familiaris inimic⁹.est eiʒ sicut ignis in gremio.mus in pane.serpẽs in sinu. Cũ enim sp̃ma sit sup̃fluitas pura cũ corrumpitur ꝙ̃to temperatior tãto deterior. Est igitur retẽtio sp̃matis in muliere deterior ꝙ̃ menstruoꝝ. Sexto notãdũ ꝙ in corꝑe tẽꝑato cõpetit coyt⁹.dũ tñ coyt⁹ sit tẽperat⁹ ꝑꝑ sup̃flua expellãda.q̃ oĩno inquãto ⁊ quali mẽsurari non põt nisi artificio coyt⁹ adiuuet̃. Septimo notandũ ꝙ coytus incipit a cerebro rõne imaginatiõis q̃ precedit ei:⁊ mediat̃ ab epate rõne caloris iuxta illud cogit amare yecur.⁊ cõplet̃ rõne testiculoꝝ. iuxta illud . petulca eniʒ est.ad venerē ꝯ⁹.ca.testiculoꝝ. Ultimo notanduʒ ꝙ hora coyt⁹ ꝑꝑ sup̃flua expellẽda est p⁹ cõplemẽtuʒ digie tertie Sʒ si fiat gr̃a gñationis cũ mediat̃ t̃tia digia.quia tũc plus abũdat ⁊ in se ⁊ mã est digia.⁊ si plus exspectetur iaʒ incipit diminui.quare coytus cõmuniter loquẽdo in omnibus que seruant rectum regimen ē a media nocte vsq̃ ad auroram.

Capl'm.ij.de satyriasi ⁊ priapismo.

SAtiriasis est continua virge erectio cũ ꝺsiderio ⁊ appetitu ad coytum. Priapismus ē ĩmoderata ⁊ cõtinua virge erectio sine appetitu ⁊ desiderio.

Cause. Causa aũt satyriasis ē q̃dam exterior ⁊ quedã iterior. Exterior sic̃ fortis imaginatio circa aliꝙ̃ mulierez.diminutio coyt⁹.amplexus.⁊ sil'ia. Cã autē interior est multitudo sp̃matis. Cã aũt priapismi quedã ē exterior.q̃daʒ interior. Exterior sicut ē lõgus decubit⁹ ⁊ frequẽs supra dorsuʒ.⁊ multiplicatio ĩ cibis eruce.ceparũ.fabaꝝ.rapaꝝ.⁊ sil'iuʒ ⁊ nimi⁹ coyt⁹.⁊ dẽsitas porrorum virge. Cã aũt interior est hũiditas viscosa grossa ꝯtinẽs ⁊ ambiẽs vẽtositatē ⁊ calor me di⁹ potẽs dico resoluere.sʒ nõ ꝯsumere.

Signa. Si fuerit ꝑpter cãs primitiuas hr̃ ex idicio. Et si fuerit ꝑpter virgã ē cũ quadãti tillatione ⁊ tremore p̃cedẽte.⁊ si est satyriasis ē cũ cõcupiscẽtia.in priapismo.aut nõ.

Pronostica. Talis pas. si durat signãt apostema. aut spasmũ aut tetanum.⁊ mortem.

Cura. In primis si corp⁹ est plectoricũ fiat flõia. deinde fiat vomitus. Medicina aũt laxatiua nõ det̃ nisi esset fortis ⁊ angustiatiua.deide fomẽtetur v̓ga cũ agno casto.⁊ rutha.⁊ camomilla.⁊ mellioto.⁊ pulegio.deide infrigident̃ renes cũ opio.cãphora.sanđ.⁊ sem peruiua ⁊ aceto.⁊ cũ lamina plũbea ꝑforata ⁊ madefacta in aceto.vtat̃ lactu.portu.lentib⁹.milio.ordeato.vino multũ limphato.⁊ sil'ib⁹. Acetũ vitet vel paꝝ vtat̃ qm̃ inducit vẽtositatē sicut dicit Auic̃.iaceat in duro acubitu.⁊ iaceat supra folia salicis.⁊ folia vitis al.⁊ nenuphare.⁊ agno casto.⁊ rutha.⁊ odoret rosas. cãphorã.⁊ nenupharē.⁊ sandalos.⁊ aquã ro.⁊ acetum. Vitet oĩa illa q̃ valẽt ad coytum q̃ dicta sunt. Intelligẽdũ ꝙ Auic̃. narrat multa illicita ⁊ inonesta de coytu.⁊ narrauit ea ad euitandum tum quia defẽdatur ex qualibet ideo derelinquo,

Clarificatio. Intelligendū ꝙ frā ipediāt gñationem vētositatis. ꝛ ita valēt in satyriasi ꝛ priapismo quo ad cām antecedētem ꝛ calida gñataꝫ cōsumūt. potissime ille q̄ plus cōsumūt ꝙ̄ dissoluūt. sūt sicut ē rutha. agn⁹ cast⁹. origanū. calamentū. pulegiū. ꝛ sil'ia ꝛ ita pñt valere calida ꝛ frā contra istas pas. ¶ Secūdo notādū ꝙ appetit⁹ ad venerē est magis in vere naturalit̄. tū qꝛ virtus est fortior. tū qꝛ pori incipiūt dilatari ꝛ calor vigorari. tū qꝛ mā ē multa. ꝛ rōne tpis precedētis. ꝛ qꝛ tūc oīa exteriora mouēt ad delectationē. ¶ In estate aūt est appetit⁹ maior post ver pp stimuluꝫ. sed postea min⁹ in autūno pp inordinationē ꝛ minime in hieme. ꝛ lꝫ appetitiua cibi in hieme ꝛ digīa sint fortiora expulsiua tām spmatis nō ꝛ qꝛ nō ē stimulus. ꝛ qꝛ pori sūnt clausi. ꝛ mā quieta. ¶ Tertio aduertendū ꝙ mulieres magis appetūt in estate. qꝛ semē eaꝝ frm̄ est. ꝛ tūc calefit ꝛ mouet̄ ꝛ stimulat. ¶ In viris aūt fit exalatio ꝯsumptio ꝛ debilitatio sꝫ in hieme calor ē fortior. ꝛ iō magis appetūt viri in hieme ꝙ̄ mulieres. ¶ In estate aūt ecōtrario. ¶ Quarto notādū ꝙ cetera aīalia abhorrent coytū post cōceptū. ¶ Primo qꝛ imaginatiua ē pp naturā nō ꝑpt volūtatē ꝛ si abūdet trāsit in capillos ꝛ cornua ꝛ vngues. ꝛ qꝛ appetit⁹ est ad spēm ꝛ nō ad delectationē. ¶ In mulierib⁹ ē cōtrariū appetūt eīm nō solū pp spēm sꝫ propt̄ delectationeꝫ. ꝛ cū h̄ abūdant in mēstruis propt̄ q̄ stimulant̄ ꝛ calefiūt. ꝛ cū h̄ de delectatione precedēti recordant̄. ¶ Iō accīt ꝙ quedam mulier pepit vnū filiū pulchꝝ. q̄ assimilabatur viro suo ꝛ post paucos dies pepit vnū turpē q̄ assil'abat̄ amasio suo turpi. ꝛ h̄ nō fuisset nisi matrix p⁹ coytū fuisset apta ꝛ dilatata. ¶ Appetūt igit̄ auide mulieres post coytū. ¶ Quinto intelligenduꝫ ꝙ maior delectatio ē ī expulsione seis ꝙ̄ in expulsione aliaꝝ supfluitatū. ¶ Et qꝛ mā est tēpata. ꝛ qꝛ vnit̄ mēbris distēperatis sicut cōueniens cōuenīēti ꝛ gratia finis iuxta illud. ¶ Ob hoc eīm de⁹ posuit tātaꝫ delectationē in coytu vt fastidio supueniente aīalium gñatio nō periret. ꝛ iō dicebat Ouidi⁹ in ō fastidijs. ¶ Quid creat oē gen⁹ volucrū nisi blāda voluptas. ¶ Nec coeūt pecudes ni leuis assit amor. ¶ Nullū aūt istoꝝ est in alijs supfluitatib⁹. ¶ Sexto notandū ꝙ mulier in plib⁹ delectat̄ ꝙ̄ vir qꝛ delectat̄ in spermate viri. ꝛ in spmate suo ꝓprio. sed vir forti⁹ ꝛ intensius cū semen suū sit magis tēperatum. ¶ Septimo notandū ꝙ lꝫ hūor hēat replere virgā in priapismo. repletio cuꝫ est ꝛ erectio fit a ventositate tanꝙ̄ a causa immediata. ꝙ patet quia cito venit ꝛ cito recedit. ꝛ hoc dicit Gal. de interioribus. pōt ēt fieri ab hūore tanꝙ̄ a cā remota. ¶ Ultimo notandū ꝙ vētositas ꝯsumit̄ duob⁹ mōis. vno modo ei⁹ gñationē ipediēdo. ꝛ h⁹ sīt narcotica sicut est opiū ꝛ mādragora. ꝛ sil'ia. alio modo desiccādo resoluēdo sicut sunt illa q̄ magis ꝯsumūt ꝙ̄ dissoluāt. vt dictū est de rutha ꝛ agno casto ꝛ sil'ib⁹.

Capitulū. iij. de gomorrea.

Gomorrea ē emissio spermatis inuoluntaria.

Cause. Cā ē exterior aut interior. ¶ Si exterior sicut ē cōcupiscētia. amplex⁹. ꝛ sessio supra lapides frōs. ꝛ sil'ia. ¶ Si interior aut ē a vasis aut ab alijs mēbris. ¶ Si ab alijs sicut a cerebio sicut pꝫ in epil'ia vbi emittit̄ sperma insēsibilit̄. ꝛ potissime qñ mā cōtinet̄ circa vasa. ¶ Si aūt fit pp vasa sicut pp didimos ꝛ testiculos ꝛ renes. tūc accidit ꝑpt̄ mēbra aut ꝓpter hūores. ¶ Si ꝑpt̄ mēbra qꝛ nīs ca. aut frā. aut palitica aut spasmata. ꝛ ita pōt ꝓuenire ꝓpter viciū neruoꝝ ꝛ lacertoꝝ. ¶ Si aūt fuerit ꝑpt̄ hūorē tūc aut qꝛ peccat in nimia ꝙ̄titate. aut in mala q̄litate. ¶ Si aūt fuerit pp malā qualitatem. aut qꝛ nimis ca. aut aquosa.

Signa. Si autē fuerit ꝓpter cās extrinsecas h̄ hr̄ ex idicio. ¶ Si āt fuerit pp pas. alioꝝ mēbroꝝ pas. idicāt h̄. ¶ Si āt fuerit pp palisim mēbroꝝ tūc fit sine erectiōe virge. ꝛ exit insēsibilit̄. ¶ Et si fuerit ꝓpter spasmum neruoꝝ ꝛ lacertoꝝ tūc est cū dolore pectinis ꝛ ingeniū. ¶ Et si fuerit ꝓpter calorē istoꝝ mēbroꝝ tūc leduntur a calidis ꝛ iuuant̄ a fris. ꝛ si ē propter multitudinē tūc nō maceratur corp⁹ nec est ꝙ̄uitas in emissione. ¶ Et si fuerit ꝓpter calorē seminis tūc sentit̄ calor ꝛ mo-

Ut ho nō occupat in sommis ut i die portet ... Item vngat ... Et oli ro. oli viol. ... populeonis et fiat vngt. ... Item dicas ... plurit stilla de mamilla ... calore ... Item portet ... ante ... totus. Amen ... Caspar. Baldesar. Melchion.

Pro gomorea. Rx olei violati, populeonis, oli madragore an ʒ i. opij ʒ i. s. aceti ʒ i. s. ... ʒ i. et fiat vngt cū q° vngt renes et genitalia.

dicatio. ⁊ qn̄ semē exit virgā tunc ē ibi ri-
gor ⁊ tremor sine frigore. ⁊ aliquib' acci-
dit dolor capitis. ⁊ quasi quedā spēs in-
anie. ⁊ accidit inquietudo ⁊ grauitas to-
ti' corpis . ⁊ ista accidētia eueniūt illis q̄
hn̄t semē nis ca. cū coeūt dato ꝙ non sit
gomorrea. Si aūt fuerit semē aquosum.
tūc pani sup quos cadit purū īmundanť
q: cito transit vltra. Et si fuerit ꝑpter re
nes tūc est semē grossuz viscosuz. ⁊ aliqn̄
semē antecedit vrinā. ⁊ aliqn̄ subsequitur
⁊ aliqn̄ veniūt simul. ⁊ istud est multū vti
le scire ꝑpter generationē quare addať
caplo de palismo.

Pronostica. Ista pas. est turpissi ma ī qua depit gen' hūnum. ⁊ iō dr̄ gomorrea quasi flux' hu
mani generis. multi aūt ꝑpť verecūdiaz
reuelandi hanc passionē peunt.

Cura. Sicut frequēter dictū est cāe primitiue ⁊ alie p ꝯtrariuz re-
ducantur ad tēperamentū. cā igiť breui-
tatis oēs cāe reducanť ad duas .s. ad cali
daz ⁊ frigidā. Si aūt cā fuerit ca. cū mul
titudine mᵉ. nubat in tp̄o. q: meli' ē nube
re q̄ vri. Et si pticularia conuenirent fiat
flōia deinde vtatur vomitu. ⁊ vtať siru.
ro. ⁊ mirtino. ⁊ nenuphare. cū cāphora.
⁊ vtatur lētibus. ⁊ brodio earū. ⁊ milio. ⁊
ordeo bene cocto. ⁊ vtatur pāe ei'. ⁊ vta
tur aq̄ frā. ⁊ vtatur lactucis portula. melo
nibus. cucurbitis. ⁊ silib' fris ⁊ inungan
tur renes ⁊ testiculi ⁊ virga ⁊ anteriora ⁊
posteriora cū opio iusquiamo. mucillagi
ne psilij. papauere. oleo ro. ⁊ cum sanđ. ⁊
cāphora. ⁊ cū alijs fris ⁊ siccis cōfortan-
tibus virtutē cōtentiuā vasoꝝ. ⁊ vtať in
omnib' cibis suis puluere facto đ se. por
tu. coriandro preparato. sumac. Si aūt fue
rit ꝑpter fritatem ⁊ scīs aquositatē. tunc
mālia q̄ valēt sunt ista. s. mēta. mirrā. nux
cipressi. anisuz assuz. mastix. thus. lauda
num. storax. calamita. ambra. euforbium.
castoreū. rutha. origanū. calamentū. Et si
fuerit propter concupiscentiā. primo in-
ducātur ieiunia. accn̄tia fribilia ⁊ flagel-
la. Et si fuerit pp paralisiz curať sicut pa
ralisis debet curari. ⁊ ita de alijs passioni
bus.

Clarificatio. Circa istam materiam primo tria sunt
notanda. Primum. s. ⁊ spāliter ꝙ cum in
ista passione dať lactuca ꝙ nō nimis con
tinuetur. sȝ modo interpoleť ⁊ modo nō.
Secūdum est ꝙ cum dať psilliuz ꝙ non
detur substantia. ⁊ potissime contrita. sed
eius mucillago colata. quia ei' interiora
sunt ca. Tertiū ꝙ debem' notare. est qm̄
spasmus ani cōstringit ⁊ spasm' didimo
rum laxat ꝑpter diuersitatē lacertorum.
Secundo debemus ītelligere ꝙ gomor
rea propria passio didimoꝝ ⁊ virt' contē
tiua eorum patitur passio igiť principali
ter illius membri quod principaliter pa-
titur. ⁊ hi sunt didimi nō virga. non alia
mēbra. vnde in lienteria patiunť intesti-
na quecūqȝ fuerit alia cā. ⁊ ꝑ tanto sunt
proprium subiectū lienterie. virga autē
non patitur in gomorrea quare non erit
propriū subiectū. Vltimo notandum ꝙ
quelibet fritas nō est causa gomorree sȝ
frigiditas intensa paraliticans.

Caplm. iiij. de pollutione nocturna.

Pollutio ē euacua tio mᵉ. tertie digestiue. Intel
ligendum ꝙ pueri nō habēt
pollutiones propter stricturam meatuū
sed adolescentes habēt frequenter ⁊ mul
tas. aliqn̄ etiā veniunt pollutiones in se-
quentibus etatibus.

Cause. Causarū quedam ē exterior ⁊ quedā interior. Exterior ē
quadruplex. prima. s. nimia acceptio cibi
⁊ potus ⁊ crapula. Secūda causa est lō
gus somn' qm̄ sicut in longo somno mul
tiplicatur sudor ita ⁊ pollutio. Tertia cau
sa est iacere supra dorsum longo tempo-
re. ⁊ potissime ibi dormire. quoniam cale
fiunt renes. Quarta causa est cōcupiscē-
tia diuturna circa amorem inordinatum
mulieris. quoniaȝ imaginatiua mouetur
propter speciem concupitaȝ. ⁊ ita preci-
pit virtutibus inferioribus. ⁊ ita expelli
tur materia pollutionis in somnijs. ⁊ ita
fiūt in somnijs diuersa somnia ƀm diuer
sitatem rerum imaginataruȝ ⁊ ƀm domi
nium humorum. Unde vacuis ⁊ inani-
tis videtur ꝙ valent. ⁊ repletis ꝙ habe-
ant magnam sarcinam supra se. ⁊ coleri-
cis videť ꝙ videāt ignē. Et flāticis ꝙ sint

in aquis. ⁊ melicis ꝙ videāt demones su
spēsos. Et sanguineis ꝙ sint in mēsa aut
in vinea aut in pratis. Vñ pollutio q̄ ve
nit ꝓpt̄ cōcupiscentiā nō solū inficit cor
pus sʒ etiā aīaʒ. Si aūt cā fuerit interior
tunc est sicut repletio vasoꝝ. signa st̄ ma
nifesta. pronosticatio supius ē dicta.

Cura. Curatio supius ē tacta. cause igit̄ primitiue reducant̄ ad tē
peramentū p suū cōtrariū. Si aūt fuerit
crapula inducat̄ ieiuniū ⁊ abstinētia. Et
si fuerit lōgus somn⁹ inducāt̄ vigilie. Et
si iaciūt supra dorsuʒ nō iaccat supra dor
sum. Et si fuerit cōcupiscentia indicat̄ fla
gellū. ⁊ si fuerit repletio fiat flōia. ⁊ vomi
tus. ⁊ abstinētia. ⁊ silia q̄ dicta sunt supi⁹

Clarificatio. Intelligendū ꝙ sup fluitates prime ⁊ se
cūde digīe magis vigeāt in vigilijs ⁊ mi
nus in sōnijs. supfluitates tñ tertie digīe
vigēt in somno. q: circa illa potissime vi
get virt⁹ digia. ⁊ iō supflua emittūtur sic̄
pʒ in sudore ⁊ silib⁹. q̄re ⁊c̄. Scdō o notā
duʒ qm̄ lʒ in pueritia hūor sit magis liq̄
bilis ⁊ calor sit equalis ī radice. nihilomi
nus in adolescētia plus pollutiones acci
dūt ꝓpter multas cās. primo q: meatus
sunt latiores. vt dictū est. secūda cā ē ima
ginationes maiores ⁊ fortiores q̄ mouēt
calorē ⁊ spūm. qm̄ mores aī pp visa audi
ta ⁊ inspectu ⁊ mala inusitata imutātur
ſm Gal. libro suo. de regimine sanitatis
⁊ ista magis ꝯcurrūt in ista etate ꝙ in pre
cedēti. Quarta cā est multiplicatio mali
regiminis ꝙ ē plus ī hac etate. ⁊ iō plus
incurrūt egritudines ſm Ipo. pʒ igitur
quō pollutiones pl'es accidūt in ista eta
te ꝙ in precedēti.

Capitulū. v. de passionib⁹ virge ⁊ pri
mo de apostematibus.

Passiones virge sunt multe. sicut sunt apostemata vl
cerationes cancri. infl'o. dolor.
pruritus.

Cause. Cause enim aūt sunt exterio res aut interiores. Exterio
res sicut casus. ⁊ pcussio. ⁊ iacer̄ cū mulie
re cui⁹ mrīx ē imunda plena sanie. aut vi
rulētia. aut vētositate. ⁊ silib⁹ corruptis.
Si āt cā fuerit intrīseca, tc̄ sūt sic̄ hu, corru
pti ⁊ mali dscēdētes ad vgā ⁊ ad ptes in
feriores inducētes p̄dictas pas.

Signa. Signa pas. sunt māifesta q: mēbꝝ ē in ꝓpaculo sʒ signa
hu. peccāt̄ nō oʒ dicere cū frequēter dcā
sint. rcurram⁹ igr̄ ad capl'ʒ d̄ apostēatib⁹

Pronostica. Pas. virge ⁊ mēbro rū iterioꝝ sūt difficil̄
curationis. tū q: ad loca decliuia currunt
supfluitates. tuʒ q: sunt mēbra sensibilia
⁊ dolorosa ⁊ iō trahūtur hu. tū q: sūt mē
bra frā neruosa debilia. ⁊ ita aggregant̄
superfluitates.

Cura. Curationes gñales sunt ꝙ si pticl'aria ꝯueniāt ꝙ fiat flōia.
Deīde vomitū. deinde iniungat̄ q̄es. et
dieta. deinde purget̄ mā ſm exigentiam
hu. peccātis cū fuerit pata ⁊ disposita. de
inde veniendū est ad loca remedia.

Curatio apostematis calidi.

In primis ponatur tēta ī forami
ne virge ne via obuiet̄ vt supflui
tates liber̄ possint exire. deīde empl'etur
apostema. ℞. folioꝝ iusquiami ⁊ bulliāt ī
aqua ⁊ cōterant̄ cū axungia porci re. In
augmēto aūt addatur p̄dicto empl'o ra
dix malue. bismalue. Sʒ in statu empl'et̄
cuʒ fenugreco. se. lini. ⁊ farina volatiuis
molēdini ⁊ oleo cōi.

Curatio apostematis frigidi.

Radix malue. bismalue. decoqua
tur ⁊ lapaciū acutū. in aq̄ ⁊ cōte
rantur cū axūgia por. antiq̄ ⁊ fiat empl'ʒ
⁊ in augmēto addat̄ fenugrecū cū se. lini.
⁊ in statu addat̄ radix lilij. ⁊ si fuerit ex p
cussiōe empl'etur cū artemisia ⁊ absinthio
⁊ empl'at̄ cum oleo de camomilla.

Curatio doloris virge.

Accipiatur mica panis ⁊ tēpere
tur in lacte. deinde accipiātur vi
tella ouoꝝ ⁊ tēperent̄ in oleo ro. deinde
accipiat̄ modica portio opij. ⁊ croci. ⁊ cō
misceant̄ oīa ⁊ fiat empl'm supra locū do
lorosum. Istud. n. empl'm mitigat dolorē
vbicūq; fueīt. corpe tñ mūdificato. ⁊ si ca
lor essʒ vehemēs empl'etur cū folijs iusq̄
ami decoctis sub prunis ⁊ inuolutis in
folijs cauliū. folijs cauliū abiectis.

Curatio cancri in virga.

Recipe arsenicū ⁊ alumē. añ. ʒ. i. ad
urant̄ supra testā. deīde. ℞. sterco

Ad malū virge tartarum [illegible] ⁊ bona sed melior calx cornu cerui. A. p.

Ut membrum [illegible] [illegible] modicum [illegible] album oui [illegible] [illegible] balneo [illegible] [illegible] membrum [illegible] [illegible] [illegible]

De ppucio diminuto faciēda ē forma de plūbo ⁊ apponēda ē [illegible] [illegible] forma [illegible] ⁊ ppucium ⁊ ligandū est leuiter [illegible] [illegible] longa fiat. Sʒ si fuit inseparabile [illegible] in primo [illegible] forma. Vide plenius [illegible]
Ad impinguadum [illegible] membrum [illegible] emplastrād [illegible] [illegible] [illegible]

ris humani ⁊ aduratˀ. deīde. ℞. pāni bla-
ui ⁊ aduratˀ. añ. ℥. j. deinde. ℞. cortic. mali
gra. ʒ. v. puluerizentˀ oīa ⁊ fiat pul. ⁊ de-
super apponatˀ. vel fiāt illa q̄ frequenter
superi⁹ dicta sunt. Et cū cācer mortifica-
tus fuerit ꝙ discernitˀ q2 apparet caro ru
bea tūc regeneretˀ caro cū aloe. mastic. thu
re. ⁊ sarcocoll. ⁊ si caro mortua plīma ap
paruerit cōsumatˀ sic. ℞. tartari. calcis vi
ue. affrodillorū. saponis saraceni: ⁊ galli-
ci. añ. distēperentˀ cū lexiuia facta de cine
rib⁹ factis de stipitib⁹ fabarū. Et in oīb⁹
dictis ⁊ dicendis intelligitˀ ꝙ corpus sit
mundificatū.

Curatio vulnerū virge.

Recipe litargiri. ceruse lote. cati-
mie lote. mirre. sarcocoll. tucie ex
tincte. dragagā. tbis. pulueris li-
gni putrefacti. misceantˀ ⁊ fiat pul. ⁊ coti
die mūdetˀ loc⁹ cū vino tepido ⁊ desiccetˀ
deinde puluere aspergatˀ. aut de pulueri
bus oīb⁹ supradictis pōt fieri vnguētū
iuxta naturas suas.

Curatio flux⁹ sanguis a virga.

Recipe bolū armenicū. san. drac.
ypoquistidos. mastic. ⁊ thus. ⁊ pi
los leporis minutissime ꝯtritos:
⁊ fiat empl'm.

Curatio inflationis virge.

Bulliat absinth. ⁊ anisū. ⁊ furfur
⁊ pes colūbinis. ī vino grosso.
⁊ cōterantˀ ⁊ desuper apponātˀ.

Curatio verucarū.

In talib⁹ excrescētijs extorticētur
cū vngue. ⁊ deīde lac ficc⁹ appo
natˀ. vl' iponatˀ pul. arsenici subli
mati. sʒ ponatˀ in parua quātiate vsqꝫ ad
q̄titatē grani milij. qm̄ vt⁹ sua extra ignē
in vltimo fortitudis ē. ꝙ pʒ. q2 aq̄ arseni-
ci corrodit oīa metalla.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ ce-
rusa p̄t cōpetē in vl
cerib⁹ ca. saniosˀ. ⁊ potissime qñ ē abluta
⁊ q2 cū multis alijs ponitˀ: ⁊ tūc non pōt
nocere. Secūdo notandū ꝙ apostema
causātˀ frequēti⁹ in iuuenib⁹ in virga q̄ in
senib⁹. lʒ sint plures supfluitates ⁊ gros-
siores in senib⁹. ꝑ tāto q2 nerui sunt du-
ri ⁊ solidi: ⁊ nō possunt ita recipere super
fluitates. In iuuenib⁹ autē nerui sunt ma
gis rari ⁊ molles, ⁊ ideo virga iuuenū ci
tius apostematˀ. Tertio notādū ꝙ apo-
stema virge ⁊ partiū inferiorū aut cāntur
per viā cōgestionis: aut ꝑ viā deriuatōis.
Si causantˀ ꝑ viā cōgestionis tūc magis
causatˀ ex mā mlīca cū nutrimēto eorū assi
miletˀ. Si aūt ꝑ viā deriuatiōis tunc ma
gis cātur ex apostematib⁹ calidis cū tl'es
citi⁹ fluāt. Quarto notandū ꝙ aposte
ma virge lʒ sint remota a corde nō debe
rent causare fe. nihilomin⁹ q2 sunt in mē-
bro sensibili. ⁊ ibi est magn⁹ dolor. iō rōe
magni doloris sequitˀ fe. Quinto aduer-
tendū ꝙ repcussiua bñ p̄nt poni in apo-
stematib⁹ virge. lʒ sint in emūctoria mē-
bri nobilis, ꝓpter duo. ⁊ q2 testiculi non
sunt de eē aīalis: sed de bene eē. ⁊ ꝓpter
aliud q2 virga ē mēbrū magis sensibile q̄
testiculi ⁊c.

Capitulū. vi. de apostematib⁹ ⁊ vlce
ribus testiculorum.

Apostemātur autē testiculi ⁊ bursicula eorū ⁊ pa-
tiuntˀ vlcera ⁊ pruritū: ⁊ ꝯctio-
nem ⁊ multa cōsimilia. aliqñ
a cā exteriori sicut ē casus ⁊ ꝑcussio: ⁊ ap
plicatio vnguētorū. ⁊ sil'iū corrūpētiū na
turā illorū mēbrorū. aliñ aūt fit a cā intrīse
ca sicut est flux⁹ humorū. Si aūt sit in pel
licula exteriori de facili cognoscitˀ. ⁊ si fue
rit in subā testiculi nō de facili cognoscitˀ
cōis āt cursus cognoscēdi ē iste. qm̄ si pas
sio ē ex cā ca. tūc est ibi calor. punctura. ⁊
mordicatio fe. ⁊ rubor. ⁊ si cā ē frā tc oia
sunt remissa.

Cura. Si cā ē ca. fiat flōia de epati
ca eiusdē lateris. ⁊ si ē in vtro-
qꝫ testiculo fiat de vtraqꝫ ꝑte. ⁊ si ꝑticula-
ria cōueniāt fiat postea de saphenis. De
inde suppositoria aut clisteria. deinde di
geratˀ mā ⁊ purgetˀ ꝑm exigentiā hu. pec
cātis. Abstineat a vino ⁊ carnib⁹ ⁊ vtatˀ
dieta tenui. Deinde empl'etˀ loc⁹ cū por
tul. lactu. ⁊ aqua ro. ⁊ aceto. ⁊ si dolor est
fortis valde addantˀ hijs folia iusquiami
mandragore papaueris. In augmēto āt
emplastretˀ loc⁹ cū farina fabarū: ⁊ lentiū
⁊ mucillagi. psillij. oleo ro. ⁊ ol'o de camo
milla: farina ordei ⁊ melle. In statu āt em
plastretˀ loc⁹ cū vuis pas. mund. abarit.

ꝛ vitellis ouoꝝ. ꝛ farina frumēti. ꝛ se. lini ꝛ aniso. ꝛ camomilla. In declinatiōe aūt fomēteꝛ loc⁹ cū decoctiōe anisi: camomille: ꝛ vino al. Et est h diligenꝛ aduertedū ꝙ nō rūpaꝛ loc⁹ versus anū. qꝛ libētissime generaꝛ ibi fistula ꝛc.

Cura apostematum frigidorum.

Applicenꝛ farina fabaꝝ: sicc⁹: fenugreci. se. lini. folia cauliū: anisuꝫ: camomilla: farina ciceris. adeps renum. ꝛ fiat emplastrū. Si aūt forti⁹ volumus operari dissoluam⁹ bdelliū in vino ꝛ emplem⁹ cū oleo de maiorana. Et si apostema eēt durū antiquū inungaꝛ cū dialtea. deinde fomēteꝛ cū aq̄ salsa vbi bullierit sicc⁹: ꝛ camomilla. deīde empleꝛ cū stercore colūbino: ꝛ assa. ꝛ appoponaco. ꝛ si esset vētosuꝫ aut aquosuꝫ fomēteꝛ cū vino decoctōis ruthe. anisi. cimini ꝛ similiū. Et in istis oīb⁹ cōsimilib⁹. Ultimo fiant setones: ꝛ si testicul⁹ nimis manificareꝛ empleꝛ cū iusquiamo: ꝛ folijs coriādre. ꝛ si testicul⁹ paruificareꝛ aut ꝯheretur versus interi⁹ intantū ꝙ aliquādo nō pt tangi. tūc fomēteꝛ loc⁹ frequenꝛ cū aq̄ decoctionis calamēti. ꝛ inungaꝛ cū arogon. Et si fuerint ibi varices curenꝛ sicut apostema dura. ꝛ si nimis prolongeꝛ ꝛ cadat versus inferi⁹ tūc fomēteꝛ cū stipticis. ꝛ si corrumpaꝛ abscindaꝛ. Et si vlcereꝛ fiat sicut dictū ē in vlceribus virge. vel sic. Rx. litargiri. ceruse lote. cathinie. acatie. corticis mali gra. sang. dra. tucie. aā. ʒ. ij. aloe. sarcocoll. thuris. alumis. aā. ʒ. i. pulueriꝫenꝛ: ꝛ addaꝛ cere ꝛ olei ro. q. s. ꝛ fiat vnguentum.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ acacia. ꝛ sandraca. ꝛ similia multū frigida bn̄ pn̄t cōpetere ivulnerib⁹ testiculoꝝ. potissime cū vlcere qn̄ magna caliditas cōcomitaꝛ. Secūdo notandū ꝙ fe. sequiꝛ apostemata testiculoꝝ lꝫ sint mēbra remota pro tāto qꝛ colligātiā habēt cū corde ꝛ ab eo dependēt ſm Auic. ꝛ sicut i dispōne naturali influūt toti corporitta in dispōne pter nām. qꝛ iꝙ ē vnuꝫ de mēbris nobilib⁹ ꝛ pricipalib⁹ iō ad apostema testiculoꝝ sequiꝛ fe. ꝛc.

Capl'm. vij. de crepatura.

Herniarū quantū est de p̄senti spēs sunt. vij. prima vocaꝛ vētosa. secunda aquosa. tertia hūoralis. quarta carnosa. quita varicalis. sexta vocaꝛ ꝫirbal. vltima vocatur intestinal. Qn̄ em̄ bursa tasticuloꝝ inflatur ꝛ tumet sine apostemate ꝛ fe. ꝛ doloꝛ magno. tūc apparet crepat⁹ ꝛ rupt⁹. ꝛ iō vocari pōt nomie ḡnali herniaꝝ qm̄ rupture vere assilaꝛ. Ista āt impletio fit aliqn̄ ex ventositate: aliqn̄ ex aquositate. aliqn̄ ex hu. aliqn̄ augmentaꝛ ibi caro preter nām. aliqn̄ replenꝛ vene san melico: ꝛ efficiunꝛ varices grosse. aliqn̄ ad grossiciē digiti. aliqn̄ descēdit ꝫirbus qm̄ intestina sunt cooperta ꝫirbo ꝛ cifach ꝛ mirath. aliqn̄ āt isti pāniculi relaxanꝛ: ꝛ tūc fit hernia inguinal. aliqn̄ rumpiꝛ: ꝛ tunc cadunt intestina in oseum. ꝛ ista est vera hernia didimus ēt aliqn̄ relaxaꝛ ꝛ mollificatur ꝛ cadit inferi⁹.

Cause. Crepatura em̄ fit aut pp causas extrinsecas: aut pp itrinsecas. Si pp cās extrinsecas sicut est labor: exercitiū: ꝛ coyt⁹: ꝛ salt⁹: ꝛ vox alta: ꝛ oīa ꝯsilia. ꝛ h post nimiā vētris repletionē: qꝛ tūc de facili rumpiꝛ sifach. ꝛ rūpiꝛ ꝛ ꝓpter tussim laboriosaꝫ. ꝛ cū semen ꝙ erat paratū exire retineꝛ ꝓpter aliquam occasionē. Et si fuerit cā intrinseca hoc ē propter mollificationē ꝛ repletionē ꝛ similia.

Signa. Si aūt fuerit hernia ventosa: tūc est quidā rugit⁹ ꝛ moueꝛ ventositas ab vna parte ad aliā. ꝛ si fuerit aquosa de facili cedit tactui: ꝛ ē cuꝫ cacochia. ꝛ aduenit i apparatis ad idropisim. humoralis āt discerniꝛ: qꝛ corp⁹ ē repletū: ꝛ est sine dolore: ꝛ cedit tactui: et est mollicies media inter aquosaꝫ ꝛ carnosaꝫ. In carnosa āt testicul⁹ vꝛ augmētari sine dolore ꝛ apostemate. Uaricosa āt ē dura oblōga ad modū virgaꝝ. ꝫirbalis āt nō reuertiꝛ dato ꝙ iaceat resupin⁹. Intestinal aūt reuertiꝛ ꝛ satis de facili si iaceat resupin⁹. Dr̄ia āt est inter relaxatōnem ꝛ rupturā. qm̄ si aliq̄s ster supra pedes suos ꝛ ipellat anhelitū v̄sus iferiora si de facili ad impulsionē anhelit⁹ descen

dat intestina inferi⁹ rupt⁹ ē: ⁊ si nō relaxa
tus ē. qñ igit̃ videm⁹ tumorē inguine ad
modū oui ⁊ dubitam⁹ vtrū sit relaxatio
vel ruptura. tūc debem⁹ patientē colloca
re resupinū. ⁊ tūc cū manu debem⁹ intro
mittere illū tumorē ⁊ ꝯprimere cū manu.
⁊ postea ꝙ erigat̃. ⁊ tunc debem⁹ ꝑcipere
pacienti ꝙ tussiat aut ipellat anhelitū vt
dictū est. ⁊ si cadat rupt⁹ est: ⁊ si non rela
xat⁹ est. qñ aūt didim⁹ est mollificat⁹: ē fo
ramē rax magnū. tūc de facili cadunt inte
stina ⁊ oseum.

Pronostica. Oēs rupture de fa
cili curāt a pricipio:
⁊ precipue in pueris. Varicosa ē difficil'
curationis. De intestinali dico tñ ꝙ post
ꝙ est antiquata nunꝙ vidi aliquē curari
nisi p manū cirurgicā. ⁊ tñ freqnt̃ feci mł'
ta sicut dicet̃ in curatiōe. ⁊ appello antiq̄
tam postꝙ labia vulneris interi⁹ indura
ta sūt. q: postea nō pōt fieri cōglutinatō
⁊ forte hoc est vltra. vij. dies. ⁊ mlta ꝑmit
tam⁹: pauca tñ attendim⁹.

Cura. In primis vitet̃ oīs nimia re
pletio: ⁊ oīs labor nimi⁹. ⁊ coi
tus post nimiā repletionē: ⁊ vitet̃ bal. et
omnia ventosa. ⁊ vitent̃ oēs fruct⁹: ⁊ oēs
herbe: ⁊ oīa legumina. Si aūt fuerit her
nia varicosa mundificet̃ corp⁹ ⁊ ponant̃
mollificatiua supra locū: sicut est fenugre.
semē lini. farina frumēti. ⁊ oleū sisaminū.
⁊ nō apponant̃ stiptica. Nūc autem
ventosa aquosa humoralis. carnosa. zir
balis. magnā habēt cōuenientiā. suppo
sita tenui dieta: ⁊ corp⁹ sit mūdificatum.
In primis fiant fetones in bursa testicu
lorū. ⁊ extrahat̃ cotidie paulatine mate
ria. Deinde fomentet̃ cū resolutiuis sicut
est origanū. calamētū. piretrū. ⁊ similia.
Deīde apponant̃ stiptica desiccatiua. cō
fortatiua. sicut ē nux cipressi. mastix. ani
sum assum. acatie. cupule glād uz. galle. ⁊
silia. Si zirbali fiāt cauteria supra os pe
ctinis. Si aūt fuerit intestinalis tūc mol
lificent̃ intestina que ceciderūt cū aqua d
coctionis malue. bismalue. Deinde resu
pinet̃ ⁊ intestina in suū locū reponātur.
Deinde portet bracale ferreū cū lingula
ad modū semicirculi: ⁊ postea paratū si
cut oportet. Deinde apponantur empla
stra ⁊ dentur potiōes nasturciū silvestre

assum. ⁊ cū lacte cocto sumptū curat oēm
rupturam a principio. ⁊ curat etiā fluxū
ventris: vt dictum fuit superius. ⁊ hoc est
valde bonū pro pueris. Radices brusci
minuti incidant̃ ⁊ pistentur in vino ⁊ vi
nuz sumatur multis ⁊ multis vicib⁹: ⁊ cu
rat oēm rupturam potissime a principio
Deinde fiat potio que curat oēm ruptu
ram. ℞. fabe inuerse que vulgari prouin
cialiū vocantur benadus. ⁊ trium conso
lidarum. lacce nigre. corrigiole. plantagi.
quinqꝫ neruie. visci quercini. añ. ℈. i. ro
sarum. thuris. mastic. mūmie. sang. drac.
emathites. boli. añ. ʒ. i. mirtillorun. sumac
añ. ʒ. ß. nasturcij. ʒ. ij. galle. ʒ. iij. decoquan
tur in aqua pluuiali: ⁊ addatur puluis le
poris cōbusti cum toto ⁊ zuca. q. s. ⁊ fiat
sirupus. quo vtatur mane ⁊ sero. Deinđ
fiat empl'm istud. ℞. picis naualis. aloes
añ. ʒ. iij. mastic. thuris. añ. ʒ. ij. boli. sang.
dra. añ. ʒ. vij. l targi. colofonie. armoniaci
galbani. añ. ʒ. ij. cere rubee. ʒ. iij. gall'. visci
quercini. gipsi. añ. ʒ. viij. mirre terebentine
amatithis. añ. ʒ. ij. balaustie. psid e. añ. ʒ. ß
acacie. sepi ircini. lib. i. ⁊ ʒ. v. oīm cōsolidaꝝ
añ. ʒ. ij. san. humani re. lib. i. Oīa ista sint
distempata cū aqua i qua pellis arietina
cū tota sua lana sit liquefacta p decoctio
nez: parili ⁊ leporis cōtriti in multa quā
titate apponantur gumme ibi primo re
soluantur ⁊ cera. postea agitando cū spa
tula pulueres incorporentur. Deīde em
plastrū inūctis manib⁹ cū oleo ro. ⁊ mir
tino informetur. ⁊ vna pars rupture ap
ponatur. ⁊ postea bracale dictū desuper.
Si autē ista nō valeāt fiat operatio ma
nualis. Aliqui igitur cauterizāt didimuz
cū cauterio ferreo. ⁊ aliqui trāsferūt ferrū
subtus didimum ⁊ filum remanet in fora
mine ⁊ paulatine stringunt donec didi
mus sit reparatus. Aliqui autem corro
dunt carnem ⁊ didimum vsqꝫ ad os pe
ctinis. deinde consolidant. Ista igitur
restauratoribus relinquamus: nisi ꝙ sit
cautela quod intestinum nullo modo tan
gatur: quia si perforaretur cito fieret
mors.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ ru
ptura pōt curari i pueris ⁊ lactātib⁹ ꝑpt̃
teneritatez panniculorum cum nasturcio

sumpto cuȝ ouo sorbili: aut cū lacte vt dictū ē. Si aūt fit in alia etate ⁊ ē recēs curari pōt cū quiete ⁊ longo ꝺcubitu. ⁊ ita de alijs medicamibus dictis. Si aūt ruptura fuerit antiquata nunꝙ recipit consolidationē qm̄ labia vulneris sūt indurata ⁊ callosa: ⁊ n̄ possunt amplius vereuniri. Et cū finissem sedulus inquisitor ⁊ ruptura erat antiquata ⁊ pas. nō erat in principio nunꝙ potui aliqua curare sed manu cirurgica bene vidi. ⁊ multos vidi periclitari in manibus restauratoꝝ q2 perforabant intestina ⁊ stercus egrediebatur ⁊ moriebant. A falsis igit promissionibus caueamus. Secūdo notandū ꝙ crepatura frequentius accidit in pueritia quātū ē de relaxatione ⁊ frequētius in iuuētute ꝗtum est ex violēta censione. ⁊ frequētius in senectute ꝗtū est humoꝝ superfluitate. Tertio notandū ꝙ cibi grossi nō cōpetūt increpatura q2 sunt indigestibiles ⁊ causāt ventum: nec subtiles: q2 nō fieret bōa cōsolidatio. sed mediocriter grossi. et tales sunt acti ad vtrunqȝ. Ultimo intelligēdū ꝙ balneū ꝗtū est de nā rei nullo mō cōpetit in crepatura q2 relaxat. sȝ p accidēs pōt cōpetere in principio ad mollificandū: vt intestina que ceciderūt in oseū possint reuerti ad locuȝ suuȝ. Secundo potest competere quando multa stiptica in balneo apposita sunt. aliter enim nō cōpetit ⁊c.

Capl'm. viij. de passionibus mulieꝝ et primo de retētione menstruoꝝum.

Menstrua currunt naturalit ab anno .xiiij. vsqȝ ad .xlv. vl' .lx. aliqñ tñ citius ⁊ aliqñ tardius ꝯm diuersitatē cōplexionū ⁊ alioꝝ particulariū. Sed retinent aliqñ naliter aliqñ pp naturā. nālit vt qñ retinentur ifra annū .xij. aut .xiiij. aut vltra .xxxv. aut .xl. aut in tpibus medijs ꝯm diuersitatē particulariū. Retinet ēt naturalit vt in cōceptu lȝ aliqñ fluāt sed parū ⁊ rarum. Fluunt ergo mēstrua ꝯm etates lune. puellis eñ in prima quadra ⁊ iuuenibus i secūda. ⁊ illis que magis ꝓcesserūt in etate in tertia quadra: ⁊ alijs in vltima quadra ⁊ ex h possum⁹ elicere ꝙ iuuenes debent

flōari in noua luna: ⁊ senes in antiq: qm̄ ar s est imitatrix nāe. bene dicit igitur. Luna vetus veteres: iuuenes luna noua requirit.

Cause. Retinent aūt preter naturā duobus modis: aut ꝑpter causas extrinsecas aut intrinsecas. Si ꝑpt extrinsecas sicut ē exercitiū nimiū: fames accidētia aīe: pinguedo: fe. ptisis: ydropisis. cicatrix in vulua ⁊ silia nota ⁊ manifesta. Si āt fuerit pp cās intrinsecas h est ꝑpter tres cās. aut rōne virtutis: aut mēbri: aut humoris. Si rōne virtutis h ē ꝑpter aliq̄ de mal' cōplōnibus debilitātibus virtutē. sic ē mala p°. ca. cū excedit: aut frigida: aut sicca: aut hūida. Ista eñ debilitāt virtutē ⁊ nō expellit supfluuȝ. aut expellitur a loca incōgrua: vt q2 mēstruum retentū aliqñ expellit ad nares: aliqñ ad emoꝝ. ⁊ ta de alijs. Secūdo retinet ꝑpt membꝝ vt q2 strictū: corrugatū: opilatuȝ clausum. sicut ē matrix ⁊ orificia venaruȝ. Si pp hūorē h ē aut pp ꝗtitatē: aut ꝑpt qualitatē. si pp ꝗtitatē h ē q2 san. ē in corpore in pua quātitate. si pp qualitateȝ vt q2 nimis grossus: aut viscosus: aut frid⁹. ⁊ ita de alijs causis.

Signa. Si autem menstrua teneantur propter causam frigidaȝ tē mulier ē discolorata: fōniculosa: cū puitate sitis: ⁊ pulsu tardo: ⁊ vr̄ remissa: ⁊ aliqñ emittit supfluitatē smucillaginosas p itestina. si āt fuerit pp cāȝ ca. tē ē colorata ⁊ cū siti: ⁊ velocitate pulsus: ⁊ vrina itēsa ⁊ alia assunt sig' cal'itatis. Uel pt fieri p hūc modū: lȝ nō sit ml'tū honestū. itingatur pān⁹ line⁹ mūd⁹ ⁊ gracil' in san. meustruo si hūerit alī mēstrua ⁊ exiccet. ⁊ p⁹ ea abluat. ⁊ si color vgat ad ruborē san. ē i cā. ⁊ si col'a vergit ad citrinitatē. ⁊ si flā ad al. ⁊ si ml'ia a d liuorē. ⁊ p hec scitur cā retentionis ⁊ hūoris peccātis. ⁊ cā sterilitatis ⁊ similiū. discernitur etiā ex hitudie corporis: sicut ē hitudo extenuata aut nimis pinguis. ⁊ ita vulnera. ⁊ cicatrices: ⁊ labor nimi⁹. ⁊ fe. ⁊ alie cause primitiue sūt de facili note ex inditio.

Pronostica. Si mēstrua retineātur preter naturam potest medicus predicere alterā ex istis passionibus: aut multas scȝ quātum ē ex mēbris supioribus vt ē inania: ml'ia: ep'ia:

[illegible]

caligo. τ ita de aliȷs. τ quãtũ ẽ de mẽbris
spũalibus sicut tussis. ptisis. suffocatio. et
quãtũ ẽ de passiõibus nutritiuoꝝ nausea
ydropisis. τ quãtũ ẽ de passiõe mẽbroꝝ
inferioꝝ podagra. τ ita de aliȷs. vtile ẽ igi
tur menstruum pꝛeter naturã retentum
pꝛouocare.

Cura. In pꝛimis igiꝶ si particularia
couenįant fiat flõia de vtraqꝫ
basilica ꝑꝑ cãm antecedentẽ. Deinde de
vtraqꝫ saphena ꝑꝑ cãm cõiunctã. τ ꝙ tra
haꝶ mã versus inferioꝛa. deinde mũdifi-
ceꝶ materia ꝭm exigẽtiã hũoꝛis peccãtis
coꝛꝑe aũt alterato τ mundificato vtanꝶ
diuꝶ. τ apertiuis: τ que ꝓuocãt vrinã ꝓ
uocãt menstrua. Materialia autẽ que ꝓ
uocãt mẽstrua sunt ista. radix rubee maio
ris: artẽia: oꝛiganũ. calamẽtũ. pulegium.
diptamus. anisuꝫ. maratrũ. ciminuꝫ. ame
os. siseleos. spicanar. squinãtũ. calamus
aromaticus. mirra. apopona. piretrũ. eru
ca. castoꝛeum. fella. nigella. muscus. papa
uer. ruffũ. serapinũ. coliquintida. piper.
assaꝝ. Accipiaꝶ vnũ ex istis uel plura. et
põt fieri pessariũ: aut empl'm: aut vnguẽ
tum: aut potio: aut electuariũ. aut ꝙ aqua
decoctionis alicuius istoꝝ pꝛoȷciaꝶ ĩ ma
tricẽ. Si fuerit mulier coꝛrupta: τ si fuerit
nõ coꝛrupta insistamus cum balneis: em
plastris: aut unguentis τ sil'ibus. Ligatu
re aũt foꝛtes τ doloꝛose pedũ τ tibiaꝝ et
coxaꝝ multũ valet in ꝓuocatione mẽstru
oꝛũ. τ ꝙ diu τ lõgo tꝑe teneãꝶ vẽtose ĩ co
xis posite ml'tũ valẽt. Medicamia ãt cõ
posita sunt ista. yeralogodiõ pessarizatũ
yerarufini. paulinũ. trifera magna sine o-
pio. Et ẽ intelligendũ ꝙ stomaticon laxa
tiuũ cũ decoquiꝶ dꝫ vel põt pꝛoici in con
cauitatib⁹ cãne aut sambuci. τ deinde li-
gnũ remoueaꝶ τ aliud remouebit durum
sicut candela. Fiat igiꝶ pessariũ τ mirabi
liter ꝓuocat mẽstrua. Supposito ꝙ coꝛ-
pus fuerit mundificatũ. ħ idẽ facit mirra:
si pulueriseꝶ τ ponaꝶ in sacculo τ saccul⁹
supponaꝶ. hoc idẽ facit pulpa coll'. ħ idẽ
fella. Sed aduertendũ ꝙ ea que sunt foꝛ
tis virtutis sicut nigella τ sil'ia: debẽt po-
ni in parua quãtitate: τ ꝙ parũ stent ibi.
τ ꝙ nõ teneat illa in hoꝛa somni: qꝛ alñ ꝓ
uocaꝶ fe. aut vlcera matrix τ sil'ia. Cũ igi
tur opamur cũ foꝛtioꝛib⁹ opemur cũ cau

tela potissime in delicatis. Si aũt retẽtio
fuerit ꝑꝑ cãm ca. tũc materialia sũt radix
apȷ. bꝛusci. sparagi. scolopẽdria. capillus
ve. re. enď. scaꝶ. iiȷ. se. fri. semẽ scaꝶ. se. enď.
se. lactu. se. bꝛusci. se. sparagi. Si aũt reten
tio fuerit ꝓpꝶ cãs pꝛimitiãs notas τ ma
nifestas reducanꝶ ad tẽperamentũ ꝑ ꝯri
um. Extenuate igitur medicenꝶ cuꝫ ocio
τ cibis humidis. τ pingues ecõtrario et
si fuerit ꝓpter iram induratur gaudium.
Et si ꝓpter egritudinẽ coꝛpoꝛis curẽtur
illa pꝛius.

Clarificatio. Intelligendũ ꝙ mu
lieres iuuenes q̃ vi-
uunt in ocio τ replent se cibis abũdãt pl⁹
in menstruis: pꝛotãto qꝛ hñt plura super
flua. ħ aũt patet ex cõtrario qm̃ mulieres
que multum laboꝛant τ vtuntur modico
cibo menstrua habent modica aut nul-
la. Nunc aũt si ocium esset tale ꝙ impin-
guaret τ venas constringeret τ opilaret
tunc haberet min⁹ τ hoc ẽ ꝑ accidẽs.
Secũdo notandũ ꝙ qñ flõiaꝫ facim⁹
in retẽtione menstruoꝝ. pꝛimo debemus
facere modicã: qꝛ virt⁹ est opꝛessa. nihilo
min⁹ tñ si põt tolerare postea potest fieri
magna τ foꝛtis. quia virtus foꝛtificata ẽ:
postea si fiat in parua quãtitate vt virtus
nõ debiliteꝶ. In pl'esi aũt nõ est sic quia
moꝛb⁹ est velocis mot⁹ τ nõ sustineret tã
tas inducias. Tertio notãdũ ꝙ men
strua decidunꝶ a secũda digestiua: τ si di-
cereꝶ ꝙ semẽ ẽ tertie digestiue: τ tñ inde
coꝛp⁹ mũdificaꝶ per vtrũqꝫ. Dico ꝙ sil'e
est in aliquo τ in aliquo nõ. lꝫ em̃ semen
sit de suꝑfluo tertie digestiue non tñ ꝓpꝶ
hoc menstruũ. sic em̃ mẽstrua essent alba.
ꝓueniũt igiꝶ a secũda digestiua vbi gene
ranꝶ humoꝛes. τ iõ eis assimilantur.
Quarto aduertendũ qm̃ lꝫ epar assil'e
tur sanguini τ ibi videaꝶ ex sanguine ge-
neratũ cũ dicãt aliqui auctoꝛes ꝙ epar ñ
est nisi san. coagulat⁹. nihilomin⁹ ex pꝛis
generatũ est senib⁹. τ albũ est in radice si
cut τ mẽbꝛa radicalia sunt alba. ꝙ pꝫ san
guine ablato τ oĩno euacuato τ extracto
hoc pꝫ ẽt cũ est decoctũ τc. Quinto ĩ
telligendũ ꝙ mulieres hñt sperma cũ ha
beant tertiã digestiuã. τ didimos: τ testi-
culos: τ alia mẽbꝛa pꝛĩcipalia. Et si dicat
Aristo. ꝙ nõ habent sperma. hoc dicit ꝑ

ꝑparationē ad viros. q: sperma mulieris est indigestū aquosuz. ¶ Sperma aūt viri ē al. grādinosuz: ⁊ q: semen mulierꝭ ē mlꝭtum elongatū ab ista nā. ideo dixit ꝙ mulieres nō habēt se. ⁊ cū hoc ēt pz ad sensum: q: mulieres corrūpunt se ⁊ delectāt in semine proprio ⁊c. ¶ Sexto aduertendū ꝙ mulieres citiꝰ habēt mēstrua ꝙ̄ viri semina. ꝓpter debilitatē virtutis que īcipit deficere ex etate. in viris aūt nō sic. quare ⁊c. ¶ Septimo notādū ꝙ mēstrua veniūt naturalit̄ in tempore determiato. q: natura aliquo modo intēdit se iuuare ex eis ⁊ nō est ita in purū. alie aūt superfluitates nō sunt ita iuuatiue ⁊ sunt magis īmūde ⁊ impure. ⁊ iō nō seruāt ordinē nec period. ¶ Octauo intelligendū ꝙ in retentione mēstruoꝝ mulieres magis appetūt ꝓpter titillicū ⁊ pruritū que īducūt. ista aūt nō sunt sic in fluxu uel post.

¶ Nono aduertendū ꝙ retentio mēstruorū diminuūt appetitū cibi q: replet ⁊ prouocat coitū q: stimulat. ¶ Decimo notandū qm̄ lz alia aīalia habeāt menstrua tn̄ nō manifeste apparent: aut rōne parue quātitatis: aut q: transit ī pilos ⁊ cornua ⁊ lz semen brutoꝝ magis abundet in superfluitatibꝰ. nihilominꝰ masculi habēt maiora cornua ⁊ vellera. ⁊ hoc est ꝓpter fortitudinē virtutis longiꝰ ⁊ fortiꝰ expellentis. ¶ Undecimo intelligendū ꝙ superiꝰ caº. de mamillis fuit dictū vtrū viri haberent mēstrua ⁊ vtruz haberent lac ⁊ similia. qr ⁊c. ¶ Duodecimo intelligendum ꝙ mulieres pingues carnose multū hn̄t de mēstruis sed pingues frigide ⁊ humide parū: propter stricturā meatuum.

¶ Decimotertio notād ꝙ mēstrua sequūt etates lune rōne conueniētie ⁊ ꝓportionis: nec humid abūdat plꝰ in ꝗ̄ta quadra nisi fantastice rōne rarificatiōis. ⁊ superius fuit dictū de h. q̄re ⁊c. ¶ Decimoq̄rto intelligēdū ꝙ mēstrua plꝰ adueniūt in vere rōne fortitudinis v̉tutis. ⁊ iuxta h balneū stipticū bn̄ p̄t cōpetere in fluxu quia nō transit san. ꝑ venas intrinsecas. ⁊ ita nō vadit ad mēbra nobilia: sz transit ab extra per vias mediastinas.

¶ Capitulum nonum de nimio fluxu menstruorum.

Menstrua fluunt naturaliter qualibz lunatōe semꝑ sz ꝙ cōuenit etati mlꝛieris ⁊ alia particularia. ⁊ durāt a tribꝰ diebꝰ vsqꝫ ad vij. s̄m diuersitatē ꝯplōnis. ⁊ qn̄ currunt mēstrua sicut oz in quātitate ⁊ q̄litate et ordine: tūc sunt mulieres sanatiue ⁊ caste ⁊ fecūde. ¶ Qn̄ āt ista. s. menstrua mutant tūc sunt egrotatiue: ⁊ incōtinentes ⁊ steriles. ⁊ si generent imbeciles ⁊ morbidos gignūt pueros. fluūt igit̄ aliqn̄ p̄ter naturā ⁊ ē causa multoꝝ morboꝝ.

Cause. Fluxus āt nimiꝰ mēstruorum aut ꝓuenit a cā extrīseca: aut a cā intrinseca. ¶ Si a cā intrinseca sicut ē casus ⁊ ꝑcussio: ⁊ abhominatio: ragadie: vulnera vulue: magnitudo nimia v̉ge innaturalis: aborsus: partꝰ: ⁊ oīa similia violentiā inducētia. ¶ Si aūt fuerit ꝑ causas intrīsecas. tūc h est ꝓpter tria: aut ꝓpter virtutē: aut ꝓpter mēbra: aut ꝓpter humorē. ¶ Si ꝓpter virturē h est ꝓpt fortitudinē virtutis expulsiue ⁊ mūdificatiue totiꝰ corꝑis. ⁊ tūc est ad bonuz quantum est ex h. ⁊ qn̄ ꝓuenit ꝓpt debitatez virtutis cōtentiue: tunc sꝑ est maluz. ¶ Si aūt fuerit ꝑ mēbꝝ h est vt q: raꝝ. molle latū: mollificatū: latū apertū. ¶ Si aūt fuerit ꝑ humorē tunc hoc est aut q: peccat rōne nimie quātitatis ⁊ nō pōt ꝯphēdi in vasis: aut rōne male qualitatis: vt q̄a nimis subtilꝭ: calidꝰ: acutꝰ aut salsus mordicatiuꝰ: aut putridꝰ: venenosus: aut subtilis aquosus frigidꝰ.

Signa. Si aūt venēit ꝑ cās primitiuas notas ⁊ manifestas h habet ex indicio si medicꝰ diligēs inquisitor velit esse. ¶ Si aūt fuerit ꝑ cās intrinsecas ⁊ fuerit ex virtute forti tūc ē cū bōa coloratione ⁊ alleuiatione: ⁊ bona tollerātia. iuxta illud ypo. si q̄lia oz purgari ⁊c. ¶ Et si fuerit ex debilitate tūc mulier est discolorata ⁊ debilis: ⁊ cachochimica: ⁊ male tolerat. ¶ Et si fuerit ex mēbro cognoscit ex habitudine corꝑis: si est pilosa: macilēta: extenuata: est de facili passibilis. ¶ Et si fuerit ex humore discernit quātitas si est plectorica: ⁊ si vene sint plene. ¶ Qualitas aūt discernit qm̄ qn̄ ꝓuenit ex cā cal. tc ē calor: sitis: punctura: mordicatio, ⁊ si ē ex

sanguine color menstruorum vergit ad ru. Et si ex co. ad cit. et si ex flāte ad al. et si ad melā liuorē et nigrē. Et intelligendū s'm intētionē Auic. q oīs flux' san. a pricipio est subtil' et paru': et postea mult' et rubeus: et postea paru' subtil' et aquosus. Et si fuerit ex ruptura est mult' subit' et subito venit. Et si est ex corrosiōe aut desudatione tūc venit paulatine et in parua quātitate. Et si fuerit pp putredinē sanguinis et malā qualitatē humorū. tūc sang. est fetid'. turpis aspect': cū dolore et pūctura: et emor. et vlcera. et cognoscunt ex visu et tactu. et q2 fluxus est periodal'. cū aūt fluxus san. est aquosus subtilis non calid': tūc videt mulieri q sit impregnata cum non sit.

Pronostica. Si nimi' est fluxus menstruorū ducit ad egritudines cōsumptiuas: et ydropisim. et fe. et dolores dorsi. et inducit paf. stō. sicut est debilitas digestiue: et ablatio appetitus: et multa alia.

Cura. Nullus fluxus dz restringi q diu mulier est bn colorata: et q diu pt tolerari. Si āt nimis debilitet restrigat. et si fuerit pp cās manifestas reducātur ad temperiē per cōtrariū suum. Nūc aūt quātū est de presenti oēs cāe possūt reduci ad duas. aut ad nimiā friditatem aquosā subtilē indigiam: aut ad nimiā caliditatē subtilē acutā. Et si cā fuerit frigida tūc dent ea que calefaciūt et ingrossant. et ex parte cibor. et ex parte medicaminū. et ex parte cibor det lac coctū. farina tritici. faba fracta cū cinamomo. vinū grossuz. risi. mēta. Ex parte medicaminū detur nux cipressi: et foliū ei' et mirra. valz mastix. thus. ladanū. storax. calamita. anisum assuz. et similia. vz et exercitiū forte. fricatiōes et sudores. Et si cā fuerit ca. dent lentes cū aceto. portu. lac acetosuz coctū panis ordeace'. substātia caulium aquis duab' abiectis. pira. coctana. nespila. sorbe. et ita de alijs fructib' stipticis. Medicamina āt cōstrictina frequent dicta sunt sicut ē camphora. acatia. spodium. corīādrū. san. ora. sanō. lapis ematites. ypocistidos. bolus armenic'. galle. cupule glādiū. fumac. mirtilli. psidia. balaustia. plantago. quinqznerula. sanguinea et similia.

Intelligendū q in primis si corp' ē plethoricū et virt' possit tollerare potissime si sanguis dominet dz fieri fl'ia de vtraqz basilica. Deinde ponant vētose sub vtraqz mamilla. deinde mundificet s'm exigētiam humoris peccantis. Deinde ligentur brachia ligatiōe dolorosa. deinde fiat defensius ad particularia. Et est intelligēdum q supra omnia istud experimentuz cōsueuit valere. R. succi plātagi. et mucillaginē. gragagāti. et gumi arabi. misceat: et vna pars proijciat in matricē. et alia sumatur per os. et continuetur. et proculdubio vniuersalib' precedentib' curat. Iuxta igitur cōuenientiaz particularium fiat ex predictis materialibus modo pessaria modo emplastra: modo balnea: modo inūctiones: modo vnguenta: modo electuaria. et ita diligens medicus sciens ex predictis salubria remedia poterit adhibere.

Clarificatio. Intelligendum q in omni fluxu menstruorū competit medicina laxatiua. sicut in fluxu ventris ad purgandū hu. corruptū inducētē fluxū: et ita cessante cā cessabit effect'. et mirabl'i sūt valde cōuenietes ad hoc

Capl'm .x. de suffocatiōe matricis.

Suffocatio matricis est assensus matricis ad superiora vsque ad diafragma propter vapores corruptos venenosos. propter quos accidit cōpressio spūaliū et sincopis et ablatio sensus et motus in toto corpore.

Cause. Hoc autem accidit propter vapores venenosos existentes in matrice. que accidit ex trib': aut ex spermate retēto. et iō potissime accidit viduis que cōsueuerūt coire et mō nō coeunt: et accidit puellis adultis cū carent viris. secūda cā ē mēstruor retentio. tertia cā ē humor in matrice corruptus.

Signa. Discernit eni h' pas. ab epl'ia q2 h' non est spatium in ore. et differt ab apoplexia. q2 non est tāta

difficultas anhelit⁹. ꝛ differt a litargia qꝛ nō est fe. ꝛ spāliter discernit. qꝛ mulier q̄ dꝫ pati suffocationē patit scotomiā ꝛ do lorem capitis ꝛ sentit fumū nociuū ascē dentē ad supiora. ꝛ tenet man⁹ cōpressas supra ventrem. ꝛ tenet genua reflexa. ꝛ si vocetur proprio noīe bene intelligit sed respōdere nō pōt. ꝛ post paroxismuꝫ de oībus recordatur.

Pronostica. Cū em̄ isti⁹ pas. spēs sint multe inter oēs illa est peior que ducit ad difficultatē an helit⁹. ꝛ si cū hoc porism⁹ esset long⁹ fre quenter moriunt. discernunt aūt vtrum sint mortue vel nō p ea que dicta sunt su peri⁹. s. p flosculū lane. ꝛ p ciphū plenū a qua supra pect⁹.

Cura. Intelligendū ꝙ mulier ē ī po rismo aut nō. si aūt ad hec sit ī porismo: tūc in primis fiāt fricatiões for tes in extremitatib⁹ cū sale ꝛ aceto. Dein de fiant fricatiões dolorose in coxis. dei de ponant fetida narib⁹. sicut ē assa feti da. ꝛ suffumiget cū capillis humanis. et cū pānis lineis: ꝛ plumis: ꝛ soleis. ꝛ a pte inferiori suffumiget cū ligno aloes ꝛ am bra. ꝛ gariof. ꝛ alipta muscata. Deide ob stetrix inuoluat digitū in eleo muscatelli no: aut balsamo: aut de spicanā. ꝛ si fuerit mulier corrupta intromittat digitū in ma tricē ꝛ ꝑcutiat hincinde fortiter. vt māve nenosa expellat ad exteriora. Deide fiant sternutatoria cū castoreo. pipe. sinapi. et ell'o. Si autem cessauerit paroxismus et ca. fuerit retentio menstruoꝝ fiat flōia de saphenis interiorib⁹. Deinde vtat oxill' diur. ꝛ purget cū ierarus. aut yeralogodi on. aut cū theodoricon. emperiston. ꝛ ye rap. qꝛ ista habēt aspectū ad humores ve nenosos. Si āt fuerit pp spermatis retē tione ſi particularia ꝯueniāt nubat ī ꝑpo ꝛ si nō iaceat supra folia agni casti ꝛ odo ret aliqñ ruthā. ꝛ abstineat oīno a vino ꝛ carnib⁹. ꝛ ab oīb⁹ illis que multiplicant sang. Intelligendū ꝙ ista pas. accidit aliqñ mulierib⁹ pregnātib⁹. ꝛ tūc fiāt om nia que fieut cuꝫ magna cautela pp timo rem aborsus. aliqñ mulieres sūt albe ra re debiles. ꝛ in talib⁹ det medicina in par ua quātitate. Si āt volum⁹ mēstrua ꝓuo care fiat cū agarico: mirra ꝛ castoreo: ꝛ cū

his que dicta sunt supi⁹.

Clarificatio. Intelligēdū ꝙ sper ma lꝫ ď se sit tēpera tum tñ cū corrumpit transit in nām vene ni. ꝛ iō cū aliqua mulier cōsueuit coyre et nō coyt: tūc semen ꝙ consueuit expelli re tinet in matrice ꝛ corrumpit ꝛ causat suf focatio aut arpia ꝛ sil'ia. Secūdo no tandū ꝙ lꝫ matrix apprehendat odorem ꝛ moueat motu locali tñ nō pp hoc erit al'. ꝙ ista nō apphendit ex se. est igit pars animal' nō al'. sicut pedes ꝛ man⁹. nec ap prehēdit odorē aīalē sꝫ naturalē: nec mo uet de se sꝫ virtute cerebri. non igit erit a nimal. Tertio notandū ꝙ suffocatio fre quēti⁹ aduenit ex spermate q̄ ex sanguie menstruo. qm̄ lꝫ menstruū plus abundet sperma tñ cōuertit in peiores qualitates cū sit maioris tēperamēti. Quarto ad uertēdū ꝙ in viduis magis abūdat sper ma q̄ in puellis cū ꝯsueuerūt emittere et virgines nō: ꝛ iō plures egritudines ad ueniūt viduis sicut ē suffocatio matricis ꝛ sil'ia. Quinto intelligendū ꝙ sine an helitu nō possum⁹ esse. qm̄ cal'. radical' oꝫ ꝙ excitet ꝛ euētet. ꝛ h' fit p calorē fluētem ꝛ hoc fit mediāte pulsu ꝛ anhelitu. ꝛ licet calor fluēs ꝓcedat a radicali. radical' tñ sine fluēte eē nō pōt. ꝛ ita vtrūqꝫ perit si ne euētatiōe: sicut videm⁹ in igne si fortit cooperiat. Sexto notādū ꝙ clausio o ris ꝛ nariū ad tps cōpetit in suffocatiōe matricis. ut ex anhelitu retētio inferi⁹ for tior fiat expulsio: sicut in sternutatione. nec talis retētio suffocat: qꝛ modico tēpe stat ꝛ euētatio sufficit p poros: qꝛ calor ď bilis est. Septimo notandū qm̄ lꝫ feti da inficiāt: tñ ꝯpetūt in suffocatiōe: quia matrix ea refugit. ꝛ ita mai⁹ est iuuamen tum q̄ nocumētū. Octauo itelligendū qm̄ lꝫ vinū cōpetat in sincopi cordis: ꝓ tanto qꝛ depauperatuꝫ ē calore ꝛ spū. in suffocatiōe tñ nō ꝯpetit. qꝛ vaporosuꝫ ē nisi corp⁹ eēt mūdificatū.

Caplm. xi. de apostemate matricis.

Apostematur ma trix sicut alia membra.

Causa. Cā em̄ aut est exterior aut i

terioꝛ. Si exterioꝛ tũc eſt ſicut caſus. obuiatio. ꝑcuſſio. minꝰ coytꝰ. aboꝛſus. partꝰ inaturalis. obſtetrix cũ eſt indocta. ⁊ ſil'ia Et ſi eſt interioꝛ tũc eſt retẽtio ſpermatis aut menſtruoꝝ. aut hu. currẽs ad locũ. ſicut ẽ ſan. aut co. aut flã. aut mel'ia. aut vẽtoſitates. aut aq̊ſitaſ. aut ſimplicia: aut cõpoſita. ⁊ humoꝛ põt aliq̃n eſſe aduſtus ⁊ aliquando non.

Signa. Signa ãt hꝰ paſ. habenť ex mẽbꝛis cũ quibus hñt colligantiaʒ aut vicinitatẽ. aut paſſioneʒ. qm̃ aliq̃n apoſtemať interiꝰ in ꝓfundo. aliq̃n in laterībꝰ. aliq̃n in oꝛificio. Et ꝫm h̃ apparent doloꝛes diuerſi ꝫm diuerſitatẽ ſitus. Matrix ãt ſemꝑ fugit ad oppoſituʒ tunc igiť apoſtẽa matricis ſequiť doloꝛ capitis. ⁊ doloꝛ in radicibꝰ oculoꝝ. difficultas hãelitꝰ. doloꝛ ſtõi. ⁊ nauſea. doloꝛ in doꝛſo ⁊ in pectine. ⁊ in coxis. ⁊ accidit claudicatio. ⁊ conſtipatio matricis. Et ſi mã eſt ca. adeſt fe. doloꝛ vehemẽs cũ pũctura. vigilie ⁊ inquietudo. cuʒ matrix ſit membꝝ ſꝫibile. Et ſi cã fuerit frã oĩa ſunt remiſſa. ⁊ apoſtema aliq̃n ẽ durũ ſcliroſũ ⁊ aliq̃n canceroſum. ⁊ diſcerniť canceroſuʒ qꝛ ꝙ exit eſt virulentũ grauis odoꝛis ⁊ diuerſoꝝ coloꝛum.

Pronoſtica. Om̃e apoſtema matricis eſt difficilis curationis valde. ⁊ potiſſime q̃to magis approximatur ad interioꝛa. q̃n aũt apoſtema matricis trãſmutať ad ſaniẽ tẽ magis augm̃tať fe. ⁊ doloꝛ. ⁊ ſentitur ĩ loco pulſatio. ⁊ ſi qð egrediť ẽ album iunctuʒ equale. ⁊ ſine odoꝛe oꝛribili. ſignum eſt euaſionis. ⁊ ſi qð exit eſt virulẽtuʒ fetidũ diuerſoꝝ coloꝝ eſt peſſimũ.

Cura. Si cã fuerit ca. ⁊ coꝛpꝰ plectoricũ. In pˢis fiat flõia de baſilica. ⁊ deide ſi particularia cõueniãt de ſaphena. Deinde ꝓuoceť vomitꝰ. deide mũdificeť coꝛpꝰ cũ mãna ⁊ caſſiaſ. Dieta ſit tenuis ſicut in fe. acuta. Et tũc accedamus ad ꝑticularia. In pꝛincipio huius moꝛbi vtať repcuſſiuis. ℞. coꝛiãdri recẽ. plãtag. quinq̧neruie. lactuce. maurelle. ⁊ ex his fiat empl'm cũ aceto ⁊ aq̃ ro. ⁊ empl'etur matrix. Et ſi mulier ẽ coꝛrupta fiat peſſariũ ab intꝰ. Deinde coquãtur lentes. malua. poꝛtul. ⁊ mulier ſedeat in illa aqua. ⁊ iſtud repcutit ⁊ mitigat doloꝛem Et cũ egritudo ẽ in augmẽto tũc iſtis addantur fenugre. ſe. lini. farina oꝛdei. ⁊ cũ erit in ſtatu. tũc apponãtur farina volatilis molẽdini. malua. fenugre. ſe. lini. dactili cocti ⁊ triti. carice, et ex his fiat emplaſtꝝ cũ oleo de camomilla. In declinatione ãt inungatur intꝰ ⁊ extra cũ oleo ð ſpicanar. ⁊ peſſarizeť cũ mirra. ſarcocoll' ⁊ yſopo. ⁊ mel. ⁊ vino al. ⁊ vtať lactu. ſpinargijs. cũ ſpicanar. Si aũt cã fuerit frã mũdificeť coꝛpꝰ ꝫm exigentiã hu. peccãtis. inde empl'eť ⁊ peſſarizeť cũ malua. fenugre. ſe. lini. ſe. poꝛtu. ⁊ radice lapacij. et ꝯficiať cũ oleo de camomilla. Et in augmento addãtur iſtis. ſtercus colũbinũ. carice. radix lilij. ⁊ oleũ de ſpicanar. Et ĩ ſtatu addanť bdelliũ. amoniacũ. Si aũt mã eẽt valð dura vtať diaquilon. aut fiat medicamẽ de axungia gallinacea. anetĩa. anſerina. medulla vituli. vitellis ouoꝝ. ſe. fenugre. ſe. lini. miſceãť ⁊ fiat empl'm. aut vnguẽtũ. aut peſſariuʒ. Deinde ponãtur mũdificatiua q̃ dicta ſunt ⁊ que dicẽtur.

Clarificatio. Intelligẽdũ ꝙ matrix citiꝰ apoſtemať ex ſan. mẽſtruo qꝛ plus abũdat. ⁊ lʒ ſperma habeat peioꝛes q̃litates ñ tñ ibi manet ſed ſpargiť ꝑ coꝛpꝰ. Scðo notanduʒ ꝙ in apoſtematibus m̃ricis in pꝛincipio coꝛꝑe plectoꝛico exiſtente ꝯpetit flõia de baſilica quãtum eſt ad vniuerſalẽ purgationẽ. Apoſtemate aũt cõfirmato nõ exiſtente q̃tũ ad cãm cõiunctã ꝯpetit de ſaphena. ⁊ ita vř ꝙ intelligit Gal.

Capl'm. xij. de ragadijs vulue.

Ulnera ragadie ꝓruritus. doloꝛ. aliquando accidit in matrice.

Cauſe. Cã eiʒ aut ẽ exterioꝛ aut interioꝛ. Si exterioꝛ: ſič caſus. obuiatio. partꝰ innãlis. groſſitudo virge virilis. ĩpoſitio medicamĩs acuti ſicut eſt nigella ⁊ ſil'ia. cõpꝛeſſio nimia. Si aũt eſt interioꝛ. tũc ẽ ꝑꝑ rupturã apoſtẽatis aut ꝑꝑ hu. acutos coꝛroſiuos. aut ꝑꝑ ſaniẽ. ⁊ ſimilia.

Signa. Si ãt ꝙ exit ẽ ſanioſum tẽ ẽ ruptura apoſtematis aut puſtule. Et ſi eſt virulentũ fetidũ tũc ẽ coꝛro

sio ⁊ cācrositas. Et si ē lotura carnis tūc est ibi putredo. Et si ē ex hūorib⁹ cal'is ē ibi calor. dolor pūctura. mordicatio. inq̄etudo. Et si cā ē frā oīa sūt remissa. discernitur ēt ex visu. q: si fuerit v̄sus orificium exteri⁹ de facili apparet. Et si in ꝓfundo discernit̄ ex exītib⁹ ⁊ ex dolōe. q: vbi dolor ibi est egritudo. Cōsueuit ēt aliqñ discerni sic. ponat̄ mulier in loco luminoso ⁊ speculū p̄sentet̄ nālib⁹ illis. ⁊ tūc ī speculo apparet si fuerit vlcus aut ragadie. aut quid aliud.

Pronostica.

Pronosticatio posita ē ī capl'o p̄cedēti.

Cura.

In p̄ris mūdificet̄ corp⁹ cum flōia ⁊ farmacia ⁊ vomitu ꝑm exigentiā hūoris ⁊ alioꝝ ꝑticulariū. ⁊ iniungat̄ tenuis dieta. Deinde mitiget̄ dolor sic. extrahat̄ succ⁹ plātag. ⁊ portu. et q̄nqueneruie. ⁊ coriand̄. recē. ⁊ colet̄ ⁊ tepidū inijciat̄ in mr̄ice ⁊ frequēter. Deide sedeat in aq̄ decoctionis iā dictaꝝ. ⁊ galle. ⁊ lentiū. ⁊ psidie. ⁊ balaustie. ⁊ sumac. ⁊ rosaꝝ. ⁊ sandaloꝝ. Deide mūdificetur matrix cū d̄coctōe absinth. ysopi. ⁊ mell'. rosaꝝ. vini al. ⁊ lacte colet̄. ⁊ ꝑ pessar. ū iniciat̄. Deide vtat̄ isto vngō. ℞. dragagāti gūi arab. ifusoꝝ. ceruse lote. catinie lote. litargiri. amidi. san. dra. boli armc. ro. ru. aū. ʒ. i. cortic̄ eris. ℈. ij. olei ro. ⁊ cere. q. s. ⁊ cū ista ꝑata fuerint sic̄ oꝫ fiat vngm̄. ⁊ si nō possit attigere locū decoquāt̄ oīa ista in lacte cū oleo ro. ⁊ colet̄ ⁊ colatura per pessariū iniciat̄. Deinde si volum⁹ carnē regenerare fiat vngm̄ de mirra. ⁊ aloe. ⁊ tbe. ⁊ sarcocolla. san. dra. litargiro. tutia lota. cathimia lota. ⁊ cum oleo ro. ⁊ cera. ⁊ fiat vngm̄. Aut ista decoquāt̄ in lacte ⁊ colet̄ ⁊ ꝓijciatur. ⁊ cū his igit̄ p̄nt curari vlcera mr̄icis ⁊ ragadie. ⁊ violēta defloratio. Si āt prurit⁹ fiat flōia. ⁊ purgetur hūor iuxta caliditatē suā. deide passarizetur cū f̄ris sic̄ s̄t rose. sand̄. ypoq̄stid̄. ⁊ ol'ꝫ ro. ⁊ vtat̄ dieta frā qm̄ aliñ ex pruritu accidit tāta titillatio ꝙ aliquo coytu satiari nō possunt.

Clarificatio.

Intelligēdū ꝙ in sanie ⁊ vlcerib⁹ matricis cōpetunt diuerse sp̄es medicaminuꝫ mō frā ad sedand̄ dolorē. sic̄ ē papauer. ⁊ siliu, mō ca, ad mūdificandū. sicut ē absinthium. mel. spicanar. ⁊ lac. mō sicca ad abstergēdū ⁊ ꝯglutinandū. vt san. dra. ⁊ bol⁹. mō carnis regn̄atiua. vt sarcocoll'. ⁊c. Intelligēdū sc̄do ꝙ vulnera saniosa sunt minus periculosa ꝙ̄ non saniosa inq̄tū hui⁹ iuxta intētionē Ipo. calidū sem̄ faciēs. ⁊c. qm̄ sāies significat actionē cal'. nālis. ⁊ fortitudinē v̄tutis. ⁊ id̄ q̄tū ē ex h̄ bonū signū ē in vulnere. Si āt n̄ generetur sanies debilitas caloris significat̄. et id̄ malū. sicut apparet ī cācro. ⁊ h̄ pete.

Tertio notādū ꝙ vulnera mr̄icis p̄nt curari ⁊ desiccari. qm̄ vulnera nō curant̄ nisi pri⁹ desiccent̄. ⁊ licet sup̄flua currāt ad mr̄iceꝫ. cū vl'i tn̄ ⁊ ꝑticulari purgatiōe p̄t p̄seruari. ⁊ ita nō currēt. ⁊ ita pōt curari ⁊ desiccari. Ultimo notandū ꝙ in vulneribus ad gn̄ationē carnis ꝯpetūt hu. ⁊ sic. hūida tanq̄ mālia ⁊ nutrim̄talia. sꝫ sicca tanq̄ formalia sup̄flua remouēdo. ⁊ id̄ sic cū qd̄ ꝯpetit in vulnerib⁹ tanq̄ mē ad regeneratione carnis non oꝫ excedere nisi ꝑ vnū gradū vltra ꝯpl'oneꝫ membri, ꝑm Gal'. iij. de ingenio sanitatis.

Capl'm. xiij. de precipitatione mr̄icis.

Matrix precipitatur aliñ ⁊ declinat v̄sus alteꝝ l̄tebrū ⁊ tc̄ appellat̄ p̄cipitatio. aliñ āt descēdit v̄sus inferiora. ⁊ vocat̄ casus. ⁊ ita passiones mr̄icis sunt tres. suffocatio. de q̄ dictū est. casus. ⁊ p̄cipitatio de quibus agitur nunc.

Cause.

Hoc āt accīt aut ꝑꝑ cās extrinsecas. aut ꝑꝑ intrinsecas. Si ꝑꝑ extrinsecas sic̄ ē casus nimi⁹ conatus. ⁊ q: mulier diu sedit supra lapidem frm̄. aut in aq̄ frā. aut q: inūxit se vnguentis. aut q: exposuit se vento frō. ⁊ ita de alijs. Si āt fuerit cā interior tunc accīt a palisi. ⁊ mollificatione lacertoꝝ aut ꝑꝑ cōcursuꝫ hūiditatis aq̄se v̄sus mr̄icē. aut ꝑꝑ vētositatē ⁊ ita de alijs.

Signa.

Si aūt fuerit p̄cipitatio mr̄icis tūc discernit̄. q: tumor ē in altero lateꝝ. ⁊ dolor ⁊ grauedo. ⁊ si fuerit casus tūc sentit̄ dolor v̄sus inferiora. ⁊ q: notabilit̄ apꝑet extra aliñ. Et si passio fuerit occulta tūc obstetrix dꝫ apponere manū vel digitū. Et si foramē matricis ē indirecto alteri⁹ foraminis quietis

nulla dislocatio ē. ⁊ si foramē ē tortuosū tc ē dislocatō. s. orificiū mřicis. q2 latȝ infi⁹.

Pronostica. Si mřix diu steterit dislocata potissime si exiuerit ad exteriora de facili aut nunq̄ curatur.

Cura. In primis puocet vomit⁹. ⁊ iniūgatur dieta cal'a. ⁊ sic. De inde si precipitatio est in alto vtebrū fiat vētosa in altero. Et si fuerit casus fiat vētosa sine scarificatione subtus mamillas. Deide apponātur aromatica naribus ⁊ suffumiget cū fetid p inferiora. deide obstetrix inūgat manū suā cū oleo de mastice ⁊ si mřix appet exteri⁹ reponat eā i loco suo. deinde bulliat i vino mastix. nux cipressi. ypoquistidos. bolus armenicus ⁊ inoluat lana ⁊ sup orificiū apponat. ⁊ fiat reliq̄ q̄ dicta sunt i exitu lōgaōis. deinde empletur vēter cū mēta. artℏia. sauina. bullitis in vino pōtico. ⁊ si pas. fuerit ex vētositate sacellet vēter tor⁹ cū furfure bullito in vino. aut cum aniso. ⁊ rutha. aut cū latere ca. aspso cū vino al. Si aūt appeat duricies notabilis in mřice vers⁹ alterȝ vtebȝ tūc p⁹ vomitū ⁊ vētosa ⁊ suffumigationeȝ accipiat mucillago. fenugre. se. lini. ⁊ misceant cuȝ medulla cervi. ⁊ vituli. ⁊ axūgia gallinacea. ⁊ applicetur ⁊ ab int⁹ ⁊ ab extra. In casu aūt mřicis sedeat in aq̄s stipticis postq̄ p̄cesserunt ea que dicta sunt.

Clarificatio. Intelligendū q casus mřis fit ex timore nō inq̄tū timor reuocat sȝ inq̄tū infrigidat ⁊ paliticat. Secūdo notandū q in casu matricis cōpetūt stiptica frā. nō tū multū intensa. ⁊ cum hoc debēt adiungi aliqua stiptica calida. ⁊c.

Capl'm. xiiij. de sterilitate mulieꝝ.

Superius in principio h⁹ pticule determinatum fuit de sterilitate viroꝝ. ℏ autē agit de sterilitate mulieꝝ ⁊ p ꝯ̄ns viroꝝ.

Cause. Sterilitas āt accit aut ex pte mulieris. aut ex pte viri. aut vtriusq̄. Si ex pte mulieris ℏ accidit aut ppt cās extrinsecas aut pp cās intrinsecas. Si pp extrinsecas ⁊ manifestas magis sic cuȝ mlier semel aut plies potauit aquā frāȝ in magna q̄titate. aut q2 ptinu aut nis cibaria acetosa. aut aliq̄ cibaria male q̄litatis. ⁊ accit ppt accntia aie sic ē ira. tristitia. tior. ⁊ sil'ia. ⁊ accit qn p⁹ coytū saltat. aut nimis velocit mouet. aut q2 ē mulier nis maliciosa. ⁊ accipit aliq̄ sterilizātia. Si āt fuerit ppt cās magis itrinsecas. tc aut accit ppt mēbra gn̄ationis. aut p totū corp⁹. si p totuȝ corp⁹ ℏ ē ppt pas. notas ⁊ manifestas cerebri. cordis stōi. ⁊ splenis. aut puella. aut antiqua. si āt fuerit ppt mřicē tc ℏ ē ppt morbos cōsiles. aut officiales. aut cōes. si morb⁹ cōsimil' tc ē sic mala p°. mřicis. aut scis viri ca. aut frā. aut sic. aut hu. simplex aut cōposita. cū mā aut sine mā. si āt fuerit morbus official' tūc ē sic verruca. aut emor. aut cicatrix. aut piguedo. aut nia laxitas. aut āplitudo: aut tortura: aut sanies. Si āt fuerit morb⁹ cōis tc ē solutio ptinuitatis: aut vlc⁹. Si āt fuerit sterilitas ex pte viroꝝ. ⁊ lȝ supi⁹ sit dictū gr̄a tn̄ mc. aliq̄d dicam⁹. Viri eīm steriles sūt aut pp cās extrisecas notas: aut ppt cās intrisecas occl'tas magis. Si āt fuerit cāe extrinsece tc ē sic in mulierib⁹. sic ē nimi⁹ ⁊ subit⁹ pot⁹ aq̄ frē. aut nia frequētia cibor acetosor: aut alteri⁹ male q̄litatis. aut q2 ē puer aut dcrepit⁹: aut ebriosus. aut q2 hō q̄ vtitur nio coytu. ⁊ accit ēt ppt accntia aie. si āt fuerit magis ppt cās intrisecas tūc ē aut ppt totū corp⁹. aut ppt mēbra gn̄ationis. Si ppt totū corp⁹ tc accit sterilitas ppt egritudinē pricipal'n ⁊ nobilium. ⁊ eis adiacētiū sicut ē cerebꝝ. ⁊ ita de aliis. aut q2 vene iuueniles q̄ retro aures sunt icise sr. aut q2 ē nis piguis aut extenuat⁹. si āt fuerit ppt mēbra gn̄ationis tc accit aut ppt morbos ꝯsil'es: aut officiales: aut cōes. si āt fuerit ppt morbos ꝯsil'es tc accit sterilitas ppt malā ꝯ̄nez ca. fe. ⁊ testicl'oꝝ: aut frāȝ: aut siccā. aut hu. aut q2 testicl'i sr infrāti cū opio iusq̄amo. ⁊ sil'ib⁹ narcoticis. aut q2 nis vsus ē camphora aut rutha. aut agno casto. Si āt fuerit p ptmorbos officiales tc accidit: aut q2 virga ē nis longa. aut nia breuis. aut q2 est mollificata: aut spasmata. ⁊ testiculi sil'r. aut testicl'i n̄ sr. aut q2 foramē vge est tortuosū. aut q2 lapis extract⁹ ē a vesica sua p icisionē. Si fuerit ppt morbū cōem. ℏ

eſt pp vlcera.aut q₂ eſt faſinat⁹. aut quia ſump ſit aliq̄ ſterilizantia. Si aūt accidat pp vtrūq₃ h̄ eſt q₂ ꝯuenit in malicia ꝯple xiōis.aut q₂ malicia ꝯplōnis ē nimis in tēſa.ꝛ diſcōuenit.ꝛ ita accidit ſterilitas.

Si vterq₃ ē nimis ca.aut nimis frūs.aut ſic.aut hu.aut ſi vn⁹ eſt excedēter calidus aut excedēter frūs.ꝛ alter excedēter frūs aut ca.q₂ ſeia nō pn̄t ſe tēpare nec corri gere ad inuicē.ſ₃ ſi alter excederet aliquā tulū in calitate.ꝛ alter parꝝ in frāte.tūc ex talib⁹ ſeib⁹ bn̄ poſſet reſultare fecōditas

Accidit ēt ſterilitas qn̄ vn⁹ anticipat effu ſionē ſeis an̄ alterꝝ.ſilr eniꝫ debēt venire ſeia. Accidit.n.ſterilitas qn̄ inſtr̄a nō ſūt bn̄ pporcionata.vt q₂ matrix ē nimis am pla ꝛ lata ꝛ ꝯcaua.ꝛ v̄ga ē nimia breuis ꝛ gracilis.nō eniꝫ tūc eſt bona ꝓportio.

Signa.

Primitiua ꝛ manifeſta ex in dicio cognoſcūtur.egritudi nes etiā toti⁹ corpis aut ea q̄ p̄ceſſerunt ſūt ſatis note volēti aliqd īueſtigare. Si gna āt male ꝯplōnis ca.p hūc modū di ſcernunꝶ.vrina ē intēſa.circa pudibunda eſt multitudo piloꝝ.caloꝛ.ꝛ punctura. et appetit⁹ in venerē. velox emiſſio ſeis et delectatio:mēſtrua ſunt citrina:ꝛ ſunt ca lide tactu.aīoſe.pulſus velox.ſitis. velo ces ſunt in motib⁹.ꝛ in oīb⁹ ſuis actioni bus.ſi aūt ſunt frē ꝯplōnis tūc ſigna ſūt oppoſita.vrina remiſſa.paucitas pilorū. paucitas appetit⁹ ī venerē.paucitas mē ſtruoꝝ.ꝛ albedo eoꝝ.tarda emiſſio ſeis. ꝛ modica delectatio.pulſus tardus.pau citas ſitis.pigra ī motib⁹ ſuis.ſi āt fuerit mala ꝯplō ſicca.tūc mulier ē extenuata.ꝛ modicū aut nihil emittit ī coytu.mēſtrua pauca.vrina tenuis. labia ſicca. ꝛ fiſſa. ſi autē fuerit nimia hūiditas cā ſterilitatis tūc apparēt iſta ſigna.matrix eſt hūida.ꝛ poſt mēſtrua remanet hūida. ꝛ ſemp vel quaſi exit a matrice quoddā liquidū flui dū albū aquoſuꝫ.ꝛ nō delectaꝶ in coytu ꝛ matrix ē lubrica.ita ꝙ ſemē retinere nō pōt.ꝛ iſta cā aduenit plm̄ iūcta cuꝫ frāte

Ipo.ēt docuit experiri vtrū mulier eſſet parata ꝯceptui.ſ.ꝙ ſuffumigareꝶ cū aro matib⁹.ꝛ ſi fumū ſētiret ab int⁹ pata erat ſi aūt nō ſentiret ſterilis poſſet idicari cā manente qm̄ opilatio ſignaꝶ. ꝛ h̄ expimē tū valet ēt in virginib⁹.ſi āt mulier fuerit corrupta dicūt aliqui auct ores ꝙ ſuppo nat ſibi dollā allei.ꝛ ſi ab int⁹ ſentiat odo rē allei aſcēdentē vſq₃ ad os ꝛ nares pa ta ē ad ꝯceptū.ſi nō:nō. Tertio pōt expe riri ſic ꝙ ſeia ꝓijciāꝶ in ſcutella plena aq̄ frā ꝛ ſi ſupnatet ille ē ſterilis. ſi vadat ad fundū fecōdus iudicaꝶ.ꝛ ſicut de viro ita d̄ muliere.mlta alia experimēta ponūtur ab auctorib⁹ ſed nō adhibeo fidem.

Pronoſtica.

Emorroides et ex creſcētia in matricē nō videnꝶ recipe curationē.nec eēt tortu oſitas foraminis virge virilis.mulier fe cōda magis viuit ſana ſ₃ citi⁹ ē anus.mu lier ſterilis magis cōſeruat iuuētutē ſed magis ē egrotatiua. Notabilr puitas vir ge nō recipit curationē. Mulier vulnera ta ꝛ poſtea cicatrizata nō recipit curatio nē.ꝛ ſi cōcipiat valde timēdū eſt de mor te matris.q₂ orificiū matricis nō ē bn̄ di latabile ad exitū fet⁹.ꝛ oꝫ ipaꝫ aliq n̄ ſcin dere ꝛ apire.ꝛ h̄ ē magnū piculū. cicatrix igr̄ i matrice aut orificio cui⁹ ē valđ mala

Cura.

Si āt mlier fueīt ſterilr pp ma lā ꝯplōnē ca. In pris ſi pticlaria ꝯueniāt fiat flōia de epatica. deide đ ſaphenis. deide vtatur ſiru.ro.viol.ꝛ ne nupharo. Deide purgeꝶ cū trifera ſarra cenica.deinde ſtupheꝶ in herbis fris. de īde.vtaꝶ rubea trociſcata.deide vtaꝶ zuc. ro.triaſanđ.ꝛ aq̄ ro. deide fiat peſſariū đ ſtercore leporis.ꝛ mꝛice leporis.ꝛ ſe.mer curial.cū modico mell.ro.deide vitet oīa cibaria ca. ꝛ exercitiū nimiū ꝛ irā. ꝛ br̄ vi tet oīa illa q̄ notablr pn̄t ipſaꝫ calefacere ꝛ cōtinuet ordeatū ꝛ panē ordei nō ſolū p dies ꝛ mēſes ſ₃ p annos ſi neceſſariuꝫ fuerit. Vtaꝶ piſcib⁹ ſcamoſis de aq̄s mū dis.vtaꝶ coriādro in ſalſamtis. ꝛ vtatur lacte acetoſo. Ordinentur igr̄ ſex res nō naturales in gradu oppoſito donec ca lor excedēs ad tēperiē ſit reduct⁹. Si āt venerit ſterilitas pp frāꝫ ca.ꝛ hu.tūc dige raꝶ in primis mā p hūc modū.℞.radicis rubee maioris.artbie.ſauine.añ.lib.ʒ.fo lioꝝ mēte.abſinthij. ſumitatū origani.et calamēti.añ.ʒ.ij.ſpicenar.ſquināti.calami aromatici.aniſi.maratri.ameos.ſiſeleos añ.ʒ.i.mell.ro.lib.ij.fiat ſirup. Mā dige ſta purgeꝶ ſic.℞.bn̄dicte.theodoricō.em peꝶ.añ.ʒ.añ.eſule maſticis,añ.ʒ.ʒ.miſce

antur ⁊ fiant pill'. corpore mundificato: fiat stuphe. ⁊ in stupha ponatur ea q̄ ponuntur in sirup. ⁊ in exitu a stupha detur sibi auree alexādrine metridati. añ. ℈. i. misceant'. ⁊ hoc fiat multis vicib⁹. Deide mundificet' matrix. Accipe ꝑdictū sirupū ⁊ cū aqua decoctionis absinthij. mirre. ⁊ colloq̄ntide. misceant' ⁊ ꝓijciātur. ʒ. iij. in matricē. Deinde vtat' isto elt'o. ℞. pulueris potionis muscate. pulueris trifere magne. pulueris stomaticon cōfortatiui ꝯserue citrangulorū. añ. ʒ. i. ligni aloes. ambre. grisie. añ ʒ. ij. musci. ℈. ij. panis zucc. q. s. ⁊ fiat el'z. Deinde post ista oīa si non fuerit fecōdata vtat' isto puluere. ℞. testiculū muris dextrū si vult masculū. ⁊ sinistrum si vult feminam. desiccetur in vmbra ⁊ puluerizet'. tunc. ℞. limature eboris. sc. siseleos. matricis leporis ⁊ coagulū eius. añ. ⁊ fiat puluis. ⁊ vtat' isto pul. mane ⁊ cero cū brodio ciceꝝ aut carniū. aut cū vino al. ⁊ pōt apponere pul. liquir'. aut panē de zucc. vt in accipiendo sit magis gratiosum. Deinde vtatur isto medicamie. ℞. ambre. grasie. storacis. calamite. añ. ʒ. i. mirre. mastic. thuris. gariofi. ligni alois.. cinamomi. nucis musc. nucis cipressi. añ. ʒ. ß. cōficiāt' cū oxill'. diur. ⁊ aqua ro. ⁊ fiat massa vna. Deinde illa diuidatur in q̄tuor partes. ex vna pte fiat pomū ambre ad odorandū. ⁊ de secunda fiāt pil'. parue ad quātitatē ciceris. ⁊ cotidie de mane trāsglutiat. iij. integras. ⁊ ex tertia pte fiat pessariū ⁊ inungat' prius ex balsamo. ⁊ ex quarta pte fiat tl'e magisteriū fractamētur in aq̄ ca. ⁊ p calamū fumus ascēdat vsq3 ad matricem. ⁊ sit ita tali ꝓportione q̄ sentiat calorē aque aliquātulū supra tēperamētum ⁊ dormiat si pōt ⁊ illa sunt q̄ mirabiliter fecundant.

Si aūt ex his oib⁹ nō fuit fecūda. ℞. stomaticō confortatiuū in hora sue ꝑfecte curationis ꝓijciatur calidū in cōcauitatibus cāne. Deinde extrahat' q̄ est in cōcauo. ⁊ fiat pessariū ⁊ cooperiat' cū pāno lineo gracili sicut diximus in prio caplo huius. vij. Si aūt matrix fuerit hūida ⁊ aq̄sa fiat tale suppositoriū. ℞. mirr'. aloe. masticis. thuris laudani nucis cipressi. foliorū eius. blace. bisantie. ligni al'. galāge. zedoarie. nucis musc. aluminis. ō pluma, sumac cupulaꝝ glandiuz. añ. ʒ. i. cōficiātur cū oxill'. squill'. ⁊ fiāt pessaria. ⁊ inuoluantur in corpe mūdificato ⁊ vomitu ꝑcedē te matrici supponātur ⁊ teneātur p vnā horā ⁊ quiescat p aliā ⁊ ita deinceps vitet ociū ⁊ exercitet se ante cibū. vitet oēs fructus ⁊ oīa legumīa. ⁊ oēs herbas crudas. ⁊ vitet oīa q̄ sunt dure ⁊ tarde digestionis sic sunt carnes bouine. ⁊ caules. ⁊ case⁹ antiqu⁹ ⁊ oua indurata. ⁊ oīa conchilia. ⁊ oms pisces bestiales ⁊ sil'ia. vitz repletionē nimiā cibi ⁊ pot⁹. Vtat' carnibus assis ⁊ auib⁹ nō degentib⁹ i aquis. ⁊ oīa sint assa ⁊ sicca quātum erit possibile. Diligens igit' medic⁹ ordinet aerez et alias res nō naturales in siccitate eleuata donec nimia matricis hūiditas ad tēperiē sit reducta.

Si autez venerit sterilitas pp nimiā siccitatē iniūgat q̄es ⁊ ociū ⁊ vtat' dieta resumptiua ⁊ nutriēte. ⁊ vtatur lacte. Et sup oīa sit in letitia ⁊ gaudio sempiterno. Deinde vtatur isto pessario ℞. cerebri cerui. ⁊ vituli. medulle cerui. et vituli. butiri vaccini sine sale: adipis caprarū. cere. ⁊ mellis. q. s. ⁊ fiant pessaria.

Si aūt fuerit sterilitas ꝓpt' pingucdinē matricis tunc cōpetit ieiuniū ⁊ dieta subtilis ⁊ paꝝ nutriēs. ⁊ accidētia aīe. ⁊ ira. ⁊ sollicitudo. tristitia ⁊ vigilie. plm dur⁹ decubit⁹. ⁊ pessarizet' cū aurea alexandrina. ⁊ tyriaca vel cū milio. ⁊ sale ⁊ nuce cipressi nitro ⁊ coresi fiant. ⁊ fiāt pessaria ⁊ sacellationes.

Si autē fuerit sterilitas ꝓpter ventositatē apponant' ea q̄ ꝯsumūt vētositatem p modū empl'i ante ⁊ post ⁊ p pessaria ⁊ suppasitoria ⁊ clisteria. ⁊ balnea ⁊ suffumigationes. ⁊ ista sunt rutha. ⁊ semen eius. nasturciū. anisum. ciminuz anetū. castoreum. agnus castus. ⁊ similia.

Si autē fuerit sterilitas ꝓpter stricturaz orificij matricis balnectur frequenter in aqua decoctionis malue. bismalue. palee ordei. ⁊ auene. ⁊ fiant pessaria. ⁊ paulatine ingrossentur de apio. aniso. cimino. et mellis. Et si necesse fuerit fiāt multa pessaria de stagno quedā gracilia. ⁊ quedā grossa. ⁊ quedā magis grossa. ⁊ inuoluātur cū lana ⁊ arogon. ⁊ apponātur ⁊ sint ita grossa q̄ fiat q̄si quedā violentia.

Si autē fuerit sterilitas ꝓpter amplitudinē nimiā orificij matricis balnectur i aquis

stipticis vbi sint cauda equina: plātago:
mirtilli: sumac: nux cipressi: mastix: thus:
bolus armenicus: galle: cupulle glandiū
et ex istis etiam fiat pessarium. ¶ Verru-
cam autē ⁊ emorroym ⁊ excrescētias ma
tricis restauratoribus derelinquo. ¶ Si au-
tem fuerint alique alie egritudines pro-
pter quas accidat sterilitas curent sicut
dictuz est in locis suis. ¶ Addamus istud
capitulū cum capitulo de sterilitate viro
rum ꝙ dictum est superius. ⁊ habebimus
opus perfecti magisterii. ¶ Circa autem
istam materiā est intelligendum ꝙ semē
aptum ad generandū est album grandi-
nosum: ⁊ odoriferum. sicut odor florum
palmarū. ¶ Modus autē coeundi est iste
vir ⁊ mulier debent esse temperati virge
ad temperamentuz ⁊ debent esse ordina
ti in cibis ⁊ potibus ⁊ aliis sex rebus non
naturalibus ⁊ cibo digesto. ⁊ superfluita
tibus expulsis post mediam noctez ⁊ an
te diem masculus debet excitare feminā
ad coytum loquendo: osculando: ample
xando: mamillis tangendo: ⁊ pectinem:
⁊ peritonēon. ⁊ hoc totū fit vt mulier ap
petat vt semina concurrāt simul cum mu
lieres tardius emittāt. ⁊ cum mulier inci
pit loqui quasi balbuciendo tunc debent
se cōmiscere ⁊ paulatim debent coyre et
debet se vnire omnino pectini mulieris
ne aer possit ingredi. ⁊ post seminis effu
sionē debet stare supra mulierez sine mo
tu. non eniz statim debet surgere. ⁊ post-
ꝙ surrexerit debet extendere crura. ⁊ stet
resupina. ⁊ dormiat si pōt. quia multum
est vtile. ⁊ non loquatur nec tussiat ⁊ ista
faciunt multum ad retentionē seminis. ⁊
ꝙ diu sentierit semen in matrice vel iaceat
vel deambulet paulatine si necessarium
fuerit.

Clarificatio. Intelligendum hic diligēter quod licet
sit cōtra opinionez philosophantiū quā
tum est de presenti ꝙ semē viri intret sub
stantialiter cōpositionem fetus tanꝙ pars
mundior ⁊ magis depurata ⁊ magis ap
ta ad receptionem speciei. nihil enim suf-
ficienter est actum et passum sufficien-
ter ab anima nisi residuum quarti cibi
sed nihil est aptum ad recipiendum ani-
mam, nisi ꝙ sufficienter ab anima dispo
situm est ⁊ paratū. cum oēz potentiam p
cedat actus sēm intentionem dñi alberti
inde nutribili ⁊ nutrito. sz nihil est ita a-
ctum ⁊ passum ⁊ dispositum ⁊ digestum
sicut semen. quare semen intrabit substā-
tialē fetus cōpositionem. sang. enim mē
struus est imundus valde. quomō igitur
per se erit materia ⁊ sbīm tāte forme. qua
re ⁊c. ¶ Preterea quod est formale non est
materiale. sed semen ē formale. quare ⁊c.
¶ Preterea agens ⁊ materia nō coincidūt
sed semen est sicut agens. ⁊ si esset materia
tunc quo incideret. quare ⁊c. ¶ Et qd dici
tur ab Aris. artifex non intrat artificiū. se
men est artifex. quare ⁊c. ¶ Respōdeo bre-
uiter sine preiudicio ad oia ista ꝙ semen
solum nō habet omnia ista. sed spiritus gi
gnitiuus cōpositus est ex tribus spiritibus.
qui est in semine. ille enim est sicut agēs.
⁊ sicut foramina. ⁊ nō coincidit. ⁊ non in
trat specialem fetus cōpositionem. ⁊ Aly.
appellauit istū spiritū intelligentiam di
uinam que generat embrionē. non ē igit
inconueniens si semen intrat specialē fe-
tus cōpositionem. ¶ Secūdo notandū ꝙ
mulieres carnose ca. ⁊ hu. hñtes venas
latas inter omnes sunt magis parate ad
cōceptum. ¶ Secūdo colice extenuate sed
ꝙ macies nō nimis excedat. ¶ Tertio flāti
ce mulieres minus ꝙ habent venas stri-
ctas ⁊ sunt pingues ⁊ replete. oium autē
minime melācolice extenuate ⁊c.

¶ Capitulum. xv. de regimine pregnātium.

Istud capitulū est de regimine pregnātiū. ⁊ ab
orsu. ⁊ de accidētibus supueni
entibus pgnātibus. ¶ Sz prius videmus de
signis cōceptus. cum eīm mulier concepit
tunc sentit quādaz orripilationem vsus
pudibunda. ⁊ vēter gracilatur vsus vm
bilicuz ⁊ retinet semē ⁊ menstrua cessant
⁊ diminuitur appetitus coytus. ⁊ vrina ē co
lorata. ⁊ apparet quoddā cōtentū q̄si coy
tum caprinatū. ⁊ sunt ibi quedā cōtenta
alba ascendētia ⁊ descēdētia. ⁊ cōstringi
tur orificiuz matricis interius. ita ꝙ acus pe
netrare nō posset preter hoc ꝙ hēat apostē
ma aut duriciē ⁊ est tertiū signū inter oia
signa. ⁊ viro videt ꝙ virga moueat sicca
post coytū. ¶ Deinde incipiunt mamille in

grossari. ⁊ appetūt diuersa ⁊ varia ⁊ alī enormia. ⁊ habēt dolorem capitis. ⁊ immutatur color. ⁊ experimento possum⁹ scire vtrū concepit vel non. Accipiat de nocte cum vult ire dormitū mellicratū cū aqua pluuiali ⁊ si sentiat tortiones pregnans est: ⁊ si non: nō. Et dicit Auic. ꝙ istud hꝫ veritatem dūtū nō fuerit vsa sanitate sua melle. Secūdo suffumiget cum aromatibus ⁊ si sentiat fumū ab itus pgnās nō est: ⁊ si non: est. Tertio sic accipiat mulier dolsam allei ⁊ supponat sibi dum iuerit dormitum. ⁊ si post somnū senserit saporem allei in ore pregnans nō est. ⁊ si non sentiat pregnās est. Signa autē masculinitatis sunt. mulier q̄ cōcepit masculum est vtplurimuꝫ colorata melius. ⁊ velotior in motibus suis. ⁊ leuior. ⁊ melius appetit. ⁊ dexter oculus est magis mobilis. ⁊ mamilla dextra citi⁹ incipit ingrossari. ⁊ color eius immutari. ⁊ tumor i pte dextra ventris. ⁊ ibi fit mot⁹. ⁊ si mulier stet citius cū vult ambulare mouet pedē dextrum. ⁊ si sedeat ⁊ velit surgere citius ponet manū dextram supra dextrū genu appodiando. ⁊ velocius mouet in vtero qꝛ in tribus mēsibus mouet. ⁊ mulier i quatuor. ⁊ lac est magis grossum ⁊ mundum qn̄ est masculus ⁊ pulsus maior in parte dextra. Deinde veniam⁹ ad cās aborsus

Cause.

Cause eniꝫ aborsus aut sunt extrinsece aut intrinsece. Si extrinsece sicut est nimius coyt⁹. casus. ⁊ obuiatio. fe. apostema vlcera. carētia alicui⁹ cibi desiderati. aut qꝛ supposuit aliqua que inducūt aborsuꝫ: clamor: cursus accidētia aīe. vt est ira ⁊ timor. aut qꝛ saltauit supra se retro se post coytuꝫ. aut qꝛ est nimis extenuata. aut quia nondū venit ad annos pubescentie. aut quia semē viri fuit exiguum. aut qꝛ fecit flōiam. aut accepit medicinā laxatiuā. aut vomicam aut qꝛ ista commouerūt ab intus nō per arteꝫ. sicut est tonitruū. fulgur. ⁊ breuiter oīa illa que fortit ⁊ subito cōmouent corpus. sicut est ventus borrealis post meridionalē. Si autē fuerit aborsus ppter cās itrinsecas tūc puenit ppter vētositatē. aut hūorem. aut matricis debilitatem.

Signa.

Cause enim primitiue sūt sanitis note. ſꝫ si venerit ppter ventositatem. signū est ꝙ tūc puenit aborsus ⁊ in primis tribus mensibus. quia ligamenta in principio ⁊ in fine sunt debilia. sicut videmus de fructibus in arbore quia in primis tribus mensibus ex facili causa fit aborsus propter debilitateꝫ ligamentorū. Si autē fit aborsus propt̄ humiditatē currentē ad matriceꝫ h̄ signū est qꝛ abortitur in trib⁹ medijs mensib⁹. Si auteꝫ fuerit ppter debilitateꝫ matricis hoc est signuꝫ quia fit aborsus in tribus mensibus vltimis. Signa etiaꝫ aborsus sunt fluxus menstruoꝝ. fluxus lactis cum gracillitate mamillaruꝫ. Signa autē ꝙ fetus est mortu⁹ sunt ista imobilitas ventris cū antea moueretur. fritas vētris ⁊ laterum cū antea eēnt ca. egritudo acuta cū precessit ⁊ cū terribiltate accidētium. grauitas in vētrem ad modū sarcine fetor hanelit⁹. ⁊ emissio rerū fetidaruꝫ Signa ēt fetus mortui est cū oculus pregnantis graciliat. ⁊ alba oculoꝝ sunt fusca. ⁊ nares sunt rigide. ⁊ aures ⁊ labia sunt rubea. rubore tn̄ ꝙ vergēte ad liuorē mortificatum. ⁊ venter assimilatur ventri ydropicorum.

Pronostica.

Mulier q̄ debil' et frequēter patitur in matrice de facili abortitur. h̄ est signū infallibile aborsus. quecūqꝫ tempestates veniunt mulieri siue ab extra siue ab int⁹ duntamen mamille non gracilientur. non oꝫ timere de aborsu. ⁊ si gracilientur abortitur. Et si fiat aborsus de masculo gracilitur prius mamilla dextra. ⁊ si femina sinistra. Si mulieri pregnanti superuenerit duricies epatis. et tumor ventris nō sanatur. aut cū magna difficultate. maior est dolor in aborsu ꝙ in partu.

Preseruatō.

Vitētur oīa que puocāt aborsum et reducantur ad temperamentum ꝑ cōtrarium sed cum moderamento. vt calida cū frigidis. ⁊ econtrario. inanita cuꝫ replentibus. ⁊ econuerso. ⁊ ita de alijs. Intelligendum ꝙ mulier pregnās incurrit aliquando fluxum menstruorum ⁊ timetur aborsus. sed aliquando est ita ꝙ mulier abūdat in sanguine ꝙ sufficit ad nutriendum fetuꝫ ⁊ ad mundificandū corpus

⁊ nō venit etiā p venas intrinsecas ma-
tricis sed p extrinsecas. ⁊ tūc nō oꝫ dubi
tare aborsum. imo qui restringeret eēt ꝓ
uocare aborsuꝫ. ¶Signū autē ꝙ hui⁹ mē-
strua veniant p modū mūdificationis. q2
mater nō debilitaꝛ. nec mamille gracillā-
tur. nec mot⁹ fet⁹ immutaꝛ. ¶In tali igitur
casu nihil est faciendū. ¶Intelligendū etiā
vt dictū ē ꝙ medicamina laxatiua ē vnū
de illis que prouocant aborsuꝫ. ¶Vitetur
igitur oib⁹ modis nisi qñ materia aliqñ
est furiosa. ⁊ tūc possum⁹ mūdificare cor
pus ⁊ hoc a quarto mēse vsqꝫ ad. vij. mē-
sem. s. ꝙ in q̄rto ⁊ in. v. ⁊ ī. vi. quia ligamē
ta sunt multū debilia in primis trib⁹ mē
sib⁹. ⁊ in vltimis tribus. ⁊ in medijs sunt
fortiora. ¶Si autē venerit aborsus ꝓpter
vētositatem aut ꝓpter nimiā humidita-
teꝫ lubricantē matricē tūc bonū est ꝙ an
te cōceptū mūdificetur mulier. ¶Vtaꝛ igi
tur mulier exertitio forti ante cibū. ⁊ vta
tur dieta tenui. ⁊ vtaꝛ assis. ⁊ frixis. ⁊ torre
factis. deinde vtatur oxill'. diur. vbi bulli
erint artĥia. rutha. menta. deinde purge-
tur cū teodoricō emper. acuata cū eufor.
in parua quātitate. deinde fiat clistere cū
suc. blete. ⁊ se. ruthe. ⁊ yerap̄. ⁊ alijs q̄ cō-
muniter apponunꝛ. deinde mūdificetur
matrix cum ista decoctione. ℞. artĥie. ab
sinth. mente. origani. calamenti. anisi. ma
raꝛ. cimini. spicenar. squināti. rad. lilij. añ.
ʒ. ij. pulpe coll'. suc. ruthe. añ. ʒ. iij. mellis
lib. ß. ⁊ vini albi. lib. i. aque. lib. i. ⁊. ß. fiat
decoctio vsqꝫ ad lib. i. ⁊. ß. ⁊ ꝓijciatur in
matricē in vna vice. ʒ. iij. ¶Deinde post cō
pletaꝫ mūdificationē secure coeat ⁊ im-
pregnetur. deinde vtatur dieta predicta.
⁊ vtaꝛ nasturcio agresti. deinde vtaꝛ istis
el'ijs. s. dianison. diacimini. cuminata ale-
xandrina. diantos cū musco. diation. pi-
pereon. diagalāga. ¶Deinde. ℞. ꝫedoarie
spicēar. se. ruthe. mirre. castorei. anisi. ma-
raꝛ. ben. alipte muscate. añ. iij. cōquassen
tur ⁊ bulliant in oleo cōi. ⁊ addatur cera.
⁊ fiat vnguentum. ⁊ inungatur venter et
dorsuꝫ. ⁊ latera per modū olei. ⁊ per mo
dum vnguenti. ¶Deinde vtatur isto el'io.
℞. ꝫedoarie. maratri. anisi. cimini. se. na-
sturcij. agrestis. ameos. cinamomi. nucis
mus. castorei. doronici. triū granū pipis.
⁊ cardamomi. gariof. añ. ʒ. ij. ꝯserue citrā

gulor. ʒ. i. pāis ꝫucc. q. s. ⁊ fiat el'm. ⁊ istō
el'm vꝫ in omnē euentū. ⁊ ante ⁊ post. ni-
si calor esset cōcomitans. ¶Ista aūt valent
cū fit aborsus in primis mēsib⁹ ⁊ medijs
¶Si autē fit aborsus in vltimis mensib⁹
ꝙ fit ꝓpter debilitatē vt dictū est. tūc vta
tur dieta resumptiua ⁊ nutriente. ⁊ sit to-
ta odorifera. ⁊ vtatur istis el'ijs scilicꝫ po
tione muscata: pliris cum musco valet di
anthos cum musco. diacitoniten. diam-
bre: letitia. Gal. ⁊ apponatur fascia que
apprehēdat totū ventrē de panno đ bō
bace. ⁊ aspergaꝛ puluere masticis ⁊ thu-
ris. ¶In principio autē cōcept⁹ bulliāt in
oleo absinthiuꝫ menta: spicanar: mastix:
⁊ thus. ⁊ stōus inungaꝛ. ¶In vltimo autē
balneetur ⁊ ponantur in bal. mollificati-
ua. ⁊ inungatur cū oleo de violis. ⁊ oleo
vbi bullierint malue. bismalue. ¶Si auteꝫ
pedes inflētur mulieri pregnanti abluaꝛ
cum aqua vbi bullierit absinth. camomil
la: mellilotuꝫ: abortanum: spicanar. ⁊ sal.
¶Si autē pregnans appetat enormia die- *si pedes inflet*
tetur cū assis ⁊ frixis: ⁊ odoriferis. ⁊ post
cibum vtatur piris. coctanis maꝛ. grañ.
auellanis assis: castaneis assis: ciceribus
assis ⁊ fiat empl'm de mellissa. buglosa. ⁊
sandaꝛ. ⁊ cortice citri. ⁊ corrigatur cū blā-
dicijs. ¶Si autē fetus est mortuus expel-
latur per hunc modū. fiant pessaria ⁊ suf
fumigationes. ¶Ista autē sunt que indu-
cūt aborsuꝫ siue per se siue cū aliis. ell'us
niger. pulpa coll'. elaꝛides. fel tauri. pix
liquida. mirra: assa fetida. galbanuꝫ. caue
at tñ sibi quicūqꝫ sub pena eternali ꝙ nō
doceat potionē mortiferā nec aborsum.

Clarificatio. Intelligendum ꝙ li
gamēta a principio
sunt debilia: tenera: rara: que non ad ma
gnitudinem deuenerunt. ⁊ ideo ex modi
ca occasione rumpunꝛ. sicut videmus de
fructibus ⁊ arboribus. ¶In medio autem
tempore veniunt ad perfectam magnitu
dinē ⁊ fiunt solida. ⁊ ita in hoc tempore
possumus cum minori periculo purgare
¶In fine autem sunt debilia pro tanto ꝙ
extenduntur ⁊ carent nutrimento cum fe
tus totum sibi trahat. sicut patet de fru-
ctibus qui p se cadūt sicut declarat Gal.
¶Secundo notandū ꝙ fet⁹ potest viuere
matre mortua existente. saltim p aliquod

temp⁹.nec caret oīno anhelitu:imo fetus attrahit aerē attractū in arterijs matris. ⁊ potissime venit qñ os matricis manet appertū.⁊ iō matre mortua aliquod artificiū deb₃ fieri vt os matricis stet apertū ⁊ statim venꝰ matris d₃ aperiri ⁊ fet⁹ extrahi.⁊ tali artificio vt dicitur fuit primus Cesar extractus:⁊ inde ex illo habuit nomen ⁊c.

Capl'm.xvi.de difficultate part⁹.

Partus quidam est naturalis:⁊ quidā innaturalꝰ. ⁊ quidā difficilꝰ.⁊ de isto intendim⁹ magis principalit. Part⁹ naturalis est qui ē in fine.vij.mensis.aut.x.aut.ix. vtplm.⁊ d₃ caput pri⁹ exire. ⁊ d₃ tenere faciē versus terrā.deinde d₃ egredi collū deinde humeri.⁊ d₃ brachia tenere extēsa supra latera. Part⁹ āt innaturalꝰ ē qñ exit resupin⁹:aut primo exeūt pedes:aut man⁹.aut latera. Part⁹ aūt difficilꝰ est qñ nō pōt exire:⁊ laborat matꝰ ⁊ angustiatur ⁊ moratur in illo labore ⁊ anxietate longo tempore.

Cause. Si aūt part⁹ est laboriosus ⁊ difficilꝰ h̄ est ꝓpter causas extrinsecas:aut ꝓpter intrinsecas. Si ꝓpter extrinsecas sicut ē nīa calitas:aut frigiditas:aut q₂ obstetrix ē indocta:aut q₂ fuit vulnerata in orificio matricis exteri⁹ ⁊ facta ē ibi cicatrix ⁊ duricies:⁊ cū venit ad partū illud nō ē bn̄ dilatabile: autꝰ q̄a part⁹ ē ante temp⁹ naturale.aut q₂ mater patitur aliquā egritudinē circa ventrem. aut q₂ ē multū cōstipata. Si aūt fuerit ꝓpter cās intrinsecas h̄ ē q₂ puella concepit añ tp̄s pubescētie.⁊ h₃ adhuc meat⁹ strictos.aut q₂ est pinguis ⁊ h₃ orificiu₃ opilatū.aut q₂ mulier ē nīs delicata ⁊ pauida aut q₂ fet⁹ ē nīs magn⁹ ⁊ grossus aut q₂ ē nīs tenuis pu⁹ ⁊ debilꝰ:⁊ nō p̄t se iuuare:aut q₂ ē mortuus.aut q₂ caput ē nīs magnū.aut q₂ duo capita.aut q₂ duo gemelli:aut q₂ pt⁹ ē innālꝰ ⁊ añ tp̄s nāle:aut q₂ nīs ē dura.aut pp egritudies matricis aut q₂ matrix ē pua nālꝰ ⁊ corrugata.aut q₂ mrix ē sicca sine lenitate.

Signa. Si āt mrix ē fortis ⁊ cāe primitiue alie nō apparēt tc̄ ē signū ꝙ pt⁹ ē difficilꝰ pp secūdinā.si aūt fuerit pp fetum mortuum:tūc est magn⁹ dolor circa vmbilicū fe.lenta.discoloratio faciei. fetid⁹ anhelit⁹:⁊ assensus vapor oribiliū ad supiora:⁊ imobilitas vētris:instantia vigiliaru₃.⁊ oīa alia p̄nt cognosci p indicia.

Pronostica. Qñ dolor declinat versus iferiora ⁊ anhelit⁹ ē bon⁹ ptus erit facilis:mascul⁹ cū minori labore egreditꝰ ꝙ femia:mulieres pingues magis laborant in partu ꝙ macilente.

Cura. Cū appropinquat tp̄s part⁹ balneetꝰ in tina vbi sit malua: bismalua.violꝰ.camomilla.mellilotū.postea inūgaꝰ cū olʼo sisamio.⁊ olʼo amigda: dul.⁊ pinguedine galline. Deinde īcedat p loca decliuia.⁊ cū magis appropinq̄t ad partū sumat cibū in parua quātitate: sed multi nutrimēti.sicut ē brodiū gallie pinguis.⁊ sumat vinū odorifer. Deinđ cū magis approximaꝰ ⁊ rūpiꝰ tela prima ⁊ incipit exire q̄dā aq̄sitas tunc attrahat anhelitū cū fortitudine.⁊ ita īpellat fortiꝰ versus inferiora.q₂ tali impulsio est magni iuuamēti. Et eligaꝰ obstetrix habēs manū gracilē ⁊ digitos longos.⁊ dilatet orificiū matricis suauiꝰ cū vngulis.⁊ intromittaꝰ istud pessariū ⁊ reddit partum facilē sine timore aborsus. ℞. ysopi.lilij. origāi.calamēti.añ.ʒ.ij.terebentine.ʒ.i. cōquassentur ⁊ inuoluanꝰ in lana ⁊ fiat pessariū. Deinde suffumigeꝰ cum alipta muscata. Deīde cū ista ꝓcesserūt ⁊ adhuc est part⁹ difficilꝰ fiat sternutatio:⁊ comprimat se fortiter. Et si mulier ē pinguis iaceat supra ventrē suu₃ ⁊ flectat genua supra ventre. Si aūt fuerit ꝓpter cōstipationē fiat clistere. Si āt ꝓpter cicatricem nō est via nisi cū instrumēto cirurgico cicatrix aperiaꝰ. Si aūt fuerit ꝓpter ptu₃ innaturalē rꝑonaꝰ intus suauiꝰ vel pedes vel man⁹ donec veniat ꝫm naturam. Si aūt fuerit ꝓpter fetū mortuū balneetur in aqua vbi sit pulegiū regale.arthia origanū.calamētū.⁊ fiāt ea que dicta sūt in caplʼo ꝓcedēti de aborsu. Et si fuerit ꝓpter egritudines aut ꝓpter cās primitiuas notas reducanꝰ ad tēperamētū per cōtraria.⁊ cureꝰ sicut dicꝰ in locis suis. Intelligendū ꝙ ista cōfectio reddit ptu₃

facilē. ℞. mirre. castorei. storacis. calamite cinamomi famine. añ. ʒ. ij. panis zuccꝫ. quātū sufficit ⁊ fiat elr̄m. vel ɔficiat cuꝫ melle capil. ve. re. reddūt partū facilē. ⁊ dicit ꝙ si colligat agrimonia cū orōne dñica ⁊ ligetur in coxa mulieris laborātis in partu. ita ꝙ radix sit versus superiora ꝙ statim expellit fet⁹. ⁊ iō oꝫ hꝛe cautelā ꝙ statim remoueat post partū qm̄ alit matrix descēderet ad inferiora. ¶ Qualit autē ⁊ qño baccalari⁹ nouiter genitus debeat regi. b dicem⁹ cū ꝑ dei gratiā tractabim⁹ regimen sanitatis.

¶ **Clarificatio.** Intelligendū ꝙ mulieres pingues pariunt cū difficultate: ⁊ qꝛ sunt opilate ⁊ constricte. ⁊ qꝛ paꝝ habēt de calore ⁊ spiritu ⁊ iō qꝛ virt⁹ debilis fetū bono modo expellere nō possunt. ¶ Secūdo notanduꝫ ꝙ nat⁹ in septimo mēse bñ pōt viuere. qꝛ vij. planete iā ibi operati sunt. in. viij. aūt nō. qꝛ debil' videt ꝑ ostꝙ in. vij. nō oritur qꝛ oꝫ expectare vsqꝫ ad. ix. ⁊ potissime qꝛ iteꝝ incipit dñari saturn⁹ in. viij. sicut fec̄ in primo. ⁊ qꝛ saturn⁹ imobilitat ⁊ īducit quietē cū sit planeta friḡs ⁊ sicc⁹ iō si moueat ɔtra inclinationē orbis mouet ⁊ videtur motus sinthortic⁹ nō nālis: quare viuere nō pōt. ¶ In. ix. aūt incipit regnare ¶ Jupiter qui ē planeta beniuol⁹. ⁊ iō viuere pōt cū ēt sit fortificat⁹ ⁊c. ¶ Tertio ītelligēdū ꝙ baccalari⁹ nouit nat⁹ statiꝫ flet ⁊ clamat ꝓpter subitā mutationē ad aerē frm̄. ⁊ si sternutet bonuꝫ est: qꝛ fortitudo virtutis significat. ¶ Quarto notādū ꝙ mulieres q̄ cō sueuerūt parere facili⁹ pariunt ꝙ q̄ nō cō sueuerūt. ¶ Juxto illud. ¶ Assueti assuetos ferre labores ⁊c. ¶ Et ꝑꝑ aliquod. s. ꝑꝑ latitudinē meatuū. nisi forte aliqͦd supuenerit īpedimētū: sicut ē strictura meatuū. ꝓpter aliquas occasiōes. aut nimia fet⁹ magnitudo ⁊ silr̄ia. ¶ Quīto notandū ꝙ lꝫ aromatica narib⁹ apposita attrahāt mrīcē ad supiora tn̄ qn̄ ē ibi fet⁹ nō pōt. sꝫ ɔfortāt aromatica narib⁹ apposita. reddūt ꝑtū facilē virtutē cōfortāto.

¶ Ultimo notādū ꝙ si querat ī q̄ tpe pt⁹ sit facilior. Dico ꝙ in vere ꝑꝑ fortitudinē v̓tutis. ⁊ si diceret ꝙ ī estate part⁹ est facilior ꝓpter raritatem ⁊ meatuū latitudineꝫ dico ꝙ non sufficit qꝛ v̓t⁹ defic̄ exalando ⁊ cetera.

¶ Caplm̄. xvij. de retētiōe secūdine.

REtentio secundine inducit multa nocumēta ꝓpt vapores ⁊ fumos retentos q̄ aliqn̄ ascendūt caput. aliqn̄ ad cor. aliqn̄ inducūt dolorē in toto ventre. ¶ Retinet āt ꝑꝑ debilitatē virtutis expulsiue. aut qꝛ san. mēstru⁹ retinet in mlr̄ta quātitate. aut qꝛ pec⁹ gñatū ē in mrīce ꝙ appellat frat lōbardoꝝ. de quo faciem⁹ mentionē. ¶ In primis igit ꝓuocet vomit⁹. secūdo sternutatio. tertio retineat anhelit⁹. q̄rto potet succ⁹ porri. ⁊ diuretica. sicut ē anisum. ciminū ⁊ silr̄ia. quīto suffumiget cū semīe porri. aut artbia. sauina. origano. herba ꝑforata. sinapi. stercore bouino sicco. stercore colūbino. aut cū oclr̄o piscis salsi. aut vngulis equoꝝ. aut rutha. ⁊ absintb. aut cū spolio serpētis. ⁊ ꝙ circūcingat cū aristologia. aut cū nasturcio. ⁊ siccub⁹ siccis ¶ Et ex noīatis pōt fieri bal. aut emplr̄m. ⁊ ꝙ emplr̄m liget supra coxas. ¶ Sexto obstetrix inūgat manū suā in olr̄o de lilio ⁊ intromittat in matricē si man⁹ ē ꝑua. ⁊ paulatine sine violētia extrahat. ¶ Septimo supponant ea q̄ faciūt aborsuꝫ. ¶ Octauo si ex his oībus haberi nō pōt dimittat qꝛ post aliquos dies nā cōfortabit ⁊ expellet eā. aut q̄si integrā: aut q̄si conuersam in aq̄sitatē. ¶ Ultimo cōfortem⁹ mrīcē cū cibis laudabilibus ⁊ cū elr̄ijs aromaticis: sicut est dianthos cum musco. potio muscata ⁊ similia.

¶ **Cura.** Intelligendū ꝙ vomit⁹ valet in expulsione secūdine lꝫ moueat ad supiora. ꝓ tanto qꝛ est angustiosus ⁊ qꝛ suscitat virtutē expulsiuā ꝑtiū inferioꝝ qua suscitata expellit nociua. ¶ Secūdo ītelligendū ꝓm Cōstantinū ꝙ secūdina ⁊ alij pāniculi gñati sunt añꝙ ibi veniat san. menstru⁹. ¶ Ex semib⁹ igit gñatur secūdina. ⁊ lꝫ caro generet ex sanᵉ. q̄ magis ē necessaria cōseruationi fetus. ideo nā voluit secūdinā ex semib⁹ fabricare.

¶ Tertio notandū ꝙ sapientes anotomici ponūt ꝙ fetus inuoluitur quadā pāniculo vbi recipiūtur supfluitates secūde digestiōis, sicut est vrina, ⁊ est alter pānicu

lus qui recipit sup̄fluitates tertie: sicut ē sudor. ⁊ tūc querit̄ q̄re nō est alter qui recipiat sup̄fluitates prime digestiue: q̄ sūt stercora: cū digestiua prima precedat. ¶ Dico ꝙ in h̄ casu nō precedit. q: fetus nō recipit nutrimētū p̄ stōm: sꝫ p̄ vmbilicū. vñ ab epate matrix delegatur san. pur⁹ vsqꝫ ad epar fetus mediāte vmbilico fetus et inde nutritur. ⁊ q: san. purus nō hꝫ supfluitates grossas. iō nō sunt ibi feces. q̄re nō fuit ibi tertius pānicul⁹. ¶ Alie aūt supfluitates sūt valde parue. ⁊ iō bñ possunt cōseruari vsqꝫ ad tp̄s natiuitatis. ¶ Ultio notandū ꝙ sternutatio ⁊ vomitus ⁊ applicatio odoꝝ ⁊ similiū iuuāt ad expellēdum secundinam. ⁊ si aliquo modo faciunt descendere matricem tamen maius est iuuamentum.

¶ Capl'm. xviij. de mola matricis.

Mola est quoddā frustrum carnis enorme ⁊ quasi sine figura. ⁊ vocatur apud quosdam pecus. alij aūt vocāt fratrē lombardorum. alij aūt arpiā. de nominibus tam̄ nulla est contentio.

¶ Cause. Gñat̄ āt mola cū multitudo feminis calidi currit ad mĩcez cū carētia feis viril'. ⁊ iō nō pōt generari embrio. sꝫ gñat̄ quidā glob⁹ enormis. et credūt ml'ieres eē ipregnate cū nō sint.

¶ Signa. Mola āt assimilat̄ ipinguatiōi ꝓpt̄ multa. primo q: mēstrua retinent̄. secūdo q: vēter ē tūid⁹ sic si eēt embrio. ⁊ mamille indurant̄: ⁊ cadit appetit⁹. ⁊ discoloraf ml'ier. ¶ Sig āt distictiua sꝫ ista q̄m mot⁹ nō ē ordiat⁹ nec ptodal' i mola. nec mouet̄ de latere ad latus nisi cū ꝯpssiōe: ⁊ vēter ē durioꝛ ꝙ in cōceptu nāli: ⁊ pedes sūt molles valde. Jn cōceptu āt embriōis nullū istoꝝ est

¶ Pronostica. Mola vl'r ē difficil' curatiōis. aliū āt stabil' p̄ .iiij. ānos aliū āt vsqꝫ ad finē vite ⁊ ñ recipit curationē. aliū aūt egredit̄ qͦdam frustꝝ carnis enorme. aliq̄n san. multus. aliquādo ventositas multa.

¶ Cura. Jn primis vitet exercitiū: dormiat supra dorsū cū eleuatōe cruriū ⁊ coxaꝝ. ꝓuocet vomitū. deide si pricaria cōuenīāt fiat flōla. deide farmacia. deide vtatur diur̄. deide apponāt̄ ea q̄ ꝓuocāt aborsuꝫ. vitet oia idigibilia ⁊ oia q̄ gñant vētositatē ⁊ balneet̄. ⁊ stuphet̄ i aq̄ decoctiōis maluaꝝ ⁊ siliū molificātiū. ¶ Et si ex his ñ curet̄ vtat̄ tali sir⁹. ℞. artbie. se. vtriusqꝫ calamēti. leuistici. betonice. germandree. añ. ʒ. ij. anisi. maraf. sq̄nan. spicenar. spice celtice. calāi arōatici. cipi. añ. ʒ. i. aceti al. ʒ. iiij. mel. ro. lib. i. ⁊ .ß. fiat sirup. ¶ Et purget̄ cū theodoricō cupis. deinde fiat stuph. ⁊ ponāt̄ ibi ea q̄ ponūt̄ i sir⁹. ⁊ balneet̄ i eisdē. deide si ista nō valēt inungat obstetrix digitū i ol'o petroleo ⁊ cōcutiat hostiū mĩcis. deide suffumiget̄ cū mirra castoreo. ⁊ ell'o. ⁊ si ex his nō curet̄ teneatur tot⁹ ordo procurādi aborsuꝫ. ⁊ si ista nō valeāt q̄escat i pace

¶ Clarifica. Intelligēd ꝙ vmes ⁊ reptilia ⁊ arpia: ⁊ frat̄ lōbarboꝝ pñt gñari i mĩce. sꝫ vmes raro. q: i itestis gñant̄ ex sup̄fluitate ml'tū imūda. rarissime āt i mĩce. sꝫ aliqd̄ enorme ꝙ pt̄ appellari mola seu arpia bñ pt̄ gñari ex seie ml'ieris corrupto ⁊ ex carētia spmat̄ viri. ⁊ ex cal̄. innāli. nāle tñ corpi gñato. ⁊ frequēti⁹ vt d̄r gñat̄ i ml'ierib⁹ lōbardie. aut q: magis laborāt q: magis sꝫ subiecte. aut ꝑꝑ corruptionē nutrimēti sic i apulia. q: d̄r cōit̄ ꝙ italice pessime viuūt sic ex fructib⁹ ⁊ herbis sꝫ bñ iduūt ⁊c. ¶ De augmēto āt vmbilici ⁊ varicib⁹: ⁊ gibositate. ⁊ silib⁹. nō curo h̄ apponē aut q: raro accit: aut q: forte nō recipiūt curatōnē. aut q: restauratorib⁹ derelinq̄. ⁊ forte de oib⁹ istis faciam vnum capitulū breue.

¶ Capitulum. xix. de podagra. syatica. ⁊ arthetica.

Gutta arthetica syatica ⁊ podagra. ⁊ cyragra. magnā hñt amicitiā ad iuicē. sed gutta pt̄ locū gñis obtinē: q: vtpl'm oēs iste paſ. gñant̄ p̄ viā reūatismi. ⁊ q: reūa stillat sic gutta aq̄. ita oēs iste passiones pñt dici gñali noie gutte. gutta igr̄ obtiet locū gñis. ¶ Alie āt. iiij. sꝫ spēs ei⁹. ¶ Arthetica āt pt̄ dici cū currit mā ad iuncturas digitoꝝ pedū ⁊ manuū: ⁊ ibi ē tumoꝛ aliū. ⁊

iō artetica ab artub⁹ nomē sumpsit. ¶ Sia
tica āt appellaṫ cū mā currit ad ligamētū
anchaꝝ i loco ꝙ appellaṫ nertebꝝ τ sya.
τ iō qñ mā ꝯphēsa ē i ligamēto illo: ꝙ li-
gat os cū osse: tc̄ dr̄ syatica pas. lꝫ possꝫ fi
eri ex mala ꝯplone. ¶ Cyragra āt appellaṫ
cū mā ꝯphēsa ē i ligamēt τ lacert manu
uꝫ. ¶ Podagra āt qñ mā ꝯphēsa ē i ligamē
tis τ lacertis pedū. τ nō eēt mag̃ vis si ar
tetica obtinēt nomē gnīs sic gutta. τ ꝺm
hūc modū loquēdi eēnt tres spēs τ duo
gnā loco vni⁹. ¶ De noib⁹ tñ nulla ē ꝯtētio
ꝑ tāto q: magnā cōueniētiā hn̄t oīa ista
in cāis τ signis τ curis. quare ista oīa pos
sum⁹ sub vno caplo ꝯprehendere.

Cause. ¶ Cā āt oīm istoꝝ aut est exte-
rior aut interior. ¶ Si exterior
sic nīa calitas dissoluēs. aut nīa frās ꝯdē
sans: aut ociū nimiū: aut retētio alic⁹ ꝙ cō
sueuit fluē: aut exercitiū nimiū potissime
p⁹ sacietatē: aut coyt⁹ nimi⁹ potissime p⁹
repletionē. crapula āt ē cā h⁹ τ nimia re-
pletio cibi τ pot⁹. vinū sūptū i ieiunio et
vinū forte sūptū p⁹ repletōeꝫ cibi τ pot⁹
euenit āt ista pas. senib⁹ τ ꝯualescētib⁹ et
ill q patiūṫ cronicas egritudies. τ euēit i
vere ꝑꝑ repletōeꝫ. τ i estate ꝑꝑ dissolutio
nē. τ i autūno ꝑꝑ raritatē. ¶ Si āt fuerit cā
iterior tc̄ ē triplex. aut ei euēit ex ꝑte hūo
ris. aut mēbri. aut ꝟtutis. ¶ Si hūoris sic ē
sanguis abundantia. aut co. aut flā. aut
mīe. siue sint simplicia siue ꝯpōita. si ex ꝑ
te mēbri q: raꝝ laxū āplū τ dilatatū i suis
vijs τ foramib⁹. si ex ꝑte ꝟtutis aut q: mē-
brū ōbile siue añ. aut q: fili⁹ podagrici.
aut q: debilitatū ē ꝑ accñs. τ ita debilitas
particule patientis ē fortissima cā. τ forti
tudo virtutis impellentis alioꝝ membro
rum. ¶ Et est intelligendum ꝙ tanta humi
ditas currit aliqñ ad iuncturam ꝙ verte-
brum resilit sciam τ claudicāt nisi vtātur
¶ Materia sciatice vtplnrimū continetur
in iunctura. deinde vadit ad neruū latuꝫ
deinde a toto corpore currit materia ad
locū preter materiā primā.

Signa. ¶ Intelligēdū ꝙ in cognitiōe
cāe frequēṫ decipimur. vt ꝟ-
bi gratia pas. iūcturaꝝ erit aliqñ de cā frā
τ nos opinamur ꝙ sit de cā ca. τ applica
mus frā. τ talia frā iuuāt aliqñ narcotizā
do: stupefaciēdo cū scedāt dolorē. τ iō
q: frā iuuāt credim⁹ ꝙ mā sit ca. licet frā.
τ ita sum⁹ decepti. ¶ Preterea mātia erit a
aliqñ ca. τ nos credim⁹ ꝙ sit frā. τ appli
cam⁹ ca. τ iuuāt mātiā exalādo si corpus
nō fuerit plectoricū. τ q: ca. iuuant credi-
mus ꝙ mātia sit frā: τ tñ ē ca. τ ita sumus
decepti. ¶ Preterea aliqñ mātia multa frā
moueṫ ꝑoxialiṫ ad iuncturas: τ induc̄ ma
gnū dolorē. τ q: co. ē de facili mobilis. iō
co. cōicaṫ τ fluit. τ ita rōne doloris totuꝫ
mēbrū ē ca. rubeū. aliqñ cū fe. τ est vrina
colorata τ intensa: τ cū velocitate pulsus
τ insomnietate τ siti. τ tūc manifeste vid
tur nobis ꝙ causa principalis sis cala. τ
tñ est frida. ¶ Sed furia ꝑoxismi inducit ta
lia sinthorta. ¶ His igiṫ modis τ alijs mlṫ
tis decipimur in passionib⁹ arteticis. q̄a
materia cōtineṫ interi⁹ in neruis τ lacer-
tis τ ligamētis. τ nō apparet nobis inte
rius. ¶ Cōsiderem⁹ igitur in primis locū
tactu s est cala. τ si ꝯ°. cōsuetudo. τ etas
τ aer. τ tēpus anni cōueniūt in caliditate
τ ita de alijs ꝑticlarib⁹. τ si sic ꝑbabile vi
deṫ ꝙ mātia sit ca. τ si loc⁹ iueniaṫ frequē
ter tactu frūs τ alia oīa seu plurima par
ticularia cōueniāt in frigiditate: satis est
rōnabile ꝙ materia sit frā. ¶ Cōsiderentur
igitur particularia diligenṫ τ in ꝑoxismo
τ ante τ post. ¶ Deinde ad signa magis ꝑ-
ticlaria veniam⁹. ¶ Si aūt dolor artethic⁹
fuerit sine grauedine: solū est ibi mala cō
plexio sine mātia in cā. ¶ Si aūt cū graue
dine: nō solū est ibi mala ꝯplo sed ēt mā
vnde mātia aliqñ est simplex: aliquando
ꝯposita. ꝙ si medic⁹ fuerit diligēs τ i ap-
plicatione medicaminū nō cōferunt nec
calida nec frigida: materia videtur cōpo
sita. τ si ex calefacientib⁹ tēperate dolor
augmentetur: corp⁹ videtur eē plectori-
cum quare est aliṫ operandū. ¶ Deinde ad
magis particularia veniam⁹. ¶ Si dolor ē
magn⁹: τ calor est rubeus: τ dolor est ex-
terius vel interi⁹: extensiuus: pulsatiuus
τ vrina est ru. spissa: τ pulsus plenus: τ ꝙ
magis affligatur in hora matutinali: et
cōplexio est sanguinea: τ etas adolescen
tie: τ vite suauitas: τ temp⁹ vernale: et ꝑ
cessit gaudium: τ multiplicauit cibaria q̄
generant sanguineꝫ: satis est rōnabile ꝙ
cā hui⁹ pas. sit sanguis ¶ Tamen intelligē
dum ꝙ debile signū sumiṫ a calore vel a

Ouidius. Soluere nodosam nescit medicina podagram.

coloꝛe:qꝛ mā ē in interioꝛibꝰ ꝓfunda. Si aūt doloꝛ ē acutꝰ pūgitiuꝰ multū intēsus ⁊ coloꝛ ē citrinꝰ:⁊ vrina ē coloꝛata ⁊ tenu is:⁊ egōnes colīce:⁊ pulſus eſt velox. et coꝛpꝰ calidū:⁊ potiſſime ꝑticula patiens ⁊ ipe colīcꝰ eſt. iuuenis qui cucurrit ⁊ la boꝛauit ⁊ tp̄s eſt ca. ſicut eſtas. ⁊ p̄ceſſerīt ea que multiplicāt co. ⁊ ita de alijs ꝑticu laribꝰ:certe ſatis videt̄ rōnabile ꝙ cā hꝰ paſ. ſit co. Si āt doloꝛ ē modicꝰ: ⁊ caloꝛ nō eſt īmutatꝰ:de quo ſit curandū:⁊ vrīa eſt remiſſa ⁊ ſpiſſa:⁊ egōnes ſunt mucil laginoſe:⁊ eſt tactu frīs:⁊ ipſe ē flāticus ſenex:⁊ tp̄s eſt hiemale:⁊ multiplicauit ci baria que gn̄ant flā:⁊ eſt hō mali regimi nis ⁊ diues. tūc bn̄ videt̄ rōnabile ꝙ mā eſt flātica. ⁊ hec ē mā que frequētiꝰ indu cit doloꝛes arteticos ⁊ potiſſime cū ē cru dum. Si aūt doloꝛ ē modicꝰ:⁊ patiēs ex tenuatꝰ:⁊ vrina remiſſa ⁊ tenuis:⁊ cuꝫ h̄ eſt mlīcꝰ de ꝯplōne. ⁊ tp̄s ē autūnale:⁊ p̄ ceſſit regimē multiplicatiuū melīe:⁊ ita d̄ alijs ꝑticularibꝰ. tūc mā videt̄ mlīca. licꝫ raro accidat iſta paſ. d̄ mā melīca. Si āt doloꝛ fuerit extenſiuꝰ ſine grauedine:⁊ p̄ ceſſit regimē multiplicatiuuꝫ vētoſitatꝫ. tūc videt̄ de mā vētoſa.

Pronoſtica.

Magiſter primus ypo. docuit ꝓnoſti care. eunuchi nō podagrizāt neqꝫ caluiſi unt. ⁊ eſt verꝫ quātū ē ex ꝑte coytꝰ. ſed ho die vadit alr̄ negociū qꝛ eunuchi ⁊ mulie res ⁊ oīs ſexus ⁊ oīs etas multiplicant malū regimē:⁊ ideo incurrūt podagram.

Secūdo poſſumꝰ ꝓnoſticare ꝙ oēs iſte paſ. ſūt hēditarie. vtplīm ⁊ potiſſime po dagra. ſperma eñ maculatū ē cuꝫ ſequat̄ coꝛꝑis ꝯplōnē. ⁊ iō ſicut lepꝛa ē moꝛbus hereditariꝰ:ita ⁊ podagra. Tertio poſſu mus ꝓnoſticare ꝙ doloꝛes artethici idu cūt maciē in mēbꝛo ⁊ tenuitatē. Quar to ꝙ artethica cōfirmata nō recipit cura tionē potiſſime qn̄ ē ex hūoꝛibꝰ diuerſis. Quīto ſic artetica de mā colīca in hoīe qui multū ſe replet moꝛtē ſubitā inducit. Sexto ſic ſciatica ⁊ podagra cū ſunt cu rata de facili ꝑꝑ modicā occaſionē reuer tunt̄ ꝓpter ſitū mēbꝛi ⁊ latitudine meatu um. in alijs āt iuncturis nō fit ita de faci li recidiua. Septio ſic inter oēs doloꝛes guttaꝝ ſciaticꝰ doloꝛ maioꝛ ē. Octauo doloꝛ arteticꝰ nō inducit ſpaſmū:qꝛ nō ē in coꝛdis ⁊ neruis ſꝫ i ligamētis ſm̄ Ga. Nono ſic in podagra burſa teſticuloꝝ ꝓ lungat̄. Decimo poſſumꝰ ꝓnoſticare ſic: qn̄ doloꝛibꝰ iūcturaꝝ ſupꝑuenit vrina ſpiſ ſa multa vel vt ſubiugaliū:aut varices:cu ratio fit egritudinis. Undecio ſic:ſi a pri cipio ſuccuramꝰ paſſiōibꝰ iuncturaꝝ: de facili fit curatio. Duodecio ſic: alñ febꝛis curat doloꝛes iūcturaꝝ:⁊ alñ facit eueniꝛ.

Cura.

Circa mām iſtā multa ſūt ꝯſi derāda. qm̄ ſi mā ē ſolū ex ma la cōplōne ꝙ apponant̄ ſolū alterātia. et ſi eſt cū mā ꝙ digerat̄ ⁊ euacuet̄. ⁊ ſi mā ē ſimplex ꝙ apponant̄ ſimplicia. ⁊ ſi ꝯpo ſita ꝙ medicamīa ꝯponant̄. ⁊ diuerſimo de ſm̄ diuerſitatē cōponētiū. Deinde cō ſideremꝰ ſi mā ē frā:⁊ tūc nō apponamꝰ medicamīa ca. qm̄ traheret̄ mātia ad lo cū dato ꝙ coꝛpꝰ nō eſſet plētoꝛicū. deide cōſideremꝰ ſi mā ē ca. ⁊ tunc nō appona mꝰ medicias frās:qꝛ nimis ꝯdēſaret ma teriā. niſi cogēt nos vehemētia doloꝛis. ⁊ tūc ponant̄ repꝛeſſa:⁊ ꝙ paꝝ moꝛentur iuxta cōueniētiā ꝑticulariū. deinde debe mꝰ conſiderare de flōia ꝙ nō fiat in pꝛīci pio:qm̄ reddit hu. curſibiles:niſi mā eſſꝫ ſanguinea:⁊ ꝙ alia ꝑticlaria cōuenirent. Deinde ꝯſideremꝰ medicinas laxatiuas ꝙ nō dent̄ foꝛtes. ⁊ potiſſime a pꝛincipio ⁊ ſi dent̄ ꝙ ſaltiꝫ dent̄ in parua quātita te. Deinde cōſideremꝰ ꝙ bal. nullo modo fiāt aque dul. ſꝫ i declinatiōe pn̄t fieri ſul furea ⁊ marina. Deinde cōſideremꝰ caute ria:vnguēta:⁊ emplā:⁊ ꝙ nullū locale re mediū fiat niſi coꝛꝑe mūdificato ⁊ bono regimīe ſuppoſito. niſi malicia ſinthoꝛtū coegerit ad h̄:qm̄ ſtupefaciētia apponūt̄ tūc. Deinde cōfoꝛtemꝰ mēbꝛū mādās vt nō mittat. deinde mēbꝝ cui mādat̄ vt nō recipiat. Diure. cm̄ nō cōpetunt in pꝛinci pio qm̄ adurūt ſanguineꝫ ⁊ faciūt mātiā fluere ad locū. ⁊ ſi eſſꝫ poſſibile bonū eēt ꝙ vinū oīno auferet̄ ⁊ ꝙ locꝰ eiꝰ vteretur ydꝛomell̄ multe ꝯmixtiōis. repꝑcuſſiua nō apponant̄ coꝛꝑe multū plectoꝛico exn̄te. tyriaca multuꝫ cōpetit. In iſtis paſſioni bus coꝛꝑe tn̄ mūdificato. ⁊ dicit Auic. ꝙ medicamīa dn̄t imutari qm̄ alñ iuuat vna hoꝛa:⁊ in alia nocet. Et ē itelligendū ꝙ vomitꝰ mirabilit̄ cōfert in paſ. iuntura

rum: et ante cibū et post. ¶ Intelligēdū φ cibaria debēt vergere ad grossiciē: ne hu mor de facili currat ad locū. nō tn̄ dūt eē tāte grossiciei φ cāent cruditatē et indige stionē. ¶ Aduertēdū ē circa istā matiā φ su specti ad istas pas. dūt facē flōiaz i vere primo de basilica. deinde si pticularia cō ueniāt de vena q̄ ē subt⁹ cauillā de pte ex teriori. deīde fiat vomit⁹. deīde deť medi cina laxatiua. h̄ idē fiat in autūno si vide tur expediēs. ¶ Vitet oīa nis ca. q̄ gn̄ant co. et vitēt nis frā. q̄ gn̄ant flā. et vitēt ēt illa q̄ gn̄ant melām. et cū paroxism⁹ ap proximať vtať dieta valde tenui. vitet ēt oīa q̄ gn̄ant hāc pas. que superi⁹ posita sunt. ¶ His generalibus visis: ad particu laria accedamus.

¶ De curatiōe cū matia est sanguinea.

In primis fiat fortis abstinētia. Vtať igiť portul. cuc. et meloni bus. et vtať ordeato. auenato. et vtať auib⁹ cāpestrib⁹: et vino mltū lipha to cū aqua ordei. deīde fiat flōia et de su perioribus et inferiorib⁹: vt dictū ē. deinde vtať māna. cassiaf. et tamarind. deīde ifri gideť loc⁹ aq̄ ro. et sandal. deīde mitigeť dolor cū mucillagie psillij. facta in aceto. vel sic decoquāť folia iusquiami iter pru nas: et supra locū dolorosum' applicenť.

¶ De curatiōe cū matia est colica.

Detur cib⁹ grossus. et iō lentes cō petūt prima aq̄ abiecta. et caules prima aq̄ abiecta. et faba fracta. et ea que dicta sūt in pas. sanguinea. ¶ Deīde fiat vomit⁹. deīde vtať isto sirup. ℞. por tul. lentig. aq̄ fontis. an̄. ʒ. iij. suc. cucu. lib. ſ. oīm sand. an̄. ʒ. i. flor viol. flor nenu pha. an̄. ʒ. iij. aq̄ ro. lib. ſ. panis zucc. lib. i. fiat sirup. ¶ Deinde purgeť cū elīo de suc. ro. qm̄ istud medicamē fuit spālit inuētū ppť guttas ca. aut purgeť cū mirab. cit. paratis sic oz. et cassiaf. māna et tamarind. deīde mitigeť dolor sic dictū est i pas. san guinea. vel sic. ℞. sumitatū papaueris al. et si nō inueniať sumať semē ei⁹ vsq̄ ad. ʒ. i. iusq̄ami. pomor mādragore. sūmitatū lactu. an̄. ʒ. ſ. opij. ℈. ij. butiri vaccini sine sale. farine siliginis. et aq̄ ro. q. s. fiat em plastr: et tepidū apponať loco iuncture. ¶ Vel fiat empl'z de pane siliginis infuso in lacte vaccar cū modico opio. et desup

applicet. deīde cōforteť mebr mādās sic ℞. acacie. terre sigillate. boli armenici psi die. balaustie. sumac. mirtillor. oīm sand. an̄. ʒ. ij. cōficianť cū oleo mirtio et cera. q. s. et fiat emplastr et extēdať supra alutaz et supra particulā patiētē applicet vt mā an̄cedēs nō fluat ad locū. deinde euapo reť matia piūcta. et fomēteť pticula pati ens p hūc modū. ℞. camōille. mellilotī vi ol. rosar. an̄. lib. ſ. amigd. amar. fenugre. se. lini. an̄. ʒ. i. aceti al. ʒ. iij. et decoquatur in aqua. q. s. et fiat famētatio. et fiat ter in die. deinde vltio fiant ventose: setones. cauteria. sanguissuge et similia.

¶ Cura cū materia est flātica.

In primis vtať vomitu et an̄ cibū et post replōnē cibi et pot⁹ in die et nocte nō. ¶ Decoquať igiť rafa nus in aqua vbi sit acetū et oleū sisamīm et sorbeat aquā et puocet vomitū cū pen na. deinde fiat clistere. ℞. vtriusq̄ centau ree. an̄. ℥. ij. suc. blete. lib. ſ. mal. bismal. viol. mercurial. an̄. ℥. i. sal. mell. an̄. ʒ. ſ. furfuris plenā manū. oli viol. ʒ. iij. fiat de coctiōis lib. i. et fiat clistere. deinde dige rať matia p hūc modū. ℞. camedreos ca mepiteos. gentiāe. rute sicce. rad. aristol. an̄. lib. ſ. gariof. cinamomi. peonie. anisi. marať. an̄. ʒ. i. mell. ro. lib. ij. fiat siru. ¶ Vel possz digeri matia cū his elīijs: potissime in tpe hyemali. ℞. diaton. pipeon. diani son. diacimi. diāthos cū musco. an̄. lib. ſ. misceāť. deīde purgeť sic. ℞. bn̄dicte. her mod. ʒ. v. yeralogodiō. ʒ. iij. misceanť. vel sic. ℞. hermod. ʒ. i. aloe. agarici. pedis cor uini. medulle cartami. turbith. an̄. ʒ. ij. pul pe col. ʒ. i. triū granū piperis. zinzib. cia momi. gariof. anisi. bdellij. masticis. an̄. ℈. ij. folior absinth. folior mēte. suc. caulium an̄. ʒ. iij. cōficianť cū ydromell. q. s. et fiat massa. et cū vti voluerit accipiat. ʒ. ſ. aut plus aut min⁹: s̄m ꝯueniētiā particulari um. et fiāt pill. et exhibeanť eūti dormitum deīde corpe sufficienť mūdificato euapo reť mā cōiūcta. primo p empl'a. ℞. armōi aci. opopōaci. galbāi. euforbij. an̄. ʒ. ſ. tē perenť i aceto fortissimo. ¶ Postea acc. ce rā. et oleū de lilio. et picē naualē. q. s. et fiat empl'm. vl' pōt resolui matia cū isto oleo ℞. castorei. sinapis. nucis. rōne colloqui tide: asse. an̄. ʒ. iij. deīde. ℞. vipāvnā et e

spertiliones.℞.deinde.℞.aristol.costi. radicis lilij.an̄.ʒ.i.oīa ista bn̄ ꝯtrita bulliāt in oleo antiq.ꝛ cū isto oleo patiēs inūgatur.deide ad resoluendū matiā fiat fomētatio.℞.maiorane.folioꝝ rute.folioꝝ lauri.an̄.M.i.anisi.marat.se.ruthe.an̄.ʒ.ij. fecis aceti.lib.i.aque.q.s.ꝛ bulliāt sil'ꝛ fiant fomētatiōes.deide mitiget dolor sic ℞.mucillag.fenugre.ꝛ se.lini.cauliū recenti uz.an̄.ʒ.ij.olei ro.olei sisamini.an̄.ʒ.i.cere.q.s.ꝛ fiat vngm̄ vel fiat empl'm ꝛc.deinde fomētet mēbꝝ mādās ꝛ mēbꝝ cui mādat.℞.sauie.nuc.cipressi.ossiū adustoruz an̄.ʒ.i.dragagāti.gumi arab.mastic.tbis an̄.ʒ.iij.glutis pisciū.q.s.ꝛ fiat empl'm.deinde fiāt bal.sulfurea:aut aluminosa:aut salsa.deinde fricet particula patiēs cū sale ꝛ alumine puluerisatis ī sacculo positis deinde fiāt cauteria sicut oz:ꝛ vbi oz.dieta sit tenuis quo ad quātitatē.vtat igitur frixis ꝛ assis.ꝛ auib⁹ cāpestrib⁹:ꝛ risi.et vino grosso antiq cū multa aq̄:ꝛ silibus grossis.nō tamen in tantum ꝙ corrūpat digestiua.

Curatio materie mlice.

Recipe suc.boꝝ.suc.fumi tre.suc.buglose.suc.scabiose.suc.mellisse.suc.lapacij acuti.an̄.ʒ.ij.camedreos.camepiteos.betonice.saluie.origani.calamēti.an̄.ʒ.i.mel.ro.lib.i.fiat sir.deide purgt cū yeraru.aut cū mirab.idis belliricis.ꝛ emblicis.deinde fiant ea que dicta sunt in matia flātica.

Curatio materie ventose.

Ista aūt sunt materialia q̄ curāt materiā vētosaz.rad.aristol.gentiane.rutha.castoreū.oridanum calamētū.anisuz.maratrū.ꝛ silia.ꝛ ex istis fiat fomētatio.aut vngm̄:aut empl'm:aut oleum. Intelligendū ꝙ tyriaca valet in omnib⁹ passionib⁹ vt dictū est:corpore tn̄ mundificato.

Clarificatio. Intelligendū ꝙ sciatica pas.inter omnes hūores plus gn̄at ꝛ frequenti⁹ ex flāte:ꝛ q: multū abūdat.ꝛ q: fluit rōne sue hūiditatis ꝛ liquiditatis:ꝛ q: natura ordinauit flā vt iret ad iūcturas vt humectaret eas rōne suoꝝ motuū.humor āt calidus ꝛ lz eēt magis fluxibilis nihilomin⁹ non fluit ad iuncturas sed magis dispgit aut euaporatur.humor aūt mlic⁹ nō fluit cū sit humor grossus.ꝛ si cāet dolorē sciaticū:h est ratiōe cōgestiōis. Secundo notandū ꝙ lz ossa nō sentiāt nec ligamēta.ꝛ ita in sciatica nō deberet eē dolor.tn̄ sentiūt rōne mēbroꝝ multū sensibiliū cuz quib⁹ ꝯiungunt.ꝛ ita in sciatica est dolor magn⁹ valde:ꝛ potissime in tpe porisimi.ita ꝙ loc⁹ calet ꝛ rubet vbi multi decipiūtur credentes ꝙ sit materia ca.cū sit possibile ꝙ sit frigida.sed rōne doloris hu.ca. mittuntur ad locum. Tertio notaduz ꝙ frequenti⁹ incurrūt sciaticā ꝛ podagrā iuuenes nō castrati ꝙ̄ castrati:q: castrati tarde incurrūt hui⁹ passionez.iuxta illud ypo.vt dictū est.eunuchi nō podagrizāt ꝛc.qm̄ lz isti om̄s abundēt in supfluitatibus:ꝛ virt⁹ sit debilior:nihilominus deficit calor ꝛ virtus que moueāt materiaz ꝛ cū h nō errāt isti tm̄ in regimie:ꝛ potissime in coytu ꝙ est fortissima cā passionū iūcturaliū ꝛ potissime imediate post cibū Nūc āt mulieres nō laborāt in coitu nec eunuci coeūt.ideo raro icurrūt pas.iūcturaliū. Iuuenes āt nō castrati sūt fortes ꝛ calidi:ꝛ acquirūt supfluitates rōne mali regis.ꝛ iō dicebat Sal.supra illū āpl'm. eunuci ꝛc.filij hui⁹ tpis viuūt ī suauitate luxuria:ꝛ gulositate.ꝛ iō fiunt podagrici semē em̄ coinquinatū ē culpa parentum. Quarto notādū ꝙ arthetica de matia frā:lz matia sit magis grossa ꝛ cōpacta ꝛ quātū ē ex h reddat cure difficilioris ꝙ̄ si esset de matia ca.cū calida sit magis exalabil':ꝛ citi⁹ digibil'.nihilomin⁹ aliud est ꝙ reddit sciaticā de matia ca.difficiliorez ad curādū.quoꝝ vnū ē malicia sinthortuuz.ꝛ q: hūor ē cursibil' de facili currūt ad locū rōe doloris.ꝛ q: ē ꝯ cursuz ptic'ariū iō cā ē fortis valde al'r nō eēt gn̄ata d̄ mā ca. Quito aduertēd̄ ꝙ sciatica pas.largo mō accipiēdo pt cāri de mala ꝯpl'one sine matia:ꝛ tūc nō ē tumor aliqs nec it⁹ nec extra.tamē hoc ē de raro cōtingētib⁹ proprie aūt loquēdo de sciatica semp est cū matia cū ista pas.de genere apostēatū sentiat ꝛc. Sexto itelligēd̄ ꝙ mēbꝝ qd̄ ē subm̄ haꝝ pas.s.podagra.ciragra.artetica.sciatica.nō ē neru⁹ s3 ligamentuz.ꝛ si dicatur quō est ibi tantus dolor. Dico ꝙ

nõ est ibi ꝑ proprietatẽ ſꝫ ꝑ ꝯpassionem mẽbroꝝ cũ q̃bꝰ hñt colligãtiã. ¶ Septimo notãdũ q̃m lꝫ plures nerui vẽiãt ad sciã tũ maior dolor ẽ ĩ podagra lꝫ nõ sint tot nerui: qꝛ fluxꝰ hũoꝝ ẽ ibi maior. ⁊ coarta tio ⁊ ꝯpressio maior: quare ⁊c. ¶ Octauo aduertẽdũ ꝙ pas. iũcturaliũ frequẽtiꝰ et plus accidit ĩ vere ꝑꝑ hũores q̃ tñ mouẽ tur q̃ in yeme aggregati erãt. secũdo ĩ au tũno ꝑꝑ inordinationẽ tp̃is ⁊ multitudi nẽ fructuũ. ¶ Nono ꝯsiderãdũ ꝙ cũ huiꝰ egritudo sit de gñe apostẽatũ. ⁊ apostẽa terminẽt aut ꝑ ĩsẽsibilẽ euacuationẽ: aut ꝑ saniẽ: aut ꝑ sclirosim. quero q̃ istaꝝ teria tionũ ista apostẽata magis terminẽt. dico ꝙ magis ꝑ insẽsibilẽ euacuatiõeꝫ. ⁊ ad h̃ laborãt oẽs. nõ ꝑ saniẽ: qꝛ virtꝰ ẽ debil' ⁊ calor qui nõ gñat saniẽ cũ sint mẽbra os- suosa ligamẽta frã ⁊ insẽsibilia. ¶ Decimo notãd̃ ꝙ lapis põt ĩ iuncturalibꝰ gñari ⁊ rõne mᵉ. flãtice ⁊ rõne stricture meatuuꝫ ⁊ lꝫ calor fortis deficiat q̃ ẽ necessariꝰ ad gñationẽ lapidis. acq̃rit tñ calor extrane us sibi sufficiẽs rõne coartatõis. ⁊ ita ge nerat lapis in vesica lꝫ sit mẽbrũ frigidũ. ¶ Undecio notandũ ꝙ licet in egritudibꝰ cronicis sit inchoãdũ a debili medicami ne ĩ acutis a forti. tuꝫ qꝛ ĩ h̃ casu mã ẽ ꝓ fundata ĩ mẽbro ⁊ remota ẽt cõuenit me dicina de se fortis. sicut sũt yere magne. qꝛ cassiaff. ⁊ mirab. paꝝ valẽt. nisi ꝙ a pri cipio detur fortis debilis. h̃ ẽ dictu ꝙ me dicina d̃ se sit fort' sꝫ det ĩ parua quãtita te. ¶ Duodecimo aduertẽdũ vtꝝ vinũ ꝯpe tat cũ sit ca. ⁊ sic. ⁊ ꝯfortatiuũ ⁊ ꝯsumpti uum. dico ꝙ a principio corꝑe existente pl'etorico nullo modo competit vinũ. q̃a facit hũores currere ad locũ. ⁊ cũ hoc rõe indigestõis cõuertit in acetũ. ⁊ ita ꝑcutit neruos. ¶ In declinatiõe ãt corꝑe mũdifi- cato bñ ꝑt cõpetẽ in ꝑua q̃ titate. ⁊ iõ vo lũt auctores ꝙ in omĩ egritudine neruali abstineãt patiẽtes aĩo a principio ad mi nus ꝑ. xl. dies: ĩmo ẽt suspecti oĩno abstie re debẽt. ⁊ hoc ĩtelligit in morbo cõplexi onali: qꝛ in morbo cõi nõ hñt locũ. ¶ Deci motertio aduertẽdũ ꝙ oxil' ꝑt cõpetẽ in istis pas. dũtñ mã non sit reumatica: nec nocet acetũ qꝛ sũt in radice ca. vt mel. ⁊ qꝛ penetrat ⁊ subtiliat iõ põt ꝯpetere. ¶ Et iu rta h̃ intelligend̃ ꝙ ĩ pas. iũcturaliũ ꝓprie

loquẽdo nõ ẽ tumor de q̃ sit curãduꝫ. sed qꝛ matia cõuertit se ad neruos ⁊ loca ꝓ- xima tũc apparet ibi tumor. ⁊ tũc arteti- ca posset appellari gutta: ⁊ ita genꝰ habꝫ duo noĩa vt dictũ ẽ. ¶ Decioq̃rto ĩtelligend̃ ꝙ flõia ⁊ bal. nõ ꝯpetũt directe ĩ arteticis pas. q̃m reddũt hũores cursibiles. ⁊ ideo tardemꝰ q̃tuꝫ poterimꝰ ⁊ ꝑmittamꝰ mãꝫ maturare. Si aũt cõpetat flõia h̃ ẽ quã- do corpꝰ pl'etoricũ ẽ: ⁊ pas. est de sangui nea: ⁊ virtꝰ ẽ fortis. ⁊ ita de alijs ꝑticl'ari bus. ¶ Bal. ãt nõ cõpetit nisi ĩ declinatiõe ⁊ ꝙ corpꝰ sit mũdificatũ. ⁊ ꝙ bal. sit ca. et sic. vt dictũ est. ¶ Et iuxta h̃ ĩtelligend̃ ꝙ co ytus nõ cõpetit cũ reddat hu. cursibiles ⁊c. ¶ Ultio ĩtelligend̃ ꝙ ĩ istis pas. ꝓprie nõ est tumor: qꝛ mẽbra ĩ q̃bꝰ fundat ista pas. nõ sunt bene dilatabilia: ⁊ si accidat hoc est quia humores currunt ad loca vi cina que sunt magis dilatabilia: sicut est caro ⁊c.

¶ Capitulũ. xx. de exitu vmbilici: dislo- catõne: varicibus: ⁊ dolore dorsi.

Umbilicus augmẽ tat. ꝓpt ml'tas cãs: aut ꝓpter apostema qd̃ ẽ sub cute: aut ꝓ pter rupturã ꝑãnicl'i: aut quia caro est augm̃tata subtꝰ vmbilicũ: aut qꝛ ibi est humiditas aut ventositas: aut ꝓpt ydropisim. ⁊ om̃s isti modi: aut nõ recipi unt curationeꝫ: aut manu cirurgica curã- tur. ⁊ iõ restauratoribꝰ derelinquo.

¶ De dislocatione.

Dislocatio fit aliq̃n ꝑꝑ spasmũ de inanitiõe. ⁊ curetur sicut illud. ⁊ a liq̃n fit ꝑꝑ apostema: ⁊ curet sic illud. ⁊ cãtur ex hũiditate lubricãte: ⁊ hoc est vtplurimũ. ⁊ tũc accipiat rutha. casto- reũ. euforbiũ piretrũ. nux cipressi. anisum ciminũ. ⁊ bulliãt in oleo: ⁊ cũ illo oleo in- ungat frequenter.

¶ De varicibus.

Varices nõ recipiũt curationem. ⁊ si curat in pricipio fiãt flõia vo mitꝰ: ⁊ euacuet humor col'icꝰ cuꝫ fortitudine. ⁊ fiãt cauteria ⁊ incisiones. ⁊ sunt periculose ⁊c.

¶ De dolore dorsi.

Si venerit ex alijs pas. curet illa pri

us ⁊ si nõ: fricet̃ dorsum fortiter. Deinde inungatur cũ oleo de lilio. hꝫ eñ oleũ ꝺ lilio hãc ꝓprietatẽ qm̃ dolores antiquos dorsi ⁊ capitis curat. ⁊ si corpus esset mũdificatũ tanto melius.

¶ Capl̃m. xxi. de antidotis ⁊ medicaminibus q̃ valẽt in passionibus a capite vsq; ad pedes.

¶ Capitulũ primũ de passionib⁹ capitis vsq; ad pedes.

O Agestũmim in pas. ¶ Odoris cap. ℞. vtriusq; saliue. vtriusq; calamẽti. maiorane. basiliconis: peonie. añ. ʒ. iij. se. maiorane: se. basiliconis: anisi: maratri. añ. ʒ. i. fiat siru. Medicamẽ purgãs hu. frõs. ℞. agarici: turbith: añ. ʒ. iij. pulpe coll̃. ʒ. i. masticis: zinzib. anisi: cinamomi: bdellij: salis gemme. añ. ℈. ij. cõficiãtur cũ oxill̃. diur̃. ⁊ cũ vti volueris fiãt pill̃. ⁊ accipiat a. ʒ. ij. vsq; ad. iij. ꝰm cõuenientiã ꝑticulariuꝫ. qm̃ pulpa coll̃. est fortis materie valde. Catapupurgiũ. Purget̃ corp⁹. deinde caput sic. iniciatur in narib⁹ succ⁹ maiorane tepidus. vel succus mẽdiani corticis sambuci vsq; ad duas guttas vel tres. Vel fiat istud cõpositũ. ℞. mirre. nucis muscate: nigelle. añ. ʒ. iij. salis armoniaci. pulpe coll̃. añ. ʒ. i. puluerizent̃ ⁊ cõficiant̃ cum oleo ro. ⁊ fiãt trocisci. ⁊ cum vti volueris distemperẽtur vna modica portio cuꝫ lacte mulieris puellã nutriẽtis ⁊ in narib⁹ iniciat̃. Si ãt volum⁹ directi⁹. opari bulliat zinziber in vino al. puro forti. ⁊ istud vinũ de mane cotidie frequẽter ꝑ nares supi⁹ attrahat̃. ⁊ si ita facere nequerit stet resupinus ⁊ alit̃ de isto vino tepido, ꝓijciat ꝑ nares. ⁊ si teneat os plenũ aqua tanto melius. ⁊c̃.

Cõtra passionẽ capitis.

M Edicamẽ cõtra pas. ca. capitis odoret rosas. sanꝺ. cãphora. nenuphar̃. aq ro. q² mã exñs in capite bñ dirigit̃ ꝑ odores. Deinde vtat̃ isto siru. ℞. siru. ro. viol̃. nenupħi. sir̃. acetosi. añ. lib. ß misceant̃. Deinde pur. cũ el̃io de suc. ro. deinde si caput est caliꝺ. ⁊ nõ possit dormire, distẽperet̃ farina papaueris cũ ol̃o ro. ⁊ ol̃o salic̃. ⁊ nenupħi. ⁊ aqua ro. lacte mulieris ⁊ modico aceti. ⁊ pãnus duplicatus imponat̃ frõti ⁊ timꝑib⁹. ⁊ de isto medicamine ponat̃ in foraminib⁹ nariũ. ⁊ odoret istud medicamẽ ⁊ attrahat hanelitũ ꝑ nares qm̃ istud facit mirabiliter ad infricationẽ capitis interi⁹ in ꝓfundo. Deĩde si volum⁹ purgare caput resoluat̃ camphora. sandal̃. in aceto. squill̃. ⁊ oleo ro. ⁊ vna gutta vel due in narib⁹ instillet̃.

Pillule ad caput.

P Ill̃e suauit̃ purgãtes caput q̃si ab oĩbus hu. sꝫ de flãte plus. ℞. turbith. aloe. añ. ʒ. ß. pulpe coll̃. diagredij añ. ʒ. i. mastic. zinzib. anisi. bdellij. cinamomi. folioꝝ absinthij. folioꝝ mẽte. añ. ℈. ij. cõficiant̃ cũ ydromell̃. ⁊ dent̃. ʒ. ij. vel. iij. iuxta cõuenientiã particularium.

Ad melencoliã purgandã.

M Edicam̃ purgãs mel̃iaꝫ. ℞. agarici. epichi. folioꝝ sene. cortic̃. mirab. indoꝝ. bñ gumosoꝝ. añ. ʒ. ß. lapiꝺ. armenici nonies abluti. ʒ. ij. spicẽar. marat̃. mastic̃. cinamomi. folioꝝ absinthij. sal̃ gẽme. añ. ℈. i. cõficiãtur cũ oxill̃. squill̃. ⁊ ex hibeatur ab. ʒ. ß. vsq; ad. ʒ. i.

Medicam̃ purgãs oẽs hũores.

M Edicamẽ purgans oẽs hũores. ℞. boꝝ. fumi terre. absinthij. liq̃r̃. munꝺ. vuaꝝ pas. munꝺ. abarill̃. añ. ʒ. i. fiat decoctio ⁊ in decoctione distẽperentur cortices oĩum mirab. bñ gumosoꝝ. añ. ʒ. iij. fricent̃ lẽto igni ⁊ colent̃ ⁊ colatura detur in aurora vsq; ad. ʒ. iiij. ⁊ si volumus plus euacuare de col̃a addam⁹ cassiaf. et tamarinꝺ. ⁊ si plus flã addam⁹ turbith. ⁊ aloe. ⁊ si plus de mel̃ia addam⁹ agaricũ ⁊ lapidẽ lazuli. ⁊ reprimãt̃ iuxta naturas suas sicut docet Ebenmesue.

Ad dolorẽ capitis antiquũ.

I N dolore capitis antiquo corpore mũdificato. ⁊ bono regimine supposito multũ valet oleũ de lilio si caput inungat̃.

¶ Medicamẽ in passionib⁹ oculoꝝ.

M Edicamẽ in passionib⁹ oculoruꝫ sicut est obtalmia ꝺ mã ca. cũ magno dolore. ℞. menute dragaganti. gumi arab. infusoꝝ. olei ro. olei mãdragore. albuminis ouoꝝ. ʒ. i. cõficiãtur cũ aqua ro. aut aqua papaueris, aut cũ aqua coriãꝺ.

⁊ vna gutta oculis instilletur corpore tamen mundificato.

¶ Medicamen obtalmie.

Medicamen in obtalmia antiq̄ cum vlceribus difficilis ꝯsolidatōis. ℞. aloes abluti. tuscie pate. sarcocoll' nutrite ceruse ablute. añ. ʒ. i. nit' combusti. mirre. dragaganti cōbusti. ʒ. ß. cōficiātur cū al. ouorū. ⁊ aqua ro. ⁊ fiat collirium ⁊ vna modica gutta oculis instilletur.

¶ Medicamē in doloribus antiq̄s oculorum.

Medicamē qđ valet in doloribus antiquis oculorum. ℞. climie lote. eris vsti. ceruse lote. acacie lote. añ. ʒ. i. opij. licij. castorei. croci. aloes. añ. ℈. i. cōficiant' cū mucillagine. gūi arab. ⁊ aqua ro. ⁊ fiat collirium. ⁊ vna modica gutta in oculis distilletur.

¶ In cōstrictione lachrimarum.

Medicamen cōstringens lachrimas ⁊ acuens visum qñ cā est ca. ⁊ corpus mūdificatū. ℞. tuscie pate sicut oz. anthimōi. mirre. tuscie. catimie. auri. argēti. coralli. margaritarum ꝑforatarum. cortic. eris. añ. ℈. ij. puluerizentur. in vltimo deinde apponātur cāphore. ʒ. ß. musci grana. vi. ⁊ conficiantur cum aqua pluuiali vbi tēperati fuerint murtilli. ⁊ sumac.

¶ In albugine.

Medicamē qđ vz ꝯtra albugīes maculas. ⁊ albedines. ℞. cācri marini adusti. pulpe coll'. zinzib. ossis sepie. nit'. sal' gēme. pipis. spume maris. cortic. ouorū. a quibus exiuerūt pulli. stercoris lacerte viridis. margaritarum. añ. ʒ. i. fiat puluis subtilissimus. ⁊ modica quātitas oculis instilletur ⁊ curat omnem maculā curabilē si corpus fuerit mundificatum.

¶ Ad corrisionem palpebrarum.

Medicamen ꝯtra corrosiones palpebrarum. ℞. climie argēti. ʒ. i. vitreoli. ℈. i. ꝯficiātur cū aqua pluuiali. ⁊ modica gutta corrosioni applicentur.

¶ De illis qui vident de longe ⁊ non de prope.

Medicamē qđ vz illis q̄ vidēt de lōge ⁊ nō de ꝓpe. ℞. fellis corui. ancipitris: ꝑdicis: gruis: mellis colati. añ. ʒ. i. olei de balsamo. ʒ. ij. misceantur ⁊ cotidie oculis instilletur.

¶ Medicamen acuens visum.

Medicamē qđ vz medicis vt possint videre ꝯtēta ī vrina. ⁊ qđ sciāt bene discernere de coloribus. ⁊ vz barbitonsoribus vt possint ꝑcutere in medio vene. et vz lectoribus ⁊ monachis vt sciant legere litteras minutas. ℞. tuscie parate sic oz. climie auri ⁊ argēti. eris vsti. ceruse lote. spuma maris. sal' gēme. sal' armoniaci. trium granū piperis. gariof. añ. ʒ. i. cāphore. ℈. i. ꝯficiāt' cū aqua eufrasie montane. ⁊ cotidie mane ⁊ sero oculis instillet'. ⁊ facit mirabilia in hoīe boni regiminis aliter totum gaudium transit.

¶ In dolore aurium.

Medicamē ꝯ dolorē auriū ex sanie ⁊ vlcere. ℞. mirre. olibani. nit'. galbāi añ. ʒ. ij. suc. papaueris al. amigđ. amarum ex corticarū. añ. ʒ. i. ꝯficiātur cū aceto. ⁊ fiāt trocisci. ⁊ si dolor fuerit vehemēs clamosus distēperetur cū oleo ro. ⁊ lacte mulieris. ⁊ modico opio. ⁊ auribus instilletur. Et si non est tantus dolor distemperetur cum aceto albo. ⁊ infundatur.

Medicamen ꝯtra dolores antiquos auriū cū est ibi sanies. ℞. capis maiorū gra. ⁊ corticis corum. aristol'. vitrioli. galle. cortic. eris. mirre. olibani. alūis. añ. ʒ. ij. cōficiant' cū aceto. ⁊ fiāt trocisci.

¶ Ad tinnitum auris.

Medicamen ꝯ tinnitum ⁊ ꝯ pas. antiquas auriū. ℞. vtriusq; ell'i. castorei mirre. se. ruthe. anisi. marat. mastic. thuris. ꝯficiant' cū aceto. ⁊ auribus instilletur.

¶ Cōtra humiditates aurium.

Medicamē cōtra hūiditates suꝑfluas auriū. ℞. scoriā ferri. abluat' cum aceto. Deinde desiccet'. deinde fortiter cōteratur. ⁊ ꝑ hūc modū fiat. ix. deinde bulliat in aceto dōec venerit ad spissitudinē mell'. ⁊ vna gutta auribus instilletur.

¶ Ad erradicandum verrucas.

Medicamen ad erradicandum verrucas ⁊ extrinsecas vbicūq; fuerit in toto corꝑe. ℞. sal' armoniaci. vitrioli vsti corticis eris. mirre. añ. ʒ. i. fiat pul. ⁊ cum aceto fiant trocisci. ⁊ cū vti voluerimus fricentur excrescentie fortiter ⁊ parū de isto medicamine desuper apponatur. ista tñ ꝑatio fiat' pus euacuationē rōne doloris

¶ Contra corrosiones dentium.

Medicamen cōtra corrosiones dētium

um ꝛ doloꝛes.℞.pipis.pireт.lactis tint
malli.galbãi.stoꝛacis.calamite.añ.ꝛ fiat
ꝑfectio.ꝛ dens illiniatur.

Ad doloꝛem dētium.

Medicamen cōtra doloꝛē dētiuȝ pulsantiū.℞.pulpe colł.aloes. bulliāt diu in oleo ꝛ aceto in vase ferreo. ꝛ vna gutta instillet in aure q̄ ē ex ꝑte doloꝛis.

Cauteriū in doloꝛe dentiuȝ.

Cauteriū qđ vȝ in doloꝛe dentium quādo oīa medicamina deficiunt. Accipe duas acus lōgas de ferro. seu calibe ꝛ ignientur ꝛ applicentur denti dolenti per cōcauitatem alicuius calami. ꝛ postea aliam sic ꝛ deinceps.

Ad firmandum ꝛ dealbandū gingiuas.

Medicamen dealbās ꝛ confoꝛtans gingiuas.℞.sal gēme. ꝛ misceatur cū melle.ꝛ ligetur in carta ꝛ pꝛoiciatur supꝛa pꝛimas.ꝛ igniatur sicut carbo. Et de inde extingat in vino ꝛ desiccet ꝛ pulueriȝetur.℞.huius sal sic parati.ȝ.ʒ.mirre. spume maris.cinamōi.nucis cipssi. floꝛū squinātī.ligni aloes.añ.ȝ.ij.fiat puluis.ꝛ ponatur in sacculo.ꝛ fricent dentes; vel conficiantur cū melle.ꝛ illiniātur.ꝛc.

De cōfoꝛtatione dētium.

Medicamen cōfoꝛtans dētes.℞.masticis:thuris:coꝛnu cerui adusti: nucis cipꝛessi:radicis cētauree:capill ve.adustoꝛum.pulueriȝent ꝛ misceantur cum mell. ꝛ cera:ꝛ oleo.ꝛ fiat cōfectio ad modum vnguenti.ꝛ illiniantur dentes.

Capitulum.xxij.de antidotis que valent contra passiones spūalium.

Medicamen digerēs materiam frigidam in cōcauitate pectoꝛis contentam.℞.radicis yreos.lilij.ysopi.añ.ȝ.i.pꝛasij.ȝ.ʒ. fenugre.liquir.mundꝰ.vuaruȝ paſ.mundꝰ.abaril.caricarum:dactil.añ.ȝ.i.mell.lib.i. fiat sirup. Materia digestiua purget sic. ℞.turbith.ȝ.ij.agarici.añ.ȝ.ʒ.liq̄r.mundꝰ ȝinȝib.al.masticis:salis gemme.vuarum passa.mundꝰ.abaril.añ.℈.i.conficiantur cum ydromell.ꝛ fiant pill.ꝛ exhibeantur eunti doꝛmitum stomaco vacuo. Si aūt materia calida dominetur in spiritualibꝰ digeratur sic.℞.capill.vene.re.lib.ʒ.quatuoꝛ se.frigi.añ.ȝ.i.floꝛum nenuphi. floꝛ viol.añ.ȝ.ij. panis ȝucc. lib.i.fiat sirup. Deinde purgetur sic.℞.floꝛū boꝛ.floꝛuȝ viol.liquir.mundꝰ.vuarum passa. mundꝰ. abaril.añ.ȝ.i.fiat decoctio ꝛ in decoctiōe distemperetur coꝛtices mirab.citri. bene gumosoꝛuȝ.ȝ.i.fricentur ꝛ colentur. ꝛ colature addatur cassiaf. mundꝰ.ȝ.i. ꝛ detur in auroꝛa. Vel purgetur sic in tempore yemali.℞.reubarb.aloe.añ.ȝ.i.diagredij.℈.i.mastic.spicenar. liquir.mundꝰ. iuiubarum.añ.ȝ.i.conficiātur cū siru. viol. et fiant pillule. ꝛ exhibeantur in pꝛincipio noctis.

In pꝛincipio squinantie.

Medicamen qđ vȝ in pꝛincipio squinantie ꝛ relatione vuce. ꝛ duarum amigdalarum si causa fuerit ca.℞. gallarum viridiū:sumac:mirtilloꝛū:psidie.balaustie:liquir. mundꝰ. vuarum paſ.añ.ȝ.i. conquassentur ꝛ bulliant in aqua pluuiali.ꝛ fiat gargarisma. Si autem fuerit causa frigida.℞.mastic.thuris.laudani. mirre.liquir.mundꝰ.vuarum passa. caricaruȝ añ.ȝ.ij. fiat decoctio ī aqua. ꝛ fiat gargarisma.

Ad stringendū fluxū humoꝛum.

Medicamen quod valet ad restringēdum fluxum humoꝛum ca.a capite ad pectus ꝛ membꝛa subiecta.℞.se. papaueris albi.coꝛandri.dꝛagaganti.infusi.amigꝺ.succi liquir.añ.ȝ.i. conficiantur cum sirupo mirtino.ꝛ fiant pill.ꝛ teneantur ī faucibus hincinde.ꝛ potissime quādo doꝛmiet cum tunc magis fluat reuma. Et si materia eſſꝫ frigida.℞. mastic. thuris.mirre.nucis cipꝛessi:stoꝛacis:calamite:liquir.mundꝰ.vuarum paſ.iuiubaꝝ.añ. ȝ.i.cōficiantur cū ydromell.ꝛ fiant pill.ꝛ teneantur in oꝛe vt dictum est.

Cōtra asperitatem gutturis.

Medicamen contra asperitatem gutturis.℞.dꝛagaganti.gumi arab. infusoꝛum:liquir.mundꝰ.ꝛ suc.eius.vuaruȝ passa.mundꝰ.abaril.iuiubarum.añ.ȝ.ij. se.papaueris al.ȝ.ʒ.dactil. mirre.masti. thuris.añ.ȝ.i. conficiantur cū ydromell. ꝛ fiant pill.ꝛ teneantur in faucibus.

Contra sputum sanguinis.

Medicamē ꝯ sputuz sanguinis. ℞. se. portul. se. pap aueris al. rosaꝝ spodij. coriand. preparati. sumac. berberis. acacie. mirtilloꝝ. succi liquir. iuiubaꝝ vuaꝝ pas. mund. abarill. añ. ʒ. i. ꝯficiātur cuz mucillagine dragagāti facta in aqua ro. ⁊ fiant pill. ⁊ teneātur sub lingua. aut sub faucibus.

Contra tussim siccam.

Medicamē ꝯtra tussim ex siccitate. ℞. amigd. dul. dragaganti. gumi arab. candi penidij. suc. liquir. dactil. iuiubarū. vuaruz pas. mund. abarill. se. papaueris al. se. lini torrefacti. añ. ʒ. i. cōficiātur cū ydromell. ⁊ fiant pill.

Contra tussim humidam.

Medicamē cōtra tussim de cā frā. ℞. ysopi. yreos. cinamomi. marat. fisticoꝝ. amigd. dul. añ. ʒ. ij. storacis calamite. olibani. añ. ʒ. ij. cōficiantur cū ydromell. ⁊ fiant pill.

Ad vlcera pulmonis.

Medicamē ꝯ vlcera pulmōis. saniē ⁊ sputū sanguinis. ℞. cinamomi. costi. galbani. castorei. melono. pipis. macropipis. añ. ʒ. iij. storac. calamite. liquir. mund. dragagāti. añ. ʒ. i. opij. croci. añ. ʒ. ʒ. cōficiant cū ydromell. ⁊ fiāt pill.

Pro sanguine cōgelato in pectore.

Medicamē ꝯ sanguinē congelatuz in pectore. ℞. yreos. ysopi. liquir. mund. aristol. fenugre. añ. ʒ. ij. piperis. mirre. añ. ℈. i. conficiant cum ydromell. ⁊ fiant pill.

Contra tremorem cordis.

Medicamē cōtra tremorem cordis ℞. floꝝ boꝝ. floꝝ buglos. añ. ʒ. ij. cinamomi. spicenar. gariof. doronici. nucis musc. añ. ʒ. i. cōserue citranguloꝝ. ʒ. ʒ. panis zuccari. q. s. ⁊ fiat electuarium. ⁊c.

Capitulū. xxiij. de antidotis que valēt in passionibus stōi. epatis ⁊ splenis ⁊ similium.

Medicamne digerens mām frām in stō. ℞. radic. brusci. sparagi graminis. añ. ʒ. ij. suc. mente. suc. absinthij. añ. quartū. i. maiorane. basiliconis. añ. ʒ. i. mell. ro. lib. i. fiat sirup. Mā digesta purget sic. ℞. vuaꝝ pas. mund. abarill. floꝝ boꝝ. floꝝ viol. polipod. liquir. añ. ʒ. i. turbith. ʒ. ij. anisi. ʒ. ʒ. fiat decoctio. ⁊ in decoctione temperentur cortices mirab. cheb. ʒ. i. ⁊. ʒ. fricēcentur lēto igni. colet ⁊ colatura det in aurora. Si āt materia esset ca. digeratur sic. ℞. acetose. portula. lactu. añ. ʒ. ij. suc. cucu. quartū. i. oium sandal. ʒ. ij. vini malorum gra. ʒ. ij. panis. suc. lib. i. fiat siru. Mā digesta purget sic. ℞. liquir. mund. vuaruz pas. mund. abarill. floꝝ boꝝ. floruz viol. añ. ʒ. i. prunorū. xxx. fiat decoctio ⁊ in decoctione tēperent cortices mirab. cit. gumosoꝝ. ʒ. i. fricentur lēto igni ⁊ colet ⁊ colature addatur cassiaf. munde. ʒ. i. ⁊ detur in aurora.

In pas. stomaci de causa frigida.

Medicamen ꝯ pas. stōi. ⁊ venarū meseraicarū de cā frā. ℞. galange. nucis mus. cinamomi. triū granuz piperis. zinzib. gariof. añ. ʒ. ij. anisi. marat. siseleos. carui. cimini. añ. ʒ. i. ꝯserue citrāgulorū. ʒ. ʒ. panis zucc. q. s. ⁊ fiat electuariuz.

Contra vomitum ⁊ singultum.

Medicamē ꝯtra vomitū ⁊ singultuz ℞. costi. mēte. absinthij. ro. spicēar. squināti. mastic. folioꝝ rosarū. croci. xilobal. cassiel. assari. añ. ʒ. i. ⁊. ʒ. aloe. agarici. añ. ʒ. iij. fiat pul. subtil. tūc. ℞. vini optimi odoriferi. lib. vi. mell. lib. i. decoquat donec medietas sit consumpta ⁊ pulueres predicti conficiantur cuz ista decoctione addatur panis zucc. q. s. ⁊ condiatur ad modum electuarij.

Contra materias frās ⁊ vētosas.

Medicamen ꝙ digerit mās frās vētosas contentas in stō ⁊ epate ⁊ splene. ⁊ intestinis. ℞. triū granuz pipis. añ. ʒ. ij. zinzib. spicenar. xilobal. apij. petro. ameos marat. aneti. liquir. absinth. cassiel. cardamōi. gariof. cinamomi. croci ciperi. anisi. siseleos. aristol. lōge. ⁊ ro. mastic. assari. añ. ʒ. ʒ. panis zucc. q. s. ⁊ fiat el'm. ⁊ potest applicari diaxon pipeon.

Contra opilationes epatis ⁊ splēis.

Medicamē ꝙ potest appellari diacreub. ⁊ vz ꝯ opilationē splenis. ⁊ epatis ⁊ vētositatē. ℞. ravd. ʒ. ʒ. costi. croci. cinamomi. spicenar. cassiel. assari. mirre squināti. aristol. lon. ⁊ ro. ℈. ʒ. mell. q. s. ⁊ cōdiatur. ⁊ pōt dari. ʒ. i. vel. ij.

Contra opilatione ꝯꝝ eorūdem.

Medicamen ꝙ deopilat epar ⁊ sple nē. ⁊ potest applicari dialacca. ℞. lacce. ʒ. vi. costi. spicenar. reub. xilob. cas sieł. assari. cinamomi. croci. squināti. ma stic. aristoł. lon. ⁊ ro. gētiane. marat. apij. anisi. boli. gariof. cimini. eupatorij. absin thij. nucis mus. cardamomi. cubebe. añ. ʒ ℈. fiat pul. ⁊ cōdiat cū pane de zucc. q. s. qm̄ cōfectiones q̄ sunt cum melle sunt in epti saporis. ⁊ liquefiunt ⁊ sunt abhoia biles. ⁊ ideo conficimus vtplurimum cū zuccaro.

Pro epate.

Medicamē ꝙ purgat hu. ca. ab epate ℞. reub. ʒ. ℈. lacce ro. spodij. absitħ. eupatorij. squināti. añ. ʒ. i. ꝯficiantur cuꝫ succo endi. ⁊ fiant trocisci: ⁊ cū vti volue ris. dentur cū aqua decoctionis endi. ⁊ scare. Et ē intelligendū ꝙ trifera sarrace nica. reubarbarata multū vꝫ i h̄ casu. ⁊c̄.

Contra dolorē stomaci.

Medicamē qđ vꝫ ꝯ͂ pas. ⁊ ventosita tes. ⁊ dolores stōi: ⁊ epatis: ⁊ visce rū. ℞. absinth. marat. anisi. rosaꝝ. amigđ. amaꝝ. añ. ʒ. iij. assari. spicenar. squinanti. se. apij. se. endi. se. scar. reub. añ. ʒ. ij. fiant trocisci cū succo eupatorij. ⁊c̄.

In febrib⁹ flaticis.

Medicamē ꝙ vꝫ ꝯ͂ pyodos fe. flātica rū. ℞. absinthij. sq̄nāti. suc. eupato rij. rosaꝝ. marat. mastic. añ. ʒ. iij. anisi. dra gaganti. sandał. ci. spodij. añ. ʒ. i. ⁊. ℈. ꝯfici antur cū suc. endi. ⁊ fiant trocisci.

In febrib⁹ colericis.

Medicamē ꝙ vꝫ in acutis fe. ⁊ calor epatis ⁊ siti. ℞. ro. ʒ. vi. spodij: se. portuł. iij. se. fri. mūđ. suc. liquir. añ. ʒ. ij. amidi: dragaganti. añ. ʒ. i. zucc. ʒ. ℈. s. cam phore. ʒ. ℈. fiant trocisci cum mucillagine psillij.

In febribus cronicis.

Medicamē laxatiuū delēs fe. croni cas. ℞. pul. recepte. yerap. ʒ. iij. reu bar. ʒ. ℈. aloe. mirab. citri. añ. ʒ. ij. foliorum absinthij. folioꝝ eupatorij. folioꝝ mente. lacce: spicenar. squinanti. añ. ʒ. ℈. mełł. ro. q. s. ⁊ cōdiat ⁊ detur a. ʒ. ii. vsꝙ ad. iii.

In ydropisi.

Medicamē euacuās aquā citrinā ydro picoꝝ. ℞. euforbij. foliorū titimalli turbith. suc. cucumeris asinini. añ. ʒ. ii. ar moniaci. serap̄. opoponac. bdellij. añ. ʒ. i. marat. se. apij. spicenar. cassieł. anisi. ma sticis. añ. ℈. ii. cōficiantur cum succo cala menti. ⁊ mełł. q. s. ⁊ fiāt piłł. ⁊ possumus vti. ʒ. i. ⁊. ℈. vsꝙ ad. ʒ. i. iuxta cōuenientiā particulariū. Intelligendū ꝙ ista sunt me dicamina q̄ cōpetūt epati lacca: scolopē dria: absinthiū. spicenar. enđ. scar. Sed spleni cōpetunt cappares. tamarici. squi nanti: cortex mediani: fraxini ⁊ genestre. Cappares aūt cū melle ⁊ aceto ita ꝙ sit minus de melle ꝙ̄ de aceto. ꝯpetūt vtriusꝙ nisi ꝙ ꝙ̄titas dꝫ esse maior i splene ꝙ̄ in epate. cū cib⁹ splēis sit grossior ꝙ̄ epa tis. ⁊ ideo fortiori medicamine indiget. Hec sunt q̄ dicit Gal. xiii. de ingenio sa nitatis. cap. vi. ꝟlus finē. Ad rectificatio nē aūt ꝑdictoꝝ possum⁹ addere rađ. fen̄. petro. yreos: apij: brusci: sparagi. granis vꝫ ēt assarū. prasciū: origanū: calamentū: capiłł ve. re. maratrū: anisuꝫ: spica celtica calam⁹ aromatic⁹. iiii. se. fri. ma. ⁊ mi. cus cute. cost⁹. camedreos. ciamomū: pip lō. liquir. reub. ⁊ siłia. Medic⁹ igit diligēs potit ex istis mālib⁹ ex vno aut ex multis facere siru. ełm ꝯditū. trosciscos: pul. vn guentū: olea: empła: ⁊ siłia.

In fluxu ventris.

Medicamē ꝙ restringit omnem fluxū vētris dū tm̄ nō sit ex opiłone: nec reumate: ⁊ ꝙ corp⁹ sit mūdificatū: ⁊ si do lor sit in supiorib⁹ ꝙ admínistret ꝑ supio ra. ⁊ si est in inferiorib⁹ ꝙ iniciat ꝑ clister: ⁊ si est in medio ꝙ fiat vtroꝙ modo. ⁊ cū h̄ pōt fieri ołm ⁊ empłm: ⁊ ante ⁊ p⁹. ℞. ossium mirab. assoꝝ: spodij: carabe: ⁊ na sturcij siluestris: psidie: balaustie: glādiū: sumac: granoꝝ: nit: gallarū: passularū. xi locaracte. añ. ʒ. ii. torrefiāt oīa ⁊ tēperent in aceto fortissimo. Deide exsiccent i vm bra. tūc. ℞. ypoquistiđ. succū barb. ircine. añ. ʒ. iii. gallie muscate. mastic. anisi assi. nucis cipressi. capitis granorū dul. fruct⁹ tamarisci. añ. ʒ. ℈. cōficiantur cū siru. mirti no ⁊ fiant trocisci. ⁊ cū vti voluerim⁹ di stemperetur vn⁹ cū lacte cocto ⁊ exhibea tur. Et si volum⁹ proiicere ꝑ clistere deco quat suc. plantag. in lacte cū adipe renuꝫ capraꝝ ⁊ butiro. ⁊ distēperet vn⁹ ⁊ inici

atur per clistere. Vel in istis inuoluatur lana τ applicetur supra totum ventrem. τ ita de alijs ingenijs applicandi postq̄ habemus materialia. Vel fiat istud q̄ vz in omni fluxu dū tñ nō sit ex opilatione. ℞. reubarba. assi. ʒ. ß. omniū mirab o. cha rabe. corralli albi. τ ru. spodij sādra. sandal. albi τ ru. margaritarum. se. canabe. se. acetose. aluminis. acacie. boli armenici. se. portu. añ. ℈. ii. cōficiantur cū mucillagine dragaganti. τ gumi arabi. τ fiāt trocisci mediocres in quantitate. Distemperentur igitur vnus cum lacte cocto τ exhibeatur.

Capitulū. xxiii. de antidotis valentibus in passionibus renū τ vesice.

Medicamē quod frāgit lapidē renū. ℞. scorpiōes τ ponātur in olla noua vitreata. cooperiatur τ lutet luto sapine. τ ponatur in furno τ pul. reseruet. τ pōt dari a. ℈. i. vsq̄ ad. ʒ. ß. τ det cū vino al. Oleū etiā de scorpione si inungatur renes scedat dolorem. Et est intelligendū q̄ illud qd frangit lapidē vesice frangit lapidem renū sed nō econuerso. τc.

In distillatione vrine.

Medicamē ꝯ distillationem vrine. ℞. mirre. mastic. thus. sauine. castorei. nucis cipressi. cimini assi. añ. ʒ. ij. cupularū glandiū. ypoq̄stid. boli ar. añ. ʒ. i. cere. q. s. τ olei mirtini. τ fiat emplastrum.

Medicamē qd facit hoiem fecūdum.

Medicamē quod facit hoiem fecūdū ℞. se. ruthe. se. squille. se. caprarū. se. baucie. se. napi. caude stincorū. añ. ʒ. i. zinzib. triū granū piperis. τ cinamomi. nucis mus. añ. ʒ. ij. panis zuccari. q. s. fiat electuarium.

Medicamē q̄ vz ꝯtra apostēa durū nificis. ℞. medulle cerui. τ vituli. adipis galline. storac. liquide. diaquilon. añ. ʒ. ij. cōficiantur cū oleo sisamino. aut cū oleo amigd. dul. τ fiāt pessaria.

Pro iuncturis.

Medicamē contra passiones iuncturariū. ℞. cortic. oīum mirab. añ. ʒ. ß. temperent in lacte p diē τ nocte. Deinde ℞. aloe. agarici. turbith. añ. ʒ. iii. liquir. mūd. piperis lon. anisi. cinamomi. sal. indi. radix capparis. bdellij. mastic. añ. ʒ. i. hermod. q̄ntū oium ꝯficiant cū ydromell. et cū vti volueris accipias a. ʒ. ij. vsq̄ ad. iiii cū diadia: iuxta cōuenientiā pticularium.

Medicamē scedēs dolores iuncturalium. ℞. radices lilij. se. iusquiami. añ. ʒ. iii. ceruse. ʒ. i. medulle cerui: τ vituli. añ. ʒ. ij. olei antiqui. τ cere. q. s. τ fiat vnguentum.

Pro decoratione.

Medicamē ad decorandū mulieres τ si fiat gr̄a virorum tollerabile est. ℞: rad. lilij. rad. serpētarie. yari cicerū excorticatorū. risi. amidi. ceruse lote. saponis gallici. añ. ʒ. ii. ponātur in olla noua coopta: decoquātur in furno. deinde puluerizent tūc. ℞. dragagāti. gūi arabi. añ. ʒ. i. infundantur in aqua de floribus fabarū. tūc. ℞. porcellatarū τ tēperent in aqua limoñ. donec possint malaxari. tūc. ℞. boracis. ʒ. ß. puluerizentur. tūc oia ista cū valde modica quātitate axūgie porci misceātur cum aq̄ fabarū. τ fiat q̄si vngm̄. τ cum vti volueris illiniatur tota facies de sero τ de mane lauetur cū aq̄ tepida colature furfuris τ istud medicamē abstergit. τ mundificat τ dealbat τ sūme τ mirifice pulcrificat faciē τ reddit ipsam planā τ equalē τ gratiosam cuilibet intuēti. Cauendū tñ q̄ istō nō fiat viro qm̄ aliter punirent cū inimico

Medicamē ad decorandum. ℞. limones. τ scindantur in tres ptes vel plures τ decoquātur in vino al. τ cū vino illo facies abluatur τc.

Medicamē istud est ad decorandū ℞. limacias nouas sine testa. τ ponātur in vase vitreo. τ aspergant puluere sal. gemme. τ aqua limonū. τ cooperiatur. τ stēt i sole donec sit quasi vnguentū. τ illiniat facies q: mirifice mūdificat. Deinde abluatur cum aqua de floribus fabarum.

Medicamen ad rubificandū poma maxillarū. ℞. alūis. brasilij. granorū ex q̄bus fit pfectū rubeū. τ puluerizētur cū aqua vini distillata. τ cum plūm illiniat locus quē volumus rubificare. τ si adderet valde modica portio aq̄ sal armoniaci distillati color etiā magis fixus τ pmanēs.

Caueatur tñ ista aqua q2 omne corp⁹ corrodit. ⁊ ideo apponat in paruissima quãtitate qm̃ alter medicamẽ iste corrũperet quare rõne ꝓportionis medius ẽ primo

Intelligendum est hic ꝙ nos ordinauimus per dei gratiã capitula diu est ꝓpt istud op⁹. ⁊ si adderet̃ h̃ essz opus ꝑfecti magisterij. s. libellus de regimine acutoꝝ morboꝝ. ⁊ libell⁹ de crisi ⁊ de creticis diebus. ⁊ libellus qui intitullatur tabula ingeniorũ ⁊ sine istis factũ est nihil. ⁊ libellus de graduatione ⁊c.

Explicit septima ⁊ vltima particula practice excellentissimi medicine monarce domini magistri Benardi de gordonio. Intitullate Lilium medicine.

Sequitur tractatus de decem ingenij curandorũ morborum.

Ingenia curationis morboꝝ

Ingenia curationis morboꝝ quãtum ẽ de presenti sunt decẽ. Primũ sumitur ex morbo. iuxta illud Gal. v. de ingenio. semꝑ ante mentis aciem egritudinis cognitionem habeas. Prima cõsideratio sumpta a morbo fortis est ⁊ valida. qm̃ si cõsideratio morbi ⁊ alioꝝ ꝑticulariũ cõtradicãt fortior ẽ cõsideratio sumpta ex morbo potissime si morbus fuerit intensus. Docet igit̃ ꝑ cõtrariũ fieri curationez. ceteras igit̃ significationes distrahat ⁊ abscindit. ⁊ suaz declarat significationem. sicut h̃ v̾ba possũt colligi ex dictis. G. v. ij. de igenio cap. finali. Quãtum igit̃ de p̃nti ingenia curandi morbos sumpta ex morboꝝ essentia sunt tri. Primuz sumitur ex morbi essentia. s. si simplex vel compositus. ꝙ continet tria ingenia. In primis igitur ꝯsideremus si morbus est simplex vel cõposit⁹. ⁊ si simplex. aut intẽsus. aut remissus. ⁊ si remissus d̾bile medicamẽ sufficit i reducẽdo. ⁊ si intẽsus forte medicamẽ intẽsum ꝑ ꝯ̃riũ est applicandũ. si autẽ cõposit⁹ est: morb⁹ ꝯsiderandũ ẽ: ex quot ⁊ ex quãtis sua cõ ficitur ꝯpõ. ⁊ ꝫm diuersitatem cõpõnis sunt diuersificãda medicamina. cõsiderãdũ igit̃ est ꝙ istoꝝ sit molesti⁹. ⁊ molestiori ipsius debemus succurrere' aliud non negligendo. Secundum ingeniuz dependet ex primo. s. ꝙ consideremus si vnũ est causa alterius. ꝗ si sic. prius succurrendum est cause. Et tertium ad hoc ingenium ꝙ cõtinetur sub primo ẽ ꝙ consideremus si vnum non põt curari nisi aliud pri⁹ curet̃. ⁊ ita pri⁹ succurrẽdũ ẽ si ãt eq̃liter. ẽ ꝯsideratio. eq̃lit̃ vtrũqꝫ curet̃. a morbi essentia est sumendũ exordium. Secũdum ingenium v̾o estꝗ ꝙ consideremus si dolor est iñctus egritudini ꝙ causam doloris remoueamus. dolorem autem mitigemus. ⁊ si non est nobis alia via ꝙ stuporem inducamus. ⁊ hoc fiat cum cautela ꝙ in stupefaciendo nõ transeam⁹ pa⁊ pauer. suo enim stupore domesticum est ꝫm Auic. Tertium ingenium sumitur ex tempore. s. ꝙ extrema tẽpora sicut estate ⁊ yeme teneamus. s. in medicinis laxatiuis. ⁊ vomitus. ⁊ incidẽdo. ⁊ aperiẽdo. ⁊ in omni forti medicatione. si igitur indiguerint quãtuz erit possibile moderetur. Quartum ingeniũ sumitur ex accidẽtib⁹ anime. s. ꝙ regimen declinet ad letitiaz ⁊ gaudium. ⁊ moretur cum dilectis ⁊ cum illis quos timet. vt prohibeant eum a nocitiuis. Quintum ingeniũ sumitur ex motibus ⁊ mutationibus. s. vt mutet̃ de domo ad domum. de camera ad cameram, de magnis villis ad paruas. ⁊ quod mutetur ad media. ⁊ ad montes. ⁊ ad valles ⁊ aquas. ⁊ aerem. ⁊ ꝙ omnia declinẽt ad delectationem ⁊ ad maiorem aeris puritatem. ⁊ ita mutetur forma. ⁊ sit ordo: ⁊ modus breuiter omnia q̃ consideret medicus ꝙ letitiam inducere possit. aut curationem. aut appetitum. ⁊ similia. Sextũ sumitur ex natura egritudinis. scilicet si est breuis terminatiõis vel tarde. Si breuis ꝙ cib⁹ minuatur. ⁊ si fuerit acuta aut furiosa ꝙ prius euacuetur non expectando digestionem. ⁊ si corpus fuerit plectoricum: aut materia ventosa. ⁊ sic de alijs et si est tarde terminationis ꝙ euacuemus post digestionem et confortemus virtutem infirmi. cum cibis ⁊ potibus. ⁊ simus etiam magis liberales in dãdo q̃ in subtrahendo. Septimuz consideremus si est cum apostemate. in pris vtatur repercussiuis nisi talia fuerit q̃ nõ

impediant.sic est corpis plenitudo.aut fu
ria:aut vẽtositas:aut dolor nimiꝰ: aut ꝙ
non esset in emunctorio membri nobilis
⁊ siliã. Et ꝙ in augmẽto ponamꝰ partiz
repcussiua ⁊ ptim maturatiua:mũdificati
ua:abstersiua.⁊ sic de aliis iuxta cõueniẽ
tiam pticulariũ. Octauuz sumitur ex ae
re.s.ꝙ semp egritudini contrariet.⁊ ꝙ sit
medius elongatꝰ a locis corruptis.⁊ iõ
oz ꝙ nõ sit nimis coartatꝰ nec nimis vẽ
tosus.sed mediocriter ꝓspicere dz igitur
medicus dispositionẽ siccitatis.⁊ domꝰ.
⁊ si fuerit in pte decliuiori siccitas ꝙ ipm
faciat mutari ad supiorem partẽ ville cuz
cautela ꝙ sit cautus iportando a labore
⁊ debet aduertere medicus si est officiuz
maxime patientis cõtristans ipsuz. sicut
sunt fabri ⁊ macellatores.⁊ paratores co
riorũ:⁊ fundentes sepum.⁊ qui operan
tur de sulfure.⁊ similibus.⁊ cuilibet de
bet respicere domũ.⁊ ꝙ intret cameram.
⁊ si est iuxta terram ꝙ nõ sit reumatica.et
si est superius ꝙ nõ sit nimis ventosa. et
si est de lapidibus:aut postibꝰ: aut tegu
lis.aut terra:aut qd medico occurrat:ob
seruet:⁊ in oĩbus iuxta naturaz egritudi
nis ⁊ aliorum particulariuz. Nonũ sumi
tur ex ministris ⁊ necessariis:⁊ medico:⁊
coquinatori. De ministris qd sint boni ⁊
patienti diligentes. Et qd appetant salu
tem patientis.⁊ qd nõ nunciẽt ei aliqua
sinistra.⁊ quod non pmittant intrare nisi
paucos.⁊ ꝙ diligentia ministrorum ad
uertatur ad omnia que dicta sunt. intrin
secus.s.ad latratum canũ ne impediatur
somnus ⁊ casum.⁊ ruinaz.⁊ si veniat su
dor ne sit discoopertus:neqꝫ nimis coop
tus.⁊ potissime ꝙ non artent ipsuz.quia
multi ex hoc suffocantur.⁊ aduertat ad
multa alia signa similia ad que narran
dum non sufficeret presens dies. Et
aduertere debet potissime ad coquinam
ꝙ cocus sit tẽperatus. si enim esset flam
maticus res multum salsas iudicarentur
ab eo insipidas.⁊ sic de aliis.⁊ in morta
rio ꝙ nihil teratur nisi ad opus infirmi.⁊
ꝙ vasa sint vitriata trea vel stagnea. aut
cupata ⁊ sic de aliis per ordinez ꝙ medi
ci industrie relinquatur.⁊ cum hoc atten
dendum est ad medicum.⁊ preter condi
tiones quas ponit Aly.scilicet ꝙ sit bo

ne visiõis in.v.mensibꝰ.⁊ velocis solłcie
⁊ bone rememorationis.⁊ boni iudicii.
⁊ sani intellectus.oportet ꝙ habeat in se
tria.sapiens:⁊ diligẽs:⁊ ꝙ operetur ſm
artem. Prima istarum est summe neces
saria.ex hoc quod sit potens interpreta
re dicta Ypo.⁊ Gal.⁊ vniuersalia ⁊ par
ticularia discernere. Vniuersalia par
ticularibus applicare. quare oportet ꝙ
sit sciens. secundo ꝙ sit diligens. scilicet
ꝙ de mane visitet patientem.⁊ potissime
propter vrinam ⁊ residentiam.vt videat
colorem ⁊ substantiam anteꝗ̃ corrumpa
tur.⁊ ordinet de cibo infirmi ⁊ aliis par
ticularibꝰ.⁊ obuiet periculis futuris. et
reprimat precedẽtia. Secũdo debet visi
tare in meridie vt possit bñ videre nãm
actũ.terminũ.⁊ cõpositiones morboꝝ.⁊
accidentia eoruz.⁊ vt ordinet somnifera
medicamina:⁊ cibis crastinũ.⁊ alia q̃ po
test considerare circa infirmuz ꝙ reddat
ipsum obedientez:⁊ assistentes: diligen
tes:⁊ omnia que intrinsecꝰ eius sunt ad
vtilitatez infirmi. Tertio ꝙ medicus ope
retur ſm artẽ.s.per canonẽ.Gal. ⁊ Ypo.
⁊ aliorum sapientũ.⁊ in hoc condẽnatur
omnis ars augurandi.sicut est ars geo
metria.⁊ suspendendi herbas ad collum
⁊ omnia empica.⁊ sorticinia:⁊ falsina. et
alia quãplurima q̃ non est bonum reuela
re propter abutentes.qui cõsciẽtia negle
cta vtuntur magiĉ.⁊ quibusdaz ingeniis
fatuis.⁊ cum omni solłcia:pessima:⁊ ma
la lege.⁊ multa similia que nõ est tũc nar
rabile:vt quod calumniosum puniatur.
⁊ testor deum ⁊ nimiruz ꝙ nunꝗ̃ vidi ho
minem maliciosum in medicina qui diu
duraret dies suos.quia nõ habet euentꝰ
sordida preda boues. Decimuz ingeni
um sumitur ex effectu medicaminis.nam
si vides ⁊ processu cognoscis ꝙ nõ bene
operatur nullo modo moreris in errore.
sed corrige ipsum. si autem recte operet̃
non mutes medicamẽ sed mutes modũ
quia a cõsuetudine non fit pas.in aliis cu
ratio. Nã duruz lapidem gutta cadendo
cauat.si autez aliquis agat diminute. Di
cit Auic.ꝙ tunc natura curabit. aut ma
nifestabit. Si autem timeas ignominiã
da que nõ possunt iuuare:nec nocere. de
quo sit curandũ,sicut ẽ simplex iulep, ⁊ si

misia.⁊ in tantū insiste libris die ac nocte
⁊ ꝯsidera tumorē:⁊ dolorē:⁊ lesionē opa
tionū ⁊ anotomia:⁊ q̄ egrediunt a corpe
⁊ iuuātia ⁊ ledētia.⁊ qui ad ista diligent
cōsiderauit est possibile ꝙ cognoscat aut
ſm veritatē aut cōiecturā ꝓximā verita-
ti: si nō ē lapis molēdini.⁊ talib⁹ nō scri
bo. Undecimū ingeniū sumit ex mō me-
dicādi.⁊ dicit Auic. Ampli⁹ scire debes
ꝙ nō oīs repletio nec oīs malicia cōple-
xionis suo medicat cōtrario. sed sufficit
administratio bonitatis regimīs.medic⁹
igit melior ē qui egritudinē cum cibis et
potib⁹ curare poterit vel sciuerit. Insista
mus igit in primo in curatiōib⁹ morboꝝ
in potib⁹ alteratiuis ⁊ medicis alteranti
bus ⁊ digerentib⁹:⁊ si nō.cū manuali o-
peratiōe que cirurgia appellat sūt ista in
genia que sumunt ex morbi essentia. In
(Ingenium 27) geniuz ſm principale sumit a cōplexiōe
cōplexio eñ dʒ cognosci a medico ⁊ toti
us ⁊ partis per ea que docʒ Gal.i.tegni
Circa cōplexionē cadūt sex regule. Pria
est ꝙ dʒ attēdere cōplexionē:q2 tunc cir-
ca illa versant opatiōes:nō circa alia. sic
docet Gal.xi.de igeuio sanitatis cap.i.
versus finē.scīa ꝯiecturas ⁊ ꝓxima veri-
tati est eleuatio in discratia sua.⁊ ꝑ conse
quēs naturā medicamīs ⁊ nām gradua-
tionis:⁊ in quo gradu ⁊ meta eleuet me-
dicamē.⁊ ita ſm qualitatē ⁊ quantitatē ⁊
modū:⁊ si nō exquisite:saltez in aliJs me
dicamīb⁹ ꝑ viā rationis ⁊ experimēti ap
propinquabo ad veritatē quātū est possi
bile ex arte:⁊ fortissimū capitulū ē ⁊ indi-
get solsti.ingenio. Secūda regula est qñ
cōplexionē scio.scio terminū reductionis
⁊ qñ debeo cessare ab alteratiōib⁹.est eñ
cōplexio ī alterādo ⁊ reducendo. sicut si-
gnū ad sagittaz.ipsa eñ in ignorata ma-
nualis casual' est operatio. Tertia reg'a
est ꝙ oīs discrasia sil'is cōpl'onis facilio-
ris est reductiōis. Iuxta illud:in morbis
min⁹ periclitant egrotātes ⁊c.q2 sil'e ꝺ fa
cili patit a suo simili.⁊ in cā presumit de-
bilis.⁊ ita si col'ic⁹ ⁊ flāticus incurrāt ter
tianā:minori reductiōe indiget col'ic⁹ ꝙ̄
flātic⁹.q2 discrasia eēt in suo simili. Quar
ta regula ē ꝙ oīs discratia ī ꝯ̄ria ꝯpl'one
difficilioris reductiōis ē ⁊ fortiorib⁹ indi
get medicinis.qñ mā terret fortior post

ꝙ̄ discratia ē introducta nō obstante con
trarietate particulariū.fortis eñ ē ignis
qui in aq̄ nō extinguit.⁊ ita flātic⁹ qui in
currit tertianā fortiori indiget reductiōe
⁊ ista sūt vera vt plurimū inquantū est de
natura rei.tñ alique cōditiōes debēt ap-
poni que predicta impediūt.sʒ sunt ꝺ ra-
ro cōtingentib⁹.circa hec ponam⁹ talem
casuz. Ponam⁹ col'icus aliquis in estate
qui vtat cibis ca.aggregabit multitudi-
nem co.possibile ē ꝙ illa co.lʒ multa non
putrefiat:vtpote q2 boni regimis in aliJs
vt exercitio:⁊ in balneo:⁊ in fricatiōibus
⁊ aliJs. Tunc ponam⁹ flātic⁹ in estate vel
yeme in quo dominet.ʒ.co. possibile ē ꝙ
balneet in balneis alumiosis.aut q2 subi
to exponit se aeri frigido.ꝙ in illo est pu
trefacta.ʒ.i.⁊ in alio col'ico qꝺ putrefiat
lib.i.peior erit etiā co.in col'ico nō est du
biū:q2 mā est maior.ita cū diximus de con
uenientia ꝑticulariū.intelligim⁹ ꝙ oīa sūt
paria ⁊ nō diuersa nisi in cōpl'one.⁊ tunc
manifestat canon.predict⁹ medicamē ve
ritas posset iudiciū impedire. Quinta re
gula est ꝙ oīs ꝯplexio siue laxa siue nō i
tpe morbi cōseruāda est.nisi ante egritu-
dinē laxsam cōplexionē incipisset reduce
re.sicut testat Gal.vij.de ingenio sanita-
tis.vbi equale pōt eē reducēdi ca.⁊ fri.sʒ
modus ē inequalis nō in eodē eñ tpe in
quo ca.reducit fri.in eo.fri.ca.cū sint cal'i
tates actiue.mod⁹ tñ nō ē equal'.q2 si mē
brꝝ fri.alteret.⁊ ca.mēbꝝ vicinum ledet a
medicamine fri.multū ledet.q2 fri. ē natu
re inimicū occidēs ⁊ mordificās.totū cō
trariū ē de hu.⁊ sic.qñ mod⁹ reducēdi est
equal':sʒ tp̄s nō equale.humidū eñ ꝺ fa
cili reducit a sic.sed sic.tarde ab humido
ꝓtanto dicebat Gal.facili⁹ rē humidā de
siccare:ꝙ̄ siccā humectare.mod⁹ tñ est eq̄
lis.qñ mēbꝝ sanum vicinum non altera
tur.de quo sit curandum ⁊ sic.nec ab hu.
⁊ cetera.

Tertiū ingeniū principale sumit a
virtute siue actione siue opatiōe
membroꝝ. Virt⁹ eñ in primis cō
siderandū qñ sublimior oīm cōsideratio
num vel intentionū ē intētio sumpta ex
virtute.sicut dicit Gal.in fine prime par-
ticule regimis acut.supra illā partez.ꝙ si
antiqu⁹ cib⁹ ⁊c.virt⁹ eñ in tpe morbi cō

sideranda sunt sicut Gal. testat. xij. de in-
genio sanitatis. cap°. v. versus illū capl'z
virtus enī custodit fm Gal. ibidē et cu-
stodia spūuz τ fundamētū mēbroꝝ sicut
est cerebrū. cor. τ epar. τ iō omia illa que
corp' dissoluūt ad debilitatē faciūt. sicut
pōt colligi ex dictis Gal. in regimie. pria
particula. supra illā partē. quo sumpto si
dolor τc. τ iō in talibus partib' de facili
virtus dissoluit. Si igit aliquis fuerit me
lēcolic' iuuenis in estate qui laborauerit
τ abstinuerit τ incurrat fe. certe si iniūgat
sibi abstinētia cito venit ad illā terribilez
faciē ypo. τ ideo ilico cib' dand' ē. sicut
testatur Gal. in pnosticis. supra illā par
tem. ꝙ si sic fuerit τc. ad vnā colūnā cū di
midia versus principiū quinti. τ si ista dis
soluūt virtutē ɔria custodire intēdamus
vnde in custodia virtutis tanꝙ magra oī
um ingenioꝝ curādoꝝ morboꝝ. Circa igi
tur virt' actionē τ operatōnē qm̄ opatio
arguit virtutē cadūt due cōsideratiōes.
Prima talis ē i ṽtute τ actiōe mēbroꝝ
debem' intēdere. qm̄ actōes quorūdam
mēbroꝝ sūt nobis necessarie multū in cu
ratōibus mēbroꝝ. τ quedā modicuz. vbi
gratia. actio nociua cerebri ē modicū no
bis necessaria in curatōib' morboꝝ. qm̄
nō est necessariū in morbis ꝙ paſ. sit via
tor nec ambulator. s; tm̄ actio epatis est
multuz necessaria q: virtus natural' ē q̄
curat morbos fm Gal. in de crisi. τ p tā
to i paſ. cerebri audem' apponere fortif
dissolutiua. in paſ. epatis cuz dissolutiuis
debem' apponere aliqua stiptica. Et Ga
lie. docuit cuidā vt in quodā infirmo sibi
apponeret aliqua stiptica ad cōfortatio-
nem ei'. τ noluit sibi credere. τ cū visitarz
eū inuenit eū mortuuz τ laudabatur cuz il
le medic' iret ad eū: q: ad locū sibi fleret
q: philosophi erant. τ ita pz ingeniuz ꝙ
debz sumi ex virtute ad bonum. Veruñta
men τ secunda cōsideratio circa istā mãz
sumitur ex ṽtute τ cōsideratio sumpta ex
ṽtute ē cā ɔsideratiōis τ ṽtutis τ potētie
τ oīa istrumēta ex qbus medicus opera
tur regulat τ iformat: dietam: potionem
τ manualem. s. compositōez ad totū mor
bum scz. Si enī ṽtus fortis est τ potest
tolerare vsq; ad crisim nihil dabitur forte
nisi ydromel: τ silia. de qbus nō est curā-
dum cū virt' sit debil' p viā inanitōis et
dissolutionis: τ nō p viā ɔsternationis τ
repletōis. sicut ista leguntur a Gal. sup
illū amp̄hm prie pericule. ɔteplari aūt oz
τc. Si autē detur cib' p cōparationē ad
vnā exhibitionē τ ṽtus est fort; multum
dabitur: q: ṽtus fort; multū pōt digeret
τ raro. Si ṽtus sit debil' parum dabitur
τ frequent. τ par; q: nō posset vna vice
multū digerere. frequent q: nō posset tol
lerare ex illo amp̄ho. τ qb' semł aut bis
τc. τ ita pz quō regulat exhibitionē cibi.
τ ēt regulat potum. hoc pz quia cū aqua
frigida cōpetit in fe. cuz conditionib' ob
seruatis inter oēs potētissima est virtus
ꝙ sit fortis sicut pōt colligi ex dictis Ga.
in regimēto. eis qui pleuretici sunt τc. ꝙ
aūt informet passionē pz in digestiuis: τ
euacuatiuis. In digestiuis patz de oxill'.
multe acetositatis ꝙ nō oz dari nisi virtu
te forti. sicut habem' ab ypo. τ Gal. i ter
tia parte regimēti acut. cū loquit de ydro
mellis acidissimo τ spāliter in illa pte ꝙ
si fuerint vires infirmi. τ de euacuatiuis
est planū qm̄ clisteria nō audem' facere
nisi virtus sit fortis. sicut dicit ypo. in re-
gimēto ꝙ si antiquis. si virtus τ ei' etas
pmiserit clisteri opus est τc. ꝙ mł'tomin'
audemus dabim' medicinā vomicā: aut
secessiuā. nisi virt' sit fortis. cuz oēs medi
cine laxatiue sint nocitiue stō τ ɔprie ori
ei' sicut dicit Gal. in regimēto sup illam
partez porro si paſ. τc. de manuali opera
tione pz incidēdo vrendo: τ flōando. de
quo Gal. specialit docet cōsiderare virtu
tem sicut ipse dicit in regimento supra il
lam partē. qñ dolor ascendēdo τc. τ recte
in fine quinti qr. discurendo particulariſ
per oia instrumēta cū quib' medic' ope-
ratur virtus omia regulat digerit τ infor
mat. Ad ingeniū igit sumptū mirabiliter
cū diligentia est aduertendū. bene igit ē
dictū ꝙ sublimior oīm intentionū ē intē-
tio sumpta a virtute. virtutē igr̄ oportet
custodire. quia vim digerit putridā τ con
iunctam cum feb. refigerat. sicut dicit Ga
lie. xi. parte de ingenio. capitulo. vi. i fine.

Quartum ingeniū curādoꝝ aut su
mitur a pricipalitate τ nobilitate
mēbroꝝ. G. τ Auic. τ oēs cōcor-
dant in hoc ꝙ cor ē nobili' mēbruz ꝙ sit

in corpore ⁊ cõſeruat in nobilitate anhelitus ⁊ ſanguinis: ſicut docēt Gal. xij. de ingenio. ¶ Aduertendū igit diligent ꝙ aer qui attrahitur non ſit corruptus mõ aliquo. ⁊ ꝙ cibus ſit in tali qualitate quantitate ⁊ ordine ꝙ digerat in ſtomaco ⁊ epate. ⁊ ita ſpiritus qui generatur in cordē erit ſubtilis clarus ⁊ mundus. ſi autē aer ſit corrupt⁹ peſtilentialis. aut hu. corrumpitur rectificet ita ⁊ confortetur cor cum medicinis cordialibus: ⁊ ideo valent in rectificando alterationes: mundificationes: ⁊ ſimilia. ⁊ ideo iſta conuenientia ꝑticularium. vʒ iſta. acetuʒ. camphora. muſcus. bugloſa. auri. puri. folia. oſ. de corde cerui. margar. iactincti blacta. biʒãtia. corallus ⁊ ſimilia. ¶ Secundo debemus cerebū conſiderare quoniã ſi centeſima pars diminuatur vel in epate vel etiam ī cerebro vel in corde cito fieret mors. ⁊ iõ debemus purgare mundificare confortare ⁊ ea que potiſſime ſunt boni odoris exhibere. ſicut habetur. xij. de ingenio. ⁊ ꝑ tanto valent poma ru. potiſſime inuento in monte peſſul. ⁊ ambra. ⁊ ſandõ. ⁊ multa ſimilia iuxta conuenientiã particularium ¶ Tertio debemus conſiderare epar. ꝙ nõ dentur cibi opilatiui. ſicut eſt triticum coctum. ⁊ fabe ⁊ ſimilia. ⁊ potiſſime in caſu. vbi non competerent de natura rei: ſʒ dentur cibi temperati in qualitate quãtitate ⁊ ordine. ⁊ ꝙ prima digeſtõ ſit perfecta. ⁊ ita a duobus ergo ſumme cauere debemus a nimiſ diſſoluētib⁹: ⁊ opilatiuis ¶ Quarto debemus conſiderare ſtomacum. ⁊ ſi debilis ꝙ aquam frigidam nullo modo tribuamus. ſed confortem⁹ modo cum melle. modo cum ro. modo cum ʒedoar. modo cum menta: ⁊ ſimilibus. iuxta differentiam particulariuʒ competūt tamen ſi ſtomacus non eſſet debilis dare non audemus. ¶ Quinto conſideremus cõpletionē ne nimis calefiat: aut infrigidetur. aut repleatur. aut coertetur. et potiſſime quod a reumate vel ſanguine nõ grauetur. ⁊ in talibus debemus adiuuare ⁊ alleuiare cū his que habent aſpectum ad complexionē. ſicut eſt yreos. yſopus. capill. ve. iuxta tamen cõuenientiaʒ particulariuʒ. ¶ Sexto conſiderem⁹ cõplexionē ſplenis. ⁊ potiſſime in opilatõibus eius: ⁊ duriciem. ⁊ ꝙ adminiſtremus ea que habent aſpectum ad ſplenem cuʒ de opilantibus. ¶ Et dicit Gal. duodecĩo de ingenio. caplo. vi. verſus finem. ꝙ radix capparis acetuʒ: ⁊ mel. cõpetunt ſpleni ſicut abſinthium. ſquinant. ⁊ ſpicanar. epati. ſpen tamen generaliter fortioribuſ indiget. ¶ Septimo conſiderem⁹ renes ⁊ veſicam ⁊ matriceʒ ⁊ aꝑiant ⁊ mundificent cū his que habēt aſpectū. ſicut eſt miliū ſalis. cantarides. ⁊ ſauia. ⁊ ſimilia, iuxta dfiam particulariū.

Quinta conſideratio ſumitur a cõſideratione mēbroꝝ ⁊ fabrica eoꝝ patet ſic. ſi eñ cerebꝝ purgare volum⁹ ſenſibiliter per palatum ⁊ nares. et ſi inſenſibiliter potiſſime per cõmiſſuraʒ anteriorem. alia eñ emunctuoria non habent ſenſibilia nec manifeſta. ¶ Si autem pectus purgare volum⁹ per cannam purgabitur cum tuſſi. ¶ Si autem ſtomacū purgare volumus duobus modis poterim⁹ ſuperi⁹ per vomitum. inferius per receſſum. ¶ Si aūt epar cū habeat ſuã fabricaʒ verſus venaʒ ꝓfundã. iõ duob⁹ modis poterim⁹ purgare ꝑ vias vrinales: ⁊ ꝑ vētrē. ſi ãt inteſtina ꝑ iferiora tm̃. ſi ãt renes ⁊ veſicã ⁊ mrīcē ꝑ iferiora tm̃. loc⁹ ãt q̄ ē īter ſiphac ⁊ mirach. nullū hʒ emūctoriū ⁊ iõ de difficili euacuant. vētoſitates ⁊ aquoſitates que ibi cõtinent niſi cū diur. aperitiuis ⁊ diſſolutiuis ⁊ ꝑuitate cibi et pot⁹ ⁊ cū hiſque a tota ſpē euacuãt aquã ydropicoꝝ ſicut eſt yreos. ⁊ elm de ſucco mēte agreſtis. ⁊ ſimilia. ¶ Si aūt iūcturas purgar volum⁹ de difficili purgabimus potiſſime materiam coniunctam. ⁊ ideo corpore mundificato vel cauterium. ventoſe. emplaſtra. vnguenta: ⁊ ſimilia. apponemuſ. ⁊ ea que a tota ſpecie euacuant a iuncturis. ſicut eſt elm de ſucco ro. hermod. turbith. ⁊ ſimilia. iuxta conuenientiam ꝑticulariū. ¶ Et ſi volum⁹ purgare opilationes nerui obtici aut materiam contentam in eis neruis ⁊ a ꝓfunditatib⁹ mēbroꝝ ⁊ venaꝝ de difficili poſſunt expelli. ⁊ h oʒ ꝙ medic⁹ ſit multū expertus. ⁊ talia poſſunt eē ſicut pulpa coll. q̄ mãm ducit a ꝓfunditatibus venaꝝ. ⁊ h cõſideret medicus que mᶜ. competant in lepra ꝯfir

mata ⁊ nō cōfirmata. ¶ Et de iſta mā̄ ꝑ dei
grā̄m ſingulare tractatū ſum⁹ facturi: ⁊ iō
aduertat ⁊ ad paraliſim: ⁊ ad ſpaſmuȝ: ⁊
cataractam ⁊ ſimiles egritudines. ¶ Patet
igiᷓ ex dictis quomō ⁊ qualiter ingenia
curandi diuerſificanᷓ ꝑ diuerſitates cura
tionis morboꝝ.

SExta cōſideratio principal' ſumiᷓ
a cōplexiōe mēbri. qm̄ quidā mē-
bra ſunt nāliter ſolida ⁊ dura: ſic
nerui: ⁊ ideo fortiorib⁹ indigent medicis
⁊ in meliori quātitate. ſicut dictū ē in cap.
ꝑcedenti. quedā molliā. naturaliᷓ ſicut ca
ro. ideo debilis ſufficit m^c. ⁊ ſicut eſt i na-
turalib⁹ ſic eſt in artificialib⁹ ⁊ acquiſitis
firmiter opinanᷓ. alique āt hn̄t bene mu
ſculos toti⁹ corporis duros ⁊ ſolidos. ⁊
ideo indigent fortiorib⁹ medicinis ſicut
ſunt illi quoꝝ cōſuetudo ē multū labora
re: ⁊ diu nō iacere. ſicut ſunt marinarij: et
homines armoꝝ: ⁊ agricole: ⁊ paſtores:
⁊ cōſiſies. ⁊ illi quib⁹ tota caro eſt rara ⁊
mollis ſicut ſunt mulieres ⁊c. debilis mē
ꝯpetit. ⁊ ſicut oīm eoꝝ qui cōſueuerūt eē
in vmbra ⁊ quiete corꝑali: ſicut ſcolares
ſtudentes: ⁊ religioſi: ⁊ mercatores. quidā
ſunt draparij: ⁊ trapeſatarij: ⁊ cōſimiles.
qui cotidie cedūt in oꝑatorijs. ¶ In his ei
oīb⁹ cautela maxima ē oꝑanda. pȝ igiᷓ ꝙ̄
mō ꝯſideratio ſumpta a ꝯſideratiōe mē
broꝝ docet ꝯſiderare diuerſitatē ingenij
curatiōis morboꝝ.

SEptima cōſideratio principal' ſu
miᷓ a colligātia mēbroꝝ. ſcim⁹ em̄
ex anotomia mēbroꝝ ꝙ cerebruȝ
colligaᷓ cū ſtō ꝑ duos magnos neruos ꝺ
ſcēdētes a cerebro ad ſtōum. ¶ Pȝ igiᷓ cū
mā̄ reumatica de facili pōt deſcendere a
cerebro ad ſtōm. ⁊ cū ħ pn̄t fumoſitates
aſcendere a ſtō ad cerebꝝ. verbi grā̄: ali-
quis hȝ oculos debiles aut cap̄. caueat
ab alleis. ⁊ vino forti: cepis: piſcibus: et
ſimilib⁹ fumoſ. ſilr ꝗ hȝ ſtōum debilē ca
ueat reuma. ⁊ ſi fuerit ca. mā̄ odoret cam
phoraȝ roſas: ⁊ ſandal'. ⁊ ſi mā̄ fuerit frā̄
odoret ambrā̄: ſtoracē. laudanū: ⁊ ſimilia
¶ Scim⁹ eī ꝑ anotomiā ꝙ mamille habēt
cōueniētiā cū matrice. ¶ Si igiᷓ volumus
mēſtrua retinere apponam⁹ ventoſas ſu
ꝑa venas que ſunt ſub mamillis. ¶ Si vo
lum⁹ poſtmodū ꝓuocare fiat minutio de
ſaphenis. ¶ Scim⁹ etiā ꝑ anotomiaȝ ꝙ̄ in
paſ. epatis ꝯpetit ſtōia ꝺ baſilica ſiniſtre
partis. ⁊ propter hoc ſocietatē debemuſ
ſcire ꝙ in plurib⁹ corporib⁹ oꝑatōes ſūt
ſeruande dextri ad ſiniſtrū ⁊ ecōuerſo. ſic
pōt colligi ex dictis Gal'. in ampho. po-
ſteriora capitis dolentia vſus fineȝ. ꝗnte
ꝑticl'e. ſcim⁹ em̄ ꝙ ītestina hn̄t colligātiā
cū epate mediātib⁹ venis meſeraicis. flu
xus igiᷓ ventris aliter curabiᷓ cū ē ex me
ſeraicis: ⁊ aliter cū ē ab epate. aliᷓ cū a ve
nis ⁊ a toto corpore. ⁊ ſ c de alijs. pȝ igiᷓ
ꝙ ingeniū curādi diuerſificaᷓ ſm mēbro
rum colligantiā.

OCtauuȝ īgeniū pricipale ſumiᷓ a
vicinitate mēbroꝝ. cū em̄ nerui re
tro tranſeāt ꝑ dorſuȝ approxiaᷓ
cordi ⁊ iō ſtōus cū vicinitatē hēat cū cor
de ⁊ potiſſime verſus orificiū ſui ⁊ ſtōus
paciaᷓ ꝯpatiᷓ ſibi cor vicinitate. ⁊ iō a ſtō
aliqn̄ venit ſincopis valde fortis. quare
ſtōus ē purgand⁹. ſimiliᷓ matrix eſt vicia
diafragmati. ⁊ iō in ſuffocatiōe matricis
accidit ſincipis: quare oȝ matricem mun
dificare a corruptis hūorib⁹: ⁊ apponere
fetida narib⁹. patȝ igiᷓ ꝙ ingenia curan-
di diuerſificantur ſm mēbroꝝ diuerſitatē

NOna conſideratio ſumiᷓ a poſiti
one mēbroꝝ i ſuꝑficie vel i profū
do poſitoꝝ. qm̄ cū eſt membꝝ i ſu
ꝑficie modica quātitas medicaminis ſuf
ficit. qꝛ de facili veniet ad particulam pa
tientē cum vtrtute ſua. ſi autem fuerit i ꝓ
fundo oȝ duplicare vel triplicare medici
exemplum. de prio poſſȝ eſſe ſtōus: de ſe
cūdo pulmo: matrix. renes: veſica. iunctu
ralia: ⁊ extrema. materia cōiuncta exiſtēs
in extremis digeraᷓ modicū ꝑ potionem
ſumptā ꝑ os. qm̄ iā appetit virt⁹ anteꝙ̄
ſit illo loco. ⁊ ita pȝ quomodo membro
rum poſitio diuerſificat ingenia curandi
⁊ cetera.

DEcimū ingeniū ⁊ vltimū ſumiᷓ ex
ſenſu. quedā em̄ mēbra hn̄t forteȝ
ſenſuȝ ſicut ſtōus. ⁊ in talib⁹ nō audem⁹
apponere mordificatiua medicamīa. qm̄
ꝓpter ſenſum nimiuȝ induceret nimium
doloreȝ. ⁊ ita ſincopiȝ. quedā aūt mēbra
ſunt debil' ſenſus: ſicut ligamēta aut nulli
us: ⁊ in talib⁹ audem⁹ fortiſſima medica-
mina apponere. ⁊ iſta oīa ſunt ex dictis

Gal'.vij.de ingenio sanitatis.ꝛ potissime ex septima parte.ꝛ caplo finali.ꝛ ex dictꝭ Auic̄.primo canonis.fen.iiij.caplo p̄io ¶ Statuta fuit hec ordinatio in p̄claro studio mōtis pessulani.āno dn̄i.M. cc-lxxxvi°.mense Julij:de mercurij post festum beati marcial'.ꝛ qꝛ aliq̄ ex socijs volunt scire dandū ē. Intelligendū ꝙ lōga sunt tp̄a ꝙ nos abreuiauim⁹ regimētuz acutoꝝ ꝛ venit ad man⁹ multoꝝ.ꝛ postea cōpilauim⁹ op⁹ totū de crisi ꝛ de creticis diebus breuiter ꝛc.

¶ Expliciunt.x.ingenia curandorum morborum.

¶ Sequitur de regimine acutarum egritudinuz.

¶ Regimē acutaꝝ egritudinū ꝯtinuēs tres particulas.prima particula ē de regimine cibi ꝛ pot⁹.

Regimen acutarum egritudinū cōsistit in trib⁹.in dieta.potionibus ꝛ potib⁹ alteratiuis.ꝛ ſm h̄ op⁹ nostꝝ diuidit̄ i tres particulas. Prima cōtinet dietā cibi ꝛ pot⁹. Secūda medicīas euacuatiuas. Tertia alternatiuas seu digestiuas.seu mūdificatiuas. ¶ De primo agitur sic. Cib⁹ eīm ille q̄ sup oēm cibū conuenit i morbis acutis vt in p'lesi ꝛ piplonia est cib⁹ factus de ordeo ꝛ aq̄:p tanto qꝛ ordeū ē frīm ꝛ siccū:aqua autez ē frā ꝛ humida. Nūc āt si cōmisceant̄ mixtū erit frīm ꝛ tēperate humidū:frīm erit:qꝛ aqua ꝛ ordeū cōueniūt in frigiditate.ꝛ ita frīm toti⁹ fortificabit̄. Sed in passiuis qualitatib⁹ discōueniūt qꝛ ordeū est siccū:ꝛ aq̄ humida.ꝛ ita humiditas aque tēperatur per siccitatē ordei.ꝛ siccitas ordei tēperatur p humiditatē aq̄.ꝛ ita totū est tēpatū. Prima aqua est passibil'.alterabil'.cōuertibil'.ꝛ in fumositatē p modico trāsmutabilis. Nūc aūt ordeū rōne cōplexiōis et substātie p̄seruat aquā a tali cōuertibilitate.ordeū āt generat sanguinē m'licū.ꝛ iō nō cōpetit volentib⁹nutricare corp⁹,nūc aūt aq̄ preseruat ip̄m a tali nutritiōe ꝛ cōuersione pp suā humiditatem.ꝛ iō ex eis cōstat̄ nutribil' mixtura:ita ꝙ hec mixtio acq̄rit formā nouā ex simplicib⁹ pp bonitatē sue cōmixtionis ꝛ bone decoctōis.s.ppterq̄ ē cibus ꝛ medicina:ꝛ abstergit ꝛ mundificat.laxat.lenit.digerit.subtiliat.nutrit.iuuat anhelitū.valz ad screatuz.et ideo cib⁹ est excellētissim⁹ in acutis passionib⁹. ¶ Mod⁹ aūt cōficiēdi ptisanam est iste.aut eīm volum⁹ dare ptisanā colatam:aut nō colatā.si colatā:tūc eīm cōuenit magis i rōne medicamīs ꝙ cibi.ꝛ accipiat̄ ordeū bn̄ matuꝝ plenū ponderosū nō rugatū.ꝛ accipiat̄ aqua fontis mūda clara.ita ꝙ aqua currat versus oriens et currat supra lapides mundos aut arenā mundā.ꝛ ex riuo accipiat̄.xx.scutelle aq̄.ꝛ vna ordei.ꝛ ordeuz cōquasset̄ ꝛ ponat̄ simul in vase mūdo.ꝛ tūc accipiat̄ cacab⁹ magn⁹ plen⁹ aqua ꝛ predictū vas in cacabo ponatur.ꝛ fiat ignis lētus de lignis siccis fere p.xij.horas:donec coloretur aqua ab ordeo quasi colore citrino:ꝛ tunc quiescat.ꝛ infrigidet̄ ꝛ colet̄ ꝛ vsui reseruetur. Si aūt nō colatā dare voluerimus tūc remoueam⁹ corticē:qꝛ tūc magis damus in ratiōe cibi ꝙ medicaminis.ꝛ tūc sit cibus qui appellatur ordeatū ꝛ parat̄ sicut auenatū.aut amigd.tūc igitur ordeū fortiter conteratur ꝛ sine cortice ꝛ cuz aq̄ lento igni fortit̄ decoquatur.ita tn̄ ꝙ non veniat ad multam spissitudinē imo fluat ad modū mellis.qꝛ qn̄ ꝟgit ad spissitudinem acquirit grossiciē ꝛ viscositatez.ꝛ ita exhibetur cū modico panis zucc.magis in rōne cibi. ¶ Multi aūt sunt alij modi cōficiēdi sꝫ isti sufficiāt pp breuitatem. Nūc aūt egritudo in qua exhibet̄ aut est breuis terminationis aut nō. Si breuis aut virtus est fortis aut debilis. Si fortis tunc dico ꝙ ptisana ꝛ omnibus cibus est auferendus.nisi forte mellicratum.qꝛ postꝙ egritudo est breuis terminationis ꝛ virtus fortis non indiget aliquo cibo.ꝛ ideo nullus cibus est dādus.nisi ꝙ modicum valde nutrit.vt aqua:aut aqua ordei colata:aut aqua bullita:aut aqua vbi modicum fuerit infusum de pane infuso ꝛ solum madefacto. Si autem virtus est debilis ꝛ egritudo est breuis terminatio

Ptisane qualitates.

Ptisana conficiendi modus

nis.tūc distinguo.aut eniꝫ est debilis ꝓ/
pter inanitionē aut aliquaꝫ sensibilē eua
cuationeꝫ.⁊ q₂ corpus consumitur ⁊ liq̄
fit.⁊ tunc quacunqꝫ hora ⁊ tempore cib⁹
est dand⁹ vt ordeatuꝫ aut auenatū:aut a
miđ.aut brodiū pulle:aut lac amigđ. aut
spinargia ſm ꝙ particularia cōueniant.
¶ Si aūt est debilis ꝓpter maliciā sinthor
tum:aut ꝓpter dolorem:repletionem:et
similia.virtutem ꝓsternentia:ꝓprie tunc
omnis cib⁹ auferend⁹. ¶ Si autēꝫ egritu
do est longe terminationis tūc aut adsūt
mala accidentia aut non. ¶ Si non tunc a
principio vsqꝫ ad fineꝫ debet dari ordea
tum:aut cōsimilis cibus. ¶ Si autem sint
mala accidentia ⁊ cōsimilia cibū prohibē
tia:tūc nō debet cib⁹ ꝓhiberi saltim ptisa
na in ratiōe medicine. ¶ Ea aūt que impe/
diunt sunt:vt verbi gratia:qui nō pōt ex
puere cum materia ē indigia tūc nō com
petit ptisana:veꝝ est in rōne medicie: sꝫ
bene cōpetit ratiōe cibi. ¶ Sed ratiōe me
dicine cōpetit fortius vt aqua mellis.aut
oxilł.aut sirupus aliquis habēs virtuteꝫ
incidendi:subtiliandi:aperiandi.sicut for
te sirupus factus de capillis ve.enđ. ⁊ se.
melonū.⁊ liquir.⁊ ordeo.⁊ similib⁹. ⁊ cū
hoc impendaꝛ si esset constipat⁹. q₂ tunc
deberet precedere suppositoriuꝫ:aut cli/
stere:aut aliquod mollificatiuuꝫ. aut nisi
cib⁹ precedens descendisset stomacū ⁊ in
testina ⁊ venas meseraicas:quia tunc cō
petit abstinentia:aut fricatio leuis:⁊ silła
donec cibus transiuerit epar:aut q₂ cor/
pus est plectoricū.⁊ tūc debet precedere
flobotomia:aut dolor fortis. ⁊ tunc dīt
precedere calefactoria:aut aliqđ accidēs
cōsimile:in quo cōpetit farmacia aut con
similia:aut quia instat crisis. ¶ Si autē mł
tum expuat multū ē dandū ⁊ rōne cibi et
rōne medicaminis. ¶ In omni igiꝛ egritu/
dine tranquilla sine molestatione accidē/
tium aliter ⁊ aliter est operanduꝫ. ¶ Nunc
autē modū particularē operādi scire nō
possum⁹ nisi sciuerimus formā regiminis
⁊ quō subita mutatio est facienda vel nō
hec autē forma elicitur per hunc modum
¶ Prima consideratio sumitur ex parte me
dici.s.dispositus ad deliciienduꝫ formam
ꝙ sit solers:diligens:expertus:⁊ memo/
rans.⁊ tunc talis debet precedere ꝑ hūc
moduꝫ. ¶ Subita mutatio nō dꝫ fieri nec
forma regiminis transmutari nisi ſm ꝙ
corpus transmutatur a dispositiōe in di/
spositionē. ¶ Dispositiōes autēꝫ corporis
humani nō sunt.s.nisi sanitatis: ⁊ princi/
piuꝫ egritudinis:status ipē: ⁊ declinatō
aliud igiꝛ regimē cōpetit in sanitate:⁊ a/
liud in principio morbi vsqꝫ ad statuꝫ.et
ita de alijs. ¶ Subita igiꝛ mutatio in regi/
mine nō debꝫ fieri nisi ſm ꝙ corpus mu
tatur ⁊ si subito mutatur subita erit muta
tio. ¶ Unde si in sanitate cōpetant carnes
in egritudie dabo ptisanā.⁊ ita sicut cor/
pus subito mutaꝛ ⁊ forma regiminis su/
bito immutaꝛ. ¶ Que aūt est ista forma re/
giminis particularis non possum⁹ ħ sci/
re nisi ſm consideratioueꝫ particnlariuꝫ
scꝫ ꝙ cognoscant cōplexionem patientis
⁊ habitudineꝫ:⁊ consuetudineꝫ:⁊ etateꝫ
⁊ fortitudinem:⁊ debilitatem virtutis:et
naturaꝫ stomaci:⁊ regionē:⁊ aerem:⁊ tē/
pora anni:⁊ tēꝑa morbi:⁊ naturā ⁊ cām
morbi:⁊ accidentiū morbi:⁊ alioꝝ consi/
miliū.⁊ iuxta natutā istoꝝ particularium
solł's medicus conflabit formā regiminis
vt verbi gratia.ponam⁹ aliquē colłicum
iuuenē in estate ⁊ tempore calido qui cō
sueuit multū comedere ⁊ modo ex propi
quo abstinuit ⁊ laborauit ⁊ fatigauit cor
pus suuꝫ:⁊ hꝫ orificiū stomaci debile. et
est multū rarus ⁊ extenuat⁹. ¶ Et ꝙ per dei
gratiā incurrat fe.fortem liquefacientem
corpus.cui⁹ egestio ē spuma:⁊ vrina vn/
ctuosa.certe in isto clamāt oīa particula/
ria ꝙ statim cibus offerēnd⁹ est. quoniaꝫ
iste ē q̄ nō pōt ieiuniū tolerare.⁊ si sibi ci
bum substrahis in breui ipsuꝫ interficis.
tūc ponamus aliquando flegmaticum se
nem nō a senio qui consuenit parū come
dere:⁊ fuit in ocio.⁊ est multū repletus ⁊
habet orificiuꝫ stomaci forte.⁊ est muscu
losus:⁊ est in yeme:⁊ regione frigida. tūc
subito incurrit feb.⁊ fe.nō est longa.tunc
dico ꝙ iste est qui potest a principio vsqꝫ
ad crisim esse sine cibo.precipue si egritu
do est breuis termīationis.q₂ oīa ꝑticnla
ria clamant fortiter nihil dare. ¶ Si igitur
isti cib⁹ detur suffocat⁹ velociꝛ morieꝛ.
¶ Patet igiꝛ quomō prudēs mēdic⁹ ex con
cursu ꝑticulariū elicit formaꝫ regiminis.
¶ In omni morbo tam cronico q̄ acuto:tā

cum apostemate ꝙ sine apostemate. tã
cum maliciis sint horum: ꝙ cum tranquil
litate eorundẽ. ¶ Ad hãc autem formã ad
hoc indigemus vt sciam⁹ que cibaria de
clinant ad subtilitatem: ⁊ que ad grossici
em: ⁊ que ad mediocritatem. vt vtar̃ hiis
vel illis ſm conuenientiam particulariũ
¶ Iste ergo est ordo ⁊ modus inspiciendi
a subditi per medium vsq; ad grossum.
¶ Primũ igitur ꝙ est in vltimo subtilitatis
est nihil dare. ¶ Secũdo aqua bullita. ¶ Ter
tio succum malorum granatorum cũ mul
titudine aque. ¶ Quarto sirupum iulep.
¶ Quinto sirupũ viol̃. ⁊ rosa. ¶ Sexto ydro
mel cum multitudine aque. ¶ Septimo lac
amigđ. colat̃. ¶ Octauo aquam ordei cola
tam. ¶ Nono brodium cicerum colat̃. cum
multitudine aque. ¶ Decimo aquam dare
vbi panis fuerit infusus. ¶ Undecimo ami
gdal̃. non colatum. ¶ Duodecimo spinar-
gia. lactuce: ⁊ cõsimilia. ¶ Decimotertio po
ma: pira: ⁊ consimilia. ¶ Decimoquarto or
deatum: auenatum: amiđ. ⁊ cibus qui fit
de colatura furfuris: ⁊ similia. ¶ Decimoq̃n
to brodium parue pulle nigre. ¶ Decimo-
sexto micam panis ter lotam in aqua fri-
gida. ¶ Decimoseptimo extremitates pul-
lor. ¶ Decimooctauo extremitates galli ꝑ
ui. ¶ Decimonono accipe paruas pullas
albas aut nigras aut gallos paruos ⁊ si
milia. ¶ Uigesimo carnes eduli lactantis.
¶ Uigesimoprimo extremitates porcorũ
⁊ consimilium. ¶ Uigesimosecundo galli-
nas: perdices: fasianos: starnes: pullos:
columbinos: turtures: merulos: ⁊ consi-
milia. ¶ Uigesimotertio vitulum lactantẽ
⁊ ita de aliis consimilibus. ¶ Ita ꝙ ex istis
oibus sapiens medicus conflabit formã
regiminis que cum morbo est conueniẽs
⁊ si aliqua deficiunt possunt intelligi in p̃
dictis. ⁊ in hoc terminatur prima pars q̃
cõsistit in recta administratione diete ꝙ-
tum est ex parte cibi in quantitate quali-
tate ⁊ ordine iuxta arbitriũ medici pre-
dicti: in cuius industria fere omnia relin-
quantur.

¶ Secunda partitula de regimine me-
dicinarum solutiuarum.

Secundum opus huius presentis
capituli cõtinet medicinas euacu-
atiuas. ¶ Euacuatio autem quedã
est sensibilis: quedam insensibilis. ¶ Sen-
sibil̃ sicut flobotomia farmacia. ⁊ similia.
¶ Insensibilis sicut calefactorium quantũ
est de presenti. ¶ Nunc autẽ pleuresis aut
est de plenitudine corporis: aut sine ple-
nitudine. si cum plenitudine aut dolor a-
scendit aut descendit. ¶ Si ascendit aut e-
gritudo est confirmata aut non. ¶ Si do-
lor ascendit ⁊ corpus plectoricum ⁊ egri
tudo non est confirmata fiat flobotomia
de basilica: vtrum aut de dextra: vel de si
nistra. pleuresi existente in altera parte tã
tum non est differentia. quoniã vena de
xtra scilicet ⁊ sinistra equaliter recedunt a
trunco vene a quo ramificantur. sicut in-
nuit Gal. super illa parte: quando dolor
vnde non est vena que nutriat costas su
periores ⁊ inferiores que terminentur
ad brachium. ¶ Sed postꝙ Gal̃. docuit
anothomiam venarum que nutriunt co-
stas superiores ⁊ inferiores. ⁊ tunc po-
nit anothomiam venarum que a nigra
vena procedunt que per tintillicum va-
dunt ad brachium. ¶ Unde quedam vena
magna putei procedit ab epate per medi
um cordis fere vsq; ad furculam. ⁊ tunc o
riuntur duo vene in dextrum ⁊ sinistrum
antequam oriantur duo ĝdagi: que custo
diunt basilicam in vtroque brachio. ¶ Et
iste due vt dictum est oriuntur ex puteo
postquam ramificate sunt vene que nu-
triunt costas omnes: quia in nulla ex eis
protenditur ad brachium. ¶ Si igitur ve
na magna ad modum putei per medium
pectoris ascendit dextra ⁊ sinistra basili-
ca equaliter a puteo distabit. ¶ Si ergo eq̃
liter ⁊ nulla basilicarum aurit ex minera
sed ex puteo medii pectoris. tuuc restat
ꝙ corpore plectorico dolore ascendente
nondũ confirmata equale est pleuresi ex
istente in altera parte si fiat de dextra vel
de sinistra. ¶ Si autem egritudo est confir-
mata tunc necessario debet fieri de eadẽ
parte. ¶ Cognoscitur autem ꝙ est confir-
mata etiã materia fluxa quia dolor ascẽ
dit vsq; ad brachiũ. ⁊ talis dolor ita ascẽ
dens significat ꝙ tota ista pars alterata ⁊
supercalefacta ẽ. ⁊ san. quasi corrupt⁹ tot⁹
¶ Pars aũt opposita ſm latitudinẽ nõ est
dolorosa. ⁊ iđ nec sang. corruptus. ¶ Tunc
igitur conuenit ꝙ si fieret flõia de parte

Phlebotomia in pleuritide ubi fieri debeat

opposita ſm latitudinē tūc euacuaretur. ¶ Primo bonꝰ ſan. qui nō ē alteratꝰ. ⁊ poſtea attraheret̃ ſan. ꝑtẽ oppoſite ad puteū ⁊ ꝑ ꝯñs ad partē ſanā. ⁊ ita erit duplex nocumētū. primo ſan. bonū euacuare. ſecūdo malū ad ꝑtes ſanas attrahere. ¶ Si aūt fiat ex eadē ꝑte tūc nullū ſequit̃ nocumentū ꝙ euacuatur primo ſan. alteratus ſcḋo alteratꝰ magis. ⁊ tūc non fit attractio ad minerā ꝓ tāto qꝛ baſilica nō trāſit ꝑ aliq̄ coſtaꝝ ſuꝑioꝝ nec inferioꝝ. ſꝫ procedit a puteo ſupra venas q̄ coſtas omēs nutriūt ⁊ anteq̄ diuidatur puteꝰ in duas venas. ſ. due guidagi. pꝫ igitur ꝙ ſꝫ anotomiā Gal. ꝙ in omni pl'eſi ꝯfirmata dꝫ fieri flōia de baſilica eiuſdem lateris. ⁊ ſi corpꝰ nō eſt mūdificatū: ſcḋo aut tertio aut pluries ſi expedit ex eadē vena. ¶ In hoc aūt oēs ſunt decepti q̄ credūt ꝙ vene q̄ nutriūt coſtas cōſtituāt venas ī brachio ꝙ nuſq̄ reparatur inſpiciēti anotomiam cū amicia. ⁊ ſi corpꝰ oīno nō eſt plectori cuꝫ cōpetit flōia etiā de eadē parte. competit etiā de eadē vena. ¶ Si aūt deſcēdit ⁊ corpꝰ eſt plectoricū tūc debꝫ fieri de ſaphena eiuſdē lateris. qm̄ ſi fieret de parte ſuperiori cū ſan. inferior ſit alteratꝰ et maxīa declinat verſus inferiora: tūc ſan. traheretur corruptꝰ ad ſuꝑiora ⁊ mēbra nobilia. ¶ Si aūt fiat ꝑ partē inferiorē tūc traheretur ſan. corruptꝰ verſus inferiora ⁊ ad mēbra vilia: ⁊ qꝛ natura declinat eū inferiꝰ: tūc facilior fiet euacuatio. ⁊ ſi per partē oppoſitā ſicut ſuperiꝰ ⁊ inferiꝰ: tm̄ vna oppoſitionū in flōia debet obſeruari. ⁊ iō cum dolor ad ſuꝑiora aſcendit ibi tm̄ vna eſt oppoſitio cū ſit flōia ex eodē latere. qm̄ latꝰ ſe habet per moduꝫ partis inferioris ⁊ brachium ꝑ modū partis ſuperioris. qꝛ cuꝫ ſit flōia ex eodē latere ſeruatur oppoſitio q̄ ē ſm inferiꝰ ⁊ ſuperiꝰ. corpore āt multū pl'etorico exiſtēte ⁊ ſan. dn̄ante ſm ꝙ humor declinat ſuperius ⁊ inferiꝰ ſm h̄ fiet de eodē latere egritudīe cōfirmata vel de ſuperioribꝰ vel de inferioribꝰ. ¶ Si aūt adeſt plenitudo vel abundantia citra tamē vltimitatē tūc aut pl'eſ eſt de co. aut de flāte. aut de ml'ia. ¶ Illa āt q̄ fit de ſanguīe notata eſt in cura ꝑdicta ¶ Si igitur ſit de co. que vt pl'um accidit in principio an̄ digeſtionem mꝰ. ¶ Si timemꝰ moleſtiaꝫ accidentium: ⁊ vt natura ſit magis potēs in ſtatu: euacuemꝰ in principio: cū carthamo: cū polipoḋ: ⁊ cuꝫ turbith: ⁊ ſimilibꝰ ¶ Si aūt abundauerit ml'ia ⁊ fuerit paſtor: aut marinarius ⁊ fortis ⁊ muſculoſus ⁊ orificiuꝫ ſtomaci forte ⁊ cōſimilia. tunc cōpetit ell'e niger. cum aniſo aut ieraruffi. ⁊ in parua quantitate. ⁊ ꝙ medicꝰ exquiſite noſcat naturam patientis ⁊ medicaminis. ¶ Si aūt particularia non conueniant tunc ſecurius eſt dare ſene epithi. lap̄. arme. boꝝ. bugloſe. ⁊ conſimilia. ¶ Et eſt mirabiliter aduertendum cū omīs medicina laxatiua ſit vt plurimum ca. ⁊ ſit venenoſa. corpori odioſa. malicioſa. corporis deſtructiua. vnde ⁊ ſic purgat etiam inueterat. ⁊ ideo expellit ī omni caſu potiſſime nouis dare diaprunis. oxilaxatiuum: ⁊ ſimilia: in quibus peuitꝰ error nō cadit. ¶ Et poſt acceptionē medicaminis tunc modicū debet accipere de aqua ordei vt nō remaneat aliquid ḋ medicamine in via: ⁊ coadunetur in fundo ſtomaci. toto autem tempore ſolutionis nihil eſt accipiendum. ſed poſtq̄ ſolutio ceſſauerit minus de cibo q̄ conſueuerit accipere debet. ¶ Si autē plenitudo ceſſauerit ⁊ vniuerſalis ⁊ citra vniuerſalitatē tunc corpore mundificato ad euaporādū materiā cōiunctā: tunc cōpetūc calefactoria. vnde calefactoria cōpetunt duobus modis. vnde curant ſi corpus plenuꝫ nō eſt. aut digerūt ſi plenum nō eſt. ¶ Unde ſi corpus eſt plenū calefactoria dolorē augmentant: quia materiā attrahūt: ⁊ ita nō digerunt: quare vniuerſalia precedere debent vtpote flobotomia vel farmacia.

¶ Si aūt corpus eſt mundificatuꝫ tunc calefactoriū curat. ¶ Tūc igit̃ aut materia eſt col'ica: aut aquoſa humida: aut melēc'ica ¶ Si igitur ſanguis fuerit vergens ad coleram: tunc accipiat̃ ſpongia ⁊ intingatur in aqua ⁊ exprimatur ⁊ lateri quātuꝫ calidius ſuſtinere poterit applicetur. ⁊ cū incipit infrigidari ſtatim remoueatur. et iteꝝ caliduꝫ renouetur ⁊ continue cōtinuetur. ¶ Si āt ſanguis vergat ad aquoſitatē ⁊ humiditatē ⁊ ventoſitatē. tunc accipiatur miliū ⁊ ſal. ⁊ torrefiant igni ſine liquore ⁊ lateri applicentur. ⁊ cū infrigidabit̃ iterum calefiat. ⁊ ita continuetur. ¶ Unde

Pleuriticus dolor si descendat ubi phlebotomandum sit.

fomenta

aduertendū est ꝙ nullo modo debet ap
plicare saniem generantia. ⁊ ideo compe
tunt semper resolutiua ⁊ nō maturatiua
tamen adidici a vetulis magis per viaʒ
experimenti ꝙ malue bismalue. bullite pi
state cū axungia porci re. ⁊ oleo viol'. sol
uunt dolorem in pleuresi. moretur enim
emplastrū vna vice modico tēpore. ⁊ in
hoc terminantur re^c. euacuationis.

¶ Tertia particula de medicinis alte-
ratiuis ⁊ digestiuis.

Tertiū opus nostrū ꝯsistit in altera
tione ⁊ digestione m^c. ¶ Digestiua
que ponit Ipo. sunt. v. vinum. ydromel.
oxil'. aqua. ⁊ bal. ¶ Primo docʒ digerē ma
teriā cū vino. vinū autem est quoddā for
te. quoddā d̄bile. quoddā grossuʒ. quod
dā subtile. quoddā mediocre. ⁊ est quod
dam album. quoddam nigrū. quoddam
mediū. ⁊ quoddā stipticū. ⁊ quoddā nō.
¶ Nūc autē istud vinum ꝙ magis absolu
te cōpetit in morbis acutis est vinuʒ al.
in col'e. subtile in substantia. sine odore ⁊
fortitudine ꝙ assil'atur aque in omnibus
considerationibus prout est magis pos-
sibile. vinū autem grossuʒ stipticum com
petit in fluxu ventris. ¶ Vinū autem forte
cōpetit ī declinatione cū materia est gros
sa ⁊ viscosa ⁊ adherens q̄ nō habet exitū
cum tamen non timemus de fe. nec dol'.
capitis. nec de conuersione eius in cole-
rā nec de siti. ¶ Vinū autē debile sine odo-
re cōpetit cum de istis timemus. ¶ Vinuʒ
autē dulce cōpetit in spiritualibꝰ. magis
timet̄ āt cū adest sitis ⁊ opilatio: ⁊ aposte
ma in matrice: ⁊ nimia co. in stomaco. ⁊ si
milibus. ¶ Secundo igitur docet digerere
materiā cuʒ ydromell'. ¶ Nunc autē intelli
genduʒ ꝙ ydromel est sirupus seu potio
facta ex aqua ⁊ melle. ¶ Nunc autem ydro
mel est duplex. quoddā vbi ponuntur. x.
partes aque. ⁊ vna mell'. ⁊ decoquat̄ ad
perfectionem. si mel tamen est puruʒ nō
oportet decoquere per se. sed si cuʒ aqua
melior est cōmixtio. ¶ Est autē aliud ydro
mel in quo sunt quatuor partes aque. et
vna est mellis. ydromel autē vbi est mul-
tum de aqua competit in morbis spiri-
tualium. in ratione cibi si virtus est for-
tis ⁊ egritudo breuis terminationis. in
via autem medicaminis competit cū ma

teria non est multū grossa. nec viscosa sed
mediocris vel quasi in grossicie. quia vir
tutē incidendi habet. ¶ Ea autē que impe-
diunt eius exhibitioneʒ sunt ꝙ egritudo
sit liquefactiua. aut materia grossa visco-
sa. aut dominiuʒ co. in stomaco. aut sitis:
aut apostema matricis. aut fluxꝰ ventris
aut opilationes nutritiuorum. ¶ Si autē
ydromel est cuʒ paruitate aque tunc si ca
lor est debilis ⁊ materia multū grossa tūc
competit. quia fortius nutrit ⁊ fortioris
est virtutis in incidendo. ¶ In alijs autem
casibus in quibus non competit cum est
multitudo aque multo minus. ⁊ istud qꝛ
citius conuertitur ad coleram ⁊ in opila-
tionem ⁊ inflōem. ⁊ citius induceret sitiʒ
¶ Tertium digm̄ est oxil'. ⁊ est sirupus fri-
gidus de aqua ⁊ melle ⁊ aceto. duplex ta
men est oxill'. quoddaʒ vbi est multuʒ de
aceto. ⁊ quoddā vbi est parum. quando
est multuʒ de aceto: tunc non cōpetit nisi
virtus sit fortis. ⁊ materia multuʒ grossa
⁊ egritudo breuis terminationis. ¶ Si au
tem parum sit de aceto tunc competit in
egritudine breuis terminationis. ¶ Sʒ in
longa virtute existente debili ⁊ materia
parū grossa. ¶ Si autē materia est grossa ⁊
virtus debilis debʒ exhiberi oximel par
ue cōmixtionis. ¶ Si materia est paꝝ gros
sa ⁊ virtus fortis. tunc cōpetit fortis cō-
mixtionis in parua quātitate ⁊ cum mul-
titudine aque. ¶ In omni autē egritudine
cronica priꝰ debet precedere oxill' parue
cōmixtionis. ⁊ deinde fortis vt inde ma-
gis particulariter ꝓcedamꝰ: nullus oxill'
cōpetit in pas. spiritualiū si pectꝰ est stri-
ctū. ⁊ si adest fortis tussis. ¶ Si aūt tussis ē
modica ⁊ spiritualia salua ⁊ forte ꝙ egri-
tudo sit in declinatione. tūc dʒ dari oxill'
cū decoctione liq̄ritie ⁊ ordei tria cloque
aria. ⁊. xij. de aqua. ¶ Sūmo tm̄ opere ca-
uendū ē ꝙ in pas. spiritualiū nō ꝓuocet̄
tussis. acetosa aūt ꝓuocant ⁊ in hoc sunt
multi decepti. ¶ Si aūt egritudo est in nu
tritiuis debemꝰ semꝑ apponere q̄ cōser
uant ⁊ defendūt nutritiua ꝓm diuersitatē
mēbroꝝ lesoꝝ. vt zuccaruʒ. aut sandalos
aut rosas. aut modicū de mēta. aut d̄ sco
lopēdria. ⁊ spodio. ⁊ m'tis sil'ibꝰ. ¶ Quar
tū digm̄ est aq̄. aqua āt in morbis acutis
ꝯtū ē in via medicine nisi forte in rōe po

tus tantū nō cōpetit.nisi cū oībꝰ istis cō
ditionibꝰ.ꝙ materia sit digesta. ⁊ egritu-
do in declinatione.⁊ ꝙ nō sit cū apostēa
te.⁊ ꝙ nō sit opilatio.⁊ ꝙ cōsueuerit po-
tare aquā.⁊ ꝙ sit iuuenis.⁊ virtus fortis
⁊ ꝙ tēpꝰ sit calidū.⁊ ꝙ multuȝ sitiat.⁊ ꝙ
aqua sit bona ⁊ bene frā ⁊ ꝙ accipiat cū
vno magno vitreolo in magna quātitate
quātū vno haustu posit accipe sine attra
ctione hauriatꝰ. ¶ Quintū capitulū est de
balneis.balnea āt administrant in febri-
bus q̄ sunt cū apostēate.⁊ nūq̄ in aliquo
casu cōpetit bal.corᵉ.exñte plectorico.⁊
non apostēate rupto.⁊ materia digia. et
fe.exñte in declinatione ⁊ corpe mundifi
cato.materia exñte hōgema. Bal.aūt est
triplex.quoddā ꝙ vocat soliū. quoddaȝ
ꝙ vocatur stupha.⁊ quoddā ꝙ vocat em
pima. ¶ Soliū est illud qḋ fit in tina cū aq̄
ca.dul.in quo mūdificatur cutis.⁊ ea que
vicinātur cuti.⁊ est illud quod cōpetit cō
ualescentibus. ⁊ de isto videbatur loqui
Ypo.cū dicebat ꝙ pa.dȝ esse quietꝰ ⁊ ta-
citus.nihil agēs.tutꝰ a fumo. ⁊ ꝙ postes
parietis tine nō fuerint magis eleuate.
ꝙ via sit breuis ad lectū.⁊ ꝙ locꝰ vbi re-
ponitur sit calidus.⁊ ꝙ suauiter a multis
manibꝰ pertractetur ⁊ diligenter ⁊ leuit
fasiictur ita ꝙ nō laboret nec ī aliquo ca-
dat error.sit tractatꝰ vacuus cuȝ intrabit
nec comedat nec potet in balneo.⁊ post-
ea cū calor acquisitꝰ per balneū habuerit
ꝙ sumat cibū tēperate. ¶ Secundū balne
um est stupha vbi debet esse tres domꝰ
lapidee.ita ꝙ in prima dȝ esse aer tēpera
tus aut parū excedens.in secūda magis
calidus manifeste.in tertia multum ca. ⁊
⁊ h̄ bal. magis cōpetit in via preseruati-
ua.quia etiā ab interioribus mundificat
si non sit plectoricum . ⁊ debet fieri post
exercitiū ⁊ cū fricatione forti.vt non fiat
subita mutatio.dȝ parū morari in prima
domo.⁊ in secūda magis.⁊ in tertia quā
tum indiget. ⁊ seruentur regule dicte in
primo balneo. ¶ Tertium bal.est paria ⁊
pōt fieri quatuor modis. ¶ Primus est ꝙ
corpus plenū aquositatibus infrigidatū
corpore tamen mūdificato. in diebus ca
nicularibus debet sepeliri vsq3 ad os in
arena maris in meridie.⁊ cooperiat ca-
put eius vt non incurrat effimeram. ¶ Se

cundo modo pōt fieri in casu p̄dicto cum
conditionibus predictis in paupe.lento
flātico corᵉ.mundificato ꝙ ponatur in fi
mo caᵒ.⁊ diutius imoret. ¶ Tertiꝰ modus
in casibus ⁊ cōditionibus predictis ꝙ fi
at fouea in terra ⁊ ponatur in fouea car
bones igniti ḋ iunipero. ⁊ ɔstituatur cra
ter ferreꝰ supra foueā.⁊ supra craterē po
natur multitudo ebulorū. ⁊ patiens nu
dus iaceat supra craterē . ⁊ ex illis sic pa
ratis ebulis vndiq3 totaliter inuoluatur
¶ Quartus modus cū contradictionibus
predictis est ꝙ fiant duo ignes cōparati
⁊ petiens ponatur in medio ⁊ voluatur
vndiq3 donec incipiat fumare . ⁊ fricetur
fortiter.⁊ ita curabitur si deus voluerit.
¶ Aliqua tamen possumꝰ addere ad predi-
cta. ¶ Pleuresis autē fit de sanguine ṽgen-
te ad co.cuius signū est. quia iuuenis co
lericꝰ.⁊ qr laborauit:⁊ ē vrina rubea et
tenuis cū siti ⁊ amaritudīe oris . ⁊ sputo
citrino:⁊ cum dolore acuto pungitiuo in
tollerabili.⁊ i tali casu digeratur materia
sic. ℞.enḋ.scar.lact.epatice.raḋ.vngl'e ca
baline.capill'.ve.re.aā.ʒ.ij.iiij.se.fri. flor
nenuph.liquir.munḋ.aā.ʒ.i.ordei cū cor
tice.lib.ß.panis zucc̄.lib.i.fiat sirupꝰ cla-
rificatꝰ. ¶ Si āt plereusis fuerit de san.ver
gente ad nām flātis.ꝙ cognoscit qr flāti
cus de cōpl'one.cuȝ venis strictis ⁊ quia
senex.⁊ vicit in ocio.⁊ cum plenitudine ci
bi ⁊ potus.⁊ eructuatione acetosa. ⁊ vri
na remissa.⁊ sputo albo globoso.⁊ modi
co ⁊ dolore. tunc cū talibus cōditionibꝰ
digeratur mā sic. ℞.raḋ.brusci.sparagi.⁊
se.brusci.⁊se.sparagi.aā.ʒ.ß.capill' ve.re.
ʒ.iij.enḋ.scar.aā.ʒ.i.se. melōis.se.enḋ.se.
scar.aā.ʒ.ij.liquir.ʒ.i. ⁊ ordei.ʒ.iiij. mell'.
ʒ.i.zucc̄.lib.i.fiāt sirup.lib.i.⁊.ß. ¶ Si aūt
san.vergat ab mel'iam ꝙ cognoscit quia
mel'icus.⁊ quia hȝ vēas strictas ⁊ angu
stas.⁊ ē extenuatꝰ. ⁊ plenꝰ cognitionibꝰ
⁊ cū acetositate trahente ad siccitatē.⁊ cū
vrina tenui ⁊ remissa:⁊ sputo liuido aut
nigro.⁊ dolore nō mľto.ſȝ cū graui ⁊ pō
deroso. ¶ Digeratur mā sic. ℞.raḋ.apij.bu
glose.bor. capill' ve.re.cicoree.enḋ.scar.
aā.ʒ.ij.se.enḋ.se.melonū.se.scar.se.brusci
se.spagi aā.ʒ.i.liquir.ordei , aā.ʒ.ij. pāis
zucc̄.lib.i.fiat sirup.clarificatꝰ vsq3 ad lib.
i,⁊.ß, ¶ Si āt mā fuerit grossa,viscosa, ad

Balneū quō admi nistrant et eius genera.

Pleuresis sed diversitatē materie

herens. cũ strictura pectoris. ⁊ q̃ non hꝫ exitũ nisi cũ tussi laboriosa ⁊ cũ difficultate magna. tũc cõpetit gargarisma. ita tñ ꝙ nõ transglutiat. ℞. ysopi. yreos. añ. ʒ. iiij. capill' ve. re. fenugr. orobi. se. melonũ. liquir. vuaꝝ pas. mund. caricaꝝ. iuiubaꝝ. ordei. añ. ʒ. i. mell'. lib. ʒ. aceti albi. ʒ. ʒ. fiat decoctio vsqꝫ ad lib. iij. ⁊ de hac decoctione gargarizet sepius in die ⁊ nocte tenẽdo in ore q̃ diu poterit. ¶ Ulterius intelligendũ ꝙ in omni pas. ⁊ tussi. ⁊ labore spiritualium de mã ca. aut cũ discrasia ca. fiat tale conditum. ℞. capill' ve. re. ʒ. iij. iiij. se. fri. añ. ʒ. i. vuarũ pas. mund. a cortice. ⁊ arialt. caricaꝝ. suc. liquir. ordei mund. añ. ʒ. ij. candi penidi. dragagãti. gumi arab. añ. ℈. ʒ. zuccari. lib. ʒ. oĩa simul cum toto in vltimo cõterantur ⁊ misceantur. ⁊ fiat cõditum ⁊ ponatur in sole ⁊ simib⁹ calidis. donec fuerit fermentatum. ⁊ postea die ac nocte continue accipiatur lambendo. ¶ Si autem materia fuerit grossa siue viscosa tunc. ℞. rad. yreos. ysopi. summitatum. origani. calamẽti. fol'. sataregie. capill' veñ. re. añ. ʒ ij. fenugre. liquir. ordei. añ. ʒ i. mell'. lib. ʒ. conterantur in vltimo ⁊ fermentetur in sole aut similibus. ⁊ sumatur lambendo diutissime in ore tenendo.

¶ De recapitulatione.

Cum omnis prolixitas nouerca sit veritatis. ideo ego videns librum regimenti diffuse traditũ fui motus amore socij mei matii ioãnis de confluento hunc librum a capite breuiter sub quodam epilogo pertractare. ¶ Regimen acutarum egritudinum in tribus consistit. in dieta ⁊ potibus alteratiuis. ⁊ medicina. ¶ Ideo primo propono contradictiones medicoꝝ ponere. ¶ Secundo rectam administrationem diete in cibo scribere. ¶ Tertio de potibus alteratiuis determinare. ¶ Quarto de medicinis tam sẽsibilibus q̃ insẽsibilibus discurrere ¶ Quinto de bal. consũmare. ⁊ si secunda successerit fortuna postea iñ. ad alia preparabo. ¶ Extirpanda sunt vicia anteq̃ seminentur virtutes. ⁊ ideo de contradictione medicoꝝ videremus. ¶ Quidã in principio egritudinis inaniebant pacientem ⁊ in statu cum replebant. ⁊ in replendo diuersificabantur. quia quidã dabant ptisanam non colatam quidam colatã. quidam potũ aque tantũ. ¶ Alij erãt qui primo dabãt. ⁊ postea manebant. ⁊ postea dicebant. ¶ Alij erant qui in toto tẽpore egritudinis nihil dabant cum deberent dare. ¶ Alij dabant grossuꝫ ptisane in qualibet egritudine. ¶ Alij ptisanã colatã. alij semꝑ potum tantũ. ¶ Error oĩum istoꝝ patens est primi errabãt cũ subito inanirent. ¶ Nã oĩs subita mutatio nocet. ⁊ i sanis. ⁊ in egris. ¶ Errabãt igit ipsum inaniendo. necnon errabãt replendo. quia nihil dꝫ dari in statu ꝙ in principio ꝓhibeatur. ¶ Nunc aũt cibus prohibet in principio ꝑ eos. quare in statu dari nõ deberet sed isti qui dabant in statu errabãt quidã minus ⁊ quidam magis. ¶ Illi qui dabãt ptisanã nõ colatam magis errabãt. ⁊ illi qui colatã minus. ¶ Secũdus error principalis manifestatus est cũ ipsi facerent subitas mutationes. in eo ꝙ dabãt in principio egritudinis nõ errabant. sꝫ in eo ꝙ postea subito inaniebãt. ⁊ iteꝝ postea subito replebãt. ¶ Errores aũt oĩum alioꝝ apti sunt. q: replere nõ replẽdũ. inanire nõ inaniendũ. malũ est. ipi errãt hui⁹ q̃re ⁊c. ¶ Dare ptisanaꝫ nõ colatam cũ non deberent dare. ⁊ colatam cuꝫ deberẽt dare grossum. ⁊ potum cum nihil deberẽt dare satis manifestum est ꝙ errabant. ¶ Uiso de primo videnduꝫ est de secundo vꝫ de recta administratione cibi quia. cib⁹ exhibetur ꝑ cõparationẽ ad virtutẽ. iõ de virtute extinguamus. ¶ Uirtus acute febricitantis aut est fortis. aut debilis. si fortis aut est fortis absolute. aut ꝯparare. si absolute fortis est. tũc dem⁹ ptisanã colatã ⁊ hꝫ ſm sufficientiaꝫ. ¶ Si virt⁹ sit debilis. aut est debilis in se. aut ꝑ cõparationem ad morbuꝫ. ¶ Si per cõparationẽ ad morbum. tũc in toto tpe egritudinis nihil dari debet donec post crisim. nisi egritudo esset liquefactiua ⁊ corporis ꝯsumptiua. ꝙ cognoscitur q: egestiões spumose sũt ⁊ tunc ptisana non colata debet dari. si sit debilis in se tunc a principio egritudinis vsqꝫ ad fineꝫ. da ptisanã non colatã. nisi ita esset ꝙ esset cõstipatus. quia tunc non debet dari sed potius debet facere clistere vel suppositoriũ. ⁊ hꝫ ſm virtutem ⁊ nisi feces sanitatis ad hoc cẽnt inuẽte

¶ Unde ꝑmittendū est ꝙ descendant ꝑ se
vel ꝑ artificiū. nisi posset excreare q: tunc
magis cōpetit oxill'. ⁊ nisi fuerit crisis ꝓ-
uentura. ⁊ nisi fuerit timēdū de malis sin
thoꝛtib⁹. ¶ Si ergo aliquod istoꝝ nō affue
rit ptisana cōtinuāda. modus aūt dandi
diuersificantur penes cōsuetudinē. ¶ In sa
nitate si bis cōsueuit comedere bis ī egri
tudine. si semel. semel in egneda. ⁊ post-
ea muta eū ad bis. ¶ Quātitas dʒ esse nō
multa. nō ꝑua. sʒ mediocris. ¶ Itē si sit val
de debilis ꝓpter se vel ꝓpt̄ fe. liquefactā
ptisanā non colatā da. ¶ Si adhuc magis
aliquātulū foꝛtis colatam da. ¶ Si adhuc
magis potēs aquā in aqua fuerit panis
infusus da. ¶ Itē si vis dar̄ ptisanā magni
via cibi ꝙ̄ me͛. ptisanā tūc nō colataʒ da
¶ Si magis via medicine ꝙ̄ cibi tc̄ colatā
da. ¶ Itē si vis dare ptisanā in via medicie
pone. xx. lib. aque. ⁊ vnā oꝛdei nō excoꝛi
ati. ⁊ bulliat vsqʒ ad lib. i. ¶ Itē elligas oꝛ-
deū matuꝝ inflatū pōderosuʒ. ¶ Itē semꝑ
in egritudinib⁹ da grossioꝛē cibū in ma-
ne. subilioꝛē in sero. in cronicis econuer
so. ¶ Itē in vna comestione cib⁹ subtilioꝛ ꝑ̄
cedit grossioꝛē. ¶ Itē non doꝛmiat īmedia
te post cibū. ¶ Hoc viso videam⁹ de ter
tio. tū q: digā medicari oʒ ⁊ mouere non
cruda. iō de digestiuis postꝙ̄ de euacua
tiuis videamus. ¶ Digesta sunt quatuoꝛ:
vinū. ydromel. oxill'. ⁊ aqua frigida. ¶ Pri-
mo videam⁹ de vino. ¶ Vinū aliud dul. ali
ud ponticū. aliud odoꝛiferū. aliud nō. ali
ud grossum. aliud subtile. aliud foꝛte. ali-
ud debile. aliud albū. aliud nigrū. ¶ Vinū
dulce cōpetit in apostematib⁹ spiritualiū
⁊ adiuuat ad screandū. nisi apostema fue
rit in nutritiuis vel ipse fuerit colericus.
⁊ apostema fuerit ruptum. ⁊ febre fuerit
in declinatione. ¶ Ventrē eniʒ laxat pon
ticū soluʒ cōpetit in diarria. odoꝛiferum
competit nisi timeamus de repletione ce
rebꝛi ⁊ debilitate eiusdem. ¶ Non odoꝛife
rum competit quando caput est debile.
grossuʒ cōpetit quando venter fluxus ē
⁊ timemus d̄ doloꝛe capitis. ¶ Subtile cō
petit quando materia grossa est et volu-
mus eam incidere. ¶ Foꝛte competit quā
do non timemus de capite ⁊ indigemus
magna incisione. ¶ Uniuersaliter auteʒ vi
num albuʒ. aquosum. subtile. debile. ma-
gis competit in digestione fe. non enim
facit doloꝛem capitis nec conuertitur in
co. ⁊ facit multa iuuamenta. ¶ Nunc vi-
deamus de ydromelle. ydromel eniʒ est
sirupus compositus ex aqua ⁊ melle. et
mel non debet decoqui si bonum ⁊ pu-
rum inueniatur. ¶ Fe. auteʒ in qua cōpetit
aut est cum apostemate. aut sine. ¶ Si cum
apostemate. aut est in spiritualibus. aut
in nutritiuis. ¶ Si in spiritualibus tunc
cōpetit in estate cū aqua frigida. in yeme
cū aqua calida. ¶ Si apostema sit innutri-
tiuis nullo modo competit. ¶ Si vero li
quefactiua hoc dupliciter. aut igitur est
bꝛeuis terminationis. aut longe. ¶ Si lon
ge non cōpetit. ¶ Si bꝛeuis aut habet vē
trē laxū aut non. ¶ Si sic ꝙ sit nimis laxus
non competit. ¶ Vinuʒ laxat etiā habenti
bus co. in intestinis. si non est laxus ⁊ sit
bꝛeuis terminationis ⁊ fe. non sit liquefa
ctiua ⁊ apostema non fuerit in intestinis
tunc ydromel competit. ydromel calide
cōplexionis est. vnde videamus d̄ oxill'.
oxill'. ⁊ fe. canab. sunt idem. ⁊ fit ex aceto
⁊ melle ⁊ aqua frigide complexionis est.
¶ Duplex est oxill' multe cōmixtionis aut
parue. ¶ Si multe cōmixtionis ⁊ moꝛb⁹
est cum apostemate in spiritualibus ⁊ vir
tus foꝛtis. tunc competit: tamen in parua
quantitate. ¶ Si sit oxill'. parue cōmixtio
nis ⁊ virt⁹ debilis ⁊ materia paꝝ grossa
viscosa tunc competit īmoderata quanti
tate. si paruʒ grossa ⁊ virtus foꝛtis tunc
non cōpetit multe cōmixtionis nisi foꝛte
in valde ꝑua quantitate. ꝓpoꝛtio debet
esse recta vtrobiqʒ virtutis foꝛtis ⁊ m͛.
grosse. oxill' multe cōmixtionis ⁊ ecōuer
so. ¶ Si paꝝ grossa ⁊ virt⁹ debilis oxill'.
debet esse parue mixtionis. ¶ Si apostēa
fuerit in ventre tunc virt⁹ aut ē foꝛtis aut
debilis. ¶ Si foꝛtis tunc cōpetit. si debilis
non cōpetit. ¶ Si apostēa fuerit in epate
aut in splene non cōpetit nisi aliqua con
foꝛtatiua illi bꝛi ponantur vt tria sand̄. vl'
zucc̄. ¶ In epate ⁊ in splene egritudo sit
sine apostemate. aut erit cronica. aut acu
ta. ¶ Si acuta. aut virtus foꝛtis. aut debilis
¶ Si foꝛtis tunc cōpetit ⁊ multe cōmixtio
nis. si debilis tunc oxill' parue cōmixtio-
nis cōpetit. ¶ Si egritudo sit cronica tunc
semper conuenit parue acetositatis.

¶ Quarto notanduȝ est de aqua. aqua eiȝ
frã cõpetit in fe. acuta his cõditionibus
obseruatis. ꝙ sit iuuenis ⁊ virtus fortis
⁊ consueuit potare aquã ⁊ mã sit digesta
⁊ nõ fuerit apostema. nec fuerit opilatus
nec fuerit in media etate. ⁊ aqua sit frigi
dissima. ⁊ hauriat in multa quantitate su-
bito. ⁊ ꝙ multum appetat potare. ⁊ ipse
sit colericus. ⁊ egritudo sit colerica. hijs
conditionibꝰ obseruatis ⁊ non aliter de
bet dari. ¶ Viso de digestiuis postea vide
amus de euacuatiuis. cũ euacuatiua sint
duplicia. quedam sunt sensibilia. quedaȝ
insensibilia. ¶ Primo autẽ de euacuatiuis
insensibilibus videamus. ¶ Ista autẽ sunt
calefactoria. ¶ Calefactoria sunt triplicia.
¶ Primuȝ est humidũ. ⁊ fit ex aque positi-
one in vase eneo seu vitreo seu terreo.
¶ Secunduȝ est partim humidum partim
siccum partim mordicatiuũ incisiuũ. ⁊ fit
ex ordeo ⁊ orobo torrefactis. ⁊ inde sac-
culo positis. ¶ Tertiuȝ est siccũ acutũ mor
dicatiuum. ⁊ fit ex sale ⁊ milio. ¶ Ista autẽ
competunt secundũ diuersitatem materi
am. quandoqȝ est apostema colericum. ⁊
in tali competit calefactorium primuȝ ꝙ
est hũidũ. ¶ Si materia fuerit viscosa gros
sa. tunc competit ꝑm calefactorium ꝙ est
partim siccum ⁊ partim humidũ. quedaȝ
est materia sanguinea aquosa subtilis. et
tunc cõpetit tertiũ calefactoriuȝ ꝙ est sic
cum ⁊ mordificatiuum. sed ante applica-
tionẽ istorum debemus considerare vtꝝ
corpus sit plectoricum aut non. si nõ tũc
in principio debemus calefactoriuȝ ap-
plicare. ⁊ si materiã peccantẽ non cogno
scimus apponamꝰ primo calefactorium.
si non iuuat apponamꝰ frigiduȝ. ⁊ in ap
plicando debet esse cautela. quia inter ca
lefactorium ⁊ latus debemus pannos li
neos apponere. ⁊ calefactorium vndiqȝ
circuire: ⁊ cauere ne fumus vadat ad na
res nisi mã expecteret. ¶ Si corpus fuerit
plectoricũ ꝙ cognoscimus ꝙ per calefa-
ctoriũ non iuuatur. tunc aut dolor vadit
versus superiora aut versus inferiora. si
vadat dolor ad superiora tunc competit
flẽia. ⁊ h̃ si materia sit in fluxu de basilica
eiusdem partis. ¶ Si materia sit fluxa tunc
competit de mediana eiusdẽ partis. ⁊ h̃
tantũ extrahẽdo donec colorꝫ sanguinis
permutetur. ¶ Si materia vadit ad inferi
ora tunc cõpetit ꝑm. G. flẽia quantuȝ est
de securitate. ꝑm Ipo. cõpetit farmacia.
vt ell's niger repressus cum catarico vel
fellichimũ cum asa ⁊ illud dabatur in tẽ-
pore Ipo. ¶ Nos vero qui sumus in alio
climate non vtimur illis medicinis. sȝ vẽ
trem lenitiuis cũ cassiaf. ⁊ similibꝰ. ¶ Post
receptionem medicine debemus euȝ mit
tere cuȝ aqua ordei moderate. ¶ Hoc viso
videamus de bal. ¶ Febris autẽ aut est cũ
apostemate aut sine. ¶ Si cum apostema-
te tunc nõ competit nisi materia digesta
⁊ apostemate multo. ⁊ febre existente in
declinatione. ¶ Si sine apostemate fuerit
aut corpus est plectoricum aut non. ¶ Si
plectoricuȝ non cõpetit balneũ. ¶ Si non
est plectoricum hoc dupliciter. aut mate-
ria est homogenia. vt est in colera citrina
⁊ tunc competit. aut est etriogena. ⁊ tunc
non competit balneum. ⁊ hoc potissime
materia existente pauca. quia resoluere-
tur subtile ⁊ remaneret grossum. ¶ Nunc
autem ipse non debet intrare bal. ⁊ hoc
immediate post commextionem. nec co-
medere in balneo: ⁊ debet esse tutus a fu
mo. ⁊ loquela. ⁊ lectus vbi iacebit sit cali
dior ꝙ̃ consueuit. et non multum crebre
proijciatur aqua. ⁊ permutetur suauiter
⁊ desiccetur cuȝ mandilibus. ⁊ via sit bre
uis a lecto a tinam. ⁊ parietes tine non
sint multuȝ eleuate. ⁊ habeat aptos mini
stros. ⁊ sic per dei gratiam in acute febri
citantibus completum est regimen.
¶ Et tu per viam exempli ꝑm magis et
minus potes idem intelligere tu croni-
cis. ⁊ si complete dicta Ipocratis nõ ag
gregaui peto veniam de obmissis ⁊c̃.

¶ Explicit tractatꝰ de regimine acu
torũ translatus a magistro Ber.
de Gordonio. ⁊c.

¶ Incipit tractatus de pronosticis
qui. v. continet partes. ¶ In prima
parte docȝ predicere naturã mor
borum. ⁊ continet. v. capitula.

SEnectus domina
obliuionis est. nota autẽ cuȝ
scientia predicẽdi sit ardua

⁊ difficilis. nec nõ est multum vtilis. ideo
signa pronostica ⁊ dies creticos intendo
sub quoddam epilogo ptractare. vt mee
sit solacium senectutis. non confidens in
aliquo de meis veribus sed de vbertate
g^e. saluatoris. ¶ Si autē in hoc opere ali-
quod dictum fuerit pertractabile ex me il
lud fateor esse. si autem aliquid boni fue-
rit ibi non a me. non fuit sed ab illo cui lz
ros. ¶ Qui siccam rupē fundere iussit aq̄s.
¶ Scientia autem predicendi est vtilis
ad multa quia audita pronosticatione ve
ra patiens redditur obediens ⁊ imagina
tur quod medicus potens est ipsum cura
re. ¶ Subuenit etiā futuris piculis. ⁊ p̄ser-
uat medicum ab infantia ⁊ de honestate
⁊ per consequens cum cognoscit statim
scit dietare. cibare. sirupū ⁊ medicamina
applicare. ⁊ particularia etiam remedia
adhibere sicut videbitur suo loco. ¶ Cla-
uis autem totius pronosticationis con-
sistit in comparatione virtutis ⁊ morbi.
quia si virtus superet morbum curabi-
tur proculdubio. quia ex aliquo non fit
sanitas nisi ex completo dominio supra
materiam morbi. ¶ Si autem morbus
dominetur nec morietur. quia nihil aliud
est mors q̄ completum dominium mor-
bi supra naturam. ¶ Fortitudo autem vir-
tutis cognoscitur ex fortitudine operati-
onis. cum operatio arguat virtutem. ¶ Si
igitur ratio sit salua. ⁊ imaginatio. ⁊ inde
memoria. ⁊ sensus bonus. ⁊ motꝰ. ⁊ som
nus. ⁊ vigilia. ⁊ operationes vbiq̄ sensum
sunt perfecte. decubitus ⁊ motus totius
corporis. ¶ Tunc prima basis est salua. et
per cōsequens vna virtute salua reliqua
remanent in sua dispositione. ¶ Si autem
hanelitus est laudabilis ⁊ pulsus equa-
lis ⁊ ordinatus. tunc virtus cordis est sal
ua. ⁊ per consequens totuz corpus. quia
vna virtute lesa relique non possunt pe-
nitus esse salue. ¶ Si autem egestio appe-
titus. ⁊ vrina. fuerint laudabiles. tunc vir
tus naturalis est salua. ⁊ per consequēs
totum corpus. quia si vna virtus multuz
patiatur ⁊ omnes patientur. aut rōne vi
cinitatis. aut ratione colligantie. ¶ Ex his
omnibus igitur fortitudo totius signifi-
catur. ⁊ s̄m q̄ magis ⁊ minus resident
ab hijs sed hee virtutes erūt debiliores
s̄m plus aut minꝰ. ¶ Fortitudo aūt morbi
cognoscitur potissime ex virtutis ꝓstra-
ctione. ⁊ ex nimio dolore. ⁊ calore multū
intenso. ⁊ ex inquietudine. ⁊ in potentia
tolerandi. alleuiatione. siti intollerabili.
insomnietate. ⁊ quod applicatio medica
minuz non cōferat ex magnitudine apo
stematum. ⁊ nobilitate mēbri ⁊ multitu-
dine medicine ⁊ furia eius. ⁊ ex reliquis
accidentibus pernecabilibꝰ. ¶ Ex his om
nibꝰ vehemens morbi malicia sig̃tur. ⁊
s̄m q̄ ista sint horta remittūtur plus aut
minus. morbi malicia est minor s̄m plus
⁊ minus. ⁊ potissime cum dolor est modi
cus aut nullus quia dolores prosternūt
virtutes. cum dolor est lentꝰ quietus nō
pungitiuus non crescens in tactu. ⁊ etiaz
cum tolerat egritudinem cū patiētia ⁊ le
uitate potissime cū fuerit delicatꝰ p nām.
¶ Ex his igit̃ morbi malicia maior vel mi
nor signat̃. qui igitur in his basibꝰ se ap
podiauerit. ⁊ perfecte sine mētis caligine
inter ista cōparuerit ꝓnosticatione nūq̄
decipitur. nec ⁊ in opere. quia scientia p̄-
dicendi ⁊ operandi sunt annexa ad inui-
cem. sic ergo cōsideres sempiternaliter si
mul erit indebile nomen.
¶ Hoc igitur opꝰ in. v. diuidit̃ partes:
in quarum prima nām morboruz ¶ Se
cūda naturam tēporum. ¶ Tertia naturā
paroxisinorum. ¶ Quarta naturam acci
dentium. ¶ Quinta naturā dierū creti
corum. ¶ Incipit prima particula que
docet predicere naturā morborū. ⁊ conti
net. v. capitula.
Capitulum primū prime particule docz
pronosticare in tertiana interpolata sim
plici singulari ⁊ correlatiua eius.
Capitulum. ij. prime particule de prono
sticatione in fe. cotidiana.
Capitulum tertiuz prime particule q̄ do
cet ꝓnosticare in fe. quartana interpola-
ta simplici singulari ⁊ correlatiua eius.
Capitulum. iiij. q̄ docet de ꝓnosticatiōe
ī morbis compositis.
Capitulū. v. prime particule q̄ docet ꝓ-
nosticare de fe. ⁊ differentia in eisdem.

¶ Capitulum primum docet ꝓnostica-
re in tertiana interpolata simplici singu-
lari ⁊ correlatiua eius.

In morbis pronosti-
care non possum⁹ nisi morbuȝ
cognoscam⁹. ⁊ ideo morbi co-
gnitio precedere dȝ. ¶ Fe. enim putrida so-
la simplex singularis nō est nisi quadru-
plex sicut est fe. co. flē. mlīe. sanguis aūt
si putrefiat in fieri ꝓpter suū tempamen
tum putrefactione pfecta sub forma pro
pria manere nō pōt. quoniā altera ps cō
uertitur i co. ⁊ altera in melīam. ideo nō
facit fe. simplicē sed semꝑ ꝯposita ⁊ ideo
fe. nō sunt simplices nisi tres in quib⁹ in
primis aīus exercitandus est vt meli⁹ cō
posite cognoscantur. ¶ Fe. autem tertiana
cognoscitur per res naturales: non natu
rales. ⁊ contra naturam. ¶ Intelligendū
enim est ꝙ cum materia putrefit intra ve
nas fe. continuam generat. ¶ Si autem ex
tra interpolatam. ponamus igitur ꝙ ali-
quis patiatur fe. interpolatam tunc pote
rimus scire vtrum sit tertiana vera vl̄ no
ta. ¶ Si fuerit colericus: musculosus: pilo-
sus: venas habens latas: audax: animo-
sus. somnians se videre ignem: ⁊ volare
de monte in mōtem. ⁊ videre bella. ⁊ aer
sit calidus ⁊ regio calida. ⁊ quia consue-
uit laborare. sollicitus esse. ⁊ comedere
ca. ⁊ parum. ⁊ febris incipit cum rigore.
quia rigor est tanꝙ si cuȝ acubus punge
retur. ⁊ durauit accessio. xij. horas vel ma
ius. ⁊ vrina est rubea ⁊ tenuis. ⁊ pulsus a
principio tard⁹ postea velox. postea fre-
quens semper tamen equalis ⁊ termina-
tus est paroxismus per vomitum co. aut
secessum. aut sudor est citrinum vaporo-
sum. ¶ Certe cum oīa ista particularia con-
ueniunt cum tertiana vera sola simplex
singularis. tunc his coniunctis exqui-
site in actu pronosticandi consurgere de
bet. ⁊ per consequens operandi. ¶ Pro
nosticatio igitur erit talis egritudo ꝟ ter-
minabitur in septeȝ periodos. cuius pri
ma accessio erit debilis. secunda fortior.
tertia magis fortis. quarta fortissima. et
ibi erit status. quinta autem magis debi
litatur. ⁊ sexta magis debilis. ⁊. vij. debi
lissima aut nullam pronosticabit. ⁊ ꝙ in-
fra. xiiij. dies terminabitur. ⁊ ꝙ cū aliqua
euacuatione manifesta cum vomitu. vt-
plurimum, ⁊ sudore, ⁊ secessu, aut fluxu

Tertiane vere signa et cura.

san. nariū. pronosticabūt dol̄. capitis vi-
gilias fortes. sitim intollerabilem. ¶ Ista
autem omnia contingunt. quia materia
est colerica pauca quantum est de se. sub
tilis. ca. mobilis. furiosa. ⁊ ideo ista argu
unt velocem motum ⁊ fortem. que quia
ca. subtilis penetratiua. pungitiua mor-
dicat dolorem inducit vigilias. ⁊ sitim
potissimam. cum alia particularia conue
niunt. ¶ Precognoscit igitur medicus ꝙ
status erit in die septima. et terminatio
quartadecima aut infra. et quia scientia
predicendi non est finis medicine. iō his
cognitis animus non quiescit. ideo ma-
teria cognita ⁊ elongationem status. mo
duȝ affligendi. ⁊ quomodo medicus sciat
dietate ⁊ medicamina applicare. quia igi
tur status est in die vna subtiliatiua die-
ta non competit ei. ⁊ quia interpolata et
precauebitur paroxismus. ⁊ potissime
quart⁹. ¶ Tunc igitur in die accessionis
si virtus posset tollerare non detur ali-
quis cibus nec potus donec in declina-
tione paroxismi. ⁊ si non possit tollerare
ex hoc ꝙ tarde incipit paroxismus ⁊ ci-
bus detur ante paroxismum per. iij. ho-
ras lac amigd. aut mica panis ter lota in
aqua frā dul. ¶ In toto autem paroxismo
potissime in principio non accipiet ci-
bum neqȝ potum. nec dormiat. ¶ In decli
natione autē potest cibari cum lactu aut
brodio pulle al. cocte cum seminibus fri.
aut cum ordeato. aut cum auenato. pot⁹
sit aqua ordei. ¶ In die autem interpolati
onis potest vti parua pulla cocta cum la
ctucis sine sale. ⁊ vino debilissimo cum
magna multitudine aque. ⁊ quia in dieta
non est finis. ideo oȝ medicamina adhi
bere. ¶ Medicamen igitur erit tale. ℞. suc
ci cucurbite. succi portulace. añ. lib. ß. len
tiginis. aque fontis. ℥ iij. iiij. se. fri. mund.
℥. ij. panis zucc̄. lib ij. fiat sirupus. ¶ Pur-
getur sic. ℞. viol̄. M. iij. florum borag.
℥. ij. fiat decoctio. et in decoctione resol-
uatur cassieff. mund. ℥ ij. et detur in auro
ra. ¶ Fomentatio fiat talis. ℞. folia vi-
tis albi. folia salicis. folia cucur. añ. folio
rum rosꝫ. viol̄. añ. lib. i. decoquantur in a-
qua ⁊ cum tepida fuerit fomententur pe
des. ⁊ genua. ⁊ brachia. ⁊ collum. ⁊ faci-
es. ⁊ domus sit subterranea tota aspersa

aceto ⁊ aq̄ ro. ⁊ nenuphe ⁊ sandal. ⁊ cam
phora. ⁊ sic curabitur si de⁹ voluerit. Cū
autē sufficienter redact⁹ fuerit cōseruabi
tur sicut sanus. ⁊ ibi ē finis: quia sanitas
est finis. Tertiana autē nota appellat cū
nō est vera. sed mā col'ica nō est pura. sed
est ibi aliqua proportio flātis amixta. et
quia particularia nō conueniant. vtpote
quia senex. cū yeme. ⁊ ita de alijs. ⁊ ꝓm ꝙ
plus ⁊ minus ꝑticularia cōueniunt. Pro
nosticatio est de elōgatione stat⁹ plus ꝙ̄
in tertiana vera. ⁊ ita de accidentibus. et
ita generalior. ⁊ medicamina magis sub
tiliatiā. ⁊ alijs omnib⁹ ꝓm nām particula
rium adunitoꝝ. ⁊ si vellē hic ꝑticularia ꝑ
tractare multū ꝓlongaretur op⁹. ⁊ esset
dehonestate cuꝫ non euadat liber a vitu
peratione vituꝑantis sua aūt relatiua. s.
tertiana cōtinua de eadē materia est cuꝫ
tertiana interpolata. nisi ꝙ mā tertiane
continue est in venis cū san. Est ergo ter
tiana cōtinua de mā co. intra venas con
clusa ꝑ totū expansa. In interpolata tam̄
mā est extra venas ⁊ loco vno coartata.
Tertiana autē cōtinua nō seꝑatur nisi cū
seꝑatione ꝑfecta que nō reuertit. calor āt
est tactu intensius. pūgitiu⁹ vrīti⁹ ledens
tactum. ꝙ nō est in tertiana interpolata.
In hac aūt ꝓsternatio ē alia ⁊ alia. ⁊ opa
tio ꝑticularis. ⁊ lōgatio status alia ⁊ alia
ꝓm ꝙ ꝑticularia conueniunt plus vel mi
nus. Sapiēs ergo medicus qui nouit ꝓ
nosticare ⁊ operari in simplici interpola-
ta scit oīno agere in sua relatiua cōtinua.
non audeo tū nimis ꝑtractare timēs pro
lixitatē. Unū tū est intelligendū ꝙ vna et
eadē materia diuersas facit egritudines
ꝓm ꝙ in diuersis locis est scituata. co. er-
go aut est putrefacta aut nō. Si putrefa
cta aut intra venas aut extra. si intra aut
in venis proximis cordi. ⁊ tunc generat
causon. aut in venis remotis. ⁊ tūc gene-
rat continuā tertianā. si autē extra venas
aut colligitur mā in loco per viam apo-
stematis ant non. si vero putrefiat aut in
vno loco per viam apostematis aut in
diuersis. si in diuersis locis extra venas
vt ꝑ viam collectionis putrefiat co. tunc
creabit duas tertianas q̄ ī vno die duos
s. faciūt ꝑoxismos. Si aūt in vno aut est
multa aut parua. si multa tūc generat du
plicem tertianam interpolatam. si pauca
simplicē. Si autē materia colligatur in
loco ⁊ coadunatur ad apostema. tūc aut
est adusta aut nō. si adusta generat hisipi
lam ꝙ interpretatur sacer ignis. si nō est
adusta tunc generat apostema col'icum
cum duricie ⁊ dolore ⁊ rubore. Si autē
materia non est putrefacta. tunc aut ē in
toto corpore aut in ꝑte corporis. Si in
toto corpore aut ē in carne aut in cute. si
in carne generat lepram. Si in cute aut
vl'r aut nō. si vniuersalit tūc generat ycte
riciam citrinā. si non morpheam ru. quia
morphea est defedatio cutis maculosa.
Si autē sit in parte corporis tunc diuer
sa generat. sicut est scabies aut prutitus.
aut pustule parue. aut impetigo. aut aliq̄
īfectio. aut vlceratio. aut vomit⁹. aut ege
stio est co. aut sudor. ⁊ consimilia.

Capitulū secundū in pronosticatione in febre cotidiana.

Sicut pronostica
tio p̄cedit opationem. ita co
gnitio ꝓnosticationē. ⁊ ita q̄
vult in fe. flātica ꝓnosticare pri⁹ oꝫ eā co
gnoscere. Cognoscit aūt sic pōam⁹ aliq̄
febricitatē interpolate ⁊ sit flāticus. cum
venis strictis plenis. ⁊ sit piger. timidus
hūiditatib⁹ plen⁹. ⁊ ꝙ sōniat se natare in
aquis ⁊ submergi in eis. ⁊ ꝙ sit in yeme.
⁊ tpe frō. ⁊ ciuitas sit situata inter valles
circa aquas. ⁊ ꝙ vixerit in ocio. ⁊ cū mul
titudine cibi. ⁊ ꝙ fe. incipiat cū modica fri
giditate ī extremitatib⁹ tm̄. ⁊ calor nō sit
nimis intēsus. inflāmat⁹. nō siciat. ⁊ ꝙ vri
na sit remissa. ⁊ pulsus ꝑuus imo tardus
inordiat⁹ nō accedēs. ⁊ in iuuene ad mul
tā velocitatē ⁊ frequētiā. ⁊ ꝙ ꝑoxism⁹ ex-
tēdat se circiter. xviij. horas. ⁊ ꝙ termine
tur ꝑ sudorē. aut ꝑ aliquā euacuationem
manifestā. Tūc dico ꝙ oīa ista declarāt ꝙ
hec fe. ē cotidiana īterpolata simplex sin
gularis cū ꝯueniētia ꝑticulariū. Tunc co
gnita egritudine potit ꝓnosticare ꝙ egri
tudo erit lōga valde. ⁊ ꝙ stat⁹ erit remo-
tus a principio. ⁊ sinthortica nō erūt ma
liciosa. ⁊ ꝙ interpolatio erit modica. ⁊ ꝙ
accidētia erūt longa ⁊ sine magno īpetu
in longo tēpore terminabitur paulatine.

⁊ ꝙ erit parua sitis. somnꝰ ꝓfundꝰ. pigri
cia multa. ⁊ cõsimilia. Et q꞉ finis nõ ē h̄
ideo notandũ est ꝙ animꝰ saciatur. dieta
ergo accidat ad grossiciē. sicut est brodiũ
cicerꝝ. carnes eduline. vinũ limphatũ me
diocriter cũ aqua petro. boꝝ. ⁊ silia. Ma
teria igitur digerat in primis cũ oxill. di
ure. ⁊ purget cũ yerap̄. ⁊ fomētabit cũ a
qua decoctiõis camomille ⁊ mellilott. Et
intelligendũ ꝙ cotidia notat drũt ꝑ aliq̄
lem coͤ. admixtionē. ⁊ q꞉ nõ ꝯueniũt pti
cularia ⁊ iõ diuersificabit ꝓnosticatio et
operatio ſm ꝙ particularia cõueniũt plꝰ
vel minꝰ cũ eiꝰ relatiua. Sz cotidiana cõ
tinua cõsistit de mā inter venas cõclusa.
vbi nõ est interpolatio manifesta. ꝓnosti
catio aũt ⁊ opatio ꝓporcionant inquan
tũ hiꝰ sue relatiue. ⁊ ideo pticularia medi
ci industrie relinquāt. Tũc intelligenduz
est ꝙ materia flātica aut putrefit aut non
si putrefit aut intꝰ aut extra. si intus tunc
generat fe. conti. de flāte putrefacto itra
vasa. si extra aut per viā collectionis aut
non. si nõ tũc generat fe. interpo. de fleg
mate putrefacto extra vasa. si putrefiat ꝑ
modũ collectionis aut materia aduritur
aut nõ. si aũt adurit generat fistulā. si non
ziniaz. i. apostema molle sine dolore. Si
aũt nõ putrefiat aut spargit ad totũ aut
ad ptē. si ad totũ aut ad cutē aut ad carnē
Si ad carnē generat leprā. Si ad cutem
aut ad totũ aut ad partē. si ad totũ ⁊ per
totũ corpꝰ tũc generat ydropisim carno
sam. si ad ptē cutis tũc generat morpheā
albā: si ad partē mittit tũc generat diuer
sa ſm diuersitatē loci ⁊ specieꝝ flātis ⁊ a
dustionis ⁊ cõpositiõis. sic sunt scrophu
le. canicies. ⁊ materiales infectiones ma
culose. pruritꝰ. tuscis. pustule. apostema
ta parua dessudationes. verruce. acrocor
diens. bocium gule. polipꝰ. caligines. tin
nitus. vomitꝰ. sudor. fluxus. stupor. cõge
latio. subet. apoplexia. epilensia. paralis.
tremor: colicam. vermes. serpētes. scara
bei. arpia. frater lombardoꝝ. artetica. por
ri. nausea. mollificatio mēbroꝝ. dormita
tio. grappa. ossitationes. alitationes. ru
gitus. gurgulationes. ⁊ multa cõsimilia.
que omnia generātur ex flegmate vel ex
aliqua potatione humida aquosa admix
ta ⁊c.

Capłm. iij. de ꝓnosticatione in febre
q̄rtaua simplici singulari ⁊ corelatiua

Cognitio propter
quid in cognitiõe cāe existit.
Si ergo de quartana aliquid
predicere volumꝰ causas ⁊ si
gna cognoscere debemꝰ Si igit in cogni
tione status venire volumꝰ per naturam
egritudinũ venire debemꝰ. signa igit cer
ta ⁊ determinata huic habere debemus
ꝑ que egritudinē cognoscere debemꝰ. nõ
ꝑ naturā paroxismoꝝ. Paroxismi eñi nõ in
dicant exquisite egritudinē: nec per cõse
quens elongationē statꝰ. q꞉ due tertiane
affligunt cotidie ergo cotidiana. falsũz ē.
aliter due quartane affligunt de tertio in
tertium: ergo tertia falsum ē. ⁊ decipit er
go qui vult cognoscere egritudinē ꝑ paro
xismũ. si ergo quartanā volumꝰ cognosce
re quod volumꝰ vt sciamꝰ pronosticare:
tũc oportet nos ad alia signa consurgere
Ponamus ergo aliquem febricitantē fe.
interpolata: ⁊ fuerit extenuatio corporis
⁊ venis vacuis ⁊ strictis. ⁊ sit nudis pil.
niger ⁊ turpis aspectꝰ: ⁊ timidꝰ: ⁊ melēco
licꝰ. ⁊ inuidiosus. ⁊ sine omni charitate. ⁊
sommiet se videre diabolos. ⁊ monacos
nigros. ⁊ transire per loca angũsta. ⁊ vi
dere terribilia. ⁊ tempus sit autũnus. ⁊ vi
xerit longo tempore in sollicitudine. ⁊ co
mederit longo tempore cibaria melanco
lica. vt legumina. ⁊ similia. ⁊ habet splenē
durum ⁊ opilatuz. ⁊ paroxismꝰ incipit cum
frigiditate tanta ꝙ vident contundi me
dulle ossiuz ⁊ paroxismꝰ fuerit longꝰ: int
polatio vero longior. tam̄ vrina fuerit re
missa: ⁊ pulsus ꝑuus: tardissimꝰ in princi
pio paroxismi. sicut pulsus hõis decrepi
ti. sordidatꝰ ⁊ fe. cessauerit cũ sudore ⁊ si
milibus. Vere nõ oz expectare secũdum
accessionē quasi dicā in prima visitatiõe
cũ h̄ pticularia cõueniunt: ꝙ iste bonꝰ hõ
patit quartanā interpolatā solā simplicē
singularem. Iste ergo beatꝰ animus sur
gat ⁊ notata tota vicina ꝓnosticet ꝑ hũc
modum. iste patitur quartanam nimiam
cuius status erit remotissimꝰ: ⁊ egritudo
erit longissima. expectabis fere totam so
lutionē solũ i signifero cuiꝰ primi paroxismi

erūt multi incipiētes in eodē tpe ⁊ nō di
uersificabunť ⁊ cū frigore veniēt extermi
nabili ⁊ dentiū stridore: ⁊ grauitate capi-
tis: ⁊ pōderositate totius corpis: ⁊ quies
fit cū sudore plurimo. ⁊ post multas ho-
ras iteꝝ reuertiť ꝑoxismus. ⁊ semꝑ vtplu
rimū post hāc egritudinē vel passionē in
aliquo mēbro aliqua remāet corruptela.
¶ Quartana aūt simplex ⁊c. nō ē ꝑ admix-
tionē alicuiꝰ hu. sed qꝛ co. aduriť. aut flā
salsum. aut san. aut qꝛ particularia nō cō-
ueniūt. ⁊ ꝓnosticatio ⁊ operatio ē ẜm ꝙ
magis aut minꝰ elongať a vera. ¶ Quarta
na aūt cōtinua de mā est melʼia putrefcā
intra. s. vasa. cuiꝰ ꝓnosticatio ⁊ operatio
erit ẜm ꝙ ꝑticularia conueniūt plus aut
minꝰ. quare nō possumꝰ tangere ꝑꝑ breui
tatē. ¶ In vera āt quartana oꝑatio talis d̄
bet esse cibꝰ. perdices. galline. ⁊ fasiani. ⁊
vinū: ⁊ brodiū ciceꝝ. ⁊ boꝝ. ⁊ cōsilʼia. ⁊ ħ
in diebꝰ interpolatiōis. ⁊ in die autē ꝑo
xismi aut modicū aut nihil si virtꝰ tolera
re q̄at. ¶ Primū digestiuū sit oxilľ ⁊ squilľ
¶ Euacueť aūt in principio paulatine cum
diafene. ⁊ diaboꝝ. mirab. indis. ⁊ lapide
armeno. ⁊ similibꝰ. postea cū fortioribus
sicut est yeraruff. ⁊ cōsimilia. ¶ In pricipio
aūt orripilationis ponať fuligo cū vrti-
cis in arterijs manuū. ⁊ totꝰ interdū in a
qua ca. reponať. ⁊ ħ cōsimilia. ħ auteꝫ de
his breuiter ꝑtransiuimꝰ qꝛ ꝑ intentionē
cū auxilio dei alibi intendimꝰ ꝑtractare.
¶ Intelligendū tn̄ ē ꝙ melʼice mā aut ē pu
trida aut nō. ¶ Si putrefacta aut intra ve
nas aut extra. si intra tunc causat quarta
nam cōtinuā. si extra tūc scd̄ꝫ ꝙ mā ē mľ
ta vel parua. in vno loco aut in diuersis
generat interpolatā simplicem aut duas
quartanas: aut quintanaꝫ: aut sextanam.
¶ Si aūt materia collōnē faciat tūc aut vri
tur aut nō. si aduriť tūc generat cancrum
si nō apostema ꝙ sclirosis apellať cū du-
ricie ⁊ sine dolore. ¶ Si aūt materia nō pu
trefiat tunc aut mittať ad totū aut ad ꝑ-
tem. si ad totū aut ad cutē aut aut carneꝫ
si ad carnē generat leprā. si ad cutem aut
ad totū aut ad partē. si ad totum generat
yctericiā nigram. si ad partē generat mor
pheam. ¶ Si aūt materia mlʼica ad totum
transimittať corpus tūc diuersas genera
bit ẜm diuersitatē mēbroꝝ. ⁊ mͤ. situs. si
cut est melʼia. impetiginem. serpiginem
nigrorū. tussis. infectiones. pustule parue
nodi. ⁊ similia ⁊c.

¶ Cap. iiij. de ꝓnosticatione in morbis cōpositis: ⁊ primo in febribus.

Compositiones fe
briū sunt multiplices ⁊ diuer
se. ¶ Cōpositio aūt aliquando
est vniꝰ generis. aliquando
diuersorum. si vniꝰ: sunt sicut due tertiane
due quartane: ⁊ tres: ⁊ ita de alijs multis
cū eñ humores sunt diuersi ⁊ diuersoruꝫ
cōplexionū quilibet habet propriū mo-
tum ⁊ propriū regimē ⁊ ꝓpriū tēꝑamētū
vnꝰ ē aliud a tꝑamēto alťiꝰ. ideo vnꝰ minꝰ
pōt putrefieri preter ħ ꝙ alter putrefiat.
ita simľiť vnus humor p̄t putrefieri ⁊ de
stitui a regimine nec ita ꝙ in aliqua ꝑte
corꝑis accidāt hec dicte cause ⁊ accidat
putrefactio. possibile est ergo co. putrefie
ri intra vasa. ⁊ ita faciet fe. cōtinuā. ⁊ pos-
sibile est ꝙ altera pars colere exeat vēas
⁊ ꝙ putrefiat in foraminibꝰ mēbroꝝ. ⁊ qꝛ
mašia cuꝫ putrefit extra generat interpo
latā. iō simul erit possibile ꝙ patiať fe. ter
tianam interpolatā ⁊ ꝯtinuā. ⁊ ista com
positio erit generis vniꝰ. ¶ Similiter ē pos
sibile ꝙ extra venas in diuersis locis in
vno tpe colera putrefiat. ⁊ ẜm diuersitatē
putrefactionū fient diuerse febres. ẜm ħ
igiť erit possibile simul eē duas tertianas
aut tres aut plures sicut dico de colera:
ita possumꝰ pari rōne intelligere de quo
libet alio hu. ¶ Si aūt ꝯpositio sit diuerso
ruꝫ generū. tūc ħ accidit multiplicit. sicut
aliquando cōponiť fe. ethica cū putrida
⁊ putrida cū effimera. ⁊ effia cū ethica. fe.
eñ denoīationē habēt ex subiecto. si spūs
primo ac principaliter ⁊ per se ⁊ subiecti
ue calefiat effimera erit. lꝫ hu. ⁊ membra
sint semper calefacta. si autem humidita-
tes aut mēbra suꝑcalefiant primo erit e-
thica. licet aūt sit supercalefacta. tunc igiť
possibile est humores putrefieri ⁊ feb. ge
nerari. ⁊ ꝙ patiens vadat ad solem ⁊ for
titer irascať ⁊ ꝙ supercalefaciat spiritus
animalis ⁊ vitalis ⁊ naturalis. ⁊ ita erūt
simul putrida ⁊ effia. ⁊ ita intelligamꝰ de

Horiu cō
positio

effimera τ ethica τ putrida. Compositio igit diuersorum generum aut erit per viam vicinitatis: aut commixtionis: per viam commixtionis sicut sunt fe. generate de flate salso aut co. adusta. τ ita de oibus aliis generatis de vno humore in naturali adusto. Si aut per viam vicinitatis aut erit quo ad materiam τ formam. si quo ad materiam sic erit empiala τ liparia vbi alia pars flacis putrefit in exterioribus τ altera pp sui grossiciem putrefieri non pt. sed ps putrefacta calore inducit in raro corpe. τ altera pars dissoluit τ sentit cal. τ frigus in toto corpore. in altera tm cal. e magis manifestus exterius τ frigiditas interius magis. Et hec spes magis cognoscut: si at sit compo quo ad materiam τ formam erit multiplex et diuersa valde fm q diuersimode pnt putrefieri in diuersis locis. τ fm q vnus cu quolibet: τ quilibet cu quolibet coiungi possunt p viam vicinitatis. τ tuc no oz nisi discernere qolibet cu quolibet piungere τ incipiamus a sang. lz em sang. feb. simplicem singularem facere no possit. ptato qa tempatus e cu putrefit amittit formam τ altera eius ps conuertit in co. τ altera i melancolia. Nihilominus tm qtuz est ad fieri putrefactionis fm se putrefieri pt. τ sol in facto ee no san. aut igitur putrefit: aut non. si no: tuc generat fe. san. de san. non putrefacto pp dominium quantitatiuum sanguin. s intra venas. que quide fe. effia pportionat. si aut putrefiat si tunc plus dissoluit generat hotena sanguineaz que aliquado coponit cu co. τ si plus e de co. apellabit causonides. si plus de san. sinochides. τ si equaliter alio nomine apellabit. nuc autem si aliud e tepamentu sang. τ aliud flatis pt vnu putrefieri sine alio. qua igitur ratione sepatim ita coiunctim τ ita pt vt videtur fe. componi p viam vicinitatis ex san. τ flate. aliqn plus de isto aliquando plus de illa. aliquando equaliter. Et intellige ita de melancolia: τ ita de humoribus innaturalibus de aliis hu. innaturalibus vt flegma salsum. τ ita de omnibus aliis. Nunc ergo videtur q san. potest coniungi cum co. τ eum qualibet specie eius: τ cum flegmate: τ cum qualibet specie eius. τ cum melencolia. τ cum qualibet specie eius. Nunc loquimur de de co. igitur cum flegmate coniungi potest. quoniam quilibet potest putrefieri intra venas. τ ita erit composita ex tertiana continua τ cotidiana continua. si vter qz per vtraqz putrefiat extra. tunc erit fe. composita ex tertiana interpolata τ cotidiana interpolata. Si autem co. putrefiat intra. tunc erit composita feb. ex tertiana continua: τ cotidiana interpolata. Si autem flegma putrefiat intra: τ cole. extra. tunc erit feb. composita τ cotidiana continua τ tertiana interpollata. et he vocantur quatuor species emitriteorum. quia medietas est tritei id est tertiane. et sicut co. naturalis τ flegma naturale possunt putrefieri per viam vicinitatis. ita omnes species cole. innaturalis τ flegmatis innaturalis. aliquando plus de isto. aliquando plus de illo. aliquando equaliter. aliquando intra. aliquando extra. et tunc non oportet nisi combinare. τ quodlibet per quodlibet discernere. vt sicut colerica materia potest coniungi cum melencolia naturali τ innaturali. Et naturale cum naturali. τ innaturale cum innaturali. Nunc igitur potest putrefieri colera τ melencolia intus τ vtraqz extra. τ alterum intus: τ alterum extra: τ econuerso. τ est exemplificatum in cole. τ flegmate. Nunc vadamus ad flegma. vt flegma naturale potest coniungi cum melacolia naturali per viam vicinitatis. τ vtrunqz putrefieri intra venas τ erit feb. composita ex cotidiana continua τ quartana continua. Si vtrunqz extra erit feb. composita ex cotidiana interpolata. τ quartana interpolata. Si autem flegma intus τ melancolia extra erit feb. composita ex cotidiana continua τ quartana interpolata. Si autem species flegmatis innaturalis coniungantur cuz speciebus melancolie innaturalis tunc diuersitas erit magna valde fm q hu. abundant plus vel minus intus vel extra. Et non oportet nisi discurrere τ quodlibet cum quolibet comparare scdm exempla dicta. Signa autem omnium istarum compositionum per simplicia habetur. Qui ergo cognoscit exquisite febr. solas simplices singu

lares cognoscit ⁊ cōpositas. ⁊ in pria dic simplices debent cognosci: cōposite aūt nō. nisi tunc cū motꝰ coꝝ oium que in cōpositione intrant transeūt. ⁊ tūc ꝑ modū affligendi maiorē vel minorem. diuersitatem sinthomatū: ⁊ pulsuuz: ⁊ vrine: ⁊ alia accidentia diligenter aduertēdo. ad res naturales ⁊ naturales cōtra naturā. ⁊ ꝙ̄tum virtꝰ minꝰ minuat suā opationē alterius ꝯsiderando cōplōnē. virtutē delicationē cōsuetudinē. ⁊ alia oia dicta in cōiūctione simpliciū cognoscunt: quedā subito ⁊ cito. quedā cū difficultate. potissime cuz due mᵉ. simul ⁊ equaliter putrefiūt intra vasa. sicut est fe. composita ex tertiana cōtinua ⁊ continua cōtinuā. ⁊ ita de aliis similibꝰ. ⁊ in aliquibꝰ tm̄ possumꝰ exēplificare vt idē in similibꝰ vident. Ponamus aliquaz febrē que incipit cū rigore quasi cū puncturis acuū: ⁊ vomitu co. ⁊ cū pulsu occulto in principio accessionis. ⁊ veloci ⁊ frequēti ⁊ in augmento fieri in .vi. hora noctis. ⁊ fit in secunda hora diei alter sibi cōsimilis. ⁊ in nona hora alter consimilis. tūc nō oz dubitare ꝙ hec fe. est cōposita ex tribꝰ tertianis interpolatis de materia in triplici loco putrefacta. Si āt in prima hora diei incipit cuz frigiditate modica ⁊ inordinatione pulsus. ⁊ calore in tactu nō multū acuto. ⁊ vomitu flātico ⁊ in hora sexta incipiat ꝑoxismꝰ alter cōsimil. ⁊ in octaua noctis alter consimilis. nō oz dubitare ꝙ h̄ est fe. cōposita ex tribus cotidianis. Si aūt ꝑoxismꝰ incipit i q̄rta die cū frāte extendente medullas ossiuz. ⁊ pulsus sit in vltimo cibo occultus ⁊ tardꝰ in principio ꝑoxismi: ⁊ cōsimilis incipit in .xii. hora. nō oz dubitare ꝙ hec fe. est ꝯposita ex duabꝰ quartanis. ⁊ ita itelligamꝰ de multis cōsimilibꝰ. Si āt ꝑoxismus incipit cū frigore intenso: ⁊ pul. iordinato: ⁊ tardo ⁊ occulto in principio ꝑoxismi. ⁊ durauerit i longo tempe. ⁊ cesset cū sudore. ⁊ similibꝰ. ⁊ postea insurgat ꝑoxismꝰ cū frigore tanꝙ̄ cuz puncturis acuū. ⁊ velocitate pul. cū est in augmēto: et frequentia. ⁊ calore intenso. ⁊ terminetur cū vomitu co. Tūc h̄ fe. est cōposita ex q̄rtana interposita ⁊ tertiana interposita. ⁊ ita intelligamꝰ de flāte ex aliis cōbinatōnibꝰ: seu extra seu intꝰ. ita ꝙ co. facit calorem intensuz maiorē de tertio in tertium. Flā aūt facit cal. lentū vaporosuz. pul. inordinatū. vrinā remissaz. ⁊ affligit plus ꝑ dies pares. ⁊ accessio est lōga. ⁊ interpolatio ē modica. mel'ia aūt in principio facit pulsuz occultū in vltimo ⁊ tardū. ⁊ vrinā remissaz. ⁊ interpolationē magnam. ⁊ post frigus intensuz. ⁊ affligit in diebꝰ paribꝰ magis. Ex his ergo solers medicꝰ poterit oēs cōpositiōes cognoscere simplicibus bene cognitis. ⁊ nō possuz oia signa ꝑticularia tangere: qꝛ ad narranduz non sufficeret p̄sens dies. Pronosticabit eni medicꝰ eē fe. ꝯpositaz maliciosaz ⁊ de difficili terminabilē cū errore ⁊ terribilitate accidentiū ⁊ tollerantiā malā pa. ꝓpt diuersitatem sinthomatum. ⁊ reiterationē eorundē. hāc aūt maliciā iudicabit plus aut minꝰ ſm diuersitatē materie vel multitudinem eius. ⁊ ſm hee operationes ꝑticulares diuersificant que oia in simplicibus imbibūt. ⁊ hec oia ꝓpter breuitatē industrie medici relinquant.

De ꝓnosticis in apostematibus.

Apostema est morbus cōpositus in quo sunt oia genera morborū. sicut est morbꝰ cōsimilis. officialis ⁊ communis. Quis aūt horum sit morbꝰ per se vel oēs simul alibi habet locum. Apostematū aūt quedā generant ex sanguine ⁊ apellat flegmō. quedā de co. ⁊ apellat ħ herisipila. quedā de flāte ⁊ apellat zinnie. quedaz de mel'ia ⁊ apellat sclirisis. Modus aūt generatōis apostematum est iste cū magne vene sunt plene dei de pue ⁊ capillares. tunc qꝛ san. in venis cōtineri nō pōt apiunt violenter orificia venarū. ⁊ tūc sang. exit ⁊ resudat ad porositates membroꝝ ⁊ loca debilia. ⁊ tunc si sang. tempatus est in qualitate ⁊ quantitas eius est pauca: ⁊ virtus eiꝰ est fortis tūc p̄t rectificari aut q̄nq3 assimilando et euaporando sic ꝙ nō generabit apostēa. Si āt sit nimie quātitatis aut male qualitatis tūc nō oz corrigi. ⁊ tunc congregat mā in loco debili ⁊ causat apostema. Si aūt sit i iteriorib ꝰ ⁊ quantitas magis. ita ꝙ fumus resolutus ex interiori possit penetrare continue cor. aut continue pos-

De Antracibus: Reperitur ... spes antracis ... est quedam spes tota alba ... quedam rosseta ... et corona super ... est mortalis. Est et quedam spes nigra et ... corona liuida ... Est et quedam spes nigra ... et omnis ut saltem maior pars est mortalis 182

sit calefacere partē.⁊ partez donec veni-
at ad cor.tunc fe.continuam generabit.
Si aūt sit in exteriorībꝰ ⁊ mēbris remo-
tis ⁊ ī parua q̄titate tūc causabit flōnē.
Si aūt sit quasi in dispositiōe media. ita
ꝙ calefactio aliquādo pōt venire ad cor:
⁊ aliquando nō.tūc possibile ē nec videt
ꝙ fe.interpolata possit ex apostēate san.
generari.lz sit hoc de raro contingentibꝰ
Si aūt san.aduraf transit in nām vene-
nosam ⁊ corrodit ⁊ vlcerat ⁊ generat car
bunculū. Et cognoscit aūt apostema san.
cū est in exteriorībꝰ per calorē:molliciē:et
rubore:⁊ dolorē:⁊ pulsationē. Si aūt sit
in interiorībꝰ:tūc cognoscitur quedā con
iectura proxima veritati:⁊ qꝛ vrīa rubea
⁊ spissa:⁊ pulsus plenꝰ vndosus:sputum
rubeū:⁊ qꝛ in venis:⁊ habet venas latas
⁊ plenas in tpe vernale:⁊ similibꝰ. Mo-
dus aūt generatiōis apostematis co.i. si
cut de sanguine:⁊ ita de aliis humoribus
Cognoscitur aūt apostema colericū:quia
color est citrinꝰ:⁊ locꝰ est durus:⁊ calidꝰ:
⁊ dolorosus. Si aūt sit in interiorībꝰ co-
gnoscit per vrinā cit.⁊ tenuē:⁊ ꝑ pulsus
velocitatē:⁊ ꝑ sputū cit.⁊ qꝛ co.⁊ tempꝰ
est estiuus:⁊ similibꝰ. Si aūt inflāmetur
co.generat pessima scādala:qꝛ scindit mē
bra vt gladiꝰ:⁊ tūc causat sacer ignis.
Materia aūt flātica cognoscitur per al-
bedinē ⁊ grossiciē:⁊ modico calore ⁊ do-
lore.⁊ si aduraf generat fistulā. Si autez
sit in interiorībꝰ cognoscit per vrinā re-
missam ⁊ spissam:per pulsuz molliciem:⁊
inordinationē.per sputum album globo
sum.⁊ qꝛ flāticus ⁊ tempus yemale: ⁊ si-
milibus. Materia aūt mlīe cognoscit ꝑ
duriciē ⁊ liuorē:⁊ per pax de dolore ⁊ ca
lore. Si aūt sit in interiorībꝰ cognoscitur
per vrinā remissam ⁊ tenuem:⁊ pulsuz ꝑ
uum:⁊ strictū:sputuz liuidū: ⁊ qꝛ mlīcus
⁊ tempꝰ autūnale. Apostematū aūt que
dam habent figurā acutaz.⁊ ista sunt me
lioris teriatōis qꝛ significat virtꝰ fortis ⁊
materia obediens ⁊ membruz dispositum
Si aūt figura sit obtusa tūc est maluz qꝛ
significat materia esse grossa ⁊ virtus de
bilis que non potuit expellere.⁊ mēbruz
solidū per quod nō poterat fieri transitꝰ
Apostematū aūt quedā rumpūtur exte-
rius.quedā interiꝰ.⁊ quedam vtroqꝫ mō.

Signa aptis sanguinei

Signa aptis colerici

Signa aptis phlegmatici

Signa aptis melancholici

Apostema aliud habet figuram obtusam aliud acutam

Apta alia rumpuntur exterius, alia interius.

Illud aūt qꝺ rūpitur extra meliꝰ est pro
tanto.qꝛ virtꝰ significat esse fortis potēs
expellere exteriꝰ.⁊ nō corrumpit aliquod
mēbruz ex hoc.qꝛ delegatio ē ad exterius
Si aūt ruptura sit ad interiꝰ:tūc ē maluz
ꝓpter hoc:qꝛ corrūpi possunt mēbra no
bilia. Si āt rūpit extiꝰ ⁊ intiꝰ tūc ē deteriꝰ
qꝛ nō inuenit natura locū solidū vbi se a
podiet in generatione carnis.sicut vide-
mus in generatiōe plantax vbi est gene
ratio eax in confinio triū elemētox in so
lido.preterqꝫ ī lentigine aque:qꝛ nō apodi
at radicē in terra:⁊ qꝛ nō inuenit centruz
vt solidō vel eox materia. Terminatio a
postematū venenosox sicut est herisipila.
antrax.carbūculꝰ ⁊ similia. Apostemata
venenosa cū apparent exteriꝰ si subito se
proficerent interiꝰ ⁊ locꝰ appareat exsic-
catus.⁊ fuerit liuidꝰ color aut viridis:aut
niger:tūc mortez significat.qꝛ ex materia
maliciosa:⁊ vētositate eiꝰ sinthortice ma-
teria mittit ad interiora:⁊ qꝛ vadit ad mē
bruz nobilius:ideo subito interficit.⁊ ita
mortē significat. Apostēata aūt compo
nunt in terra ⁊ signa cōpositox ꝑ simpli
cia discernūt. Si aūt san.facit apostema.
⁊ aduraf generat carbunculuz. Si autez
san.adustus misceatur cū co.generat apo
stema impetiginē.antracē:⁊ carbunculuz
Si aūt co.inflāmet generat herisipilam
idest sacruz ignē. Si aūt aduraf .generat
herepestiomenū.i.lupum. Si aūt flā ad-
uraf fistulā generat. Et si melēcolia adu-
raf generat cancrū. Apostemata autem
partis dextre sunt peiora: qꝛ virtꝰ ē forti
or.⁊ iō cā maior. Apostēata aūt sinistre ꝑ
tis minorē habēt maliciā:qꝛ virtꝰ debili-
or.⁊ iō ca.minor. A diafragmate inferius
ꝑꝑ epar:ꝙ est in parte dextra malicia ma
ior. Splen autē in parte sinistra ē:⁊ ideo
malicia minor.⁊ cū vniuersaliū in sufficiē
tia sumit doctrina:nisi ad particularia ex
pandantur.ideo particularit de apostēa-
tibus est loquēdū.⁊ qꝛ cognitio particu-
le magna pars curatiōis est:ideo de his
particulariter est determinandū ꝯm natu
ram particule patientis. Nūc aūt regio-
nes corpis hūani st tres vt regio aiatox
⁊ regio spūaliū:⁊ regio nutritiuox. Et iō
prio agēdū est de apostematibꝰ magnis
periculosis in regione aiatox. Apostēata

Apostematum uenenosorum signa.

Apostematum materia

Apostemata in parte dextra sunt peiora.

Apostemata Capitis

aūt magis periculosa ī parte aīata quā
tū est de presenti sunt tria. ¶ Primū ē apo-
stema de co. in parte anteriori cerebri: et
appellaꝛ frenesis: cū fe. cōtinua ⁊ allenia
tione: ⁊ saltu ⁊ clamore: ⁊ terribilibꝰ acci
dentibꝰ. qꝛ fe. pernecabilis est in omni ge
nere suo. cuiꝰ si vrina sit alba ⁊ spissa. ⁊ si
perseuerauerit mortē ꝓculdubio signifi-
cat. qꝛ mortificationē virtutis naturaꝉ si-
gnificat in minera. ¶ Secūduꝫ apostema ē
in parte posteriori de materia flātica in
plus: ꝙ appellaꝛ litargia: ꝙ obliuio inter
pretatur. cuius signa mortalia sūt tremor
capitis: liuor faciei. ⁊ ꝙ sanguissuga ap-
posita nō adderet. ¶ Tertiū aūt apostema
est apostema auriū cū dolore acutissimo.
⁊ ideo iuuenes ꝓpter sensum citiꝰ moriū
tur. ¶ Et intelligendū est ꝙ oē apostema
in capite cū dolore acutissimo ⁊ intentissi
mo: ⁊ fe. continua mortem significat. ¶ Se
nes tñ tardius moriunꝛ cū nō habent tā
tum sensuꝫ. ¶ Nūc veniamꝰ ad apostemata

Pectoris apta.

spūaliuꝫ: ⁊ sunt. v. vt apostemata vue. et
squinātia. ⁊ periplꝉonia. ⁊ pleuresꝭ. ⁊ apo
stemata diafragmatis. apostema vue pe
riculosuꝫ est ꝓpter fe. ⁊ tumorē ⁊ dolorē.
⁊ qꝛ impedit duas oꝑatiōes nobiles: vt
anhelitꝰ: ⁊ cibi descensus eius incisio est
multū timorosa. ita vt ī sanitate rarissime
accidat quin cadant in ptisim qui vnam
incidūt sibi. ⁊ ideo purgato corpore si ni-
mis in radice gracilleꝛ incidēda ē. ¶ Secū
dū apostema ē squinantia ⁊ hꝫ. iiij. spēs.
vna nanqꝫ apparet oīno extra in collo. a
liā que oīno intus in viam anhelitꝰ: ⁊ nō
apparet. tertia que ꝑtim ē intꝰ: ⁊ partim
extra. quarta que apparet in gutture ore
bene aperto. que igiꝛ tātū apparet extra
minꝰ malū. ⁊ ideo qꝛ ad exteriora erumpi
pōt ⁊ nō corrūpit mēbra nobilia: nō īpe
dit nobiles operationes. ¶ Secūda ē ī mi
nori malicia apostema qꝛ apparet in gut
ture. quia nō pōt ita bene mundificari.
⁊ ad exteriora erumpi. ¶ Tertiū est in gra-
du peiori ꝙ tñ ē īteriꝰ ⁊ nō apparet. quia
medicinalia non possunt applicari. ¶ Et si
rumpaꝛ fluit ad interiora. ¶ Quartū est in
maiori malicia. qꝛ apparet intꝰ ⁊ extra. et
qꝛ vadit ad pulmonē altera pars ⁊ qꝛ in
medio perforatā: ⁊ natura nō inuenit vi-
am vbi apo diet fe. ⁊ qꝛ materia ē multa
valde postꝙ est exterius ⁊ interiꝰ. ¶ Et que
ducit ad vocē catulinā ⁊ summā difficul-
tatē anhelitꝰ mortēꝫ proculdubio signifi-
cat nisi ei succurraꝛ cū oī gñe fleōie ⁊ eua-
cuationū. ¶ Tertiū apostema ē periplemo

Peripneumonia

nia ꝙ est apostema vtplurimū flāticū in
panniculo pulmonis vel pēnis eiꝰ. ⁊ co-
gnoscaꝛ ex dolꝉ. spatulaꝝ. ⁊ rubore maxil-
laꝝ. ⁊ fe. continua. ⁊ cū maliciosis sinthoꝛ
tibus. ¶ Quartū ⁊ quintū apostema ꝙ ē ī

Pleuritis

pāniculis costaꝝ in interioribꝰ vel in di-
afragmate. ꝙ vtplꝉm ex eo. gñaꝛ penetra-
ctiua ad pāniculos. ¶ Et hꝫ quatuor sin-
thoꝛta inseꝑabilia ¶ Primū accidēs est do
lor admirabilis intollerabilis pungitiuꝰ
maliciosus. protanto qꝛ ibi ē quadruplex
causa doloris interiꝰ in venis: ⁊ mala cō
plexio diuersa dolorē inducēs: ⁊ multitu
do hūmoꝝ a circūferentia ad centrū de-
scendendo: solutionē continuitatis indu-
cens. preterea in foramine mēbri ⁊ dolor
ꝓpter maliciaꝫ cōplexōnis diuerse: ⁊ mā
influxa existente: ⁊ cuꝫ dolor ꝓpter illam
eandem materiam solutionē cōtinuitatis
inducēs mouēdo a centro ad circūferenti
am inest ibi dolor inextimabilis ꝓpꝛ du
as causas doloris duplicatas. ¶ Secūduꝫ
accidēs inseparabile ē fe. continua fortis-
sima cuꝫ calore fortissimo ꝓtāto qꝛ ē ebul
litio minere sic ꝓpe cor. ideo fumꝰ tante
fornacis continue vadit ad cor. ⁊ qꝛ ebul
litio continua iō fe. fortissima valida. ¶ Ter
tium accidēs inseparabile est difficultas
anhelitꝰ: cū ꝓpter materiā comprimatur
diaflagma: ⁊ opilanꝛ vie anhelitus.
¶ Quartū est tussis. quoniā cū aliud resu-
det ad caput canne sentit nocumentū vir
tus animalis sensibilis: ⁊ excitat virtutē
naturalē ⁊ expulsiuā ⁊ nitiꝛ expellere illō
nocumentū: ⁊ talis motꝰ appellaꝛ tussis
¶ Nūc aūt si in apostematibus spūalium a
principio. infra. iii. dies apparcat sputuꝫ
al. digm: ⁊ exeat cū velocitate: ⁊ cum tussi
modica curabiꝛ in breui ꝓculdubio. ¶ Si
aūt tarde aparcant tarde curabiꝛ. si autē
a principio aparcāt magna signa: vt spu
tuꝫ citrinū: aut ru. aut nigrū. aut liuidum:
aut viride: mortēꝫ ꝓximā significat si tar
de apareāt: tarde morieꝛ. ¶ Et si signa me-
diocra aparent mediocris erit dispositio

morbi. ¶ Ista tamē inferi⁹ magis particu-
lariter ꝑtractabunt. ¶ In regione aūt nu-
tritiuorum quātū est de presenti.viij.acci
dūt apostema.vt apostea meri.stōi. epa-
tis.ypocōdrioꝝ.⁊ splenis.⁊ renum.⁊ ve
sice.⁊ pectinis q: nos nō loquimur nisi
de apostematibus magnis ꝑiculosis.⁊ si
cut aliqua alia intelligunt̃ i his dictis aut
sub canōibus generalib⁹ antedictis i me
ri quadruplex apostema potest generari
aut oīno intus aut oīno extra. aut simul
intus et extra.aut in capite meri q: videt̃
ore aperto. ¶ Ista apostemā aut sūt ꝑicl'o-
sa ꝓpter nobiles opationes quas impe
dit aut q: intus spondilia dorsi ꝯhunt̃ a
liquādo ꝑꝑ spasmuz.⁊ ꝑꝑ oīa alia que di
cta sunt in squinātia. ¶ Apostema stomaci
⁊ potissime orificij est multū ꝑiculosuz ꝓ-
pter dolorē sincopalē qui ibi accidit ꝓpt̃
nimiū sensum ⁊ approximationez ad cor
⁊ est cū nausea ⁊ vomitu:⁊ ablatōne cibi
¶ Apostēa āt epatis cognoscit̃ ex dolore a
ꝑte dextra subtus costas:⁊ q: figura ē no
uacularis.⁊ egō ad modū loture carnis.
⁊ est periculosuz.q: mēbrū nobile in eius
operatione fit error frequent̃ sicut disso-
lutionis si stiptica nō apponant̃ vt virt⁹
mēbri cōfortet̃.⁊ q: sequit̃ fe.fortissima ꝓ
pter nobilitatē mēbri.⁊ aliquādo ydropi
sis ꝓpter corruptionē digestiōnis. ¶ At h̃
yo^u.hab₃ signa cōstipationez ventris.et
tussim.apostema ypocōdrioꝝ:seu ieiunij
seu venaꝝ meseraicaꝝ.ꝓpter approxima
tionē ad mēbꝝ nobile.⁊ q: cibus nō pōt
penetrare ad epar.q̃r sequit̃ fe. ⁊ ydrop.
aut eius signū fluxus ventris. ¶ Apostēa
aūt splenis ⁊ renū sunt multū periculosa
q: hu.epatis ⁊ humiditas nō pōt bn̄ mū
dificari. ¶ Sūt igitur periculosa ꝑꝑ m^e. mit̃
titudinē ⁊ mēbri nobilitatē. ¶ Idez dico ō
apostemate versus vmbilicū ⁊ pectinez.
¶ Apostema aūt vesice est periculosuz ma
gis ꝑꝑ maiorem excessum.cui⁹ malicia co
gnoscatur in fortitudine feb.⁊ retentione
vrine ⁊ egōnis.⁊ accidit plus pueris cū
nulli ex reb⁹ intendāt nisi soli comestioni
¶ Apostematū autem ventris quedam sūt
calida ⁊ quedam fri. ¶ In his autē aposte-
matib⁹ si pulsatio fortis ⁊ magnaz appa
ruerit angustiā:aut alienationē significat
si cum hoc oculi sunt tremuli inanam

significat. ¶ Ista autem apostemata dura
dolorosa cum terribilibus accidentibus
apparentia in principio mortem inferūt
⁊ si non ⁊ fuerit iuuenis ⁊ dolor fuerit in
fronte ⁊ corpora appareant rubea. fluxū
sang.infra diem.vij.significat. ¶ Si autem
non fit et eger pretenditur vsq₃ ad diem
vigesimum.terminabitur per saniem.
¶ Apostemata autem frigida in frigidis lo
cis tardius per fluxum sangui. terminan
tur ⁊ cum per saniem tardius:quia die q̄-
dragesima oportet expectare. ¶ In omni-
bus apostematibus quanto plus descē-
dunt inferius tanto minus de sanie gene
rant. ¶ In superioribus autez plus ꝓpt̃
caloris fortitudinem ⁊ virtutis. ¶ Sanies
autem laudabilis cognoscitur quia alba
⁊ equaliter per totum:⁊ non est mali odo
ris. ¶ Contrarium autem cognoscitur per
contrarium. ¶ Preterea intelligendum
est ꝙ apostemata spūaliū duob⁹ modis
terminant̃. ¶ Aut enī fit terminatio ꝑ saniē
q̄n gn̄at̃ ante diē.vij.aut post. ¶ Si aūt in
die.vij.vel ante ꝓcul dubio mortē signifi
cāt.cū sanies ⁊ putredo ē colica.q: i tam
breui tpe nā nō deberz saniē generare. q̄
re moriẽt in.xiiij.tam̄ tot bona signa pn̄t
apparere:ꝙ mors retardaret̃.finaliter ta
men euadere nō pōt. ¶ Si aūt apostema-
tis terminatio fiat ꝑ aliud apostema. tūc
aut est in superioribus aut in inferiorib⁹
¶ Si autem in superioribus cognoscitur
per difficultatem anhelitus.⁊ quia ypo-
condria non dolorosa nec tensa. ¶ Si aūt
dolor ē in ypocondrijs mām signat infe-
rius delegare. ¶ Nunc autez delegatio aut
est post digestionez m^e.aut ante. ¶ Si post
salutem significat ⁊ totius membri. Si
autem materia fuerit indigesta periculuz
est de membro:licet totum saluetur. vt si
hec materia que ante digestionez delega
ta fuit ad extrema iterū reuertatur ad mi
neram mortem significat. ¶ Apostema au-
tem quod generatur in yeme plus durat
⁊ tardius accidit resolutio. ¶ Apostēata au
tez que per saniē terminantur quedā sūt
ca.quedam fri.⁊ quedā mediocria. ¶ Apo-
stemata ca.rūpunt̃ ⁊ terminant̃ in die.xx
fri.in.xxx.mediacria in.xl.⁊ nō debemus
computare a principio toti⁹ morbi. sed a
principio generatōis saniei:ꝙ cognoscit̃

Apostema ta partiū naturalium

sanies laudabilis.

Apostematū terminus.

et punctura ⁊ dolore ⁊ maiori inflāmatō
ne ⁊ cal'.⁊ extūc rupturā expectem⁹. Apo
stemata aūt quedam generāt de ventosita
te:quedā de aquositate.

Capitulum quintum docet pronosticare de febrium differentia.

TRiplex est fe. in ge
nere vt effimera.cui⁹ subiectū
est spirit⁹.⁊ putrida:cui⁹ subie
ctum sunt hu.⁊ ethica:cui⁹ sub
iectū sunt mēbra solida.⁊ lʒ in altero tamē
principalit̄ alterꝫ.verbi gratia: amphora
pōt esse frā ⁊ ꝙ nimiū frīī intus reponat̄
tū calefiet nimia calefactione amphore.⁊
hec assilat̄ ethice:vbi mēbra solida prīo
⁊ principalit̄ sunt calefacta:⁊ per ɔ̄ns a-
lia. Aliqū est nimiū calid amphora frā.ca
lefit inde amphora ex vino ⁊ assimilat̄
putride:vbi hu.primo putrefiūt.⁊ per cō
sequēs totū. Aliqū ēt aer calid⁹ subītrat
domū:vt patet in estate.in flatu venti me
ridional' ⁊ ex calefactiōe aeris calefit to-
ta dom⁹:⁊ h̄ assimilat̄ effimere. vbi calefi
unt spūs:⁊ per ɔ̄ns tota dom⁹ corporis
humani.effimera appellat̄ fe. que princi-
paliter in spiritib⁹ radicat̄.⁊ dicit̄ effime-
ra ab enfiron pisce qui eadē die qua orit̄
moritur. Generat̄ autē hec feb. ex causis
multis tam exteriorib⁹ ꝙ̄ interiorib⁹.⁊ ex
reb⁹.vi.nō naturalib⁹.indebite cordi ap-
plicate.sicut est aer nimis ca.⁊ fri.⁊ pesti
lentialis.⁊ exercitiū nimiū.⁊ coyt⁹.⁊ bal.
⁊ cibus:⁊ pot⁹ ca.⁊ venenū exhibituꝫ.et
medicina nīs ca.vigilie nimie.⁊ inanitio
nīa ⁊ expulsio.⁊ retētio supfluitatū.⁊ acci
dētia aīe.sicē ē ira.tristicia.⁊ cōsilia.⁊ pro-
ueniūt ex apostematib⁹ q̄ ꝓueniūt i emū
ctorijs mēbrorꝫ nobiliū.sicut bubones.⁊
cōsimilia. Has aūt redere oīm longū eēt
⁊ signa distinctiua habentur indicio paci
entis. Distinguit̄ specialit̄ hec fe.ab oībꝫ
alia:qꝛ calor est equalis in principio ⁊ in
statu.⁊ nō est pungitiu⁹:vritiuus.⁊ nun-
ꝙ̄ venit nisi ex cā manifesta ⁊ vrina est nā
lis aut modicū distat.pulsus equalis ac-
cedens ad velocitatē ⁊ frequētiā.⁊ modi
cum distat a naturali. ⁊ terminat̄ cum su-
dore vaporoso.⁊ nō durat naturaliter ni
si p vnam diem. Sed si corpus est opila
tum ⁊ similia.extendit se ad longi⁹ vsqꝫ
ad quartam diem. Et si vadit vlteri⁹ iam
nō est effimera sed putrida. Sed ꝓnosti-
catio erit talis. Fe. hec erit breuis termīa
tionis ⁊ bone.⁊ calor lent⁹ sine malicijs
sinthomatum.⁊ medicabit corpus dieta. et
erit tenuis ⁊ ħata ne fiat casus in putri-
dam.⁊ nō nimis tenuis ne fiat casus in e
thicā. Ergo diligēs cautela sit in regimie
ne in aliā ruat febrē. Fe.aūt putrida i hūc
situat̄. Putrefiūt aūt humores cū destitu
untur cū carent euētatione:cū cōculcant̄
cū magnificāt̄. Nū igitur pori claudūtur:
ꝙ fit cuꝫ hūores augmētant̄ aut cōculcā
tur.⁊ constringunt̄ pp frigiditatē ⁊ silia.
Nūc fit quedā ebullitio ⁊ fumi capinosi
resolutio ⁊ permixtio subtil' cū grosso: qꝛ
putrefactio ē in corporib⁹ ca.⁊ hu. cum
dissolutiōe rara erūt. Est igit̄ putrefactio
liquidorꝫ ⁊ fluidorꝫ.cū ergo materia con-
culcat̄:resoluit̄ fum⁹ sicc⁹ vt apparꝫ ī ster
corib⁹ putrefact' ī capis.vbi resoluit̄ fum⁹
vrens ⁊ pungēs faciē.sicut fum⁹ resolut⁹
ex minera acutus caprinosus pungitiu⁹
petit cor.⁊ super inflāmat̄ calor ⁊ spiritus
cordis ⁊ ipm cor.⁊ per ɔ̄ns totum corp⁹
⁊ tūc est feb.formaliter. Distinguit̄ aūt sic
fe.putrida ab alijs fe.qꝛ vl'r calor ī tactu
est pungitiuus ⁊ vritiu⁹ tactui inferēs no
cumentū. Et venit vtplurimuꝫ sine causa
manifesta.⁊ vrina est in principio indigā
⁊ pulsus in principio ⁊ paru⁹ ⁊ velox.⁊ ī
statu magn⁹ ⁊ velox.⁊ in principio calor
debilis.⁊ in statu fortis. Et si materia est
intra venas tunc vtplurimū est sine rigo
re. Si est extra ē vtplurimū cum rigore:⁊
contortio maior.ppter fumosarꝫ supfluita
tum expulsionē. Pronosticatio erit tal'.
Quis cōtinua putrida periculosa ⁊ cū ma
liciosis ⁊ pnecabilib⁹ accidentib⁹ ⁊ calo-
re forti:⁊ inquietudine:⁊ mala tolerātia
pa. Regimē ⁊ medicamina debēt eē ma-
gne ꝑspicacitatis: cautela mirabil':soller
tia ⁊ diligens sollicitudo. Debēt igit̄ me
dicamina applicari ⁊ regimē ꝙ habeant
aspectū ad opilationē:⁊ pororꝫ clausiōeꝫ
⁊ ad quantitatē putredinis:⁊ ad eleuatō
nem discrasie.⁊ naturam materie.⁊ ad p
ticulam pa. Et ħm ꝙ competūt plus illi
vel illi ħm hoc oꝫ ɔponere medicamē;⁊

inde euidentia medici peritia experitur. ¶ Fe. autē ethica in mēbris solidis radicatur ⁊ creatur duobus modis. ¶ Un⁹ ē euidens ⁊ manifestus. ⁊ cum caliditate. ¶ Et fe. valida precedente generatur. ¶ Alter est ꝙ magis occulte ⁊ magis paulatine fit. s. cum causatur cū tristitia. ⁊ labore ⁊ similibus angonijs. ¶ In fe. autem ethica cuius subiectum sunt membra solida oēs partes corporis ſm rerū naturas alterate sūt equaliter. ⁊ in toto corpore ꝯ⁹. naturalis est mutata. ⁊ facta est similis transmutati ¶ Et nō est pars que possit resistere sibi similiter alteranti ⁊ in principio. q: mala ꝯ⁹. est equalis. ¶ Ideo nō est dolor quia ꝯtrarium non sentitur cū sit idem ⁊ habituatuꝫ. ¶ Discernitur aūt ab omni fe. quia pulsus est durus ꝙ non est directe in aliqua alia fe. nisi ꝑ accidens. ¶ Quia quando corpus est infrigidatū ex aere vel ex aqua frigida vel ex apostemate ⁊ similib⁹. ¶ Urina enim est indigā vnctuosa: ⁊ si fuerit introducta ethica ꝓpter fe. validas precedētes cognoscitur extensiōe cutis. ⁊ ꝓfunditate oculorum. ⁊ notabilissima consumptione. quia humiđ radicale consumptū est ⁊ exaustum. ⁊ desiccatū. ⁊ fractionē et pulueriȝatione. ⁊ vltimata imutatione. cuius rectificatio est penitus impossibilis. aut videm⁹ in lichino. vt cū caret oleo totus inflāmatur incineratur. ⁊ cōdurit. ⁊ subito extinguitur cū quadam inflāmatiōe subita. ¶ Et vastatur humiđ lichini ad tantā contractionē ꝙ si ēt apponatᷣ oleū nō saluabitur flāma. quia incineratū est. sed subito cū quoddā inflāmato impetu extinguitur. ¶ Sic ē in corpore nostro humiduꝫ radicale. ¶ Primū ex cal. fe. exaustū est ⁊ consumptū sic ꝙ aliquo humido nutrimentali aduenięte calor, naturalis saluari nō pōt. ⁊ perit armonia corporis et aīe sicut ī decrepitis humido naturali cōsumpto sine pena ⁊ fatigatione efficitur mors dulcis. ¶ Auꝫ autē prouenit paulatine aut circa ex alijs ꝓuenit causis cognoscitur ex diuersa cibatione q: post cibum magis affligitᷣ. ꝙ pꝫ: quia si diuersis horis cibatur diuersimode plus vel minus affligitur. ¶ Et hoc etiā in oī specie ē veruꝫ ⁊ est ex quacūqꝫ cā ꝓuenit. ¶ Ethica igᷣ qñ ꝓuenit ꝑꝑ causonē, ⁊ fe. precedētes facil

cognitionis est. qm̄ ypocondria ⁊ vētra videntur frangere dorsuꝫ. ⁊ totū corpus est aridū ⁊ siccū. ꝑ ell' in toto ossib⁹ videtᷣ coniungi subito. ¶ Auꝫ pinguibus ⁊ humidis ista venire nō possunt sed gracilibus ⁊ eis qui vixerunt in labore. ¶ Discernitur quia in primo tactu calor videtᷣ debilis. ⁊ si continuetur erit acutus pungitiuus. pul. autē oīum ethicorū est debilis ⁊ paruus ⁊ spissus ⁊ durus. ¶ Si āt prouenerit ethica sine febribus precedentibus tunc est difficilis cognitionis in principio antequā appareat manifesta cōsumptio. quoniam in principio similitudinē hꝫ cū effimera. ¶ Et fe. san. ⁊ alijs febrib⁹ putridis. ¶ Et si ethica fuerit simul cū putrida de difficili cognoscitur. ¶ Si autē presumatur ꝙ sit effimera et hoc q: calor naturalis nō variatur in prima die ſa tertia. ⁊ non est facta aliqualis transmutatio nec caloris inequalitas. ¶ Tunc si fuerit cū quadā corporis ariditate ⁊ sic cū quadā ꝯsumptione. tunc ꝓculdubio in ethicā est vēturus ¶ Qm̄ etiam si humiditas cordis ⁊ mēbrorum radicaliū nondū est cōsumpta tamē egressus est suꝑ calefactioneꝫ ⁊ ebullitionem. ¶ Si autē de synoca dubitetᷣ propter equalem afflictionē tunc distinguitᷣ: quia in synocha est calor fortis ⁊ inflāmat⁹ ledēs manū. ⁊ pul. magn⁹ velox ⁊ frequēs ¶ In ethica autē omnia ista minorantᷣ ſm minorationē caloris ethice comparādo ad synocham. ¶ Fe. igitur est in becillis. et pul. paruus ⁊ debilis. ¶ Si autem dubitetur de alijs fe. putridis hoc est quādo distinguit. quia omnes putride inequalitᷣ affligunt. aut ſm dies pares. aut ſm paroxismos interpolatos. aut ſm maiores vel minores afflictiōes ꝯtinuis. ¶ In ethicis autē quantum est de se ⁊ sunt equalis afflictionis nisi sit ꝓpter cibū. ¶ Hoc eniꝫ proprie proprium est omib⁹ ethicis post cibuꝫ inflāmari. ⁊ pulsus augeri. ⁊ postea venit ad primā dispositionē quoniaꝫ est calor sic situat⁹ in sicco humido nutrimētali adueniente inflāmatur ⁊ intenditur calor. sicut videmus lapides ignotos fumare. ⁊ calcem viuam. si aqua frigida superapponatur. ¶ Hoc enim est commune omni ethice. quoniam calor est fortior in arterijs ꝙ̄ in partibus vicinis. ¶ Pronosti

⁊

catio igitur erit talis. si fuerit ī principio cū nondū humidū cordis est consumptū ꝛ corp⁹ desiccatū ꝛ aridū factū tunc possibile est curatio. sed si fuerit in fine iā humido cordis consumpto ꝛ corpore exsiccato rarido facto. tunc impossibile est curatio sicut est ostensū in lichino. Si aūt fuerit dispositionis medie inter consumptionē tunc curatio erit media inter curabile oīo: ꝛ oīo incurabile. Curatio igitur erit cū hūidis ꝛ tēperate calidis. ꝛ ita super oīa valet lac. qꝛ de facili p mēbra disseminatur. ꝛ nutrit ꝛ assimilatur. ꝛ primo valet lac mulieris plus iuuenis bene cōplexionate. Deinde asine. deinde caprarum. deinde vaccarū grossium: caprarum mediocre. Elige igitur montem excelsū in quo inhabita. ꝛ elige de lacte quo indigueri ꝛ curabuntur multi quorum nullus euadet.

Particula secunda de pnosticatione egritudinū sm tempora anni.

Capitulum primum de pronosticatione egritudinum vernalium.

Tempus autem vernale sm intentionē astrologoꝝ incipit a principio arietis ꝛ durat vsqꝫ in finē geminorū. ꝛ cōtinet tria signa ꝛ tres menses. sicut est aries. taur⁹ gemini. ꝛ icipit fere a medio marcij. ꝛ durat quasi ad mediū iulij. Scdm tñ intentionē medicoꝝ illud totum temp⁹ est vernale in quo arbores incipiunt pullulare ꝛ florere. ꝛ terra germinare. ꝛ ita sꝫ stricturam ꝛ latitudinē sm diuersitatem climatum. Hoc aūt totum tēp⁹ tēperatū ē qꝛ sole ascendente equalis est aspect⁹. Vñ in estate est calor nimius pter directū aspectū ꝛ approximationē solis ad nos In yeme ē tempus frigidū pter elōgationē solis a nobis. In vere autem aspectus est mediocris. ꝛ ideo nō est in vere tātus calor sicut in estate. nec tāta humiditas sicut in yeme. ꝛ ideo tempus vernale temperatū est in se. ꝛ tēperatū p cōparationem ad tēpora extrema. ꝛ p comparationem ad effectū eoꝝ q̄ introducit in corpore humano. qm̄ si ipsum temperatum inuenerit conseruabit illud. Si distēperatum diuersas causabit egritudines sm diuersitatē distēperentiarum. hunc tñ non est ex sui malicia sꝫ est ex fortitudis virtute corpus mundificantis. Secūdū tamen temperamentum latitudinem habet. quia in principio assimilatur yemi. ꝛ in fine estati. In medio autem est maius temperamentū. Si autē ver suā naturā non seruauerit diuersas egritudines causabit sm qꝫ distemperantia est diuersa. Hec autē sua distemperantia aut est in caliditatibus aut in substantia. Si in caliditatibus. aut in actiuis. aut in passiuis. aut in vtrisqꝫ. aut in simplicibus. aut in compositis. ꝛ sm hec egritudines generabuntur. que complexioni eleuate assimilatur. aut est alteratio facta in substātia. non quod aeris substantia cuꝫ sit simplex corrumpatur. sed propter vapores admixtos quē effectiue ex superioribus procedūt. materialiter ex inferioribus in aere causant epidimiam. Corpora tamē ex hoc non leduntur nisi fuerint apparata propterea alie ꝛ alie egritudies generātur sm qꝫ est pº. temporum precedentiū vnius vel plurium. que precessit eadem aut diuersa. in quibus cognitiōe sola sufficit exercitatio. His autem omnibus bene cognitis ꝛ in se consideratis pronosticatio erit talis. cū videbit medicus ver temperatum ꝛ tempora preterita fuerint

temperata. ¶ Egritudies huius temporis erūt breues ⁊ bone terminationis. ⁊ sanguinee salubres quantum est ex proprietate temporis. ¶ De egritudinibus aut generatis per attributionem. que est ex materia i yeme aggregata generabunt apostemata. epil'ia. ⁊ similes mōbi. fe. ⁊ hui9. ¶ Quantum autē est de materia aggregata in autūno generabuntur lepra. ⁊ mل'ia infectiōes. ⁊ similia generata de materia mel'ica. ¶ Quantum est autem de materia generata in estate generabuntur inania. tertiane. causon. ⁊ egritudines que generantur ex co. adusta. ¶ De egritudinibus autem que generautur in vere distemperato dico ꝙ sunt alie ⁊ alie ſm distemperantias ⁊ corruptiones diuersas ꝙ esset longum enarrare. sed iudica ſm ꝙ erunt similes discrasie. quia omne agens similem affectum inducit in passo. ¶ Medicatio igitur erit talis. ¶ In pricipio veris medicatur corpus. mundificatur cuz temperatis ⁊ leuibus. ¶ In fine fiant flobotomia. ⁊ bal. ⁊ fricationes. ⁊ exercitia temperata. ¶ Dieta fit mediocris per totum ⁊ ita nihil nociuum poterit preualere.

¶ Capitulū. ij. de pronosticatione egritudinum estiualium.

Estas ē totum illud tempus ꝙ est a principio cancri vsq3 ad finem virginis: ⁊ cōtinet tria signa sicut est cancer. leo. virgo. ⁊ incipit fere a medio ~~iulij~~ ⁊ terminatur quasi in medio septembris. ¶ Uel estas est totum illud tempus in quo grana venerunt ad perfectam maturitatem. ¶ Et hec diuersitas est magna valde ſm diuersitatem climatuz. ¶ Estas est ca. ⁊ sic. complexionis i qua excedit caliditas magna valde propter approximationem solis ad nos. ⁊ propter aspectum directū. ⁊ quia tardius fere est perpēdicularis. ideo magna ⁊ fortis reflexio. tum etiam propter caniculam que est in ore leonis. cuius ortus est in. xx. die iulij. ⁊ durat fere. xl. diebus. ⁊ habet fortissimam virtutem immutando aerem. ⁊ ideo transmutat corpus ad ca. ⁊ sic. ¶ Hoc tamen est suum temperamentum cum sunt aliquę pluuie et ventus boreas incipit flare in principio dierum canicularium. quare tunc aer sanus. ⁊ homines viuunt sanatiui. ¶ Distemperata autē aer quadrupliciter. aut quia intenditur in eisdem qualitatibus. aut quia nimis ca. et sic. tunc causat minorem epidimiam. aut transmutatur in oppositis. vt quia estas est frigida ⁊ humida. tunc causat maiorem epidimiam. aut corrumpitur in se propter vapores resolutos corruptos mixtos cum aere. ⁊ tunc causat maiorem epidimiam. ¶ Quarto modo alteratur natura estatis propter complexiones temporum precedentes cum suam naturam non seruauerit. ¶ Et tunc generantur egritudines alie ⁊ alie. q'ls tamen effectum consimilem introducit. ¶ Medicus autem cum ista cognouerit pronosticare incipiet per hunc modū. ¶ Si etas suam naturam seruauerit egritudines erunt bone ⁊ bone terminationis ⁊ salubres. sine pernecabilibus accidentibus. ¶ Unde egritudines generate per viaz proprietatis erunt tertiane. causon ⁊ frenesis. ⁊ consimilia. ¶ Ille autē que sūt per attributionem sunt quantū est de vere sinochus. ⁊ similes morbi de sanguine. ¶ Si ex yeme apoplexia. artetica ⁊ similia. ¶ Si ex autūno quartane. erratice. mel'ie. ⁊ similia. ex malo regimine. ¶ Omnes tamē morbi possunt generari ⁊ quo ad fieri ⁊ quo ad factum esse. ¶ De egritudinibus autem generatis in estate distēperata pronosticabit perniciem ⁊ malaz terminationem ⁊ crisim suspectam semp in naturam residuam. ¶ Hec tamen erunt alia ⁊ alia ſm naturam discrasiaruz ⁊ naturam corporum suscipientium. ¶ Medicatio erit talis habitatio sit marmorea discooperta a parte flat9 borealis. ⁊ pauimentum sit infrigidatum cum aqua ro. ⁊ aceto al. ⁊ sandal'. ⁊ camphora. ⁊ multitudine nenupharis ⁊ similibus. ¶ Utatur rob malorum gra. cum vno mello cassief. inscripta semel. ¶ Utatur cibis facilis digestionis. ⁊ dimittat coytum. ⁊ exercitium. ⁊ sollicitudinez. ⁊ omnia que sunt in excessu versus caliditatez potissime. ⁊ sic sanabitur si deus voluerit.

Capitulū .iiij. de pronosticatione egritudinis autūnalium.

Autūnus est totū illud tempus q̄d est a principio libre vsq̄ ad finem sagittarij. Et continet tria signa ⁊ tres mēses sicut est libra. scorpio. ⁊ sagittari⁹. ⁊ continet tres mēses. ⁊ incipit fere in medio septēbris. ⁊ terminatur quasi in medio decembris vel autūnus. Est illud tēpus in quo folia incipiūt cadere de arborib⁹ donec perfecte ceciderint et terre nascentia marcescunt. Nunc aūt cōplexio sua ē frigida ⁊ sicca. Nunc aūt verū est ꝙ sicut ex assensu sol' per zodiacū vel reddit tēperatū. ita ex equali descensu autūnus erit tēperata. Sed aliud est ꝙ facit illud distēperamentū aer autūnalis est frigidissim⁹ siccissim⁹. quia cum aer sit subtiliat⁹ ⁊ summe desiccatus ꝑpter estatē precedentem cū in autūno veniēte nihil sit ꝙ humectet idō remanet illa siccitas ⁊ subtilitas. ⁊ q̄ aer incipit infrigidari ꝑpter elōgationē solis. ideo aer autūnalis alteratur ⁊ trāsmutatur a quolibet alterante siue vēti siue vapores siue influētia orbiū. seu alteratio calida seu frā. ⁊ cum subtilis fit d̄ facil' impressio. ⁊ aer sit subtilis. Ideo ī autūno modo calida modo frā versus omnia lata transmutatur. Unde nō est tāta caliditas sicut in estate nec tanta humiditas sicut in yeme. tota igitur natura eius declinabit ad frigidū siccū. Cum ergo cōplexio corporis sequat cōplexionē aeris ideo multipliciter corpus hamanum trāsmutatur. ⁊ hu. varij ⁊ diuersi generātur modo ca. modo fri. ⁊ virtus debilitat propter subitas trāsmutationes. Et ideo varij morbi ⁊ diuersi quasi pestilētiales generantur in autūno. tum propter naturā eius quia conseruat maliciā estatis. tū ꝑpter fructus comestos in estate. Ista autem omnia accidunt in autūno cū seruauerit suam naturam. Nunc autem tēpus autunnale quadrupliciter variatur cum suam exiuerit naturam. aut enim intenditur in eiusdem qualitatibus. ⁊ tūc causat minorē epidimiā. ⁊ tunc multiplicantur morbi frigidi ⁊ sicci, sicut est mel'ia. desipientia. ⁊ consimiles morbi. Si autem trāsmutetur ad oppositas qualitates. tūc causat mediam epidimiam. ⁊ multiplicantur morbi ca. ⁊ hu. sicut apostema. virulētia. sanies. rubigines. ⁊ egritudīes corruptiue ⁊ corrosiue. ⁊ consimilia. Si autē corrūpat in substātia ꝑpter vapores admixtos tunc causat maiorē epid̄. ⁊ generant fe. pestifere corruptiue. in quib⁹ est incerta pronosticatio propter virtutem signorum particulariū. Si autē trāsmutatur autūnus propter precedētia. vt q̄ in eisdem qualitatibus fuerūt trāsmutata. tūc diuersi morbi causabūtur ꝭm diuersitatē illarū transmutationū ꝙ enarrare essē lōgum. Et nō oportet nisi ꝙ intelligamus ꝙ quelibet cā effectū sibi similē introducit. Qui igitur oīa ista cognouit surgat et ꝓnosticet ꝑ hunc modū. Si autūnus suā naturā seruauerit generabitur egritudines lōge ⁊ male terminationis. erratice multe. ⁊ quartane innumerabiles. ⁊ desipientie infinite. ⁊ lepra. ⁊ infectiones varie ⁊ diuerse. ⁊ consimiles morbi causati per viam proprietatis. Si autē generantur ꝑ viam attributionis tūc quantū ē de materia generata ī estate ⁊ cōseruata ⁊ retenta in autūno ꝑpter frigiditatē ei⁹ generabunt tertiane ⁊ causon. ⁊ flux⁹ vētris colericus. ⁊ inania. ⁊ morbi consimiles.

Si autē generātur materia in vere. ⁊ forma introducatur in autūno. tūc generant fe. sanguinee. ⁊ apostēata sanguinea ⁊ cōsimilia. Si autē materia generat in yeme ⁊ fuerit cōseruata vsq̄ ad autūnum. tunc causabuntur apostemata. empl'ia. ⁊ similes morbi generati de matīa fri. ⁊ hu. Si autē suā naturam seruauerit generabuntur consimiles morbi ꝭm naturā discrasiarū ꝙ esset longum narrare, sed studioso medico remittatur. Medicatio erit talis summe caueat repletionem. ⁊ coytū. ⁊ exercitiū immoderatū. ⁊ sollicitudinē. ⁊ cibaria frā ⁊ sicca, ⁊ fruct⁹ potissime. ⁊ vti sene. ⁊ cassief. ⁊ mūdificātib⁹. bal. ⁊ gaudio ⁊ rob de pomis maturis. ⁊ diambra. ⁊ letitia. R. ⁊ quia inter omnia subita mutatio aeris ca. ⁊ fri. plus nocet. ideo nō alienet vestes vt rare fēm subita fritas n̄ subintret. ⁊ cum hoc nō potare vinū nouum q̄ malū germē in corpore introducit, sed

vinū anni citrinū in colore. deinde vul-
gari ꝓuincialium. castayuch. mediocre in
substātia odoriferū. h enim si tēperate su
matur tyriaca erit tante nobilitatis ꝙ ni
hil malignū corpus poterit affligere.

Theriaca, ut in anti no utilissima

¶ Capitulū .iiij. de pronosticatione egri
tudinum yemalium.

Yems ē totum illud tēpꝰ ꝙ ē a principio capricor-
nij vsqꝫ ad finē piscium. ⁊ con
tinet tria signa sicut sunt capricornus.
aquarius. ⁊ pisces. ⁊ cōtinet tres mēses.
⁊ incipit fere in medio decēbris ⁊ durat
vsqꝫ ad mediū marcij. et dico notabilit̄ fe
re quia h cōputatio non est quo ad mo-
tum vnū q: aliquādo habet plus de mē
se aliquando minus: ⁊ ideo computatio
mensis est grossa computatio quasi ad
medium motū quantum sufficiat medico
vel yems totum illud tempus est ꝙ est a
casu foliorum vsqꝫ ad tempus pullulatio
nis ⁊ germinationis. ⁊ productionis fo
liorum. ⁊ est tempus frigidū ⁊ humiduꝫ
¶ Latitudinem tamen habet ꝭm ꝙ fini vel
principio assimilatur. ⁊ etiam diuersifica
tur ꝭm climatum diuisionē. ¶ Cum eniꝫ sol
in predictis signis exñs approximetur
ad polum articū ⁊ elongatur ab antarti-
co. ideo aspectus obliquꝰ ⁊ reflexio mo-
dica. quare ⁊ apō nos frigiditas magna
⁊ quanto clima magis approximatur ad
polū antraticū tanto frigiditas maior. ⁊
q: frigidū aggregat humidū ⁊ aspectus
⁊ signa. ⁊ orbes conueniūt. ideo hu. ⁊ fri.
⁊ cum hoc fri. ⁊ hu. nisi multū excedant ē
suum tempamentum. ¶ Intelligendum est
enim ꝙ corpori humano meliꝰ esset ei lō
ge si totus annus esset temperatus ⁊ cō
similis ꝙ̄ quando sequitur in oppositis
⁊ contrarijs caliditatibus. cum tempora
distemperata alterent corpus ⁊ corrum-
pant. tamen in ventibus ⁊ consuetis cli-
matibus distemperatis. equale distēpe-
ramentum est eius temperamentū pro-
pter duo. ¶ Unū est consuetudo q: est alte
ra natura. ¶ Secūdum ē tēpus subsequēs
quod ē distemperamentū in opposito. ⁊
ita vnū quoddāmodo tēperat maliciā al
terius. vnde postꝙ̄ ita est ꝙ ꝭm diuersita
tem climatum tēpora sunt distemperata.
meliꝰ tñ est ꝙ distemperētur ꝑ in opposi
tis qualitatibus ꝙ̄ nō remanerent in ea-
dē distēperantia. ¶ Unde melius ē mūdo
ꝙ autūnus frigidus sequatur estati ꝙ̄ si
totus annus esset estas. ⁊ meliꝰ ꝙ yems
humida sequatur autūno sicco ꝙ̄ si totus
annus esset autūnus. ¶ A tali autē tempe-
ramento contingit yemē multipliciter ꝓ
longari. qm̄ autē excedit in eisdē qualita-
tibus. aut q: yems nimis fri. ⁊ hu. aut. n.
trāsmutatur ad oppositas qualitates. vt
q: ca. ⁊ sic. ad naturam propriam compa
rando nō ad naturā estatis. quia ad cali
ditatem ⁊ siccitatē estatis venire nō pōt.
aut quia ꝓpter vapores aer corrūpitur.
aut ꝓpter distēperantiam tēporuꝫ prece
dentium. ⁊ ꝭm diuersitatē discrasiaꝝ alie
⁊ alie egritudines causabūtur. ¶ Qui igit̄
cognouerit audaciter ꝓnosticabit. ¶ Si er
go yems ⁊ alia tēpora seruauerint suum
tēperamentum ꝙ̄tum est de ꝓprietate tē
poris. cum quodlibet tēpus multiplicet
egritudinē proportionalē generabuntur
egritudines frigide ⁊ humide. vt apople
xia. epilēsia. litargia. ꝑalisis. ⁊ sil'ia. ⁊ erūt
egritudines lōge. ⁊ apostema pl'ima tar
de terminationis. ⁊ sil'ia. ¶ Quantū est aūt
de egritudinibꝰ generatis ꝑ viā attribu-
tionis ⁊ diuerse generabūtur ꝑ viā attri
butionis. ꝙ̄tū est de autūno mel'ie. quar
tane ⁊ sil'ia. ꝙ̄tum est de estate tertiane in
anie. ⁊ cōsimilia. ꝙ̄tū est ex vere egritudi-
nes sanguinee. ¶ Si autē yems fuerit di-
stemperata ⁊ alia tēpora tēperata. tunc
egritudies diuerse causabūtur. ꝭm diuer
sitatē discrasiarū. que oīa industrie medi
ci relinquant̄. ¶ Medicatio erit talis sum-
mo opere p̄cauere a reumate. ⁊ q: ꝭe di-
gestiue opatio epatis ē. ¶ San. ⁊ ca. ⁊ hu.
multiplicant̄ in animalibꝰ fortibus quo-
rum corpꝰ nō est nimis raruꝫ. aut debile.
tñ de secūda generatōe humoꝝ in venis
ꝓpter frigiditatē aeris ⁊ dēsitatem cutis
hu. fri multiplicantur. ⁊ iō cōpetunt exer
citia. bal. fricatiōes. vinū forte. ⁊ cibaria
ca. fortis digestionis. cooperimēta pluri
ma. ⁊ ignes. ablutio capitis. fortis frica-
tio eius. semel multū comere ⁊ nō frequē
ter. ⁊ q: caput incurrit nocumentuꝫ com

petũt suffumigationes facte de laudano τ mirra τ storace. calamita. quãtum ē de nocumento corpis pp nocumẽta corpis pp reuma cõpetunt. ysopus. τ prassium. τ liquir. τ ita de aliys τ sic preseruabitur deo dante.

Capitulũ quintũ de pnosticatione sm naturam consuetudinis.

Consuetudo est altera nã τ res cõsueta nãm alterat τ transmutat. ꝙ aũt cõsuetudo alteret τ transmutet hoc est verũ. nõ solum in corpore. imo animã ligat. Nõ autẽ res cõsueta liget animã. hoc patz in viuentib9 sub diuersitate sectarum. quoniã quilibet exponet se morti ad defendẽdum assueta in secta. τ ideo fortis cõsuetudo incarcerat τ ligat aiam ad cõsuetũ Et ideo qui voluit acquirere bonos mores assuescat in pueritia. Hoc eniz totuz est. quia mores puerorũz imutantur propter audita τ inspecta τ malas musicas. quare puelle assuescende in bonis moribus potissime versus tempus eruptiõis menstruorũ. quia si sit disposita ad luxuriam. τ assuescat in illo. tunc vix aut nunꝙ corrigetur. Similiter dico d masculis tẽpore pubescentie. Consuetudo τ aiam sibi assimilat ipsam τ cõtinet irascibilitatẽ Et sicut cõsuetudo allicit animã ita τ corpus. vt videm9 in toto corpore τ pte corporis. In toto apparet si quis cõsueuerit esse in estate i sole meli9 tollerat nocumentũ caloris ꝙ insuetis. τ qui cõsueuit esse in tẽpore frõ cũ paucis vestimentis. meli9 tollerat ꝙ ille qui nõ consueuit. τ propter hoc dicit. puer. sm vestes de9 frigus dat. Semp qui consueuit comedere mala cibaria τ corrupta τ grossa aut etiã venenosa. melius digerit ꝙ ille qui nõ consueuit. qm̃ cibus malus aut venenũ cũ a principio paulatine accipiuntur alterant corpus. τ sibi assimilant. τ quia simile in quantũ hui9 non alterat. nec trãsmutat. τ corpus factũ est simile malo cibo. ideo ex malo cibo tanꝙ simili nõ leditur. Assuetum igitur non trasmutat. τ in curatione morborũ qui longo tẽpore vsus est vno medicamine nõ alteratur. quare oz mutare medicamen aut modũz particulariter. patet quia ille qui consueuit audire campanam de pxpe. aut vocẽ timpani. aut tube. aut molendini. aut tonitrui magni. minus leditur ꝙ ille qui nõ cõsueuit. τ ita d aliys sensib9. Hoc autẽ pz in sensu τ motu. Nonne videm9 in motib9 manuũ ꝙ ẽ mirabile in illis qui tangũt instrumẽta. q̃niã ex cõsuetudine digit9 aliqñ mouetur in melodia τ ad cordam τ locum preter h ꝙ intelligat ille. ꝙ pz. qz aliquando recte melodiabit τ cũ aliquo loquet. Ecce igit quemodo digit9 mouet ex consuetudine ex se ad locũ tanꝙ si haberet intellectum Idez dico de pedib9 in textorib9. Res igitur assueta alterat corpus τ trãsmutat τ fac a ꝯsuetudo min9 pati. siue fuerit ca. siue fri. siue sic. siue hu. siue mot9. aut qes. τ ita de oibus aliys. Qui igit naturã cõsuetudinis sciũt pnosticare poterunt per hunc modum egritudines q̃ generantur cũ natura consuetudinis sunt egritudies bone terminationis: qz paruam habent cãm cũ vnũquodqz discrasiatũ leditur a suo simili. τ si infirmetur cũ his q̃ sunt cõsuetudinẽ tunc est deterius qz causa videtur fortis. Unde veloci9 pateretur faber quãtuz est ex hoc egritudies ca. ꝙ fridas τ piscator fri. ꝙ ca. Res igitur consuete non sunt moleste. τ iõ citius curabitur assuetus habere fe. ꝙ non assuetus. Medicatio erit talis. Res eniz consuetudinis obseruande sunt. Et si fuerit extra cõsuetudinẽ reducende ad cõsuetuz. τ ideo cõualescentes ad consuetuz reducendi. Si aũt cõsuetudo mala fuerit vt in illo q̃ diu comedit mala cibaria. aut incarceratus. aut qui nutritus fuit de veneno. Et prio oz modicũ de bono cibo sumere τ multũ de malo. secũdo die plus de bono τ min9 de malo. τ postea plus τ postea paulatiz bonũ addere τ malum diminuere donec ad bonũ totaliter fuerit assuet9. Et ita dico de motu τ quiete. τ somno τ vigilia τ sex rebus nõ naturalibus. Semper eiz sunt ad melius reducendi paulatine. vnde igitur quantumminus habet consuetudo.

Capitulum sextum de pronosticatione sm naturam etatis.

Etates sunt multipli ces. sicut etas nouerit genitorũ vsqꝫ ad. vij. mẽses. in qua corpꝰ est in vltimo hũiditatis. ⁊ ossa ẜm genus suũ. ꝙ pꝫ. qꝛ figure sunt rectificabiles ꝓpter molliciem ossiũ. in qua multum accidunt pericula cũ subito transmutantur ad aerem frĩm. ⁊ propter vmbilici incisionem. ⁊ ꝓpter lactis caliditates. labia vlcerantur. ⁊ multa cõsimilia. ¶ Secũda etas ẽ dentium plantatiua ⁊ durat fere vsqꝫ ad vij. annos in qua humores incipiũt aliq̃liter desiccari. ⁊ ideo incipiũt loqui ⁊ ambulare ⁊ ꝓpter dẽtes incurrunt egritudines diuersas ⁊ multas. sicut est fe. ⁊ fluxꝰ ventris. ⁊ vigilie. ⁊ dolores intollerabiles. ⁊ cõsimilia. ¶ Tertia etas est concussionis ⁊ durat fere vsqꝫ ad. xiiij. annũ ĩ qua plus humid̃ desiccatur. ⁊ ideo mo[illegible] fortior in principio huius etatis cũ mẽbra incipiunt cõsolidari. ⁊ cum sint parati ad receptionẽ debet poni ad officium. quia intendunt vel declinant. vt ad litteras. vel ad maliciã ⁊ consimilia. sicut melius dicemus in libro de regimine sanitatis cũ regimen principaliter tractabimus. ⁊ quia in hac etate incipiũt currere ⁊ saltare ⁊ se ad inuicẽ ꝑcutere. ideo incurrunt multas malas egritudines sicut est lap. apostemata ⁊ epil'ia ⁊ ɔsimilia. ¶ Quarta etas ẽ pollutiõis siue pubescẽtie. ⁊ incipit in anno. xiiij. ⁊ terminatur. xx. seu. xxiiij. vbi licet humid̃ sit cõsumptũ. ¶ Equalis tamen est cal'. in hac etate ⁊ subsequentibꝰ quãtum ad radicem. qꝛ adhuc ẽ tantũ humid̃ ꝙ põt saluare calidũꝫ. ⁊ ideo licet in hac etate calidum sit magis intensũꝫ equalis tñ est in radice. ¶ Licet etiam sit in hac etate magis extẽsũꝫ quantũ est de subiecto humidi infusi nõ humidi primi. ꝙ autem aliquo tp̃e eadẽ saluetur in hũido diuersificato ẜm plus ⁊ minus sicut patet in lichino candele. ⁊ ideo ꝓpter coytũ ⁊ sil'ia incurrũt ĩ hac etate artheticas podagrã ⁊ alias egritudies inumerabiles. ¶ Quinta etas est adolescentia. seu iuuentus seu pulchritudinis. ⁊ durat ab anno. xx. vel xxv. vsqꝫ ad. xxxv. in q̃ augmẽtaꝛ corpꝰ ⁊ vires diuersimode ẜm diuersitatẽ cõplexionum ⁊ climatum ⁊ similium. ¶ Unde lꝫ in pueritia sit magis augmentũꝫ naturaliter. tñ apparenter ⁊ violenter in iuuẽtute magis ꝓpter coytuꝫ ⁊ motum. ⁊ quia in hac etate hoĩes cõfidunt de viribus ⁊ sunt mali regiminis. ideo multas pas. incurrunt sicut sunt fe. acute. ⁊ frenesis ⁊ causon. ⁊ sil'ia. ¶ Sexta etas est senectꝰ seu consistentie ⁊ durat ad. xxxv. fere. vsqꝫ ad xl. ¶ In hac eniꝫ etate calor diminuitur ⁊ infrigidatur corpꝰ propter humidi radical' consumptionẽ. in principio autẽ nõ multum sensibiliter apparet. licꝫ in radice sit diminutio. ¶ In hac enim etate virtꝰ satis tolerat. ⁊ caro. ⁊ nerui. ⁊ ossa sũt solida ⁊ nõ est multa resolutio. ⁊ id̃ põt pati famẽ ca. fritatẽ. vigilias. ⁊ sũt prompti ad oẽs ãgonias. ⁊ ideo ĩ hac etate sunt meliores milites. illi eniꝫ sunt meliores q̃ labores plurimos pñt tollerare. ⁊ quia de viribꝰ cõfidunt sicut in etate precedẽti. id̃. ꝓpter malũ regimẽ multas pas. incurrunt. sicut sunt fe. lõge. fluxus san. ⁊ cõsil'ia. ¶ Septia etas est decrepitoꝝ in qua terminaꝛ vita ⁊ est frã. ⁊ sicca ɔnaturaliꝛ ⁊ accidẽtaliter ꝓpter indõnem sicci generãtur hũores. ¶ Est enim in hac etate calor sicut lucerna parata extinctioni. ¶ Nã nihil aliud ẽ senectus q̃ semita ad mortẽ. ¶ In hac enim etate multas egritudines ⁊ pas. incurrũt. vt est ep'ia. litargia. stupor. ⁊ consimilia. ¶ In hac enim etate. humid̃ factuꝫ ẽ aquosuꝫ ⁊ non põt saluari ca. ⁊ aduenit mors que tralibus destinata est per naturaꝫ cũ quodlibet naturale certo peryodo mensuretur. ¶ Qui igitur ista cognouerit poterit ꝓnosticare. egritudines igiꝛ q̃ generãtur ex proprietate etatis erũt similes etati. ⁊ ꝙ per attributionem erunt omnes. ¶ Unde sicut in estate multiplicãtur tertiane. ⁊ in autũno quartane. ⁊ in consueto cibarijs ca. generantur egritudines ca. sic in etatibus generantur ẜm similitudineꝫ etatis. ¶ In pueritia etatis egritudines sanguinee generabuntur. ⁊ in iuuentute col'ice ⁊ in senectute flãtice. ⁊ in decrepitate mel'ice. ¶ Ex malo aũt regimine egritudines possunt venire. ¶ Medicatio nimis esset longa alibi per dei gratiã pertractabitur. consistit totum regimen in hoc. quoniaꝫ quilibet erit in etate q̃libet

sanatiuus dũtamen sit boni regiminis. ħ
enim cõtinet totum ⁊c.

Capitulũ. vij. ad pronosticandum ßm naturam regionuȝ.

Regionum quedã sũt
orientales. ⁊ quedã vergũt ad
cal'itatem ⁊ siccitatẽ versus tẽ
periem. ꝑtanto q꞉ sol mundificat aerẽ et
consumit vapores. Unde ibi sunt hoĩes
satis boni in moribꝰ quorũ facies sunt vi
tuline. ⁊ arbores sunt longe multorũ fru
ctuũ. ⁊ herbe sunt multe. quoꝝ equi ⁊ ani
malia ßm suum moduȝ figuris assimilan
tur. aque sunt ibi munde. venti subtiles ⁊
hoĩes sanatiui: ⁊ de facili inclinãt ad pie
tatem. Quedã occidentales q̃ vergũt ad
frigiditatẽ ⁊ humiditatẽ. sicut orientalis
ad ca. ⁊ sic. ꝑ tanto quia sol modico tẽpo
re ibi moratur ⁊ non potuit mundificare
aerẽ. ⁊ ibi multi vapores sunt. ibi hoĩes
non sunt sanatiui sed in autũno reumati
ci in quibus multiplicantur ydropisis. ⁊
apostẽata aquosa. ⁊ egritudines humide
In parte tñ occidẽtali que declinat ver-
sus meridiẽ. ħsus affricã hoĩes sꝫ vt plu-
rimũ col'ici. mobiles veloces in motu. cũ
faucibus oblongis. sicut mel'ici. sicut ori
entales habẽt obtusa sicut vituli. ⁊ equi
coꝝ assimilanꝫ eis quoniam sunt macillẽ
ti robustissimi. ⁊ facies coꝝ est macillenta
oblonga. sicut pȝ ad sensuȝ in gente his-
panie que approximaꝫ ex vno latere ver
sus meridiẽ. metricoꝛmuo ⁊ altero oc'eão
⁊ pȝ in gẽte arabũ dicta vulgariter genet
quidã sunt meridionales ⁊ sunt ca. ⁊ hu.
ꝑpter approximationẽ ad torridã zonã
humidi ꝑpter vicinitatẽ ad maria. qm̃ lȝ
in septẽtrionale el'a grauia multiplicanꝫ
⁊ ßm hoc vbi sit aquaꝝ generatio. tñ el'a
leuia multiplicanꝫ in meridie ⁊ grauia di
minuunꝫ. ⁊ iõ ꝑpter depressionẽ el'oruȝ
grauiũ non currũt aque versus meridieȝ
⁊ multiplicãtur maria. potissime tñ aque
salse currẽtes sup terrã. ⁊ rarissime accidit
in alijs regionibꝰ. hoĩes aũt sunt bonoꝝ
morũ. pacifici ⁊ quieti. ⁊ obediẽtes sue le
gi ⁊ regi. ꝑpter debilitatẽ caloris ĩ corde
corũ ⁊ decurrũt de facili nocumẽta. ⁊ flu-
xũ vẽtris ⁊ egritudines que generantur
de flũte salso. In iudea aũt in terra nigro
rum hoĩes sunt senes in. xxx. anno. vltra
aũt regionẽ vbi colligitur piper accidũt
multa mõstra ⁊ peccata vbi sunt pignei
qui non sunt nisi ad longitudinẽ vniꝰ pal
me sicut ego vidi. Et multa monstra que
non debemus ħ ponere nec ad nos per
tinet. Egritudines autẽ que his accidũt
sunt fe. lõge. epil'ia. palisis. fluxus emoꝝ.
fluxus menstruoꝝ. ⁊ multa similia. Quã
dam septẽtrionales frĩ. ⁊ f. c. Hoĩes autẽ
habent bonã digestionẽ ⁊ magnũ appe
titum. ⁊ abundant in sanguine ⁊ calore.
Sunt autẽ boni in naturalibus. mali au
tẽ in moribꝰ. quoniã bellicosi irascibiles.
indomabiles. furiosi. parati ad bella. in-
obedientes regi ⁊ legi. ⁊ quia digestiove
narum propter frigiditatẽ aeris corrum-
pitur ideo pingues albi. Et cum hoc na
tura fecit equos similes figuris corũ pin
gues ⁊ rotundos. vt patet in equis alma
norum. ⁊ propter malũ regimen. quia cõ
fidunt de digestiua. ⁊ quia aer frigidus.
ideo egritudines frãs incurrunt. Partꝰ
sunt difficiles. ⁊ ptisis incurrunt. Regi-
ones temperate cognoscuntur ex affecti-
bus temperatis. Unde illa regio vl'r est
temperata in qua inueniuntur homines
temperati iusti. electe forme magne pru-
dentie ⁊ equi sunt ßm naturam corũ eis
vniuersales. ⁊ ẽ ibi copia ml'ta boꝝ. ⁊ bu
glose. ⁊ oliuarũ. ⁊ gallinarũ. ⁊ fasianoruȝ.
⁊ perdicũ. ⁊ similium. Regiones autem
alie ⁊ alie diuersificantur. quia quedã sũt
petrose. ⁊ sunt multum ca. in estate. ⁊ mul
tum frigide in yeme. ⁊ habitantes habẽt
corpora solida. ⁊ sunt vigilantes: ⁊ armo
rum homines. ⁊ solertiam magnaȝ in ar
tibus ⁊ acuitatem habent. Regiones
autem quedam sunt petrose. quedam lu-
tose. quedam arenose. quedam pingues.
Et ßm hoc diuersificãtur complexiones.
ꝙ industrie medici relinquamus. Re-
giones quedã sunt hũide ⁊ sunt homĩes
pulchre forme. sed incurrũt fluxũ vẽtris.
Regiones q̃dã sunt eleuate in mõtibus
⁊ tales sunt frigide. ⁊ incurrũt tusses ⁊ ca
tarros. ⁊ cõsimilia. Sũt ãt sani ⁊ fortes
diu viuunt. Regiones que sunt in vallĩ-
bus habent malũ aerem. ⁊ homines nõ

Regio tem
perata que

sunt sanatiui: ⁊ incurrūt humiditates mꝉ
Ciuitatis locus oppor tunus.
tas. Qui igitur vult instruere ciuitatē eli
gat locū non nimis depressuȝ ⁊ sint mon
tes ⁊ regio detecta a parte meridiei. ⁊ sit
tecta a ꝑte occidēt̄ ꝑꝑ vētū austrinū. ⁊ sit
detecta ex parte orientis. vt sol possit ip-
sam mundificare. ⁊ detecta ex parte septē
trionalis. vt vent⁹ borealis possit perfla
re. ⁊ ꝙ sit in regione copia buglose: ⁊ mul
titudo auiuȝ. ⁊ nō sit ibi arbor nucis: nec
auellane: nec sinapis: nec lacus. sed apro
ximet̄ mari mundo. ⁊ nō sit in decursu mꝉ
taꝝ superfluitatū ꝙ indigne sunt saluti. ⁊
Domus qualis
carrerie sint late: ⁊ altitudo fabrica muro
ruȝ. ⁊ domoꝝ nō sit nimis eleuata. ⁊ ī do
mo sint quatuor fenestre versus quatuor
partes mundi. ⁊ claudant̄ ⁊ apiriant̄ ꝺm
ꝙ indiguerint ꝺm diuersitatem ventoꝝ.
Fons
Aque sint clare: dulces: munde: currētes
supra terrā mundā. Fōs sit taliter dispo-
situs ꝙ currat versus orientē. ⁊ sol de ma
ne percutiat ostium fontis. ⁊ currat ꝑ lo-
ca munda. ⁊ hauriat̄ longe ab ostio fon-
tis: vt sit depurata ex ꝟtute stellaꝝ: ⁊ oro
bum. Et frumentū quo vtant̄ hoīes ciui
tatis sit collectuȝ de terra leui nō de terra
pingui nec argilloca. Carnes quib⁹ vtun
tur sint nutrite in mōtib⁹ ripesib⁹. Signa
sint de iun pero. Vinū sit natū in collib⁹
montiū ꝙ sol tangat quotidie. Qui igit̄
nouerit ista in regionib⁹ poterit ꝓnosti-
care. poterit ⁊ curare. Egritudines igit̄
sunt triplices. quedam regionales. q̄daȝ
pestilentiales. ⁊ quedam diuerse. Egritu-
dines regionales ꝺm naturā climatū mō
tium ⁊ valliū vt dictū ē sit. Unde in mon
tibus generant̄ tusses. ptisis. bociuȝ gu-
le ⁊ similia. In vallib⁹ ydropisis ⁊ sīlia.
Et intelligam⁹ de virtute regionum vt di
ctum est. Egritudines pestilentiales sūt
ex corruptione aeris que oēs sunt pestife
re mortales. de quibus facta ē superius
mentio. Egritudines diuerse sunt que
ex malo regimine ꝓueniunt ⁊ sunt infini-
te. Curatio igit̄ esset nimis longa pro-
pter longitudinē verborum. nisi sicut con
seruatio fit per simile. sic curatio ꝑ contra
rium. Aduertat igitur quilibet ad discra-
siam regiōis ⁊ omnes res non naturales
eleuēt̄ i ḡdu opposito. donec fiat opposi-
tio discrasie regionis. Et ita fiat reductio
ad temperamētū. Septētrionales igitur
vtāt̄ ca. meridionales fri. occidētales sic-
cis. orientales hu. temperate.

Capituluȝ. viij. de pronosticatiōe mor-
borum ꝺm naturā ventoꝝ.

Uentus quantum ē de
se est vapor fri. ⁊ sic. ex inferiori-
bus resolutus. vnde cū omīs va
por sint duo vapores. ideo cum vapor ē
affixus. s. vapore. acquirit naturā leuem.
⁊ ascendit ad superiora. Cum autem ve-
nerit ad mediam regionē aeris vbi est re
gio septentrionis frigoris. tunc separat̄
sic. ab humido. Et portio sicci que vltra
mediuȝ eleuatur est materia cum qua in-
flamātur stelle comate caude rotūde. stel
le candentes. ⁊ ad sub. ⁊ aliaꝝ impressio-
num multaꝝ. ⁊ inflāmatoꝝ apparentiuȝ
tempore calido ⁊ sicco. ⁊ tūc fontes ⁊ flu
mina desiccantur. Et tūc pronosticant̄ in
gentes guerras. ⁊ mortem regum. ꝙ pos
set esse ꝓpter multiplicationeȝ colere an
no illo que mouet ad iram ⁊ impetum.
Vapor autem humid⁹ qui remansit i me
dia regione ē materia multaꝝ impressio-
num. sicut est pluuiarum magnarum: aut
paruarum guttaruȝ. aut nix: aut grando.
aut lapides. et consimilia. ꝺm ꝙ plus vel
minus cōdensantur. Et forte aliquando
ꝓpter aspectum orbium: ⁊ solis lucidita
tem: nubis: ⁊ reflectioneȝ radioꝝ generā
tur auruȝ: rana: ⁊ vitulus: ⁊ ꝯsimilia. Alte
ra autem pars vaporis sicci que remāsit
compressa propter frigidum est materia
ventoꝝ ⁊ mouent̄ versus nos sicut pellis
extensa. Nunc auteȝ aliquando preualet
cal'i infixi facientis ascendere. modo pre-
ualet motus fri. comprimentis facientis
descendere. Et ideo motus ventorum est
sicut motus inundationis sicut ꝑualet il-
le motus. vel ille qui ex se mouetur ꝺm re
ctitudinē ꝓpter ca. affixum. potissime ꝺm
rectitudinē actus: ⁊ ꝺm gibbositatem ter
re. Uentus igitur de natura sua ē vapor
Ventus natura frigidus et siccus.
frig. ⁊ sic. sed facit diuersas transmutatio
nes ꝺm diuersitatem locorum ꝑ que tran
sit. Igitur sunt quatuor principales.
Unus est qui venit ab oriente: ⁊ vocatur

sub solan⁹:⁊ habet alteꝝ ex latere septētri
onali. Et cur⁹ ex parte meridionali.⁊ tra
hunt ad ca.⁊ sic.⁊ sunt subtiles:⁊ nō mu-
tant corpus notabiliter de quo sit curan-
dum. Secūdus ventus principalis ē au
ster.⁊ habet ortum ex parte orientis.⁊ de
clinat ad ca.⁊ hu. Ille enī ventꝰ transit ꝑ
tordiaʒ zonaʒ ⁊ loca cōbusta adusta:⁊ ꝑ
multitudinē mariuʒ. Et ideo qꝛ ca.⁊ hu.
in excessu corrumpit corpus humanū in
ducendo vertigines.surditates. debilita
tem neruorū.⁊ totiꝰ corporis.⁊ oīa mala
in corpore adducit ⁊ nullū bonū facit ni-
si ꝙ ventrē laxat. Tertiꝰ ventꝰ principal
est fauoniꝰ:⁊ continet ex parte meridiei
zephirus.⁊ ex parte septentrionis euꝝ.
ad fri.⁊ hu.declinant.⁊ non immutāt. de
quo sit curandū. Quartus ventꝰ princi
palis est boreas:⁊ habet aquilonē ex ꝑ-
te orientis.⁊ circyum ex parte occidentis
quoꝝ natura est fri.⁊ sic.qꝛ transit per lo
ca valosa:montuosa.inculta.⁊ per maria
congelata.⁊ facit multa bona.qꝛ corrobo
rat virtuteʒ animalem vitalem ⁊ natura-
lem. Mala facit qꝛ inducit tussim ⁊ catar
rum ⁊ consimilia. Qui igitur ista cogno-
uerit pronosticare poterit in flatu venti
borealis stricturā ventris ⁊ pectoris cō-
similia. Si igitur viguerit ventꝰ meridio
nalis surditates:⁊ caligines:⁊ cōsimilia.
Ad hoc igitur confert scire. ⁊ ponamus
aliquem ꝙ febricitat ⁊ vigeat vētus au-
stralis.⁊ ꝙ paciatur caligineʒ ⁊ surditatē
Tūc diceret medicꝰ ꝙ talia accidentia su-
peruenientia mortē significarent.⁊ nō es
set veꝝ quoniā ista eueniunt propter na
turam ventoꝝ ⁊ nō veniunt propter na-
turam morborum. Medicatio erit talis.
cum viguerit ventꝰ meridionalis claudā
tur sibi fenestre ⁊ aperiantur ille que sūt
ex parte septentrionis. Si flauerit vē
tus borealis claudantur fenestre vndiqꝫ
⁊ aperiantur ille que sunt ex parte meri-
diei.

Capitulum nonuʒ de prono sticatione egritudinum ꝫm complexiones.

Cum elementa con
fracta sint in mixto ⁊ nimium
vnius tangit minimū alterius idcirco ea
sunt cū spiritualibus necessario admixta
Et tunc ex nimia actione ca.cum frigido
resultat quedaʒ qualitas.⁊ ex actione sic
ci cum humido resultat alia proportiona
lis. Qualitas igitur que resultat ex ꝓpor
tione actiuaruʒ ⁊ passiuaꝝ nominatur cō
plexio. Et qꝛ hec confractio ē multiplex
ideo complexio est multiplex. Noueʒ igi
tur complexiones erunt.vna tēperata so
la.⁊ alie omnes distemperate. Comple-
xio autem temperata appellatur non
quo ad pondus quātitatis mͤ.hoc enim
penitus est impossibile. Cum enim ignis
sit maxime actiuus si esset in tota quanti
tate quo ad materiaʒ omīa ad se conuer-
teret ⁊ paruʒ aut nihil duraret mixtum.
Si aūt nos loquimur de quantitate vir-
tutis:tunc est possibile. Unde in ali-
quo mixto possibile ē ꝙ in virtute tantuʒ
possit resistere portio frigidi sicut calidi a
gere. Et etiaʒ ita intelligo de calido ⁊ hu
mido. Illud igitur corpus est tempera
tum ꝙ habet in virtute vnam portioneʒ
integram calidam ⁊ aliā frigidā. ⁊ vnam
siccam ⁊ aliā humidā.⁊ tale corpꝰ est pro
prie temperatum. Alio modo dicitur
corpus temperatū quo ad iusticiam.scilʒ
cum melius pōt in operationes que de-
bent speciei.⁊ ita in vnaquaqꝫ speciei est
dare vnum corpus temperatum. Unde
iste homo est temperatus qui est in vlti-
mo elegantie ⁊ bonitatis nature.⁊ ē pru-
dentissimus ⁊ sapientissimus.⁊ ille canis
est temperatissimꝰ in suo genere canium
qui melius venat ⁊ cognoscit domuʒ su-
am.⁊ ille tirogillus est meliꝰ temperatus
qui meliꝰ scit fugere:⁊ se abscondere.⁊ sic
de quolibet ꝫm operationeʒ que debet
speciei. Nūc aūt tempamētum corporis
humani vicinat tempamēto ad pondus
Corpus eniʒ humanū tēperatissimū ē in
vniuersa substātia.ita ꝙ nihil ē ꝙ istud tē
peramētū attingere pōt. Si eīn inueniat
eadē forma morat decorari. Hoc autem
penitꝰ est īpossibile. Cōplexiones aūt di
stemperate sunt.iiij.simplices. vt ca. fri.
sic.hu.cum excedunt.⁊.iiij.cōposite vt ca.
⁊ sic.ca.⁊ hu.fri.⁊ sic.fri.⁊ hu.⁊ sic habe-
mus.vij.⁊ cum hoc.vij.cum materia: et
vij.sine materia. Complexiones igitur

hūani corꝑis erunt.v.vna tēperata. que cognoſcitur ex effectibus ⁊ operatōibꝰ vt dictū eſt. Quedam ca.⁊ ſic.que cognoſcitur:quia vene ſunt late:⁊ quaſi vacue. Pulſus durus:velox:piloſus:iracundus velociſſimus. Quedam eſt cal'.⁊ hu. que cognoſcitur.quia vene late ⁊ plene. multe carnis.color mixtus ex albo ⁊ rubeo.⁊ ita de alijs. Quedam eſt fri.⁊ hu.que cognoſcitur:quia vene ſtricte ⁊ plene. ⁊ albus ⁊ moll'.⁊ pinguis cum paucitate pilorum. Quedam fri.⁊ ſic. ⁊ cognoſcitur. quia vene ſtricte.quia ſinthoꝛticus. timidus.cum pulſu paruo.⁊ ita de alijs. Qui igitur iſta cognouerit pronoſticare poterit. Cum enim vnumquodqꝫ vt tempus etas.complo.⁊ conſimilia.generent egritudinem proportionalem. Si videmus aliquem colericuꝫ febꝛicitare dicemus ꝙ ex colera eſt ꝙ̄tum eſt ex hoc.⁊ ſi ca.⁊ hu. ꝙ egritudo eſt de ſanguine.⁊ fri.⁊ hu.ꝙ eſt de flegmate.⁊ ſi fri.⁊ ſic.ꝙ eſt de melēcolia. Egritudines igitur d̄ co.⁊ ſan. erūt breues cum terribilibus accidentibus.

Egritudines de flegmate ⁊ melencolia erunt longe ⁊ male terminationis ſine timoroſitate accidentiuꝫ.⁊ ſicut dico de cōplexione quantū ex hoc. Idem poſſumꝰ intelligere de tempore ⁊ etate: ⁊ regione ⁊ cōſuetudine.ita de oībꝰ alijs. Medicatio igit talis. Ois mala cōplexio paulatine cū ſuo ꝯ̄rio reducēda ē ad ſuū temperamētū niſi vite neceſſaria impediant vite aūt neceſſaria impediūt. Vn̄ melius eſſet fabꝛo ꝙ ſit fl̄aticꝰ ꝙ̄ ſi haberet coꝛpꝰ temperatū rōne opis ꝙ nō pōt effugere ꝑꝑ vite neceſſaria.⁊ melius piſcatoꝛi ꝙ ſit colericꝰ ꝙ̄ ſi haberet coꝛpꝰ tēperatū. Si igitur volumꝰ cōſeruare ꝑ ſimilia cōſeruemus in tp̄e ⁊ natura. Si aūt reducere ꝑ cōtraria paulatine.

Incipit tertia particula que docet ꝓnoſticare ſm nām poxiſinoꝝ.

Capitulū pꝛimū tertie particule ꝙ docet ꝓnoſticare ſm naturam cōtinuatiōis pꝛimi paroxiſmi ⁊ durationis euiſdem.
Capl'z.ij.ꝙ docet ꝓnoſticare ſm nāꝫ paroxiſmi anticipationis.
Capl'm.iij.ꝙ docet ꝓnoſticare ſm longitudinem poxiſmi.
Capl'z.iiij.docet ꝓnoſticare nām foꝛtitudinis poxiſmi.
Capl'm.v.docet ꝓnoſticare ſm naturam incolumitatis ⁊ malicie poxiſmi.
Capl'm.vi.docet ꝓnoſticare ſm naturaꝫ poſtpoſitionis poxiſmi.
Cap̄.vij.docet ꝓnoſticare ſm naturā minoꝛis durationis poxiſmi.
Cap̄.viij.docet ꝓnoſticare ſm naturam minoꝛis afflictionis poxiſmi.

Cap̄.pꝛimū docet ꝓnoſticare ſm naturam ꝯtinuationis pꝛimi paroxiſmi ⁊ durationis eiuſdem.

Febꝛium quedā ſunt cōtinue quedam interpolate. Quedam affligunt plus per dies pares.vt egritudines quaruꝫ motꝰ eſt tardus vt flegmatice ⁊ mel'ice. Quedā affligūt per dies impares.vt egritudīes col'ice quaruꝫ motus eſt velox.⁊ quedaꝫ equaliter pares ⁊ impares.vt egritudīes ſanguinee. Quedaꝫ ſunt interpolate ⁊ ſt̄ triplices.⁊ habet quelibet ſuuꝫ ꝓpꝛium tipuꝫ. Unde rigoꝛ eſt in tertiana.⁊ frigꝰ in cotidiana.⁊ oꝛipilatio in quartana. Pronoſticatio igitur erit talis.quādocūqꝫ ſa exacerbatio penitus incipit in hoꝛa in qua pꝛima egritudo eſt in pꝛincipio ⁊ ſi multū cōtinuauerit egritudo eſt lōga ⁊ ratio dictoꝝ eſt.qm̄ poſtꝙ̄ exacerbatio penitꝰ nō anticipat nec ſuboccupat materia videtur multa ⁊ groſſa.ita ꝙ natura non poteſt mouere.nec in eaꝫ poteſt preualere.nec poteſt caloꝛ pꝛofundari ī materia.ſicut ſol non poteſt ꝓfundari in aq̄ ꝓfunda valde.pꝛotanto paruꝫ venit de materia ad mineraꝫ. Q̄ñ aūt mlta ⁊ groſſa longuꝫ facit moꝛbuꝫ cuꝫ in modico tēpoꝛe digeri nō poſſit.quare ſi ſ'ꝰs poxi mus in eadē hoꝛa incipiat ſicut pꝛimꝰ lōguꝫ moꝛbū ſignificat. ⁊ ſignificat ꝙ moꝛbus eſt in pꝛīcipio quia adhuc natura nihil digeſſit:de quo ſit curandū. Et h̄ modo poteſt ſignificari ſic in continua ſicut interpolata.qm̄ in tertiana cōtinua ſi exa-

cerbatio nō incipit in die tertia nisi fuerit sicut prima virtutis debilitas: ⁊ mͤ. multitudo significatur. ¶ Idē intelligendū est de his que mouenẗ ꝑ dies pares. ⁊ q̄ dicunẗ aut dicentur de interpolatis intelligendū est de cōtinuis suo modo. ¶ Medicatio erit talis. detur multus cibꝰ in tali casu. cum statꝰ multū distat a principio ⁊ medicamina dentur subtiliatiua. aperitiua opilōnum. euacuatiua replōnum. et per hunc modum morbus longus abreuiatur.

¶ Caplm. ij. docet ꝓnosticare ſm naturam anticipationis ꝑoxismi.

Anticipatio paroxismorū prouenit ex causis multis valde. ¶ Et ideo naturaliter nisi aliud impediat ſa accessio dꝫ anticipare. ꝓtanto qꝛ membꝝ vbi est minera debilitatū est. ⁊ ideo materiam aduenientem citius recipiet cum resistere non possit supercalefactū est plus q̄ꝫ prius. ⁊ ideo plus attrahunt vene. et foramina sunt magis dilatata. ⁊ ideo citius fit transitus. materia magis est mota ⁊ calefacta. ⁊ ideo currit velocius. ¶ Et pronosticatio igitur erit talis. ¶ Omnis egritudo cuius ſus ꝑoxismꝰ anticipat erit breuis. qm̄ egritudo videtur in augmēto. et ratio ē qm̄ anticipatio significat fortitudinem virtutis mouere materiā. ¶ Quanto igitur materia est obedientior ⁊ virtus fortior. tanto egritudo breuior. h autē significat ex anticipatiōe. ¶ Quare anticipatio est signū breuitatis. sicut perseuerantia longitudinis. ¶ Et ita signū augm̄ti cū sit augmenẗ. qm̄ natura materiā digerit manifeste: ⁊ vbicunqꝫ: ⁊ quādocūqꝫ h anticipatio incipit signū est breuitatis egritudinis relatiue. ¶ Medicatio erit talis. ¶ Parum detur de cibo: qꝛ statꝰ non distat a pricipio. et medicina sit debilissima: qꝛ nā est satis potēs ꝑ se ⁊ cū modico auxilio ꝓualebit.

¶ Capitulū. iij. docet ꝓnosticare ſm longitudinem ꝑoxismi.

Sicut enim inceptio ſi ꝑoxismi cū est eadē sicut primi significat morbi longitudinē ꝓꝑ grossiciem ⁊ multitudinē ⁊ viscositatem mͤ. et quia virtus preualere non potest. etiam si sicut sequens ꝑoxismꝰ duret equaliẗ vel ꝓpe cū suo precedenti grossicies ⁊ viscositas mͤ. significaẗ. ⁊ quia non complete materiā mouere pōt. ¶ Sic ⁊ ꝙ ꝑoxismus duret longius q̄ꝫ cōsueuerit fortitudo virtutis potentis mouere māꝫ ⁊ nutrire ad mineram significatur. ⁊ sic de alijs particularibus. ¶ Cum ergo videbit medicꝰ aliquam egritudinem cuius duratio totius paroxismi est equalis. primo ꝓnosticabit egritudinem longam cuiꝰ status est remotus: ⁊ ita plus dandum est de cibo. ¶ Et qꝛ materia est grossa indigꝫ medicamie subtiliatiuo. ⁊ qꝛ multa euacuatione. ¶ Si aūt viderit egritudinē cuiꝰ sequentes paroxismi sunt longiores q̄ꝫ primi. ꝓnosticabit egritudinem breuem cuius status est propinquus cum sit in augmento. ꝙ significantur ex forti actione nē supra materiā cum nā māꝫ moueat vndiqꝫ ⁊ fere tāgit ꝓfundum eius. ¶ Cibꝰ igitur dabitur paucus: ⁊ medicina debilissima ⁊ in parua q̄ꝫtitate.

¶ Caplm. iiij. docet ꝓnosticare ſm nām fortitudinis ꝑoxismi.

Fortitudo ⁊ debilitas ꝑoxismi accidūt ſm nām maioris ł minoris inflātōis. ¶ Inflātio igiẗ maior vel minor accidit ſm ꝙ nā plꝰ vł minꝰ mouet mām. ¶ Cū mouet aūt materiā ſm ꝙ plus vel minꝰ eā digerit. qm̄ q̄ꝫto plꝰ agit in eā: ⁊ q̄ꝫto plus se ꝓfundat. ⁊ quāto plus eā circūcingit vndiqꝫ. tanto magis inflāmaẗ. ⁊ ideo bn̄ se cōpatiunẗ ꝙ ꝑoxismꝰ erit fortior. ⁊ materia erit magis digā. ¶ Et ꝓnosticatio igiẗ erit tał cū videbit sequētē ꝑoxismū eq̄lē cū p̄cedēti p̄ter h ꝙ egritudo est in statu. ꝙ cognosciẗ qꝛ ꝑoxismꝰ nō anticipauit. tē egritudo erit lōga cū debilitatio ⁊ impotētia nͤ. supra mām significaẗ. ⁊ iō plꝰ cōpetit d̉ cibo ⁊ medicia fortiora. ¶ Si āt ꝑoxismꝰ sit fortior ⁊ plꝰ affligat: ⁊ maiora nocumēta inducit. egritudo ē breuior: ⁊ ita minus de cibo: ⁊ medicamia leuia debēt esse.

Capitulū. v. docet ꝓnosticare ƀm nāz incolumitatis ꝛ malicie paroxismi.

Aliquando paroxismus ē ita maliciosus ꝙ inducͭ quasi stuporē. sincopim. ꝛ itollerantiā ꝛ impacientiā. ꝛ febris malignitatez magnaz: ꝛ aliqñ cōtrarium ꝛ q̄to assunt ista signa peiora ꝛ fortiora: tanto egritudo erit breuior. Et tūc minus dandū est de cibo. Sz medicamīa si qua cōpetant cordialia debēt eē. Qñ aūt sūt icolūiora ꝛ cū maiori malicia tanto egritudo erit lōgior. Et iā pz p ea q̄ prius dicta sunt. pri⁹ igitur de cibo: ꝛ medicamina cōpetunt fortiora.

Caplm. vi. docet ꝓnosticare ƀm nām postpositiōis ꝛ anticipatiōis paroxismi.

Sicut enim anticipatio paroxismi significat augmētū sic postpō declinationē. ꝛ postponiꝛ autē paroxismus: qꝛ nā negligit mām: ꝛ ꝓuipēdit. qꝛ minorata ē ī tēporib⁹ p̄cedēt. b⁹. ꝛ digā. ꝛ iō minus affligit qꝛ paꝝ curat: ꝛ iō suboccupat cū nā ꝯ materiā tarde moueaꝛ. Et iō cōsumptio ꝛ teriatio egritudinis significaꝛ. ꝛ iō regimē sicut in cōualescentib⁹ vel quasi debz eē, cū fere sit in cōualescētia.

Caplm. vij. docet ꝓnosticare ƀm naturā minoris duratiōis paroxismi.

Sicut enim longior afflictio significat augmētū. sic breuis afflictio signat declinationē qꝛ mā ē pauca. Et iō in breui spacio ē cōsumpta. Breuitas autē paroxismi pl⁹ q̄ cōsueuit breuē egritudinē ꝛ fere cōsumptaz significat qꝛ diuersificabitur medicatio ꝛ dieta.

Caplm. viij. docet ꝓnosticare ƀm nām maioris ꝛ minoris afflictiōis paroxismi.

Sicut enim fortis ꝛ magna afflictio significat augm̄tum. sic debilꝛ ꝛ ꝑua significat declinationem. Qū eñ maior ps mͤ. sit ꝯsumpta et minorata ꝛ digesta. cessat actio nͤ. supra materiā. ꝛ ideo inflātio nō pōt eē magna. Minor igiꝛ inflātio signat minorē afflictionē. Quare tūc ē agēdū sicut expedit declinatiōi. Intelligendū tñ ē breuiter vt totā particulā ꝯprēdam⁹ qđ tpa morboꝝ cognoscunꝛ p naturā paroxismoꝝ. In quocunqꝫ morbo sequēs paroxism⁹ auꝛ miꝛti aut plus incipit in eadē hora. qua primus ꝛ equaliter affligit ꝛ equaliter durat ꝛ caliditas eadem. Tūc in tpe illo toto egritudo est in pricipio. Qñ aūt paroxism⁹ anticipat ꝛ longi⁹ durat ꝛ plus affligit ꝛ magis terribiliter. tūc est augmentū. Qñ aūt oīa ista inceperūt intēdi ꝛ fortificari si tūc eodē mō moueanꝛ tūc ē stat⁹. aliqñ tamen sunt sicut finis augmēti ꝛ status i vno paroxismo. ꝛ tūc paroxism⁹ fortior ē stat⁹. Qñ aūt paroxism⁹ suboccupat ꝛ min⁹ durat ꝛ min⁹ affligit tūc est declinatio. Et est intelligendū nō alteꝝ istoꝝ tūc qꝛ nisi oīa ꝯueniant: aut pars maior nō significarēt exquisite naturā morborum. Et ideo ad omnia ista attendendū est. Unde tamen quedam sunt egritudines quaꝝ vna ē cōposita ꝛ tunc a principio vsqꝫ ad finez ꝓcedit anticipatio. ꝛ quedam a principio vsqꝫ ad finem procegit sub occupando. Medicus igitur in talibus essꝫ decept⁹ nisi ista consideraret. Materia autem in qua talia accidentia eueniunt est composita ex subtili ꝛ grosso. Ita ꝙ contingit ꝙ grossaz aliquando primo putrefit ꝛ postea subtile. Aliqñ autē prio subtile ꝛ postea grossuz. Si eñ pars grossa primo putrefiat q̄ subtilis semp ꝓcedit anticipando: cū subtilis veloci⁹ moueaꝛ. Si autez pars subtilis prio putrefiat ꝛ postea grossa semper precedit suboccupatio cuz materia grossa sit tardi motus. Qui igitur naturam paroxismorum perfecte cognouerit nunquā decipictur in cognoscendo morbum vel longum vel breuem. Et in quo tempore morbi sit quelibet egritudo cuz quelibet egritudo habeat a qua quis conualescat. iiij. tempa. ꝛ sciet etiam dietare. quare ista multū cōferūt in scia ꝓnosticandi. ꝛ etiā p̄dicenti,

¶ Particula quarta que docet ꝓnosticare a virtutibus.

Capl'm primū quarte ꝑticule de signis sumptis a dispositione v̄tutis aīal' regitiue sicut ē imaginatiua ⁊ memoratiua.

¶ Cap̄.primū de signis sumptis a dispōne virtutis aīalis regitiue sicut imaginatiua ⁊ memoratiua.

INtelligendū est ꝙ in cerebro sūt tres cellule. ¶ Et prima ē q̄ ē in pte anteriori. ¶ Secūda que ē i medio. Tertia que ē in postremo. ¶ In anteriori pte prime cellule iacet sensus cōis cuiꝰ opatio est cōprehendere oēs formas receptas in sensibꝰ pticularibus: ⁊ iudicare de eis. ¶ Unde recipit dolores: odores. ⁊ ita de oibꝰ alijs. ¶ In postrema aūt parte prime cellule iacet fantasia. cuiꝰ opatio est ꝯseruare spēs receptas in sensu cōi. vnde fantasia ē thesaurꝰ sensus cōis. ¶ In primo aūt secūde cellule iacet imaginatiua que in tota vita nō quiescit. nec in tpe somni nec in tpe vigiliar. ¶ Immo in instanti sine imaginatiōe esse nō pōt. cuiꝰ opatio est componere. ¶ Precedentes eñ virtutes nihil cōposuerunt: sed receperūt ⁊ cōseruauerūt. ¶ Precedentes eñ virtutes nesciūt fabricare et cōponere vnū certū ex diuersis coloribꝰ ⁊ odoribꝰ ⁊ sensibilibꝰ. ¶ Sȝ imaginatiua cū cōponit chimerā. tragelaphū. ycotrinum. ¶ Unde imaginabit hoīem ⁊ volare. monte. ⁊ smaragdō. ⁊ postea cōponit ⁊ dicit hō volat supra montes smaragdinos ¶ Unde hec virtus duo hȝ noīa. ¶ Si enim virtus sit obediens rōi: ⁊ imaginata sint vere sensibus cōuenientia. tūc appellat cogitatiua. ¶ Si eniȝ nō cōueniant sensibꝰ ⁊ sit obediens extiatiue: tūc proprie vocatur imaginatiua. qm̄ tūc imagiuatiua sūt falsa. ⁊ forte de īpossibilibꝰ. ¶ In postremo aūt medie cellule iacet extimatiua cuius opatio est iudicare de formis sensus nō pceptis. sicut est amicitia. ¶ Per hāc ei agnus iudicat lupū: ꝙ nunꝙ̄ magis vidit inimicū: ⁊ pastorē amicū. ¶ Unde sicut extimatiua est in brutis ꝓprie ꝑ quam reguntur. sic eniȝ hoīes regunt ꝑ rationem ¶ Unde qui regūt se ꝑ extimatiuā cōtingit peccare in opationibꝰ. ⁊ tales homines sunt bestiales. qm̄ enim regunt ꝑ rationē nō deficiunt. ¶ In postrema autem cellula est memoria. ¶ Nūc aūt accipientes cogitatiuā ꝓ ratione. dicamꝰ ꝙ tres sunt v̄tutes. imaginatio. cogitatio. ⁊ memoria. ¶ Et omnes iste virtutes sunt naturales ⁊ corruptibiles. ⁊ sunt organorum. ¶ Supra aūt omnes has virtutes est alia v̄tus incorruptibilis que nō est virtus in organo: lȝ nō opetur sine organo. cuiꝰ virtutes predicte administrant: sicut lapides ⁊ ligna lathomo administrant. ¶ Hec aūt virtus diuina alta incorruptibil' ē. ¶ Iste felix intellectꝰ est qui quantū est de presenti ē duplex. agens a possibil'. extrahit formas ⁊ denudat a conditionibꝰ materialibus que sunt hic ⁊ tunc. ⁊ illuminatis tanꝙ̄ a forma luminis intellectꝰ agentis. ¶ Et de h̄ ꝙ hȝ in potētia intelligibile facit actu intelligibile. ¶ Unde sicut lux est forma coloris sic agēs possibilis. ¶ Nūc aūt contigit istas virtutes deficere ⁊ errare ꝓper defectum instrumenti. ¶ Unde aliquando deficit imagimatiua ⁊ alie sunt salue ⁊ aliqn̄ e contrario. imaginatiua ē salua. ⁊ alie sūt

lese. q patet q2 inanimatus quidam per/cutiebat patrem suum et pater dixit ei. et debet ne pater percuti a filio. et ipse ad/uertens flexis genibus petebat ei veniã In ista imaginatiua erat lesa. et patrem ignorabat. Ratio tamẽ nõ fuit lesa. q2 recte patrem iudicauit nõ esse percutiẽdũ Sic accidit. S. q ipse anteq sciret artem sanatiuã infirmat9 est egritudine fortiualde. et imaginabatur muscas et cimices esse ĩ lecto. et carpebat eas. et medici iudicaue/runt eũ esse moriturum. q venerit ad sig pnosticorũ. et ipse hoc audiens rogauit eos dicens. O vos amici iuuetis me. et circa noctem epithimauerunt caput eius et cum graui somno et terribilibus accidẽtibus curatus est. que curatio toti mũdo sit magna consolatio. S. habuit imaginatiuam lesam sed ratio fuit salua. et ppter hoc euasit. Aliquando accidit econtrario. quoniam ratio est lesa et imaginatio ẽ salua. Sicut accidit de quodam iuuene q stabat in fenestra et tenebat vasa vitrea in manu. Et venerunt quidam. et dixit iuue/nis: vultis ista vasa. ita dicebãt transeuntes et ipse proiecit et fracta sunt vasa. Ipse vero habuit ymaginatiuam lesã. quia bene cognoscebat transeuntes. et nomi/nabat nominibus suis et cognoscebat vasa et quodlibet nomine suo nominabat. Sed ratio fuit lesa. Credebat enim vasa esse infrangibilia. Et ypoc. accidit de eodem q tenebat vnum puerum. et dixit vultis istum. et dixerunt sic. et proiecit et fractus fuit puer. ymaginatio non fuit lesa. quia bene cognoscebat puerum. Sed ratio fuit lesa: quia credebat ipsum impassibilem esse. Aliquando vtrũq corrumpuntur vt in frenesi. et in similibus morbis. Aliquando ymaginatio ledi/tur et memoria remanet salua. Unde post ea in sanitate recordantur. Aliquando memoria corrumpitur sicut accidit in tempore pestilentiali in egritudinibus cor/ruptis. et in forti litargia. et in simimibus vbi fit tanta corruptio. Quia post sa/nitatem nihil sciunt de eis que sciuerunt immo propria ignorant. Sicut ergo nocumenta sunt diuersa sic indicabit nocu/mentum et lesionem in diuersis cellulis et pronosticabit de morte et vita et nocu/mento. Et medicatio diuersificabitur sm diuersitatem nocumentorum. Unde re/media applicabuntur aliquando ante: aliquando post: scdm nocumentum cel/lularum post epithimando. et ita de a/liis.

Capitulum secundum de pronosticatione facta a facie: et .v. sensibus.

Signorum appare/tium in facie et in oculis. quedam sunt que apparent ver/sus primos tres dies. et quedam sunt que apparent post Illorum autem que apparent in primis tribus diebus sunt h. oculi concaui. tim/pora plana. frons arida et extensa. nares acute. aures frigide: et inuerse et contrac/te. et color liuidus. aut viridis. aut niger. et consimilia. Nunc autem omnia ista ali/quando proueniunt ratione morbi aut a liorum. Sed ratione morbi mortẽ signi/ficant. pro tanto quia virtus significatur debilis. quia non potest resistere morbo Et feb. valida consumens et liquefaciens corpus et auriens substantiales corpo/ris humiditates. et ideo sunt aures inuerse. quia spasmate propter humidi radicalis consumptionem. et oculi concaui et alia arida propter liquefactionem carnis et humiditatẽ faciei. Unde ingens debilitas virtutis signatur contentiue. Si autem propter alia venerint non propter maliciam feb. tunc non significatur mors Ista autem sunt vigilie: et fluxus ventris et sanies. et consimilia. et si ex aliis proue/niunt non est tantum malum. quia exte/riora non agunt sic in radicalib9 et mine/ra sicut morbus. Unde enim ex hoc q fluxus narium et menstruorum: et alio rum possent interficere. tamen nos non loquimur q exteriora agant sic in vltimo Sicut q oculi sunt concaui et ita de aliis Dico q ista non signant mortem. quia adhuc stat virtus in corde et in membris principalibus. Ista ergo non solũ agũt in exterioribus: immo primo et princip a/

liter in mineris cum cal.⁊ fe.sint in corde
tanꝙ̃ in fronte.¶ Intelligendū est ꝙ ista
in principio morbi mortē significāt.⁊ nō
sic si aparuerint post.ꝓ tanto q: postꝙ̃ ī
principio ita cito cōsumit corpꝰ. videmꝰ
ꝙ morbꝰ ē ita maliciosus ꝙ nām nō pōt
sibi penitꝰ resistere.⁊ ꝓ tanto significatur
mors.¶ Intelligendū tñ ꝙ talis consum-
ptio nō pōt a principio euenire. nisi ista
particularia couueniant ꝙ sit iuuenis. co-
lericꝰ:qui diu laborauerit. ⁊ est in estate.
⁊ hu.subtiles.⁊ cōtentiua debilis. ⁊ cor-
pus rarū.⁊ fe.valida.¶ Certe cū ista parti-
cularia cōueniūt infra primos tres dies
ꝙ apparet talis consumptio ⁊ facies ita
horribil' mortē exquisite significat.potissi
me si egestio est liquida ⁊ vrina vnctuosa
nisi succurat ei cū his que virtutē cōfor-
tant.¶ Tūc eñ ꝯpetūt stiptica vt triasandꝰ.
ro.cāpbora.⁊ medicine cordiales. vt est
auꝝ.iacincti.⁊ os d̄ corde cerui. ⁊ cōsimi
lia.¶ Qui eñ talē nō iuuerit ipm interficit
¶ Et si oīa ista ꝑꝑ morbum vltra tres dies
apparuerint aut in ꝓcessu morbi longe.
¶ Tunc nō significāt malū:q: si ī longo tꝑe
cuȝ talibꝰ particularibꝰ talia apparuerint
nō est mirabile.q: rōnabile ē ꝙ corpꝰ cō
sumat.imo etiā malū signū si nō ꝯsume-
ret.¶ Sȝ de principio ē mirabile.⁊ iō ve-
hemēs debilitas v̄tutis signat.q̄r ē mor
tale cū ista apparent in principio.¶ Sȝ si
postea apparent nos tñ debemꝰ scire ꝙ
talia post principiuȝ apparentia cū debi
litate virtutis possent significare morteȝ
lȝ nō tanta efficacia sicut si apparēt ī pri-
cipio.¶ Concludendū igit ē si ꝑꝑ causas
primitiuas nō ita malū.velut q: fe. lōga
⁊ patiens senex aut q: fluxus.⁊ ita de a-
lijs.¶ G.solers medicꝰ in hoc canone. iiij.
ꝯsiderauit cōsumptionē tanꝙ̃ signū mor
bū tanꝙ̃ efficiens.⁊ cōdictiones eius.et
cās primitiuas.cās ꝓpter quas p̄t h̄ eue
nire:⁊ qñ:⁊ ꝓpter quas cās signat. ⁊ qñ
post principiū.¶ Intelligenduȝ tñ ꝙ signa
sumpta a facie sunt veridica in vltimo.q:
nō soluȝ designāt imo atestant supra di-
spositionē mēbroꝝ principaliū.¶ Vñ si fa-
cies assimilat sano vel sibi sano optimuȝ
est.¶ Et sic intelligendo supposita cōsum-
ptione aliquali que dȝ fieri ꝯm naturā fe.
⁊ alioruȝ ꝑticulariuȝ.¶ Hac eñ ꝯsumptōe

supposita q̄̃to plus assimilat tanto meliꝰ
q: virtꝰ significat fortis.⁊ significat priua
tio maloꝝ accidentiū.qm̄ in eadē dispōe
in qua erat sanꝰ nō dȝ eē in ifirmitate pe
nitus:qm̄ multitudo:grossicies: viscosi-
tas modo significat.¶ Sicut igit optimuȝ
est cū sano seu sibi sano assimilat.sic pessi
mū est in vltimo elongationis a facie sua
naturali:q: significat morbi malicia ⁊ de
bilitas virtutis.¶ Ista igitur que dicta sē
si ex morbi malicia ꝓueniūt in principio:
mortem proculdubio significat.et ī sexta
vel septima.⁊ ita de alijs vtrtute debili ⁊
alijs signis malis apparentibꝰ.lȝ nō ita
exquisite sicut in principio.¶ Nūc aūt ītel-
ligendū ꝙ signoꝝ que apparent in facie
quedā sunt q̄ apparēt pꝰ principiū vt in
quarta die aut post.⁊ sunt ista q̄ non pos
sunt videre lumē:⁊ ꝙ emittāt lacrimas p̄
ter voluntatē.⁊ ꝙ oculi aparcāt tortuosi:
aut alteratio maior fuerit:⁊ alba oculoꝝ
fuerit ru.⁊ sang.⁊ vene aparent nigre fu
sce aut pallide.⁊ habeāt liptitudinē ⁊ fue
rint mutabiles aut tremuli.aut extra fue-
rint nimis eminentes.aut intꝰ nimis sub
mersi.⁊ ꝙ tota facies orribilis. turpis a-
spectꝰ.¶ Ista oīa inꝙ̃ signāt mortē.¶ Si ap
pareant post qm̄ nō appareāt in princi-
pio nō signāt mortē vtplurimū. qm̄ aut
nunꝙ̃ aparent.aut aparent ꝓpter cās pri
mitiuas cuiꝰ rō est.¶ Ista aūt accidētia di-
cta peiora sunt ꝙ̃ primo dicta.¶ Peius eñ
est effugere lumen ⁊ ita de alijs ꝙ̃ si oculi
sint cōcaui.⁊ ita de alijs.¶ Et ideo morbus
bene p̄t facere prima nocumenta tanquā
debilia ⁊ respectiue.¶ Ista auteȝ non: qm̄
nō est fe.que repente ⁊ subito veniat sicut
fulgur.¶ Et accidētia ista terribilia in mor
bi principio ꝑꝑ morbū venire nō possūt
¶ Et credo quantū est de p̄senti ꝙ ista sunt
vera vtplurimū.⁊ ꝑꝑ ꝙ inuenit fe.ita ma
liciosa que in prima die interficiat.q̄dam
in secūda:quedā in tertia.¶ Hoc eñ nō au
demꝰ negare.⁊ ponamꝰ ex alia ꝑte virtu
tem debilē materiā multā ⁊ maliciosam.
¶ Nōne iste qui moriturꝰ est in tertia p̄t eē
ita victꝰ in secūda ꝙ effugiat lumē.⁊ lacri
me apareant inuoluntarie.postꝙ̃ vbicun
ꝗ̄ apropriāt aparent ꝑꝑ debilitatē virtu
tis ⁊ maliciaȝ morbi.¶ Et ista sunt possibi
lia in egritudine mortali in principio.

¶ Igitur in principio talia accidētia poterunt apparere ⁊ ita mortale. ¶ Hoc tn̄ ē de raro cōtingentibus. ¶ Et cū appareāt pꝰ ꝑꝑ morbi maliciā semꝑ significāt mortez ¶ Propter igitur alterū duoꝝ dictū ē non apparent in principio qm̄ raro apparēt: ⁊ si apparēt ꝑpter cās primitiuas apparent plus. ¶ Ista igitur apparētia pꝰ ꝑpꝛ morbū sunt pessima q꞉ virtꝰ in vltimo debilis significaꝛ. ⁊ specialiter cōtentiua. ⁊ morbꝰ ē maliciosus. ⁊ apostema magnū quare ista sunt mortalia. ¶ Et possumꝰ igiꝛ cōcludere vt diciꝛ quādocūqꝫ ⁊ vbicūqꝫ in principio aut post oīa ista apparent q̄ dicta sunt ꝑꝑ morbi furiā ⁊ debilitatem virtutis mortē ꝓculdubio significat. ¶ Et tota virtus cōsistit in hoc ꝙ nos sciamꝰ vtrū illa accidentia ꝓueniūt ꝑꝑ morbuz aut ꝑpter cās primitiuas. ¶ Cōcludere igitur in morbis acutis ista sunt signa mortalia. aures frigide ⁊ inuerse. ⁊ ꝙ nō audiat. ⁊ frons arida ⁊ tensa. ⁊ timpora plana ⁊ oculi nimis cōcaui. aut nimis eminētes. ⁊ lachrime apparentes. palpebre inuerse. alba oculoꝝ in somnijs apparentia. ⁊ ꝙ nō videat. ⁊ ita de alijs. ¶ Et ꝙ de saporibꝰ nihil sentiat. ⁊ ꝙ cōsueuit sentire totaliter ꝓhibeaꝛ. ⁊ ꝙ nihil odoret. ⁊ ꝙ appareant dētes sicci. sicut ligna. ¶ Ista et alia ꝯsimilia ꝓculdubio mortē significāt ⁊ ita de tactu. ⁊ de alijs sensibꝰ. ¶ Ista eīn nō solū signāt mortē sed mortem īminentis. ¶ In talibus nō competit medicatio sꝫ quātum est possibile fugere ⁊c.

¶ Capitulū. iij. de signis sumptis a motu ⁊ sensu ⁊ decubitu ⁊ sōno ⁊ vigilia.

DEus benedictus ī secula muniuit vnāquāqꝫ partē nostri corporis. potissime exteriorē sensus tactꝰ nusq̄ pateretur ignorās. ¶ Nūc aūt sensus ⁊ motus ꝓcedūt a cerebro ad totū corpꝰ mediātibus neruis. per quorū diafonitē transit spiritus aīalꝛ p̄stans sensum ⁊ motū in toto corꝑe. ¶ Nūc autez nerui sensitiui ꝓcedūt plus a parte anteriori. motiui āt a ꝑte posteriori. ita ꝙ sensus aliq̄n fit ꝑ neruū vnum. ⁊ motꝰ ꝑ aliū ⁊ aliq̄n ꝑ vtrūqꝫ. ⁊ iō pōt admitti sensus ⁊ ñ motꝰ, sꝫ si vtrūqꝫ fiat ꝑ vnū neruū tc̄ sic amittiꝛ sēsus ⁊ motꝰ q꞉ pl'es spūs sꝛ necessarij ad motū q̄ ad sensum. ¶ Pꝫ si amittatur motus ⁊ ꝑpter h̄ nō sensus q꞉ amissio fortiori nō ꝑpter h̄ debilꝰ. sed ecōuerso. ¶ Vn̄ ponamus ꝙ due. ʒ. spūum faciāt motū ⁊ vna sensum pōt tunc admitti due ʒ. ⁊ nō erit motꝰ. ¶ Et remanebis vna ⁊ remanebis sensus tactus. ¶ Si igiꝛ aliquis patiatur fortē causam doloris virtꝰ tactiua fortiter est lesa. ꝙ si nō sentiat h̄ nō est ex alio nisi ꝙ neruus est opilatꝰ aut h̄c angustatꝰ. ꝙ spūs penetrare nō pōt. aut q꞉ spiritus mortificatꝰ ꝙ amisit sensuz. aut q꞉ membꝝ est mortificatū. aut rō est amissa ⁊ cōsimilia. ¶ Vnūquodqꝫ aūt istoꝝ est malū. igiꝛ malū est ꝙ morbus sit tātus. ⁊ ꝙ patiens suū non sentiat nocumentum. et ista accīt ī fortissimis fe. ⁊ morbis pessimis cū approximanꝛ ad mortē. vt pꝫ in apoplēia. ⁊ paꝛlisi. ⁊ litargia. ⁊ silibꝰ. ¶ Idez dico de motu cum non pōt erigere caput aut pedes aut manus. ¶ Grauitas autem mēbrorū est ex maioribus rebꝰ significātibus debilitatē virtutis aīalis. ¶ Hec aūt cognoscūtur cū creditur tenere ⁊ nō pōt tenere. aut ambulare ⁊ nō pōt. ¶ Et pro tāto tales mutāt se de cubitu ad cubitū. ⁊ d̄ situ ad situ. credētes ex mutatione sitꝰ meliorari. ¶ Virtꝰ eniz motiua corꝑis ē ita debilis ꝙ nō pōt corpꝰ regere nec etiā tolerare. ¶ Cū. n. virtus motiua est fortis tunc motus est bonꝰ ⁊ bonꝰ decubitus. ¶ Decubitus igitur est naturalis qui est plus supra partē dextrā. ¶ Et ideo ī principio noctis ⁊ sanꝰ ⁊ infirmꝰ dꝫ iacere supra partē dextrā. ¶ Tūc eniz fit melior digō. ¶ Supponiꝛ eniz tūc epar stō sicut ignis libeti.
¶ Post primū aūt somnū dꝫ se vertere supra partē sinistrā vt dextra meliꝰ nutriaꝛ que fuerat depressa propꝛ decubitū. ¶ Vn̄ nutrimentū nō poterat penetrare. ⁊ post q̄ sufficienter in sinistra fuerit. ¶ Itē debet se vertere ad dextrā ⁊ ibi iacere ꝑ totam nocte. ¶ Modus aūt dꝫ eē talis. q꞉ nō dꝫ tenere pedes nimis extensos nec nīs duplicatos. ¶ Sic de manibꝰ. ⁊ de toto corꝑe figura dꝫ esse mediocris inter oīo curuū ⁊ extēsuz. h̄ est ꝙ figura corꝑis. s. sit aliq̄ꝑtulū duplicabilis. ⁊ videte d̄ instinctu naturali apud vulgus qm̄ boni pictores in pingēdo decubitum seruāt talem modū

ꝯ

vñ versus.genua faciũt quãdã duplica/
tionẽ ⁊ sani iacent ꝑ hunc modũ. Si igit̃
infrimi aliquẽ aliũ decubitũ seruauerint
nullũ est nisi illũ fuissent assuetũ. Decubi
tus igitur innaturalis est multiplex ⁊ di
uersus. Jacere resupinũ est pessimuꝫ qꝛ
virtutis summa debilitas designatur. et
cũ hoc currũt sup̃fluitates ad interiora.
¶ Decubitus supra vẽtrem ẽ malus qꝛ do/
loꝛ significatur nimius aut alienatio.⁊ ẽ
timendum de suffocatione ꝓpter cohar/
tationẽ hãnelit⁹. Et si iaceat brachijs nu
dis ⁊ pedibus spasmus significatur. ⁊ si
post somnum ⁊ quocunq; modo subito
⁊ inordinate vertat se a capite lecti vsq;
ad pedes alienatio ⁊ virtutis debilitatio
significatur. Et si pedes sint discooperti
siue cũ motu ⁊ agitatione angustiã signi
ficat. Et si iacuerit oꝛe aperto ⁊ pedibus
toꝛtis spasm⁹ significatur. Et si subito co
gatur surgere ⁊ stare maluꝫ qꝛ suffocatio
ꝓpter stricturã viaꝝ hãnalitus.omnia
ista dicta sunt v̾a nihil fuerint ꝓpter con
suetudineꝫ vt apparet talis motus ĩ prin
cipio fe.quartãe. Si fiat talis motus in
moꝛbis acutis malũ. qꝛ spasmus signifi/
catur motus omniũ lacertoꝝ mouentiuꝫ
mandibulã inferioꝛem claudendo aperi
endo seu transuersaliter pessimũ igit̃ est
⁊ moꝛtale. Si cuꝫ manibus festucas aut
pilos ⁊ cõsimilia tentent de vestimentis
aut pariete remouere.potissime si nõ fue
rit lesa imaginatio.sic ꝙ non intelligat ꝙ
agat vltiata adustio ⁊ moꝛtificatio signi/
ficatur.cum hu. adusti coꝛrupti ascendãt
cerebrũ ⁊ oculos ⁊ humiditates ocuᷝoꝝ
perturbant.⁊ est peius ꝙ̃ alienari ꝓp̃t
alia. Contractio igitur labioꝛum aut ma
nuum aut virge aut socioꝛum malũ.quia
signatur spasmus. Sic etiaꝫ coloꝛ niger
aut viridis in vnguibus cuꝫ alijs malis
signis ⁊ ante signa digestionis moꝛteꝫ si
gnificant. Si aũt post signa digestionis
apparuerũt salutem significant.nisi quia
est timenduꝫ de mẽbꝛo vbi est ille coloꝛ.
¶ Similiter de somno dico qd̾ somn⁹ na/
turalis est de nocte ⁊ nõ de die. Natura
liter enim loquẽdo maioꝛ cibus dꝫ sumi
de sero.vt ꝓpter longũ somnũ cib⁹ me
lius digeratur cũ hodie a cõsuetudine a
multis fit ꝯ̃riuꝫ.⁊ id̃ in q̃libet cõsuetudo
est seruanda.tñ nimi⁹ somn⁹quocũq; mõ
fiat est malus.qꝛ frĩtas aut hũiditas.aut
vtrũq; significatur. Intelligendum tñ ꝙ
hũiditas mala coꝛrupta pungitiua indu
cit aliqñ vigilias.⁊ est signũ distinctiuũ
ꝙ doloꝛ capitis est tũc cũ magna grauita
te. Medicatio in somno erit talis ⁊ vigi
lia. In somno igitur sup̃fluo qui ꝓpꝛie ñ
est somn⁹ sꝫ stupoꝛ fiant ꝯfricationes ex
tremitatũ cũ sale ⁊ aceto tepido.⁊ postea
clisteria ⁊ ponatur in loco luminoso.frice
tur occipiciũ.⁊ finaliter fiat supꝛa occipi/
ciuꝫ empl̃m de eufoꝛbio ⁊ sinapi. ⁊ fiant
cõsimilia. Contra vigilias si fiant ꝓpter
ca.⁊ sic.fiant ista.℞.lactis mulieris. ⁊ aq̃
ro.⁊ sirupũ de papauere. ⁊ nenuph̃is ⁊
intingatur ibi bõbax.⁊ põatur in narib⁹
⁊ timpoꝛibus. Si autẽ vigilie fuerint ꝓ/
pter hu.℞.cãphoꝛe. ⁊ oĩum sandaloꝛuꝫ
⁊ aquaꝛo.⁊ aceti.⁊ applicent̃ timpoꝛib⁹
⁊ naribus.⁊ ita de alijs.

¶ Capitulum.iiij.de signis sumptis
ab hãnelitu.

Mors quatuoꝛ mõis
accidit quãtum est de pꝛesenti.
Pꝛimo enim ⁊ pꝛincipalit̃ ⁊ ꝑ
se aducit moꝛs ꝓpter defectũ hũidi aeri
vnctuosi ꝙ inq̃ est pabulũ calidi innati.
ꝙ pꝫ in ethicis ⁊ cõsumptis ⁊ macillẽtis
⁊ decrepitis. Secũdo aduenit moꝛs pꝛo
pter abundãtiã humidi aquosi extinguẽ
tis ⁊ suffocantis caloꝛẽ naturalẽ.vt est in
pinguibus ⁊ flãticis ⁊ repletis in vltimo
¶ Tertio accidit moꝛs ꝑꝑ caloꝛẽ extinctiuũ
ꝙ est in nimio accessu ꝯsumẽs humiduꝫ
radicalẽ ⁊ liquefaciẽs mẽbꝛa sicut ẽ caloꝛ
fe. Quarto modo accidit moꝛs ꝓpter ma
lam ⁊ modicã ⁊ inoꝛdinatã euentatiõem
caloꝛis coꝛdis ⁊ arteriarũ. q̃ euẽtatio seu
nutritio fit ꝑ hãnelitum ⁊ pulsum conue
nientia inter pulsum ⁊ hãnelitum. In hã
nelitu sunt duo mot⁹ expulsionis ⁊ attra
ctionis. Silr̃ ẽ in pulsu mot⁹ dilatatiõis
⁊ cõstrictionis.q̃ mot⁹ assil̃atur expulsio
ni. Hãnelitus igit̃ est fact⁹ ꝓpter euenta
tionẽ caloꝛis coꝛdis. Attractus igit̃ han
nelit⁹ fit ꝓpter euentationẽ caloꝛis coꝛ/
dis.⁊ constrictio siue expulsio fit vt sup̃/
fluitates fumose aggregate circa coꝛ ex/

pellantur. et ita est in motu cordis. et arteriarum. Mouentur enim cor et arterie propter eandem virtutem. Et ideo cum cor et arterie dilatantur. attrahitur aer vt calor euentetur. Et cum stringitur fumose superfluitates expelluntur. Et ita motus cordis et arteriarum et pectoris sunt propter eundem finem. Sed differunt quoniam motus pectoris partim est voluntarius et partim non. Et pro tanto hanelitus ad tempus retinere possumus. De motu autem cordis et arteriarum non est sic. Sine hanelitu igitur esse non possumus: licet sine motu aliquarum arteriarum esse possumus vt patet cum ligantur in aliquibus extremitatibus. Hannelitus igitur naturalis si non diuersificabitur in qualitate nec quantitate nec ordine certum signum est in omnibus febribus acutis eius terminus est in xl. diebus. In fe. ergo acutis est certum signum. sed in cronibus et aliis morbis posset mori: licet hanelitus esset bonus Hannelitus igitur frequens: aut paruus: aut magnus: aut frequens: aut cum sonitu in pectore est malum et signum mortale. Si igitur aliquis patiatur difficultatem haneli tus in attrahendo: aut in expellendo: aut in vtroque pessimum est signum. et inter omnia alia signa signum sumptum ab hannelitu est fortissimum. Primo quia attestatur supra virtutem animalem propter motum pectoris. Secundo quia attestatur supra vitalem cum sit eius finis. Tertio supra naturalem propter compassionem. tamen si ledatur nocumento magno vt stomachus epar et splen et matrix compatitur diafragma secundum hoc hannelitus imutatur. Immutatur igitur hanelitus propter dispositiones animales vitales et naturales. Si igitur hannelitus sit laudabilis et alia sunt salubria vel saltem sine magno nocumento. Tria igitur sunt efficientia hanelitum. calor cordis necessitas. virtus mouens. et instrumentum obediens. Si igitur calor cordis est ignitus intensus hannelitus est magnus et velox et frequens secundum quod calor est maior vel minor. Et si calor cordis est modicus hanelitus erit paruus tardus et rarus. Et ita imutatur interim secundum cordis dispositionem et necessitatem ad hoc vel illud. Secundo imutatur hanelitus propter virtutem. quoniam si virtus est fortis potens mouere et dilatare pectus hanelitus erit magnus et attrahit vna vice quantum indiget. si autem virtus est debilis tunc non potest extendere pectus. et redditur hanelitus paruus et debilis et frequens. Tertio imutatur pulsus propter instrumentum quoniam si nerui et lacerti pectoris et diafragmatis et canne pulmonis. et pulmo ipse et totum pectus sit sine morbo consimili: officiali aut communi. Tunc omnia instrumenta sunt obedientia virtuti mouenti. et tunc est hanelitus laudabilis vel approximatur. si autem fuerit ibi mala complexio et consimilia. tunc non est hanelitus naturalis. et instrumentum non obedit virtuti mouenti. Et est intelligendum quod hanelitus imutatur secundum primam fabricam quod accipit a cerebro vel corde. Et si consideret hanelitus tota mente quia non possum plus addere timens prolixitatem.

Capitulum .v. de pronosticatione secundum pulsum.

Pulsus est motus cordis et arteriarum quasi secundum diastoles et sistolem fit ad euacuationem caloris innati et expulsionem fumosarum superfluitatum. Unde dico quod pulsus est motus quia in pulsu est motus dilatationis et motus constructionis. et cum hoc sunt due quietes. quies post dilatationem. et quies post constrictionem. Inter enim duos motus contrarios necessarios cadit quies media. et ideo duo motus et due quietes constituunt pulsum. et sequitur cordis motum. Virtus enim anime non. quia sensitiuum. non quia negatiuum. non quia rationale. Sed quia forma et complexio complent hunc motum primo et principaliter in corde. et a corde procedit virtus omnis in arterias complexiones hunc modum qui pulsus appellatur et sequitur motum arteriarum. et dicitur arteriarum quia sicut in motu cordis sunt duo motus et due quietes. sic in motu arteriarum. Ita quod virtus que ista complet in corde complet in arteriis vnde corpore existente in naturali dispositione motus cordis et arteriarum est subitaneus. Unde in eodem instanti in quo dilatatur cor et omnes arterie. quod sensibiliter potest cognosci qui tangit pectus et arteriam simul. Et sentitur secundum diastolem .i. dilatationem. quoniam dilatantur cor et arterie. vt aer introducatur. quod si non fieret in instanti vel quasi fieret mors. et sequitur sistolem .i. constrictionem. vt fumose superfluitates expellantur

¶ Cum enim ex virtute aīe ⁊ complexione
cordis san. digeratur in corde. ⁊ rarificaṫ
ex puriori vapore. huiꝰ rarificationis ge
nerātur calor ⁊ spūs. ¶ Et q2 gratia arterie
nō pōt totū esse resolutū purū. ¶ Ideo va-
pores multi imundi remanēt sepati a ca
lore ⁊ spū: qui vapores si remanerēt ī cor
de ⁊ in arteriis suffocarent calorē ⁊ spiri
tum. ¶ Et ideo necessaria fuit cōstrictio vt
omnes isti vapores superflui expelleren
tur. ¶ Et sequitur ad euētationē. ⁊ bene dṫ
quia cor proprie non indiget infrigidati
one. sed potissime euentatione seu nutri-
tione. ¶ Que euātatio seu nutritio suo mo
do loquendi per aerem fit. ¶ Videmus
enim ad sensum ꝙ si ignis cooperiaṫ sic
ꝙ omnimoda careat euētatione ꝙ statim
extinguitur. ¶ Et ideo calor nostri corpo-
ris euentatione indiget. ¶ Unde aer attra
ctus euentat ⁊ nutrit ⁊ refocillat suo mo-
do loquendi. cū calor cōtinere fluat sicut
flumen. ⁊ sequitur caloris innati euenta-
tio. ¶ Et est intelligenduz ꝙ non solū calor
innatus a primis parentibus cōtractus
euentatur. sed etiam calor fluens genera
tus ex sanguine cū virtute cordis ad ani
ma proueniente. ¶ Et sequitur expulsionē
fumositatuz superfluitatū. qm̄ sicut dictū
est. necessariū est vt fumose supfluitates
expellantur. qm̄ si retinentur aut calor na
turalis suffocareṫ aut putrefieret aut ethi
cām generaret. ⁊ similia incōmoda. ¶ Mo
tus autem ⁊ sufficientia accipitur ꝑ hunc
modum. ¶ Pulsus autem sunt principales
aut annexi. ¶ Si principales tūc aut sumū
tur a dispositione virtutis. aut instrumen
ti aut necessitatis. ¶ Si virtutis sic elicitur
tria genera pulsuum cōsiderando tēpus
velocitatē ⁊ fortitudinem. ¶ Et sunt ista ge
nera. s. magnū paruū. ⁊ mediocre que cō-
stituunt primum genꝰ. velox. tardus. me-
diocris. ¶ Cōstituunt scd̄m genꝰ. fortis. de
bilis mediocris constituunt tertiū genꝰ:
⁊ ita habemus tria genera ex parte virtu
tis. ¶ Si autez sumatur ex ꝑte necessitatis
sic habemus vnū genus tantum sicut est
frequens rarus ⁊ medius. ¶ Si autez acci
piaṫ ex parte origani tunc aut accipiun
tur ex parte contenti vel continētis. ¶ Si
contenti. sic habemꝰ vnū genus ꝙ est ple
num vacuū mediocre. ¶ Si autez ex parte
cōtinentis. tunc aut sumitur a cōsideratī
one primarū qualitatum aut secūdarum.
¶ Si primarū sic babemus. vij. ꝙ est ca. et
fri. ⁊ mediocre. ¶ Si secūdariū sic habemꝰ
vij. genera principalia. ¶ Si autem sint an
nexi tunc considerantur a parte quietis
⁊ motus. ¶ Si quietis sic habemꝰ. viij. ge-
nus quod est decidens. ⁊ incidens. si a
parte motus tunc aut cōsideratio est me
diata supra alia genera aut immediata.
¶ Si immediata sic est pulsus equalis ⁊ in
equalis. ¶ Si autē cōsideratio fuerit medi
ata sic habemꝰ. x. genus ꝙ est pulsus inor
dinatus. ¶ Si autē istā materiā ꝓlongare-
mus ꝑticulariter nimis ꝓlongareṫ opus
qm̄ alibi cū auxilio diuino intendimꝰ per
tractare per modū tabulariū. ¶ Nūc autez
pauca pertractemus q̄tum ꝑtinet operi
nostro. ¶ Ule ē eniz ī omni crisi ꝙ pulsus
sit diuersus inordinatus. potissime in cri
si timorosa. ¶ Pulsus aūt fortis signum est
commune omnibus speciebus euacuati
onis. ¶ Pulsus aūt vndosus significat cri-
sim ꝑ sudorem. ¶ Pulsus autē magnus si-
gnificat crisim ꝑ fluxū sanguinis narium.
¶ Pulsus autē durus significat crisim per
vomitū: cum sit occultꝰ significat crisim ꝑ
fluxū ventris. ¶ Preterea cū corpus cōsu-
matur ꝓpter causas multiplices. aut pro
pter magnitudinē fe. aut ꝓpter fluxū ven
tris oz ꝙ medicus habeat signa distincti-
ua. ¶ Si autē fuerit propṫ fe. pone manuz
supra pectus. ⁊ si calor penetraret manū
velut sintillam ignis tunc est consumptio
propter fe. ¶ Si autem palpebra moueṅt
cum difficultate ⁊ pulsus est durus siccꝰ
aridus. ¶ Tūc dico ꝙ macies est ꝓpter vi-
gilias. ¶ Si occultus ⁊ tūc est ꝓpter fluxū
vētris. ¶ Consumptio autē ex fame coguo
scitur ex priuatione aliorum. ¶ Et est intel
ligendum ꝙ frequēter est dubitatio vtrū
crisis venerit ad salutem vel ad mortē. et
cognoscitur per hūc modum si continue
post crisim addit pulsus magnitudinem
vel fortitudinē ⁊ ordinationē. tunc crisis
fuit ad bonū. ⁊ significat perfectaz salutē
¶ Si autem pulsus addat paruitatez debi
litatem occultationem ⁊ inordinationez
proculdubio crisis fuit ad malum. ⁊ signi
ficat mortem. ¶ De pulsibus dico tantum
qui habet artem ⁊ exercitium longuz mi

nus de pulmonibus ignorauit. Excuso tamē me de prolixiori determinatione. quia ꝑ dei gratiā longius tractaturus sum hāc materiam arduam.

Caplm̄.v. de signis sumptis a sputo.

Sputum idicat egritudines ⁊ tēpore morborum. sputū al. ⁊ viscosuz. īdicat materiā flāticam. Sputū liuidū aut nigrum indicat mām melie. Sputū.n.citrinū materiā co. Sputū ru. indicat materiā san. Tēpora morboꝝ indicātur ꝑ sputuz.aut ꝙ nō expuitur aut ꝙ indigestuz expuitur ⁊ totū illud tēpus in quo nihil expuitur. Illud est morbi principiū.⁊ totū illud tēpus in quo incipit expuere ē tm̄ idigestū totū illud tēpus est augmentū ⁊ qn̄ sputum est ꝑfecte digestū ⁊ expuitur cū velocitate illud est statꝰ. Ad statuz aūt sequit̄ declinatio in saluādis. Cadit ergo differētia inter screatū ⁊ sputū.qm̄ screatio dicit̄ ꝓprie qn̄ aliq̄s hu. naturalit̄ est admixtꝰ aut co.aut flā.aut san.aut melia. Nūc āt intelligēdū est ꝙ istius sputi quoddā est ꝙ significat ablationē digōis.⁊ quoddā minorationē.⁊ quoddaz corruptionem. Ablatio dicit̄ in sputo qn̄ sputū penitus est indigestū.aut ita modicū ꝙ non est curanduz. Vn̄ totū illud tempus in quo nihil expuitur: ablatio digestionis signat̄. aut si ꝙ expuitur ⁊ subtile aquosum. aut grossum viscosuz. Totū hoc sub ablatione cōtinet̄.⁊ ablatio vniuersalit̄ signat lōgum morbū. Et si virtꝰ fortis saluari pōt si debilis moriet̄. Minoratio digōnis appellatur qn̄ sputū aliqualiter ē digestū sed nō manifeste.vt si aliqualiter est albū si expellitur cū difficultate. Vn̄ etiā minoratio significat morbū longū.sz nō tm̄ sic ablatio.⁊ signat ꝙ adhuc egritudo est in principio. Corruptio aūt appellat̄ qn̄ in aliā naturā est mutatuz.sicut est sputū saniosum aut nimis citrinū.aut ru. aut liuidum.aut viride.aut nigrū:aut grossuz viscosuz. Ista aūt oīa mortē significant ꝭm plus vel minus. qm̄ nigruz est in vltimo ꝑniciei. Sputum aūt al.in colore mediocri in substātia.⁊ exit velociter ⁊ cū modica tussi,digestionē ꝑfectaz ⁊ statū ⁊ salutē futurā,ꝑculdubio significat. Vn̄ intelligēdū ē ꝙ qn̄ sputū apparet a principio velociter digestionē ⁊ egritudinē breuē ⁊ salutē significat. Si aūt tarde appareat tarde curabit̄. Signa tm̄ digōnis semꝑ bōa ⁊ vbicunqꝫ bona. Si aūt signa corrupte digōnis tarde appareāt tarde morietur ⁊ si cito:cito expedietur. Sputū autez ꝙ ꝭm naturā suā nō est nimis intensuz. ⁊ ē fortiter incorruptū cū screatu bonū vl'r ē. Sputū digestū si retineatur aut si expellatur cū summa difficultate ⁊ tussi laboriosa pessimū. Peius tm̄ qn̄ idigestū ē.qm̄ si indigestum vlcerare ⁊ suffocare potest ⁊ ꝯsimilia. Signa ergo salutis ī morbis spiritualiū sunt ꝙ sputū appareat a principio cū velocitate.⁊ cū alleuiatione patientis.⁊ bonitate hānelitꝰ. ⁊ modica siti ⁊ egestiōe laudabili.⁊ vrina.⁊ sputū mortiferū ꝙ tarde spuit̄.⁊ cū difficultate ⁊ cū agrauatione. ⁊ cuz difficultate hānelitꝰ. ⁊ siti nimia,⁊ vrina indigesta:⁊ egestione mala.

Capitulū.vij. de signis sumptis a fluxu sanguinis narium.

Quando corpus ēplectoricum aut san.dn̄atur.⁊ spiritus vergit ad tēperamentuz ⁊ patiēs est iuuenis.⁊ virtꝰ fortis. Crisis vtplurimū est ꝑ fluxū san.nariū. ⁊ huiꝰ signū ē.q: apparēt lāpades.⁊ cor.ru.⁊ dolor in frōte.⁊ timporibꝰ.⁊ talia fluxū san. signāt. Qn̄ igit̄ san. aduenit paulatine.⁊ cū alleuiatiōe patiētis ⁊ ex ꝑte eadē vbi est morbꝰ.talis fluxꝰ est bonꝰ. Si aūt venerit ex ꝑte diuersa ⁊ inordinate. ⁊ cū impetu. ⁊ cū agrauatione patientis malus est. Fluxꝰ aūt san.aut ꝓuenit ab interioribus:aut ab exterioribꝰ. si ab interioribꝰ ħ est ꝑꝑ tria:aut ꝓpt̄ v̄tutē:aut mām.aut morbū.si ꝑꝑ virtutē ⁊ fuerit fortis valde. tūc expellit ad longā distātiā.⁊ ita expellit ꝑ fluxū san.nariū. si nō est fortis expellit ꝑ inferiora vt ꝑ emorroydas aut ꝑ mēstrua. Si fiat gr̄a materie aut quia multa aut subtilis q̄ moue¬t cuz īpetu potissime cū replet. Si ꝓpter mēbꝝ vt q: rarū porosum debile apertū. Et iō qn̄ corpus est rarū ⁊ san.subtilis apparent aliq̄n gutte

ſudoꝛis ſanguinee. Si fluxus ſan. a due-
niat pꝑ cāſ extrinſecas mlṫe ſunt ⁊ diuer
ſe valde. q̄ patiētis indicio relinquaṫ. ſi āt
ſan. venerit cū tuſſi ſemꝑ malū. qꝛ a ſpiri-
tualib⁹ ꝓuenit. ſi cū raſcatione nō ita ma
lū qꝛ a gingiuis aut a capite ꝓcedit. ſi cū
vomitu aut affuerit fe. ꝑ eſſimum. Proue
nit aūt a ſtō ⁊ nutritiuis. Si autē fluat ꝑ
inferioꝛa potiſſime ī melīcis ⁊ cū alleuia
tione patiētis bonū. Fluxus aūt ſan. cre-
ticus nō dꝫ intercipi niſi excedat. nec ſin
thoꝛticus. niſi coꝛpus fuerit mūdificatuꝫ
deinde tract⁹ ad oppoſituꝫ. ⁊ tūc argilla
cū aceto fronti ⁊ timpoꝛibus apponaṫ. ⁊
teſticuli fricentur foꝛtiter ī viris, ⁊ mamil
le in mulieribus.

Caplꝫ. viij. d̄ ſignis ſumptis a vomitu.

Nauſea ſingultus et
vomitus ſunt paſ. ſtōi. ita ꝙ in
nauſea mā̄ eſt ībibita ī tunicis
⁊ iō mouetur ad expellenduꝫ ſed nō pōt
In ſingultu eſt mā̄ ꝯtēta multomagis ꝓ
fundata. Et ideo aīalis virt⁹ excitat na-
turalē ⁊ foꝛtiter expellere intēdit. ⁊ ē mo-
tus q̄ appellatur ſingult⁹. In vomitu āt
mā̄ in cō cauitate ſtōi ꝯtineṫ. ⁊ iō de facili
mā̄ ad exterioꝛa expelliṫ. Tunc aūt mā̄ in
ſtō adunaṫ de ſe ꝓpter malitiā ſuā aut ci
bi. aut qꝛ mittiṫ a toto coꝛpoꝛe mediante
epate ⁊ venis meſeraicis ⁊ venit a ſple-
ne ⁊ chiſci fellis. ꝙ igiṫ in ſtō ꝯtineṫ autē
ſpecies co. ſic̄ eſt co. ciṫ. aut vitelṫ. aut pra
ſciū. aut eruginoſa. Et cognoſcūṫ ꝓprie
colere. vt qꝛ ciṫ. aut ſiṫe vitelṫ ouoꝝ. aut ſi
mile praſſio. aut viridi eris. aut cognoſcū
tur. qꝛ inducūt ſitim ⁊ amaritudinē. ⁊ do-
loꝛē. ⁊ pūcturā. ⁊ inquietudinem. ⁊ aliqn̄
acutiſſimos doloꝛes ſincopales. Si ſint
ſpēs flātis. tūc ſunt vt inſipiō. ſalſuꝫ dul-
ce. gipſeū. vitreū. ⁊ cognoſcuntur ꝑ colṫ. ⁊
ꝑ ſbās. ⁊ ꝑ effectus. Si aūt fuerint ſpēs
melīe: tūc eſt quedā naturalis. ⁊ quedam
ēt aduritur. Aliqn̄ etiā ex flāte aduſto. ali
qn̄ ex co. aliqn̄ ex ſan. ⁊ cognoſcuntur ex
coloꝛe. ⁊ ſapoꝛib⁹. ⁊ effectib⁹. ⁊ ſimilib⁹.
Aliqn̄ agregatur ſan. ⁊ atteſtaṫ ſemꝑ ſuꝑ
rupturā vene. aut ſplenis. aut epatis. aut
ſtōi. Et ſi fuerit a ſtō cū fe. moꝛtale. ē. Ali-
quādo vētoſitates, ⁊ aquoſitates, q̄ oīa
ꝑ ſaliuā cognoſcuntur. ⁊ eructuationes ⁊
ſapoꝛes. ⁊ coloꝛes. ⁊ odoꝛes. ⁊ ſilīb⁹. ⁊ ꝙ
emittiṫ aliqn̄ eſt fetidiſſimuꝫ. aliqn̄ vene
noſuꝫ. aliqn̄ ſanies. ⁊ ex oībus his male
diſpoſitiones ſtōi cognoſcūtur. Qui igiṫ
oīa iſta cognouerit ꝓnoſticare poterit in
apoſtematib⁹. ⁊ fe. acutis. ⁊ moꝛbis ꝑicu
loſis. Qm̄ cū apparet in principio vomi
tus niger moꝛteꝫ proculdubio ſignificat.
Vomit⁹ viridis aut liuidus ꝑniciē ſigni
ficat. Omnis enim vomitus ſingularis
purus in quo dn̄ium vni⁹ hu. manifeſte
fuerit ſine dn̄o alteri⁹ peſſimū ē. qꝛ nimia
eius exhuberātia ſignificaṫ. Coloꝛ igitur
quaſi cōpoſit⁹ eſt melioꝛ cū nimiū dn̄iuꝫ
nō ſignificetur. Ois eniꝫ vomit⁹ cuiuſcū
ꝗꝫ cōditionis fuerit dūtn̄ venerit poſt ſi-
gna digōnis ⁊ cum alleuiatione patiētis
bon⁹ ⁊ laudabilis. ſiue ꝑ viā artis. aut ꝑ
viā nature venerit poſt ſigna digōnis. et
cū q̊ fit alleuiatio nō reſtringendū eſt niſi
excederet. qm̄ aliqn̄ incipit a bono ⁊ ter-
minatur ad malū. ⁊ tūc dꝫ natura iuuari.
nec ēt vomit⁹ ſinthoꝛticus niſi cū cautela
⁊ paulatine. Nō igiṫ ꝓuocetur vomitus
in quo. q̄ hꝫ oculos debiles aut cerebꝛū
debile aut pect⁹ ſtrictū. Cuꝫ igiṫ volum⁹
ꝓuocare ligētur oculi ⁊ ꝓuoceṫ cū aqua
⁊ oleo. aut cū oxiṫe. aut ſe. atriplicis. ⁊ ſi-
milibus. Carnes ēt q̄ nauſeā inducūt ſūt
carnes pingues. ſi continuētur. Et ſi vo-
mitus eſſet ſuꝑfluus ⁊ reſtringi nō poſſꝫ
fricenṫ extrema. ⁊ fiant cliſteria. aut vṫis
purgatio. ⁊ fiat epithia cum ro. ſandaṫ. ⁊
ſumac ⁊ ſimilibus. ⁊ timoꝛ ſubitus curat
ad ſingultum.

Caplꝫ. ix. de ſignis ſumptis ab egōne.

Egeſtiones ſunt ſu
perfluitates prime digīe. ⁊ ſi
cut ſtōus hꝫ nām trāſmutādi
ad chilum. ita inteſtina hn̄t virtutem trāſ
mutandi ad ſtercus. Egō igitur nālis eſt
q̄ prouenit in hoꝛa ſolita aut ſaltiꝫ iuxta.
⁊ ꝙtitas vēiat iuxta naturā cibi aſſumpti
vt ſi cib⁹ fuerit multus egō ſit multa. ⁊ ſi
paucus ꝙ ſua ſuꝑfluitas ſit pauca. ꝙ nō
ſit dura ſicut lapis. nec liq̄da ſic̄ aq̄. ſꝫ ſit
cōtinua. mediocris. v̄gens ad citrinitatē.
ſiīn vētoſitate, ⁊ ſpūa ⁊ viſcoſitate ⁊ coloꝛ

multitudine ⁊ ſiłibꝰ:⁊ ꝙ ſit ſine dolore.⁊
ſine agrauatione.imo cū q̄dā delectatiōe
⁊ ſine fetore nimio.q̄m aliq̄lr̄ graue odo
rez dꝫ hr̄e. Egō igitur naturalis nō ſolū
atteſtatur ſupra ſanitatē ſtōi ⁊ inteſtinoꝝ
imo etiā epatis ⁊ totiꝰ corporis. Si aūt
fuerit innaturalis nō ꝓpter hoc ſtōus et
īteſtina erūt p̄ter nāz q̄m ab epate ⁊ a to
to corpe venire pōt. Egō igitur i naturał
młtiplex deſignatur ⁊ ex pte coloris.odo
ris.⁊ ſbē.⁊ hora exitus. ⁊ modo eḡendi.
⁊ eis q̄ cū egōne cōmixta ſunt.⁊ ſiłibus.
ex pte coloris p hūc modū. color vnꝰ dū
tn̄ non excedat melior eſt q̄ multiplices:
quia multiplices ſignāt materiā multam
⁊ diuerſam.vnus aūt vnā. Nūc aūt facili
us eſt nature digerere vnā materiā q̄ di-
uerſam ⁊ multaz:quare vnꝰ color melior
q̄ multi.vnꝰ tn̄ ƀm ſe ꝓpt̄ nimiū exceſſuz
pōt malū ſignificare. Color igit̄ nālis dꝫ
trahere ad citrinitatē. Si igitur albus ſit
priuationē digōnis ſignificat. Si nimis
citrinus nimiaz coctionem ſignificat. Si
liuidus mortificationez. Si ỽidis aut ni
ger aduſtionem aut mortificationē ſigni-
ficat. Color autē vnus aut multiplex aut
p viā artis.aut nature dūtn̄ prouenit pꝰ
ſigna digōnis ⁊ cū alleuiatione pa.bonū
ſignat. Si aūt ante ſigna digōnis appa
ruerint ⁊ cum grauitate maluz ſignificat
Ex pte ſbē ſignat̄ egō q: egō dura ſigni-
ficat nimiū calorē ⁊ nimiā deſiccationem
⁊ humidi cōſumptionē ⁊ hoc eſt malum.
Egeſtio autē liquida ſiḡt ꝙ cibus ad mē
bra penetrare nō poteſt. aut ꝙ humores
nimij ab epate a toto corpe mittuntur ad
inteſtina.⁊ ſi miſſio fuerit p viā mūdifica
tionis bonū. Si p viā ſinthortis maluz
bonū eſt igitur ꝙ ſit in ſubſtantia medio
cri. Ex pte odoris ſignificatur digō . q̄m
q̄n nihil fetet maluz.q: mala digō ſignifi
catur.⁊ ꝙ natura nō ſegregauit purū ab
īpuro. Cū aūt nimis eſt fetida corruptio
nē digōnis ſignificat ⁊ maliciaz hūoris.
Ex parte ore ſui exitꝰ ſignificat̄ q̄m ſi an
ticipatur in oris ſanitatis malum. q̄m ex
pulſiua ſequit̄ digeſtiuā. Nunc āt ipoſſi-
bile eſt ꝙ digō ſit fortior in egritudine q̄
in ſanitate. Ex vi igit̄ ſinthortis ē expul-
ſio. Si autē nimis tardauerit malum. q:
tarda digō ſignificatur. aut q: calor epa-
tis trahit chiloſitatē ⁊ ꝙ inteſtina ſūt opi
lata ⁊ ſiłia. Aliquātulū igitur poſt horaz
ſolitā in ſanitate vēire pōt. Ex ſui igitur
quātitate cōparando ad cibū ſumptum
ſignificat qđ nimis hūiditatē chiloſaz tra
hit ad ſe epar. Si aūt in nimia quātitate
ſignificatur qđ corpus nō nutrit̄ cū hūi-
ditas chiloſa vadit ad epar.dꝫ igit̄ eē me
diocris cōparādo ad cibū ex nimio eḡen
di ſignificat̄ q̄m n̄ dꝫ eē ſpūoſa q: nimiꝰ
calor aut agitatio ſignificatur. nec ỽnctu
oſa. q: liquefactio adipis ſignificat̄ . nec
viſcoſa.quia diſſolutio mēbrorum ſigna-
tur.nec ventoſa quia calor debilis ſigni-
ficatur.qui pōt ventum generare ſeđ nō
ꝯſumere. ⁊ ſi fuerit cuꝫ ſonitu multitudo
vaporis ⁊ ſtrictura meatuuꝫ ſignificatur
⁊ ſi ſine ſonitu ſignatur cōtrariū. Ex his
que cōmixta ſunt cognoſcitur . quoniam
vermes admiſcentur aliquando.⁊ ſi i prī
cipio apparuerint aut ſunt viui aut mor-
tui.ſi viui malum eſt . quia ſignificatur ꝙ
tanta eſt corruptio ꝙ vermes nō poſſunt
tollerare ⁊ fugiunt.ſi mortui bonū eſt.q:
videtur ꝙ veniant per viam mundifica-
tionis. In principio enim morbi mortui
pp maliciā eſſe non poſſunt. Si eniꝫ in fi
ne apparuerint mortui malū.quia ex ma
licia morbi ſignant̄ ⁊ vident̄ eſſe mortui
ſi viui bonuꝫ eſt.quia ex muudificatione
vident̄ exire. Aliquādo ergo miſcent̄ cuꝫ
egeſtiōe multa alia.vt ſanies.aut hu.aut
alia cōtenta.⁊ cōſimilia. De quibꝰ dꝫ de
terminare.ſanguis igitur exiens p inferi
ora:aut venit ab epate.aut ab excoriatio
ne inteſtinorū. aut ab apertione venarū
emoꝝ.ſi ab epate hoc contingi videtur .
q̄m virtꝰ epatis eſt debilis. aut ꝓpt̄ apo
ſtema.aut cōſiłia. Et ſan.epatis non pōt
cōplete digeri. ⁊ tunc apparet egō ſicut
lotura carnis. ⁊ venit ſubito . ⁊ in multa
quātitate. Aliquando eſt ſan . multus et
bene digeſtus.ſed epar nō indiget ⁊ tūc
mittitur ad ſtomacum aut ad inteſtina. et
eſt multus in quantitate clarus ⁊ ru. ⁊ at
teſtatur ſupra rupturam in epate cū doł.
partis dextre verſus ypocondrium . ali-
quando eſt ſan.multus ⁊ bene digeſtus
cum propter aliquam cauſam infrigidat̄
aliquādo aduritur.aliquādo ēt n̄ bn̄ mū-
dificatur ſꝫ remanet aliqua portio meł'e

¶ Et tūc san. vergit ad aliquā nigredinē si-
cut sunt sanguissuge. qꝛ san. cū infridatur
denigrat᷑. ⁊ cū adurit᷑. ⁊ cū mel'ia n̄ bene
mundificat᷑. ⁊ est mult⁹ non bene lucidus
quasi coagulat⁹. ⁊ cū virtutis debilitate.
in quo decipiūtur q̄ anothomiā ignorāt
credētes esse substantiā epatis ꝓpter co
agulationē. ꝙ si esset nō potuisset ꝑ mese-
raicas penetrare. ¶ Aliqn̄ venit ēt ꝓpt᷑ ex-
coriationē intestinoꝝ. ⁊ tūc vēit guttatim
aliqn̄ cum pelliculis ⁊ sicut rasura perga
meni. ⁊ si rasure venerint in discinteria ꝓ
pter intestina gracilia ꝙ cognoscit᷑ ex mi
nutione rasuraꝝ. ⁊ tūc est mortale. ¶ Si āt
ꝓpter grossuꝫ itestinū ꝙ cognoscit᷑ qꝛ ra
sure sunt grosse quasi carnose. tūc non est
ita malū. aliqn̄ ēt vēit ꝓpter emoroidas
⁊ tūc nisi excedat est bonū quia a multis
pas. mel'icis liberat ⁊ preseruat. ⁊ cōstrin
gi nō dꝫ nisi vna relinquatur dūtn̄ fuerit
assuete. ¶ Aliqn̄ tn̄ venit in his q̄ membra
amiserunt. ¶ Nā eim nō indiget ⁊ tūc mit-
titur ad exteriora. ¶ Intelligendū enim est
ꝙ egō nigra ex multis causis ⁊ diuersis
venire pōt. ¶ Aliqn̄ egō nigra nō est nisi ꝓ
pter duo. aut ꝓpter mortificationē. aut ꝓ
pter vtriusqꝫ mel'ie adustionē. ¶ Si ꝓpter
mortificationē ⁊ ifrigidationē. vt cū san.
infrātur in epate ⁊ nō pōt transire ad mē
bra ⁊ fluit ad intestina. tūc est color sicut
sanguissuge. ¶ Si propt᷑ adustionē h̄ est qꝛ
san. adurit᷑. ⁊ hꝫ quādā modicaꝫ lucidita
teꝫ. aut quia color aduritur ⁊ hꝫ lucidita
teꝫ sicut bitum̄ iudaicū. aut qꝛ mel'ia adu
ritur. ⁊ tūc si ꝓijciatur sup̱ terrā ebullit sic̄
acetum. aut ipsamet pura mel'ia. ¶ Et tunc
est sicut fex vini grossi. aut qꝛ aliqua por-
tio mel'ie mixta est cū stercorib⁹ ⁊ cogno
scitur. tunc qꝛ egō coagulata ē. alia auteꝫ
nō ē coagulata. ¶ Aliqn̄ ēt sanies apparet
in egōnib⁹. ⁊ si apparet ante cibū a gros
so intestino ꝓcedit. ¶ Si post a gracilibus
ꝓcedit. ¶ Si sanies aūt mixta est cū egōne
a medijs intestinis ꝓcedit. ¶ Intelligendū
tn̄ est ꝙ in sanis egō est multa p̱p̱ tria. ⁊
primo qꝛ accepit cibū in multa quātitate
¶ Scdo qꝛ co. multa delegat᷑ ad intestina
pūgens ⁊ mordicās. ¶ Tertio est vēter lax⁹
naturalit᷑ ꝓpter debilitatē ꝯtētiue. ¶ Vēter
aūt est cōstrictus p̱p̱ cās ꝯ̄trias. ¶ Et iō q̄ ē
laxus ī iuuentute erit strict⁹ in senectute.
⁊ nō deficit nisi in vno casu qm̄ cōtentiā
debilitatur in iuuētute p̱p̱ ca. ¶ Et qui ī iu-
uentute est cōstrict⁹ in senectute erit lax⁹.
⁊ nō deficit nisi in vno casu cū venter est
strict⁹ p̱p̱ priuationē co. qꝛ tūc erit strict⁹
in senectute cū tūc min⁹ de co. generetur.

¶ Capl'm. ix. de signis sumptis ab vrina.

V Rina secūdū verita
tem nō est nisi q̄dā spēs aque.
⁊ iō nō est ei generatio nisi ex
alioꝝ hūoꝝ segregatiōe. cū. n. hūores in
simo epatis recipiūt generationē ⁊ co. su
perflua fueīt attracta ⁊ mel'ia. adhuc rema
net aquositas: qꝛ san. nōdū recep̱at perfe
ctam formā quā recipit in gilbo. ⁊ remā-
sit aquositas. vt ipsuꝫ ꝑ venas angustas
epatis faceret transire vel penetrare. ¶ Et
tunc iuxta venā kilim maior portio attra
hitur a renibus. ⁊ alia portio vadit ꝑ ve
nas cū sanᵉ. ad totū corpus. ⁊ iteꝝ reuer
titur ad chilim. ⁊ postq̄ fecit iuuamentuꝫ
attrahit᷑ a renib⁹ ⁊ colat᷑ in vesica ꝑ fora-
men diagonale ꝙ ē ī collo vesice nisi vna
tunica vesice diuiditur in duas ſm lōgū.
¶ Cū igit᷑ corpus est ſm nām cū hac aquo
sitate aliquid de co. ⁊ hu. ꝑmiscet᷑. ¶ Et vri-
na naturalit᷑ in corp̱e optio ē citrina. aut
ruffa. aut sub ruffa ī col'. mediocris. in sub
stātia. cū modica ypostasi residēte ⁊ talis
p̱fectā nature actioneꝫ significat. oīs alia
op̱ando ad corp̱⁹ optimū inaturalis est.
¶ Vrina autē de nā sua supra dispōnē epa
tis ⁊ venaꝝ attestat᷑. ꝑ accidēs aūt. i. ꝙ ad
mixtū est. aut rōe fe. supra dispōneꝫ toti⁹
corp̱is. ¶ Vrina igit᷑ q̄ est in vltimo bonita
tis q̄ v̄git ad ruffuꝫ subtilē. seu ruffa. non
inuenit᷑ nisi in corp̱e optimo. ¶ Et oēs alie
dicunt᷑ tl'es in alijs corp̱ib⁹ ꝑ resolutionē
adustā. ¶ Vrina q̄dā significat abl'oneꝫ di
gestiōis. q̄dā minorationē. q̄dā corruptio
nē. ¶ Abl'onē sic̄ vrina al. tenuis. ¶ Hec eniꝫ
vl'r signāt abl'onē digōnis ⁊ si virtus est
fortis salutē signat in lōgo tp̱e. ¶ Si debil᷑
mortem. minorationem signāt vrina pal.
tenuis: quia inicium digestionis occultū
tantum significat ex parte coloris. ¶ Corru
ptionem digestionis significat. vrina li-
uida. aut viridis. aut nigra. aut conten
tum ēnoydale, aut petoloydale. aut fur

furcum. coloꝛ liuidus vel niger vel viri-
dis moꝛtificationem. adustionem. infri-
gidationem. aut vtrūq3 significat. Cōten
tum furfureum nimis in quātitate ⁊ pin-
guis in se atestaṫ supꝛa dissolutionē mē
broꝝ solidoꝝ. sicut ē arteria ⁊ neruꝰ. Si
militer vrina vnctuosa oł'agiosa fetida.
coꝛruptionē digōnis signat. ⁊ oēs vrine
que coꝛruptionez signāt sunt pestifere et
moꝛtales. nisi venerint per viā mundifi-
cationis aut ex parte renū aut vesice ⁊ cō
similiū. Vrinaꝝ autē quedaz sunt que si-
gnificant digestionē ablatā seu occultam
⁊ quedaz manifestā. ⁊ quedam completā
⁊ ẜm hāc diuisionē membroꝝ tp̄a exq̄site
⁊ ẜm veritatē cognoscunṫ. qm̄ licz tp̄a di
stinguanṫ ex parte ꝑoxismoꝝ. veriꝰ tm̄ et
exquisitiꝰ ⁊ ꝑ se ex pte digestionis. qm̄ to
tum illud tempꝰ in quo nihil digeriṫ aut
oculte digeriṫ pꝛincipiū moꝛbi est. Cum
aūt manifesta signa digestionis apparēt
tunc est augmentū. qn̄ aūt apparent sig̃
digestionis cōpleta tūc est statꝰ. ad statū
sequitur declinatio. Om̄s igitur iste vri
ne in moꝛbi pꝛincipio significāt. ⁊ sūt iste
al. ⁊ tenuis. spissa. ⁊ sub. pall'. ⁊ pal'. ⁊ te-
nuis. ⁊ citria. ⁊ subcir. ⁊ tenuis. sed diuer
simode tm̄. quedā plus ⁊ quedā minꝰ. al.
igitur tenuis ē in vltimo cruditatis. ⁊ si
cōtinuaṫ lōgissimū moꝛbū significat. Tūc
igitur aut apparet cū fe. aut sine fe. si cuz
fe. aut acuta aut cronica. Si acuta in pꝛi
cipio alleuiationē ⁊ moꝛtē significat. Si
in fe. cronica apparuerit longū moꝛbum
significat. Si sine fe. aut ꝓpter crapulam
aut ꝓpter dispōnem stōi. aut epatis: aut
renum: aut vesice: aut totiꝰ coꝛpoꝛis: aut
etatis. aut lap̄. ꝓuenit. ⁊ ħ ptractare parti
culariter eēt nimis longū. Post hanc au
tem venerit vꝛina que mingiṫ tenuis ⁊ pꝰ
ea inspissaṫ. Unde modicam ebullitionē
significat ⁊ longuz moꝛbum. non tamen
sicut pꝛima. Postea venit vꝛina que min
gitur spissa ⁊ remanet spissa que maioꝛez
ebullitionem in epate significat. Postea
venit vrina que est spissa ⁊ post attenuaṫ
ista eniz vicinaṫ decoctioni. In modico
eniz tempoꝛe si plus stetisset ventositas
esset consumpta. Et postea venit vꝛina q̄
equaliter incipit coloꝛari. ⁊ signāt maio-
rem digestionē. Ista autem per oꝛdinem

Pꝛimo vrina glauca que fit ꝓpter modi
cam poꝛtionem co. admixtam. Et q̄a co.
luminosa ideo q̄dam dat aquositati ad-
mitte luminositatem. ⁊ postea venit sub
pal. postea pal'. postea citri. ita q̄ cū omni
bus istis subā fit tenuis. ⁊ tūc magis ap-
pꝛoximatur digestioni. Om̄s autem iste
vrine pꝛincipium egritudinis significant
Pꝛincipiuz autem egritudinis terminat
pꝛincipium digestionis. Omnes autem
pꝛedicte vrine ablationem coctiōis signi
ficant. aut pꝛincipium digestionis occul-
tum. Cum aūt manifesta signa apparent
tūc incipit immediate augmentum. Si-
gnum autem manifeste digestionis sumi-
tur ex parte coloꝛis ⁊ substantie. Si igiṫ
col'. fuerit laudabilis ⁊ substantia medio
cris: tunc est signum manifeste digestiōis
Immediate igitur cū apparet coloꝛ citri
nus: aut subruffus: aut ruf. aut subrubeꝰ:
aut rubea: clara: cū substantia mediocri.
tunc vere est augmentum. Sicut enim co
loꝛ per se significat digestionem occultaz
ita substantia significat digestionem ma-
nifestā. Ideoq3 faciliꝰ ē coloꝛare q̄ subcra
re. Ideo natura pꝛimo dat coloꝛē q̄ sub
stantiam dico substantiam que digestio-
nem significat. qm̄ substantia sine coloꝛe
digestionem nō significat sed quandam
ebullitionem: ⁊ humoꝛum perturbationē
⁊ nature impotentiam. cum autem signa
complete digestionis appareant tunc est
status. Signa autem complete digestio-
nis sumūtur ex col'. laudabili ⁊ substantia
mediocri. ⁊ ypostasi al. equali residente
cum suis bonis conditionibus. ⁊ tunc ve
re est status. In egritudinibꝰ autem a q̄-
bus accidit liberatio sequitur. necessario
declinatio. pz igitur quō quatuoꝛ moꝛbi
tempoꝛa cognoscunṫ per vrinā. Coloꝛes
igiṫ vrine sūt. xx. vt al. lac. glaucꝰ. subpal.
pal. subci. citri. subruf. ruf. subrubeꝰ. rub.
subrubi. rubi. charapos. chianos. inopos
liuidus. viridis. niger. Et substātia est q̄
druplex. absolute. tenuis. mediocriter te-
nuis. mediocriter spissa. absolute spissa.
Cui igiṫ ꝓnosticare voluerit pꝛimo con
sideret vꝛinam naturalez. ⁊ secundo elon
gationē a nāli. Iudicabit a lapsu maioꝛi
vel minoꝛi. Cis ergo vrina veniēs post
signū digestionis in die cretica cuz alleui

atione pa. bona. ⁊ que cõtraria ꝯrie.

Capl'm. xi. de signis sumptis a sudore ⁊ menstruis.

Sudor naturaliter ꝓuenit ex secũda digestiua effectiue. aut ꝓuenit ex tertia ꝙ̃tum est ex materiali expulsiuã Unde quedã est natural': quedam preter naturã. Naturalis vt in crisi: ⁊ in exercitõ temperato. ⁊ in bal. ⁊ similib⁹. ex quãtitate ⁊ qualitate innaturalis ex membro. q̃niam sudor tñ in vno loco. ⁊ tũc materia egritudinis quantũ est ex hoc ẽ i vno mẽbro: si in multis tũc ẽ in multis. potissime verificat' in tussi siue sincopi, q: in crisi lz in vna parte sit tñ materia. tamẽ in bona crisi expandit' ad totũ corp⁹. Et in sincopi lz contineat' in toto. tñ tantũ apparet in capite aut in pectore ea propter debilitatẽ virtutis expulsiue ⁊ frequentia designat'. Si aũt interpolate ⁊ modo pl⁹ et modo min⁹ ⁊ inequaliter tũc talis est malus q: diuersitatẽ mᵉ. ⁊ inequalez virtutis dominiũ ⁊ debilitatez significat. Sudor eñ designat' sui quãtitate. quãtitas autez quedã multa: quedã pauca. Quantitas multa est duplex. q: sudor mult⁹ aliquando ꝓuenit ex cõsumptiõe subãlis humiditatis ꝓpter calorẽ fortẽ corpus resoluẽtez. Sudor mult⁹ est ꝓpter humiditates multas. ⁊ accidit ħ multipliciter. aliqñ ꝑꝑ multitudinẽ hu. aut ꝑꝑ raritatẽ corporis aut ꝓpter vires expulsiue. paruus autez fit ꝑꝑ cãs cõtrarias. Exui. n. qualitatem discernitur sudor. ⁊ ħ multipliciter ex calore ⁊ colore: ⁊ odore: ⁊ sapore. ⁊ licore. Ex causa quidã ca. quidã fri. vnde cal'a significat cal'. ⁊ fri. frm̃. calid⁹ significat egritudinẽ breuẽ. Fri. ãt si appareat ĩ morbo acuto mortẽ significat. Si in lõgo lõgitudinẽ morbi significat. Et sui colore discernitur. q: quidã est alb⁹ viscosus. ⁊ atestatur supra dominiũ flãtis. Si citrin⁹ supra dominiũ co. Si ru. supra dominium san. Si liuid⁹ aut niger supra dñiuz ml'ie Ex parte odoris discernit' q: fetid⁹ corruptionẽ ⁊ maliciã humoris significat. ex ꝑte saporis. q: dulcis attestat' supra san. Amarus supra co. Insipid⁹ aut acetosus cum humiditate atestat' supra flã. Ponticus ⁊ stipticus supra dñiuz mel'ie. Ex ꝑte liquoris discernit': q: quidã grossus viscosos ⁊ atestatur supra hu. fri. grossos. Quidaz subtilis est. ⁊ atestat' supra subtiles. ⁊ sic significatiões hñt exˡ sudore. ita ex sputo ⁊ similib⁹. Intelligenduz enim ꝙ in omñi co. ꝙ a corpore expellit' siue fuerint menstrua: siue emorꝛ. vl' vrĩa. aut egõ aut sudor. aut vomitus. aut sputũ. aut fluxus san. nariuz. aut sordicies. aut vir⁹. aut aquositas. aut vẽtositas. aut lachrime. q̃niam oĩa expelluntur. aut retinent'. Si retinentur aut per exteriora. aut per interiora. Si expellunt' aut per interiora: aut per exteriora. Si per exteriora expelluntur ⁊ exeunt post casus ⁊ contussiones. Si per exteriora retinentur. est q: aer frigidus claudit poros. aut balnea alumiosa. aut applicationẽ medicaminũ stipticorum ⁊ similia poros claudentia ⁊ cõstringentia. sicut sunt ligature. ⁊ similia. Si ãt ab interiorib⁹ expellant' hoc est ꝑꝑ tria. aut ex parte virtutis. aut mẽbri. aut mᵉ. Si ex virtute vt q: virtus cõtentiua ẽ debilis ⁊ expulsiua fortis. Si ex mẽbro vt q: raruz laxum molle cum virtute debili. Si a materia vt q: multa: aut acuta. aut mordicatiua: aut subtilis: ⁊ sic de aliȷs. Significationes in his omnib⁹ sumunt' ex colore. odore. ⁊ dolore. ⁊ punctura. et mordicatione. ⁊ similib⁹. Si autẽ retinẽt' ꝓpter intrinsecas: hoc est ꝑꝑ tria. aut ꝑꝑ virtutem. aut materiam. aut membꝛ. si ꝓpter virtutez retinent' vt q: expulsiua debilis ⁊ contentiua fortis. si propter membrum quia solidum dempsum compactũ si propter hu. quia grossus viscosus paucus. ⁊ ita de aliȷs. Et significatiões in his omnibus accipiuntur ex qualitatibus et quantitatibus ⁊ similibus vt dictum est ⁊ cetera.

Capl'm. xiȷ. de ꝓnosticatiõe ex signis ⁊ significationibus.

Intelligendum est ꝙ signa quedaz sunt que sũt signa crisis tñ ita ꝙ indicãt

sed non faciunt. ⁊ quedā sunt que indicāt
⁊ faciūt. ⁊ quedā sunt que nō indicāt nec
faciūt. ¶ Signa que tm̄ indicāt sunt duob⁹
modis. aut demōstratiua: aut ꝓnostica.
¶ Demonstratiua sunt mľta. ꝑfrenesis. do
lor capitis. aparitio lampad. scothoia. co
ruscationes. ⁊ multa alia similia. ¶ Ista em̄
omnia ⁊ cōsimilia indicāt crisim ⁊ belluz
ꝙ est inter naturā ⁊ morbū esse in presen
tia. vnde cōflictum significant tm̄. vtrūqꝫ
aūt iste cōflict⁹ terminet᷑ ad bonū vel ad
malū: ex his signis nō habetur. ¶ Sz si si-
gna digestionis apparuerint ⁊ dies non
fuerint cretica. tūc termīatio ē ad malum
¶ De se igitur nihil signāt certū quantum ē
de se iudicio mortis. ⁊ vite. immo incipit
quandoqꝫ iste mot⁹ ⁊ nō cōplet᷑. ⁊ tūc est
malū signuz. q: cū apparēt signa demon
stratiua crisis: ⁊ crisis nō est in presentia
mortē vel recidiuationē sunt indicantia.
crisis igitur bona aliqñ mala. ¶ Si signa
digestionis precesserint non terreatur me
dicus. si non precesserint fugiat. ¶ Si signa
pronostica future crisis sunt signa digesti
onis que si apparuerint in die quarta cri
sim significant in. vij. ¶ Et cuz apparent in
principio morbi breuem morbum signifi
cant. ⁊ si post tarde longum morbum si-
gnificant. ¶ Tempora autem morbi ꝓpor-
tionata sunt ad inuicem. quoniam si prin
cipiū ē longū tota egritudo erit lōga. ⁊ si
breuis tota eḡtudo erit breuis. ⁊ iō allexi⁹
de ciuitate andrie non potuit curari nisi i
longo tempe: q: signa magnifesta nō ap-
paruerūt nisi vsqꝫ ad diē. xvij. ⁊ ex h̄ tātū
pꝫ ꝙ dictū ē in principio egritudinis vs-
qꝫ ad manifesta digestionis signa quantū
est de manifestis signis digōnis vsqꝫ ad
temp⁹ crisis. ⁊ q: nō maxime apparue᷑t
signa digestiōis manifeste nisi in die. xvij
iō duplicatū fuit tp̄s crisis ⁊ creticauit in
die. xxxiiij. ¶ Differūt ig᷑ signa digōnis ab
oib⁹ alijs signis. q: signa digōnis sp̄ bo-
na. ⁊ vbicūqꝫ bōa: ⁊ nō fallūt. ⁊ sic signa
digōnis sūt sp̄ bōa ita signa digōnis cor
rupte sp̄ mala. ¶ Signa āt crisis q̄ s᷑ signa
⁊ cāe s᷑ sicut sudor. vomit⁹. flux⁹ san. nari
uz. sputū multū digestū. vrina. mēstrua. e-
moꝝ. ¶ Ista em̄ oia crisim demōstrāt in p̄-
sentia. ⁊ cū h̄ sūt cāe q: materia egritudi-
nis per ea euacuat᷑. ¶ Ista em̄ signa de se n̄

significāt: nec bonā crisim. nec malam. q:
quātū ē de se equalit᷑ hn̄t ad vtrūqꝫ: sꝫ spe
cificant᷑: q: si signa digestionis precesserit
⁊ sit in die cretica. ⁊ cū alleuiatōe patiētis
tūc talis euacuatio ē ad bonuꝫ. si cōtrariū
adueniat malū. ¶ Signoꝝ aūt quedā sūt q̄
non proportionantur ad crisim. ⁊ ideo
nō sūt signa nec cāe. ¶ Ista aūt sūt bonitas
mentis. appetit⁹. anhelit⁹. ⁊ pulsus. ⁊ mo
tus. ⁊ silia. nihilomin⁹ sūt duoꝝ generꝝ in
cōi. quedā sūt bona sp̄. ⁊ quedā mala sp̄.
¶ Aoꝝ q̄ sp̄ bona sūt: sūt sicut bonitas mē-
tis. ⁊ sp̄us. ⁊ mot⁹. ⁊ bōitas anhelit⁹. pul-
sus. appetit⁹ ⁊ silia. ¶ Ista em̄ semp̄ bona
⁊ vľr bona. ¶ Ad crisiꝫ igit᷑ nō oino appro
ximant᷑. nec oino elōgant᷑. ¶ Ex alio latere
sunt quedā que sunt sp̄ mala sicut malicia
mentis. ⁊ sp̄us. ⁊ mot⁹. ⁊ anhelit⁹. ⁊ pul-
sus: ⁊ appetitus. ⁊ similia. ¶ Ista em̄ sp̄ ma
la. ⁊ ideo si cū mala crisi cōueniant peius
est. ¶ Et si cōtraria cōueniant cū bona crisi
meli⁹ erit. ⁊ ita nō omnino elongant᷑ nec
oino approximant᷑. ¶ Intelligendū tn̄ ē ꝙ
differentia inter signū ⁊ significationez ē
quoniā significatio dicit᷑ de reb⁹ crisis q̄
demōstratione habēt᷑. ¶ Signū aūt dicit᷑ d̄
reb⁹ veris ⁊ pľm. ¶ Secūda differētia ē ꝙ
sig̃ dicit᷑ de his q̄ rōne inuestigant᷑. signū
aūt dicit᷑ de his q̄ experimēto habentur.
¶ Tertia differentia ē ꝙ signū transmutat
se ad oppositas dr̄ias sicut ē clamor. do-
lor capitis. tensio ypocondrioꝝ. eruptio
mēstruoꝝ. emoꝝ. et silia. ¶ Significatiuum
aūt dr̄ de reb⁹ vniformib⁹ sp̄ veris q̄ ad
oppositas differētias trāsmutari nō pn̄t
sicut sunt signa digestiōis ⁊ p̄ria eius.

¶ Capitulum. xiij. docet ꝓnosticare di
em ⁊ horam mortis.

Ad predicendū di
em ⁊ horā mortis. ¶ Oꝫ pri
mo cognoscē statū. ¶ Scdo
oꝫ p̄cognoscere vtrū termi
natio sit ad bonū aut ad malū. ¶ Tertio vtꝝ
terminatio fiat cū crisi aut non. ¶ Quarto
⁊ vltimo cōcludatur dies ⁊ hora mortis
¶ De primo igitur sit sermo. de nobilioꝛib⁹
⁊ altioribus rebus q̄ sunt in tota scia p̄di
cēdi ē cognoscere statū. ¶ Tpe em̄ cognito

⁊ scitur diete ordinatio ĩ toto morbo . ad
cognitionẽ status .iiij. sunt necessaria.
¶ Primo ꝙ cognoscatur virtus. ¶ Secũdo
natura egritudinis. ¶ Tertio maneries et
incolumitas ⁊ modus affligendi. ¶ Quar-
to cõuenientia ⁊ disconuenientia particu
larium. ¶ Virtus enim est cõsideranda vtꝝ
sit fortis vel debilis ꝙ possit morbũ tol-
lerare. ¶ Et est simile de portitore portante
onus vsqꝫ ad terminum. ¶ Nullus põt sci-
re vtrũ portitor portet onus vsqꝫ ad ter-
minum nisi sciat virtutis quãtitatẽ porti-
toris. ⁊ quãtitatẽ ponderis. ⁊ longitudi-
nem vie. virtꝰ est sicut portitor. morbus
sicut onus. status est sicut terminus. ¶ Igi-
tur oportet primo virtutẽ considerare. se
cundo egritudinẽ ⁊ natnrã egritudinis.
⁊ particulam patientẽ. quia mã co. citius
terminat̃. ⁊ mel̃ica tardius. ⁊ flã multum
tarde. ⁊ san. satis cito. ¶ Similiter cũ egri-
tudo ẽ in mẽbro nobili velociter fit termi
natio: in mẽbro aũt vili tarde. quare opor
tet egritudines cõsiderare. secũdo cõside
rare manieriẽ qꝛ quedã sunt egritudines
que mouentur motu velocissimo impetu
oso. ⁊ quedam tarde. vbi non est inflõ. et
sunt nihilominus maligne male fraudu-
lente. ¶ Et sunt quedam que sunt cuꝫ vehe
menti inflõne ⁊ intensis sinthoꝛtibus: ni
hilominus salubris valde. ¶ Quare opor-
tet moduꝫ ⁊ maneriem egritudinis consi
derare. ¶ Quarto oportet considerare cõ-
uenientiam particulariũ. vt si egritudo ẽ
de co. ꝙ sit iuuenis ⁊ colericꝰ. ⁊ in regiõe
ca. ⁊ in tp̃e ca. consueuit laborare. ⁊ ita de
aliꝭs. ⁊ ita intelligimꝰ de aliꝭs particulari
bus. ¶ Ista ergo oportet considerare. ¶ Po
namus igit̃. verbi gratia: ꝙ aliquis infir-
metur cuius sit virtus fortis. ⁊ egritudo d̃
co. ⁊ in mẽbro nobili. ⁊ ꝙ egritudo moue
at̃ motu veloci ⁊ sit iuuenis colericꝰ. i esta
te cũ aliꝭs particularibꝰ. ¶ Dico ꝙ i isto po
terimus ꝓnosticare ꝙ status erit propin
quus. dato ẽt ꝙ aliquid erroris acciderit
⁊ ponamꝰ aliquẽ cuiꝰ virtꝰ sit debilis et
materia frã multa. ⁊ ꝙ egritudo motu tar
do moueat̃. ⁊ ꝙ ꝯueniãt alia ꝑticularia ĩ
frõ vt tp̃s. ꝯº. ⁊ sil̃ia. ¶ Dico ꝙ statꝰ ẽ remo
tissimꝰ. dato ẽt ꝙ ꝑ medicaĩa adiuuet̃. ⁊ si
medio mõ se h̃eat statꝰ se h̃ebit mediocri
ter. ¶ Solers igit̃ medicꝰ ꝯsideret maiorẽ

vel minorẽ cõuenientiã particularium. ⁊
ſ̃m hoc iudicabis statũ remotũ vel ꝓpin
quuꝫ. ſ̃m plus vel minꝰ. ¶ Et per hũc mo-
dum ⁊ ꝑ oĩa que dicta sunt superiꝰ cogno
scit̃ status. secũdo oportet cõsiderare cir
ca istã mãm vtꝝ termiatio sit ad bonũ vel
ad malũ. ¶ Oꝫ igit̃ scire alleuiationẽ. diẽ. ⁊
virtutem. si ergo virtus sit fortior potẽs
tolerare morbũ vsqꝫ ad crisim euadet in-
firmus. si multa signa digestionis ⁊ ꝯple
ta p̃cesserint necessario teriabit̃ ad bonũ
cũ crisis aũt fit in die cretica fit melior ter
minatio. qꝛ tũc videt̃ crisis in motu mᶜ. et
in motu orbis. ⁊ qꝛ iuuat̃ a materia ⁊ or-
be ideo fit ad bonuꝫ. ¶ Impossibile igit̃ ẽ
aũt summũ difficile si virtꝰ est fortis ⁊ ma
teria digestiua ⁊ sit in die cretica quin ter
minet̃ ad bonuꝫ. ¶ Sꝫ medicꝰ decipit̃ cuꝫ
tempꝰ ẽ pestilẽtiale. aut maĩa venenosa
ꝙ occulat̃ ⁊ mouet̃ interdũ in crisi. ⁊ deci
pitur ꝓpter orbis infortuniũ in quo inci-
pit infirmari. ⁊ etiã ꝑꝑ errorem: ⁊ cõsil̃ia.
aliter predictis apparentibꝰ impossibile
est quin terminet̃ ad bonũ. sed multiplici
ter possumꝰ decipi iõ oꝫ aliqd̃ signuꝫ cõ
siderare. s. vtruꝫ post crisim alleuiet̃ vel a-
grauet̃. ⁊ hoc est qd̃ docet bonã crisim vl̃
malã. qm̃ calor remittit̃ ⁊ discrasia alleui-
atur ꝓpter cãs diuersas valde. ¶ Ponamꝰ
igitur fuisse ad maluꝫ ⁊ calorẽ fe. esse miti
gatũ propt̃ mortificationeꝫ caloris na-
turalis tunc propter remissioneꝫ caloris
credit medicus ꝙ euaserit ⁊ tamen surgit
ad sedeꝫ ⁊ ad asellã. vel sudet statim mo-
rietur ⁊ in tali oportet considerare pulsũ
⁊ si addit in debilitatẽ ⁊ occultationem ⁊
inordinationẽ ⁊ ꝙ ista continue intendã
tur ꝓculdubio moriet̃. ¶ Si autem pulsus
melioret̃ ⁊ fortificet̃ ⁊ ordinatio augmẽte
tur ⁊ ista ꝯtinue fortificent̃ tunc crisis ad
bonuꝫ terminabitur proculdubio. quare
ad cautelã. licet oĩa sint precognita qꝛ mł
tipliciter posset decipi medicꝰ. iõ oꝫ alle-
uiationem ⁊ agrauationẽ ꝯsiderare post
crisim. ¶ Hoc em̃ est de sublimioribꝰ signis
sempiternaliter veris. ¶ In omni euacuati
one facta siue ꝑ naturã vel artẽ ⁊ ꝑ locũ a
sensu cõtrario egritudo mortalis cogno-
scit̃ cũ apparent signa digõnis corrupte
aut ablate. cũ virtute debili. etiam cuꝫ sit
crisis in die cretica ⁊ cũ agrauatione ⁊ in

tolerantia patientis: ⁊ similib⁹. ¶ Tertia
cōsideratio que accidit circa istaȝ materi-
am ē ꝙ nos sciam⁹ vtrū terminatio sit cū
crisi aut sine crisi. ⁊ ad h̄ cōsiderādū tria
oȝ scire. ¶ Primū est vtruȝ aliqual' digō p̄-
cesserit vl' nō. ¶ Secūdū ē vtꝝ virt⁹ sit fortꝭ
vel debilis. ¶ Tertiū est vtrū egritudo mo
ueaꝛ motu veloci vel tardo. ¶ Intelligen
dum ē ꝙ ꝓprie non est crisis nisi nā aliq̄li
ter intendat resistere morbo. ¶ Et ideo cuȝ
nihil appareat de digōne nō poterit crisꝭ
fieri. cū nullo modo moueaꝛ ꝯ materiam
Digestio igiꝛ est cōsideranda. ¶ Secundo
oȝ cōsiderare virtutē: cū virt⁹ ē debil' nū
quā fit crisꝭ q: nullo mō pōt resistere.
¶ Tertio oȝ cōsiderare motum. q: si egritu
do moueaꝛ motu tardo nunꝙ̄ fiet crisis.
cū in crisi sit motus velox ⁊ fortis. qn̄ igi
tur ista cōueniūt ꝙ virt⁹ est fortis: ⁊ egri-
tudo est aliqualiter digia: ⁊ mot⁹ egritu-
dines ē velox. tūc fit termīatio egritudis
cū crisi. si aūt virt⁹ fuerit debil' ⁊ egritudo
indigia ⁊ moueꝛ motu tardo tūc fit teria
tio sine crisi. ¶ Vtꝝ ista termīatio sit ad bo
num vel ad malū: h̄ scim⁹ ꝑ predicta.
¶ Tripliciter igiꝛ cōtingit mori sine crisi. in
principio ꝑoxismi. ⁊ in statu ꝑoxismi. ⁊ in
declinatione ꝑoxismi. ¶ In principio ma-
teria est multa subito suffocās ⁊ interfici-
ens. ⁊ ꝓ tanto sine crisi q: natura nullo
modo inuadit materiā: imo subito suffo-
caꝛ ꝓpter multitudinē mᵉ. ¶ In statu con-
tingit mori sine crisi ꝓpter multitudineȝ
egritudinis ⁊ vltimata intollerationē vbi
accidentia ad vltimitatē deueniūt ꝙ iter
ficit sine residentia. ¶ In declinatōne paro
xismi moriꝛ ⁊ sine crisi cū virt⁹ est debilis
aut nl'lo modo pōt resistere morbo. licet
igiꝛ aliquis moriaꝛ in declinatione paro
xismi. cū vera toti⁹ morbi declinatiōe nō
est possibile: nisi ex errore. qm̄ postꝙ̄ na-
tura potuit resistere ꝙ plus est. ⁊ v̄e pote
rit ꝙ erit min⁹. ⁊ ideo in declinatiōe mor
bi nō moriꝛ patiēs. ꝓ tanto q: vera tꝑa
morbi distinguntꝛ ƀm digestionē: tꝑa aūt
ꝑoxismi nō. ⁊ iō natura tolerauit labores
toti⁹ paroxismi. nihilomin⁹ moriꝛ in de-
clinatione. q: materia nō erat digia. ¶ In
declinatiōne tn̄ totius nō est possibile cū
cōplete in egritudinib⁹ in quibus est de-
clinatio, materia in statu fuit digestiua,

¶ Mors igitur sine crisi accidit tribus mo
dis. ⁊ ex al a parte cū aliqualis digestio
est. ⁊ virt⁹ aliqualiꝛ est fortis. ⁊ egritudo
moueꝛ motu veloci tc̄ fit crisis. ¶ Vtrū ad
bonū vel ad malū cognosciꝛ per predicta
¶ His aūt tribus cognitis scitur quartum
scȝ diē ⁊ horā mortis. ¶ Et sicut contingit
mori sine crisi. ita cū crisi. ¶ Cōfortaꝛ mens
tua de morte vt dictū est. q: si signa dige
stitionis corrupte p̄cesserint. vt vrina ni-
gra. ⁊ ypostasis nigra. ⁊ similia. sic cōtin-
git mori sine crisi. ¶ Cū em̄ vrina est multa
cū residētia multa: ⁊ egritudo moueꝛ mo
tu tardo. ⁊ alia bona signa precesserunt.
tunc curabiꝛ sine crisi ꝑ paulatinam mᵉ.
euacuationē. ¶ Quartū ꝙ est ꝓprie istius
intentionis. s. cognoscere diē ⁊ horā mor
tis. ¶ Cognosciꝛ ꝑ hūc modū. ¶ Sicut enim
est in morbi principio ꝙ signa digōnis
apparēt. ⁊ cū h̄ oīa aut bona signa neces
sario fit terminatio in q̄rta aut infra. sic cū
in morbi principio signa corrupte digō-
nis apparent moriꝛ in quarta aut infra.
¶ Et si mot⁹ morbi est velocissim⁹ cuȝ alijs
ꝑticularib⁹ cōuenietib⁹ terminabiꝛ in ter
tia. ¶ Et si mot⁹ morbi nō est ita velox i. v.
cōtinu⁹ terminaꝛ: in quarta vero ꝓpter
inferiorē. ¶ Sȝ suboccupat a tertia aut an
ticipat a. v. ¶ Qui igitur diem mortis vel
euasionis scire voluerit vel cū crisi vel si-
ne crisi cōsideret dies quartas. ⁊ si signa
digōnis apparent in quarta ⁊ mot⁹ mor
bi erit velox. cū oīb⁹ alijs ꝑticularib⁹ cōue
nientibus infra quartā sine crisi. ¶ Sup si
in prima quarta aut in quacūꝙ̄ apparēt
signa corrupte digestionis ⁊ morbi mot⁹
est velox. morieꝛ in secūda quarta cū crisi
¶ Si aūt morbi mot⁹ est tardus sine crisi i
secūda quarta morieꝛ. ¶ Et sicut dico hanc
regulā de prima quarta ⁊ secūda. ¶ Ita in
telligendū ē de qualibet subsequenti: nisi
q: quarte sequentes nō sunt ita certe sic
p̄cedentes sicut determinabiꝛ in sequen-
ti parte hui⁹. ¶ Et tamē intelligendū ē ꝙ
terminatio ad malū nō est ita certa sic ter
minatio ad bonū. q: mot⁹ nᵉ. sunt ordina
ti adherētes vie vni ⁊ ordini vno. ¶ Mo-
tus aūt morbi sunt inordinatissimi. ⁊ iōo
nō ita citi⁹ mortis sicut vite. ¶ Si igitur
signa mortis apparent ⁊ mot⁹ morbi est
velox mors erit in ꝓximo. ¶ Si autē signa

mortis apparēt ⁊ motꝰ est tardꝰ morie
tur: sed ñ ita ĩ proximo. Si ergo victoria
morbi appareat supra naturā mors erit
velox. si aũt ñ ita mãifeste apparēt mors
erit tarda. g° si sit dubitatio de duobus
diebꝰ in quo illoꝝ moriet᷑. Tũc cõsideran
duꝫ est motꝰ morbi ⁊ in illa die ĩ qua mo
tus morbi ē fortior in illa die moriet᷑ ⁊ ñ
in alia. Si velimꝰ scire horā tũc debemꝰ
cõsiderare horas fortiores in quibꝰ ma-
gis affligebat᷑. ⁊ tũc in illa hora morietur
Si etiā morit᷑ cũ crisi vel sine crisi. cõside
remus ea que dicta sunt. qꝛ si mat᷑ia mul-
ta viscosa tũc in principio ꝑoxismi morie
tur. Si calor est intensiuus in statu mo-
rietur. Si virtꝰ est debilis in declinatiõe
moriet᷑. ⁊ ita cõsiderando statuꝫ ꝑoxismi
sciet᷑ hora. ꝑ ea ãt que dicta sũt dies ⁊ ho
ras mortis poterit cognosci sicut superiꝰ
dictũ est ⁊c.

Caplm. xiiij. docet pronosticare quo
tempore debet crisis fieri.

SIcut superius di
ctuꝫ est cũ virtꝰ est debilis et
motꝰ morbi est tardus ⁊ non
apparuerũt signa digõnis:
tũc fit terminatio sine crisi. Et cũ vrina ē
multũ spissa cũ ypostasi bona residēte fit
terminatio ad bonũ sine crisi. Cũ aũt sigñ
cõtraria apparent terminatio fit cũ crisi.
Crisim igitur antecedũt motus difficiles
in nocte: si crisis oportet esse in die. Ista
aũt accidētia sunt sicut difficultas anheli
tus: ꝑafrenesis: dolor capitis: insomnie-
tas. ⁊ consimilia. Crisis igit᷑ fit ꝑ partem
ad quaꝫ materia declinat. tũc ergo crisis
aut fit per exiturā: aut ꝑ euacuationē. Si
ꝑ euacuationē: tũc si corpus est plectori-
cum: ⁊ tempꝰ ē vernale: ⁊ apparēt corꝑa
ru. ⁊ dolor est in timporibus: ⁊ tensio in
ypocondrijs sine dolore est citra. xxxv. et
pulsus ē fortis ⁊ magnꝰ: tũc significat᷑ ꝙ
terminabitur egritudo per fluxuꝫ san. na
rium. Si aũt apparent corꝑa citrina: et
titillatio labij inferioris: ⁊ pul. est durus:
⁊ cibi reiectio: ⁊ dolor precordioꝝ. signũ
est vomitu futuri. Si pulsus est vndosus
⁊ superficies corporis est humida vapo
rosa: ⁊ temperata signũ est sudoris. Si
aũt pulsus est occultꝰ ⁊ tardꝰ: ⁊ mordica-
tio sentit᷑ circa intestina significat crisim
per fluxum ventris. Si autē sit dolor et
mordicatio sentitur circa vias vrinales
⁊ alia sunt priuata. crisim ꝑ multitudineꝫ
vrine significat. Utrũ aũt bonā vel malā
hꝫ scimꝰ per ea que dicta sunt: ⁊ qꝛ mat᷑ia
egritudinis euacuat᷑. Et si egritudo ē de
flãte euacuat᷑ flā ⁊ nõ co. ⁊ ita de alijs.
Si aũt fiat crisis ꝑ exiturā hꝫ significatur
qꝛ apparent signa ablate digestionis. et
qꝛ elongat᷑ egritudo. ⁊ qꝛ est salutifera. tũc
igitur materia aut mittit᷑ inferiꝰ aut supꝰ
Si superiꝰ versus maxillā vel versus ra
dicē auris ⁊ carneꝫ mollē cognoscit᷑ ꝑ dif
ficultatē anhelitꝰ ⁊ dol᷑. capitis. hꝫ aũt fit
cũ materia est ca. habens aliquid subtili-
tatis. Materia aũt grossa mittit᷑ versus
inferiora ⁊ cognoscit᷑ ex dolore ⁊ extēsiõe
ypocõdrioꝝ ⁊c.

Incipit particula quinta.

CApitulum primũ quinte par-
ticule ꝙ docet scire quid ē cri-
sis.
Caplm. ij. docet vnde dicitur
crisis.
Caplm. iij. docet spēs crisis.
Caplꝫ. iiij. ꝙ docet ꝓnosticare cõditões
necessarias ad veram crisim.
Caplm. v. ꝙ docet ꝓnosticare natura di
erum creticoꝝ per viā experimenti.
Caplm. vi. ꝙ docet inuestigare naturam
dierum creticoruꝫ per rõnē sumptā a q̃-
dris lune.
Caplm. vij. de natura ⁊ ꝯplexiõe supioꝝ
quantũ pertinet medico.
Caplm. viij. ꝙ docet computare septima
nam medicinalē ⁊ mensem.
Caplm. ix. de cõpendiosa recapitulatiõe
signoꝝ ꝓnosticoꝝ ⁊c.

Caplm primũ docet quid sit crisis.

CRisis est velox mo
tus ⁊ vehemens morbi ducēs
ad sanitatē vel ad morteꝫ. Est
autem cum natura a bonis diuidit noci-

tia vt ad expellendum faciat aparata qñ cunq; fuerit necesse ꝛ infirmꝰ patitur angustiam. ꝛ morbus durescat. Uerba posita in hac notificatione inducant totam naturam crisis. q2 sm naturam crisis et virtutez nihil aliud est crisis ꝗ subita im mutatio accidentis morbi ad consumptionem. Et ideo in quolibet morbo nõ accidat mutatio subita ꝛ velox nullo modo potest fieri crisis. Et licet iste motus subitus proprie accidat in acutis. nihilominus attribui potest aliquando in cronicis licet enim cronica moueatur motu tardo tamen aliquando ex aliqua causa subita tribulatio ꝛ angustia potest euenire. ꝛ ꝙ in illo motu subito terminetur morbus. ꝛ ideo est crisis. Crisis igitur est mutatio subita ꝛ velox accidens morbi. ꝛ ideo in notificatione primo ponitur crisis ꝙ nihil aliud est ꝗ indicium. sicut declaraui in secundo capitulo. Et postea sequitur velox ad declarandum ꝙ motus paulatinꝰ morbi aut paulatina terminatio proprie non est crisis: nisi motus sit velox. Et idõ notabiliter ponitur velox ꝛ sequitur vehemes ad declarandum ꝙ motus velox non sufficit ad declarandum ꝙ in crisi est motus localis ꝛ motus alteratiuus. cum materia alteratur assimilando. digerendo. calefaciendo. ꝛ sic de alijs motibꝰ alteratiuis. ꝛ est ibi motꝰ localis. quia motus est mutatio per existentiuz. Nunc autem mutatur ꝛ mouetur materia partim interius: ꝛ partim exterius: ꝛ partim ad membra sensibilia. Et ideo est ibi propt̃ hunc motum localem tanta angustia: et tanta tribulatio que sequitur morbum.

Et est intelligendu3 ꝙ iste motus aliquãdo est morbi actiue. ꝛ aliquando est morbi passiue. Morbi est actiue cum principaliter ꝛ sinthortice mouetur morbus contra naturam. ꝛ succũbit natura ꝛ moritur. tunc iste motus est morbi actiue.

Aliquando passiue cum natura preualet morbo ꝛ mouet morbũ ꝛ succumbit morbus ꝛ inest motus morbi passiue. ꝛ ita ħ excipitur hoc magis proprie motus morbi. Uerum est passiue quia crisis plus ptinet sanitati ꝗ morbo. nisi in morbis pestilentialibus. nisi corrumpantur principia vite. Unde intelligendum est ꝙ quecunq; fiat crisis. Finaliter ad malum nunquam est crisis nisi natura aliqualiter intendat resistere morbo: vt dictum ẽ. aut sequitur ducens ad sanitatẽ aut mortem. quia crisis non est nisi indicium. idõ terminatur de se ad vtrunq;. Et quando virtus est fortior terminus est ad salute3 ꝛ quando morbus est fortior terminus est ad mortem. et vt indicaret ꝙ aspectꝰ est ad vtrunq;. ideo posuit vtrunq;.

Aliquando igitur est ad sanitatem ꝛ aliquando ad mortem et sequitur etiam cũ natura a bonis diuidit nocitiuum vt ad expellendum faciat apparatum. Per ista verba potissime notificatur nobis crisis que fit ad bonum. Bona enim crisis et laudabilis non fit nisi vt nocitiuum segregetur a iuuatiuo. Si enim iuuatiuum expelleretur: tunc fieret ad malum ꝛ cum aggrauatione. Si autem nocitiuum tunc fit ad bonum ꝛ cum alleuiatione. Primo fit diuisio ꝛ postea amissio. non quod diuisio sit alia virtus nec continetur sub digestiua. immo continetur sub expulsiua.

Ex ea enim virtute que expellit ex ea separatur. In hac enim diuisione spargitur vt plurimum ad membra. ꝛ ideo ẽ dolor admirabilis. ꝛ pro tanto fit iniquior horarum. ꝛ paratur tunc vt ad exterius expellatur. Si autem crisis fiat ad malũ aliqualiter ꝛ natura intendit resistere ꝛ se parate expellere licet non possit complete ꝛ sequitur quodcunq; est necesse ꝛc.

In crisi aũt proprie dicta in qua accidit ꝓprie velox et subita mutatio necesse ẽ statum esse nequiorem horarum. ꝛ ideo magna inflatio cum tota ambiatur vndiq; ꝛ magnus dolor ꝛ angustia. cum transeat per membra sensibilia. Unde igitur ꝯcluditur ꝙ crisis est velox ꝛ vehemens motus morbi ꝛc.

Capitulum .ij. vnde dicitur crisis.

Crisis sumpsit nomen a indicijs. sicut enim vir positus in iudicio sanguinis totꝰ expauescit, sic patiens in crisi conturbatur.

Crisis enim iudiciū interp̄tat̄ p̄p̄ hanc simi-tudinē. In bona em̄ crisi ⁊ vero iudicio q̄tuor sunt necessaria. s. actor. reus. testes ⁊ iudex. Unde bon⁹ iudex lʒ sit de cā certificat⁹ s̄m se: tñ nō dʒ aliquem condēnare nec absoluere. nisi s̄m naturā testiū. Medic⁹ aūt ē loco iudicis iste bon⁹ medic⁹ veluti bonus iudex vndiqꝫ certificat⁹ p̄ nāʒ accidentiū. Sit p̄ pulsuʒ ⁊ vrinā ⁊ ita de alijs bene naturā absoluere ⁊ morbū cōdēnare. ⁊ ita p̄nosticare ip̄m euasurum. Si aūt pulsus ⁊ alia bñ testificantur p̄ morbo dʒ morbuʒ absoluere. ⁊ naturam cōdēnare. ⁊ ita ip̄ʒ p̄nosticare moriturū.

Capl'm. iij. docet species crisis.

Species enim crisis sunt. vi. Prima species in qua pa. subito mouetur ad salutē. Secūda ē i q̄ pa. subito ad mōtē mouet̄. Tertia ē i qua pa. paulatine ducit̄ ad salutē. Quarta est i q̄ paulatine ducitur ad mortē. Quinta ē in qua pa. subito ducitur ad bonū imp̄fectū ⁊ paulatine cām ad p̄fectā. Sexta est ⁊ vltima in qua pa. ducitur subito ad malum imp̄fectū ⁊ paulatine ad p̄fectū. Et p̄prie nō pōt dici crisis nisi de primis duabus specieb⁹. qm̄ crisis ē velox ⁊ subita mutatio. ⁊ ista mutatō nō fit nisi in istis duab⁹. Et si propriꝭssime vellem⁹ loqui non dicitur crisis nisi de prima. cū crisis magis p̄ueniat sanitati q̄ morti. oēs aūt alie sp̄ēs nō dicuntur crisis nisi quadā attributiōe sp̄ēs igr̄ crisis nō sunt nisi sex ⁊c.

Capl'm. iiij. docet pronosticare cōditiones necessarias ad verā crisim.

In vera autē crisi ⁊ perfecta necessarie sr̄. vi. ꝯditiones. Prima vt sit cōpleta. Secunda q̄ sit certa. Tertia q̄ sit salua. Quarta q̄ sit manifesta. Quinta q̄ sit indicata. Sexta q̄ sit in die cretica. Unde dico q̄ prima cōditio est q̄ sit completa. In bona ⁊ p̄fecta crisi requiritur q̄ mā peccans euacuetur. ⁊ q̄ tota euacuetur ⁊ i tertiana euacuetur co. ⁊ tota materia peccās. Et i cotidiana flā ⁊ totū. ⁊ sic de alijs. Si aūt materia non peccās purget̄ nō curabitur morb⁹: cum nō euacuetur sua cā. Et sic requirit̄ q̄ tota materia euacuet̄ qm̄ aliter aut morb⁹ nō cessabit aut faciet recidiuā. Prima igr̄ cōditio que requiritur in bona crisi ⁊ perfecta est q̄ sit ꝯpleta. Secūda cōditio est q̄ sit certa. Hec secūda cōditio depēdet ex prima certa. i. q̄ nihil remaneat nē de inde possit facere recidiuā. Tūc em̄ crisis est certa cū ꝯpleta morbi materia euacuatur. Tertia conditio que requiritur ē q̄ sit salua. i. q̄ nō veniat cū terribilib⁹ accidentib⁹ ⁊ ꝯnecabilib⁹. qm̄ aliqñ eruit̄ oculus ⁊ amittit̄ man⁹. aut remanet alienatum. ⁊ sic de alijs. ⁊ talis crisis est sinthortica. cuius materia ē venenosa ⁊ p̄necabilis ⁊ nō oīno salubris. lʒ curet̄ prim⁹ morbus tñ terribili cū crisi curatur. ⁊ ita req̄ritur tertia ꝯditio q̄ sit salua. Quarta cōditio que requiritur ē q̄ sit manifesta. i. q̄ euacuet cū euacuatiōe sensibili aut cū exitura. Intelligendū ē q̄ impossibile ē aliquē a morbo acuto euadere sine euacuatione sensibili: aut sine exitura. Unō cū sine istis fe. cessat subito. tūc em̄ distinguo aut em̄ fe. est valida: aut lenta. Si fortis ⁊ valida cesset preter insensibilē euacuationem. aut exiturā. tūc distinguo. aut enim regitur sicut cōualescēs ⁊ san⁹. aut sicut infirmus. Si sicut cōualescēs necessario recidiuabitur Si bene regatur sicut īfirmus recidiuabit sʒ ñ ita male sic pri⁹. Si autē fe. fuerit lenda ⁊ cessauerit p̄ter ista tūc distinguo. aut regitur sicut san⁹: aut sicut infirm⁹. Si sicut sanus necessario recidiuabit. Si sicut infirm⁹ impossibile est q̄ recidiuet. Et in hoc solo casu ⁊ raro possibile est q̄ nō recidiuet. i. febricitās fe. cōtinua lenta cui⁹ fe. cessauit sine euacuatione manifesta aut exitura. Cū aūt vtitur regimie sicut infirm⁹. verū ē q̄ possile est q̄ pa. sit colicus ⁊ materia pauca subtilis ⁊ alia p̄ticularia cōueniāt. ⁊ q̄ euacuetur materia insensibiliter. ⁊ ita terminabitur morbus cū euacuatiōe insensibili ⁊ sine exitura. H̄ tñ est de rato cōtingentib⁹. Et iō dʒ medico talis termiatio sp̄ est suspecta. ⁊ iō ē possibile aliquē euadere a morbo acuto sine euacuatiōe sensibili aut sine exitura. Euacuatio sensibil' appellat̄ sicut fluxus

In secūdo dier[illegible] [illegible] q̄n morb⁹ acut⁹ declinat [illegible] ē i vltimo acuitat[illegible]. Et ille q declinat [illegible] 7° ē p̄anti[illegible]: [illegible] ē acut⁹ absolute. Et [illegible] vsqꝫ ad vigesimū [illegible] acut⁹ [illegible]. Et ille q transcendit vsqꝫ ad quadragesimū vocatur [illegible] [illegible] in eo recidiuatio q ē principiū alterius morbi: [illegible] resultat ex [illegible] duab⁹ morb⁹ acutis: cui⁹ terminus est quadragesimo dies. Et [illegible] fe. [illegible] nō [illegible] cōpleta [illegible] vsqꝫ ad 40ᵐ diem. Et nullus morb⁹ vere acut⁹ ascendit 40ᵐ diē, nisi recidiuauerit, vel mutaret de acuitate ad cronicitate. Et morbi qui mouētur a veloci motu ad tardū vocant̄ mutabiles. Et p°ᵒ est q morb⁹ ī sui principio ē veloris mot⁹ & postea mutat̄ ī tardū. ypo. posuit morbū vere acutū vel absolute terminari [illegible] dieb⁹ quatuordecī. Et illi q recidiuāt terminant a 40ᵐᵒ vsqꝫ ad 60ᵐ. [illegible] recidiuatio erit tardi vel veloris motus. & [illegible] notitia plenā h̄et [illegible] almansore li° 18°. c°. 7°. & tu ibi

san.narīū.vomit⁹.⁊ ita de aliȷ̄s. Quarta
igit̄ cōditio ꝙ in bōa crisi ⁊ ꝑfecta requi
ritur est ꝙ sit manifesta. Quinta cōditio
est ꝙ sit indicata ⁊ ista est de magis prin
cipalibus. Impossibile eīm est crisim fie
ri ad bonū nisi signa digōnis precesserit
postꝙ̄ enim manifesta ē ⁊ ꝑfecta. Signa
digōnis apparuerunt in die indicatiua.
Et cōtinuata sunt illa signa.īpossibile est
mori ex illa egritudine. nisi error interca
dat.⁊ ita ista ꝯditio est summe necessaria
in bona ⁊ ꝑfecta crisi.ꝙ sit indicata.i.ꝙ si
gna digōnis p̄cesserint. Sexta ⁊ vltia cō
ditio ē ꝙ crisis sit in die cretica. Virt⁹ eiꝫ
diei cretici est fortis qm̄ si in ea apparue
rint bona signa meliora erūt ⁊ si mala pe
iora erūt rō aūt inferi⁹ subiūget. Ista āt
mā aliter cōsueuit ꝑscrutari. Illa eniꝫ cri
sis melior est q̄ cū purgatione ē ꝙ̄ illa q̄ ē
cū apostemate. Secūda cōditio est ꝙ illa
cris q̄ purgat māꝫ nociuā melior est.s.op
posita.tertia cōditio est ꝙ illa crisis ē me
lior q̄ fit ꝑ emūctoria debita ꝙ̄ sibi oppo
sita. Quarta cōditio est ꝙ illa crisis meli
or est q̄ fit cū alleuiatione ꝙ̄.s.opposita.
Quinta cōditio ꝙ illa crisis est melior q̄
venit post signa digōnis. Sexta que fit
in die cretica. Ista enim omnia oꝫ in bo-
na crisi ⁊ perfecta esse,

Capl̄m.v.docet naturā dieꝝ creticoruꝫ
ꝑnosticare ꝑ viam experimenti.

Ad hoc vt aliquis ve
niat in notitiā dierū creticorū
ꝑ viam expimenti tria oꝫ scire
Primo vt sciant̄ principia egritudinis.
Secūdo ꝙ error nō intercidat. Tertio ꝙ
si egri cōtinuerant se ꝑ tres dies ꝙ sciat̄
cui illoꝝ attribuet̄. De primo est agendū
Intelligendū ꝙ de facilioribus reb⁹ ē sci
re principiū morbi. Et principiuꝫ.n.mor
bi non est cōputandū a principio decubi
tus. Aliquis eiꝫ ē fortis ⁊ magni cordis
⁊ febricitauit ꝑ tres dies vel plus anteꝙ̄
velit iacere.⁊ ita esset medicus deceptus
in decubitu. Aliqnis ēt est delicatus ⁊ ra
rus ⁊ moll̄.ꝑ naturā ⁊ incipiet iacere an-
teꝙ̄ febricitet ꝑ tres dies.⁊ ita medic⁹ de
cipietur. Nō igitur a principio decubit⁹
morbi principiū cōputabitur. Ex alio igi
tur oportet cōputare. Illud igit̄ ē princi
pium morbi cū operationes manifeste le
duntur. Cum igit̄ aliquis non comedit si
cut consueuit.nec dormit. nec vigilat:nec
sedet.nec ambulat.⁊ sic de aliȷ̄s. ¶ Hoc
enim principiū morbi cōputabit̄.s.mani
feste cessare ab oꝑationibus consuetis.⁊
quia sensibilia manifesta sunt.ideo de fa-
cilioribus reb⁹ est scire principiū morbi.
Et principiū igitur cōputabitur a mani-
festa lesione in oꝑib⁹ cōsuetis.ſm ꝙ opꝫ
scire ē ꝙ nō intercidat error. ⁊ ideo oꝫ h
iiij.ꝯsiderare. Primū ꝙ medicus sit sciēs
si eiꝫ errat nesciet dietare ⁊ medicamina
applicare.oꝫ ꝙ ꝑeat virtus dierū cretico
rum. Scōm est ꝙ patiēs sit obediēs. Si
enim recuset farmaciā.flōiam. localia re-
media.ꝑlongabitur morb⁹. aut venient
ꝑiculosa sinthorta. ⁊ ita ꝑiet virtus dieꝝ
creticoꝝ. Tertiū est ꝙ ministri sint diligē
tes lꝫ raro īueniant̄ ⁊ ponam⁹ vnū gros-
sum exemplū tm̄ notū cū patiens debeat
iuxta preceptū medici vti ordeato aut cō
tuso sꝫ tm̄ fuerit tritū piꝑ aut allia ⁊ sil̄ia.
in vase in quo ꝑantur ⁊ minister non ad-
uertit ⁊ parat ibi cibaria aut cōtusuꝫ im-
mediate illud destruit. Nō igit̄ est dubiū
si ministri inepti sunt ꝑiet virtus dieꝝ cre
ticorum. Quartū est ꝙ oīa q̄ extrinsecus
sunt q̄ fere īnumerabilia sunt sint ad vel-
le patiētis.verbi gratia ponam⁹ ꝙ in die
vii.dꝫ fieri crisis ⁊ in nocte antecedente
debeat pa.dormire ⁊ quiescere si āgustia
tur ꝑpter latratū canū.aut īsultū latronū
aut malas rumores.⁊ sil̄ia īnumerabilia.
Certe pariet virt⁹ diei cretice. ergo ad h
ꝙ dies cretica cognoscatur ꝑ viā expimē
ti oꝫ.iiij.scire.ꝙ medicus sit sciens.⁊ pati
ens obediens.⁊ ministri diligētes. ⁊ oīa
q̄ extrinsecus sunt sint ad velle patientis
Tertiū ꝙ oꝫ scire est ꝙ si crisis continua
uerit se ꝑ tres dies ⁊ non sciatur cui illoꝝ
attribuatur ex cōsideratione dependent
quatuor. Primuꝫ est vt sciatur egritudo.
Secūduꝫ est vt sciatur natura dieꝝ. Terti
um estvt sciatur principiū circuit⁹. Quar
tū ꝙ sciatur tp̄s durationis. De primo ē
agendū. Ponam⁹ ꝙ crisis continuauerit
se ꝑ diē.vi.vel.vii.⁊ medic⁹ ignoret cui il
loꝝ illa cris debeat attribui.tūc dꝫ recur
rere ad nigredinē.⁊ ꝙ sciat̄ vtrū moueat̄

per nerum parē vel imparē. ⁊ si ꝑ impa rem crisis dꝫ attribui .vij. cuꝫ sit impar. ⁊ ita oꝫ scire naturā egritudinis. ¶ Secūdū qđ opꝫ scire ē naturā diei ponat̃ ꝙ crisis cōtinuet se ꝑ diē .viij. ⁊ .ix. ⁊ medicꝰ dubi- tet cui illoꝝ dēat attribuē. tūc dꝫ ꝯsiderar̃ nāꝫ diei. ¶ Nūc āt .viij. nullo mō est cretica .ix. ē cretica qꝛ inter cadens. tūc ipse debꝫ attribuere crisiꝫ nonē ⁊ nō .viij. qꝛ nō cre tica. ¶ Tertium ꝙ opꝫ scire est ꝙ medicus nō ignoret principium circuituū. ⁊ ad h̾ oꝫ tria scire. ¶ Principiū circuitꝰ: principiū rei: ⁊ consumptionē. ¶ Principiū circuitus appellatur cū dolores. rēsones ⁊ vigilie. incipiūt intēdi. ¶ Principiū rei appellatur cū materia euacuat̃ ꝑ sudorē ⁊ sili'a. ¶ Con sumptio appellat̃ cū māifeste mā euacu ata est. ¶ Nūc aūt ponamꝰ ꝙ crisis cōtinua uerit ꝑ quartā diē ⁊ quintaꝫ. ita ꝙ princi pium circuitꝰ ē in quarta. ¶ Principiū āt rei est in .v. ¶ Nō dubitat medicus cui de bēat attribuere crisim. certe quinte q̄ ha- buit duo. ¶ Principiū rei ⁊ cōsūptionē. ¶ Et est intelligendū ꝙ si dies quarta habuis- set principiū circuitus. ⁊ principiū crisis quarte esſꝫ attribuēda. ⁊ ita illa dies erit cretica plurima istoꝝ habebis. ¶ Quartuꝫ ⁊ vltimū ꝙ oꝫ scire est tp̄s durationis. v bi gratia: ponamꝰ ꝙ crisis continuet se ꝑ tres dies ita ꝙ principium circuitꝰ est in quarta. ⁊ durauit ꝑ .vi. horas. ⁊ principiū rei fuit in quinta. ⁊ durauit ꝑ .vij. horas. ⁊ cōsūptio fuit in .vi. ⁊ durauit ꝑ .viij. ho ras. ¶ Tunc medicus nescit cui illoꝝ dꝫ at- tribuere. tūc medicus dꝫ cōsiderare que dies habuit plꝰ de tp̄e. i. ꝙ dies hūit plu res horas. ⁊ illi q̄ que plures habet ho ras crisis est attribuēda. ¶ Quarta ergo n̄ est cretica qꝛ non hūit nisi .vi. horas. nec sexta. qꝛ nō habuit nisi .viij. ¶ Quinta vero q̄ habuit .xij. horas erit cretica crisis igit̃ erit sibi attribuēda. ¶ Qui igit̃ nām dierū creticoꝝ scire voluerit. primo oꝫ cōsidera re ꝙ error nō itroducatur. ⁊ ꝙ sciat̃ prin- cipiū morbi. ⁊ si crisis ꝯtinuauerit se per tres dies ꝙ sciat̃ cui illoꝝ attribuit̃. ⁊ ad hoc oꝫ .iiij. scire nām egritudis. nām diei ⁊ principiū circuitus. ⁊ tēpus durationis ⁊ in principio circuitus oportet scire. pri cipium circuitꝰ rei, ⁊ consumptionem, et cetera.

¶ Capitulū .vi. docet inuestigare naturā dierum creticoꝝ per causam sumptam a quadris lune.

Numerus et sufficiē- tia dieꝝ creticoꝝ habet̃ ꝑ hūc modū. ¶ Dierū creticoꝝ q̄dā sūt cretice. quedā indicatiue. ⁊ quedā interca dentes ⁊ prima ⁊ secūda dies sunt nō cre tice. ¶ Impossibile eiꝫ est crisim ibi venire ad bonū. cū crisis bona nō fiat nisi pꝰ si- gna digōnis ⁊ tā in modico non pōt esſe digā. ¶ Tertia est inter cadēs. ¶ Possibile eiꝫ est crisiꝫ fieri ad bonū cū mā moueat̃ per motū iparē ⁊ morbi motꝰ velocissimus. ¶ Et ideo ꝓpter radicē inferiorē magis fit crisis q̄ ꝓpter supiorē in tertia. ¶ Dies āt quarta ꝓprie loquēdo est indicatiua. q̄ ē indicatiua prime sepᵉ. quicq̄d dꝫ fieri in vij. ⁊ si in .iiij. appareāt signa bone digō- nis. in .vij. crisis fiet ad bonū. ¶ Et si in .iiij. appareāt signa corrupte digōnis morie tur in .vij. et si nullū istoꝝ appareat nihil innouabitur in .vij. ¶ Quarta dies nō ē cre tica quātum ē de radice inferiori. qꝛ motꝰ mᵉ. aut est ꝑ numerū parē aut iparē. ¶ Si autē egritudo ꝑ motū imparē moueat̃ tūc nō mouebit̃ i quarta cū sit dies par. ¶ Si aūt mā moueatur ꝑ motū parē tūc in taꝫ modico tp̄e n̄ pōt moueri ad bonū. ⁊ ita q̄tū ad radicē inferiorē nō pōt fieri crisis in quarta ad bonū. ¶ Veꝝ est ꝙ largo mō accipiendo crisim a quacūq̄ die egritudi nis ē possibile mori. ⁊ ita erunt cretice. ¶ Euadere aūt nō nisi in tertijs diebꝰ. ⁊ iō nō ōis dies cretica. ¶ Aliqn̄ igit̃ est possi- bile crisim fieri in quarta q̄tū est ex radi- ce supiori. cū sit semiquadra ex aspectu or bis. ⁊ motu materie. ¶ Et cū morbi motꝰ ē equalis vt in hōtena. raro accīt igit̃ dies quarta. igit̃ nō ē proprie cretica nec inter cadēs lꝫ indicatiua. ¶ Ergo ei ꝓprie ꝑtinꝫ ꝙ ē indicatiua ⁊ nō quoquomodo idica- tiua sꝫ fortissime. ¶ Et qꝛ virtꝰ est fortis ad huc ⁊ qꝛ lune influētia vadit ad cōplemē tum. ¶ Et iō ypostasis al. pēdens in vrina apparens in quarta sufficit ad p̄dicendū crisim in .vij. ꝙ nō esſꝫ sic in alijs quartis indicatiuis sequentibꝰ. ¶ Quinta aūt dies ꝓprie est intercadēs. qm̄ propt̃ velocem motū mᵉ. aliqn̄ anticipat a .vij. aut subse

cipat a tertia. ¶ Sexta aūt dies est ꝓprie nō cretica. ¶ Nō enim in ea fit crisis cū omnibus suis cōditionibꝰ bonis sꝫ est mala aut facit recidiuā ꝛ sincopā. ¶ Pro tanto qꝛ nō semiquadra.nec finis quadre. ꝛ ideo nō fit ibi crisis quātum est ex aspectu orbis nec ēt ex motu mc.qꝛ si motꝰ mc.est ꝑ imparē.tūc cū sexta nō fit impar. iō non mouebitur nisi sinthortice. ꝛ ita ad malū
¶ Si mā mouetur per dies pares.tūc egritudo q̄ naturaliter mouet ꝑ motuꝫ parē ē cronica. ¶ Cronica aūt egritudo nō pōt eē digā in tā modico tpe. ꝛ iō non est crisis ad bonuꝫ in.vi. ꝛ hoc nō est verū nisi in fe.sanguinea.cū moueatur equaliter per parē ꝛ imparē pōt terminari ad bonū in die.vi.sed est de raro cōtingentibꝰ. ¶ Hoc igit est de nā diei.vi. ¶ Dies aūt.vij.ē cretica. h est dies beata hꝫ priuilegia multa valde. ¶ Ibi eniꝫ cōcurrit radix inferior. ꝛ est ibi motꝰ mc.qꝛ impar ꝯcurrit ibi radix supior.quia est finis quadre.ꝛ ita influētia magna ex orbe.igit in.vij.vt plurimuꝫ crisis ad bonū fortior est iter oēs:primo qꝛ virtꝰ est fortis ꝛ in tā modico tpe non posset esse debilitata.ꝛ qꝛ motꝰ mc. cū sit impar.ꝛ q̄ finis quadre.vij.eniꝫ ex beneficio orbis est fortissima. ¶ Cūqꝫ luna sit in directo aspectu. ¶ Ponamꝰ q̄ luna sit in principio egritudinis.in principio arietis. tūc est ī signo ca. ꝛ sic.tūc cū luna ē in.vij.ē in principio cancri.q̄ hꝫ influētiā oppositā q̄ est frīn.ꝛ hu.qꝛ igit ꝯfortatur morbus ex sili.ꝛ curatur ex ꝯtrario.ꝛ quotiens in quocūqꝫ signo luna fuerit cū est.vij. tunc est in signo cōtrarie qualitatis. aut quo ad vtrasqꝫ qualitates . aut quo ad alteram.ꝛ ista influit influentiam oppositaꝫ quare.vij.a principio in quocunqꝫ fuerit signo luna erit fortissima cū sit trāsmutatio facta ad oppositā influentiā.sicut melius videbit inferiꝰ.est igit vna finis prime sepe. ¶ Octaua aūt est principiū.ij.sepe ꝛ est dies par.ꝛ nō est cretica. ¶ Impossibile.n.est fieri crisim ibi ad bonū cū nō participet aliquid de radice supiori nec inferiori. ¶ Nona aūt dies est intercadēs.vnde ꝓpter aliquas causas intrinsecas vel extrinsecas.crisis suboccupat a.vij.aut anticipat ab.xi. ¶ Dies.x.est nō cretica. ¶ Dies aūt.xi.est dies indicatiua. ¶ Est eim media

lūde septimane . vnū sicut.iiij. indicat.vij. ita.xi.xiiii.tm̄ oꝫ q̄ signa sint magis manifesta cū virtus sit magis debilis dies.xii. nullo mō est cretica ꝛ nō cretica appellatur. ¶ Dies aūt.xiii.quātum est ex radice inferiori dꝫ esse cretica. ¶ Sꝫ quia virtꝰ ē debilis ex se.nō pōt mouere māꝫ iō spectat bnficium orbis.sꝫ ad.xiiii. xiij.intercadēs appellat.xiiii.indicatiua appellat .ibi.n.ē de idiciū cū sit luna plena.ꝛ si nō cōuenit morbus cū lunatiōe saltē est i orbe signorum cū cretica oppositione ꝛ opposita influentia.sicut aries est.ꝛ libra ꝛ taurus.ꝛ scorpio.ꝛ sic de aliis.xiiij.est indicatiua.ꝛ finis.ii.sepe.ꝛ principium tertie.xv. dies est intercadens.quoniaꝫ ibi est crisis suboccupando propter aliquas cās.a. xiiii. aut anticipando a.xvii.vel.vi. nullo modo est cretica.est aūt ꝓprie indicatiua.et est mediū tertie sepe. ¶ Unde sicut in quarta indicat.vii.ꝛ.xi.xiiij.ꝛ ita.xvii.xx. ¶ Decima autem octaua ꝑm omnem modum est non cretica.xix.est intercadens.xx.aūt dies proprie est indicatiua ꝛ est finis tertie septimane. ¶ Et ita.vi.ꝑyodi particulares procedendo de quarto in quartuꝫ includuntur in hoc ꝑyodo vniuersali . ꝛ sic in his primis.xx.diebꝰ. tertie septimane ꝯputantur.ita per ordinē in aliis.xx. diebus alie tres septimāe cōputabūtur. ¶ Et ita sensus ꝑyodus vlis terminabit in.xl. ꝛ tertius.lxxx.ꝛ ita de aliis. ¶ Sed aduertendū q̄ post.xx.diem dies medii nō sūt ita cretici in medio sicut in primo ꝑyodo vli cum virtus ꝓcedat continue debilitādo. ¶ Dies enim cretici post.xx.sunt illi qui nō proportionant particulariter. ¶ Primi dies igitur non cretici post. xx.sunt.xxii. xxiij.xxiiii.xxv.xvi.xix.xxx.ꝛ.xxxi.ꝛ.xxxiii xxxv.xxxviii.xxxix. ¶ Post dies aūt.xl.raro accidit crisis nisi per exituram aut ꝑ paulatine mc.digestionem . ꝛ ideo computamus per septimanam ꝛ mēses.ꝛ annos ꝛ etates .

¶ Caplm.vij.de nā ꝛ cōplone supioruꝫ quantum pertinet medico.

Circa istam materiā est intelligenduꝫ q̄ nā dierū creticorū sumit a duplici idicatione

Quarū vna ē inferior sumpta antea mor
bi que q̄dem est cogitabilis ⁊ variabilis
nō habēs inhercre. viiȷͨ͡. nec ordini. viiȷº.
Alia aūt est sumpta a radice supiori que
quidē nō est agitabilis nec variabilis ad
herēs vic. viiȷͨ. ⁊ ordini. viiȷº. vn̄ oē ꝙ est
pulchrū ⁊ honestū ō sursuꝫ ꝓuenit. Egri
tudines aūt duplices. sunt quedaꝫ acute
quedā cronice. Cronice aūt regunt̄ ꝑ mo
tum sol' cū sol. nō ꝑagret zodiacuꝫ. nisi ꝑ
annū. ⁊ iō ꝙ mouet̄ motu tardo. Et acu-
te regulant̄ ꝑ motū lune cuꝫ luna ꝑagret
zodiacū totū in mēse vno. Vn̄ luna his
inferiorib' dn̄atur nō ꝓpter virtutē suaꝫ
maiorē. sed q᷑ magis approximatur ad
nos ⁊ recipit influentiā oīum inferioruꝫ
vn̄ in hūido dn̄atur. ꝙ ꝓbāt conchilia. ⁊
fluxus ⁊ refluxꝰ maris. vn̄ luna assil'atur
cōsuli. sol aūt regi magno. vn̄ ſm ꝙ supfi
cies lune inferior plus vel minꝰ de lumīe
solis recipit ſm hoc in his inferioribꝰ lu
na influit plus vel minus. vnde sol est in
medio stellarū erraticaꝝ sicut rex ī regno
suo. vnde nullo indiget. oēs eniꝫ eo. īndi
gent. Vn̄ patet q᷑ sole ascendente nullo
obstante facit estatem. Sole descendēte
nullo obstāte facit yemen. Luna auteꝫ in
ascendendo duas hꝫ quadras ⁊ duas se
miquadras. ⁊ ita hꝫ quatuor aspectus in
ascendēdo. lꝫ inequales. ⁊ quatuor in de
scendēdo. Primꝰ āt aspectus lune voca
tur sextilis. ꝓ tanto q᷑ sexta ꝑs lune ē illu
minata. ⁊ quia quarta pars signoꝝ zodi
aci ē inter solē ⁊ lunā. ⁊ sunt duo signa et
est dies quarta. ⁊ hꝫ debiliter influere cū
paꝝ sit illuminata. ⁊ ꝓ tanto raro accidit
crisis in quarta die. Secūdus aspectꝰ vo
catur quartꝰ. quia quarta ꝑs lune illumi-
nata. ⁊ q᷑ quarta ꝑs signoꝝ zodiaci sunt
inter solē ⁊ lunā. ⁊ sunt signa tria. ⁊ hoc ē
in. vij. die. ⁊ qn̄ ista cōueniunt ꝙ est in. vij
egritudinis. ⁊ in. xiiij. luna cōiter ē crisis
fortior inter oēs. vij. enim de se est fortis
cum sit in signo opposite cōplexionis. ⁊
satis sit illuminata ⁊ tertia pars sit inter
solē ⁊ lunam. Et sunt quatuor signa. ⁊ est
dies. xi. ⁊ licet ex orbe fortior influentia.
Virtus tn̄ est debilitata. ⁊ est media secū
de quadre sicut quarta prime. Quartꝰ āt
aspectus vocatur oppōnis seu bederei. i.
plenilunium. q᷑ medietas signorū zodiaci
sunt inter solē ⁊ lunā. ⁊ tota ē illuminata.
⁊ est dies. xiiij. Et est quantū est de se iflu
entia in vltimo fortitudinis: ⁊ est finis se
cunde quadre. Iste autem due quadre ⁊
due semiquadre que sunt in ascendendo
sunt fortiores quantū est de se ꝙ̄ ille que
sunt in descendendo. Vn̄ in ascendēdo lu
na vadat ad cōplementū. ⁊ in descenden
do cōtinue minuatur. Luna aūt in descen
dendo hꝫ alios quatuor aspectꝰ. Primꝰ
vocatur ternus. cum luna sit in decrescē-
tia. vij. die. Secūdus vocatur quartꝰ cuꝫ
luna est in. xx. Tertius sextilis. cum sit lu-
na in. xxiiij. Quartus est coniunctionis.
cum luna est in. xxvij. die. Unde intelligē
dum est ꝙ alia est influentia in cōiunctio
ne alia in operatione. quia in cōiunctio-
ne moratur vtplurimū tribus diebꝰ. In
oppōne aūt vno instanti. Intelligenduꝫ
ēt ꝙ supra hāc influentiā oꝫ alia conside
rare. s. eufortuniū. ⁊ disfortuniū. ꝙ ſꝫ ista
egritudines alit̄ ⁊ aliter termināntur. Po
namus duos quoꝝ vnꝰ hꝫ fortunium in
ariete. ⁊ alter hꝫ disfortunium in tauro.
Certe quotiens cōtingat primū infirma
ri in ariete aut in signis oppositis ꝑ qua
draturam vt in cancro ⁊ sil'ibus bene ter
minatur ab egritudīe sua ⁊ quotiēs ipm
infirmari in cancro aut in signis opposi
tis ꝑ quadraturā vt ī leone ⁊ sil'ibꝰ. Pes
sime tūc est ei in illa egritudine. ⁊ iō pona
mus eos infirmari in eadē die quoꝝ vnꝰ
incipit infirmari cū eufortunio. ⁊ alter cū
infortunio. lꝫ egritudo sit equalis. nihilo
minus vnꝰ in. vij. creticabit qui erat cum
eufortunio. ⁊ alter moriet̄. s. qui erat cum
infortunio. Et est intelligenduꝫ ſm nām
egiptiorum. ꝙ ſm nām ꝯstellationis ⁊ in
fluentie oīum orbiuꝫ in ora casus feis in
matrice accidit membroꝝ lineatio ⁊ figu
ra. ⁊ ſm naturā influentie in hora natiui
tatis regulabitur tota vita in moribꝰ. ⁊ a
vultu cū vultus inferior sit subiectus vul
tui superiorum. ⁊ iō cū orbes nō influāt
ſm necessitateꝫ influūt tn̄ ſm aptitudinē
⁊ ſm dispositionē. Ita ꝙ si aliquis ad h̄
sit dispositus quantum est ex orbe nūꝙ̄
erit in cōtrario ita aptus. Et de hoc sapi
entes egipti narrāt exempla multa. Pri-
mū potest esse istud filius cuiusdaꝫ regis
fuit aptus quātuꝫ est ex influētia supioꝝ

ꝙ esset faber ⁊ nuꝙ̃ potuit esse in ꝯtrario
q꞉ pater eiꝰ administrabat ei scutū ⁊ lan-
ceaʒ filiꝰ semꝑ ibat ad fabros ⁊ fuit opti
mus faber. ¶ In ꝯtrario aut officio fuit in
eptissimꝰ. ¶ Silr narratur ꝙ duo pbˡi iacue
runt in domo cuiusdā textoris. ⁊ illa no-
cte natus est filius. ⁊ notauerūt ascendē
tes ⁊ adequauerūt planetas ⁊ inuenerūt
ꝙ dispositus erat ad pbam ⁊ scripserunt
nomen textoris ⁊ pueri ⁊ vetule. ¶ Et post
multa tēpora cum pater eius vellet pone
re eum arti sue ipse respuebat in tm̄ ꝙ fi-
naliter fugit ad manus predictoꝝ piloso
phoꝝ ⁊ factꝰ fuit pbus. ¶ Hec ⁊ alia mul-
ta possemus apponere sed relinquitur ꝓ
pter breuitatem.

¶ Capitulū. viij. docet cōputare septimā
medicinalem ⁊ mensem.

M Edicus enim velit
noluit aut supponēdo aut quō
cōtineatur dʒ ad minꝰ scire na
tura ⁊ cōplexionem signoꝝ ⁊ cōplexionē
stellarū erraticarū. ¶ Nunc aūt intelligēdū
est ꝙ signa sunt. xij. ⁊ stelle erratice sūt. vi.
¶ Primū signū zodiaci est aries. ¶ Ab eo. n.
sucipiuntur oēs oꝑationes. est. n. ca. ⁊ sic.
ꝯplonis. ⁊ est signū mobile masculinum
cuius oppositū est libra. ⁊ hʒ aspectū ad
caput ⁊ ad collū. ¶ Secūdum signū est tau
rus. ⁊ est fri. ⁊ sic. cōplexionis. ⁊ est signū
stabile fixū. cuiꝰ oppositū ē scorpio. ⁊ hʒ
aspectū ad collū ⁊ spatlas. ¶ Tertiū signū
est gemini. ⁊ ē ca. ⁊ hu. cōplonis. ⁊ medi-
ocriter inter stabile ⁊ mobile. ⁊ est mascu
linū. cuiꝰ oppositū ē sagittariꝰ. ⁊ hʒ aspe
ctum ad brachia. ¶ Quartū signū ē cancer
frē ⁊ hu. cōplonis. ⁊ est signuʒ mobile fe
mineū. cuiꝰ oppositū ē capricornus. ⁊ hʒ
aspectū ad pectus. ¶ Quintū signū ē leo. ⁊
est ca. ⁊ sic. cōplonis. ⁊ signuʒ stabile ma
sculinū. ⁊ hʒ aspectū ad cor ⁊ stōm ⁊ mē-
bra vicina cordi. cuiꝰ oppositū ē aquariꝰ
¶ Sextū signū est virgo. ⁊ ē fri. ⁊ sic. cōple
xionis. ⁊ est signū mediocre inter mobile
stabile. ⁊ est femineū. cuius oppositū ē pi
scis. ⁊ hʒ aspectū ad vmbilicū ⁊ ꝑtes vici
nas. ¶ Septimū signū ē libra. ⁊ ē ca. ⁊ hu.
cōplonis. ⁊ signū est mobile masculinuʒ
cuiꝰ oppositum est aries. ⁊ hʒ aspectum
ad anchas. ⁊ ad renes ⁊ miniam nature.

¶ Octauū signuʒ est scorpio. ⁊ est fri. ⁊ hu.
cōplexionis. ⁊ est signū stabile femineum
cuius oppositū est taurus. ⁊ hʒ aspectuʒ
ad matricē. ⁊ virgā. ⁊ testes. ⁊ ꝑitoneon.
¶ Nonū signū est sagittariꝰ. ⁊ ē ca. ⁊ sic. cō-
plexionis. ⁊ est signū mediocre inter sta-
bile ⁊ mobile. ⁊ est masculinū. cuiꝰ oppo
situ est gemini. ⁊ hʒ aspectū ad musculos
coxe. ¶ Decimū signuʒ est capricornꝰ. ⁊ est
signū fri. ⁊ sic. cōplonis. mobile femineū
cuiꝰ oppositū est cancer. ⁊ hʒ aspectū ad
genua. ¶ Undecimū signum est aquarius
⁊ est ca. ⁊ hu. cōplexionis. ⁊ est signuʒ sta
bile masculinū. ⁊ hʒ aspectū ad tibias. cu
ius oppositū est leo. ¶ Duodecimū signuʒ
est piscis. ⁊ est fri. ⁊ sic. cōplonis. mobile
femineū. ⁊ aspectū hʒ ad pedes. cuiꝰ op
positum est virgo. ¶ Et est intelligendū qꝺ
qdlʒ signū hʒ. xxx. gradus. ⁊ ī toto zodia
co sunt. 30060. gradus. ¶ Si āt planete er
ratice. vij. ¶ Primus est saturnꝰ vite cōtra
rius maliuolus fri. ⁊ sic. compłonis. tardi
motus. qui hʒ aspectuʒ ad viros nigros
melicos macillētos. ⁊ testes. ⁊ qui libēter
deturpant vestes suas. ⁊ ad viros pōde
rosos maliuolos habētes barbā raram.
cuius prima domꝰ est capricornꝰ. in quo
gaudet sicut aīa in corpore. secūda domꝰ
est aquariꝰ. ¶ Et ē intelligendum ꝙ qlibet
planeta habet duas domus preterꝙ̃ sol
⁊ luna. ¶ Et ita ꝙ prima domus ē per se in
qua supreme gaudet planeta sicut rex in
trono suo. q꞉ enim similis est. ⁊ in ea fuit
creatus. secūda domus non est ita princi
palis. ⁊ pro tanto nō est ita virtuosa. ¶ Se
cundus planeta ꝑ ordinem est ¶ Jupiter ꝗ
est beniuolus. ca. ⁊ hu. complexionis. tar
dus in motu suo. ⁊ est planeta viroꝝ qui
sunt benigni graciosi religiosi reuerendi
⁊ habent barbam spissam subruffam. nec
sunt calui. cuius prima domus est sagitta
rius: ⁊ scđa piscis. ¶ Tertiꝰ plāeta ē mars
qui est ca. ⁊ sic. complexionis. maliuolus
mediocris in motu suo. ⁊ est planeta ira
condorum rixantiū furiosorum caluoruʒ
scriptorū maliuolorū ⁊ superborū. cuius
prima domus est scorpio. ⁊ secūda aries.
¶ Sol est planeta beniuolus qui est quar-
tus ca. ⁊ sic. cōplonis. influens lumen ⁊
in causa hominibꝰ viuentibus in motu
suo mediocris. ⁊ est planeta pulchrorum

⁊ ſplendidorum in facie ⁊ in omnibus ge
ſtibus qui libenter cum magiſtratibus
⁊ nobilibus conuerſantur. cuius domus
vnica eſt leo. ¶ Quintus planeta eſt ve
nus fri. ⁊ hu. complexiõis temperate. be
niuolus. ⁊ motus eius fere ſicut mot⁹ ſo
lis. ⁊ habet aſpectũ ad iuuenes laſciuos
⁊ comptos ⁊ luxurioſos: ⁊ illis qui liben
ter agunt opera mulierũ. cuius prima do
mus eſt libra. ⁊ ſecunda eſt taurus. Sex
tus planeta eſt mercurius tẽperate com
plexionis. beniuolus ⁊ eſt cõmunicans
diſpoſitionem ſuã ſm naturam eorũ qui
bus adiungitur ſiue in bono ſiue in malo
⁊ eſt fere motus ei⁹ ſicut motus ſolis. et
habet aſpectum ad viros bene doctrina
tos. ſacerdotes. ſapientes. lenis moris
nec magni corporis. flaui coloris. cui⁹ pri
ma dom⁹ eſt virgo. ſecunda gemini. Se
ptimus ⁊ vltimus de quo magis intendi
mus eſt luna. ⁊ eſt fri. ⁊ hu. cõplexionis.
⁊ beniuolus. ⁊ regit omnem humidũ. cur
ſus eius velociſſim⁹ quoniã fere in. xxvii.
dies ⁊. viii. horas complet totum zodia
cum. aſpectũ hȝ ad viros flãticos. arthe
ticos cuius domus eſt vnica ſcilicet can
cer. Sed quia forte medicus ad equatio
nem omnium planetarum ſcire non po
tens poteſt ſe excuſare. ⁊ ideo medicus
tenetur habere tabulaȝ adequationis lu
ne quo ad medium motuȝ qui communi
ter tenetur habere. ⁊ habeatur vnum ⁊ re
ctum calendarium lunationis. ſine anteȝ
his non eſt medicus. ¶ Et eſt intelligen
dum ꝙ fere luna ẽ in quolibet menſe per
duos dies occupata computando quo
ad medium motum. ¶ Unde aliqua
pauca ſunt ſubiungenda hic.

Si aliqs fuit vulneratus in capite luna
exiſtente in ariete vix aut nunꝗ curabitur
eſto ꝙ vulnus ſit mediocris. Si quis. n.
fuerit vulneratus in collo luna exiſtente
in cancro periculoſus erit morbus. ⁊ ſic
de ſingulis. Preterea nullus poteſt face
re flõiam luna exiſtente in geminis. quo
niam aut nihil exiet de ſan. aut bis percu
tietur. Preterea medicus dȝ facere oẽs
confectiones ſuas in certis influentiis.
verbi gratia. volo facere medicamen con
ſtrictiuum fri. ⁊ ſic. ſicut eſt diacodiõ. Cer
te confectio debet eſſe in ſimili influentia
⁊ pᵒne. ⁊ quia conuenient rad. inferior ⁊
ſuperior fortiſſima erit influentia. Fiat
igitur luna exiſtente in tauro vel in virgi
ne. ⁊ ita de multis ſimilibus intelligam⁹
Si igitur ordo ⁊ regimen eſt in medio ⁊
vultus inferior ſubiectus eſt vultui ſupe
riorum bene erit. Iſta autem pauca po
ſui non ad alia me extẽdendo niſi ꝙ qui
libet poſſe ſuo ſcire conetur naturam ſu
periorum. aliter non eſſet perfectus i ſci
entia predicendi nec operandi.

¶ De menſe ſolari ⁊ lunari.

Duplex eſt mẽſis ſolaris ⁊ luna
ris. Mẽſis ſolaris cõtinet ſpa
ciũ. xxx. dierũ. ⁊ quodlibȝ ſignorũ hȝ tres
facies primã. ſecũdã. tertiã. ⁊ q̃libȝ faci
es hȝ. x. gradus. ⁊ ita in toto ſigno non
ſũt niſi. xxx. gd⁹. Sol ãt moratur p vnã ho
ram ad pagranduȝ vnũ gradũ ⁊ ita mo
ratur in quolibet ſigno p. xxx. dies. Mẽ
ſis ergo ſolaris eſt. xxx. dierũ. Nũc auteȝ
ſol hȝ aſpectũ ad cor ⁊ ad virtutẽ vitaleȝ
⁊ qr nos loquimur de mẽſe p cõparatio
nem ad criſim. ⁊ criſis nõ fit p virtutẽ vi
talẽ. ⁊ p cõſequẽs nõ p virtutẽ ſolis. iõ de
mẽſe ſolari nihil curat medicus. Nũc au
tem luna hȝ aſpectũ ad virtutẽ naturalẽ.
ideo medicus tenetur mẽſurare menſeȝ lu
narem. Menſis igitur lunaris eſt triplex.
primus. ſ. conſecutionis. ſecũdus pprie
pagrationis. tertius aperitionis. Men
ſis aũt conſecutionis appellatur totũ illud
tp̃s in quo luna moratur attigere ſolẽ ſiue
cõſequi. Unde ponam⁹ ꝙ ſol ⁊ luna nõ
ſint i primo pũcto arietis. tũc vterqȝ mo
uetur veloci⁹ cũ luna venerit ad primum
pũctũ arietis. ⁊ tũc n̄ inueniet ibi ſolẽ. mo
ratur in cõſequẽdo p duos dies ⁊ q̃tuor
horas. ⁊ ita tota lunatio durat. xxx. die
bus. ⁊. viii. horis. ⁊ ita vna lunatio ſcribi
tur. xxx. dierũ. ⁊ altera. xxx. ⁊ hec cõputa
tio eſt lunaris cliſmatica. Nec aũt cõpu
tatio eſt quo ad mediũ motũ ⁊ nõ ẽ vera
in pũcto. nec fiſſa. ⁊ iõ medic⁹ de iſto mẽ
ſe lunari non curat. Secundus autẽ mẽ
ſis vocatur peragrationis ⁊ durat totuȝ
illud tempus in quo luna mouetur de pun
cto ad pũctũ. vt cũ icipit moueri de prio
puncto arietis, ⁊ iterum cum eſt in prin

cipio arietis totū illud tp̄s vl' spaciū vocatur mēsis ꝓprie pagratiōis. ⁊ sūt. xxvij dies. ⁊. viij. hore. ⁊ hꝫ influere eufortuniū ⁊ diffortuniū. ¶ Terti⁹ mēsis vocaꝛ medicinalis: vel vocaꝛ aperitiōis: totū illud tempus in quo luna apparet nobis illuminata. ⁊ sunt. vi. dies ⁊. vi. hore. ⁊ iste hꝫ virtutem calefaciendi infrigidandi. ⁊ ita de alijs. ¶ Nūc aūt ad crisim sunt duo necessaria. eufortunium ⁊ diffortuniū. ⁊ calefactio. ⁊ ita de alijs. ¶ Ideo alter istoꝝ mēsiū nō potuit esse mensis medicinalis. ¶ Conflatur aūt mensis medicinalis ex his duobus quā mixtionem solus deus cognouit. ¶ Modus aūt conflandi mensēꝫ medicinalē ex mense apparitionis ⁊ mense pagrationis est iste. ¶ Mensis igiꝛ pagrationis excedit mensem apparitionis in. xx. horis. diuidantur per mediū. tūc erūt. x. hore. dentur iste. x. hore mensi apparitionis habebit. vij. dies ⁊. xij. horas. qui addit sibi. x. erūt. xxij. ¶ Mensis igitur medicinalis recte cōflat⁹ ex mēse apparitionis. ⁊ mense ꝓprie pagrationis cōtinet. xxvij dies min⁹ duab⁹ horis. ¶ Nunc aūt propꝛ vulgares qui nō credūt ꝙ sit vera cōputatio nisi equalis ⁊ integra. ideo oꝫ equaliter cōputare. ¶ Sꝫ sic intelligendum ꝙ annus nō erit integer nec mensis nec septimana. ¶ Nūc igiꝛ si mensis medicinalis eq̄liter diuidaꝛ: quelibꝫ septimana habebit vi. dies ⁊. vij. horas cū dimidia. ¶ Ad h̄ igitur vt septimana sit integra opoꝛtꝫ addere prime septimane. vi. horas cū dimidia. ¶ Prima igiꝛ septimana manu leuauit a secunda. vi. horas cū dimidia. ⁊. xvij. cū dimidia. ⁊. vi. cū dimidia sunt. xxiiij. ⁊ ita cōpelliꝛ dies naturalis. ¶ Prima igiꝛ septimana medicinalis terminaꝛ in die. vij. ¶ Secunda incipit in die. viij. huic aūt septimane deficiunt. xij. hore. ⁊. vi. cū dimidia q̄s acomodauit. ⁊ sex cum dimidia q̄ deficiebant ei. ⁊ ita sunt. xiij. hore. ¶ Tunc venit secunda septimana ad tertiaꝫ. ⁊ dixit ꝙ acomodaret ei. xiij. horas. ⁊ tūc acomodauit. ⁊ tūc completa ē secūda septimana ⁊ terminatur in. xiiij. tūc venit tertia septimana ⁊ deficiunt. xij. hore quas acomodauit. ⁊ de se sex cum dimidia. ⁊ ita sunt. xix. cum dimidia. ¶ Nūc videns tertia septimana ꝙ non poterat manu lauare a quarta. tunc reuersa est ad secundā ⁊ fecerunt pactum ꝙ haberent vnā diē mediā. ⁊ tunc. xiiij. dies facta est media secūde septimane ⁊ tertie. xiiij. igiꝛ dies est finis secūde septimane ⁊ tertie. ⁊ ita tertia septimana termīaꝛ in. xx. die. ¶ Nūc venit quarta septimana et deficiebant ei. vi. hore. ⁊ non inuenit q̄ acomodaret ei. sꝫ inuenit ꝙ. iiii. hore supauerant tertie. ⁊ accepit eas. ⁊ de se hēbat sicut alie. vi. dies ⁊. xii. horas cū dimidia. tunc adde quatuor cū dimidia. ⁊ fuerunt xij. ¶ Quarta igitur septimana cōtinet. vi. dies minus duabus horis. ¶ Patet ergo quomodo mensis medicinalis continet xxvii. dies. minus duabus horis ⁊c.

¶ Capitulum. ix. de compendiosa recapitulatione signoꝝ pronosticorum.

Vt breuiter tota ars ⁊ doctrina predicendi ꝯprehēdaꝛ quatuor sunt nobis necessaria. s. primo cōsiderare figuraꝫ corporis ⁊ dispositionem. secundo mēbroꝝ operationes. tertio ea que a corpore egrediuntur. quarto naturam morborum. ¶ De primo igitur sic. ¶ Supposita consumptiōe rationabili ꝑm naturā se. ⁊ particulariuꝫ quanto facies ⁊ figura corporis magis aproximaꝛ faciei naturali aut sibi ipsi sub dispositione naturali tanto melius est. q̄niam fortitudo virtutis regitiue corpis significaꝛ potentis regere corpus ⁊ resistere morbo. ⁊ ideo ꝙ oculi sint concaui aut eminentes ⁊ timpora plana: ⁊ tota facies orribilis. ⁊ ita de omnibus aliis que ponunꝛ in libro pnosticorum. quandocunq̄ omnia illa mala signa narrata in principio pronostic. apparētia in facie inquātum apparent ꝓpter maliciam morbi. et non ꝓpter causas extrinsecas semꝑ pessimum ⁊ mortale. siue in principio morbi siue post. in morbo acuto: ⁊ cronico. in quacunq̄ etate: regione. q̄ facies ita orribilis sit ⁊ ex morbi malicia ꝓuenit sempiternaliter pessimuꝫ ⁊ mortale. cuꝫ vltimata virtutis ꝓstratio designetur nō potentis defendere corpus malicia ei⁹. ¶ Et intelligo semper ꝙ veniat ratione morbi. qꝛ si veniret ꝓpter causas extrinsecas non ē ita malum. cum non ita ledatur virtus in mi

nera. nisi excedat in vltimo vt fluxus vlti
matus. ⁊ ita de aliis. ¶ Debemus etiā cōsi-
derare iuxta signū corporis ⁊ dispositio-
nem. vtrum yteritia venerit ante. vii. diē
qm̄ mirabiliter est maluz. q2 materia yte
ricie est grossa ⁊ non potest venire ad bo
num nisi post digestionem. ¶ Nunc autem
materia grossa non potest esse digesta in
vij. diebus. ⁊ ideo yteritia ante. vij. semp
mala. ¶ Post aūt. vij. si materia fuerit digta
⁊ in die cretica semper bonum: potissime
cum alleuiatione patientis ⁊ cum huius
figura. ¶ Considerandum est vtrum color
sit equalis vniformis in toto. ⁊ hoc ē bo-
num. ¶ Si autem color fuerit diuersus ita
ꝙ interiora sint multum calida: ⁊ exterio-
ra frigida. pessimum signum et mortale.
cum magnitudo in apostematibus in in-
terioribus significetur caloris ⁊ inequali
tas semper malum. ⁊ cum h circa corpo-
ris figuram ⁊ dispositionem ypocondrio
rum aduertendum. ¶ Si ypocondria fue-
rint mollia. equalia. tractabilia. vniformia
hincinde colore equali non multum exce
dente optimum signum est. ¶ Si autem fue
rint dolorosa aspersa inequalia cum intē
so calore pessimum signum est. ⁊ hoc est
primuz ꝙ circa corporis figuraz ⁊ dispo
sitionem consideramus. ¶ Secunda autez
ꝯsideratio cadit circa mēbroꝝ opationes
¶ Operationes autem sunt tres: sicut anī-
malis: vitalis: ⁊ naturalis. ¶ Animalis sūt
due: regitiue: ⁊ sensitiue. regitiue vt yma-
ginatio: cogitatio: memoria. ¶ Sensitiue vt
sensus motus in morbis acutis ⁊ cōtinu
is ⁊ egritudinibus cerebri. ¶ Si virtutes
regitiue sunt salue: bonum signum est. et
ꝙ virtus animalis est salua. ⁊ ꝙ non ē du
bium de illo morbo. ¶ Si autem iste virtu
tes corrumpantur signum est mortale. q2
corruptio virtutis animalis significatur
in radice. ¶ Si autem in casu dicto aliquis
bene audiat. ⁊ videat. ⁊ olfaciet. ⁊ gustet.
⁊ moueatur. ⁊ sentiat. ⁊ bene se habeat ī
decubitu. ⁊ bene dormiat. bonum signu z
est. quia in morbis predictis mori nō po
test. cum virtus animalis sit salua in mi-
nera. ¶ Si autem in morbis predictis pro
pter maliciam morbi aliquis amittat au-
ditum. ⁊ nullus istorum venerit propter
crisim. ⁊ oculi caligentur. ⁊ amittit sensuz

⁊ motum. ⁊ non dormit. aut continue do
mit: ⁊ generatur post somnuz. ⁊ decubit⁹
est malus ⁊ innaturalis. cum spasmatiōe
vnius partis aut multarum: signum est
pessimū ⁊ mortale. ⁊ ista habent virtutez
in morbis predictis. quia in fluxu ventris
⁊ similibus non habent significationem
¶ Secunda operatio est virtutis vitalis in
nullo aut modico diuersificat⁹. ⁊ pulsus
fortis ⁊ ordinatus bonū. aer cuz difficul
tate magna attractus vel expulsus. ⁊ pul
sus debilis ⁊ deficiēs sertinus. vermicu-
losus. formicans. pessimuz est ⁊ mortale
¶ Tertia est oppositio virtutis naturalis.
vnde si appetitus bonus ⁊ digestio. ⁊ ap
proximatur ad horam solitam. ⁊ reliqua
omnia signa apparent in opationib⁹ vir
tutis naturalis signū est certuz in morbo
quantū est ex hoc salutis ⁊ euasiōis. ¶ Si
aūt appetitus ꝓsternetur: digestiua cor-
rumpatur: ⁊ contentiua auferat: ⁊ expul-
siua similiter: signum est pestiferꝝ in omni
morbo. ¶ Tertia cadit super ea que ex cor-
pore expellunt. ¶ Si aliquis apostema pa
tiatur capitis: ⁊ sanies aut aquositas ex
pellat per nares ⁊ aures ⁊ palatum. ⁊ in
die cretica. ⁊ ꝙ expellitur videt esse dignū
⁊ cum alleuiatione signum est exquisitum
salutis. ¶ Si aūt agrauetur ⁊ sit indigestuz
signum est cōtrarium. ¶ Si aūt in morbis
capitis aut ypocōdrioꝝ. aut in morbo ꝯ
repletione vbi san. cū acumine dn̄atur si
veniat fluxus san. ī die cretica ⁊ guttatim
⁊ ordinate: ⁊ per eandem partem in qua
est egritudo aut per alias sibi cōmunicā
tes signum est salutis certum. ¶ Si autem
inordinate venerit fluxus ⁊ cum agraua
tiōe ⁊ sincopi ⁊ debilitate virtutis signū
est mortale. ¶ Si aūt sputum in egritudine
pectoris ⁊ pulmonis apparet facile: ⁊ cū
modica tussi: ⁊ album coniunctum cū alle
uiatione. signum est exquisite salutis.
¶ Si āt tarde venerit aut nihil ⁊ cū laborio
sa tussi ⁊ globosū ⁊ aq̄sū nigrū liuidū ⁊ vi
ride ⁊ fetidū: ⁊ cū molestia ⁊ agrauatiōe:
signū ē pessimū ⁊ mortale. ¶ Si āt vomit⁹
venerit cū calore mltiplici ⁊ ī die cretica
⁊ cū alleuiatōe signū ē salutis. ¶ Si āt fuerit
nimis citrin⁹. aut ru. aut al. aut viridis. aut
liuid⁹ signū ē pessimū ⁊ mortale. potissime
si ī morbi pricipio apparuerint. si āt egō

fuerit cõtinua ⁊ equalꝭ.nõ dura. nõ aquo
sa.⁊ hora solita.⁊ ꝙ ꝓportioneꝭ vt decet
cibo assumpto.⁊ cũ alleuiatiõe.⁊ ĩ die cre
tica vermes fuerint ꝯmixti:bonũ signum
est ⁊ laudabile.¶ Si ãt fuerit ca.aut aquo
sa.frequẽs:⁊ inordinate manauerit. ⁊ cũ
agrauatione.⁊ fuerit fetida coloris nigri
aut liuidi sine p̄cedẽte digõne.signũ ẽ pes
simũ ⁊ mortale.¶ Si ãt vrina venerit ĩ die
cretica multa ⁊ cũ signis cõplete digõnis
⁊ a pte colꝭ.⁊ substãtie ⁊ ypostasis signũ ẽ
salutis.si aũt retineaꝭ aut nimis expellaꝭ
⁊ fuerit nigra.aut ypostasis.niger. aut aq̊
sa.cũ virtute debili.⁊ cũ agrauatione.aut
spissa remissa pꝰ diẽ creticã signũ pessimũ
⁊ mortale.¶ Et ẽ intelligendũ ꝙ vrina lau
dabilis debile signũ ẽ salutis.nisi in egri
tudinibꝰ epatis.¶ Si ãt fuerit mala fortissi
mũ signũ ẽ ad mortẽ siue egritudo fuerit
extra venas vel intra. cũ virtꝰ digestiua
deficiat in radice.¶ Si ãt sudor fuerit vlis
in die cretica ⁊ post signa digõnis cũ al
leuiatione signũ ẽ salutis.¶ Si aũt in alte
ra parte tm̃ venerit ⁊ frũs ⁊ nimiꝰ.⁊ cum
agrauatione ⁊ sincopi signũ est mortis.
¶ Et est intelligẽdũ ꝙ oẽ qd̊ egrediꝭ a cor
pore cuiuscũq̧ odoris.aut colꝭ.aut quãti
tatis.aut ordinis.cuȝ venerit in die creti
ca:⁊ post signa digestõis ⁊ cũ alleuiatio
ne patiẽtis signũ ẽ exquisitũ salutis.¶ Si
aũt cõtrario mõ euenerit signũ ẽ pessimũ
⁊ mortale.¶ Quarta cõsideratio cadit cir
ca naturã morboꝝ.in casu igiꝭ capillorũ
⁊ tinea:⁊ silꝭibꝰ capitis infectionibꝰ.¶ Si
varices immascanꝭ bonũ. ⁊ si deficiãt ma
lũ.¶ Jinania ⁊ melĩa ⁊ ꝯsilꝭibus spẽbꝰ desi
piẽtie.¶ Si emorroydes aperianꝭ bonum
⁊ si retineanꝭ maluȝ.¶ In appoᵒ. litargia.
paralisi.si eueniat fe.efficiꝭ bonum.¶ In
spasmo de repletiõe fe.supueniẽs bonũ.
¶ In frenesi sternutatio supueniẽs sine reu
mate bonuȝ.¶ In apostematibꝰ ⁊ dolꝭ.
capitis sanies aurium.aut aquositas.aut
narium.aut palati.aut fluxus sangui. po
tissime nariũ bonũ cũ alleuiatione patiẽ
tis.cũ agrauatione pa.malum.¶ In obtal
mia ⁊ passione oculoꝝ.⁊ pas.auriũ.⁊ par
tium superiorum fluxus ventris veniens
cum alleuiatione pa.bonum.¶ Si aũt ven
ter retineaꝭ ⁊ superiora agrauenꝭ malum
¶ In fe.tertianis ⁊ cõtinuis ⁊ alijs ꝭm sta

tum suum fissura labioꝝ ⁊ nariũ ⁊ lingue
⁊ parue puscule cũ appareant:signũ ẽ sa
lutis potissime cum alleuiatione.si cõtra
ria contrarie.¶ Si insquinantia appareat
tumor ⁊ rubor.⁊ deriuaꝭ ad exteriora cũ
maturatione ⁊ alleuiatione signũ est salu
tis.si aũt vadat ad interiora semp maluȝ
¶ In apostematibꝰ pectoris ⁊ pulmonis
si sputuȝ appareat digestũ ⁊ sanies:mun
dificaꝭ per exteriora ⁊ in die rupture ces
set fe.⁊ bonificaꝭ appetitꝰ bonum signuȝ
¶ Si vero sputũ est indigestũ:⁊ febris nõ
cessat in die rupture.⁊ alia mala signa ap
rent.signũ est malũ ⁊ trãsmutationis ad
fe.ethicã.¶ Si aũt in egritudinibus pecto
ris oriatur apostema in radice aurium: ⁊
in pedibus ⁊ corporis extremitatibꝰ bo
num est.¶ Si autem reuertaꝭ materia ad
exteriora ⁊ currat ad pulmonem pessimũ
est ⁊ mortale.imo in omni apostemate ex
teriori in quacunq̧ parte corporis fuerit
potissime de materia venenosa reuersio
ad interiora pessimum est ⁊ mortale.¶ In
singultu sternutatio superueniẽs bonum
¶ In siti modica tussis supueniens bonuȝ
¶ Uomitus san.cum fe.continua: pessimũ
signuȝ ⁊ mortale.¶ In egritudinibus epa
tis vt ydropisi ⁊ similibꝰ.fluxus ventris
flãticus aut aquosus aut ventꝰ exiens p
inferiora bonũ.⁊ ita de alijs.ꝭm disposi
tionem humoris.¶ In egritudinibus sple
nis emorroides supuenientes bonum.
¶ Requiter intelligendũ ꝙ omis morbus
qui mutatur a membro nobili sensibili et
periculoso interiori versus membra exte
riora minus nobilia ⁊ necessaria: ⁊ minꝰ
sensibili.. semp bonum.¶ Quando autem
fit mutatio ad mẽbra nobilia periculosa
semp malũ.¶ Preterea omĩs mutatio mor
bi in morbum magis periculosum malũ.
¶ Preterea omnis egritudo in fortibus et
pueris ⁊ iuuenibus citius curatur.nisi fu
erit in membro nimij sensus.¶ Egritudo
autem veniens debilibus ⁊ senibus vni
uersaliter tardius curatur.¶ Et hec suffi
ciant de ꝓnosticatione ⁊c̃.

Finis.

Expleta est practica excellentissimi artium ⁊ medicine doctoris dn̄i mgr̄i Bernardi de Gordonio dicta Lilium medicine. In qua cōtinet scientia curatōis morboꝝ tam vniuersaliū q̄ particulariū accidere potentiū corpori humano. Et scientia decē ingenioꝝ curādoꝝ morboꝝ. Cū tractatu de regimine acutoꝝ. Et tractatu de ꝓnosticis. Diligentissime emendata. Impressa Lugduni per Anthoniū lābillionis. ⁊ Marinū sarraceni: cōsociorum Anno dn̄i.1491.die.2.maij. Ad laudem oīpotētis dei tociusq; curie celestis. amē.

Registrū huiꝰ libri.

a
Primum vacat
In noīe dei
⁊ vt plurimum
hoc erit

b
germādree
cotidianam
immūdet
debēt abici

c
solitarius ⁊ capite
doloris potes
narrandū
ligendū ꝙ

d
et nimia
pod anetis
sentit enim
rat bene sit

e
plexio
sione qm̄
vulnus est
tū confert

f
adustionis
fauus est
dubitāt facē
diuisio principal

g
regiminis ⁊ moꝝ.
fortissime
alteꝝ ꝙ
xismorum

h
aut paliticus
regatur sicut
purget cū
curari pōt

i
tificialiter
tum ⁊ vaporē
ca cuius
⁊ ingrossant

k
Et caseus
respicias aquā
croco ⁊ aceto
fecerit oꝑationē

l
bulitū vinū
nihilominus
tur corpus
garisma cū

m
sitim. imo
rarum ⁊
ꝓprie
morbꝰ semꝑ

n
la citonia
transit ad
inde sanies
intelligendum

o
sibi aromatica
igit mortalibus
cia colere
las sed

p
in vno
vti piscibꝰ
capitulum
ter expulsionē

q
inflatio
sus in aqua
in dissinteria
bus appareant

r
vlceratio ꝑp
dantur ista
fiat flōia
putrefit

s
valet balneū
cubitꝰ supra
cāre apostēa.
ambre igitur

t
grossa sed
vt aquositatē
dicū cere
tante

v
q̄ frāgunt
qm̄ mēbꝝ
ꝑp delectatōnē
dicatio

x
terior si
nulla dislocatione
antur ⁊ fiant
grossari ⁊

y
us ⁊ si nō
um ⁊ dolores
ꝯ opīonem
caueatur tū

z
aduertendum est
herens cuꝫ
quarto notandum
in morbis

⁊
inde euidētia
temperata
vinuꝫ anni
etates sunt

ꝯ
igitur in
pellātur ⁊ ista
nus de pulsibꝰ
multitudine

ꝝ
san. narium
cupat a tertia
ꝙ esset

Urina e colamentu^z s. Caliditas
n. e colorare urina. frig. discolo
rare. et humiditas inspissare et
siccitas attenuare.
Si dnat colera ru. hogenea, tunc eius
urina erit russa et tenuis p toti.
Et si ipa colera ru. putrefiat fiet
causon, quem tertiana et humor
tunc ipa u. appz sitz russa ma
gis itensa et p totu tenuis ung^a da
himpitudie.
Si uo dnat colera citrina, tunc erit
eius u. citrina cu sba n mltz tenui.
Si uo putrefiat et fiat tertiana
tunc ipa u. erit citrina l russa mags
itensa in sba tenuis ad quadam
mediocritatez tendens.
Si uo colera uitellina dnat, tunc eius
u. apparebit subcitrina remissa cuz
quadaz paruula spissitudine.
Sitis i color uitello quoz. Si uo
fiat tertiana tunc i eode co. u. app
z magis itendit co. eius et cu quad
spissitudie appet.
Si flia salsuz dnat u. appet citrina
l subcitrina remissa cu quada spis
situdie mediocri. Et si putrefiat
fiet u. russa l subrussa itensa i
co. et i sba mediocrit spissa. Et
si fanat qtidiaz de flate dulci
tunc i eadaz sba et co. monstrit u.
sz magis itendit i co. et i sba
p totuz appz spissa.
Acetosuz uo flia qd ifertu e mlia
fiat u. palidaz l subpa. glauca
lactea, et albaz mediocrit spissaz.
Cu uo putrefit et fiat cotidiaz
mag itendit ipa u. i co.
Flia uo uitreu qd e coagulatu pp
debilitatez ca. nal fiat u. spissaz
et globosaz p totu eode mo appz.
cu fiat cotidiana et sepe i principio
appz u. globosa et spissa. Cu uo
ia appinquat ipsi digo humoris
ipa u. icipit attenuari.
Signu digonis i qz. u. q i principio
appz tenuis in initio cuiusuis mo
bi est eius ispissatio. In flat.
uo uitreo i q i prio u. appuit
spissa et globosa sign dig. eius
est attenuatio ipsi urine.
Sang. ru. e et spiss. dz eius u.
ru. et mediocrit spissa, spissitg
si sang. fuit aqs spissz et adu
stus, qz tunc u. talis erit rubicunda
et spissa. Et si ultramodu ap
tendat fiet sinochu et huoi
n cu flora et alijs ista succen
sionis ut i eius tractatu.

Mlia aut nal fiat u. pal. et
auria, lactea, l alba et cu ma
gis accedit fiat quartana et
colorat mag. u. apz tenuis.
U. al. et tenuis mltz et sepe
micta diabetis sig.
U. al. et tenuis longo tpz egtud
ine pre. ydropesiz sig.
U. al. et tenuis micta mltz i fine
fe. defectuz effi. sig et
cotidiaz de flate uitreo.
U. al. et tenuis cu granulis i
cirlo supiori distinctis arte
tica seu catarrica sig.
U. al. et tenuis qd iuenitz i
cirlo globo supiori epliaz sig.
U. al. et i sba p totu spissa
flia nale sine fe. sig.
U. al. et mediocrit spissa
flia acetosuz sine fe. sig.
U. al. et mediocrit tenuis
i fe. ueniens litargia sig.
U. al. i sba mediocrit spissa
cu quadaz gleba idigesta co
tidiaz de flate uitreo s.
U. tenuis al. i puero ueniens
mala. Na. erit aquose i
pueris pessime fit ypo. testa.
U. tenuis et al. i senis hoibz
ueniens mltaz potationez
sig cu largo cibo et mors
si sit unu tepile. Sic dicit
Theophilus. In senibz
uo talis u. ueniens debili
uirtute digestiua sig.
U. tenuis et al. i tertiana et
causon, l huoi fe. adueniens
ueniens frenesiz futura sig.
U. palida l subpalida karopos
glauca l lactea i sba p totu
spissa flia nale sine fe.
sig abondare.
U. palida l subpalida karopos
lactea l glauca i sba p totu
tenuis meliaz nalez sine
fe. sig.
U. palida et i sba mediocrit
spissa flia acetosuz digestu
sine fe. abodare sig. tenuis
uo idigestu ipsz flate a
cetosi ee sig.
U. lactea tenuis i prio fe.
adueniens ueniens mala.
In declinatioe i mlta qtt
ueniens solutioz egri sig.
U. pa. et p totu spissa i fe.
acuta ueniens litargia sig.
U. palida i sba p totuz spissa
sine fe. longo tpz pcedente
ydropesim de flate sig.

U. subcitrina et pallori uicina in
sba p totu tenuis meliaz nalez
abondare sig.
U. subcitrina tenuis et no pallori
uicina et paru itensa coleraz nalez
sine fe. abondare sig.
U. subcitrina i sba p totuz spissa cot
tidiaz de flate nali sig.
U. subcitrina et i sba mediocrit tenuis
plus ad mediocritatez accedens
cottidiaz de flate acetoso idigesto
sig esse.
U. subcitrina i sba mediocrit tenuis
plus ad tenuitatem accedens coleraz uit
llina sine fe. abondare sig. Si
fuit itensa mltuz tertianaz de colera
uitellina sig.
U. subcitrina itensa i sba p totu tenuis
i iuuene colerico coleraz nalez sine
fe. sig abundare. In puero no
duplicez l minorez emitriteu. In
muliere l in sene melico et flia
simplice cottidiaz sig. Talis
n. urina longo tpz precedente
ueniens tzeatiraz l qrtaz sig.
U. citrina et i sba p totu spissa in
iuuene colerico flia dulce sine fe.
abundare sig. In sene melico
et flatico, l muliere cottidiana
de flate dulci. In puero duplice
l minore emitriteuz, longo no
tpz pcedente mltaz gutte uel
ydropesym sig.
U. citrina i sba mediocrit spissa in
iuuene colerico flia salsuz sine
fe. abundare sig. In melico, sene
et flatico, l in muliere coti
diaz de flate salso. In puero
duplice l minore emitriteu.
longo tpz pcedente scabiez sig.
U. citrina i sba mediocrit tenuis
plus ad mediocritatez spissitudis
qz ad tenuitatem accedens. In
iuuene colerico flia salsuz sine
fe. abundare sig. et idigonez.
In melico, sene et flatico, uel
muliere cotidiaz de flate salso.
In puero duplicez l minorem
emitriteuz sig.
U. subcitrina cuz spuma crocea
ycteritia crocea sig. Urina
uiridez et cu nigra nigra ycte
ritia sig.

V. rubea l. subrubea p totum tenuis. in iuvene colerico siphnam (?) terciana sig. In melico, sene flatico, l. muliere duplicem 3am sig. In puero non minorem emittentem.
V. rubea l. subrubea limpidissima vitium splenis et epatis sig.
V. rubea l. subrubea in substantia per totum spissa et non lucens cotidianam de flate dulci sig.
V. rubea l. subrubea per totum spissa et distincta lucens cum appositione manus pauco tempore prope peripleumoniam seu pleuresim sig., l. cotidianam de flate dulci cum reumate in membra principali existente in spiritualibus, l. in minore l. gutta de causa ca. l. asclite.
V. rubea vel subrubea in substantia mediocri et non lucens cotidianam de flate salso sig. Cum non apponente manum fuit lucens duos est signum l. minorem emittentem, l. cotidianam de flate salso cum reumate principali existente in spiritualibus, l. in pueris et mulieribus.
V. rubea l. subrubea in substantia mediocriter tenuis in principio febris apparens cotidianam de flate salso indigesto sig. Si in fine non ueniat talis urina in iuvene colerico materiam colericam digestam terciana simplicem sig. In sene non melico l. flatico et muliere duplicem materiam ex parte digesta, in principio veniens minorem sig.
V. rubea l. subrubea in substantia per totum tenuis. In iuvene colerico simplicem 3am l. calefactionem epatis sig. In sene melico l. flatico l. muliere duplicem. In puero non minorem emittentem sig.
V. rubea l. subrubea et distincte lucens manu apposita pleuresim sig.
V. rubea l. subrubea in substantia mediocriter tenuis non lucens magis indigestam in duplici 3a sig.
V. rubea l. subrubea mediocriter tenuis et distincte lucens a media regione superius cum appositione manus medium sig. emittentem materiam ex parte digesta.
V. rubicunda l. subrubea in substantia per totum tenuis et lucens velut ignis et cum spuma fe. causon continuam de cola putrefacta in subtilissimis venis sed pulmonis et epatis sig. talis n. urina
in substantia per totum spissa et non lucens sig. sinochum q est fe. facta de sang. putrefacto intra vasa.
Item huiusmodi urina in substantia mediocriter tenuis causonidem sig. i. fe. de sang. et cola putrefacta intra vasa ex maiori tamen parte cole et minori sang.
Item huiusmodi v. in substantia mediocriter spissa sinochidem sig. q est fe. facta ex sang. et cola intra vasa putrefacta, ex maiori tamen parte sang. et minori collecte.
V. inops. i. sic vinum inferius obscurum et turbatum ru. l. subru. cum quadam liuiditate rorea superius apparens obscura apoa epatis l. renum sig.
V. inops in acutis fe. et modice in causon supervenientes maiorem adustionem sig. et fere mortem propinquam huiusmodi fe. superveniente sig.
V. karopos superveniens subcitrina rupturam venarum in renibus l. epatis tam in viris quam in mulieribus sig.
V. karopos in senis hodie superveniens laborem vel autem suam vel tamen sig. esse factum.
Si non in sene superveniat longo tempore perseverans lithiasim sig.
V. sanguinolenta in mulieribus mestruorum fluxum sig.
In pueris, l. mulieribus pauco tempore precedente rupturam venarum in renibus sig.
V. nigra et pauca fetens in acuta fe. mortem propinquam indicat esse futuram, hordeis n. mali tenti in vesica.
V. nigra precedente viridi colore lucido ut cornu lucidum colore sig. adustionem.
V. nigra liuido precedente colore fugitiuam mortificationem significat.
V. nigra cum substantia spissa in bona quantitate in quartana cuius multitudinem humorum purgationem ostendit et solutionem quartane sig.
V. cuiuscumque coloris fuerit habens arenulas rubeas in fundo vasis vitium lapidis sig. fore in renibus. Si non arenule in fundo vasis existentes fuerint albe tunc lapidem fore in vesica significat.

Finis urinarum Magistri
viri Arnaldi de Villa
nova. Amen.

Arnaldus dicit quod si in causonide et etiam in aliis acutis apparet v. discolorata et pauca mictura malum est sig. et spatium si nulla faciat residentiam dum gesat per 2. l. 3. horas. Si tamen in multa quantitate mixta fuerit et frequenter et faciat residentiam bonum sig. est.
Item nota quod si in tali fe. et etiam in aliis acutis v. est difficilis propter ru. in fundo continua et persistens et forme pinguis est optimum sig. quia sig. materiam sanguineam quasi esse digestam.
Item nota quod si in tali fe. et etiam in aliis acutis v. pauca fetida pinguis vel nigra et cum difficultate mortem propinquam sig.

Ad dolorem [illegible]
Rx lotio [illegible]
albumi oui [illegible]
opij [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Ad sang. [illegible]
[illegible]
[illegible]
maria [illegible]
[illegible]
filius dei qui [illegible]
[illegible] 3. pr. nr. [illegible]
[illegible]

